

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOI PARTEIORGANISAT-
SIOONI, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETI-
ÜHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

REEDEL, 5. JAANUARIL 1962

Nr.
1 (506)

XV aastakäik

Vanas anatoomikumis on ko-
bar valgekilliseid tudengeid
laua kohale küünitamas. Forma-
liini mõrkjas lõhn, poolsummu-
tatud üksikud laused, küsimu-
sed-vastused, seejärel mõnemi-
nutiline suitsutund — ning
studium läheb jälle edasi. Tei-
se kursuse arstid valmistuvad
riigieksamiteks, õpivad tundma
anatoomiat ja histoloogiat, õpi-
vad tundma inimest, sedasama
objekti, mis huvitab nii peda-
googe kui biolooge, nii filosoof-
e kui arste.

Et inimene tõesti üks keeru-
kas ja imepära-
ne mehhanism on,
seda kinnita-
vad juba mahu-
kad konseptiivrad, mis kõik
oolavad läbilugemist, süstemaat-
seerimist, müllu talletamist.

Oldse on anatoomiaeksamil
120 kordamisküsimust. Kirjan-
dusi (millest pead teadma iga
lehekülje) on üle 1000 lehekülje.
Konspekt olevat isegi veidi asi-
sem — saavat 600 leheküljele
hakkama. Eksamil lastakse sind
esmat laiba juurde — kui sel-
lega toime tuleb, alles siis al-
gab õige eksam komisjoni ees.

Filoloogist lehemeest, kes ar-
ste usutlemas käis, huvitas eel-
kõige see, kuidas tohter oma
päeva üles ehitab, et kõik vaja-
lik tarkus õigel ajal peas oleks
ning õigel kohal meelde tuleks.
Jaak Uibu XI—XII õpperühmast
lubas hommikuti alustada kerge
muusika nautimisega (7.20—7.30
DDR hommikumuusika, hiljem
Soomest ja Tallinnast jne.).
Miks just kerge muusika? Võib-
olla on see omamoodi psühho-
loogiline enesepete, mis sunnib
ka eksamile vaatama õige opti-
mistlikult, rääkigu siis kurjad
suud mis tahes; kui mees här-
jal sarvist kinni võtab, kus siis
härp pääseb! Noh, kui päev ju-
ba optimistlikult algab, eks ta
siis niimoodi kulgeb ka edasi.
Paar tundi peavaevamist, kohvi
ja suitsu vahelduseks, jälle paar
tundi tööd. Võib-olla üks rober
bridži vahelduseks jne. Peale
selle ei saa ükski noor inimene

KIVI KOTTI!

ilma talverõõmudeta läbi. Suu-
sad ja uisud, pole mõtet nukrut-
seda, raudsete närvidega tu-
deng leiab ka teie jaoks aega.

Vana aasta laupäeval, kui
filoloogist lehemees arste usut-
les, kerkis ka küsimus sellest,
kuidas II kursuse meedik uut
aastat vastu võtab. Agu Tamm,
üks tõsine ja soliidne ja napsiõ-
naline tohter, kes iga küsimuse
peale vastas «Eks eksam näi-
tab,» ütles umbes järgmised
kaalukad sõnad:

«Uus aasta on üks pidulik

moment, mida tuleb ka pidulikult
vastu võtta. Aga... (üldse on
«aga» üks universaalne sõna,
millega sobib alustada mistahes
kommentaare). Aga uusi aastaid
tuleb veel küll ja küll, histolo-
ogia riigieksamit saab teha
ainult üks kord elus.» Aga...
kes arvab, et uus aasta ilma te-
mata ei tule, see võib riigieksa-
mil... Kuid mis me sellise tee-
ma juurde tuleme.

Kokkuvõtteks: eksamid, see
hirmus aeg, on käes. Hirmus
tööaeg on käes. Pea, pea vastu!
Ja kõikidele kõigil eksamil —
kivi kottil.

K. POOL

Meid õnnitlesid

- NSV Liidu kõrgema ja kesk-erihariduse minister
- T. G. Ševtšenko nimeline Kiievi Riiklik Ülikool.
- Teatri- ja Muusikamuuseum.
- A. M. Gorki nimeline Harkovi Riiklik Ülikool.
- V. I. Lenini nimeline Tadžiki Riiklik Ülikool.
- ENSV Ministrite Nõukogu Riikliku Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komitee kollektiiv.
- Eesti Riiklik Kirjastus.
- Eesti Rahvalaulekomitee.
- V. Kapsukase nimeline Viilniuse Riiklik Ülikool.
- Välismaaga Sõpruse ja Kultuurisidemete Arendamise Eesti Ühing.
- Kišinjovi Riiklik Ülikool.
- Tallinna Polütehniline Instituut.
- Valgevene Polütehniline Instituut.
- Tartu Ehitusmaterjalide Tehase kollektiiv.
- Samarkandi Riiklik Ülikool.
- Ajakirja «Nõukogude Riik ja õigus» toimetuse.
- Ajakirja «Eesti Loodus» toimetuse.
- Tartu Kammivabrik.
- H. Heidemanni nimeline trükkikoda.
- Tartu Riiklik Kunstimuuseum.
- Krakovi Ülikool.
- Ivan Franko nimeline Lvovi Riiklik Ülikool.
- Petrozavodski Riiklik Ülikool.
- Eesti Põllumajanduse Akadeemia.
- Leningradi Riiklik Ülikool.
- Eesti NSV Riiklik Akadeemiline Meeskoor.
- ENSV MN Riiklik Teaduslik-Tehniline Komitee.
- Apteegiala Teadusliku Uurimise Keskinstituut.
- Tallinna Epidemioloogia, Mikrobioloogia ja Hügieeni Teadusliku Uurimise Instituut.
- Ajakirja «Nõukogude Naine» toimetuse.
- Ajakirja «Sotsialistlik Põllumajandus» toimetuse.
- Eesti NSV Haridusministeerium.
- N. G. Tšernõševski nimeline Saraatovi Riiklik Ülikool.
- V. I. Ulanov-Lenini nimeline Kaasani Riiklik Ülikool.
- Eesti NSV Riiklik Kunstiinstituut.
- Eesti Raadio- ja Televisioonikomitee.
- Tallinna Riikliku Konservatooriumi kollektiiv.
- Kirgliši Riiklik Ülikool.
- Riiklik Teater «Vanemuine».
- EKP Tartu Linnakomitee ja Tartu Linna TSN Täitevkomitee.
- Tartu Kammivabriku segakoor «Kannel».
- Eesti NSV Kergejõustiku Föderatsiooni Presiidium.
- N. I. Lobatševski nimeline Gorki Riiklik Ülikool.
- P. I. Stradoni nimeline Meditsiini Ajaloo Muuseum.
- Eesti Raadio- ja Televisioonikomitee.
- Ajalehe «Rahva Hääl» kollektiiv.
- Tallinna 18. Keskkooli V. Dubinini nimeline pioneerimalev.
- Tbilisi Riiklik Ülikool.
- V. V. Kuibõševi nimeline V. Dubinini Tomski Riiklik Ülikool.

Läksime praktikale

Teistel algasid eksamid. Eesti
keele ja kirjanduse osakonna I kur-
sus pääses sellest katsest, sest pool
kursust käib tootval töö. Kevadel
on vaeva rohkem, siis tuleb ka see
teha, mis nüüd tegemata jääb. See
ei tähenda, et me eksamite maitset
suhu ei saanud. Rida kontrolltööd
aasta lõpus pani küllaldaselt mõtle-
ma.

Paremini on läinud Reet Pärtelli,
kellel eesti keele kõik kontrolltööd

on olnud veatud ja «viiled». NLKP
ajaloo arvestuse tegid aga kõik üli-
diselt hästi.

Saksa keeles selgus edasijõudnu-
te rühmas siiski kurb tõsiasi: kõigil
tuleb kõvasti pingutada, et rahulda-
vast tasemest kõrgemale jõuda.

Teistel on eksamid, I kursuse läks
aga 4. jaanuaril rahvaluuleprakti-
kale.

A. PABUT

Võõrkeeled ülikoolis

Meie elame suurel ajastul, kom-
munismi ülesehitamise perioodil,
mis on tulvil otsinguid ja murranguid.
Hiljuti lugesime me ülikooli
ajalehe veergudelt uutest suunda-
dest keeleteaduses, ent uutel teedel
sammub ka võõrkeelte õpetamine
nii kesk- kui ka kõrgemates kooli-
des.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu
määrus nr. 468 (27. maist 1961)
väljendab neid uusi nõudmisi, mis
on kerkinud võõrkeelte õpetamise
ette. Meie riigi rahuarmastava poliitika
teostamisel ei piisa enam
senisest üldiselt valitsevast võõr-
keelte passiivsest oskusest, vaid on
vaja tunda elavat võõrkeelt, mis
tõelise suhtlemisvahendina oleks
tõhusaks relvaks võitluses rahvas-
te sõpruse ja rahu eest kogu maa-
ilmas.

See on probleem, mis erutab ühi-
selt meiega ka meie sõpru võõr-
keelte õpetajaid sotsialismileeri
maades. Küsimuse arutamiseks kor-
raldas VNFSV Haridusministeerium
Moskvas novembrikuu lõpul
rahvusvahelise võõrkeelte õpetajate
seminari, kus ühiselt arutati saa-
vutusi võõrkeelse kõneõskuse arendamisel
ja meetodeid veel paljude
esinevate puuduste kõrvaldamiseks.

Võõrkeelte õpetamise olukorda
ülikoolis analüüsiti võõrkeelte ka-
teedrites, Ajaloo-Keeleteaduskonna
ja üliõpilaskoolilises Opetatud
Nõukogus ja leiti, et kuigi viimas-
te aastate jooksul meie ülikooli lõ-
petajate tase võõrkeeles on mõne-
võrra tõusnud, ei ole meie võõr-
keelte osakonna lõpetajate kõne-
õskus see, mis ta peaks olema, rää-
kimata veel võõrkeeli üldainena
õppijatest, kus ainult üksikud üli-
õpilased oskavad rääkida võõrkeelt.
Ent Ministrite Nõukogu määrus
näeb ette, et ülikooli lõpetavad
võõrkeelte õpetajad peavad, kuigi diffe-
rentseeritult, valdama võõrkeelt,
erialast kirjandust peavad oskama
lahti mõtestada ilma sõnaraama-
tuta. Võõrkeelte õpingud lõpevad
riigieksamiga nii võõrkeelte õpetajate
kui ka teiste teaduskondade üliõpi-
lastel.

Ministrite Nõukogu määru-
sese nõuded püstitavad suuri
nõudmisi mitte ainult võõrkeelte
kateedrite kollektiividele, vaid ka
kogu üliõpilaskonnale.

1. On arusaadav, et häid teadmisi
ja oskusi võõrkeeltes saab ülikoo-

lis arendada, kui selleks on loodud
soodne baas keskkoolis. Kuid seni-
ni jätab üliõpilaskandidaatide võõr-
keeleõskus, välja arvatud mõned
üksikjuhud, veel palju soovida nii
hääldamise, kõnekeele ja isegi lu-
gemise ning tõlkimise osas.

Võõrkeelte oskuse taseme tõst-
miseks keskkoolides on astunud
tõhusaid samme: a) võõrkeelte tun-
nid toimuvad väiksemates rühma-
des; b) on avatud spetsiaalsed
koolid, kus võõrkeelt õpetatakse
alates esimese klassi teisest
poolaastast ja kus mõned ained
õpetatakse võõrkeeles.

Nagu varemgi, võtab võõrkeelte
kateeder oma šefluse alla kooli,
korraldab õpetajatele seminare,
konsultatsioone, võtab osa vaba-
riiklikest võõrkeelte õpetajate nõu-
pidamistest ja suvelaagritest. 2.—4.
veebruari viiakse Tartus läbi
vabariiklik võõrkeelte õpetajate
teaduslik-metoodiline konverents,
kus võõrkeelte õpetajaid tutvusta-
takse võõrkeelte õpetamise uue-
mate suundadega, eesindlikkude
võõrkeelte õpetajate kogemustega.

Võõrkeelte õpetamise taseme
tõstmise huvides luuakse ülikooli
võõrkeelte kateedrite juures vaba-
riiklik võõrkeelte metoodiline ka-
binet.

2. TRU-s on endine võõrkeelte
kateeder jaotatud kaheks. Rekto-
raat on andnud kateedrite käsutus-
se suuremad ruumid ja võimalda-
nud asutada foneetikakabineti, mil-
le väljaarendamine uusima tehni-
kaga on pakilisemaid ülesandeid,
sest hästi varustatud foneetikaka-
binet on võõrkeelsete vilumuste
automatiseerimise tähtsamad taga-
tisi.

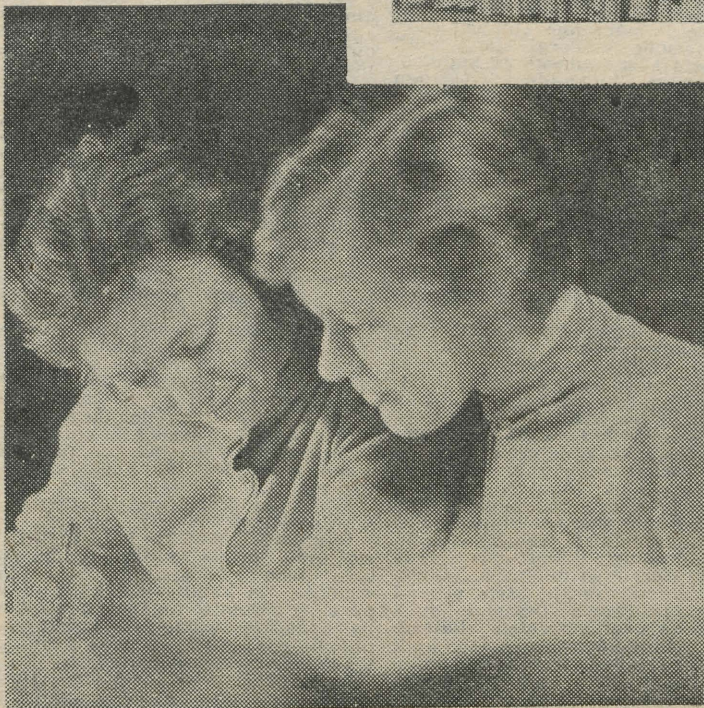
Võõrkeelte osakonna esimesel ja
osaliselt viiendal kursusel ning
enamikes teiste teaduskondade
rühmades toimub töö üliõpilastega
väiksemates rühmades. Kuid sel-
leks, et rahuldada Ministrite Nõu-
kogu määruse nõudeid rühmade
suuruse osas, oleks vaja suu-
rendada tulevikus võõrkeelte ka-
teedrite koosseise 15 koosseisulise
õppejõu võrra.

Käesoleval õppeaastal alustati
esmakordselt tööd esimese kursu-
se võõrkeelte õpetajate kolmenädalase
foneetilise korrektiivkursusega,
mis andis häid tagajärgi ja seda
tuleb tulevikus veelgi pikendada
ning metoodiliselt süvendada.

(Järg 2. lk.)

Ees on eksamid...

Meil algab uus aasta eksami-
tega. Juba 25 aastat järjest on
Ajalo-Keeteaduskonna seminari-
raamatukogu «tädi» E. LAASIL
aasta kiiremad päevad. Ja neid, kes
tānu tema hoolet ja abile on saa-
nud eksamil parema hinde, on
kindlasti kümneid ja sadu.

Võib-olla needki kaks neiu.
Alles mõni minut tagasi tõi «tädi»
neile kätte vana kirjandust, mis
tulevat «veel täna õhtuks kind-
lasti läbi töötada». Jah, uue aasta
esimesed päevad on kibedad.

P. PUKSI ja T. OTSA fotod

Aastavahetusel

Eks olnud meie klubi aastavahetuse ballil hästi dekoreeritud? See noormees — Tartu Kunstikooli diplomand MATI RULIAND oli üks, kes selles «süüdi» oli. Aitäh!

Ka see pilt on pärit veel möödunud aastast. Farmatseutide naisansambel tuli just lavalt. Ja nüüd, päris kohe peab tulema näärivana ja temaga koos uus, 1962. aasta.

T. OTSA ja P. PUKSI fotod

TOIMETUSE POST

VEEL KEHAKULTUURIST

Pärast K. Adamsoni ja J. Looga artiklite avaldamist meie lehes on toimetusele tulnud palju erinevaid mõtteavaldusi sel teemal.

«Kehaline kasvatus on üks kommunistliku kasvatuselise komponendi ja selle ärajätmine tähendaks mittetäisväärtusliku inimese kasvatamist. On ebaloomulik, et kaasajal leidub noori, kes ei oska suusatada, uisutada, ujuda, ei mängi palli jne. Paraku aga selliseid leidub. Neid tunnend juba kaugetl ära: küürus, rind sisse vajunud, pea õlgade vahel. 10—15 aasta pärast võib nende nimesid lugeda mõne dispenseri arvelduskaardilt. Seega on kehalise kasvatusel eitamise täiesti väärt.»

kirjutab toimetusele 3. kursuse matemaatik O. KARU. Pole aga vist sugugi mõtet arutleda teemal, kas sport või ilma. Kehakultuur ei tohi mingil juhul puududa meie päevaplaanist. Seda J. LOOK oma kirjutises «Sedasi ei saa edasi» eitada ei tahagi. Asi on spordi ja kehakultuuri õpetamise vormis ülikoolis, nagu õigesti märkis oma kirjas toimetusele L. LUUD.

«Sport peab olema massiline. Ja seda mitte kohustusliku arvestuse sunnil, vaid iga inimese peab tegelema spordiga teadlikult. Kehalise kasvatusel vorm, mida vajab kommunistlike sammude ühiskonna ülikool, seisneb sobival ajal korraldatud matkades, laagrites, mitmesugustes suusaretkedes jne. Kõik see olgu vabatahtlik, aga nii huvitav, et keegi sellest kõrvale jääda ei tahagi.»

kirjutab ta. Samal seisukohal on ka materjali «Sedasi ei saa edasi» autor J. LOOK ise. Ta kirjutab:

«Meie, keemikud, oleme arvamusel, et kehalise kasvatusel tunnid praegusel kujul takistavad otseselt õppetööd. Sageli peame treeningute tõttu katkestama oma katsed ja rikkuma eksperimendi tingimusi. Mõningaid katseid ei saa me üldse alustada, sest vajame selleks pike-mat aega. Ka treening ei paku mingisugust vaimset puhkust, kui mõtted keerlevad kogu aeg pooleliäänud või nurjunud töö ümber.»

Kehakultuuri õpetamist praegusel kujul kaitseb 4. kursuse raviosakonna üliõpilane DAGMAR SARAPUU:

«Tahaksin öelda, et korrapärane treening parajal määral, nagu seda meil nõutakse, värskendab ja ergutab mälu, soodustab õppimist, eriti eksamite ajal.»

... Suur vene terapeut Mud-

rov pidas väga oluliseks arsti rühti, tema liigutuste täpsust, kindlust — see kõik on vajalik haige inimese usalduse ja lugupidamise võitmiseks. Paljude väljapaistvate kliinitsistide praktika on näidanud, et kõige tähtsam inimkonnale on tagada vaimsete ja füüsiliste pingutuste ühtsus. Ei ole tarvis taga nutta neid tunde, mis kulusid treeninguks. Mõne arvestuse või kontrollitöö ebaõnnestumise tõeliseks põhjuseks pole kindlasti mitte kehakultuuri jaoks kulutatud tunnid.»

Milliseid ettepanekuid teevad lugejad kehakultuuri töö ümberkorraldamiseks ülikoolis? Näib, et halvasti on organiseeritud ülikooli sporditegevust ja -propaganda.

«Üldjuhul valitseb hallus ja kroonukord, mis meenutab veel õndsast Sjeiki. See surmab noortes viimasegi huviraasu (Järg 4. lk.)»

Inimkonna vaimse kultuuri mingi osa omandamise laius ja sügavus üksikisiku poolt sõltub otseselt selleks kulutatud ajast ja toimub eriti kiiresti õppimise vormis. Õppimise aega võib tinglikult jaotada riiklikuks ja isiklikuks, s. t tootmisest osavõtuta (statsionaarne õppetöö) ja osavõtuga. Et riikliku õppeaja pikkus on võrdlemisi piiratud (pikkuse dikteerivad esialgu põhiliselt ühiskonna võimalused), ei seata sellel ajal eesmärgiks omandada kõike, mille kohta võib öelda, et seda läheb elus vaja, vaid piirduetakse põhilisega, erialaga, sellele hädavajalikumate ja raskemate osadega. Partei programmis on see mõte väljendatud kõrgema hariduse ülesandena:

«... anda kõrge kvalifikatsiooniga spetsialistide, kellel on lai teoreetiline ja poliitiline silmaring.» Akadeemik A. Bergi järgi tehti 100 aasta eest inimeste ja koduloomade tööga ligikaudu 96% kogu kasulikust tööst, käesoleval ajal teeb 99% sellest inimese poolt allutatud energia («Известия» 6. oktoobril 1961). Sellele võib lisada — tänu sügavatele erialastele, mitte üldistele teadmistele või füüsilistele võimetele. Eelneva teadmine võimaldab paremini mõista meie kateedri arvamusel, mis esitati kateedri koosolekul mõttevahetuses prof. A. D. Aleksandrovi artikli üle.

Tundub, et see põhiline, mis peab kindlustama laia teoreetilise ja poliitilise silmaringiga spetsialisti ettevalmistamise, tuleb fikseerida ÕPPEPLAANIS.

Kuidas saavutada sellist optimaalset õppeplaani? Arvatavasti tuleks õppeplaani koostamisel rakendada senisest rohkem teaduslikke meetodeid: uurida laiemalt praktikas töötavate spetsialistide paigutust, nende tööajastust ja tööga toimetulekut, uurida ja arvestada nende ettepanekuid; lähtudes praktilisest rakendatavuse aspektist koostada praktikute arvamuste põhjal «pingerida» õpetatavatest distsipliinidest. Õppeplaani vastavuse hõlmase peavad tagama teadlased. Otsustav sõna tuleb jätta profiileerivatele kateedritele. Plaani võetavate ainete hulka ja ulatust peavad teenindama spetsialisti põhiprofiili paremat väljakujundamist ja ei pea sõltuma isikute või kollektiivide koormuse vajadusest ning nende kõneosavusest, isiklikest vahekordadest, te-

Asutati uus klubi

Teade uue teadusliku klubi asutamiskõsulekust oli 24. detsembri õhtul meie kohviku piljardisaali toonud hulga mitmete alade esin-dejaid TRU-st ja EPA-st. Elava osavõtuga kuulati prof. Ariste ettekannet keeleteaduse suhetest oma abiteadustega.

Koosviibijad avaldasid arvamusi sellest, mida klubi tulevikus tegema peaks. Otsustati korraldada koosolekuid enam-vähem kaks korda kuus ja üritustele kaasa tõmmata tuntud teadlasi Tartust ja mujaltki. Kavas on ka sidemeid sõlmida vabariigi ja Nõukogude Liidu teiste kõrgemate koolidega. Klubi hakkab tegutsema koostöös UTU ja komso-moliga. Oligi enamik kohaletulnuist tuntud aktivistidena teaduslikus ja ühiskondlikus töös. Oleks oodanud ainult suuremat huvi koosoleku vastu UTU suurelt nõukogult, kes kahjuks ühtki esindajat kohale polnud saatnud.

Uue klubi nimeks võeti «Sigma-klubi», seega siis lühemalt Σ-klubi (Σ — summa märk matemaatikutel, mil peaks sümboliseerima teadust kõigi ta harude ja alade summana).

Ootame kõiki huvitatuid osa võtma meie üritustest, kus puudutatakse kaasaja teaduste huvitavaid ja tähendusrikkamaid probleeme.

J. KAPLINSKI

Lõpetuseks

Meie ajalehe 1. detsembri numbris esitati E. Vääri poolt küsimus «Kas murrang keeleteaduses?»

Sellele vastasid prof. P. Ariste ja dots. H. Rätsep, kelle seisukohad olukorra kohta meie ülikoolis on vastukäivad, tulevikusuundade hindamisel aga enam-vähem ühtivad. Toimetusele on saanud veelgi materjale, millest osa avaldatakse ajalehes tänases numbris.

Toimetuse leiab, et mõttevahetus oli tarvilik, sest see selgitas olukorda nii Nõukogude Liidu kui ka kitsamalt Eesti NSV uurimiskeskustes, aktiveeris meie ülikooli õppejõude ja üliõpilasi. Selle positiivseks tulemuseks on üldkeeleteaduse ringi loomine.

Toimetuse asub seisukohal, et valdus selle üle, kas murrang meil on toimunud või mitte, on teisejärguline. Peamine on keeleteaduse teooria põhjalik omandamine ja mitmekesiste uurimismeetodite rakendamine. Tuleb üle saada võrdlev-ajaloolise meetodi ainuvõimalikkuse tunnustamisest ning mõista, et kaasaja keeleteadus on saanud tänu matemaatilistele teadustele oma käsitlusel väga täpsed keeleuurimismeetodid. Nende omandamine ülikooli kõigi keeleteadlaste poolt on meie tähtsaimaks ülesandeks, millele peaksid aga järgnema lähemas tulevikus uurimused vastavalt sellele, mis sügune keel on ühe või teise kollektiivi erialaks.

Uute meetodite tutvustamine peab toimuma ka üliõpilastele nii loengutel, praktikalistes tundides kui ka

ringides. Vastavalt võimalustele tuleb anda ka uurimisteemasid ja luua kollektiive, sest üksikult suudetakse vähe ära teha. Tõsise huvi ja eriliste kalduvustega noori on tarvis juba esimesest kursusest peale suunata põhjalikule tutvumisele strukturalistliku keeleteadusega ning hiljem võimaldada õppida individuaalplaani alusel, et ette valmistada põhjalike teadmistega lingviste.

diskussioonile

Tihedama peab kontakti Moskva ja Leningradi keeleteadlastega. Selle hulka kuuluvad esinemised konverentsidel ja nõupidamistel, individuaalplaani alusel õppivate üliõpilaste suunamine teiste õppeasutuste juurde, üliõpilaste sidemed UTU-de liinis.

TRU Teaduslik Raamatukogu on kohustatud muretsesema oma fondidesse kõige vajalikumaid üldkeeleteaduslikke teoseid, sest abonemendi kasutamine ei lahenda olukorda. Vastavad keeleteadlased peavad tegema raamatukogule täpseid ettepanekuid tarvilike raamatute kohta.

Mõttevahetust lõpetades on toimetuse veendunud, et ka keeleteadlaste hulgas leidub rahutuid, kes ei lepi olemasolevate saavutustega ja meetoditega ning et meie ajalehe lugejad võivad juba lähemas tulevikus kuulda saavutustest, mis teevad au ülikoolile, kus on õpetanud sellised omaaja silmapaistvad keeleteadlased, nagu Leo Meyer, Jan Baudouin de Courtenay ja Dimitri Kudrjanski.

Võorkeeled...

(Algus 1. lk.)

Võorkeelse kõneoskuse arendamist tõhustavad kindlasti veel: a) dubleerimata võorkeelsete filmide kuulamine, mida hakkame taotlema kinofikatsioonivalitsuse kaudu ja b) üliõpilaste osavõtt võorkeelsetest suvelaagritest, mille organiseerimise võimalusi hakatakse selgitama lähemas tulevikus.

3. Esitatu kõrval tuleb aga arvestada, et võorkeelse oskuse omandamisel peab üliõpilane ise oma huvi, initsiatiivi ja hoolt üles näitama. Võorkeelse oskuse omandamisel on tähtis võorkeelse keskkonna olemasolu; ent kui see keskkond lõpeb võorkeelse auditooriumi ja fonetikakabineti, ei saavuta me oma sihti. Võorkeele omandab üliõpilane siis, kui ta selleks kasutab kõiki võimalusi, rääkides võorkeelt õppejõududega, oma kaasüliõpilastega; ainult sel teel saab ta lahti päästa oma keelepaelad. Tuleb

mõista võorkeelte oskuse tähtsust meie ajastul, seda eriti meie võorilooloogidel. Tuleb olla oma aine entusiastid, otsida kõiki võimalusi, et vallata oma ainet.

Võorkeelte osakonna üliõpilastel tuleks rohkem senisest kasutada kõiki võimalusi, mida kateedrid neile pakuvad. Nimetame näiteks ringitööd, millest võorilooloogid peaksid sajaprotsendiliselt osa võtma, tõmmates sinna kaasa ka teiste teaduskondade üliõpilasi. Töömeisterlikkus saavutatakse töös ja võorilooloogidel oleks kasulik, kui nad abistaksid õppejõude, juhendades mõne teise teaduskonna võorkeeleringi, õpetaksid võorkeeli tööloogidele, fakultatiivse aineana ülikoolis. Teavad ju viienda kursuse üliõpilased, kui palju nad juurde õpivad ja arenevad pedagoogilise praktika ajal.

Kokku võttes ütlesime: võorkeelse oskuse taseme tõstmine olgu meie õppejõudude ja üliõpilaste ühiseks mureks ja hooleks.

K. KANN

Jätkame mõttevahetust

ERIALA ESIKOHALE!

Kõik kohustusliku eksamiga (arvestusega) lõppevad ained õppeplaani!

Komisjon tunniplaani koostamiseks! Kaotada kehalise kasvatusel arvestus I k. tööstaažiga üliõpilastel! Asendada pioneeripraktika koolis suvise tööga pioneerilaagris! Tagada õppeplaani kinnipidamine!

tud suundade soodustamisest jt. väärnähjustest.

Õppeplaani peavad kuuluma kõik ained, mis lõppevad kohustusliku eksami või arvestusega. Ainult nii on võimalik likvideerida üliõpilaste tegeliku koormuse varjamine ja säilitada kontroll olukorra üle.

Õppeplaani järkjärgulise muutmisele tuleb vaadata marksistliku filosoofia seisukohalt, seega kui loomuliku nähtusele, mis võimaldab eluga kaasas käia ja parandada neid puudusi, mis selgusid praktilises teostuses. Õppetöö huvide ei tohiks aga muutumine toimuda liiga sageli, näiteks iga viie aasta järele.

Vaevalt on põhjust pidada kehtivaid õppeplaanide idealseid, sest nende koostamisel pole küsitud praktikute (nii teadlaste kui ka tavalist spetsialistide) arvamusi ja kahjuks pole praegu veel kõigil kaasa-rääkijatel töökogemusi erialal, mille jaoks nad valmistavad ette spetsialiste. Teiseks ei peegelda praegused õppeplaani tegelikkus olukorda. Pedagoogide õppeplaani peaksid olema kooskõlastatud Haridusministeeriumiga.

Võiks kaaluda järgmiste ettepanekute otstarbekust. Ohutustehnilised teadmised tuleks anda eriala praktikumides ja selle aine õpetamine iseseisva «üldise» ja «puhta» distsipliinina on elust irumise mustandi (pole imestada, et matemaatikaosakonna üliõpilased nimetavad seda kursust kõige nürimeelsemaks).

Mõningate suvise lektüüriaga asendatavate ainete (näiteks kohalik õhukaitse, ateism, koolihügieen jt.) arvestused võiksid toimuda septembris. Loengud nendes ainetes on

vist üliõpilased ja ainult segavad tegelemast tõsisema õppetööga, kasvatavad pinnapealsust.

Õppeplaani kui seaduse, mille alusel toimub õppetöö, peaks olema üliõpilastele kättesaadav. Võiks kaaluda võimalust anda välja iga osakonna õppeplaani koos seletuskirjadega rotaprintil.

Täpselt õppeplaani põhinev TUNNIPLAAN tuleks omakorda koostada teaduslik-psühholoogilistel alustel ja spetsialisti ettevalmistust rõhutades. Teatavasti on inimese vaimsete võimete maksimum ennelõunal kell 9 ja 13 vahel, kui vaimsele tööle eelnes puhkus ja ei eelnenud väsitav füüsiline tegevus. See aeg peaks kuuluma raskemate erialade omandamiseks. Ained, mille iseseisv omandamine on kergem, peaksid olema tunniplaani lõpus. Tuleks saavutada olukord, et loengud eelneksid praktikumidele. Töö rühmades peaks järgnema loengutele, mis väldiks paralleelrühma «aknaid». Sellise olukorra saavutamiseks tuleks tunniplaani koostamisel eelistada profiileerivaid kateedreid. On veel rida vähem tähtsaid nõudeid, nagu töö rütmilisus, vaheldusrikkus jt.

Optimaalsema tunniplaani koostamist raskendab meil õpperuumide vähesus, kuid soovi korral on võimalik elu viia enamik eeltoodud põhimõtetest (nende eitajatel sooviksime kuulata väsinuna mingi matemaatiline kursus ja sooritada selles eksami), kui loobuda senisest stiililisest tunniplaani koostamisest.

Praegu kehtib vastupidine olukord. Mitteprofiileerivad üliõpiloolilised kateedrid (keelte, kehalise

kasvatuse, pedagoogika jt.) täidavad tunniplaani eeljärgjekorras ja ei arvesta üldse profiileerivate kateedrite huve. Osakonda saabus tunniplaani kujutab endast sageli vaid õppeaja tükeldatud «jäänuseid».

Näiteks hõivavad spordikateedrid tunniplaanis 2 tunni asemel 8, planeerides otsekohe sisse ka fakultatiivse kehalise kasvatusel ja erirühmad, sõltumata sellest, kas antud kursusel keegi erirühmade aegu kasutab või ei, ehk siis 1—2 üliõpilast. Ka algab matemaatika kolmel ja füüsika-matemaatika pedagoogide ühel kursusel õppeaeg kehalise kasvatusel. Väsinud ja kuumaks aetud üliõpilased hilinevad loengule, peavad liikumata maha jahtuma suhteliselt külmale auditooriumis. Ilmselt tuleks planeerida tunniplaani ainult õppeplaanilise kehalise kasvatusel ja see peaks toimuma pärast loenguid. Õppebaas seda võimaldab, sest muidu ei pääks muuta terve ülikooli neljal kursusel fakultatiivset kohustuslikuks, mis tähendab selle aine mahu kolmekordistamist. Fakultatiivja erirühmade töö võiks korraldada pärast tunniplaanide valmimist teadetatavalt ja ajalehe abil. Eri-alade arvel spordile «roheline tänav» avamine ei ole riiklikult õigustatav.

Tunniplaani tükeldavad keelerühmad ja tekitavad seega «aknaid». Tõenäoliselt oleks enamik nendest välditavad, kui vastav õppejõud teaks, mitu loengut tuleb antud kursusel igal päeval kuulata.

Tunniplaani praeguse koostamisviisi puhul ei saa õppejõud arvestada üliõpilaste soove, sest ta ei tea neid.

Tundub, et optimaalse tunniplaani koostamine kui suuremahulise planeerimisülesande lahendamine peaks toimuma iga semestri lõpul dekanaadil, õppejõudude ja üliõpilaste esindajatest moodustatud komisjoni poolt, kellele õppejõud teatavad juba hõivatud aja ja muud soovid. Selle meetodi järgi planeerimine nõuab teatavat osakondade järjestamist. Tuleks eelistada raskemate erialadega osakondi ja suuremate koormustega kursusi. Parem kaotada planeerimiseks mõnikümend inimtööpäeva, kui kaotada neid sadadena või tuhandetena halvasti planeeritud tulemusena.

Oleks hea, kui arvutuskeskus ka

Deebet ja kredidit

Ülikooli sammaste taguseid nimesid oleme tavaliselt harjunud nägema teaduslike publikatsioonide tiitlitel. Harva juhtub, et siit pärit nimi seisab luuletuskogu kaanel. Sellepärast siis ka suur huvi Velli Verevi «Kiviaia» vastu. Asjale lisab põnevust veel see, et tegemist on esikoguga, mida oodati juba tükk aega. Märgusõnaga «esikogugu» tähistatavate luuleraamatute napp tiraaž löi mõni aeg tagasi, kui kogu müügile ilmus, luulehuviliste seas pooleks päevaks äreva õhkkonna. Nüüd on juba paljud õnnelud suutnud end lohutada naabrilt, tuttavalt või raamatukogust laenatud teosega ja omandanud niiviisi võimaluse «Kiviaia» juures kaasa rääkida. Missugune on siis Velli Verevi esikogugu bilanss?

Head on kogus päris palju.

1. Hea on kogu vormiline tase. Kaanest kaaneni on see ühtlane ja tugev. Mitmesuguste värsimootude kasutamine klassikalistest vabavärsini annab tunnistust autori tublidest võimetest. Värsitehnillisi konarusi on suhteliselt vähe. Hea vormiline tase lisab kogule meeldiva tämbri.

2. Head on tsükli «Pedagoolgise praktika päevik» ja «Käsmu kilded». Esimene neist on tugevaim kogus. Siin on autor leidnud õige kursi uuele ainevaliale lähenemiseks.

«Käsmu kildudes» on rohkem kui mujal tunda autori kaasaelamist. Selle tsükli teine ja viies luuletus on väikesed pärlid omaette.

3. Häid kujundeid on õige mitmeid (mõeldinõolisest teed, kastekuljus, päike läigatab kiirtekannust, mootor kihatab jutu algust jt.) Koos hea vormikäsituseluga jätavad nad meeldiva mulje autorist, kes ei viska lugeja lauale esimest pähetulnud mõtet ega kujundit, vaid valib ja töötab teose kallal kriitiliselt.

4. Parim luuletus kogus on paljukiidetud «Õised mõtted». Kui luuletaja stardib selle tasemelt, on edasine lend kahtlemata edukas.

Kokku jääb «Kiviaia» mulje kui mererannalt leitud kivikesest. Ta on sile, lihvitud, ilma teravate nurkadeta, kohati sätendav, kuid — jahe. Autor ei ole end halastamatult tükelanud, et panna igasse luuletusse osake iseennast, vaid on asunud pealtvaataja-kirjeldaja osasse. Velli Verevi luule võidaks tublisti sisulise avardamise, aktuaalsemate, tulismate publitsistlikumate teemade läbi.

P. HEIN

Kolmapäeval, 10. jaanuaril kell 18 suures ringauditooriumis (Vanemuise tn. 46) telefili

«ROMANTIKUD»

ühiskondlik läbivaatus.

Režissöör: Virve Aruoja, assistent: Peet Lepik

O s a d e s:

Karin Uibo, Peeter Volmer, Mari Viiding, Jutta Lehist, Aili Nõmmik, Endel Koppel, Heino Aassalu, Valdeko Ratassepp, Jüri Järvet jt.
TALLINNA TELEVISIOONISTUUDIO 1961

Ülikooli planeerimisel abistaks.

Fakultatiivneid ei tuleks võtta tunniplaani. Nendest on võimalik teatada teadetatavil, nagu see toimub näiteks matemaatikaosakonnas erialaetega.

Toodud ettepanekud võivad näida mittevajalikena, kui jätta vaatlusest välja nende baas.

TEGELIK OLUKORD.

Üliõpilaste koormuse normaliseerimiseks ja iseseisva töö arvel vähendati kohustuslike nädalatundide arvu. Sellele vaatamata on üliõpilaste tegelik loengukoormus suur.

Osakond	mate- maatikud	füüsika- mate- maatika peda- googid
Kursus	I II III IV V I II III	
Õppeplaan	28 24 24 24 14 32 32 32	
Tunni- plaan	38 25 32 29 14 40 40 38	
Tegelik loengu- koormus	38 32 32 29 14 41 41 38	

Märkus: Tunniplaani ja tegeliku loengukoormuse vahe tingib asjaolu, et kõiki loenguid tunniplaani pole kantud ja need teatatakse dekanaadist suusõnaliselt (näiteks ateism).

Millest selline olukord? Esiteks: õppeplaani pole võetud ained, mis on üldiselt kohustuslikud (KÖK). Teiseks: suurendatakse omavoliliselt kohustusliku aine nädalatundide arvu, mida keegi ei takista. Kolmandaks: tuuakse küllsidedatuste teede kaudu tunniplaani (mitte õppeplaani) teisejärguline fakultatiivne aine kohustusliku arvestusega ja muudetakse see siis survega stipendiumile rohkem obligatoorseks kui erialasest loengud. Kõikidel juhtudel toimub üliõpilase koormuse suurendamine, mis ei kuulu ametlikule kinnitamisele nagu õppeplaan. Huvi sellise tegevuse vastu on tingitud asjaolust, et spetsialisti ettevalmistamine ei toimu ühiskondliku töö korras ja selle ümber koguneb manulisi.

Tüüpiliseks näiteks on «fakultatiivne» kehaline kasvatus kohus-

Ka halba on.

1. Ei ole hea, kui luuletuskogus pole suuri ega tuliseid mõtteid. Ka väiksemate mõtete kõrval peab neid olema. Filosoofilist teksti, mis tugevasti erutaks lugejat, on «Kiviaias» vähe. Sellepärast jäävadki luuletaja peamised õnnestumised vormi valdkonda.

2. Ei ole hea, et poeet pole lõpuni sõelunud. Välja oleks võinud jääda «Vahtraleht», «Sefi päeviku» viies leht ja veel paar luuletust. Kesisevõitu on ka luuletused «Sügisene Tartu» ja «Agitaator».

Usna vähe on ütelda loodusluuletustel («Kevadetuultes»). Nende juures hakkab paratamatult häirima kulunud teema, ja et erilist leidu nendes ei ole, jäävadki nad kahvatuteks.

3. Ei ole hea, kui perioodikas ilmudes jätavad luuletused parema mulje kui kogus. Mitme «Kiviaia» luuletusega see aga on nii. Põhjuseks on võib-olla lugeja erinev moodupuu — perioodikalt oodatakse vähem, kogult rohkem. Rangema mooduga mõotmisel kahjustab kogu kõige rohkem tema konstateeriv laad, mida iseloomustab hästi luuletus «Esimene pääsuke».

Kulumata SULEGA

Käin elukoolis esimest klassi — vormimütsita,

sussikotita.
Vanemad ranitsat enam ei tassi,
kindaid kätte ei topita...

Maha jäid keskkool
ja tudengikombed,
auklikuks torgitud värvimüts.
Oppisin...

Saabus ihatud h o m m e —
kuid elu ohkab: «Oh koolijäts,
vähe veel taipad, milleks ja kuhu —
tõelisi tarkusi alles veerid!
Ega sa arva,

et lendavad suhu
havi käsul pelmeenid?!
Tahad ehk midagi-kuidagi tulel
soojendada istmikkui?

Saa aru, noor sõber,
varsti elada tuleb
meil kõigil kommunistlikult!

Ega palja jutuga asjad ei nihku...
Elu inimest teoga abistab:
mõne kopika eest surub mu pihku

Kommunismiaabitsaga peos

kommunismiaabitsa.
Juba tänaaval lahti lõõn ta —
uue parteiprogrammi.

Lihtne ja selge —
ainult tööga
kätte saad elu annid.

Varsti seaduseks peetakse sõnu:
kes ei tööta — see ei söö.
Noh,

joodikud,
lõngused,
kohvikukõlud —
see teile otse näkku lööb?!

Täna nii mõnigi riiki varastab,
onupoeg komsegi peale on kindel.
Võta näpust!

Ohiskondlik paragrahv
vaimse küüraka koolutab sirgeks.
Muidugi masinad teevad imet,
muidugi kaotab Ameerika.
Aeg on saabunud,

inimene,
kommunismiaabitsat
vähemalt veerida!

Detsembrihommikul

Koidutäht veel polnud langenud,
vara tegin akna lahti.
Aga tema — suur ja valge —
õuest juba vastu vahtis.

Kohev habe üle tara,
huuled vaiksest laskmas luiku.
Mõistsin kohe — tagavaraks
sellel sellil tuhat tuisku.

Suladestki mõtleb sunnik,
sellistest, et kõik lööb lupsu.
Mis siis ikka...
Pooleks tunniks
kallis mind veel kaissu kutsub.

TULEVASED PEDAGOOGID ARVAVAD

«Komsomolskaja Pravdas» algatatud diskussioon tööst kõrgemas õppeasutuses on äratanud suurt huvi I kursuse inglise filoloogides — tulevastes pedagoogides. On ju meil kõigil peale õppetöö ka oma kitsamad huvialad: sport, muusika või võõrkeeled, aega nendega tegelemiseks jääb aga ülinapilt. Paljudel on huvi teaduslikuks tööks, kuid siingi on üheks peamiseks takistuseks aja vähesus. Võib-olla on siin süüdi ülikooli veel harjumatud töömeetodid ja lihtsalt ei osata planeerida oma tööd, kuid pilt on hetkel kaunis troostitu. Raskeks teeb õppimise asjaolu, et eelteadmisi meile loetavatest kursustest on meil vähe, konspekterimisoskus aga jätab enamikul soovida, mistõttu loengute jälgimine ja kirjapanek nõuab üliõpilaselt väga suurt pinget.

Tulevikus oleks otstarbekohane teoreetilise loengukursuse kõrval seminaride ja praktikumide erikaalu tõstmine, see annaks ka eksamiteks ettevalmistumisele tõhusust juurde. Pole ju mõtet eksamiks pähe õppida tohutult palju võõraid nimesid, kirjanikke sünni- ja surma-aastaid ning teoste nimetusi, kui need faktid kustuvad mälestusest kiiresti nagu nad on omandatud.

Keeleteaduse kursuses võiks vist pearõhu asetada keele ja keeleuurimise arenguprotsessi süvendatud tundmaõppimisele, selleks et õpetada inimesi loogiliselt mõtlema, panna neid mõistma asjade ajaloolist ja loogilist arenemist, tegema järeldusi. Mitmesugused pisifaktid keeleteaduse ajaloost leiame vajaduse korral teatmekirjandusestki.

Rohket nurinat tekib nn. meditsiiniline ettevalmistus, mida praegu inglise filoloogidel on 6 tundi loenguid + 2 tundi praktikat nädalas. Kas ei saaks sedagi sihi-teadlikumalt korraldada, et ei jääks liigselt kõlama teoreetiline aspekt? Kas poleks õigem, kui meie näisüliõpilased vilunud meedikute käe all 2—3 kaupa õpiksid tundma vastavaid probleeme haiglas, vahetult praktikas. Kui nii paar aastat töötada (ka senisest väiksema tundide arvuga), peaks sellest piisama, et omandada vajalikud algteadmised ja vilumused.

Võõrkeelte kateedri õppejõud pahandavad, miks üliõpilased omavahel ei räägi võõrkeelt. Aga kui

need üliõpilased töötavad nädalas läbi ainult kohustuslikud 20 lehekülge teksti (rohkemaks pole aega), siis millest nad saavad omavahel rääkida, eriti need, kellel keskkooli lõpetamisest on möödunud juba 3—5 aastat? Opetajalt nõutakse, et ta suudaks lastesse sisendada armastust oma aine vastu. Seda saab teha ainult siis, kui õpetaja

ise ka palju teab ja oma ainet armastab.

Selleks tuleb talle anda aega ülikoolis rohkem oma erialaga tegelda!

O. LUHAVEER,

võõrkeelte osakonna I kursuse üliõpilane

Aastavahetusel

Millest unistad, mida soovid uuel aastal? Uusaastaõõ soovid minevat ju kindlasti täide.

Tartu Riiklik
Ülikool 3

Naisvõimlejad võistlesid

Hiljuti toimus naiste võimlemise osakonna üliõpilaste esinemise õhtu, millest võitis osa üle 300 naisvõimleja.

I kursuste rühmad esinesid liikumiskombinatsioonidega. Paremateks osutusid Ajaloo-Keeleteaduskonna I rühm, Arstiteaduskonna I rühm ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna ja Bioloogia-Geograafiaduskonna I rühm.

II kursused esitasid hüpetekombinatsioone. Paremusjärjestus kujunes siin järgmiseks: 1. Arstiteaduskonna I rühm; 2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I rühm.

Üldarendavates harjutustes oli I kursuste tublimaks Ivi Paap (Füüsika-Matemaatikateaduskonnast); II kursuste üliõpilaste hulgas tuli esikohale Gluuni Kuura (Arstiteaduskonnast); II kursuste parimaks oli Maila Einer (Ajaloos-Keeleteaduskonnast); IV kursuste osas tuli esikohale Dagmar Sarapu (Arstiteaduskonnast).

L. VESTRE

Nädalavahetusel

jõudis tagasi VSÜ «Kalev» maadlusvõistkond, kes võitis osa Minskis toimunud spordiühingute individuaalvõistlustest klassikalises maadluses. Võistkonna koosseisus olid ka TRÜ maadlajad L. Kreinin, M. Liim ja U. Halling. Kuigi poolraskekaalus oli osavõtjaid vähe, on L. Kreinini esikoht siiski hinnatav. Teistes kehakaaludes olid võistlused väga pingsad. Et maadlus on spordiala, kus otsene kontakt vastasega nõuab väga palju võistluskogemusi, siis jättis teiste liiduvabariikide sportlaste tehniliste iseärasuste vähene tundmine U. Hallingut neljandale ja M. Liimi kaheksandale kohale.

U. HALL

Fotol vasakul: E. Kudu annab diplomi Dagmar Sarapuule. All: Ajaloo-Keeleteaduskonna tütarlaste esinemas.

Meie meelest on täiesti endast mõistetav, et TRÜ-s on oma esindevõistkond võrkpallis, korvpallis, kergejõustikus jne. Kas olete midagi kuulnud TRÜ jalgpallimeeskonnast? Kindlasti ei, sest seda praegu ei ole, kuid see-eest tal on ajalugu, millest me võime jutustada. Jalgpallimeeskond mängis end

Uuel aastal uut moodi!

1949. a. A-gruppi. Seal suudeti mängida EPA eraldumiseni TRÜ-st. Osa tugevaid mängumehi lahkus, meeskond nõrgenes ja langes A-grupist välja. Mida tehakse praegu? 10-kuni 15-meheline asjahuviliste grupp treenib. Tullakse kord nädalas võimlasse kokku ja harjutatakse pallikäsitsust. Tuleb välja, et seda tehakse niisamuti oma lõbuks ja suvel pole jalgpalluritest kippu ega kõppu kuulda.

Missugused on siis need põhjused, mis segavad suvisi võistlusi. Pole sama tasemega vastaseid, kellele saaks jõuda proovida. Ainult EPA-ga. Seda on aga liiga vähe selleks, et hoida aasta ringi meeskonda koos. «Kuid linna esivõistlustel?» küsite. Neist ei saa osa võtta, kuna need toimuvad üliõpilastele ebasobival ajal (juunis, juulis). Spordimängude kateeder tegi etpaneku korraldada maikuu. Millegipärast ei taheta neid nõuandeid kuulda võtta, ja esivõistlused korraldatakse ikka edasi vanaviisi.

ENSV jalgpallileenunil tehti etpanek võtta jalgpallikõrgemate koolide spartakiaadi kavva. Nüüd ootavad jalgpallisõbrad selle etpaneku täitmist. Raske oleks ülikooli meeskonnal mängida ka B-grupis, sest ebasobiv aeg ja vas-

tava taseme puudumine takistavad. Suvisi raskusi aitaks lahendada treeninglaagri korraldamine. Mis arvavad sellest meie spordihüid? Samuti peaks mõtlema jalgpallivõistluste täiendamisele. Vaja on rohkem jalgpallisaapaid, säärekaitsesid jne. Ka olemasolev varustus vajab põhjalikku remonti. Ülikoolis leidub

palju mänguvõimelisi mehi, kellest saaks moodustada meeskonna. TRÜ Spordiklubi peaks looma uuel aastal võimalused meeskonna moodustamiseks ja võistlemiseks! Arvame, et siis jalgpallihuvilistest puudu ei tule.

M. ORMISSON
E. LEMBER

Soovin kogu Bioloogia-Geograafiaduskonna kollektiivile head uut aastat, edu kõigis töis ja toiminguis ning isiklikus elus.

Olgu algav — seitseaastaku neljas aasta — eelmisest veelgi viljakam noorte spetsialistide ettevalmistamisel, nii nende ideoloogilisel kui ka erialalisel kujundamisel ning loodusrikkuste ja jõudude efektiivsel uurimisel.

H. MIIDLA,

Bioloogia-Geograafiadusk.
dekaan

Veel kehakultuurist

(Algus lk. 2.)

spordi vastu.

... Mullegi tundub, et Tartus on mõningad spordibaasid ehitatud tööpoolest enneaegselt, ja et keheline kasvatus on meil nii rangelt kohustuslik just nende täitmiseks.

kirjutab L. LUUD.

«Miks on dekanatide poolt võimaldatud ainult üks päev aastas suusapäevaks? Senised kogemused näitavad, et selle päeva mõju on palju suurem kui kahel-kolmel aega tükeldaval treeningul. Kehalise kasvatus korraldamine võimaldab selisel kujul nagu praegu on meie arvates ebaotstarbekas. Eelistaksime vastavate võimaluste loomist ühiselamute juurde

Agitaatorid

töötasid hästi

Pühapäeval, 24. detsembril toimusid täiendavad valimised valimisringkonnas nr. 57, kus Tartu Linna TSN saadikuks valiti sm. Feliks Johannese p. Liivik.

Juba lõunaks käisid peaaegu kõik valijad hääletamas, kell 16 olid valimised lõppenud.

Hästi töötas agitbrigad, mis koosnes Arstiteaduskonna raviosakonna III kursuse üliõpilastest. Enamik agitaatoritest suhtus täie tõsidusega oma kohustustesse; nad koostasid valijate nimekirja, organiseerisid valijate kohtumise kandidaadiga, pidasid valijatega vestlusi. Agitaatoritest paremad on Mare Kuusemest, Helle Jokst, Tiit Liivaorg, Maret Kivimäe, Küllike Laja ja Ivar Kõbas. M. POTASENKOV

KRIITIKA HILINES

Meie ajalehe näärinumbri avaldati karikatuur TRÜ Võitlevate Ateistide Klubi hinguselemineku kohta. Teatame oma lugejatele, et ülikooli parteikomitee arutas selle klubi saatust ja kavandas oma istungil 26. detsembril 1961 konkreetsed abinõud tema elluäratamiseks.

(lauatennis, tennis, mängud, tõstmine jne.)

• Tuleb anda igale üliõpilasele vabadus tegelda spordiga nii palju ja nii moodi nagu ta ise vajalikuks ja võimalikuks peab.

• Eelista kehakultuuriga tegelemist teistes vormides ja mitmekesiselt — suusapäävad, mängud, matkad, laagrid.

• Jätta ära arvestus ja muuta keheline kasvatus tõeliselt fakultatiivseks.

Need olid keemiik J. LOOGA mõlde ja ettepanekud. O. KARU pakub sellist lahendust:

• «1. ja 2. kursuse jooksul peaks iga füüsiliselt terve üliõpilane täitma VTK II astme normatiivide (kusjuures arvestus võiks sellega piirduda).

3. ja 4. kursusel peaks iga üliõpilane võtma osa kehalise kasvatus tundidest (arvestus peaks piisaks tundidest osavõtust).

• Organiseerida üliõpilastele rohkem treeninglaagreid ja matku.»

Kust leida aega spordi jaoks? Mitmes kirjas loetakse konkreetselt üles loengud, mis võiksid ära jääda või olla asendatud iseseisva tööga (ohutustehnika, õhukaitse). Kirjades jääb kolmas mõte, et sport peab olema mitte kohustuslik treening, vaid huvitav vabatahtlik massiline üritus meie päevaplaanis. Tuleb teha rohkem ja paremini spordiagitatsiooni, tõmmata rohkem üliõpilasi kaasa just massilistesse spordiüritustesse (suusapäevad, krossijooksud, spordilaagrid, ujumiskursused jne. jne.).

Mida arvate teie? Mõttevahetusel teemal jätkub. Ootame uusi kirju arvamuste ja ettepanekute.

TEADAANDED

Alatiselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46), peab teisipäeval, 9. jaanuaril kell 19 TRÜ rektor professor F. Klement ettekande

«REISIMULJEID ITAALIAST».

Ettekanne toimub vene keeles.

Järgneb film «Vabastatud maa noored».

*

Näärupuu ülikooli õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste lastele toimub 7. jaanuaril kell 12 ülikooli klubis Tähe tänavas.

*

Seoses talve tulekuga ning jääkatte tekkimisega veekogudel katvateb ÜSK-i kalasportisektsioon korraldada 1962. aasta jaanuaris TRÜ õngesportlaste ühise väljasõidu — ahvenapüügi reitke mõnele järvele. Et TRÜ õngesportlaste peres leidub üsna rohkesti ka talipüügiharrastajaid, siis loodame nende osavõttu eelseisvast üritusest. Omapoolsed ettepanekud püügi kohta ja -aja suhtes palume teatavaks teha hiljemalt 15. jaanuariks 1962. a. sektsiooni juhataes esimehele sm. V. Kossatkinile (telef. 41-20/82).

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийкли Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 52, MB 01211

ERIALA ESIKOHALE!

(Algus lk. 2)

«Fakultatiivne» kohustusliku arvestusega on kujunenud õppeplaani moodahilimise vormiks, seega eriala tagaplaanile surumise ja üliõpilaste varjatud koormamise viisiks, efektiivseks ülekoormamise legaliseerimise vormiks.

Sama vormi abil eraldus ateismifilosoofiast (kuigi ateistlikku kirjandust on piisavalt ja see on igaühele jõukohane; vajalikum oleks ilmalike kombetalituste seminar). Selle fakultatiivse aine arvestus saadakse automaatselt kõigi loengute külastamise eest; vastasel korral tuleb arvestuse saamiseks ka vabastada.

Tehakse ettevalmistusi vene keele sisetoomiseks samal viisil. Pole mõtet väidelda vene keele tarvilikkuse üle, kuid vene keele omandamine tuleks üle kanda keskkooli. Oleks õigem nõuda sisseastumisel eksamiga kõne- ja kirja keele valdamist ja jätkata erialase vene keele omandamist eriala kaudu. Erialastes loengutes tuleks anda terminoloogiat ka vene keeles. Kursuse- ja diplomitöödega tuleks tagada mõnesajaleheküljelise venekeelse erialase kirjanduse läbitöötamine. Kui aga peetakse soovitavaks vene keele võtmist õppeplaani, tuleks selle õpetaja ette valmistada Füüsika-Matemaatikateaduskonna lõpetajate hulgas, mis tagaks erialase kirjanduse vormilise ja sisulise tundmise ning väldiks hirmu valemeid sisaldava raamatu ees. Ilukirjanduse õppimiseks vene keeles meil aega ei ole!

Sama mõtet võiks kaaluda ka võõrkeeleõpetaja kohta.

Kuidas toimub siis antud tingimustes

ERIALA OMANDAMINE?

Kas need tagavad spetsialisti ettevalmistamist?

Vaatleme seda füüsika-matemaatika pedagoogidel, spetsialistidel, kes väljendudes partei programmi sõnadega, peavad omandama laiad teoreetilised teadmised loodusteaduse kahes juhtivas harus, matemaatikas ja füüsikas, ning kes oma tööga koolis peavad tagama õpilastele matemaatika ja füüsika aluste kindla tundmise, kelle tööst sõltub oluliselt teaduse ja tehnika edasine progress meie vabariigis.

Seoses üleminekuga liit-erialale vähendati nimetatud osakonna üliõpilaste võrreldes endise matemaatikaõpetajaga matemaatiliste erialaste loenguid ligikaudu 30% võrra, kusjuures oli arvestatud osa materjali iseseisva omandamine. Et selleks jäetud aja on tunniplaanis hõivavad õppeplaani mittekuuluvad ained, on endisega võrreldes üliõpilase koormus suurenenud. Lisaks neljakümnele nädalatuunile kuulub koduste ülesannete lahendamiseks, praktiliste tööde vormistamiseks, seminarideks jne. vähemalt 15 kuni 25 tundi, mille

hulka ei kuulu veel loengute läbitöötamine, see jääb enamasti eksamissiooni ajaks. Suhteliselt väikese kasuteguriga kuulub «akende» all olev aeg, ca 4–6 tundi nädalas. Teisel ja kolmandal kursusel tuleb lisaks veel 2–3 tundi pioneeritööd koolis, mis sisuliselt on organiseerimata ja väheefektiivne. See tuleks kiiresti asendada suvisel tööga pioneerilaagris.

Pole imestada, et antud tingimustes võtab erialaga seotud ringide tööst osa 6 (!) inimest 85-st ja et ainult üksikud üliõpilased loevad erialast kirjandust. Puudub aeg konsultatsioonide korraldamiseks raskemates erialades. Ebanormaalse olukorra loomulikkudeks tagajärjedeks on madal õppeedukus ja suur väljalangevus:

Kursus	II	III
Immatrükuleeriti	42	28
Praegu õpi	27	19
Kevadel oli võlgnevuseta	10	12

Põhjusi ei tule maskeerida viitamisega subjektiveerimisele teguritele. Erialade omandamine on vahestatud «peenraha» vastu: üliõpilased peavad esmajärjekorras tegelema pioneeritööga, ateismiga, sporditeooriaga, kolmekordistatud kehale kasvatus, formaalse ohutus tehnikaga, meditsiinilise ettevalmistusega ja veel muu teisejärguliga, ja neil pole aega tegelda eriala omandamisega. Puudumine pärast ateismi loengut kutsutakse kursusevanem dekanat, pioneeritöölt puudumise pärast ähvardatakse stipendiumi katkestamisega jne., kuid mitterahuldavale kirjutatud erialane kontrollitöö ei tekita mingisugust häiret, mis tähendab eriala allutamist ülejäänud ainetele. Tegelikult tuleks raskuste ilmnemisel profileerivates ainetes pöörata neile tähelepanu kõigi vahenditega, kaasa arvatud nõuete vähendamine mitteprofileerivates ainetes. Väljakujunenud koormus on jällegi suur ja seda pole enam võimalik vähendada eriala arvel.

Partei programm seab teadusdest esikohale matemaatika ja füüsika. See koht tuleb neile anda ka vastavate spetsialistide ettevalmistamisel. Nende ainet omandamine vajab suhteliselt rohkem iseseisvat tööd, milleks tuleb ette näha vajalik aeg ja selle puutumatust. Praegused tingimused ülikoolis seda ei taga, mistõttu on vajalikud resolutsioonid, mis korraldaksid väljakujunenud väärtused, seaksid iga aine oma õigele kohale, mis fikseeritakse õppeplaanis, ja tagaksid sellest kinnipidamise.

Meil pole õigust anda mitteüllaldate erialase ettevalmistusega spetsialiste. Viigem kiiremini ellu partei programmi püstitatud nõuded spetsialisti ettevalmistamisel kohtal

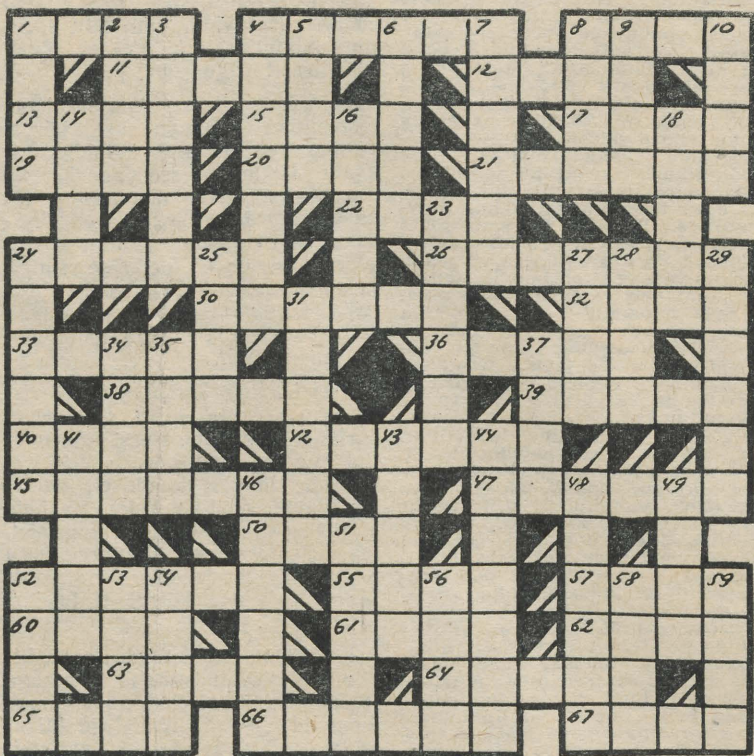
J. REIMAND,

teoreetilise mehhaanika kateedri aspirant

RISTSÕNAD

Paremale: 1. Eesti kirjandusteadlane. 4. Eesti prosaist. 8. Hiljuti. 11. Abhaasia nõukogude kirjanik. 12. Muinashõim Lõuna-Ameerikas. 13. Elbe harujõgi. 15. TRÜ kergejõustiklane, vabariigi rekordihoidja. 17. Tööspidamine, heaksarvamine. 19. Sünnipärane harrastus. 20. Jõgi Kesk-Euroopas. 21. Läti kirjanduse klassik. 22. Itaalia maalikunstnik (1575–1642). 24. Linn Põhja-Soomes. 26. Belgia tuntumad suvituskohad. 30. Linn Pürenee poolsaarel. 32. Prantsuse eesnimi. 33. Itaalia teadlane, hukati aastal 1600 tuleriidal. 36. India Teaduste Akadeemia president, 1930. a. Nobeli preemia laureaati füüsika alal. 38. Nimitegelane G. E. Lessingi

rik (1906–1956). 4. Vene teadlane mõõdnud sajandil, kelle elu ja tegevus on seotud ka Tartuga. 5. Eesti kirjanik. 6. Iiri kirjanik (1779–1852). 7. Jõgi Ees-Aasias. 8. Koht Tartu rajoonis. 9. V. Majakovski näidend. 10. Sophoklese draama. 14. Tegelan A. Kivi «Seitsmest vennast». 16. Jaqamatu. 18. Eesti kirjanduse klassik. 23. M. Tšulaki ballett. 24. Eesti helilooja (1873–1918). 25. Elektriiselt laetud aatom. 27. Linn Hollandis. 28. N. Gogoli jutustus. 29. Rooma luuletaja, eepose «Annales» autor. 31. Läti tuntumaid kaasaegseid heliloojaid. 34. Linn Ukrainas. 35. Võidujumalanna. 37. Romaani «Võlu mägi» autor. 41. Rahvas Marokos.

loomingust. 39. Tuntud viuliehitaaja suguvõsa Cremonast 16.–17. s. 40. Omaaegne EPA parimaid pikamaajooksjaid. 42. Kuulus polaaruurija, kelle sünnist möõdus hiljuti 100 aastat. 45. Soome progressiivne naiskirjanik. 47. Nimestik, loend. 50. Draamateatri näitleja. 52. Eesti näitekirjanik. 55. Linn Rootsis. 57. TRÜ naiskorpallur. 60. Po laisjõgi. 61. Rootsi pärane mehenimi. 62. Elavorganismi koostisosa. 63. Koht Tartu lähedal. 64. Taevavõlvikandev vägilane Vana-Kreeka mütooloias. 65. Tegelan komöödiast «Robert Suur». 66. Kuum kõrbeuul Vahemere-mail. 67. Jõgi Taga-Kaukaasias.

Alla: 1. TRÜ kergejõustiklane. 2. Linn Ungaris. 3. Aserbaidžaanilüü-

43. V. Bellini ooper. 44. Tartu astroloog. 46. Tänapäeva tuntumad norra proosakirjanikke. 48. Tšehhi helilooja (1841–1904). 49. Eesti teatriteadlasi. 51. Sveitsi matemaatik (1707–1783). 52. TRÜ korvpallur. 53. Mõte. 54. Soome poetess (1901–1944). 56. Eremit. 58. Palk. 59. Vanimaid sadamalinna Iisraelis.

Palju õnne ühisel eluteel,

TIIU LANNUS

ja

UNO KALEV

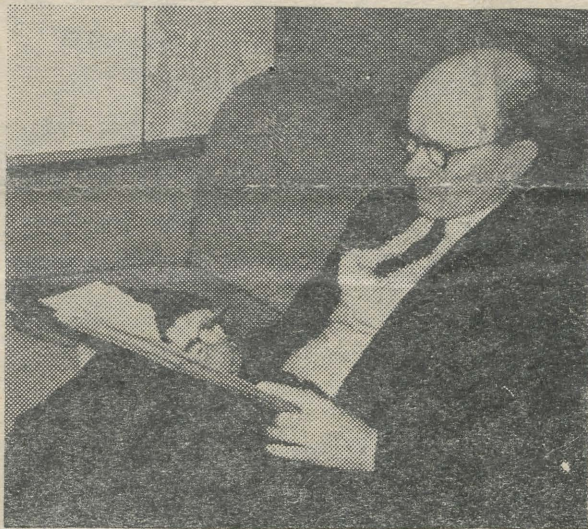
Ajaloo-osakonna I kursuse

RAHVUSRAAMATUKOGU

Ühest eksami-päevast

Ülikooli peahoones vlib üks kitsas trepp kõige alumisele korrusele, kus on peremeesteks tulevased juristid. Siin on Oigusteakuskonna kateedrid ja auditooriumid. Ja täna, 6. jaanuaril on koridorid rahvast täis. Tavaline pilt eksamite ajal — istutakse ukse taga, kindlameelsemad on konspektid kõrvale pannud, et neid mitte niipea enam avada, nõrgemate närvide (või teadmiste?) omanikud võtavad viimast. Silmad on kõigil ukselaele naelutatud. Keegi tulebki välja. Noh, kuidas oli, rääkigu omel! Noormees tuleb lausa nõtkuvate põlvedega, kogeleb: «Kolme panti!» Teda ei usuta, haaratakse õpinguraamat — ja puhkeb vabastav naer! Ei tea, kas noormees on naljahammas, või ei lugenud ta end nelja vääriliseks. Igatahes üks on selge — Oigusteakuskonna II kursusel kulgeb eksam professor Kadari juures kriminaalõiguse üldosa kohta hästi. «Suhteliselt hästi,» ütleb Sven Raju, kes ise veel tulles minemata. Materjal on küll suur, aga esimene eksamipäev tõi viis «viit» ja neli «nelja».

Kõrvalauditooriumis vastavad kriminaalõiguse eriosa vanemõpetaja Raalile III kursuse juristid. Ning meeleolu on kõiki — pisut ärev, pisut pidulik, asjalik ja tõsine — niisugune, nagu ta on meie suurskooli peal jaanuari lõpuni.

See küsimus paneb tõesti mõtlema.

J. MIKU fotod

Kuidas õpetada, mida õpetada, kuidas anda kodumaale loomisvõimet, oma eriala hästi tundvat spetsialisti — need on küsimused, mis on alati olnud nii ülikooli õppejõu kui ka üliõpilase päevamureks, eriti nüüd, kus kommunismile väljajõudmise tähtsajad on käega katsutavad.

Teadus areneb kiiresti, erialad diferentseeruvad, tööks vajalike kogemuste kogum kasvab ja muutub kiiresti, mistõttu pähetuubitud tödede najal ei suuda ükski spetsialist püsida kuigi kaua sel kõrgusel, mida nõuab eriala. Elu näitab, et pikkamööda kaovad piirid teadlase ja praktiku vahel, tootmispraktikas nõuab meilt selle arendamist kõigis lühtides, alates ratsionaliseerijast kuni tootmiskomandörini. Nii samuti on selge, et põhikursus ei suuda ette näha kõiki elus võimalikke situatsioone, millega tuleb kursust omandanud kokku puutuda. Peame loobuma mõttest ja soovist õpetada üliõpilasele kõike, mis elus tarvis läheb, vaid andma põhilise suuna, oskuse mõelda. Ehkki see paistab olevat selge ja ammugi tunnustatud tõde, näitab õppekavade ja õppeprotsessi analüüs, et siin patustatakse tugevasti. Õppekavadesse on lülitatud palju lisa- ja erikursusi mõttega, et midagi tarvilikku vahele ei jääks. Tundub, et ka praegune olukord kehakultuuri alal on üliõpilasele koormav. On mõistlikum aktiivsemalt kasutada neid võimalusi, mida

pakuvad ühiskondlikud organisatsioonid, eeskätt ülikooli kehakultuurikollektiiv.

Me usaldame liiga vähe üliõpilasi, kahtlustame, et nad ei õpi nii intensiivselt kui vaja, leiame ikka uusi kontrollimise vorme kontrollitööde, arvestuste, kollokviumide

ja kursusetööde näol. Tundub, et on aeg vähendada kontrollitöid, mis on tegelikult koolilikkuse üks avaldusi. Mis iseseisev töö see on, kui üliõpilasele antakse ülesanne a-st w-ni, kästakse see pähe õppida ja pärast kontrollitakse.

Igal üliõpilasel on oma individuaalne lähenemisviis aine omandamisele, üliõpilane ei ole enam laps, vaid keskhariduse omandanud, tihti juba tööstaažiga väljakujunenud isiksus — noorem kolleeg, kes tuli ülikooli omandama teatavat eriala vanemate kolleegide juhendamisel, talle tuleb luua võimalused töötada oma kalduvuste kohaselt, seepärast nähtavasti vajaksid rohkem juurutamist individuaaltööplaanid.

Juba ammugi on aeg ÜTÜ liinis tehtud töö fikseerida õpinguraamatus.

Arstiteaduskonnas võiks mõelda võimalusele anda edukamatele üliõpilastele töökohti kliinikutes; see üritus on aga võimalik ainult juhul, kui võetakse ette mõningaid ümberkorraldusi kliinikute töös

Mõte küpses kuude vältel. Mõõdunud kevadtalvel kõneldi sellest järjest sagedamini.

«Kas pole vara?»

«Miks peame just meie olema esimesed?»

«Kas me ei jää kimpu kohustuste täitmisele?»

Sellised olid vastuväited.

Septembri ja oktoobri algus mõõdusid kehakultuuriosakonna III kursusel traditsiooniliselt Käärikul. Poisid töötasid segumasin juures, tegid armatuuri, betoneerisid, ehitasid katlamajale katust. Tütarlapsed laadisid autodele kruusa ja liiva, tassisid krohvi jaoks.

Päevad läksid imekihtu. Laagris oli isetegevusõhtu, teatejooks ümber järve. Õhtuti kuulati poliitinformatsioone, lahendati viktoriine, mängiti ja tantsiti.

3. oktoobril peeti samas lahtine komsomolikoosolek. See erines kõigist eelmistest.

Kehakultuuriosakonna III kursuse asus taotlema kommunistliku töö kursuse nimetust.

Kahtlejat ei olnud ühtegi.

Üleskute teistele kursustele. Seda on kaalunud kõik meie üliõpilased, ka vabariigi teiste kõrgemate koolide noored. On ju kehakultuurlaste algatus esimene meie kodumaa üliõpilaste peres.

Kolm kuud on möödas. Kaaslaste pilgud jälgivad teraselt selle kursuse samme ja tegusid. Kahjuks ainult jälgivad...

Asjaosalised ise peavad kõige tähtsamaks — hästi õppida.

Kevadisel sessioonil oli kursusel vaid üks «rahuldav». Viis noormest saavad praegu kõrgendatud stipendiumi. Need kuuluvad ka parimate spordimeeste kilda.

Praegu on kehakultuurlastel nagu teistegi eksamid. Mitmed, nagu Laur Lukin, Asso Krieger, Rein

Tervishoiuministeeriumi kaasabil, massiliselt aga seda moodust ei saa rakendada. On näha, et üritusi õppeprotsessi parandamiseks on otstarbekas teostada mitte ainult kitsalt ülikooli raames, vaid kooskõlas teiste asutistega.

Arstiteaduskonnas mõlgutatakse mõtteid ka õppeaja pikendamise üle, kusjuures juurdetulev õppeaasta võiks toimuda kaugõppe teel pärast

seda, kui üliõpilased on juba tööle määratud ja asunud.

Need mõtted tulenevad kogemustest, et arstiteadlane ei suuda kuue aasta vältel omandada kindla piirilist eriala. Õppeprotsessi parandamist arutatakse, esitatakse selles osas ettepanekuid ja nähtavasti korregeeritakse õppeplaan. Olu line on ka vastava ühiskondliku arvamise tekkimine. Igaühel on selge, et moraalikoodeksi rikkuga väärub hukkamõistu, seejuures aga üliõpilane, kes suhtub passiivselt ülikooli teadustesse, ei loe perioodilist kirjandust, ei käi ülikoolis toimuvatel teaduslikudel sessioonidel, kuid konspektist saadud teadmiste najal on keskmise edukusega sooritanud eksamid, esitatakse stipendiumi, üksikutele kordadel isegi kõrgendatud stipendiumi saamiseks. Nähtavasti peame sügavamalt tungima nõukogude üliõpilase moraalisse ja rohkem tegelema kasvatamisega kursustel ja üliõpilaserühmades.

L. PAI

Tartu Riikliku Ülikooli Parteiorganisatsioon, Rektoraadi, Elknõ Komitee ja Ametiühingukomitee Häälekandja

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOIJ PARTEIORGANISAT-SIOONI, REKTORAADI, ELKNÕ KOMITEE JA AMETI-ÜHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

REDEEL, 12. JAANUARIL 1962

Nr. 2 (507)

XV aastakäik

Esimese pääsukese lennutee

Ahun ja Anatoli Kreinin tegid ühe või kaks eksamit ette.

Tütarlastele valmistati peamurdmist mõni poliitökonoomia küsimus. Poisid kui selles aines tugevamad läksid appi. Üheskoos püütakse jagu saada raskustest teistegi ainetes. See on mure kaastlaste eest.

«Kursusel valitseb tõsisem töömeeleolu,» sõnab kursusehooldaja J. Unger. «See peaks tagama eksamissessiooni õnnestumise.»

Noored teevad aktiivsemalt ühiskondlikku tööd. Igaühel on oma ühiskondlik ülesanne. Äsjaasel komsomolikoosolekul — peale ühe üliõpilase on kõik kommunistlikud noored või kommunistid — arutati, kuidas keegi seda täidab.

Ühele noormehele oli kohustusi kuhjunud mitmest valdkonnast ja ta ei jõudnud kõike vajalikku korda saata. Nüüd jäi talle vaid seinalehe väljaandmine, kus ta saab kõige paremini oma võimeid rakendada ja arendada. Ühel tütarlapsel oli paar väikest tähtsusega ülesannet, mis nõudsid talt väga vähe aega ega lisanud mingeid kogemusi tulevaseks eluks. Komsomoligrupp usaldas talle teatrikülastuste ja kunstnäituste organiseerimise.

Mitmed tegutsevad väljaspool kursusekollektiivi. Helle Treivärk on Kingissepa tänava ühiselamu nõukogu esimees, Rein Ahun Pälsoni tn. 14 ühiselamu nõukogu aseesimees, Jaan Kundla juhib ÜSK-i tööd. Kursusevanem Asso Krieger kuulub ülikooli komsomolikomiteesse. Nii kujunevad välja organisatoori ja ka majandusmehe oskused.

Paljud olid varemgi tihti külastanud teatris, kunstinäitustel ja kontsertidel. Praegu minnakse üheskoos. Ainult üksikud, kes viibisid sel ajal võistlustel, pidid jääma eemale. Eelmise aasta lõpupäevil jälgiti «Ookeani». Järgmisel päeval kohtuti Platonovi osa täitja Jaan Sauliga. Noor näitleja kõneles oma äsjastest õpingutest.

Vaadati Leningradi kunstnike raamatugraafika ja Leedu graafiku Jurkunase teoste näitust. Kuulati Riikliku Akadeemilise Meeskoori laule.

Kahjuks pole veel jõutud läbi arutada ühtegi kirjandusteost. Seda on kavas teha veebruari algul suusalaagris.

Sündmustega meie kodumal ja välisriikides hoitakse end kursis. Ettekandeid teevad üliõpilased ise. Kaaslased täiendavad. Igale esinejale annab kollektiiv hinnangu.

Novembri lõpul vestles õppejõud A. Vahemetsa rahvusvahelisest olukorrast. Külaliselt päriti ohtralt.

Loomata on veel side meid ühe kommunistliku töö brigaadiga. Üliõpilased käisid komsomolikomitee soovitusel kohaselt aparaadistehases, lubasid oma abi töölisnoortele õppimises ja ühiste spordiürituste korraldamisel. Töölisnoortel enestel oli aga asja vastu huvi napilt ja nii ei jõutudki kuhugi. Võib-olla jäi ka üliõpilastel visadusest ja algatusvõimest vajaka. Uuel semestril on kavas saada sõpradeks nahakombinaadi noortega.

Nii palju üleskute esitajate elust viimastel kuudel.

Kas ei vaja aga iga spetsialist põhjalikke teoreetilisi teadmisi, laia poliitilist silmaringi, praktilisi oskusi? Uues inimeses ühinevad harmooniliselt vaimne rikkus, moraalne puhtus ja kehaline tšüüslus. Selline inimene võrsukki kõige jõudsamalt kollektiivis, kes on seadnud enda ette konkreetseid üllad eesmärgid.

Esimeste pääsukese lennutee on alati raskem. Ent kommunistliku

töö liikumine omaks vähe tähtsust, kui kõik läheks kohe lausa lepase reega.

«Meie kursus ei suuda täita niisuguseid kohustusi,» ütlevad need, kes praegu eelistavad kaasalöömise asemel head algatust kõrvalt silmitseda.

Kas ei peitu selliste sõnade taga pigem mugavus ja nääpsuke võitlejahing? Ehk kardetakse endi kohal teravamat luupi?

Algatajail on usku oma kollektiivi jõusse. See ei ole ilmunud ühe päevaga. Kas pole seda süvendanud ühised treeninglaagrid, ehitamine, vaidlused elu ja isenda koha üle selles? Kas pole hea see, et igaüks tunneb end kollektiivi liikmena, kollektiivi, kelle üsaldust ei või petta?

J. ELLEN

PREEMIAID

üliõpilaste teaduslike tööde vabariikliku konkursi võitjatele

Esimese preemiaga autasustati:

• Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi A. NIGOLIT ja M. RÄTSEPAT töö eest «Rästiku mürgi elektroforeetiline, kromatograafiline ja spektrofotomeetiline iseloomustus».

• Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast G. VAINIKKOT töö eest «Galjorkini meetodi täpsusest».

• Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi K. MITTI, O. NIINEPUUD, L. TAMME töö eest «Atrioventrikulaarse juhteaia muutustest reumahaigetel lastel».

• Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast P.-H. KINGISEPPA töö eest «Glükosiefektist veronaali narkoosi puhul ja sellega kaasavatest veronaali kontsentratsioonist nihetest veres».

Teise preemiaga autasustati:

• Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast A. KRIKMANI töö eest «Struktuuri- ja stiililikkuse moloogilistes ja dialoogilistes rahvanaljandites».

• Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast T. VIITSOT töö eest «Vadja keele Luutsa-Liivtšulä murraku fonoloogia».

• Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast O. HAASI töö eest «On the Teaching of English Speech Sounds at Estonian Schools».

• Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast L. HUMALAT töö eest «MMT-4-tüüpi pooljuhttermofaastite kasutusvõimaluste uurimine täpseks temperatuuri mõõtmiseks ja termotähtsuseks».

• Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast J. GABOVITSIT töö eest «Частично упорядоченные дистрибутивные группы».

• Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast A. KIRIST töö eest «Nõukogude õigussüsteem ja kolhoosõigus».

• Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi T. NILSONIT, E. SEPPA ja T. SULLINGUT töö eest «Pikkade sügavkülmutatud homotransplantaatide kasutamisest arterite siirdistutamisel».

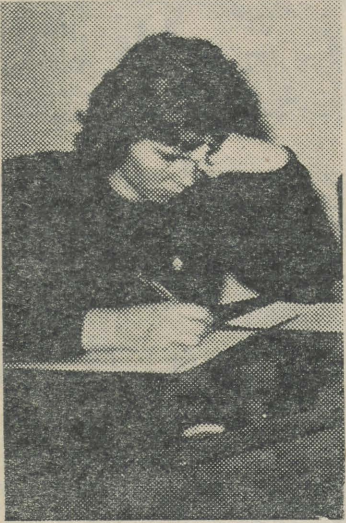
• Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast P. ROOSAART töö eest «Heksiooni toimest salvestusvõimesse ja S₃₅ metioniini sisselülitumisse retikuloendoteliaalsüsteemi rakkelementides».

Kolmanda preemiaga autasustati:

• Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast V. MARMEID töö eest «Kristlike organisatsioonide

(Järg 2. lk.)

Tõenäosusteooria

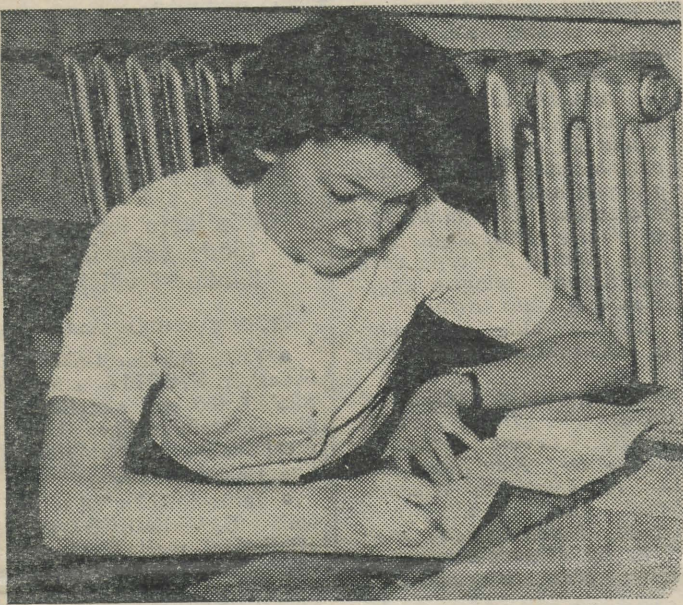
Et III kursuse matemaatikutele eksam hästi läheb, sellest tõsis-
asjast arusaamiseks polnud kaua
aega vaja. Kes välja tulid, need
naeratasid päris üksteise järel
nagu kokkuräägitult ning esi-
mene suitski pärast eksamit
tõmmati niisuguse enesestmõis-
tetava rahulikkusega, nagu po-
leks tõenäosusteooria eksamis
midagi erakordset. Ja eksami-

neerija isegi, sm. Võhandu laskis
fotograafi eksamiruumi kõike-
mõistva naeratusega: häbenenud
pole siin midagi.

Muidugi, tõenäosuse teooria
järgi võivad igal eksamil isevärki
tagajärjed olla, aga vist oska-
vad matemaatikud tõenäosustki
ainult niimoodi endale käepära-
seks teha, et matriklisse ainult
«neljad» ja «viied» tulevad. Rein
Kolde, kes «viiega» välja tuli,
ütles, et eksamil läbikukkumine
võrduvat teooria järgi 0,2-ga.
Ometi on ju alati põhjusi, mis
eksamit nii või teisiti muudavad.
Üldse võib arvutada sel-
liseid tegureid, nagu õnnelik
käsi pileti võtmisel, mõningail
hädavajalikel juhtudel spikerda-
misvõimalus, peale selle veel ise-
enda meeleolu, siis loomulikult
ka õppejõu meeleolu ning kõige
peamine — siiski eksamineeritava
teadmised. Nende tegurite kõik-
võimalikud kombinatsioonid an-
navad kõikevõimalikke hindaid.

Et aga mõnel mehel enne ek-
samit juba õige enesekindel tun-
ne on, seda tõendas üks, kes õl
enne eksamit nägi end uues
vastavalminud «Vanemuises»,
unes muidugi...

Nii või teisiti kinnitati selle
unenäoga, et kel aega on eksa-
mide ajal und näha, ei sel pole
vaja tõenäosust arvutada,
vaid kindlate teadmistega ikka
aina «neljale» ja «viitele»
vastata.

OSKAR LUTS ja ülikool

7. jaanuaril möödus 75 aastat
Eesti NSV rahvaakirjaniku Oskar
Lutsu sünnist. Meenutagem sellega
seoses, missugused sidemed olid
populaarsel kirjanikul meie alma
materiga.

Kirjaniku mitteametlikud kokku-
puuted ülikooliga algasid raama-
matukogu kaudu juba sellal,
kui ta õppis Tartu reaalkoolis
(1899—1902). Nimelt sai realist
Lutsule parimaks nõuandjaks,
keelte õpetajaks ning kirjandusala-
seks suunajaks tolleaegne ülikooli
raamatukoguhoidja abi A. T. Ras-
torgujev, kellelt ja kelle kaudu ta
on laenanud raamatuid ülikooli
raamatukogust. Eriti palju luges
Luts apteegis töötades (1903. aast-
ast peale). A. T. Rastorgujevi ja
ülikooli raamatukogu kohta märgib
kirjanik oma «Ladina köögis», et
tal on õnn A. T. Rastorgujevi
juhatusel tutuda maailmalitera-
atuuriga peaaegu süstemaatiliselt.
«Sellise soodustuse osaliseks ei saa-
nud kaugeltki iga minusugune
noorur. Näen, milline tüme inimese-
natura olin seni ja kuis mu
vaimne silmaring nüüd kiiresti hak-
kab avarduma».

Kuuteistkümneaastane O. Luts
luges juba sellal vabalt kirjandust
vene ja saksa keeles ning jätkas
aktiivselt prantsuse keele õppi-
mist. Selline keelteoskus võimaldas
tal tõesti tungida maailmakirjan-
duse varasalve.

Nagu näitavad säilinud arhiivi-
materjalid (RAKA fond 402, ni-
mistu 1), toimus apteegiõpilase
esimene ametlik kokkupuude üli-
kooliga 1907. aasta kevadel. Nüüd
oli O. Luts töö kaudu jõudnud
arusaamisele, et oli vaja kutse
omandada.

1907. aasta 31. märtsil kirjutas

ta Tartu Ülikooli meditsiiniakade-
miat teadlaste apteekriabilise
eksamite sooritamiseks. 21. mail
1907. aastal toimusid eksamid.
Sama aasta 19. juunil kinnitati
talle apteekriabilise nimetus, selle
kohta anti välja spetsiaalselt trü-
kitud suuremõtmeline tunnistus.
Nüüd oli Oskar Luts omandanud
elututse, kuid juba sama aasta
veebruaries oli ta debüteerinud aja-
lehe «Postimees» veergudel poe-
dina. Siitpeale jätkus töö ladina
kõõgis kutselisena ja kirjandus-
põllul asjaarmastajana. Pärast
vahepealse töötamist Tallinnas ja
Peterburi apteekides ning teenus-
tust kuningakübaraga peas, tuli Luts
1911. a. sügisel jällegi tagasi
Tartusse kindla otsusega saada
õpetatud apteekriks. Ametlikud
dokumendid näitavad, et ta kirju-
tas avalduse ülikooli rektori
nimele 1. augustil 1911. a. 8. august-
il teatavalt kantselei, et ta võetakse
nimekirja, kui ta tasub ära 12 rubla.
13. aug. informeerib Luts selle
tasumisest ning 23. augustil on ta
kantud Tartu Ülikooli jamaatsia-
albumisse kuulajana.

Oma selle perioodi «vähesest»
töökoormusest on Luts ise huvita-
valt kirjutanud oma teoses «Mäles-
tused VIII». Nimelt töötas ta
apteegis (loomulikult mitte seitse
tundi), kirjutas aktiivselt jutus-
tusi, foljetone ja näidendeid ning
käis loengutel. Talle meeldis far-
makoloogia ja tema lektor Lavrov,
kelle loengutel aine «otsekui vajut-
atakse pähe». Kolm nädalat oli

LUTSULT NOORTELE

«Olge oma tööõrõmsa kodumaa
patrioodid, armastage oma rahvast-
ehitajat, õppige tundma tema san-
garlikkust, mida innustab bolševike
partel. Jälgige avasilmi meie töö-

PREEMIAID

(Algas 1. lk.)

reaktsioonilisest olemusest ko-
danlikus Eestis».

• Tartu Riikliku Ülikooli üli-
õpilast L. KIIKU töö eest «Tartu
Õpetajate Seminar (1877—
1918)».

• Tartu Riikliku Ülikooli üli-
õpilast J. PUSKARIT töö eest
«Argoondetektor gaaskromato-
graafide».

• Tartu Riikliku Ülikooli üli-
õpilast M. VAHEMETSAT töö
eest «Leek-ionisatsioonidetektor
gaaskromatograafide».

• Tartu Riikliku Ülikooli üli-
õpilast E. LINKRUSI töö eest
«Valgejõe alamjooksu oru ja sel-
le ümbruse geomorfoloogiast».

• Tartu Riikliku Ülikooli üli-
õpilast R. PÄASUKEST töö
eest «Omblusvabrik «Baltika»
toodete kvaliteet ja selle pa-
randamise võimalused».

• Tartu Riikliku Ülikooli üli-
õpilast E. ARAKUT, H. LAASI
ja H. RAMMOT töö eest «Kum-
mellõisikute kogumise sagedus-
test».

• Tartu Riikliku Ülikooli üli-
õpilast M. KIVISTIKU, H. TA-
GENIT ja T. TOGI töö eest
«Sügavkülmutusmeetodil konser-
veeritud arterite homotransplan-
tatsioonist».

• Tartu Riikliku Ülikooli üli-
õpilast J. METSPALU ja H.
PARDELIT töö eest «Rästiku-
mürgi ja selle anatoomia (pre-
paraat Vibratoks) toimest reti-
kuloendoteliiaalsüsteemi (RES)
salvestusvõimesse».

Omaaegseid hinnanguid

«Näitemängude-võistluse auhinna
toimekond» koosseisus K. Menning,
Ed. Hubel, G. E. Luiga, A. Simm,
O. Otsing ja A. Jürgeinstein (K. A.
Hindrey puudus):

«Pildikesed Pauverest».

Ainuke võistlusele tulnud lust-
mäng, elava humoriga tabatud
kujud. Iseloomulik ja hea rahvalik
keel, värskus, rahvusline keele ja
mõtteeravus, näitelavaline elevus.
Varjukülgedeks on kompositsiooni
lodevus, dialoog mõnes kohas veidi
veniv ja vähe edasiviiv, kohati ti-
kub õpetlikkus eksitama.

Eesti kirjanduse Seltsi ilukirjan-
duliku auhinnakomisjoni (Aino
Kallas, J. Luiga ja K. A. Hindrey)
hinnang O. Lutsu «Kevadele».

«Kevadele» auhinda andes on
komisjon tahtnud kõigepealt selle
autorile õige algupärase ja rohkelt
mõõdule produktiivilist, olguigi veel
peenemata ja kirjanduslikult har-
imata annet edasi töötamiseks
ergutada.

Mis võlu see oli, millega O. Luts
kohe esimese raamatuga võitis lu-
gejate südame? Ernst Peterson-
Särgava ütles 1937. aastal, et teda
võlus O. Lutsu julgus kirjutada
lihtsalt. Selle lihtsusega O. Luts
julges ignoreerida tolleaegse este-
tismi karme nõudeid keele, stiili
ja kompositsiooni suhtes. Luts tões-
tas, et ka keelelise lihtsuse juures
võib olla suur kunstnik.

lektor pühendanud inimsoo vaen-
lastele alkoholile ja tubakale, tehes
seda nii mõnelt, et kananahk oli
tõusnud ihule.

O. Lutsu õpingud ülikoolis kat-
kesid väga aktiivse kirjandusliku
tegevuse ning Esimese maailma-
sõja tõttu.

Ülikooli teenistusse tuli O. Luts
1. septembril 1919. aastal. Ta hak-
kas tööle raamatukogus assisten-
dina, olles alguses eesti osakonna
juhatajaks. Kirjanik töötas siin
kuni 1. detsembrini 1920. a. Siit-
peale sai O. Lutsust kutseline kir-
janik ning tema otsene alluvus-
vahekorral ülikooliga katkes. Nüüsi
rahvakirjaniku suhteid ülikooliga
võib vaadelda järgmiselt seisus-
kohalt: tema sidemed ülikooli rik-
kaliku raamatukoguga kui hariduse
ja teadmiste allikaga, tema elu-
kutselased kokkupuuted alma ma-
teri meditsiiniakadeemiaga kõige-
pealt eksternina ja hiljem üliõpila-
sena ja lõpuks O. Luts kui ülikooli
teenistuja.

Lõpetame kirjaniku oma ütlus-
tega — kes tahab lähemalt tutu-
da Lutsu kui inimesega, see
lugegu läbi tema kirjutatud raama-
matuid. Ja kui tal neid endal kodus
ei ole, siis laenaku oma naabritelt.
K. KOGER

Mõnest meie murest

Nii mõnigi kord on meilt küsitud, mida meie seal ülikooli helilindis-
tamisstudios õige teeme. Kui küsimus pole liiga irooniliselt kost-
nud, siis oleme vastanud, et valmistame kaugõppeloenguid ja ühiselamu
raadiosaateid.

Need on tõepoolest meie studio töö kaks põhilist osa ning nad
mõlemad tekitavad peavalu.

Esiteks kaugõppeloengud. Juba teist aastat antakse neid Eesti Raadio
poolt eestrisse ainult ultrahülilainel, ja sedagi vaid kaks tundi nädalas.
Saadete lühidus ei võimalda paljude osakondade paljudest eri ainetest
ka terve aasta jooksul ülevaatlikke loengutsükke anda. Kõne alla tule-
vad üksikud loengud valitud teemadel (seda oleme teinudki) või ra-
diokonsultatsioonid, milles õppejõud vastavad üliõpilastelt saadud küsi-
mustele. Viimane saatevorm on arvatavasti tulusamaid.

Kogu häda aga seisneb ultrahülilainega vastuvõtjate vähesuses. Kaug-
õppeloengute kuulajaid on nii vähe (needki jagunevad paljudesse eri
osakondadesse), et kaugõppe kirjakasti või radiokonsultatsioonide orga-
niseerimine on võimatu. Ülikooli helilindistamisstudio poolt küsit-
atud Ajaloo-Keeleteaduskonna sajast kaugõppeüliõpilasest on raadio-
loenguid kuulanud ainult üheksateist. Ülejäänud viitasid enamikus ultra-
hülilainega vastuvõtja puudumisele. Arvatavasti ei anna rõõmustavaid
tulemusi kaugõppeosakonna poolt praegu korraldatav ankeetki.

Kui ülikooli kaugõppeosakond on raadioloengutest ka edaspidi huvi-
tatud, peaks ta Eesti Raadiolt vähemalt hülilaine kasutamise õiguse saa-
vutama — olgu siis saate pikkus praegusest kas või lühem. Kui aga
Eesti Raadiol pole võimalik ülikoolile vastu tulla (üks suusõnaline luba-
dus juba jäi täitmata), siis peaks vist laiemalt organiseerima lindistatud
loengute kuulamist kaugõppeosakonna õppepunktides. Kas on mõtet
edaspidi ultrahülilainet kasutada?

Teiseks ühiselamusaated. Need saadame ühiselamutesse igal neljapäe-
val kell 22. Seni oleme andnud igal nädalal enam-vähem tunniajalise
saate — ükskord vähem, teinekord rohkem — ja tahame seda traditsiooni
ka jätkata — vaatamata eksamisessioonile, mis kohutab paljud meie
üliõpilastest abimehed minema, nagu vihmahoog kohutab liivakastist
sinna mängima kogunenud lapsed.

Seni on meid tublisti takistanud lindipuudus: et ühele kilomeetrile
mahub ainult kakskümmend minutit juttu, see pole juba meie süü.
Uuel aastal loodame sellest hädast lahti saada.

Miinuseks meie töös on reporteromagnetofoni puudumine. Et me saame
saateid üles ehitada ainult studios ja aulas lindistatud materjalidest,
siis jäävad need kõigest hoolimata natuke verevaesteks ja ühekülgse-
teks.

Kuid küsimus pole niivõrd magnetofonis. Põhiküsimus käib meie
raadio, nimetagem teda juba nii, perspektiivide kohta. Jälle
tuleb rääkida kuulajate vähesusest. Saated lähevad ainult nelja ühis-
elamusesse. Pealegi puuduvad paljudes tubades valjuhääldajad. Seega
peab studio väga tänamatut tööd tegema — paluma esineda kogu
suurel kollektiivil ainult valjuhääldajatega tubades elavatele üliõpi-
lastele ja seda vaid igal neljapäeval. (Ka siis, kui ühiselamu igas toas
oleks valjuhääldaja, jääksid meie saated kollektiivi suhteliselt väikese
osa erilõuks.)

Ülikooli raadiol on vaja oma saatjat, ütleme, väikese võimsu-
sega kesklinnaaastajat. Ainult see on õige väljapääs. Siis oleks meil
tõesti ülikooli raadio, nagu meil on kogu kollektiivi teenindav
ülikooli ajaleht. Ülikooli õppetöökojas on päid, kes tunnistavad sellise
saatja ehitatavaks.

Mida arvab asjast ülikooli kollektiiv?

T. LEHTMETS,

TRÜ helilindistamisstudio toimetaja

JÄTKAME MÖTTEVAHETUST

Kehakultuurialasest «revisionismist»

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool»
uue aasta esiknumbrit lugedes sel-
gub, et kehalisele kasvatusale on
kuulutatud «sõda». Eriti sõjakalt on
häälestatud aspirant J. Reimandi
artikkel «Eriala esikohale!» Sama
varjundiga seisukohti esineb ka
toimetuse posti rubriigis «Veel keha-
kultuurist». Et nimetatud artiklid
otsesid kubisevad väärisseisukohtadest
kehalise kasvatuses käsitlemisel, siis
on käesoleva artikli ülesandeks tuua
selgust nendes küsimustes.

Tundub, et aspirant J. Reimandil
puudub orientatsioon kehalise kas-
vatuse kõige elementaarsemates kü-
simustes, mistõttu mitmed tema
poolt toodud seisukohad osutuvad
kehalise kasvatuses antipropagan-
daks ning võivad mõjuda desorga-
niseerivalt ülikooli kogu kehalise
kasvatuse süsteemile.

Spetsialistide ettevalmistamisel ei
saa piirduda ainult partei program-
mi selle osa esiletoomisega, kus
väljendatakse, et kõrgema hariduse
ülesandeks on «... anda kõrge kvali-
fikatsiooniga spetsialiste, kellel
on lai teoreetiline ja poliitiline sil-
maring.» Selline küsimuse käsitle-
tus on siiski ühekülgne, jättes arvesta-
mata veel ühe NLKP programmis
toodud olulise seisukoha «... kas-
vatada uut inimest, kelles harmoo-
niliselt ühinevad vaimne rikkus,
moraalne puhtus ja kehaline täius-
likkus». Seega erialase ettevalmista-
mise lahutamatu tulevase spetsia-
listi kehalisest kasvatusel põhjus-
tab irdumise dialektikast ning
vaimse ja kehalise arengu ühtsuse
eitamise, mis on täielikus vastuolus
materialistliku maailmavaatega.
Väga ilmekalt avaldub vaimse ja
kehalise kasvatuses seos sm. N. S.
Hruštšovi väljenduses: «Sport on
süüdisus, elurõõmu, töövõime ja pi-
ka elua allikas. Ühiskonna prog-
ress oleneb suurel määral uue in-
imese kasvatamisest, kelle vaimne
rikkus ja moraalne puhtus harmo-
neeruvad füüsilise arenemisega.»

Arendades küsimust inimese
vaimsest ja kehalisest arengust

veelgi laiematele alustele, võib öel-
da, et inimese kehalise arengu aste
ongi selleks baasiks, millel kujun-
datakse ja kujunevad tema vaim-
sed omadused, s. o. pealisehitus.
Mis kasu on sellest ühiskonnale,
kui pealisehitus on rajatud nõrgale
baasile ja kui spetsialist oma pari-
mates töö- ja loominguastates lan-
geb kõrgvererohutõve, infarkti, in-
suldil jt. ohvriks sellepärast, et tema
füüsilised omadused ei vasta elu
poolt esitatavatele nõudmistele.

Inimese vaimsed saavutused va-
bastavad teda igapäevases elus üha
rohkem ja rohkem füüsilisest tööst
seoses teaduse tohutute edusammu-
dega automaatika jm. aladel. Vas-
tavad nendele edusammudele suu-
reneb ka kehalise kasvatuses osa-
tähtsus inimese elus. Seega on
väär seisukoht, nagu oleks kehaline
kasvatus tehtud kunstlikult ko-
hustuslikuks. Kohustuslik on keha-
line kasvatus seevõrd, kuivõrd ko-
hustuslikuks teevad seda teadused,
s. o. inimese vaimse töö saavutused.

Seesama eriala, mille omandami-
se seab esikohale aspirant J. Rei-
mand, ongi see «peasüüdlane», mis
teeb kehalise kasvatuses kohustusli-
kuks ja paratamatuks vajaduseks ja
millel on inimese elus samasugune
tähtsus nagu söömisel, magamisel
jne. Söömist meie ei võta kohustus-
likuna sellepärast, et ta on eluline
vajadus. Sama analoogia on ka ke-
halisel kasvatusel: kui inimene hin-
dab teda vajadusena, siis pole ta
kohustus. Meie ühiskonna üks
püüdlusi seisnebki selles, et keha-
line kasvatus kujuneks nõukogude
inimese igapäevaseks vajaduseks
juba maast-madalast, seda diktee-
rib täie jõuga ka antud ajajärk.

Tulles tagasi praeguse konkreetse
olukorra juurde, peaks siinkohal val-
gustama küsimust: missugused asja-
olud teevad kehalise kasvatuses olse
paratamatuseks nii meie üliõpilas-
tele kui ka õppejõududele? Peamine
ja kõige olulisem põhjus, mis kohus-
tab meid tegelema kehalise kasva-
tusega, on meie töö laad, s. o.

„Ja oli neljas“

«See on näidend lubjastunud südamehinnastuse puhtaksrehtimisest». Need on Kaarel Irdi sõnad.

Näidendi peategelane on Tema, Ameerika ajakirjanik, kes 15–20 aastat tagasi oli ausalt mõtleval nooruk; ta võitles Hispaanias ning Teises maailmasõjas fašismi vastu. Tal oli õnne — ta jäi ellu. Ent 15 sõjajärgset aastat on ta moonutanud, selle aja jooksul liikus ta järjekindlalt pahemalt paremale ning näidendi põhitegevuse ajaks on ta jõudnud juba üsna parempoolse ajakirja toimetajaks. Ning nüüd juhtus temaga kohutav õnnetus. Tema kätte anti maailma saatus, võib-olla ainult tema võib ära hoida uue sõja puhkemise. Ta oli sunnitud vastu võtma signaali SOS ning selle peab igaüks edasi andma. Aga see «võib-olla» tõi kaasa väga raske heitluse. Tema süütegude, valede, silmakirjalikkuse ja hirmu koorma all hingitsev (siiski elav!) südamehinnastus võitleb näidendi kestel enesele kätte sõnaõiguse. Selline võitlus on ränk. Seepärast on see näidend raske nii näitlejale kui ka vaatajale. Seda ei tule mõista nii, et näidendit on raske jälgida ja mõista. Ei, probleemistki, ideed on niivõrd selged, et ei saa tekkida mingit kaksipidi mõistmist. Ent näidend ja lavastus taotleavad seda, et vaataja hakkaks aktiivselt kaasa mõtlema, et mõtted, mitte niivõrd otsene tegevus, ärataksid uusi mõtteid. See teatriõhtu ei ole vaatajale puhkuseks.

Näidendis on puudutatud väga paljusid kõige põletavamaid probleeme ja sündmusi. Sõjad Vietnami ja Alžeerias, imperialistlike riikide poliitika vähemarenenud riikide suhtes, sõjalised baasid Euroopas, demokraatlike õiguste hävitamine, verine arveteõidamine sõjavastaste demonstratsioonidega, kommunistide jälitamine, peadõiste fašism — et kõige selle käsitlemine ei muuda seda suhteliselt lühikest näidendit küllustatuse, tõendab, et meie ees on väärtuslik lavastus. Selles on süüdi näidendi omapärane vorm,

suure koormusega vaimne töö. Seejuures vaimne töö ei anna organismile füüsiliselt midagi, vaid isegi kurnab seda. On selge, et kehaline kasvatus on kujunenud meie juba paratamatuks vahendiks, mitte mingisuguseks kohustuseks. Seda kindlitavad ka teaduse seisukohad. Füsioloogilisest aspektist on üheks põhiseisukohaks või õigemini nõudeks, et iga mitte kehalise tööga seotud inimese energiakulu füüsilisele tegevusele peab ööpäevas olema vähemalt 1200–1300 kcal, sest ainult sel juhul tagatakse organismi kõigi funktsioonide normaalne kulgemine, sealhulgas ka vaimne tegevus. Siit tulenebki väga oluline järeldus: kehaline kasvatus on eriti vajalik igale vaimse töö tegijale. Nagu näeme, on siin tegemist olukorraga, mis seaduspäraselt teeb kehalise kasvatus kohustuslikuks, olenemata inimese tahtest. Seega ei saa kehalist kasvatust vaadata kui kellegi poolt kohustuslikuks tehtud vahendit, sest üldised arenguseadused on dikteerinud tema paratamatut vajaduse, millest paljud pole kahjuks aru saanud.

Eeltoodust järeldub, et kehalisele kasvatusse peab jääma täielik eluõigus tulevaste spetsialistide ettevalmistamisel, vaatamata nende erialale. Seejuures peab kehaline kasvatus toimuma nagu iga teise eriala omandamine kaasaja teaduse tasemel.

Inimese õige kehaline ettevalmistus nõuab samuti oma eriala põhjalikku tundmist, nagu see on vajalik matemaatikul, füüsikul, keemikul, juristil, filoloogil, arstil jt. oma erialal.

Ülikoolis tehtaval kehalisel kasvatusel on täita kaks põhiülesannet. Üks seisneb üliõpilaste füüsiliste omaduste arendamises, millest üliõpilased isiklikult kasu saavad ja millel on riiklik tähtsus uue inimese kasvatamisel; teine, mitte väiksem ülesanne, seisneb selles, et tulevased spetsialistid omandaksid vajalikul määral oskusi kehalise kasvatus rakendamiseks uue põlvkonna kasvatamisel oma eriala kõrval. Kommunistliku ühiskonna ehitajat ei saa ette kujutada kitsa piiratud erialaga spetsialistina, ta peab oskama vabalt orienteeruda kõigis tähtsamais ühiskonna arengu küsi-

mis on sekundaarne sisu suhtes, ja väga läbimõeldud, lakooniline tekst.

Einari Koppeli mängus on palju suurt sisemist aktiivsust, mis vastab näidendi kogu lavastuslikule lahendusele. Üleminekud olevikust minevikku (ja stseenid minevikust ei ole seejuures kronoloogilises järjekorras) on küllaliki tajutavad. Me mõistame üsna selgesti, millises arengustaadiumis oli ühel või teisel momendil Koppeli Tema südamehinnastuse lubjastumine. Ilmekas on näidendi eelviimane stseen. Tema on mõistnud kõiki eelnevaid paljastusi, oma süütegusid. Ta istub kušetil ja vaikib; vaataja vahet ei jälgigi Teda sel ajal. Kõneleb Tema nägu, see on otsekui selginenud, selles ei peegeldu enam vale, väljapääsu otsimine süüdistuste eest, selles on süütunne, kahetsus, häbi. Ja kui Temalt nõutakse veel üht meeldetuletust, mis kõige rohkem koputaks tema südamehinnastusele — põgenemine vangilaagrist — tõuseb ta püsti ja näeb kohutavalt selgesti, milliseks ta on muutunud, kuiõrd ta erineb oma hukkunud seltsimeestest. Ta on ju nad reetnud. Vaataja mõistab seda, ja see on näitleja võit. Küllap on ka Einari Koppeli suus tühje sõnu, mida lausudes ta ise ei mõtle, ja see kuidagi ei aktiveeri ka vaataja mõtet, kuid on ju see osa peajagu raskem kõigist teistest osadest selles näidendis. Ta peab ühtaegu olema ansambelis ja kandma faktiliselt kogu näidendit.

Maailmasõja ajal lendas Tema 4-liikmelises lennukimeeskonnas. Lennuk tulistati alla ja mehed satuti vangilaagrisse. Sealt põgenemisel hukkusid teised kolm, kattes põgenemist. Nüüd kutsus Tema nad enda üle kohut mõistma. Ta püüab teada saada, kuidas oleksid käitunud ta seltsimehed olukorras, millesse ta on sattunud. Ta südames on lootus, et ka teised kolm, kui nad oleksid elanud, uluksid koos huntidega. Nad tulevad ja teavad, et nemad oleksid jäänud ausaks ka pärast sõda. Need on kolm nii erinevat (Järg 4. lk.)

mustes, sealhulgas ka kehalises kasvatuses.

Tekib küsimus, kuidas oskab tulevane spetsialist, eriti pedagoogilisel põllul, kasvatada uut inimest, kui tal puuduvad õiged arusaamad kasvatuses kui komplekssest meetodist. Alahinnates kehalise kasvatus kui kommunistliku kasvatus lahutamatu osa tähtsust, on sellise spetsialisti panus uue inimese kasvatamisel puudulik. Millega seletada huvi puudumist kehalise kasvatus vastu paljude koolinoorte hulgas, mis jätkub ka ülikoolipäevil? Üks põhjus seisneb kindlasti selles, et ülikoolist väljub aastate vältel hulgaliselt seltsilisi spetsialiste, kellel pole ka ülikoolis välja kujunenud õiget arusaama kehalisest kasvatuses. Tunnustades ainult kehakultuuri kohustuslikkust, on nad muutunud «antikehakuultuurlasteks». Loota nendelt, et nad sisendavad õpilastesse huvi kehakultuuri vastu, on ülearune, sest nad peavad kehalist kasvatust teise- või hoopis kolmandajärgulise tähtsusega vahendiks. Selles osas ei või kiidelda ka ülikool ise, sest vaevalt leidub meil õpperühmi hooldavaid õppejõude, kelle initsiatiivil oleks arutatud kehalise kasvatus küsimusi ja ergutatud noori sportima. Ka siin on kasvatus kui kompleksne meetod unustatud.

Iga kasvatus peab olema süstemaatiline, eriti kehtib see kehalise kasvatus kohta. Need kehalise kasvatus tunnid, mis üliõpilastele kindlustatakse plaanipäraselt, kujutavad endast kehalise kasvatus miinimumi. Elavorganismi üheks põhiliseks omaduseks on see, et ta füüsilised omadused arenevad ja täienevad ainult pideva järjekindla harjutamise tagajärjel järk-järgult suurenevate koormustega vähemalt kaks korda nädalas, rääkimata hommikuvõimlemisest, millega peaks algama iga teadliku inimese tööpäev.

Mitte tundes neid elusorganismi seaduspärasusi, on asunud aspirant J. Reimand füsioloogiliste tõdede kummutamisele. Esimene katse seisneb selles, et suure koormuse puhul tulevat kehakultuurist kui teisejärgulisest ajuti täiesti loobuda. Füsioloogid on siiski teisel arvamusel, mida pole suutnud veel keegi kuni käesoleva ajani ümber lüka-

KAUGÖPPIJATE LUULET

Kui kanarbik nutab...

I.

Mina Su nime ei tea,
ei tea, mis värvi
olid Su juuksed,
ei tea, mis värvi
olid Su silmad.
Mina Su nime ei tea...

Aga ma tean, et Sa tahtsid elada...

Võib-olla see värviu luiderohi
on Sinu juuksed.
Võib-olla see tükike taevast
on Sinu silmad.
Liival sosistab tuul,
võib-olla toob ta Su viimaseid sõnu.

Ja kanarbiku üksik oks —
kas see pole Su lapse
viimane: «Emal»
Ja väikesed õied oksal —
Su lapse viimased pisarad.

Võib-olla... seda mina ei tea.

Aga ma näen Sinu helisevat naeru,
näen Su käsi kalli kaelas,
armastavaid heldeid käsi.
Näen Su rõõmu päikese pärast,
lille pärast, linnu pärast,
oma lapse naeru pärast,
õnnelikke silmi näen.

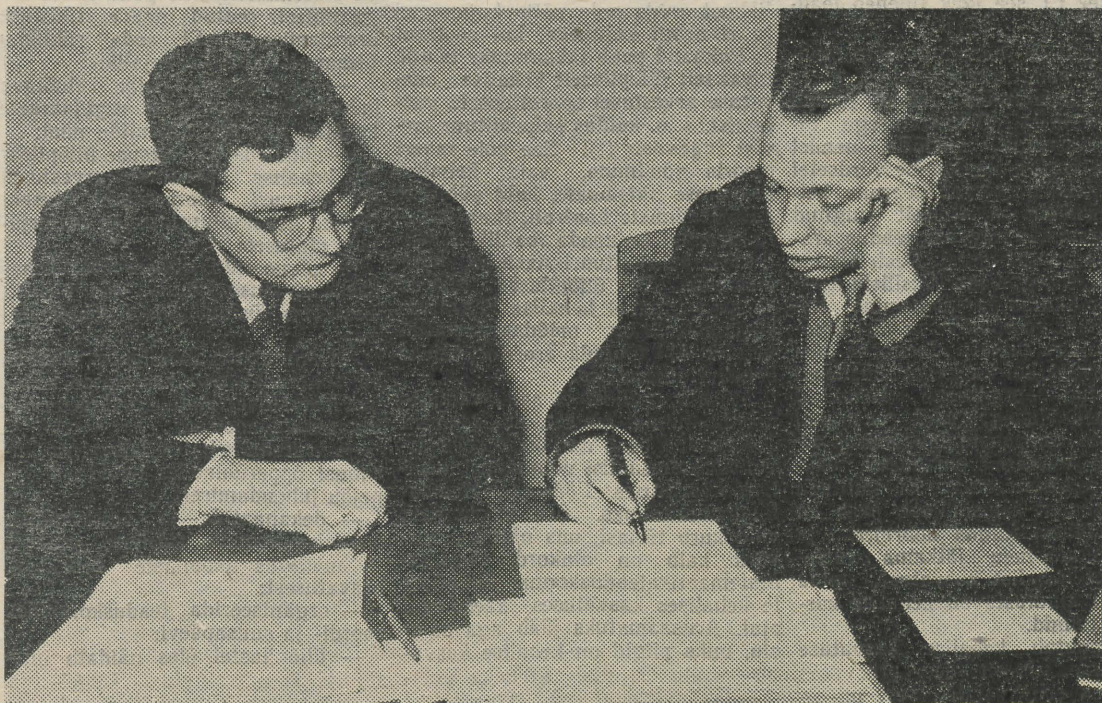
Tean, et elada Sa tahtsid.

Ja sel vaikselt suvepäeval,
heliseval kaunil päeval
järsku katkes Sinu naer,
pooleli jäi viimne sõnal
Ja Su silmad, suured silmad
oma surma silmitsesid —
sinkjasmustast püssisuust.
Ma ei tea Su viimset mõtet,
kui käis automaadi tärin —
katkes selgi viimne lõim.

Vaikselt kaunil suvepäeval
õhk nii soojalt virvendas...
Ja Su veri, see veel elust,
värvis valget liivast maad.
Ma ei tea, kuipalju ohkeid,
surmahirmu, ahastusi
jäl sel päeval virvendama
suvepäeva sooja õhku.
Mändidelgi hakkas õudne,

ta. Nimelt suure vaimse koormuse puhul on tingimata vajalik tegelda kehalise kasvatussega, mis peab tavalises rütmis kulgema ka eksamissessiooni ajal. Kõigile on teada, et kestev pingeline vaimne töö põhjustab sellise väsimuse, mis pikendab tunduvalt uinumisperioodi, uni ise on rahutu ja pinnapealne. Selline uni ei taasta täielikult inimese töövõimet ning soodustab üleväsimuse teket. Kui tegelda vaheldusega vaimsele tööle kehaliste harjutustega nii, et saavutatakse ka füüsilise väsimuse, siis on uinumisperiood lühike ja uni sügav — mis taastab täielikult inimese füüsilise ja vaimse töövõime.
Näiteid ei tule kaugelt otsida.
(Järg 4. lk.)

Täenäosusteooria

Oppejõud L. Võhandu eksamineerib III kursuse üliõpilast Peep Gorelovit.
J. MIKU fotod

Farku Riiklik
Ülikool 3

Kulumata
SULEGA

linnud laulu lõpetasid,
vaikis tummalt valge liiv.
Paljud ma veel ei tea
Sinust, nendest ja neist teistest,
aga ühte, ühte tean ma.
Tean, et elada nad tahtsid.

Ja, et kõigil elavatel —
minul. Sinul ja neil teistel —
Teile võlg on tasuda —
elamise õnne eest.

II.

Nagu liblikas on Hanka,
käies hõljub,
laules liigub.
Mustad juuksed nagu siid,
heliseb ta lauluviis.

Nagu liblikas on Hanka.
Ohtulgi baraki ees
heliseb, kui kauge rõõm
laul ta kodust,
omastest.

Hea on kuulda meie Hankat,
kui ka piirab okastraat
ja nii kaugel kodumaa.
Nagu liblikas on Hanka,
käies hõljub,
laules liigub.

Oleks ise ta vaid laul,
mis võiks tõusta lendu siit,
tuul ta kodumaale viiks...
Meie armsa, kauni Hanka.

IV.

Ta ütles enda olevat inimesel
Tal oli kaks jalga,
kaks kätt
ja peagi õlgade vahel.
Kohtusaalis ütles ta enda
olevat inimese.

Ei pillu rajuiild, kirgas päike
meid sõpradena teineteisest viib...
Me lähme käima kumbki oma käike,
meil kummalgi on oma silmapiir.

Me lähme lahku. Kastekarras rohtu
mattrohelised jäljapaarid jäid...
Kes teab — võib-olla üal me ei kohtu,
ja keegi meie jälgedel ei käi.

Vast unub see, kui mitmed väiksed rajad,
mis tihtnikusse pöördunud suurelt teelt.
Ent minna, käia, otsida on vaja,
et leida kõik, mis leidmata on veel.

*

Lapseõllesõbrale

Ole kollase liiva
valgetes mütsides
jooksid sinised lained.

Ole kollase liiva
sibasid sinugi
pruunid päkad.

Nüüd sa tead,
et kollasest liivast
tehakse valgeid kive.

Valgetest kividest
ise laod
koduseid linnu.

Ole kollase liiva
jooksed sa ikka.

Ole kollase liiva
jooksevad sinised lained.
ARVI SIIG

Tal oli kaks teravat silma
ja kahvatud kitsad huuled,
kui ta ütles enda olevat
inimese.

Ka 20 aastat tagasi,
kui ta hoidis oma kahe käega
automaati
ja täristas kuule
elavatesse ihudesse,
ütles ta end olevat
inimese.
Püssid vaikivad.
Surnud vaikivad.
Liiv vaikib.
Kas meie, elavad,
tohime vaikida?

Mina Su nime ei tea,
ei tea, mis värvi
olid Su juuksed,
ei tea, mis värvi
olid Su silmad...
Mina Su nime ei tea...

Aga ma tean, et Sa tahtsid elada...

Võib-olla see värviu luiderohi
on Sinu juuksed.
Võib-olla see tükike taevast
on Sinu silmad.
Liival sosistab tuul,
võib-olla toob ta Su viimaseid sõnu.

Ja kanarbiku üksik oks —
kas see pole Su lapse
viimane: «Emal»
Ja väikesed õied oksal —
Su lapse viimased pisarad.

Võib-olla... seda mina ei tea.

Aga kui kanarbik nutab,
mõtle ma Sulle.

HELGI MULLER

Võiks olla

Artiklites murrangu kohta keeleteaduses mainiti, et Teaduslik Raamatukogu peaks hankima rohkem kirjandust strukturalismi kohta keeleteaduses. Analooiliselt pretsedentide on ka varem ühe või teise õppejõu artiklis esinenud.

Arvatavasti mõtlesid artiklite autorid siin väliskirjandust, sest Nõukogude Liidus ilmuv kirjandus saabub Teaduslikku Raamatukokku juba sundeksemplaridena enam-vähem täielikult. Kui ühest või teisest teosest on tarvis suuremal arvul eksemplare, siis tellib raamatukogu seda vastavalt õppejõudude ettepanekutele. Vastavalt õppejõudude nõudmistele tuleb tellida ka neid raamatuid, mis TRÜ sundeksemplari temaatikasse ei kuulu, kuid on meile siiski vajalikud. Kui siin puudujääke esineb, siis on see tingitud peamiselt just asjaolust, et õppejõud ei juhi küllalt aegsasti tähelepanu vajadusele muretseda mõnda teost. Raamatuid peab aga ette tellima.

Mis puutub väliskirjandusse, siis on sellegi tellimist tehtud olemasolevate võimaluste piires. Meil on aga siin olemas kasutamata reserve. Nimelt TRÜ Toimetised. Meie raamatukogul on palju vahetuspunkte välismaal. Mõnikord aga saame oma ettepanekule luua vahetussuhte ühe või teise välismaa teadusliku asutuse käest eitava vastuse põhjendusega, et TRÜ Toimetised neid küllaldaselt ei huvita. Meil on teadusliku töö aruannetes nimetatud suure saavutusena seda, kui ühe või teise õppejõu uurimus on ilmunud keskajakirjanduses. Pääsivad ju sinna meie õppejõudude parimad tööd, tõstes sellega vastava ajakirja sisulist väärtust. TRÜ Toimetisi peetakse aga mõnede õppejõudude poolt vähe silmas. Lugesin hiljuti Enrico Fermi elulugu. Mulle kui raamatukogutöötajale torkas silma eriti see lõik, kus kirjutati, kuidas nüipea, kui E. Fermi töid oma ülikooli toimetistes hakkas avaldama, tõusis nõudmine senini vähetuntud väljaande vastu ülemailmses ulatuses tohutult. Kindlasti tõuseks huvi TRÜ Toimetiste vastu märgatavalt, kui seal ilmuks operatiivset esimest informatsiooni meie ülikooli teadusliku töö saavutuste kohta ja mitte ainult ajaloolise tähtsusega kirjutised. Toimetiste au olgu ka iga TRÜ kollektiivi liikme au, igaüks olgu huvitatud sellest, et neid koteeritaks uurimuste «vahetuste börsil» võimalikult kõrgelt! Siis avanevad meil laialdased võimalused välismaalt vahetusena saada sellist kirjandust, mida meie vajame. Väga oluline küsimus, kuigi küll teiseljärguline, on meie toimetiste väline kujundus.

Kehakultuurialasest

„revisionismist“

(Algas lk-1 2.)

Vaadake eksamisessiooni lõppemisel neid üliõpilasi, kes lõugu aja pühendavad ainult õppimisele ega tegele kehakultuuriga. Kuidas nad välja näevad? Nad on muutunud kõhnaks, silmaalused sinised jne. Kas see on teadlik suhtumine oma tervisele? Ei, see kõik tuleneb teadmatusest.

Aspirant J. Reimandi teine oluline väärväde seisneb selles, et ta hindab üle sõjaväest ülikooli tulnud noormeesa ja töökaristusega ühtlase arengut, mistõttu nendel kehakultuuriga tegelemine võrdsetel alustel teistega olevat ülearune. Sellel seisukoht on ilmselt tingitud inimorganismi tegevuse seaduspärasuse mittetundmisest. Peab silmas pidama, et organismi füüsiliste omaduste säilimine ja täiendamine toimub ainult regulaarse ja järjekindla treeningu puhul. Seega ei püsi nii sõjaväes kui ka tööga füüsiliselt karastatud organismi kehalised omadused eluaeg, vaid vastupidi füüsiliste koormuste lakkamisel organismi kehalised omadused hakkavad regresseeruma. Et säilitada oma kehalist täiuslikkust, peab ka iga sõjaväest tulnud noormees ja töötulnud neiu jätkama süstemaatilist kehalist kasvatust, mida osaliselt kindlustavad kehalise kasvatuses tunnid.

Mis puutub kehalise kasvatuses arvestusse, siis on see praeguses olukorras eriti vajalik, sest üliõpilaste teadlikkus kehalise kasvatuses küsimustes pole vajalikul tasemel. Kahjuks on see teadlikkus madal ka aspirantide ja õppejõudude hulgas, mis on takistanud õige kommunist-

Tuleks kaaluda meie rotaprinti kasutamise võimalust tõsiste, soolide töde publitseerimiseks. Oleme välismaalt saanud mahukaid teaduslikke töid, mis on paljundatud rotaprintil. Kas ei tuleks ka meil kaaluda seda võimalust, sest see on ju märksa operatiivsem, kui-

paremini

rem ja ka odavam (jäävad ära korrektuurid!).

Uheks meil kasutamata reserviks on ka mikrofilmimine, ja nimelt kahes suunas. Esiteks saaks mikrofilmida meil puuduvaid ja raamatukogude vahelise abonemendi kaudu väljastatud vajalikke teoseid. Teiseks võib kasutada meie Raamatukogus leiduvate haruldaste raamatute ja käsikirjaliste materjalide mikrofilme vahetuseks. Kahjuks aga seisab mikrofilmimise aparatuur juba suvest saadik ülespanemata.

Väärtuslikuks vahetusmaterjaliks saaksid olla ka meie haruldaste raamatute ja käsikirjaliste materjalide kontaktfotod. Millegipärast aga TRÜ kino- ja fotokabineti kontaktivõtteid ei tee.

Nagu ülaltoodust nähtub, leiduks Teaduslikul Raamatukogul veelgi reserve uue kirjanduse hankimiseks. Selle küsimuse lahendamiseks ei sõltu aga ainult Teadusliku Raamatukogu püüdlustest, vaid siin tuleb nii rektoraadil kui ka asjast huvitatud teaduskondadel ja kateedritel vastavaid samme astuda. Eelkõige aga on tarvis iga ala spetsialistidel ise olla tihedamas kontaktis raamatukoguga.

E. KUDU

Meie kriitika järgedes

«FANTASTILINE REPORTAAS»

Käsikirja «AAFRIKA. Füüsilis-geograafiline iseloomustus» autor A. Mikkelssoo teatas toimetusele, et ta on esitanud käsikirja 14. aprillil 1961 geograafikateedrisse retsen- seerimiseks. Nüüd, ligi üheksa kuud hiljem, olevat retsensent E. Hangul 119-leheküljelise käsikirja retsensioon valminud, kuid retsensent E. Vapre pole ajapuhulusest tööd veel jõudnud läbi vaadata. Paljudele meeldetuletustele vaatamata ei olnud nad 4. jaanuariks 1962 retsensioone esitanud.

Saksa keele kateedrist helistati toimetusele, et H. Hanseni «Tekstide kogu saksa keeles geograafidele» käsikirja olla mõõduvõrd aasta esimeses kvartalis kirjastusgrupile esitatud, kuid seal kohe tagasi toodud, sest kirjastusgrupil polnud võimalust seda masinal uuesti ümber lüüa. Praegu on käsikirja trüki- kivalmis.

liku suhtumise väljakujunemist kehalisse kasvatusesse. Taunitav on ka aspirant J. Reimandi see vaade, nagu osavõtt nn. «kohustuslikest» regulaarsetest kehalise kasvatuses tundidest ja arvestuse sooritamine alavääristaksid üliõpilaste teadlik- kust kehakultuuri küsimuses.

Kuidas saab alavääristada teadlikkust, mida pole välja kujunenud ja ei saagi kujuneda, kui aspirant J. Reimand peab lubamatuseks nõuda tavaliselt üliõpilasel kehalise kasvatuses arvestusel sporditeooria vastamist, s. o. kuidas kehakultuur tervist tugevdab (!). See pole mingi teooria nõudmine, vaid kehalise kasvatuses lihtsamate, kuid põhiliste ABC-teadmiste kontroll, millega milleta ei saagi kujuneda teadlikku suhtumist kehakultuuri-alastesse küsimustesse. Et üliõpilased oleksid kaasaja tasemel kehalise kasvatuses küsimustes, on mõõdapäasmatult vajalik läbi töötada brošüür «Abiks kehakultuurlastele».

Asjaolu, millest ei saa vaikides mööda minna, on see, et aspirant J. Reimand peab naljakaks rohkem- vooli akadeemilisi võlgnevusi keha- lises kasvatuses Füüsika-Matemaatikateaduskonnas. See ei ole nali, vaid kurb tõsiasi, mis näitab, kui- võrd halb on olukord Füüsika- Matemaatikateaduskonna üliõpilaste kehalises kasvatuses käesoleval ajal. Arusaamatuks jääb aga asja- oolu, miks piigid on kehalise kasva- tuse vastu tõstetud Füüsika-Mate- maatikateaduskonnas? Ometi oli Matemaatika-Loodusteaduskond terve rida aastaid ülikooli parimaks teaduskonnaks kehakultuuri- ja sporditöö osas.

Kehalise kasvatuses agitatsiooni

TALVINE TARTU

„Ja oli neljas“

(Algas lk-1 3.)

noormees: range, erapooletu koh- tunik Dick, Tema paremat mina otsis Piloot ja kõike kategooriliselt hukkamõistet, ülearugi äge Teine piloot. Samal ajal nad võiksid olla ka kolm osa Tema südame- tunnustusest. Kõik nad on tuge- vasti individualiseeritud nii autori kui ka osatäitjate poolt. Adussoni Dick on erapooletu kohtumõistja, autor rõhutab seda olukorraga — Dicki armastatu oli Tema naine ja ta tunnistab Dickile, et ta armas- tas Teda rohkem kui kunagi Dicki. Kuid Dick ei tohtiks olla kohati heasüdamlik. See omadus kuulub ju piloodile! Saare Piloot on tasakaalukas, tema rahulikust häälest tunneks karastatud, palju läbielanud inimest. «Tugevate in-imeste nõrkus on nõuda teistelt vähem», ütleb Dick Piloodi kohta. Ja nagu öeldud, otsib ta Tema

ja propaganda seisukohalt oleks momendil tingimata vajalik arutada kehalise kasvatuses küsimust kõiki- de teaduskondade dekanatide, par- tei, ametiühingu- ja komsomolior- ganisatsioonide poolt, et jõuda üht- selete seisukohtadele kehalise kas- vatuse küsimustes tulevaste spetsia- listide ettevalmistamisel ning kaar- tade ebaterve ja desorganiseeriv olukord sellel alal meie ülikoolis.

Kommunistliku ühiskonna täis- väärtuslike ehitajate, nende hulgas ka kõrgema haridusega spetsialisti- de ettevalmistamine peab olema or- ganiliselt seotud nende füüsilise arendamisega. Et seda riiklikku ülesannet täita, on vajalik:

— kindlustada täielik eluõigus kehalisele kasvatuses regulaarsete kehalise kasvatuses tundide näol;

— nõuda I–IV kursuse üliõpilaste kehalise kasvatuses arvestusel kehakultuuri teoreetilisi aluseid «Abiks kehakultuurlastele» materja- lide ulatuses;

— planeerida otstarbekalt keha- lise kasvatuses tundeid, mis oleksid kooskõlas füsioloogiliste põhioluste- ga;

— kujundada üliõpilastes teadlik- ku suhtumist regulaarsetesse keha- lise kasvatuses tundidesse kui tervis- tavasse vahendisse;

— arutada kehalise kasvatuses kü- simusi õpperühmades hooldava õp- pejõu juhendamisel;

— dekanatide ja ühiskondlike or- ganisatsioonide aktiivne osavõtt ja huvitatud üliõpilaste kehalisest kasvatuses;

— organiseerida teaduskondades spordi- ja suusapäevi;

— üliõpilastele üles näidata initsiatiivi ja omaalgatust jalgsi- ja suusamatkade ning väljasõitude or- ganiseerimisel kursustel, ametiühin- gu- ja õpperühmades.

E. VASAR,

TRÜ füsioloogiakateedri vanemõpetaja

paremat mina, tahab leida Tema senisest elust ausaid tegusid, tahab mõista halbu tegusid, tahab uskuda, et Tema südametunnistus on kõnelnud või kindlasti hakkab kõ- nelema.

Sauli Teine piloot on tore oma nooruslikus ägeduses ja vahel ka poisilikus kohmetuses ning nurge- lisuses.

Kuid peab märkima, et selgesti tajutav sisemine, tagasihoidud raev, mida Sauli mängus leidub, on mõju- vam kui forte, millesse paisatakse kogu tunnetevaru. Seda Saul ka vahet teeb.

Naine, keda Tema armastas, Katrin (M. Koidu) on sageli pas- siivne nii tegevuse kui ka mõtete poolest. Sellepärast me ei näe veel kõike seda, mida Katrin on läbi elanud ja mida ta peaks mõtlema.

Naine (L. Laats), kellega Tema on abielus, on Ameerika elulaadi kehastaja. Võib-olla võiks ta olla veelgi eredam, ekstravagantsem, muidugi õigetes piirides, et ta teiste tegelaste hulgas esile ei kerkiks ja ei saaks desorinteeriva tähelepanu osaliseks.

Bonard — mees, kes, olles enda tahtjõuetult ja kahtlemata ühis- konna ohurina põhja joonud, müüs enese kahurilikaks kõige põlastus- väärtusse armeesse — Võõrlee- gioni. Tal on sarnasust Temaga, ka Bonard sundis oma südametun- nistuse kauaks ajaks vaikima, kuid Vietnamis hakkas ta uuesti mõt- lema. Kasuka Bonardi vaevavad südametunnistusepiinad tegude pärast, mida endiste SS-laste juhtimisel saatsid Vietnamis korda Tema ja temataoliselt. Ta kahetseb ja süüdistab neid, kes elavad ja vaikivad.

Lavastuslikult on suurepärane eelviimane, vangilaagri meenuta- mise stseen. Tagant järele meenu- tades oleid üllatunud, et elutoa interjör seda sugugi ei sega, ni- võrd haaras sind see olukord.

Iga uue inimese ilmumist Tema kujutlusse saadab mingi heli. See ei ole efekt efekti pärast. Võiks ainult soovida, et need helid olek- sid veelgi tugevamad ja peale- tükkivamad nagu väga piinav mõte.

Ei oskagi ette kujutada, et näi- dendi lavastuslik lahendus võinuks olla teistsugune. Lihtsus dialoogi deklamatsioonilises küljes ja suur sisemine laetus — see on kaasaegse kunsti tee. Tagasihoidud tunne ja veidi varjatud mõte kutsub vaata- jais esile suurema vastukaja kui tunded-mõtted, mis seisavad meie ees alasti, lõpliku (ja tihti väi- kestena). Teater esitab meile lak- kamatult mõistatusi, lahendades peame paratamatult mõtlema oma seisukohtadele ning arendama neid edasi.

Tean kindlasti, et see näidend erutab väga vaatajaid, kes tahab mõelda, kes tahab olla ja kes on rahutu. Üliõpilane on seda.

S. KASK

Päevateemadel

„...justkui isekallutaja“

Kaugeltki mitte kõik TRÜ Aja- loo-Keelteaduskonna eesti keele ja kirjanduse osakonna kaugõppe- üliõpilased ei olnud kogunenud mõõduvõrd teispäeva õhtul peahoone 5. auditooriumisse. Siiski oli kogunenud kenake hulk inimesi.

Esimene nõupidamine õigustas ennast. Nii üliõpilaste kui ka õppe- jõudude poolt toodi päevavalgele päris mitu tööd seavat asjaolu. Millest siis räägiti? Allpool kau- õppijate mõnest suuremast murest.

Eesti keele ja kirjanduse 1. kur- suse (aga hiljem samuti ka teiste kursuste) üliõpilased polnud nõus sellise koormusega sessiooni ajal. Loengud kestavad vaheaegadeta hommikul kella kaheksast kella kuue-seitsmeni õhtul. Pole arvesta- tud isegi aega, mis kulub ühest õppehoonest teise jooksmiseks. (sm. Kolgi loeng rahvaluulest jäi ära sellepärast, et üliõpilased ei jõud- nud Tähe tänava klubist, mis ajuti- selt on õppehooneks muudetud, õigeks ajaks peahoonesse), rääki- mata sellest, et kaugõppija tahab süüa.

Peale sellise hulga loengute oli sessiooni ajaks ette nähtud ka üks arvestus, üks eksam ja mõned au- ditoorsed kontrolltööd. Pärast sel- list loengukoormust päevas nen- deks valmistumiseks enam aega ja jõudu ei jätunud.

Kolmanda kursuse kaugõppeüli- õpilased kurtsid koosolekul hal- bade majutamistingimuste üle. Koo- limajades, kuhu nad elama pandi, lõpetatakse kütmine just seks ajaks kui loengud lõpevad. Õhtul kella kümneks on ruumid juba külmad, hommikul aga ei saa külma pärast voodist välja.

Kaugõppe Pedagoogilise Instituudi 5. kursuse esindaja:

Sessiooni ajal kasutab Ajaloo- Keelteaduskonna seminariraama- tukogu tunduvalt rohkem üliõpila- si kui muidu. Sel ajal on siin hin- nas iga koht. Ometi on olukord selline, et kohti on küll, kuid kõik need on kinni. Raamatud, konsepk- tid ja mapid seisavad siin laudu kinni hoides hommikutest õhtuni. Kas seda olukorda ei saaks muuta kas või sessiooni ajaks?

Pedagoogilise instituudi 4. kur- suse üliõpilased kurtsid, et palju- des õppeainetes nõutakse kontroll- tööd enne kui ainet loengutel üldse lugema hakatakse.

Professor Kask tõstatab koosole- kul mõtte: kas on otstarbekas kor- raldada loenguid ja eksameid koos? Pedagoogilise instituudi üliõpila- sed (enamikus üldhariduslike koo- lide õpetajad) võiks kevadise koo- litööd vaheaja muuta ametlikuks sessiooni ajaks. Nagu praktika on näidanud, püüab suurem osa koo- lides õpetajatenä töötavaid TRÜ kaugõppeüliõpilasi kasutada ek- samite andmiseks just seda aega.

Sõna võttis eesti kirjanduse ka- teedri juhataja sm. Taev.

Eesti kirjanduse üldkursusel, kus loetakse kirjandusteaduse aluseid, peaks käima 54 kaugõppeüliõpila- st. Esimesel neljal loengustel oli kohal 10, teisel 3, kolmandal 0 üli- õpilast. Miks neid loenguid ei kü- lastata? Aga sellepärast, et ses aines sellel sessioonil arvestust ega eksamit ei ole. Loomulikult on kaugõppeüliõpilase aeg siis kinni nende ainet juures, milles ta peab täna-homme eksami andma. Sama- sugune loqu oli ladina keelega.

Nõupidamisel tehti veel ettepa- nek viia eksamid loengusessiooni erinevale ajale. Samuti avaldadi soovi, et kirjallikke töid ei nõutaks vormistatud kujul sisse enne nende läbiarutamist vastavates erisemina- rides, kui need on planeeritud.

Kilrel sessioonil ajal, millal statsio- naarsete üliõpilaste kõrval on audi- tooriumid täis ka kaugõppijaid, võiksid puhvetid õppehoonetes olla kauem avatud.

Valusaid, aga vajalikke mõtteid püstitati sel koosolekul rohkesti. Meie koolikorralduses saab üha elujulisemaks kaugõppe vorm. Siiski on ses osas veel palju teha. Et tulevikus poleks enam põhjust öelda nii, nagu selle koosoleku ku- laarides:

«Kaugõppija — see on justkui isekallutaja. Kõrpa kõig korraga peale ja tõrts maad eemal jälle kõik korraga maha».

TÕNU OTS

TEADAANDED

Alatselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) vestleb teispäeval, 16. jaanuaril EPA õppe- jõud V. Kõso loomal:

PARTEI XXII KONGRESSI PARTEI JA RAHVA PEAAULESANNETEST.

Järgnevad filmid: «Vanad Kremli kirikud», «Džura Sultanov» ja «In- sener Novikovi leiutis».

TRÜ suusabaasi Emajõe ääres (sõudebaasi juures) on avatud igal teispäeval kella 10–17. Suusake- laenutamise avaldused kollektiivse- teks väljasõitudeks esitada aegsasti TRÜ kehalise kasvatuses ja spordi kateedrisse Gaгарini tn. 1.

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийкли Юликоол» («Тар- туский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тар- туского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik- numbril hind 2 kop. Tellimise nr. 243, MB 01233.

PATSIENTIDEKS KODUKÜLA KALURID

1958. a. kevadel seisid Kingisepa rajooni haigla peaarsti ees kaks noort tütarlast. «Mille üle kaebate?» tahtis arstil libiseda üle huulte juba traditsiooniline küsimus, kuid seekord jäi see esitamata. Need tüdrukud ei paistnud olevat abipalujate liigist. Ja noor arst ei eksinud: tütarlapsed tulid palvega määrata end suvevaheajaks haiglasse tööle.

Nii see algas. Haiglakitlilega sõlmitud sõprussidemed jäid, süvenesid ja kui 1959. a. suvel ulatati Tiit Liivorule lõputunnistus ja hõbemedal, oli otsus kindel. Vähem haigeid! Rohkem surmalt võidetud elusid! Opetajad raputasid pead, kodus nuri-seti. Kõik olid millegipärast seni näinud tuleviku-Tiitit vaid klassitahvlil ees. Aga kas võis okupatsioonipäevil põdema jäänud isa almata, et just siit on pärit Tiit kirglik tahe õppida, töötada ja ravida selleks, et maailmas oleks vähem põdevaid isasid ja tihtipeale haigevoodis vaevlevaid emasid.

Seejärel tuli ülikool. Loengud, praktikumid, õnnestumised ja villutuskmised. Kursusebüroo ja kirurgiarang.

Ja siis äkki ühel päeval kinnitati ülikooli autahvlile koos teiste meie parimatega ka Tiit Liivoru foto. Miks? — imestas tütarlaps. Autahvliil peavad olema vaid kõrgist paremad...

Oma praegusest tööst ja tegevusest Tiit palju rääkida ei taha. Sügisel hakkas Tiit tervis vahel vempe viskama ja seetõttu tuli paljustki loobuda. Aga tulevikukavatsused? Jah, plaanitud ja üht-teist on. On sõpradega nõu peetud, erialast kirjandust uuritud jne. Niimelt on kavatsusel hakata kirurgiarangis uurima üht seni väheuuritud probleemi — neerude siirdistutamist. Idee on huvitav, tahtis ning kui tahtmist ja püsivust jätkub, siis... Kuid on vara veel teha kokkuvõtteid. Mis puutub aga visadusse ja

tahtmisesse, siis seda juba Tiitl piisab.

Me ei tea veel, kas Tiit Liivorust saab kirurg, lastearst või midagi muud. Kui küsida seda tema enda käest, arvab ta, et tema töökohaks saab koduküla ja patsientideks kalurid, naela otsa astunud poisipõnnid — ühe sõnaga kõige tavalisemad inimesed oma pisimurede ja hädadega.

Ja küllap selles vist avaldubki kõige paremini selle lihtsa tütarlapse tõeline pale.

E. LEMBER

INTERVJUU KUIDAS LÄKS?

Füüsika-Matemaatikateaduskonna dekaan A. MITT ja prodekaan R. TANI.

Eksamisessioon läks tublisti paremini kui mõeldud aastal, kuid eksamitulemustega ei või siiski rahule jääda niikaua, kui on veel mitterahuldavaid hindeid.

Miks läks siis paremini? Noorematel kursustel pikendasime sessiooni kestust ühe nädala võrra, sest esimese kursuse üliõpilased ei oska veel õppida. Jätavad kõik lõpupoole ja siis ei tule lühikese ajaga välja. Nüüd tulid toime.

Üldiselt jäi võlgnevusi tunduvalt vähem kui mõeldud aastal — 75 mõeldud aastal 105 vastu. Kasuks on tulnud ka see, et dekaanat ja parteibüroo on pidevalt jälginud õppetöö käiku.

Rõõmustav on, et rahule võib jääda töölt tulnud noortega, kuigi neist kaks, kes nõrgaks osutusid, välja langesid. Paljusid tööstaažiga noori on aidanud see, et juba esimeste kontrollitööde ebaõnnestumise puhul määrati neile isiklikud konsultandid kas õppejõudude või vanemate kursuste üliõpilaste hulgast. Jah, tehtud on palju, kuid siiski on esimesel kursusel võlgnevusi kõige rohkem, teiste kursustega võrreldes isegi poole rohkem.

Keda siis kiita? Väga hästi on sooritanud eksamid töölt tulnud noored V. Markov füüsikaosakonnas ja P. Pungar matemaatikaosakonnas esimesel kursusel.

Õigus-Majandusteaduskonna dekaan prof. P. VIHALEM.

Õigusteaduskonna I kursuse statsionaarsed üliõpilased said talvisel eksamisessioonil üldsummas 28 väga head, 46 head, 20 rahuldavat ja 2 mitterahuldavat hinnet, II kursuse 24 väga head, 35 head, 3 rahuldavat ja 1 mitterahuldavat, III kursuse 60 väga head, 59 head, 5 rahuldavat ja 1 mitterahuldavat, IV kursuse 29 väga head, 32 head ja 2 rahuldavat, V kursuse 41 väga head, 14 head, 2 rahuldavat. Ainult viiete sooritasid eksamid G. Alaküla ja E. Markvart (II k.), T. Luik, M. Merilo, U. Rink ja M. Rooste (III k.).

Mõne üliõpilase, nagu H. Rätsepa S. Raju, A. Saue poolt kolmede saamine ja korduvad puudumised õppetööst olid tingitud sellest, et neil oli nii palju kõrvalharrastusi (keha-kultuur, isetegevus ja ühiskondlik töö), et need ei võimaldanud küllalt

(Järg 3. lk.)

(Järg 2. lk.)

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIORGANISATSIONI, REKTORAADI, ELKNU KOMITEE JA AMETI-ÜHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

REEDEL, 9. VEEBRUARIL 1962

Nr. 3 (508)

XV aastakäik

Sõna on
ELKNU XI kongressi
delegaadil

Kongress kohustab

26. jaanuaril lõpetas oma töö ELKNU XI kongress. Nagu märkis kongress, sai loosung «Õpime elama ja töötama kommunistlikult» vabariigil noorte elus tähtsaimaks loosungiks. Nii võtab võistlusest kommunistliku töö eest osa rohkem kui 60 tuhat noormeest ja neidu. 1459 kollektiivile on kommunistliku töö kollektiivi nimetus juba omistatud. 3987 noormeest ja neidu on kommunistliku töö eesrindlased. Võistlus kommunistliku töö eest on muutunud sisukamaks, konkreetsemaks, tõeliselt massiliseks noorte liikumiseks, ulatudes ka õppiva noorsoo hulka.

Kongressi resolutsioonis kriipsutatakse alla, et NLKP XXII kongress seadis kõrgemate koolide ette vastutusrikka ülesande — valmistada ette kõrge kvalifikatsiooniga spetsialiste, kellel oleksid laialdased teoreetilised teadmised ja avar poliitiline silmaring, et üliõpilased peavad saama tugeva erialase ettevalmistuse, õppima tundma eesrindlikke töömeetodeid, õppima praktikas rakendama omandatud teadmisi.

Seoses sellega tahaks meenutada Leningradi Riikliku Ülikooli prof. A. Aleksandrovi artiklit, milles autor rõhutab, et vajalikud on mitte ainult teadmised, vaid ka oskus neid kasutada; et üliõpilane pole ainult anum, mida on vaja täita, vaid küünel, mis on vaja süüdata. Me peame jõudma selleni, et ülikoolist lahkudes pole spetsialist mitte «liikuv entsüklopeedia», vaid organisator, tootmis-komandör, kes oskab kasutada oma teadmisi praktikas, kes oskab ratsionaalselt organiseerida tööd ning anda oma teadmisi edasi teistele. Selleks on üliõpilastele vaja anda rohkem võimalusi iseseisvaks tööks.

Oleme arvamisel, et spetsiaalsuse omandamine iseenesest ei räägi veel igakülgsest arenenud noore kujunemisest. Konverentsi resolutsioonis on öeldud: «Kongress kohustab kõrgemate koolide komsomoliorganisatsiooni parandama üliõpilaste ideelis-poliitilist kasvatust, saavutama seda, et iga üliõpilane loominguliselt omandaks marksistlik-leninlikku teooriat, vahetult seoks teooriat praktikaga ja oskaks tegelikult töös orgaaniliselt siduda kommunistlikud ideed oma erialaga.»

Suurt tähelepanu pöörasid kongressil sõnavõtnud noorsoo kasvatamisele kommunismi vaimus, EKP Keskkomitee esimene sekretär sm. I. Kabin rõhutas oma ettekandes vajadust parandada kasvatustööd kõrgemates koolides, uute vormide kasutuselevõtmist noorte kasvatamisel.

ELKNU Keskkomitee esimese sekretäri sm. J. Lüllemetsa aruandekõnes toodi esile suvised töö kasvatustöö üliõpilastele. Kuid täieliku kasvatustöö efekti saavutamiseks peame me töökasvatust veel paremini organiseerima ning selles peaks meid rohkem abistama ELKNU Keskkomitee.

Kongressil räägiti ka noorsoo ettevalmistamisest ühiskondlikel erialadel. Meie ülikoolis on sellega küll haaratud suur arv üliõpilasi, kuid veel palju on ära teha töö sisuliseks tõhustamiseks. Eriti tuleks tähelepanu pöörata sellele, et ühiskondlikke erialasid õpetatakse vastavalt huvidele. Tuleb saavutada, et tulevikus üliõpilane, kes võitis näiteks osa dramaringi tööst, võiks ise organiseerida sellise ringi ja annaks oma teadmised edasi teistele, s. o. me peame kasvatama organisatoore.

Kongressil räägiti, et meie komsomoliorganisatsioonid peavad lakamatult võitlema noorsoo kasvatamise eest kommunistliku moraali vaimus. Meie praktilise tegevuse juhendiks on viia iga üliõpilasele moraalkodeksi iga nõude mõte, näidata nende tähtsust ja avaldada nende sügavat sisu. Selleks on vaja korraldada moraalkodeksi arutamise teoreetilised konverentsid osakondades ja teaduskondades vastavalt teaduskonna profiilile.

ELKNU XI kongressi otsused kujunevad programmiks meie komsomolitöös ja me oleme veendunud, et nad täidetakse.

A. SIVENKOV,
ELKNU TRU Komitee sekretäri asetäitja

Iga spetsialist olgu võimeline ütlema uut!

Rida aastaid tagasi, ühe Tartu toimunud üleiloolise lumineentsiaalase nõupidamise ajal pöördus Nikolai Aleksandrovi Terenin minu poole: «Ah see siis olete Teie, minu poja poeg.» Hämmeldusin, ja ei osanud isegi küsida, et kuidas siis nii. Pealegi kõnetas Nikolai Aleksandrovi mind esimest korda. Lugupeetud akadeemik sai minust aru ja seletas:

«Vaadake, Teie teaduslikuks isaks on Fjodor Dmitrijevits — Te ju lõpetasite aspirantuuri tema juhendamisel —, kuid Fjodor Dmitrijevits ise alustas oma teaduslikku tegevust minu juhtimisel. Nii tulebki välja, et olete minu poja poeg!»

Need kogu maailmas tunnustatud teadlase sõnad mõjusid mulle, tolal värskest aspirantuuri lõpetanule, väga, ja andsid ning annavad ka praegu innustust ja jõudu paljude raskete küsimuste lahendamisel.

Lugeja võib arvatavasti küsida — milleks selline algus artiklile, kus kasvatatakse arutada õppetööd ja noorte spetsialistide parema kasvatamise küsimusi, professor Aleksandrovi artiklist ülestõstetud probleemi. Ei tea. Kuid mõeldes prof. Aleksandrovi artiklile, analüüsides ja kaaludes olukorda meie ülikoolis, tuli tahtmatult meelde akade-

mik Terenini väikesekasvuline, elav ja lõbus kuu ning tema poolt öeldud sõnad. Nähtavasti on selles mõte, millel on meie ees olevate probleemidega — teadlaste, inseneride, pedagoogide — tulevaste kommunistlike kasvatamisega mingi tihe, sisemine side.

Aastat kolm tagasi tuli Füüsika ja Astronoomia Instituudi laboratooriumi kolm II kursuse üliõpilast-füüsikut. Nad rääkisid, et neile meeldivat töö laboratooriumis ja et nad tahavad oma vabal ajal midagi teha. Noored olid nagu üliõpilased ikka — õppejõudude ja laboratooriumi töötajate ees tagasihoidlikud, omavahel elavad. Vahetevahel, kui nad olid jäänud oma pead ruumi, läks seal naer ja juu-ni valjuks, et neile tuli isegi märkus teha töömeeleolu ja -tingimuste rikkumise pärast.

«Mõned korrad käivad, varsti ei tule enam ükski laboratooriumi, ütlesid mõned teaduslikud töötajad. Oli kohe meeldiv, seepärast ka nii öeldi. Kuid antud juhul see nii ei olnud. Noored töötasid laboratooriumis regulaarselt, jrgmisel aastal said sealt oma kursusetööd ja vähehaaval hakkasid koguma materjali diplomitöö jaoks. Ei saa üelda, et need üliõpilased oleksid midagi väga tähtsat saavutanud.

Nende töö tulemused ei ületanud tavalise kursusetöö mahtu, mille kõrgeimaks hindeks on «väga hea». Kuid nähtavasti pakkus neile see töö rahuldust. Ja õppejõud ning teaduslikud töötajad ei nõudnudki neilt rohkem — see oli eksperimentaalsete oskuste omandamise raske ja aeganõudev protsess.

Oskuste omandamine, teadmiste tõsine kontroll seisab igal üliõpilasel harilikult ees alles pärast üliõpilase lõpetamist. Muidugi on hea, kui juba enne ülikooli lõpetamist on selge, kas antud üliõpilastel on teatud kindlad oskused omandatud või ei. Alati seda ei õnnestu aga teha. Osale neist tuligi see kontroll juba ülikoolis õppimise ajal.

Käesoleva aasta kevadel pöörduti meie kollektiivi poole palvega uurida üht küsimust. Sõlmiti koostööleping, milles kohustuti kolme kuu pärast anda vastus. Osa meie kollektiivi liikmeid heitsid lepingu sõlmijale ette kergemeelsust: sellise lühikese ajaga polevat võimalik ülesseata probleemi lahendamist.

Olesande lahendamise usaldati osale eespool nimetatud noortele. Ja siin hakkaski eksam — üliõpilaste oskuste, võimete ja kohusetunde kontroll. Selle eksami olemasolevad need noored hästi — pinget

Las olla rohkem rahutuid!

lise töö, kõigi oma teadmiste, oskuste ja vaba aja rakendamise tulemusena suudeti töö teha valmis õigeaegselt.

Selliste üliõpilaste kohta võib juba praegu ütelda: nad võidavad, neist kasvavad kommunistliku ühiskonna täisväärtuslikud ehitajad. Kus ja millisel kohal nad edasi töötavad — see ei ole praeguse tähtis. Oluline on see, et sellistest noortest, meie tänastest kasvandikest, tulevad meie töö väärlised jätkajad.

Kui järele uurida neid põhjusi, miks noored tulid ja jäid ustavaks oma valitud teele, miks nende arv kasvas, aga ei vähenenud, siis on siin vist üheks peamiseks teguriks teadlaste kollektiivi autoriteet ja tööõhkkond, millesse need noored sattusid.

Väga õpetlik on jälgida Füüsika ja Astronoomia Instituudi ja TRU eksperimentaalfüüsika kateedris töötavate üliõpilaste arengut ja kujunemist eri õppejõudude ja teadlaste juures. Peab ütlema, et aja jooksul kujuneb välja teatud grupp õppejõude ning teadlasi (nad moodustavad rõhuva enamiku), kelle juures üliõpilased saavad eriti hea ettevalmistuse.

U. HALDNA

TRÜ parteikomitees

Jaanuaris toimunud EKP TRÜ Komitee koosolekul arutati võimalusi lasteala organiseerimiseks TRÜ töötajate lastele. Vastavate ettepanekutega esines TRÜ ametiühingukomitee esimees sm. H. Unger. Kavas on organiseerida lasteaid Burdenko tn. 42 asuvas ülikooli majas, mida praegu kasutatakse elamuna. Eeltoimunud läbirääkimiste käigus Tartu Linna Täitevkomitee juhtkonnaga on jõutud kokkuleppele, et Linna Täitevkomitee annab uued korterid praegu Burdenko tn. 42 elavatele ülikooli töötajatele. Selline ümberpaigutus on majanduslikult kõigiti õigustatud, sest vastava suurusega uue lasteala ehitamine läheks märksa kallimaks kui uued korterid, mis eraldatakse nimetatud maja praeguste

tele elanikele. Sealjuures ei toimu uute korterite andmine neile linna korterijärjekorras olevate TRÜ töötajate arvel.

Kehtivate eeskirjade kohaselt võib Burdenko tn. 42 ilma mainimisväärsuste ümber- ja juurdeehitusteta vastu võtta 50 mudilast. On täiesti võimalik, et uus lasteaid avatakse käesoleval aastal. EKP TRÜ Komitee otsustas toetada seda TRÜ ametiühingukomitee poolt algatatud üritust ning astuda vajalikke samme selle elluviimiseks.

Teise küsimusena arutati agitkollektiivide moodustamist seoses lähenevate NSVL Ülemnõukogu valimistega.

Kehakultuurist ja spordist ülikoolis

MÖTTEVAHETUSE LÕPETUSEKS

Meie ajalehe veergudel toimus diskussioon, mille käigus üsna aktiivselt mõtteid vahetati kehalise kasvatuse olukorra üle Tartu Riiklikus Ülikoolis. Diskussioon kasvas välja mõnedest arvamuseavaldustest seoses prof. A. Aleksandrovi artikliga ja kujunes iseseisvaks piikide murdmise tandsiks. Et arutlusest väga elavalt ja paiguti suure poleemilise ägedusega osa võeti, tõendab, et ta oli õigeaegne ja vajalik, kajastades ülikooli kollektiivis eksisteerivaid erinevaid seisukohti, mis vajad ühtlustamist. Muidu ei kulge edasine töö vaimsalt rikka ja kehaliselt täiusliku spetsialisti kasvatamiseks küllalt sujuvalt. Oli sõnavõttudes ka liialdusi nii ühelt kui ka teiselt poolt. Toimetuse avaldas materjalid mõttevahetuse korras või siis kirjade ülevaatenähtena, püüdmata autoritele enne diskussiooni lõppu mingit valmisretsepti peale suruda. Ühtlasi lootis toimetuse erinevate seisukohtade tutvustamisega aidata kaasa uute ja otstarbekamate kehalise kasvatuse vormide otsimisele. Avaldatud artiklites sisalduvad rida konkreetseid ettepanekuid kaalumiseks kompetentsetele organitele.

Prof. E. Martinson peatus pike-malt päevarežiimi ja toitlustuse küsimustel.

Prof. M. Kask: «Olen arvamusel, et head sportlased ja head kehakultuurlased on ka head üliõpilased. Näiteid selle kohta on küllalt. Ja nõuded, mida kehalises kasvatuses esitatakse, ei ole liiga ranged. Rohkem peaksid õppejõud hoolitsema oma kehalise seisundi ja arengu eest.»

Viimast mõtet toetas ka prof. P. Ariste.

Prof. P. Vihalem. III ja IV kursuse üliõpilaste osas tuleks nõuded mitmekesisemaks ja paindlikumaks teha. Kes oskab ujuda või suusatada või on harjunud matkama, teeb seda ka hiljem. Peame lähtuma sellest, et üliõpilane mitte ainult ülikoolis ei tegeleks kehakultuuriga, vaid ka pärast oma kutsetööd.

Prof. H. Kadari. Peame jõudma selleni, et hommikvõimlemine, jalutuskäigud, ratsutamine jne. muutuksid harjumuseks. Seda ei ole siiski saavutatud või on saavutatud ainult osaliselt.

Rektor prof. F. Klement. Just selpeärast, et peame liiga palju istuma ja lugema, ongi vaja tegelda spordiga. Ja kui mina 20—30 aastat tagasi oleksin olnud selles küsimuses nii tark kui praegu, siis tunneksin end täna palju tervemana. Kui organiseeritakse veel üks võimlemisgrupp meie õppejõududele, mis haaraks ka rektoraadi töötajaid, siis tuleksin ka mina igal hommikul veerand tundi varem välja, et sellest osa võtta. Spordi vajalikkuse küsimuses ei tohi olla lahkavamat. Võimlemine ja üldse tegelemine kehakultuuriga ei ole täiendav koormus, vaid abinõu, mis meid päästab ülekoormatuse tingimustes.

Agas selle töö organiseerimises, meetodites, arusaamises sellest, mida meil on tarvis, esineb veel lahkavamat. Palju rohkem kasu on sellest, kui üliõpilased igal hommikul veerand tundi võimleksid, kui et nad üks kord nädalas kaks tundi tegelevad spordiga. Igas akadeemilises grupis peaks olema kehakultuuriorganisatsioon, kes suudaks õpetada ajal tootmisvõimlemist korraldada. Peakse rohkem uurima üliõpilaste tervisliku seisukorra dünaamikat, selgitama seda, milline mõju on siin kehakultuuril. Suitsetamine ühiselamu tubades tuleb keelata. Tuleb parandada kehakultuuri- ja spordipropaganda.

TRÜ õppeprorektor E.-L. Mikkelsaar. Et meie ajabüdzett jääb napiks, muutusid ajalehes toimunud diskussiooni puhul närviliseks need, kes kehaliselt on nõrgad. Närvilisus

(Järg 4. lk.)

Vabariiklik võõrkeele-õpetajate kokkutulek

Et ellu rakendada NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrust võõrkeelte õpetamise kohta ja NLKP XXII kongressi otsuseid, toimus 2.—4. veebruarini ENSV Ministrite Nõukogu Riikliku Kõrgema ja Keskerihariduse Komitee, ENSV Haridusministeeriumi ja Tartu Riikliku Ülikooli korraldusel võõrkeeleõpetajate I teaduslik-metoodiline konverents.

Konverentsi käigus kuulati ära 25 ettekannet, nendest 12 plenaaristungil ja 13 sektsioonides (inglise keele, saksa keele ja põllumajandustehnikumide õpetajate sektsioonid).

Plenaaristungite ja sektsioonide töökoosolekute keskseks teemaks oli võõrkeelte õpetamise ümberkorraldamine, mis nõuab, et aastaid valitsenud grammatilis-tõlkimise meetod, mille abil õpetati ainult lugema ja tõlkima, asendataks elavat praktilist keeleoskust arendava meetodiga, mis aitaks igati kaasa kommunismiehitajate noore põlvkonna kasvatamisele rahvaste sõpruse ja nõukogude patriotsismi vaimus.

Huvi konverentsi vastu oli suur. Seda näitas asjaolu, et lisaks kutsutud 200 õpetajale saabus veel 100 osavõtjat, nii et sektsioonide töös määratud auditooriumid jäid kitsaks ja töö tuli üle kanda aulasse ja keemiahoone ringauditooriumi.

Konverentsil esitatud teoreetilisi seisukohti aitasid illustreerida rikas õppevahendite näitus ja Tartu II, VII ja VIII Keskkooli õpilaste isetegevuslik võõrkeelte õhtu, mis oli tunnistuseks meie paljude võõrkeeleõpetajate entusiasmist oma töös. Huvi pakkus ka TRÜ võõrkeelte kateedrite juures avatud foneetikakabinet.

Konverentsi kordaminekuks aitas kaasa Vene NFSV Haridusministeeriumi ja «Учпедгиз»-i esindajate osavõtt konverentsist. Nad tõid näitusele kaasa nõukogude ja rahvademokraatiamaade uusimat võõrkeelset kirjandust ja võõrkeelseid õppefilme, mida demonstreeriti konverentsist osavõtjatele.

Nagu tavaliselt, oli ka selle konverentsi puuduseks liiga tihe programm, mis ei lubanud osavõtjail «hinge tõmmata». Kuid hoolimata sellest konverents täitis oma ülesande, millest räägivad külastajate arvamused sissekantud muljed ja soovid, et võõrkeeleõpetajate teaduslik-metoodilised konverentsid muutuksid traditsioonilisteks üritusteks, mida peetakse iga 3—4 aasta tagant.

K. KANN, saksa keele kateedri juhataja

PERFOMEETODID väärivad levitamist

Möödunud reedel külastas TRÜ taimestikuteaduse ja geobotaanikakateedrit nimekas bibliograaf, Teaduslik-tehnilise Informatsiooni Keskinstituudi vanem teaduslik kaastöölaine T. D. Grodetskaja Moskvas, teadlane, kes esimesena Nõukogude Liidus võttis kasutusele ja asus juurutama praktikasse perfomeetodeid. Perfomeetodeid kasutuselevõtt võimaldab paljudel teaduse ja tehnika aladel revolutsioneerida seniseid aegunud dokumentatsiooni viise ja kasutusele võtta materjali statistilise läbitöötamise meetodeid.

Külastuse soovis tutvuda meil kasutusele võetavate perfomeetode

dega ja koodidega, mis on välja töötatud geobotaanilise literatuuri bibliografeerimiseks. Ta leidis, et meil saadud esialgsedki kogemused pakuvad suurt huvi ja vajavad senisest energilisemat propageerimist.

Sm. Grodetskaja teatas, et hiljutini on loodud dokumentatsiooni mehhaniseerimist üldiludulisele koordineeriv keskkorgan NSVL Ministrite Nõukogu Arhiivide Peavalitsuse juures ja on alustatud vajalike materjalide ning seadmete seeriaviisilist tootmist. Nüüd võib loota, et perfomeetodeid leiavad tee iga teadlase töölauda.

V. MASING

Iga spetsialist...

(Algus 1. lk.)

Nende tööd lähevad tihti trüki, on seotud praktiliselt tähtsate küsimustega, nad teevad ettekandeid teaduslikel konverentsidel, töötavad tihti hiliste õhtutundideni laboratooriumides. Reeglina on selliste üliõpilaste juhendajad ise fanaatikud teaduse alal, nende rahutus nähtavasti nakatab.

Tähendab, õppejõu isiklik eeskuj, tema töö ja osavõtt üliõpilaste juhendamisel on see oluline ja määrav, mis loob aluse edukale tööle meie noortega.

Füüsikaosakonna viienda kursuse ja esimese kursuse ühisel õhtul — «tudengikolledži õhtul» demonstreerisid tulevased diplomandid «helifilmi», milles tutvustati oma kursust ja tema elu, aga samuti osakonna õppejõude. Selle filmi vaatamine oli üpris õpetlik ka meile, õppejõududele. On täiesti arusaadav, kust oli pärit see lugupidav soe huumor, millega Rommenteeriti teoreetilise füüsika kateedri juhataja dots. P. Kardi fotot. Selline lugupidamine on kasvanud välja tema teaduslikust autoriteedist, kõrgest pedagoogilisest meisterlikkusest ja sügavast inimlikkusest suhtlemisel üliõpilastega. Seepärast pole ka midagi imestada, kui juba aastaid just teoreetilise füüsika kateedri ümber koguneb füüsikaosakonna üliõpilaste paremik. Sellepärast on ka täiesti loomulik, et see paremik, töötades pä-

rast ülikooli lõpetamist meie teadusliku uurimise instituutides ning mujal, kasvab kiiresti. Juba varsti pärast ülikooli lõpetamist on nad suutelised omalt poolt rikastama teadust uute saavutustega.

Noorte kasvatamisel ja ettevalmistamisel tulevaseks tööks on iseseisev «teaduslik» töö senini meil siiski vaid üks väike osa üliõpilaste tööst ülikoolis. Põhilise osa moodustab kohustuslik õppetöö. Ei taha siinkohal kohustusliku õppetöö mahu ja selle erinevate osade omavahelise tasakaalu probleeme hakata vaagima. Neid on tehtud mitmes kohas ennegi. Teeksin vaid mõningaid äärmärkusi selle kohta.

Hiljutini tuli mul läbi vaadata käesoleva õppeaasta füüsikaosakonna viienda kursuse üliõpilaste õppeplaani. Teatavasti füüsikaosakonna lõpetajad saavad kas füüsik-pedagoogi kutse või lihtsalt füüsiku kutse (eksperimentaator või teoreetik). Praeguse õppeplaani järgi oli pedagoogilise haru viienda kursuse üliõpilaste sügissemestri nädalakoorus 28—30 nädalatundi, mõnel nädalal isegi 34—36 tundi. Samal ajal eksperimendialharu üliõpilaste nädalakoorus oli 16—18 nädalatundi. Nii oli see ka möödunud ja ülemöödunud aastal ja nii näib see kujunevat ka tuleval aastal. Tahtmatult kerkib küsimus, kas siis pedagoogilise haru üliõpilaste praktiline ja teoreetiline ettevalmistus seetõttu on parem kui eksperimendialharu oma. Vastused riigieksamitel ja diplomitööd näitasid küll pigem vastupidist olukorda, samuti teated juba lõpetanud ja töötavate noorte kohta. Tundub, et pedagoogide ettevalmistamisel on õppeplaani ratsionaliseerimiseks veel suuri võimalusi.

malusi. Kateedritel on vaja suuremat julgust õppetöö korraldamisel. Juba ainuüksi õppeplaanide selline erinevus paneb mõningaid pedagoogilise haru üliõpilasi kibedalt õigu kehtima.

Õppetöö detailsem analüüs näitab, et eksperimentaalharu on suur osa koormusest kas laboratoorseid tööd või seminarid. Leian, et see vorm õigustab end täiesti. Nii ja ainult nii saab üliõpilane omandada talle hädavajalikke praktilise töö kogemusi. Teisest küljest on selline töövorm väga kasulik ka sellepärast, et praktilises töös õpib õppejõud üliõpilast palju enam tundma kui loengutel. Siin on tal võimalus vahetult tegelda üliõpilasega, teda suunata ja tema vaateid kujundada. Kasvatustöö võimalused seminaris praktiliste harjutuste, laboratoorsete tööde ajal, kursusetöö ja diplomitöö käigus on võrreldes suuremad kui loengulise töö ajal ja seda moodust tuleb maksimaalselt kasutada ja veelgi neid võimalusi avardada. Ühtlasi tuleb luua paremaid võimalusi õppejõudude tööks üliõpilastega nimetatud töövormides. Selle esimeseks tingimuseks on, et üliõpilastele peavad olema tunduvalt väiksemad kui seni. Kui üliõpilaste rühma suurus kasvab näiteks füüsika üldpraktikumis 12—15 inimeseni, siis õppejõu kasvatustöö muutub tegelikult vastandiks: õpetame üliõpilastele pealiskaudsust ja lohkust. Tihti peale aga võimaluste puudumise töö kontrollimiseks meelitab mõningaid üliõpilasi andmete võtmine üliõpilastele õppejõu petmisele.

Hiljutini arutas Füüsika-Matemaatikateaduskonna parteibüroo matemaatikaosakonna komsomoliorganisatsiooni sekretäri aruannet tehtud tööst. Peab ütleva, et viimasel ajal on organisatsiooni töö tunduvat paranenud. Komsomoliorganisatsiooni aktiivi poolt on tehtud mitmeidki huvitavaid ettepanekud

ja neid viiakse praegu ellu. Vähe-malt organisatsiooni juhtiv tuumik on hakanud vedama. Organisatsiooni lihtlikumetes on aga praegu veel palju passiivsust ja kõrvaltvaataja meeleolusid. Kuid ka see, mis praegu on juba tehtud, väärivad tähelepanu ja rõõmustab südant.

Eriti jäi meelde see, et neljanda kursuse üliõpilased otsustasid hakata aktiivselt osa võtma fakultatiivkursustest. Püstitati selline loosung: Iga üliõpilane kuulaku vähemalt üht fakultatiivkursust. Väga hea, et just üliõpilased sellise loosungu püstitavad. Kuid... Jah. Kui ka füüsikaosakonna üliõpilased sellise loosungu püstitaksid, siis poleks kuidagi võimalust seda täita, sest selles osakonnas loetakse praegu ühtsant fakultatiivkursust ja seadgi poolikult (ühel üliõpilasele) on see kohustuslik. Tõsi küll, eksperimentaal-füüsika kateedris võeti juba möödunud aastal vastu otsus, et õppejõud hakkavad lugema lühikesi 10—15-tunnilisi fakultatiivkursusi oma erialalt, kuid senini on kateedri suutnud sisse viia vaid ühe kursuse. Üldfüüsikakateeder pole kunagi fakultatiivkursusi lugenud ega loe ka praegu. Teoreetilise füüsika kateeder on fakultatiivkursusi varem edukalt lugenud, kuid praegu on asi soikunud. Mulle võidakse vastu väita, et mis juttu saab olla veel fakultatiivkursusest, kui loengukoormus on niikuinii mitmesuguste «kohustuslike fakultatiivsete» kursustega nii üles krüvitud, et mõnede TRÜ osakondade ja kursuste üliõpilased on vist küll ainuke sed töötajad NSV Liidus, kellel on praegu pikem kui 41-tunnine töönädal. Tõsi. Praegu tööpoolest on üliõpilastele sisse viidud kohustuslikke või fakultatiivset kohustuslikke aineid ilma üldise õppeplaani reguleerimiseta lihtsalt käskkirjaga kõrgemalt poolt. Arvan, et nende aine nimekiri tuleb läbi vaadata

ja olukord normaliseerida. Kursused, mis on tõesti vajalikud, tuleb sisse viia üldisesse õppeplaani. Need kursused, mis pole hädavajalikud, tuleb läbi viia fakultatiivlikul alusel selle sõna õiges mõttes. Üliõpilaste aeg fakultatiivsete eriaine-kursuste jaoks tuleb vabastada ja sellised fakultatiivsed eriainekursused tuleb sisse viia kõigis osakondades.

Suure kohustusliku loengukoormusega, ilma fakultatiivsete erikursusteta me ainult soodustame hallide, ilmetute spetsialistide kasvamist. Tööpoolest, üliõpilased, kes on sellised kohustuslikud kursused ära kuulanud, enamikul juhtudel jagunevad vaid kolme- ja viiemeesteks. See on vaid kvantitatiivne erinevus. Kui aga üliõpilane A kuulab erikursuse E, üliõpilane B erikursuse E, siis peale üldkursuse on neil veel midagi täiendavat, erinevat, mis võimaldab juba selgemalt välja tuua nende kalduvusi, huve. Nende kahe kommunismiehitaja-spetsialisti ettevalmistus on toimunud nende individuaalset huve arvestades ja välja kujundades. Rakendades laialdaselt fakultatiivseid erikursusi rõhutame me oma kasvatustöös täiendavalt kollektiivse erinevate liikmete individuaalseid omadusi, kujundame neist erksaid isiksusi. Nõukogude ühiskonnas pole ju vaja ühesuguseid, ükskõikseid vähe erinevaid halle spetsialiste. Iga spetsialist peab olema teisest erinev, olema võimeline ütlema midagi uut, edasi viivat, tegema midagi sellist, mida enne teda tehtud ei ole. Ainult selliste spetsialistide olemasolu puhul on võimalik kiiresti täita partei programmis kavandatud ülesanded. Ja just sellised spetsialistid ülikool tahabki ette valmistada.

K. REBANE, Füüsika-Matemaatika-teaduskonna parteibüroo sekretäri asetäitja

Vabadus

I
Üksteisele kalguvad vastu vulkaanid,
nende mürinast kajavad maad ja veed;
koos tõusevad tormama ookeanid
ja rappuvad jäämäed ja Talve paleed,
kui neist lähevad üle Taihuuni teed.

II
Ainsast pilvest väik käib läbi õhu,
enda ümber valgustab tuhandet saarti;
maavärin siin linna rusudeks rõhub,
seal lõõb võbinal vankuma kümneid ta vaart
ning kõigutab taevakaarti.

S. T. Coleridge

Midagi lapsikut, kuid väga toomulikku

Kui oleks mul kaks tiivakest,
ning oleksin ma väike linn,
pea näeksin sind, mu arm!
Ent küllalt lapsemõtetest:
on tõelus karm.

Kuid unes hakkas lendama,
su juurde saan, ei tunne siis
ma mingeid vahemaid...
Kui ärkan, leian enda ma
taas üksi vaid.

Ei und saa hoida vangiraud...
Nii hea on ärgata kesk ööd,
kui kaugel koidutund,
sest pimeduses süled laud
ning taas näed und.

Tõlkinud I. SULSENBERG

III
Ent teravam pilk sul kui välgunool,
maavärina tüminast kiirem su samm;
su ees kustub Päev, taltub tormide vool,
lõõd pimedaks tulemaie raevu; su ramm
ei tea, mida tähendab tamm.

IV
Teed suitsus ja mürinas endale rajab
vulkaanest ja merest su valgusesööst;
iga üksiku hinge ja linna ja maja
ja rahvuse kohal su koit tõuseb ööst, —
tärannid ja orjad vaid varjud on veel
kauni hommiku puhte eel.

Tõlkinud K. VENDE

W. Bräunig

Kevad meie linnas

Kevad. Linn hingaks kui eile,
ja siiski erinevalt.
Puistavad lõhnu ta teile
sirelid tänavalt.

On puhtate majade rüos
varjul, valgusel ruum.
Ruum selleks, et lapsenõos
oleks naeratus kuum.

Vanade aedade haljus
uuel linnal on üll.
Siin loome kodu, mu kallis,
vahtakroonide all.

Märgusõna «1961»

KOKKUVÕTTEID ja JÄRELDUSI

Meie vaatering maailma kirjandusloomingus on viimaseil aastail tunduvalt laienenud. Oleme avastanud tõelisi sõnameistreid, uusi kirjandusmaad ja isegi mandreid, nagu Aafrika ja Lõuna-Ameerika. Kaugelt hoogsam on nüüd tõlkijate töö, tänu eriti «Loomingu» Raamatukogule.

Seda kõike peab aga arvama vaid suure töö alguseks. Teeme alles juhuavastusi, sügavam tutvumine seisab veel ees. Et meieni ulatuks osagi kõigest olulisest, ja seda ka väärilisel vahendusel, vajame mitu korda rohkem võimekaid tõlkijaid.

Lõviosa tulevastest tõlkijatest peab kindlasti andma Tartu ülikool. Opetatakse ju võõrkeelt süstemaatiliselt kõigile üliõpilastele, lisaks on olemas veel spetsiaalne võõrkeelte osakond, mitmesugused keeltekursused ja -ringid.

Möödunud aasta juunis kuulutas ÜTÜ võõrkeelte ring välja tõlkevõistluse. Keelteks, millest tõlgiti, olid inglise, saksa ja prantsuse keel.

13 luule- ja 9 proosatööd — selline oli lõikus. Küllusest jäime kaugel. Pealegi selgus juba auhinna-
tud tööde põhjal, et mitmed osavõtnutest esinesid paari katsega. Järeldus: tõlkimisega tegeleb liiga vähe üliõpilasi. Nii esindas prant-

suse keelt ainult üks luuletus. Võimekaid keeleteadajaid leidub ülikoolis kahtlemata palju rohkem.

28. detsembril toimus kokkuvõtlik arutlus ja auhindade kättemine. Luules tunnistati parimaks K. Vende tõlge Shelley' «Vabadusest». Kaks teist auhinda omandas I. Sulsenberg Coleridge'i ja Taylori luuletuste tõlgete eest, sama preemia määrati märgusõnale «1961» Bräunigi «Kevad meie linnas» eest.

Luule voorused ja puudused võitis koosolekul kokku A. Kaalep. Oli tähelepanek, et originaalset tugevamat luuletust ei esitanud ükski osaleja. Sageli kardab noor tõlkija katsetada luulemeistritega, kuna peab end niikuinii võimetuks neid vääriliselt edasi andma ja pöördub kolmanda järgu värsileppade poole. Kiiduväärne isiklik vastutustunne saab sel teel ometi vääralt väljenduda. Lamedat luuletust ei tee kuidagimoodi tõlkes väärtuslikuks. Me ei hinda ju puhtehnilist ümberpanemist kunsti, vaid elamust, mida saame luuletust ema-

keelses lugedes. Kui pole selleks eeldusi originaalil, kust võtab neid siis tõlkija?

Tõlkijameisterlikkust võivad arendada ainult head luuletused. Vastutustunne seisneb siin võlmes kaitset hinnata oma katsete puudust. Algul tuleb paratamatult töötada prügikorvi jaoks. Alles siis, kui ollakse veendunud, et tõlge annab küllaldaselt edasi originaali väärtust, võib tuua selle hindamiseks avalikkuse ette. Muidugi pole vaja alustada meistrite vormiliselt kõige raskemate luuletustega. Sageli on nad elamuse saavutanud suhteliselt lihtsate vahenditega ja sellised asjad ongi parajaks pähtlikuks algajale.

Tõlkeluuletusest saab lugeja elamuse täpselt samal viisil kui mõne eesti poeedi värsist. Hea tõlkeluuletus on eeskätt hea eestikeelne luuletus. Võistlustöödes olid autorid originaali sõnastust taga ajades (või siis riimimise huvides) sageli liiga teinud eesti keelele. Originaal lihtsalt ja elegantelt väljendatud mõte muutus tõlkes segaseks või väändus hoopis keerulise sõnastuse tõttu. Rohkesti esines stiilist väljalangemisi, lüürlisse teksti kargasid järsku «matsakad» väljendid. Originaali sõnale vastet otsides jäi tähele panemata emotsionaalne värv ja nii rikkus ainus sõna muldu ilusa värvi. Puhtehniliste eksimistena võib mainida paustamist rütmil ja riimi vastu. Ometi võib rahuldustundega ütelda, et täiesti kõlbmatuid, allpool arvestust tõlkeid võistlusel ei esinenud. Peaaegu kõigis töodes saab märkida ka mingeid voorusi.

Kokkuvõtteks: eeldusi luule tõlkimiseks osavõtjatel leidub, vaja vaid pidevat tööd ja teoreetiliste aluste omandamist. Suurt kasu annaks ka meie tõlkemeistrite, näiteks A. Sanga või B. Alveri saavutuste hoolikas uurimine.

Proosas osutas autorite valik suuremat ühtlust ja maitset.

Zürri hindas esimese preemiaga Sh. Andersoni «Kadunud romaani» ja St. Zweigi «Kiire sõpruse» tõlkeid, teise preemiaga kaht O. Wilde'i proosaluuletust. Ümbrikuade avamisel ilmnes, et üks esimestest auhindadest langes jälle K. Vendale (Andersoni novelli), kuna kaks ülejäänut kuuluvad L. Maaserile. Tõlkijad varitsesid alati võrdsest õhtlikud Skylla ja Chaydis: käib ta originaaliga liiga vabalt ümber, võib see viia autori mõtte moonutamiseni; püüab ta aga teksti sõna-sõnalt järgida, siis tuleb kogu asi tõlkes puine ja elutu. Nagu näitas J. Kaplinski kokkuvõtlik analüüs, langesid võistlustööd just viimase õhu ohvriks. Ülemäärast vabadust originaali suhtes polnud naljalt lubatud, ja üksikuid eksimusi sõnade või lausete tähenduses tuleb vaadata juhuviigadena. Seevastu näis hoopis võõras olevat tõlke kunstilisuse printsiip ja selle eelnõue, et jutt jookseks kõige puhtamas ladusas eesti keeles. Tõlke eesmärgiks pole ometi võõra keele iseärasuste tutvustamine. Mitte sõnu, vaid mõtteid tuleb tõlkida, üht ja sedasama mõtet väljendatakse aga eri keeltes eri vahenditega. Ei piisa näiteks nentimisest, et eesti keele umbisikuline kõneviis vastab enam-vähem inglise või saksa keele passiivile. Me tarvitame seda kaugel harvemini kui inglase passiivi, järelikult e-

Kuidas läks?

(Algu 1. lk.)

tähelepanu pöörata peamisele, s. o. õppetööle.

Majandusteaduskonna I kursuse üliõpilased said 17 väga head, 26 head, 28 rahuldavat ja 2 mitterahuldavat hinnet, II kursuse 32 väga head, 48 head, 19 rahuldavat ja 3 mitterahuldavat hinnet, III kursuse 40 väga head, 51 head, 7 rahuldavat ja 1 mitterahuldavat hinde, IV kursuse 31 väga head, 31 head, 15 rahuldavat ja 11 mitterahuldavat hinnet, V kursuse 43 väga head, 16 head ja 2 rahuldavat hinnet. Eriti halvaks kujunes olukord kaubandusharu IV kursusel, kus esines 13 rahuldavat ja 7 mitterahuldavat hinnet. Nähtavasti arvasid mõned üliõpilased, et käesoleval semestril pikemaajalisele palgalisele praktikale minnes pole vaja ennast enam pingutada, sest stipendiumi ei saa ja praktilal makstakse palka sõltumatult hinnetest õppetööst. Ainult väga headele õppinud üliõpilastest tuleb esile tõsta üliõpilasi A. Isotamme (II k.), E. Mardistat ja U. Otist (III k.).

Bioloogia-Geograafiateaduskonna dekaan H. MIIDLA.

Kõige paremini sooritasid eksamid viienda kursuse üliõpilased, isegi paremini kui mullu. Teaduskonna murelapseks osutus aga geoloogiaosakonna I kursuse ja bioloogiaosakonna I kursuse, kus mitterahuldavate hinnete hulk on lihtsalt lubamatult suur. Näiteks on geoloogiaosakonna esimesel kursusel mitterahuldavate protsent 64. Kõik noored on tööstajaiga, mitmel on seljataga sõjaväeteenistus. Keskkoolis õpitust on palju ununenud, mistõttu kõrgem matemaatika ja keemia osutused raskeks.

Bioloogiaosakonna kolmandal kursusel oli väga raske eksamisesisioon. Tuli sooritada neli eksamit, neist eriti raskest on inimese anatoomia ja histoloogia ning keemia. Viienda eksami lükkasime edasi ja see sooritatakse kevadsemestri kestel.

Kolmanda kursuse bioloogide ja geograafide eksamitulemustele avaldas halba mõju ka suur nädalane õppekoormus semestri jooksul. Palju oli arvestusi, ka diferentseeritud

arvestusi, mis jäid liiga eksamieelsele perioodile ja mistõttu eksamisesisiooni ajal pinget kujunes liiga suureks. Mitterahuldavaid hindeid oli vähe, kuid üldiselt andis väsimus end eksamitulemustes siiski tunda.

Väga hästi sooritasid eksamid E. Hermaküla geoloogiaosakonna teiselt kursusest, E. Pärnamägi geograafiaosakonna teiselt kursusest, A.-L. Sõmermaa ja J. Simisker bioloogiaosakonna viiendalt kursusest ja paljud teised.

Ajaloo-Keeleteaduskonna prodekaan L. ERINGSON.

Jah, eksamisesisioon kulges sel aastal paremini kui mullu. See tuleb järgnevatest asjaoludest: üliõpilased töötasid tõsisemalt; enamik olid semestrilised eksamid; loengukursused lõpetati mõnevõrra varem, mille tõttu jäi rohkem aega arvestuste sooritamiseks; kursustel, kus oli rohkem eksameid, pikendasime sessiooni kuni 29. jaanuarini jne., jne. Oluline on muidugi märkida ka seda, et möödunud semestril olime sunnitud eksamitrikuleerima terve rea halva õppeedukusega üliõpilasi. Suurema üliõpilaste arvu juures vähenes tunduvalt mitterahuldavate hinnete arv, 91 üliõpilast sooritas kõik eksamid ainult hindele «väga hea» (möödunud aastal 74). Meeldiv on märkida, et õppetöö esirinnas sammub meie kõige suurem osakond — eesti filoloogid (kusjuures parimaks rühmaks osutus neil kolmas kursus). Neile järgnevad lääne filoloogid. Halvaks kujunenud traditsiooni kohaselt «platseerus» endiselt viimasele kohale vene keele ja kirjanduse osakond. Halvemini kui möödunud aastal lõpetas eksamisesisiooni ajaloo-osakond. Nende kahe osakonna õppekomisjonidel ja komsomoliorganisatsioonidel tuleb veel palju ära teha õppetöö parandamiseks.

Kogu teaduskonna ulatuses osutus kõige raskemaks «pähtlik» endiselt filosoofia ajalugu — mitterahuldavaid hindeid saadi kõigis neljas osakonnas. Vene filoloogidel oli seekord komistuskiviks vene kirjanduse ajalugu ja mitmed I kursuse ajaloolased ei suutnud sooritada eksamit arheoloogia alustel.

AGITAATORID!

Ajaloo-Keeleteaduskonna ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna agitaatorite ühine nõupidamine on täna kell 16 keemiahoone ringauditooriumis.

saa ka kõiki passiivseid vorme asendada umbisikulise kõneviisiga.

Üheks tähtsamaks ülesandeks, mis seisab meie tõlkijate kul ka tõlketööteetiku ees, on selgitada üksikute keelevahendite osatähtsust keeles kui tervikuna ja siis võrrelda neid vastavate elementidega võõrkeeles. Nii tõi J. Kaplinski näiteid määrõnade rohkusest ja aktiivsest osast eesti keeles. Tõlkija võib kasutada määrõnu hoopis laiemalt, kui seda on tehtud originaalis, sest seda nõuab eesti keele iseloom. Tema kasutuses olgu teiseki meie keelele ainuomased võimalused, nagu kaudne kõneviis, kiilide jt. Kui sellised sõnameistrid, nagu Maugham või Zweig oma teoseid kirjutasid, võtsid nad kasutusse kõik keele rikkused ja hoolitsesid selle eest, et mõte saaks väljenduse talle kõige vastavamas vormis. Tõlkija ülesandeks on luua vorm, mis vastab samale mõttele kõige paremini eesti keeles. Bukvalistlik käsitöö seda ei võimalda.

Sõnasõnalisus ei jätnud ruumi ka stiililistele nõuetele. Vähe oli töid, milles paistis mingisugustki püüet stiili poole, kõnelemata jällegi sellest, et oleks püütud leida see ainuvalimlik stiil, mis vastaks originaali omale. Enam-vähem õnnestunud stiil oli leidnud Wilde'i proosaluuletuste tõlkes.

Palja tahtmisega on siiski raske midagi korraldada saavutada. Võistlustööd näitasid ilmekalt, et puudu jäi teadmiste ja oskustest. Tõlketaseme tõstmiseks ülikoolis on vaja teha pingutusi.

Esiteks. Vähemalt algteadmisi selle töö ülesannetest ja põhiküsimustest, üldisest tõlketooriast. Bukvalismi pärid, emakeele ja stiilinõuete ignoreerimine osutavad, et asjad pole siin kaugelki korras. Kuni pole tuttavad üldised nõuded tõlkele, ei saa loota ka kvaliteedi olulist paranemist.

Praegu on asjastahuvitatute võimalused kindla teoreetilise aluse omandamiseks äärmiselt napid. Paar ettekannet tõlketooriast võõrkeelte ringi selle semestri kavast ei suuda viia olulise murranguni. Hädatarvilik on korraldada terviklik loengukursus üldisest tõlketooriast. Oleks kasulik kursuse lühendada paar seminaritüüpi tundi, mille käigus selguksid üldpõhimõtted rakendusviisid praktikas.

Teiseks. Peale üldteadmiste peab tundma veel tervet rida eriprobleeme, mis haaravad nii tõlgitava keele iseärasused kui ka eesti keele võimalused nende sisu edasi-

andmiseks. Lisaks paljud praktilise tõlke «tehnoloogiasse» kuuluvad küsimused.

Suuresti aitavad siin kaasa tõlkeoste arutelud võõrkeelte ringis. Sel teemal peaks olema rohkem ettekandeid, et neid saaks ühendada probleemirikkaks koosolekuks. Rida küsimusi vajab aga teoreetilist läbitöötamist. Arutuskosolekul kerkis näiteks esile küsimus üksikute sõnalikide osast keelesüsteemis. See oleks tänuväärseks materjaliks mõnele kursuse- või diplomitööle. Rohkem tõlketemaatikat kursusetöödendusel.

Möödunud aastal tehti ettepanek asutada võõrkeelte ringi juurde tõlkesektsiooni. Ettepanek tuli liialt õppeaasta lõpul, seetõttu jäigi ta ainult ideeks, kuid toetajaid tal leidis tookord üsna arvukalt. Kas poleks aeg see ellu viia?

Kolmandaks. Kõnelgem olukorvast võõrkeelte osakonnas. Siin torkab eriti silma emakeele võimaluste hooletussejätmine. Igapäevased tõlkelaudused kubisevad konarusest ja võõrastest konstruktisioonidest. Mis kasu on eesti keele tundides veel kord pähe tuupida formaalsed grammatikareeglid (keskkooliõpikust), mille vastu niikuini aruharva eksitakse, kui inimese sõnavara on piiratud ja ta ei leia õiget sõna oma mõtte väljendamiseks. Ammu on kõlanud, et eesti keele õpetamisel tuleb rõhk üle kanda tõlketööga seotud küsimustele, stiilistlikale. Miskipärast läheb kõik ikka vana rada. Kus on see tamm, mis uusi nõudeid kinni hoiab? Stiilistlike tuleb rohkem tähelepanu pöörata ka võõrkeelte tundides. Ettekujutuse keeles esinevatest põhilistest stiilidest peab üliõpilane saama ikka varem kui viimasel kursusel.

Kõnesolev tõlkevõistlus oli esimene ülikoolis. Juba seekord kogunes mõndagi väärtuslikku valmis viljana, kuid veelgi tähtsamaks tulemuseks on, et ta selgitas välja üldise olukorra. See võimaldab meil suunata jõupingutusi ja leida vahendeid tõlketöö parandamiseks. Loodame, et järgmise aasta võistlusel saame kõnelda juba nende jõupingutuste kasut.

J. RÄHESOO

Ratsanikud

K. ORMUSE linoolilõike

Kehakultuurist ja spordist ülikoolis

(Algus 2. lk.)

kandus nendelt üle mõnele meie väga heasüdamlikele dekaanidele ja õppejõududele. Küsimust ei saa lahendada kehakultuuri väljakäpimise teel. See oleks täiesti väär. Kõigis ainetes peame tõstma kvaliteetiv-set külge, et iga õppeainet enam meisterlikumalt õpetada, väiksema ajakuluga, või nagu poliitökonoomias öeldakse — tõsta tööviljakust.

Ühiselamute ümbruses tuleks luua võrk- ja korvpalli ning tennisväljakud, talvel uisutee, hommikvõimlemine käima panna. Basseinide ehitamine tuleb tõsiselt käsile võtta.

Dots. F. Kudu. Peame parandama töövorme. Uued programmid on üleliiduliselt väljatöötamisel. Rakendamisel on uus põhimõte, mille kohaselt kehalist kasvatust tahetakse siduda professionaalse ettevalmistusega. Geograafidele, geoloogidele tuleb õpetada matkasport, ratsutamist,

PREEMIAID ÜLIPIILASTE TEADUS- LIKE TÖÖDE VABARIIK- LIKU KONKURSI VÕITJATELE

Kolmanda preemiaga autustati:

- Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi T. TANIMÄED, M. SAKSI ja V. EOMÕISA töö eest «Negatiivselt ioniseeritud hapniku toimest kronaksimetriilistele näitajatele ja naha temperatuurile poliomüeliidi taastumisperioodi ravis».

- Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi H. KAARMAT ja E.-M. REMMELIT töö eest «Radioonmäelograafia ja epidurograafia spinaalsete protsesside diagnostikas».

- Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast H. HANI töö eest «Pulsilaine levimiskiirusest ja mõningatest biokeemilistest testidest ateroskleroosihaigetel».

- Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast A. PAJU töö eest «Plaatost ja selle ületamisest».

Tõsta esile järgmiste üliõpilaste teaduslike tööde autoreid:

- Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast H. ILSJANI töö eest «Песцы эстонских авторов на сценах братских республик».

- Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast L. HENKI töö eest «Li-hula rajooni «Oktoobri» kolhoosi areng aastail 1951—1960».

- Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast T. LEHTMETSA töö eest «Eesti epigramm aastail 1917—1960».

- Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast A. ILVEST töö eest «Käsitöö- ja rõivastusala sõnavara vadjä keeles».

- Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast V. KRAAVI töö eest «Piiskaerosoolide laengu ja suuruse määramisest».

- Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast K. MERILOT töö eest «Isikliku omandiõiguse kaitse vindikatsioonilise hagiga».

- Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast J. KIRIKALI töö eest «Süü nõukogude tsiviilõiguses».

- Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast I.-K. KIRIST töö eest «Töötülide lahendamisel tehtud otsuste täitmise kord».

- Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast R. LAINAST töö eest «Tartu Linna Ehitusvalitsuse ehitus-montaažitööd 1960. aastal ja teid nende parandamiseks».

- Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast Ü. ROOMAT töö eest «Tartu Riikliku Ülikooli kapitali ehitus 1950—1960. a. ja selle edasise arengu perspektiivid».

- Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi S. MIHKLAT ja M. KADARPIKKU töö eest «Asendirefleks tähtsusest vasoregulasioonihäirete diagnoosimisel».

- Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi K. NOORT ja P.-J. KINKU töö eest «Naha vabaplastika tulemused katseloomade kiiritamise korral».

- Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi M. ARUSAART ja L. VISNAPUUD töö eest «Hamba periaapkaalsete põletikkude ravist elektroforeesiga».

- Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast A. TEART töö eest «Suusaspordi taseme tõstmise võimalustest ja tingimustest Saaremaal».

ujumist jms., arstidele ravikehaku-
tuuri jne.

Hommikvõimlemine on vajalik, kuid sellega me kehalise täiuslikkuse ei jõua.

Oleks tarvis meie ühist pedagoogilist rinnet, sest üliõpilaste päeva-režiimiga ei ole kõik korras. Valitsevad boheemslaslikud meeleolud, mis kanduvad üle ka noortele õppejõududele. Levimas on seisukoht, et vaimsel alal töötaja peab töötama õõsel. Suitsetamisele ja alkoholitarvitamisele ei anta küllaldaselt vastu-lööke. Ülikooli ajaleht ei täida selles osas oma ülesannet.

Õpetatud Nõukogu kriipsutas kokkuvõtvalt veelkord alla kehalise kasvatuse vajadust ja otsustas pidada soovitavaks võimaldada III ja IV kursuse üldrühmade üliõpilastel sooritada arvestus kehalise kasvatuse alal iga semestri algul ette. Kes seda võimalust ei kasuta, teevad seda semestri lõpul, kasutades kateedri poolt pakutavaid fakultatiivtunde oma kehaliste võimete tõstmiseks. Üliõpilasel, kes on kasutanud kõiki pakutud võimalusi fakultatiivtundide näol, kuid sellest hoolimata ei ole suuteline täitma arvestuse nõudeid,

Sellela lõpetame diskussiooni. Loodame, et kogu meie ülikooli kollektiiv juhindub otsuses väljendatud õigetest seisukohtadest. Mis puutub toimetuses saabunud uutesse konkreetsesse ettepanekutesse, siis saadame nad asjaomastele instantsidele edasi. Ühtlasi avaldame soovi, et sama innuga võetaks edaspidi sõna ka meie üliõpilaste erilase ettevalmistuse küsimustes.

Uue verstaposti juures

Ajaloo-Keeleteaduskonna neljanda kursuse üliõpilaste elu võitis sel nädalal senisest erineva ilme. Eile astusime esimest korda praktikantidena üle kooliläve. 11 eesti filoloogit sõitsid Rakverre, et praktiseerida Internaatkoolis ja I Keskkoolis. Pooled vene filoloogidest on praktikant Otepää Internaatkoolis ja Keskkoolis. Teised viibivad kuu aega kodulinna õpilaste keskel.

Praktikale läksid ka viiendate kursuse geograafid, bioloogid, füüsikud ja matemaatikud. Mõned neist siirdusid Alatskivile ja Rakverre. Üldse on praktikante 160 ja 9 erialalt. Nad tegutsevad 30 grupis.

Kolmapäeval olime aulas sissejuhataval seminaril. Et me koolis end enam-vähem koduselt tunneksime, anti teele kaasa hulk tarku-

vähendada viimaseid õppejõu
äränägemise järgi.

Kehalise kasvatuse tundide taset tuleb tõsta, viia need läbi emotsionaalselt ja vaheldusrikalt.

Pidada vajalikuks ühiselamute range päevakorra sisseseadmist, millega on kindlustatud täielik öörahu alates kella 23-st ja ühine äratus kell 7. Keelata suitsetamine üliõpilaste magamisruumides, määramise kindlaks teatud suitsetamiskohad.

Ühiselamute juurde rajada mänguväljakuid ja korrastada vanu. Ehitada lõpunähtu.

Arstlikku teenindamist tuleb parandada, kasutades selleks vajaduse korral Arstiteaduskonna vanemate kursuste üliõpilasi. Kehalisest kasvatusest vabastatud ja terviseriketega üliõpilastele ravikehaku- ja läbiviimiseks töötada välja vastavad kavad. Üliõpilaste tervisliku seisundi uurimisele pöörata senisest enam tähelepanu. Kehakultuuriosakonnal hoolitseda, et kõigis akadeemilistes gruppides oleksid kehakultuurientusiastidest tootmisvõimlemise instruktorid. Tunniplaanide koostamisel pidada võimaluse korral silmas kehalise kasvatuse tundide asetamist tööpäeva lõpupoole.

Parandada ja soodustada õppejõudude ja teenistujate hulgas läbiviidavat kehakultuurialast tegevust.

si. Kõnelesid õppejõud A. Elango, J. Püttsepp, B. Nedzvetzki, K. Indre ja J. Pilt.

Ees on palju mitmekesiseid toiminguid. Abi ootavad koolide kommunistikud noored ja pioneerid. III ja VII Keskkoolis aitame ette valmistada ülelinnalist koolinoorte õhtut teemal «Kas sa oled kommunistiehitaja või pealtvaataja?». Abistame komсомoli linnakomiteed ühiskondlike elukutsete koolidele organiseerimisel. Palju oskusi nõuab pioneerikoolide sisustamine.

Mõndagi saavad praktikandid ära teha kooliruumide esteetiliselt kujundamisel. Kõige rohkem aga valmistab peavalu liikluskorraldustiku selgitamine õpilastele.

Püüame kõigega toime tulla. Eesmärk on saada heaks õpetajaks.

J. ELLEN

Uudne seminar

TRU pedagoogikakateeder organiseeris vabariigi koolide õpetajatele seminari, mille eesmärgiks on rakendada neid teaduslikule uurimistööle kasvatusküsimuste alal ja valmistada võimekamaid neist ette aspirantuuri astumiseks. Sektsioone on kolm: kasvatusraskuste, töökasvatuse ja õpilaste iseseisva töö kü-

simuste alal. Osa võtma registreerus 47 õpetajat.

5.—6. veebruarini oli Tartus seminari esimene istung, millest peale asjaosaliste võtsid osa ka ENSV Pedagoogika Teadusliku Uurimise Instituudi ja Vabariikliku Õpetajate Täiendusinstituudi esindajad.

Kuulati H. Liimetsa, I. Undi, H. Kurmi, A. Elango, V. Haameri ja M. Jaaguse ettekandeid pedagoogika-alase uurimistöö meetoodikast. Igale osavõtjale anti konkreetne teema aasta jooksul läbi töötada.

Järgmine istung on planeeritud 9. ja 10. novembrile. Seminarist osavõtjad räägivad ettekannetes oma uurimistöö esialgsetest tulemustest.

K. LEPP

INGLISMAA.

«Saja komitee» üleskutset järgides kogunesid sajad inglise rahuvõitlejad demonstratsioonile, et protestida kahe Ühendriikide aatomipommitajate baasi asutamise vastu. Londoni üliõpilased alustasid istumisstreiki USA õhujõudude peakorterit ees Ruislipis. Meeleavaldajate eemaldamiseks

TRU pedagoogikakateeder

Võtke eeskuju!

Ernest Hemingway'le esitati kord küsimus tema sisutiheda ja napsionalise stiili saladuse kohta. Kirjanik vastas: «Asi on väga lihtne. Ma kirjutan ühel jalal seistes. Selline pingutav asend ja sellest tingitud väsimustunne sunnivadki lühidalt väljenduma. Kui seejärel hakkun kirjutatut redigeerima, istun mugavasti tugitoolis, sest see asend võimaldab kõik selle maha kriipsutada, mis on liigne.»

Valmistume valimisteks

INTERVJU

Seoses lähenevate NSV Liidu Ülemnõukogu valimistega pööras meie toimetust Tartu Riikliku Ülikooli sefulusaluse agitpunkt nr. 2 juhtkonna poole reas küsimustega.

Agitpunkti tööks on kõigepealt tarvis ruume. Kuidas on sellega?

Ülikool eraldas agitpunktile nr. 2 keemiahoones asuva 3. auditooriumi. Tänu majandusosakonna seltsimeeste aktiivsusele ja tähelepanule sisustati agitpunkti ruum eeskujulikult juba 17. jaanuariks. Praegu toimub veel näitliku agitatsiooni uuendamise ja ruumide lõplik kujundamine.

Mida võiks te öelda agitaatorite tegevuse kohta?

Et üliõpilased moodustavad meie agitaatorite põhikaadri, siis takistas õpevaheaeg nende aktiivset töölerakendamist. Küll aga tegutsesid valveagitaatorid ja agitbrigadirid. Praegu on lõpule jõudmas tööpiirkondade jaotamine ning tööülesannete täpsustamine. Meie seffideks on Ajaloo-Keele- ja Füüsika-Matemaatikateaduskond. Agitaatoreid

on meil 180. Täna toimub nende instrueerimine.

Missugused on agitpunkti tegevuse perspektiivplaanid?

Lisaks vestlustele ja loengutele valijate kodudes on meil kavas läbi viia kaks suurt küsimuste-vastuste õhtut tervishoiu ja elamuhoituse alalt. Loomulikult anname valijatele konsultatsiooni, organiseerime kohtumisi reas meie linna juhtivate seltsimeestega, sealhulgas Tartu Riikliku Ülikooli teadlastega, viime läbi loenguvestlusi jne.

Omaette lõigu meie tegevuses moodustavad agitaatorite õppused ning valijate nimekirja koostamine ning täpsustamine.

Ja lõpuks. Agitpunkti tegevuse edukus, meie eeskujulik side elanikkonnaga nii valimiste eel kui ka valimiste ajal sõltub suurel määral asjalikust ja kohusetundlikust tööst nende seltsimeeste poolt, kes on ülikooli kollektiivist suunatud abistama agitpunkti juhtkonda ja valimiskomisjoni, eelkõige muidugi agitaatorite tööst.

SPORT

Talv ja suusatamine

Iga tõsimeelse põhjamaalase süda rõõmustas, kui lumi maha tuli. Eriti kiib see aga suusatajate kohta, kel möödunud-aastane «must» talv on veel hästi mees. Lume puudus on suusatamisele kahjuks, eks seda suurem on entusiasm nüüd.

Suuskade jaoks on talv ja kel on suusad, see saab kõikjale. Talvel pääseb suuskadega põllule ja metsa, mäe peale ja mäe alla (kui mäest alla lasta!), ka üle jõe, mille kaldad uisutajate tegevusvälja piiravad. Kui sul on julgust ja oskust, laskud sa õnnelikult, kui on ainult julgust, ootavad mäe all amused kukkumise näol. Ainult kui

entusiasmi, ja see pole enam positiivne elamus.

Talvel on suuri ja väikesi suusatajaid kõik kohad täis. Ja on kindel, et nende hulgas pole ühtki, kellele suusad on vägisi alla pandud, kes vägisi linnast välja saadetud või mõnest mäest vastu enda tahtmist alla laskuma läkatud, nagu näivad arvavat mõned nelja nädalatunni tagaleinajad, kes vist on unustanud, mida tähendab värske õhk, lumine mets või lumi kraa vahel. Suusatajaid tuleb juurdegi. Soomes polevat inimest, kes ei suusa. Mis oleks selles loomuvastast, kui meil oleks samuti?

M. LOO

Ülikoolil oma hokiväljak

Hiljuti valmis TRU sodebaasi juures ülikooli spordiklubi hokiväljak. Väljaku ehitamise initsiaatoriks ja suurema osa tegeliku töö tegijaks oli TRU sodeetreener Erich Seiler. Peale barjääridega varustatud normaalsuurusega hokiväljaku on selle ümber ka ringrada, mida saavad treeninguiks kasutada kiir-

uisutajad. Uisutajate arvates on jää kvaliteet hea. Väljakul on peetud juba mitu hokivõistlust. Neil päevil avatakse väljak liuväljana ka üldiseks kasutamiseks. Väljak radiofitseeritakse muusika transleerimiseks ja õhtutundideks seatakse sisse valgustus.

P. VEIMAT

saabusid kohale suured inglise politseijõud. Ule tuhande meeleavaldaja võeti kinni.

Täna kell 19 on ülikooli kinolektuuriumis (Vanemuise tn. 46) sm. U. Polisinski loeng «SOTSIALISMILEERI MAADE MAJANDUSLIK KOOSTÖÖ».

Alaliselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise 46) annab teisi-päeval, 13. veebruaril kell 19 JURIDILIST KONSULTATSIOONI sm. J. PULK.

Filmid «Esmakordselt areenil», «Pimeduse vastu» ja «Õtsingute teel».

Toimetaja H. PEEP

«Tartu Riiklik Ülikool» («Tartuski gosudarstvennyi universitet»). g. Tartu Estonskoi SSSR. Organ Tartuski gosudarstvennogo universiteta. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 243. MB 01348

Meie delegaat kongressile

Kohusetundlik, sõbralik, teeb oma tööd märkamatu, kuid tulemustest rikkalt, õpib hästi, vabal ajal laulab kooris — selline on Luule Visnapuu, eesti filoloog III kursuse üliõpilane, ELKNU XI kongressist osavõtnu.

Ta on tagasihoidlik ja vaikne, nii vähemalt paistab esialgsel kohtumisel. Kuid seda ei ütle tema kohta kindlasti tema väikesed sõbrad, pioneerid. Tema oli üks neist, kes aitas panna alust üliõpilaste ja pioneeride sidemetele, kasutades seejuures oma kogemusi ülikoolilajale eelnenud pioneerijuhitööst.

Luule Visnapuu valiti ka Moskvas toimuva ULKNU XIV kongressi delegaadiks.

Saadikukandidaadiks on sm. F. Klement

9. veebruaril esitasid TRÜ õppejõud, teenistujad ja üliõpilased oma kandidaadi NSVL Ülemnõukogu Rahvuste Nõukogu valimisringkonda nr. 372.

E. Matrov tegi ettepaneku esitada meie kandidaadiks NLKP Keskkomitee sekretär ja NSVL Ministrite Nõukogu esimees N. S. Hruštšov. Tema ettepanekut toetasid A. Perk ja L. Võhandu.

Teiseks kandidaadiks esitas K. Rebane meie ülikooli rektori NLKP

liikme prof. F. Klementi. Sm. Klementi kandidatuuri toetuseks võtsid sõna M. Kask, K. Rāgo, P. Vihalem ja E. Laugaste.

Et sm. N. S. Hruštšov andis nõusoleku kandideerimiseks Moskva linna Kalinini valimisringkonnas, siis jäi prof. F. Klement valimisringkonnas nr. 372 ainsaks kandidaadiks. Käesoleva nädala keskel andis sm. Klement oma nõusoleku kandideerimiseks ja valimisringkonna nr. 372 ko-

misjon registreeris ta NSVL Ülemnõukogu Rahvuste Nõukogu saadikukandidaadiks. T. PAAT

TRÜ PARTEIKOMITEES

Ülikooli parteikomitee kuulas teisipäeval ära õppeosakonna ülemasõu. U. Saagi informatsiooni talvise eksamissessiooni tulemustest. Võrreldes eelmise õppeaasta talvise sessiooniga oli seekord mõnevõrra vähenenud «väga head» ja «mitterahuldavate» hinnete osa, samavõrra suurenes «head» ja «rahuldavate» osatähtsus. Kõigil esimese järgu ja meistersportlastel (eksamid andsid 91) on ülikooli keskmisest kõrgem õppeedukus. Suhteliselt parem õppeedukus oli Ajaloo-Keeleteaduskonnas, Oiguse- ja Majandusteaduskonnas, Kehakultuuriosakonnas, tõsiselt paranemist oli märgata Füüsika-Matemaatikateaduskonnas. Madalam õppeedukus on nooremale kursusele (eriti esimesel). Tõsisemat tõsisesuhtumist võib märgata tööstajali üliõpilaste juures. Endiselt on palju «mitterahuldavaid» hindade anorgaanilises keemias (raviosakonna ja stomatoloogiaosakonna I k.), samuti pole paranemist dialektilise materialismi alal (raviosakonna ja stomatoloogiaosakonna III k.).

Komitee arutas ka ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» tööd ja võttis ses küsimuses vastu otsuse.

osakondade ja komisjonide tööd, viibida istungeil, osa võtta istungite ettevalmistamisest jne.

Praktiliselt aga kujuneb olukord selliseks, et kui põhjalikult täita programmis püstitatud ülesandeid, siis on kaheteistkümnest päevast siiski vähe, sest näiteks osakondi on Tartu Linna Täitevkomitees 13.

Samuti oleks hea, kui juristidele õpetataks ülikoolis masinakirja, sest näiteks prokuratuuris peab iga jurist seda oskama.

Jah, praktika on varsti läbi ja siis algab vaheaeg. Paljude probleemidega tuli kokku puutuda praktika jooksul, ning on tahtmine, et neid probleeme ei arutataks mitte ainult miilitsas, prokuratuuris või kohtus, vaid et nende arutamiseks tegeleks kogu ühiskond, et kaoksime ühiskonnas veel esinevad vääranõutused, et ei esineks kuritegevust, et inimene oleks inimesele sõber.

V. PIIRMANN, Oigusteaduskonna IV kursuse komsomolisekretär

Täna algab valijate nimekirjade kontrollimine. Kõik ülikooli kollektiivi liikmed, tulge kontrollima oma nimesid.

Kõigi maaõde proletariaas, ühtneme!

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOLI PARTEIORGANISATSIONI, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI- OHINGUKOMITEE HÄXLEKANDJA

REDEEL, 16. VEEBUEARIL 1962

Nr. 4 (509)

XV aastakäik

Aspirantuurst ja aspirantidest

Aspirantuurst on kvalifitseeritud kaadrite peamiseks ettevalmistamise viisiks kõrgemates õppeasutustes. Aspirantide õigest valikust, nende töö õigest suunamisest, teadlasele ja õppejõule vajalike omaduste väljakujundamisest sõltub oluliselt meie ülikooli (osalt ka vabariigi teiste teaduslike asutuste) tulevik. Sellepärast on aspirantuurstiküsimus olnud Füüsika-Matemaatikateaduskonna parteiorganisatsiooni töös kesksel kohal. Teaduskonna parteibüroo, dekanaadi ja kateedrite pideva tähelepanu tõttu on aspirantuurst viimasel paaril aastal tugevnenud. Aspirantuursti komplekteerimisel on aluseks võetud isikute tööalased ja poliitilised omadused. Aspirantuursti on suunatud terve rida kateedrite paremaid töötajaid. Suurem osa aspirante töötab oma erialal töises huiuga, oskab tööd väitekirja kallal otstarbekohaselt organiseerida ja siduda seda pedagoogilise ja ühiskondlik-poliitilise tegevusega. Kommunistide osatähtsus aspirantide seas on pidevalt kasvanud. Praegu on teaduskonna kahekümne seitsmest aspirandist kuus kommunisti. Kommunistid kuuluvad aspirantide paremiku hulka: vaatamata aktiivsele osavõtule ühiskondlikust tööst tulevad nad üldiselt edukalt toime minimeksamite sooritamisega ja väitekirjade ettevalmistamisega.

Positiivne üldpilt ei tohi varjata aspirantuursti töös esinevaid puudujääke. Nendest räägiti teaduskonna parteiorganisatsiooni üldkoosolekul.

mis oli pühendatud aspirantuursti komplekteerimisele ja aspirantide tööle. Järgnevalt ongi lühidalt vaadeldud mõningaid parteikoosolekult ülestõstetud probleeme, mis võiksid huvi pakkuda ka teistele teaduskondadele.

1. Üliõpilaste töökasvatuse esinevad puudused kajastuvad otseselt aspirantuurstis. Hälle ja ilmetuid üliõpilasi, kellest kirjutas prof. A. D. Aleksandrov, pääseb meil pärast ülikooli lõpetamist ka aspirantuursti. Juhendajad ja kateedrijuhatajad on tihti peale teadlikud aspirandi-kandidaadi keskpärasest võimekusest, tema piiratud huvi teaduse vastu, ükskõiksusest poliitilistes küsimustes. Aspirandi kohad aga tuleb täita ja nii satuvad aspirantuursti väheperspektiivsed noored. Neid pole õnneks küll palju, kuid peamiselt nende arvele tulevad aspirantuursti väljalangemised või aspirantuursti dissertatsioonita lõpetamised. Tuleks pühendada kogu jõud üliõpilastes kommunistliku tõsisesuhtumise kasvatamisele, loova huvi kasvatamisele oma eriala vastu. Siis tugevneks ka aspirantuurst.

2. Mis peaks aspirandi tegevuses olema peamine? Muidugi töö oma erialal, väitekirja koostamine. See asjaolu on kahjuks isegi liiga isendastmõistetav, nii et temast ei peeta vajalikuks eraldi rääkida ja meelde tuletada aspirandile lisaülesannete andmisel. Nii mõnigi aspirant on tegev kõikjal: ühiskondlikus töös, teaduse populariseerimisel, pedagoogilises töös, seejuures on ta ka aktiivne sportlane, hea isetegevuslane. Ei saa olla midagi selle vastu, kui aspirant aktiivselt lööb kaasa kõikidel elualadel, kui see ei killustaks teda ega takistaks vajalikul määral süvenemast oma disser-

tatsioonitöösse, kui selle all ei kannataks väitekirja sisukust ja selle õigeaegne valmimine. Niisiis peaksid parteigrupid passiivsete aspirantide kaasatõmbamise kõrval ühiskondlikult kasulikule tegevusele tähelepanu pöörama seni aktiivselt tegutsenud aspirantide lisakoormuse reguleerimisele.

3. Seni on vähe tähelepanu pööratud aspirantuursti täppisteaduste õpetamise meetodikas. Vähe sellest, et ülikoolil lasub vastutusraske kohustus ette valmistada pedagooge vabariigi keskkoolidele, ka teaduse õpetamise meetodilised alused kõrgemates õppeasutustes ootavad kvalifitseeritud uurijaid. Raske on olukord eriti füüsikaosakonnas, kus ei ole veel suudetud õigesti organiseerida kvalifitseeritud õppejõudude ettevalmistamist õpetamise meetodika alal. Välja selgitada andekad, pedagoogiliste võimetega, laia poliitilise silmaringiga noored, kes oleksid huvitatud õppemetoodilisest tööst, luua isiklik kontakt meie maa juhtivate pedagoogiliste uurimisastutustega temaatika ja juhendajate saamiseks — sellised esmased ülesanded püstitas parteikoosolek füüsikaosakonna parteigrupi ees.

4. Paljudele aspirantidele peab aspirantuurst andma vajaliku pedagoogilise ettevalmistuse töös kõrgemas õppeasutuses. See ettevalmistus jääb nõrgaks, kui ta piirdub kahe kohustusliku loenguga. Mitmed teaduskonna kateedrid on omal algatusel suurendanud aspirandi pedagoogilise töö mahtu selliselt, et iga pedagoogilise töö kogemusteta aspirant loeb aspirandialal tervikuna väikeses loengukursuses. Seda algust tuleks igati toetada.

5. Üheks olulisemaks raskuseks aspirantide ja ka õppejõudude teaduslikus töös on kahtlemata kirjanduse hankimine. TRÜ Teadusliku Raamatukogu fondid on uue välismaise perioodilise kirjanduse, käsiraamatute ja õpikute osas matemaatika, füüsika ja keemia alal äärmiselt vaesed. Raamatukogu töötajate vastutulelikkust kasutades tellivad meie aspirandid ja õppejõud hulgaliselt kirjandust teistest raamatukogudest. Selline kirjanduse hankimise viis on aga riigile küllalt kulukas ja vähe operatiivne. Kirjanduse küsimus on muutunud sedavõrd aktuaalseks, et võiks ära öelda mõnegi uue aparadi taotlusest, kui sellest vabanenud raha eest oleks võimalik tellida ajakirju raamatukogule.

V. PAST, Füüsika-Matemaatikateaduskonna parteibüroo liige

KUIDAS LÄKS?

Arstiteaduskonna prodekaan M. KASK.

Eksamissessioon Arstiteaduskonnas kulges üldjoontes samuti nagu eelmisel õppeaastal. Esimesel ja teisel kursusel annab endiselt tunda varasem puudulik ettevalmistus keemias ja füüsikas, mis on suureks takistuseks nende ainete õpetamisel ülikoolis. Tänapäeva arstiteaduse taseme juures ei saa arstide kutsealane tegevus olla rahuldav, kui neil puuduvad küllaltki head teadmised füüsikas ja keemias. Raviasutustes kasutatakse palju diagnostilisi ja ka raviks tarvilikke aparate, mille rakendamine nõuab nende tundmist, samuti ei ole võimalik biokeemia küsimustest aru saada, kui ei tunda küllaldaselt anorgaanilist ja orgaanilist keemiat.

Selle ja eelmiste eksamissessioonide tulemuste analüüsist jääb mulje, et meie võtame ülikooli vastu ikkagi palju selliseid noori, kes ei ole suutnud ülikoolis õppima. Halva õppeedukuse tõttu tuleb igal aastal eksamatrikuleerida ligi 30 üliõpilast. Nähtavasti tuleb seda «sorteerimist» senisest paremini teha esimese kahe kursuse vältel. Et seda küllalt hästi ei tehtud, nähtub selle eksamissessiooni andmetest — kolmandal kursusel ei suutnud tervelt 70 raviosakonna üliõpilast nõutavaid eksameid õiendada, neist 11 said mitterahuldava hinde kahes ja 2 isegi kolmes aines.

Endiselt on üheks eksamissessioonide edu vähendavaks momendiks eksamiaine mehhaaniline omandamine ehk «tuupimine». Küllalt palju

üliõpilasi ei ole suutnud iseseisvalt töötama. Näiteks mikrobioloogia alal on üliõpilastel kasutada ajakohane õpik, loengute konspektid ja hea praktikumijuhend, kuid neid materjale ei osatud kasutada, sest 42 üliõpilast said selles aines mitterahuldava hinde.

Arstiteaduskonnas liialdati senini mitut liiki kontrollitöödega, mis segavalt mõjutasid üliõpilaste rahulikkust, süsteemikindlat tööd. Need kontrollitööd on sisuliselt enamasti «mikroeksamid». Mikroloengutest oleme pea täielikult vabanenud, ka mikroeksamite arvu on Arstiteaduskond vähendanud ja vähendanud käesoleval semestril veelgi. Ei ole ju õige üliõpilasi kogu semestri vältel ühest eksamipalavikust teise paisata.

Õppetöö korraldamise ja teadmiste kontrollimise edasise parandamisega loodame järgnevatel eksamissessioonidel paremaid tulemusi saavutada.

Kehakultuuriosakonnast vastas sm. O. ILUS.

Talvine sessioon Kehakultuuriosakonnas toimus normaalselt. Raskeks tundusid eksamid esimesele kursusele, sest puhtaid «viie-mehi» on seal ainult üks, Helle Kaalep. Mitterahuldavaid hindeid on kahel üliõpilasel (keemias ja pedagoogika ajaloos). Viimased ained on ka eelmisel aastal olnud I kursuse üliõpilastele komistukiviks.

Kehakultuuriosakonna teisel kursusel pole ühtegi mitterahuldavat ja kursuse on paremuselt teine kommunistliku grupi nimetus taotleva III kursuse järel. Kolmas kursus tegi eksamid väga tublilt, mitte ühtegi eksamit ei sooritatud hindele «mitterahuldav» ja «rahuldav» ning kahekümne kolmest üliõpilasest said 11 üliõpilast ainult väga häid hindeid.

Pärast eksamiteid, 1. detsembril algas Oigusteaduskonna IV kursusel menetluspraktika, mis hakkab nüüd lõpule jõudma. Praktika toimub Tartu, Tallinna ja Elva prokuratuuri ning miilitsaorganite, täitevkomiteede, notariaalkontorites ning rahvakohutis. Nii näiteks on A. Uusna, R. Küttim ja A. Uustalu praktikal Tallinnas, E. Müür, L. Kukk, E. Tiirik, J. Napa, L. Muuli Tartus jne. Pika, 12-nädalase praktika kestel peab iga üliõpilane põhjalikult tundma õppima kõigi asutuste struktuuri ja funktsioone, töö vorme ja meetodeid.

Et olime juba varem, teisel kursusel praktikal viibinud, siis toimus tutvumine asutuste tööga kiiresti. Peagi võis näha üht või teist üliõpilast pead mürdmas mitmesuguste probleemide kallal. Et aga probleemidest ei tuleks puudus, siis andis juhendajad juba praktika algul igale üliõpilasele rea küsimusi iseseisvaks lahendamiseks. Näiteks tuli prokuratuuris osa võtta kodanike poolt esitatud kaebuste ja avalduste lahendamisest, koostada mitmesuguseid määrusi, südistuskokkuvõtteid, kontrollida asutuste poolt antavate õiguslike aktide seaduslikkust jne. Rahvakohutus seevastu tuli tutvuda kohtutäituri ülesannetega, osa võtta kohtuistungest, muidugi mitte koh-

Juristid on praktilikal

tunikuna, sest kohtunikud on rahva poolt valitavad ning üliõpilastel puudub võimalus rahvakohtuniku osas praktiseerida.

Iga üliõpilane peab praktika jooksul teostama kohtupraktika üldistust. Nii näiteks J. Napa üldistas kuritahtliku huligaansuse esinemise juhte Tartu linnas 1961. aastal. Selgus, et noorte poolt toimepandud kuritegudest moodustab suure osa kuritahtlik huligaansus. 90% kuritegudest on toime pandud joobnud olekus. Rõõmustav on aga fakt, et nende hulgas polnud ühtegi TRÜ üliõpilast.

Kui küsida tulevastelt juristidelt, kuidas praktika läheb, siis saame vaid ühe vastuse — hästi. Heaks kordaminekuks aitab palju kaasa see, et töö on huvitav, mitmekesine, et meisse praktikal hästi suhtutakse. Ja ehkki vahel juhtub, et töö ei lõpe ettenähtud ajal, vaid kell 10 õhtul, ei nurise keegi seepärast, sest juristi elukutse on juba selline, kus alati ei saa kinni pidada kindlastest kellaagadest, kui kaalul on inimese tulevik või elu.

Üliõpilastel on ka pretensioonide praktika osas: programm on suur, kuid aega jääb napiks. Nii näiteks tuleb täitevkomitees 12 päeva jooksul tutvuda kõigi täitevkomitee

ÜLIKOOLI Õpetatud Nõukogus

Möödunud reedel toimus TRÜ Opetatud Nõukogu koosolek. Esimesena oli päevakorras dots. A. Miti ettekanne töö organiseerimisest Füüsika-Matemaatika-teaduskonnas. A. Mitt rääkis uue, füüsika ja matemaatika pedagooge ettevalmistava osakonna ametlikust rajamisest. Sisuliselt eksisteeris see juba varem, tänu õppejõudude omaalgatusele.

Et suurendada üliõpilaste iseseisvust ja vastutustunnet, lastakse neil organiseerida üritusi. Samuti laiendab õppekomisjonide tegevusvälti. Üliõpilaste distsipliini hindamine ja muidugi ka vastutus selle eest langeb nüüd suuremalt jaolt neile.

Valusaks küsimuseks on sagedane väljalangemine halva õppeedukuse tõttu. Käesoleval õppeaastal on 13 inimest 38-st eksmatrikuleeritud just nimelt sel põhjusel.

Arutati ka 1962. aasta eelarvet ja remonditööde korraldamist ning kinnitati Opetatud Nõukogu tööplaani selleks semestriks.

M. SAAT

Luuleõhtust...

Esmaspäeval oli meie aula tulvil luule- ja muusikahõngu, tavaliselt kontserdikülalistajaid. Pole liialdatud, kui öelda, et nende hulgas oli ka üsna palju uudishimulikke — on ju sellised õhtud meil veel küllaltki haruldased.

Millised muljed siis viidi kaasa lahkudes?

Kindlasti ei unune niipea D. Vaarandi «Hirošima lendur», J. Krossi «Saun», katkend «Tõest ja õigusest» Voldemar Panso esituses, J. Liivi luulepõimik Ines Parkerilt ja U. Lahe «Vestlus rahvustevahel» Tõnu Aava esituses. Meeldis ka kuulda Kalju Rästast, Ines Rannapi.

Kahtlemata soovis iga kontserdikülaline, et selliseid õhtuid oleks sagedamini. Kuid selle sooviga kerkivad ehk esile ka mõningad pretensioonid. Oleks tahtnud kuulda mitmekesisemat repertuaari. On muidugi loomulik, et ühe õhtu kavva ei mahu ju mingi läbilõike kõikide aegade ja rahvaste luulest.

Kas ei võiks kuulda mõtet edaspidi sellistel õhtudel kuulda rohkem temaatilisi tervikuid, mis oleksid seotud muusikaga? Kõige kuuldu eest külalistaja palav tänu.

I. MADISSOO

Külastasime arhiivi

Rilgi ja õiguse ajaloo ning teooria ring käis ekskursioonil ENSV Riiklikus Ajaloo Keskrahviis. Ekskursantidele jutustati, et arhiivis säilitatakse materjale, mis Eesti territooriumil on välja antud 1240.—1917. aastani. Selliste ühikute üldarv on 2,5 milj. Tutvuti veel hoidlate ja fotolaboratooriumiga, kus valmistatakse mikrofilme dokumentidest.

A. PAASMA

Milvi Haljasmaa (vasakul) ja kultuuriosakonnas kergetõustiku

**2 Tartu Riiklik
ülikool**

Keeleteaduslik mõttevahetus Moskvas

24. jaanuarist kuni 27. jaanuarini toimus Moskvas NSVL Teaduste Akadeemia Keeleteaduse Instituudi korraldusel mõttevahetus keele süsteemsuse kohta. Nelja päeva jooksul kuulati seitset ettekannet ja arvu-kalt sõnavõtte. Esinemised kinnitasid, et juhtivad keeleteadlased peavad keelt märkide süsteemiks, mis teenindab ühiskonda suhtlemisvahendina. Kuidas aga käsitada süsteemi ja struktuuri? Kas keeles valitsevad tasapinnad? Mis on seosed ja suhted keeles? — nende küsimuste üle vaieldi palju ja innukalt.

Konverents näitas veel kord, et meil keeleteaduses on toimunud murrang ning strukturalistlikust keeleteadusest võetakse üle kõik see,

mis on edasi viiv ja kasulik. Eredate mõtteavaldustega esinesid prof. T. P. Lomtjev, prof. V. N. Jartseva, Leningradi loogik G. P. Sedrovitski ja teised. Uue suuna vastu astusid üksnes kaks teadlast, leidmata kuulajaskonnalt toetust.

Konverentsist tegi kokkuvõtte akadeemik B. A. Serebrennikov, märkides, et konverents ei lahendanud kõiki ülestõstetud probleeme, ent sellest hoolimata oli ta vajalik, sest suunati tähelepanu lõikudele, mida on iga keele seisukohalt tarvis uurida eri keeleteaduslikes keskustes.

Konverentsil esitatud mõtetest kõneldakse lähemalt üldkeeleteaduse ringis.

E. VAARI

TEADUS

NLKP XXII kongressi
jälgedes

kujuneb tootlikuks jõuks

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm pöörab suurt tähelepanu teaduslike uurimistööde laiendamisele ja süvendamisele ning teaduse saavutuste ühiskondliku tootmise praktikasse juurutamisele. Uues tehnikas ja töömoodides kehastudes võimaldab teadus tohutut tööviljakuse tõusu kõigil tootmistegevuse aladel. Mõned kujukad näited selle kohta.

100 aastat ei ole ajaloos pikk aeg. Ometi on selle aja vältel saavutatud enamikul põhilistel inimtegevuse aladel teaduse rakendamise teel selline tööviljakuse tõus, millele ei ole võrreldav vastav areng kogu varasema ajaloos vältel. Malmi tootmisel kulutatakse tänapäeval vahetut inime töö 50—100 korda vähem kui 100 aasta eest. Ühe tonni toidutervilja tootmiseks kulub 117 inime tööpäeva, praegu aga 20—25 korda vähem. Kui arvestada raudteetranspordi praegust mahtu, siis oleks vaaraside viisil — hobuvõrreidega vedades vaja 2 korda rohkem voorimehi, kui on üldse meie maal inimesi.

Käesoleval sajandil on õige oluliselt muutunud teaduse ja tootmise vahet. See muutus sotsialistliku ühiskonna tingimustes, kommunismi ehitamise ajastul on sedalaadi, et järjest enam kaob teaduse ja materiaalse tootmise vastandlikkus. Tulevikus ei saa enam rääkida teaduse «rakendamise» tootmises (vähemalt osa teadusharude suhtes), sest teaduslik ja tootmisalane tegevus moodustavad orgaanilise terviku. NLKP programmis on see objektiivne ajalooline tendents fikseeritud uue teoreetilise seisukohana: «Teadus muutub täiel määral otseseks tootlikuks jõuks».

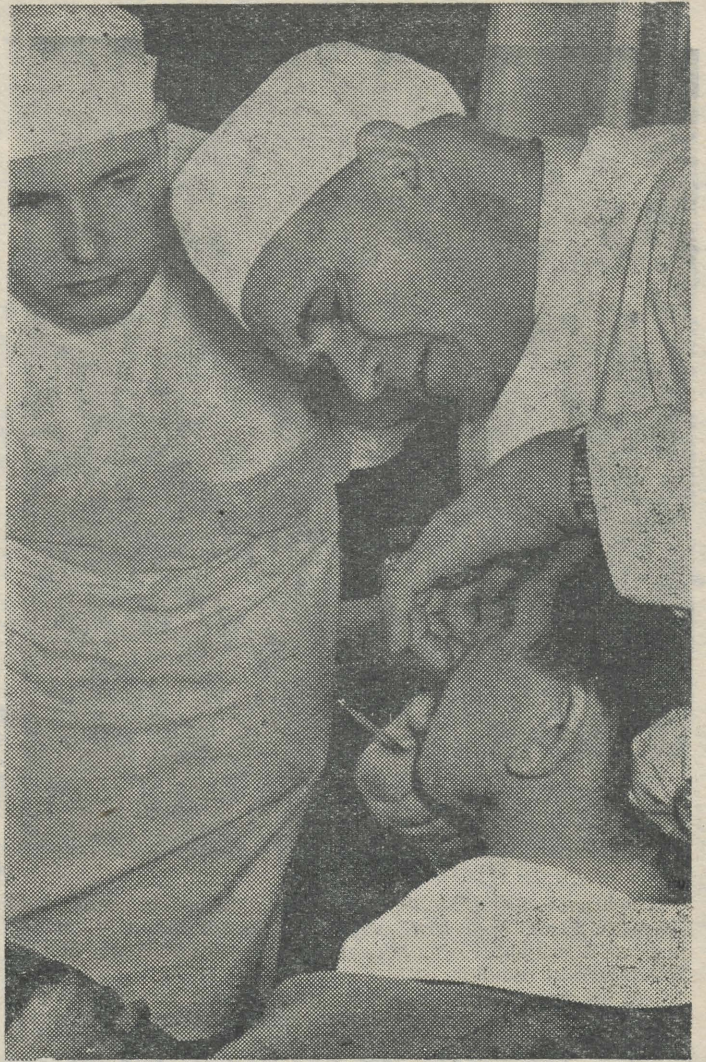
Sellist seisukohta on avaldatud varemgi, näiteks Bernali raamatus «Teadus ühiskonna ajaloos», nõukogude majandusteadlase akadeemik Strumilini mõnedes töodes jne. Üldiselt on aga marksistliku teoorias seni teadust käsitletud kui ühiskondliku teadvuse vormi, s. t.

kui vaimset nähtust. Ei ole kahtlust, et teadus oma teoreetilises aspektis osutubki nimelt ühiskondliku teadvuse vormiks, olles sõltuv ühiskondlikust olemisest ja tootmisest kui ühest selle osast. Marx ja Engels koondasid oma tähelepanu antud küsimuses just sellele, kuidas teadus sõltub tootmisest. Seda tingis vajadus põhjendada materialistlikku ajalookäsitlust, võidelda ajaloo, seejuures ka teaduse ajaloo idealistliku mõistmise vastu.

Selle uurimine, kuidas tootmine ise teadusest sõltub, ei olnud tol ajal aktuaalne kas või juba seepärast, et loodusteadus oli oma tohutuse enamuses puhtakadeemiline. Igatahes ei olnud tal tööstuse ja põllumajanduse suhtes kaugeltki sellist revolutsioneerivat osa nagu tänapäeval. Tolle aja teadus ei väljunud oma olulises osas ülikoolide seinte vahelt. Sellised teadusliku uurimise asutused, mis oleksid vahetult tegelnud tootmisalaste probleemide uurimisega, teaduse edusammude alustel uue tehnika plaanipärase väljatöötamisega, puudusid sel ajal hoopiski. See ala oli omaette nokitsevate leidurite-entusiastide tööpõlluks. «Teadus teaduse pärast» oli tol ajal harilikuks loomusjaks ning sedalaadi teadlane nagu professor Gottlieb «Arrow-smithi» teadusemehe ideaaliks. Öeldu ei puuduta mitte kõiki Marxi kaasaegseid või varasemaid teadlasi, kuid siiski enamikku. Teaduse tagasimõju tootmisele oli õige nõrk ja mitte otsene, vaid vähendatud. Teadus kui potentsiaalne vaimne jõud muutus ühiskondliku tootmise materiaalaseks jõuks ainult niivõrd, kui võrd ta leidis kehastamist uues tehnikas. Marx tundis suurt huvi kõigi selliste teaduslike tööde vastu, mis töötasid kiiret progressi tootmises. Näiteks jälgis ta hoolikalt Marcel Deprez' töid elektrenergia ülekandmise alal kauge maa taha.

On selge, et kui teadus oleks ainult ühiskondliku teadvuse vorm, siis ta ei saaks kuidagi muudatav tootlikuks jõuks. See tähendaks, et vaimne nähtus osutub primaarseks ja määravaks materiaalse suhtes. Asi on aga selles, et teadus on keerukas ühiskondlik nähtus, mille sisu ei ammendu tema kui ühiskondliku teadvuse vormi funktsiooniga. Teaduslik töö ei ole puhtvaimne tegevus. Ta hõlmab laboratoorse uurimise, vaatluse ja mitmesuguse mastaabiga (sealhulgas ka tööstusliku) eksperimendi. Teadusel on seega ka praktiline külg, mille kaudu ta ühiskondliku tootmisega otseselt seondub. Teaduslik tegevus on inimkonna ühiskondlik-ajaloolise praktika vormiks, ilma temata ei ole võimalik looduse ümberkujundamine ja allutamine inimese vajadustele.

Kaasaega iseloomustab teadusliku uurimistöö ja praktilise tootmistegevuse lähenemine ja osalt — kokkukasvamine. Inseneride, tehnikute ja tööliste kõrval kerkib tootmise vahetu osalisena teadlane; teaduslik uurimistöö saab tööstusliku tootmise vahetuks ja oluliseks lüliks. Teaduslikul uurimisasutused ja -grupid liituvad suurte ettevõtetega. Nii luuakse alus kogu tootmise süsteemi ümberkujundamiseks kõige ratsionaalsemal, teaduslikul alusel; traditsioonilised

Professor V. HIIE 60-aastane

Aastad ülevad nii vähe: 1921—26 ülikool, pärast seda 6 aastat tööd üldkirurgias, siis kaks aastat stipendiaadina Viinis, lähemad täiendusmatkad Soome, Rootsi, Saksamaale. Seejärel jälle töö Tartus praktilise arstina ning õppejõuna. 1944. a. saab ta kirurgia-stomatoloogia kateedri esimeseks juhatajaks, 1945. a. loob Eestis esimese nõuvaluu kirurgia osakonna Maarjamõisa kliinikusse. Tema juurde saadetakse haigeid kogu Eestist, seni kui tema assistendid Grossthal ja Saluri Tallinna tööle asuvad. Ta organiseerib Vabariikliku Stomatoloogide Seltsi, on Arstiteaduskonna redkolleegiumi esimees.

Aastad lähevad ja nüüd on juba aasta 1962. Kes oskab näha nende aastanumbrite taha? Võõrale pilgule on ainult aimatav suur, raske ja huvitav töö, mis tegi prof. V. Hiie nimekaks arstiks.

Agas: arst on öletil see, kes ei oska endast rääkida, kes räägib

oma patsientidest, nimetutest võõrastest inimestest, kes on saanud ta elu sisuks.

Prof. V. Hiie räägib näo-lõualuu kirurgias. Kui palju tehakse tema juures näokasvate — heaja pahaloomuliste — operatsioone. Sageli on need raskest operatsioonid. Mõnda neist ei oska kaasaegne arstiteadus lõpetada veel edukalt. Vaikne võitlus käib palatites, operatsioonitubades. Kuid tihti jääks kirurgi võit poolikuks ja haiglast lahkuks vigase, moonutatud näoga inimene. Et seda kunagi ei juhtuks, tegeleb prof. V. Hiie väga palju plastiliste operatsioonidega. Rikutud või hävinenud näo luud asendatakse roietega, tehakse pehmeplastikat rasvkoe ja kosmeetilist plastikat. Vigastatud näole saab anda uued kulmud, uued silmalaud. Need pole tühised asjad.

Inimese elu hinnaks on tema töö. Prof. Hiie töö kohta küsige nendelt, keda ta aidanud on — tema patsientidelt. M. REMMEL

empiriilised meetodid jäävad järjest enam tagaplaanile. Teadlane, kes töötab eksperimentaaltsehis, tehase laboratooriumis jne. on üht-aegu tegev nii teaduse vaimses kui praktilis-rakenduslikus sfääris, s. t. ta on otsene osaline ka tootmistegevuses. Ikka enam ja enam täidab teadus vahetuid tootmisülesandeid. «Teadus muutub praegusel ajal järk-järgult omapärasemaks tööstusharuks», kirjutasid akadeemikud S. A. Hristianovi, M. A. Lavrentjev ja S. A. Lebedev. (Vt. ajaleht «Pravda» 14. veebruaril 1956). Tõepoolest, nii mõnelgi alal on juba praegu teaduslikul tegevusel tootmistöö tähendus (ja ka vastupidi). Aatomireaktori juhtimisel on inseneri ja tehnikaga käsikäes teadlane (kusjuures kõik kolm võivad esineda samas isikus). Elektronarvutusmasina juhtimise programmeerimiskülg on sageli loov teaduslik töö. Teiselt poolt võib see töö aga esineda kui tootmistegevuse, sest masin ise võib nende operatsioonide täitjaks olla, mida varem tegi inime tööjõud.

Tulevikutehas — see on tehainstituut, soovhoos või kolhoos, on aga samal ajal ka mingil määral uurimisasutuseks, mis töötab tihe-das seoses ja koordineeritud keskketes uurimisasutustega. Teaduse muutmiseks vahetuks tootlikuks jõuks kasvab tunduvalt uurimistööde juhtimise ja koordineeri-

mise osatähtsus. Oskus asjatundlikult eraldada peamist teisejärgulisest teaduslike tööde planeerimisel hoiab ära teaduse irdumise tegelikuse vajadustest, mille vastu sügava argumentatsiooni ja suure kirglikkusega astus oma hiljutistes esinemistes välja sm. N. S. Hruštšov. Ka teaduse planeerimise valdkonnas, nagu kõikjal mujalgi, peab mõtlema dialektiliselt: nii praktika, tootmise vajadustest irdumine kui ka selle vastand, kitsas praktilism ja perspektiivi kaotamine, selle mitteametamine, et tänase päeva teadus on suurel määral homme tootlik jõud, on võõrad marksism-leninismi vaimule. Sügavalt väljendatud tootmise ja teaduse orgaanilise kokkukasvamise idee suur nõukogude füüsik Vavilov: «On vaja, et meie instituudid ja laboratooriumid teaksid hästi teed tehastesse ja mitte ainult direktorikabinettidesse, vaid ka tsehhidesse. Ka vastupidine tee peab hästi teada olema inseneridele, tehnoloogidele ja eesrindlikele töölistele.»

Teaduse tootlikuks jõuks muutumise protsessiga käib käsikäes rida teisi suuri ühiskondlikke muutusi, ennekõike vaimse ja füüsilise töö olulise erinevuse kadumine, nende ratsionaalne ühendamine. Iga kommunistliku ühiskonna liige hakkab ühel või teisel määral tegelema nii materiaalse kui vaimse väärtuste loomisega. L. VALT

H. RÄTSEPA tekst ja foto

Oppeprorektor E.-L. Mikkelsaar. Oppeprorektoril on alati võimatus koos üliõpilastega kas millegi üle rõõmu tunda või milleski petuda. Täna sel juhul ma tunnen rõõmu sellest esimesest üliõpilaskonna kaastegevusest valminud filmist. Kõigepealt tahaksin märkida, et romantika, mis antud filmis on esile toodud, on tõesti reaalse romantika, seda esineb meil ülikoolis ja see esineb ka filmis algusest kuni lõpuni. See on hea romantika, selles mõttes on film hea. Muldugi on aga igal heal ka varjuküljed. Kuid küsimus ei seltsa mitte selles, et hakata arutama tehnilisi küsimusi, vaid selles, et filmi mõttekää, meie elu peegeldus, on antud edasi õigesti.

TRO parteikomitee sekretär U. Polissinski: Kohvikustseen ei ole õnnestunud, sest see ei loo õiget muljet sellest asutusest. Ei oleks häda, kui see oleks vaid episood, kuid see on sisse toodud «püssina», mis hiljem teeb «pauku», nimelt stseenis, kus Noormees vallis, mida ta tegema peab. Sellest on käesoleval juhul tehtud süžeed kandev moment. Kuid lahendus kannatab, sest inimeses tekkis ümberhinnang vastukaaluks sellele, mida ta nägi kohvikus. Tegelikult niisugust vastukaalu meie kohvikus ei ole. Põhilised meeleolud ja rahvas, kes seal käib, on teistsugune. Tundub, et mõnda stseeni on venitatud selleks, et film oleks täismetraažiline. Noormees oleks võinud tütarlast süles kanda mitte 50 m, vaid 5 m. Samuti pikalt on näidatud metsavaheteed ja seda, kuidas lained ristamis jooksevad. See väsitab. On tarvis enam värskest ja seda, et hästi valitud moment ära ei kuluks liiga tiheda kordumise tõttu. Film on selle teenistuses, et rõhutada töökasvatust ja selles mõttes on film õige.

NLKP ajaloo kateedri juhataja J. Jakobson: Tahaksin tänada seda loomingulist kollektiivi, kes üllatas meid oma püsivuse, tahtekindluse ja küllaltki suure loomingulise eduga. Ma ei tahaks peatuda filmi tehnilisel küljel, see vajab lähimõtet. Tuleb arvesse võtta, et kollektiiv, kes asus selle raske ülesande täitmisele, ei pretendeerinud sellele, et luua kõikide aegade kõige ületamatumat kunstiteost. Tahaksin tähelepanu juhtida sel-

lele, et meie endi kätega, ühiskondlikel alustel hakatakse tegutsema niisugusel kunstialal, nagu filmikunst. Meie ajakirjandus on seni sisendanud teadmise, et filmikunst, see on eri liik kunsti, millega ei saa hakkama ka kõik professionaalsed näitlejad. Täna film näi-

keskkooli viimaste klasside õpilaste. Ei ole tunnet, et tegemist on keemikute, füüsikute, matemaatikutega jne. Üliõpilastel ei ole kaasas konsepte, teaduslikku kirjandust, mida nad arutavad omavahel. Nad tundusid olevat kõik kuidagi kerged võrreldes reaalsete üliõpilastega.

Komsomolkomitee sekretär tundus olevat vaevalt 20-aastane, ei andnud mõtu välja. Ma ei tea, miks valiti niisugune osatäitja. **RT «Vanemuine» peanäitejuht K. Ird:** Kuidas tuleb filmi suhtuda, kas kui mingisugusesse oma-

„Romantikud“

19. ja 20. jaanuaril näidati ülikoolis telefilm «Romantikud», mille valmisaamises on Tallinna Televisioonistuudio kõrval vähe-mal või suuremal määral süüdi ka osa meie kollektiivi liikmeid. Alustame käesolevaga arvamustevahetust nähtu üle. Sissejuhatu-seks avaldame mõtteid pärast filmi vaatamist toimunud arutelult.

tab, et sellega saavad hakkama üliõpilased, meie harilikud nõukogude kodanikud. Kunsti loojaks hakkab rahvas ise. Ülikool on siin nagu pioneeriks ja selles mõttes on film teretulnud saavutus. See on sündmus, mille üle tuleb rõõmu tunda, sest film annab tõtruult edasi kõige põhilisema meie üliõpilaskollektiivi elus. Siin on muldugi tehnilisi puudusi, mille likvideerimine kahtlemata tõstab filmi omadusi. On kohti, mis tunduvad kunstliku paistatamisena, nagu jalutamine, tule ääres olemine, üksikute nägude näitamine jne. Tundub, et seda on tehtud selleks, et paistutada filmi täismetraažilis- seks. Kui osa niisuguseid kohti väl- ja lõigata, oleks film muldugi kompaktsem.

Assistent U. Siiman: On väga meeldiv näha filmi, kunstiteost üliõpilastest ja peab avaldama tänu Televisioonistuudiole selle eest, et nad võtsid niisuguse keeruka ja raske ülesande lahenda- da. Erakordselt hea oli operaatori töö. Stsenaariumis on küll palju värs- keld ja huvitavaid mõtteid, kuid valitseb siiski süžeeilise liini nõr- kus.

Tundub, et peategelastega on ta- hetud anda üldistust. Kuid see noor- mees on juhuslikult ülikooli sattu- nud ja tegelikkuses ei leidu meie üliõpilaskollektiivis inimest, kes oleks selline ebaüliõpilaslik kuju. Tegela- ste keel on vulgaarne. Liialdatud on ka vaimukustega. Tegela- sed ei räägi muud kui terav- meelsusi. See kõik jätab otsitud mulje, millega ei tahaks rahul olla. Oleksime tahtnud näha üliõpi- laste osa ehitustel teistsugusena. Praegusel kujul oli see otsitud te- gevus. Üldse jääb mulje, et need ei olegi üliõpilased, vaid rohkem

algatuslikku isetegevuslikku üri- tusse või on siin midagi professio- naalset? Teame, et Televisioonistu- dio filmid valmivad materiaalselt isetegevusliku teatri tingimustes. Aga mäletan ka «Näitleja Jollerit» puhul, et need tingimused ei olnud takistuseks väga tõsiselt võetava ja minu arvates parima eesti kun- stilise filmi loomiseks. Aga «Romanti- kute» puhul on minu mulje järgi jäänud «Perekond Männarditele» lä- hemale kui «Näitleja Jollerile».

Suur osa silnest auditooriumist hakkas naerma, kui öeldi, et mõne- del üliõpilastel on ka konseptid suvistel töödel kaasas. Nähtavasti on neid siiski vähe. Aga no pan- nud siis üks niisugune erand sisse, kellel oleks konsept kaasas olnud! See erand oleks võib-olla tüüpilisem olnud filmi üliõpilastest. Kuid praeg-usel juhul on nad lihtsalt nalja- gennad, eriti üks nende hulgast, kes esineb mitmesuguste vanasõnade ja kõnekäändudega.

Ma ei ole stsenaariumi lugenud, kuid tundub, et ta on trafaretne, ja see on alati halb kunstis. Ka näitlejate mäng on väga nõrk.

Operaatori tööst on räägitud. See on väga huvitav ja see oleks väga hea olnud, filmi oleks see suurel määral kaunistanud, tema esteeti- list mõju tõstnud, kui kõik muu oleks olnud ka korras.

Üliõpilane R. Saluri:

Filmis on meisterlikult žonglee- ritud operaatorivõtetega, kuid see- juures küllaltki kulunud ja suure trafaretsusega. Võib-olla liiga jul- gelt on pandud kolama alltekst. Igas kunstilises filmis peab ole- ma mingi kulminatsioon, aga siin filmis ei ole kulminatsiooni, plinge tõusu.

Nimetaksin veel üht arvamust, mis ei kuulu mulle. Väga edukalt

(Järg 4. lk.)

Sa nimetu...

Ka geeniuse tuhat salmi su nime edasi ei annaks. Kes suudaks kodukandi talvi päev-päevalt paberile panna?

Kord raskeid tuiske langeb kaela, tuul kiusab mind kui saatus santi. Kord rõõm on suur — kui selgind taevast ma jälle leian Suure Vankri.

On sula ajal mõte sume — kui laulaks riitsik heinasaadus. Teist, viluvõitu eesti suved, nii vähe on ju osa saadud!

On kevadised hallad, rahe, on orased — need igihaljad, on vaiksed õhtud põlluvahel ja heinaliste laulud-naljad.

On sügisel kombainivura, on kuivatite suitsu õhus. Paar tulisilmi pidusumas mul üles kütab vererõhu.

On valgus, mille poole püüda, on töö ja kogu rahva rada... Kuid mida kodumaaks siis hüüda, mis sõnu siin küll tarvitada?

Mis mehel vere hoiab keeva ja kallim on kui naise suudlus? Sa nimetu... Ent sinust eemal mul õhustki vist tuleks puudul

T. LEHTMETS

ja mida näitlejatele. Jant-vodevill «Rätsep Õhk» annab näitlejale võim- aluse fantaseerida, olla ülemeelik ja õppida pidama selget piiri halva ning hea maitse vahel.

Ja kaasaegsele vaatajale?

Eks ole temas sotsiaalne idee — siin ju tutvustatakse kodanliku Eesti küla mitut ühiskonnakihti ning naerdakse välja tants kuldvasika ümber, mis algab Õhu rikastumise- ga. Varanduse-õnn on illusoorne, tõeline on õnn tööst. Eraomandi, mis võib rikkuda ka varem ausalt ela- nud inimest (Õhu juures vilksatab vahepeal võõraid toone), võime meie välja naerda terve ühiskonna terve huumoriga.

Ja näidendi üldine meeleolu, eks vasta see kaasajale — elurõõm, töö- rõõm!

«Rätsep Õhu» lavastuses on mi- dagi vahtangovlikku. Sarnasust on ka C. Gozzi komöödia «Printsess Turandot» (see oli Vahtangovi pari- mald lavastus) ja «Rätsep Õhu» te- gelaste funktsioonides. Esimeses neli traditsioonilist tegelast Itaalia maski- komöödiast (Commedia dell'arte) se- oavad üksikuid pilte kuplodega ning intermeediumidega ja on ühtaegu ka näidendi tegelased. «Rätsep Õhu» on seitse rätsepat. Need on suurelt osalt toredad vodevillikujud. Nende rahvalikel viisidel laulud kupleed ja liikumine on vahest liht- salt mõttetu, ei ole otseselt seotud näidendi tegevusega ega mõtesta lahti ka rätsepate endi kujusid. Aga see loob meeleolu — sellise lõbusa, ülemeeliku, sest nende etteasted on lavastatud ning ette kantud suure fantaasiaga. Need seitse meest on nagu üks organism, kuid samas ka pisut individualiseeritud, selleks on kasutatud näitlejate füüsilist erine- vust. Liikumises on saavutatud suur kergus, on isegi raske eraldada näit- lejat-balletitantsijat sõnalavastuse- näitlejast. Ning nad peavad kinni koomiku sisemise tõsiduse nõudest; piisaks sellest, et ühe hetke vältel teeks laval toimuv näitlejale endale nalja, kui see kaotaks oma mõju vaatajale.

Kulumata SULEGA

On valmis! Küpsenud on rukis! Kui päikesäraline meri ta vallutab kõik künnanukid ja külatee ja silmapiiri... Läks autokoorem uudseteri — teel lõhnab leivast ning benslinist.

Lõõb miski helisema hinges ja millelegi olen uhke, — kui jookseks minus kõrgepingel kumisedes kolmes juhtmes.

T. LEHTMETS

1939

Isa pärandas mulle kakskümmend aastat, lõbusat naeru, töömehe käed ja kaks kotti kaeru.

Ema andis mul kaasa kakskümmend aastat, sooja südant sõprade vastu, visadust mures ja tühja tasku.

Ja korraga olin ma rikas — rikkam kui Morgan, — sest mul oli töömehe süda ja töömehe käed, et taguda töömehe õnnel

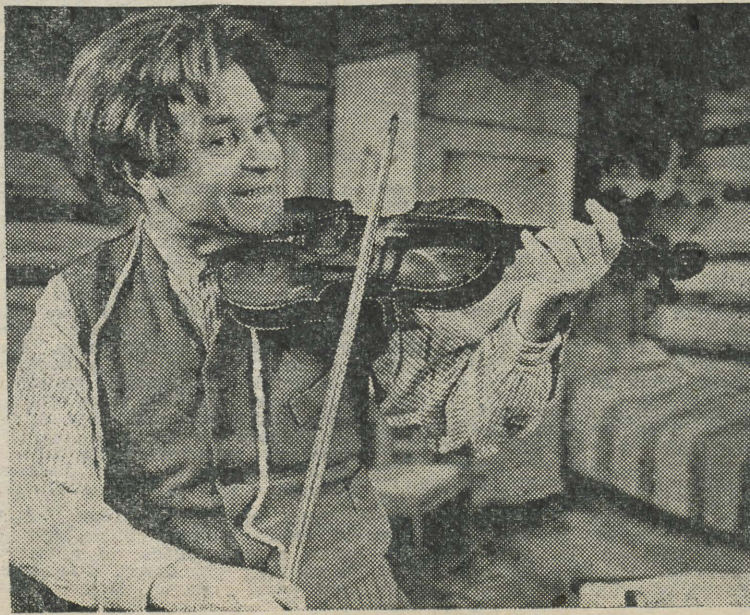
P. HEIN

VAHTANGOV JA RÄTSEP ÕHK

Mis on neil ühist? Mis annab alu- se kõrvutada ühe huvitava nõi- kogude teatrilavastaja nime Kitz- berg-Oja jandiga, mille hiljuti la- vastas «Vanemuises» Kaarel Ird? Autorid on nimetanud «Rätsep Õhu» jandiks, näitekirjanduses üli- diselt levinud terminoloogia järgi on ta vodevill, mida kõrvuti klassi- kalise tragöödiaga peetakse üheks raskemaks žanriks. Nõuab ta ju la- vastajalt suurt fantaasiat ja head maitset, näitlejalt, et ta oleks üht- aegu koomik ja draamanäitleja, laulja, tantsija ning deklamaator. Vodevillis ei saa näitleja mängida iseenamast, tegutseda üksnes põhi- mõtte järgi «mina antud olukorras», ta ei saa koguni kasutada kitsas mõttes realistlikke väljendusvahan- deid. Kes tunneb huvi teatrikunsti vastu, teab kindlasti üht-teist Sta- nislavski süsteemist, mis väga palju aitab näitlejat osa loomisel. Ent Sta- nislavski pseudojärglased, kasuta- des nn. läbielamiskunsti seaduspära- susi metafüüsiliselt, jõudsid kas na-

turalismini või olukorrani, kus näit- lejad laval küll «elasid läbi», kuid hoopiski ei tegutsenud, nii et need keerulised tunded ei jõudnudki vaatajani. See ei vastanud revolüt- sioonijärgsele heroilisele, kirglikule ajale, uue teatripubliku vajadustele ja nõudmistele. Neil aastatel tegutses Moskvas K. S. Stanislavski õpilane J. B. Vah- tangov, keda kaasaegsed iseloomus- tasid kui erakordselt tugeva ajastu- tajuga kunstnikku. Mõistes kunsti missiooni oma ajal otsis ta ideid mõ- juvaimalt väljendavat vormi. Isolee- ritud läbielamiskunst muutis teatri vaesemaks, ühekülseks (kammer- lik-intiimne psühholoogitsemine). Vahtangov liitis sellega etendamis- kunsti, teatralisuse head küljed. Ise- äranis nõuab teatralisust komöödia, vodevill, sundides meeles pidama, et teatrikunsti on olnud spetsiifilised väljendusvahendid ja ei tule mitte kopeerida fantaasiavaeselt igapäe- vast tegelikku elu. Nõukogude kunsti iseloomustab žanride ning väljendusvahendite

Final algab hoogsalt ja leidlikult. Siin on kõige tugevaimalt tunda lava- nenda seina hävitamist: pöördutakse vahetult vaatajate poole ja nimitelased liiguvad läbi saali, et publik võiks andekaid näitlejaid nä- ha palgest palgesse ja jätta nende- ga hüvasti. Näidendi lavastas aastakümned tagasi Tallinna Töölisterater ning ar- vatavasti on sellest lavastusest saa- nud midagi traditsiooniliseks, kan- dunud üle ka praegusesse. Võimalik, et «Rätsep Õhu» saaks lavastada veelgi suurema fantaasia- ga, julgemalt, kuid ka praegusel kujul on see tore, teatraline etendus ning pakub uut vaatajale ja näitle- jale. S. KASK

Fotodel stseenid lavastusest «Rät- sep Õhk ja tema õnneloos».

Fartu Rüklik ilikool 3

Pühapäeval oli klubi õppejõudude ja teenistujate kontsert.

Tore oli abielupaar Onnide esinemine omlaominguliste kandlelugudega, samuti Elmar ja Toivo Luhatsi mäng samadel pillidel. Luhatsite ettekandes sai publik kuulda ka võrdlemisi haruldaseks jäänud muusikariista — põispilli — lugusid. Majandusosakonna orkestri poolt esitatud paladest oli enamik päris hea ja puhtalt mängitud. Kõige parema mulje jättis eksperimentaalfüüsika ka-

teedri õppejõu O. Saksa — laul, eriti Bixio «Mamma» esitus.

See aga oli kõik. Ei

Miks nii?

ühiki deklamaatorit, ühtki ansamblit, ühtki tantsijat ega võimlejat. Kus olid meie kehakultuuriosakonna naiste võimlemise õppejõud, miks ei laulnud O. Prinitis? Hiljem selgus, et kehakultuuri osakond on Käärikul, O. Prinitis, H. Torim ja veel mõned teised, k.s

pidid esinema, olevat sõitnud Tallinna või kuhugi mujale. Kas aga sellises olukorras oli mõtet kontserti anda?

Rahule ei võinud jääda ka teadustamisega. Nali, mis seda ainult olla tahab, kutsub esile vaid piinlikkusetunde.

Nende entusiasmi ja meisterlikkust, kes esinesid, tuleb hinnata, aga entusiastide peab olema rohkem, muidu pole mõtet puhkeõhtu kontserti anda.

T. LUGU

ÕIENDUS

Ajalehe toimetuse ja dekanadi süü tõttu on ajalehe eelmisesse numbrisse sattunud eksitav viga. Artiklis «Kuidas läks?» lugeda Bioloogia-Geograafiateaduskonna dekaani sõnavõtu esimene lõik järgmiselt:

Kõige paremini sooritasid eksamid viienda kursuse üliõpilased, isegi paremini kui mullu. Teaduskonna murelapseks osutus aga bioloogiaosakonna I kursuse, kus mitterahuldavate hinnete hulk oli lubamatult suur. Näiteks on bioloogiaosakonna esimesel kursusel mitterahuldavate protsent 24. Osa noori on tööstaadiga. Keskkoolis õpitust on palju ununenud, mistõttu keemia osutus raskeks. Geoloogiaosakonna I kursuse üliõpilastel on läinud aga üpris hästi.

Meie kergejõustiklased

ENSV
1961. a.
edeta-
tabelis

SPORT

NAISED

100 m jooks. 3-4. V. Maremäe 12,3. 8-9. L. Solomatina 12,5.

200 m jooks. 9-10. V. Maremäe 26,3.

400 m jooks. 5. L. Ruto 59,4.

6. L. Lipp 60,1.

800 m jooks. 2. L. Ruto 2,13,2.

6. A. Maalinn 2,23,4. 9. A. Ojassoo 2,26,7.

80 m tõkkejooks. 1. V. Maremäe 11,3. 8. I. Palm 12,3. 9-11. K. Kabin 12,4.

Kõrgushüpe. 8-14. I. Palm 1,50.

Kaugushüpe. 1. V. Maremäe 6,05. 3. L. Solomatina 5,67. 5. H. Kalam 5,54. 6. K. Kabin 5,51.

Kuulitõuge. 1. I. Helari 14,28.

8. V. Põldsam 12,70. 9. T. Tiltus 12,54.

Kettaheide. 10. T. Tiltus 40,51.

Odavise. 2. V. Põldsam 50,88.

Vilevõistlus. 1. V. Maremäe 4278. 8. M. Haljasmaa 3832.

MEHED

100 m jooks. 3-4. E. Akkel 10,8. 5-6. K. Jurkatamm 10,9.

10-20. Jüri Kiho ja T. Lainevee 11,1.

200 m jooks. 1. E. Akkel 21,8. 3-4. K. Jurkatamm 22,3. 8. T. Lainevee 22,7. 9-10. Jüri Kiho 22,8.

400 m jooks. 3. E. Akkel 49,0. 5. T. Lainevee 49,8. 8-9. Jüri Kiho 50,3.

800 m jooks. 4. Jaan Kiho 1,54,2. 9-10. A. Kõverik 1,57,2.

1000 m jooks. 1. Jaan Kiho 2,29,7. 3. A. Nurmekivi 2,33,7.

5. B. Ommuk 2,34,5.

1500 m jooks. 3-4. A. Nurmekivi 3,53,2. 8. Jaan Kiho 3,58,1. 10. B. Ommuk 4,00,3.

Nendele, kes

taotlevad ühiskondliku loodusekaitseinspektori kvalifikatsiooni.

Konsultatsioonipunkt on avatud alates 12. veebruarist igal esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel kell 19-21 (välja arvatud pühapäev, mil toimuvad ringi üldkoosolekud).

Konsultatsioonipunkt asub EPA hüdroloogiatöökateedri auditooriumis nr. 3 Mitsurini tn. 32, II korrus (hoovipealne maja, sissekäik hoovist).

21. veebruaril on konsultatsioon botaanika, zooloogia- ja jahindusalastes küsimustes (konsultandid ringi vilistlased V. Hein ja J. Naaber).

Vellavere meelitab oma lumiste mäenõlvade ja orgudega.

A. TERASKI foto

„Romantikud“

(Algus 3. lk.)

oleks võinud see film olla ka tumm- nende meisterlike võtete juures.

Üliõpilane J. Kaplinski:

Filmi võis kogu aeg vaadata, ei olnud kohti, mis oleksid tundunud trafaretsetena, sest kogu aeg oli midagi värsket.

Siin räägiti vulgaarsest keelest. Filmi keel oli võrdlemisi delikaatne ja mul ei ole pretensioone, võib-olla ma siis ei kuulnud vulgaarseid sõnu. Aga ega film siiski ei peagi vist olema üliõpilastele eeskujuks sellest, kuidas emakeelt tarvitada peab.

Üldiselt on aga see film kiiduväärne ja teda tuleb igati tervitada!

Assistent V. Kraav:

Noormeest tuleb võtta kui negatiivset kangelast. Kuid mis on selles halba, kui ta vaid tüdrukut pärast sõda suurehitusele? Töö vastu pole tal ju sisuliselt midagi.

Nüüd helist. On huvitav kuulda igasugust kõrvaljuttu teise jutu sees, kuid filmis polnud seda kuulda. Segas ka see, et algustseenis peahoone ees kogu mass tuli ühes suunas. Kahjuks ei olnud nende üldised repliikid võimalik kuulda. Stsenis, kus poiss viskus pikali, et näha, kuidas tütarlaps sellele reageerib, algas heli üsna valjult, kuid siis kadus ära. Need laused jäid segasteks.

Huvitav koht oli komsomolkomitees. See stseen oli tunduvalt erinev tavalisest. Tulma laua taga istumist siin ei olnud. Ja see oli palju reaalsem, elav.

Ka bussis laulmine oli tore, see polnud tavalline pilt, kus kõik vaatab ühele poole ja laulavad.

Kuid kõige tähtsam on minu arvates siiski see, et ükski koht ega ükski tegelane filmis ei jätnud meid ükskõikseks.

Üliõpilane L. Mäli.

Mä tahaksin tuua esile võib-olla ühe aspekti, mida peaks kunstiteoste arutamisel kõige rohkem kasutama: tuleb arvestada seda, mis on kunstiteoses uut, ja seda, mis on seal vana.

Mis puutub sellesse filmi, siis võrreldes mõnede teiste meie varasemate filmidega on just siin suudetud lahti saada trafaretsest.

Eelkõnelejad heitsid ette, et peategelane, Noormeest, ei ole positiivne kangelane, vähemalt alguses mitte. Aga see oligi tore, kas saab midagi toredamat olla kui inimene muutub positiivseks? See on kõige selgem dialektiline avaldus. Kui ta oleks juba alguses olnud positiivne, siis ei oleks olnud arengut.

See moment oli väga sügav, kus pikk jookseb noormehele järele ning hoiab käes kaht labidat.

Tõstaksin esile veel ühe momenti, mis tundus üsnagi uudseks Eesti kinokunsti. See on nimelt muusikaline osa. Minu arvates võiksime seda muusikalist kujundust täiesti kordaläinuks lugeda.

Õpetaja 10. koolist:

Kõrvalseisjana ei saagi aru, et need on üliõpilased. Mis on neis üliõpilasklikku? Tööle suurehitusele läksid ka meie noored soovhoosidest, tehaastest, kolhoosidest, täpselt samuti nad lõbutseid seal, kuigi võib-olla nende sõnavara oli väiksem. Vaevalt nimetaksid nemad ekskavaatorit kaekirjakuks, inimest toonekureks jne.

Noormehe ümberkasvamisest sain aru alles sõnavõtte põhjal. Ta oli raudteejaamas, ostis pilet ja tööle ei läinud. Kõik see ei jätnud muljet, et ta oleks ümber kasvanud.

Kõik selles filmis arenes nagu üks sile joon, tõusu ei olnud. Ka ümberkasvamist ei ole. Ei näinud ka üliõpilastele iseloomulikuks olekut ega tööd, need võisid olla ka noored kuskilt mujalt.

Kunstiliseks filmiks seda ei saaks nimetada, see võib olla vaid isetegevuslik film. Nisugusest filmist, nagu «Hiu pulmakombed» jäi midagi meelde, sellest filmist aga võib-olla ei ole nädala pärast enam midagi meele.

Kirjanik P. Rummo:

Ma ei ütle, et oleksin filmiga vapustava elamuse saanud, kuid on selline hea, rõõmus ja helge tunne, kui seda filmi vaadata. Miks see film siiski meeldib, ei tea. Usun, et kõige enam on asi lakkagi selles, et see süzeeline trafarett, millest sm. Ird rääkis, on lahendatud.

Taiseks pean märkima, et on rõõm vaadata isetegevust sõna parimas mõttes, seda nooruslikku värskest, kus näeme küll, et näitlemisest tuleb puudus, kuid see siiski ei häiri, sest on tunne, et täpselt niisugused need inimesed on, nad mängivad iseennast. See on ääretu tõetruudus, elulisus. See, vähemalt mul, varjutab kõik pretensioonid. Ja selle eest tahaks tõesti öelda aitäh.

Eile vilksatas mu peas kahtlus, kuivõrd on see film ideelis-kasvatustlikult seisukohast elav just tänapäeval, värskest pärast uut, kommunismi ehitamise programmi vastuvõtmist. Minu arvates kõlab see siiski hästi ja seda just sellepärast, et ei ole midagi näpuga näidatud, alla kriipsutatud, nämmutatud, vaid kõik mõtted ja järeldused, mis vaatajal tekivad, peaksid

KONKURSI tähtaeg on 3. märts

TRÜ klubi juhatus pikendas klubi embleemi kavandide konkursi tähtaega kuni 3. märtsini.

Embleemi kavandid võib esitada klubisse, ametiühingukomiteesse, komsomolikomiteesse ja peahoone valvelauda.

viima veendumusele, et kui meil on niisugune noorsugu, küllap siis ka kommunismi ehitamine läheb kiiremini.

Sm. J. Feldbach:

Ma avaldan siiramat tänu filmi loojatele, filmis mängijatele ja ütlen, et film on hea.

Mulle meeldib filmis just üliõpilaste elurõõm, hea ja tänapäevalik suhtumine ellu, mis jääb kauaks südameni. Siin öeldi, et nad ei olevatki nagu üliõpilased. Kas üliõpilastel peavad siis sarved peas ja saba taga olema? Need on noored, kes läksid entusiasmiga suurele tööle.

Kui tööprotsessi rohkem näidata, siis läheks film pikemaks. Praegusel kujul on see ilus kinonovell noortest ja puudustest, millest tuleb lahti saada.

Siin üks õpetaja ütles, et peategelane ei kasvanud ümber. Kas ta pidi teise naha saama? Aga mida ta mõttes filmi lõpus? — Ta mõttes kõigest, mida ta oli läbi elanud ja tema ümberkasvamise oli kõigile näha, kes seda näha tahtsid.

Filmi stsenariumis esineb ütle-matajätmissi. Siin on kaks ideed. Selle kahe idee võitlust oleks võinud paremini esile tuua. Üks idee, et elu mõte seisneb mõtetuses, oli Noormehe juures küllaltki aktiivne. Need ilusad mõtted aga, mis olid tütarlapsele ja teistel romantikutel, jäid välja ütle-mata, pidime saalis ise mõtlema selle üle. Stsenariumi koostaja oleks võinud siiski neid ka öelda. Näiteks tütarlapse vest-lus noormehega. Noormees ütles, et elu mõte on mõtetuses, kuid kas siis tütarlapsele ei olnud oma seisukohti, ilusamaid, kenamaid, tugevamaid? Ta ütles vaid: «Miks sa räägid ikka mõtetusi?» See oli hinnanud noormehe sõnadele, aga ta ei avaldanud oma seisukohta. Stsenariumi autor oleks pidanud ütlema oma kena töö tütarlapse suu läbi.

Öeldi, et pinget oli vähe. Mulle oli sellest pingest küllalt, sest jälginis süüde. Süüde on huvitavalt ja värskest lahendatud. Film ei pannud «pudi» suhu. Sellest seisu-

kohast on film uudne. Kui siin oleks trafaretist suudetud täiesti kõrvale hoida, siis oleksime pannud «5+», nüüd aga paneme «4+».

Saatemuusika oli antud hästi, see on filmile plussiks.

Teen sellise lõppkokkuvõtte: film kui esimene taoline katse väärrib kiitust, väärrib tänu.

Sm. R. Marvet:

Filmis on palju allteksti. Ühe või teise stseeni õnnestumine oleneb alltekstist, muusikast ja näitlejate mängust. Ja kui mõnes osas see puudub, siis tehti see väga sageli teiste väljendusvahenditega tasa.

Mulle meeldis filmi muusikaline kujundus.

Üliõpilane H. Hellat:

Kogu filmikollektiivi kohta võib märkida, et arutletava filmi kollektiiv on maitse rikkumise eemal. Meile jäetakse palju mõelda. Nii arvatakse, et oleme seesmiselt romantikud, oleme noored, oskame töötada ka armastada, oskame hinnata ka kaasinimest. Selles, kuidas seda tehakse, on loomingulise intelligenti tundemärk. See on lihtsalt kole, kui kinof kõik kätte nammutatakse, sest see kõik jätab kül-maks. Aga kui siin kaks noort inimest lähevad läbi metsa valkuse-muusika saatel, siis me elame ja tunname kaasa, ja kui nad siis sel-satuvad ja räägivad ekskavaatori all rumalaid sõnu, siis seegi meeldib. Meeldib seegi, kus pakutakse Eiffeli torni, kutsutakse lossi või pakutakse roosi. Kõik see meeldib.

Räägiti stsenariumi trafaretsu-sest. Kas siin ei esine viga termi-noloogias? Kas ei oleks õigem asen-dada sõna «trafaretne» sõnaga «lihtne»? Väga paljud on enne mind ütelnud, et tõeline kunst pääseb mõjule siis, kui ta on lihtne.

Kahjuks ei ole kõik siin viibivad isikud näinud «Näitleja Jollerit». Loodan, et see on paljude meie soov, et võiksime seda filmi veel näha, kas siinsamas või mõnes teises Tartu kinos.

Onnitleme

KARIN UIBOT

ja

PAUL-ERIK RUMMOT!

Kursusekaaslased

Palju õnne teile,

ENE AIDAK

ja

KOIT LEPIKI

III kursuse vene

filoloogid ja

V kursuse füüsikud

Alaliselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46), esineb teispäeval 20. veebruaril kell 19 EKP Tartu Linna-komitee sekretär sm. V. Porõvkin ettekandega teemal «TÖÖTUSE JA EHTUSE PERSPEKTIIVID SEITSEASTAKUL TARTU LINNAS».

Ettekanne toimub vene keeles. Lõpuks filmid: «Kalmõkkia step-pides», «Skulptor Ivan Šadr», «Maali sünd».

TRÜ KINOLEKTOORIUMIS (Vanemuise tn. 46) täna kell 19 loeng rahvusvahelisest olukorrast.

Lektor H. Palamets.

Filmid NLKP XXII kongressi tööst.

23. veebruaril kell 20 on TRÜ kohviku piljardisaalis Σ-klubi koosolek teemal «AJALOOTEADUS JA MATEMAATIKA».

VAISTLASOITI!

Pühapäeval, 18. veebruaril kell 11 kogunege TRÜ lastepere kelku-dega peahoone ette. Algab vastia-sõit.

Kell 13 algab TRÜ kohviku klubis traditsiooniline vastialõuna. Mä-nud. Parimaid liulaskjaid premee-ritakse.

19. veebruaril algusega kell 17 toimub pedagoogikauditooriumis üldkeeleleatuse ringi koosolek.

Päevakorras on:

1) Ettekanne E. Väärilt Mosk-vas toimunud mõttevahetusest kee-le süsteemse kohta;

2) M. Hindi ettekanne «Mis on süntagmaatiline teooria?»

Tartu Üliõpilaste Looduskaitse-riingi käesoleva semestri ava-koosolek on

täna kell 20

geograafiauditooriumis (Vanemuise tn. 46, III korrus).

Alates 21. veebruarist toimuvad igal kolmapäeval kella 16-18 far-maatslauditooriumis loengud fakultatiivkursuses

«Eksperimentaalne planeerimine».

Loengusari on kavandatud nii, et see peaks huvitama arste, biolooge, pedagooge ja keemikuid.

Lektoriks on geomeetriakateedri õppejõud L. Vöhandu.

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Р. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik-numbri hind 2 kop. Tellimise nr. 1615, MB 01371

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU

TARTU RIIKLIKULIKOOLI PARTEIORGANISATSIONI, REKTORAADI, ELKNU KOMITEE JA AMETI-OHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

REEDEL, 23. VEEBRUARIL 1962

Nr.
5 (510)

XV aastakülik

Nõukogude armee ja sõjalaevastiku päev

Täna tähistab nõukogude rahvas oma armee ja sõjalaevastiku päeva. Mõõdub 44 aastat nendest 1918. aasta karmidest veebruaripäevadest, kui esimesed noore nõukogude võimu kaitseks loodud tööliste ja talupoegade väesalgad Narva ja Pihkva lähistel peatasid imperialistliku Saksa regulaarmee. See oli imperialismile esimeseks sõjaliseks õppetunniks. Nad nägid nõukogude võimu kaitseks väljastuvate ekspluateerimisest ja rõhumisest vabanenud inimeste enastalgavat valmisolekut, et kaitsta Suure Oktoobri saavutusi.

V. I. Lenini ettevõttel ja väsimatul hoolitsusel loodud Nõukogude relvastatud jõud kasvasid ja karastusid interventsiooni ja koduõja rasketes tingimustes. Kangelased kirjutasid kustumatuid lehekülgi ühiskonna progressi eest peetava võitluse ajaloo raamatusse. Alates sellest ajast kujunesid Nõukogude armee ja sõjalaevastiku ka kogu maailma töötajate vabaduse, vendluse ja inimkonna õnne eest peetava võitluse sümboliks. Seda oma ajaloolist missiooni tuli meie armeel ja sõjalaevastikul veelgi ulatuslikumalt täita Suure Isamaasõja katsumusrohkelt aastail. Võitluses fašismi vastu ning inimkonna päästmisel pruuni katku poolt ähvardavast surmaohust täitsid meie kangelaslikud relvastatud jõud edukalt selle väga raske ülesande. Nõukogude armee tuli sellest katsumusest välja tugevamana kui kunagi varem.

Nõukogude armee on rahu armee. Kommunismi ülesehitamise eduks meie maal oleneb ju suurel määral sellest, et maailmas valitseks rahu. Seepärast on meie relvastatud jõudude ülesandeks kaitsta mitte ainult sotsialismi võite, vaid ka rahu. Ülemaailmsel rahu ohustavad imperialismijõud, kes ei taha leppida sotsialismi võitudega ja räägivad avalikult nende likvideerimisest sõja abil. Samal ajal, kui Nõukogude Liit ja teised rahumastavad maad taotleavad üldist ja täielikku desarmeerimist inimkonna päästmiseks sõjaohust, keelduvad imperialistid sellest kangekaelselt ja intensiivistavad veelgi uue sõja ettevalmistusi. Seepärast ka tänapäeval, kus meie maa sisetingimuste seisukohalt on kadunud vajadus relvastatud jõude järele, jätkab nõukogude rahvas oma relvastatud jõudude kindlustamist. Kuivõrd säilib sõjaohu, mille allikaks on imperialistlik leer, kuivõrd ei ole saavutatud täielikku ja üldist desarmeerimist — nagu öeldakse meie partei programmis — peab partei vajalikuks hoida Nõukogude relvastatud jõude võitlusvalmilt. See tagab üksikõik millise vaenlase resolutsiooni ja täieliku purustuse, kui keegi julgeb meie Nõukogude kodumaa vastu kätt tõsta. Nõukogude riik hoolitseb ka edaspidi selle eest, et tema relvastatud jõud oleksid võimsad ning varustatud kõige ajakohasema relvastuse ja tehnikaga. Meie kõigi kohustuseks on aga kommunismi eduka ülesehitamise ja rahu kindlustamise huvides selleks igati kaasa aidata.

OTSIDA ja LEIDA

Ülikooli klubi saali kogunes mõõdunud nädalal ligi kakssada ülikooli ja Eesti Põllumajanduse Akadeemia komsomoliaktivisti. Kõiki tõi kokku ühine soov — pidada nõu ja vahetada arvamusi selle kohta, kuidas täita ELKNU XI kongressi otsuseid. On ju nendes märgitud, et kõrgete koollide komsomoliorganisatsioonide ülesandeks on kaasa aidata hea erialase ja poliitilise ettevalmistusega spetsialisti kasvatamisele.

Mida peab selleks tegema kõige lähemas tulevikus — sellele küsimusele otsisidki kokkutulnud nüüd ühiselt vastust.

Ei, keegi ei kahtle, et kõige tähtsam on õppetöö. Ometi on see seni jäetud mõnigi kord kahe silma vahele ja seepärast leidub kursusi, kus eksamid lähevad halvasti.

«Ühes rühmas on distsipliin hea, puudumisi on vähe, ka eksamitulemused on head. Teises aga lonkavad komsomolitöö, distsipliin ja ka õppeedukus,» ütles TRU komsomolomitee sekretäri asetäitja E. Oja-sild.

Hea kollektiiv on kehakultuuri osakonna III kursusel, kus kogu kursus sooritas eksamid ainult headele ja väga headele hinnete. Nende juures tundis kogu komsomoligrupp muret eksamite pärast, üksteist abistades saadi aga kõigist raskustest üle.

Kui komsomoliorganisatsiooni pööratakse õppetööle vähe tähelepanu, võib juhtuda ootamatusi, mida tunnistas ajaloo-osakonna komsomolisekretäri J. Keevalliku sõnavõtt:

«Mõõdunud aastal oli meie I kursuse parem, polnud ühtegi mittehuldavalt, tänavu aga kukkusid viis I kursuse üliõpilast eksamil läbi. Miks? Suhtusime asjasse liiga kergelt. Ei taibanud abistada neid, kes tulid tootvalt töölt ja ei suutnud toime tulla.»

Komsomoliorganisatsioon saab palju ära teha. Miks mitte ainetes, milles keskkoollastest jäänud lüügnad võivad täiesti õppetööd, määrata abivajajatele isiklike konsultante vanemate kursuste üliõpilaste hulgast? Seda tehti Füüsika-Matemaatikateaduskonna I kursu-

sel, kus ka sessioon läks tänavu paremini kui mullu.

Komsomoliorganisatsioonid peavad julgelt esitama oma nõudmisi õppetöö korraldamise kohta. Nii rääkis keemiaosakonna komsomolisekretär T. Lepiku, et koormus on kursustel väga ebahütlane. Näiteks palub keemiaosakond joonestamise viia kolmandalt kursusele esimesele ja teisele kursusele, kus koormus on väiksem.

Korraldada annaks ka keelte õpetamine.

Olukorras võõrkeelte osakonnas rääkis P. Järve. Järjest enam on tarvis häid võõrkeelteõpetajaid. Võõrkeelte osakonnas on aga kohustuslik lisaspetsiaalsus, mis teeb põhieriala omandamise raskeks. Nii juhtubki, et üliõpilased saavad nõrga pedagoogilise ettevalmistuse. Seoses sellega, et võõrkeeltundide arv 8-klassilises koolis tõuseb, võiks P. Järve arvates muuta lisaspetsiaalsuse fakultatiivkursuseks. Kõik need küsimused oleksid lahendatavad, kui rohkem arvestataks komsomoliorganisatsiooni ja õppekomisjone.

Üldse oli palju juttu õppekomisjonide osast.

Nad on vajalikud. «Pole aga õige praktika, et komisjonid on ainukesed, kes tegelevad õppetööga ning asendavad komsomoliorganisatsiooni,» märkis ELKNU Keskkomitee sekretär H. Puusild.

Sõnavõttudest jäi kajama, et õppekomisjone tuleks rohkem kasutada nii stipendiumi määramisel, loengutest vabastamisel kui ka individuaalplaneid koostamisel, aga ka kontrollida, kuidas nad täidavad

Sõna on sekretäril

Ühiskonnateaduste kateedrite partei-algoranisatsioon on suhteliselt noor. Iseseisvalt töötab ta alles teist aastat. Varem olid ühiskonnateaduste kateedrite õppejõud-kommunistid killustatud teaduskondade parteiorganisatsioonide vahel. Omaette algoranisatsiooni loomine kohtas mõnedes teaduskondades teatud vastuseisu ja skeptitsismi. Püstitati isegi küsimus selliselt: milleks on vaja ühiskonnateaduste kateedritele omaette partei-algoranisatsiooni.

Senise pooleteise aasta töökogemused näitavad, et omaette partei-algoranisatsiooni loomine on end täielikult ja igakülgsest õigustanud. Eriti käesoleval ajal, mil ühiskonnateaduste kateedrite ees seisab ülesanne korraldada ümber kogu töö NLKP XXII kongressi otsuste alusel, parandada põhjalikult ühiskonnateaduste õpetamist, on oluline, et kõigi ühiskonnateaduste kateedrite jõupingutused oleksid ühendatud ka partei-algoranisatsioonilises liinis.

Olemasolevad kogemused tõendavad, et ühise parteiorganisatsiooni olemasolu tõttu on mitmed ühised probleemid kas juba lahendatud või vähemalt on astutud samme nende lahendamiseks. Lisaks organisatsioonilistele aktuaalsetele küsimustele on parteiorganisatsiooni tähelepanu suunatud ka niisuguste probleemide lahendamisele, mis oma tähtsusest puudutavad otseselt kõiki ülikooli teaduskondi. Nii arutati näiteks hiljuti õppeprorektor E.-L. Mikkel-saare ettekannet «Ühiskonnateaduste õpetamise olukorrast NLKP XXII kongressi otsuste valguses».

Ettekandes ja sõnavõttudes püstitati rida põhimõttelisi uusi seisukohti marksismi-leninismi komponendite õpetamise järjekorra kohta, räägiti vajadusest sisulisteks ümberkorraldusteks. Koosolek jõudis järeldusele, et ühiskonnateaduste õpetamine peaks algama dialektilise materialismi põhimõtetest, siirduma sealt poliitilisele ökonomiale, siit konkreetsete teadusharude filosoofilistele probleemidele ning lõpuks rahvusvahelise kommunistliku töölisküsimise, NLKP strateegia ja taktika ning teadusliku kommunismi aluste tundmaõppimisele. Parteiorganisatsioon otsustas pöörduda kõrgemalseisvate organite poole palvega lubada ühiskonnateaduste kateedritele asuda sellele vastavalt oma tööd ümber korraldama.

Palju kõnealset ja kohati väärtusamatist on tekitanud filosoofias esinev suhteliselt suur ebarahuldavate hinnete protsent. Parteiorga-

Agitaatorid tegutsevad

180 üliõpilast suundusid agitaatoriteks TRU šefilaulusesse agitpunkt nr. 2. Nende hulgas on ka eesti filoloogia III kursuse 17 agitaatorit, kes on valijatega saavutanud hea kontakti. Eriti soojad sidemed oma valijatega õnnestus luua PART LIASEL. Eks kinnitavad seda arvukad küsimused, mis noorele agitaatorile valijate poolt esitati.

Palju küsimusi esitati näiteks korteriolude, saabuvalte valimiste jne. kohta. «Mõnedele küsimustele suutsid agitaatorid vastata ise, enamikule aga vastatakse agitpunkti poolt korraldataval küsimuste-vastuste õhtul.

E. LEES

neile antud ülesandeid, kas õppekomisjonide liikmed tunnevad muret oma töö pärast.

Mitmed sõnavõtjad puudutasid ka ühiskonnateaduste õpetamist.

«Uue inimese kasvatamisel on kaks komponenti: tema erialased teadmised ja poliitiline ettevalmistus. Tõsiselt muret valmistab, et kõrgem kool annab küll teadmisi, kuid mitte küllaldaselt oskusi neid praktikas rakendada,» rääkis ülikooli komsomolomitee liige U. Paap.

Nii korraldati mõõdunud õppeaastal ringkõnitus ülikooli lõpetanute kohta. Ja mis selgus? Saabus rida kirju:

«Vähene aktiivsus ühiskondlikus elus.»

(Järg 3. lk.)

nisatsioon uuris nimetatud olukorda põhjalikult. Küsimust analüüsiti algoranisatsiooni koosolekul. Leidnud mõningaid puudujääke filosoofiakateedri töös, tuli koosolek siiski järeldusele, et filosoofiakateedri õppejõudude nõudlikkus üliõpilaste teadmiste suhtes tuleb lugeda täiesti õigustatuks ja vajalikuks. Koosolek seadis kõikide kateedrite ette ülesande, et üliõpilaste poliitilist silmaringi tuleb tunduvalt arendada, et üliõpilastel on vaja sügavalt läbi töötada teaduslik kirjandus. Ühine arutelu parteiorganisatsioonis aitas kateedritel jõuda kooskõlastatud seisukohtadele mitmetes õppe-metoodilistes küsimustes.

On loomulik, et õppetöö tase ühiskonnateadustes sõltub otseselt pedagoogilise kaadri teadusliku tegevuse tasemest. Sellepärast on teadusliku töö olukord olnud pidevalt parteiorganisatsiooni tähelepanu keskpunktiks. Et ühiskonna-

võiksid osutada teaduskondade partei- ja komsomoliorganisatsioonidele. Jõuti järeldusele, et reserve kasvatustöö tõhustamiseks teaduskondades on veel küllaldaselt. Koosolekust olid palutud osa võtma ka teaduskondade partei-algoranisatsioonide esindajad, kuid kahjuks peale õigusteaduskonna esindaja ei tulnud teistest teaduskondadest keegi. Kahepoolse koostööga aga me vaevalt suudame saavutada häid tulemusi. Praegu on meie kommunistidele antud konkreetsed ülesanded ühes või teises teaduskonnas kasvatuslike ürituste korraldamiseks. Nüüd on oluline, et teaduskondade parteiorganisatsioonid ilmutaksid oma poolset initsiatiivi, töötaksid käsi-käes ühiskonnateaduste kateedrite õppejõududega kasvatuslikku tõhustamiseks kursustel.

Ühiskonnateaduste kateedrites on parteiorganisatsiooni kaasabil loodud tihe kontakt kõigi kolme

kateedri nende õppejõudude vahel, kes õpetavad ühes ja samas teaduskonnas, et saavutada kasvatuslikus töös pidevus. Eluliselt vajalikuks on samalaadne kontakti loomine muutu-

nud ka kursuste hooldajatega.

Ühiskonnateaduste kateedrite õppejõud teevad praegu suurt propagandistlikku tööd väljaspool ülikooli, meie rajoonides ja linnades, kus selgitatakse elanikkonnale NLKP XXII kongressi materjale. Kateedrite ühise partei-algoranisatsiooni loomine on võimaldanud ratsionaalsemalt ja koordineeritumalt kasutada kommunistide jõudusid selles töös. On püütud ülesanded enam-vähem selliselt jaotada, et vältida üksikute kommunistide äärmist ülekoormamist. Samal ajal on mõnede kommunistidele loodud soodsamad tingimused teaduslikus töös, kvalifikatsiooni tõstmiseks.

Kokkuvõtteks tuleb tähendada, et partei-algoranisatsiooni ja tema büroo töö on veel kaugel sellest, mida me sooviksime saavutada. Kuid parteiorganisatsiooni senine tegevus on taganud ühiskonnateaduste kateedrite ees seisvate ülesannete tunduvalt edukama lahendamise kui varem.

A. KÖÖRNA, ühiskonnateaduste kateedrite partei-algoranisatsiooni sekretär

ESIMESENA VABARIIGIS

Õpperaamatukogu töötaja Liidia Noodla on restauraator.

Teame, et raamatute, ajalehtede ja muu paberi kauaaegsel hoidmisel võivad neisse ühel või teisel põhjusel tekkida augud. Kuidas neid kõige paremini parandada, kuidas restaureerida lehekülge — seda uuribki Liidia Noodla.

Paar aastat tagasi toimunud Tšehhoslovakkia raamatunäitusel ja Leningradi restauraatoritelt sai L. Noodla mõningaid teadmisi selle kohta. Nüüd ongi ta ainukesena vabariigis võtnud tarvitusele restaureerimise paberi valmistamise tehnoloogia alusel. Praegusest on seda tehtud primitiivsete vahenditega, kuid perspektiivis on valmistada miniatuurne paberivalmistamise masin.

A. SARAPUU

LOODUSTEADUSTE ajaloo konverents

Kultuurilugu oma mitmepalgelisuses haarab huvitava komponendina ka loodusteaduste ajaloo. Loodusteadused etendavad ühiskonna arengus üha suurenevat osa. Eri- lise selgusega ilmneb see tänapäeval, mil uusimad saavutused täp- pis- ja bioloogiateaduste valdkon- nas paeluvad kogu inimkonna tä- helepanu ja mõjustavad pöördeli- selt nii tootmisvahendite arengut kui ka mõtteilma. Saab arusaada- vaks kõikjal elavnevu huvi loodus- teaduste ajaloo vastu. Raske on praegu kujutella kultuuriajalugu ilma loodusteaduste ajaloota.

Meile pakub erilist huvi muidu- gi loodusteaduste ajaloo jälgimine Baltimaadel ja esmajoonel kodu- vabariigi pinnal. Meie maa arengu keerulised ajaloolised tingimu- sed vajutasid oma pitseri ka tead- use arengule ja andsid sellele rea spetsiifilisi iseärasusi, võrreldes näiteks teaduse ajaloo muju maa- des. Loodusteaduste ajaloo vald- konnas avaneb Eesti NSV teadlas- te ees üsnagi sõõtis, kuid tänu- lik tööpõld, mis pakub vastavate huvi- dega spetsialistile suurepäraseid võimalusi suunitlute kultuuriloo- listeks harrastusteks oma kitsama eriala kõrval. Neil harrastustel po- le üksnes piiritletud kohalik tähen- dus, nad liituvad olulise kompo- nendina vene teaduseajaloolaste uurimustega.

Viimastel aastatel on meie vaba- riigis loodusteaduste ajaloo vald- konnas arendanud üsna vilgast te- gevust ENSV TA juures tegutsev Loodusuurijate Selts. 1960. aasta maikuul peeti seltsi täppisteaduste sektsiooni initsiatiivil Tartus esi- mene LUS-i loodusteaduste ajaloo

alane konverents. Sellel esitatud 19 ettekandes leidis käsitlemist va- rane matemaatika-alane kirjandus Eestis, füüsika ajalugu Tartu Üli- koolis, eesti vanarahva tähetarkus ja loodusetundmine, astronoomia- harrastuste ajalugu Tallinnas, ees- ti atlase areng, Eestiga seotud või siin tegutsenud silmapaistvate loo- dusteadlaste ning maadeuurijate tegevus. Konverentsi materjalid publitseeritakse eraldi kogumiku- na, mis avab Loodusuurijate Seltsi sellealaste väljaannete sarja.

Saabuval nädalavahetusel toi- mub Tartus suures geograafiaaudi- tooriumis (Vanemuise t. 46) Loo- dusuurijate Seltsi teine loodustea- duste ajaloo alane konverents, mis alustab oma tööd homme, 24. vee- ruaril kl. 14. Esimesel istungil kõ- neleb dots. E. Väre kaartidest kui koha-ajalooliste uurimuste mater- jalist, Riia teadlane dots. J. Stra- din käsitleb mõningaid loodustea- duste ajaloo probleeme Baltimaad- del, akad. H. Haberman valgustab esimese eesti bioloogi-marksisti A. Audova tegevust. Akad. I. Bo- rodini arhiivi kui Venemaa loodus- kaitse ajaloo allikat tutvustab oma ettekandes J. Eilart, matemaatika ajaloo Tartu ülikoolis kõnelevad Riia teadlane I. Rabinoviit ja U. Lumiste. Pühapäeval kahel ist- tungil kuulatakse järgnevat 12 et- tekannet (peaasjalikult Tartu au- toreilt). Enamik ettekandeid kä- sitleb loodusteaduste ajalugu Tar- tu Ülikoolis ja Tartus töötanud teadlaste tegevust ning peaks see- tõttu pälvima ka TRÜ õppejõudude ja üliõpilaste tähelepanu.

U. LUMISTE

ÕPPETÖÖ TÄNA

Õigus- ja Majandustea- duskonna parteiorganisat- siooni lahtisel üldkoosole- kul arutati partei XXII kongressi otsustest tule- nevaid ülesandeid. Tõsist tähelepanu pöörati küsi- mustele, mis seonduvad kommunistliku ühiskonna inimesele omaste moraali- sete tõekspidamiste kas- vatamisega. Keskseks ku- juneks arutusel juristide ja majandusteadlaste eda- sise ettevalmistamise, nende profiili ning õppe- plaanide probleem.

Koosolekul märgiti, et praeguse suunitlusega ju- ristide kõrval hakkab meie ühiskond üha rohkem vajama organi- saatoreid ühiskondlikesse organisatsioonidesse, tule- vase kommunistliku ühis- konna omavalitsuse orga- nite liikmeid. Kommunist-liku ühiskonna majandus- teadlaste ettevalmistami- ne nõuab uute teadus- harude arvestamist, mil- lede tundmisest sel alal töötajad enam toime ei tule. Meie praegused õppeplaaniid aga vasta- vad sotsialismi perioodi juristide ja majandustea- dlaste ettevalmistamisele, mitte kommunistlikku ühiskonda ehitavate spet- sialistide kujundamisele. Siit tulenevalt tõstata- kosolek mõtte, et praeguse profiiliga juristide kõrval, kes kahtlematult on samuti veel vajalikud, tuleb alustada spetsialis- tide ettevalmistamist tule- vikku silmas pidades.

Nende kasvatamine peaks toimuma täiesti uute õppe- plaanide alusel. Praeguste juriidiliste ainete kõrval tuleks neile õpetada näi- teks rahvamajanduse pla- neerimist, ettevõtete ma- janduslikku tegevust, nõukogude aparadi töö organisatsioonilisi vorme ja meetodeid.

Perspektiivide kõrval ei vaikitud ka õppetöö kor-

raldamisest täna ja hom- me. Jõuti järeldusele, et õppetööd on võimalik pa- randada peamiselt kolmel teel:

— ettepanekute varal, mil- liste rakendamine ülikoo- list ei sõltu ja milliste lahendamise peab toimu- ma kõrgemate instantside kaasabil (õppeplaaniid korregeerimine, vastuvõtu- kontingendi suurenda- mine väljalangemise re- servi võrra, stipendiumi määramise aluste muut- mine jt.);

— ettepanekud, milliste lahendamine sõltub üli- koolist endast (ülikooli initsiatiivil õppeplani- desse paigutatud ainete otstarbekuse ja vajaliku- se küsimus, tunniplaanide parem koostamine, üli- kooli materiaalse vahen- duse, finantside, kaadri, ruumide jne. otstarbekam kasutamine, ülikooli kir- jastusgrupi koosseisu suu- rendamine jt.);

— ettepanekud, millised on realiseeritavad tead- uskondade jõududega (õppetöö taseme tõst- mine, õppevahendite val- mistamine jt.). Just vii- mastele tuleb kontsent- reerida meie peamine tä- helepanu. Kosoleku ette- panekuks on, et ülikooli parteikomitee ja rekto- raat üldistaksid praegu igas teaduskonnas, kateed- ris, ühiskondlikus organi- satsioonis õppetöö pare- maks korraldamiseks teh- tavad väärtuslikud ette- panekud ning võtaksid tarvitusele abinõud nen- de ettepanekute realisee- rimiseks.

Ülikooli arengut silmas pidades on vajalik, et meie ühiskondlikud orga- nismid loodaksid end- dale pildi ülikooli ruumi- de, materiaalse vahen- duse ja abi-õppepersonal- i kasutamise tegelikult olu- korra. Hinnat-

tav on hiljutine ameti- ühingukomitee selle- kohane initsiatiiv, kuid kahtlust äratav teos- tamise viis. Vaevalt küll vastused sellistele kirja- dele peegeldavad labo- rantide töö tegelikku olu- korda.

Ülikoolil on kindlasti sisemisi reserve, mida saab kasutada õppetöö paremaks korraldamiseks. On näiteks ruume, milli- seid ei kasutata maks- maalise koormusega, kuid samal ajal ei suudeta ju- ba pikemat aega leida

gutase ei luba enam ette valmistada lomonosso- veid, ja me peame hooli- kalt kaaluma, mis siiski on hädavajalik ja mis mitte.

Või võtkem näiteks ise- tegevus. Ülikoolis välja- kujunenud isetegevuse hindamise süsteem muu- dab selle teatavas mõttes kohustuslikuks ja vaba aja veetmise vahendi ase- mel muutub isetegevus üliõpilaste iseseisva töö- aja röövimise vahendiks. Punktide tagaajamine ise- tegevuse ülevaatustel on

JA HOMME

Majandusteaduskonna la- boratooriumidele hädä- vajalikku asukohta.

Kosolek ei saanud vai- kides mööda minna reast spetsialistide ettevalmis- tust segavatest nähtus- test, s.o. üksikute ainete osatähtsusest õppeplaanis ja õppe- ning ühiskond-liku töö vahekorra küsi- mustest.

Ei saa nõustuda ten- dentsidega, kus fakulta- tiivseid aineid püütakse muuta «kohustuslikeks». On hoopiski erinevad as- jad, kas miski on inime- sele muutunud kohustus- likuks seismise veendu- muse, igapäevaste elu- reeglite põhjal, arusa- mise kaudu, et see aine on talle vajalik või on see muudetud temale ko- huslikuks «sundusli- kus» korras. Meil on vaja tõsiselt mõelda meie töö meetodite üle.

Kõigiti põhjendatud on erialasid õpetavate õppe- jõudude etteheited, et loengute vähendamine toimus tegelikult mitte selleks, et üliõpilastele luua rohkem vaba aega eriala sügavamaks oman- damiseks, vaid selleks, et seda aega kasutada mit- mesuguste erialalise ette- valmistuse seisukohalt kõrvaliste asjadega tege- lemiseks. On selge, et tänapäeva teaduse aren-

lounud ebaterve õhkkon- na isetegevuslaste peres, sest senine punktide ar- vestamine soodustab ma- dala kunstilise väärtusega palade esitamist (mõne punkti ikkagi saab!). Olümpiadid juhend ju nõuab esinemise teadus- kondadele absoluutselt mittespetsiifilistel aladel. Praeguse süsteemi alusel organiseeritav isetegevus segab tunduvalt õppetööd, eriti väikestes teaduskon- dades, kus ca 100 üliõpi- last peavad võistlema ca 1000 üliõpilasega tel- sest teaduskonnast. Miks peaksid näiteks, Õigus- teaduskonna I kursuse kaks naisüliõpilast tingi- mata olema just akrobaa- did, kunstilised võimle- jad, lauljad, tantsijad? Miks ei võiks nad huvi tunda hoopiski teadusliku töö vastu? Kui nad aga peavad kindlustama kõik tütarlapse nõudvad alad nii isetegevuses, spordis, kui ka mujal, siis ei jätku aega isegi loengute külas- tamiseks, rääkimata ise- seisvast teaduslikust tööst.

Kõigi eespoolestatud probleemide üle tasub tõ- siselt mõelda.

V. KELDER,

Õigus- ja Majandustea- duskonna parteibüroo liige

Jälle tegevusse

16. veebruari õhtul kogunesid TRÜ ja EPA loodusesõbrad esime- sele koosolekule pärast talvist vaheaega. Avar auditoorium suutis vaevast mahutada kõiki osavõtjaid.

IV kursuse geoloog E. Müür- sep tutvustas osavõtjaid Halliku- kivi koobastikuga, mis asub Kilingi-Nõmme lähedal. Koopad avastati alles 1961. a. septembris. 1. oktoobril korraldati sinna juba ekspeditsioon.

V kursuse eesti filoloogid U. Kurs

ja E.-R. Ennuse jagasid oma suvise rahvaluulepraktika muljeid Põhja- Eestist. U. Kurs vestles omapära- sest Salu talust, mis asub metsade keskel, eemal suurtest teedest. Elanikud — öde ja vend — on püüdnud säilitada talu nii, nagu see oli moodunud sajandil.

Järgmise üritusena otsustasime korraldada ühise suusamatka Püha- järvele ja selle ümbrusesse. Oota- me head ilma ja palju osavõtjaid.

I. SAUKAS

Seal, kus valmivad konspektid

Meie toimetuse töötaja pöördus TRÜ rotaprinti juures töötava polügraafiamistri J. Temmo poole, et ta jutustaks natuke rotaprinti töö ajaloo- st ja tulevikuvaljavaadetest.

1958. a. töötas rotaprinti õpperaamatukogu ruumes. Alguses olin mina üks. Vajadus rotaprinti järele suurenes, ruumid jäid kitsaks. Pälsoni tn. uue ühis- elamu valmimisega kolisime siia. Algul oli meil ainult rotaprint, praegu aga suur fotoreprodukt- siooniaparaat, pneumaatiline kopeerimisraam, pool- automaatne lõikamismasin, raamatuselgade sooni- mismasinad. Varem tehti neid töid käsitsi. 1963. aas- taks loodame saada veel ühe rotaprinti Tšehhoslo- vakiast.

Kui suur on praegu rotaprinti aastatoodang? Praegu 500 trükipoognat 1958. a. 102 trükipoogna vastu.

Missuguseid tehnilisi uuendusi on tehtud ja teoksil?

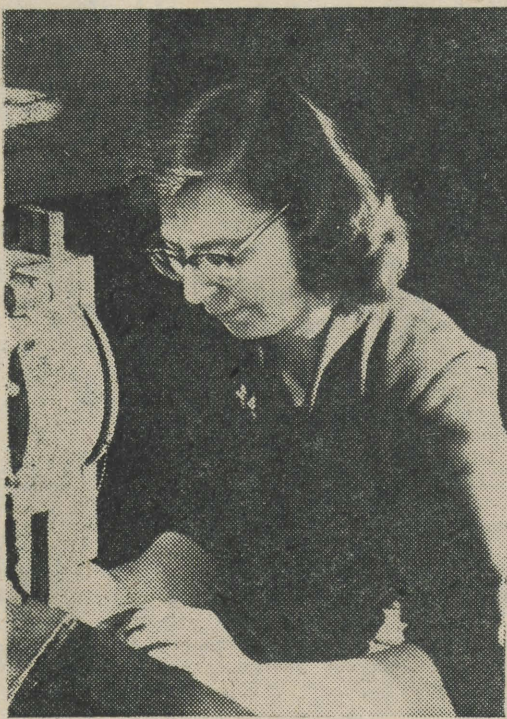
Tegime ratsionaliseerimisetpaneku puhastada alumiiniumplaate jaheda seebikivilahusega. Selle tulemusena saab kasutada üht plaati 20—30 korda. Ettepanek on andnud üsna soliidse aastase kokku- hoiu (2000 rubl.).

Sellel aastal asendame alumiiniumplaadid paber- plaatidega, sest viimased on odavamad. Lähemas tulevikus tahame saada elektronifotograferimisapa- raadi, kus saab ülevõtte teha kohe elektriliselt laetud seleenplaatile. Jääks ära film, ilmutamine — üldse märgprotsess. Nimetatud menetus kiiren- dab tööd plaatide valmistamise osas kuni 10 korda.

Kas on ka mingild omapoolseid soovet?

Jah, silani on üles seadmata suurema tõmbajõuga ventilaator koos tõmbekapiga, mis oli juba 1961. a. ohutustehnika plaanis.

Vasakul H. Hein käsikirja pildistamas. Ülal T. Matto traadib konspekte.

Valimiste eel

Agitpunkt nr. 2 ja 8 korralda- vad teisipäeval, 27. veebruaril kell 18 ülikooli aulas kohtumise NSVL kooli isetegevuslastelt.

Ülemnõukogu saadikukandidaadi sm. F. Klementiga.

Kohtumisele järgneb kontsert üli- kooli isetegevuslastelt.

„Pisiasjad“ ja

Helded sõbrad

Igal noorel inimesel, ka üliõpila- sel, on oma eripärsed jooned, oma pale. Üks asus juba esimesel semestril tegema teaduslikku tööd ja jõudis kahe-kolme aasta pärast tiseda uurimiseni. Teine õppis sel- gekks vähetuntud võõrkeele, kolmas on linna parim kaugushüppaja, neljas...

Virve armastab kõndida, matka- kott turjal, mööda Eestimaad, män- gib lauatennist. Muidu kuulub ta keskpäraste üliõpilaste kilda. Kur- sus aga tunneb teda veel ühest kül- jest.

Kell on kaheksa. Veidi enne õppejõu tulekut laseb auditooriumi- uks sisse ühe tütarlapse. Kohe lan- geb talle kõigi tähelepanu:

«Tere, Virveke!»

«Virve, miks sa nii vara ärka- sid?»

«Virve, miks su silmad on nii unised?»

Mis pärast sellised hüüded? Nojah, Virvel on kujunenud juba tradit- siooniks ilmuda loenguile mitte kell kaheksa, vaid paar tundi hiljem. Vist on tütarlapsel koidu ajal kõi- ge magusam uni. Kui ta mõnikord jõuabki õigeks ajaks peahoonesse, imestab kogu kursust.

Nõnda on see kestnud kaua. Virve käib semestris mitu korda dekanadis aru andmas rohke- tudumiste pärast. Mida on aga teinud kollektiiv?

Kuidas valmistub Virve eksa- meiks? Kallalt hoolikalt. Kaaslased annavad talle meelsasti oma kons-

pekte, millesse ilmusid read sellal, kui Virvel endal olid mesimagusad unetunnid.

Ruttame mõni aasta ette. Virve töötab maakoolis õpetajana. Külmal talvehommikul lõõb ta äratuskella «surnuks» ja poeb mugavamini teki sisse. Koolis ootavad lapsed...

Helded sõbrad on kaugel.

Karuteene

Väliselt oli kõik korras.

Mõned isegi imetlesid Oskari õnne. See, mis tema tegi, näis kaaslastele kättesaamatu. Nii võis elada ainult Oskar.

Kui teised valmistasid, süda põk- sumas, esimeseks eksamisessiooniks ülikoolis, istus Oskar muretul koh- vikus või tegeles sellega, mis pak- kus talle õppimisest rohkem naudin- gut. Eksamid huvitasid teda vähe. Kui kellaosutid lähenesid südaõ- tunnile, aga poisid puurisid ühis- elamutoas konspekte ja raamatuid, heitis Oskar neisse mõne pilgu.

«Ah, see lihtne asi, päde- lobaga läbi!»

Nii sirviski Oskar vaid siit-sealt konspekti, jättis mällu mõne fakti ja läks eksamile. Tema ise oli päris rahulik. Igatahes kaaslased, kes tundsid tema pinnalisi teadmisi, muretsesid märksa enam.

Eksamiruumist väljuja piirati kohe ümber.

«Neil!» hüüdis poiss ja tabas ainult imestunud pilke. Kuidas oli see ometi võimalik!

Saabus järgmine tuleproov. Möö-

Tarkus tarviline vara...

P. PUKSI foto

Otsida ja leida

(Algus 1. lk.)

«Ühiskondlikust elust osa ei võta, ei oma kindlaid veendumusi» jne. Võib-olla jõudsid nad ühiskonnateadustes halvasti edasi? Ei. Peaaegu kõik on saanud hinneteks «hea» ja «väga hea».

Tuleb mõelda ja leida teed, kuidas komsomoliorganisatsioon saaks aidata, et poliitilised teadmised läheksid üle veendumusteks ja oskusteks. Seepärast tuleb ühiskonnateaduste õpetamise meetodit muuta. «Mitte õpetada, vaid aine kaudu kasvatada,» nagu ütles E. Ojasild.

Näiteks ei taibata sageli, milleks on arstile vaja dialektilist materialismi, sest seminarides ei seota ühiskonnateadusi üliõpilaste erialaga, ei kasutata filosoofia põhitõdesid erialaküsimuste valgustamiseks.

«Komsomoliorganisatsioon peaks võtma initsiatiivi enda kätte ka seminarides, mille põhiliselt korraldaksid komsomoliaktivistid, õppejõud aga juhiks tähelepanu tähtsamatele küsimustele,» tegi ettepaneku E. Ojasild. Seda mõtet toetas ka P. Järve, kes rääkis, et võõrkeelte osakonnas on seda rakendatud, ja edukalt.

Teaduslikust tööst rääkides oli paljude mureks suur koormatus, mis jätab liiga vähe aega. Ühe

põhjuseks märkis E. Kreem ka õppejõudude-juhendajate vähest huvi ja valmistust. Kes ise on hingeasja juures, suudavad sütitada ka teisi. Nii sirgub eksperimentaalfüüsika kateedri juhataja Karl Rebase käe all tulevane teadlane V. Ruttas, praegune füüsikaosakonna diplomand.

Mida saab komsomoliorganisatsioon ära teha üliõpilaste kasvatamisel, sellel peatus pikemalt õppeprorektor E.-L. Mikkelsaar.

Ikka veel tuleb üliõpilasi eksmatrikuleerida kas halva õppe edukuse, ebasünda käitumise või mõne muu põhjuse pärast.

«Mõlemal — nii ühiskonnateaduste kateedril kui ka ühiskondlikel organisatsioonidel tuleb leida vorme, et üliõpilased ei omandaks formaalseid teadmisi, vaid veendumusi.

Kommunistliku moraali põhimõtted ei ole veel saanud igatse veendumusteks. Osa süüd langeb ka komsomoli algorganisatsioonidele, kes tihti peale liiga hilja, alles siis, kui asi on juba jõudnud eksmatrikuleerimiseni, hakkavad huvi tundma kaasüliõpilaste käitumise vastu.»

Aktiivi nõupidamine võttis vastu otsuse.

Otsida ja leida, ja just seda, mis on lahendatav kohapeal, ülikooli oma jõududega — see põhimõte jäi kõlama.

M. VAJAKAS

Kulumata SULEGA

Ma saan oma emaga väga hästi läbi. Ta on kõige parem inimene maailmas. Vahepeal, tõi küll, on väikest hõõrumist, aga nendest saame, tänu ema heale südamele, üsna kergesti üle. Sellistel ettejuhtuvatel lahkemisel on minu arusaamise järgi kaht liiki põhjusi: ajutised ja püsivad.

Püsivad põhjustavad ühelaadilisi vestlusi teatud perioodiliste ajavahemike järel ja need on tingitud minu isiklikest puudustest ja voojustest.

Näiteks ütles ema mulle mõnikord:

«Millest see küll tuleb, et sinul rohkem riideid kulub? Vennaga ühevanune ja -pikkune, aga sina kulutad rohkem.»

«Kus mina tean,» on mu tagasihoidlik vastus.

«Kuidas ei tea? Mina sinu riideid ei kanna ju.»

«Mul käed ja jalad lühemad, sellepärast,» ütlen suunurgast.

«Kuidas sellepärast?»

«Tuleb rohkem liigutada. Sellepärast.»

«Vai kus võrukael,» siunab ema.

Aga riid on sellega läbi. Tõsi, siis kui järgmine paar pükse või pintsak on läbi kulutatud, algab jutt uuesti. Ikka sellepärast, et minust ükskord õige ja korralik inimene saaks.

Ajutised lahkemised tulevad ajutistest, üsna juhuslikest põhjustest. Oli näiteks selline hea juhus, et meie klassis sündis kaks poega. Mängivad toanurgas need väikesed «mängukassid», mina istun eemal, toolil, vaatan pealt. Mõnikord, hommikuti, kulub selleks päris tubli pooltund.

«Oled ikka ise veel päris laps,» ütles ema pisut pilkiseltselt. Ta ei ütlen seda mitte sellepärast, et ma tõepoolest veel üsna laps olen. Ta tahab, et ma kiiremini heinamaale läheksin. Aga mina istun ikka veel ja vaatan. Lõpuks võtan ühe süle ja siilitan. Ema ütles sellepeale:

«Kassipoega ei tohi nii sageli käsitada. Mida vähem käsitad, seda ilusam kass kasvab.»

Mind ajab see «käsitama» sõna hirmsasti naerma. Ma mõtlen, et ema räägib minuga nagu intelligendiga. See tõstab koledest enesuhkust ning siis on juba päris piinlik seista, kassipoeg süles.

Ja meie riid on jälle läbi. Pannen kassipoja põrandale ning lähen heinamaale.

Niisugused siis ongi meie lahkemised.

Ühtlasi peaks nüüd selge olema, milline hea inimene on minu ema.

Aga näe, juhtus ometi nõnda, et ta tahtis kolhoosi allamäge viia.

See oli kevadel, siis kui kõik ümberingi ärkab ja pungitseb ning selline reipus ja kihk poeb näha vahele, et hüppa nagu koolilõps. Igal pool aina askeldamine ja sättimine. Lindudest loomadest alates inimesteni välja. Kuldnokk villistab, sätib pesakasti ja jälle villistab. Oõbik võtab lauluks veel päevast lisa. Koer uuri end hulk aega loiguvees, killkab rõõmust ning käib mõõda õue ringi nii tähtsa näoga, nagu oleks tema küla ainuke koer.

Laste hõiked on heledad ja rõõmsad nagu peeglikillud päikeses käes.

Traktor podiseb päev otsa. Vahepeal hüppab nooruke traktorist maha, selleks, et mulla niiskust proovida. Rohkem ikkagi haakijätüdruku pärast.

Kevadel on inimesed töökaamad, rõõmsamad, lahkemad.

Aga emaga juhtus hoopis vastupidine. Käib ringi, vaikne ja mõttlik. Läheb juba hommikul vara sigalasse, tuleb õhtul hilja tagasi, väsinud. Varem ikka rääkis, milline emis poegis, kui palju oli põrsaid, miks mõni siga kartuleid, teine jahukõrti armastab, aga nüüd ei ütle enam midagi. Poeb juba varakult voodisse ning ohkab endamisi.

«Väsitad ennast üleliia,» ütlen hoolitselt.

Tema lööb käega. Järgmisel päeval lähen aitan tal sigadele vett vedada, toitu ette kanda.

J. ELLEN

On tõeline elamus vahetevahel sigalasse sattuda. Millised hääled! Nagu oleks tuhat vana grammofooni korraga üürgama pandud: «Süü! Süü!»

«On aga muusika,» ütlen emale.

«Mis muusika,» ütleb ema poolpahaselt. «Sümfoonia.»

Kuulan siis seda sümfooniat ja vaatan imetlusega noori, ilusaid põrsaid. Kõik ühtemoodi ja kõik erinevad. Ikka õige, et looduses kaht teineteisega täiesti sarnast olendit pole olemas. Aga kõikidel ilusad ja rõõmsad näod nagu väikestel lastel.

Ema toetab aiale, vaatab vaikselt imetlusega, väike nukrus silmades.

«Ilusad loomad,» ütlen vaikselt.

J. TUULIK

Ema

«Kauaks neid nüüd enam,» lausub ema mulle ootamatult.

«Kuidas kauaks?»

«Millega ma neid siis söötma hakkan?»

Mina ei saa ikka veel millestki aru.

«Kas kolhoos siis järsku nii vaeseks läinud?» pärin arusaamatuses.

Aga tema ei ütle midagi, vaatab põrsastele ning silmad pärissid niisked kohe.

«Neil nüüd juhatuses teised tuurid,» ütleb veidi aja pärast.

Mina ei mõista ikka veel midagi. Vaatan, kuidas põrsad piima lutsivad ja omavahel jagelevad.

Ei saanudki sel päeval aru, miks põrsad varsti nälg peavad jääma.

See selgus alles hiljem.

Tuleb ühel hommikul kolhoosi noorloomade talitaja meile ja küsib emalt:

«Ju sina ikka oma vasika kolhoosile müüd?»

Meil müüvad kõik oma vasikad kolhoosile. Kahju ei saa sellest keegi, kolhoos aga saab kasu. Ema on ihu ja hingega kolhoosi küljes, kus nüüd temal selle vastu saaks midagi olla. Aga nüüd ütleb järsult ja mulle täiesti võõra häälega:

«Ei müü.»

«Sul pole taiga nagunii kantseidamiseks aega,» arvas vasikatalitaja.

«Olgu või ärgu olgu, aga ei anna. Ja esimehe käest küsi, milllega sigu söödetakse, kui kõik piim vasikatele läheb.»

Ja ei müünudki vasikat.

Aga minule sai selgeks, miks sead võivad nälgida.

Ma ei saanud nüüd enam kauem vaadata, kuidas mure minu head ema vaevab. Läksin esimehe juurde ning rääkisin talle, kuidas lood on. Tema hakkas naerma. Naerab nii valjusti, et tapeet kontori seintel väriseb. Seal pole midagi imestada. Esimees on meil suur, kahe meetri

pikkune mehemürakas. Kõige sümpaatsem esimees kogu rajoonis. Aga hää! on tal vägev. Kui aga laulab, siis pisut viltu. Ise ütles, et koolis olevat õpetaja teda laulmise tunnis saatnud internadi kokale puid lõhkuma. Muidu ajavat oma valju häälega teised vale noodi peale. Nii või teisiti, aga nüüd hakkas valjusti naerma.

Lõpuks ütles tõsiselt:

«See on meil zootehnikuga kõik läbi räägitud. Muudame pisut sigade söödaratsiooni, ning nälg ei jää ükski. Aga parem oleks, kui ema ise siia tuleb.»

Lähen koju ja räägin emale. Aga tema ei taha minna.

«Mida ma lähen sellise südameetu inimese juurde?»

Mõtles hulk aega, sidus lõpuks uue rätiku pähe ja läks siiski.

Oli õige hulk aega ära...

Kui tuli, siis ei saanud näost aru, kuidas jutt oli läinud.

Ma ei julgenud küsida.

Alles järgmisel hommikul hakkasin ääri-veeri pärima. Rüüpan kohvi ning küsin siit ja sealt.

Algul ei öelnud ema midagi nimetamisväärselt. Teeb kõõgis oma askeldusi ja kantseldab nooremat venda. Aga liigutustest nagu oleks näha, et ta on jälle endine. Muidu tõreleks ta noorema jõnglasega rohkem. Mina ei kannata ka rohkem ning küsin avameelselt:

«Mida see esimees siis sulle ütles?»

«Ütles, et ma tahtvat kolhoosi

allamäge viia,» vastab mulles. See mõte paneb mindki muigama.

«Aga kuidas põrsastega jääb?» küsin jälle.

Tema ei vasta midagi, muigab ainult poolhabellikult. See vist peab tähendama, et küll nad ellu jäävad. Nii see oligi.

Vasika viis ema juba järgmisel päeval kolhoosi karjalauta.

«Mul on natsudega tegemist üleaurugi, mis veel sellega siin.»

Nüüd käib ta jälle virgalt ja rõõmsalt kodu ja seafarmi vahet ning õhtuti räägib meile, milline põrsastest juba kartuleid nosib, millist aga tangutummiga söödetakse.

Kui aga esimees meilt juhtub mõõda minema ning ema trepil seisab, siis naerab esimees jälle valjusti ning küsib naljatades:

«Kuidas see sinuga ikka juhtus, et tahtsid meie kolhoosi allamäge viia?»

Ema muigab. Ta on kõige parem inimene maailmas.

Seal, kus...

Tänavu on rotaprintilt tulnud 15 nimetust konspekte, mille valimiseks on kaasa aidanud ka A. Schulz (ülal).

P. PUKSI fotod

Fartu Rühlik
Ülikool 3

roosad prillid

dusid järgmised juunid ja jaanuarid. Oskaril «vedas». Igaks eksamiks õppis ta väga vähe. Kui mõnikord kimpu jäi, võttis ettevalmistamise ajal programmi ette ja uuris seda.

«No, mis kunst see ülikoolis käimine on! Lisa igale programmi sõnale kümme juttu juurde ja ongi eksam tehtud.»

Oskar õppis üht humanitaarala. Võib-olla on ta üliandekas? Lahtise peaga kindlasti. Aga oli ikkagi kummaline, kuidas ta ei jäänud kordagi vahele. Kust küll pidi tarkus tema ajudesse voolama, kui ta käis harva loengutel ja isegi teiste konspekte ei viitsinud põhjalikult läbi lugeda?

Ega ta päris laisk olnud. Tundide kaupa võis Oskaril näha lasketiiril silma teravust harjutamas. Hea laskurina tundsid teda kogu teaduskond ja ülikool. Ka spordiürituste organiseerimisel oli ta vilgas.

Krahh saabus liigagi hilja, lõpukursusel. Selle raske eksami ees tundis kartust kogu kursus. Ainult Oskar oli erand. Onnelike koge- mustele toetudes õppis ta paar küsimust kuuekümnest selgeks. See-kord oli saatust karm. Esimene läbikukkumine, ja seejuures viimasel eksamil enne riigieksameid!

Poole aasta pärast peaks Oskari saama õpetaja. Avameelse noormehena ironiseerib ta isegi vahel enda üle:

«No mis pedagoog mina olen! Kas olen ma põrmugi targemaks saanud ülikoolis? Ikka niisama rumal nagu keskkoolis.»

Keskkoolis oli Oskaril olnud siiski rohkem komistusi. Klassikaaslased olid talle öelnud mitu korda teravaid sõnu. Mugavuse ja kergemeelsuse valmu ei suutnud nende jutt poisist aga välja tõrjuda.

Oskarit ümbritsevad ülikoolis enamikus tõsised noormehed ja neid, kes peavad oma eriala kõige meeldivamaks maailmas. Nemat ju teadsid väga hästi Oskari tõeliste teadmiste sügavust. Ühes toas elasid temaga kursusevanem ja ülikooli komsomolikomitee liige. Ka Oskar kuulub komsomoli. Tõsi, kaaslased panid talle alati enne eksamit südamele, et ta rohkem õpiks. Ent kui Oskar järjekordse eksami hästi või ka rahuldavale ära tegi, jäid kaaslased taas vait.

Talitasid nad nagu tõelised sõbrad? Olid nad järjekindlad? Arutas Oskari suhtumist õppetöösse kogu komsomoligrupp või kursus?

Pole kahtlust, et noormees väljub kuue samba vahelt, diplom taskus. Hea tahtmise juures teeb ta 60 küsimust endale kuu ajaga selgeks. Ja kui tal juhtumisi läheb riigieksameil viltu, jääb võimalus neid uuesti sooritada.

Millist eeskujut võib niisuguse kerge töössesuhtumisega inimene anda oma kasvandikele? Kas poleks teda õigemini nimetada pedagoogilis- tedä bigaks?

Ja kas pole selle praagi sünnis süüdi telegi, Oskari kursusekaas- lased? Toimus ju ülal kirjeldatu tele silme all mitme aasta vältel.

J. ELLEN

KILDE

V. ROM. Praegune lääne filoloog II kursuse üliõpilane, endine meditsiiniroodu reamees. Teenis Armeenias, 20 km kaugusel NSV Liidu ja Türgi riigipiirist. Ümber ringi olid mäed ja kuristikud ning mitte eriti kaugel valendas Ararati mägi. Oõsel ronisid telki skorpionid. Nõukogude armee teenides hakkas süstemaatiliselt tegelema spordi ja muusikaga.

Uheks toredamaks päevaks oli, kui me oma pataljoni võistkonnaga saavutasime Armeenia võrkpalliesivõistlustel II koha. Turniir oli väga tugev, kuid üldvõit libises käest vaid väheste võistluskogemuste tõttu. Esimese geimi võitsime, teises juhtisime juba 10:4, siis läks lõpp käest ja sama rada läks ka kolmas geim.

Tore oli pärast tagasi pataljoni sõita ja peopesad õhetasid mitu päeva sõprade käepigistustest.

Kord rääkisid kohalikud elanikud — oli vist tegemist parajate huumorimeestega, kes taipasid, et minusugune põhjamaalasest noor-sõdur palju lõunamaa asjadest ei tea — et jões elab krokodill. Hästi ei tahtnud uskuda, aga pidasin kuuldu igaks juhuks mees. Umbes paar nädalat hiljem hiilis salaja laagrist välja, et veidi supelda, sest ilm oli minu jaoks talumatult kuum. Uju-sin, ja äkki märkasin kivide vahel minu poole looklevat midagi suurt ja kollast. «Krokodill vist!» Spurtis-in mööda kiiret mägijõge pärivett laagri poole.

Krokodill osutus suureks mürgituks nastikuks, aga kiirusest oli kasu, sest umbes 3 minutit hiljem oleks mu «hüpe» juba avastatud. See oli kohutavaim elamus minu sõduripäevadest.

U. KINNA. Praegune ajaloo-osakonna II kursuse üliõpilane, endine Matroosviimelise polgu reamees. Teenis Eesti NSV-s ja Arhangelski lähedal. Põhjas oli tore, ainult talvel tahtnud tuul laagrist ära viia ja suvel mustas õhk sääskedest.

VAHIPOSTIL

(Olupildike sõdurielust)

«Kas oled seisnud vahipostil?» Sõdurite igivana küsimus.

Tunnimees seisab vahipostil, ras- kel sammul astub ta mööda lume trambitud jalgrada, maani lam- banahkne kasukas seljas, suur krae kõrvuni. Kasukas on raske. Hea- meelega riputaks selle postiseene alla naela otsa, aga ei või... külm hakkab. Krae on suu läheduses paksult häämas. Lumi krudiseb vil- tide all ja aeg-ajalt praksatab mõ- ni viltuvajunud traataiateivas.

Sõdur kehitab õlgu justkui ko- hendaks koormat õlal. Jah, kasu- kas on raske ja ühte õlga rõhuj veel automaat. Ta vaatleb tähele- panelikult ümbrust. Jalge all mul- last kaitsevallide vahel asuvad paar aita, mille ustele ja lumele heida- vad laternad postide otsas kollai- kaid munajaid sõõre. Muldvallide taga, ümber kogu laoplati kulgeb härmas traataed, selle taga lage avar väli ja väeosa tuledest särav kasarmulinnake, teisel pool avarat välja on pimedusse uppunud küla. On juba hilisõhtu, õigemini öö. Kõrgel särab tähistaevas.

Vahipostil on vaikne, ainult lue- me krudin viltide all ja üksikud praksatused aiateibais, mis pane- vad tunnimehe võpatama ja eriti tähelepanelikult ümber vaatama. «On küll rahu aeg, aga siin on la- hingupost, kust pole õigust lahku- da enne, kui tuleb uus vahetus.»

Aeg venib. Klubi valgustatud akende taga on täna pidupäev, saalis tantsitakse, Nõukogude arme- e aastapäeva puhul on külla tulnud sefid — rajooni tööstus- kombinaadi töötajad. «Kui hea oleks tütarlastega tantsida olnud!» Nukrast mõttest tekib tahe suitsu tõmmata, aga meenub, et suitsud pidid jääma vahtkonnaülema juur- de lauale.

Tunnimees on jõudnud juba te- ha lugematu arvu tiire, pöördeid, käinud edasi ja tagasi, vallist üles ja alla roninud, kui ta märkab, et klubisaali akendes on tuled kustu- nud. Pidud on niisiis läbi ja aegki üle kesköö. Kustuvad ka tuled ka- sarmus. Varsti tuleb vahetus. Tun- nimees muutub valvsamaks.

«Seis! Kes tuleb?» Püssitoru tõu- seb lähenejate suunas.

Teenisin siis parajasti geodeesia- pataljonis ja täitsime mingis põh- jarajoonis üht ülesannet. Magasime telkides keset taigat. Juba päeval hoiatati meid, et karud võivad kal- lale tulla ja soovitati õõseks relvad igaks juhuks laadida.

Nii tegimegi. Oõsel ärkasime äkki ja kuulsime, et väljas, nii telgi eest kui telgi ta- gant — kõikjal kostis kahtlasi mütsatusi. Tundus, nagu oleks telk

sõduripäevikuist

olnud karudest piiratud. Riietusime ja tormasime välja püssid käes, seal aga tatsasid meie oma väeosa hobused, esijalad kammitsas. Ei tea, kas nad kartsid midagi või tulid niisama inimeste lähedusse. Meie lu- gesime hääre lõpetatuse ja läksime jälle tagasi magama.

M. LEEMETS. Praegune ajaloo- osakonna II kursuse üliõpilane, en- dine reamees. Teenis Saranskis ja Saraatovis. Sõjaväes hakkas tegele- ma spordi ja muusikaga.

Uheks toredamaks mälestuseks on reis signalistina Kaug-Itta. Igal eše- lonil oli kaasas ka signalist, kes peatustel signaliseeris, millal kogu- neda edasisõiduks, millal lõunatada jne. Oli tore tunnetada, et sinu pasunahelide järgi toimib kogu ešelon, tuhanded mehed.

Muidugi oli ka reis tore — pole ju iga päev võimalust tervet meie kodumaad pikuti läbi sõita.

S. KARJA. Praegune eesti keele ja kirjanduse osakonna I kursuse üliõpilane, endine reavõitleja, kelle teenistuspäevad möödusid Eestis.

Meenub, et mõnedel poistel oli kunagi poisikesepõlves algkool poo- leli jäänud. Tookord löödi käega, aga hiljem, kui kaine mehearu juba pähe tuli, hakkasid paljud jälle õp- pima. Mäletan, et meie jaoks oli ka paar säärast poissi. Oli isegi üks seersant, kelle koolitee oli lõppenud viiendas klassis. Sel suvel aga koh- tasin teda jälle Tartus. Oli kah üli- kooli sisseastumiseksamitel. Ja olen kuulnud, et tema pole ainuke. Pea- aegu pooled endistest jaoksastlastest õpivad praegu edasi.

A. ELANGO 60-aastane

Pedagoogikakateedri juhataja pe- dagoogikakandidaat dots. A. Elango pühitses 21. veebruaril oma 60. sünnipäeva.

Enam kui 30 aasta jooksul on pe- dagoogiline elu Eestis olnud seotud dots. Elango nimega. Juubilar, meie ülikooli kasvandik, lõpetas 1927. a. ülikooli magistrikraadiga ja 1931. a. alates on ta seotud tööga Tartu Üli- koolis. Nõukogude korra aastail on dots. Elango töötanud põhiliselt TRÜ pedagoogikakateedri juhata- jana, mõnda aega ka Ajaloo-Keele- teaduskonna prodekaanina.

Ta on osa võtnud paljudest Va- bariikliku Õpetajate Täiendustitu- tituudi täienduskursustest, esinenud linnade ja rajoonide metoodilistel konverentsidel, koolides õppenõu- kogu koosolekuil, raadios, lasteva- nemate koosolekuil jne. Võib liialdamata öelda, et vaevalt on Eestis õpetajat, kes kunagi pole kuulnud dots. Elango esinemist.

Dots. A. Elango teaduslik töö haarab pedagoogika mitut valdkon-

Neile, keda huvitab India

India—Nõukogude Kultuuriühin- gu kirjavahetuse sektiiooni juha- taja Kirtikumar Fultsänd Doši tea- tab Bombayst, et seal vajatakse üha rohkem ja rohkem aadresse nõukogude inimestelt, kes on huvi- tatud kirjavahetusest indialastega. Sektsioon hoolitseb selle eest, et igale soovijale leitakse kohane India sõber. Selleks palutakse asjahuvilisi lähendada sektsioonile vastav soovivaldus, milles an- takse kirjavahetust taotleja nimi, aadress, harrastused jne. järgmil- sel aadressil: India, Indo—Soviet Cultural Society (National Ceren- cil) Penfriendship Section, Syndi- cate Bank Building 4 th Floor, 26. Phirozshah Mehta Road, Fort, Bombay — 1.

Sooviavaldused palutakse kirju- tada kas inglise või vene keeles. Kirjavahetuses kasutatav keel kokkuleppel India poolse korrespon- dendiga.

TRÜ orientalistika-kabinet

Võistlused murdmaasuusatamises

Lähemaks ulatuslikumaks suusa- spordi ürituseks TRÜ-s on 1962. a. osakondadevahelised murdmaasuusa- tamise võistlused.

Võistlused toimuvad 1. ja 2. märtsil algusega kell 16 Tähtvere parvi pütkonnas.

Võistluste kavas on meestele 10 km ja 3x5 km teatesuusatamine, naistele 5 km ja 3x3 km tea- tesuusatamine.

Arvesse läheb igast osakonnast 8 paremat tulemust punkttabeli alusel (naisi ja mehi eraldamata). Raviosakonnal läheb arvesse kaks võistkonda.

Teaduskonnad, korraldage hästi ja organiseeritult osavõtt osakon- dadevahelistest võistlustest, sest selle järgi saate kohti «Kääriku mängudest» osavõtuks.

TRÜ suusasektsioon

Ristsõnade lahendused

(Ristsõnad avaldatud ajalehes nr. 1)

PAREMALE: 1. Taev. 4. Promet. 8. Äsja. 11. Gulia. 12. Inka. 13. Iser. 15. Ruto. 17. Suva. 19. Kirg. 20. Oder. 21. Rainis. 22. Reni. 24. Tornio. 26. Ostende. 30. Oviedo. 32. Dien. 33. Bruno. 36. Raman. 38. Minna. 39. Amati. 40. Arak. 42. Nansen. 45. Sinervo. 47. Indeks. 50. Ever. 52. Liives. 55. Umla. 57. Otsa. 60. Adda. 61. Lars. 62. Rakk. 63. Elva. 64. Atlas. 65. Svea. 66. Siroko. 67. Kura.

ALLA: 1. Tiik. 2. Eger. 3. Vur- gun. 4. Pirogov. 5. Raud. 6. Moore. 7. Tigris. 8. Äksi. 9. «Saun». 10. «Alas». 14. Simo. 16. Terve. 18. Vilde. 23. «Noorus». 24. Tobias. 25. Ioon. 27. Edam. 28. «Nina». 29. Ennius. 31. Ivanov. 34. Uman. 35. Nike. 37. Mann. 41. Rifid. 43. «Norma». 44. Einasto. 46. Vesaas. 48. Dvorak. 49. Kask. 51. Euler. 52. Laos. 53. Idee. 54. Vala. 56. Erak. 58. Tasu. 59. Akka.

HUUMORIT

Õppejõud: «Minu loenguil küll magada ei saa.»

Tudeng: «Saaks siiski, kui te nii kõvasti ei räägiks.»

«Ma näitan nüüd piltlikult, mida ma mõtlen,» ütles professor, kui ta tahvlii puhtaks pühkis.

«Kui dekaan oma tänaseid sõnu tagasi ei võta, lähen ma ülikoolist ära.»

«Mis ta ütles?»

«Ta käskis mul ülikoolist lah- kuda.»

da: kasvatus teooriat, didakti- kat, eesti pedagoogika ajalugu, samuti pedagoogika psühholoogiat. Tema teaduslikku tööd iseloomustab reageerimine aktuaalsetele proble- midele. Eri raamatutena on tal il- munud kaks õpetajatele igapäevases töös väga vajalikku teost: «Klassi- juhataja töö koolis» ja «Õpilaskol- lektiivi organiseerimine ja kasva- tamine». Viimastel aastatel on ta kirjutanud artikleid didaktika sõlm- küsimustest, õpilaste aktiivsuse ja iseseisva mõtlemise kasvatamisest, iseseisvast tööst tunnis. Koos prof. A. Pindiga kirjutas ta õpiku «Kas- vatusteaduse alged» pedagoogika õppimiseks keskkoolis.

Suurt tööd on teinud juubilar pedagoogide uue generatsiooni kas- vatamisel. Peaaegu kõigi TRÜ-s pe- dagoogika alal kaitstud dissertat- sioonide juhendajaks on olnud dots. Elango.

TRÜ kollektiiv tervitab juubilari ja soovib talle veel paljudeks aastateks jõudu teaduslikuks tööks ja tulevaste õpetajate õpetamiseks ja kasvatamiseks.

Spordiklubi konverentsi eel

Eeloleval teisipäeval, 27. veeb- ruaril algusega kell 15 toimub V. Kingissepa tn. võimlas TRÜ Spordiklubi konverents. Konve- rentsil, mis toimuvad iga kahe aasta tagant, kuulatakse ära Spordiklubi juhatus aruanne, arutatakse Spordiklubi tööd ja valitakse uus juhatus. Viimas- tel aastatel on kehakultuur muu- tunud ülikoolis massilisemaks. Kehakultuurlaste üldarv on tõusnud 2700 üliõpilasele, kel- lest Spordiklubi liikmeid on 2005. Arvukamateks sektsiooni- deks on suusamine (484), võimlemine (400 osavõtjaga), akadeemiline sõudmine (350) võrkpall (162), matkasport (160), orienteerumissport (105), jahindus ja kalandus (104), laskmine (125). Kokku te- gutseb 25 sektsiooni. Möödunud aasta jooksul korraldati või võeti osa 722 võistlusest. Meis- tersportlasi valmistati aasta jooksul ette 7 (plaan 9), I järgu sportlasi 59 (plaan 41), II järgu sportlasi 147 (plaan 146), III järgu sportlasi 247 (plaan 240), VTK II astme märklasi 511 (450), ühiskondlikke instruktoreid 190 (70) ja spordikohtunike 100 (70). Ühiskondlikus kor- ras töötati spordiehituste raja- misel 27800 tundi.

Kergejõustiklased saavutasid võidu üleliidulisel ja vabariikli-

Uusi teatmeteoseid TRÜ Teaduslikus Raamatukogus

Атлас схем железных дорог СССР. Москва 1961. 143 lk.

Аппаратура сверхвысокого давле- ния. Кодумайе ja välismaise kirjanduse annoteeritud nimestik 1950.—1960. a. kohta. Moskva 1961. 152 lk.

Г. З. Инасаридзе. Библиографи- ческий указатель отечественной урологии и смежных областей за 100 лет (1855—1955). 2. köide. Tbilisi 1961. 361 lk.

Экономика капиталистических стран в 1960 году. Majandusli- kult arenenud maad). Teatmik. Moskva 1961. 442 lk.

Финансово-кредиторный словарь. Esimene köide A-L. Moskva 1961. 663 lk.

Г. С. Левин. Библиографический указатель отечественной литерату- ры по хирургическому лечению ле- гочного туберкулеза за 1917—1959 гг. Minsk 1961. 168 lk.

Мифологический словарь. 2. trükk. Leningrad 1961. 292 lk. Советское уголовное право. Bib- лиография 1917—1960. Moskva 1961. 563 lk.

kul ametiühingute spartakiaa- dil. TRÜ kergejõustiklased töid koju 28 ENSV meistrititlit. Hästi on esinenud ka ülikooli orienteerumissportlased ja alpi- nistid. Läti Riikliku Ülikooli, Riia Polütehnilise Instituudi ja TRÜ matškohtumisel saavutasid võidu meie orienteerumissport- lased. Leningradi—ENSV matš- kohtumisel saavutas meie üli- õpilastest koosnev orienteeru- misspordi võistkond esikoha. Võidukad olid ka alpinistid Balti vabariikide kõrgemate koolide mägironimise võistlustel.

Märkimisväärsete saavutuste kõrval esineb Spordiklubi töös kahtlemata veel suuri puudusi. Mitmed kehakultuurikollektiivid töötavad halvasti, nõrk on pro- paganda. Ülikooli tähtsaima spordisündmuse, TRÜ spartaki- aadi korraldamisel esineb suuri puudusi, vähe korraldatakse teaduskondadesiseid üritusi, nagu matku, matškohtumisi jne.

Konverentsil tuleb kõiki puu- dusi arutada, et neid edaspidi parandada. Iga teaduskond, kus seda pole tehtud, peab veel nel- päevil iga 40 Spordiklubi liik- me kohta valima Spordiklubi konverentsile ühe delegaadi. Ohtlasi loodab TRÜ Spordiklubi juhatus kõigi asjahuviliste roh- ket osavõttu konverentsist.

TRÜ Spordiklubi juhatus

Tallinna televisioonistuudios

Jällegi avanes reale meie üliõpi- lastele võimalus esineda laiemale publikule. 14. veebruaril toimus Tallinna Televisioonistuudios TRÜ üliõpilaste-isetegevuslaste kontsert. Kontserdist võtsid osa Tartu Üli- õpilasmeeoskooor dirigent R. Ritsin- gu juhatusel ja rahvakunstiansam- bel H. Mikkeli käe all.

Meeskooori esituses kuuldi sõdu- rite koori J. Meituse ooperist «Noor kaardivägi», M. Saare «Leelot» ning ukraina rahvalaulu «Sõitis kasak Doonau taha».

Rahvakunstiansambel esitas neli tantsu; naisrühma tüdrukud «Lau- päeva õhtu», segarühma tantsijad «Koivisto sappo» ja «Tuljaku» ning kõik koos Helju Mikkeli uue tant- susüüdi «Meil kolhoosis».

Kuidas kontsert publiku poolt vastu võeti, on teadmata. Meie püüdsime omalt poolt anda kõik selle õnnestumiseks.

M. TULVA

Auto ja moto- huvilised!

Arvestusi liikluseeskirjade tund- mises võetakse täiendavalt vastu 26. ja 28. veebruaril kell 14. Kõi- gil, kes mingil põhjusel ei saanud sügissemestril arvestusi ära anda, koguneda peahoonesse füüsika- auditoriumi nr. 1 ette.

Järgmise õppegrupi moodusta- mine praktiliseks õppesõiduks toi- mub 2. märtsil kell 15 füüsika- auditoriumis nr. 1. Gruppi võe- takse ainult neid, kellel on arves- tus liikluseeskirjade tundmises sooritatud.

LEMBI TIIVAS

ja

KALJO MERILO,

soovime palju õnne!

Farmaatsiaosakonna V kursuse

E. Luhats proovil rahvapilli- orkestrit juhatamas.

TEADAANDED

TRÜ sisevõistlused tennises alga- vad laupäeval, 24. veebruaril kell 12. Registreerimine enne võistlust alqst TRÜ võimlas (Kingissepa tn. 19).

TRÜ KINOLEKTOORIUMIS

Täna kell 19 kuulata J. Peegli mälestusi Suurest Isamaasõjast. Järgneb kunstiline film «Baltiku- mi saadik».

OHISKONDLIKUD

LOODUSKAITSEINSTRUKTORID!

26. veebruaril on konsultatsioon põllumajanduse praktikaga ja maastiku planeerimisega seotud küsimustes (ringi villistlane L. Jaanson).

Ohiskondliku looduskaitseinstruk- tori eksa m toimub märtsi algu- ses.

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар- туский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тар- туского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik- numbril hind 2 kop. Tellimise nr. 1687 MB 01405

NLKP XXII kongressi jälgedes

NLKP programmis on suurt tähelepanu omistatud bioloogiale. Bioloogia peab tulevikus kujunema teaduseks, mis otseselt abistab paljusid rahvamajandusharusid, eeskätt aga põllumajandust ja meditsiini. NLKP XXII kongressil seati bioloogia-teaduste ette suured ja praktilised ülesanded.

Kaasaegses teaduses, eriti aga bioloogias omavad järjest suuremat tähtsust eksperimentaalsed uurimused, mis baseeruvad piirialaste teaduste, nagu füüsika, matemaatika ja keemia uusimate saavutuste kasutamisele. Eksperimentaalsed uurimused võimaldavad üle minna nähtuste kirjeldamiselt orgaanilise elu kõige keerulisemate protsesside avastamisele.

Bioloogiaosakonna ka-teedrite töötajad on kavandanud ja on kavandamas uusi ülesandeid, mis on vahetult seotud praktikaga ning mis otseselt väljenduvad teaduslike tööde temaatikas.

Nii uurib zooloogiaka-teedri kollektiiv Eesti NSV veekogusid ja vee organisme, et selgitada kalamajanduse bioloogilisi aluseid. Abiks meditsiinile jätkatakse süvendatud uurimistööd kooliõpilaste füüsilise arengu seaduspärasuste väljaselgitamisel praktilise eesmärgiga anda õpilaste füüsilise arengu hindamise teoreetilised alused.

Talomesüstemaatika ja geobotaanika kateeder selgitab pealtparandamise mõju karjamaa heinakamara koostisele. Erilist tähtsust omistatakse kõrge produktiivsusega ala-

mate taimede, eriti ainuraksete vetikate bioloogia ja kasvatusmeetodite uurimisele.

Taimefüsioloogia-kateeder töötab probleemi kallal, kuidas suurendada puittaimede külmakindlust ja missugused füüsikokeemilised protsessid toimuvad taimedes nii vegetatsioonil kui ka puhkeperioodil.

Nimetatud teemad on kõik eksperimentaalset laadi ja mõeldud otseselt praktika abistamiseks, kusjuures ühtlasi töötatakse välja ka efektiivsete võtete teoreetilised alused.

Õppetöö osas on läbi vaadatud õppeprogrammid ja tehtud neisse korrek-tiive. Zooloogias käsitletakse senisest enam põllu-, ala- ja kalamajanduse kahjureid, geobotaanikas põllu- ja alataimede haigusi, kohalikus flooras — kahjurtaimede ja umbrohtude leviku ja tõrje võimalusi, bioloogia õpetamise meetodikas — põllumajandusalaste näitlike õppevahendite valmistamist, taimefüsioloogias ja taimede biokeemias — taimede külmakindluse aluseid ja külmakahjustuste vältimise võimalusi; taimekasvatuse ja põllumajanduse tootmise alustes on läbi vaadatud ja ümber hinnatud maaviljeluse heinaväljasüsteemi seisukohad. Valikainetena

on kavas «Kasulike taimede ressursid», «Dekoratiivaiandus», «Mesindus» jt.

1961. a. teadusliku töö aruanded näitavad, et kateedrite töötajatel on püüdnud heita kõrvale killustatus teadusliku töö temaatikas kateedri piires ja hakata töötama kollektiivselt ühe küsimuse kallal, sest on selge, et 20. sajandil, kus teadus areneb edasi kiiresti, ei ole võimalik keerdküsimusi lahendada ükski, ilma kollektiivi osavõtuta, kaasaegse apara-

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIORGANISAT-SIOONI, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETI-ÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 2. MÄRTSIL 1962

Nr. 6 (511) XV aastakäik

Meie kandidaat NSVL Ülemnõukogu valimiste

Bioloogide ülesanded

tuuri ja tehnikata.

Niisuguste aktuaalsete küsimuste lahendamiseks antakse vastus Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komitee käskkirjale, mis näeb ette seostada õppe- ja teadusliku töö teaduskonnas põllumajanduse otsese abistamisega.

Äsja koostas osakond perspektiivplaani aastateks 1962—1980. Viimases nähakse ette osakonna laienemine mitmel rindel, nii õppe- kui ka teadusliku töö alal.

Et bioloogiaosakond peab andma meie vabariigile kvalifitseeritud bioloogia- ja keemiaõpetajaid, siis on hädavajalik, et need valmistataks ette lahuse teoreetiliseks eksperimentaalse suunaga bioloogidest. Viimased hakkavad töötama teaduslikes uurimisametites ja laboratooriumides. Vastavalt sellele võttis teaduskonna nõukogu vastu otsuse ja tehti taotlus Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komiteele avada 1962. a. sügisest bioloogiaosakonnas kaks erihariduse pedagoogilise ja teoreetiliseks eksperimentaalse. Seega peab üliõpilaste vastuvõtukontingent ka suuresti muutuma. Käesoleval ajal ei suuda osakond täiesti rahuldada vajadusi ei pedagoogide ega teoreetikute järele. Asi seisab nimelt selles, et vastuvõtukontingent on senini olnud väga piiratud (20—25 üliõpilast). Kui 1962. a. sügisest alates lubatakse bioloogiaosakonda vastu võtta 30 üliõpilast pedagoogilisse ja 15 üliõpilast teoreetiliseks eksperimentaalsesse harru, siis oleks asi enam-vähem lahendatud.

Kateedrid on oma eesmärgid ja ülesanded tiheidalt sidunud teiste uurimisametitega nii vabariigi piires kui ka kaugemal. Valitseb viljakas koostöö Riia, Vilniuse, Kaunase,

Leningradi, Moskva ja Kiievi teadlastega. Suhteliselt tihe side teaduslike tööde vastastikuse vahetamise ja kirjavahetuse näol on kujunenud Poola, Saksa DV ja Tšehhoslovakkia.

Selleks, et töö laabuks tulevikus normaalselt, on vajalik kujundada kindel materiaalne baas ja see varustada ajakohase aparatuuriga. Vaja on teadusliku kaadriga täiendamist. Teaduskond on planeerinud eksperimentaalbioloogia baasi Riia mnt. äärde aktinomeetriaama vahetusse lähedusse, kus kujundatakse välja ka eeskujulik õppe- ja katseaed. Kateedrite tugevdamiseks on kavatsus senisest enam kasutada suundspirantuuri Nõukogude Liidu piires ja ka välismaal. 1962. a. jooksul saavutavad osakonna õppejõud sajaprotsendiliselt kandidaatriiki.

Halvem on lugu doktoritööde valmimisega. Kuid ka siin on juba kasutatud esimesi võimalusi, mida pakub Nõukogude-maa teadlaste ettevalmistamise kord. Nii on taimemesüstemaatika ja geobotaanika kateedri juhataja H. Trass vabastatud 1. veebruarist õppetööst ning on asunud vanema teadusliku töötaja kohale. Kahe aasta vältel peab tal valmima doktoritöö. Doktoritööde valmimine lähemal aastatel on plaanis veel mõnelgi osakonna õppejõul.

Looduslike ressursside igakülgne ja ratsionaalne kasutamine ning viimase süsteemi väljatöötamine ja rakendamine kui üks kommunismi materiaalse tehnilise baasi eeldus, on ja jääb ka TRÜ bioloogidele üheks peamiseks ülesandeks.

H. MIIDLA, Bioloogia-Geograafia-teaduskonna dekaan

JOHAN EICHFELD

Jälle on liigines valimised ning kõige paremad ja tublimad töötajad esitatakse saadikukandidaatideks NSV Liidu Ülemnõukogusse.

Sm. Eichfeldi tuntakse kui suurepärase inimest ja maailmakuulsat teadlast, kes kõik oma teadmised annab rahva hüvanguks.

Eriti tänulikud on sm. Eichfeldile polaarvööndi elanikud, sest eks ole suures osas tema teene see, et Kaug-Põhjas kasvatatakse põllu- ja aedviljakultuure. Sm. Eichfeld lahendas põllumajanduskultuuride põhjarajoonidesse liikumise küsimused, tõestas võimaluse luua polaarvööndi tingimustes juurvilja- ja söödabaase ning aretas spetsiaalsed kiirelt valmivad kultuurid. Koola poolsaarel töötas sm. Eichfeld polaarkatsejaama vanemlaborandina, seejärel teadusliku töötajana ja katsejaama direktorina.

Pärast Suure Isamaasõja lõppu asus sm. J. Eichfeld tööle Eesti NSV rahvamajanduses. Ka kohalike põllumajanduskultuuride paremate sortide aretamisel on tema tegevus olnud viljakas. Ent see on ainult osa tema tööst.

Sm. Eichfeld on NSV Liidu Teaduste Akadeemia kirjavahetajaliige, Üleliidulise Lenini-nim. Põllumajandusteaduste Akadeemia liige ja Eesti NSV Teaduste Akadeemia president. Aastail 1958—1961 oli sm. Eichfeld ühtlasi ka Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees.

Eesti NSV teeneline teadlane Johan Eichfeld on sagedane külaline Eesti kolhoosides ja sovhoosides. Lihtsas südamilikus vestluses annab ta põllumajandustöötajatele nõu, kuidas paremini ja kiiremini tõsta saagikust.

Rahvas hindab kõrgelt tema panust teadusse ja põllumajandusse ning toetab sm. Eichfeldi kandidatuuri valimistel NSV Liidu Ülemnõukogu Liidunõukogusse.

D. BRAINOS, Tartu VI Keskkooli õpetaja

gi loengut, seinaleht ilmus ebaregulaarselt.

Teiste sektorite tööga võis rahule jääda. Ära tuleks märkida massilise kultuuritöö sektori tegevust (sektori juhataja Aavo Otsar), kelle

hea organiseerimise tulemusena suudeti moodunud olümpiaadil esineda ise-seisva kontserdiga. Varemadel aegadel pole see õnnestunud.

Isetegevus on praegu kõige vabamaks küsimuseks. Olümpiaadiks ettevalmistamine kulgeb halvasti: kõiki kollektiive ei ole suudetud tööle rakendada, ka proovidel ei käida korralikult.

Uus komsomolibüroo tekku järeldused puudujääkidest komso-molitöös! N. PÖDER

Vääriline?—On!

Teisipäeval kohtusid valijad rektor prof. F. Klementiga, kes kandideerib NSV Liidu Ülemnõukogu Rahvaste Nõukogusse.

Kandidaadi eluga tutvustas valijaid usaldusmees sm. E.-L. Mikkel-saar.

Mitmealgeline on sm. Klementi tegevus ja kõiges on ta end näidanud kui tõeline, eesrindlik nõukogude inimene.

Seejärel rääkis saadikukandidaat oma tegevusest rahvasaadikuna. Selles on nii seadusandlik tegevus seaduseelnõude komisjoni liikmena, kokkupuuted asutuste, organisatsioonide kui ka üksikisikute murede ja vajadustega.

Sõnavõttudest jäi kõlama, et saadikukandidaat on õigustanud ja õigustab ka edaspidi meie usaldust.

J. KEEVALLIK

PRAKTIKAL

Veel viimased nõuanded vanemalt kolleegidelt ja siis klassi, kus noorukest õpetajat võtab vastu vähemalt paarküm-mend poissi-tüdrukut, kes oma ilmetega on peeglik igale lausele, igale liigutusele, kes panevad unustama tagumistes pinkides istuvad «kohtunikud» ülikoolist ning toovad tagasi rahu ja enesekindluse.

Tunni hilisemal arutelul ootad aga omakorda hinnangut ja tunnend end õpilasena. Ring on sedapuhku jälle täis saanud.

Tehti kakknvõtteid

Möödunud nädalal oli Majandusteaduskonna komsomoli-organisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek. Möödunud perioodi tööst rääkis sekretär Mare Mukk.

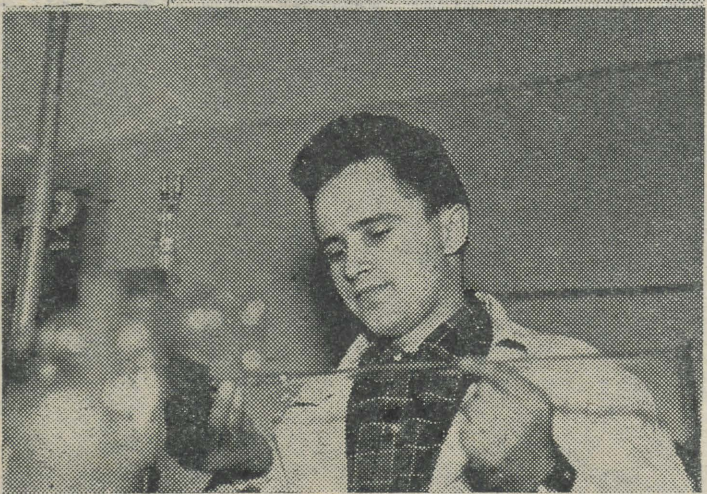
Parimaks tunnistati III kursuse rahanduse eriharu komsomoli-grupi töö. Seal korraldati mitmeid huvitavaid üritusi, organi-

seeriti regulaarselt poliitinformatsioone jne. Ka õppeedukuselt on rühm teaduskonnas üheks paremaks — eksamisesiooni hinnete keskmine oli 4,4.

M. Mukk märkis massilise poliitilise töö sektori juhataja I. Siimoni ebarahuldavat tööd: eelmisel semestril ei suudetud pakkuda teaduskonnale ühte-

Enne lõpetamist

Keemiaosakonna V kursuse üliõpilaste diplomitööd edenevad jõudsasti. Huvitava tööga tegeleb Aarne Maaroo. Ta uurib luminofooride ergastusmeetodeid. Esialgu oli muret aparatuuri, nüüd on aga sellega korras.

Teine diplomand, Viive Kurm, uurib luminofoore. Katsete käigus tuleb kindlaks teha luminofoori omadused ja täpne koostis: kõik pole siin veel selge. Ka möödunud aastal oli selletemaline diplomitöö, kuid uurimistega ei jõutud lõpule. Viive Kurm loodab selle huvitava ülesandega varsti valmis saada. Siis asub ta töö teise etapi — kristallide uurimise juurde.

TOIMETUSE POSTIST

Oma mõtteist teadusliku töö üle Majandusteaduskonnas kirjutab meie kaubanduse eriala neljanda kursuse üliõpilane Uku ALAKIVI. Ta jutustab meile, kuidas neil algasid kokkupuuted teadusliku tööga juba esimesel kursusel kursusetööd tehes ja milliseid kogemusi see neile on andnud.

Sm. Alakivi tunneb muret selle üle, et kursusetööd ei saa tihti tähtselt vaadata ja nende kvaliteet on madal. Põhjuseks toob ta, et õppejõu poolt antud ja omavahel jaotatud teemadest osa aga üliõpilasi ei huvita. Ja ta teeb ettepaneku, et üliõpilased ise valiksid endale töö teema antud distsipliini raames, õppejõud aga tutvustaks neile ühe või teise probleemi teoreetilist ja praktilist tähtsust, aktuaalsust ja raskust. «Kui töö on enda valitud, siis on üliõpilasel moraalne vastutus töö suhtes, mitte ainult administratiivne kohustus, sest ta ise tahtis seda tööd teha.» Kui aga

keegi ei tunne mingi probleemi vastu huvi, siis võiks talle teema anda või määrata.

Huvi teema vastu on kirja autori arvates üheks teguriks, mis määrab, kas sel töö on teaduslikku väärtust või jääb see «käsitöö» tasemele.

«Juristid võiksid lahendada koos majandusteadlastega mitmesuguse hanketingimuste ja lepingute täitmise korda ning tagajärgi käsitlevaid probleeme, koos geograafide ja bioloogidega saab uurida tootlike jõudude ratsionaalse paigutuse küsimusi, koos matemaatikutega majandusliku tegevuse analüüsi, planeerimist jne. Isegi mõni filoloog võiks koos majandusteadlastega teha revideerimist tõlketöös, koos ajaloolastega saaks aga edukalt uurida rahvamajanduse ajalugu jne.»

Ta lõpetab oma kirja sooviga, et teiste erialade üliõpilased ulataksid oma käe majandusteadlastele eesmärgiga muuta teadus tööleheks tootlikuks jõuks.

*

Võõrkeelte osakonna II kursuse komsomoligrupi koosolekul tehtud ettepanekutest lisaspetsiaalsuste õpetamise alal kirjutab meile Tiiu VESMES.

Küsimuse arutamisel kursuse lahtisel komsomolikoosolekul 22. veebruaril ilmnas, et võõrkeelte õpetajal ei ole oma kutsetöös võimalik lisaspetsiaalsust (muusika, kujutav kunst ja joonestamine, kodundus) küllalt põhjalikult ja ettenähtud ulatuses rakendada, sest ülikoolis saadud teadmised jäävad kesisteks, nende sügavamaks omandamiseks ei piisa aga ülikoolis lisaspetsiaalsustele ette nähtud ajast (6–8 tundi nädalas). Teiselt poolt on käesoleval ajal ja ka tulevikus koolides suur puudus võõrkeelte õpetajatest, sest võõrkeelte õpetamisele pööratakse üha suuremat tähelepanu. Juba praegu on klassid rühmadesse jaotatud, rääkimata sellest, et tehakse katseid esimese klassi õpilastega võõrkeelte õpetamiseks.

Aineõpetaja tööpõld on niisilts küllaltki avar ja lisaspetsiaalsusi ei lähe n.ö. «aukude täiteks» vaja. «Puudu jääb just erialastest teadmistest, seda rohkem, et uue õppeplaani alusel peab iga lõpetanu oskama põhikeele kõrval veel teist võõrkeelt niivõrd hästi, et seda saaks vabalt õpetada vähemalt kaheksanda klassini.»

Koosolek tegi ettepanekud:

1. Muuta lisaspetsiaalsuste õpetamine võõrkeelte osakonnas fakultatiivseks.

2. Vabanenud tundide arvel tuua lisaks võõrkeelte loenguid — praktikume, vastavalt vajadusele kas põhikeeles või teises võõrkeeles. Ülikoolil on selleks avarad võimalused foneetikakabineti näol.

TÄNA KELL 19 on ülikooli umis loeng REVOLUTSIONILISEST kinolektori- Järgneb film KUUBAST.

«LEEGITSEV SAAR», mis

2. Tartu Riiklik ülikool

on üks huvitava- maid 1961. aasta dokumentaalfil- midest.

KESKAJA SKOLASTIKUTE RETSEPTIDE JÄRGI

nud loengud.» alustab oma sõnavõttu bibliograafia-instituudi üliõpilane B. MAMAIŠUR Harkovist. «Kui aga kõrgem haridus seisnaks vaid teadmiste edasiantsemise, tõsi küll, ei maksaks ülikooli asutada.» Kõrgema haridusega spetsialistides nähakse täie õigusega kindlate vaadete inimest. Kas aga keskajast pärit loengute süsteem vastab kasvatus- töö tänapäevastele nõuetele? Autor arvab, et ei.

Loengutel antakse üliõpilastele kõik töed valmi- tena, lahendatud kujul; tee nende juurde jääb üli- õpilasele tundma- tuks. Enamiku üli- õpilase ajast võt- vad loengud viivad ta olemasoleva süs- teemi juures pas- siivsusele. «Mõelda loengute üle pole tal aega peaaegu kunagi ja seda po- legi vaja, sest ek- samiks-arvestu- seks teab ta küllaldaselt.» Ta jätkab: «Kas üliõpilane on nõus konseptis kirjutatuga, see ei huvita kedagi; nõusolemine on nagu iseenesest- mõistetav.»

Artikli autor toob terve rea juhte, kus üliõpilastel polnud oma arvamus ühe või teise kunstiteose kohta, ja ütleb, et kasvatusdööd ei tule jätta üks- nes poliitundide hooleks, väljapoole õppetööd. «On ju kõrgema kooli otseseks ülesandeks õpetada oma seiskukohta omama, muuta teadmised veendumus- teks. Keda me siis ette valmistame: kas loojaid, kommunismiajastu inimesi või lihtsalt täideviijaid?»

MIDA ON TARVIS TEHA? Tema arvates: «Kõige lihtsamat ja kõige küpsenemat — muuta loengulis- seminariline õppesüsteem seminarilis-loenguliseks. Loenguid ei saa täiesti kaotada, minema visata, sest on vaja sissejuhatavaid, suunavaid, informeeriva loenguid. Kuid peamiseks kõrgema kooli õppe- protsessis peab saama seminar, võib-olla dispuut. Selle üle võib vaielda, ent üks on silmanähtav: kuivõrd rohkem on tulu heast, õppejõu poolt juhi- tavast aktiivsusest ja konkreetsest laadusest võrrel- des tihti igavate ja elukaugete loengute osavõtmata kuulamisega.»

Meie üliõpilane on küllalt küps sellisteks semi- narideks, dispuutideks, diskussioonideks; on aeg lõpetada tema käekõrvaltalutamine.» Ja B. Mamai- sur küsib: «Kas me lahendame juba kõik küsimu- sed, et lektoritel jääb ainult kateedrist igavesi ja vastuvõetamatuid tödesid kuulutada?»

Õppejõu osatähtsus ei lange seetõttu, et ta ei loe enam loenguid selle sõna tänases mõttes, vastu- pidi — õppejõu osa kasvab. Sest on ju palju tähtsam — ja paljudgi huvitavam! — suunata inimi- hinge, teda tundma õppida.

Autori arvates on selline ümberkorraldus vähe- malt humanitaaraladel lihtsalt paratamatu.

KUIDAS LAISKADEST LAHTI SAADA?

maksa ranget kohut mõista direktorite üle. «Muudame parem olemasolevat korda. Lubatagu meil puupäid ja laiska õppeasutustest minema aja- da. Las nad loovutavad oma koha arukatele. Ärgu loetagu väljalangemist kõige suuremaks surma- patuks!»

LOENGUID KIRJUTAB ... MASIN

ülevaadete — ja minna üle steklograferitud kur- suste.» Seda on mõnel pool mõnes aines varemgi tehtud.

Kui trükitud loengutekst on igal üliõpilasel, siis on küllaldane korraldada mõned konsultatsioonid, anda üliõpilastele aega ettevalmistamiseks ja nad sooritavad eksami ilma erilise töö ning närvitsemis- seta ammu enne sessiooni lõppu. Kaob mahukas ja mittetänuväärne töö loengute üleskirjutamise alal. Seda teeb masin. Ja ka õppejõul on aega teadusli- kuks tööks. Raskuspunkt asub praktilistel vormi- del: seminaridel, laboratoorsest tööst jne.

Sisseastumisel on ikka veel juhuslik- kust. Ajalookandi- daat V. NIZNIKOV arvab, et oleks kas- sulik luua üliõpilas- kandidaatide instituut esimesel kursusel. Samaaeg- selt tuleks rektoritele anda õigus tuua alates teisest semestrist päevasesse osakonda vabanenud kohtadele üle paremini edasijõudvaid üliõpilasi õhtusest ja kaugõppeosakonnast.

KÕIK ALGAB PEDAGOOGIST

jandusinstituudi dotsendi J. JUDITSEVI arvates vajalik kehtestada prooviloengute lugemine. Need näitavad kohe, kas inimene väärib pretendeerimist selle või teise vakantse kohta täitmisele. Kõrgemate

«Keskajast täna- päevani on «tead- miste edasiantsemise põhivahendi- diks», nagu armas- tatakse öelda, jää- nud üliõpilasele bibliograa- fia-instituudi üliõpilane B. MAMAIŠUR Harkovist. «Kui aga kõrgem haridus seisnaks vaid teadmiste edasiantsemise, tõsi küll, ei maksaks ülikooli asutada.» Kõrgema haridusega spetsialistides nähakse täie õigusega kindlate vaadete inimest. Kas aga keskajast pärit loengute süsteem vastab kasvatus- töö tänapäevastele nõuetele? Autor arvab, et ei.

Diskussioon jätkub

«Komsomolskaja Pravda» veerudel jätkub diskussioon prof. A. Aleksandrovi artikli alusel. Avaldame allpool mõtteid diskussioonilt, samuti ülevaate ühiskonnateaduste õpetamise alase mõttevahetuse avaartiklist.

õppeasutuste juhtide suhtes teeb ta ettepaneku kaotada määramine ja seada sisse valitavus.

Tootmises või- deldakse tormami- sega, kuid kõrge- mates õppeasutus- tes on see millegi- pärast seaduslikuks tehtud sessiooni näol — selle mõttega alustab oma artiklit Volgogradi Mehhaanika-instituudi assistent J. ALBERT.

«Sessioon sünnitab sündsusetu nähtuse, ühe prügi silmaajamise liigi — «mahakirjutamise» (üliõpilaste terminoloogia järgi). Paljud üliõpilased arvavad, et eesmärgi saavutamiseks on kõik vahendid ühtlasi head ja varustavad end eksamile minnes spikrite ja muude «vahan- ditega». Kõik eksa- minaatorid teavad seda, kuid suhtu- vad sellesse erine- valt. Ühed panevad kohe pärast spikri märkamist «mitte- rahuldava». Teised võtavad spikri ära, kuid eksamineeri- vad siliski. Kolman- dad teevad näo... et mitte mingild spikreid pole üldse olemas. Üldiselt tuleb välja, et kes kelle ka- valusega üle trumpab.»

Aastad mööduvad, aga spikker eksisteerib ikka. «Logardit spikri eest karistada, tunnistada seda, on isegi meeldiv. Kuid asi on selles, et spikreid ei ka- suta mitte ainult loodrid. Sest semestri jooksul ei jõua isegi kohusetruud kõiki alneid küllaldaselt tundma õppida. Ei ole kerge mõne päeva jooksul suurt aineosa meelde jätta. On ju nii, et mõned õppejõud kasutavad loengute pidamisel konsepte, olgugi et neil igapähe tuleb meele pidada võrde- misel vähevoitu materjali, seda enam, et enamik ei loe kursust esimest aastat.»

Tekib küsimus: kas on vaja sessioone? Kas poleks parem nad kaotada, jättes endiseks õppevahetaja? (Jutt pole kaugõppest). See annaks õppeaastale lisaks 7 nädalat.

«Võidakse küsida: aga kuidas siis üliõpilast kont- rollida? Seda on vaja läbi mõelda kõigi aine- te õppejõududel. Kõrgemas matemaatikas näiteks võiks olla semestris kaks-kolm kollokviumi ala- gruppides, kaks kontrollitööd, kaks-kolm iseseisvat kodust ülesannet ja igal üksikjuhul pandaks hin- deid. Nende järgi, arvestades ka seda, kuidas üli- õpilane ilmutas end praktilistel õppustel, võib välja tuua semestrihinde. Iga mingi grupiga töötav õppejõud võib suuremate vigadeta ette öelda nuudki, missuguse hinde saab üks või teine üliõpi- lane eksamil.»

Eksamineerida tuleb meie arvates ainetes, mille tundmist ei saa praktiliselt kontrollida. Küsida ei tule kogu kursuse ulatuses, vaid kõige tähtsamat.

Selline teadmiste hindamine süsteem lubaks kao- tada eksamihinnete fetišismi, millest rääkis sm. A. Aleksandrov oma artiklis.»

Loomingulist hu- vi teaduse vastu tuleb läta enne- kõike kooliõpilas- tes. Nii arvab Mosk- va Oblasti Peda- googilise Instituudi kateedrijuhataja professor A. P. KUZJAKIN ja toob selle tõenduseks näite zoo- pargi noorte bioöloogi ringi ronem kuni 40-aas- tase tegevuse naol. «Inimese andumust, kutsumust tuleb kõigepealt välja selgitada abiturientide juu- res.»

Tuntud matemaatik — akadeemik Sobolev käis paljudes Siberi koolides. Igas koolis andis ta lõpe- tajatele erineva raskusega ülesandeid. Kes kerge vaevaga neist jagu said, neid küsis ta veel suu- selt ja parimalet kirjutasi soovitusse Novosibirski ülikooli astumiseks. See on õige ja väga hea ranu- tute valiku meetod.

«Esimesele kursusele vastuvõtmise ainult saavu- tatud punktide summa alusel viib selleni, et kõrge- masse kooli astuvad puudlikud, hea mäluga noo- red, kes tavaliselt mitte milleski kütkestatud poie. On kanju, et vastuvõtukomisjonid osutavad vane tähelepanu õppenõukogude soovitusetele, abiturien- tide eadile olimpiaadidele, nende esimeste teadus- like uurimuste tulemustele. Ma tean juttumeid, kus sisseastumissooviavaldusele lisati teaduslikus kesk- ajakirjanduses avaldatud artikleid tommised, kuid neil polnud otsustavat tähtsust...» kirjutab prof. Kuzjakin. Ja ta meenutab oma õpinguaastad: «Sis- oia õppeaastad samuti üle koormauid, kuid tana- sest vanemal määral; oia konustusiik loengutekuas- tamine, kuid puuamisi teadusliku töö toru karis- tati nüüdest leebemalt. Kergesti lanenud enne- tähtaegne eksamine sooritamine ja nende järgmise õppeaasta aigusse ülevõtmise, kusjuures seelõut stipendiumist iima ei jaetud. Personaalistipendiume anti teiste edusammude eest oma eriaia looval omandamisel ja ei osutatud otsustavat tähenauust hinnetele. Tookord ei vaadatud üliõpilastele kui ilmetutele üksustele, kes jouavad edasi sada või vähem protsenti.»

ÜLIÕPILASMÕTTELE LENNUAVARUST?

on nõus, et peame oma kasvandikke iseseisvale loo- mingule õpetama. See pole vaieldav. «Kuid miks peavad kõik kõrgema kooli lõpetajad olema tead- (Järg 4. lk.)

Sellise pealkirja all valdab profes- sor Aleksandroviiga Moskva Avioinsti- tuudi rektor prof. I. OBRAZTSOV. Ta

Esimesele kursusele filosoofiat? Jah!

Moskva Mäeinstituudi marksismi-leninismi kateedri juhataja M. STARO- DUBTSEV alustab oma artikliga mõttevahetust ühiskonnateaduste õpetamisest. Kauased vaatlused ja mõtisklused on autori ja tema kolleegide viinud mõniti, et marksismi-leninismi õpetamine kõrgemas koolis on vaja tõsiselt ümber kor- raldada.

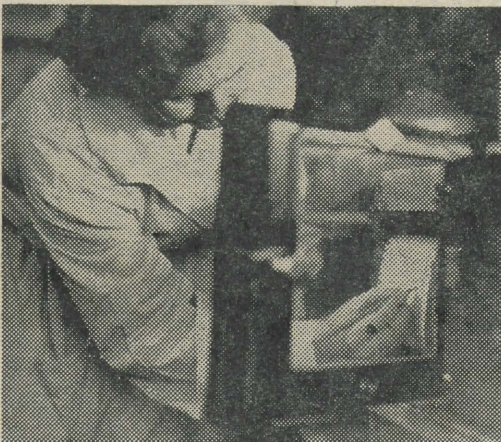
Väljapääsuke olukorrast, kus kõik on tagurpidi — õpetatakse alguses tea- dusi, hiljem aga antakse võimed nende sügavamaks mõistmiseks — on autori arvates ainult üks: selline ühiskondlike aine õpetamise järjekord, mis vastab marksismi koostisosade struktuuri leninlikule iseloomustusele.

«Mõni aasta tagasi korraldati meie instituudis Kõrgema ja Kesk-erihariduse Ministertiumi loal ümber marksismi-leninismi õpetamine: esimesel kursusel on dialektiline ja ajalooline materialism, teisel ja kolmandal poliitiline ökonoomia, kolmandal ja neljandal NLKP ajalugu. Peale selle loetakse vanematel kursustel fakultatiivseid loengutsükleid eetika, esteetika ja ateismi alustest. Lõppetapiks on eriseminar dialektilises materialismis. Siin süvendavad lõpetajad esimesel kur- susel saadud teadmisi, õpivad tundma mõningaid tähtsaid kaasaegse loodus- teaduse, tehnika ja filosoofia probleeme.

Selline kord õigustab end täielikult. Kõigepealt saab üliõpilane juba ülikooli lävel endale reida, mis aitab tal lahti mõtestada suhtumist ellu, töösse, tea- dusesse, tulevasse erialasse.»

M. Starodubtsev märgib, et viimastel aastatel on instituudis kasvanud üli- õpilaste huvi ühiskonnateaduste õppimise vastu. Ent uus kord kohustab paljus kasvatajaid. Ta nõuab neilt sügavamaid teadmisi ja painduvamaid õppemeetodeid.

Ta lõpetab: «Panime ette oma lahenduse. Kas on teisi? Arutame.»

Biokeemiakateedri vanemlaborant D. En- no. Momendil tegeleb ta elektroforegram- mide lugemisega densidomeetri abil.

KÜLM Ookean

ÜLO TUULIK

«Kes sa ütlesid neid olevat...»

«Lätlased... Aga kurat sa täpselt tead. Võib-olla venelased või leedulased.»

Suur ja hall meri, tuul nagu väsimus, pressis tuule ja jääga mehi kalatekil. Oli juba kuus või seitse palli, kui me rõõmuga nägime, kuidas pardale tuleb traalipära: helen-dav ja raske. See rippus algul poor-di kohal, nagu kontrast roostele ning mustusele, siis langes laeva-laele.

Nad olid võitnud.

Mees kastiluugilt tõusis, võttis uue serbakutäie kalu, viskas lauale.

Kuid just siis, kui kõik näis olevat lõppenud, tuli see, mida me ei uskunud: üksik suur laine, nagu ära eksinud seitsmepallisele, kuid veel tasasele merele, tõstis koos kalatünnidega merre kaks väsinud inimest. Ta lihtsalt võttis nad enda kaasa, pühkis üle parda.

«Oli...» hüüdis nooruk soolamis-tünni juurest. «Mehed! Mehed!»

Ta hakkas äkki teki ringi jook-sma, nagu otsiks laeva, millega pääs-ta, siis aga kangestus, kalaveresed kändid taimele rippu: me olime neist liiga kaugel.

Teised vaatasid kangestunud pealt, näod vastu külma tuisuilm.

Nad tulid varsti vee peale, paari-kümne meetri kaugusel laevast.

Neil, nagu meil kõigil, pidid ole-ma rasked vatiriided ning jalgu käng-iltsevad pikad säärikud. Võib-olla olid neil veel kummiriided.

Pidi tingimata visatama pääste-vööd, enne kui riided vetitavad, sest siis oli pääsemine võimatu.

Kas nad jõuavad? Üle parda need lendasidki — suu-res kaares, kaks valge-kollast rõn-gast.

Need visati täpselt meesteni, kuid laine ei andnud neid kätte.

Mehed sumasid ja rabelesid, jää-ne pidi juba neid kangestama.

«Näe, viskas fufaika ära...»

«Säärikud...»

«Teine on veel jalas.»

«Teine ei tule.»

«Noo-oo-oo.»

«Vett täis. Ta ei suuda tõmma-ta...»

Eil Teine tuul!

Üks meestest hakkas lähenema aeglaselt laevale, teine aga, veel üleni riietes, püüdnud kaua pääste-vööd, jäi korraga krampil, ta liigutu-sed ahenesid. Ta oli jõudnud punk-ti, kus jääne vesi tappis inimese hirmsa elutahtu, kangestas meeled tulma rahuga.

Jää tuli peale.

Mees, kes oli end lahti riieta-nud — ta pidi noor ja tugev ole-ma — jõudis juba peaaegu laevani.

Talle visati uus päästerõngas ning ta sai selle kätte.

Hehk hiljem lendas tugeva käega visatud neljas päästerõngas.

See visati hoopis teises suunas —

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga, võib-olla juba ala-teadlikult, suutis vabaneda sääri-

vastu liikuvale jääle, väsinud me-hest kaugemale. Me jäime imestuse-ga vaatama.

«Mis nad teevad?»

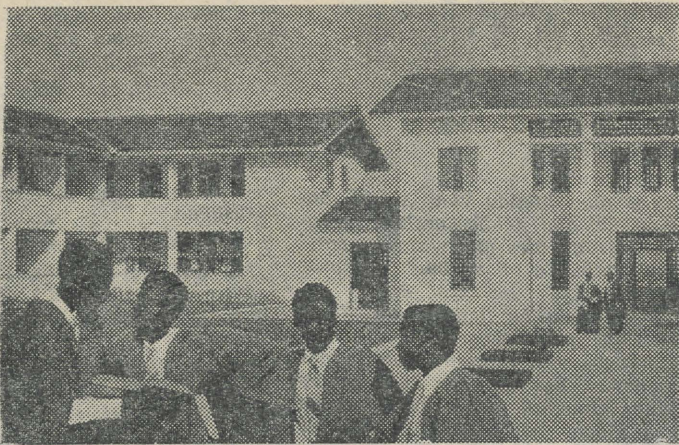
«Mis nad teevad?»

«Midagi ei tee,» vastas mees kas-tiluugilt. «Tuul või jää toovad nüüd rõnga meheni.»

Toovad?

Kas oli rõngas visatud nii täpselt, et tormisäbrus meri ta kohale toob? Tuli...

Mees nägi seda, ning viimase, krampliku jõuga,

LOOMISE ÜMBER

Gaana pealinnas Akras ilmuvas ajalehes «Aafrika Hääl» öeldakse: «Aafriklane tõuseb oma võimsuses, aafriklane maitseb vabadust, aafriklane püüdleb valguse poole. Hommik puhkeb verega peitsitud Aafrika mägede kohal.»

Need sõnad innustavad igaüht lähemalt tundma õppima selle paljukannatanu kontinendi kurba minevikku ning heroilist olevikku.

Ülikooli orientalistikakabinet on juba pikemat aega taotlenud rajada oma koosseisus aafrika-alast õpperingi. Eeltoodud selleks on tehtud mitmeid. Eriti tihedad sidemed on loodud Moskva Patrice Lumumba nimelise Rahvaste Sõpruse Ülikooli gaanalasest üliõpilase Emmanuel Mensahiga, kes taotlusest on informeerinud isegi Gaana Vabariigi presidenti dr. Nkwameh Nkrumahit tema muulise külaskäigu ajal Moskvasse, saades presidendilt täieliku heakskiidu. Gaana-poolse toetuse osas laseme järgnevalt kõnelda E. Mensahi kirjel.

Lugupeetud sõbrad!

On kahetsetav, et sellise õilsa eesmärgi juures, nagu meie oleme endile seadnud, talab meie kirjavahetus ometi nii kesiseid radu. Kuid ma olen kindel, et nautumises minuga, et vähemalt algstaadiumis peab see nii olema, sest on tarvilik läbi teetada palju administratiivset laadi üksikasju.

Nüüd vaatleme seda, mis on juba tehtud. Sellest peale, kui saan teilt teise kirja, oli mul võimalus sõlmida väga häid sidemeid ja saada hinnatavaid nõuandeid. Astusin kontakti Moskva Gaana saatkonna kasvatussektoriga. Siin avaldati täit tinnustust meie taotlusele Aafrika tutvustamise alal rahvusvahelises ulatuses. Gaana delegatsioon, kes viibis siin malpidustuste puhul, kuulas samuti huviga minu jutustust siirast armastusest aafriklaste vastu, see elab nõukogude inimeste südames. Ta lubas täit toetust selleks, et Aafrika õpperingi loomise kavatsust krooniks edu. Mind volitati kirjutama kodumaale mistahes materjalide saamise asjus, mida pean vajalikuks kavatsuse edukaks teostamiseks. Praegu antakse mulle raamatuid ja brošüüre lugemiseks, et võiks avaldada oma teadmisi moodsa suundade alal Aafrika küsimuses. Samuti lubati mulle kinofilmi Aafrika mitmepealilisest elust. Ja ma mõlen, et häid filme võiks näidata Aafrika õpperingi pidulikul avamispeaval. See oleks sobiv visuaalne abi Aafrika mõistmiseks. Sellest kõigest võite näha, et töötan tõsiselt kavatsuse edu kindlustamiseks.

Olen kindel, et mõistate minu seadusepärast huvi teie kavatsuse suhtes. Tõsiasi on, et teisejärgulisi huvi osutan sellele, mida etendab kõnesolevas asjas minu isik. Olen samuti kindel, et nõustute minuga, kui väidan, et Aafrika on kõige vähem mõistetud, kõige vähem tuntud ja kõige halvemini kirjeldatud kontinent. Lääneriikides leidub koole, kus tegeldakse Aafrika-alaste õpingutega, nagu näiteks London School of African and Oriental Studies. See on Londoni ülikooli osa. Teatavasti kujutavad need asutused endist uurimiskeskust, kus koostatakse plaanid aafriklaste metsikuks rühmideks, Aafrika inimjõu ja maapõuevarade ohjeldamatuks eksploatamiseks.

Nüüd pöördume tagasi idapoolsetesse maadesse ja eriti Nõukogude Liitu. Mõjukas nimistu Nõukogude Liidu majanduslikust ja tehnilisest abist, antud ühegi tüssamiseta, on nüüd avalik saladus. Nõukogude rahva harukordne armastus ja avameelne sõprus aafriklaste vastu, nii hämmastamanev oma sügavusel, on küllaltki tõhus tõend sellest, kes on tänapäeva maailmas aafriklaste sõbraks.

Märkus: vahepeal on juba osa raamatuid ülikooli orientalistikakabinetti kohale jõudnud.

Kas võib aga olla juttu suure sõpruse olemasolust juhul, kui pooled tunnevad teineteist nii vähe? Iga rahva ajurakukeseks on tema kõrgemad õppeasutused. Neist väljuvad juhtivad inimesed. Seepärast näen ma teie ülikooli kavatsuses nõukogude rahva ja aafriklaste vahelise veelgi lähedasema suguluse ja sõpruse aluseid. Ma näen selles Nõukogude ja Aafrika sõpruse tõelist hoonet ja püsivat maailmarahu.

Tänuga kviteerin Teie kõikide kirjade ning õnnitluskaartide saamist. On tõepoolest meeldiv mõelda, et huvitute kestvalt aafrika-alase õpperingi loomise kavatsusest. Kui Teie ülikooli administratsioon liikkas edasi piduliku avamise möödunud aastal, arvasin põhjuseks mittekülmaladase entusiasmi. Nüüd aga kogen, et olen tugevasti eksinud.

Ei, meie ühine idee pole ununenud. Leian, et minust on saamas mingisugune «unenäolaps» jutustuses, kus minu ärkamine saab võimalikuks vaid meie ühise hüvangu teostamise puhul. Teid huvitab kindlasti teada saada, et meie kavatsust projekt pole ammugi enam ainult Teie ja mulle kuuluv saladus. Meie president ja informatsiooniminister said sellest teada, kui nad viibisid Moskvast möödunud aasta juulis. Nad lugesid Teie tervituskartit ning kogu meie kirjavahetust ja olid kõigest väga huvitatud. Kui oleme teoks teinud aafrika-alase õpperingi avamise, soovib meie informatsiooniminister Teie ülikooli külastada.

Praegu on minu valduses suur hulk raamatuid ja publikatsioone Aafrika kohta Teie üleandmiseks. Et ma ei saa selleks kasutada kirjaposti, tuleks Teil paluda kedagi omade hulgast sõtta nende vastuvõtmiseks Moskvasse.

Meie ühise ettevõtte teostamiseks võiks teie nüüd anda lõpliku tähtpäeva.

Möödunud suvevaheajal külastasin Krimmi, sel puhul võisin näha paljusid huvitavaid ning ajaloolisi paiku. Olin Sevastopolis, kus nägin suurepärast panoraaamale ning diagramme, mis kujutasid sõjakolledusi. Olin ühe turismirühma koosseisus. Alustasime teekonda ülevas meeleolus, ent kui olime ringkäigul vaadelnud neid stseene, hääbus naer meie huultel. Meie näod süngestusid ja meil oli vastik sõjast kõnelda. Siis soovisin, et meie riigimehed näeksid neid loova kunsti imetlusväärseid saavutusi ning kuulaksid pealt seda sõnatut juttu, mida nad vestavad.

Oodates Teie kirja, lugupidavalt

EMMANUEL MNSAH

Pildil on Gaana ülikool Akras.

Jnimese heaks

Kaasajal, millal progress haarab mitte ainult tehnilisi alasid, vaid ka täppis- ja humanitaarteadusi, millal järjest enam rakendatakse raadiotehnika ning elektroonika seadmeid ja teisi moodsaid tehnika saavutusi, on töökaitse, töötervishoiu ja ohutustehnika küsimused oluliselt tähtsad kõikidel erialadel.

Seepärast nõuab NSV Liidu kõrgema ja keskerihariduse ministri käskkirjaga 13. oktoobrist 1961. a. igakülgete abinõude rakendamist füüsilise ja vaimse töö kaitset käsitleva ohutustehnika ja tuletoorjale alase õppetöö paremustamiseks. Tuleb ellu viia kõik NSVL Kõrgema ja Keskerihariduse Ministeriumi kolleegiumi ning Hariduse, Kõrgemate Koolide ja Teaduslike Asutuste Ametiühingute Keskkomitee Presiidiumi ühise koosoleku otsuse nõuded (29. juunist 1961. a.).

Kõrgema haridusega spetsialist peab oma erialal üldteaduslike, ohutustehnika ja tuletoorjale alaste teadmiste baasil suutma välja kujundada vajalikud töökaitse-, töötervishoiu-, ohutustehnika- ja tuletoorjale alased abinõud, et kaitsta oma erialases töös kollektiivi liikmete elu ja tervist, aga ka sotsiaalistlikku omandit.

Selle saavutamiseks kohustatakse täiendama ohutustehnika ja tuletoorjale aluste õppeprogramme ja viima need kaasaja nõuete tasemele. Ohutustehnika ja tuletoorjale spetsiaalküsimused liigitatakse kõikide eriala- ja tehniliste distsipliinide õppeprogrammidesse. Nõutakse menetluspraktika aruannetes ja kursuse- ning diplomitöödes teemasse puutuvate ohutustehnika ja tuletoorjale küsimuste esitamist töö eri lõigus. Ohtlasi nõutakse üliõpilaste teadmiste kontrollimist ohutustehnika ja tuletoorjale eriküsimustes ka erialaainete eksamitel ja

riigieksamitel. Soovitakse isegi diplomitööde koostamist töökaitse ja ohutustehnika aktuaalsetes küsimustes. Kandidaadideksamine vastuvõtmisel tuleb kontrollida eksamineeritava teadmisi ohutustehnika valdkonnas ja seda eriti antud erialal.

Ohutustehnika ja tuletoorjale alase teadusliku töö viljelemise ergutamiseks on UTU liinis NSV Liidu Kõrgema ja Keskerihariduse Ministeriumi Teaduslik-Tehnilisel Nõukogul ette nähtud igal aastal kolm medalit, et autasustada sellel alal parimaid teaduslikke töid sooritanud üliõpilasi.

Üliõpilaste hulgas tuleb teha selgitus- ja kasvatustööd selleks, et tõsta nende teadmisi, vastutust ja kohusetunnet ohutustehnika ja tuletoorjale alal.

Seejuures ei ole TRU praktikas vähesed need juhud, kui üliõpilased laboratoorsest tööst, ekspeditsioonidel jm. rikuvad isegi juhendaja silma all ohutustehnika ja tuleohutuse nõudeid. Paljudel juhtudel ei teostata nõutavat üliõpilaste ohutustehnika-alast instrueerimist. Seadmete ohutuse eest vastutajad on sageli passiivsed. Kaitsetehnika ja individuaalkaitsevarustuse rakendamine on tihti juhuslik. Tulemuseks on nii mõnigi tööõnnetus ja sellega seotud tööviimetus.

Ohutustehnika ja tuletoorjale alase õppetöö paremustamiseks anti TRU-le 1962. aastaks küllalt suur spetsiaalne assigneering ohutustehnika ja tuletoorjale laboratoorse seadme täiendamiseks. Praegu toimub TRU-s tööl NSV Liidu kõrgema ja keskerihariduse ministri ning Eesti NSV Kõrgema ja Keskerihariduse Komitee käskkirjade elluviimiseks.

Dotsent V. RITSLAID

Kohtumis-koosolekul

Ülikoolirahva sidemed teatriga peaksid olema palju tugevamad kui nad on praegu, märkis sm. K. Ird möödunud neljapäeval üliõpilastega toimunud kohtumiskoosolekul. Sm. Ird rääkis meie tänapäeva teatri mitmetest probleemidest nii üleüldises ulatuses kui ka meie vabariigis.

Põgusalt puudutas ta ka «Vane-muise» tulevast repertuaari. Järgmisel hooajal saame näha A. H. Tammsaare «Juuditit», aga juba varsti on oodata uue algupärase opereti esietendust.

A. VIRUNURM

Avatakse tantsukool

Vastu tulles üliõpilaste soovile korraldada peotantsude õppimiseks kursusi, otsustas klubi avada tantsukooli. Tantsukoolis on tunduvalt paremad võimalused tantsude, õige liikumise ja hoiaku omandamiseks kui kursustel. Tantsukursuste kava võetakse läbi poole pikema aja jooksul ning lisaks õpetatakse veel mitmeid teisi tantsu.

Näitena märgime ära, et peotantsude kursuse pikkus on ühe kava ulatuses 18–20 tundi, tantsukoolis aga keskmiselt 40 tundi.

II ja III klassis õpivad kõik tantsijad selgeks nii mees- kui ka naispartneri tantsusammud, mille tulemusena omandatakse oskus õpitut edasi õpetada.

Osavõtjate registreerimine toimub 5. märtsini teaduskondade ametiühingubüroos ja klubis.

Kõigil sisseastujail koguneda 7. märtsil kell 17 klubisse.

A. SIIMER

Diskussioon jätkub

(Algus 2. lk.)

lased? Meid ei häiri, et näiteks insener — meie instituudi kasvandik sai meistriks. Meid ei tee rahutuks amet, me tunneme muret vaid selle üle, kuidas ta saab hakkama talle usaldatud tööga. Ja kui ta on südamega asja juures, töötab loovalt, iseseisvalt — siis oleme rahuldatus. Professor arvab, et «kommunistliku töösseühendamise kasvatamine ei tähenda üksnes üliõpilasesse armastuse sisendamist üksikute, elukute «loovate» külgede vastu. Me peame õpetama igasugust tööd — musta, igapäevast — austama, näitama eeskujulist andumust, argipäeva asjade vastu, kohusetruudust igal pool. Rõhutan just kohusetruudust, ausat tööst, konna heaks on üks kommunistlike moraalkoodeksi kõlbelsi printsipte.»

Autor arvab, et on tarvis kasvatada ja õpetada loovale tööle, loovale iseseisvusele kõiki üliõpilasi, hiljem töös ja töö abil teha kindlaks, kes neist on suur individuaalsus.

«Iseseisvus, looming, teaduslik töö laboratooriumis, mõtisklused raamatut lugedes — sellela on üliõpilasest tühjad, mittetäisväärtuslikud. Ja on tarvis, et meie üliõpilasnoorus täiesti selgelt ette kujutaks: looming pole vaba kujutluse mäng. Ta nõuab suurt, vahel rasket tööd.»

Mida siis teha? Ja I. Obratšov vastab: «Rohkem tuleb mõelda üliõpilaste õpetamise vormide, õppeprotsessi graafiku üle. Vähendada üliõpilaste ja õppejõudude õppekoormust. Luua üliõpilaste iseseisvaks tööks tingimused, uuesti läbi vaadata mõningate õppeainete sisu, rakendada õppeprotsessis teaduse ja tehnika kaasaegseid saavutusi.»

Kui tähelepanelikult analüüsida ülikoolikursusi, saab selgeks: neisse on palju liigest materjali kogunenud. Nad on kohmakad, ülearu tömahukad muutunud. Kõike pole aga vaja üliõpilastele ette kanda. Meie edasiliikumiseks ülesandeks on valida sellest teadmistemereist välja tähtsamad, eesmärgipärasemad materjalid, mis kujundavad tulevast spetsialisti, on vajalikud tema edasises tegevuses.

Mõned keemia ja füüsika peatükid kordavad keskkooli materjali. Selle asemel võiks rohkem tuumafüüsika ja keemiaga tegelda. Kõrgema matemaatika kursustes pühendatakse palju tähelepanu nn. puhtale matemaatikale, diferentseerimise ja integreerimise erivõtetele. Elu aga nõuab masin-

matemaatika ulatuslikku rakendamist õppeprotsessis.

Paljud laboratoorsed tööd või kodused ülesanded on sisult pinnapealsed, annavad vastuseid eriküsimustele. Selliste tööde kuhjumine võib vaevalt üliõpilases loogilist mõtlemist kujundada, ette valmistada eruditsooniga spetsialisti. Ta ainult «sõõb» aja ära.

Kuid me pole ainult õpetamise sisu, vaid ka selle kvaliteedi eest vastutavad. Hiigelsuur on hea loengu osatähtsus. Sm. Obratšov lisab, et loengud on eriti tähtsad seal, kus valmistatakse spetsialiste uue tehnika alal, sest tehnika arengule ei jõua õpikud ja õppevahendid järele.

Professor Obratšov esitab veel ühe vastuväite Aleksandrovile. «Tõeline looming ei eelda üksnes uute ideede sündi, vaid ka nende ellurakendamist. Just seepärast näib mulle otsituna, ebaõigena teadmiste ja oskuste vastandamine, mida lubab endale artikli autor. «Oskus on teadmistest kõrgem.» kinnitab prof. Aleksandrov, «sest oskus loob uut, teadmine aga ei loo midagi. Kaasaegne oskus baseerub peaaegu täielikult teadmistel. Oskus eeldab teadmiste olemasolu. Eraldada oskust teadmistest ja seda enam veel neid vastandada tähendab vastandada teooriat praktikale. Siin ei või jätta meelde tulematat Gorki sõnu: «Targad pead eladis tarkadest kätest eraldatult ja ainult vähesed neist peadest said aru sellest eraldatuse idiotismist.»

Kirjutuse autor ütleb, et teadmisi seostab orgaaniliselt oskustega kogu üliõpilaste teaduslik uurimistöö ning katse- ja konstruktoritöö.

Ta peab vajalikuks anda üliõpilastele rohkem iseseisvust. «Päästa valla nende entusiasm, tuline püüe uue poole. On ju kogemused näidanud: nad võivad professorite ja õppejõudude juhendamisel täita tõsiselt teaduslikke ning katse- ja konstruktoritööd.» I. Obratšov lisab, et tihti jääb meil puudu nõudlikust usaldusest üliõpilase vastu, sellest usaldusest, mis sünnitab iseseisvuse, sügava kodanikuvasutuse.

«Teine küsimus on ühiskondliku elu sisu,» kirjutab professor. «On ju ometi meie kohustuseks suunata kõrgema õppeasutuse komsomolitööd. Kui komsomollorganisatsioon ei loe õppimist ja teaduslikku tööd oma tähtsaimaks tegevuseks, on see meie süü, rektoraadi ja parteiorganisatsiooni süü, kes ei osanud kommunistlike noorte tegevust õigete radadele juhtida.»

TEADAANDED

Alaliselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) esineb teisipäeval, 6. märtsil kell 19 ettekandega NSV Liidu Ülemnõukogu valimistest NSV Liidu Ülemnõukogu Rahvaste Nõukogu valimiste Tartu linna valimisringkonnas nr. 372 komisjoni esimees R. Aulingu. Filmid: «Spartakiadi lipp», «Grausia kuurortides» ja «Port-Said».

Eeloleval laupäeval, 3. märtsil toimub TRÜ klubis Ajalo-Keelteaduskonna näiteringi esituses A. Kaldal.

«PATSEBA SAAREMAAL» esietendus. Etendus algus kell 20. Pääsmed on eelmüügil TRÜ klubis.

Pühapäeval, 4. märtsil kell 20 toimub TRÜ klubis puhkeõhtu «SIIT JA SEALT».

ENE KAJANDI ja EINAR TANDRU Õnnitlemel Farmaatsiaosakonna III kursuse

15. märtsil toimub TRÜ klubis küsimuste ja vastuste õhtu teemal «Meie ülikool». Küsimusi võib esitada kõige kohta, mis puudutab meie ülikooli. Küsimusi võib esitada õppetöö, spordi, ühiskondliku ja teadusliku töö kohta, ülikooli majandusala ja kunstilise isetegevuse kohta, ülikooli arenguspektiivide kohta, võib esitada küsimusi isiklikult kõigile TRÜ kollektiivi liikmetele jne.

Küsimustele vastavad kõige kompetentsemad isikud nii ülikoolist kui ka väljastpoolt ülikooli, kui see osutub vajalikuks.

Küsimused võivad olla esitatud ka personaalselt. Küsimuste esitamisel ei ole tingimata tarvis märkida esitaja nime.

Küsimused adresseerida klubile ja anda kirjalikult TRÜ peahoone valvelauda kuni 8. märtsini 1962. a.

Toimetaja asetäitja J. PEEGEL

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükojaka trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2176 MB 01442

MEIE REPORTER PAJATAB

24. veebruaril toimunud Tartu-Kääriku suusamatkast võitis osa mitukümme üliõpilast (ja mina), kellest umbes pooled olid tütarlapsed.

Matkateel oli näha kõikide kursuste ja teaduskondade tütarlasi, enamasti koos minuga üksikult ja kahe-kolmekaupana.

Parimaks osavõtjate poolest tuleb mul lugeda kindlasti teist keemia kursust, kust Toomas Tenno tõi matkale tervelt 8-liikmelise matkagrupi. Et matkajate võimed olid eri-

Üliõpilased ja mina

Tartu-Kääriku suusamatkal

nevad ja minu omad ka, siis nad liikusid kahes neljaliikmelises grupis. Peab ütleva, et siia kuuluvad peale minu kolm tütarlast, kes samuti kui poisid edukalt Käärikule jõudsid. Ka järgmise päeva veetis see grupp Kääriku kaunil kuu- (vabandust: suusa-)maastikul ja hakkas oma sõbralikkuse ning ühtehoidmisega meie ülikoolirahva hulgas ja

minu juures kindlasti silma.

Matkast võitis osa ka meie õppejõude, kusjuures suusatreenner sm. Erna Abel edestas pea kõik meesmatkajad, naistest ja minust rääkimata (aga rahvast võitis matkast osa ühe kolmasaja inimese ja kuuesaja suusa).

Matk oli meile, osavõtjatele ja minule mitte ainult jõuprooviks, vaid ka

Meie kandidaat

NSVL

Ülemnõukogu

volimistel

Inimene

7 ema andis üliõpilaspiletid kätte neile, kes olid kõik sisseastumiseksamid «viitele» teinud. Kui see kõrgekasvuline südamliku näeratusega mees nende kätt surus, ei teadnud tulevased tudengid vist muud, kui et nende ees seisab TRU rektor Feodor Klement.

Mööduvad aastad. Sisseastujatest on saanud diplomandid. Aastad täis õppimist ja eksameid, muresid ja õnnestumisi kõrvuti, siis diplomitöö ja riigieksamid. Ja jälle surub lõpetajail kätt professor Klement, rektor, teadlane, noorte kasvataja.

Võib-olla, et ülikoolis veedetud aastate jooksul ei olegi neil, keda ta täna ära saadab, olnud kuigi palju isiklikke kokkupuutumisi temaga. Kuid nad on ometi kuulunud selle pere hulka, keda juhivad ja kelle tegudest-toimetustest alati

Onnitleme meie töökaid naisi rahvusvahelise naistepäeva puhul!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOI PARTEIORGANISATSIONI, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI-ÕHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REDEEL, 9. MÄRTSIL 1962

Nr. 7 (512) XV aastakäik

noore südamega

tab alati noorte teadlaste uusi hüpoteese, ka siis, kui need on vastukäivad tema omadele. Karl Rebane meenutas muuhulgas, kui võrd köitvad on alati sm. Klementi vestlused, kus tema, palju rännanud ja palju näinud inimene, jagab oma reisimuljeid. Ülikooli teaduslik sekretär sm. I. Maaros teab tunnistada, kui palju üliõpilasi pöördub muredega tema poole (isegi siis,

Ta ütles, et ta soovib meile, noortele, sedasama: et töö, mida me teeme, oleks meile kõige tähtsam, kõige armsam.

Kui me neid sõnu meeles peame, kasvab meiega hulga selliseid, kes oma tööga teenivad rahva suure austuse ja usalduse. Niisuguse usalduse, nagu seda on teeninud ülikooli rektor professor Feodor Klement, meie saadikukandidaat NSV Liidu Ülemnõukogu Rahvuste Nõukogusse.

M. VIIDING

Meile ei tule nagu mõttesegi, et naine võiks meiega mittevõrdõiguslik olla. Ent ometigi on see nii mitmel pool meie planeedil.

Me ei saa unustada Aafrika emasid, kelle tööst küüruvajunud selg on tema pisitütre või -poja lastelaks.

Ka nemad ja samuti kõik rõhutatud naised kogu maailmas saavad varem või hiljem oma elu peremeesteks. See on paratamatu, kuid nõuab visa võitlust.

Parema elu nimel alustas 16-aastasena oma õnne eest võitlust vabadusvõitlejate ridades Kuuba tütarlaps Aleda, praegune revolutsioonilise armee sõdur (pildil). Tema võitlust on krooninud edu.

DOKTOR SALME SIBUL

Ükskõik kuidas ka püüad juttu tema enda peale keerata, juhib ta selle ikka nii, et pead kuulama teistest.

«Ilma aktiivita on võimatu olla niisuguse suure teaduskonna ametiühingubüroo esimees. Üks inimene ei teeks siin midagi ära,» ütleb Salme Sibul.

Eks ta ole õige. Arstiteaduskond on tõesti väga suur ja aktiiv on siin ilmtingimata vajalik. Aga ega aktiivgi ei kujune välja täiesti isendast, vaid seda peab looma. Salme Sibul on suutnud seda teha. Suurteks abilisteks on tal üliõpilased A. Vask, L. Jaama, V. Knut, T. Malleus, H. Viira, dekanadi töötaja E. Ambo, õppejõud K. Villako, K. Podar, J. Seeder, M. Kull ja paljud teised aktivistid.

Arstiteaduskonna ametiühinguorganisatsioon on suurimaid ülikoolis. Seekord on nii, et kõige parem on just selle kõige suurema töö.

Ülikooli ametiühingukomitee esimees H. Unger leiab, et juba nende tööplaan üksi räägib nende suhtumisest oma ülesannetesse kogu südamega. Kõik plaani võetud üritused on hoolega läbi mõeldud ja tõesti sellised, et kohe on näha püüdu teha teaduskonna elu mitmekesiseks ja huvitavaks. Ekskursioonid Hiiu maale, suvel Kesk-Aasiasse, ametiühinguaktivistide küllasõit Riia Meditsiinilise Instituudi üliõpilastele — need kõik räägivad juba ise enda eest.

Möödunud laupäeval käis 35-liikmeline isetegevusgrupp A. Rammi koostatud estraadietendusega «TRU kõhvik teenindab ainult TRU kollektiivi liikmeid» külas TPI energietikutel. Kavas on anda šefluskontserte kolhoosis, 7. märtsil aga psühhoneuroloogilises haiglas. Planeeritud on ülemaailmsele üliõpilastele ja noorsoofestivalile pühendatud puhkeõhtu.

Toredad olid ju ka Arstiteaduskonna poolt kõhvikus organiseeri-

tud õhtud moodsast kunstist ja muusikast.

Igale poole jõuab Salme Sibul. Igasse üritusse paneb ta oma hinge. Vene osakonnas pole siiani olnud oma isetegevusrühmi. Sel semestril saab ka seal isetegevus ja lad alla: moodustatakse isegi koor ja näitering, sest andekaid isetegevuslasi on osakonnas palju. Isetegevusolümpiaadile tuleb Arstiteaduskond kahe näidendiga.

Lähemal ajal sõidab VI kursuse tervistavasse spordilaagrisse Käärikule. Seal peetakse loenguid arstietikast ning kavas on korraldada kursuseõhtu.

Üheks tähtsamaks arsti-etika nõudeks on kohusetunne. Seda peab tulevastelt arstidelt juba varakult nõudma. Ja mitte ainult nõudma, vaid ka arendama ja kasvatama. Nii ongi iga üliõpilase kohta sisse seadud kartoteegikaardid, millele märgitakse hindes mitmesuguste ülesannete ja kohustuste täitmise kohta. See võte on praegu küll uus, kuid Salme Sibula arvates on sel suur kasvatuslik mõju. Käitumisküsimusi arutab õpperühm, kuhu kuulub antud üliõpilane. Kui nüüd on tarvis kirjutada üliõpilasele ise-

loomustus, siis jäävad ära tühjad sõnadetegemised ja lakoonilised «aktiivne», «tubli» jt. ning nende asemele ilmuvad tõeliselt objektiivsed ja ausad, põhjendatud hinnangud.

Teaduskonna ametiühingubüroo õppe- ja teadusliku töö komisjon kuulutas välja võistluse parimale ametiühingurühmale, keda premeeriti ekskursioonidega Leedusse ja Riiga.

Arstiteaduskonna seinalehti oleme kõik lugenud. Huvitavad ja suure hoolega koostatud. Siin peab mainima A. Rammi professionaalset kätti.

Pidevalt jälgitakse õppejõudude ühiskondliku töö koormust ja püütakse saavutada ühiskondlike ülesannete ühtlane jaotamine.

Artikkel kannab pealkirja «Salme Sibul» ja see ilmub naistepäeva lehes. Ning ometi on siin juttu kogu teaduskonna ametiühinguorganisatsiooni tööst. Arvan, et kõik, kes teavad ja tunnevad doktor Salme Sibulat, on murega selles seostamises nõus.

Onnitleme Teid naistepäeva puhul, Salme Sibul!

A. SARAPUU

AGITAATORID ARSTITEADUSKONNAST

Kohe pärast õppevaheajalt naasmist alustasid agitpunktis nr. 8 tööd agitaatorid, Arstiteaduskonna üliõpilased. Koos tulevaste juristidega abistati valimisjaoskonda nimekirjade kontrollimisel, teatatakse agitpunktis üritustest, loengutest, vestlustest, kohtumistest kandidaatidega. Valijate kodudes korraldatakse vestlusi.

Enamik meie 200-liikmelisest agitkollektiivist teeb oma tööd hoolega ja edukalt. Parimaiks agitaatoreiks on seni stomatoloogiaosakonna, raviosakonna II kursuse ja raviosakonna I kursuse üliõpilased.

Üks kolmandik meie jaoskonda kuuluvast valijaist on üliõpilased, kes ise on agitaatorid. Loodame, et nemad, meie kolleegid, tulevad 18. märtsil esimestena valima.

M. POTASENKOV

kogu südamega osa võtab rektor Feodor Klement.

Veel ei ole teadus leidnud võtet, kuidas sünteesida aega, ja õöpäev on ikka ainult 24 tundi pikk. Päevast päeva aga peavad rektoril sellesse mahtuma teaduslik töö, administratiivne tegevus, saadikukandidaadi kohustused. Ja mahuvadki. Me kõik imetleme ta vastamatust ja nooruslikkust.

Nüüd räägivad kõik ajalehed ta elust — et ta on sündinud tööliste perekonnas, olnud tõeline ja õpetaja, et ta õppis Leningradi ülikoolis, oli samas aspirandiks ja lõi seal NSV Liidu esimese luminestsentsi-laboratooriumi, et tema õpilased on saanud tuntud teadlasteks, et neil on omakorda õpilased ja meie kaasüliõpilaste hulgas on neidki, kes võivad end uhkusega pidada rektori teaduslikeks lapselapse-lasteks. Prof. Klementi teaduslikust tegevusest võivad palju kõnelda näiteks eksperimentaalfüüsika kateedri juhataja Karl Rebane, TA Füüsika-Astronoomia Instituudi teaduslik töötaja Pjotr Luštšik — nuike esimene rektori õpilastest, kes peatselt kaitseb doktori-väitekirja — ja paljud teised. Nad räägivad rektorist ka kui juhendajast, kui vanemast seltsimehest. Sm. Luštšik näiteks kõneles sellest, et prof. Klement hindab üle kõige julgust ja initsiatiivi teaduslike küsimuste lahendamisel, et ta tervi-

kui need ei kuulugi otseselt rektori lahendamisele olevate küsimuste hulka. Ja leitakse nõu ja toetust, kui asi on toetust väärt. Eksimuste puhul on sm. Klement aga äärmiselt printsiipaalne kohtumõistja.

Täna tahaksin meenutada veel üht episoodi.

On ülikooli komsomoliaktiivi nõupidamine. Opetatud Nõukogu saalis piduliku laua taga istuvad üliõpilased-aktivistid, arutavad õppe- ja teadusliku töö küsimusi ja suvist sõitu ehitustele. Siis võtab sõna rektor. Noortele esinemiseks leiab ta alati aega ja sõnu. Ja need sõnad on nii õiged, nooruslikud, südameseminevad. Ei, rektori esinemine üliõpilastele ei ole kunagi vormitüübi, ta räägib alati nii, et mõnigi kuulajaist tunneb südamesopis kerkivat küsimust: «Kas mina, just mina isiklikult, olen teinud kõik, et need tähtsad probleemid, millest praegu räägib meie rektor, leiaksid kiireimat lahendamist?» See tähendab, et sõnad on saavutanud oma eesmärgi. Kõik meie ülikooli aktivistid peaksid õppima kõnelema nii — asjalikkus, tuum, mitte ainsatki tühja fraasi — ja et iga sõna jõuaks südamesse!

Üliõpilastele määratud raadio-saates ütles sm. Klement, et tema elu parimad hetked on olnud need, mil ta on tundnud rõõmu oma tööst, need õõttunnid, kus mõni uus idee ei ole lasknud uinuda.

Pingelised päevad

on praegu Majandusteaduskonna esimese kursuse üliõpilastel, kes töötavad mitmel pool Tartu ettevõtetes. Päeval töö, õhtul loengud. Tundub, nagu läheks iga päev tavaliselt oma rada, kuid see näib nõnda ainult kõrvaltvaatajale, kes esimesel pilgul ei leia midagi huvitavat esimese kursuse elus. Huvitavat on siiski. Tütarlapsed, kes töötavad kauplustes müüjatena, räägivad kõik, et töö on huvitav ja meeldiv. Sedasama ütlevad ka teised, olenemata sellest, kas nad töötavad ehitustel, ladudes või sööklates.

Igaüks teab, et aeg läheb kiiresti, kui tegemist on. Ja tegevusest I kursuse üliõpilastel juba puudu ei ole. Kurdetakse koguni, et aega on väga vähe ja ei saa, ei jõua lihtsalt vahel kõike teha, mis oleks vaja. Ja see on ka loomulik. Esimese kursuse üliõpilaste tööpäev on tavaliselt 14–15 tundi pikk. Peale selle veel sport, isetegevus ja 24-tunniline ööpäev kipub vägist lühikeseks jääma. Võib arvata, et selline koormus muudab inimese passiivseks, et püütakse kohustuslike asjadega kuidagi hakkama saada ja lüüakse ülejäänule kõega. Seda siiski pole juhtunud. Tööülesanded täidavad kõik üliõpilased hästi. Ene Pärn töötab Tartu Rajooni Tarbijate Kooperatiivi universaalkaupluse tekstiiliosakonnas müüjana. Seal ei olda talle kiitusega kitsi. Kaupluses «Tartu» nimetati Anne Volki üheks paremaks müüjaks, kes tulevat iga tööga suurepäraselt toime. Niisama räägitakse ka mujal teiste üliõpilaste kohta. Ja

seda on rõõm kuulda. Kui kiitus tuleb vanadelt, kogenud töömeestelt, siis on selge, et ei räägita tühje sõnu.

Kui küsida üliõpilastelt, millised on nende mured, siis kuulduv nurnat ainult ajanappuse kohta. Võimaluste piirides on siiski katsutud sellest üle saada. Mõeldud aastal juhtus tihti, et müüjate tööaja graafiku koostamisel ei arvestatud loenguid. Tänavu on korraldatud, et töö ja loengud ei lange kokku.

Esineb siiski ka loengutest puudumisi, milledest suurem osa läheb dekanaadis kirja kui põhjusest puudumised. Iga kord ei tohiks aga üliõpilast sellepärast süüdistada, sest vahel ei saa tööajast ehitusel või kaupluses rangelt kinni pidada. On vaja juhuslikult kedagi asendada või vajab mõni töö kiiret lõpetamist, tuleb arvestada ka kaastöötajate huvideid.

Mõni pessimist võib seda artiklit lugedes mõelda: «Räägitakse ainult head kõigist. Ei tea, kas see siiski nii on?» On. Ja teisiti ei saagi olla, sest on ju ka nende üliõpilaste töö osake üldrahvalikust kommunismi ehitamisest.

Paljud neist lähevad 18. märtsil esmakordselt valima. Ei või kellegi kohta öelda, et nad pole seda austavat õigust ära teeninud.

Eespool oli juttu ainult kahest tütarlapsest, kuid täpselt sedasama oleks võinud rääkida kõigist. Jõudu tööle, I kursust!

J. VAINU

Nagu töö kunagi

Esimese kursuse töötavatel üliõpilastel on kõigil juba amet käes. Nad töötavad linna mitmesugustes ettevõtetes ja seetõttu on ka alad erinevad.

Õmblusvabriku «Sangar» tsehhis on mitu üliõpilast.

Masinalõgina saatel vestlesime kahega neist — Ursula Pranno ja Maruta Pakalnsiga ajaloo-osakonnast. Mõlemad on II kateooria õmblejad. Töö ei ole küll ajalooa midagi ühist, aga siiski läheb selist oskust alati vaja, pealegi on kaasas toredad.

«Kui ainult saaks aega rohkem, et lugeda!» on mõlema soov.

Korras kõrgemal töötab II kateooria remondilukasse eesti filoloog Ants Sild. Mees on tõsise olemisega. Töö... See olevat nagu töö kunagi, meeldivat. Brigadir L. Paemurd on üliõpilastega rahul. Tublid, aitavad üksteist, tööstisipliini ei riku. Sild, näe, tuli palju hiljem (ta töötas alul trükikojas), kuid ameti sai selgeks.

Kõige rohkem on meie üliõpilasi Tartu Naha- ja Jalatsikombinaadis. Muist ehitusel, muist tsehhides. 8. tsehhis, kus sandaletid saavad endale kummitallad, seisab koos teistega konveieri ääres eesti filoloog Helgi Pliess. I kateooria tallaser-vamäärja. Siin on üldse palju rohkem müürit ja «vabrikutunnet» kui «Sangari» tsehhis. Vahe-tuses tuleb oma 810 paari jalatseid, see tähendab Helgi Pliessile 1620 tallaäärt. Tsehhis on veel teisi eesti filolooge, näiteks R. Pärtel ja E. Väljataga. Ametlikult kõige tähtsamaga — tööroivastusega ja ohutustehnika-alase instrueerimisega olevat korras, palka saab 50–60 rubla ümber. Töötatakse ainult päevases vahetuses. Tsehhis meist-ter R. Lääts ei tea üliõpilaste kohta halba sõna öelda. Tempoga tulevad toime, ei virise.

Akadeemia ja Vanemuise tänavas nurgal leidsime nahakombinaadi ühiselamu ehituselt vene filoloogid Määlid — Tamme ja Aru, II kateooria betoneerijad. Parajasti tege-

lesid nad küll lihtsama asjaga, ladusid nimelt silikaatkive hunnikusse.

Õppeaasta lõpp pole enam kauget. Jälle saab esimesest kursusest teine. Vaadates tööil käivate üliõpilaste optimistlikke nägusid ja kuulates meistrite hinnanguid võib juba praegu olla kindel: ka see kursus lõpetab raske aasta auga.

M. LAU

Fotodel Helgi Pliessi ja Ants Sild.

P. PUKSI fotod

Viies ning viimane ülikooli-aasta hakkab lõppema, valmivad diplomitööd. Vene filoloog-diplomand Frilda Prisk uurib Kornel Tšukovski loomingut lastele, tema kursusekaaslane Laine Papp kirjutab aga tööd «Verbaalsed sõnaühendid vene keeles ja nende vasted eesti keeles».

letab peaaegu kõik, millisel leheküljel, mis korras, kas suurelt või piti asub tekst — ikkagi on see passivne ja ebakindla töö tõendus. Mõteldi, mõttes pa-hupidi pöörata, püüda rakendada kasvõi ülesandes, mõttes, unistustes seda, mille kallal töötad — just see aitab püstitada püsi-vald, kindlaid loogilisi seoseid. Õppejõud peab õpetama üliõpilasi aktiivselt mõtlema.

Las olla rohkem rahutuid!

KOMPASSIKS ON ANDUMUS

TEADUS EI OLE kunstitist nii kaugel, kui mõned seda arvavad. Osata uut meele pilku heita, näha oma loomingu objekti oma erilist vaatepunktist on teadlasele niisama tähtis kui kunstnikulegi.

Mõlemal juhul võib õpetajaks olla pedagoog ja veel suuremal määral tema enda põletav huvi, kirg. Õppejõu osa on selles, et äratada üliõpilastes seda elavat loomingulist huvi. Muldugi on paratamatult vajalikuks tingimuseks õppejõu enda andumus teadusele. Kas iga õppejõud võib tekitada oma kursusega üliõpilastes huvi? Kahjuks ei ole see alati nii. Üliõpilased on õppejõu peegliks. Üliõpilase tähelepanematus loengul on ähvardavaks signaaliks lektorile, kes jälgib oma auditooriumi. On õppejõude, kes kaebavad, et üliõpilased on tähelepanematud, hajameelsed, distsipliinimatud, pühivad eksameil petta jne. On arusaadav, et see on igavusest, on loiu tempoga, tuleta toimuva õppetöö vähesest efektiivsusest, juba varem õppejõu poolt püstitatud usaldamatuse ja võrdumise müüri tunnetamisest pärit. Mul on tulnud palju kordi jälgida kaht paralleelset üliõpilaskrappi, kes õpivad erinevate õppejõudude juhtimisel. Aastate jooksul tekkis mulje, et ühe õppejõu jaoks on välja valitud eranditult andekad inimesed, kes õpivad loovalt tundma teadust, teise juures on aga hall võimetu mass.

Mulle näib, et juba esimesest õppeaastast alates tuleb äratada ja alles hoida üliõpilaste huvi tulevase elukutse vastu. Eriti tähtis on valida haid õppejõude loengute pidamiseks esimesel kursusel. Kõigil õppejõududel ei ole võimalik huvitavalt, süttitavalt loenguid pidada. Arvan, et oleks kasulik pidada tähtsamates ainetes paralleelseid loengukursusi võistluskorras, eriti just noorte professorite või dotsentide poolt. Üliõpilased võiksid vabalt valida nende meelimaõda oleva lektori. Olen veendunud, et poleks ka häda loengute vabakülastamisest.

ME OLEME HARJUNUD üliõpilasi lihtsalt hooldama ja neisse kui kooliõpilastesse suhtuma. Aga on ju üliõpilased täiskasvanud inimesed. Juba esimestest üliõpilaspäevadest peale peab neil kujutulu olema õppeplaanist ja eriti profileerivate kateedrite programmidest. Kas võib ühtviisi kõiki ained armastada ja ühesuguse huviga nende tundmaõppimisse suhtuda? Nähtavasti mitte. Kogemused näitavad, et ühe või teise teadusala silmapaistvad spetsialistid ei õppinud «libedalt». On teada, et Mendelejev polnud eeskujulikuks õpilaseks. Omaaegne Jaapani valitsus palus W. Ostwaldilt, ühelt mõeldud saajandi lõpu suurelt füüsikult-keemikult, nagu ta oma raamatu «Suured inimesed» eessõnas kirjutab, retsepti, mille järgi võiks noorte seast välja valida tulevase väljapaistvaid teadusehhi. W. Ostwald oli silmapaistva teadusliku kooli juhiks ja tal tuli töötada koos paljude noorte teadlastega. Saanud selle eba-hariliku ülesande uuris W. Ostwald tervet hulka suurte teadusmeeste elulugusid, töö tulemusena valmis tema raamat. Ainsaks sel viisil tutetud retseptiks oli, et ei tule otsida tulevaseid suuri inimesi ainult «ümarmuste viiemeeste» hulgast. Seepärast kahtlengi, kas on otstarbekas otsustada üliõpilaste üle meie hinnate — 2, 3, 4, 5 alusel.

mis pealegi on sageli passiivse mälu tõenduseks. Edu ei tule hinnata kõigi ainetes hinnete summaga. Silmapaistvad edusam-mud peaaes peavad tähendama rohkem kui «kolm» mõnedes teistes ainetes. See ei tähenda muldugi, et ma olen teadmiste kontrollimise vastu. Kontrolli peab olema range, kuid arukas ja individuaalne. Kontrollida ei tule niivõrd inertset «pagasit», kuivõrd arusaamist ja teadmiste rakendamise oskust. Kas pole parem muuta hulk eksameid abidistipliinides, eriti seal, kus õppetöö toimub grupiviisi, arvestusteks, jättes eksamid alles põhiliseks profileerivates ainetes?

Kõrgemate õppeasutuste õppejõududel võtab palju aega töö mahajääjatega. Arvan, et palju rohkem väärivad sellist tugevdatud tähelepanu just võimekad ja paremad üliõpilased, kes tunnevad elavat huvi aine vastu. Sest just need-mad kujutavad endast tulevikus suurimat väärtust. Grupi paremale osale tuginedes peab õppejõud oskama kollektiivis nõudlikkuse ja edasipüüdlikkuse õhkkonda luua.

VEEL ÜKS KÜSIMUS. Iseene-sest tekib võrdlus. Juhtub, et tehasesse tuuakse mitte-komplektseid seadmeid. Mingisuguse väikese detaili puudumise tõttu ei saa seadmeid käiku lasta. Niisamuti on võimatu teadmisi praktil-kas rakendada nende mittekomp-plektse tõttu.

Lihnte näide. Grammatika head tundmist ja tutvumist kitsalt spet-siaalsete terminitega ei saa suulis-kese kõnes tarvitada ilma igapäe-vaste väljenduste mininimumita. Sel-lelt seisukohalt ei saa aga lugeda mittekomplektseks näiteks elavas kõnes mittetarvitatavate verbivõr-mide mittetundmist.

Eriti sageli avastatakse teadmiste mittekomplektse elemente õppe-aine teaduslike teadustel. Teadmised ja kõrgemas koolis õpetatava teaduse meetodid on tellistena laiali puistatud, ent telliseid ei laota hoo-neks. Õppejõu ülesandeks on aida-ta üliõpilastel tellistest blokke ja tervet «oskuste hoonet» ehitada. Seda võib saavutada ainult aktiiv-sete õpetamismeetoditega, üliõpi-laste teaduslikule tööle kaasatõm-bamisega. Tähtis osa on muldugi ka tootmispraktikal, kui ta on õiges-ti organiseeritud.

Akadeemik A. N. NESMEJANOV

Toimetuse postist

Tiigi tn. 78/80 ühiselamu koman-dant F. Linnamägi kirjutab toimetu-sele: «Tunnen rõõmu nende noorte üle, kes rakendavad oma energiat üliõpilaste ühise kodu hüvanguks, nagu ühiselamu nõukogu esimees T. Malleus, valve organiseerijad O. Mikklep ja I. Varik, sanitaarvõli-nik R. Salk, elamuhooldu alal E. Männiste jt. Tublid on ka seina-lehe väljaandjad. Rõõmustan, et nn. klubiruumide 40 üliõpilast on kuju-nenud ühtseks kollektiiviks. Rõõmu aga ei tee need meie 560-st üliõpi-lasest, kes nagu ootavad, et keegi nende järelt toa paberikorvi tühjen-dama tuleb, kes ei kustuta toast lahkudes elektrit, ei korista toidu-kappe jne.»

REKTORI KÄSKKIRI

Ülikooli rektor prof. F. Klement õnnitles oma eilses käskkirjas kõiki TRÜ naistöötajaid ja naisüliõpilasi rahvusvahelise naistepäeva puhul.

Rektor avaldas tänu eeskujuliku ja hoolsa töö eest järgmistele seltsimeestele:

AJALOO-KEELETEADUSKONNAST

Linda Eringsonile, Aino Valmetile, Virve Liivile, Helve Lutrikule, Antidea Metsale, Endla Kaldemäele, Inga Fivegerile, Riina Sihverile, Ela Mattile, Mare Aunale, Aasa Pettaile, Aino Saarsoole, Maia Kadakule ja Kiira Allikmetsale;

ÕIGUS-MAJANDUSTEADUSKONNAST

Eldi Toomingule, Asta Ennole, Liilia Sillaotsale, Mai Roostele ja Sirje Grossbergile;

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIA-TEADUSKONNAST

Larissa Mjatsikovale, Linda Laaneloole, Hildegard Laarile, Laine Seppale, Tiit Liblikule ja Linda Hintsile;

FÜSIKA-MATEMAATIKA-TEADUSKONNAST

Tamara Sõrmusele, Taissia Eksinale, Male Veskele, Leonore Tarrastele, Gertrud Rummelile, Pauline Piirile, Tiit Maaverele, Regina Kiville, Helgi Reissaarele, Külli Kaurile, Ellu Nildasele, Malle Karolinile, Elle Elerile, Karin Rabale, Hille Kaarlepale ja Helgi Jürjensile;

Meie kollektiivi naised

On üldtuntud tõik, et enam kui 80% Nõukogude meedikuteist naised. Ja kas on lugu üksnes arvudes? Kui meenutada ja tahta iseloomustada meiegi teaduskonna perre kuuluvaid naistöötajaid ja üliõpilasi, ei saa piirduda üldiste andmetega. Silmade ette kerkib terve rida töökaid, oma kutsetegevusele andunud ja seejuures siiski paljuski nii erinevaid tublisid inimesi.

Tahaksin kõigepealt nimetada professoreid E. Käer-Kingiseppa, A. Raatmat ja A. Tomingat, meditsiinkandidaate H. Lindu, S. Laanest, V. Saarmat, V. Liivrandat, E. Kogermanni, L. Kerest, K. Grossi, H. Jalvist ja S. Sibulat. Nende osa meie ühises töös, tulevaste eriteadlaste kasvatamisel on silmapaistev, kusjuures nad täidavad edukalt ka oma ühiskondlikke ülesandeid. Nimetaksin neist eriti Valve Saarmat. Hoolitava õppejõuna elab ta kaasa kõik lõpukursuse üliõpilaste rõõmud-mured, on heaks nõuandjaks ja nõudlikuks kasvatajaks, peale selle aga täidab ta veel Tartu Terapeutide Seltsi sekretäri kohustusi ja mitmeid muid ülesandeid. Annab imestada seda ammendamatu energiat, mida tal kõige muu kõrval jätkub veel enamikuks Arstiteaduskonna kollektiivseteks üritusteks. Et aga temaatolisi on teisigi, selle meenutamiseks piisab assistentide S. Russaku, E.-R. Rimmi, D. Kuldeva, laborantide V. Ratniku, D. Palmi, I. Kuke, E. Kodrese, E. Väärsi, H. Kurvitsa ja L. Polli nimetamisest. Nende osa selles, et õppe- ja kasvatus-töö teaduskonnas kulgeks kõige paremini, väärib tänu ja tunnustust.

Millist organiseerimisvõimet, ettenägelikkust ja taktitunnet nõuab töö dekanadis, sellele mõtleme vaevalt, kuni kõik on korras. Aga pole kahtlust, et segadused oleksid suured, kui kõike poleks korraldamas-koordineerimas M. Liibuski osavad käed. Tohtus tunniplaanide rägastikus leiab ta ikka parima lahenduse — et oleks võimalikult vähem «aknaid» ja ühest kohast teise jooksmist ja et kõik loengud jõutaks ära pidada ikka normaalsel ajal. Üliõpilaste rõõmudele-muredele elab kogu südamega kaasa ka H. Tibbin.

Kõigi nimetatud ja nimetamata jäänud tublide naistöötajate kõrval ei saa unustada ka pikka rida naisüliõpilasi, kelle saavutused õpingutes ja kaasalöömine ühiskondlikus töös tõstavad neid teistest kõrgemale ja annavad õiguse suuremale tähelepanule. Sellised on A. Saava, S. Mihkla, J. Idnurm, T. Nilson, T. Talvik, I. Arendi, A. Saar, E. Tiisler, A. Tibar, M. Saks ja paljud-paljud teised.

Arstiteaduskonna kollektiiv soovib selle päeva kõigile kangelastele edaspidiseks suurt tööindu ja edu, soovib, et nad täies selguses tunne-taksid tänapäeva ja oma kohta selles.

A. LINKBERG,
Arstiteaduskonna dekaan

Kolmapäeval, 14. märtsil kell 19 toimub noorte majas «Sõprus»

NOORTE VALIJATE ÕHIU

teemal

«RÄGIME ISIKUVABADUSEST».

TRÜ rektor F. Klement kõneleb noorte elust välismaal.

Üliõpilased, avaldagem oma arvamusi sõnavõttudes!

MEIE SULESEPPADELE

1960. a. jõudis avalikkuse ette Tartu Riikliku Ülikooli kirjanduse ja kunsti almanahh «Loov mõte». Vahepeal on üht-teist meie loovateist jõududelt leidnud avaldamist «suures ajakirjanduses» ja meie ajalehes.

Asja eslnes ajakirja «Noorus» toimetuse ettepanekuga, et meie ülikooli autorid võiksid suurema töödevalimikuga esineda selles ajakirjas. Lubati lahkelt kasvõi pool ajakirja ühest numbrist anda üli-

õpilaspoeetide ja -prosaistide käsutusse. Seoses sellega kutsungi üles TRÜ kollektiivi liikmeid juba käesoleva kuu jooksul esitama oma töid ajalehele «TRÜ» edasisaamiseks ajakirjale «Noorus». Põhiline temaatika — ülikoolielu, meie noorte tänapäev ja homme — peaksid in-nustama sulge pihku haarama. Lahemalt informeerime lugejaid kavatseltavast ühisesinimisest järg-mistes lehtedes.

K. PETERSON

LÜHIDALT

Pühapäeval oli järjekordne Ema-keele Seltsi koosolek. Päevakorras oli prof. A. Kase ettekanne eesti kirjakeele normeerimisest. Ettekandja andis väga põhjaliku ülevaate meie kirjakeele arenemisest, selle normeerimise katsetest ja vajadustest eri etappidel.

Koosolijatele tutvustati ka Värskas õpetajate nõupidamisel tehtud ettepanekuid muudatustest, mida peetakse vajalikuks: Prof. A. Kask näitas, et need ettepanekud on enami-kus sügavamalt läbi mõtlemata.

Pärast ettekannet puhkes mõttevahetus. Üldkokkuvõttes jõuti järeldusele, et sellelaadilisi muudatusi ei tuleks grammatikas teha. See ei kergendaks keele õpetamist, vaid muudaks veelgi raskemaks.

S. KAASIK

Kirjandusringi koosolekul tutvustas diplomand K. Haan eesti teatrit sajandivahetusel. Algpärandeid käsitleti autorite kaupa. Samuti tutvustas ettekandja omaaegse kriitika seisukohti.

Järgmisena oli kavas V. Ernitsa ülevaade «Kalevipoja» senistest juubelitest ja varasematest käsitlustest.

M. ARST

Opperaamatukogu gaderooibis annab teadmishimuline ära oma mantli ja läheb trepist üles. Riidehoiutöötaja Marta Sults saadab teda mõtlikku pilguga. Sm. Sults on sellel ametikohal kolmandat aastat. Tööd on vahel vähem, vahel rohkem. Kit-saks kipub rõivistus jääma kaugõppesessioonide ajal. «Siis on mõnikord mantlihunnik laua peal!» ütleb sm. Sults.

«Milline otstarve on külalisteraamatul?»

«Praktiline tähtsus on kõigepealt selles, et külatajate arvu järgi saadakse raamatuid.»

«Kas mõni unustab end

vahel sisse kirjutamata?»

«Jah. Aga on selliseidki, kes ei taha kirjutada, ütlevad inetusi. Aga kirjutada on vaja, et rohkem raamatuid saaks...» Marta Sults saadab ülesminejaid mõtlikku pilguga. Käs ei oleks parem, kui õpihimuga liituks ka aus-tus teise inimese ja tema töö vastu?

Pealtnäha lihtne töö on ka peahõone ajakirjandusemüüjal Leida Lutsul.

Kas külm ei ole? Ei, mantliga mitte. Sm. Luts pole nõudlik. Tähelepa-nelik, lahke, igahe jaoks varuks imestamapanev sõbralik naeratus, istub ta

Ly Seppel

EMALE

Tühja vihulehte kallab valgust laualamp mu ees. Ammu õõ on. Mina aga algust otsin ikka veel.

Sinu noorepõlvepildi, ema, leidsin täna ma. Oled sellel kortsudeta, kena, oled võõras ka.

Vaikne, esimene lumesadu nüüd su juuste peal. Aeg on näkku jätnud käidud radu, omad künnlread.

Iga järgnev kevad suuri-väikseid rõõme toob ja viib. Kuid ei sula ialgi ta päikses ükski härmanilt.

Tunnen, memm, su sügiskarmi ilu iga murejoont. Tean, et kõega tasaseks ei silu ühtki kurdu, soont.

Ole, 'ema hallipäine, vana! Sind ju nagunii näha veelgi rohkem nooremana ma ei oskagi.

Mosaiigikillud

oma kohal terve päeva, palju kauem kui peaks. Samas tullakse ja küsitakse: «Kas te hoidsite mulle «Väliskirjandust?» Ja vaadanud nimekirjast järele, ulatab sm. Luts kaugõppijale soovitud raamatu. Soovijaid ja soove aga on palju...

...Ülikooli kohvik. Blond, tumepunases kleidis ettekandja Jenny Sild liigub vaikselt ja kiiresti laudade vahel. Leidub mu-jal veel ettekandjaid, kes pühivad prahi lauaplaadilt põrandale, unustavad muist tellitust toomata, laua aga katavad lohakalt, visates noad-kahvlid su ette, kuidas juhtub. Jenny Sild on otse vastand. Ja tema ole-kust võiks iga tellija väl-ja lugeda, nagu oleks tal

kõrgem kui kohviku rõdusaalis. Siin valitseb õhetavate naiste, kastrulite, meeldivate söögilõhnade maailmas peakokk Helgi Raudsepp. Sm. Raudsepa igast sõnast kostab tõelist rahulolu oma tööga. Kõõgis on ventilatsioon hea, toiduainetega varustatakse korralikult, plaani täidetakse kõvasti. Peakoka otsesteks ülesanneteks on võtta välja produkte, koostada menüü ja muidugi kõigil silma peal hoida.

«Kas vahel midagi rikki ka läheb?»

«Eks õpilastel tuleb ikka ette, aga harva juhtub, et ei saa enam asja pa-randada.»

«Kui palju päevas süüakse?»

«Kes seda teab õeldal Kaugõppijate ajal muidu-

eriline heameel tälta just sinu soove.

Mida arvab sm. Sild ise? Kas töö on väsitav? Kuidas on «publik?»

«Publik» on tore. Ka töö kohta ei saa halba öelda. Ülepäeviti olen va-ba, nii et ei väsita.»

«On kuulda olnud, et vahel unustab mõni tea-dustes hõljuv külastaja maksmata, läheb niisama minema.»

«Oh, seda tuleb harva ette», naeratab J. Sild. «Ja alati makstakse ära hiljemalt järgmisel päeval.»

Paar korrust allpool, kus hoolitsetakse üliõpi-laste peatoiduse eest, on temperatuur tunduvalt

gi rohkem.» Ja H. Raudsepp ütleb mõned arvud — 100 guljassi, 150 hakk-lihakastet, 100 kompotti. Päril kõhe kuulata! 150 hakklihakatet... Kui peaks ise tegema niisuguses koguses korraga, oleks seda parandamatult rikkiläänud toitu küll hirmuss palju. Aga sm. Raudsepp ütleb neid arve hari-liku häälega nagu igapäevast asja kunagi.

...Mõttled nende tava-liste töötajate peale sinu ümber. Igaühel oma osku-sed, oma kohusetunne, oma naeratus sinu jaoks, kes sa oled samasugune igapäevane, oma tööd ar-mastav kaasinemine.

M. LOO

Tartu Riiklik
Ülikool 3

P. PUKSI fotod

TARTU RIIKLIK OLIKOOLI PARTEIORGANISAT-
SIOONI, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI-
OHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

REEDEL, 16. MÄRTSIL 1962

Nr.
8 (513)
XV aastakäik

ELKNÜ TRÜ KOMITEE ARUANNE ÜLIKOOI X KOMSOMOLIKONVERENTSILE TEESID

1. Aruandeperioodil oli TRÜ komsomoliorganisatsiooni peatähelepanu suunatud õppe- ja kasvatus- töö paremale organiseerimisele, üli- õpilaste kaasatõmbamisele prakti- liste küsimuste lahendamisel, üli- õpilastes tööarmastuse, kõrge ko- danikutunde kasvatamisele; NLKP programmis püstitatud nõudele — olla vaimselt rikas, moraalselt pu- has ja kehaliselt täiuslik — vasta- vate kõrgema haridusega spetsia- listide kasvatamisele.

2. Õppetöö alal oli meie põhi- ülesandeks aidata kasvatada oma eriala hästi tundvaid spetsialiste, kes on tugevad nii erialastes tead- mistes kui ka oskustes, oskavad oma tööd organiseerida ja tööta- vad loominguliselt.

Osakondade õppekomisjonid tu- gevnesid aruandeperioodil, tõstasid plaanipärasemalt ja operatiivsemalt õppekomisjonides tõsteti üles olu- lisi küsimusi ja astuti samme ühe või teise kitsaskoha likvideerimi- seks. Mõninga tööd tegid õppekomis- jonid õppedistsipliini tugevdamisel, üliõpilaste ühiskondliku koormuse reguleerimisel. Paremini töötasid võrkeelte osakonna (esimees E. Kingsepp), kehakultuuriosakon- na (esimees J. Krabi), bioloogiaosa- konna (esimees A. Sõmermaa) õppe- komisjonid.

Kuid mõnikord ei olnud õppeko- misjonid oma ülesannete kõrgusel. Sageli oli õppekomisjonide töös väär «seltsimehlikkust», ebaprint- sipiaalsust ja ükskõiksust (vene filoloogias osakonna sekretär A. Trummer, raviosakonna III k. sekretär M. Toom). Rea osakondade komsomoliorganisatsioonid (vene filoloogias, raviosakonna III kursuse) on ise praktiliselt kõrvale jäänud õppetöö küsimuste lahendamisest, ei kontrolli õppekomisjonide tööd vajaliku asjalikkusega, mistõttu need on jäänud omapead. Kom-

somoliorganisatsioonid ei propa- geeri põhimõtet: Igaüks peab ole- ma eeskujuks õppetöösse suhtumise poolest, rangelt pidama õppedist- sipliini ja võitlema selle eest oma kollektiivis. Organisationsioonides, kus õppetöö oli kogu kollektiivi mu- reks, saavutati ka häid tulemusi (õigusteaduskond, Ajaloo-Keeletea- duskond, kehakultuuriosakond, Füü- sika-Matemaatikateaduskond). «Vä- ga headele» ja «headele» hinnetele sooritasid seal viimase sessiooni vastavalt 82,4, 68,8, 68,1 ja 57% üliõpilastest. Arstiteaduskonnas sai aga mitterahuldavaid hindede 12,1% (raviosakonna III kursusel isegi 24%). Väga vähe praktiseeritakse üksteise seltsimehlikku abistamist ja kontrollimist õppetöös.

3. Osakondade komsomoliorga- nisatsioonid pöörasid aruandep- rioodil senisest suuremat tähelepa- nu esimestele kursustele (sefus viiendate kursuste poolt, tutvumis- õhtud, ühised üritused jne.), kuid mitte kaugeltki piisavalt. Me pole teinud kõike veel, et juba I kur- susest alates lahendada küsimus, kas üliõpilastest kujuneb oma ala spetsialist ja sirgub organisator. Komsomoliorganisatsioonid peavad tundma ranget vastutust selle eest, et kõrgema hariduse diplomiga saak- sid vaid täielikult meie ajastut väär- rivad inimesed. Tööle suunamisel ei tule arvestada üksnes saadud hindede, vaid ka inimese võimeid, tema omadusi ja kogemusi tööks.

4. Meie ajastu inimesel peab olema tubil erialase ettevalmistuse kõrval ka organisatoorseid koge- musid, oskust organiseerida inimesi partei ja valitsuse poliitika teosta- misele. Suureks kogemuseks kooliks on tegevus ülikooli komsomoliorga- nisatsioonis ja teistes ühiskondlikes organisatsioonides. Praegu on ühis- kondlike ülesandeid 80 protsendil üliõpilastest, tunduvalt vähem aga on Arstiteaduskonna üliõpilastel.

Suure tähtsusega on ühiskondlike erialade õpetamine ja omandamine. Kuigi TRÜ-s on viimase aasta jook- sul ette valmistatud üle 600 ühis- kondliku elukutsega inimese, on see tööd toimunud praktiliselt ilma komsomoliorganisatsiooni juhtimi- seta. Iga osakonnas, ringis, sekt- sioonis tuleb korraldada tööd nii, et see oleks üliõpilasele ühiskondliku elukutse õpetamine, tema tööle sel-

lega ühiskondlik-politilise hinnat- gu andmine. Sellega saavutame kõi- gis töölõikudes kindla kasvatusliku suuna, kindlustame alati oma töö- le õige sisu. Rohkem tähelepanu peame pöörama üliõpilastes kindla- te huvialade väljakujundamisele, sest kommunistlik ühiskond nõuab talente kõigil elualadel. Ühis- konna organisatoori kas- vatamisel (see on ja jääb meie töö sisuks) peame võitlema eelkõige kõrge ühis- kondliku kohusetunde juurdumise eest igasse üliõpilasesse.

5. Nõrgalt on ülikooli komso- moliorganisatsioon tegelnud sefus- tööga Tartu linnas. Viiga on siin ennekõike initsiatiivtuses, pas- silvuses. Ülesandeks on aidata kõigi jõududega kaasa selleks, et likvideerida töölisnoorte madal hariduslik tase, tõsta ot- sustavalt kultuurilist taset linnas. Komso- moliorganisatsioon peab oma aukohuseks

organiseerida uuel õppeaastal ühis- kondlikel alustel õhtukeskkool ja konsultatsioonigrupid töölisnoortele. Peame aitama igati kaasa, et tuua üliõpilasi edasi õppima parimaid töö- lisnoori, meie asutuste ja ettevõtte- te töötajaid. See tööloik on jäetud sefussektorite poolt täiesti kasuta- mata.

6. Aruandeperioodil on tundu- vat avaradunud üliõpilaste teadus-liku töö temaatika. Üliõpilased kä- sitlevad oma töödes üha rohkem kaasaja pakilisi küsimusi, on lähe- netud praktilisele tööle meie ette- võtetes ja asutustes. Julgemalt peab komsomoliorganisatsioon võitlema koostöö eest ÜTO ringides, peab kasvatama üliõpilastes kollektiivsus- tunde, kommunistlikku seltsimehlikkust teadusliku töö probleemide lahendamisel. Selles loigus on suur osa klubil «Sigma». Osa- kondade bürood peavad tõsiselt arutama kommunistlike noorte osa- võttu ÜTO ringide tööst, leidma teid ja võimalusi, et kaasa tömmata laiu üliõpilashulki.

7. Komsomoliorganisatsioon on teinud aruandeperioodil palju üli- õpilaste kommunistlikul kasvatami- sel. NLKP programmi ja XXII kong- ressi otsuste tundmaõppimine on suureks poliitiliseks kooliks meie üliõpilaskonnale. Sellest tuleneb meie ülesanne: iga üliõpilane olgu kommunistide vankumatu kandja ja propageerija — igaüks olgu propagandist.

Tunduvalt on paranenud kursus- tel poliitinformatsiooni läbiviimi- ne, on avaradunud küsimuste ring ning nad on kujunenud suurepära- seks propagandistlikuks kooliks meie üliõpilastele, kuid sageli (eriti osakondade üritustes) on tunda pealiskaudset lähenemist kasvatus- tööle, liigset kultuuritsemist ja hal- ba organisatoorse ettevalmistust. Iga grupis (osakonnas) tuleb ar- vestada kasvatus- töös esinevaid puudusi, kollektiivi tugevust ja sel- liselt kindlat suunitlusest koostada poliitkasvatuse üritusi plaan ning see ellu viia.

Komitee massilise poliitilise töö sektor (juhatajad J. Kangilaski ja Ü. Paap) ei suutnud vajalikul mää- ral juhtida ja suunata poliitilist kasvatustööd osakondade komso- moliorganisatsioonides. Just kont- rollimisega ja osakondade büroode õpetamisega sektor ei tegelnud, mistõttu viidi ebarahuldavalt läbi

(Järg 2. lk.)

ÜLESKUTSE

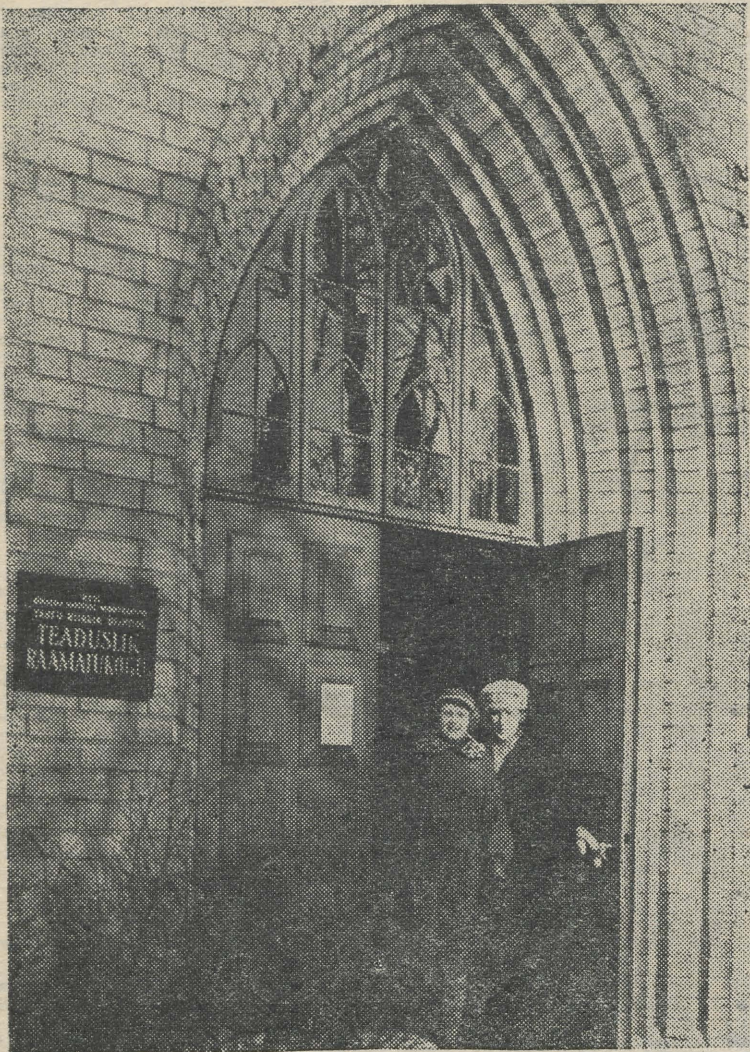
NLKP programm näeb ette lähemal aastakümnel üldise kesk- koolikohustuse kehtestamise. Selle ülesande täitmise üheks põhiliseks eelduseks on kõrgelt kvalifitseeritud keskkooliõpetaja- jate kaadri ettevalmistamine. Eesti NSV-s on nliisuguse üles- ande täitmine usaldatud ja kohustuseks tehtud Tartu Riiklikule Ülikoolile.

Seda arvestades otsustas TRÜ Bioloogia-Geograafiategadus- konna zooloogiakateeder oma koosolekul 12. märtsil senisest viljakamalt ja sihikindlamalt asuda eelnimetatud ülesannete täitmisele ja võtta enesele käesoleval kalendriaastal järgmised üleplaanihised kohustused:

- 1) zooloogia-alase koolilugemiku koostamine (kateedri kol- lektiiv);
- 2) osavõtt bioloogia õpetamise olukorra selgitamisest Tartu linnas, Tartu ja Elva rajoonis (kateedri kollektiiv);
- 3) ühe bioloogia-alase metoodilise artikli kirjutamine aja- kirjale «Высшая школа» (J. Aul);
- 4) Eesti NSV keskkooliõpilaste bioloogia-alase olümpiaadi juhatamine (S. Aul);
- 5) esinimine pedagoogilise ettekandega Haridusministeeriumi ja Eesti NSV pedagoogiliste asutuste töötajate nõupidamisel kooli ja elu sidemete tugevdamise ning haridussüsteemi edasi- arendamise küsimuses (S. Aul);
- 6) ettekanded ja ekskursioonide juhendamine Lõuna-Eesti rajoonide bioloogiaõpetajate kokkutulekul (J. Ristkok, H. Remm, S. Aul).

Zooloogiakateeder pöörduv TRÜ Bioloogia-Geograafia-, Füüsika-Matemaatika- ja Ajaloo-Keeleteaduskonna kõikide kateedrite poole ettepanekuga läbi arutada kateedrite võimalu- sed metoodilise ja pedagoogilise töö tõhustamise ja keskkoolide abistamise alal ning võtta endale vastavad konkreetsed kohus- tused.

TRÜ zooloogiakateedri kollektiiv

TARKUST TAGA NÕUDMAST

Ajaloo-Keeleteaduskonna partei- algorganisatsiooni neljast par- teigrupist on noorim võrkeelte osa- konna oma. Iseseisva 9-liikmelise grupina, millesse kuuluvad inglise keele, saksa keele ning loogika ja psühholoogia kateedrite kommunistid, eksisteerib ta napilt üle poole aasta. Missugused on praegu meie peamised probleemid?

Valitsuse ja partei määrusi võr- keelte õpetamise parandami- seks on vaja kiiresti ja efektiivselt ka meil ellu viia. Esimesed sam-

jektiks. Kommunistid on kontaktis üliõpilastega, võtavad osa nende üritustest. Hoogsalt toimus näiteks prof. Aleksandrovi artikli arutelu, millest võtsid osa ka parteigrupi liikmed.

Kõige olulisemaks peame siiski järjekindlat üliõpilaste kasvata- mist igapäevase õppetöö kaudu. Soovime, et sellele osutataks roh- kem tähelepanu kogu ülikooli ulat- tuses. Meie parteigrupis toimus 6. märtsil lahtine koosolek, kus arutati ideoloogilise töö olukorda

ning perspektiiv- ve inglise keele kateedris. Eriti rõhutati koosole- kul just igapäe- vase õppevormis tehtava ideoloogi- lise töö tähtsust.

Komsomolitöö aktiveerimiseks juhtis parteigrupp komsomoliakti- vistide tähelepanu vajadusele tõs- ta ÜTO võrkeelte ringi töö taset. Partei liikmekandidaat G. Grünberg sai parteilise ülesande abistada ÜTO tööd võrkeelte osakonnas. Parteigrupi sekretär esines osa- konna komsomolikoosolekul ette- kandega «Kommunism ja inimkon- na progress». Edasine töö kommu- nistlike noortega näeb ette üritusi kommunistmehitaja moraalikoodeksi tundmaõppimiseks, kusjuures eri- ti rõhutatakse pedagoogi kutse-eeti- ka probleeme.

Võrkeelte osakonna parteigrupi liikmed täidavad vastutusrik- kaid ühiskondlikke ülesandeid. A. Habermann on teaduskonna par- teigrupi sekretär, H. Kosenkranius ametiühingukomitees sefussektori juhataja jne. Enamik niisuguseid ülesandeid on väljaspool osakonda, oma osakonna probleemidega te- gelemiseks jääb aega napilt. Kom- munist N. Toots, inglise keele ka- teedri õppejõud, aga ei ole hoo- piski arvel TRÜ partei- algorgani- satsioonis, vaid on Tartu VIII Keskkooli algorganisatsiooni sekre- tär. Grupi üheksast kommunistist on ainult ühel sellised ühiskondli- kud ülesanded, mis otseselt on seotud võrkeelte osakonna tööga. Mõõduv aastal arutas TRÜ par- teikomitee Ajaloo-Keeleteaduskon- na kommunistide ühiskondlikku tööd, kuid nähtavasti ei juhtinud tähelepanu niisugusele olukorrale,

Sõna on sekretäril

mis on iseloo- mulik meie grupi- s: kommunisti- de ühiskondlik koormus on põ-

hiliselt seotud ülesannetega väl- jaspool parteigrupi otsest tege- vuspiirkonda. Siin näib peituvat ka üks ridade väheste kasvu põhjusi: tööks oma kollektiiviga ei piisa lihtsalt aega.

Kui loodi võrkeelte osakonna iseseisev parteigrupp, liideti sellega ka 3 kommunisti loogika ja psühholoogia kateedrist. Viimaste hulgast valiti sekretär. Senised kogemused näitavad, et taoline meh- haniline ühendamine ei õigusta end, sest on ju kateedrite töö põhi- suunal oluliselt erinevad. Antud juhuil peavad kommunistid loogika ja psühholoogia kateedrist süvene- ma võrkeelte õpetamise probleemides, mis ei ole otseselt seotud nende kutsetööga ja mida seetõttu hästi ei tunta. Samal ajal ootavad lahendamist suure tähtsusega olu- lised probleemid psühholoogia ja pedagoogika valdkonnast. Teadus- konna parteibürool tuleks leida olu- korra parandamiseks lahendus. Ots- tarbekas oleks võib-olla üheks gru- piks organiseerida loogika-psühho- loogia ja pedagoogikakateedri kommunistid.

Praegu on tulipunktis NSVL Ülemnõukogu valimiste ette- valmistamine. Parteigrupi liige G. Kiviväli töötab agitpunktis nr. 2 juhataja asetäitjana, 22 agitaatorit võrkeelte osakonnast aga peavad kontakti valijatega.

U. SIIMANN,

võrkeelte osakonna parteigrupi sekretär

MEIE PROBLEEMID

mud sel alal on tehtud: võrkeelte kateedreid on tugevdatud nii õppe- jõudude isikulise koosseisu kui ka materiaalse baasi osas. Toimus va- bariiklik võrkeeleõpetajate konve- rents, senisest enam osutatakse tähelepanu erialanete õpetamisele. Lahendamata on aga veel rida olu- lisi probleeme, tähtsaim neist on pedagoogilise kaadri kvalifikatsioo- ni tõstmine. Ka parteiliikmetel on selles osas kindlad ülesanded: L. Otsmaa eesmärgiks on käesole- val aastal kandidaadidissertatsioo- ni lõpetamine. G. Grünberg õpib aspirantuuris, G. Kiviväli täiendas teadmisi Inglismaal ja jätkab tööd dissertatsiooni koostamisel, N. Toots kavatsetakse suunata Mosk- vasse kursustele. Muidugi tuleb jätkata uue kaadri ettevalmista- mist aspirantuuri kaudu. Juba praegu on vaja asuda välja valima kan- didaate, kes võiksid alustada õpin- guid 1962. aasta sügisel.

Nüüd, kus võrkeelte osakonna lõpetajate ees seisvad ülesanded on avaradunud, näivad kohustusli- kud lisaspetsiaalsused olevat kao- tanud oma otstarbe. Lisaspetsiaals-uste arvel kokkuhoitav aeg kuluks hädavajalikult eriala paremaks omandamiseks.

Võrkeelte osakonna töö on sisu- liselt paranenud inglise ja saksa keele kui eriala õpetamisel. Et aga osakonna lõpetajad peaaegu erand- tulult suunatakse tööle õpetajate- na, siis tuleb nende ettevalmistami- sel vaadelda erialana ka pedagoogi- lisi ja metoodilisi distsipliine, mille õpetamist on võimalik veel oluliselt parandada. Rohkem tu- leks metoodilist laadi teemasid anda üliõpilastele kursuse- ja diplo- mitöödeks.

Üliõpilaste kasvatamine on par- teigrupi pideva tähelepanu ob-

Ülehomme kõik valima!

Enne kui sõidad Pariisi, käi ära Nuustakul

Pärast õppevaheaega sõitsid kümme tütarlast vene filoloogia neljandalt kursusele Otepäele. Ees ootas kuuajaline praktika keskkoolis ja internaatkoolis. Veel mineval aastal õppisid siinsed noored hoones, kus omal ajal asus vanim eesti õppekeele kool Baltimaail. Nüüd aga uus moodne koolimaja lihtsalt kutsub töötama. Kutsusid ka lumised rajad ja mets. Kogu Otepääl elab suuskadel. Ka meie püüdsime mitte rikkuda traditsiooni. Mis sellest, et tihti juhtus hädamaandumisi. Muna-mägi pole naljaasi.

Kuulasime tunde ja püüdsime avastada saladusi, mis ootavad meid tulevikus. Praktikantide keskel hakkasid kõlama sõnad «minu klass», «minu õpilased». Laste rõõmud ja mured said meie rõõmudeks ja muredeks. Võtsime osa pioneerikoondustest, kohtumistest internaatkooli ja keskkooli vahel. Tore oli karneval, kus Valja Kütt oma kütikostüümis sai varsti õhtu hingeks.

INTERVJU

Olümpiaad läheneb

Sellest, kuidas elavad Arstiteaduskonna isetegevuslased, räägib IV kursuse aktiivne isetegevuslane Ene Pau.

Kuidas teie isetegevuslased valmistuvad olümpiaadiks?

Tööd tehakse kõvasti. Käib viistul parima kursuse nimele isetegevuses. Kursuseõhtutel esinevad teaduskonna komisjoni ees kõik kursuse kunstimeistrid ja eks seal siis selgitatagi, kes pääsevad teaduskonna olümpiaadile. Kuuenda kursuse õhtu toimub sel nädalal Käärikul, kus nad praegu on puhke-laagris.

Olümpiaadiõhtu kavatseme esitada ühtse programmiga esiravilavastusena. Missugune see täpselt tuleb, see on veel osalt lah-tine ja vahest veidi saladuski. Näi-teringid kavatsesid tuua lavale 2 näidendit («Atlandi heeringas» ja «Teine maja nurga pealt»).

Mida huvitavat olete juba teinud?

Näiteks oleme omaloomingulise esiravilavastusega «TRÜ kohvik teenindab ainult TRÜ kollektiivi liikmeid» esinenud klubis ÜTÜ õhtul, psühhoneuroloogilises haig-las ja käinud külas TPI energeeti-kutel. Teise kursuse tervishoiu kal-lakuga isetegevusansambel käis esinemas Järve Tervishoiuülikooli

Esimesed raskused, esimesed ko-gemused. Mida teha, et õpilased kuulaksid huviga ja elaksid sinu-ga kaasa? Kus ühe nõu ei aidanud, seal tuli teine appi, soojalt suhtus meisse juhendaja T. Murnikova. Varsti olid Maie Laanemann, Valja Kütt ja Aino Mägi nagu sündinud õpetajad. Milvi Reinholdi ja Pilvi Küla eest oleksid lapsed läbi tule ja vee läinud. Kaie Lumera aga ei pidanud oma tunnis kordagi häält kõrgendama.

Elu oli tore ja õpetajad head. Kahjuks oli aga tuba, kus me ela-sime, kümne üliõpilase jaoks liiga väike. See-eest internadi poisid pidasid oma aukohuseks tulevaste õpetajate eluruumi kütmise eest hoolitseda. Igaüks oli valmis teed juhatama, suuski laenama või muu-du abistama.

Õnnestunud esimesed sammud an-navad julgust edasi minna.

E. MARSISTE

avamisel. Samuti olid mõõdnud kuul üritused kohvikus meie orga-niseeritud.

Mis on selle põhjuseks, et teil on nii palju aktiivseid isetegevulasi?

Isetegevus huvitab rahvast. Kaa-sa aitab ka Arstiteaduskonna esi-mene koht mõõdnud aasta olüm-piaadil. Kõik esimese kursuse ise-tegevuslased võtame kohe «arvele», nii on meil selge ülevaade, kes mida on teinud ja millest huvita-tud. See aitab palju näiteks kont-sertide kava koostamiselgi.

Kes siis on need tublid?

Neid on nii palju, et ei tea kohe, keda nimetada, keda nimetamata jätta.

Aktiivsemad on kindlasti M. Kol-vistu, V. Orlova, H. Viira, T. Mail-leus, A. Reiter ja muidugi sõnalise osa hing A. Ramm.

Ja missugused on teie plaanid tulevikuks?

17. märtsil on isetegevusõhtu, mille korraldab Arstiteaduskond koos kehakultuuri- ja administra-tiiv-majandusosakonnaga. Ka on plaanis korraldada aprillikuus kar-neval. Kõige suuremaks kavatsu-seks lähemas tulevikus on sõita Riiga sõpradele kontserti andma. Selleks peame selgeks õppima venekeelse programmi.

KUIDAS meil RAKVERES...

Kõikidel noortel praktikantidel oli südames kerge võbin. Ei oldud eriti kindel selles, kas suudetakse silmas pidada arvutat hulk me-toodilisi nõudeid. Siiski hakkas kõik kulgema võrdlemisi ladusalt. Väikseid viperusi muidugi ette tuli, kuid enamik praktikante lõi kohe tiheda kontakti klassikollektiiviga. Valitses sõbralik läbisaamine üli-õpilaste-praktikantide ja kooliõpi-laste vahel. See näis olevat algul kõige tähtsam.

Väga raske oli praktikantidel õppida oskuslikult kasutama nende kasutuses olevaid ajaressursse — neljakümnet viit minutit. Sageli jäidi ajahätta. Tuli ette sedagi, et jõuti kümme minutit enne kella konspektis ettenähtud materjaliga lõpule. Siis tuli praktikandil haka-ta improviseerima, mis alati kõige paremini välja ei kukkunud.

Hiljem suudeti nendest vigadest enam-vähem üle saada. Selles on suur teene praktika juhendajal, aga ka aineõpetajail (Rakvere I Kes-kkoolis sm-d Ong ja Mölder), kes praktikantidele andsid palju kasu-likke nõuandeid. Rakvere I Kes-kkoolis sai pedagoogiametiga eriti hästi hakkama Tooni Luukas, kelle antud tunnid olid tihedad ja üles-ehituselt mitmekesised. Üliõpilased võtsid aktiivselt osa klassivälise ürituste organiseerimisest. Kuigi isetegevus ja pioneeritöö on Rak-vere I Keskkoolis väga kõrgel tasemel, suutsid praktikandid väl-ja mõelda selliseid üritusi, mis mõ-jusid uudselt ja meeldisid lastele.

Kui jõudis kätte päev, mil meil tuli Rakverest lahkuda, oli kõigil natuke kahju katkestada äsja alus-tatud tegevus. Opi-lasedki palusid: «Opetaja, jääge veel kuus ajaks!» A. EHIN

Üks tüdruk joonistas algul puud ja linde ja inimesi.

Ta joonistas, sest oli nii huvitat vaa-nud midagi erilist. Ei, ta rääkis lihtsalt, mõistetavalt, rahulikult. Võib-olla tekitasid just need öised vaidlused omalaadse usal-duse tema vastu, mis veel tänini kestab — kui kellelgi raske on, usaldab ta oma nure Maiele. On inimesi, kes peavad kõik oma rõõnud ja mured jagama kaaslastega. Sellistel inimestel on elus suhteliselt lihtne, ja sama-aegselt raske. Ühiselamutubades aga, mitte varjates oma muresid, teevad nad valu ka teistele. Maie Rimmel on oma kahtlustega üksi. Ta jätab nad endale.

Või võtab paberi, joonistab. Ta teeb I kursuse talvel linoollõike «Sild Toomel». Ta jätab meelde õhtu. Pimeduse, varjud, nagu inim-mure ja kahtlused — kas on mu valitud tee õige. Ta jätab meelde üksikud raagus puud ja õõs tumeda ning üksiku silla. Kaarega toetub see kahele mäe-astangule. Ta lõikab linoollile taeva — halli, madala talvetaeva.

Ta joonistab ning vaatab. On jäänud vaid tumbled, nukrad too-nid. Ta teab, elus on nii temal kui teistel mõtisklusi, raskusi. Need on ood, mille ta käsi juba jäädvustas. Ning ta kaalub.

Ta lõikab seejärel linooli ma-jade heledad aknad. Kaugusest lä-heneva tule kumas helenab üks mäeastanguist ning ta lisab helen-dust. Veel, veel, veel! See peab tulema kutsuv, võitev valgus, sest ainult valguse poole on inime-ne püüdnud, ja õnne poole.

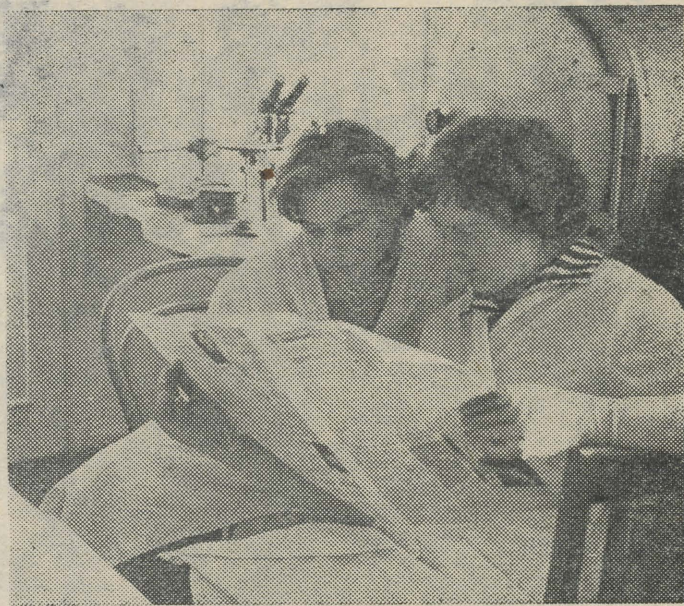
Talvetaevale, hallile talvetaevale tõmbab ta aga esimesed heledad kevadtribud.

Ta oli jälle koos olnud oma kunstiga, ta tundis, et see andis jõudu, puhastas. Tulid esimesed eksamid. Ta vastas «maksimaalsele».

Tuli kevad. Uued eksamid. Nar-va hüdrojaama kruus, betoon, tolm, valutavad lihased, pruuniks põlenud nägu, ning imestus — aja lennukuse ja hoo üle. Läks teine ülikooli-aasta. Ta on kursuse parimaid üliõpilasi ning sooritab juba neljanda sessiooni järjest ainult «viitele».

Ning sügisel... Sügisel astub Maie Rimmel teise teaduskonda — ta õpib arstiks!

Nagu kunagi ammu, kui ta oli kaalunud — kunst või kirjandus

Peaks ka ise kirjutama...

P. PUKSI foto

RASKE ja HUVITAV

Meie, kümme eesti filoloogi IV kursusele, olime praktikal Rakvere Internaatkoolis ja Rakvere I Keskkoolis. Siin tundsin esimesi peda-googimuresid ja -rõõme; kumba rohkem, eks seda tea igaüks meist oma kogemustest.

Internaatkooli praktikantidel ei lõppenud päev tavaliste koolitun-didega. Meie tööpäev kujunes pike-maks. Enamik meist valmistas ette grupiõhtuid. Nii toimusidki Merike Saluraidi, Anu Ruubase ja Ma-rianne Tuhkaneni juhendamisel hu-vitava eeskavaga grupiõhtud. Klas-siväliselt üritustena tegime suusa-matku Neerutisse ja Injusse, kino-ja teatrikülastusi, L. Vahtra romaani «Emajõe jutustus» arutelu

jne. Viimane kujunes elavaks ja arvamusterohkeks, mõttevahetused kestsid kaks õhtut.

Kõige paremini iseloomustab las-te suhtumist meie praktikantidesse vahest lahkumispäev. Terve kooli-pere tuli meid saatma, ununesid õppetunnid ja ootav lõunasõök. Bussi pääsemisega oli raskusi, käe-surumistel ei olnud lõppu. Väljasõit viibis ligi tund aega. Alles pärast mitmekordset lubamist ja kinnita-mist, et tuleme kindlasti tagasi kontserdiga, lubati meid viimaks lahkuda.

Kuu aega praktikat oli raske ja pingutav, ühtlasi aga huvitav ja lõbuski.

M. ILLI

ÜKS TÜDRUK

— kaalus ta nüüdki. Tal oli pisut valus iseenda ees kane aasta pärast. Aga ta ei muut-

nud otsust.

Ta oli mõelnud õigesti. Aja olemust, tema arengujooni mõis-tunud nii, nagu nad tegevuskuses on.

Tuli palju õppimist. Ja esialgu kõrvale lammasaare, Maie Rimmel konkurentsile lennuk. Ainult kas-siku targa lause: «Iee tood, sus tuleb armastus.» jättis ta ruuaers ja aastateks mällu. Oli vaja suurt pingutust, et hakata armastama koke, mida toeline arst peab õppima. Tema — endine filoloog — ei julgenud ju algul sustiaagi. Ta naeris ennast, aga naeris vaik-se rõõmuga — miks mitte karta, sest sustada tuleb ikkagi inime-mest...

Nüüd on Maie Rimmel Arsti-teaduskonna II kursusel. Ta hak-kab õppima eriprogrammi alusel huvitavat ala — biofüüsikat. On palju, tõesti palju, mis talle on usaldatud — tulevikuala, inime-si teenundava ala õppimine.

Ta on — vähemalt väliselt — üle saanud oma kahtlustest. Jõud-nud alani, kus ta tunneb, et saab inimestele anda kõige rohkem.

Ning sellepärast ta töötab. Ta seab oma raamaturiitule kõrvuti meditsiini, küberneetika, kunsti, kirjanduse, saksa keele. On vaja kõike, et tänapäeval arst või tule-vane teadlane olla.

Ta on tagasihoidlik inimene ning ei taha millegagi silma pais-ta. Ta tahab vaid heaks arstiks saada.

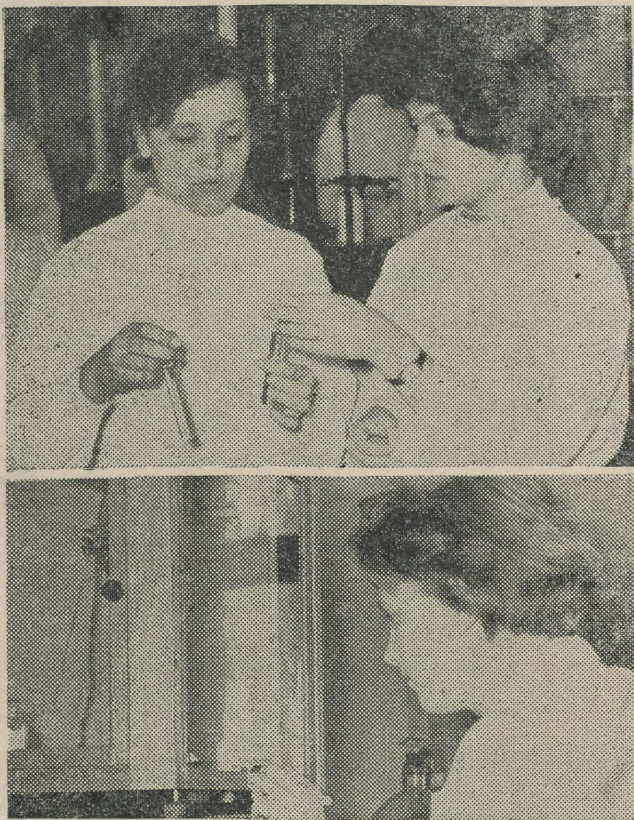
Ning vahel, kui aega saab — joonistada. Harjumusest, aga ka armastusest. Ning lugeda — jälle Tammsaaret, tarka, kõikenõistvat inimest.

Uuesti lugeda, kuidas kargel kevadhomnikul Eespere karjajuts, lihtne maalaps, seisab värvaval, oma tõe ja õiguse maal, imelik, valus unistus näol — kuule, kel-lad aina kumisevad ja kumisevad. Nii selgelt, imeliselt puhtalt, nagu õnnistavalt. Ja kas ei unistanud siis karjalapski millestki helgest ja ilusast ning kas ei tulnud te-magi verre ürgne otsimine, piin, rahunus — maailmast leida, leida ja leida ning mitmekordselt — tagasi anda.

O. TUULIK

Taru Rüklik
ülikool 3

Milligrammist pillini

Mitte ühtegi ebaõnnestumist eksameil, keskmiseks hindeks 4,1 ning parim osakonnas — nii lõpetas eelmise semestri far-maatsiaosakonna III kursuse. Pool ülikooliõpist on käidud. Kuid ega praegugi palju aega kohvikus istumiseks jää, sest kontroll-tööd, praktilised tööd, teaduslikud tööd... tööd... tööd.

Algab küll kõik juba esimesest kursusest tuttavatest kaalu-dest (pildil all Tiit Allandi), kuid edasi...

Mõnigi kord tuleb aga mitu pead ühiselt tööle panna ning koos otsivad Siiri Reinup ja Merle Alet meilegi pildil lahen-dust (foto ülal).

Praktilisi töid ei tehta mitte ainult ülikooli laboratooriumis. Semestri jooksul on igaüks tulevastele roheteadlastest omaja-gu tööl apteegis. Sealgi algas kõik kõige lihtsamast — pudelite pesemisest, praegu ollakse aga juba subassistentidena ametis.

Tööolgu tubli

8. märtsil toimus matemaatika-osakonna komsomoli-alorganisatsioon aruande- ja valimiskoosolek. Aruande esitas osakonna sekretär Rein Kolde, kes märkis kiitvalt I ja III kursuse komsomoli-grupi tööd. III kursuse grupil on ka kõige parem õppeedukus.

Aruandes ja sõnavõttudes arutati õppekomisjoni tööd ja juhi tähelepanu selle töö iseseisvamaks muutmisele. Õppekomisjon töötab, kuid paljudes küsimustes puudub omaalgatus ja tooniandvaks on dekanat. Opetöö ja distsipliiniga seotud küsimusi tuleks arutada enne kursuse grupikoosolekutel, siis alles õppekomisjonis.

Ühiskondlike tööde raamatuid täidetakse halvasti. Põhjuseks on üliõpilaste passiivne suhtumine sellesse üritusse ning osaliselt ka kehvadine nõrk ettevalmistus komsomolikomitee poolt.

Kunstilise isetegevuse viljelemiseks tuleb luua igal kursusel pidevalt tegutsev isetegevuskollektiiv. Peaks looma osakonna laule.

Isetegevusolümpiadi organisatsiooniga seoses kerkis küsimus — kas on mõtet asjaolul, et nii ametiühingu- kui ka komsomoliliinis on oma kultuurivolinik, kes mõlemad töötavad omaette. Kas ei oleks parem, kui vastutus kultuuritöö eest oleks koondatud ühele isikule.

Ühiskondliku töö hulka tuleks arvestada ka osavõtmist isetegevusest, seejuures arvestada ajakulu ühiskondliku töö tegemisel.

Osakonna seinalehte toimetati seni kursuste kaupa. Et muuta seinaleht sisukamaks, kogu osakonda siduvaks ja organiseerivaks jõuks, otsustati moodustada seinalehte toimetust, kuhu kuuluksid büroo ja iga grupi esindajad.

Suuremat tähelepanu tuleb osutada ka komsomoliorganisatsiooni juurdekasvule.

Koosolekul valiti uus komsomolbüroo ja delegaadid ülikooli komsomoliorganisatsiooni X konverentsile.

L. GRÜNER

ÜTÜ-s

Üliõpilaste teadusliku töö aruanneteks on kujunenud iga-aastased teaduslikud konverentsid. Vaevalt üks kuu on jäänud veel käesoleva aasta konverentsi ettevalmistustöödeks. Esitatavate tööde teemaatika, teesid, täpsed andmed töö autorite, juhendajate ja kateedrite kohta peavad laekuma veel sel nädalal. ÜTÜ nõukogu tuleb kõigile asjaosalistele meelde, et hiljem laekunud materjalide alusel ei saa esinejaid programmi võtta.

Aprillikuu keskel toimub ka Balti vabariikide humanitaarteaduste alane konverents. Ettevalmistused selleks on lünklikud, sest ÜTÜ nõukogu pingutustest hoolimata pole suudetud kinnitada komisjoni, kes konverentsi organiseeriks. Vajaliku eeltöö on ajutine organiseerimiskomisjon siiski teinud.

ÜTÜ nõukogu tuleb meelde, et auhinnatööde esitamise viimaseks tähtpäevaks on 15. aprill. Selleks, et töid ei laekuks vähem kui eelmistel aastatel, tuleb kõigil teadushuvilistel üliõpilastel pingutada. 15. aprill ei ole enam mägede taga.

E. VAARI

Kehakultuurlaste agitbrigaad

Mõni aeg tagasi olid kehakultuuriosakonna I ja III kursuse üliõpilased talvise õppelaagris Käärikul. Nooremad trenisid vanemate kaastlaste näpunäidetel.

Käärikul moodustasid III kursuse üliõpilased agitbrigaadi, kes kälastas «Kommunisti» soovhoisi agitpunktis Sihval. Kursusevanem Asso Krieger vestles rahvusvahelisest olukorrast ja lähenevaist valimistest. Laulis naisansambel. Hea vastuvõtu leidsid A. Tani satiiripalad kohalike teemadel. A. Abram, M. Visnapuu, H. Treivärk, P. Tammai jt. pälvisid tunnustuse sportlike ettekannetega.

J. ELLEN

Kui sain toimetusest ülesande kirjutada Kääriku suusamaratonist, ei teadnud ma alguses, kas mängida «lehemest», s.o. istuda moonaaautosse või kinnitada suusad alla ja teekond ise läbi proovida. Mulle oli selge, et esimesel juhul saaksin ma kirjutada esigrupid, pildistada esimest Käärikule jõudjat jne., teisel juhul oleksin aga suurepäraselt kursis viimaste sõitjate ponnistustega ja hädadega. Et aga ilm töötas tulla ilus ja matk tõenäoliselt tore, siis otsustasin pärast mõningaid kõhklusid viimase variandi kasuks. Juba reede hommikul tõin baasist suusad, pidasin püüdlult meele suusanumbri ja õhtul lükkasin gaasipliidi kohal suuskadele umbes pool karpi «rohelist tempit», nagu suusabaasis mind oli instrueeritud.

Laupäeva hommikul olin juba varakult maratoni meeste kätseavas ja lõbusas salgas. Rektori soojad lahkumissõnad mees, suusad õlal ja optimistlikud matkamõtted peas, — nii sammusime läbi uudishimulikega polistatud tänavate linna ääre poole, et alustada sõitu. Seal ütlesime «peatse jälle nägemiseni» tüdrukutele, nemad pidid alustama meist umbes kümme kilomeetrit Kääriku pool, kinnitasime suusad alla ja pikk matkajaterivi hakkas venima Kääriku poole. Arvestasin, et kui iga 200 m peale asetaks ühe suusataja, siis ulatuks meie suusatajaterivi parajasti Tartust Käärikuni.

Rõõmsa hüilgega kihutasid mööda rongid, meie aga sõitsime ja sõitsime. Vahepeal tõusis tuul ja me leidsime, et äraeksimist pole karta, sest tuul puhub otse Käärikult Tartu poole, s.o. melle näk-

266 maratonimeest KÄÄRIKULE

ku. Lagedamate väljade peal keerutas lumepuru. Tuju oli kõigil hea. Pärast 10. kilomeetrit hakkasid aga pikad sõitjate-riivid lagunema väiksemateks gruppideks. Tuul oli veelgi tõusnud ja puhus nüüd ilma pikemalt kaalumata eessõitjate suusaraja täis. See muidugi tegi sõidu märksa raskeks.

Umbes 17. kilomeetrit tundsin, et see, mida nimetatakse «surnud punktiks», on käes. Tõtt öelda ehmun sin ma sellest avastusest väga, sest minu tagasihoidlike arvestuste kohaselt oleks ta pidanud tulema umbes kunagi poole tee paiku. Teadsin, et «surnud punkt» tuleb ületada, maksu mis maksab. Ja lõpupeale, varsti veendusin, et mul oli jälle tublisti kergem sõita. Aga umbes kilomeetri pärast tundsin jällegi, et see hirmsa nimega punkt tuleb uuesti. Ma polnud seni veel kusagilt kuulnud ega lugenud, et sportlastel oleks mitu «surnud punkti» ühel etapil. Sõitsin parajasti mööda ilusat metsavaheteed ja otsustasin veidi istuda. Vaevalt sain aga kannule toetuda, kui pöösaste vahelt sahis välja uus grupp. Minu peale saadi päris pahaseks, sest selline istumine oleval kurvast. Ülatati kosutuseks paar suhkru- rütüki ja koos sõitsime jälle edasi. Kaks valkselt ulatatud suhkru- rütüki olid mulle sel hetkel enamad kui kes teab missugune ergutuskõne. Pealegi meenus, et kergemeelsusest või kiirusest tingituna olin hommikul unustanud

söömata. See tatus end nüüd kurjasti kätte.

Natuke aega enne Pangodit, kus pidi olema esimene teejoomine, muutus samm jälle tõntsiks ja lähikeseks. Paar möödärühkivat noormeest küsisid:

«Surnud punkt» või?»

«Jah, neljas.»

Ning läbi eemalduva suusahäina kuulsin, kuidas üks teisele tunnustavalt sosistas:

«Kõva poiss, juba neljas, mul pole veel esimestki.»

Lisasin sammu, sest kusagilt hakkas tulema soojat teed lõhna. Kümme minutit pärast astusingi pisut kangete jalgedega soojaks kõetud ja meie maratohimeestega täidetud kätseavas Pangodi koolimajja. Kunagi pole ma sõõnud ära nii kiiresti tervet suurt saia ja juua 7—8 klaasi teed oli naljaasi.

Natuke aega puhkust ja jälle suuskadele. Siitpeale, olgugi et ilm ja rada kuni Otepääni olid halvamad, oli minu meelest parem sõita.

Enne Otepääd tuli vastu keegi tädlike reega.

«Valele poole sõidate, tädi!» hüüdsin lõõtsutades.

«Kas siis tee on nii pikk või?»

«Pagana pikk,» kinnitasin tõemeeli.

«Oh, ei ole midagi, laste- seke. Esi kah pikk ja peenike. Sõitke aga edesil!» lohutati mind emalikult.

Otepääl oli juba peaaegu laupäevaõhtu. Inimesed ruttasid sauna, kinno, külla. Meil oli aga

ees veel 1/5 teest. Siitpeale oli sõita juba väga tore. Õhtu hakkas kergelt hämaruma, rada oli suurepärase, ja ka tuul me- sa vahel ei lõõtsunud enam nii tugevasti. Umbes 8 paiku särasid ka minu ees Kääriku tuled.

Kuulsin, et esimesed olid jõudnud pärlele juba kella 3 paiku. Sestap see oligi, et mehed saunas oisid visalt kerisenurki. Vesi solises nagu nukralt mööda märgi ja läikivaid kive kusagile allapoole. Lavalt aga kinnitati optimistlikult:

«Visake, visake, natuke nagu tuleks!»

Saunast viis tee söögisaali. Seal leidsime, et iga mees oli päeva jook- sul ära joonud umbes 20 klaasi teed. Terve meie maratoni- rühma kohta joodi ära umbes 1000 liitrit teed. Pärast sööki aga tikkus niisugune mõnus väsimus kontidesse, et ma kuidagi ei suutnud ära arvata nende maratoni- meeste psühholoogiat, kes pärast sööki edukalt «tin- na» organiseerisid.

Teisel hommikul tuls- kas mehemoodi, kuid kõik veendusid, et ka tuisune Kääriku väärib vaatamist.

Õhtu bussis, kui parajasti kurvalt lugesin ves- silve, katkihõõrdunud soki- ja kindapaare, kuulsin, kuidas kõrvalistmel arutati, millal järgmine suusamatk korraldatakse. «Imelikud inimesed need suusamehed,» mõtlesin iseenesest ja oleksin seda ka öelnud, kui ma poleks olnud nii väsinud. Läbi katkise kinda aga pilgut- tas vandeseltislaslikult sil- ma pisut külmavõetud si- nililla põial, nagu tahtes öelda: «Ega meegi siis koju jää.» «Ega vist,» p- misesin uniselt ja uinusin.

Reportaazist aga mida- gi välja ei tulnudki. Pa- berile tekkisid ainult mõ- ned muljed — segased muljed pikast suusarajast, kuumast teest ja matka- mehe higisest ja väsinud rahuldustundest.

E. LEMBER

ÜLIKOOI KLUBIS

Homme, 17. märtsil kell 20 on ülikooli isetegevuslaste KONTSERT.

Ülehomme, 18. märtsil kell 20 etendub Ajaloo-Keeleteaduskonna näiteringi esituses Aino Kalda «PATSEBA SAAREMAAL».

31. märtsil korraldatakse APRILLIKARNEVAL «Muinasjutt».

Sisse pääseb ainult kostüümides.

Tartu Üliõpilaste Looduskaitse- ringi 4. aastapäeva

PIDULIK KOOSOLEK

on homme, 17. märtsil kell 18 geoloogiaauditiumis (Vanemuise 46, II korrus).

INTERVJU

Väga tore ali

Põrdusime Kääriku suusa- maratonist osavõtja, õppepro- rektor E.-L. Mikkelsoore poole mõnede küsimustega.

Kas halb ilm ei teinud matka liiga raskeks?

Kui minu vanust arvesse võtta, siis küll. Maratoni alustasin kell 10, lõpetasin kell 20 Käärikul. Puh- kuseks kulutasin 2 tundi. Tükil oli minu rekord teejoomises — 7 klaa- si. Maitses väga hästi.

Kuidas tundsite end Kääriku- le saabumisel?

Väga tore tunnel. See tekkis juba siis, kui Pühajärvest mööda sajn ja jõudsin Kääriku suusarajale. Meel- div oli meie kollektiivi sõbralikkus ja üksteise abistamine.

On Teil plaanis niisugustest üritustest osa võtta ka tulevikus? Kindlasti, kuigi võtsin kaalus 4 kg maha. Lohutada võin ennast sellega, et sm. Kudu kaotas 3,5 ja sm. Erman 2 kg. Tunnustavalt tahaksin märkida sm. Kaldvee osa- võttu, kellel on aastaid juba üle poolesaja.

Kas Te tunnetasite ka kollektiivi enda ümber sellel raske- maratonil?

Jah, eriti hea mulje jäi ankrumees sm. Valgusest, kellel oli vahest kõige raskem. Ta pidi tegema rajal edasi-tagasi sõite ja kontrollima, et keegi maha ei jää. Samal ajal toetas ta delikaatselt mind ja hoolitses, et ma maratoni lõpetaksin.

Kas organiseerimine rahuldab Teid?

Edaspidi tuleb paremini hoolitse- da toitlustamise eest. Samuti võiks välja anda maratoni osavõtjatele instruksiooni, et ei tekiks teel aru- saamatusi.

Teie soovid edaspidiseks? Tartu—Kääriku suusamaraton peab muutuma traditsiooniks.

Võistlused jätkuvad

Jätkuvad ülikooli esivõistlused lauatenis, viimased kohtumised on toonud ka mõningaid üllatusi. Nii näiteks kaotas üks esikohapre- tendente, Õigusteaduskonna võist- kond Ajaloo-Keeleteaduskonnale ta- gajärjega 7:9. Järgmises kohtumi- ses Majandusteaduskonna seni suu- reskooriliselt võite saavutanud võist- konnaga esinesid noored juristid juba märksa kindlamin. Õigustea- duskonna võistleja V. Kasemaa alis- tas paraja ülekaaluga 2:0 ülikooli esimese reketti V. Nigoli ning teise reketti L. Mõisja (samuti 2:0), ka T. Valge saavutas toreid (2:1) võid- du V. Nigoli üle, Majandusteadus- konna võit on muutunud küsitavaks. Huvitav kohtumine jäi pooleli sejsul 6:6.

Bioloogia-Geograafiateaduskon- na võistkond võitis Arstiteaduskon- na I ja II ning Ajaloo-Keeleteadus- konna, kolm võitu on ka Õigustea- duskonnal — KKO, Arstiteaduskon- na II ja Bioloogia-Geograafiateadus- konna üle.

R. JAKOBSON

Rühm noori Mali Vabariigist õpib Saksa Demokraatlikus Vabariigis arstiteadust. Pildil näeme, kuidas Safonia Kolibaly õpetab Antoinetta Diarrat sidet tegema.

Ajalehest «Kansan Uutiset»

TRU KINOLEKTOORIUM

Täna kell 19 demonstreeritakse filmi «... PLUSS ELEKTRIFITSEERIMINE».

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар- туский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тарту- ского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik- numbril hind 2 kop. Tellimise nr. 2583. MB 02805.

ENNE LÕPETAMIST

Raamatupala

Kõigi maade proletariaad, ühinege!

INTERVJU

Keda esile tõsta?

Seoses NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste lõppemisega pööraus meie toimetuse esindaja m.t.m.e. küsimustega agitpunkti ja valimiskomisjoni nr. 2 töötajate poole.

Kuidas töötas aktiiv?

Tervikuna tubli ja asjalikult. Jaoskonnas nr. 2 jäi valijate nimekirjas ilma osavõtumärkusest ainult ühe kodaniku nime järel olev lah-
te.

Keda võiksite esile tõsta?

Kollektiividest eelkõige lääne filoloogide III kursuse ja füüsikaosakonna pedagoogilise haru agitaatorid. Parimatest agitaatoritest märkigem eesti filoloog Pärt Liast (III kursuselt) ja Illo-Peep Padernikku (I kursuselt). Hästi töötasid veel Valentina Putrolainen, Silvia Arst ja Leia Lill Ajaloo-Keeleteaduskonnast. Füüsika-Matemaatikateaduskonnast nimetagem Ella Viikmanni, Ülle Amandust, Linda Kaske, Kaja Ridalit, Pilvi Toropit, Malle Grünerit jt. Valimiste eel ja ajal paistsid silma kohusetruude töötajate ja hääde organisatoritena valimiskomisjoni sekretär Evi Krass, valimiskomisjoni aseesimees Eugenia Uibo, Füüsika-Matemaatikateaduskonna agitbrigade vanem Uno Tinn ja agitbrigade brigadirid Malle Tamm (lääne filoloog) ja Larissa Vassiltšenko (füüsik-pedagoog).

Kuidas abistasid Teid valimiste eel ja ajal ülikooli ühiskondlikud organisatsioonid ja administratsioon?

Administratsiooni esindajad aitasid igati kaasa valimiste igakülgseks õnnestumiseks. Märkida tuleks eriti komandandi Lembit Valdmaa ja kunstilise kujundaja Harles Pilteri kaasabi. Ülikooli parteiorganisatsioonide abist räägivad ehk kõige paremini järgmised arvud: ettevalmistust valimisteks analüüsiiti Ajaloo-Keeleteaduskonna parteibürool kahel korral, Füüsika-Matemaatikateaduskonnas ühel korral ning EKP TRU Komitees. Isetegevuslased püüdsid anda oma parima.

Missugused mõtted ja järeldused oleksid kokkuvõtteks?

Ennekõike — järgmistel valimistel on vaja silmas pidada järjekes-
tust ja leida juhtivatele kohtadele seltsimehed, kellele oleksid varasemad töökogemused. Nüüd aga juhtus nii, et näiteks kogu agitpunkti juhtkond oli «tõostaazita». Silma torkas samuti asjaolu, et meie üliõpilased-agitaatorid ei oska läheneda inimestele, ei oska neendega töötada. Eriti ilmnes see haigete valijatega ja vanemate seltsimeestega suhtlemises.

Halvasti täitis oma ühiskondlikku ülesannet füüsikute-agitaatorite brigadir Boris Tulajev.

LÜHIDALT

16. märtsil 1962 saadeti Nõukogude Liidu järjekordselt välja Maa tehnikasla. Tehnikasla-
lasele on paigutatud teaduslikud aparadid, raadiotelemeetiline süsteem ja raadiosaatja.

Mainitud tehnikasla väljasaatmisega jätkatakse atmosfääri ülakehade ja kosmose uurimist. Nende uurimistööde programmi täitmiseks saadetakse 1962. aasta jooksul mitmetelt Nõukogude Liidu kosmodroomidelt välja seeria Maa tehnikasla-
lasi.

Pühapäeval, 18. märtsil oli üle kogu meie maa tõeline pidupäev — rahvas valis oma esindajad maa kõrgemasse võimuorganis-
sionisse — NSV Liidu Ülemnõukogusse. Nagu kõikjal, nii kulg-
esid ka Tartus valimised edukalt. Uksmeelselt valis meie üli-
kooli kollektiiv NSV Liidu Ülemnõukogusse F. Klementi ja J. Eichfeldi.

18. märtsil möödus 91 aastat Pariisi Kommuni algusest. See oli esimene proletaarne revolutsioon, esimene katse kehtestada proletariaadi diktatuur maail-
mas.

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIORGANISAT-
SIOONI, REKTORAADI, ELKNU KOMITEE JA AMETI-
OHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

REEDEL, 23. MÄRTSIL 1962

Nr.
9 (514)

XV aastakäik

Meie õppekomisjonidel on juba rida saavutusi. Nad on teinud kasulikke ettepanekuid muudatuste tegemiseks tunni- ja õppeplaanides, loengukonspektide paljundamiseks rotaprintil, nad on muretsenud ruume õppimiseks eksamisessiooni ajal jne., jne. Saavutustest rääkigem aga siiski pidupäevadel, kuid tööpäevadel rääkigem neist puudu-
jääkidest, mis meie tööd veel takis-
tavad.

Kõige suuremaks puuduseks on, et kõik õppekomisjonid ei ole veel tunnetanud suurt vastutust, mis nende õlgadele tegelikult on pandud. Õppekomisjonid on üheks organiks, mille kaudu ülikooli komsomoliorganisatsioon saab aidata kaasa suurte teadmiste ja oskuste ning kõrge teadlikkusega spetsialistide ettevalmistamisele, nende spetsialistide ettevalmistamisele, kelle ülesandeks on paarikümne aasta pärast kommunismi tingimustes etendada juhtivat osa teaduses ja ühiskondlikus elus.

Vaatamata sellele suurele üles-
andele on meie õppekomisjonidesse valitud ikka veel vastutustundetu inimesi. Eelmisel semestril ei töö-
tanud vene keele ja kirjanduse osa-
konna õppekomisjon (endine esi-
mees sm. S. Allik). Osakond soori-
tas aga talvise eksamisessiooni tea-

duskonnas kõige halvemini. Kindlasti oleks võinud õppekomisjon selle vältimiseks nii mõndagi ära teha. Nüüd tuleb uuel õppekomis-
joni esimehel sm. M. Liitmaal kõ-
vasti pingutada, et kevadisel ses-

Vastutustunnet!

sioonil ei korduks sama lugu.

Sedasama peab ütleva ka ravi-
osakonna III kursuse õppekomis-
joni esimehele. Raviosakonna III kur-
suse komsomolibüroo tööplaanis on: «Võitlus 100%-lise õppeedu-
kuse eest». Kes ja kus seda võitlust on pidanud? Igal juhul tulemused on vastupidised — kursus soori-
tas osakonnas eksamid kõige hal-
vemini.

Kergekäelist suhtumist otsustesse ja plaanidesse esineb veel mu-
jalgi.

Õppekomisjoni esimees üksinda ei suuda muidugi kõike ära teha, kuid tal on ju selleks komisjon. Meie õppekomisjoni esimehed ei tunne pahatihti küllaldaselt oma komisjoni liikmeid, kuidas ta neid siis veel tööle oskab rakendada? Osakondade komsomolibürood peavad rohkem kontrollima õppekomis-
jonide koosseise, et seal ei oleks halle, vastutustundetu inimesi. Milleks on näiteks võõrkeelte osa-
konna õppekomisjoni II kursuse üliõpilane A. Kivikangur, kes on passiivne ja kellel pahatihti puudub isegi objektiivsus?

Tihedam võiks olla ka side teiste ühiskondlike organisatsioonide ja instantsidega. Eriti nõrk on side ametiühinguga. Ühiste eesmärkide nimel tuleb see side mõlemapoolselt luua. Meil on ju ühised eesmärgid.

Kui kõik meie õppekomisjonid koosneksid vastutustundlikest inimestest — seda me peame aga üks-
kord saavutama — siis meil ei pruugi enam punastada mitterahuldavate hinnete pärast, mida talvise eksamisessioonil saadi 8,8%. Õppekomisjonide võimalused on suured, tarvis ainult otsida ja lei-
da.

E. OJASILD,
ELKNU TRU Komitee
õppekomisjoni esimees

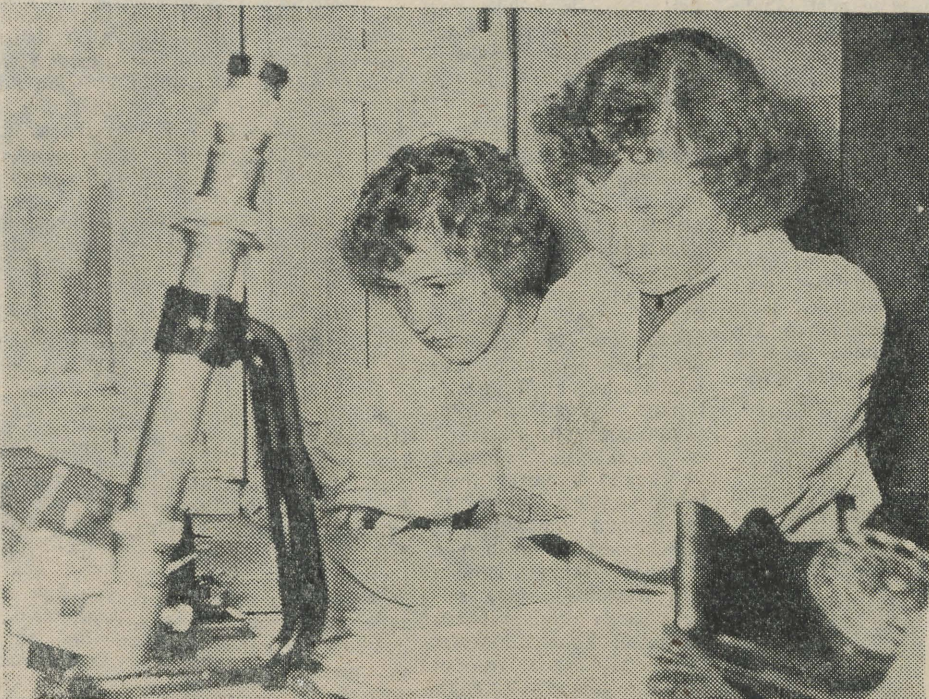
Filosoofilised seminarid

seid puudujääke. Nii ei ole suudetud alati kateedritele õigeaegselt välja saata ettekannete teese või tekste koos kirjanduse loeteluga. Mõned semina-
rist osavõtjad ei tutvu alati ettekande teksti või teesidega ning ei valmis-
tu seminariks. Enamiku osavõtjate (prof. H. Kadar, dots. V. Kelder, dots. J. Mäll, prof. P. Viha-
lem), kõrge aktiivsuse kõrval esineb ka neid, kes harva võtavad seminaril sõna. Eriti kehtib see va-
nemlaborantide kohta. Neist puudustest ülesaa-
mine on seminari juhen-
daja ja teaduskonna par-
teibüroo lähim ülesanne.

Dots. J. ANANJEVA,
filosoofilise seminari
juhendaja

Sirje Lahk ja Viive Võsu farmaat-
sia-ala organisatsiooni praktikal.
Tehakse tutvust apteegialase raama-
tupidamise küsimustega. Inventee-
rimise ja revideerimisega.

ENNE LÕPETAMIST

Oma üliõpilaselu viimasel semestril viibivad farmaatsiaosakonna V kursuse üliõpilased menetluspraktikal. Tutvutakse mitmesuguste töödega apteegis. Tallinna Kontrollanalüütilises Kesklaboratooriumis valmistatakse mõõtlahuseid ja analüüsitakse apteekides valmistatud ravimeid. Ol'akse tööl ka Tallinna Farmatseutilises Tehases.

Ja siis jääb veel koostada kursuseprojekt, s. t. projekteerida vas-
tava kateooria apteek ja seejärel sooritada riigieksamid.

Pildid: Praktikal Tähe tänava apteegis. Enn Lõhmus juhendab
siin diplomandide, nende seas ka Aili Rammo tööd.

Kümne aasta kogemusi

Käesoleval aastal täitub 10 aastat ajast, mil Õigusteaduskonna parteiorgani-
satsioon alustas õppejõudude kvalifikat-
siooni tõstmist juriidiliste küsimuste filosoofiliste aluste tundmaõppimise, analüüsimise ja arutami-
se kaudu. Sellal oli see uueks õppejõudude idee-
lis-teoreetiliste teadmiste taseme tõstmise vormiks, mis võeti kasutusele kollektiivi enda initsiatiivil. Nii kodanlikus ülikoolis hariduse omandanud spetsialistid kui ka noored nõukogude kõrgema kooli kasvandikud mõistsid, et omaette, iseseisva tööga on neil raske lahti mõtes-
tada kaasaegse õiguse filosoofilisi probleeme, et iseseisva töö vormi tuleb täiendada põhiküsimuste kollektiivse arutluse vormiga. Sellisel pandigi alus Õigusteaduskonnas filosoofilistele seminaridele.

Esimestel aastatel olid tähelepanu keskpunktis materialistliku filosoofia põhiprobleemid, mille täielik omandamine ja mark-
sistliku metodoloogia teadlik kasutamine võimaldasid edaspidi üle minna õiguse filosoofiliste probleemide, Nõukogude riigi ja õiguse arengu seaduspärasuste uurimisele.

Kogu oma eksisteerimisaja vältel on Õigusteaduskonna filosoofilised seminarid olnud paljude aktuaalsete probleemide diskuteerimise kohaks (on arutatud enam kui 70 ettekannet). Sageli kestsid diskussioonid veel mitu tundi pärast seminari-
istungit ametlikku lõpetamist.

Kogu selle ulatusliku töö resultaadid kajastavad teaduskonna õppe-
ja kasvatustöö taseme tõu-
sus, 1951.—1952. a. võr-
reldes on teadusliku töö
produktisioon mitmekor-

distunud, süvenenud on teaduslik-teoreetiline ja praktiline suunitus.

Käesoleval ajal on filosoofilistest seminaridest osavõtt muutunud teaduskonna õppejõudude enami-
kule otse tarviduseks. Viimastel aastatel pole seminari juhendajal tul-
nud otsida ettekandjaid, vaid otse vastupidi — õppejõud ise paluvad võtta seminaride temaatikas-
se ettekandeid nende teaduslikus töös tõusetunud filosoofilistest või nende-
ga seonduvatest üldteo-
reetilistest küsimustest. Seminaride taseme tõst-
miseks on viimasel ajal praktiseeritud ettekande teksti koostamist, milline tavaliselt on kaugelt ula-
tuslikum ja üksikasjalikum kui 30- või 35-minu-
tiline suuline ettekanne seminaril. See kõik on erakordselt vajalik semina-
rist osavõtjate aktiivsuse tagamiseks, küsimuse sügavamaks käsitlemiseks.

Käesoleva aasta temaa-
tika aitab meie teaduskonna õppejõududel sügavamalt tundma õppida NLKP XXII kongressi materjale ning on suuna-
tud sotsialistliku riikluse arengu ja tema kommunistlikuks omavalitsuseks ümberkasvamise peamiste seaduspärasuste uurimisele. Näiteks oli prof. P. Vihaile ettekanne «Riigi ja õiguse arengu põhiküsimusi NLKP programmis» arutusobjektiks viimasel filosoofilisel seminaril. Erakordsest huvist teema vastu räägib kas või seegi fakt, et ettekandjal tuli vastata 16 talle esitatud küsimusele. Diskussioon oli elav. Sõna võtsid seltsimehed K. Püss, J. Mäll,

AJALOO-OSAKONNAS

Ajaloolased arutasid osakonna komsomoli-koosolekul õppeedu-kust. Möödunud ses-sioonil ilmnas suuri kõikumisi. Osakonna keskmine oli küll 4,2, kuid siiski ei suutnud 11 üliõpilast kõigi eksamitega toime tulla. Kõige tugevam oli IV kursus (keskmine 4,5), kõige nõrgem I (keskmine 3,8).

Põhjuseks oli nii mõningate distsipliini-de raskus ja liialt ker-ge suhtumine nendes-se kui ka harjumatus ülikoolis tehtava tööga

I kursusel.

Kahjuks jäi koos-olekule ilmutata ena-mik neist, kellel eksa-mitega «ei vedanud». Tugevamatele aga pol-nud sellist arutelu eri-ti tarvis.

I kursuse grupiorga-nisaator Varrak tõsta-tas küsimuse õppeko-misjoni õiguste laien-damisest stipendiumi määramisel: «On selli-seid «kolmemehi», kes

väärivad stipendiumi rohkem kui mõni tei-ne, kes kõik eksamid on sooritanud ainult «headele» ja «väga

headele». Õppekomis-joni arvamust peaks rohkem arvestama.»

Mõne nädala pärast algab isetegevusolümpiaad. Ettevalmistusi selleks on tehtud veel vähe. «Ei ole aega», kurdavad üliõpilased.

Möödunud aastal kaitses olümpiaadil osakonna au ainult 1 (loe «üks») ajaloolane. Kas leidub tänavu aega ja head tahet, näitab kuu lõpp.

Valiti delegaadid ülikooli X komsomoli-konverentsile.

J. KEEVALLIK

Rohkem kohusetunnet!

See juhtumite läbis eesti filoloogia osakonna kommunistlike noorte aruande- ja valimiskoosolekul nii sekretär Anu Lapi ettekannet kui ka kõiki järgnevaid sõnavõtte.

Sekretäri lakooniline aruanne juhtis tähelepanu osakonna komsomolitöö kitsaskohtadele. Ei olnud järjekindlust õppekomisjonide töös. Toimus paar tootmisnõupidamist, taotleti sessioonide pikendamist real kursustel. Ja kõik. Koostati küll üliõpilase ajabüdzett, kuid mingisuguseid praktilisi järeldusi ja ettepanekuid ei järgnenud. Dis-tipliin paljudel kursustel jätab soovi-da, ja mitte ainult kursustel. See kehtib osakonna kommunistlike noorte kohta tervikuna. On enam kui kurioosne see fakt, et aruande-ja valimiskoosoleku plaanipärane organiseerimine nurjus, sest kohale tuli vähem kui 50% kommunistlikest noortest. Tuleb kasvatada enestes rohkem nõudlikkust ja vastutus-tunnet. Aruandja kui ka sõnavõt-jad märkisid kommunistlike noor-te vähest osavõttu sportlikest üri-tustest. Jooksukrossist püüdis ena-mik kõrvale hiilida, isegi pärast seda, kui spordiorganisatorile oli kindlasti lubatud võistlustest osa võtta.

Vaatamata kõigile neile puudus-tele, mis esile toodi, jättis koos-olek ometi optimistliku mulje. Ja seda seepärast, et räägiti asjalikult ja printsiipiaalselt. Tehti ettepane-kuid, kuidas muuta töö sisukamaks ja huvitavamaks. On ju paljudel

kursustel korraldatud õnnestunud üritusi (luuleõhtud, kohtumised töölisnoortega). Miks mitte eesku-ju võtta! Mari Viiding, kes lähe-malt peatus massilise kultuuritöö probleemidel, tegi oma sõnavõtus nagu koondkokkuvõtte kõikidest arvamustest ja ettepanekutest: kom-munistlike noorte üritusi ei tule võt-ta kui sunduslikke. Leiame selliseid töövorme, kuhu võime panna oma oskused ja fantaasia. Meie tegudes peab olema kirglikkust, nooruslikku optimismi, «särtsu».

Ülo Tuulik soovitas korraldada diskussiooni teemal «Millisena te kujutate endale kommunismiehitaj-t». Diskussioon haaraks endasse ka meie komsomolielu kõige pakili-semad päevaprobleemid. Üliõpilas-te teadusliku töö küsimusi vaagis IV kursuse üliõpilane ÜTÜ nõuko-gu liige Peeter Hein. Teadus-liku töö organiseerimine üliõpi-lastel seas jätab soovida. Siin on oma sõna öelda ka osakonna kom-somolibürool. Pole ju ometi nor-maalne, et statistika lihtsalt regist-reerib teaduslike töödena need kur-susetööd, millel on pisut rohkem aktuaalsust ning (parakul) käsitlus populaarsem.

Rohkem aktiivsust, rohkem nõud-likkust. See saagu uue büroo juht-mõtteks. Uude büroosse valiti: E. Laur, I. Fiveger, L. Parts, A. Roots, A. Juhkam, A. Virunurm ja V. Tikk.

J. POOL

Sisukas ja rikas on meie elu, kui oskad kasutada tunde, päevi ja nädalaid kasulikult ja mitmekesiselt. Tore on elada, kui sind usaldavad kaaslased, kui su kõrval on sõbrad...

Inga Fiveger on eesti filoloogia III kursuse üks paremaid üliõpilasi. Et tubli tütarlast ei hinnata ainult konspektide taga, seda tõendab Inga valimine eesti filoloogia osakonna uude komsomolibüroosse.

Algas kõnekunsti kursus

Möödunud kolmapäeva õhtul oli pedagoogikaauditoorium viimse võimaluseni täidetud. Oli lihtsalt uudis-himulik, «statsionaarseid fakulta-tiivsete loengute külalastajaid» (nii nad ise ütlesid) ja muidugi neid, kes kõnekunsti erikursuse vastu tõsist huvi tundsid.

Sm. V. Adams alustas loengute-sarja Vana-Kreeka kõnemeestest. Märkmikesse ilmusid esimesed üles-tähendused. See on katse luua

TRU-s kõnekunstiring. Esimesed loengud näitasid head pealehakkamist. Loodame, et jätkub ka püsivust. E. SAAT

Raskused on selleks, et neid võita

Elunõuded kasvavad iga päevaga. Keskkoolipink, sisseastumiseksamid ja loengud ülikoolis jäävad käidud tee etappidena seljataha. Tuleb lõpuks ja sa pead eluks «küps» olema. Alles oma esimesel töökohal sa leiad, et elu pole alati kaugeltki selline, nagu sa teda kujutasid. Praktiline töö erineb teooriast, mida sa oled teistkümnete aastate jooksul õpilaslikult omandanud. Juhtub sedagi, et jõuad ühel või teisel põh-jusel oma valitud erialas pettuda, teed tööd, mis pole sulle südame-lähedane.

Nii oli ja on, aga nii ei tohiks jääda. Olukorda aitab parandada tööstaaži nõudmine ülikooli astuja-telt.

Kui sa oled paar aastat töötanud, siis oled jõudnud veenduda oma kutsumuses, oled muutunud tõsisemaks, oskad teha tööd töö ja tema tulemuste pärast. Oled ju «elukooli» läbi käinud.

Nüüd tahad sa haridust jätkata. Sisseastumiseksamid... Aastatel on aga võime kustutada mälus nii mõn-dagi õpitud. Raske on tekkinud lün-ki iseseisvalt täita. Ka siin on lei-tud päästevahend. Meie ülikoolis on korraldatud ettevalmistuskursused nii statsionaarselt kui ka kaugõppe korras sisseastujale.

Kolm korda nädalas — õhtuti ja pühapäevahommikul — töötatakse seitsmes grupis. Olenevalt tulevase spetsialiseerumisest on koostatud programmid. Nende alusel võetakse läbi kogu keskkoolikursuse sisseastu-miseksamite nõuete kohaselt.

Farmaatsia-auditooriumi ongi kogunenud tulevased meedikud. Vaatad neid huviga. Nad erinevad üks-teisest näolt, vanuselt ja ellusuhtu-miseltki. Aga üks on neil ühine:

SAIME KOKKU

Einari Koppel ja Jaan Saul — nende vanusevahe on 11 aastat, pikkusevahe 2 cm, kuid mõlemad on mehed, kellel on laval öelda oma sõna. Seda usuvad vähemalt kõik need, kes möödunud reedel suure vaevaga end kohviku rõdusaali ära mahutasid.

Rääkisid nemad. Nad ütlesid, et neil oli raske. Kindlasti oli. Sadas küsimusi: Miks teist sai näitleja?

T. LEPIKU

TÖÖ OOTAB

Teisipäeval oli ülikooli peahoone täis sagimist, ruttu, ärevust. Rah-vast liikus hulganisti koridorides, vesteldi paarikaupa ja kobaras koos. Siit-sealt kostis küsimusi:

«Kuhu Anu sai? Missugusesse ar-stijaoskonda Heldur suunati? Kuule, sa oled sealtkandist, kuidas Sanga-stes on?» Ja nii lakkamatult.

Nimelt töötas auals riiklik suu-namiskomisjon. Käratsevast sum-mast ukse juurest sisenesid aualasse üha uued lõpetajad.

«Haapsallu?»

«Ei, sooviksin Valka, kui võima-lik on, mul on perekond seal,» sel-gitab üliõpilane oma soove.

Vaadatakse järele. «Jah, on küll sinna ka koht, saate selle.»

Ja jälle siseneb uus lõpetaja, tü-tarlaps päikesest pruuniks põlenud näoga.

«On veel üks koht kirurgidele, Hiiu maal,» ütleb komisjoni esimees.

«Kas anestesioloogi koht?» küsib Juta Jürgens, tema ongi praegu kom-isjoni ees.

«Jah.»

«Siis olen nõus.»

Ja miks mitte nõus olla, on ju Hiiu maal Juta Jürgensi kodusaar!

Pöördume sm. Sarapi poole kü-simusega, kas ikka kõik lõpetajad leiavad endale meelepärast tööd ja tegevust.

«Pole viga, see aastal saaksime isegi 300 lõpetajale kohad anda. Meil on aga ravi-, stomatoloogia-ja farmaatsiaosakonnas kokku ainult 200 lõpetajat — ligi 100 kohta jääb komplekteerimata.»

Nii et, viies kursust! Õppige, töö ootab teid!

M. VAKS

LUULEÕHTU

Teisipäeva õhtul kogunesid koh-vikusse luulesõbrad. Ülikooli noor-poeetid Ly Seppel, Paul-Erik Rum-mo, Kalle Kurg ja Mati Vaga luge-sid oma viimase aja loomingut.

Kas ei oleks mõeldav, et niisugu-seid noorpoetide uusloomingu tutvustamise õhtuid korraldataks igas kuus? Huvi selliste ürituste vastu on kahtlemata väga suur.

A. SARAP

Koneleme ka keeleõppimisest

Palju on tehtud juttu üliõpilase suurest töö-koormusest ja kitsaskoh-tadest eriala omandami-sel. Vähe on aga teh-tud konkreetseid ette-panekuid, kuidas siis asja parandada. Keemiaosa-konna komsomolibüroo arutas hiljuti õppetöökü-simusi. Alljärgnevalt esi-taksingi mõningaid mõt-teid sellest arutelt. Need on vaid ettepanekud, kuid loodame, et nad kutsuvad esile ka vastu-kajasisid.

Selleks, et hästi oman-dada eriala põhiteodesid, peab üliõpilane oskama lugeda vastavat kirjan-dust vähemalt neljas kee-les: emakeeles, vene kee-les (kõik õpikud ja värs-keim teaduslik informaa-sioon), inglise ja saksa keeles (nende keelte lu-gemise oskus kasvõi sõna-raamatu abil on vajalik kursuse- ja ringitööde tegemisel). Ja on päris loomulik, et võõrkeelt õpitakse meie teadus-konnas põhiliselt erialase töö huvides.

Milline on aga siis meie olukord vene keele ja võõrkeelte tundmises?

Kõigepealt vene keel. Keskkoolis õpitakse seda

tavaliselt 10 aastat. Selle aja jooksul omandatakse oskus lugeda venekeelset ilukirjandust ja ka ves-telda. Ülikoolis alustab noor aga eriala õppimist kohe venekeelsetest õpi-kutest ja jõuab umbes kahe kuuga nii kaugele, et saab neist sõnaraama-tuta aru. Järelikult oleks võimalik vene keele õpe-tamisel ülikoolis piirduda ainult esimese semestriga ja pöörata peamist tähele-panu eriala terminolo-giale ja vastavatele teks-tidele. Tõenäoliselt on selliseid tunde võimalised andma üksnes need õppe-jõud, kes ise hästi tun-nevad vastavat eriala. Niisugune ümberkorral-dus välistaks keskkooli tarbetu dubleerimise ning annaks tulevasele spetsialistile võimaluse kõige hõlpsamalt kontakti leida kaasaegse teadusliku kir-jandusega, mida õpetaja-filoloog ei suuda piisa-valt mõistatavaks ja lähedaseks teha.

Lõpuks pole ju üliõpi-lane ka imik, kellele tuleb mannaputru lusikalt sööta. Ta on võimeline täiendama iseseisvalt oma oskusi ja vilumusi vene keeles, niipea kui sel-leks vajadus tekib või oma hu-vid nõuavad.

Vene keel õppeainena on

Las olla rohkem rahutuid!

keskkoolis vabatahtlik. Pole aga mõeldav edu-kalt jätkata õpinguid kõrgemas õppeasutuses vene keele oskusest. Siin enam aabitsast alustada ei saa.

Uheks sisseastumiseksa-miks kõrgemas õppe-asutuses võiks päris enesestmõistetavalt olla vene keel. Kriteeriumiks jääks siin sisseastuja arusaamine venekeelsest teks-tist, ülikoolis poleks aga enam tarvidust liiga kau-gelt alustada sisuliselt erialase keele juurde välja jõudmata.

Teiseks võõrkeele õpe-tamine. Leidsime, et siin-gi oleks võimalik ratsio-naalsemalt õppeaega kasutada. Praegu jätkab keskkoolis inglise keelt õppinud üliõpilane selle keele õppimast ka üli-koolis. Kas poleks aga otstarbekam õpetada ing-lise keelt õppinutele üli-koolis saksa keelt ja vas-tupidi? Vaatleme olu-korda lähemalt: kui noor on keskkoolis õppinud võõrkeelt 6 aastat 3—4 tundi nädalas, siis on ta omandanud põhiteadmi-sed keelest ja võib hea tahtmise juures iseseis-valt lühikese ajaga sel-geks saada erialase teksti lugemise. Kaks lisa-aastat kahe nädalatunniga ei suuda ülikoolis anda palju rohkem ja kujune-

vad praktiliselt varem-õpitu kordamiseks. Selle ajaga võiks aga üliõpi-lane omandada algteadmi-sed teistest võõrkeeltest, et siis selles lugeda eri-alast teksti sõnaraamatu abil. Teise keele selline omandamine oleks teata-val määral ka lihtsam, üliõpilasel on juba koge-musi võõrkeelte õppimi-sel.

Kui üliõpilane ei kasu-ta praktiliselt võõrkeelt raamatute lugemiseks, unustab ta peatselt kes-kkoolis õpitu, olenemata ülikooli kahest lisa-aas-tast. Seega langeb pea-rõhk ikkagi üliõpilase enda huville ja vajadus-tele. Teise võõrkeele omandamine täiesti ise-seisvalt pole aga kau-geltki lihtne. Aega fakul-tatiivkursuste kuulami-seks jääb liiga napilt, nii et ka sellele ei saa orien-teeruda.

Neid küsimusi tasuks kaaluda teistelgi peale keemiaosakonna kom-somolibüroo. Selleks, et omandada põhilisedki teadmised oma valitud erialas, tuleb leppida Hemingway ja Goethe lugemisega eesti keeles. Võõrkeeled on meile va-jalikud ennekõike tea-dusliku kirjandusega te-gelemiseks.

Meil ei ole üliõpilasklubi...
«Aga Tähe tänavas?»
Niisugust diagoogi kuulsin hiljuti.
«Jah, maja on, ruumid on, ilus sisustus on, instrumentid on, orkester on, isegi pileetikassa on, aga klubi, tõeliselt üliõpilasklubi üliõpilaste klubi ei ole. Üritused hilinevad sageli tunda aega, 4. märtsil jäi õhtu ära selle tõttu, et publik puudus, 11. märtsil jälle puudusid esinejad. Kuulutus oli väljas, pidi näidatama filmi Zakopane, ja mis tegelikult oli? Tantsuõhtu tunniajalise hilinemisega, sest orkester oli kohale kutsutud planeeritud eeskava lõpuks. Inimesed, keda huvitas film, tulid pahastena ära, ostetud pilet taskus. Muidugi, antud juhul ei saanud vist klubigi midagi teha, sest esinejad olid lihtsalt kohusetundetud, ei teatanud, et tulla ei saa, aga üldse...»
«Mis üldse? Näed ju, et klubi püüab huvitavaid õhtuid korraldada.»

«Minu arust päris nii see ei ole. Klubi juhatus tegevuses on ka palju pealiskaudset. Mõnel õhtul ei ole eeskava hoopiski, ükskord jälle oli see nii pikk, et ei jõudnud ära kuulata ja vaadata — korraga lasteringide laulud ja lood, vestlus valimistest, vestlus linna haridus- ja kultuurielust, kontsert. Teisel õhtul vähe ettekandeid, neist paljud juba mitu korda kuulud-laulud.»

«Aga mõõdundu laupäeval oli ju küll huvitav õhtu!»

«Ega ma seda eitagi. Seekord oli küll poolteisetunnine isetegevuskontsert sisukas, üle hulga aja oli laval näha lauluansambleid, rahvatantsurühmi ja võimlejaid, deklamaatorite hulgas oli paar päris noort ja seni vähe esinenud üliõpilast. Tähtabki ju ära, kui alati ühed ja samad.»

«Minu arust on ikka tore ka, kui meil kujunevad välja niisugused publiku lemmikud, keda kõik tunnevad ja kelle esinemist kõik alati ootavad. Tuleb lavale, ja kahin käib publikust läbi...»

«Oota'nd, oota! Tuled lavale, õnn, et saalis on hämar ja võid ette kujutada, et seal istuvad esinemisele sõbralikult kaasa elavad tudengid. Sest tegelikult on seal kaks-kolm rida inimesi, aeg-ajalt siseneb veel

mõni ettekande ajal ukse kolksudes. Lõpuks kõlab nõrk aplaus, ohkad kergendatult ja lähed koju.»
«Aga tants? Miks siis mitte tantsima jätta?»
«Mis sa seal tantsid või oled... Saali seinete ääres istuvad kurvalt ja millegipärast hästi vaikselt, sosinal rääkides 40—50 inimest. Ei ole kuulda naeru ega naljatusi. Saali kohal on jahe vaikus. Siis hakkab orkester mängima. Esimene pool. Keegi ei tantsi. Lõpuks tõusevad peotantsuringi liikmed. Teised jälgivad neid loiu ilmaga — ilusti,

*

«Meil ei ole üliõpilasklubi...» — «Aga Tähe tänavas?»

näe, tantsivad jah...»

«No nüüd sa küll liialdad! Ma isiklikult tean inimesi, kes tulevad klubisse otseselt selle jaoks, et tantsida.»

«Jah, neid tean mina ka. Nende hoolimatus teiste vastu oli pühapäevalgi näha. Saalis on pinevus, laval käib «Patseba Saaremaal», aga tagumise ukse juures on kolin ja kobin. Need, kes arvestasid, et näidend kella üheksaks juba läbi on, eksisid pisut ja jõudsid liiga vara. Küllap arvasid siis nii: mis sa ikka asjatu ootamisega tuajees aega raiskad, võib-olla aga nood seal laval, kes nad nüüd olidki — vist filoloogid — teevad üsnagi palju nalja... Lõpp peaks ka juba olema, see tavaliselt huvitavam...»

«Aga näidendi lavastus oli tore. Ma vaatasin suure kaasaelamisega. Näed, mis kõik klubis ära tehakse, mõtlesin. Tublid näiteringlased!»

Lõpetan siinkohal, sest lõpp olgu optimistlik. Küllap klubil siiski jätkub jõudu praegusest «madalseisust» üle saada. Tööd peaks hoo-gustama ka lähenev olümpiaad. Tahaksin aga esitada küsimuse kõikidele üliõpilastele:

Mida oleme meie teinud, et klubi oleks tõeline üliõpilaste puhkekoht? Kas meie oleme klubis ainult külalised?

M. LINASK

PILK ANKEEDIVASTUSTELE

- * Millised üritused on klubis meeldinud ja millised mitte?
- * Mida te sooviksite näha klubi repertuaaris?
- * Kuidas muuta kultuuritöö ülikoolis paremaks?

«Kas te olete saanud isetegevusringidest osavõtuks kasulikke kogemusi?»

«Jaa, kahtlemata! Nimelt kuidas neist ringidest eemale hoida!» oli ühe meie kaasüliõpilase vastus ülikooli klubi ankeedile. Temale olid need kogemused tõesti kasulikud. Ja mitte ainult talle: meil pole vaja isetegevust, kes ei tee oma tööd armastusega.

Ankeetidest selgub, et armastatakse häid isetegevusõhtuid, vaimukaid estraadietendusi, uudseid ja huvitavaid üritusi, nagu oli luule- ja muusikaõhtu ja mõned teised (paraku küll üksikud!). Näiteringide esinemiste ajal kõneleb üliõpilaste elavast huvist puupüsti täis saal. Mõõdundu aasta kordaläinud õhtud on kahtlemata teaduskondade isetegevusolümpiaadi lõppkontserdid oma mitmekesise kava-ga, kevadel endiste isetegevuslaste kontsert. Sisukas ja diskussioonide-rohke oli sarjas «Noorte elu kapitalistlikes maades» Ameerika Ühendriikidele pühendatud õhtu. Pikisilmi ootavad klubikülalajad jälle rahva-

laulu-ansambli, deklamaatorite (Evald Hermaküla ja kõikide kooride esinemisi). Klülastajaid on aga narritud õhtutega, mis hoopis ära jäävad («Kino operaatori pilguka Zakopane», TPI isetegevuskontsert) või siis uusaastaballi-sarnastega, kus keegi ei vaevunud publikule isegi head uut aastat soovima, rääkimata mingitest ettekannetest. Inimest, kes korra on käinud mõnel üksiuusel tantsupeol, on raske uskuma panna, et klubis võib ka huvitavaid üritusi olla.

Nakkav on kontsertide alguse hilinemine — publik on sellega harjunud ja valib vabalt tulekuaja. Ükskõik kui hilja ka ettekanded algaksid, ikka veel kääksatab üks iga moment juurdetuli järele selja taga. Tekib mõtlemine, millest ei paistagi väljapääsu olevat: publik arvab, milleks õigeks ajaks tulla, kui õhtu niikuinii hilineb, aga klubi juht-kond on arvamusel, et ega tühja saali ees ei saa ka peale hakata.

Kuidas siis tegelikkuses muutuks kultuuritöö ülikoolis paremaks? «Rohkem nalja ja elevust laval, vaimukat huumorit, peotantsude demonstratsioone, meesansamble esinemist, viktoriline tantsu vaheajal», vastab üks kehakultuuriosakonna üliõpilane ankeedi küsimusele «Mida Te sooviksite näha puhkeõhtute repertuaaris?». Vähe on vestlusi, mis haaraksid üliõpilasi, kutsuksid kaasa mõtlema, seaksid üles probleeme — loodaks meeleolu, mis tegelikult ju peaks klubis valitsema.

Miks ei saa klubisse kutsuda külalisesinejaid väljastpoolt Tartut? Ja kui esinevad meie oma isetegevuslased, kajastugu laval eeskätt ülikooli elu!

Kindlasti peab isetegevuslaste pere kasvama. Keegi üliõpilane (ilm-selt füüsik) väljendab oma soovi: «Et pöörataks veidi tähelepanu ka füüsikaosakonnale... kaasatöötamisele isetegevusse ja kultuuritöösse». Me ei tee ühe vastuse põhjal järeldust, et kõik füüsikud niiviisi mõtle-vad ja ootavad. Kas see pole aga liigne muugavus — hakata ootama, et keegi tuleks ja hakkaks «töötama»? Rohkem omaalgatusi!

Ei maksa ka karta, et isetegevuse kõrval muuks enam aega ei jätku. Osavõtt ringide tööst kahtlemata koormab ajabüdzetti, aga saadud kogemused tasuvad selle kindlasti. Õpetavad ju klubiüritused puhkeõhtute organiseerimist (ka halvasti korraldatud õhtust on õppida), samuti isetegevusringide tööd juhendamist.

Õppejõud sm. K. Soonets arvab, et kui puhkeõhtutel puudub vajalik puhkeline element, lõbusus ja publiku vaba enesetunne, siis tuleb siin viha otsida mitte niivõrd korraldajates kui just osavõtjates. Kõige häirivam on aga klubis publiku passiivsus, «...soov ainult saada, mitte midagi omalt poolt anda».

KEVAD

On jälle kevad. Suliskuues
kui munast kooruv tibu just.
Ja oma käega elu luues
me tunneme ta saabumist.

Ja jõgi ahelatest vaba,
viib jälle mere poole veed,
mis sest, et talve külmasaba
meid tälitama kipub veel.

Nüüd palju sinisem ka taevast
ning maailm nõnda, avar, suur,
õrnõhulised pilvelaevad
ja jälle puhub vaba tuul.

Ja saanud justkui uue kesta
ka kogu meie meelelaad.
Ei enam külmad kaua kesta,
sest kevad kõnnib mööda maad.

ENDEL KOPPEL

vaatavad tüdruku silmad poisilusat, nooruslikku nägu.

Poisi näos on vaevu märgatav muie. Ta ütleb:

«Kas sa nüüd julged küsida? Ma olen julge.»

Tüdruk peidab näo mantli-kraesse, pomiseb:

«Ma ei tahagi enam küsida...»

Poiss lükkab välisukse lahti. Taevast on kõrge. Tähti on palju. Kuu on jultunult hele ja näib muigavat. Poisi kingakontsad kopsivad astaldil. Kerge on minna ja mõelda sellest, kui delikaatselt osatakse serveerida raskeid küsimusi.

J. TUULIK

Intervjuu

Klubi päevaprobleemidest valgustas toimetuse töötajat ülikooli klubi kunstiline juht sm. LAANEMETS.

Klubi juhatus?

Sinna kuulub 17 inimest. Ei või öelda, et juhatuses oleks üliõpilast, kes mitte midagi ei teeks. Valiti ju tänavune juhatus inimestest, keda töö klubis tõesti huvitab. Juhatus ülesandeks on kõigepealt nõuda ja kontrollida klubi juhataja ja kunstilise juhi tööd. Praegu on aga nii, et juhataja ja kunstiline juht kutsuvad üliõpilased — juhatus liikmed — kokku koosolekutele, kus siis arutatakse klubi päevaprobleeme. Tegelikult peaksid aga juhatus liikmed ise olema kõikide ürituste initsiaatorid.

Isetegevuslased?

Isetegevuslastega on niisugune hädä, et need on meil ülikoolis ikka ühed ja samad. Teistest tublim on Mari Viiding. Pole veel olnud juhtu, et Mari ütleks ära või jääks tulemata, isegi kui teatada viimasel päeval enne esinemist. Siis veel — Mari ei peta. Juhtub ju muide tihti, et üliõpilane lubab tulla, aga kontserdi ajal pole esinejat kuskil.

On kujunenud olukord, et üliõpilane, kes harrastab isetegevust, tegeleb ka spordiga, võib-olla osa teaduslike ringide tööst ja täidab mitut ühiskondlikku ülesannet. Sellest tuleb ka niisugune juhtum, et valimistepäeval olid paljud isetegevuslased sõitnud võistlema Kääriku talispordimängudele (selleks et kaitsta oma kursuse, oma teaduskonna au), aga nad pidid valijatele esinema (ja kaitsma seega ülikooli au).

Isetegevuslaste pere kasv peaks hakkama peale juba teaduskondadest, aga seal asi ei liigu. Pealegi tehakse teaduskondades teravat vahet klubi ja teaduskonna oma isetegevuslaste vahel. Klubi ansambli-tel on ju tasulised juhid ja muud soodustused. Tendents on aga viia kogu kunstiline isetegevus ühiskondlikele alustele ja seega jääb igasugune alus vahetegemiseks jär-järgult vähemaks. Klubi ülesandeks olgu koondada ja koordineerida kogu isetegevuslikku tööd ülikoolis.

Õigetel alustel on organiseeritud kunstiline isetegevus Arstiteaduskonnas, kus ametiühing ja komso-moliorganisatsioon huvituvad ühiselt isetegevuse olukorrast ja ka kursuste kultuurivolinikud ja kom-somolibürood töötavad käsikäes.

Publik?

Isetegevuslaste pärast pole veel kunagi kontserdi algus hilinenud. Publikut aga valgub kogu ettekan-nete aja jooksul. Edaspidi hakkame rohkem andma õhtuid, kus kella 8-st algab tants, aga kontsert alles tunni aja pärast, sest üliõpilastel-isetegevuslastel on lihtsalt piinlik esineda paarile-kolmele pealtvaatajale.

Mõned siin kurdavad puhkeõhtu-te piletihinna üle. Meie kogemused aga näitavad, et pileti hinna pole põhiprobleemiks, sest et tasuta üritustest ka ei võeta osa (näiteks kontsert «Sulle laulame, kodumaa ja partei!», huvitav kohtumine vane-muislastega, Ungari kultuuritöötajate-ga). Ometi olid üritused hästi pla-neeritud ja ka klubi reklaamide üle ei või nuriseda.

Edaspidised plaanid?

Kõigepealt muidugi aprillikarne-val 31. märtsil. Õhtu tuleb temaa-tiline — «Muinasjutt». Meie ees-märgiks on, et ükski külaline ei tu-leks karnevalile kostümeerimata. Muinasjutud pakuvad ju kostüme-erimiseks rohkesti võimalusi.

Homme aga ootame üliõpilasi klu-bisse punkt kell 20.00.

Kes ühiselamus pole elanud, sel pole ka õiget tudengiolu olnud, arvadad need, kes juba kõik 5 või 6 ülikooliaastat on oma rõõme ja muresid jaganud toa-kaaslastega. Õhtuses ühiselamutoas vaie-dakse kaua — kas siis kunsti ja kirjan-duse, meie homse päeva või pisiselade üle ülikoolis.

Tore on ka koguneda pannkookide vir-na juurde, rüübata musta kohvi ja kuu-lata juttu kas või neorealismist Itaalia kinokunstis. III kursuse eesti filoloogid igatahes tegid nii ja on õhtuga väga rahul.

O. PUUSEPP

Tartu Riiklik
Ülikool 3

RASKE KÜSIMUS

Pärast keskööd jääb trepiko-jas vaikseks. Ülal korrusel kiõp-sutatakse snepriga, keegi puhas-tab harja sahistades kingi (tõe-näoliselt korralik inimene). Vä-lisusest lipsab sisse valge kur-gualusega tukkmust kass, näub teise korteri ukse taga ning veendunud, et ta juttu ei kuu-lata, hüppab kaks korda esikäp-padega vastu uksele. Siis te-hakse uks lahti ja uniste silma-dega vanaemake laseb kassi sis-se. Enne seda heidab ta pilgu noorukile ja nelule, kes häma-ras trepikojas juttu ajavad. Va-naemake vangutab pead, pomiseb midagi magamisest ja iseen-da noorusest, ning süleb siis ukse. Siis on vaikne, maja ma-gab. Ning tuleb aeg tõsisteks jutuajamisteks.

Nooruk vaatab neiu imetlu-sega.

Neiu pilk on pehme, pisut unine.

Nad ajavad juttu, mis on nii kergemeelne ja ebaoluline, et sobib ainult õisel ajal ja keva-del ja armunute jaoks. Aga ometi tuleb ka tõsiselt rääkida.

Tütarlaps ohkab, vaatab poissi oma maheda pilguga, sillitab pehme peopesaga noormehe mantli-kraed, kohendab ta helehalli siidsalli ja ütleb, jälle ohates:

«Elu on nii keeruline.»

«Kuidas nii?»

«On, on,» kinnitab tüdruk.

«Nii ainult näib,» arvab poiss.

«Ma tahan su käest midagi küsida,» ütleb siis tüdruk.

«Küsi,» lausub poiss vaikselt, ootavalt.

«Ma ei julge.»

«On see siis niisugune küsi-mus?»

«Ma pole niimoodi veel kel-lelki küsinud.»

«Aga sinult... on küsitud?»

Tüdruk raputab pead, vaikib.

«Küsi pealegi,» arvab poiss.

«Ma olen julge.»

«Ma ei saa. Ma ei julge. J» see on niisugune küsimus...»

Poiss on nõutu.

«Räägime parem millestki muust,» ütleb tüdruk. Ja ohkab vaikselt. Aga jutt ei taha laa-buda.

KÄÄRIKU MÄNGUD

Neli autobussi «Turist» viisid möödunud pühapäeva hommikul teele Kääriku mängudest osavõtjad. Selge taevast, särav päike ja härmast mets kruvisid ootusriikka meeleolu veelgi kõrgemale.

Iga tõsine sportlane tutvub enne võistlusi rajagal otsustasime ise-keskis, kui kohale jõudsim (saab vähemalt teada, kus pärast kukkumist on oodata).

Suusatamine ja nautisime avastust, lund, taevast. Püüdsime võimalikult nagu päikese poole hoida ja seetõttu tuli vahel päris üle öla vaadata. Aga vaev kandis vilja: ma lausa tundsin, kuidas mu teder-tähted üksteise järel nähtavale ilmusid.

Rajal polnud vigagi. Aga siis tuli mägi, mis oli mägi. See ei saa õige asi olla! Ütlesime, kui all üksteist lumest välja aitasime. Kui juba meie oleksime peaaegu puude otsa sõitnud, mida pidid siis meist nõrgemad tegema! Hiljem selgus, et meil oligi õigus. Seda nõlva mööda tuli hoopis üles minna.

Teatesõidud algasid kell 17. Enne seda jõuti suusatada, saunas käia, süüa; rõdul võis näha tardu-nud poosides päevitajaid. Võistlused läksid kuidas kellelgi. Suur kasu oli kindlasti ergutajast: «Toivo, panel»... «Viimane mägi, Annel»... «No pressi, pressi, teine on sul päris kannul!» (teist polnud veel nähagi).

Esmaspäev algas veelgi säravama päikesega. Aga polnud aega imetleda härmast metsa: sõidud algasid kohe hommikul. Viimased arutlused teemal «Kuidas määrida?», viimased proovid lumel ja — start!... start!... öeldi pooleminutiste vaheaegadega mitukümmend

Korva. Kes läks siis ilusa hoogsasammuga, kes — veidra värinaga jalgades... Kui sõit oli läbi, tundus, et noh, nüüd tuln, nagu jõudsin. Minuti paarikümne pärast tekkis mõte — ehk oleks saanud ka kiiremini?

Viimaseks võistluselaks oli slaalom. «Kohtunikud, kohtadele! Pealtvaatajad, kaugemale!» hõigati mäe otsast. Algas! «Kuidas nad küll oskavad?» ohkasid need, kes ei osanud.

«Laskub Fred Kudu, kehakultuuriosakonna prodekaan!» teatati ülevõlt. Ainuke kaasavõistlev dekaan ja kui kiiresti tuleb! «Ei kukkunudki!» imestas keegi pealtvaataja, kui sm. Kudu lõpetas.

Eks oli ka kukkumisi. Kõige rohkem aga proovis küll seljaga, küll rinnaga lume pehmust lõpukohtunik. Temal oli paljude võistlejate jaoks nagu külgetõmbefööd, nii et need tahes-tahtmata talle otsa sõitsid. See kangelaslik kohtunik väärisküll eriauhinda.

Läbi, läbi need Kääriku mängud! Liuväljal toimus pidulik lõpetamine. Võitjad olid täis sportlikku in-du: nende hoogsad liulaskmised autasustamislaua juurde ähvardasid mitmel korral laua ümber lükata ja muutsid ebakindlaks peakohtunik H. Tidriksaare positsiooni.

Lõppsõna. Sm. Tidriksaar ütles end kahetsevat, et mängude ajal on alati nii ilusad ilmad: võitjatel polevat niiviisi kunagi vaja diplomite saamiseks tõsiste raskustega toime tulla.

Neli «Turisti» töid meid Tartusse tagasi. Tõeliste Kääriku päevade päike säras meie südameis. See oli nagu mingi muu maailm!

M. LOO

Ees on lõppkontserdid

Võib-olla kõik veel ei teaqi, et käesolevasse õppeaastasest mahtus XIV kunstilise isetegevuse ja omaloomingu ülevaatus TRÜ-s. Allpool käesoleva olümpiaadi juhendi mõnedest olulisematest osadest. Olümpiaadi juhendiga tervikuna võib tutvuda teaduskondade ametiühingubüroode massilise kultuuritöö sektorite juhatajate juures, klubis, ametiühingu- ja komsomolikomitees.

Tuleb meesle pida, et ka käesoleval aastal on teaduskondade isetegevuse lõppkontserdid ainult üheks osaks lõpliku paremusjärjestuse määramisel, kusjuures aastaringset tööd hinnatakse kõrgemalt.

Parimad isetegevuslased kutsutakse esinema 28. aprillil TRÜ aulas toimuvale olümpiaadi lõppkontserdile, kusjuures nende esinemine arvestatakse järgmisel õppeaastal toimuva ülevaatusse sisse, et vältida mõnede vastutustundetute üliõpilaste arvamisest: «Mina olen teaduskonnale oma esinemisega teaduskonna lõppkontserdil punktid toonud, milleks mul veel lõppkontserdil esineda.»

Viimane aeg on mõelda sellele, et teaduskondade kultuurikomisjonid tuleb 2 päeva enne teaduskonna lõppkontserdi esitade organiseerivale komiteele kirjalikult lõppkontserdi detailne kava, lõppkontserdil esitavad omaloomingulised palad ja aruanne I vöorus toimunud ürituste kohta.

Mõnevõrra on muudetud teaduskondade lõppkontserdide kohta käivaid nõudeid. Juhendis öeldakse: Iga teaduskonna lõppkontsert peab olema ideeliselt ja kunstiliselt kõrgel tasemel, kontserdi pikkus 1,5–2 tundi. Lõppkontserdil peavad olema esindatud järgmistest isetegevuskollektiividest ja üksikesinest 9:

tantsurühmad, näiteringid, vokaalansamblid, instrumentaalsamblid, kunstilise isetegevuse agitbri-gaadiid, võimlemisrühmad, vokaalsolistid, instrumen-taalsolistid, üksikvõimlejad, tantsusolistid, sõnakunst-nikud, konferansjee.

Kuidas hinnatakse? Isetegevuskollektiivide ja üksikesinest poolt esi-tatavate palade hulka ei piirata, kuid hindamiseksle tuleb ainult iga kollektiivi või üksikesineja kolm kõige paremat (hinnatakse kümnepallilises süsteemis). Sama

Tänavused Kääriku mängud kujunesid kõigist senitoimunuist suurimateks nii massilisuse kui ka meisterlikkuse poolest: 120 võistlejat ja 7 meistrinormi täitnut, see annab välja suur-võistluste miljöö.

Uheks pealaks kujunes 4×5 km teatesuusa-tamine kehakultuuriosakonna 1959. a. lõpetajate kulumiseni rändavale karikale. Auhinna võitis kehakultuuriosakonna III kursuse meeskond koosseisus B. Ommuk, A. Kreinin, J. Kundla ja L. Lukin. Järgnesid vilistlaste, spordiklubi noorte ja kehakultuuriosakonna II kursuse esi-nadajad. Naiste teatesuusatamise võitis õppejõu-dude koondis (M. Pruun, E. Abel ja E. Mandel) kehakultuuriosakonna II kursuse ja spordiklubi noorte ees.

Parimaid tulemusi näidati individuaaldistant-sil. Mehed 15 km: 1. L. Lukin — 53,52, 2. H. Kinks — 54,15, 3. V. Tennisson — 54,35. Naised 5 km: 1. A. Adamson — 19,53, 2. H. Ritsing — 20,19, 3. E. Abel — 21,41. Esimese spordijärgu täitsid 12 suusatajat.

Kolmekordseks võitjaks tuli A. Pind. Ta võit-s suusahüpped (järgnesid M. Majas ja B. Ommuk), kahevõistluse (teine-kolmas B. Om-muk ja K. Valgus) ning slaalomi. Ülikooli arves-tuses kuulus slaalomis kolmas koht kehakultuuri-osakonna prodekaan F. Kudule.

Naiste slaalomis saavutas oma teise võidu E. Abel, järgnesid A. Nopasson ja A. Adamson.

Kokkuvõttes olid parimateks: 1. kehakultuuri-osakonna II kurs, 2. kehakultuuriosakonna III kurs, 3. Bioloogia-Geograafiateaduskond.

A. KIVISTIK

Kohtumine „Noorte Hääle»

Pealkiri pole päris täpne. Tuleva nädala lõpul on meil külas kümme-kond «Noorte Hääle» toimetuse töötajat. 30. märtsil kell 19 kohtu-vad nad kohvikus lugejatega.

Milliseid üliõpilaselu probleeme ajalehes valgustada? Mida te ota-te ajalehelt komsomolitöö kogemus-te alalt, kultuuritööst? Kuidas meel-divad üliõpilasest lugejale spordi-nurk, ajalehe kujundus, keel ja žan-ride mitmekesisus? Milliseid mater-iale tahaksite lugeda seoses eelseis-va Helsingi festivaliga? Milline kir-jutis teile eriti meeldis ja miks?

Nendele küsimustele tahavad aja-kirjanikud saada vastuseid. Oleks hea, kui üliõpilased teataksid oma arvamused ja ettepanekud kirjalikult lähemal päeval ja tooksid kir-japandu komsomolikomiteesse.

Järgmise laupäeva ja pühapäeva veedavad meie ajalehe toimetuse liikmed ja kirjasaatjad koos «Noor-te Hääle» rahvaga seminaril Vella-veres.

Kasutagem abonemente!

Ülikoolis on abonementtalonge hakatud kasutama rohkem kui eel-nevatel aastatel. Kui möödunud aastal olid ainult kolmel-neljal üli-õpilasel talongid, siis praegu kasutab neid juba ligi 40 üliõpilast. See on ka normaalne nähtus, sest nõnda saame toitu kümneprotsen-dilise hinnaalandusega ja lisaks kõigele väljaspool järjekorda. Võib vaid soovida, et abonementide kasutajate arv edaspidi veelgi kas-vab. Kõige rohkem kasutavad ta-longe Arstiteaduskonna üliõpilased.

Järelnaksuga abonemente pole aga veel keegi taotlenud. Neid saab dekanaadist, kusjuures hind võetakse maha järgmise kuu sti-pendiumist. Kasutagem ka seda võimalust!

M. LOSAR

XIV KUNSTILISE ISETEGEVUSE OLÜMPIAAD

kollektiivi poolt eelmistel olümpiaadidel esitatud ette-kandeid või omaloomingut käesoleval olümpiaadil uuesti ei hinnata. Eraldi hinnatakse saatjaid. Täiendavalt arvestatakse punkte kollektiividele, kes esitavad palad õppisid selgeks ühiskondliku juhendaja abiga. Aegsasti tuleb mõelda, kuidas sisustada teadus-kondade lõppkontserte, sest hinnatakse mitte ainult kontserti, vaid kogu õhtut, eriti kontserdile järgne-vat seltskondlikku osa.

Erinevalt eelmiste aastatega loetakse osavõttu kujutava kunsti ringist ja kinoamatööride ringist kui osavõttu TRÜ suurte isetegevuskollektiivide tööst. Loomulikult ei ole arvestusest jäänud välja teadus-kondade esinemine väljaspool ülikooli omal initsia-tiivil, esinejad klubi poolt organiseeritud õhtulise ja teaduskondade õhtud kohvikus.

Kokku võttes ei pea paika arvamusi, et väikesed teaduskonnad ei konkureeri ülevaatuses käigus suurte teaduskondadega võrdsetel alustel ja võrdsete või-malustega.

Kokkuvõtte ülevaatuses tulemustest teevad organi-seeriv komitee ja klubi 25. aprilliks.

Loosimise ja sellele järgnenud arutlemise tulemu-sena reastusid teaduskondade lõppkontserdid jär-gmiselt: Ajaloo-Keeleteaduskond esineb 1. aprillil, ravi-ja spordiarstide osakond 5. aprillil, stomatoloogia- ja farmaatsiaosakond 8. aprillil, Füüsika-Matemaatika-teaduskond 12. aprillil, kehakultuuriosakond 13. ap-rillil, Majandusteaduskond 14. aprillil, õigusteadus-kond 15. aprillil ja Bioloogia-Geograafiateaduskond 16. aprillil.

Näidendite esitamise tähtaeg on 20. aprill. Teadus-kondadel, kes ei ole veel õhtut näidendite esitami-seks klubi kinni pannud, tuleb rutata, et mitte jääda ajahätta!

A. SIIMER

Mitmed mele kollektiivi liik-med on palu-nud ajalehe veergudel tea-tada, mida täna-vu võetakse et-te töökaitse ja ohutustehnika alal olukorra parandamiseks ülikoo-lis. Anname allpool ülevaate täht-samatest tööstest.

Esimeses kvartalis on ette nähtud muuseas:

— luminesentskohtvalgustuse sis-seseadmine farmakognosilakateedri laboratooriumis nr. 14;

— laualampide muretsemine far-makoloogia- NSV Liidu ajaloo üldise ajaloo, vene kirjanduse, ing-lise keele, saksa keele, Lääne-Euroopa kirjanduse, pedagoogika, orgaanilise keemia ja taimefüsio-loogiakateedritele, orientalistika-kabinetile, Teaduslikule Raamatu-kogule ning Majandusteaduskonna kaubanduse laboratooriumile;

— sooja vee sisseadmine kapi-taalehtitusosakonna mehhaanikatöö-kojas;

— ventilatsiooni remont eksper-imentaalfüüsika kateedri laborato-riumides nr. 90 ja 92-a. farmakog-noosiakateedri ruumis nr. 8. galee-nilise farmaatsia ja farmatseutilise keemia kateedri droogiveski juures ning kapitaalehtitusosakonna sepi-kojas;

— elektriiinstallatsiooni remont sünnitusabi ja günekoloogia kateed-ri laboratooriumis;

Teises kvartalis:

— maanduste ehitamine geolo-giakateedri ruumis nr. 71, farma-kognosilakateedri ruumides nr. 1, 8, 9, 12 ja 14 ning üldfüüsikakateedri elektripraktikum ruumis;

— luminesentsvalgustuse sisse-seadmine Mitsurini tn. 37 õppehoone 3. auditooriumis;

— elektrivõrkude remont farma-koloogiakateedri laboratooriumides;

— lahtiste elektripirnide katmine armatuuridega (50 tk.) Tigli tn. 78/80 ühiselamus (lõpetatakse kol-mandas kvartalis);

— ahjude remont dermatoloogia ja mikrobioloogia kateedrites;

— ventilatsiooni remont Gaga-rini tn. 1 võimla saalis, Mitsurini tn. 37 riietusruumides;

— keemialaone keskküttekütja-tele duširuumi ehitamine.

Kolmandas kvartalis:

— luminesentsvalgustuse sisse-seadmine analüütilise keemia ka-teedri laboratooriumides nr. 70, 68, 85, farmakoloogiakateedri audito-oriumis, rahanduse ja krediidil ka-teedri auditooriumis, farmakognos-ikateedri laboratooriumides nr. 1, 8, 9, 12, farmaatsia- ja farmatseu-tilise keemia kateedri laboratooriu-mis nr. 1. ning galeenilalaborato-riumis;

— kohtvalgustuse varustamine

Teie küsite, vastame...

armatuuridega anorgaanilise kee-mia kateedri ja orgaanilise keemia kateedri laboratooriumides;

— luminesentsvalgustuse sisse-seadmine tahvritel farmakognosia-kateedris (2), galeenilise farmaatsia ja farmatseutilise keemia kateedris (2), peahoone auditooriumides nr. 4, 5, 6, 48, 98, 99 ja keemialaone auditooriumides nr. 23, 52, 53, 54, 13;

— elektriiinstallatsiooni remont loogika- ja psühholoogiakateedri teaduslikus laboratooriumis, inglise keele kateedri konsultatsiooniruu-mis ja elektriiinstallatsiooni peama-gistraali rekonstrueerimine genee-tika ja darvinismi kateedris;

— üldvalgustuse remont orien-talistikakabinetis;

— põrandate ja laudade katmine linoleumiga (lõpetatakse IV kvar-talis) kohtumeditšlini, biokeemia, orgaanilise keemia, anorgaanilise keemia, analüütilise keemia, galee-nilise farmaatsia ja farmatseutilise keemia ning farmakognosia ka-teedrites;

— ventilatsiooni remont üldfüü-sikakateedri pimikutes nr. 1 ja 2, Pälsoni tn. 23 ühiselamu köökides, farmakognosilakateedri ruumis nr. 1 ja 14, galeenilise farmaatsia ka-teedri laboratooriumis nr. 1 ja pi-mikus.

Neljandas kvartalis:

— elektriiinstallatsiooni remont õppetöökoja keldrikorruusel;

— luminesentsvalgustuse sisse-seadmine üldfüüsikakateedri üld-praktikum ruumides nr. 1 ja 2 ja V. Kingissepa tn. 19 auditooriu-mis;

— kohtvalgustuse varustamine armatuuridega analüütilise keemia kateedris;

— luminesentsvalgustuse pal-galdamine tahvritel keemialastes kateedrites (6);

— elektriljuhtmete osaline uuen-damine üldfüüsikakateedri üldprak-tikum ruumides nr. 1 ja 2;

— elektriiinstallatsiooni osaline remont keemialaone (alustatakse I kvartalis);

— elektriseadmete remont Vaill-kraavi tn. 27 vivaariumis;

— kanalisatsioonitorude osaline uuendamine keemialaone (alus-tatakse I kvartalis);

— keemialaone keskkütte üle-ülimine õliküttele;

— gaasivõrkude osaline remont keemialaone ja mikrobioloogia ja hügieenikateedris (Vanemuise tn. 46);

— ventilatsiooni remont üldfüü-sikakateedri üldpraktikum ruumi-des nr. 1, 2, 3.

TRÜ sisekergejõustikuvõistlustelt

Lõppenud kergejõustikuvõistlus-test, mis toimusid 15. 17. ja 20. märtsil, võtsid osa 61 võistlejat, neist 17 naissoostlast.

Võrreldes möödunud aastaga on see kas tagasimeinek või hoitakse veel oma võimeid vaka all. Üli-kooli kohta, kes oma kergejõustiku-tasemelt on NSV Liidus parim, oli seekord osavõtjate arv väike, seda enam, et nimetatud võistlused on ülikooli spartaklaadi üheks osaks.

Tehnilliste tulemuste suhtes ta-gasimeinek ei olnud, sest paremik harjutas talve jooksul tugevasti.

Teaduskondade paremusjärjestus kujunes järgmiseks: 1. kehakultuuri-osakond, 2. Arstiteaduskonna I võistkond (I ja II kurs), 3. Arstiteaduskonna II võistkond (III–VI kurs), 4. Füüsika-Matemaatika-teaduskond. Siinjuures olgu lisatud, et Arstiteaduskonna kõrge koht pole kaugeltki tema arvuka nais-pere teeneks, vaid see on saavu-tatud tänu üksikute «tippmeeste» ennastalgavale esinemisele.

Individaalselt osutusid naistest parimateks; 30 m lähtejooksus

L. Solomatina — 4,5 sek., K. Kabin — 4,6 sek.; kaugushüppes H. Kalam 5,44, L. Solomatina — 5,33; 30 m tõkkejooksus H. Kalam — 5,1 sek., M. Haljasmaa — 5,2 sek.; 300 m jooksus R. Luisk — 49,2 sek., H. Rätsep — 53,0 sek.; kõrgushüp-pes I. Palm — 1,40, M. Haljasmaa — 1,40; hoota kolmikühüppes M. Haljasmaa — 7,25, H. Kalam — 7,11; kettaheitel T. Tiltus — 40,20, V. Põldsam — 36,70; kuulitõukes V. Põldsam — 12,92, T. Tiltus — 12,60.

Meestest saavutasid paremaid tagajärgi: 30 m jooksus P. Laane — 4,1 sek., K. Lellep — 4,1 sek.; 600 m jooksus A. Kõverik — 1,29,4, Luhaveer — 1,32,4; 35 m tõkke-jooksus E. Annus — 5,2 sek., 2. P. Laane — 5,4 sek.; hoota kol-mikühüppes P. Laane — 8,66, H. Karm — 8,58; kaugushüppes K. Jurkatam — 6,81, P. Kivine — 6,80; kõrgushüppes T. Savi — 1,75, J. Tamm — 1,70; kuulitõukes K. Metsur — 16,00, T. Savi — 13,52; kettaheitel I. Sepp — 42,89, A. Palignõmm — 42,10.

Raadio ja Televisiooni Komitee korraldab 25. märtsil Tartus

KONKURSI

meesteadustajate leidmiseks. Osa-võtjatel soovivat kõrgem või lõpe-tamata kõrgem haridus. Täpsemat informatsiooni saab Eesti Raadio Tartu stuudiost, Lenini väljak 1.

Üks tõsine nurk

A. «Mis sa nende mansettidega tegid, mis ma eile õhtul siia lauale jätsin?»

B. «Nad olid nii mustad, et saat-sin nad pesumajja.»

A. «Armas aeg, terve Inglismaa ajalugu oli mul seal peal.»

Professor pidas semestri viimast loengut. Ta toonitas korduvalt, et iga üliõpilane peab järelejäädud aega kasutama eksamik valmistu-miseks.

«Eksamipliletid on praegu trükki-misel. Kas on küsimusi?»

Vaikus. Akki küsis tagant nur-gast kolleegi hääl:

«Kes trükib?»

Algab teaduslik konverents

Teemal «Riigi ja õiguse probleeme NLKP XXII kongressi otsuste valgusel» korraldavad ENSV TA Majanduse Instituudi õigusesektor ja TRÜ õigusteaduskond teadusliku konverentsi, mis kestab 27.–29. märtsini. Konverents toimub üli-kooli peahoones. Ettekannetega esi-nevad professorid J. Vaabel ja H. Kadari, dotsendid J. Püss, J. Ananjanja, E. Laasik, J. Mäli jt. Konverents algab 27. märtsil kell 17 peahoone auditooriumis nr. 3.

TEADAANDED

Täna kell 20 kohviku pilljardi-saalis

Σ-klubi koosolek teemal «Missugune peab olema tõeline kehakultuur».

*

TRÜ KINOLEKTOORIUM

Täna kell 19 loeng

«Tõs, väsimus, puhkus».

Lektor M. EPLER.

Film «Me sõidame Krimmi».

Toimetaja asetäitja J. Peegel

«Тарту Рийклин Юликоол» («Тар-туский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тарту-ского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik-numbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2780. MB 02837.

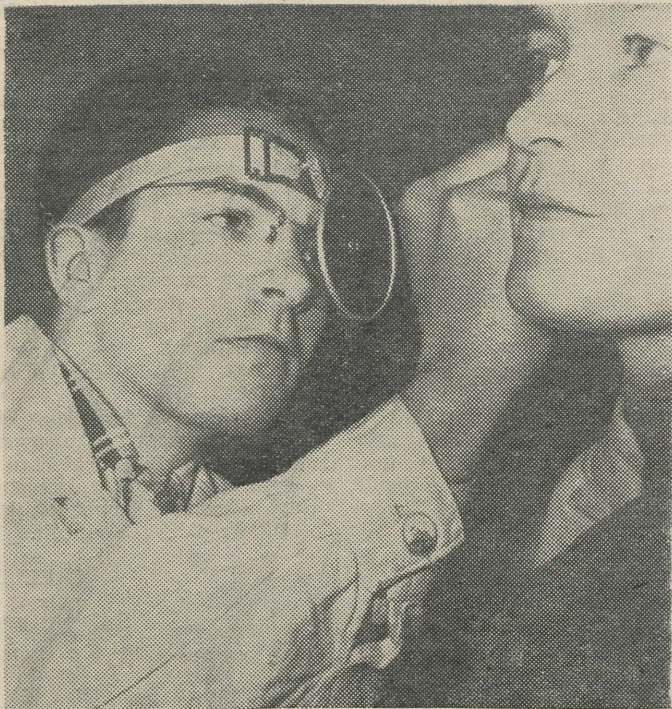

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIORGANISAT-
SIOONI, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETI-
OHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA
REEDEL, 30. MÄRTSIL 1962

Nr.
10 (515)
XV aastakäik

PÄRIS PATSIENTIDENI ON VEEL PAAR
AASTAT AEGA, ENT HOOLIKAT SUHTU-
MIST PEAB TULEVASEL ARSTIL OLEMA
JUBA PRAEGU. LÄBI SUURE JA NOUDLIKU
«ARSTIPRILLI» PEAKS VIGA KOHE KÄES
OLEMA. SIIS DIAGNOOS, RETSEPT JA
«HAIGE» NING «DOKTOR» VÕIVAD RAHU-
LIKU SÜDAMEGA PRAKTIKUMIST KOJU
MINNA.

HOOLT AGA RAVIOSAKONNA NELJANDA
KURSUSE ÜLIÖPILASEL LEO BERSTEI-
NIL — ÜLIKOOI KÜMNENDA KOMSO-
MOLIKONVERENTSI. DELEGAADIL — JÄT-
KUB.

Keskpäeval on päike juba soe.
Tänavale ilmuvad lombid. Autod on
porised. Sünged kivimajad soojen-
davad päikesepoolseid külgi... Saa-
buvad esimesed rändlinnud: kuld-
nokad ja lõokesed. Pole kaugel see
aeg, kus esimest korda näeme ka
õrnemaid tiivulisi — liblikaid. Ilmu-
vad päevaliblikad, väike koeralibli-
kas, kapsaliblikas jt. meie suvised
tuttavad. Liblikas on kogu kevade
ja suve meie aegade, põldude, niu-
tude elanik. Alles
hilissügisel, juba
oktoobri kesk-
paiku lõpetavad
need õhulised ti-
vulised oma suvi-
tushooaja. Oolaste
sugukond on viimane, mida võime
märgata.

suurt purki liblikaid, kokku ligi
1500 isendit. Eestis võib nii suure
arvu korjata kuu aja jooksul! Lib-
likate liigitamine kestab seniajani.
Peaegu igal päeval võib Jaan Viidaleppa näha zooloogiakateedris ko-
gutud «toomaterjali» sorteerimas.
Lõplikud kokkuvõtted avaldatakse
ekspeditsioonitööde kogumikus.

Käesoleval suvel täiendab Jaan
oma kogusid Baltimail esinevate
liblikatega. Seda nõuab diplomitöö

Liblikad

teemal «Liblikate levikust Balti-
mail».

Võidakse küsida, kas liblikate
uurimisel peale kitsalt teadusliku
väärtuse on ka mingit muud posi-
tiivset momenti. Kahtlemata on!
Olete sügisel märganud inetult när-
bunud, nagu laastatud kapsapõlde,
mis on kapsaliblikate saagiks lan-
genud. Liblikate rännet jälgides
võib ennustada, millises piirkonnas
peab intensiivistama liblikatõrjet.

Oleme juba harjunud mõttega, et
liblikas on nõrk ja õhuline olevus.
Jaan Viidalepp väidab vastupidist.
Kas on teil teada, et osa liblikaid
võtab ette rändlende nagu linnudki?
Näib esialgu nagu uskumatuks, et
näiteks ohakaliblikas ja meie aasa-

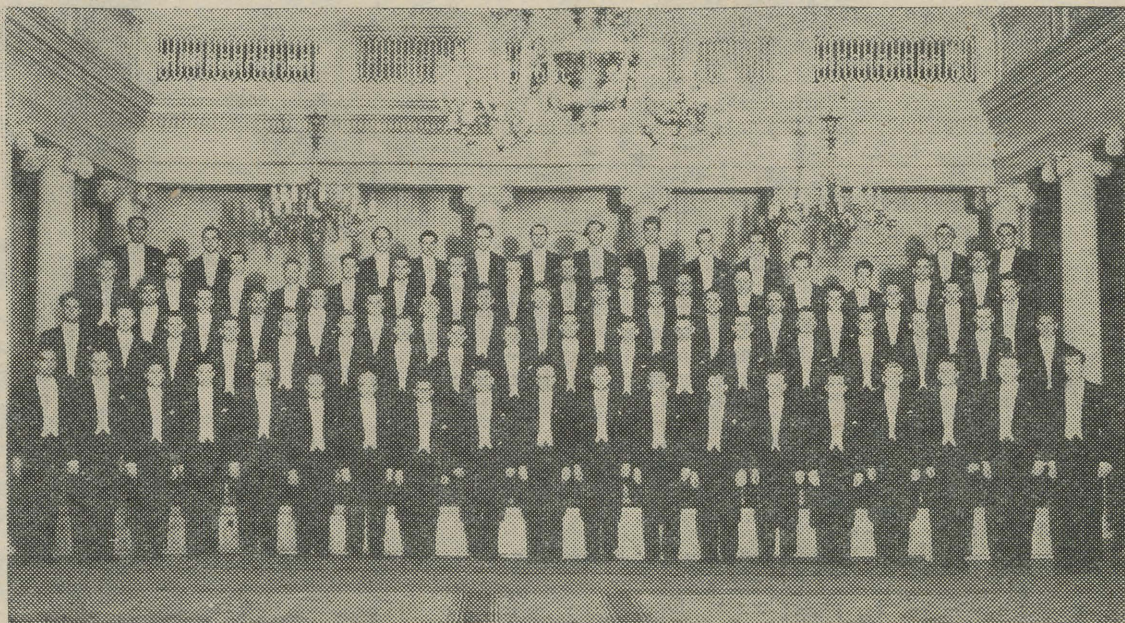
de iludus Admiral jõuavad meile
pärast pikka rännakut Aafrikasse.
Põhja-Ameerikas siirdub osa libli-
kaid sügisel Kesk-Kaliforniast Flo-
riidasse, talvitub seal ja pöördub
kevadest kodupaika tagasi.

Jutt liblikatest oli meil suhteli-
selt lühike. Jaan Viidaleppa päev
on tihe, eriti nüüd, kevadel. Pealegi
arvas ta, et bioloogiaosakonnas po-
legi tema kõige tõsisem teaduse-
mees. Ning ta nimetas mitut nime,
kelledest tasuvat rääkida. Nii uurib
Ilme Tenson uusi vetikaid, Ermer
Meriveel on peaaegu akadeemilised
teadmised mardikatest — lühitiib-
lastest. Peale selle veel ornitoloog

Tiit Randla, ihtoloog Mart Kangur
jt. Kas Jaan Viidalepp oli õigus,
selle üle otsustavad muidugi õppe-
jõud. Tagasihoidlikkus on aga voo-
rus. Et aga tagasihoidlik noormees
teeb juba aastaid pidevat ja innu-
kat teaduslikku tööd, esialgu võib-
olla tagasihoidlikuna näival aga
ometi vajalikul teaduselõigul —
sellele ei vald enam keegi vastu.

On tulnud uus kevad. Tulevad
jälle liblikad, suured ja väikesed,
üks ilusam kui teine, kasulikud ja
kahjulikud. Ning Jaan Viidalepp
võtab liblikavõrgu ja läheb «jahi-
le». Sest diplomitööks on veel ma-
terjali vajaka.
J. POOL

LOE SELLEST 3. LEHEKÜLJELT!

Seal oli juba liblikaid! Kvantita-
tiivse püügi ajal (kvartslambi abil),
mis algas õhtul kell kümme ja lõp-
pes kell neli hommikul, saadi kuus

Hooldajatest ja „hooldatavatest”

Ei saa ütelda, et kõrgemate õppeasutuste õppe-
jõud kasvatustööga on vähe tegelnud, kuid käes-
oleval etapil on sellel küsimusel eriline aktuaalsus,
see on meie igapäevase töö fookuses. Mis puutub
Arstiteaduskonna raviosakonda, siis suurte kur-
suste tõttu on kasvatustöö siin mõningaid iseära-
susi. Esineb ka organisatoorseid raskusi. Kõikide
probleemide parema lahenduseeni pole veel jõutud.

Rida aastaid on rakendatud kursuse ja rühma-
hooldajate süsteemi («hooldaja» nimetus on eba-
sobiv, kuid midagi paremat pole senini kasutusele
võetud). Kuni käesoleva õppeaasta alguseni mää-
rati Arstiteaduskonnas kursusehooldajaks tavali-
selt mõni vanem õppejõud kogu stuudiumi ajaks.
Rühmahooldajateks määrati paremaid õppejõude
ja seda määramisprotseduuri korrati väheste eran-
ditega igal sügisel uuesti. Mitmesugustel põhjustel
hilines määramine ja hooldaja sai oma rühmaga
töötada maksimaalselt 5 kuud. Selle aja jooksul
pidi ta põhjalikult ja igakülgset tutvuma oma
hoolealustega ja täitma oma kasvatustöö funktsio-
one. Ja kui meie rõhuvana enamiku teaduskonna
lõpetanute teadmistega ja tööga kohtadel võime
enam-vähem rahule jääda, siis kursusehooldajatel
oli selles vähe teeneid.

Kursusehooldaja on senini kujutanud enesest
mingit vahelüli dekanadi ja kursuse vahel. Kui
on vaja korraldada mingi üritus, siis selle käivitami-
seks tõmmatakse nõre ka kursusehooldaja kau-
du. Stuudiumi lõpuks tunneb kursusehooldaja oma
üliõpilasi nägupidi ja enamikku ka nime järgi.
Parem pole rühmahooldaja osa, tema kasvatustöö
mõju on senini olnud üsnagi kesine. Et ülikooli
lõpetaja kohta nõutakse teatavasti iseloomus-
tust, siis selle vormi ja sisu võib tänise töö puhul
juba ette arvata. Aja säästmise mõttes oleks ise-
loomustuste põhitekti seni võinud paljundada
rotaprintidil. Ka tänavused iseloomustused on kirju-
tatud vanas vaimus endise tehnika ja endise kvali-
teediga. Ei tunta lõpetaja võimeid ega kalduvusi.
Puudub põhjendatud soovitus, missugusele erialale
või ametikohale on keegi sobiv, missuguse iseloomuga ja ühiskond-
liku aktiivsusega on lõpetaja. Raske on siis ka suunamiskomis-
jonil töötada kvaliteetselt. Järeldus: tuleb leida mingi parem mood-
us üliõpilaste põhjalikumaks tund-
maõppimiseks.

Kasvatustöös esinenud sisuliste ja organisat-
sioonilist laadi puuduste kõrvaldamiseks on Arsti-
teaduskonnas katsetatud mitmesuguseid töövorme.
Käesolevast õppeaastast alates on igal raviosakon-
na kursusel šefiks kõige suurema õppetöölase kon-
taktiga kateeder. Et ühe kateedri õppejõududest ei
piisa, siis on abistajateks määratud ühe või kahe sa-
ma kursusega tegeleva kateedri õppejõud. Kahtle-
mata on õppetöölase kontakti printsiip kasvatus-
likus mõttes üks efektiivsemad ja seda tuleks jär-
gida, kus võimalik. Kirjeldataud moodusel on aga
üks küllaltki suur puudus, nimelt piirdub šefluska-
teedri kontakt vastava kursusega ikkagi ainult ühe
õppeaastaga (3—5 tundi nädalas). Järgmisel aastal
on selle kursuse šefiks juba teine kateeder oma
õppejõududega. Põhjalikumalt õpitakse tundma ai-
nult üksikuid üliõpilasi ja seda peamiselt kontakti
kaudu teadusliku töö tegemisel. Oleme ikka niisa-

ma kaugel, ikkagi poolel teel: keegi ei tunne ena-
mikki teaduskonda lõpetavaid üliõpilasi ammenda-
valt ja ümberpöörduvalt: noorel arstil on oma endis-
te õppejõudude iseloomustamiseks meelde jäänud
vaid mõned anekdootid.

Väga puudulikuks on aga jäänud kujutus õppe-
jõust kui isiksusest, pedagoogist, teadlasest. Töö-
tades hiljem perifeerias pole noorel spetsialistil
enam eriti tugevaid sidemeid *alma materiga*, pal-
judel juhtudel puuduvad need üldse. Alati on noor
inimene vajanud vanema kolleegi nõuandeid, spet-
sialisti kujunemisel on vanema kolleegi eeskuju
otsustava tähtsusega. Ka praegu rakendatava šef-
lussüsteemi puhul pole sellise kontakti saavutami-
ne õppejõu ja üliõpilase vahel võimalik. Võib-olla
oleks aga vajalik?

Pole mõeldav, et väljapääs sellest olukorrast
puudub. Tuleks nähtavasti vastavate kateedrite
šeflustöö aega pikendada. Mitte üks aasta, vaid
vähemalt 4 aastat. Osalist õppetöölase kontakti
puudumist ei tohiks tõlgendada ülitraagiliselt. On
raske sellise püsiva šefluse alustamine esimese
kursusega, kuid kolmandast kursusest alates on
see juba täiesti mõeldav. Kui jääda senise jaotuse
juurde, siis kahe esimese kursuse šefiks võiks
vaheldumisi jääda anatoomia- ja füsioloogiakatee-
der. Alates kolmandast kursusest kuni lõpetamiseni
oleks põhiliseks šefiks üks kliinilistest kateedritest.
Seega sisehaiguste propedeutika kateeder jätkaks
šeflustööd praeguse kolmanda kursusega kuni lõ-
puni. Teaduskonna sisehaiguste kateeder teeks seda
praeguse neljanda kursusega, hospitaalsisehaigus-
te kateeder aga alustaks algaval õppeaastal uue
kolmanda kursusega. Kursusehooldaja institutsioon
poleks vajalik. Kateeder juhib ja korraldab kolle-
ktiivselt, kogemused näitavad, et see on võimalik.

On vajalik, et ka kateedrite juhatajad oleksid
mõne õpperühma kasvatajaks. Et kasvatustööd ei
saa lahutada üldisest õppe- ja kasvatustöö kom-
pleksist, siis tuleb pidada loomulikuks sellesse kõigi
õppejõudude kaasatõmbamist. Oma kogemuste alu-
sel võime ütelda, et hoolimata šeflussüsteemist
oleks saavutatud kasvatustöö efekt olnud suurem,
kui kõik õppejõud oleksid suhtunud sellesse suure-
ma tõsidusega ja kohusetundega. Rohkem on vaja
sisulist tööd. Ilmselt on siin tarvis kommunistide
osatahtsust veelgi suurendada, see peaks Arstitea-
duskonna parteiorganisatsioonil olema põhiülesan-
deks.
J. RIIV

Esimene taoline

2.—4. aprillini toimub Tartus
Balti vabariikide üliõpilaste hu-
manitaarlane teaduslik konverents.
Kolme päeva jooksul esitatakse
9 sektsioonis kokku 60 tööd keele,
kirjanduse, ajaloo, õiguse- ja ühis-
konnateaduste vallast. Arvukamalt
on ettekandete vene ja Nõukogude
Liidu rahvaste kirjanduse sektsioo-
nis — 10 ja ajaloolaste — 9. TRU
III kursuse ajaloolane A. Laane-
mäe esitab esmaspäeval, 2. ap-
rillil kell 13.00 toimuvale plenaar-
istungil avaettekande «Marksistlik
humanism NLKP uues program-
mis».

30 ettekannet on konverentsi kor-
raldajalt — meie ülikoolilt. Ole-
jäänud esinejad on küllalised, seitse
meie vabariigist, kakskümmend
kolm Läti, Leedu, Valgevene ja
Pihkva kõrgematest õppeasutustest.
Konverentsi töö toimub eesti ja
vene keeles.

Selline konverents on esmakord-
ne. Tema eesmärgiks on luua ja
kinnitada sidemeid Balti vennas-
rahvaste tulevaste teadlaste ja
noorte pedagoogide vahel. Tartu
üliõpilaste huvist, entusiasmist ja
küllalislahkusest oleneb, kas muu-
tub see traditsiooniliseks ning kas
kutsutakse järgnevatel aastatel
meie üliõpilasi esinema teistes
vabariikidesse.

K. JAANSON

Kõrgemas Atestat- sioonikomisjonis

Ülikooli saabus teade, et Kõrgem
Atestatsioonikomisjon on andnud
dotsendi kutse Õigusteaduskonna
õppejõududele Juri Jegorovile, Olev
Püssale ja Ilo Sildmäele.

ARVUTUS- LÜKAT ...

Kumb on raskem — kas vallutada teaduse kõrgusi või kõrgmägede lumi-seid tippe? Keemik Tiiu Vares arvab, et mõlemad on ras- ked, kuid huvita- vad.

Mida sa va-
lad elus, tule-
vane teadlane,
arst, õpetaja,
jurist? Kõigepealt rikkalikke eri-
alaseid teadmisi. Väga tarvilikud
on ka lai silmaring, kindlad
poliitilised veendumused ja orga-
nisaatorivõimed.

Kõige selleni jõudmist taotleb
Õigusteaduskonna komsomoliorga-
nisatsioon, kus sekretäriks on III
kursuse üliõpilane Avo Lukk.

Kuidas see on õnnestunud?

Eelmise semestri lõpul oli päeva-
korras õppe- ja kasvatustöö sekto-
ri tegevus. Büroo kohustas kursuse
õppekomisjone läbi vaatama
puudujate kirjalikud seletused ja
juurde lisama oma seisukoha. Seda
on tehtud ja tehakse pidevalt. Kii-
tust väärrib, et kõik loengutelt puu-
dujad märgitakse päevikusse. Mõ-
juva põhjuseta puudujad K. Vim-
berg, O. ja A. Mägi kutsuti büroole
aru andma. Teistele tegi õppeko-
misjon hoiatuse. Kui oli kaalumisel
stipendiumi määramine, teatas ko-
misjon dekanadile oma arvamuse.
Ometi ei armasta mõned üliõpila-
sed külastada kõiki loenguid. Esi-
mesel kursusel võis sügisel kuulda
isegi mõtteid, et loengud on üldse

Nõukogude Liidu Kommunistliku
Partei programmis öeldakse, et
keskharidus peab tagama teaduste
aluste kindla tundmise, kommu-
nistliku maailmavaate põhimõtete
omandamise.

Kui tulid 1960.
aasta talvel töö-
le haridusosa-
konda, hinda-
sin õpetajate
tööd eelkõige selle järgi, mis-
sugused olid nende tunnid kont-
rollimise perioodil — nii tehti
pedagoogilise praktika ajal ülikoo-
lis ja nii tegid kaasinspektorid.
Õpilaste tegelikku teadmiste ta-
set — seda kõige tähtsamat —
välja selgitada ei osanud ega
püüdnudki. Praegu on õpetajate
töö kontrollimise suund teine:
lähutada õppeedukusest, selgitada
välja madala õppeedukuse põhju-
sed, tutvuda sellega, kuidas õpe-
taja on saavutanud õpilaste head
teadmised. Inglise keele õpetaja,
kellel inspekteerimise ajal korral-
datud tõlketöö X klassis kirjutasid
19 õpilast 13 alla rahuldava, vää-
ris käskkirja madalakvaliteedilise
töö pärast, kusjuures tema enese
hea inglise keele oskus ei vaban-
danud teda. Õpetaja, juba staažikas
inimene, kahetses: kui ta oleks
teadnud, et just nii kontrollitakse
(nimelt õpilaste teadmisi), ta oleks
tõotanud teisiti...

Ei piisa sellest, et õpetaja ise
teab, tähtis on oskus oma tead-
misi õpilastele edasi anda, kindlus-
tada kõigile õpilastele vähemalt
vajalik teadmiste miinimum.

Kui tagasisivaatavalt mõelda, mil-
line osa ülikoolikursusest andis
kõige enam edaspidiseks prakti-
seks tööks, tuleb öelda — 8-näda-
lane pedagoogiline praktika. Mulle
meenuvad alati toredade eeskaju-
dena eesti keele õpetajate A. Nu-
gini (Tartu 8. Keskkool) ja A. Rät-
sepa (Tartu 3. Keskkool) tunnid.
Kui oskuslikult juhtis õpetaja Nu-
gin Lutsu «Kevade» analüüsi, kui
nõudlik nii enese kui õpilaste
vastu oli õpetaja Rätsepl Neilt

mõlemalt oli palju õppida. Kuid
mäletan, et samal ajal oli 8. Kesk-
koolis praktikant antud ka noorele,
algajale õpetajale, kes veel kõvasti
maadles õpilaste distsipliini ja ise-
enese teadmistega. Nii laskis ta

Pedagoogilisest praktikast

ja mõnest muust küsimusest

I. SOOP,
Elva rajooni haridusosakonna
inspektor

klassi pool tundi vaielda selle üle,
kas sõnas «peab» on üks või kaks
silpi... Mina, õnneseen, ei pruui-
kinud sinna klassi enam minna.

Praktika-aeg andis meile tead-
misi sellest, kuidas üht või teist
grammatika-küsimust või kirjan-
duslikku pala käsitleda. Siiski on
kahju, et 1959/60. õppeaasta V kur-
suse praktikaperioodil ei usaldatud
meile 3. Keskkoolis 11. klassi (kool
kartis saamatute praktikantide
tõttu lõpuklassi õpilaste teadmiste
tasest alla viia). Nii jäimegi
11. klassis hoopis saamatuks.

Kirjandusteose käsitus vanema-
tes klassides, eriti 11. klassis, pole
aga naljaasi, seda enam, et sele-
tuskiri keskkooli eesti keele prog-
rammile ikka veel puudub. Olen
kuulnud mitmetelt noortelt eesti
keele õpetajatelt (ise pole vane-
mates klassides jõudnud õpetada),
et esimestel aastatel nähakse kurja
vaeva kirjandusteoste analüüsiga.

Seda vaeva oleks ülikool kind-
lasti saanud vähendada. Mõiten
kirjanduse õpetamise metoodika
kursusele. Ühesemestriline kursus

algas alles 14. oktoobril — oli
seega lühem kui lühike. Õppejõud
ei suutnud selle aja jooksul kuigi
palju pakkuda. Sellestki lühikesest
ajast kulutati kolm loengut prog-
rammi dikteerimiseks, sest prog-
ramme oli siis
vähem saada. Lu-
gupeetud õppe-
jõud, ärge pa-
handage, kuid
meile oleks hädasti kulinud
ära kirjandusteoste ja luuletuste
praktiline analüüs — nii, nagu
tuleb seda teha koolis ühes ja tei-
ses vanuseastmes. Teoreetiliste kü-
simustega oleksime võinud tutvuda
ka iseseisvalt, kättejuhatatud kir-
janduse kaudu.

Keele õpetamise metoodikas ei
ole ülikooli lõpetanud tundnud end
kanana takus, sest keeleküsimused
ise on konkreetsamad, käega katsu-
da, samuti oli metoodikakursus üs-
na asjalik (õpikute retsensioonid,
õppevahendite valmistamine jne.).

Meie praktikaaeg ülikoolis oli
siiski liiga lühike selleks, et tut-
vuda korraga paljude koolitöö löi-
kudega, nagu õppe- ja kasvatustöö
teostamine õppetundides, klassiju-
hatajate töö, pioneeri- ja komso-
molitöö, metoodiline töö jne. Oma
lühikesest õpetajaaja jooksul tund-
sin end abituna just klassijuhataja
töös, samuti pioneeri- ja komso-
molitöö suunamisel. Milliseid vestlusi
näiteks planeerida VI klassi klassi-
juhatajatundideks? Koolil puudus
kasvatustöö plaan, mis oleks abis-
tanud. Alles töötades haridusosa-
konnas olen tutvunud põhjalikumalt
nende küsimustega.

On tore, et ülikool on koolire-
formist teinud kiiresti vajalikud
järeldused ning püüab meie kooli-
dele anda paremini ettevalmistatud
noori pedagooge. Mõiten üliõpilas-
te ühiskondliku töö praktikat kooli-
des, selle käigus saadakse nüüd
põhjalikum ettevalmistus pioneeri-
ja komsomolitööks, isetegevus- ja
aineringide juhtimise alal jne. Pe-
dagoogikaseminarides aga lahatakse
tänapäeva õppe- ja kasvatustöö kü-
simusi üldse.

Arvan, et tuleks aina kasuks, kui
pedagoogilise praktika aega kooli-
des pikendada. Mulle meeldis
mõte, et praktika võiks kesta terve
veerandi: nii saaksid V—VIII klas-
si praktikandid osa võtta õppe- ja
kasvatustöö protsessist kui väike-
sest tervikust, samuti tunneksid
rohkem vastutust õpilaste teadmiste
pärast, sest tuleb ju välja panna
veerandihinded.

Inspektorina puudutab mind veel
üks küsimus — eesti keele õpe-
tate eesti keele oskus. Korraldasin
möödunud õppeaastal oma rajooni
eesti keele õpetajatele etteütluse.
Tagajärjed olid üsna kurvad. Oli
õpetajaid, kes kirjutasid töö puudu-
likult, mõningad õpetajad oskasid
töö kirjutada isegi nõrgalt.

On kuritegu toota pedagoogilist
praaki just praegu, mil kooli ja
ühiskonna ette on seatud suur üles-
anne — uue inimese kasvatamine.
Miks aga praktika juhendaja üli-
koolis venitas pedagoogilise prakti-
ka eest kolme välja seal, kus ta
tunnistas nii endale kui üliõpilaste-
le, et töö oli sisuliselt vähem kui
puudulik? Ei tuleks olla nii liberaal-
ne, kui küsimus on otseselt tööse-
suhtumises.

Samuti oleks väga vajalik, et üli-
kool korraldaks kevadel eesti filo-
loogia lõpetajatele etteütluse, et
kontrollida nende praktilisi oskusi.

Järjekindlusest jääb vajaka

tarbetud. Puuduti palju. Aga eksa-
mitel said üliõpilased ühe mittera-
huldava ja kümme rahuldavat hin-
net. Käesoleval semestril kestavad
põhjuseta puudumised edasi. Eriti
vähe oli esimestel päevadel üliõpila-
si ladina keele tundides. II ja III
kursusel võtsid semestri algul õp-
petööst osa ainult pooled üliõpilas-
test. Kolme nädala kestel ei viibi-
nud III kursuse kordagi auditooriumi-
s täies koosseisus.

Tuleb välja, et õppekomisjon ees-
otsas büroo liikme Tiiu Kaarega
taotleb küll head distsipliini, kuid
pingutused kannavad vähe vilja.
Mida teha olukorra parandamiseks
konkreetselt, seda praegu ei teata.

On mõeldud, kuidas elustada
OTU ringide tööd. Büroo otsuses
rõhutati, et temaatika on vaja muu-
ta elulähedaseks. Sellekohaselt püü-
tigi toimida. Paremini läheb asi tsi-
viilõiguse ja -protsessi ringis, kus
mitme probleemi arutamisel tek-
kisid vaidlused ja arvamuste vahe-
tamine. Kriminaalõiguse ja -prot-
sessi ringi liikmed, III kursuse üli-
õpilased Eenok Kornel, Raivo Kuus,
Väino Laidvee, Mai Rooste ja Uno
Rink asusid novembris tööle linna
täitevkomitee järelevalvekomisjonis.
Sealt saavad nad ka materjali tea-
duslikuks tööks.

Komsomolibüroo otsuse täitmine
ei saanud südameasjaks rahvusva-
helise õiguse ringile. Üldse teeb
teaduslikku tööd ainult viiendik
üliõpilastest, seega umbes 20 in-
imest. Seda on äärmiselt vähe. Siin
oleks otsuse elluviimist pidanud or-
ganiseerima järjekindlamalt.

informatsioonide korraldamisel
mitmekesiseid ja köitvaid vorme
(dispuudid, viktoriinid).

Otsuse täitmise kontroll jäi A.
Lukule. Kahjuks peab viimane prae-
gu ütlema, et olukord püsib endine.
Üliõpilased kuulavad mõne õppejõu
või kaaslaste ettekande ära ja lähe-
vad laiali. Mingit mõttevahetust ei
teki. Sekretäri arvates on niisugus-
test üritustest vähe tulu.

«Jah, otsus on jäänud paberile,»
tunnistab A. Lukk. Unustati, et sel-
le täitmist on vaja päevast päeva
organiseerida.

Kõnelesime siin ainult nendest
juhtumitest, kus otsuse täitmisega
on jäänud poolele teele. Sellest ei
tule aru saada nii, et Õigusteadus-
konna kommunistlike noorte tööst
ei ole midagi õppida. Palju on ära
tehtud -praktikutega sidemete ti-
hendamiseks. Üldise tunnustuse
võitis sügisel teaduskonna agitbri-
gaad, kes esines kavaga «Lend tu-
levikku» 8 korda Tartu ja Võru ra-
joonis. Praegu on ettevalmistamisel
parasiiti paljastav «Kes ei tee tööd,
see ei pea ka sööma». Uueks agit-
brigaadi lavastuseks kogusid kom-
somolibüroo liige P. Rahi ning
kommunistlikud noored A. Sorro ja
J. Koskenkranius fakte kohalikust
elust.

Mida võime öelda kokkuvõtteks?
Õigusteaduskonna kommunistli-
kud noored ei ole järjekindlad igas
oma tööloigis. Organiseerimistöö
eeldab üksikasjalikumat tööjaotust
ja täitmise pidevat kontrolli.

J. ELLEN

Miks on see nii?

Möödunud laupäeval kell 14. Keemia ringauditoorium. Iga hetk
peab siin algama lõpukursuste kommunistlikele noortele seminar
komsomolitöö küsimuste kohta nende tulevastel töökohtadel. Ent kohal
on ainult paarikümend inimest.

Veerand tundi hiljem. Kohal on poolsada kommunistlikku noort,
Arstiteaduskonnast aga mitte ühtki. Algab diskussioon: kas pidada
seminari või mitte. Lõpuks võidab korraldajate arvamus: lükata semi-
nar edasi. Kuuldub repliike: «Me järgmine kord enam ei tule.» Min-
nakse laiali, kuid viiekümnel inimesel on ligi tund aega asja ees,
teist taga ära raisatud.

Ja homme kell 15 on samas kordusetendus. Või läheb seekord
korda? V. REBANE

Tublim on esimene

22. märtsil toimus võõrkeelte
osakonnas komsomoli aruande- ja
valimiskooolek.

Aruande esitas büroo sekretär
P. Järve. Osakonna kommunistlike
noorte read on kasvanud 12 in-
mese võrra. I kursus on otsusta-
nud järgneda kehakultuuriosakon-
na III kursuse üleskutsesele ja asu-
nud võitlema kommunistliku grupi
nimetuse eest. Murelapseks on
sporditöö ning isetegevus. Viimasel
alal paistab iga aasta silma esi-
mene kursus, vanemad kursused
jäävad peaaegu kõrvale.

Sõnavõttudes seati kahtluse alla
pioneeritöö efektiivsus praeguse
organiseerimise juures (R. Niidas,
M. Kius, M. Hülp). Väideti, et su-
vine pioneerilaager annab palju
rohkem kui aastane töö koolis. Pio-
neerijuhid suunatakse koolidesse
vähese teoreetilise ettevalmistuse
ja nõrkade praktiliste oskustega.

Koosolek otsustas pöörduda TRÜ

komsomolikomitee poole taotluse-
ga senist pioneeritöö korraldamist
kontrollida ja teha selles vajali-
kud parandused.

Sõnavõtjad L. Pettai, R. Niidas
ja R. Kõlu rääkisid lisaspetsiaal-
susest. Kõik olid arvamusel, et
see kahjustab ettevalmistust põhi-
keeles. Oli kuulda pettumusnoote,
sest küsimuse lahendamine pole
seni paigast nihkunud.

Sporditöös otsustati panna pea-
rõhk suusapäävade, matkade, suve-
laagrite jne. korraldamisele.

Teaduslikust tööst osavõttu tu-
leb arendada, sest ka pedagoog
peab tegelema teadusega. Miks
mitte lubada väga hästi edasijõud-
vaile üliõpilastele loengute vaba-
kuulamist ka meie teaduskonnas?

Koosolek valis 7-liikmelise büroo
ja delegaadid ELKNO TRÜ orga-
nisatsiooni X konverentsile.

E. MARSISTE

Pioneeritöötajad pidasid nõu

Möödunud esmaspäeval ja teisipäeval oli Tartu koolide pedagoogi-
line konverents pioneeritöö küsimustes, millest võttis osa ka rühma-
juhte ülikoolist.

Täitevkomitee aseesimees J. Lott ja haridusosakonna juhataja
E. Loodus rääkisid, missugune peab olema tuleviku inimene. Seda
arutati poliitilise kasvatuse, kehakultuuri, oktoobrilaste ja pioneeri-
aktiivi sektsioonis. Räägiti, et õpetaja ei tohi paljaks pidada tööd pio-
neeridega, mitte küll käsist-jalust lükates, vaid märkamatu. Pare-
m kannatada ja oodata, kui kannatamatult ise ära teha. Olgu pealegi
tulemused algul halvemad. Nooremate pioneeride ja oktoobrilaste
juhtimise võiks usaldada 7. ja 8. klassi pioneeridele. Kui igal pio-
neeril on kindel ülesanne, poleks vaja ka rääkida järelevalvetusest.
Pioneerid peaksid rohkem abistama majavalitsusi laste vaba aja sisus-
tamisel. Koolis võib edukalt toime tulla ilma õpilaskomitee ja klassi-
organisaatorita. Maleva- ja rühmanõukogud täidavad tubli samu
ülesandeid. Ei tohi olla lõhet kooli- ja pioneeritööstuste vahel.

Tartu 8. Keskkoolis töötab linna ainus vanempioneerijuhtide ette-
valmistamise klass. Ülikoolil tuleks rühmajuhite kohalemääramisel
arvestada, et tulevastele pioneeritöötajatele jäetaks oma koolis vaba
praktiseerimise võimalus. Praegu on igal rühmal mitu juhti. Üldse
jää mulje, et ülikooli poolt suunatud rühmajuhitidest erilist kasu pole:
tulevad ja lähevad ikkagi nagu külalised, on vähe kursis tegeliku
pioneeritöoga. Kas poleks siiski õigem anda enne teoreetiline ette-
valmistus?

E. BRAND

2 Tartu Rikklik
ülikool

TARTU ÜLIÕPILASTE
LOODUSKAITSERINGIS
Täna kell 20 on geograafiaaudi-
tooriumis (Vanemuise tn. 46) ringi
järjekordne töökoosolek.

Filoloog Sirje
Ruus oskab ja
jõuab palju: laulda
segakooris, nokit-
seda linoollõike
kallal, sooritada
eksamissessioon
maksimaalsele ja
käia suvel Kazbe-
ki tippu valluta-
mas.

... ja
SUPIKULP

Üliõpilasmeeskoor

50-aastane

1912. a. jaanuaris tuli Eesti Üliõpilaste Ühendatud Meeste-koori esimesele proovile umbes 40 lauljat, praegu on neid Tartu Üliõpilasmeeskooris üle 100.

* * *

Koori esimene esinemine oli 23. märtsil 1912. a. Nüüd aga on seljataga juba paar tuhat kontserti.

* * *

Esimene sõjajärgne kontserdimatk väljapoole Eesti NSV piire korraldati 1951. a. lõpul. Tookordne teekond läks Riiga, Vilniusse ja Kaunasesse.

* * *

1953. aastal käidi Moskvas ja Leningradis.

1954. aastal Kiievis ja Lvovis.

1955. aastal Riias, Vilniuses, Kaunas.

1956. aastal matkati marsruudil Moskva—Sevastopol—Jalta—Odessa—Kišinjov—Kiiev.

1957. aastal esineti Moskvas VI ülemaailmsel üliõpilaste ja noorsoo festivalil.

1958. aastal lauldi II üliõpilaslaulupeol Riias.

* * *

Möödunud õppeaasta märtsikuus viibisid laulumehed Moskvas. Anti 8 kontserti nädala jooksul (sealhulgas P. I. Tšaikovski nimelises kontserdisaalis).

* * *

Moskva festivalilt tõi meeskoor koju üleliidulise festivali kuldmedali ja ülemaailmses konkursis pronksi.

KILLUKESI külalisraamatust

Kallid seltsimehed! Kiievi Riikliku Ülikooli koori dirigendina tahan väljendada sügavat tänu- tunnet teie imepärasele koorile, kes erutas meie südameid. Kogu meie kollektiivi, kõigi Kiievi Riikliku Ülikooli üliõpilaste nimel lubage õnnitleda teie lauljaid ja tänada nende õilsa töö eest. Kasvagu ja küpsegu teie meisterlikkus meie rahva rõõmuks! Soovin edu, kallid sõbrad! Rõõmustage meie kuulajaskonda oma loominguliste kordaminekutega!

LEONID KOLESNIKOV,
Kiievi Riikliku Ülikooli
koori dirigent
Moskvas, 2. 02. 1953

Koor on tublisti edasi jõudnud.
GUSTAV ERNESTAKS
Tallinnas 4. 04. 1954

Tartu Üliõpilasmeeskoor esines kolm korda Moskva kuulajaskonnas. Kahjuks ei saanud koor kauem Moskvas viibida, kuid ta jättis publikule suure kunstilise elamuse. Suurepärase koor, hea, mitmekülgne programm. Kuulajad on koorile ja tema juhile väga tänulikud. Soovin teile igakülgseid edusamme.

KORENBLIT,
Moskva Riikliku Filharmoonia
direktori asetäitja
Moskvas, 16. 07. 1956

Uue kohtumiseni, kallid seltsimehed!
Sevastopollaste meremehetervitus
Sevastopolis 18. 07. 1956

Tartu Üliõpilasmeeskoor on hea koor. Ta esitas raske kava kõrgel kunstilisel tasemel. Odessa kuulajad on selle toreda kontserdi eest väga tänulikud.

VIKTOR DUROVETS,
sümfooniaorkestri dirigent
Odessas 25. 07. 1956

Tartu Üliõpilasmeeskoor - laulis toredasti!

T. VETTIK
Tallinnas 30. 03. 1957

Soome võrkpallurite tervitus
Tartu Üliõpilasmeeskoorile. Soovime parimaid kordaminekuid.
Laul ühendab rahvaid!
Tartus 8. 07. 1957

Tublidele Taaralinna laulumees-tele-tudengitele palju tänu toreda laulu eest II üliõpilaste laulupeol Riias!

A. KARINDI
Riias 6. 07. 1958

Rõõmustav oli esmakordselt Saaremaal kuulata Tartu Üliõpilasmeeskoori sütitavat laulu! Saagu selline üritus traditsiooniks!

JOOSEP AAVIK

Saaremaa pealinnas 11. 07. 1958

Kuulasin koori suure heameelega. Võiksin teda nimetada entusiastide kooriks!

NSVL rahvakunstnik
A. SVESNIKOV,
Moskva Konservatooriumi direktor
Moskvas 21. 03. 1961

Koori dirigent, ENSV teeneline kunstitegelane R. Ritsing.

KOLAGU LAULUD!

Tartu Üliõpilasmeeskoor on saanud viiekümneaastaseks. Seljataga on pikk ning huvitav, kuid vahel ka raske (ja mitte alati õige) tee. Seda suurt meisterlikkust, mille koor oma eksisteerimise jooksul on saavutanud, kasutab ta nüüd selleks, et lauluga abistada meie rahvast tema suures töös kommunismi ülesehitamisel, et tuua rahvale rõõmu ja kaunistada tema elu.

Soovin koorile uut jõudu tema tähtsas ja õilsas tegevuses. Kõlaga tema laulud üha laiemalt ja kaunimalt meie rahva seas.

Prof. F. KLEMENT,
rektor

Kallid seltsimehed! Mulle valmistab suurt rõõmu tervitada Tartu Üliõpilasmeeskoori silmapaistvat kollektiivi tema loomingulise tegevuse viiekümneanda aastapäeva puhul.

Teie koori esinemised on üheks kaunimaks näiteks isetegevuslike kollektiivide vahetu osavõtu kohta nõukogude rahva kunsti varasalve arendamisest ja rikastamisest. Kunst tiivustab tööd, kaunistab elu ja õilistab inimest, kunst on rõõmu ja vaimustuse allikaks, ustavaks ning üllaks abistajaks õnneliku tuleviku — kommunismi — ehitamise suures ürituses.

Lubage teile soovida uusi edusamme õpingutes, töös ja isiklikus elus. Soovin kogu südamest koori juhtidele ja liikmetele, kogu teie kollektiivile, et arendaksite ka tulevikus Tartu Üliõpilasmeeskoori parimaid traditsioone, süvendaksite ideelist sisu ja täiustaksite kunsti-meisterlikkust.

V. JELIUTIN,
NSV Liidu kõrgema ja kesk-erihariduse minister

Kui meil veel klubi ei olnud

See oli 1956. a. novembris.

Peahoone kella all said kokku kolm meeskoori meest: Villu Astok, August Luur ja Kalju Luts. Viimane tuli välja üllatava ideega: «Poisid, hakame õppima operetil «Montmartre'i kannikest»!»

Mõte meeldis. Asi oli hüljalt ja huvitav.

Peagi leiti tähtsamad naispeaosali- sed: Kitty Leivalt — «särts» tüdruk

Arstiteaduskon- na naistriist ja Rita Lombak, Jaan Saul, Aare Kirsipuu, Leo Kullas, Jaan Martin ja mitmed tei- sed osatäitjad leiti meeskoorist.

Lavastajal Haim Druil ja muusi- kalisel juhil Valdeko Virul polnud kahju ajast ega vaevast. Kõik olid innuga asja juures.

Ametiühingukomitees ei usutud, et ettevõtetust asja saab ning arvati: «Tehke, kui just tahate.»

Oma raha eest muretseti kavad ja enne esietendust 28. mail 1957. a.

Kolm initsiaatorit, kolm peaosali- list: Villu Astok, August Luur ja Kalju Luts.

toimus kahel ööl peaproov «Vane- maise» orkestriga ja «Vane- maise» laval.

Õhtul kell 11 lõppes teatris töö, pärast seda hakati proovidega pihta. Hommikul kella viie ajal üheskoos üle Toome tules arutati, kuidas saaks paremini teha.

Pärast esimest tuleproovi istusid asjaosalised kaua kohviku kamina- saalis, erutatud, rahulolevad, lõbu- sad. Oli, mida meenutada:

«Mäletate, eesriiet hakati lahti tõmbama, aga orkestri avamäng oli veel olemata. Saime õnneks õigel ajal jaole.»

«Teate, selle koha peal, kus Ni- non viskab pirtsakalt osaraamatu minema ja keeldub mängimast, näen ma korraga, et raamat on kukkunud alla orkestriruumi. «Mis nüüd saab,» mõtlen. Mängin end siis kiiresti lavalt välja, haaran lava tagant liivakasti nurgalt Drui raamatu ja kähku tagasi...»

«Mul oli pärast lõppu eesriide lahti- ja kinnitõmbamisega tublisti tööd. Tervelt seitse korda ühte- järke.»

Kolmandalt ja viimaselt eten- duselt tulles mõeldi: «Raske ja tore oli.»

Tartu Riiklik
Ülikool 3

Moskva. 1957. a. juuli-august. Grupp Tartu Üliõpilasmeeskoori ja TRÜ rahvakunstiansambli liikmeid jäädvustas end koos Soome festiva- lidelegatsiooniga noortega.

line (ligi 80 inimest) kirju pere lauljaid, kes hakkas pihta «Murueide tütre» J. Aaviku juhatusel. Kontsert Tallinnas möödus vipe- rusteta, ülevas meeleolus. Laulud

Koori sünni päeval

Sajandi algul elustus Juhan Sim- mi isiklikul ergutusel üliõpi- laste seas meestelaul senitundmatul mõõdul. Ka Simmi esimese meeskoori ca 40—45 lauljast olid 15—16 üli- õpilased. Kuhu jäi aga suur hulk teisi lauluhuvilisi üliõpilasi?

Juhan Simmil ei olnud alguses veel laiemat tutvust teiste üliõpi- laste hulgas. Aegamööda hakkas asi nihkuma: tuumiku ümber koondus lauluhimuline üliõpilaspere, nii et võis juba mõelda iseseisva üliõpi- lasmeeskoori asutamisele. Üles- kutse leidis sooja vastuvõttu ja ühel õhtul 1912. aastal kogunetigi Eesti Üliõpilaste Seltsi hääleprovi- le.

Huvi laulu vastu ühendas mehi ja energiline juhataja ajas koorile kii- resti elu sisse.

Simmi üliõpilasmeeskoori laul kõ- las neil aegadel korduvalt «Vane- maise» laval, Eesti Rahva Muuseumi piduõhtutel ja mujal. Käidi ka naa- berlinnades ringreisidel.

Simmi Berliinis viibimise ajal tekkis kooril mõte sõita Tallinna. Kavatsesi «Estonias» esineda iseseis- va kontserdiga. Asjast sattus vai- mustusse ka Simm ise, kes lubas kontserdi ajaks Berliinist kodumaale sõita. Ta koostas ise kontserdi ka- va, saatis selle Berliinist minule, ja nüüd algas kibe ettevalmistamine.

Umbes samal ajal tekkis Tartu naislauljate keskel elevus. Kuuldes üliõpilasmeeskoori Tallinna sõidu ka- vatsusest, igatsesid nad meiega kaasa sõita. 1913. a. lõpul kutsus Ju- han Aavik naistepere kokku. Üli- õpilasmeeskoor andis omalt poolt mehi ja nõnda sai meist suurearvu- Foto: «Murueide tütre» etendusel «Estonias» 19. aprillil 1914. a.

AVATAKSE NÄITUS
Näitus «50 aastat Tartu Üliõpilas- meeskoori» avatakse täna kell 12 auditooriumis nr. 1.

EKSMATRIKULEERIDA...

Ajalehe toimetuse alustab siin toodud väljavõtetega rektori nimele saanud kirjat arvamustevahetust meie üliõpilaste käitumiskultuuri, nende ellu- ja töössesuhtumise üle.

Tartu Riikliku Ülikooli Rektori

Käesolevaga juhin Teie tähelepanu asjaolule, et tihti käituvad üliõpilased väljaspool ülikooli vääritult, ja seda eriti siis, kui

Mida TEIE arvate?

sõidetakse gruppidega Tartu linnast eemale. Seesugustel juhtudel võib nende suusi kuulda igasuguseid võimatuid väljendusi ja näha lõnguslikku käitumist. Inetu on, et nad ei austa endast vanemaid seltsimehi, kelle töö arvel neile on kindlustatud muretu õppimisvõimalus...

Edasi märgib kirja autor, et praeguse ellusuhtumise juures jäävad lõpudiplomiga ellu astunud noored spetsialistid sageli võõrkehadeks meie töötajate hulgas, sest nad ei loo austust ega lugupidamist endi vastu. Loomulikult pole taolised kasvandikud auks meie kõrgema kooli pedagoogidele. Kirja autor toob konkreetse näite.

Käesoleva aasta 15. märtsil sõitsin Elva raudteejaamast koju kell 14.00 Tartu suunas väljuva rongiga.

Rongile trügis suur grupp üliõpilasi, kes olid tulnud suusatamast. Veheldes suuskade ja küünarnukkidega, tegid nad teed vanemate ja raugaeaski inimeste seas, saabudes niiviisi esimestena vagunisse. Sellega kaasnes indiaanlaste sõjakisale sarnane lärm.

Arvestades varasemaid taolisi juhtumeid, lihtsate inimeste vihjeid nende kohta ja aluseks võttes NLKP XXII kongressi otsused ideoloogilise töö valdkonnas, soovitan kui kommunisti põlvkonda eriliselt tähelepanu üliõpilaste kasvatamise küsimusele. Me peame saavutama selle, et meie järeltulijad põlvkond ei häbistaks meid, et keegi ei saaks öelda — me pole suutnud neid kasvatada ausateks ja viisakateks kommunistiehitajateks.

A. LAURITS,
EKP Elva Rajooni Tarbijate Kooperatiivi parteibüroo sekretär

Toim. märkus: 15. märtsil olid Elvas suusapävel võõrkeelte osakonna I, II ja IV kursuse ning matemaatikaosakonna üliõpilased.

Pannkoogid küpsetame ISE

Möödunud pühapäeval oli Tähe tänava klubis rahvast traditsiooniliselt hõredavõitu. Esialgu istuti piki seinääri nagu süüdimõistetud, ehkki enesekindlusest ei tohtinuks puudu olla — tegemist oli ikkagi diplomandidega, kes olid kogunenud oma ühisele õhtule. Alguses ei tulnud sellegi peale, et hea rütmimuusika + parkett + libeda tallaga kingad peaks võrduma tantsuga, ja kui Peeter Randmäe ja Rein Küttim kutsusid üles formeeruma võistkondadesse kompleksvõistluse jaoks, vaadati

kohmetult maha, nagu sündsusetu nalja puhul. Ühe sõnaga — ilmselt harjumuspärane passiivsus ja oht, et pärast mõnda tantsu minnakse jälle laiali ohkega: «Klubi juhatus organiseerib üritusi halvasti...» Kes teab, kuidas see seaduspärane uimastus äkki murdus, kuid järsku hakkas asi liikuma, võistkonnad kogunesid. Ajaloo-Keelteaduskond pani välja koguni kaks edukat rühma. Esimene võistlusala — pannkoogide küpsetamine — tekitas elevuse, mis kookide ühis-sõõmisega veelgi kasvas.

Edasi läks kõik tõusujoones ja kohalviibijad jõudsid arusaamisele, et klubi on koht, mille tegutsemise edukus sõltub külastajast veelgi suuremal määral kui juhatuselt. Liigub kuuludus, et klubi tahetakse varustada hea piljardi ning kohviturkidega, et need, kes ei kuulu isetegevuskollektiividesse, leiaksid siin võimaluse huvitavate küsimuste üle mõtteid vahetada või niisama meelt lahutada. Suund võetakse üha enam külastajate omaalgatusele.

R. KATTAI

Mõne aasta eest ei toiminud ülikoolis ühtki suuremat komsomolikoosolekut, ei möödunud ühtki ametiühingu konverentsi, ilma et seal poleks räägitud vajadusest luua oma üliõpilasklubi. Ja nüüd on ta meil olemas. Täna võime tagasi vaadata üle aasta kestnud klubi tegevusele ja teha kokkuvõtteid.

Milliseid võlte ja suuremaid saavutusi võib kirjutada meie klubi kontosse? Nimetagem neist ainult mõned. Allakirjutatu arvates oli esimeseks selliseks — meie isetegevuspeere esikoht kõrgemate koolide isetegevuskollektiivide ülevaatusel möödunud aasta kevadel Tartus. Meie isetegevuskollektiivide kunstiline tase, õnnestunud repertuaari valik rääkisid tasavägises ja pineavas heitluses meie kasuks.

Saavutuste lahtirisse ma kirjutan veel Tartu Üliõpilasmuusikakoori ja TRÜ naiskoori eduka kontsertmatka Moskvasse, kus tutvustati heatasemelist üliõpilaste koorilaulu ja seda rõõmustavat fakti, et möödunud aasta pani jalad alla sellisele žanrile, nagu on satil. Toimusid sellised toredad agitbrigaadide esinemised, nagu «Lend tulevikku», «Vaba maailm sellisena, nagu ta on» ja ka hiljutine Arstiteaduskonna estraadietendus «TRÜ kohvik teenindab ainult TRÜ kollektiivi liikmeid» on väärtuksiks järglaseks selles žanris. Tõlle on asunud näiteringid, mis mõni aasta tagasi olid meie nõrgaks lülis.

Aasta lõpul elasime aga kõik kaasa meie rahvakunstiansambli esinemisele Moskvas toimunud Ülemaailmsel Ametiühingute V kongressil. Praegu on meie rahvakunstiansambli juba sõidupilet taskus 1962. a. festivalimaale — Soome. Kivi kotti tublile kollektiivile!

Need on mõned, kuid kaugelki mitte kõik saavutused, mida võib panna TRÜ klubi arvele.

Arvan, et üheks peamiseks meie klubi saavutuseks tuleb lugeda seda, et igal aastal lõpetab ülikooli õpetajaid, arste, juriste, kes ülikoolist on kaasa saanud hea annuse armastust laulu, tantsu ja teiste kunstilise isetegevuse alade vastu ja kelledest saavad põhitöö kõrval kunstilise isetegevuse hinged meie linnades ja rajoonides, nagu on endised ülikooli klubi kasvandikud Salme Varkel-Sepp, Maria Tõhverli, Rogatšov Kingisepas jt.

Kulunud loosung «igale üliõpilasele ühiskondlik spetsialsus» oleks pidanud juba ammu asenduma praktilise tööga selles suunas. Isetegevuskollektiivis-sesed vestlused muusika ja rahvatantsu kitsamates küsimustes, rahvarõivaste ja rahvakommete tundvaruõppimine, metoodiline töö kollektiivis, kontsertide ja etenduste arutlused — kõik see on aastaid vaid seisnud

kollektiivide tööplaanides, tänu sellele võib klubi ka sõrmedel üles lugeda üliõpilasi, kes pärast ülikooli lõpetamist on võimelised juhendada ringe.

Järelikult meie klubi töö üheks puuduseks tuleb lugeda siseorganisatsioonilise töö nõrkust ja vä

anne uuele toimetusele. Üliõpilased ootavad juba kolmandat aastat ja ei ole teada, kaua peab veel ootama.

Mõningat tagasimekut on määrgata vokaalansamblitegi üles, mis aastaid oli meil üheks tugevamaks alaks. Siin tuleks klubi juhatusel kiiresti leida hea koosseisuline

ansamblijuht, kes annaks tõhusat metoodilist abi ühiskondlikele ansamblijuhtidele — üliõpilastele.

Enamikus ankeedivastustes ei olnud rahul meie tantsuorkestri repertuaariga, mis on ühekülgne. Sellest järeldub, et see kollektiiv, mis oli tuntud varem oma entusiasmil, uue otsinguks, hakkab kas vananema või lihtsalt puhkab loorberil. Klubil tuleks nõuda, et klubi tantsuorkester, kelle tööks on loodud soodsad majanduslikud tingimused, täiendaks oma repertuaari, asuks iseseisvat kontserti ette valmistama.

Kas meie klubil on oma pale, ja milline ta on?

Tundub, et meie klubil on oma pale, see on peaaegu alikult väline pale — maitsekalt kujundatud ruum, puhtus, kord, mis sisendab ka klubi külastajast distsipliini. See on heal Üliõpilasklubi palet peaks aga iseloomustama veel sädlev huumor üliõpilasklubi, meie päevaprobleemide kahtamine vastavas luubis, uue tunnetus igas ürituses, püüe anda midagi väärtuslikku, sisendada midagi head, kasulikku — mida me varem kas ei mõistnud või mõistsime poolikult. Selle poole on püütud, kuid tulemustega ei saa rahulduda.

Üliõpilasel on palju probleeme, millele sageli ei leita vastust oma kollektiivis, oma kursusel, klubil ja tema aktiivil — üliõpilastel peaksid need olema teada. Arvan, et ka klubis on koht vaidlusteks, diskussioonideks samadel teemadel, mille üle vaieldakse ühiselamus hilisõnna ja valutatakse südant veel kauemgi. Kas klubis ei oleks õige koht vaidluse jätkamiseks mõne autoriteetse õppejõu või tuntud teadlase, kirjaniku juuresolekul?

Arvan, et klubi töö parandamiseks üheks peamiseks eelduseks on aktiivne laiendamine klubi juures, aktiivne õpetamine mitmesuguste nii õnnestunud kui ka ebaõnnestunud ürituste analüüsi põhjal, kogemuste vahetamise põhjal. Selles töös peab suuremat initsiatiivi näitama ametiühingukomitee.

Meie isetegevuslikus töös on palju teadaolevaid puudusi, mis teravalt häirivad meie tööd, eriti õppetööd. Mõten siin kevadist teaduskondadevahelisel olümpiaadiaegset tormijooksu esimestele kohtadele. Meil on ammu teada ka rovim selle

Või kas tõesti polnud füüsikaosakonna diplomand Valentina Rabiner võimeline sooritama ajaloolise materialismi eksamit vähemalt «rahuldavale»? Aga nüüd — raiatud aeg, ja ühiskond jäi vajalikust spetsialistist ilma.

Miks?

Iga küsimus viib järgmise juurde. Nii ka siin. Kas kursustel ja komsomoligruppides tekib alati häireolukord, kui kedagi ähvardab kollektiivist väljalangemine? Oleme täiskasvanud inimesed. Keegi ei saa kellegi eest valmiskeedetud putru neelama hakata (ka vaimutoitu mitte), kuid aidata õppe-materjalist jagu saada või tõsiselt rääkida minnalaskmise meeleoludes kaaslasega saab. Kui väljalangemine halva õppeedukuse tõttu esimeselt kursusest, kuhu paratamatult satub ka juhuslikke inimesi, on veel arusaadav, siis lõpukursustel on see juba otsene kaotus meile kõigile.

Halb õppeedukus on vaid üks eksmatrileerimise põhjusi.

Paavo Saaret geograafiaosakonna kolmandalt kursusest tundsid paljud. Enamik teadis teda kui andekat kergejõustiklast, ülikooli spordiaurikaitsjat. Vaid neile, kes tundsid teda lähemalt, oli tuttav tema harilik mina. See oli õppetöösse pealiskaudselt suhtuv vägi-jookidest lugupidav moraaltu ruskakangelane.

Saare küsimus kerkis kursusel üles juba möödunud õppeaastal. Siis sai talle katteklipiks akadeemiline puhkus. Saare saabus tagasi suviseks praktikaks ja... esitas pärast õppejõule oma nime all kaasüliõpilase herbaariumi.

Võib-olla püüti Saaret kasvatada, kuigi on küsitav, kas on üldse mõtet temataolistega püüda seda teha kõrgemas koolis? Kui püüti, siis igatahes täiesti ebaharilikul teel. Paavo Saare oli ühiselamu nr. 3 nõukogu laiendatud koosseisu liige ja võitis kuni väljaheitmiseni osa kaasüliõpilaste kasvatamise arutamist. Kas ühiselamu nõukogu ülejäänud liikmed tööpoolest ei teadnud, kes oli Saare? Paavo Saare jõudis isegi selleni, et üri-

tas joobnuna kallale tungida tema petteuse avalikuks teinud õppejõule.

Paavo Saare oli meie hulgas erandlik, kuid kahjuks mitte ainus taoline nähtus. Füüsikaosakonna teiselt kursusest heideti ebasündsa käitumise pärast välja Priit Aimala. Kehakultuuriosakonna lõpukursusest oldi sunnitud pideva õppedistsipliini rikkumise ja halva õppeedukuse pärast eksmatrileerima Toomas Merila. Raviosakonna kuuendalt kursusest eksmatrileeriti Maire-Rutt Sontak.

Kas tähendab kõrvaldamine lõpukursustelt hoolimatust üliõpilaste suhtes? Ei, hoopis vastupidi. Inimest on püütud aidata tema vigadest üle saada, on olnud kannatlik. Eksmatrileerimine on tööpoolest olnud viimane abinõu.

Füüsika-Matemaatikateaduskonna esimese kursuse üliõpilane Linda Kuhi tabati varguskatsel kauplusest. Vähe sellest. Ta tegi kõik selleks, et segada jälgi, petta dekanati ja juurdlusorganeid. Kõige rohkem imestust äratas siin siiski kursuse seisukoht, kus asuti varast kaitsma ning taotleti tema jätmist kollektiivi. Peaks siiski mõistma seda, et ülikoolis õppimiseks pole nõutav ainult teatav haridustase, vaid ka moraalsed omadused. Linda Kuhi kasvatatakse ümber, kuid ülikool pole selleks siiski sobiv koht.

Juhtub ka seda, et Tartusse saabub seiklejaid, kes loodavad siin leida kerge tee diplomini. Põhja-Õsseetiast tuli raviosakonna neljandale kursusele võltsitud dokumentidega Ahsarber Tsagalov. See oli esmakordne juhtum, kus õppeosakonnalt tuli abisaamiseks pööruda miilitsaorganite poole. Ivan Kurah oli proovinud varem õppida juba mitmes kõrgemas õppeasutuses. Peatselt tuli tal lahkuda ka meilt.

Rääkisime eranditest, kes pealegi ei ole enam meie kollektiivi liikmed. Milleks siis juttu teha möödunud? Aga selleks, et taipaksime õigel ajal aidata neid, kes seda vajavad ning väärivad, ja et õpiksime kiiremini läbi nägema neid, kes ei ole väärt kandma üliõpilase nime.

L. VELIS

Meelitavad hämarates metsades ülekülvatud mäenõlvad, meelitavad kannu otsas ärasõõdud võileivad ja kohevas hanges finiši leidnud «slalomisõidud».

Kas kursuse või osakonnaga, kas Vapramäe või Vellavere kanti — eesmärgiks on päike, tuul ja meeldivalt veedetud suusapäev.

P. PUKSI foto

Asutatakse auto-moto-klubi

Teisipäeval, 3. aprillil kell 16 toimus keemia ringauditooriumis TRÜ auto-motoklubi asutamiskoosolek. Loodav klubil hakkab korraldama auto-, mootorratta- ja motorollerihuvilistele mitmesuguseid võistlusi. Võib loota auto-moto-alaseid matku meie kodumaa kaunimatesse kohtadesse. Samuti on võimalik ehitada võidusõidumootorrattaid ja mikrolittraaziili võidusõiduaautosid.

TEADAANNE.

Pühapäeval, 1. aprillil kell 13 toimus TRÜ kohvikus LASTEHOOMIK. Kava esitavad Ajaloo-Keelteaduskonna üliõpilased. Lõpuks ühis-mängud.

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbril hind 2 kop. Tellimise nr. 3042. MB 02859.

IDEOLOOGILISE TÖÖ OSAS

on meie ülikoolis viimasel ajal tehtud rida muudatusi. Esimesi kokkuvõtteid saavutustest tehti mõni nädal tagasi ülikooli Opetatud Nõukogu ja parteikomitee ühisel koosolekul, ning need olid kokkuvõttes positiivsed.

Ent ühiskonnateadused ja nende õpetamine leidis veelkordset tähelepanu äsja lõppenud konverentsil. Meie peamine suund ideoloogilises töös on kommunistliku ühiskonna liikme kasvatamine.

Teadmiste kõrval, mis üliõpilane ülikoolist kaasa viib, peab ta siit saama ka ideoloogilisi veendumusi, marksistliku maailmavaate. Selle maailmavaate omandamisel on ühevõrra suured kohustused nii ühiskonnateaduste kateedritel kui ülikooli komsomoliorganisatsioonil. Konverentsil deklareeriti, et massiline poliitiline kasvatustöö on viimasel perioodil tunduvalt paranenud. See on paljus seletatav ühis-

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIORGANISATSIONI, REKTORAADI, ELKNU KOMITEE JA AMETI-ÜHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

REDEEL, 13. APRILLIL 1962

Nr.
11(516)
XV aastakäik

Olla kommunistlik noor - tähendab olla rahutu

kondlik-poliitilise aktiivsuse kasvuga meie maal enne ja pärast XXII kongressi ning kongressi tulemuste läbiarutamist.

Nüüd on kongressi materjalid omandatud ja poliitkasvatustöö kursustel piirdub poliitinformatsioonidega. Paljud sõnavõtjad kõnelesid poliitinformatsioonidest valutava südamega. On ju need veel pahahti igavad, trafaarsed; üliõpilased püüavad end vabastada nende ettevalmistamisest. On vaja leida uusi vorme, uusi meetodeid nende elavdamiseks.

Ülikooli parteikomitee sekretär sm. U. Polinski ja mõned teised sõnavõtjad rääkisid kommunistlikust vastutustundest. On selge, et kommunistliku ühiskonda, vaba, loomingulist rahuldust toova töö ühiskonda saame ehitada vaid siis, kui tunneme oma vastutust ja kohustusi ühiskonna ees.

Miski peale poliitilise kasvatustöö ei süvendada, kinnita meis seda tunnet. Komsomoliteaduse büroole heideti ette, et ta arutas poliitilise kasvatustöö küsimusi liiga vähe. Büroo sellelaadse tegevuse

ÜLIKOOLI KÜMNENDALT KOMSOMOLIKONVERENTSILT

loidusega on seletatav ka, ridade vähenemine juurdekasv aruandeperioodil — suure ülikooli kohta vaid 96 uut liiget.

On puudusi aktiivi kasvatamisel. Aktiivset aktiivi on vähe. Kuid tuleb jõuda arusaamiseni, et kõik kommunistlikud noored, kogu meie organisatsioon on aktiiv. Ja ilmselt sel puhul, nagu väljendas hästi konverentsil J. Rähesoo, saab organisatsioon olla üliõpilaste arvaste ja vastutustunde väljendajaks.

Ühiskonnateaduste õpetamine ülikoolis ja komsomoliorganisatsioonis tehtav poliitiline kasvatustöö ei tohi jääda üritusteks omaette. Nad peavad tihedalt, orgaaniliselt liituma kogu selle suure tööga, mis meie riiki pühendab uue kaadri kasvatamisele — sel puhul on tulemus positiivne.

ÜLIÕPILASTE TEADUSLIK TÖÖ

on viimasel ajal järjest enam esile nihkunud. Ka konverentsil leidis see käsitlemist õige mitmest aspektist.

G. Gabovits: Kõikidelt üliõpilastelt ei saagi nõuda suuri saavutusi teaduslikus töös. Kuid huvi teaduse vastu on vaja kasvatada igas üliõpilases juba esimesest kursusest alates. (Sama mõtet väljendas oma sõnavõtus ka T. Lepi-

päeval jne. autasustada ka tublimaid ÜTÜ liikmeid.

R. Saluri: Bioloogiaosakond on üliõpilaste teadusliku töö poolest ülikoolis üks paremaid. Bioloogile on eriti tähtis suvine praktika, materjali kogumine talvise teadusliku töö jaoks. Praegu peab diplomitöö materjali koguma ühe suve jooksul. See on muidugi liiga lühike aeg. Halvasti on korraldatud sessioon III kursusel, kus see lõpeb alles 10. juulil, seejuures osa distsipliinide lugemine lõpetatakse juba aprillis.

E. Türi: Pahatihti satuvad aspiranturi inimesed, kes ei ole kunagi teadusliku tööga tegelnud. Ülikoolil tuleks luua side Teaduste Akadeemia instituutidega, et olla pidevalt kursis nõudmistega, mis esitatakse nende asutuste töötajatele ja aspirantidele.

Teaduslikku tööd puudutasid sõnavõttudes veel E. Keskküla, A. Vahemetsa, prof. H. Moosberg jt.

Konverentsi otsuses on mitmeid olulisi punkte teadusliku töö kohta. Nii otsustati taotleda kõrgeendatud stipendiumi määramist üliõpilastele, kes ei õpi küll ainult hinnete «väga hea», kuid tegelevad aktiivselt teadusliku tööga. Otsustati toetada üliõpilaste paremate tööde avaldamist erialastes ajakirjades ja TRÜ toimetistes, tõmmata üliõpilasi kaasa rahvamajanduse aktuaalsete probleemide lahendamisele.

Sõna- võttudest

HELGI RUTTAS, ELKNU TRU Komitee liige:

«Üliõpilaste huvi konsultantitöö vastu on suurenenud. Tuleks aga veelgi rohkem hinnata seda võimadust, et saame töölisnoori šefluse tööga aidata. Suhtugem hoole ja armastusega sellesse töösse!

Sageli loobuvad šeflusalused ise abist, üliõpilased tunnevad end üleliigsena. See on halb.

Nüüd on ülikooli komsomoliteaduste plaanis organiseerida ühiskondlikel alustel kool neile noortele, kel esineb õppetöös lünk või vahe-aegu. Õpetama hakkaksid seal ülikooli kommunistlikud noored. Seepärast peaksid üliõpilased ise selle vastu huvi tundma ja aitama kaadrit komplekteerida.»

MARE MUIK eesti filoloogia III kursusel:

«Ringijuhitud töö annab meile pedagoogilisi kogemusi. Koolides suhtutakse meisse hästi, kuid ettevalmistus ülikooli poolt on pioneerijuhitud ettevalmistusega võrreldes nõrk. Vajame sisulist juhendamist kateedrite poolt, teretulnud oleksid (Järg lk-1 2.)

Ajakirjanikud, delegaadid ja komsomolitöötajad konverentsi vaheajal vestlemas.

Loidus, ükskõiksus me hinge ei mahu!

MÖÖDUNUD LAUPÄEVAL JA PÜHAPÄEVAL OLIIKOOLI KÜMNES KOMSOMOLIKONVERENTS.

KUULATI ÄRA JA ARUTATI LÄBI ELKNU TRÜ KOMITEE SEKRETÄRI E. TRUUVALJA ARUANNE KOMITEE TÖÖST PÄRAST ÜHEKSANDAT KONVERENTSI. KOMITEE TÖÖ TUNNISTATI RAHULDAVAKS. KONVERENTS VALIS UUE 43-LIIKMELISE ÜLIKOOLI KOMSOMOLIKOMITEE.

ELKNU TRÜ Komitee liikmed:

Malle Aaver, Nikolai Gorbunov, Peeter Hein, Malle Ilves, Marja Ivask, Linda Jaaska, Hilja Juhansoo, Imbi Kaasik, Jaak Kangilaski, Maila Kiis, Ede Kolga, Enn Kreem, Urve Krull, Jaan Kundla, Elle Laissaar, Anu Lapp, Endel Lember, Tiina Liivik, Ester Linn, Helve Lomp, Jaak Maaroos, Tiit Maasik, Jaan Napa, Ulo Paap, Anne Palge, Rein Peikre, Vladimir Petrov, Uno-Peeter Rahi, Helle Raudsepp, Elvi Reissaar, Maie Rimmel, Tõnu Rikand, Helgi Ruttas, Valdo Ruttas, Andres Saue, Ants Siimer, Anatoli Sivenkov, Piret Tammai, Viive Tikk, Mikk Tiitma, Aita Vassil, Tiit Vesmes ja Luule Visnapuu.

Ülikooli komsomoliteaduste tööd esmaspäeval kokku. Valiti üheteistkümneliikmeline büroo, kuhu kuuluvad Marja Ivask, Enn Kreem, Endel Lember, Ulo Paap, Uno-Peeter Rahi, Helgi Ruttas, Valdo Ruttas, Andres Saue, Ants Siimer, Anatoli Sivenkov ja Piret Tammai.

Komitee esimeseks sekretäriks valiti Enn Kreem, teiseks sekretäriks Uno-Peeter Rahi, kolmandaks sekretäriks Anatoli Sivenkov. Komitee mitmekoosseisulisteks sekretärideks on Andres Saue ja Valdo Ruttas.

Kaks päeva kestis aulas ülikooli X komsomolikonverents. Igast sõnavõtjast õhkus tarmukat tulusust, kuid mis veel tähtsam — ASJALIKKUST.

ELKNU TRÜ Komitee sekretär E. Truuvali analüüsis komitee aruandes aastast komsomolitööd mitmest tahust. Meie elu ei koosne üksnes sihikindlast rünnakust teadusekantsile, vaid on märksa rikkam. Selles on kindla koha saanud töö ühiskonna heaks. Ehitasime tsemenditehast, abistasime põllumehi, olime sõpradeks pioneeridele ja mudilastele, andsime nõu töölisnoortele jne., jne. Kõiges selles uudses ja mitmekesisuses töös kasvame ise uue, kommunistliku ühiskonna inimesteks, selle ühiskonna juhtideks.

ÜLIÕPILANE EI OLE ANUM, MIS VALATAKSE TAIS, VAID LAMP, MIS TULEB SUUDATA. Väga õige mõtte ütles oma artiklis välja professor Aleksandrov. Ja oli hea, et see mõte läbis konverentsil paljusid sõnavõtte. Kommunistlikud noored ütlesid, mis vajab ümberkorraldamist õppeplaanides ja õpetamise meetodikas, et lamp süttiks. Need olid asjalikud märkused, mida tuleb edaspidi arvestada.

Eelmistel konverentsidel kõneldi palju üliõpilaste tööst suurehitustel. Selle tähtsa asja kõrval kiputi unustama põhilist — üliõpilaste tööd teadmiste omandamisel. X konverentsi delegaadid aga rääkisid palju sellest, kuidas paremini suunata õppe- ja teaduslikku tööd.

Neist, kes praegu teevad aktiivselt ühiskondlikku tööd ülikoolis ja väljaspool ülikooli, võtavad kuue samba tagant ellu kaasa peale teadmiste ka oskusi, saavad tulevikuks sellised head spetsialistid, keda ELKNU Keskkomitee sekretär J. Lüllemets nimetas MEIE MAJAKATEKS.

Sügav kutsumus eriala vastu on peamine. Kuid oma otsese tööõiguga piirdumisest on vähe. Väga selgesti on sellest aru saanud üliõpilased, kes taotleavad kommunistliku kursuse või komsomoligrupi nimetust.

«MEIST SAAVAD UUE ÜHISKONNA INIMESTE KASVATAJAD,» ütles I kursuse inglise filoloog Linda Jaaska (pildil ülal). Selleks on meil endil tarvis kõigepealt kasvada. Ta kõneles oma kaaslase tegudest, milledest igaüks aitabki neil välja kujundada uue ühiskonna inimese näojooni.

Konverentsi töö oli üldjoontes asjalik ja aktiivne. Kuidas paremini kasvatada kommunismiajastu spetsialisti, kuidas ise ehitada kommunismi — sellest kõneldi palju. Oli tulist poleemikat ja erinevaid arvamusi. Otsuseprojekti arutamisel tegid kommunistlikud noored palju vajalikke täiendusi.

PIISAKU SEDA HOOGU OTSUSE IGA PUNKTI TÄITMISEKS!

ÜLIKOOI KÜMNENDALT KOMSOMOLIKONVERENTSILT

Prof. F. Klement:

Ülikoolist väljuvad igal aastal inimesed, kes oma kätega hakkavad ehitama meie tulevast ühiskonda — kommunismi ning hakkavad elama ja töötama kommunistlikus ühiskonnas. Meie ülikool peab seega kasvatama uut, tuleviku inimest. Uue inimese — tööka, teadliku, igakülgsest arenenud inimese kasvatamine on üks kommunismi ehitamise põhiprobleeme. Meile on antud siht ja suund — need on fikseeritud Partei programmis.

Ülesande täitmine ise on aga äärmiselt keeruline ja komplitseeritud ning esitab kaasaegsele pedagoogikale väga suuri nõudmisi.

Otseselt öeldes: pedagoogika kui teadus ei vasta praegu kaasaja nõuetele. Pedagoogika lahendab praegu veel küllalt primitiivseid küsimusi. Pedagoogika ei suuda teadusena süveneda materjalisse teoreetiliselt, ei arvesta psühholoogia seadusi. Sel ajal, kui igas teadusharus toimub tohutu progress, paistab pedagoogide mahajäämus eriti silma. Meie kui matemaatikud-füüsikud teame, kui suur oleks küberneetika praktiline tähtsus pedagoogikas. Kahjuks meie pedagoogid seda praegu ei tunnusta.

On aga kindel, et tahehtmatat tekib varem või hiljem uus teadus — pedagoogika. Kaasaeg ise on selle põhjuseks.

Meil on juba olemas pedagoogilised nõuded lapse kasvatamiseks, kuid peavad olema välja töötatud ka meetodid ja põhimõtted täiskasvanud inimese kasvatamiseks. Noor põlvkond ise oma huvitavate probleemidega, oma entusiasmi peab kummutama selle loiduse ja konservatiivsuse, mis seni paraku esineb pedagoogika alal. Juhtiv koht siin peab kuuluma kommunistlikele noortele.

Ülikoolile on langenud tähtis ülesanne: ajakiri «Kommunist» tegi minule kui ülikooli rektorile ettepaneku kirjutada pikem teoreetiline artikkel üliõpilaste kasvatamise probleemidest. Selleks tuleb analüüsida seniseid kogemusi, üliõpilase koormust, tööpäeva pikkust, üliõpilase õigusi ja nõudmisi. Üliõpilased ise peavad kaasa aitama selle artikli valmimisel. Iga üliõpilase ettepanekud ja mõtted on teretulnud. Hea on, kui see artikkel tuleks kollektiivne, et selles kajastuksid kogu ülikooli kollektiivi mõtted ja ettepanekud.

Sõnavõttudest

(Algus lk I-1.)

arutelud, kogemuste vahetamised ja programmplaan tööks, mis arvestaks eriala-õpetaja nõuandeid. Ringijuhid ootavad abi ELKNU TRU komiteelt.

AVO LUKK, Õigusteaduskonna komsomolibüroo sekretär:

Hästi töötab teaduskonnas tsiviil- ja kriminaalõiguse ajaloo ring. Möödunud humanitaarteaduste-alasel konverentsil peeti häid ettekandeid. Noortel teadlastel on vähe võimalusi esineda väljaspool Tartut teaduslike ettekannetega. Sportlastega on teine lugu.

REIN KOLDE matemaatikaosakonnast:

Matemaatikaosakonnas on kolm kateedrit, millel igaühel on raamatukogu. Neid aga kasutada ei saa, sest kateedri ruumid on väikesed. Osakond on väga laiade paisatud, pole ühtseid loengukohti, kindlat

kohta seinalehele, kus see oleks osakonda ühendavaks jõuks. See kyllustatus takistab komsomoli- ja UTU tööd.

Otsustasime korraldada igal kuul vaidlusõhtuid. Meile tuleb külla Aadu Hint, arutame koos moraalkoodeksit.

E. KESKÜLA, Kõrgema ja Keskerihariduse Komitee vaneminspektor:

Edaspidi tuleb meil suuremat tähelepanu pöörata üliõpilaskandidaatide ettevalmistuskursustele. Tuleb kogu vabariigis teha selgitustööd, vestelda erialadest ja õppimisest. Side ülikooli lõpetanutele ei tohi katkeda, komsomoliorganisatsiooni initsiatiivil peaks korraldama nendega kohtumisi, et teada saada, millised on noorte spetsialistide mured ja millised on võimalikud lünkad nende ettevalmistamises.

PEET LEPIK eesti filoloogia V kursuselt:

Kaadrite ettevalmistamise põhisuund on õige. Üliõpilased on tuleviku maa sool. Ülikoolist suubub veri meie maa soontesse. Kuid sageli suhtutakse üliõpilase saatusesse mehhaaniliselt. Töölesuunamisega ei

Tartu pioneeride delegatsioon tekitab konverentsi.

ole kõik korras — sageli satub lõpetaja tööle, kuhu ta ei sobi.

On üliõpilasi, kes käivad küll loengul, kuid ei tegele millegagi või tegelevad kõigega. Nad ei ava ühtegi raamatut, mida pole kästud. Nad ei raja teed ise. See on formaalne arusaamine distsipliinist. Tuleb kasvatada isiklikku vastutustunnet!

MALLE ILVES ajaloo-osakonnast:

Ajaloo-osakonna III kursuse üliõpilased on energiliselt lülitunud töössse majavalitsuste juures väikeste mudilaste kasvatamisel ja õpetamisel. Kavas on edaspidi korraldada tööd nii, et pioneerid tegeleksid mudilastega, pioneere aga juhendaksid ja õpetaksid üliõpilased-kommunistlikud noored. Suvel tuleks organiseerida pioneeritööd rühmades elukohtade järgi, hiljem võiks korraldada võistlusi üksikute majavalitsuste vahel. Rohkem üliõpilasi lülitugu sellesse huvitavasse töössse lastega!

Konverents on lõppenud, ent ajalehe toimetis jätkab mõttevahetust küsimustes, nagu seda on:

- komsomoliorganisatsiooni koht ja osa kursusel,
- õppekomisjonide tegevus,
- stipendiumide määramine.

Veel on maailmas neid, kes unustavad, et inimene on oma põhiloomuselt looja. Aastakümnete jooksul ehitatu — vabrikud ja tehased, staadionid ja kultuuripaleed, uued elamukvartalid — tahetakse uuesti hävitada nende väheste inimeste poolt, kes on elukutseks võtnud uue sõja õhutamise, massilise sõjahüsteerika propageerimise kogu maailmas. Roiskuv, lämbuv kapitalism teeb viimseid meeletikke katseid oma elu päästmiseks. Järjest suurenev võidurelvastumine on selle tõendiks. Siin seal maakera eri paikades puhkevad lokaalsed sõjalised konfliktid. Enamiku nende konfliktide sepijateks on ameerika imperialistlikud ringkonnad või NATO sõjaline blokk. Sünnimused Koreas, Laoses, Alžeerias, Vietnami, tuhandeid hävitatud inimesi, materiaalse hülje hävitamine... Ähvardav aatomiseen. Järjest suurenev rahuliikumine on selleks relvaks, mis varem või hiljem peatab sõjahutajate inimvaenulikke plaane. Meile, ehitajatele, on rahu vaja nagu soola ja leiba, nagu vett, valgust ja õhku.

Ülikooli kommunistlike noorte konverents ütles oma kindla «ei» sõjale. Lühimitingul, kus toetati Nõukogude valitsuse poolt

* KAASAJA ELUNÕUETE TASEMELE!

Tulevase kaadri ettevalmistamise probleeme arutati hiljuti toimunud TRU Õpetatud Nõukogu ja parteikomitee ühisel koosolekul. Analüüsiti ülikooli ühiskonnateaduste kateedrite tööd. Partei XXII kongress seadis kõrgemad nõuded ka ühiskonnateaduste õpetamisele. Tulevastes spetsialistides marksistliku maailmavaate, kommunistlike veendumuste arendamine — see on ju üks tähtsamaid komponente homse kaadri ettevalmistuses.

Ettekannetega esinesid ülikooli ühiskonnateaduste kateedrite juhatajad. Viia kateedrite töö kaasaja elunõuete tasemele — see oli juhtumotiiv, mis läbis neid ettekandeid. NLKP ajaloo kateedri juhataja sm. Jakobson peatus lähemalt töö ümberplaneerimisel. On vähendatud õppejõudude ülekoormatust, püütud leida rohkem aega teaduslikuks tööks. Loenguid peetakse nendest küsimustest, mis õpikus on käsitletud ebapiisavalt. Õppeprotsessis kuul praegu loengutele 42 protsenti ajast, seminarideks — 50 protsenti, ülejäänud aeg läheb õppefilmide demonstreerimisele, ekskursioonidele jne. Teisest kursusest alates juurutatakse referaatide süsteemi.

Et tõsta loengute taset, arutatakse loengud eelnevalt kateedris läbi. Samuti koostab kateeder metoodilisi juhendeid töö paremaks organiseerimiseks. Laiendati tunduvalt aspirantuuri. Möödunud aastal võeti aspirantuuri 6 inimest, sel aastal kavatakse võtta veel 4.

Poliitilise ökonomia kateedri tööd analüüsis sm. Kõrba. Kateedri õppejõudude teaduslik kvalifikatsioon on rahuldav. Õppejõud on teinud mitmeid ettepanekuid meie rahvamajanduse juhtimise parandamiseks. Pidevalt esinetakse loengutega väljaspool ülikooli, avaldatakse populaarteaduslikke töid jne. Õppejõud sm. Türk korraldas tehases «Arenge» koos üliõpilastega teadusliku konverentsi NLKP XXII kongressi materjalidest.

Kateedris on paranenud metoodiline töö. Üliõpilaste koormust vähendati umbes 10—15 protsenti. Õppetöös püütakse võimalikult suuremal määral varieerida meetodeid üliõpilaste aktiivsuse tõstmiseks ning aastaringseks tööks. Õigus- ja Majandusteaduskonnas on praktiseeritud isegi seda, et seminari juhatab üliõpilane. Osa seminare toimub Tartu tööstusettevõtetes. Viimasel ajal on aktiveerunud ka poliitilise ökonomia ringi tegevus.

Dialektilise ja ajaloolise materialismi kateedris on õppejõudude

koormatus praegu liiga suur, märkis oma ettekandes kateedri juhataja sm. Makarov. Sellele vaatamata tegelevad õppejõud pidevalt teadusliku tööga. Mitmed neist töödest on avaldatud kes- ja välismaises ajakirjanduses. Kateedris töötab teoreetiline seminar, arutatakse filosoofia diskussioonilisi probleeme.

Mida on tehtud õppetöö paremaks organiseerimiseks? Esmalt: ei peeta enam rangelt kinni programmist. Õppejõud valib ise materjali, mida ta loengul käsitleb. Teiseks: vähendati kohustuslike algallikate arvu. Kolmandaks: suureneb rotaprintil väljaantud abimaterjalide hulk.

Mitmed diplomandid on võtnud oma diplomitöö teemaks eriala filosoofilised probleemid. Kateedri perspektiivplaanis on välja anda filosoofiliste terminite ja definitsioonide kogu. Töö selle teose koostamisel juba käib.

Nii ettekanjdad kui sõnavõtjad peatusid pikemalt ühel küsimusel: kuidas muuta ühiskonnateaduste õpetamine ülikoolis kompleksseks tervikuks, kuidas lähendada erialast ja ühiskonnateaduslikku õppetööd. On saanud akutseks paratamatuks ühiskonnateaduste õpetamise süsteemi täiustamine.

Koosolek leidis, et osa puudusi ühiskonnateaduste kateedrite töös on seletatavad ka sellega, et marksistlik-leninliku teooria õpetamise praegune järjestus ei taga üliõpilastele kõige efektiivsemad tulemused ühiskonnateaduste omandamisel.

Koosolek otsustas taotleda marksismi-leninismi õpetamist TRU-s katseliselt teooria ja praktika ühtse kursuse, ühtse programmiga, kusjuures pidada soovitavaks alustada kursust dialektilise ja ajaloolise materialismi aluste õpetamisega.

Edaspidi tuleb ühendada üliõpilastega teostatavat individuaalset tööd. Peavad tugevnema sisetöö dekanatide ja eriala kateedritega. Senisest suuremat tähelepanu tuleb pühendada kaadri ettevalmistamisele ühiskonnateaduste alal, täiendada seda erialade spetsialistidega, et viimaseid hiljem rakendada ühiskonnateaduste õppejõududena vastavalt teaduskonna profiilile.

Õppetöö ühiskonnateaduste kateedrites tuleb organiseerida nii, et omandatud teadmised muutuksid kõikidele üliõpilastele seadmiseks veendumuseks, muutuksid maailmavaateks.

A. POOL

Ei sõjale!

Genfi desarmeerimisnõupidamisele esitatud täieliku desarmeerimise programmi, võtsid sõna ülikooli parteiorganisatsiooni sekretär U. Polinski, üliõpilased V. Piirmann, M. Kiis, J. Rähesoo, rahu — ja». Midagi sümbolset oli selles, et üliõpilaste kõnetoolist räägiti desarmeerimisprobleemidest viies keeles. V. Gorbunov vene keeles, M. Kiis saksa keeles, J. Rähesoo inglise

keeles, J. Kaplinski prantsuse keeles, V. Piirmann eesti keeles. Nad rääkisid maailma eri maade inimeste ühisest taotlusest kaotada igaveseks ähvardava sõja oht.

Konverents toetas üksmeelselt Nõukogude valitsuse desarmeerimise programmi. Eesti NSV üldsuse esindajate konverentsile üldise ja täieliku desarmeerimise ning rahu säilitamise küsimustes valiti Tartu Riikliku Ülikooli poolt delegaatideks rektor prof. Feodor Klement ja prof. Paul Ariste.

J. TUULIK

Piltidel: Sõna on J. Rähesool (vasakul) ja M. Kiisil (paremal).

J. Kaplinski, V. Gorbunov. Meile on vaja rahu. Rahu on vaja kogu maailmale, kogu inimkonnale. Kõikides keeltes kõlab kogu maailmas praegu loosung «Sõda — ei,

KÕRGEM HARIDUS

Kapitalistlikus Ungaris oli laiale rahvamasside kultuuriline tase suhteliselt madal. Nii näiteks oli 1930. a. kirjaoskamatus 9,6%. Üldse oli kiriku ja kloostrite mõjuvõim kogu haridus- ja kasvatusüsteemis õige tunduv. Katoliku kirikule kuulusid paljud koolid.

Pärast Ungari vabanemist aastal 1945 lõi rahvademokraatlik valitsus üldise koolisüsteemi ja andis 1948. aastal seaduse kiriku- ja erakoolide riigistamise kohta. Ungaris on kohustuslik kaheksaklassiline algkool (6—14 eluaastani). Keskkool on neljaklassiline.

Kõrgemad õppeasutused on ülikoolid, akadeemiad ja instituudid. Kodanlikus Ungaris oli kõrgemaid koole ainult 16, praegu on neid 43. Ka kõrgemate koolide õpilaste arv on tänapäeval mitmekordistunud. 1937/38. õppeaastal oli Ungaris 11 747 üliõpilast, 1959/60. õppeaastal aga 34 340 (kaasa arvates 375 õhtuste osakondade ja 8152 kaugõppeüliõpilast).

Ülikooli pääsemiseks tuleb sooritada sisseastumiseksamid, kuid lisaks nõutakse head küpsustunnistust. Eesõigus antakse noortele, kes on pärast keskkooli lõpetamist aasta või kaks tootval tööl olnud.

Ungari kõrgemate koolide süsteem on mõnevõrra teistsugune kui meil. Need on organiseeritud erialade järgi, kusjuures ühes ülikoolis võib kõige rohkem olla kolm teaduskonda.

Kõige vanem tänini tegutsev ülikool on Loránd Eötvösi nimeline Teaduste Ülikool Budapestis (asutatud 1635). Sellel on praegu kolm teaduskonda: õigus-, filosoofia- ja loodusteaduskond. Üliõpilasi oli 1959/60. õppeaastal 4888 (neist mittestatsionaarsed 2118), õppejõude — 564.

Samuti kolme teaduskonnaga töötas Szegedi ülikool (asutatud 1872).

Lajos Kossuthi nimelises Teaduste Ülikoolis Debrecenis (asutatud 1912) on filosoofia- ja loodusteaduskond.

Pécsi ülikoolis (asutatud 1912) on ainult õigusteaduskond.

Kõigis mainitud ülikoolides kestab õppeaeg viis aastat. Lõpetamisel pärast riigieksamit sooritamist saavad juristid õigusteadlase diplomi, filosoofia- ja loodusteaduskonnas lõpetanud aga keskkoolilõpetaja diplomi. Ülikooli on võimalik lõpetada ka ilma pedagoogikutseta, nimelt raamatukogunduse, kunstiajaloo, arheoloogia, keemia, füüsika, geoloogia, geofüüsika ja rakendusmatemaatika alal.

Neli meditsiiniülikooli loodi 1951. aastal seni teaduste ülikoolide koosseisu kuulunud arstiteaduskondade baasil. Suurim on Budapesti meditsiiniülikool, millel on kolm teaduskonda: üldine arsti-, stomatoloogia- ja farmaatsiateaduskond. Ülikoolis töötab 837 õppejõudu. Praktikabaasideks olevate haiglate voodikohtade üldarv on 3827. Möödunud aastal õppis ülikoolis 3500 üliõpilast.

Szegedi meditsiiniülikoolis töötab arsti- ja farmaatsiateaduskond, Pécsis ja Debrecenis aga ainult üldine arstiteaduskond. Õppeaeg kestab arstiteaduskonnas kuus, stomatoloogiadepartemendis viis ja farmaatsiateaduskonnas 4,5 aastat. Lõpetanud saavad doktoridiplomi, välja arvatud farmaatsiateaduskonnas, mille lõpetanuile antakse farmatseudidiplom.

Budapestis töötab Karl Marxi nimeline Majandusteaduste Ülikool (asutatud 1948), millel on kolm teaduskonda: tööstus-, kaubandus- ja

üldine majandusteaduskond. Õppeaeg kestab neli aastat.

Põllumajandusliku kõrgema hariduse annavad kolm põllumajandusakadeemiat, mille õppeaeg kestab neli aastat, ja agraarteaduste ülikool (asutatud 1945), millel on kaks teaduskonda — põllumajandus- ja põl-

DEBRECEN.

lumajanduse mehhaniseerimise teaduskond. Viimases kestab õppeaeg viis aastat ja lõpetanud saavad põllumajandusmasinaehituse inseneri diplomi. Aianduse ja viinamarjakasvatuse instituudis kestab õppetöö 4,5 aastat. Veterinaariainstituudis

LILLAFURED. Vaade lossile.

Budapestis kestab õppetöö viis aastat ja lõpetanud saavad veterinaariadoktori diplomi. Metsandusinstituudis (Sopronis) kestab õppetöö viis aastat.

Tehnikaülikool on neli. Kõigis kestab õppeaeg viis aastat. Budapesti tehnikaukoolis (asutatud 1782) on kolm teaduskonda, mille lõpetanud saavad masinaehituse, elektri- või keemiainseneri kutse.

Kõrgemad kunstikoolid on koon-

dunud pealinna, kunstiinstituute on kaks — üks kujutava kunsti, teine rakenduskunsti alal. Muusikalise kõrgema hariduse annab muusika-instituut. Õppeaeg on kõigis 5—6 aastat. Lisaks töötab üks teatri- ja kinoinstituut, mille õppeaeg on neli aastat. Pedagoogilisi instituute on neli, kehalise kasvatusse instituut üks. Õppeaeg on kõigis neli aastat.

1959. aastast alates loetakse kõrgemate koolide hulka ka 11 õpetajate instituuti ja 3 meditsiiniõdede instituuti, millesse astumiseks on nõutav keskharidus. Esimestes kestab õppetöö kolm, teistes kaks aastat.

Kõrgemates koolides õppijail tuleb maksta õppemaksu. Kes hästi töötavad, neid võidakse sellest vabastada, tarbe korral võivad nad saada stipendiumi. 1959/60. õppeaastal sai stipendiumi 74,5% üliõpilastest, kodanlikus Ungaris oli stipendiaate ainult 4,4%. Peale selle on üliõpilaste kasutada arvukad ühiselamud. Ülikoolide ja kõrgemate koolide lõpetanuile garanteerib riik töökohad nagu meilgi.

Rahvademokraatlik haridussüsteem on saavutanud suuri tulemusi, kirjaoskamatus on täielikult likvideeritud ja kõigis koolides on õppijaid rohkem kui kunagi varem.

P. PALMEOS

Eesti NSV õhtu Budapestis

9. märtsil 1962 toimus Ungari—NSV Liidu Sõprusühingu ruumides esimene Eesti NSV-le pühendatud õhtu. Selle avas ühingu esimees Zoltán Olcsai Kiss, suurimaid tänapäeva skulptoreid Ungaris, Kossuthi preemia laureaati, kes möödunud aastal viibis külalisena mitmel pool meie kodumaal.

Eeskavas oli eesti rahvalaule, mida esitasid koor ja solist. Koori ettekandes kõlasid ka «Tuljak» ja «Mu isamaa on minu arm» ungarikeelses tõlkes väga kaunit. Samas luges Máté Timár katkendeid oma peatselt ilmuvast teosest, milles ta jagab muljeid reisilt Nõukogude Liitu, kus ta mõne päeva Kirjanike Liidu külalisena veetis Tallinnas ja Tartus. Õhtu lõppes kahe lühifilmiga «Vana Tallinn» ja «Eesti kunst».

Meeleolukast õhtust osavõtjate hulgas viibis Budapesti eestlasi, ungari teadlasi, kirjanikke, diplomaate, õpetajaid. Seal olid muide ka akadeemik György Lakó, Budapesti ülikooli soome-ugri keelte professor, kes omal ajal õppis stipendiaadina Tartu ülikoolis, ja meie ülikooli lõpetanud Géza Jakó.

MAI KIISK-BERECZKI

KOLALINE KARJALAST

Teisipäeval vestles ta eesti filoloogide II kursuse soome keele huviliste ringis oma huvitava maa loodusest, luulest, luges Helo värse, kinkis lahkumisel tema luuletuskogu. Elina Helo-Timonen tõlgib praegu August Jakobsoni muinasjutte soome keelde. Eesti autorid huvitavad teda ja ta tahab nende teoseid põhjalikumalt tundma õppida.

E. BRAND

LÄTI AKVARELLINÄITUSEL

Eesti keele ja kirjanduse osakonnas II kursusel käis vaatamas Läti akvarellinäitust. Kõigi ühine otsus on, et seal on head, tugevad tööd. Eriti üllatab värvide sära ja kaasaegne tööstustema, mida meie akvarellis seni pole märgata. Kõige rohkem meeldisid meile K. Fridrihsoni tööd. Huvitavad olid A. Megnisi omapärased ja väga säravad akvarellid ning noore kunsti-eadlase R. Bēmi kaasaegse ja julge joonega tööd. Samuti R. Ginteri (elukutselt kirurg) talvemaastikud ja N. Petraskeviči merepildid. Tervalt vailduse kutsusid esile H. Vika väga poeetilised pildid. S. RÄPPO

Ülikooli juures töötab juba viiendat aastat kujutava kunsti kabinet.

Seltsimees J. Püttsepa käe all on ringi liikmed teinud suuri edusamme joonistus-, linoollõike- ning maalitehnikates. Üliõpilaste-akvarellistide tööde röömustavad tulemused on suurelt osalt sm. H. Puderselli teene. Kunstinädalal korraldatakse Tartu Kultuurihoones üliõpilaste tööde näitus. Esitatud on ligi 80 tööd kolmekümne vielt autorilt. Ekspositsioon koostati peamiselt sel aastal valminud töödest.

Suuri edusamme on teinud ringi vanad (kui üldse sellist terminit 4- või 5-aastase staaži kohta kasutada tohib) liikmed — L. Heapost, O. Raud, A. Kartna, T. Muna, M. Otsa. Tublid on alles sel aastal kabineti tööst osa võtnud hakanud V. Lütsepp, N. Grüner, M. Miljan ja J. Kask.

Näituse üldpildis moodustavad arvulise ülekaalu akvarellid ja monotüüpiad. Meeleolukad on V. Lütsepa pehmetes, varjundirikastes toonides akvarellid (natüürmort võorasemadega ja natüürmort kannuga). Valgust ning õhku hoovab M. Otsa («Moonid»), K. Kuremaa («Alpi kannid»), ning L. Heaposti («Lilled») töödest. Käesoleval aastal on jõudu proovitud ka akvarell-portreega, mis nõuab suurt oskust ja vilumust. Tulemused on üsnagi lootustandvad. V. Lütsepa ja M. Otsa akvarell-portreid iseloomustab veenev karakteristika ning õnnestunud valitud värvikombinatsioonid.

Monotüüpiate hulgas pälvidvad tähelepanu eeskätt L. Heaposti tööd — rahuliku üldkoloriidiga «Saaremaa» ning erksavärviline «Matkal». Eksponeeritud on ka ringi endiste liikmete M. Elleri, M. Vahemetsa jt. töid.

Edasiminekut näeme sõe- ja pastelltehnikas teostatud portreedes. Eriti tahaks esile tõsta V. Allsalu lüürilist, peene joonega «Naise portreed» (süsi) ning T. Muna jõulises maneeris lahendatud «Mehe portreed» (süsi) ja nüansseeritud «Naise portreed» (pastell). Isikupärane käekiri on O. Raul. Tema maitseka koloriidiga, stiilselt läbiviidud pastell-portreed mõjuvad uudselt ja meeleolukalt. Pastell-tehnika alal väärivad märkimist veel A. Kartna maaliline «Tänav» ja T. Muna rütmika joonega antud «Katused».

Oli- ning temperamaali on eksponeeritud suhteliselt vähe. Huvitavamad on T. Muna «Natüürmort alpi kanniga» ning V. Allsalu «Natüürmort kipspeaga».

Graafikast on kõitvad V. Allsalu ekspressiivne, suurte pindadega lahendatud «Valgustatud tänav», T. Muna romantiline «Imandra järv» ja M. Sillavee asjalik «TRÜ autogaraaž». «Kalevipoja» juubeliaasta puhul valmis ringi liikmete ühistööna linoollõigete mapp, mis sisaldab 11 tööd.

Graafika väikevormides on hinnatavaid saavutusi V. Vinnil. Tema eksliibrised paistavad silma oma lakoonilisuse ning leidliku kompositsiooni poolest (Peep Puksi eksliibris jt.).

Ülikooli kunstirahva töötulemused on head. Kujutava kunsti kabinet on palju ära teinud.

M. KASPER

TEADUSESÕPRADELE

Teisipäeval, 17. aprillil alustab tööd XVII üliõpilaste teaduslik konverents. Teisipäeval, kolmapäeval ja neljapäeval toimub töösektioonides. Kantakse ette ligi 150 teaduslikku tööd. Neljapäeval kell 19 toimub plenaaristung ja bankett konverentsist osavõtjatele TRÜ klubi-kohvikus.

Tuletame siinkohal meelde, et auhinnaõid võetakse vastu esmaspäeval kella 16—18 ÜTÜ nõukogus (õpperaamatukogu lugemisaalis, vasakpoolne uks). ÜTÜ nõukogu

Täna kell 16 toimub ülikooli peahoones (aud. 3) ASPIRANTIDE KOKKUTULEK.

Kavas ettekanded aspirantidelt:
1. Põllumajanduse planeerimise matemaatilistest meetoditest — T. AKKEL.
2. Kvantitatiivsest keemilise reaktsioonivõime teooriast — A. TUULMETS.
3. Kaal ja kaalutus — A. KOPPEL.
4. Veenmise ja sunni osa võitluses kuritegevuse likvideerimise eest — A. PALTZER.

INTERVJU

Suunamine on lõppemas

Juba märtsikuus alustas tööd riiklik suunamiskomisjon. Möödunud nädalal said oma tulevase töökoha teada jällegi mitme osakonna diplomandid. Vestlesime sel puhul ülikooli kaadriosakonna juhataja sm. H. Liivikuga.

Kuidas on kulgenud suunamiskomisjoni töö tänavuni?

Üldiselt ladusasti. Sel aastal saime riikliku plaani kätte juba veebruaris ja nii oli kursustel võimalik juba varem kokku leppida ning isegi töökohadega tutvuda. Nüüd on suunamine põhiliselt lõppenud. 483 lõpetajat on töökohad teadmata ainult farmaatsiaosakonna diplomandid, kes viibivad alles praktilal. Kus võime tänavuni lõpetajaid tulevikus kohata?

Vabariigi igas linnas ja rajoonis. Peab ütlema, et nõudmisi oli igas

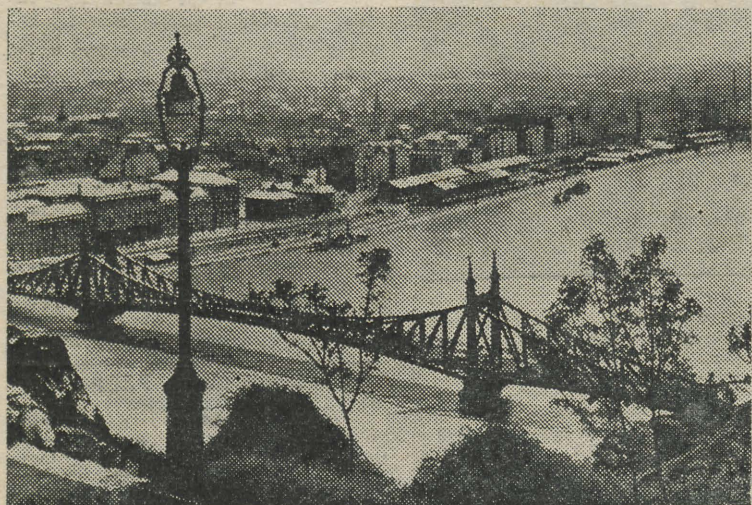
osakonnas rohkem kui lõpetajaid. Seega oli valikuvõimalus kõigil olemas. Väljapöle vabariiki sõidavad keemikud Enno Möttus ja Juhan Püvi. Nende töökohaks saab Sahhalini Geoloogiavälitsus.

Ja missugune on olnud diplomandide endi suhtumine?

Võib öelda, et üldine meeleolu on hea. Tavaliselt on lõpetajaid kõige vähem meelitanud saared. Tänavu aga valis kümme-kolme arsti heameelega töökoha Saaremaale. Muidugi üksikuid erandeid on. Nii keeldusid füüsik Oleg Zalkind ja eesti filoloog Viive Kajara hoopis töökohast vastu võtmast. Üldiselt on lõpetajad suhtunud oma kohusesse teadlikult.

Pildid: Ajaloo-osakonna diplomandid enne ja pärast suunamist.

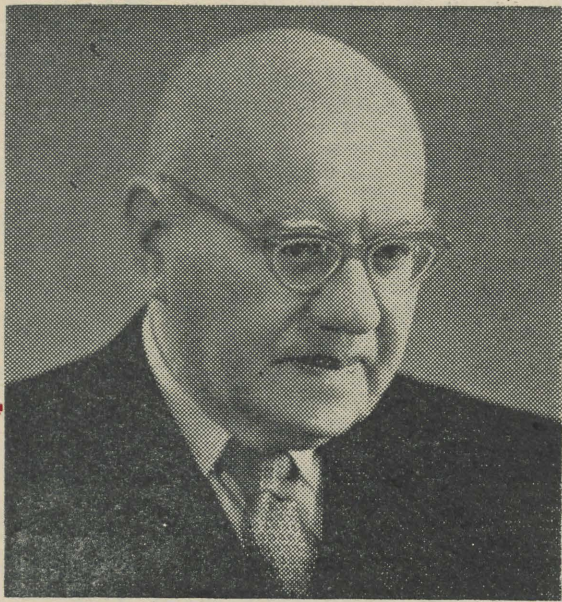
P. PUKSI foto

BUDAPEST.

Vaade Doonaule.

J. PIIPER 80-aastane

Ülikooli zoooloogikateedri endine professor, bioloogidoktor, Eesti NSV teeneline teadlane Johannes Piiper sai eile kaheksakümne aastaseks.

Prof. J. Piiper on meie vanem elukutseline bioloog. Lõpetanud Peterburi ülikooli, asus ta 1913. aastal tööle Tallinna keskkoolides bioloogiliste ainete ja geograafia õpetajana. 1919. aasta sügisest alates kuni pensionile minekuni 1959. aastal, seega 40 aastat, töötas ta ülikooli õppejõuna.

Meie bioloogide pere tunneb prof. J. Piiperit kõigepealt kui head lektorit. Tema ülikooli-loengud ei olnud hallid, hingetud «ettekanded», vaid veendumusest ja entusiasmist kantud. Seega «nakatas» ta oma huvi ka kuulajatele ja mõjutas neid kasvatuslikult. Erialalisi loenguid on professor Piiper pidanud ka õpetajatele suvekursustel. Teaduse populariseerijana alustas ta tegevust juba üliõpilaspölvess ja seda on ta jätkanud kuni tänapäevani. Ka kirja teel on prof. Piiper zoooloogia-alaseid teadmisi ja huvi edasi oma otseste õpilaste sekka ja laiematesse rahvahulkadesse kandnud. Tema 1910–1911. aastail ilmunud «Bioloogilised kirjad» on omaaegne meisterteos, millest praegusegi põlve teadlased, kes tahavad rahvale kirjutada, võiksid õppida. Ja kes meie noortest ei tunnecs prof. Piiperi maalilisi ja sümfoonilisi «Pilte ja hääli kodumaa loodusest!» Rohkesti on neid, kes nende kaudu on innustuse saanud edaspidiseks töötamiseks meie looduse tundmaõppimisel ja uurimisel. Prof. Piiperi erialalistest töödest mainiksime veel kaheköitelist «Sissejuhatust üldzoooloogiasse». Keskkoolidele on prof. Piiper kirjutanud zoooloogia-alaseid õpikuid.

Teadusemaailm tunneb prof. Piiperit kui eriteadlast selgroo evolutsiooni küsimustes. Need avastused, mis ta sel alal on teinud, on tee leidnud mitmete maade võrdleva anatoomia õpikutesse ja käsiraamatutesse.

Kodumaa loodusesõbrad tunnevad prof. Piiperit kui ornitoloogiat. Tänu tema väsimatule tegevusele on meil kujunenud arvukas ornitoloogide pere, ja ornitoloogia on saanud paljudele keskkooli-õpilastele lemmikajaviiteks ja sissejuhatavaks tegevuseks bioloogia-alaste teaduste viljelemisel.

Kolleegeidele on prof. Piiper olnud laialdaste teadmistega ja eruditsooniga kaasvestlejak, alati heasüdamlikuks, abivalmiks ja vastutulelikuks isiksuseks.

Kogu meie bioloogide perel on heameel oma patriarhi tema juubelisünnipäeva puhul tänutundes tervitada ja soovida talle rohkaid ja rõõmuküllaseid aastaid tema bioloogia-alaste uuringute ja kirjutiste jätkamiseks!

Prof. J. AUL

FESTIVALI EEL

Teisipäeva hommikul jõudsid koju ülikooli rahvakunsti-ansambli liikmed, kes viibisid Soomes NSV Liidu noorte sõprusdelegatsiooni koosseisus. Vestlesime ansambli liikme, geograafiaosakonna IV kursuse üliõpilase Malle Lootusega tema muljetest.

«Muljeid on palju ja häid. Saime juurde palju-palju sõpru. Kõikjal võeti meid väga südamlult vastu.»

Kes peale ansambli kuulused veel nõukogude noorte delegatsioon?

Meie sõprusrongi kuulused veel noored Kiievist, Zaporozjst, Moskvast ja teistest Nõukogudemaa linnadest.

Milline oli teie esinemise marsruut?

Meie ansambel alustas oma esinemist Kotkas. Olime veel Porvoos, Haminas, Karhulas. Kokku esinesime kümnel kontserdil. Viimased kolm päeva oli meie delegatsioon ühiselt Helsingis. Päevad olid väga tihedad, iga õhtul kohtumiskontsert mõne noorsoo-organisatsiooniga. Päeval külastasime mitmeid ettevõtteid ja kultuuriasutusi. Nii käisime kuulsas Helsingi portselanitehases «Arabia», Kotka puidutöötlemise tehases, mis on üks Soome suuremaid eraettevõtteid. Helsingis külastasime rahvamuseumi.

Kas puutusite kokku ka Soome üliõpilastega?

Helsingis oli meil kohtumiskoht üliõpilastega. Esinesime neile ka kontserdiga. Järgnenud vestlus oli elav ja mõteterohke. Neid üllatas meie stipendiumisüsteem. Kurtsid selle üle, et õpperaamatud ja kirjandus on hirmus kallid. Kui me nendega aadressid vahetasime, hõmmastas neid, et paljudel meie hulgast on ühine aadress — Pälsoni tn. 23. Ja, ühiselamu on Soome

üliõpilasele võrdlemisi võõras mõiste. See eelis saab osaks vaid vähestele.

Kuidas valmistuvad Soome noored festivalile?

Festival on soomlaste hulgas väga populaarne. Ettevalmistusi juhib Soome Demokraatlik Noorsooliit, kes on ära teinud juba tõhusa töö. Mis eriti rõõmustab, on see, et meie sealviibimise ajal võttis Soome valitsus vastu otsuse osutada igakülgset kaasaabi festivali organiseerimisele.

Täpselt 15 minutit pärast kuulutustel märgitud aega alustas konfereans A. Kruusement kava. Et viimaseid tulijaid ära ei oodatud, maksid need kätte: esinejaid saatis peaaegu pidev jalgade müdin — hilinejad asusid kohtadele. Ent saal jäi hülirvaikseks, kui E. Pedraude esitas Vake aaria ooperist «Vikerlased» ja Rahmaninovi «Siin on hea». Õhtu ainus deklamaator M. Alet pani publiku l. Kolla «Nukratele hetkedele» kaasa elama.

Keskmisel tasemel olid esimese kursuse naisvõimlejad vabaharjutused. Oli tunda ebakindlust. Peaaegu sama võib öelda nii esimese kui ka neljanda kursuse naisansambli ja instrumentaaltrio kohta.

Pantomim «Hambaarsti juures» kutsus esile üksikuid naerupurskeid, kunstiliselt oli ta üpris keskpärane. Nõrgem oli omaloominguline dialoog «Eksam». Tunnustavalt

KARIKAD ÜLIKOOI

Möödunud nädalal lõppesid Tartu linna 1962. a. karikavõistlused võrkpallis. Mängud toimusid kahe ringilistena.

Naiste turniiril, kus võtsid osa TRÜ, EPA ja «Dünamo», omandas karika kindlalt esinenud TRÜ naiskond. «Dünamo» võideti 3:0 ja 3:0; EPA-t esimeses mängus 3:0, teises mängus tuli aga vastu võtta napp kaotus 2:3. Teiseks tuli EPA, võites «Dünamo» 3:2 ja 3:0. Kolmas oli «Dünamo» naiskond.

Hoopis tasavägisemalt kulgesid meeste mängud. Ka siin näitasid TRÜ üliõpilased end kõige paremast küljest, võites kõik mängud. EPA alistati 3:2 ja 3:1 ning Apraaditehas 3:3 ja 3:2. Teiseks pälseerus EPA ja kolmandaks Apraaditehase meeskond.

Karikad läksid seega järjekordselt TRÜ võistkondadele.

H. TIISLÄR

MEISTRID MAADLUSMATILT

Eesti NSV kõrgemate koolide finaalvõistlustel Tallinnas esinesid edukalt TRÜ maadlejad. Kuigi algul lootsime võita esikohta klassikalises maadluses, tuli meil leppida hoopis karikaga vabamaadluses. Põhikontserdi vabamaadluses — TPI — võitsime punktide vahekorraga 16:13. Võites hiljem ka EPA maadlejaid 16:11, tulime kindlalt esikohale. Matsid olid tasavägised, ainult R. Kõha ja A. Kask võitsid kindlalt, Kahju, et TPI võistkonnas puudusid vabariigi koondvõistkonna liikmed A. Krugljak ja J. Laasberg, siis oleks võistluspinge olnud veelgi tugevam.

Klassikalises maadluses jäime teiseks. Kui kaks nädalat enne seda Tartus G. Lurichi tsoonturniiril olime EPA võimlejatest tunduvalt üle, siis seekord esikohta otsustavas matskohtumises kaotasime punktide järgi 20:12. Kolmandaks jäanud TPI klassikalises maadluses võitsime 16:13. Meistersportlased A. Kask ja H. Toots olid ka nüüd parimad.

Kahe nädala pärast toimub Riias tsoonturniir kuue liiduvabariigi tugevamate üliõpilavõistkondade vahel. Loodame, et meie vabamaadlajad kaitsevad seal edukalt vabariigi au ning kindlustavad kahe parema hulka tulekuga sõidupileti Tbilisis toimuvatele NSV Liidu üliõpilasmängudele.

U. HALLING

EEOLEVAL PÜHAPÄEVAL

kella 12–20 on võimalik ülikooli klubis tutvuda rahvakunstiainsambli Soome-reisi suveniiride ja kingitustega. Samas jagatakse ka matkamuljeid.

ÜKS

Ülikooli parteikomitee ja pedagoogikakateedri initsiatiivil korraldati möödunud nädala teisipäeval ülikooli kohviku kaminasaalis pedagoogikuteks valmistuvate üliõpilaste kohtumisõhtu grupi vabariigi eesrindlike õpetajatega.

Kõlab nagu veidi kuivalt, kas pole? Meis pesitsevad skepsisetonid liigutavad muirates katsesarvi. Kuid need kohvikukülastajad, kes kaminasaali suletud eesriiete vahelt tulevaid kollektiivseid naerurõkatusi kuulsid, ei osanud oletadagi seal toimuva ürituse niisugust nimetust. Koduses õhkkonnas peeti sisukaid kõnesid, diskuteeriti elavalt.

Ülikoolis on päevakorral lisaspetsiaalsuste õpetamise probleem. Meie külalised leidsid, et lisaspetsiaalsus on noorele õpetajale väga ja väga tarvilik. Ehk aitab see arvamus ka meil seisukohta võtta. Austatud on rahva seas see õpetaja, kes iga alal lööb käd külge: ühiskondlikus töös, isetegevuses.

Veel palju häid nõuandeid anti algajatele. Võimalikult rohkem inimlikkust igapäevases koolitöös, ilma ehmunud, pingutatud kramplikkuse, noriva pedantsuse, väikluseta. Ärgem muutugem kuivaks dotseerijaks, olgem eelkõige inimesed. Saime ka teada, mida tähendas olla õpetaja kodanlikus Eestis. Raske oli tööd leida, sageli kandideeris ühele kohale kümneid inimesi. Humoristlike lugude kaudu kuuldi õpetajate «laadadest», kus vallaisid oma vallale õpetajaid kauplesid, koolimajast, mida noor koolmeister algul küüniks pidas, ja paljust muust. Kohtumisõhtust võtsid osa direktorid, õppealajuhatajad ja õpetajad vabariigi eri kohtadest: H. Einer Abjast, E. Vahersalu Tapalt, A. Kuslap Vaekülalt, A. Vaide Märjamaalt, J. Kuusman Paidest ja E. Oja Viljandist. Ühises teelauas kuuldi palju kasulikku ja õhtupoolik veedeti huvitavalt.

K. OGA

ARSTITEADUSKONNAS

tuleb märkida E. Pau ja T. Mannovi klaverisaadet. Osna tubli oli ka kolmanda ja neljanda kursuse naisrahvatantsurühm. Neljast eesti rahvatantsust õnnestus paremini kava lõpunumber «Kudumine».

Nüüd veel mõned arvud: poolteise tunni jooksul esitati 10 laulu, 4 rahvatantsu, 2 deklamatsiooni, 4 instrumentaalpala, 1 pantomiim, 1 dialoog ja 1 vabaharjutus. Laval polnud ühtki meestegelast (kui välja arvata fotograaf). T. VITSUR

AJALOO-KEELETEADUSKONNAS

Lõppkontserdiga jõudsid esimestena kuulajate — nägijate ette Ajaloo-Keelteaduskonna isetegevuslased.

Eristil heameelt valmistas omaloomingu rohkus. Eesti filoloog K. Kurg esitas luuletuse «Kevad», P.-E. Rummo aga «Tee läbi aleviku». Senini prosaistina tuntud Ü. Tuuliku poeemi «Elu» kandis ilmekalt ette M. Viiding. M. Vaga ei suutnud aga välja tuua põhimist J. Tuuliku proosapalast «Kahekõne».

Kontserdi sõnaline osa oli siiski suhteliselt tugev. Hea ja vaba esinemise poolest paistis silma K. Vende.

Tubli aplausi pälvis katkend J. Smuuli «Muhulaste imelikelt juhtumustest...» Endel Koppeli esituses. Tuleb kiita: küllalt pikk pala esitati peast.

Lääne filoloogide kõnekoor mõjus uudsenä. Tasub edaspidi katsetada.

Ülejäänud osa kontserdist oli nõrgem. Eesti filoloogide (pildil ülal) esitatud rahvatantsud ei küündinud üle keskmise. Tantsijad ei pidanud kinni saatest ja miimikast jäi puudu. Lõppkontserdi tasemele ei ulatanud ka H. Langmetsa omaloominguline tants. On vaja hoopis rohkem oskusi ja tööd, et luua midagi idamaist.

Klaveril esinesid L. Seppel ja M.-A. Palm. Esimene (all paremal) mängis Tšaikovski «Oktoobri». M. Palmile (all vasakul) oli Mozart raskevõitu.

Kontserdi suuremaks miinuseks oli halb saade. Kuulajad ja žürii hindasid maksimumiga eesti filoloogide naistertsetti, kes esitas taani laulu «Tornikella». M. Tuhkanen, L. Veski ja S. Ong laulsid puhtalt. Kahju, et repertuaaris polnud rohkem esitusküpsid palasid. Esitatugi eest tuleb tänada — see oli tehtud puhtast entusiasmist... Klubil pole ju ansamblite juhendajat.

Kontserdil oli voorusi, oli ka puudusi. Suuremat osa kavast kandis oma õlgadel eesti ja lääne filoloogid. Ajaloolased olid vähemalt esindatudki. Aga kuhu jäid vene filoloogid?!

Lõpliku hinnangu anname siis, kui ka teised teaduskonnad on oma lõppkontserdid andnud.

A. NURME tekst, P. PUKSI fotod

ASUTATI AUTO-MOTOKLUBI

Klubi avakoosolekul tutvustas auto-motoklubi juhataja A. Pilt mootorisportentsiastidele võimalusi ja kavatsusi.

Klubi liikmeks registreerib tööpäeviti ülikooli autogaraaži ülem. reedeti aga kella 17–19 sm. A. Pilt auto-motokabinetis (keemiahoone keldris). A. TUBA

SUUSAHUVILISTELE!

Kehakultuuriosakonna suusasporidi ning kehalise kasvatuse ja spordi kateedrid tänavad kõiki ülikooli kollektiivi liikmeid, kes tänavu suusatamisvõistlustel ise kaasa löid või selleks oma lahket abi osutasid.

Et päike käib kõrges kaares ja lumi silmanähtavalt taganeb, palutakse ülikooli suusabaasidest saadud suusavarustus tagastada hiljemalt 18. aprilliks.

1. aprillil KATUTATUD vene filoloogia osakonna üliõpilaste isetegevus- ja omaloomingu olümpiaadi PROGRAMM KOOS ESINEJATEGA. Ausal leidjal palutakse teatada vaevatasu eest vene keele ja kirjanduse osakonna komsomolibüroo kultuuritöö eest vastutajale liikmele Tiit P r a k s i -le.

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 3533. MB 02959

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOI PARTEIORGANISAT-
SIOONI, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI-
OHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 20. APRILLIL 1962

Nr.
12(517)

XV aastakäik

Neljapäeval tõi Ajaloo-Keeleteaduskonna näitering lavale L. Zorini näidendi «Kuni on veel aeg». Vahepeal Marina osa on haaranud jäägitult Merike Saluraidi mõtted.

U. PUUSEPA foto

RSK ja КИД

MEIE ÜLIKOOI Rahvaste Sõpruse Klubi komitee liikmed kohtusid mõni aeg tagasi oma kolleegidega Leningradi Ülikoolist. Meie jutujamine toimus Leningradi Ülikooli komsomolikomitee ja meie vestles Rahvusvahelise Sõpruse Klubi (КИД) aktivist Roman Bogdanov.

ET LENINGRADLASTE KLUBI on tegutsenud juba 1958. aastast alates, siis on neil seljataga palju tööd ja on võimalik jagada rohkesti kogemusi. Esialgu olid nende klubil samasugused eesmärgid kui meilgi — korraldada kohtumisi inimestega, kes jagavad oma isiklikke muljeid reisidelt ja turismimatkadelt teistesse maadesse, korraldada kohtumisi üliõpilastega jne. Hiljem nende töö mitmekesisus: komsomoli linnakomitee ja ka turismibüroo saatsid neile terveid rühmi turiste, peamiselt noori, keda nad tutvustasid oma linna vaatamisväärsustega. Nagu sm. Bogdanov ise ütles, oli neil vahepeal nii palju tööd, et üliõpilased sellele vastugi ei pidanud — vähemalt ülepäeviti oli vaja delegatsioone vastu võtta.

NUOD TAHAB Rahvusvahelise Sõpruse Klubi anda oma tööle rohkem klubilist iseloomu. Kavatsus on korraldada kohtumisi ja vaidlusõhtuid turismiekspeditsioonide asemel. Kohvitassi taga kohtutakse välismaa noortega kohvikus «Дружба». Seal toimuvad tihti ägedad vaidlused, korraldatakse pres-

sikonverentse, kus nõukogude noored kaitsevad oma poliitilisi veendumusi, vastavad neile esitatud küsimustele ja saavad teada palju huvitavat elu kohta välismaal.

KLUBI LIIKMETE arv ei ole piiratud. Klubi tuumikusse kuulub paarkümmend aktiivset üliõpilast, kuid kohtumistest ja õhtutest võivad osa võtta kõik ülikooli üliõpilased. Iga üliõpilane võib minna kohtumistele kohvikus «Дружба», võib vaielda ja arutada aktuaalseid päevaprobleeme, sest just isiklik kontakt aitab palju kaasa sellele, et meie inimesi ja meie elu mõistetakse välismaal paremini.

Siiamaani olid nende klubi juhatuses ainult nõukogude üliõpilased. Nüüd aga on juhtivas tuumikus kõigi Leningradi Ülikoolis õppivate välismaa üliõpilaste esindajad. Leningradi Ülikoolis õpib 500 välismaa üliõpilast nii rahvademokraatiamaadest kui ka kapitalistlikest riikidest.

TRU Rahvaste Sõpruse Klubi ja Leningradi Ülikooli Rahvusvahelise Sõpruse Klubi eesmärgid ja töö suund on ühised ja meil on nendelt palju õppida. Meie Leningradi sõbrad olid väga abivalmid ja on nõus meid ka tulevikus aitama.

I. KAASIK

M. TITMA

KEEMIAHOONE

TEISIPÄEVA ÕHTUL kogunesid kohvikus kaminasaali ülikooli kunstisõbrad igaaastasele traditsioonilisele kohtumisele Tartu kunstnikega, kelle tööd on kunstinäidala puhul sealsamas väljapandud. Sooje tervitussõnu õeldi nii kunstnike kui ka üliõpilaste poolt. Anti kätte diplomid üliõpilastele, kes on lõpetanud kunstniketööde näitusest osavõtnud üliõpilastele T. Munale, J. Kangilaskile, A. Kartnale, M. Ellerile.

E. UUS

ÜLIKOOI ZURNALISTIKARINGIS

oli järjekordne koosolek. Publitistika teooria küsimustest Varssavi ülikooli žurnalistikateaduskonna publitistikaseminari materjalide alusel kõneles diplomand Valdur Rebane. Tõnu Ots rääkis uutest joontest tänapäeva žurnalistikas. Pärast ettekandeid puhkes arutelu mitmesuguste ajakirjandusprobleemide üle.

E. MELBER

Ajalehe tänase numbri- ga on tellijate ja sisseastu- jate jaoks kaasas vastuvõ- tule pühendatud 4-lehe- külgeline lisa. Sellega on võimalik tutvuda komsomolikomitees ja õppeosa- konnas.

nii otsustas ülikooli komsomoliorganisatsiooni X konverents.

See hea algatus leiab meie noorte hulgas iga aastaga järjest suuremat poolehoidu. Kõik meie üliõpilased näevad suvetöödes oma puhkuse olulist osa. See on puhkus, mida me vedame koos ülikoolikaaslastega, tehes tööd seal, kus meid kõige rohkem on vaja. On ju füüsiline töö meeldivaks vahelduseks pärast raskeid eksamissessioone.

Millised on siis komsomoli töökohitused tänava? Tähtsaimaks on kindlasti Balti soojuselektrijaam, kuhu vajatakse kummassegi vahetusse 200 inimest. Meie komsomoliorganisatsiooni ülesandeks on kindlustada töökätega kõigepealt see suur ehitus. Edasi tulevad väiksemad objektid:

1) ülikooli ühiselamu kahes vahetuses á 50 inimest, 2) Sirgala karjäär 25 inimest, 3) Viljandi maaparandusjaam 25 + 25 inimest, 4) Tori sovhoos 25 + 25 inimest, 5) spordiehitused (komplekteeritakse kehakultuuriosakonna üliõpilastest) 50 + 50 inimest.

Peale mainitud tuleb arvesse veel rida kolhoose ja sovhoose. Praegu ei ole veel teada, kus vajatakse meie abi. See küsimus selgub mai algul, kui on laekunud juba avaldused ja komsomolikomitee saab teada suvetöödele siirdujate arvu.

Et sellel aastal on objektidele suunduvad rühmad väikesed — 25-liikmelised, siis on soovitatav avaldused esitada kursuste kaupa. Siis on töö organiseerimine kohapeal lihtsam.

Neil üliõpilastel, kelle suvevaheaeg kestab ainult kuus nädalat, on suvetööde pikkuseks kaks nädalat.

Esimene vahetus on 3. juulist kuni 31. juulini, teine 1. augustist 28. augustini. Esimesed avaldused on komsomolikomiteesse juba saabunud.

Meil on olemas head poliitiliste ja massiliste kultuuriürituste korraldamise traditsioonid mõõdund suvest Sirgalas, Audrus, Narvas, Kundas. Need peavad veelgi süvenema, et võiksime edukalt täita vastutustähtsaid ülesandeid partei poliitika selgitamisel rahvale. Komsomoligrupid peavad seadma oma eesmärgiks laialdase loengulise töö. Ühtlasi tuleks kohtadel organiseerida isetegevuskontserte ja puhkeõhtuid. Selleks aga, et suvel kõigega edukalt toime tulla, peame ettevalmistusi alustama juba nüüd. Suvistest töödest kõige paremini osavõtnud grupe autasustatakse preemia-ekskursioonidega, aukirjadega.

V. I. Lenin koolist ja haridusest

VIIASTE AASTATE JOOKSUL on kogu meie noorsugu erutavaks küsimuseks olnud hariduse ümberkorraldamine. Seda peegeldavad elavad diskussioonid nii noorte koosolekutel kui ka ajakirjanduse veebruaril.

See pole juhuslikuks nähtuseks meie kommunismi ehitavas ühiskonnas. Ajaloo pöördelisel momentidel, mil tekivad sügavad muutused ühiskonna majandusel, kutsuvad need esile omakorda muutused pealisehituse sfääris. Sellega ongi seletatav käesoleval etapil Kommunistliku Partei, valitsuse ja kogu meie rahva erilise tähelepanu haridusküsimustele.

V ENEMAA KOMMUNISTLIKU NOORSOOUHINGU III KONGRESSI DELEGAADID olid üllatunud, kui V. I. Lenin esines kongressil kõnega noorsoo õpetamise ja kommunistliku kasvatuses küsimustest. Kõik olid oodanud kärsitusega seda esinemist, kuid olid juba ette arvanud, et proletariaadi juht analüüsib oma kõnes nõukogude rahva ees seisvaid ülesandeid võitluses majandusliku laasega, võitlust kodu- sõjarinnetel või Nõukogude riigile kontrrevolutsioonilise kallaletungi ohu küsimust. Oli ju nende küsimuste lahendamine tol perioodil nõukogude rahvale elulise ja esmajärgulise tähtsusega.

Kuid V. I. Lenin rääkis hoopis õppimisest. Kuivõrd tähtsaks pidas Lenin noorsoo õpetamise ja kasvatamise küsimusi tol Nõukogude riigile nii raske perioodil ja üldse — see oligi kongressi delegaatide hämmelduse põhjuseks.

Selles kõnes ja reas artiklites on V. I. Lenin lahendanud marksistlikult nii õpetamise, õppimise kui ka kommunistliku kasvatamise küsimused.

Vaadeldes üheskoos lühidalt, millisena nägi Vladimir Iljitš Lenin uue haridussüsteemi sisu.

Erilise selgusega formuleeris V. I. Lenin õpetamise eesmärgi nõukogude koolis. Ta näitas, et kool kõigi teiste kasvatusasutuste hulgas peab järgitult teenindama kommunismi, inimkonna poolt kõige ihaldatuma ühiskonna ülesehitamise huve.

KUIDAS NEID EESMÄRKE LAHENDADA? KUIDAS ÕPPIDA KOMMUNISMI EHITAMA? MIDA ÕPPIDA?

Need ongi küsimused, millele õigesti lahendusest oleneb noore põlvkonna osa kommunismi ehitamisel. Need on ka küsimused, mis erutavad sügavalt kommunistliku ühiskonna iga tulevast liiget — iga nõukogude noort.

Vladimir Iljitš Lenin on neile küsimustele teaduslikult põhjendatud vastused andnud. Kommunistliku Noorsoouingu III kongressi tribüünilt ütles ta 1920. a.:

«Teie ülesanne on üles ehitada, ja te suudate selle lahendada ainult siis, kui olete omandanud kõik nüüdisaegsed teadmised, kui oskate muuta kommunismi päheõpitud valmis valemest, nõuandelst, retseptidest, ettekirjutustest ja programmidest selleks elavaks jõuks, mis ühendab teie otsest tööd, kui oskate muuta kommunismi oma praktilise töö juhendiks.»

Aga see ongi ju nõue kogu oma tegevuse, töö tihedaks sidumiseks praktilise eluga. See on nõue osata igal antud kommunismi ülesehitamise etapil diferentseerida just need küsimused, mis vajavad kõige pakilisemat lahendamist.

Ja kui ettenägelikult kõlab V. I. Lenini nõue teoreetiliste teadmiste õpetamist siduda praktikaga, tootva tööga! Veel enam, V. I. Lenin on põhjendanud ka õpetamise tootva tööga seostamise laia põlutehnoloogilise baasil. See tähendab õpilastele kõigi peamiste tootmisharude tutvustamist nii teoreetiliselt kui ka praktiliselt.

Juba oma revolutsioonilise tegevuse algperioodil kirjutas V. I. Lenin, et ei saa tulevase ühiskonna ideaali kujutleda ilma noorsoo õppimist tootva tööga ühendamata; ei õppimist ja haridust ilma tootva tööga tootvat tööd ilma paralleelse õppimise ja haridusega.

Samas aga kriipsutab V. I. Lenin alla tähtsast marksistlikku seisukohta, et õpetamise sidumine tootva tööga ei ole ainult ühiskondliku tootmise tõstmise meetodeid, vaid on ka ainukeseks igakülgseks arenenud inimese kasvatamise meetodiks.

Ja tõesti. Meie kooli üha tihedam seostumine eluga annab tõepoolest intelligentseid, sügavate ja mitmekülgselt teadmistega kommunistlikke inimesi.

MÕNEAASTASED KOGE-
MUSED uue koolisüsteemi ellurakendamisel on juba küllaldased, et tõestada leninlike seisukohtade õigsust. Kõigis meie vabariigi koolides, kus on üle mindud uutele koolisüsteemile ja kus seda ellurakendatakse vastavalt marksistlik-leninlikele põhimõtetele, on tulemused silmatorkavad: paraneb õppe-
edukus, kasvab uus töössesuhtumine, paraneb õpilaste moraalne ja esteetiline pale. Omandatud teadmised kujunevad oskusteks ja veendumusteks kommunismi ülesehitustöö praktilises käigus. Leninlike põhimõtete ellurakendamise tulemuseks on uue, igakülgseks arenenud kommunistlikult hõlmatud põlvkonna sirgumine.

S. LEPIK

TANUVAULDUS

TRU rektorile saabus kiri Ungari Rahvavabariigi L. Kossuthi nimelise Ülikooli rektor B. Sulánilt. Kirjas tänatakse õnnitluste eest Ungari vabastamise 17. aastapäeva puhul.

Tänavustel Õigusteaduskonna lõpetajatel on tulevased töökohad juba teada. Juristide seas, kellele diplom on veel vaid paari kuu küsimus, valitseb isevärki meeleolu. Kuhu ja kellena, need polegi vahest praegu kõige tähtsamad küsimused. Viis aastat on ülikoolis käidud, kursuse järel nagu mõnda treppi sammunud ja nüüd peab igamees astuma oma kohale elus, olema väljas iseenda eest. Kuidagi heameel on ja natuke kurb ka. Imelik tunne!

Praegusel viiendal kursusel on peamiselt tulnud noored. Viis aastat tagasi oli Malle Viirsalu

nende kui konkurentide ees sügav aukartus. Tulevad otse küpsuseksamitelt — pead äsjaõpitut tarkusi maast laeni täis tuubitud. Võistle siis nendega! Oleks ikka pidanud rohkem õppima, aga viimased päevad kadusid ka veel käest... Oli rajooni kommunistlike noorte kokkutulek, just enne eksameid, ja komsomolikomitee töötajail on sel puhul ikka käed-jalad tööd täis.

Jah, sisseastumiseksamite ajal oli raske. Niisugune tunne nagu siis, kui veel koolilaps olid. Ometi oled juba teisigi õpetanud. Põlva rajooni ühes neljaklassilises koolis õpetas Malle pisipoistele ja -tüdrukutele kirjutamist ja lugemist, arvutamist ja laul-

mistki. Edasi usaldati taile aga kogu rajooni pioneeritöö organiseerimine.

Tööd jätkus. Vajalikku ja huvitavat tööd. Päevad kadusid käest umeruttu. Ometigi hakkas tüdruku hingest midagi kripeldama: kas töö lastega on mu õige kutsumus? Ja mis saab edasi? Kahtlused panid otsima. Otsima omaenese ainuõiget teed.

Nüüd, tänavu kevadel, lõpetab Malle Viirsalu Tartu Riikliku Ülikooli Õigusteaduskonna. Kuu aega on veel jäänud diplomitööde esitamiseni. Vahemõõtaja sm. Ringi juhendamisel uurib Malle arbitraažiprotsessi küsimusi.

Viis aastat ülikoolis. Siin on, mida meenutada. Esimeselt kursuselt on Mallele meelde jäänud kõige eredamalt hirm. Hirm eksamite ees nii augustis kui ka talvisel eksamisessioonil. Eksamitel ei hinnatud aga ainult neid teadmisi, mis koolipingil kogutud. Ja hirm kadus. Tuli õppida, palju õppida. Kõige raskem oli III kursusel. Viis erialaeksamit korraga, sealhulgas tsiviil- ja haldusõigus. Ainult juristid mõistavad, mida see tähendab. Malle Viirsalu oli siis juba kursuse tugevamate hulgas.

Väikest tragi tüdrukut jätkub kõikjale. Käs kursusekaaslastega esimesel suvel uudismaal. Järgmisi aastaid tähistavad Tartu ehitusobjektid ja Kunda, tänavust suve sirged kraavid Ruhnu põldude vahel. Rõõmsad ja toredad päevad, mida kogu kursuse heameelega meenutab.

Kuidas aga aitas tulevast juristi töö pedagoogi-na? Malle toanaaber Ly kinnitab, et igale juristile on pedagoogiline eelharidus ilmtingimata vajalik. Kui mitte ilmtingimata, siis väga vajalik ikkagi. Ei saa ju ükski uurija töötada ilma psühholoogiast tundmata, sealhulgas lapse psühholoogiast. Aga Malle ju ei kavatse saada uurijaks, vaid hoois juriskonsuldiks. Ly ei anna järele: töötada enne ülikooli tulekut — see ei tule ilalgi kahjuks. Ainult kasuks.

Jah, ilmselt. Miks muidu on Malle Viirsalu oma kursuse paremaid lõpetajaid? Oma teadmiste, kohusetundliku ja tõsise töössuhtumise poolest on raske leida võrdeid ka Peeter Randmäele, Heldur Saarsoole, Arno Tarikule. Kõik nad on ülikooli tulnud pärast mõneaastast töötamist.

U. PUUSEP

Pika tee algul

Aprilli esimestel päevadel ei olnud kevad ülikooli staadionil veel täievimuline peremees. Öhtupoolikul kiskus pilve ja õhus hõljus rõskust. Ent noorus ei mällanud enam kitsukeses võimlas püsida. Ketask vihis üle porise väljaku ja kogu ringrajal lippasid väledad jalad.

Uhe ringi teise järel jättis saepurusel rajal seljataha tumesinises dressis noormees. Tema näole nõrgus higitiski.

Olin Olev Luhaveert tähele pannud juba mõnda aega. Tõsi küll, teises kohas ja muus tegevuses. Mitu tundi kulutab ta oma päevast istumisele Ajaloo-Keeleteaduskonna raamatukogus. Siis püsivad ta ees laual inglise keele sõnaraamat ja kirjan-dusteos. Sulg aga märgib vihikusse sõnu.

Astun jooksurajalt lahkunud Ole-vi juurde. Alustame juttu.

«Teen peamiselt 800 meetri jook-su. Armees jõudsin esimese järgu-ni».

Aasta tagasi oli Olev Luhaveert tehases «Norma» transporditööline. Öhtuti rattas ta jooksma või keelte-kooli.

«Viis aastat on keskkooli lõpetamist möödas. Ilma keeltekooli abita poleks ma ülikooli sisse pääsenud. Mitmed teisedki meie kursusel õppisid sel moel väljendusoskust juur-de».

Esimese kursuse inglise filoloogide 30-liikmeline komsomoligrupp, kus on kõigest kolm noormeest, usaldas Olev Luhaveerele spordiorganisaa-tori ülesanded. Eriti palju pole ühiselt ära tehtud, kuid paar suusamatka Elva lähistel õnnestusid hästi.

«Pärast eksameid tahame minna Lõuna-Eestisse jalgsimatkaale. Kaasa tulevad pedagu kõik».

Eesmärgiks on täita NSV Liidu turisti märgi nõuded. Mis veel tore-dam — kuhjaga koguneb juurde reipust ja jõudu.

Sageli olen näinud Olevi kursuse-kaaslast. Mulle paistab, et raamatu-kogus on neid suhteliselt roh-ke-m kui teiste kursuste üliõpilasi. Ja ikka on nad usinasti sõnastike kallal ametis.

Vestlesin grupiorganisator Ede Kolgaga päev pärast seda, kui ta oli käinud oma kodukohas, Tallinnas.

Vana kombe kohaselt võttis Ede seekordki jalge alla tee endisesse töökohta — kondiitribabrikusse «Uus Kalev». Sealses peres viibis ta enne ülikooli tulekut paar aastat, kuulus kommunistliku töö brigadi, valmistas šokolaadi. Juba seal oli ta komsomoligrupi organisator.

Magusate suupistete meistrid pärisid palju. Kuidas suurkoolis elatakse ja mida Ede ise teeb? Kas keeleõpimine laabub?

Külaline, kelle kollektiiv oli alles mulju suvel heade soovidega Tartu saatnud, vastas. Jutustas sellestki, et ka nemed, verivärsked tudengid, õpivad elama ja töötama kommu-nistlikult. Algatuse tegid sügisel kolmanda kursuse kehakultuurilased. Inglise filoloogid järgnesid teisena ülikoolis.

«Üisapäisa ei tahtnud tormata. Kohustused arutasime igakanti lä-bi», lausub Ede.

Kõige tähtsam on õppida kommu-nistlikku ellusuhtumist. «Meile, pedagoogidele, on see eriti tähtis, sest meist saavad uue ühiskonna inimesed».

Kroonika

TEISIPÄEV, 10. APRILL

• TRU parteikomitee istungil arutati ülikooli ametühingu klubi tööd. Märgiti, et klubi suur osa isetegevustöö parandamisest ülikoolis. Siiski pole klubi veel muutu-nud uueks kasvatustöö keskuseks ülikoolis. Esitati rida ettepanekuid töö parandamiseks. Üsustati kiire korras hakata rajama klubi suveaada ühiskondlike jõududega.

• V. Kingissepa tänava suures võimlas toimusid TRU esivoistlused rütmivõimlemises. Voistluses 25 võistkonda 150 osavõtjaga. Kõnustusliku kavaga grupis võitis esikoha Maemaatika-Füüsikateaduskonna esimese kursuse I võistkond. Teises grupis voistlejad esitasid peale kõnustusliku kava ka vaarikava. Siin tuli esimeseks võistkond koosseisus M. Voss, M. Hellenurm, M. Pastuhova, R. Soone, T. Sarma ja D. Sarapuu. Suurima punkteid arvu saavutas voistlustel Arstiteaduskonna III—IV kursuse, järgnesid Maemaatika-Füüsikateaduskond ja Arstiteaduskonna I—II kursuse.

Naistevoimlemise osakond on ülikoolis üks populaarsemaid. Käesoleval aastal kuulub naistevoimlemise osakonda 370 üliõpilast.

• Ülikooli bioloogiaosakonna üliõpilased kohtusid akadeemik Habermanniga. Uheskoos arutati bioloogia saavutusi tänapäeval, tulevikuperspektiive, vaeid elu pikendamise probleemide üle.

KOLMAPÄEV, 11. APRILL

• Vene filoloogia osakonna IV kursuse üliõpilased Kaie Lumera ja Urve Vahter esinesid Pihkva Pedagoogilise Insituudi ÜTO konverentsil. Sealsed teadlased koostavad abiast dialektalist sõnastikku, üliõpilased aitavad muredmaterjali koguda ja liigitada. K. Lumera «Ranvaasronoomia-alasest sonavarast» ja U. Vahteri «Rahvarõivastuajases. sonavarast» rikastasid kataoogi, nende tööd võeti elavalt vastu, anti head nõu. Lepiti kokku, et Tartust läheb koim dialektoloogi Pihkva oblastisse praktikale, sealt tuleb koim üliõpilast Eestisse Peipsi-äärseid murdeid uurima.

2 Tartu Riiklik
Ülikool

Propagandist

Kuidas töötavad meie kollektiivi liikmed väljaspool ülikooli? Kuidas nad viivad oma teadmisi ja veendumusi hulkadesse?

Küllastasin hiljuti RT «Vanemuine» töötajate poliitringi õppust, kus arutati meid kõiki erutavat sõja ja rahu küsimust.

Poliitringi propagandisti aspirant Georg Grünbergi tundsin juba varemgi tööka ja elurõõmsa inimesena, kellel teistega läbikäimises leidub alati heatahtlikku mõistmist ja kenake kogus huumoritki.

Istume kõik ülal «Vanemuise» ovaalses saalis. Suure ruumi kohta on rahvast traditsiooniliselt pisut hõredalt. Osa inimesi on töö — ametlik tööaeg on küll lõppenud, aga teatrispetsiifika nõuab lisa. Ja nii on see ringi ühest õppusest teise.

Kuulajate ettevalmistamatus sagedase puudumise tõttu asetab propagandisti sellisesse olukorda, et ta püüab kõik ise ära teha. Õppust toimub pisut liiga ülikoolilikult — loenguvormis. Kuigi sm. Grünberg räägib täiesti vabalt, konsekti klammerdumata, ei piisa sellest. Jutt on huvitav, kuulajate nägudel väljenduvad mitmekesised tunded ja mõtted, ent propagandist ei arvesta rahva soov: oma sõna-ke sekka lausuda.

Vestluse lõpul aga murrab rahvas kuulaja sm. Valgeristi näol meie propagandisti rangest plaanist läbi. Ta tõstatab küsimuse: «Kas ei võiks siiski lubada sellist relvastuse kontrolli, nagu tahavad ameeriklased?»

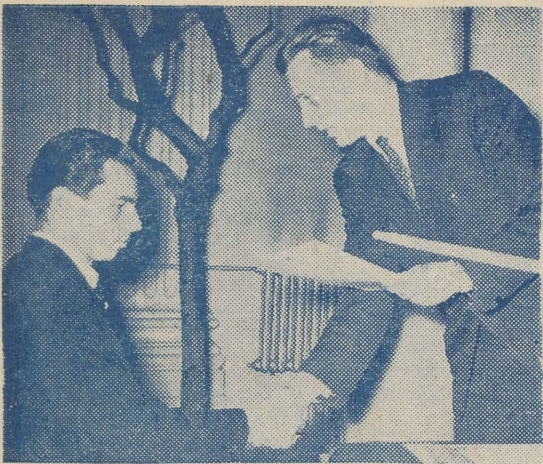
Tekib arutlus, kuulajad jagunevad mitmesse leeri, keegi meist ei jää ükskõikseks, isegi mina. Pärast veerandtunnist vaidlust jõuame kõik ühisele arusaamisele, et kontroll ilma desarmeerimiseta võib viia ainult relvastuse võidujooksu kiirendamiseni. Õppus aga jätkub, vestlejad hakkavad vaagi-ma uusi küsimusi:

— Miks just USA valitsus ei taha desarmeerimist?

Võõrkeelte osakonna IV kursuse üliõpilane Evi Kingsepp õpetab mu-dilastele lasteaias inglise keelt.

P. PUKSI foto

Olikooli X komso-
moliikonverentsil
anti üliõpilastele-
diplomandidele An-
ne-Liis Elango-Sõ-
mermaale, Endel
Ojasillale, Valdo
Ruttasele (pildil),
Eerik Truuväljale,
pedagogikaka-
teedri vanemlabo-
randile Kanni Ind-
rele ja mikrobiolo-
giakateedri assis-
tendile Endel Türi-
le kätte ELKNÜ Kesk-
komitee aukirjad
aktiivse osavõtu
eest komsomoli-
tööst.

REIPUST jätkub rohkemakski

Meil, Majandusteaduskonna kõi-
ge noorematel, tuleb õppimise kõr-
val ka töötada. Meie kursuse ini-
mesi võib leida linna mitmesugus-
test kauplustest, kammivabrikust,
ehitustelt, sööklatest.

Olenevalt töökohast algab meie
päev erinevatel kellaaegadel. Kam-
mivabriku inimestel tuleb töusta ju-
ba kell kuus, kaubandusettevõtetes
aga algab töö kell kümme. Tööpäe-
va pikkus on kuus tundi — ainuke,
mis kõigil ühine on, sest ka töö
iseloom on väga erinev. Juhuslikult
on meie toas kolme elukutse esi-
nada: kokk, müüjanna ja plast-
massitoodete valmistaja. Jaanuaris
sooritasime kvalifikatsiooniksami
ja nüüd oleme päris töölised. Ka
palk on vastavalt tööle.

Paljud küsivad, kuidas tuleme
toime sellise koormusega. Aga meie
harjusime ära. Oleme ettevõtte kol-
lektiiviga täiesti kokku sulanud,
tunne end vajalikena ja tööaeg
mööduv kiiresti. Siis olenevalt kel-
laajast — nüüd on kammimeistrid
juba eelisolukorras — kas jalutus-
käik või pisimaraton läbi linna
ühiselamusse. Ruttu pesta, süüa,
haarata riulilt vajalikud kons-
pektid ja kell 18 algab tööpäeva
teine osa.

Raske? Oh, ei. Jätkub reipust
rohkemakski. Pärast loenguid,
Moskva aeg 22, seatakse vahel
sammud klubisegi, et veidi rahva-
tantsu lüüa või ansambli häält
harjutada. Ja ehkki järgmisel hom-
mikul tahaks veel paar tundi ma-
gada, oleme kell 7 jälle oma kohal,
nagu vaja.

Elu ei ole kerge, aga ta kulgeb
sisukalt. Huvitav on.

I. PAUTS
M. POMERANTS

Inglise keele ja kirjanduse
osakonna kolmanda kursuse üli-
õpilane Urve Järvala on kon-
sultandiks töölisnoortele.

P. PUKSI foto

Kulumata
SULEGA

AUDITOORIUMIS

Me konspektide valged lehed
imesid endisse sõnu ja mõtteid
ja neelasid alla iga päikesekiire,
mis tuliste taldadega lippas üle lehe.
Nüüd on nad sõjad
ja jutustavad õhinaga,
et nende lehtede ja päikesekiirte vahele
mahub terve maailm.
Kuid osa mu konspektilehti on tõsised, hallid.
Sügaval seal, kus vist polegi päikest,
nad peidavad tuumi ja terasid.
Kuidas neid leida?
Peeglikilluga kogusin kokku kõik päikesekiired
kevadesilmselt aknalt

hallide lehtede vahele

ja soojendasin neid,
et nad end avaksid.
Aga nad vaikisid endiselt.
Täna tõin esimest korda
hallide vihikulehtede vahele
ehmunud päikesekiirepuntra,
sest olin ise
peeglikild päikese püüdmiseks.

LY SEPPEL

MINU SELTSIMEES KURSUSELT

«Tähelepanul! Võ-
tame veel kord al-
gusest!»

Kuidas ta küll jõuab?

Energiline pilk.

range hää. Heledajuukseline noormees õpetab, näitab, parandab. Higi-
sed seljad, kange pealehakkamine, TRÜ rahvakunstiansambel harjutab
Kristjan Toropi juhatusel. Kolm korda nädalas õpetab ansambli kunsti-
lise juhi abi siin klassikalist tantsu ja balletielemente. Aga kui «Vane-
muises» läheb «Krat», «Peer Gynt», «Ainult unistus» või «Ookean»,
näeme tema sirget rühti ja elavaid silmi laval.

Kümme aastat tagasi jäi Ida Urbeli pilk peatuma paarile poisile Tartu
Õpetajate Instituudi rahvatantsurühmast. Ta tegi neile ettepaneku kaasa
lüüa teatris. Varsti oli Kristjan balletirühma koosseisuline liige. Samal
ajal õppimine instituudis, hiljem töö õpetajana, siis ülikool. Raske oli,
aga tants sai südamelähedaseks ja elu ilma selleta ei osanud ta kujuta-
da. Ja mitte ainult tants. Kui mängiti «Kevadet», sai Kristjanist Arno.
Kümme aastat tihedat tööd, äärmist nõudlikkust enda vastu, loobumist
mugavustest, meelelahutustestki.

Üliõpilasena on ta Tartu Kuulmishäiretega Laste Internaatkoolis pio-
neerijuhiks. Seal pani ta oma kasvandikudki armastama tantsu, mis
mõnele neist on võib-olla ainukeseks väljendusvahendiks. Kuidas siis
mitte tantsida, kui neil on niisugune tore rühmajuh, kelle sõnal on kaa-
lu, kelle nõuandel tuuma. Proovitakse püüdliselt ja kui koolis on pidu,
esineb kindlasti ka pioneeride tantsurühm.

See on Kristjan tantsijana, näitlejana. Missugune on aga Kristjan üli-
õpilasena? Võtab ju suure osa ära töö teatris ja rahvatantsuansambli.
Kodus on perekond, väike Tiina... Isa jõuab ka temaga mängida,
ajadata ema toimetustes, mida mehed harilikult enda vääriliseks ei pea.
Lõngutelt puudub ta väga harva, õppimises on tubli. Mõõdundu eksa-
misessioon tundis teda ainult «viite» järgi.

Ja mitte ainult eksamid... Keeletundides annab Kriti (nii armasta-
takse teda kursusel hüüda) põhjalikke ja täpseid vastuseid. Sõnavõttud
partei ajaloos on tema suure eruditsiooni tunnistajad. Näiteks räägib
ta põllumajandusest nii suure asjatundlikkusega, et paistab, nagu oleks
ta suure osa elust olnud agronoom või zootehnik. Dogmasid ja lakee-
rimist ta vihkab. Juurdlev mõistus ja selge pilk eraldavad kõlkad te-
radest. Alati aus enese ja teiste suhtes, otsib ta tõde, tahab, et kõik
teised, ükskõik, kes nad ka oleksid, vaataksid elu lahtiste silmadega,
ettepoole, oleksid objektiivsed, vabad eelarvamustest. Ta ei luba mi-
dagi kergesti, aga kui lubab, siis täidab. Juhtub kellelgi olema mure
või ületamatuna näiv raskus, siis on nagu endastmõistetav, et min-
nakse oma kursusevanema juurde, kuulatakse, mida tema arvab. Ena-
masti leitakse nõu ja kui ära tulla, on talle maad kergem.

Tema loomus oleks nagu kõigepealt avatud teistele. Rõõm kaaslaste
kordaminekutest on ehk suuremgi isiklikust. Aga siiski, mida teha en-
daga? Kuidas ühendada filoloogiat tantsuga? Kristjan tahab spetsiali-
speeruda rahvaluulele ja hakata uurima eesti rahvatantsu arengut. Seni
on seda vähe tehtud, kuid töö on huvitav, tähtis.

Kui inimesi, kes näevad eesmärki, usuvad selle reaalsusse, inimesi, kes
on vilsad, ausad, selge pilguga, kui niisuguseid inimesi oleks rohkem!

E. BRAND

* ALLI LEPSAAR *
* ja *
* PELAGEUS KREHHOV, *
* olgu teil palju õnnel *
* Raviakonna II kursuse *

* Alates 12. aprillist on Tartu *
* Ametiühingute Kultuurihoones *
* avatud näitus, mis annab üle- *
* vaate ülikooli kunstikabineti *
* tehtud tööst. Näitus külastatak- *
* se rohkearvuliselt. *

VELLO VINN harrastab eksliibrist

Tema parimaks sõbraks oli kahepuudane sangpomm. Surumises ei leidunud temale
vastast. II kursusel tüdines ta sellest ja hakkas jogiks. See tõi talle kuulsuse. Teda filmis
Tallinna Televisioonistuudio. Temast sai saate «nael».

Aga toas seal rippus tal linoollõige Kuressaare lossist. Ja kord kunstikabineti tööde
näitusel TRÜ kohvikus oli päris kunstnikest zürri määratud talle esimese auhinna. Tal oli
omapära.

Tänavu sügisel otsustas ta endale eksliibri valmistada. Eeskujusid oli palju, eriti
meeldisid Richard Kaljo peenekoelised, ent mahlakad eksliibrid. Istus ja nokitses oma-
ette, nagu talle omane. Esimene kavand ei rahuldanud teda kaugeltki. Ent algus oli teh-

tud ja tagasiteed ei olnud, sest kui asi avalikuks tuli, leidis tal hulga sõpru, kes üle-
öö jõudsid tööni, et igal õigel raamatusõbral peab olema oma eksliibris. Ja temale oli
kerge auku pähe rääkida.

Nii sai Vello Vinn TRÜ viljakaim eksliibri joonistaja. Praegu on valminud juba
kümme kavand. Esimesed on lõigatud linooli. Edaspidi kavatseb ta proovida teisi teh-
nikaid — linool on võib-olla isegi liiga kohtakas Vello Vinni peenejoonelise «käekirja»
jaoks.

R. RAMMUS

Komilased Tartus

Puiestee tn. klubis esines 70-
liikmeline Komi ANSV riiklik laulu-
ja tantsuansambel komi helilooja
V. Mastenitsa juhatusel.

Tunduv osa repertuaarist oli
venekeelne. Esitati venepäraseid
tähtsaksid väga kiire kaasaegse sisu-
ga. Oli palju algupäraseid tantsu-
seadeid metsatööliste, põdrakasva-
tajate, jahimeeste jt. elust.

«Kalevipoja» juubeliempleri
üleandmine ansambli kujunes sü-
damlikuks komi-eesti sõpruse aval-
duseks.

Jäädi ootama meelepoolset vastu-
küllaskäiku.

V. ERNITS

Kroonika

NELJAPÄEV, 12. APRILL

● Ülikooli kohviku rõdusaalis
vestles kirjanik Aadu Hint teo-
reetilise matemaatika erihar-
u üliõpilastega. Kosmonautikapäe-
va puhul vesteldi kosmoselendu-
dest ja kosmoselenduritest.

● TRÜ ametühingu klubis tõi
Ajaloos-Keelteaduskonna näite-
ring lavale L. Zorini kahevaatu-
selise näidendi «Kuni on veel
aeg», mis käsitleb meie täna-
päeva noorte töö, kangelaslik-
kuse ja teaduse probleeme. Näi-
dendi lavastas Eesti NSV rahva-
kunstnik Ellen Liiger. Lavaku-
jundus ja valgustus Mati Rul-
landilt ja Tiit Pääsukeselt. Pea-
osades esinesid Paul-Eerik Rum-
mo, Merike Saluraid, Tõnu Ots,
Rein Niidas, Ly Parts.

Esietendus võeti vaatajate-
kuulajate poolt soojalt vastu.

REEDE, 13. APRILL

● Arstiteaduskonna ravi-
akonna 6. kursusele sõitsid külla
Viinise Meditsiinilise Instituudi
üliõpilased.

● Kolmanda kursuse eesti fi-
loloog Luule Visnapuu sõitis
Eesti komsomoliorganisatsiooni
delegatsioonina Moskvasse ÜLKNÜ
XIV kongressile.

● Ajaloos-Keelteaduskonna
õpetatud nõukogu valis teadus-
konna dekaaniks Karl Siilivase.

LAUPÄEV, 14. APRILL

● Ülikooli aulas andis kont-
serdi Kõrgemate Koolide Lõpe-
tante Segakoor Alfred ja Laine
Karindi juhatusel. Koori esinema
pälvis ülikoolipere kiituse.

Tartu Riiklik
Ülikool 3

Uute üliõpilaste vastuvõtu tingimused

Tänavu võtab Tartu Riiklik Ülikool vastu statsionaarseid üliõpilasi järgmistele erialadele:

AJALOO-KEELETEADUSKONNAS:

- eesti keel ja kirjandus,
- vene keel ja kirjandus (vajalik eesti ja vene keele praktiline tundmine),
- romaani ja germaani keeled ning kirjandus.
- ajalugu;

ARSTITEADUSKONNAS:

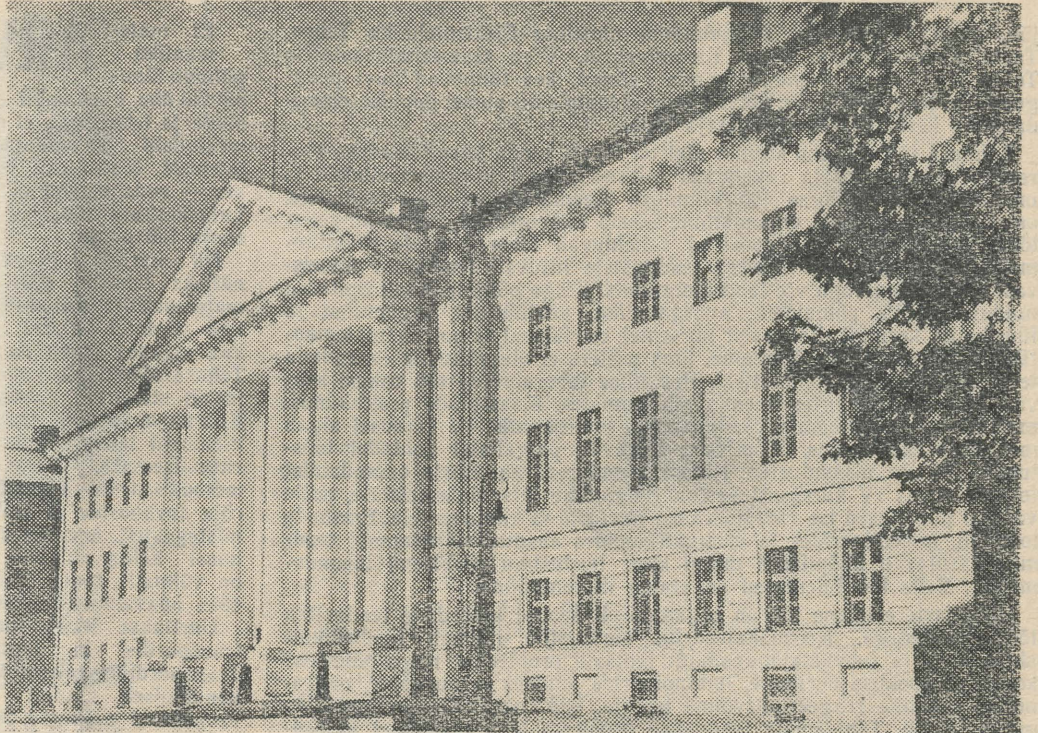
- ravi (ka vene õppekeelegrupp),
- stomatoloogia,
- farmaatsia,
- kehakultuur ja sport;

MAJANDUSTEADUSKONNAS:

- kaubatundmine,
- rahandus ja krediit;

FÜÜSIKA-MATEMAATIKATEADUSKONNAS:

- matemaatika (ka vene õppekeelegrupp),
- astronoomia,
- füüsika (ka vene õppekeelegrupp),

- keemia,
- matemaatika ja füüsika (pedagoogiline haru);

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKONNAS:

- bioloogia,
- geograafia,
- geoloogia;

ÕIGUSTEADUSKONNAS:

- õigusteaduse erialale.

Statsionaarsesse osakonda astujad peavad sooritama JÄRGMISED EKSAMID (* on märgitud profileerivad, profiili määravad ained):

- füüsika, matemaatika, astronoomia, matemaatika ja füüsika, geoloogia alale:** 1) eesti keeles ja kirjanduses (kirjand), 2) matemaatikas* (kirjalik ja suuline), 3) füüsikas* (suuline), 4) võõrkeeles (suuline);
- keemia ja kaubatundmise alale:** 1) eesti keeles ja kirjanduses (kirjand), 2) matemaatikas* (suuline), 3) füüsikas* (suuline), 4) keemias* (suuline), 5) võõrkeeles (suuline);
- geograafia, rahanduse ja krediidi alale:** 1) eesti keeles ja kirjanduses (kirjand), 2) geograafias* (suuline), 3) NSV Liidu ajaloos* (suuline), 4) matemaatikas* (suuline), 5) võõrkeeles (suuline);
- ravi, stomatoloogia, farmaatsia, bioloogia, kehakultuuri ja spordi alale:** 1) eesti keeles ja kirjanduses (kirjand), 2) füüsikas* (suuline), 3) keemias* (suuline), 4) võõrkeeles (suuline); kehakultuuri ja spordi alale astujad sooritavad täiendavalt eksami erialal;
- ajaloo, eesti keele ja kirjanduse, vene keele ja kirjanduse, õigusteaduse alale:** 1) eesti keeles ja kirjanduses* (kirjand ja suuline), 2) vene keeles (ümbertõlkest), 3) NSV Liidu ajaloos* (suuline), 4) võõrkeeles (suuline);
- romaani ja germaani keelte erialale:** 1) eesti keeles ja kirjanduses* (kirjand ja suuline), 2) vene keeles (ümbertõlkest), 3) NSV Liidu ajaloos (suuline), 4) võõrkeeles* (suuline).

Märkus.

- Isikud, kes on lõpetanud mitte eesti õppekeele kesk-õppeasutuse, kus õpetati eesti keelt, ja soovivad astuda eesti õppekeelegruppi, sooritavad eesti keeles ümbertõlkestuse rahvuskoolis ettenähtud eesti keele programmi ulatuses.
- Isikud, kes on lõpetanud mitte eesti õppekeele kesk-õppeasutuse, kus eesti keelt ei õpetatud, ja soovivad astuda eesti õppekeelegruppi, sooritavad eesti keeles suulised kontrollkatsed.
- Vene keele ja kirjanduse alale astujad, kes on lõpetanud vene õppekeele kesk-õppeasutuse, sooritavad vene keeles ja kirjanduses kirjaliku ja suulise eksami ning eesti keeles ümbertõlkestuse.

Sisseastumiseksamid toimuvad 1.—20. augustini. AVALDUSI ÜLIKOOI ASTUMISEKS võetakse vastu 20. juunist kuni 31. juulini. Avaldus tuleb esitada Tartu Riikliku Ülikooli rektori nimele, ära näidata valitav teaduskond ja eriala.

Avaldusele tuleb lisada:

- 1) iseloomustus-ülikooli astumiseks,

- 2) keskarhidust tõendav dokument (originaal),
- 3) elulookirjeldus,
- 4) meditsiiniline tõend (vorm nr. 286),
- 5) 4 päevapilti (3×4 cm),
- 6) pass ja sõjaväepilet (esitatakse isiklikult).

Isikud, kel on kaheaastane tööstaaž, peavad koos nimetatud dokumentidega esitama asutuse või ettevõtte juhataja poolt tõestatud väljavõtte tööraamatust (kolhooside liikmed esitavad kolhoosi juhatusel poolt tõestatud väljavõtte kolhoosniku raamatust, kus on näidatud kolhoosis kehtestatud tööpäevade miinimumi täitmine igal aastal).

Viimast aastat teenivad sõdurid, madrused, seersandid ja vanemad, kes soovivad astuda ülikooli statsionaarsesse osakonda, peavad koos ülaltoetatud dokumentidega esitama väeosa komandöri nõusoleku puhkuse võimaldamise kohta sisseastumiseksamite sooritamiseks.

Tööstaaži arvutatakse seisuga 1. september 1962. Isikud, kes suunatakse õppima ettevõtte poolt (peavad omama vähemalt kaheaastast tööstaaži), esitavad täiendavalt järgmises vormis kindlaks määratud suunamiskirja:

Tartu Riikliku Ülikooli rektorile.

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusele nr. 1099 18. sept. 1959 suunatakse sm. (ees- ja isanimi, nimi) õppima Tartu Riiklikku Ülikooli ... erialale, (Töötamisettevõtte täielik nimetus) kohustub õppeaja jooksul sm. (nimi) maksma vastava kursuse igakuist stipendiumi 15-protsendilise lisaga.

(Ettevõtte juhataja, pearaamatupidaja.)

STATSIONAARSEIKS ÜLIÕPILASTEKS VÕETAKSE VASTU järgmises järjekorras:

1. Ilma sisseastumiseksamiteta võetakse vastu avalduste esitamise järjekorras Suurest Isamaasõjast osavõtnud, kes on lõpetanud keskkooli kiitusega, kuld- ja hõbemedaliga või kesk-eriõppeasutuse kiitusega.

2. Väljaspool konkurssi võetakse vastu eksamite positiivsel sooritamisel:

- a) Suurest Isamaasõjast osavõtnud,
- b) ohvitserid, kes on demobiliseeritud NSV Liidu relvastatud jõudude uue ulatusliku vahendamise seaduse alusel.

3. Isikud, kes on õppima suunatud tootmisettevõtte poolt ja on õiendatud sisseastumiseksamid.

4. Isikud, kel on vähemalt kaheaastane tööstaaž, ja ka Nõukogude armeest demobiliseeritud, kes said kõrgemaid hindede profileerivates ainetes. Võrdsete hinnete puhul profileerivates ainetes tulevad arvestamisele hindede teistes ainetes. Siinjuures omavad eesõiguse isikud, kelle töö iseloom vastab või on lähedane ülikoolis valitavale erialale.

5. Esitatud iseloomustusi arvestades võetakse ülejäänud kohtadele isikuid, kes said kõrgemaid hindede profileerivates ainetes, võrdsete hinnete puhul nendes ainetes aga neid, kes said kõrgemaid hindede teistes ainetes.

Isikud, kes on lõpetanud keskkooli kuld- ja hõbemedaliga või kesk-eriõppeasutuse kiitusega, võetakse kõigi muude võrdsete tingimuste puhul vastu eelisjärjekorras.

AGA VÕIB-OLLA FÜÜSIKA, MATEMAATIKA, KEEMIA?

FÜÜSIKA- MATEMAATIKA- TEADUS- KOND

Täppisteadused on selliseid teaduseharusid, mille kohta võib ütelda: võtke inimkonnalt ära täppisteaduste saavutused, ja meie tsivilisatsiooni kaasaegsest tasemest jäävad järele ainult armetud rusud.

Täppisteadused on entusiastide teadused. Pühendada elu täppisteaduslikele uurimistele — see on lakamatu põlemine, raugematu pealetung teadmatusse inimteadmiste laiendamise eest looduse kõige sügavamate ja üldisemate seaduspärasuste alal ja iga siin kättevõidetud saavutus moodustab osakese kommunistliku ühiskonna kõigutamatust teraskindlast alusest. Töötada ja elada füüsikuna, matemaatikuna, keemikuna — see tähendab tunda kogu vastutust inimkonna

arengu eest, rahu kindlustamise eest kogu maailmas. Tuleb olla väga kõrgete moraalsete omadustega, laia arenenud poliitilise silmaringiga ja kartumatu ning aktiivne progressi eest võitleja.

Niisuguseid keskkooli lõpetanud noori, kes vastavad ülalnimetatud põhitingimustele, on kindlasti palju ja suur hulk neid otsustab kindlasti hakata õppima ka täppisteadusi Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonnas, kus valmistatakse ette kõrgema haridusega spetsialiste neljas osakonnas: matemaatika, füüsika, keemia- ning füüsika-matemaatika pedagoogilises osakonnas.

MATEMAATIKAOSAKONNAS

saavad ettevalmistuse põhiliselt küberneetikud ja programmeerijad töötamiseks elektronarvutusmasinate, kasutades väljaõppe praktika käigus TRU arvutuskeskuse elektronarvutusmasinat «Uraal-1». Individuaalõppeplaani alusel on võimalik spetsialiseeruda terves reas matemaatilistes eridistsipliinides, nagu algebras, geomeetrias, funktsionaal-analüüsis, mehhaanikas jne. Õigust töötada individuaalplaani alusel võivad taotleja õppimises edukamad ning teaduslikuks tegevuseks kalduvusi ning eeldusi omavad üliõpilased.

FÜÜSIKAOSAKONNAS

on neli kateedrit, kes organiseerivad füüsika-alast õppetööd. Astronoomia-geofüüsika kateeder valmistab ette peamiselt astronoomide ja geofüüsikute. Üldfüüsika kateeder teostab füüsika õpetamist teiste teaduskondade üliõpilastele ja valmistab ette füüsika pedagooge vabariigi koolidele. Teoreetilise füüsika kateeder organiseerib füüsika-alaste teoreetiliste kursuste õpetamist kõigile füüsikaosakonna üliõpilastele ja valmistab ühtlasi igal aastal ette 4—6 füüsikut-teoreetikut vabariigi teaduslike uurimisasutuste jaoks. Eksperimentaalfüüsika kateeder korraldab õppetööd füüsikutele-eksperimentaatoritele.

Füüsiku väljaõpe ülikoolis toimub üliõpilaste poolt vastavate erikursuste kuulamise teel, tööga eripraktikumides, kaheksakuulise tööstuspraktika ja diplomitöö abil. Põhilised füüsikute ettevalmistamise suunad TRU-s on järgmised: elektroonika, pooljuhtide füüsika, tahke keha füüsika, optika, teoreetiline füüsika. Peale nende võib individuaalplaani alusel spetsialiseeruda veel biofüüsika erialale ning õppida ioniseeriva kiirguse praktilise kasutamise aluseid. Spetsialiseerumine algab kolmandal kursusel vastavate erikursuste kuulamisega.

Teoreetikute õppetöö piirneb peamiselt erikursuste kuulamisega ja eriseminaridega. Eksperimentaatoritel moodustab õppetöö peamise vormi eripraktikum. Praegu on eksperimentaalfüüsika kateedris järgmised eripraktikumid: vaakuumi, röntgenkiirguse, raadio-elektronika, ioniseeriva kiirguse ja optika eripraktikum. Organiseerimisel on pooljuhtide eripraktikum. Kaheksakuulise tootmispraktika korraldatakse vastava eriala tehastes, teadusliku uurimise instituutides või TRU laboratooriumides. Oppeaja jooksul võtavad peaaegu kõik üliõpilased osa kateedrite teaduslikust tööst ja enamik lõpetajate diplomitöödest omab teaduslikku ja praktilist väärtust.

Ülikooli lõpetanud füüsik on suuteline edukalt töötama teadusliku uurimise instituutides ja vastavates tehastes insenerina.

Nõudmine füüsikute järele kasvab iga aastaga. Praegu tunnevad meie vabariigi teadusliku uurimise instituudid ja kõrgemad õppeasutused teravat puudust füüsikutest. Samuti vajab vabariigi tööstus iga aastaga rohkem kvalifitseeritud füüsikuid.

Füüsikaosakonna baasil valmistatakse ette ka astronoomide ja astrofüüsikute, kusjuures astronoomia valdkonnas spetsialiseeruvad üliõpilased õpivad 3 esimest aastat koos füüsikaosakonna üliõpilastega ning lõpus 2½ aastat omandavad teadmisi astronoomilistes eridistsipliinides.

Astronoomide tulevaseks töökohaks saab Tõraveres valmiv üleliidulise tähtsusega tähetorn.

KEEMIAOSAKOND

peab rahuldama vabariigi vajadusi kõrgema haridusega keemikute järele. Vajadused suurenevad iga aastaga ja seni on neid ülikooli lõpetajate arvel saadud katta vaid osaliselt. Umbes pool keemiaosakonna lõpetajatest siirdub teaduslikule tööle kõrgematesse õppeasutustesse või uurimisinstituutidesse. Ülejäänud suunatakse peamiselt tööstuste laboratooriumidesse. Võib nimetada terve rea tööstusi, kus TRU keemiaosakonna lõpetanud spetsialistide kaader moodustab märgatava (Järg lk-1 2.)

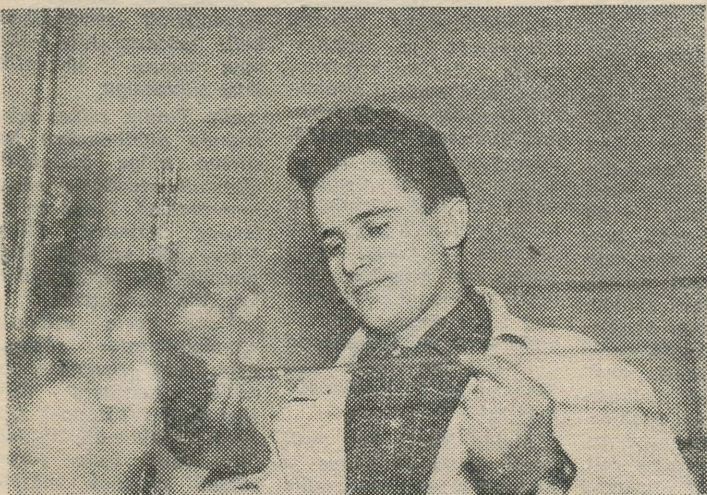
Eksamikirjanditest

Kõigil sisseastujatel, kellel tuleb sooritada eesti keele kirjalik eksam (kirjand), soovime tutvuda G. Laugaste brošüüri «Eksamikirjanditest».

Lausestust ja sõnavara analüüsitakse varasemate kirjandite põhjal: püütakse tähelepanu juhtida neile keele- ja stililvigadele, mis kõige sagedamini alandavad eksamihinnat. Brošüüri saab edukalt kasutada ka küpsuseksamiks ettevalmistamiseks.

Osta saab seda TRU peahoones asuvas müügilaust ja tellida posti teel lunamaksuga aadressil: Tartu Riiklik Ülikool, Kirjastusgrupp. M. ORMISSON

Keemiaosakonna diplomand Aarne Maaros uurib luminofooride ergastusmeetodeid.

jõu, nagu Tallinna H. Pöögelmanni nimeline Elektrotehnika Tehas, Tartu Aparaaditehas, Tartu Kammivabrik, Võru Gaasianalüsaatorite Tehas jt. Üksikud keemiaosakonda astujad, kes tunnevad huvi pedagoogilise tegevuse vastu, võivad individuaalplaani alusel õppides omandada ka keskkooli keemiaõpetaja kutse.

Edukaks töötamiseks keemia alal on tarvis tunda keemiateaduse teoreetilisi aluseid, osata rakendada mitmesuguseid uurimismeetodeid ja omandada laboratoorse töö vilumust. Keemikule vajalike teadmiste, oskuste ja kogemuste omandamine nõuab ülikoolis 5,5 aastat pingelist tööd, kus teoreetilised õppeained vahelduvad laboratoorsete praktikumidega, kus õppejõult saadud teadmistele liituvad teadmised iseseisvast tööst raamatuga või laboratooriumis. Kõige põhjalikumalt õpitakse tundma keemia põhiaineid: anorgaanilist, analüütilist, orgaanilist ja füüsikalist keemiat. Esimestel kursustel on tähtsal kohal ka matemaatika ja füüsika aluste õppimine, ilma milleta ei ole võimalik omandada teoreetilise keemia põhimõtteid. Praktilise laboratoorse töö oskusi saavad üliõpilased suurtes keemiapraktikumides, klaasitööde praktikumis, metallitööde praktikumis, raadiotehnika praktikumis. IV kursusel algab menetluspraktika, kus üliõpilased töötavad palgalistel kohtadel tööstustes või uurimisasutustes. Pärast keemiateaduse aluste omandamist toimub alates IV kursusest spetsialiseerumine kitsamale erialale, mille valivud üliõpilased ise vastavalt oma huvidele ja kalduvustele. Eriainete loenguil, eriseminarides ja eripraktikumides saadud sügavamaid teadmisi kasutavad üliõpilased mingi kitsa teadusliku probleemi lahendamiseks. Selle töö tulemused esitatakse diplomitööna.

Üliõpilaste erialane töö on orgaaniliselt seotud kateedrite teadusliku töö suundadega. Keemiakateedrite uurimistöö hõlmab teaduslikult aktuaalseid ja rahvamajanduslikult tähtsaid probleeme, nagu põlevkivi keemilise koostise uurimine, luminofooride süntees ja uurimine, orgaaniliste ühendite reageerimisvõime teooria, elektrokeemiliste protsesside uurimine jne. Tähtsamate teaduslike probleemidega tegelevad kateedrite kõrval veel uurimislaboratooriumid, kus oma panuse teaduslike probleemide lahendamisse annavad ka üliõpilased. Keemilise kineetika ja katalüüsi laboratooriumi põhiprobleemiks on orgaaniliste reaktsioonide üldised seaduspärasused, mille väljaselgitamine võimaldab hoopis uudselt läheneda mitte ainult keemia saavutuste kasutamisele rahvamajanduses, vaid ka looduses kulgevate keemiliste protsesside selgitamisele. Elektrokeemia laboratooriumis uuritakse elektrokeemiliste ja adsorptsiooniprotsesside rakendamist ainete puhastamisel, keemiliste vooluallikate loomisel ja mujal.

Vabariigi koolide jaoks kvalifitseeritud matemaatika- ja füüsikaõpetajate kaadrit valmistab ette

FÜÜSIKA-MATEMAATIKA PEDAGOOGILINE OSAKOND,

kuhu vastuvõtt toimub eraldi matemaatika- või füüsikaosakonda astujatest.

Pedagoogilise osakonna üliõpilased õpivad nende edaspidiseks elukutseks vajalikke matemaatilisi ja füüsika-alaseid aineid ning vaneimatel kursustel saavad ettevalmistuse pedagoogilis-metoodilistes õppestiisliinides. Alates teisest kursusest hakkavad pedagoogilise osakonna üliõpilased õppetööst vabal ajal tutvuma koolitööga, võtavad õpetajate juhendamisel sellest osa, abistavad õpetajaid klassivälises töös, annavad õpilastele oma erialal konsultatsioone, peavad ettekandeid õpilasingides jne.

Põhjaliku praktika koolitöö alal saavad üliõpilased neljandal ja viiendal kursusel toimuva 21-nädalase pedagoogilise praktika vältel, millele lisandub ka 4-nädalane tööstuspraktika kaasaja suurtööstuse organisserimisega ja tegevusega tutvumiseks.

Õppetöö Füüsika-Matemaatikateaduskonna pedagoogilises osakonnas kestab 5 aastat, teistes osakondades 5½ aastat.

A. MITT
K. REBANE
V. PAST

Viimastel aastatel on vajadus kõrgema eriharidusega bioloogide järele tunduvalt suurenenud. Bioloogidele esitatavad nõuded kvalifikatsiooni osas on kasvanud. Noorte materialistliku maailmavaate kujundamisel on tähtis osa täita õpetajatel-bioloogidel. Erilist tähelepanu osutab Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei muude teadusharude hulgas ka bioloogia kiirele edasiarenemisele.

Vabariigi nõudeid bioloogia-alase kaadri ettevalmistamisel rahuldab Bioloogia-Geograafiateaduskonna bioloogiaosakond.

Kõrgema haridusega biolooge valmistatakse ette bioloogiaosakonnas kahes eriharus — pedagoogika- ja teoreetilis-eksperimentaalses harus. Selline jagunemine kaheks eriharuks on osakonna õppetöös uudsuseks, mis leiab rakendamist alates eelolevast õppeaastast.

Bioloogiaosakonna pedagoogika eriharu lõpetajad asuvad tööle bioloogia-keemia õpetajaina vabariigi keskkoolides, kusjuures lisaks üldnimetatutele on neil õigus õpetada geograafiat 8-klassilistes koolides.

Bioloogiaosakonna teoreetilis-eksperimentaalse eriharu lõpetajad omandavad selles harus õppides sügavamaid teadmisi mitmel kitsamal erialal, mis võimaldab neil pärast lõpetamist edukalt tööle asuda teaduslikes uurimisasutustes ja laboratooriumides.

Õppetöö toimub kahel esimesel kursusel kõikidel üliõpilastel koos üldise õppeplaani alusel. Kolmandast kursusest alates õpivad pedagoogikaharu üliõpilased peale eriainete veel pedagoogilis-metoodilisi distsipliine ning tutvuvad koolitööga. Teoreetilis-eksperimentaalse haru üliõpilased hakkavad kolmandast kursusest alates kuulama erialaseid distsipliine ja sooritama eripraktikume.

Neljandal kursusel toimub üliõpilastele menetluspraktika 9 nädalat, mil jätkatakse diplomitöö materjalide kogumist.

Viiendal kursusel on üliõpilased pedagoogilisel praktilikal koolides. Koolides täidavad nad õpetaja ülesandeid vilunud metoodikute juhtimisel. Pedagoogiline praktika koolides viib üliõpilased vahenditult kokku nende tulevase tööga, siin saadakse vajalikke kogemusi ja teadmisi.

Õppetöö kestab pedagoogikaharus viis aastat, teoreetilis-eksperimentaalses eriharus 5,5 aastat.

Teoreetilis-eksperimentaalses harus õppides on tulevastel bioloogidel võimalus individuaalplaani järgi töötades omandada sügavaid erialaseid teadmisi valiku järgi kas mikrobioloogia, mükoloogia, taimede biokemia, dendroloogia, ihtioloogia, biofüüsika, antropoloogia, ornitoloogia või mõnel muul erialal.

Et kõrge kvalifikatsiooniga biolooge vajavad lisaks koolidele ja teaduslikele asutustele ka paljud tööstusettevõtted ja laboratooriumid, siis tuleb kõigiti tervitada nende ettevõtete ja asutuste hoolt oma kaadri järelekasvu eest, kus on suunatud noori ülikooli bioloogiat õppima. Nii näiteks võib Tartu Piimakombinaadi juhtkond kindel olla, et Milvi Pajusaarest, kelle ta lähetas õppima, saab kombinaat endale mõne aasta pärast tubli kvalifitseeritud spetsialisti.

Lisaks statsionaarsele osakonnale avatakse eeloleval õppeaastal vas-

(Järg lk-1. 3.)

Et mate-

maatika põimub tänapäeval üha tihedamini teiste teadusalade ja tehnikaga, et matemaatilisi meetodeid rakendatakse järjest laiemalt tootmises ja planeerimises — seda võivad väita TRÜ arvutuskeskuse töötajad juba omavene töö põhjal.

Nii uuritakse arvutuskeskuses näiteks tehaste töö planeerimise matemaatilist metoodikat. Mõõdunud sügisest alates arvutati iga kuu alguses Tartu Aparaadiehituse Tehase tööpinkide koormused vastavalt etteantud tootmisülesandele. Koormusarvutuse tulemused võimaldasid tehasel oma tööd muuta rütmilisemaks. Samuti uuritakse metoodikat, mis võimaldaks planeerida sovhooaside ja kolhooside tootmistegevust. Arvutused Luunja sovhooosi kohta näitasid, et majandil on võimalik toota söötasid umbes 40% odavamini kui seni.

Uuritakse ka mitmesuguseid transpordi- ja jaotusülesandeid. Transpordiülesannete katselisel lahendamisel saadud optimaalsed veoalandid annavad 3—10% kokkuhoidu võrreldes seni kasutatud plaanidega. Kuid transpordiülesannete massiliseks lahendamiseks vajalik metoodika on veel väljatöötamisel. Jaotusülesannetest märgime kütuste jaotamise ülesannet, mille uurimine ja lahendamine toimub

ARVUTUSKESKUS

koostöös Teaduste Akadeemia

Energeetikainstituudiga. Praegu on lahendamisel kütuste jaotamise ülesanne Tartu linna jaoks.

Peale nende uuritakse veel teisi- gi probleeme, nagu näiteks dünaamilise planeerimismeetodi rakendusi metsamajanduses, bioloogiliste protsesside modelleerimist pideva toimega arvutusmasinatel, algebraliste võrrandite lahendusmeetodeid, programmeerimise ja tõlkimise automatiseerimise meetodeid jne.

Peale teadusliku uurimistöö teostatatakse arvutuskeskuses veel arvutusi tellijate poolt esitatud ülesannete lahendamiseks. Nii on teostatud arvutustöid Teaduste Akadeemia Küberneetikainstituudile, Teaduste Akadeemia Füüsika ja Astro- noomia Instituudile, TPI-le, EPA-le jt., peale selle muidugi ka ülikooli enese paljudele kateedritele.

Kõik noored, keda tõsiselt huvitab uute matemaatiliste meetodite väljatöötamine ja rakendamine majanduse, bioloogia, meditsiini, keeleteaduse valdkonnas või teistel aladel, on matemaatikaosakonnas teretunud. Sest kogu see uudne problemaatika ootab alles oma läbi- töötamist, ootab juurdlevaid päid ja töökaid käsi.

I. KULL

KAS MASIN SUUDAB INIMEST ASENDADA?

Järjekordne S-klubi töökoosolek, arvult juba neljas, toimus teemal «Kas masin suudab asendada inimest?» Ettekandega esines TRÜ arvutuskeskuse juhataja sm. I. Kull.

Pärast ettekannet puhkes koosviibi- jate vahel huvitav mõttevahetus elektronarvutusmasinate, küberneetika jne. üle.

E. LEES

Lõpetajad suunati kohtadele

Neid, kellele käesolev semester on ülikoolis viimane, on nüüd harva auditooriumis näha. Lõpetajatele on kõik loengukursused juba loetud. Kuid töörikkad paevad on neil siiski. Lõplikku viimistlust vajavad diplomitööd, peagi seisavad ees riigieksamid. Juba mõne kuu pärast tuleb aga praegustel diplomandidel viie-kuue ülikooli- aasta jooksul õpitud teadmisi ja oskusi näidata töökohal.

Oma tulevased töökohad saavad lõpetajad teada riiklikus suunamiskomisjonis. Tänavu alustas komisjon tööd juba märtsis ja nüüd on suunamine lõppemas. 488 lõpetajat on töökohad teadmata ainult farmaatsiaosakonna diplomandidel, kes viibivad alles praktilal.

Et töökohti pakuti igas osakonnas rohkem, kui oli lõpetajaid, siis oli igal komisjoni ees seisjal olemas valikuvõimalus. Eelistatud olukorras olid muidugi õppe- ja ühiskondlikus töös enam silmapaistnud lõpetajad. Kutsutakse ju tööle suunatavad komisjoni ette nn. pingerea järjekorras.

Kõik lõpetajad said töökoha vastavalt erialale. Vabariigi meditsiinitöötajate koosseis täieneb 203 arstiga. Ajaloo-Keeleteaduskonna 100-st ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna 73-st lõpetajast asub suurem osa tööle õpetajatenä. Õpetajaid vabariigi koolidele annavad ka Bioloogia-Geograafiateaduskond ja kehakultuuriosakond. Majandusteadlased asuvad tööle mitmesugustes vabariigi asutustes ning ettevõtetes, juristide peamiseks töökohaks on prokuratuuri- ja kohtuorganid. Parematest lõpetajatest saavad noort täiendust ka teaduslikud ja uurimisasutused.

Tänavusi lõpetajaid võime tuleval aastal kohata vabariigi igas linnas ja rajoonis. Suurem on olnud vajadus spetsialistide järele siiski just maaraajoonides. Väljapoole vabariiki sõidavad ainult keemikud Enno Möttus ja Juhan Püvi. Neid ootab ees töö Sahhalini Geoloogiavalitsuses.

L. ILVES

Pildil: ajaloo-osakonna lõpetaja Endel Ojasild kirjutab suunamiskomisjonis alla oma tulevasele töökohale.

P. PUKSI foto

Sel õhtul istuti Tiigi tänava ühiselamu ühes toas kaua üleval. Laual põles küünlal, suur kohvikann oli kaetud padjaga, oli hämar ja soe. Räägiti strukturalismist, tööst, tunnetest, punasest mooniväljast ja buldooseritest. Rääkijad olid meie kursuse, eesti filoloogia neljanda, tüdrukud. Vahel lubab meeleolu tõelda välja mõndagi:

«Kui palju on ometi inimeses ilusad!»

«Ja ka inetud...»

«Ilusat on rohkem, palju rohkem!»

Ja siis ütles Helvi mõlikult: «Juba sellepärast tasub uskuda, et ilusat on rohkem, et üks inimene on kirjutanud «Jean Cristophe'le»...»

Vahel tundub, et tahaksime korraga olla igal pool, nagu lõhestada end väikesteks rakukesteks, et osa saada maailma kogu rikkusest, värvikusest, et näha korraga paljusid kohti, olla samaaegselt kontaktis paljude ebatavaliselt kaunite inimestega. See unistus sellisel kujul on ju teostamatu. Ta teostub siis, kui elada ja mõelda sügavamalt, töötada suurima armastusega, rohkem mõista, süveneda inimestesse, kes elavad ja kõnelevad su kõrval, rohkem anda teistele — siis tunned, et maksimaalselt kasutad ära õnne olla inimene.

Nii me vahel arutame. On juba hilja. Meida kustutab küünlal, süütab laevalguse ja ütleb magaminekut seades: «Aga kõige suurem rõõm on ikka tööpoolest töörõõm! Kui hakkad üht asja tegema,

mööda vanade raamatute lehekülgi, uurivad eesti kirjakeele arengut, konstrueerivad muistseid länmeresoomes keele oletatavaid sõnatüvesid, kuid nad käivad ka vabatahtlikult kuulamas dots. Rät-

kannab ette UTU teaduslikul konverentsil — teemaks on Teuvo Pekkane- ni raamatu «Raudsete käte usk» tõlkevõrdlus.

Teine konverentsitöö valmib Juta Seersandil. See valgepäine vaiks ole-

Ilusat on rohkem

satud hoogu, see haarab sind — küll on hea!»

Kes on eesti filoloog ja milline on tema töö?

Tema töömaadeks on seminariraamatukogu, peahoones, Kreutzwaldi-nimeline Kirjandusmuuseum oma rikkaliku rahvaluulekoguga ja ka ühiselamutoa kõigi elanike jaoks pisut liiga kitsas laud, sageli üle ujutatud õisest laualambivalgusest. Filoloogi sõpradeks on iga liiki sõnaraamatud, ajakiri «Looming» ning «Keel ja Kirjandus». Tema de- viisiks on: Loe! Loe! Loe! Ja seda loetavat on nii palju, et vahel tekib tunne — ilaigi ei jõua harata sajanikkugi sellest, mida peaks. Eesti filoloogide kursusetööd käsitlevad kirjandusteoste keele ja stiili küsimusi, eesti keele õpetamise metoodikat, pedagoogilisi probleeme, ajakirjanduse ajalugu, murdeid ja sugulaskeeli. Eesti filoloogid rändavad

sepa loenguid strukturalismist, samuti lihtsalt huvist, ilma käsuta, kuulavad nad doktor Saarma loenguid psühhopatoloogist, nad juhendavad keele ja kirjanduse ringe Tartu koolides, loevad EPA ajalehe korrektoori, õpivad fakultatiivselt teisi keeli. Nad käivad suviti ekspeditsioonidel murret, rahvaluulet ja sugulaskeelte materjale kogumas, kuid need matkad sisaldavad muudki — unustamatuid kohtumisi lihtsate tööinimestega, nende elu ja meie maa tundmaõppimist. Ja siis kirjutavad üliõpilased sellest ülikooli ajalehes — meie lehe juures on peajõuks just eesti filoloogid. Nii saavad meist pedagoogid või ajakirjanikud, korrektorid või tõlkijad, tuleb aga kindlasti ka teadusliku töö tegijaid.

Meida Noot on eesti keele eriala üliõpilane ja kirjutab praegu tööd, mille

misega tõsine ja tasakaalukas tüdruk valis kirjanduse eriala. Juta konverentsitöök on «Osvald Toominga teoste kanglane». Laual ongi tal praegu kuhi Toominga raamatuid, selle kõrval aga keraamiline vaas, mille praktika lõpul oma noorele õpetajale kinkisid Rakvere Internaatkooli kasvandikud, kelle südame Juta võitis oma ranguse ja südamlikkuse sünteesiga.

Ülo Tuulik esines nõukogude publitsistikat käsitleva tööga üliõpilaste humanitaarteaduste alasel konverentsil. Tema on tulevane žurnalist. Mailis Noore töö «Rudolf Sirge novellistina» esitati üliõpilastööde konkursile.

Eesti keele eriharus, «keeleinimeste» rühmas, nagu meil öeldakse, on tublid saarlased Silvi Kaasik, Helvi Koppel, Juta Mets. Mäletan, kuidas Silvi kord astus tuppa, silmad peaaegu märjad.

SUUISEL PRAKTIKAL

Rahvaluulealane filmimine
Jänelal 1961. aastal (pildil
paremal).

E. LAUGASTE foto

Rahvaluulikut küsitlemas
Noarootsis 1961. aastal.

A. RÖÖMU foto

KIRI õpetatud sõbrale

Tervist, kolleeg!

Ara imesta, et sind kolleegiks
nimetan. Olen pedagoogilisel prak-
tikal ja oman seega täit õigust
ennastki koolmeistriks pidada.
Naerad? Ma tean, et sa naerad.
Tuleta meelde, kuidas sa ise esi-
mest korda klassi ette läksid, siis
enam ei naera.

Annan juba teist nädalat tunde.
Nii mõneski päevikus ilutsevad
minu kirjutatud neljad ja viied, ja
et mitte nii ühekülgne olla nagu
mõni noorpoet oma loomingus,
siis vahelduseks kahed-kolmed ka.
Nii kaua kui tunde kuulasime, pol-
nud vigagi. Kritiseerisin vapralt
vanu pedagooge ega jätnud kivi
kivi peale nende metoodikast. Tam-
pisiin pulbriks õpetajate erialased
teadmised, kasvatuslikku momenti
ei leidnud ma tundidest aga sel
põhjusel, et seda seal ei olnudki.
Kui mitte just ülemaailmseid re-
forme haridusalal, siis vähemalt
oma IV-c klassis, olin kindel, saa-
vutan põhjalikke muutusi nii
õppeedukuses kui ka distsipliinis.

Enne praktikat lugesin kapsaks
kõik kättelepuutuvad konseptid. Ve-
dasin raamatukogust koju seal
leiduvad pedagoogikaalased teosed
ning kirjutasin foneetiliselt trans-
kriptsioonis ümber «Mahtsa sõja».

Esimene tunnikonspekt ei mah-
tunud ühte kladesse ära. Viimaks
ometi läksime tundi, mina ees ja
terve ešelon pealtkuulajaid taga.
Iga sammuga muutusid mu põlved
ikka nõrgemaks ja kui klassi jõud-
sime, pani üks tüdruk sealt kil-
(Järg lk-l 4.)

A. SARAPUU

Sügisel

Mäletan veel väga
selgesti seda uue, val-
miva maja lõhna esi-
mese kursuse tööpäe-
varest. Midagi, mis on
segu lubjast, krohvi-
mördist ja kevadnre-
des tantsivatest päike-
sepuudemetest. Selles
lõhnas on porise õue
auru, selles on torn-
kraanade kõrget kar-
gust ja veel midagi —
midagi erutavat ja kut-
suvat. See on peaaegu
valmis maja lõhn.

Täpselt nii on see
praegu ehitatavas uues
ühiselamus. Mehed
krohvivad viimast kor-
rist, kummitorus pori-
seb mõrt. Puusepp-
meistrid puurivad us-
tesse lukkude panemi-
seks auke, kopsivad
aknaraamide kallal ja
lõikavad klaasi. Põ-
randad on pandud, ka
suurem osa aknaid on

ees. Need on suured
aknad sel uuel ühis-
elamul. Väikese toa
peaegu terve üks
sein on klaasist. Val-
gust saab siin olemal

Tiigi tänava uus
ühiselamu saab valmis
sügiseks, 1. septemb-

viielandal korrusel on
puhketoad, teisel ja
neljandal korrusel aga
on ette nähtud õppe-
toad. Pidevalt on sooja
vee saamise võimalus.

Varsti algavad maja
juures maaltööd. Ehi-
tusemehed ootavad siis

kolime sisse

riks. Kaks aastat tagasi
valmis uus ühiselamu
Pälsoni tänaval. Kas
ka see, ehitatav maja,
saab nii tore nagu eel-
mine? Ta saab tore-
dam. Vaatad viiekorru-
selise maja akendereale,
unustad pori ja prahi-
hunnikud õuel ja te-
kibki kujutus: hall
maja, värvilised akna-
raamid, mugavad väi-
kesed 2- ja 3-inimese
toad. Tubades on seina-
kapid, kušettvoodid.
Esimesel, kolmandal ja

meie tudengite abi. Eri-
ti teretulnud on kate-
gooriaga maaltõimehed.

Kes valmivas ühis-
elamus elama hakka-
vad, pole veel kindel.
Kas need 404 üliõpilast
on arstid või filoloogid,
matemaatikud või ju-
ristid, polegi nii olu-
line. Tähtis ja tore on
see, et osa meist saa-
vad endale seal meel-
diva kodu.

A. SARAPUU

«Mul nii kurb päev täna.»
ütles ta saarlastele omasel
rabelal kõnetoonil, «vi-
mast päeva olen koolis,
praktika lõpeb...» Lohu-
tasin: «Oh, Silvike, varsti
oled seal päriselt, alati-
seks!» Ja tema vastas:
«Tuleks see aeg juba ru-
tem!» Silvist saab kind-
lasti hea õpetaja.

Heli Liin, hüüdnimega
Tuti, on kursusel isete-
gevustöö hingeks. Olgu
TRÜ segakooris, olgu
kursuse ansambelis või
lihtsalt ülemeelelikult suusa-
päevalt kojuõidul bus-
sis — ikka on Tuti hele
hää! laulu üles võtmas.
Kohe lisandub Marianne
Tuhkaneni kõrge sopran,
toetavad oma «tõrrepõh-
jaga» Marje Illi ja Mari-
Ann Kadarpi, ja kõlabki:
«Meid noori karastab töö,
ta rütm ja ta võlu...»
See laul meenutab Narvat,
Kundat, Sirgalat, ehitus-
suvesid ja seda, et paljud
võivad oma eriala «filo-
loog» kõrvale kirjutada
«betoneerija» või «armee-
rija».

Ehituspäevadest on
meie kursusevanemal ja
«päikesepoisil» Peeter Hei-
nal üks suurepärane luu-
letus. Näüd ongi aeg ni-
metada kursuse kirjamehi.
Vendade Tuulikute nimed
on vabariiklikult tuntud,
oma luuletusi on ajakir-
janduses avaldanud ka
pikk napsilõnaline Leo Il-
ves, on teada, et ka Heli

tuvõtt ka mittestatsionaarsesse bioloogiaosakonda. See avab paljudele
soovijatele võimaluse õppida bioloogiat oma igapäevase töö kõrval,
kasutades kõiki neid õigusi, mida seadus tagab mittestatsionaarsetele
üliõpilastele tasuta lisapuhkuse jne. näol.

A. SAAR

MÕNI SÖNA GEOGRAAFIAOSAKONNAST

Keskkoolis õppides ja töötades kujunes kindlasti paljudel veendu-
museks: tahan saada õpetajaks. Kuid millise eriala õpetajaks? Kas
mitte geograafiaõpetajaks, kes õpilastele tutvustab meie kodumaa
lõpmatult mitmevalgelist loodust ja nõukogude inimese saavutusi,
kaugete maade ja rahvaste elu ja kelle jutustused enda poolt läbitud
radadest äratavad teadmishimu ja rännulust.

GEOGRAAFIAÕPETAJAID valmistatakse ette TRÜ Bioloogia-
Geograafiateaduskonna geograafiaosakonnas, samuti geograafie-spet-
sialiste väga mitmesugustel erialadel. Käesolevast aastast alates toi-
mub vastuvõtt pedagoogilisse haru eraldi teistest erialadest.

Pedagoogilises harus kestab õppetöö 5½ aastat, sellest vii-
mane semester mittestatsionaarselt. Esimesel-teisel kursusel õpitakse
üldaineid (matemaatika, füüsika, keemia jt.), mis on edasiste tead-
miste baasiks, ning võetakse läbi põhilised geograafilised ained.
Uhtlasi toimuvad esimestel aastatel vastavad õppepraktikad, mille
kestus kummaldi aastal on kaks kuud. Vanematel kursustel õpitakse
regionaalseid geograafilisi ja mitmesuguseid bioloogilisi aineid,
samuti pedagoogilisi-metoodilisi distsipliine. Otsestest pedagoogitöö
kogemusi omandavad tulevased õpetajad viielandal kursusel toimuva
pedagoogilise praktika vältel, kus nad 8 nädala kestel täidavad koo-
lides õpetaja ülesandeid metoodikute juhendamisel. Viimase semestri
vältel töötab üliõpilane juba oma tulevasele töökohal õpetajakandi-
daadina, jätkates õppetööd mittestatsionaarselt.

Võimalikult üksikasjaliselt püütakse tulevase pedagooge tutvustada
kõige sellega, mis neile edasiseks tööks pedagoogilisel alal on vaja-
lik. Koduvabariigi tundmaõppimiseks toimuvad ekskursioonid Põhja-
Eestisse, Kagu-Eestisse, Saaremaale jm. NSV Liidu looduslike vöõn-
ditega, nõukogude rahva ülesehitustööga tutvutakse ekskursioonidel
Koola poolsaarele ja Kaukaasiasse.

Pärast diplomitöö kaitsmist saavad lõpetanud keskkooli geograafia-
bioloogiaõpetaja kutse õigusega õpetada ka keemiat 8-klassilises
koolis.

PEALE PEDAGOOGIDE valmistatakse geograafiaosakonnas ette
majandusgeograafia, klimatoloogia ja hüdroloogia, füüsilise geograa-
fia ja teiste erialade spetsialiste. Tulevaste majandusgeograafide töö-
põlluks on eelkõige tootmise ratsionaalse paigutuse küsimused, lin-
nade ja asulate perspektiivne planeerimine. Meie põllumajandus vajab
ulatuslikke mikrokliimaatilisi uurimisi, kus avaneb tööpõld klimatoloogi-
dele. Füüsilise geograafia eriala spetsialistid tegelevad loodusliku kesk-
konna komponentide: mullastiku, reljeefi jne., eelkõige aga maastiku-
liste üksuste kompleksse uurimisega. Kitsama eriala üliõpilased lähe-
vad alates IV kursusest menetluspraktikale ettevõtetesse ja asutus-
tesse. Vajaduse korral suunatakse neid menetluspraktikale välja-
poole Eesti NSV-d. Nii on praktika ajal töötatud Mustal ja Valgel
merel, Volga-tagustes steppides, Krimmis, samuti Baikali ääres ja
Ussuurimaal. Et geograafidel-spetsialistidel, eriti maastikulise uurimise
ja hüdroloogia alal tuleb teha raskeid välitöid, on neil erialadel mees-
üliõpilased eriti teretulnud.

Geograafilist eriharidust on võimalik omandada ka mittestatsionaar-
sel teel, kusjuures õppetöö aluseks on statsionaarsetega ühised õppe-
plaaniid ja ka programmilised nõudmised on samad.

V. MUREL

Õppetöö kestab GEOLOOGIAOSAKONNAS viis ja pool aastat. Teo-
reetilise õppetöö raames tutvuvad geoloogiaosakonna üliõpilased kõigi
moodsate uurimismeetoditega, muuhulgas radiomeetriaga ja geofüüsi-
kaliste meetoditega. Loengute kõrval pannakse noorte geoloogide ette-
valmistamisel suurt rõhku praktilistele töödele, eriti aga suvel toimu-
vatele õppe- ja menetluspraktikatele. I kursuse järgne õppepraktika toi-
mub Põhja- ja Lõuna-Eestis. II kursuse õppepraktika sisuks on geoloo-
gilise kaardistamise metoodika omandamine. See praktika toimub osalt
Põhja-Eestis, osalt Krimmis. Pärast III kursuse lõpetamist siirduvad
praktikandid suveks Tadžikistani Geoloogiaavalitsuse ekspeditsioonides-
se. IV kursuse järgne menetluspraktika ja diplomitöö koostamisele eel-
nev praktika toimuvad Eestis.

Nende praktikate vältel ja samuti viimaste kursuste teoreetilistel
õpingutel on geoloogiaosakonna üliõpilastel võimalik spetsialiseeruda
mitmesugustele erialadele. Sellisel juhtumil võib õppetöö kulgeda ka
individaualplaani järgi.

A. RÖÖMUSOKS

AJALOO- KEELE- TEADUS- KOND

Ajaloo-Keeleteaduskonda võetak-
se vastu 150 uut, pedagoogikut-
sele valmistuvat üliõpilast. Neist
asub 45 õppima eesti keele ja kir-
janduse osakonnas, 30 vene keele
ja kirjanduse osakonnas, 50 võõr-
keelte osakonnas ja 25 ajaloo-osa-
konnas.

Niisiis tuleb paljudel kõrgema
hariduse omandamise huvilistel la-
hendada mitte ainult konkreetse
eesmärgi küsimus — millisesse osa-
konda astuda, vaid ka iseendale
seatud küsimus — kas mul on ka
küllaldaselt eeldusi valitud kutse
omandamiseks?

Neis küsimustes orienteerumiseks
tuleb eeskätt järgmist silmas pi-
dada.

Taoteldav pedagoogikutse eeldab
kõigepealt hea tervisliku seisundi, eriti tasakaalustatud närvisüsteemi
juures maailmavaatelist selgust, enesekindlust ja kõlbelist tahet, mis
on suunatud organiseerima kogu isiksuse jõud tänapäeva kõrgeima
ideaali — kommunistliku ühiskonna inimese kasvatamiseks.

Peab olema eeldusi ja huvi keelte omandamiseks. Keelte
valdamine eeldab head mälu, teravat kuulmist, selgeid akustilisi kujut-
lusi ja hääleorganite laitmatut funktsioneerimist, et ei tekiks mitmesu-
guseid foneetilisi raskusi ega kõnehäireid.

Keelteosakondadesse astujail peab olema huvi ka kirjanduse vastu,
mis avaldub juba keskkoolis arendatud sellealaste teoste lugemuses
kui ka mõningal määral iseseisvais sõnaseptsustes. Tuleb veel märkida,
et keelteosakondadesse astujail peavad olema keele ja kirjanduse ala-
sed huvid ning eeldused mõningal määral tasakaalus, sest vastavate
osakondade lõpetamine osutub raskeks, kui näiteks kirjandusehuviline
ei suuda mõista ega omandada abstrakteid keeleajaloolisi seaduspära-
susi või kui keelehuviline osutub saamatuks kirjandusteooria ja esteetika
ideoloogiliste, filosoofiliste probleemide ees.

Needsamad pedagoogieeldused ja tegelikkuses valitsevate seadus-
päraste tunnetamise huvid peavad olema ka ajaloo-osakonda astujail,
sest siingi on oma osatähtsus keelte omandamisel ja kirjanduse ning
muude kunsti-, kultuuri-, ideoloogilis-poliitiliste nähtuste mõistmisele.

Dots A. PÄRL

Need üliõpilased, kes ülikooli tulevad ilma tootva töö staažita, saavad
esimesel kursusel vajaliku töökaras-
tuse mõnes Tartu käitis (koos kva-
lifitseerimise omandamisega vasta-
val alal). Teisel ja kolmandal kur-
(Järg lk-l 4.)

Tartu Riiklik
Ülikool 3

MARI VIIDING

susel on komsomolitöö ja muu ühiskondlik tegevus tihedasti seotud kooliga (pioneerirühmajuhtidena, õpilaste erialaringide konsultantidena jne.).

See, kes tahab saada ajaloolaseks, peab omama võimeid ajalooliste sündmuste, nähtuste ja daatumite meelepidamiseks ning õigete järelduste tegemiseks, peab kasvatama eneses tähelepanelikkust, et mõista mitte ainult minevikku, vaid näha sügavamalt kaasaega ja tulevikku.

Rööbiti ajalooõpetajate ettevalmistamisega rahuldab ajaloo-osakond vabariigi vajadusi kunstiajaloo, arheoloogia ja etnograafia ala spetsialistide ettevalmistamisega.

Kuigi eesti filoloogia osakond põhiliselt valmistab ette tulevase emakeeleõpetajaid, on osakond seni andnud mitte ainult kvalifitseeritud töötajaid koolile ja haridusalale, vaid küllalt rohkesti ka teaduslikke töötajaid eesti keele, läänemeresoome keelte, eesti kirjanduse ja rahvaluule alal kõrgematele koolidele ja teaduslikele uurimisinstituutidele, samuti korrektoreid ja keelelisi toimetajaid kirjastustele, töötajaid ajakirjanduse, raadio ja televisiooni alale, muuseumidele, raamatukogudele jne.

Vene filoloogia osakond valmistab ette peamiselt õpetajaid vabariigi koolidele. Vastavalt sellele on organiseeritud ka õpetamine, nii et see aitaks tulevastel õpetajatel kujuneda täisväärtuslikeks oma ala spetsialistideks. Vene filoloogia osakonnale on eriti väärtuslikud need sisestajad, kes valdavad, kasvõi ainult teatud määral, mõlemad — vene ja eesti keelt. Kuid osakonna õppeplaani on koostatud ühtlasi nii, et see võimaldaks andekamail üliõpilastel ka edaspidi, pärast ülikooli lõpetamist jätkata teaduslikku enesetäiendamist.

Tartu Riiklik Ülikool valmistab ette inglise, saksa ja prantsuse keele õpetajaid keskkoolidele. Sel alal on Ajaloo-Keeleteaduskonna võõrkeelte osakonnal juba pikaajaline praktika. Seoses võõrkeelte õpetamise laiendamisega ja erikoolide loomisega (kus edaspidi õpetatakse rida aineid, nagu ajalugu ja geograafiat, vastavas võõrkeeles) on vajadus võõrkeeleõpetajate järele tublisti kasvanud. Viieaastase (kaugõppes kuueaastase) õppeaja jooksul on üliõpilastel võimalik vilunud õppejõudude juhtimisel erialaks valitud keelt omandada põhjalikult nii teoreetiliselt kui ka praktiliselt.

Oigusteaduskonna õppeaeg statsionaarsetele üliõpilastele on 5 aastat. Siin valmistatakse ette töötajaid kohtutele, prokuratuuri- ja miilitsaorganitele, samuti advokaate, notareid ja juriskonsulte. Lõpetanutele on võimalik töötada ka täitevkomiteedes ja sotsiaalkindlustuse osakondades.

Kommunistliku ühiskonna laiahaardelise ehitamise perioodil on nõukogude juristidel suured ülesanded. Inimestele on vaja selgitada õigusnorme, kasvatada nendes õiged arusaamised. Viimaste kurgide arusaamised. Viimaste kurgide arusaamised.

suste üliõpilastel on võimalik spetsialiseeruda. Olenevalt huvialast pühendatakse suuremat tähelepanu kas kriminaal-, tsiviil- või haldusõigusele. Oigusteaduskonna erialasteks põhidistsipliinideks on riigi ja õiguse ajalugu, riigi-, haldus-, tsiviil-, kriminaal-, töö- ja kolhoosiõigus, rahvusvaheline õigus, kriminalistika, kriminaal- ja tsiviilprotsess jt.

Et omandada praktilisi kogemusi, viibivad III kursuse üliõpilased 12 nädalat menetluspraktikal rahvakohtutes, prokuratuuri- ja miilitsaorganites ning kohalikes täitevkomiteedes. Viimendal kursusel töötavad üliõpilased 22 nädalat palgalistel ametikohtadel.

Prof. P. VIHALEM, Oigusteaduskonna dekaan

Majandusteaduskonnas kestab statsionaarsete üliõpilaste õppeaeg 5 aastat. Teaduskond jaguneb kaubandusharuks ning rahanduse ja krediidi haruks.

Kaubandus- ja rahanduse valmista- takse ette töötajaid riiklikule ja koöperatiivkaubandusele (kaubatundjad, kaubandusökonomidid). Vanematel kursustel spetsialiseeruvad üliõpilased toidukaupade, tööstuskaupade või kaubandusökonomistiplaneerija erialale. 1962. a. sügisel vastuvõetavad statsionaarsed üliõpilased saavad õppida toidukaupade eriala, mittestatsionaarsed toidukaupade, tööstuskaupade või ökonomisti eriala.

Rahanduse ja krediidi harus valmistatakse ette töötajaid rahandusorganitele ja pankadele, aga samuti ka tööstusettevõtetele ja teistele nõukogude organitele. Peale otseste rahandusala küsimuste tutvuvad üliõpilased üksikute rahvamajandusharude ökonomika, tööstusharude tehnoloogia ja majandusliku tegevuse analüüsiga.

Majandusteaduskonna õppeprotsessi üheks osaks on tootmispraktika. III kursusel on see 4-nädalane, 8. ja 9. semestril on see kokku 52 nädalat. Viimasel tootmispraktikal töötavad üliõpilased kaubandusettevõtetes või rahandusorganites palgalistel kohtadel.

Üliõpilastel, kellel puudub kaheaastane tööstaaž, tuleb esimesel kursusel töötada ülikooli poolt määratud töökohtadel. Õppetöö on neil õhtuti.

Prof. P. VIHALEM, Majandusteaduskonna dekaan

Möödas on kaunid talvapäevad. Tuleval talvel ootavad meid jälle Kääriku ja Vellavere spordibaasid.

Kiri õpetatud...

(Algus lk-1 3.)
judes plehku: nii valge näo ja plagisevate hammastega mees ei saa olla keegi muu kui kodukäija. Igatahes hirm ja aukartus olid vastastikused. Ja... konspekt paberil on küll hea asi, aga veel parem, kui ta on peas.

Järgmiste tundidega mu enesetunne paranes. Isegi päevikut olin juba suuteline klassis täitma. Siis haigestus õpetaja. Olin uhke: alles nüüd näitan oma võimeid! Õpiti «Kevadet». Et iga korralik pedagoog enne tunni esitamist tundmatuid sõnu seletab, seda teadsin. Nägin kurja vaeva, kuid ei leidnud ühtegi sõna, mida ma ei tunne. Pärast pikki kaalutlusi otsustasin «ahjuroobi» kasuks. Seletasin põhjalikult selle sõna etimoloogilist päritolu ja roop ise kui näitlik õppevahend käis nobedasti käest kätte. Lapsed vahtisid mind nagu fakiiri. Olin uhke saavutatud efekti üle ja vajutasin terve kriidipulga tahviile «ahjuroobi» järele punktiks.

Tund hakkas juba lõpule jõudma, kui klassi astus turske noormees. Ta heitis põlastava pilgu minule ja tüüris siis esimesele tühjale kohale. Vandusin ennast, et ma õigel ajal kõiki suurusi tundma polnud õppinud — äkki on õppealajuhataja! Noormees pani iirise suhu, võttis plekist püstoli ja hakkas mind sellega sihtima.

«Õpetaja, ärge kartke! See on minu pinginaaber,» tutvustas pisike rohulirtsutaoline poiss ta kõrvalt. Rahunesin. Saabunu oli Jüri Mauk, ainus õpilane klassis, keda ma veel näinud ei olnud ja kelle kohta direktor ütles: «Ah, see ootab ainult kevadet. Saab kuusteist aastat vanaks ja mingi siis, kuhu tahab. Meie temaga enam ei tegele.»

Õige ka. Mis sa ikka sihukese veidrikuga peale hakkad, kes koolis ei taha käia ja kes juba kuusteist aastat vana on! Lähenesin noormehele, kummardusin ja palusin teda mänguasi ära anda. Mauk pilgutas kõikemõistvalt silma ja sosistas: «Kumba tahad? Mul on neid kaks.» Ta sirutas ka teise kae välja. Sealgi oli püstol. Igaks juhaks konfiskeerisin mõlemad. Mauk oli rabatud. Ilmselt polnud ta varem nii ahnet õpetajat kohanud. Ta toibus aga kiiresti ja võttis taskust kada. Viuudil lendas paberitükk esimeses pingis istuvale poisile kullasse. Mul läks sapp keema. Kärtasin: «Stipilt mahal!» Mauk naeris ja kallast pool potti tinti oma naabrile krae vahele. Kõsisin päevikut. Ime küll, andiski. Kirjutasin suurelt üle lehe: «Poisil nakk tuliseks teha! Rikub koolis korda ja ei kuula õpetajate sõna. Klassijuhataja.»

Paar päeva tagasi tegin klassikirjandi teemal «O. Lutsu «Kevade» kompositsioon ja stiililised iseärasused.» Tead, mis need põrgulised tegid? Andsid ära täiesti tühjad vihikud. Ainult üks poiss, seesama rohutirts, oli kirjutanud, et seda, mis kompostiljoon on, tema ei tea, aga «Kevades» siili iseärasustest üldse juttu ei ole ja Toots olevat hoopis kassi skalpeerinud.

Panin poisile viie. Sain temalt idee. Skalpeerima! Ometi üks keerulisem sõna, mille tähendust seletama

ARSTI-TEADUS-KOND

vahenditega või teeb ülikeerukaid operatsioone, et temast räägitakse ja kirjutatakse kui kangelasest, kui õilsast ja ülimalt humansest inimesest — see on nii mõnelgi juhul õige ja selliseid arste on ka vaja. Partei programmis on see ikkseenit: «Täielikult rahuldatakse linna- ja maaelanikkonna vajadused iga liiki kvalifitseeritud arstiabi järele».

Kuid see pole siiski ainuõige ega peamine. Peamine on ikkseenit partei programmi järgmises lõikes: «Sotsialistlik riik on ainuke riik, kes võtab enda peale hoolitsuse kogu elanikkonna tervise kaitse ja pideva parandamise eest. Seda tagab sotsiaalmajanduslike ja meditsiiniliste abinõude süsteem. Viiakse ellu ulatuslike abinõude programm, mille eesmärgiks on vältida ja resolutsioonist vähendada haigusi, likvideerida massilised nakkushaigused, pikendada eluiga.»

Siit näeme, et arstilt nõutakse hoopis suuremat ja tähtsamate ülesannete täitmist, kui seda on ainult haigete ravimine, kui kõrgel tasemel see ka ei seisaks. Kommunismiajastu arst peab aktiivselt osa võtma kogu elanikkonna tervise kaitsest ja pidevast tervise parandamisest, sest kommunismi eduka ülesehitamise üheks tähtsamaks eeltingimuseks on kogu elanikkonna hea tervislik seisund ja kõrge sanitaarne kultuur. Kommunistliku ühiskonna lipukiri «Igaühele tema võimete kohaselt, igaühele tema vajaduste järgi» puudutab lähedalt ka arste kommunistlikus ühiskonnas, sest head võimed saavad olla eeskätt tervel inimesel. Täheleb arstide oluliseks ülesandeks on hoolitseda, et iga inimene oleks terve. Igaühe vajadustest on tähtsal kohal vajadus tervise järele ja nimelt hea tervise järele.

Kommunistliku ühiskonna arst peab täielikult teadlik olema sellest, et Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei on juba oma esimeses ja teises programmis eriti rõhutanud profülaktikat, see on Nõukogude tervishoius olnud valitsevaks suunaks, mis on üles tõstetud ka partei kolmandas programmis ja veel ulatuslikumalt kui kahes esimeses. Praeguses partei programmis on eriti rõhutatud haiguste vältimist, nende resolutsioonist vähendamist, massiliste nakkushaiguste likvideerimist. Arstide praktilises tegevuses suureneb tunduvalt profülaktilise töö osatähtsus.

Arstikutse valikul peab igaüks endale selgeks tegema, kas temal on soov ja eeldused selleks, et töötada nii profülaktilises kui ka ravi suunas. Olgu öeldud, et profülaktiline töö nõuab eriti laia silmaringi, suurt hoolt, ennastsalgavust ja sügavalt humansest suhtumisest ainult üksikisikusse, vaid kogu elanikkonnasse. Ravi alal töötamisel esineb rohkem romantilist, vahel ka kangelaslikkust, kuid seda kangelaslikkust võib võrrelda uppuga päästmisega, lapse väljatoomisega põlevast hoonest jne. Profülaktilises tegevuses see individuaalne romantika puudub. Näiteks, rõugete panemine on lihtne profülaktiline abinõu, kuid sellega päästetakse miljonid inimesed raskest haigusest ja surmast. Miljonid! Eesti NSV-s likvideeriti alles hiljuti ühe-kahe aastaga lastehalvatustõbi, päästeti kogu elanikkond lastehalvatustõve ohust lihtsate profülaktiliste abinõude varal. Need on kahtlematult kangelaasteod, kuid kangelasaks ei ole üksik arst, vaid kõik meditsiinitöötajad ja päästetavaks ei ole üksikisik, vaid suured rahvamassid.

Seega ei sobi kommunistliku ühiskonna arstiks isikud suure «Minaga», vaid hoolsad, ennastsalgavad, suurte erialaste teadmis- tega töönimesed — INIMESED. Üheks tähtsaks eelduseks arstikutse omandamisel on veel lugupidamine, kaastunne ja armastus kaasinimeste vastu. See kutse nõuab sageli ka suurt enesevalitsemist, eneseohverdumist, kiiret otsustamisvõimet, nõuab südant ja mõistust inimeste teenimisel.

M. KASK, Arstiteaduskonna prodekaan

ARSTITEADUSKONNA KEHAKULTUURIOSAKOND on kasvanud Tartu Riiklikus Ülikoolis vist küll kõige kiiremini. Väikesest kolme koosseisulise õppejõuga ja ainult ühe võimlemissaaliga osakonnast 1928.—1940. a. Tartu Ülikoolis on kasvanud nõukogude tingimustes 7 kateedriga ja 41 koosseisulise õppejõuga osakonnaks, mis veelgi kasvab. Osakonnal on kasutada laialdane õppe- ja spordibaaside võrk, mille väljaehitamist jätkatakse. Kõigi spordibaaside loetlemine läheks pikale, mainigem vaid seda, et üliõpilastel on kasutada 6 võimlemissaali, staadion, veesportdijam üle 40 veesõiduki ja sisebasseiniga talviseks sõudetreeninguks, ratsasportdibaas 30 hobusega, rohkearvulised mänguväljakud ja kogu vabariigis laialdase populaarsuse võitnud Kääriku õppebaas.

Kehakultuuriosakonna pidevalt jätkuv kasv on tingitud sellest suurest hooltest ja tähelepanust, mida meie riigis pühendatakse töötajate tervise ja töövoime tõstmisele kehakultuuri ja spordi abil. Vajadus kehakultuurikaadri järele on suur ja suureneb iga aastaga veelgi. Ülikooli kehakultuuriosakonnas valmistatakse ette spetsialiste, kes võivad tööle asuda kõigis kehakultuuritöö lõikudes. Suurem osa lõpetajatest on seni tööle asunud kehalise kasvatusõpetajate koolides, kuid paljud töötavad ka treeneritena spordibaasides ja spordiühingutes, organisatsioonilisel töö või käitiste kehakultuurimetoodikutena.

Õppeaeg kestab neli aastat. Kehakultuuri teooria ja sportlike distsipliinide kõrval on õppeplaanis osutatud suurt rõhku meditsiinilistele ainetele (anatoomia, füsioloogia ja spordifüsioloogia, hügieen, ravikehakultuur, arstlik kontroll). Neid aineid õpetatakse Arstiteaduskonna vastavate kateedrite juures. Pedagoogiliseks ettevalmistamiseks pühendatakse teoreetilise ettevalmistuse kõrval 38 nädalat mitmesugustele praktikavormidele. Õppeaja vältel on plaanis 3 suve- ja 3 talvelaagrit, kokku 21 nädalat, mis peetakse Käärikul.

Kehakultuuriosakonnas on kõik võimalused oma võimete väljaarendamiseks vastavalt huvidele ja kalduvustele. Meie lõpetanute hulgas on olnud silmapaistvaid spordimeistreid (H. Lipp, K. Metsur, M. Pasma, A. Huimerind, M. Otsa, E. Abel jt.). Paljud on kujunenud edukateks pedagoogideks (E. Pertel, V. Kalam, E. Vilepill, U. Tõnnus, H. Abel, E. Kree, I. Kivi, I. Mikko jt.). Mitmed on saavutanud edu teaduslikus töös (R. Toomsalu, A. Viru, S. Oja, A. Tiik jt.). Ka organisatsioonilisel töö näeme osakonna lõpetajaid edukalt tegutsemas (A. Vainsaar, V. Jegorov, R. Isok, A. Jürisson, U. Kangur).

Õppimine kehakultuuriosakonnas loob spordihimulistele noortele avarad perspektiivid. Noored, kasutage neid võimalusi!

Dots. F. KUDU, kehakultuuriosakonna prodekaan

peab! Ainuke viga — mis siis saab, kui mõni naaskel tahab, et ma seda ka praktiliselt demonstreeriksin? Tulekustutamisvahtu teha ma oskan, aga kassi skalpeerimist pole veel keegi õpetanud. Ja kust seda kassi võtta. Linnakassid, need on kavalad. Ems nad tea, missugust hinda biokeemikateeder nende peade eest pakub!

Mõtles ise — kui Paunvere kõster nägi surmavaeva Joosep Toot- siga, seegi mõddavund sajandist, mis pean siis mina, vaene hing, peale hakkama kolme tosina moderniseeritud eksemplariga samast sordist? Mis teha?

Anna nõu! Sinu sõber, stud. ped. phil. VILLI

TARTU RIIKLIK OLIKOOLI PARTEIORGANISAT-
SIONI, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI-
OHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

LAUPÄEVAL, 28. APRILLIL 1962

Nr.
13(518)
XV aastakäik

Millest räägivad KOLTUNUD LEHED

Tavaline 1. mai hommik. Päikesepaisteline ilm. Kuid siiski ei olnud 1933. a. 1. mai hommik Tartu tavaline. Kodanlikus Eestis tegi killustatud töölislükumine esimesi samme ühtluse saavutamiseks. Tartus, ja kui mälu ei peta, ka Tapal ja Rakveres sõlmisid killustatud töölisühingud kokkuleppe ühiseks 1. mai tähistamiseks. Astuti veel üks samm 1940. a. juunipäevade poole.

Kõikide töölisühingute ühine üritus. Ennenägematu ja — kuulmatu üritus kodanlikus Eestis. Töölise solidaarsust kodanlus kartis ja tegi kõik, et kindlustada oma positsiooni ning nurja ajada nende kavatsust — tulla ühise röömsa perena 1. mai demonstratsioonile. Laseme siis rääkida kodanlike ajalehtede kuivadel faktidel, mis illustreerivad tegelikku sündmuste käiku sel ununematul päeval.

«Kell 8 hommikul algab rongikäiku suurtükiväe 3. grupp, mis asub Ropka mõisas. Kell pool üheksa hommikul algavad rongikäiku 2. üksiku jalaväepataljoni mehed oma ülemä kolonelleitnant Saarseni juhatusel. Kell 11 hommikul asub jalutuskäigule ratsarügement oma ülemä kolonelleitnant Bassen-Spilleri juhatusel.

Ratsarügemendiga ühel ajal hakkab liikuma Karlova tänavalt staabi eest kaitsemalev oma ülemä major A. Kaaringu juhatusel!»

«Ülelligne vist oleks nimetada, et sel päeval politsei terves koosseisus väljas on.»

Kell pool 12 algab tööliste rongkäik. «Töölised liiguvad punaste lippudega ja mitmesuguste loosungitega, mis prefektuuris registreeritud. Loosungid on üsna tagasihoidlikud, ent paar loosungit tuli prefektile siiski naha kustutada.»

Niisiis kogu Tartu sõjaväegarnison pluss kaitsejõud tõi kodanlus tänavale selleks ajaks, kui pidi algama tööliste rongkäik. Nende marsruudid olid koostatud osavasti: kõik nad tiirutasid kas Filosoofi tänava kaudu, kus asus töölismaja võr... Las aga räägivad sellest koltunud ajaleheveerud: «Nihasti raekoja platsil kui ka südalinna tänavatel seisis rahvas tihedate spaleeridena, mida tuli läbistada rongikäikudel. Eriti elavaks kujunes aga liikumine, kui südalinna saabus töölisühingute rongkäik...» Rongkäigud kohtuvad. Samal ajal, kui töölisühingute rongkäik liikus mööda Rüütli tänavat, sammusid kaitsemalevlaste mööda Laja tänavat. Rüütli ja Laja tänav nurgal kohtusid rongkäigud, mistõttu töölisühingute rongkäik peatati, kuni kaitsemalevlastel olid möödunud. Vahejuhtumisi ette ei tulnud. Küll aga kuuldus «Vironia» konvendi rõdult vilistamist ja vahelehuudeid. Neile hüüati vastu «Maha Hitler!»

Töölisühingute rongkäigu kannul liikus mööda Rüütli tänavat ka ratsarügemendi kolonn. Töölise rongkäigu saabumisele Tähtvere parki algas miiting. Kõnedega esinesid kommunistid A. Hint, O. Cher ja pahempoolsete sotsialistide esindajad. Puudusid parempoolsete sotsialistide juhtivad liidrid. Eks nemadki kokkusid töölise ühisüritusest ja löid kartma, veel kord paljastades oma õiget palet ja näidates, et nemad pole töölisega ühisest perest.

Miitingust ja rongkäigust osavõtjate arv? Sõprade hinnang: üle 6000 osavõtja, vaenlaste: vähem kui 6000 inimest. Ühine arvamus — suurim töölise demonstratsioon Tartus pärast 1. detsembri ülestõusu 1924. a. Viiekümne tuhande inimesega ja relvastatud sõjaväekolonnidega ümbritsetud linnakeses (nagu tol ajal Tartu oli), leidis 6000 mehist ja julget, kes kogunesid punaste lippude alla, et koos kogu maailma tööliskonnaga tähistada 1. maid — proletariaadi jõudude ülevaatusse päeva.

* Kroonika *

PUHAPÄEV, 22. APRILL

• Luule Visnapuu saabus tagasi OLKNO XIV kongressilt. Jaama olid sõbrad kogunenud teda vastu võtma.

• Emakeele Seltsi koosolekul kuulutati välja uus murdekoogumise võistlus tähtajaga 1. veebruar 1963.

• Öhtul toimus ülikooli naiskoori kontsert. Aplausid andsid tunnistust ettekannete heast tasemest.

• Klubis kohtusid üliõpilased spordühingu «Spartak» sõudjate koondusistkonnaga.

TEISIPÄEV, 24. APRILL

• Nagu alati, jäid ka seekord kuulajad Tartu üliõpilasmeeoskooi kontserdiga rahule. Solistidena esinesid O. Saks ja O. Prints.

• Looduskaitseringi töökoosolekul rääkisid IV kursuse geoloogid E. Mürsepp ja O. Sõstra praktilisest Tadžikistani.

Täna, 28. aprillil kell 16.30 toimub aulas

MAIAKTUS.

Päevakohane ettekanne sm. K. Taevilt. Järgneb kunstilise isetegevuse ja omaloomingu XIV ülevaatusse lõppkontsert.

MAIDEMONSTRATSIOONIKS

koguneme 1. mail kell 10.45 ülikooli klubi juurde (Tähe tn. 29).

Positiivne üliõpilane

Missugune on positiivne üliõpilane? Küllap vastatakse: «Positiivne üliõpilane peab käima korralikult loengutel, õppima maksimumile, täitma suuri ja väikesi ühiskondlikke ülesandeid, austama distsipliini-nõudeid jne.»

Ag... Kui õpinguraamatus on ka neljasid, kui ta laseb äratuskellal vahel «alt vedada» või juhtub mõni «pisipatt». Ometi kursusel austatakse teda, küsitakse nõu. Kuidas siis on? Kas ta pole siiski positiivne üliõpilane? Üliõpilane — inimene, kelle kohta kehtib «errare humanum est».

Ikkagi on! Sellesse teise kategooria positiivsete inimeste hulka kuulub ka Ene Truus Majandusteaduskonna III kursuselt.

Õöpäevas on 24 tundi. Raske on selle jaotamine nii, et aega jätkuks kõigele. See on Ene Truusil siiski peaaegu õnnestunud. Hommikuti loengud. Suuri korrekture siin teha ei saa. Tuleb minna ja kõik, kui-

gi uni meelitab. Ei saa arugi, kui loengud on lõppenud ja päev õhtupoolikusse jõudnud. Tubli perenaine eelistab sööklaidule omavalmistatud köhutäidet. Räägitakse, et see töö minevat tal libedasti. Ega Ene siis muidu oleks Ramsi maaparanduslaagris tudengite ülemkõkk olnud.

Laul ootab vinn konspekte, õpikuid ja programme. Homme on seminar. Kellaosutid liiguvad. On aeg minna ametiühingukomitee koosolekule. Töö kursuse ametiühinguorganisatorina võtab oma aja. Muret on küllalt: ole õiglane ja mõtle, kellele oleks vaja stipendiumi taotleda, kellele anda tuusik profülaktooriumi. Keskkooli-päevist on säilinud huvi male vastu. Võib istuda malelaua taha ja unustada paariks tunniks kõik muu. Kas käia nüüd ratsuga või vankriga...? Võib-olla oleks hoopis nii parem...

Tavaliselt teeb Ene ikka selle kõige õigema käigu.

Teine järk on käes, ega esimenegi mägede taga ole. Oleks ainult rohkem aega.

Tartu linna maleturniirilt pääses Ene Truus finaali, aga sinna jääb sõitmata: eksamid ei oota.

Hilistundidel kohtame teda teaduskonna rahvatantsijate hulgas.

Hoopis rohkem tahaks kinos ja teatris käia, kunstinäitusedki oleksid kontimööda. Aeg ja ajahäda. On tore, kui teatris käiakse kogu kursusega ja pärast analüüsitakse koos. Inimeste arusaamad on erinevad ja keerukas on tee tõe juurde. Kui küsida Enelt, mis meeldib talle meie inimestes kõige enam, siis saaksime vastuse: «Lihtsus, ausus, töökus».

Need kolm omadust iseloomustavad ka Enet ennast. Sellepärast teda kursusel hinnataksegi.

A. VINN

TERE

Läheb kindlasti hästi päev, mille hommikul tuleb lasteada vastu. Kõhest kinnl, kommunismiajastu põlvkond vadinal astub.

Möödud neist, nuurelik, tõstad tänavakividelt silmad ja naeratad äkki — sulle, võhivõõrale uus põlv ütles südamlik-tõsise: «Tele!»

PEETER HEIN

Suvi võiks tulla

Komsomollikomitees on laual hulk pakse kaustu ja arve täiskirjutatud tabel. Kui näidata tabelit võhikule, raputaks see kindlasti pead ja loobuks edasisest uurimisest. See-eest aga räägivad kaustad toredat ja selget keelt isegi sellele, kes pole kursis ülikooli komsomolitööga või üleüldse üliõpilaseluga.

Nagu lugeja on kindlasti ära arvanud, käib jutt suviste tööde ettevalmistamisest. Ja tõepoolest, ülikooli komsomollikomiteele on laekunud juba hea hulk avaldusi. Neid lugedes nagu tunnetad Kunda kollakashalli tsemenditolmu, arvad kuulvat Kihnu ja Ruhnu niiskeid ja vihaseid meretuuli ja silma ees kangastuvad pioneerilaagrite askelusrikkad ning huvitavad kasvatajapäevad. Nagu vanu tuttavaid meenutades loed soovialavdusi minna tööle Sirgalasse, Narva, spordiobjektidele jne. Kuid tuttavas melodias kuuled ka uusi, erksaid motive. Möödunud nädalal toodi komsomollikomitees ravisakonna II kursuse V—VI rühma kollektiivne avaldus. Sellest loeme:

«Järgides Kommunistliku Partei XXII kongressi direktiive ja otsuseid põllumajanduse kiire edasiarendamise kohta ja arutades neid aktuaalseid küsimusi komsomoligrupi koosolekul, võtsime vastu otsuse töötada ühiskondlikus korras vabariigi ühes mahajäänumas kolhoosis.

Palume võimaldada meil, kahekümnel üliõpilasel, töötada juulikuul vältel ühes neist kolhoosidest.»

Ravisakonna II kursuse komsomoligrupi (grupiorganisaator E. Laksberg) algatus on rõõmustav ja mis kõige parem — see ei ole ainuke. Nii soovivad suvel töötada kolhoosides ja sovhoosides Õigusteaduskonna teise kursuse üliõpilased Mart Lukksepp ja Aino Saulep, Füüsika-Matemaatikateaduskonna esimese kursuse üliõpilane Eha Suvi, tulevased keemikud Kullo Kivimets, Hirvi Hansen, Maire Tamme, Leili Kraut, matemaatikaosakonna IV kursuse üliõpilased Tiilo Laido ja Eevi Reede ning paljud teised.

Kuulsin neil päevil üht jutuajamist.

«Kolhoosi? Läheks küll, aga seal pole romantikat. Iseasi on ehitused, uudismaad... Visata õises vahetuses kraanade lõginas tinarasket tsementi — see on juba midagi, aga tolmu ja aganaid sülitav rehepeksumasin või palava päevaga mässata tulikuumade heintega — selles küll midagi ei leia.» Nii rääkis üks nooruk.

Talle vaieldi vastu. Maailm ilusaid pilte kargetest suvehommikutest ja päikesepaistelistest pühapäevadest keset rahulikku maaleu. (Järg lk-l 2.)

Tõsteti üles ka üliõpilaste ülekoolituse küsimus. Moskva Energeetikainstituudi üliõpilane V. P. Vaštšenko rääkis sellest, kui vajalik on üliõpilasele iseseisev töö, loominguiline töö, mis arendab iseseisvat mõtlemist ja võimaldab üldse töötada produktiivselt.

Oma muredest ja
rõõmudest rääkisid
seltsimehed põlluma-
majandusest, komso-
moli löökehitustelt, te-
hastest. Kõiki sõna-
võtte läbis uue inime-

P'Ä'EVAD

Kauaks jäävad meelde kohtumised teiste delegatsioonidega, vä-

Unustamatuks kujunes ka sm. N. S. Hruštšovi esinemine kongressil. Ta rääkis palju sellest, mida on komsomol ära teinud, millised ülesanded on tal täita seoses NLKP uue programmiga. Terava

Üksmeelselt töötas kongress kallile Kommunistlikule Parteile liituda veelgi tihedamalt, koondada kõik oma jõud ja oskused NLKP programmi elluviimiseks, helge tuleviku — kommunismi ülesehitamiseks.

L. VISNAPUU,
ULKNU XIV kongressi
delegaati

Üliõpilaste
Teaduslikus
Ühingus

Konverents lõppes piduliku plenaaristungiga 19. aprillil. Ettekandega «Nõukogude Liidu võitlus URO-s rahu kindlustamise eest aastail 1956—1961» esimese ajaloo-õsakonna III kursuse üliõpilane V. Särev. Plenaaristungil soovis üliõpilastele südamekult edu teaduslikuks tööks teadusala prorektor J. Tammeorg, kokkuvõtteid lõppeud konverentsist tegi UTU nõukogu esimees sm. H. Sillastu. Meeldejälvaks olid tervitused vennastvabariikide üliõpilaste delegaatidelt, nimetagem Usbeki Riikliku Ülikooli, Vilniuse Riikliku Ülikooli, Läti NSV jt. esindajaid, kes kõik kinnitasid, et üliõpilaste sidemed teaduslikul alal soodustavad süvenemist uuritavasse probleemisdesse ning võimaldavad mõtteid vahetada saavutuste üle.

16. aprillil lõppes auhinna-
tööde vastuvõtmine. Kokku laekus
pool sada tööd, neist 20 Arstitea-
duskonnast, 17 Ajaloo-Keeleteadus-
konnast. Tähtjaks ei valminud
ühtki tööd kehakultuuriosakonnas
ja Õigusteaduskonnas. Praegu on
auhinnatööd retsenseerimisel ning
žüüri otsused teatatakse 1. mai
aktusel.

Kuigi on saabumas kevadine eksamisessioon, ei tohi üliõpilaste teaduslik töö soikuda. On hea, kui ringide juhendajad ja juhatused suudavad viimasel koosolekul välja jagada üliõpilasi huvitavad teemad, mille kohta saab materjali koguda suvel, et sügisel saaks töid vormistada ettekandeiks ning hiljem auhinnatõdeks.

Suvi vōiks tulla

(Algas lk-1 l.)

Kindlasti ootavad paljusid ilusad hommikud ja ka higised päevad tuhande nührega kraevahel.

«Palun võimaldage mul minna tööle Narva I vahetusse. Mul on maalri kvalifikatsioon.»

Loerne edasi.
Jaan Vainu kirjutab: «Mul on keevitaja ja ehtustöölise kvalifikatsioon.»

Olen kindel, et need read pole
kirjutatud mitte uhkeldamiseks,
vaid pandud kirja tõelise töömehe
asjalikkusega — töötada seal,
kus võid olla kõige kasulikum,
kus sinu järele tuntakse kõige
enam vajadust

Rääkisin siin ainult mõnedest faktidest, kõige eredamatest ja meeldejäävamat. Kõigest ei jõuagi, sest kaustad on selleks liiga paksud.

Kui komsomolkomiteest välja astusin, oli tunne, et suvi võiks tulla juba homme. Väljast vastutulvav kuum päikeselõõsk aga kinnitas, et ega seal palju puudu olegi.

E. LEMBER

Ülevabariiklik täppis- teadlaste kokkutulek

3. MAIL KELL 10 alustab tööd plenaaristungiga ülikooli aulas Eesti NSV matemaatikute ja füüsikute II teaduslik-pedagoogiline konverents, mis saab teoks ENSV Haridusministeeriumi, Tartu Riikliku Ülikooli ja Loodusuurijate Seltsi ühiste pingutuste viljana.

KONVERENTS kestab 3 päeva. Plenaaristungitel (aulas 3. mail kell 10, 4. mail kell 10 ja kell 16 ning 5. mail kell 16) ja sektiioonides (matemaatikud aulas ja füüsikud keemiahoone ringauditooriumis 3. mail kell 15 ja 5. mail kell 10) on kavas ära kuulata kokku 28 ettekannet. 5. mail õhtul on konverentsist osavõtjale aulas kontsert TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna ja Tartu koolide isetegevuslastel-trü koosviibimine TRÜ kohvikus.

MATEMAATIKA JA FÜSIKA ÕPETAMIST keskkoolis käsitleb suur osa konverentsi ettekannetest. Nii räägivad O. Prints ja A. Emmo Haridusministeeriumi matemaatika- ja füüsikakomisjonide tööst ja täppisteaduste õpetamise edasistest suundadest. Ülevaate matemaatika ja füüsika õpetamise olukorrast vabariigi koolides annavad A. Kiitman ja V. Paju Vabariiklikust Õpetajate Täiendusinstituudist. TRÜ üldfüüsikakateedri dotsent A. Mitt räägib aetistlikust kasvatustööst füüsika õpetamisel keskkoolis, ning sama kateedri aspirant M. Jaagus — füüsika õpetamise seostamisest tootmisõpetusega. Füüsika koolikursuse kaasajale vastavuse vajalikkust ja huvi kasvatamist täppisteaduste vastu käsitleb A. Koppel. TRÜ teoreetilise füüsika kateedrist. Kindlasti kaasneb nimetatud ettekannetega ka ulatuslik arvamuste vahetamine täppisteaduste õpetamise mitmesugustes küsimustes.

VÄARTUSLIKKE NÄPUNÄITEID füüsika- ja matemaatikatundide sisustamiseks saavad keskkoolide õpetajad (ja muidugi ka selleks ametiks ettevalmistuvad üliõpilased) kahtlemata J. Hendre ja O. Runga ettekannetest, millest esimene käsitleb elektronostillograafi kasutamist keskkoolis ja teine — jooniste kasutamist stereomeetria õpetamisel. Rikkalikke kogemusi on kolleegidele pakkuda Tartu II Keskkooli õpetajal R. Hallimäel ülevaatega kooli õppeobservatooriumi 14 aastat kestnud tööst. Keskkoolide matemaatikaõpetajail ja kõigil teistelgi matemaatikahuvilistel on kindlasti palju kasu ka akadeemik A. Humala, EPA õppejõu J. Gabovitši ja TRU aspirandi J. Reimandi ettekannete kuulamisest, milledes käsitletakse kolmnurga pinda ja tetraedriri ruumala valemid ning matemaatika õpetamist Vana-Egiptuses. Rahvusvahelisel mõõtühikute süsteemist annab konverentsil ülevaate TPI õppejõud K. Schults ja mudelite osast tunnetuses ning näitlikkuse probleemist räägib TRU filosoofiakateedri õppejõud L. Valt.

UUSIMAIÐ TULEMUSI atmosfäärifüüsika valdkonnas tutvustab füüsika-matemaatikakandidaat **J. Ross**, uuemaid andmeid, Maatehiskaaslaste kohta esitab **M. Liigant**. Ühest viimase aja suuremast füüsika-alastest avastustest — Mössbaueri efektist teevad ettekande ENSV TA Füüsika ja Astronoomia Instituudi teaduslikud töötajad. Tohutute rakendusperspektiividega seadmetest, valguse võimendajatest ja generaatoritest räägib **H. Käämbre**. TRÜ õppejõud **J. Rein** koos kolleegidega käsitleb aeroionisatsioonialast uurimistööd ülikoolis ning aerosoolide ja elektroaerosoolide kasutamist meditsiinis, tööstuses ja põllumajanduses. Atmosfääri radioaktiivsusest ja selle mõjust inimorganismile teeb ettekande **A. Laisk**. ENSV TA Füüsika ja Astronoomia Instituudist.

MATEMAATIKA OSATAHTSUSE TOHUTU KASV, matemaatiliste meetodite tungimine sõna otseses mõttes kõikidesse teadusharudesse, mis iseloomustavad kaasaega, leiab kajastust ka konverentsi programmis. I. Petersen ja I. Kull esitavad ülevaate ENSV TA ja TRÜ arvutuskeskuste töö suundadest. Matemaatiliste meetodite kasutamistest planeerimisel ja tehaste juhtimisel räägib R. Mullari TRÜ arvutuskeskusest. Matemaatilisel lingvistikast on ettekanne A. Korjuselt. Füüsika-matemaatikakandidaat L. Võhandu käsitleb matemaatika rakendamist mittepäppisteadustes. Professor G. Kangro ettekanne teemaks on funktsiooni mõiste üldistamine kaasajal.

TERETULNUD ON konverentsil kõik täppiseaduste huvilised. Eriti peaks konverentsi programm aga huvi pakkuma ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna õppeilududele ja üliõpilastele.

A. KOPPEL,
konverentsi organiseeriva komisjoni liige

Jätkame mõttevahetust
«MIDA TEIE ARVATE?»

laste võitluseks.
Näiteld on teisigi.
Levinud puudu-
seks on

PIIRATUD SILMARING.

Raske on inimestega, kes selsu-kohta omades või mitte omades pea-vad oma tegevust ja arusaamasisid kõige tähtsamaks. Tuleb ainult ter-vitada partei joont seda sorti tööta-jate asendamiseks nooremate, või-mekamate inimestega. Üliõpilased küsivad õigustatult: miks peab ala-

Kellaajast

ti vanematele inimestele õigus jää-
ma, kuigi vahel need on ekslikul
seisukohal. Üheks piiratud silmarin-
gi omamise variandiks on muuseumis
üllõplaste ja paljude õppejõudude
selle levinud halvustav õpetajakut-
sesse suhtumine (on vaieldav, kumb
on tulevikus ettevalmistamisel täht-
sam, kas pedagoog või teadlane).

Mõnel juhul kiputakse programmikesti valesti ära saama, küllap samuti püritud silmaringi tõtta. Toon näite bioloogia kohta, mida programmis ühena neljast teadusest esile tõstetakse; seejuures nimetatakse samas eraldi veel biofüüsikat, biokeemiat, geneetikat jt. Sellest ei tule aga nii ära saada, et nüüd on nendel nimetatud teadusharudel valitsev seisukoht ja et muud bioloogilised distsipliinid jäävad tagaplaanile. Endamõistetavalt ei saavuta üheski vahedistsiipliinis ühelt poolt bioloogia ja teiselt poolt täpiste teaduste vahel ilma "klassikaliste" distsipliinide alaste teadmisteta midagi. See aga kipub paljudel üliõpilastel ja õppejõududelgi meelest ära minema.

Tõsiselt tuleb mõelda väärnähtus-tele

TÖÖKASVATUSE ALAL.
Ülikoolis pole vähe neid inimesi,
kes töötavad või õpiavad ainult sel-

Enne lõpetamist

Kevad on hoos ja diplomandidel on oma tööde lõpetamiseks kiired päevad. See pole enam tavaline mure kursusetöö ja semestrieksamite pärast. Inglise filoloogias osakonna V kursuse üliõpilane Maire Jaanre polnud nendele kunagi alla jäänud. Temast ei saa jahu ka viimane uurimus, diplomitöö teemal «*It*» as a subject». Päris suur hulk materjali tuli läbi töötada, aga edu on ilmne.

Hoolimata töörohkest semestrist ei loobunud Maire Jaanre huvitavast Soome-reisist TRU rahvakunstiansambliga.

Tantsu kõrval on Maire
Jaanre lemmikharrastuseks al-
pinism. Rasketel treeningutel
tuli arendada jõudu, kuigi kivi-

müüri mööda ronimine polnud
teab kui vaheldusrikas. Aga
süda oli asja küljes kinni ja

matk Kaukaasiasse oli tore-
daks krooniks ning võimete
kontrolliks.

M. LOO

Kõige südamlikumaks kogu Soomes viibimise aja jooksul kujunes viimane kohtumine Soome Demokraatliku Noorsoo Liidu esindajatega.

Sõitsime bussidega Helsingist välja Hartaniemele. Klubi saal oli täis rohelistes pluusides punaste kaelarättidega noori, kellega varsti ühise keele leidsime. Et just samal päeval oli «Koitto» saalis toimunud festivalieelne isetegevuskonkurss, võisime nüüd oma silmaga näha ja kõrvaga kuulda võitjate esinemist. Toreda miimikaga ja hea liikumisega esitasid ansamblid festivalilaule. Väga meeleolukas oli sõprusrongi laul. Tantsijad ei jäänud lauljatest maha. Omäpärases esituses nägime vene tantsu. Kuigi meie kontserti sel õhtul polnud ette nähtud, esitas meie lauluansambel vastutasuks soome ja eesti laule.

Kontserdi lõppedes vestlesime oma soome sõpradega. Nii ruttu ei olnud sõprussidemete sõlmimine ning aadresside vahetamine veel ühelgi õhtul läinud. Hea oli vestelda, kui tundsid, et partneriks on sõber.

Kuulsime, kuidas soome pioneerid teevad oma tööd. Meil on praegu seda võib-olla raske mõista, et need noored peavad oma ideesid ja tõekspidamisi vastasleeri

Kalevala talu stiilis ehitatud restoranis «Kestikartano». Sinna olid kogunenud kõikide Helsingi noorsoo-organisatsioonide esindajad. Ohtu oli korraldanud Soome-NSV Liidu Sõprusühingu komitee.

Esitasime oma Moskva festivali tantsu ja ka neid, millega me oleksime valmis esinema Helsingi festivalil. Soomlased olid üllatunud, kuuldud meie rahvapilliorkestrit, millesse kuuluvad originaalsed lokud, põispill ja miimesugused kanded. Nemad esitasid oma rahvatantsu ühe viiulimängija saatel. Kaunis kurva mulje saime Karhulast, kui vestlesime puidutöötlemistehase töolistega. Selgus, et sama töö eest saab naine mehest väiksemat tasu.

Ühe töölisega rääkisime tema perekonna üle. Lapsed käivad koolis. Küsimusele, kas nad kavatsevad ka ülikoolis edasi õppida, saime vastuseks kurva pearaputuse: ülikooli õppemaks on liiga kõrge ja õpikud liiga kallid.

Meeldejäädv oli kontsert Kotka tööstuskooli Työväenopisto saalis. Väldi imelikuna tundus see, et suurest hulgast meelest koolide, tehnikumide ja tööstuskoolide saalidest anti meile see kitsuke ruum, millest poole võtsid ära juba meie rahvatantsijad. Umbes 250 pealtvaatajat seisid-istusid äärmiselt kokkusurutuna. Kuulutus meie kontserdist polnud linnas üldse välja pandud. Sellele vaatamata oli tulnud kokku võrdlemisi palju noori, kelle heakskiiduhüüetest võisime lugeda vaimustust.

Huvitav oli üritus, kus meie 44-liikmeline grupp jaotati neljaks ja iga rühm läks külla eri organisatsioonile, kus oli korraldatud kohvilaud, näidati organisatsiooni tegevust tutvustavaid lühifilme, lauldi, tantsiti.

Silma torkas, et kristlased ja skaudid pöörasid väga suurt tähelepanu usuküsimustele. Nad püüdsid maksu mis maksab nagu teha, et poliitika neid ei huvita, kuid teod näitasid sageli vastupidist.

Meie teeneks oli see, et juba eespoolkirjeldatud Työväenopisto saalis korraldatud kontserdile tulid kõigi nende organisatsioonide esindajad.

Üldiselt kokkuvõtteks: palju uusi muljeid, palju sõpru väga mitmesuguste tõekspidamistega noorte hulgast, palju uusi teadmisi, laule, tantsu ja — suur soov minna Helsingi festivalile.

K. RUMMO

Kes ei tahaks olla praegu bioloog? Fotol näeme bioloog Maire Murdu botaanikaaias.

O. PUUSEPA fotod

VAISTUTUSTUNNE

töös, põhimõtte, et ükskõik, mis pärast saab, peaaigi, et ise puhtalt välja tuleks. Eriti ei näi üliõpilased tihti teadvat, et palve või korralduse täitmisele sõltub ikka ka miski muu. Näib, et vastutustundetuse sisseharjutamine inimesesse algab juba koolipõlves seetõttu, et õpilasele, hiljem üliõpilasele või allu-

le tehakse liiga palju ette valmis. Inimeste

OKSTEISESSE SUHTUMINE — moraalnormid, nagu kollektiivsus, vastutustunne ja üksteise abistamine, huumorid, suhted ja üksteisest lugupidamine, ausus ja kollektiivsus — oleneb väga paljudest asjast. Kollektiivsus on palju juttu olnud, ja häid kollektiive — kursusi, kateedreid jne. on meil ka palju. Aga sageli püütakse varjata kollektiivsus esinevaid vigu, et neist ei saaks teada suurem kollektiiv või nende juhid. Üsna tihti moodustavad üliõpilaskollektiivid vastasrinnad õppejõududele ja mõistavad kollektiivsus nii, et nende rühm peab võitlema selle eest, et õppejõud ja üliõpilased ei teeks. See ei ole terve kollektiivsus. Kõiki aga ei saagi nimetada tõeliseks kollektiiviks liikmeteks, sest kas pole meie seas inimesi, kes elavad ja töötavad ükski, keda kolleegide või kaasüliõpilaste tegevus ei huvita, kes ei päri isegi uudiseid kateedri, teaduskonna või kursuse kohta.

MEELDIVAID OMADUSI ei olegi nii hirmus palju, et neid ei jõutaks endale külge harjutada, kui seda tahetakse. Lugupidamist kaaslaste silmis saavutavad need, kes täidavad lubadusi, on abivalmis, ei püüa teistest üle olla, ei näera teiste vigu, ei näita oma halba tuju, ei ole tänamatud ega laisad, oskavad teiste muredest osa võtta, on alati viisakad. Eriti näib viimast

Kulutama SULEGA

PEETER HEIN

MADRUSED

Kübaralindid lehvimas tuules, püksid puhevill, uljalt nagu vabavärss moodsas luules sammuvad madrused sisemaa linnas.

Natuke taarudes, natuke vaarudes, just nagu jalge all kõiguks kivine pinnas astub madruste kolmik sisemaa linnas. Hakkab lõhnama tõrvatud köitest, soolastest veest ja roostes raudplekist.

Antennides kuulukse nuuskimas tuult ja laineid uhtmas üle õõtsuvast dekist. Üllatunud mõõdujad pööravad pead.

Kustunud konid kukuvad suult, uljalt vahivad portfelliid, sigineb rühti ja rammu, sirgemaks sirguvad õlad, sügeneb kopsavat samm. Ja äkki meist igaüks trotsivalt purjetab tuulisel lahel. Ainult veel madrused astuvad sisemaa majade vahel.

Kaheksanda klassi õpilase jutustus

«Lõpuks olin ma siis ikkagi jõudnud niikaugele. Ma saatsin teda koju. Esimene tüdruk, keda ma oma elus koolipeolt koju saatsin. Ausalt öeldes polnud ma temalt isegi küsinud, kas võib saada, sest ma kartsin, et selline pirtsakas tüdruk, nagu Vaike vahete vahel oli, võib keelduda. Üldse olid meie kaheksanda klassi tüdrukud imeliselt muutunud. Mõnikord olid häbelikud, mõnikord jälle liiga julged, ja kui mõnda pisut pikema pilguga vaata, siis punastab ja peidab käsivarre varju oma helesiniseid silmi. Peale selle jügesid poisid sageli Eerika salmikult. Eerika on meie kõige valksem tüdruk, aga salmikusse oli ometi niimoodi kirjutatud (vist kellegi vanema käest maha kirjutatud): «Ei ole midagi ilusamat kui kaks armastavat südant, mis läbi pimedada tõrnavad vastu õnnele.» Peale selle olgu veel öeldud, et Anne tuli koolipeole värvitud huultega ja kui poisid temalt küsisid, miks see nii on, siis tema vastas:

«Stopptuli. Hoiatuseks.» Niisugused on siis praegu meie tüdrukud. Ja sellepärast ei julgenud ma Vaikega suurt juttu teha, aga tema kõrval käisin küll ja mõlesin pingsalt, kas võtta tal käe alt kinni või mitte. Viisakas oleks olnud võtta, ning ma astusin talle lähemale. Vaike vist ei mõistnud mind õigesti, hõnnas kõrvale ja ütles etteheitlevalt:

«Mida sa mõtled? Sa pritsid mu nailonsukad poriseks!» Siis sammusime kolmemeetrise vahega, tema kõnniteel, mina tänaval, sest mul olid kalossid jalas.

Ma mõtlesin, et talle peaks midagi rääkima. Ma ütlesin: «Halb ilm täna. Nii porine.» «Mis siis?» «Ei midagi.» Oli natuke piinlik. Läksime valkides, siis ütles Vaike:

«Miks sa oma daami ei löbusta? Käid valkelt nagu mõni hange alla jäänud mees!»

Mul polnud ühtegi sõna vastuseks. Nägu hakkas õhetama, ning oli hea, et nii pime oli.

«Millest sa mõtled?» päris Vaike siis uudishimulikult.

See oli jälle keerukas küsimus, sest ma ei mõelnud millestki. Aga ma vastasin talle küllalt enesekindlalt:

«Antud olukorras... tekitab väga... mitmesugused mõtted.»

Vaike millegipärast turtas naerma. Sellest hakkas mul kergem, sest ma olin teda milgi viisil löbustanud.

Siis me jõudime mingisuguse hämara põiktänavani ning Vaike ütles:

«Võib-olla ma lähen nüüd üksi edasi. Siin on porine.»

«Ma saan igalt poolt läbi,» ütlesin enesekindlalt.

«Kuidas arvad.»

Vaike läks jälle kõnniteel, mina keset tänavat. Vaikel oli õigus, üsna porine oli seal küll, nii et andis vaadata ette ja kõrvale.

Noh, ja siis seisisime väraval.

«Ma pean nüüd sisse minema,» ütles Vaike. «Ema ootab.»

«Nojah.»

«Nii et ma siis lähen...»

«Kui sa pead, eks siis...»

«Võib-olla, et läheme kunagi kuhugi...»

«Kuhu?»

«Kasvõi kinosse. Kõik käivad.»

«Need on juba kümnendas või üheteistkümnendas.»

«Kas me ei võli?»

«Võime küll.» Ma tundsin, kuidas mu süda peksma hakkab. Siis Vaike võltis kindad käest ja me ütlesime teineteisele head ööd.

Siis läksin üksinda tagasi. Pime oli ja taevast oli pilves, aga ma ei pannud midagi tähele, ja läksin otse keset teed, kasvõi veeloikudest läbi.

Kui ma peatänavale jõudsin, leidsin järsku, et ma olin teise kalossi ära kaotanud. Ema poolt ei tõotanud see midagi head. Aga ma ei suutnud sellest mõelda. Võtsin ka teise kalossi ära ning läksin kergete sammudega mõõda kõnniteed.

Nagu võis arvata, tuli mu õnnetus-kodus ilmsiks. Aga ma ütlesin emale otse silmi vaadates:

«Kalossid jäid koolimajja.»

See oli esimene kord elus, kus ma emale valetasin. Kuid mul polnud piinlik, sest sellel juhul on väikesed valed lubatud. Eks ole?

JURI TUULIK

Fartu Rääklik
Ülikool 3

lepärast, et muidu nad vallandatakse või eksmatrikuleeritakse. Nad ei tunne huvi selle vastu, kuidas nende töö praegu või tulevikus

ÜHISKONNALE KASULIKUM oleks. Nad peavad väga täpselt kinni töö lõpu kellajaast ja nõuavad lga aja tehtud tundi tagasi. Samal ajal ei küsi tema kolleeg kellajaast, kui on tegemist mingi kiire

sionile minnes tunnevad töö järele puudust.

Et töösse saaks kommunistlikult suhtuda, et muu töö seas elukutsel armastada, peab töö olema

MEELDIV JA TULEMUSRIKAS. Meie maal on olemas kõik võimalused tööd valida ning ebameeldiv töö on enamasti ajutine nähe. Eriala valiku õigsuses aga peavad üli-

ja värvitud küüntest

ülesandega. Üliõpilane tõstab aga kohe nurinat, kui loeng või praktikum läheb veidi üle ettenähtud aja, ometi puudub ta meeleldi põhjuse- ta ning isegi õigustab seda.

ÜHISKONDLIKE ÜLESANNETE täitmine on üks töösse suhtumise mõõdupuu. Tööpõlguri või egoisti kalduvustega inimesele on raske anda sellist ühiskondlikku ülesannet, millest talle isiklikult otsest kasu ei ole. Argem rääkigem sellest, et ta ise end niisugusele tööle pakuks. Tulemuseks on ebaõiglane olukord, kus see, kes korralikult täidab temale pandud kohustusi, saab neid üha juurde, kes aga jätab täitmata esimese ülesande, jääb suurematest ühiskondlikest ülesannetest ka edaspidi vabaks. Ometi kasutavad mõlemad võrdsest hüvesid, saavad võrdseid palka jne. Oleks viimane aeg ühiskondlike tööde jaotamise reguleerimine tegudeni viia, nende täitmist tuleks aga nõuda eranditult kõigilt.

AUTORITEEDI loob inimese endale ise oma töösse suhtumisega. Näiteks meenutavad endised üliõpilased tänuaga häid õppejõude. Oma töösse suhtumist on vaja meil kõigil tõsiselt kaaluda. Töösse suhtumises võib üht-teist õpida mõnedelt nn. vana kooli inimestelt, kes said oma kasvatuse endise aja rasketes tingimustes just oma püsivuse tõttu ja omandasid sügava distsipliini ja vastutustunde. Tuletagem meelde ka pensionäre, kes pen-

ÜHISKONNANASSE SUHTUMISE alased moraalnormid — kohusetruu töö ühiskonna hüvanguks, hoolitsus ühiskonna vara eest, ühiskondlik kohusetunne — olid aastasadu maha surutud, selle pärandina on veel laialt levinud vaade: mõisa köis, las lohiseb. Kas meil on vähe neid inimesi, kes oma eset hoiavad kui silmatäht, riigi või asutuse eseme kohta aga arvavad, et kui see rikki läheb, ei kannata keegi, et küll saab uue või kantakse maha? Külluse loomist takistab samuti tööaja ilmaaegne raiskamine — on ju ikka nii, et kollektiivil ei ole kunagi kõik tööd päris otsas, ikka jääb midagi veel teha. Ei saa kiita ka vaba aja pillamist näiteks tundide kaupa kohvikus istumisega.

Liiga tihti ja liiga paljude juures annab end tunda puudulik

Keelte valikuvaba õppimise võimalustest

Viibisin üliõpilaste esindajana üliõpilaskohtu nõupidamisel.

Ma kuulun nende hulka, kes armastavad meie kohvikut ja külastavad seda sageli. Siin on mugav loengute vaheajal ja pärast tööd juua tass kohvi, lugeda läbi värsked ajalehed, siia on hea veerandtunniks lipata «pead lahetama», kui kirjutad raamatukogus kursusetööd. Siin pühitseme sünnipäevi koos kunagiste klassikaaslastega, kes õpivad teistes teaduskondades ja EPA-s. Siin olen kuulnud huvitavaid vestlusi Kaug-Ida ekspeditsioonist, kaasaegse muusika probleemidest, teatrielust ja paljust muust. Kohvikus olen teinud mõnegi kirjatöö, pidanud kaaslastega nõu mõnegi kursusetöö või ringikoosoleku korraldamise üle. Istusime piljardisaalis praktika lõpu puhul koos pedagoogide juhendajatega. Tore on näha seintel kaastudengite kunstikabinellis valmistatud töid. Südameteeb soojaks kohviku personali hea suhtumine meisse, üliõpilastesse. Neile, kes elavad paljulülmelises ühiselanutoas, on kohvik armsaks puhkekohaks.

Ja sellepärast oligi mul piinlik ja valus kuulata kohvikutöötajate

MIDAGI TÕSISEKS järelemõtlemiseks

nõupidamisel avaldatud mõtteid külastajate kohta. Toon mõned katked ettekandjate ja kohviku juhataja sm. Kikka sõnavõttudest.

Üliõpilased ei ole sugugi seltsimeheliikud ega vastutulelikud kaaslaste suhtes. Sageli need, kes istuvad tundide viisi kohvikus (õhtuks lauda kinni hoides), ei luba teistel üliõpilastel istuda oma lauda sööma. Lõuna paiku on külastajaid palju, osa laudadest on pooltühjad, toolidel on ainult käekotid, süüa soovijatel pole aga kuhugi istuda. Kui ettekandjad juhiivad sellele tähelepanu, vastatakse ebaviisakalt ja ülbelt, või ei tehta üldse välja. Piljardisaali kogunevad sageli niisugused seltskonnad, kes alkoholi tarvitades kipuvad liiga vabalt või isegi hoopis ebaväärikalt käituma. Muurega rääkisid ettekandjad, kui halvasti ja lausa häbematult reageerivad nad korralekutsumistele.

Kohvikukülastajad tõstavad omavoliliselt rõdu- ja vahesaalist toole ja laudugi kaminasaali. Seal muutub laudade koristamine väga raskeks, nõusid kuhjatakse laudade alla sahtlitesse, nii purunevad taldrikud sageli. Kõige halvem on see, et need üliõpilased, kes lubavad toolid tagasi viia, täidavad lubadust väga harva. Halb on lugu õhtul kohvikust lahkumisega. Rüetehoidja ei saa kunagi oma tööpäeva õigel ajal lõpetada, sest kohvikukülastajad lausa ignoreerivad meeldetuletusi, et aeg on kohvik sulgeda.

Osa külastajaid ei pea kinni kõige elementaarsematest kultuur-

se käitumise nõuetest: põrandale loobitakse prahti, vanu bussipileteid jms., jalgu ei pühita, trepil suitsetades kustutatakse suitsuotsi vastu seina, seinu määratakse seal jalgadega. Lausa piinlik on neid ridu kirjutada! Ebaviisakas on tulla põleva suitsuga käes leti ette midagi tellima, veelgi ebaviisakam on tungida leti taha, see on ikkagi tööpütkond, kuhu külastajal ei sobi minna. Kui garderoobis öeldi, et mantleid pole enam kuhugi riputada ja ülal ei ole ka kohti, asetasiid mõned üliõpilased oma mantlid põrandale maha (!), öeldes: «Oma mantel, ise vastutan! Las läheb kaduma!»

Veelgi rohkem meelepaha tekitab see fakt, et mõõduvõrd aasta jooksul kadus teadmata kuhu 30 paari nuge ja kahvleid ja ligi 70 teelusikat, käesoleva aasta märtsikuuks oli kadunud 32 paari nugekahvleid ja ainult märtsi jooksul jäljetult kadunud 20 klaasi (keegi pole teatanud nende purunemisest).

«Oleme kaotanud usalduse niisuguste üliõpilaste vastu, kes sugugi ei austa meie tööd,» rääkis kurbusega sõnavõtjad, kes iga päev annavad oma oskused meie parimaks teenindamiseks.

Majakovski kirjutas: «Kui ütlesid «kurjus», ütles ka aadress!» Nõupidamisel ei mainitud konkreetseid nimesid. Järgu nad sekkord mainimata. Kuid mõelgu tõsiselt järele need, kes käibistavad nime üliõpilane, kes põhjustavad väära arvamust, et kohvikut külastavad halvad, kultuuritud üliõpilased, kes seal ainult aega surnuks loovad ja ei oska austada ühiselu reegleid.

M. VIIDING

KEVAD...

Botaanikaaija kasvuhoonetes on kevadest saanud südasuvi. Botaanikaaija juhatajal on, mille üle uhkust võtta.

SEE PEAKS KUJUNEMA TRADITSIOONIKS

Möödunud nädalal kogunesid ajakirjanduse eriala üliõpilased ühel pärastlõunal Tartu Kirjanike Majja, kus algas kahepäevane loengutsükkel raadio- ja televisiooniserialistika. Eelnevatel aastadel on tulevastele žurnalistidele loetud ainult trükitud ajakirjanduse teooriat, niisugused tähtsad ideoloogilise töö ja propaganda vahendid, nagu raadio, televisioon ja kinorigaade ei ole põhjalikumalt käsitlenud leidnud. Nüüd oli meil võimalus kuulata ENSV Raadio- ja Televisioonikomitee töötajate Hardi Tiiduse ja Valdo Pandi ettekandes loenguid raadio- ja televisiooni iseärasustest, erinevustest trükisõnaga võrreldes, nende väljendusvahenditest ja žanridest. Loengud olid illustreeritud paljude näidetega lektorite endi isiklikest töökogemustest. Meile olid loengud väga õpetlikud, kuna nad olid ilmekad ja esitati elavas, kujundirohkes keeles. Missugused tegurid tingivad raadio ja televisiooni erakordse populaarsuse? Miks mõni kinolinal nauditav film televisioonisraamil ei pääse mõjule? Millised nõuded esitab raadiotöö reporterile? Neile ja paljudele teistele küsimustele saime vastused kuulnud loenguist.

Teisel loengupäeval olime Eesti Raadio Tartu studios, kus pärast ümberehitusi ja remonti on avarad ruumid heade akustiliste omadustega. Valdo Pant on meie vabariigi kõige tuntum ja meisterlikum reporter. Tema kogemustest on noortel palju õppida. Kõitvalt jutustas ta tööst huvitavate faktide kogumisel, oma kartoteegist ja ajakirjanikumärkimistest. Loengu lõpul kuulasime analüüsiks kahte reportaaži magnetofonilindilt.

Saime teada mõndagi uut, esitatud oli süsteemikindell, esitusviis aga särav. Miks mitte kutsuda teistegi distsipliinide puhul vahel esinema küllalislektoreid, teatava kitsama eriala spetsialiste? M. VARI

Kellaajast...

(Algus lk-1 2.)

tegusid, siis tuleks senisest veelgi rohkem põhjusi otsida perekonnast.

Kõrgepalgaliste seltsimeeste suhtes õigustab end vist sageli etteheide, et nad ei oska kasvatada oma lapsi. See, et nad ise on elus jõudnud kiresti edasi, ei tähenda sugugi, et nende lapsed oleksid teistest paremad, et juba 7-aastaselt poisile peab ostma käekella ja algkoolilasele tüdrukule muretseda ballikleidi. Oma lapsi rikutakse üleääraste taskuraha ja kingitusitega.

MUIDUSÕHMIST, AHNITSEMIST JA KARJERISMI soodustavad tahtmatult need, kes vana kombe kohaselt annavad arstidele, majavalitsejatele ja igasugustele asjameestele meelehead või topivad taksojuhiteid, juuksuritele jne. jootraha.

Üks mõte veel UUE, HARMONILISELT ARENENUD INIMESE KOHTA.

Programmi järgi on uues inimeses harmooniliselt ühinenud vaimne rikkus, moraalne puhtus ja kehaline täiuslikkus. Viimast komponenti mõistame muidugi selliselt — kehaline täiuslikkus vastava indiviidi füüsiliste võimete piires. Programm kõneleb iga üksiku inimese edaspidisest spetsialiseerumisest oma huvide ja võimete kohaselt. On loomulik, et igaüks ei saa olla täiuslik teadlane, kunstnik, kirjanik, kaugeltki mitte ka sportlane (seda kõike samal ajal). Kehakultuuri, õigemini selle rakendamise kohta meie ülikoolis oleks üliõpilastel ja õppejõududelgi veel palju ütelda, aga millieipärast lõpetati vastav diskussioon juba ära, enne kui see veel õieti jõudis alata.

Palju räägitakse KAPITALISMI IGANDITEST, kuid ei ole vist kõigil selge, et need on sellised igandid, mis kombineerivad mis tahes kommunisti ülesandega, mitte aga kõik vanad kombed. Nii tuleb arstidele omast taskust ettemaksmist pida kahjulikuks igandiks, tänuks lilledele või šokolaadikarbi viimist pärast head ravi aga meeldivaks, kahjutuks kombeks. Kõige levinum ja kahjulikum igandit otsimisel tuleb nõustuda E. Sprlidiga («Sõr ja Vasar» nr. 48, 1961), kes nime-

tab selleks kodanlikku individualismi, üksikloket, kiretut pealtvaatajahoiaikut teiste käitumise suhtes. Miski ei soodusta rohkem vääranõude edasikestmist kui just kaaskodanike üksikloket nende suhtes. Kui kõik hakkaksid tegema üksikloket sõbralikkem märkusi väära käitumise, ebaaususe avalduste, praaktöö jne. puhul, kaoksik need vääranõutused varsti.

Mis puutub iganditevastasesse võitlusesse meie ülikoolis, siis paistab silma, et tõsisemalt olemetegelund ainult religiooniga. Vähe-malt niisama tõhusalt oleks vaja võidelda alkoholismi vastu, õpetada ausust ja distsipliini, õpetada, kuidas hoiduda ebõnnestuvate abielude sõlmimisest (paljud üliõpilased abiellud on ju karile läinud), võidelda bürokraatismi vastu, õpetada otstarbekust — aja ja töövõtete ratsionaliseerimist — ja palju muud.

On olemas ka lähema mineviku igandeid, mis pärinevad sõja- ja sõjajärgsest perioodist ja mis samuti takistavad kommunisti ülesehitamist. Üheks niisuguseks asjaoluks on isikukultuse perioodist pärinev kartus oma mõtteid avaldada, kui ei ole kindlad, kas nad on ideoloogiliselt päris laimatud. Teiseks niisuguseks nähteks on kasvatus-töö trafaarete fraaside korrutamine, nii et inimestel kaob juba ette huvi asja vastu.

Katsetest KAPITALISTLIKU KORDA ILUSTADA

tuleks nimetada igasuguse välismaa kauba ja elutingimuste ülistamist üksikute poolt. Mõned näited peavad sageli aasjaks omad mingit välismaa riideartiklit, küsimata, kas see siis sobib ülejäänud rõivastega, vastab kandmise ajale ja üldse sellele inimesele või mitte. Ilmekaks näiteks on kitsad kauboipüksid, mis on nii hinnatud, et meesüliõpilane läheb nendega kohtamisele, teatrisse, isegi eksamile. Jääb arusaamatuks, miks püütakse kaelasidest asendada plekist märkidega. Kui juba on juttu riie-tusest ja välimusest, siis tahaks meenutada tütarlastele, et üks vastikumaid asju on värvitud küü-ned mustade küünealustega.

Käesolevas artiklis on tõstatatud ainult mõningaid mõtteid, kuid esitatud probleemid vääriavad seda, et nendest kirjutada ja rääkida.

Dots. J. RISTKOK, zooloogikateedri dotsent

ESINESID KEHAKULTUURLASED

Reedel, 13. aprillil toimus järjekordne isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadi lõppkontsert. Esinesid kehakultuuriosakonna üliõpilased.

Need, kellele meie oleme kaasa elanud võistlustel, tõestasid, et nad oskavad hästi tantsida, laulda ja nalja heita.

Kontsert oli meeleolukas, elav ja hästi koostatud kavaga. Ettearvatult olid parimateks numbriteks võimlemisettekanded.

Emotsionaalselt esitas M. Vari vabaharjutusi. Hästi esines ka naisrühm, kes kandis ette harjutusi rõngastel. Kahju ainult, et väike lavapind takistas selle ja teiste numbrit mõjulepääsemist.

Puhtalt ja elamuslikult sooritas A. Alliste harjutusi liinikuga. Esinemist segas halb klaverisaade. Head vaatepilvi pakkusid I kursuse tü-

tarlaste väga ühtlaselt esitatud vabaharjutused.

Poiste esinemine võrreldes tütarlastega jäi natuke nõrgemaks. Õhtu kolmeks «naelaks» olid M. Visnapuu esitatud variatsioonid E. Tübbina balleti «Krat» teemadel (omalooming), A. Kooviti ja M. Olde akrobaatiline etüüd ja poiste püramiidid. Kõik need 3 numbrit said žüriilt kõrgeima hinnangu.

Tantsudest oli parem «Tarantella» M. Vari ettekandes.

Lauljatest esines edukamalt nais-

ansambel. Tublilt mängis instrumentaaltrio koosseisus: R. Aun, E. Akkel ja U. Jörnberg.

Kava sõnaline osa jäi tagasihoidlikumaks.

Kogu kava teadustas korrektselt A. Tani. Tublimata esinejatena märkigem M. Varit, M. Visnapuud, R. Auna, A. Tani ja A. Alliste.

Tähistati juubelit

17. aprillil tähistati TRÜ Teadusliku Raamatukogu haruldaste raamatute ja käsikirjade osakonna juhataja, Õigus- ja Majandusteaduskonna teaduslikke kraade omistava nõukogu liikme, õigusteaduste doktori dotsent Leo Leesmenti 60. sünnipäeva.

L. Leesment lõpetas Tartu ülikooli 1925. a., magistrikraad omistati talle 1926. a. L. Leesment on oma teaduslikus tegevuses spetsialiseerunud õiguse ajaloo alale, avaldades rea teoseid ja artikleid keskaja Baltimaade, eriti Eesti õigusajaloo kohta. Doktoridissertatsioon «Vargus ja röövimine

Liivimaa keskaegses õiguses» kaitses ta 1932. a. Sõjajärgsel ajal on L. Leesment avaldanud teaduslikke artikleid koguteoses «Skandinaavia kogumik» III ja «Исторический архив» VII (1951), valimiku rooma õiguse tekstide ja üle paarikümne, peamiselt talurahva õigust käsitleva lühema artikli ajalehtedes. Paljudel nendest on teaduslik väärtus.

1944. a. sügisest kuni 1950. aastani töötas ta dotsendina Õigusteaduskonna riigi ja õiguse ajaloo kateedris. Hiljem on ta põhitöökohta kõrval raamatukogus täitnud samas kateedris õppeülesandeid.

SPORDI LÜHISÕNUMEID

Tallinnas lõppesid nädal aega kestnud XV Eesti NSV karikavõistlused võrkpallis.

Naistest tuli esikohale tugevakoosseisuline Tallinna «Kalevi» esindus ja päris rändauhinna. Teine oli Pärnu «Kalevi», kolmas TRÜ.

Meeskondade finaalmängus kohutati vabariigi meistri TPedi võistkonnaga. Ka seekord jäid kõige napimalt peale tulevased pedagoogid tagajärjega 3:2. Esikoha ja karika omandas teistkordselt Tallinna Pedagoogilise Instituudi meeskond. TRÜ oli teine ja TTV kolmas.

UUSI

featmeteoseid

- История советского общества в воспоминаниях современников. Аннотированный указатель мемуарной литературы. Ч. 2. вып. 1. Журнальные публикации 1917—1927. Москва 1961. 252 lk.
- Экономическая жизнь СССР. Хроника событий и фактов 1917—1959. Москва 1961. 780 lk.
- Экономика капиталистических стран в 1960 году. (Экономически развитые страны). Москва 1961. 442 lk.
- Международные отношения. (Библиографический справочник 1945—1960 гг.) Москва 1961. 406 lk.
- Deutsches Schriftstellerlexikon. Von den Anfängen bis zur Gegenwart. Weimar 1961. 651 lk.
- M. Nicholson. A Dictionary of American-English Usage. Based on Fowler's Modern English Usage. New York 1957. 671 lk.

TRÜ KLUBIS

Laupäeval, 28. aprillil kell 20

L. Zorini

«KUNI ON VEEL AEG»

Ajaloo-Keeleteaduskonna näiteringi esitluses.

Esmaspäeval, 30. aprillil kell 20

LUULEÕHTU.

Osa võtavad noored autorid Tallinnast ja Tartust.

Muusikalised vahepalad.

Toimetaja H. PEEP

«Tartu Рийкли Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Tartu Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükojaja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 4012. MB 04206.

RAHVUSRAAMATUKOOGU

AR

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIORGANISAT-
SIOONI, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETI-
ÜHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

LAUPÄEVAL, 5. MAIL 1962

Nr.
14(519)
XV aastakäik

Kui saabus rahu

Suure Isamaasõja võidukast lõpust on möödunud juba palju aastaid. Selletõttu ununevad isegi sõjast osavõtnuil nii mõnedki sündmused ja üksikasjad. Kuid alatiseks jäävad meelde selle ajaloolise ja nõukogude rahvalt nii palju ohvreid nõudnud heitluse lõpupäevad 17 aastat tagasi.

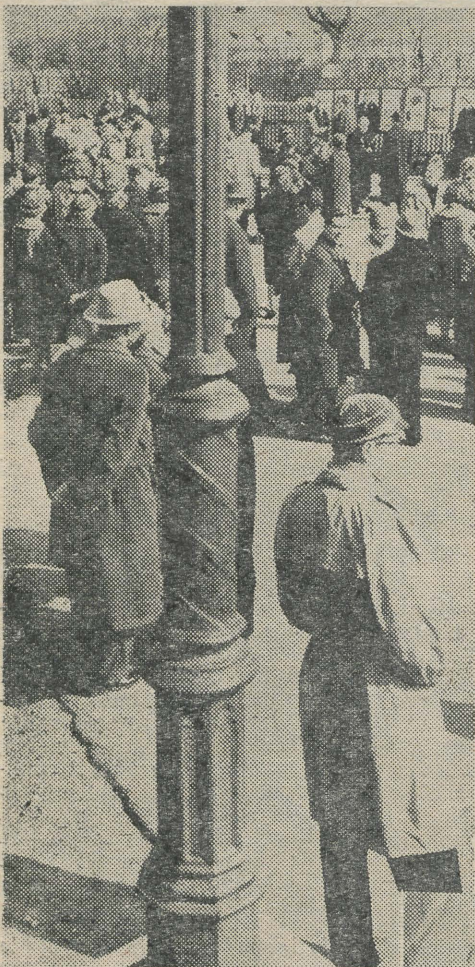
Pärast raskeid lahinguid kevadtalvistes Kuramaa metsades ja soodes paiknesid eesti rahvuslikud väeosad rinde lähedases rajoonis. Valmistuti uute lahingute vastu.

Kuramaal oli lahingutegevus sel ajal suhteliselt tagasihoidlik, kuid teistel rinnetel kulgesid tähtsad sündmused. Saabusid esimesed teated meie vägede võimsast pealetungist Berliini suunas. Kui lõpuks 3. mail saabus teade Berliini langemisest, valitses kirjeldamatu vaimustus. Met-sas, muldonnide juures tervitati seda võitu võimsate «hur-
raa»-hüüetega. Ent kuigi igauhele oli selge, et sõja lõpp on väga lähedal, tekkis paratamatult küsimus: kas Kuramaal asuv vaenlase grupeering kapituleerub või tuleb teda sel-
leks sundida? Näis, et asi ei lahene rahulikult.

8. mai varahommikul kutsus häiresignaal sõdureid taas rindetulle. Esialgsete andmete järgi pidime eelseisva öö jooksul eeslinil viibivad väeosad välja vahetama. Ränna-ku ajal levisid kuuldused, nagu käiksid rahuläbirääkimiseid või nagu oleks rahu juba alla kirjutatud. Teel aga tulid vastu haavatud — oli näha, et eeslinil käis lahing. Täpselt ei teadnud keegi midagi. Nii jäimegi öhtul pärast pikka ja väsitavat rännakut puhkama.

Öösel äratas ootamatu tulistamine väsinud sõdurid. Aga relvad olid suunatud õhku. Relvad saluteerisid. Kõi-
gile oli selge, et on saanud võit. Rahu.

E. Salumaa

Täna kell 19
algab ülikooli klubis

„Pravda“

50. aastapäevale
pühendatud

PIDULIK KOOSOLEK.

Kontsertosas esinevad
TRÜ ja EPA isetegevus-
lased.

MAI
MEELE
OLUD

PILDID ON TEHTUD ENNE MAIDE-
MONSTRATSIOONI JA DEMONSTRAT-
SIOONI AJAL.

Ajaloo-Keeleteaduskonna õppejõudude keskmine ja noorem kaader on aastate jooksul täienenud põhiliselt aspirantuuri arvel (seltsimehed E. Vääri, J. Peegel, K. Siilivask, H. Kurm, H. Rätsep, A. Valmet, E. Plotnik jt.). Üle kümne inimese on asunud tööle vabariigi teistes teadusliku uurimise asutustes. Viis endist aspiranti töötavad praegu edukalt juhtivatel kohtadel väljaspool meie vabariiki. Rõõmustav on märkida, et endine meie aspirant I. Galkin juhib praegu Mari Teadusliku Uurimise Instituudi tööd.

Kuid teaduskonna aspirantuuri tegevuses on olnud ja on veel praegu palju häirivat ning muret tekitavat.

Ajavahemikul 1945—1959 oli teaduskonna 8 kateedris 57 aspiranti. Neist lõpetasid aspirantuuri ja kaitse-
sid dissertatsiooni ainult 34 inimest, 21 aspiranti jäid võlglasteks riigi ja ühiskonna ees. Praegugi on veel dissertatsioonid lõpetamata meie õppejõududel L. Otsmaal (aspirantuuri aeg 1951—1954), U. Kolgil (1951—1954), O. Ojamaal, E. Turul, B. Nedzvetkil.

Normaalselt on kulgenud aspirantide töö soome-
ugri keelte ja NSV Liidu ajaloo kateedrites, kuid olukord eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedris on allpool igasugust kriitikat: kaheteistkümnest senisest aspirandist on väitekirja kaitsnud ainult kolm (A. Vinkel, V. Pino ja H. Peep)!

Kõik näitab, et eelkõige kateedrites ja teaduskon-
nas puudus aspirantide õige valik, nende erialaste võimete ja poliitilise küpsuse aspirantuurielne sügav vaagimine. Aspirantuuri ajal aga puudus aspirantide töö õige suunamine ja kontroll juhendajate üle. Dekanaat püüdis ainult atesteerimisega, parteiorganisat-
sioon aga jäi sellest tööloigust hoopis kõrvale.

Käesoleval ajal õpib aspirantuuris 32 aspiranti 16 erialal, neist statsionaarselt 15, mittestatsionaarselt 17.

Viimase paari aasta jooksul on parteiorganisat-
sioon koos kateedrite ja dekanadiga pööranud rohkem tähelepanu aspirantide valikule. Selleks on jäl-
gitud endiste lõpetajate tööd vabariigi koolides ja teistes asutustes. Oma teadusliku töö, eruditsiooni ja poliitiliste omaduste poolest peaksid kõik praegused aspirandid enamikus kujunema headeks spetsialisti-
deks ja lõpetama aspirantuuri väitekirja valmimisega.

Kahtlus võib tekkida mõnede mittestatsionaarsete aspirantide puhul. Nii on Jozef Petach (ungari keel) praegu juba II kursusel, kuid sooritanud on ta ainult ühe eksami. Ebanormaalsena tundub asjaolu, et Rita Niinemäe (pedagoogika III kursusel) on sooritanud eriala eksamid rahuldavale hindele.

Teaduskond on pööranud vähe tähelepanu mitte-
statsionaarsete aspirantide valikule ja veelgi vähem tundnud huvi nende tööttingimuste ja võimaluste vastu. Ilmneb, et paljud neist on üle koormatud ühis-
kondliku või erialase tööga (näiteks H. Lesk) ning aspirantitööks ei jäägi enam aega. Ainuke järeldus — teaduskonnal on vaja luua tihe kontakt nende asutuste juhatajate ja parteiorganisatsioonidega, kus töötavad meie mittestatsionaarsed aspirandid.

Ei saa rahule jääda ideelis-poliitilise tööga aspi-
rantide hulgas. 32-st aspirandist on ainult 7 partei liikmed ja 2 kommunistlikud noored. Aspirantuuris õppimise aastail pole ükski aspirantidest astunud NLKP ridadesse. See on tõsiseks etteheiteks partei-
büroole, kateedritele, teaduskonnale tervikuna.

Aspirantide poliitiliste teokspidamiste ja nende

ühiskondliku aktiivsuse kasvatamine on tihedalt seotud ühiskondliku tööga teaduskonnas. Selle küsimuse ümber on palju vaieldud, kuid tundub, et kõik aspi-
randid peaksid aktiivselt osa võtma ülikooli elust. 3- kuni 4-aastane eemalejäämine ühiskondlikust tööst on neile otseseks takistuseks õppejõuna tööleasumisel.

Teaduskonna 15-st statsionaarsest aspirandist tee-
vad praegu ühiskondlikku tööd 6. Siinjuures on III kursuse aspirant U. Siiman lubamatult üle koormatud (võõrkeelte osa-
konna parteigrupi sekretär, teadus-
konna parteibüroo liige). Samal ajal ei ole 7 aspirandil mingisugust kaalu-
vat ühiskondlikku ülesannet.

Aspirandi eriala-
se ja ideelis-poliiti-
seks olemasoleva iga-
aastased atesteerimised, mis toimuvad kateedrites ja õpetatud nõukogus. Kuid praegu toimub see väga formaalselt ja vähenõudlikult. Parteigrupid on sellest tööst hoopis kõrvale jäänud ja see-
tõttu on atesteerimisel vähe silmas peetud aspi-
rantide ideelis-poliitilist palet. Nähtavasti on ots-
tarbekohane moodustada eriline komisjon partei-
büroo ja õpetatud nõukogu liikmetest, kes igakül-
gelt kontrolliks aspirantide tööd ja esitaksid oma
arvamused atesteerimisel. Arvan, et siis muutuks
võimatuks massiline aspirantuuri mittelõpetamine,
nagu see varem aset leidis.

Suuri raskusi esineb teaduskonnas aspirantide
juhendamisel. Meil ei jätku vastavaid spetsialiste
kõigil teadusaladel, eriti võõrkeeltes. Nii on näiteks
aspirandid R. Tasa ja H. Tõevere sellepärast valinud
oma väitekirjade teemad üldkeeleteaduse alalt, et
neile on juhendamiseks nõusoleku andnud dots.
E. Vääri. Kuid võõrkeelte alal on palju aktuaalseid
probleeme, mis vajavad juhendajateks spetsialiste
vastavalt erialalt (näiteks võõrkeelte õpetamise me-
toodika). Samasugune on lugu vene keele kateedris,
kus aspirandid võeti küll vastu, kuid pole siiani
juhendajat (sm-d Batarina ja Jegorova), Antud olu-
kord laheneb tänu prof. Aristele, kes nõustus olemas
konsultandiks. Täheleb, et meil tuleb leida rohkem
võimalusi aspirantuuri suunamiseks väljapoole vaba-
riiki.

Vähe on teaduskonnas hoolitsetud meie järelkasvu
ettevalmistamise eest andekate üliõpilaste hulgas
juba ülikoolis õppimise perioodil. Rohkem on selleks
vaja üliõpilasi rakendada tööle individuaalplaani alu-
sel, pikendades vajaduse korral isegi nende õppeaega
ühe aasta võrra. See võimaldaks süvendada teoreet-
ilisi teadmisi ning omandada teadusliku töö metoo-
dikat. Esimesi samme selleks on juba astunud. Indi-
viduaalplaani alusel töötavad praegu Mati Hint, Jaan
Kaplinski, Jaak Kangilaski. Seda algatust on tarvis
julgelt jätkata.

Kokkuvõtteks: juhendajatel tuleks pidevalt jälgida
aspirantide töö ühtlast kulgu, et dissertatsiooni kirju-
tamine ei jääks viimasele aastale. Ühiskondlikud
organisatsioonid peavad tõhusamalt jälgima aspi-
rantide ideoloogilist kasvu ja ühiskondlikku aktiiv-
sust.

Praegu toimub uute aspirantuuri kandidaatide valik
kümnel erialal. Teaduskonna kõikide instantside es-
majärguliseks ülesandeks olgu kõige sobivamate in-
imeste leidmine meie vabariigi parimate õpetajate ja
teiste humanitaarala spetsialistide seast, kes vastak-
sid nende suurtele nõuetele, mida esitab tulevastele
teadlastele NLKP XXII kongress.

TOIMETUSES

Ajakirjaniku märkmikust

Kohtumisi

Esimesel pilgul näis ta tagasihoidlik. Bussis oli kitsas ja ma pakkusin talle oma istekohta. Ta häbenes seda vastu võtta. Kuidagi seadsime end konduktoritooli taha siiski kõrvuti istuma.

Oli õhtu. Bussituled heitsid asfaldile väikese valguselaigu. Kuigi ümberringi oli pime, ei tüdinud neiu välja vaatamast. Järsku, ei tea kust, hüppas teele jännes. Sattunud bussitulede valgusse, ei osanud ta sealt enam välja pääseda. Jännes hakkas lippama mööda asfaldi. Mu naaber tõmbus pingule. Ka teised olid jänest märkanud.

«Oleks nüüd püss», ohkas keegi väimustuses. Kõige enam elaunes konduktor: «Pane gaasi, vaata, kas saad maidale järele!»

Buss hakkaski liikuma järjest kiiremini. Näis, et vaesel loomal pole enam pääsu. Siis aga tõusis neiu mu kõrvalt püsti, näost lõhen-dav, kõrvad õhetamas. Erutatud, kuid selge, üle bussi kostva häälega hüüdis ta bussijuhile:

«Otsekohe pidage kinni. Kas teil häbi ei ole... piinata vaest looma? Sadist!... Pidurdage kohe, või ma...»

Millega ta vastasel korral hakkama oleks saanud, seda ma ei tea. Kas läheneva kurvi või süiski jänese pärast aeglustas juht sõitu. Buss sõitis kurvi ja tuled lõikusid hetkeks sirgete kuusetüvede vahele. Järgmisel momendil oli jännes kadunud.

Buss rahunes. Mu vaikne kaaslane istus Tartuni ainsatki liigutust tegemata. Ainult ta nägu põles endiselt, nagu oleks tal häbi oma ootamatu väljaastumise pärast. Bussijaamas pani ta selga oma õhukese mantli, pähe helesinise põhjaga üliõpilasmütši ja läks.

Ma ei saanudki teada ta nime. Ta ei rääkinud mulle, mida ta õpib, mitmendal kursusel käib. Ka pole ma teda hiljem kunagi näinud. Ja kas ma tunneksingi ta ära.

Ometi pole mul läinud meelest see väike lüdu kõrva-dega jännes, neiu väike püstinake, õhetavad põsed ja ta selge, ärev hää.

Ta oli kunstiüliõpilane — moodne, boheemlaslik ja bravuurne. Restoranis tellis konjakit ja kelkis: «Ei mul pole rahast puudust!»

Kaks päeva hiljem kohtasin teda näitusel. Pileti eest maksis pool hinda — ikkagi üliõpilane.

Internaaadi õuel mängiti palli. «Metsalennanud» pallid tõi mängijatele tagasi pisike 6- või 7-aastane poisipõnn, kes kellelegi jalgu jäemata poiste-tüdrukute vahel sibas. Peaegu keset mänguväljakut vajus poisikese jalga läbi veel peh-

me muru. Jalga tagasi tõmmates avastas poiss, et selle otsas polnud enam kinga. Küll urgitses augus viitsaga, kuid asjata.

Muidugi tulid kõik kohe poisike-sele appi. Keegi pika käega noorme-s pistis käe auku. King puutus küll näppu, kuid libises kuhugi sügavamale. Toodi labidas. Nüüd avastati mullakamara all vanad varemed. Kevadine suurvesi oli nende vahele murukamara alla uuristanud suured koopad. Ühte neist oli kadunud ka king.

Juba tuli poisipõngerja ema sõideldes, juba tihkus poisike tihedat nuttu. Tüdengite pallimäng oli nagu pooleks lõigatud. Pall, mille järele kõik kahekümnekesi hüppasid, seisis nüüd üksinda kesk platsi ja keegi ei tundnud ta vastu huvi. Kõik kogunesid augu ümber ja püüdsid nõu ja jõuga kaevajaid aidata.

Asi näis lootusetu. Kõik läks poolviltu veelgi sügavamale. Juba tüdines üks, teine. Tunni aja pärast jäi augu juurde kaevama üks-ainus poiss. Auk suurenes üha ja auguservale tekkis suur mullavall. Väike õnnetu ise istus virila näoga auguserval, nagu pisaraist kriim ja näpp suus.

Nii ma nägin neid ka siis, kui juba pimenes. Ainult et prillidega noormees oli nüüd hoopis kusa-gile sügavale kadunud ja ainult august lendavad labidatüed reet-sid, et seal keegi kaevab.

Kaua nad kahekesi vaeva nägid? Kas leidsid kinga?

Igatahes oli hommikuks tekkinud internaadiõuele sügav-sügav kaev vanade varemete vahel. Ja ma tahaksin väga uskuda, et poisike oma kinga kätte sai.

T. OTS

KROONIKA

NELJAPÄEV, 26. APRILL
Rahvaste sõpruse klubi korraldas nn. rootsi õhtu. Õppeprorektor E.-L. Mikkelsaar rääkis Rootsi-reisi muljetest. Peamiselt keerles juht Rootsi noorsoo ja ülikooli ümber. • III kursuse juristid sooritasid nõukogude tsiviilõiguse eksami. Õppejõud sm. Rink hindas «väga heaga» Tiitu Kaare, Raivo Kuuse, Mai Rooste, Uno Rinki ja Arvo Luku vastuseid.

REEDE, 27. APRILL
Inglise keele ringis oli vaidluskoo-solek. Kumb on raskem, kas inglise või eesti keel, ja kumb on tähtsam, kas raske või kerge muu-sika — selle üle vaieldi nii ägedalt, kui inglise keele oskus lubas.

LAUPÄEV, 28. APRILL
Ajaloos-Keelteaduskonna näite-ring esitas Zorini näidendi «Kuni on veel aeg». Zürii hinnang: 8,5 palli ja teine koht A. Kalda «Patseba Saaremaal» järel.

POHAPÄEV, 29. APRILL
TRO ametiühingukomitee kuulas ülikooli ajalehe toimetaja H. Peebu informatsiooni toimetuse tööst. Võeti vastu otsus toimetuse töös esinevatest raskustest mõõdasaa-miseks.

ESMASPÄEV, 30. APRILL
Ülikooli klubis tutvustasid Tartu noored luuletajad Ly Seppel, Milvi Seppel, Paul-Eerik Rummo, Kalle Kurg jt. oma loomingut. Kuulajad jäid õhtuga väga rahule.

MEIE AJAKIRJANDUSE KESKSEKS OBJEKTIKS on kommunismi ehitav inimene. Me arvestame teda õieti kahest seisukohast: me kirjutame temast ja kirjutame talle. Me tunnetame seda suurt vastutust, mida kumbki seisukoht meie ajakirjanikele esitab. Meie ajakirjanikud peavad meie inimesest kirjutama sügavuti, nägema kaasaja kangelase lihtsat ja karget ilu. Me peame sellest kirjutama hästi ja põlemisega, nagu me kodanikuvi-haga ründame igandeid, puudusi ning vigu.

Randolph Hearst, Ameerika suurimaid lehekunin-gaid, ütles on reporteritele:

«Lugeja on eelkõige huvita-tud sündmus-test, mis sisal-davad tema ene-se primitiivse olemuse elemen-te. Need on: enesealalhoidut, armastus ja sigimine, auahnus. Sõnumid, mis sisaldavad ühe neist elementidest, on head. Kui neis on kaks neist elementidest, on nad paremad, kui aga neis on kõik kolm elementi, siis on see esmaklassiline uudismaterjal. — — — Me lükkame tagasi kõik uudised, milles ei ole midagi mainitud elementidest. Me jätame tagaplaanile või ei avalda üldse asju, mis on ainult tähtsad, kuid mitte huvitavad.»

Nii. Huvitav — see on madalate instinktide piit-sutamine. «Inimlik huvi» — see on mõrv, «sex», õnnetused, sensatsioon. Ja ajakirjandusel on täie-lik vabadus sellest kirjutada.

TAHAKS, et nõukogude ajakirjanduse päeval niihästi meie ajakirjanikud kui ka lugejad selgesti tunnetaksid, kuivõrd kõrgemal oleme meie, missugune on meie ajakirjanduse vabadus ja suhtumine lugejasse. Tõepoolest, kallis lugeja, kas sa oled kunagi mõelnud selle üle, et ainult meil ja sotsialismimaades võib sa astuda üle toimetuse lä-ve ning kõnelda või kirjutada nii heast kui halvast. Oled sa mõelnud, et just sina, tavaline inimene, oled meie ajakirjanduse kanglane number üks ja sul on õigus nõuda, et sinust kirjutataks õigesti ning hästi? Oled sa mõelnud, et just see ongi ajakirjanduse vabadus?

AMEERIKA kodanliku ajakirjanduse suurimad ajaloolised leiutised:

1833. aastal leiutas Benjamin Day odava bulvari-ajakirjanduse. Te leiutas ka reporteri. Neljadollari-lise nädalapalga eest leidis toimekas noormees, kes hankis sõnumeid eeskätt kuritööde ja õnnetuste kohta.

Ta leiutas ka ajalehepoeisi, kes valmis trükitoo-dangu pidi ostjatele kohe kaela määrima.

J. G. Bennet süvendas sensatsionalismi. Ta leiutas erikorrespondendi ja eriväljaanded.

Ameeriklased olid esimesed, kes läksid uudiste otsimiselt üle uudiste tegemisele. Nad leiutasid, et reklaam ajalehes on peamiseks sissetulekualli-kaks.

Nad leiutasid 1893. aastal komiksi, siis «kollase ajakirjanduse», pressiajendi ja lobbisti.

Ohinal on neid ja teisi leiutisi rakendanud kõigi kodanlike maade ajakirjandus. Ja ometi ei ole kodanlik ajakirjandus, selle meetodid ja teooria maa-ilma vallutanud.

Sellepärast, et meie töölisklass leiutas «Pravda» — uut tüüpi ajalehe maailma ajakirjanduse aja-loos. «Pravda» võitluskogemused on eeskujuks kogu maailma töölisajakirjandusele. «Humanité», «Avanti», «Daily Worker» ja kümned teised ajale-hed toetuvad töölismassidele, saavad sealt moraal-set ja materiaalselt toetust. Kodanlik ajakirjandus ei suuda iialgi «leiutada» niisugust võimsat tuge.

VOITLUS KAHE AJAKIRJANDUSE VAHEL moodustab kaasaegse ajakirjanduse ajaloo si-su. Eriti pärast Teist maailmasõda on tohutult-tohu-tult kasvanud tõde teeniva ajakirjanduse osa kogu maailmas. Nõukogude ajakirjanduse põhiprintsiibid ja praktilise töö meetodid on eeskujuks paljude är-ganud maade ajakirjandusele, meie ajakirjanduse hää on maailmas autoriteetsem kui kunagi varem. See on viinud ärevusse kodanlikud žurnalistika-teoreetikud. Tarvitseb vaid heita pilk nende teoo-

riasse: uued seisukohad ajalehe «vaimsest iseseis-vusest» ka siis, kui ajalehel majanduslikku sõltu-matust ei ole; näiline opositsioon ajalehtede vahel; teooria sellest, et tõde on alati subjektiivne jne.

Kõik see ei päästa. Lugeja kaotab ikka rohkem usku kodanlikku ajakirjandusse: Ameerika lugeja tegeleb sise- ja välispoliitiliste juhtkirjadega vaid 4 minutit. 70% lugejast pühendab ajalehele (aga ajalehed on seal paksud!) vaid 15 kuni 20 minu-tit...

Tõde võib alati, sellepärast et ta on lihtne. Sel-lepärast võib ka see ajakirjandus, mis teenib tõde.

AJAKIRJANDUSE VABADUSEST jutlustamise kõrval on Läänes üles tõstetud teooria abso-luutsest informatsioonivabadusest.

Palju aega on sellest mõõdas, kui Agamemnon andis oma truudusetule abikaasale Klytaimnestrale edasi tõviksignaale Trooja vallutamise kohta. Si-detehnik on tohutult edasi arenenud. Hogani apa-raadiga võib edasi anda 500 sõna minutis, «Ultra-fax» reprodutseerib 100-leheküljelise raamatu kahe ja poole minutiga. On kaugkirjutusaparaate, mis annavad edasi 600 sõna minutis (1953. a. oli tipp-saavutuseks vaid 150 sõna). Olge head, kasutage tehnika viimast sõna uudiste vahendamisel!

Kuid... 75% kodanlike maade telegraafikaablist on eraettevõtjate käes, kes tariifi on tõstnud enne-olematult kõrgele (Londonist New Yorki maksab sõna 2,04 senti, New Yorgist Londoni 5,54 sentil). Mida rikkam on lehekontsern, seda rohkem võib ta maksta ja vaesemad konkurendid kõrvaldada. Iraani sündmuste ajal monopoliseerisid kolm suurt teade-teagentuuri kaks kaabelliini, makstes kolmekordset tasu.

«Täielikku informatsioonivabadust» iseloomustab see, et Euroopas on 8 ja maailmas 28 tihedasti rah-vastatud maad, kus ei ole ühtki kaugkirjutusapa-raati. Belgias on 49 päevalehel vastavad seadeldi-sed, Kreeka ajalehtedest pole neid ühelgi...

Ja kui tahetakse asutada uut töölisajalehte, kust siis võetakse raha kalliste seadmete ostmiseks, kui-das suudetakse konkureerida suurte teadeteagen-tuuridega. Millega osta kaabli kasutamise õigust? Ja kui liini peremees üldse keeldub?

See on «täielik informatsioonivabadus»...

Oleme uhked oma ajakirjandusele

J. PEEGEL

MILLINE PABERIUPUTUS: USA-s on ajaleh-tede ühekordne kogutiraaž 136 350 000, aja-kirjade aastane kogutiraaž kuni neli miljardit ek-semplari. Ühe inimese peale tuleb aastas 35,1 kg ajalehepaberit!

Ja sisu:

John Swinton, «New York Tribune'i» kunagine peatoimetaja: «Peale mõningate provintsi-linnade lehekste ei ole Ameerikas sõltumatut pressi. Te teate seda niisama hästi kui mina... Ma saan 150 dollarit nädalas selle eest, et ma minu poolt toimetatavas ajalehes juba ette loobuksin oma ausast arvamuselt.»

Scripps-Howardi ajaleheimpeeriumi asutaja dek-lareeris: «Ma nõuan oma alluvailt, et nad edasi annaksid minu arvamust, mis on paljudel puhku-del nende omaga vastuolus.»

Hearst-vanem: «Kui on küsimus edumeelsusest või reaktisioonist, siis alati viimase poolt!»

Alan Barth, ajalehe «Washington Post» juhtkir-janik: «Enamiku ajalehtedest rajasid mehed, kellel oli midagi üldelt, kuid paljusid neist toimetavad edasi inimesed, kellel on ainult midagi müüa.»

Üks pisem ajaleheboss olevat öelnud: «Minu asi on osta ajalehepaberit 45 dollarit tonn ja müüa täistrukutuna 90 dollarit tonn.»

Kommenteerida pole vaja.

Kuivõrd piiritlet rikkamad oleme meie, et meil on ajakirjandus, mille üheks peajooneks on tõear-mastus ning rahva huvide kaitsmine!

IMPERIALISMI JA KOLONIALISMI POOLT põhjustatud ebavõrdsust peegeldavad ka aja-lehtede tiraažid. Kui Inglismaa monopolistlike ajalehtede keskmine tiraaž on 250 000 eksemplari, siis 330 India ajalehe kogutiraaž on vaid 2,5 mil-jonit eks. 54 Iraagi päevalehte levivad vaid 108 000-lises tiraažis (vähem kui meie «Noorte Häälel»), 11 Panama ajalehe tiraaž on 99 000 eksemplari. Malis ilmub 2 ajalehte kogutiraažiga 4500 eks. Ühe Egiptuse elaniku kohta tuleb aastas 175 korda vähem ajalehepaberit kui USA-s.

Kui meie vabariigis iga tuhande inimese kohta tuleb 1074 ajalehte ja ajakirja, siis levib Brasiilias 51, Türgis 32, Indias 8, Pakistanis 9, Iraanis 6 leh-te ja Afganistanis 1 ajaleht iga tuhande elaniku kohta.

OLEME UHKED, et meie «Pravda» on maail-ma kõige suurema tiraažiga ajaleht. «Prav-da» ühekordne tiraaž ulatub üle 6 miljoni ek-semplari.

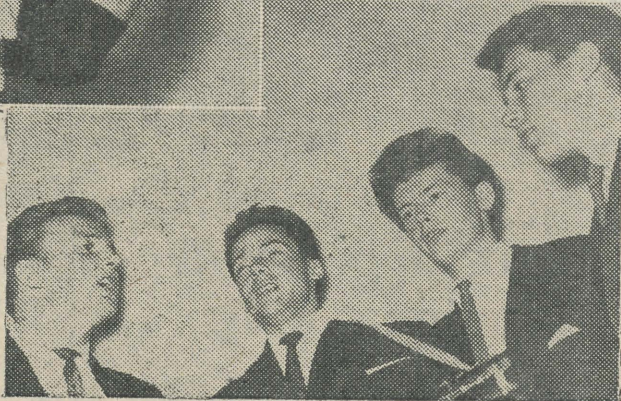
Teised maailma suurimad ajalehed on järgmi-sed: «Mainitsi Simbun» (Tokio) 6 miljonit eks., «Daily Mirror» (London) 4,7 milj. eks., «Asaki Simbun» (Tokio) 4,5 milj. eks., «Daily Express» (London) 4,2 milj. eks., «Komsomolskaja Pravda» 3 milj. eks., «Daily Mail» (London) 2,2 milj. eks., «Daily News» (New York) 2,1 milj. eks., «Daily Herald» (London) 2 milj. eks., «Izvestija» — 1,5 milj. eks., «France Soir» (Pariis) 1,4 milj. eks.

Ameerika Ühendriikides ei ole ühtegi päevalehte, millel oleks üleriigiline levik.

Maikontserdil

esinesid meie parimad isetegevuslased. Hoogsalt alustas kontserti Arstiteaduskonna vene õpperühmade naiskoor ukraina rahvalauluga «Oi, tüdrukud». Hästi võeti vastu M. Visnapuu variatsioonid E. Tubina balleti «Kratt» teemadel. Sõnakunstnikest väärivad esiletõstmist L. Aškenazy «Armunud kastis» E. Hermaküla esituses, K. Kure omaloominguline pala, E. Enno «Talvine õhtu» R. Võsu esituses. Olal pildil näeme esinemas H. Lepiksood, paremal aga Oigusteaduskonna meeskvarretti.

Lähemale

Lõpetasime ülikooli mõni aasta tagasi. Seljataga on rõõmus üliõpilaselu, askeldusrohked õpinguaastad... On astunud esimesi samme ka pedagoogilisel põllul.

Raske on üles lugeda kõike seda, mida me saime ülikoolilt. Ülikool andis meile palju teadmisi, kogemusi iseseisvaks teaduslikuks tööks, laiendas silmaringi, kasvatas esteetilist maitset. Alatiseks jäävad meelde J. Lotmani emotsionaalsed ja huvitavad, Z. Mintsi hästi analüüsitud, S. Smirnovi konseptiivsed loengud, G. Issakov kursuse tööde juhendajana...

Ülikoolist lahkudes saime kaasa koguka teoreetiliste teadmiste pagasi.

AGA MIDA ANDIS ULIKOOL MEILE KUI PEDAGOOGIDELE?

Et meist saavad vene keele õpetajad, seda teadis igaüks meist juba ülikooli astudes, kuid see teadmine jäigi ainult teadmiseks peaaegu IV kursuseni.

III kursusel pidime valima, kas minna kirjandus- või keelerühma. Mida andis see jaotus meile? Kirjandusühmala loeti lastekirjandust, kursust kriitilise mõtte arenemisest mõõdund sajandi vene žurnalistikas, erikursust A. Bloki loomingust. Siit saime palju kasulikku, mida läheb tarvis kõikjal, ka koolis (näiteks oskuse orienteeruda lastekirjanduses koolivälise lektüüri soovitamisel õpilastele).

Keelerühma läksid üliõpilased, kes tundsid, et nende vene keele oskus on puudulik ja soovisid paremini omandada praktilist vene keelt. Neile loeti erikursust sõnaühenditest, slaavi keelte võrdlevat grammatikat, tõlketeooriat, bulgaaria ja poola keelt. Neendele, kes kunagi jätkavad tööd teadusepõllul, oli see vajalik. Vähe aga oli kasu neil, kellele tuleb töötada vene keele õpetajatena eesti koolis (eriti tu-

leks siin mainida erikursust sõnaühenditest ja slaavi keelte võrdlevat grammatikat). Praktilise vene keele omandamisele ei aidanud nad kuidagi kaasa, v. a. tõlketeooria, millele tuleks veel suuremat rõhku panna.

Kogu viie aasta jooksul oli meil VÄGA VÄHE KOKKUPUUDET

elule ja koolile

KOOLIGA. Pedagoogikat hakati meile lugema küll juba III kursuse kevadsemestril, kuid praktikat meil sel ajal üldse ei olnud (kahe semestri jooksul käisime ainult üks kord koolis lahtist tundi kuulamas!).

Mis puutub keele õpetamise metoodikasse, siis seda loeti meile umbes 20 tundi (selle aja jooksul külastasime tunde kahel korral). Metoodika esitamine oli puudulik. Praktilist tööd koolis ei tutvustatud.

Koolitundideks me ei olnud peaaegu üldse ette valmistatud. Tüüp-tunnina esitati meile ainult üks arhailine viieosaline tunnitüüp (organiseerimine, küsitlemine, uue aine esitamine, kinnistamine ja kodune ülesanne). Selle järgi koostasimegi edaspidi oma tunnikonspektid. Ometi nõuab iga uus teema tunni erinevat ülesehitust, erinevat käsitlemist. Selleks puudusid juhtnöörid.

Opikuid nägime esmakordselt paar päeva enne praktikale suundumist (IV kursuse kevadel). Kuidas aga antud teemasid käsitleda, kuidas materjali jaotada, kuidas parandada õpilaste vihkuid, kuidas hinnata õpilaste teadmisi, kuidas koostada tööplaani — neile ja veel paljudele teistele küsimustele me ei saanud metoodikalt vastust. Ei olnud nende küsimustega erilist kokkupuudet ka praktikal olles.

Praktika kulges järgmiselt: tundide kuulamine, nende pealiskaudne analüüs (pärast 4–5 tunni jälgimist päevas). Arutelud olid passiivsed. Tihti puudusid neilt aine-õpetajad.

Siis iseseisvaid tundeid. Ühel praktikaetapil andsime 10 tundi. Teine praktikaetapp (üks kuu V kursuse

sügissemestril) ei andnud ka kuigi palju. Nüüd ainult tundsid, et vene keele õpikud (eriti M. Sokolova ja G. Tukumtsevi «Грамматика русского языка» VIII–X klassile ja N. Pentre «Материалы для чтения» X klassile) on raskesti puudusid teadmised ja oskus teemasid käsitleda. Seepärast tekkis tüdimus.

Kõigi nende probleemidega, mis tekkivad pedagoogidel, me peaaegu kokku ei puutunud. Kui aga tulime sügisel pedagoogidena kooli, OLI PALJU ÜLLATUSI JA PETTUMUSI. Andis tunda mittetäielik pedagoogiline ettevalmistus. Teravalt kerkis esile distsipliiniküsimus, sest praktika ajal täiesti iseseisvaid tunde ju ei olnud.

Jah, sügisel tööle asudes tuli paljudele probleemidele otsida lahendust juba täiesti iseseisvalt ning siis mõtlesime, et paljugi meie pedagoogilises ettevalmistuses VOIKS OLLA TEISITI.

Eelkõige elule ja koolile lähemale! Juba I kursusest peale peaks üliõpilastel olema side praktilise koolitööga. Siis tekiks ka probleeme, millele nad otsiksid vastust metoodilisest ja ainealasest kirjandusest. Tarvis on läbi viia seminare aine käsitlemise kohta õpikutes, õpetada jaotama õpiku materjali, õpetada käsitsema magnetofoni, kinoaparaati jne. Tuleks tutvustada vabariigi õpetajate parimaid töömeetodeid. Üliõpilased, tulevased pedagoogid, tundke rohkem huvi oma elukutse vastu!

G. GARMONSTIKOVA
M. KEERUS

Esteetikaringi asutamiskoosolek toimub teisipäeval, 8. mail kell 18 ühiskonnateaduste õppehoone II korrusel.

Päevakorras on dots. Stalovitši ettekanne «Marksistliku esteetika põhiprobleemid kaasajal».

Täna toimub Ahjal puude istutamine Iilimari parki ning matk ümbruskonnas. Väljasõit Tartu autobussijaamast kell 16 Tartu — Mooste — Rõpina bussiga. Õhtul lõke. Õbbimine Ahjal (tekk kaasa võtta). Tagasisõit Tartusse pühapäeval.

Kobruleht ja sipelgas

ÜKS MUINASJUTT

leilavad, sõid varsti oma sõnad ja neile üle jõu käiva kõrre vedamine suri pea jõuetuse surma. Vaprad olid ainult sipelgad-pensionärid, kes omi halle päid ei hābene nud ning jõudumööda noorte lehte täita pūūd sid.

Ühel ilusal päeval tundis läbi ükskõiksuse tulma müüri sipelgapessa hele päikesekiir. Sipelgad peatusid oma tõttamistes, tõstsid pigu ning nägid ootamatult toakesse oma pea kohal. See sätendas

ja kutsus ning igas peenepihalis töomeses sündis suur südamesoov kas või kord vaadata selle hülgavate seinte taha.

Kuid otsekui muinasjuttus oli tee sootuks vaevaliseks muutunud. Igaüks, kes sinna tühjal trügida tahtis, langes ikka ja jälle tagasi.

Üks väike sipelgapoiss vaatas teiste asjatuid katseid pealt, mõttes viivut ja võitis siis terava okka. Kraapis sellega kiiresti kiiresti puukooretükikesele kõik, mida ümberringi nägi. Ning kuigi jutt sai lühike, juhtus ime: ülalt rullus alla lai vaip, otse kirjamehe jalge ette ja ta teekond toakesse oli

TARTUSSE TULEVAD KIRJAD...

Ülikooli tänavas 18-a kolmandal korrusel asub vene kirjanduse kateeder. Iga päev ronivad sinna mööda vanu treppe üliõpilased ja õppejõud, peaaegu iga päev on sinna asja ka kirjajakandjal — kirju aadressiga:

Eesti NSV
Tartu Riiklik Ülikool
Vene kirjanduse kateeder

Akadeemik M. P. ALEKSEJEV

«Järjekordne köide teie «Tõid» («Труды по русской и славянской филологии» IV köide. Toim.) on niisama huvitav kui kolm eelmistki. Need on vaidlematult parimad «Toimetised» («Tartu Riikliku Ülikooli toimetised». Toim.), mis meie maal väl-

on rohkesti. Erinevad on ümbrikud, erinevad on saatjate aadressid.

Mis peitub nende kirjade taga?

Meie ülikooli vene kirjandusloolased on teinud tublit tööd. Nende teaduslikke töid loetakse meil, loetakse kogu NSV Liidus, loetakse välismaal. Ja Tartusse tulevad kirjad vastukajadega nende kohta.

ja antakse. Vaimustusega lugesin ma J. M. Lotmani artiklit Karamzinist, minu arvates ei ole paremat artiklit Karamzinist üldse; samuti B. F. Jegorovi artiklit A. Grigorjevist. Ka kõik teised artiklid lugesin läbi samasuguse vaimustusega.»

Kirjanik, filoloogiadoktor K. I. TSUKOVSKI:

«Teie «Tõid» on sündmus. Minu jaoks oli see üks huvitavamaid raamatuid 1961. aastal. Väga huvitav (ja õpetlik) oli artikkel Mihhailovist, samuti Leonid Andrejevist. Kui palju ütleb ja uul! Suurepärase on artiklid (mälestused) Blokist — lugesin nad läbi ühe söömuga. Mind rõõmustab ka Pissarevski rehaбилiteerimine Reifmani artiklis ja

A. Grigorjevi elustamine B. F. Jegorovi artiklis — kõik, kõik. Ma pole veel läbi lugenud kogu köidet, kuid ruttan Teid (Z. Mints. Toim.) ja J. Lotmani juba õnnitlema suure edu puhul. Kaovad sajad moodsad raamatud, aga see väljaanne jääb nõukogude kirjandusteaduse õitsengu tunnistajaks.»

Professor J. G. OKSMAN:

«Teie teaduskond on oma «Toimetistega» jätnud kaugele maha nii Leningradi kui Saraatovi «Toimetised» ning tõusnud esiritta. Ma ei suutnud end lahti kiskuda teie viimasest köitest, kus leidsin säravad teaduslikud tööd — eriti Jegorovi, Teie (J. Lotmani. Toim.) ja Reifmani omad ja publikatsioonid Blokist. Viisin

raamatu kohe Maailmakirjanduse Instituuti, kus ta praegu käest kätte käib. Eelkõige näitasin seda M. F. Rõlskile ja Kolumbia ülikooli professorile Franklin Rivile (ta kirjutas doktorivältekirja Blokist). Mõlemad nad paluvad saada endale teie «Toimetiste» viimane köide.»

NSV Liidu Kirjanike Liidu juhatuse esimees K. FEDIN:

«Väga huvitavalt koostatud köide teeb au teie kateedri. Eriti tähtsad on vene kirjanikele

seal avaldatud mälestused Aleksander Blokist.»

Prof. F. RIV (Kolumbia ülikool, USA):

«Tahan Teid väga tänada selle kasuliku ja hinnalise töö eest. J. Lotmani artikkel XIX saj.

alguse proosa kohta on minu arvates eeskujulik.»

Taoliste märkustega kirju Tartu Riikliku Ülikooli vene kirjanduse kateedri teadusliku töö kohta on tulnud palju enam. Neil ümbrikudel seisavad saatja-aadressi kohal akadeemikute V. Vinogradovi, M. Aleksejevi, M. Netškina ja D. Lihhatšovi, NSV Liidu TA korrespondentide liikmete N. Piksani ja P. Berkovi, professorite ja teaduste

doktorite S. Reiseri, E. Pokussa-jevi, A. Skatõmovi, G. Bjalovi, B. Sõrojetškovski, B. Bursovi jt., Pariisi Slavistika Instituudi direktori A. Mazoni, Leipzigi ülikooli doktori G. Jungeri, Rostocki (SDV) Slavistika Instituudi direktori H. Raabi ja paljude teiste nimed.

H. ANTI

MAIPÜHAD...

(Algus lk-1 3.)

Ann Estendahlile, Avvo Mikkelisaarele, Anne Kuusikule, Maret Männikule, Aune Kruusemendile, Eha Lepale, Milvi-Maria Lullale, Oie Parasmäle, Margarita Orehhovale, Kiiri Karusele, Jüri Samarüllile, Reet Kõrgmale, Margarita Tihtonovale ja Ago Arakale;

KEHAKULTUURIOSAKONNAST
Erich Mõitlikule, Heino Auninile, Piret Tammaile, Aleksander Grünbergile ja Ida Vanamõisale;

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKONNAST
Lilja Karmule, Ülo Paabule, Jaan Viidalepale, Toomas Sütile, Tõnis Vardjale, Malle Ratasele, Helvi Veiale ja Anu Vahile;

ÕIGUS-MAJANDUSTEADUSKONNAST
Albert Paltserile, Erik Truuväljale, Jaan Kartaule, Jaan Napale, Mikk Titmale, Tõnu Luigele, Enn Markvardile, Virve Meibaumile, Jaano Odarile, Mati Eislerile, Heiki Müürile, Vainke Terasale ja Aavo Otsarile;

ADMINISTRATIIV-MAJANDUSOSAKONNAST
Peeter Eltermannile, Mihkel Danilovitšile, Koidula Taggelle, Irene Maaroosile, Frieda Jasinskile, Irene Tüürile, Jaan Muugale, Osvald Klaosale, Liis Petrovõhile, Kaja Noodlale, Haldi Tedrele, Renalda Kapsale, Kalju Valgile, Hillar Kinguste, Aleksander Kliimannile, Ida Pärnitsale, Adele Tabborile, Pauline Koogile, Aino Kõrdale, Alma Karule, Ljubov Martikainenile, Elise Trallale, Alfred Partsale, Alfred Joosule, Helvi Villemile, Aleksander Sultsile, Lembit Valdmaale, Aleksander Kivistikule ja Ludvig Pärnile.

Täna ja homme on Kreutzwal-di-nimelise Kirjandusmuuseumi lugemissaalis rahvaluule-alane teaduslik konverents, mille korraldamisest võtavad osa TRÜ, Eesti NSV TA Keele ja Kirjanduse Instituut ja kirjandusmuuseum. Homme esineb TRÜ aspirant O. Kõiva ettekandega «Tähelepanekuid laulurajoonide piiritlemiseks» ja vanemõpetaja U. Kõik ettekandega «Haljala regiviiside süsteem».

Teisipäeval, 8. mail kell 20 on geoloogiaauditooriumis (Vanemuise tn. 46, II korrus) looduskaitseringi töökoosolek looduskaitsest välismaal.

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heldemanni nim. trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 4235. MB 04213.

Kongress

peab

tähtsamaks

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOLI PARTEIORGANISATSIONI, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI- OHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 11. MAIL 1962

Nr:
15(520)
XV aastakäik

Kooli ümberkorraldamine soodustab kõrgema ja keskerihariduse edasist arengut, selle lähenemist elule ja tootmisele. Õppeasutustesse tulid sajad tuhanded noored töölised, kolhoosnikud ja demobiliseeritud Nõukogude armee võitlejad. Kuuskümmend protsenti 1961. aastal kõrgemate koolide päevastesse osakondadesse vastuvõetuist on noormehed ja neid, kel on juba tööstaaži. Paljud üliõpilased moodustavad ettevõtetes ja kolhoosides majandusliku analüüsi grupe, võtavad osa ratsionaliseerimis- ja leitudustegevusest, kontrollbrigaadidest ja komsomoli kontrollpostidest. On loodud ja tegutsevad edukalt üliõpilaste konstrueerimis- ja projekteerimisbürood, eksperimentaaltehhid ja töökojad.

KÕRGEMAS KOOLIS

Komsomoliorganisatsioonide osa noorte spetsialistide kasvatamisel ja ettevalmistamisel on aruandeperioodil suurenenud. Kongress märgib kommunistlikest noortest üliõpilaste suurt tööd õppetöö vahel ajal uudismaal, seitseastaku ehitustel ja linnade ning külade heakorrastamisel.

Samal ajal võitlevad paljude õppeasutuste ÜLKNÜ komiteed veel vähe üliõpilaste kindlate ja sügavate teadmiste eest, lepivad sellega, et mõnedes ettevõtetes ja põllumajanduslike kõrgemate õppeasutuste õppe- ja katsemajandites on tootmisõpetus organiseeritud formaalselt. Selle tagajärjel ei omanda tulevased spetsialistid vajalikke teadmisi konkreetsest ökonoomikast, samuti eesrindlike kogemusi ning hädajalike tööalaseid ja organiseerimiskogemusi.

Mõned komsomoliorganisatsioonid kasvatavad üliõpilastes ja tehnikumide õpilastes halvasti loomingulist suhtumist marksismi-leninismi omandamisse, ei võitle küllaldaselt individualismi ja väikekodanluse ning kommunistliku moraali rikkumise faktide vastu.

Kongress peab komsomoli tähtsaks ülesandeks aidata kõrgemates koolides ja tehnikumides kaasa niisuguste ideeliselt karastatud ja kvalifitseeritud spetsialistide ning tootmisorganisaatorite kasvatamisele, kel on sügavad teadmised, mida nad on võimalised kasutama elus, ja kes oskavad töötada inimestega ning hoolitsevad pidevalt noorte teadusliku kaadri ettevalmistamise eest.

ÜLKNÜ Sverdlovski ja Saraatovi oblastikomitee eeskujul peavad komsomolikomiteed koos rahvamajanduse nõukogude ja ettevõtete ning kõrgemate õppeasutuste juhtidega saavutama tootmisõpetuse ja üliõpilaste praktika edasist parandamist, tugevdama üliõpilaste ja tootmiskollektiivide, kommunistliku töö brigaadide koostööd. Tuleb püüda selle poole, et õppeasutuste jooksul omandaks tulevane spetsialist kaks-kolm eriala, töötaks välja ja rakendaks tootmisse reaalse projekti või ratsionaliseerimisetepaneku või avaldaks töö mingil aktuaalsel teemal.

Komsomolikomiteed peavad paremini aitama töötaval noortel valmistada kõrgematesse koolidesse ja tehnikumidesse astumiseks. Kongress juhib komsomoli oblasti- ja kraikomiteede ning liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteede tähelepanu sellele, et nad senisest aktiivselt tõmbaksid maanoori kaasa astuma pedagoogilistesse, põllumajanduslikesse ja meditsiinilistesse kõrgematesse õppeasutustesse. On tarvis eriti hoolitseda tehaste juures asuvate kõrgemate tehniliste koolide töö parandamise eest, õhtuse ja mittetatsionaarse õppimise võimaluste, üldtehniliste fakultetide ja õppe- ning konsultatsioonipunktide võrgu laiendamise eest ettevõtetes ja maal ning tõmmata selleks kaasa rahvamajanduse spetsialiste.

Kõrgemate koolide ja tehnikumide komsomoliorganisatsioonid, komsomoli oblasti- ja kraikomiteed ning liiduvabariikide LKNÜ keskkomiteed peavad väsimatult tõstma ideelise kasvatustöö taset, õpetama üliõpilasi sügavalt aru saama ühiskondliku elu avaldustest, andma otsustava vastulöögi üliõpilaste hulka tungivate kodanliku ideoloogia mõjudele. Kõrgemate koolide ja tehnikumide ÜLKNÜ komiteed peavad ühiskonnateaduste kateedritele abi osutama, et üliõpilased sügavalt ja loominguliselt omandaksid teadusliku kommunismi teooria ja õpiksid tundma NLKP programmi. Kõrgemate koolide ja tehnikumide ÜLKNÜ komiteed peavad kaasa aitama sellele, et ühiskondlike ja majandusorganisatsioonide juhid ning tootmisnovaatorid esineksid üliõpilaste ees. On vaja kasvatada üliõpilasi ja õpilasi oma kodanikukohuse sügava tunnetamise vaimus, et nad pärast õppeasutuse lõpetamist läheksid tööle sinna, kus neid kõige enam vajatakse.

(ÜLKNÜ XIV kongressi resolutsioonist)

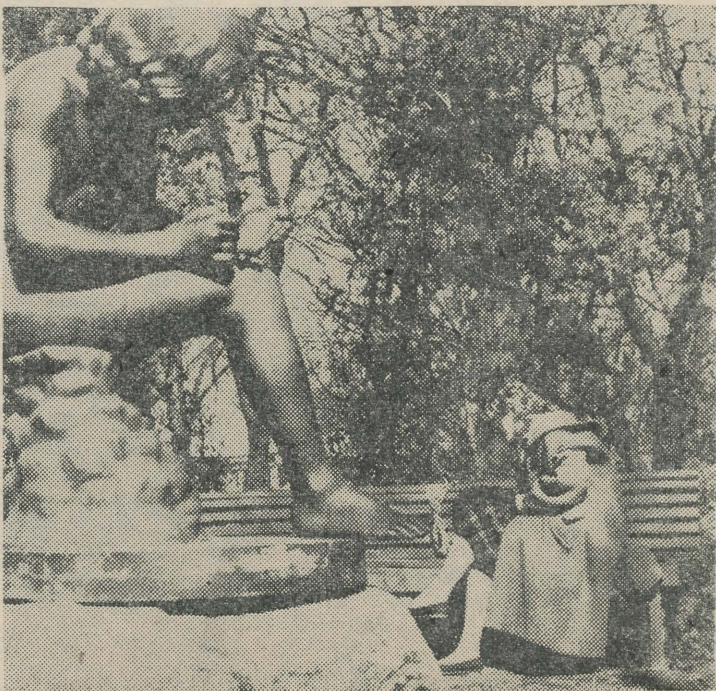
KROONIKAT

ESMASPÄEV, 7. MAI
Taimesüsteemataitika kateedri suures auditooriumis toimus konverents «Bioloogia ja sellega seotud teadused». Sõna võtsid sm-d Vohandu, Ross, Rahi, Mäes.

TEISPÄEV, 8. MAI
Toimus esteetikaringi asutamiskooolek. Dots. L. Stolovitš rääkis marksistliku esteetika probleemidest kaasajal. Arutati organisatsioonilisi küsimusi.
• Looduskaitseringi töökoosoleku teemaks oli seekord «Looduskaitse välismaal». Asja valustasid A. Meier, J. Rimmel ja H. Veroman.

KOLMAPÄEV, 9. MAI
Viimastena määras riiklik suunamiskomisjon kohtadele 24 farmatseuti-diplomandi. Helle-Mare Krausist saab Varnja apteegi juhataja, Sirje Lahl jääb tööle ülikooli, Elmar Araku ja Viive Võsu esimene töökoht on Valgevenes jne.

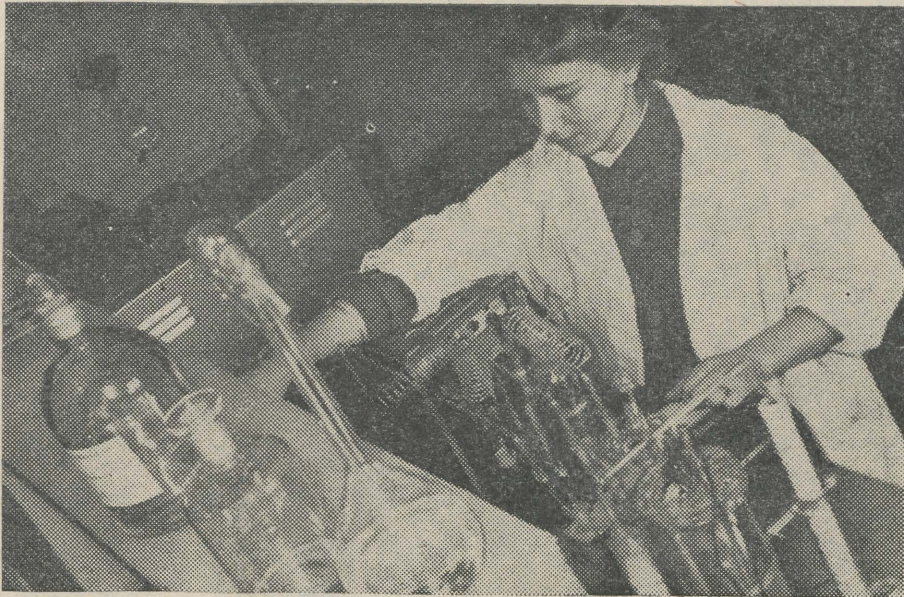
NELJAPÄEV, 10. MAI
Toimus matemaatikaosakonna filosoofilise konverentsi «Idealistlikest ja materialistlikest suundadest mehaanikas». Ettekanded olid sm. Renkilt ja Karult.

SEoses AJALEHE «PRAVDA» 50. AASTAPÄEVAGA AUTASUTAS EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU PRESIDIUM AUKIRJAGA DOTSENT HELGA KURMI PEDAGOOGIKAKATEEDRIST JA ÕIGUSTEADUSKONNA V KURSUSE ÜLIÕPILAST ERIK-JUHAN TRUUVÄLJA, AJALEHE «МОЛОДЕЖЬ ЭСТОНИИ» TOIMETUSE ÜHISKONDLIKU OSAKONNA JUHATAJAT.

EKP TARTU LINNAKOMITEE JA TARTU LINNA TSN TAITEV-KOMITEE AUTASUSTASID OMA AUKIRJAGA AJALEHE «EDASI» KIRJASAATJAD, NENDE HULGAS KA EESTI FILOLOOGIA OSAKONNA IV KURSUSE ÜLIÕPILAST JAAN ELLENIT JA VANEM-ÕPETAJAT HERBERT METSAT POLIITILISE ÕKONOOMIA KATEEDRIST.

ENNE LÕPETAMIST

Elle Ehavere diplomitöö teemaks on «Nikkelelektroodi mahutuvuse määramine potentsiaali languse meetodil pärast polariseeriva voolu väljalülitamist», aga tulevaseks töökohaks raadiotehnika tehas.

P. PUKSI foto

Kujutlege endale, et suures tehases, kus konveierilint liigub päevad läbi ja igas sekundis valmivad uued ja uued tooted, juhtub nii, et üks tööline ei ilmu tööle.

Konveier jääb seisma. Ta seisab muidugi ainult seni, kuni leiatakse puudujale asendaja, võib-olla kulub selleks vähe aega. Võib-olla on aga sealsamas kohe tööline, kes võtab ka puuduja tööoperatsiooni enda peale — alati leidub neid, kellel on valmisolekut ja jõudu töötada kahe eest. Ja taas liigub konveierilint, taas valmib toodang.

Kell 14 pidi üliõpilastel algama poliitinformatsioon. Kursus on istunud hommikust saadik loengutel, kõik ootavad lõunatundi. Ja ega poliitinformatsioon kaua kesta, 15 minutit, nagu tavalliselt. Juba on möödunud 5, 10, 15 minutit määratud kellajaast, keda aga pole, on ettekandetegi. Pettunult minnakse laiali. 15 minutit pole pikk aeg. Kuid meie kanglane varastas igalt oma kursusekaaslaselt 15 minutit, seega $15 \times 30 = 7,5$ tundi!

Õppekomisjoni koosolekut ei saa alustada, sest — 50% osavõtjatest puudub. Nad lasevad teisi

oodata. Neil puudub kohusetunne.

Pioneerirühm koolis ootab pikisilmi, et üliõpilast saadetud rühma juht neid õpetaks ja aitaks. Ta ei tule. Tal puudub kohusetunne.

matukogust asjatult otsivad kümnend teised soovijad.

Te küsite, mis on kõige sellel ühist konveieriga, tehasega? Kuid mõelgem, et meie, üliõpilased, oleme oma igapä-

ega ta minu puudumist märka, küll teised lähivad...

Teised! Kuid miks peaksid minu eest loengul istuma, minu jaoks poliitinformatsiooni või kursuseõhtut korraldama, puhkeõhtut sisustama, ajalehte välja andma, ühiselamus korda looma teised! Miks mitte mina ise? Miks mitte mina ise oma kahe terve käega, noore südamega, küllaltki kaua kogutud teadmistega?

Siin ongi teine küsimus — küsimus sisemisest kohusetundest. On asja, mille eest ei märgita plussi ühessegi arveraamatasse. Nendest mitteosavõtmise eest ei saa kedagi karistada. Kuid tõeliselt ja õigesti väljaarenenud kohusetundega üliõpilane ei jää kõrval. Ta astub tgal pool tööle ligi, ei oota, kuni teda valitakse või määratakse, asendab ka puudujat tema tühjal kohal. Siis ei jää konveier seisma.

Vaadakem hoolsasti endi ümber — hoogne tegevus, rutt, huvitavad mõtted, tuumakad teod. Ja nende registreerimiseks — üliõpilase ühiskondlike kohustuste raamat — ja üha vähem puhtaid lehti seal, üha rohkem napolisnalisi märkusi hästi täidetud ülesannete kohta.

M. VIIDING

Ajalehtede «Pravda» ja «Kiir» 50. aastapäevale pühendatud

pidulik konverents

algab esmaspäeval, 14. mail, kell 15 ühiskonnateaduste hoone 19. auditooriumis.

Kavas: «Pravda» ja «Kiire» tähtsus eesti tööliseajakirjanduse arengus. K. Siilivask.

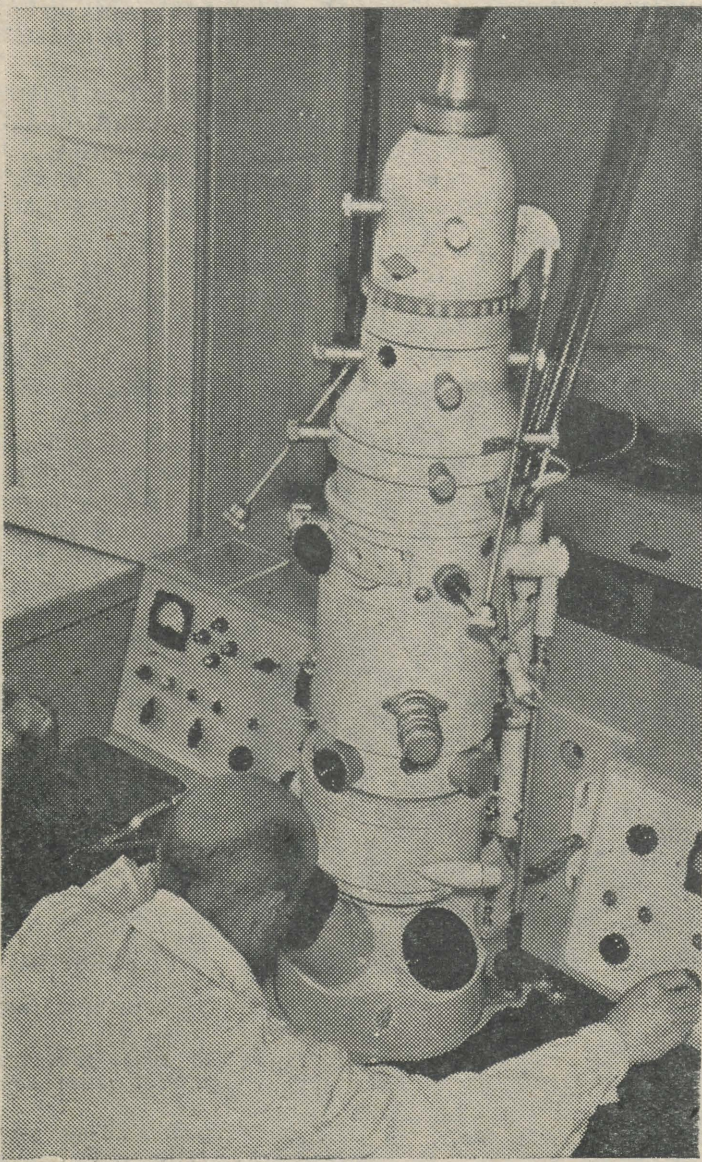
Legaalne töölisnoorsoo ajakirjandus kodanlikus Eestis. J. Kalits.

Ajakirjanduse osast kommunistliku töö liikumise propageerimisel ja organiseerimisel Eesti NSV-s. K. Koger.

Kirjanduslikust portreest kaasaegses nõukogude ajakirjanduses. J. Tuulik.

Tartu üliõpilaste lendlehed XX sajandi alguses. L. Eringson.

Laps otsib pindu, üliõpilane aga tõeteri, sest eks igaüht meist torqib juba kevadiste eksamite paratamatuse okas.

Selgusid parimad AUHINNATÖÖD

FÜSIKA-MATEMAATIKA-TEADUSKOND

Valdo Ruttas füüsikaosakonna V kursusele sai I auhinna töö «Влияние физико-химических факторов на инфракрасные эффекты в циклолифидных фосфорах» eest. Jevgeni Gabovits matemaatikaosakonna V kursusele sai I auhinna töö «Об эндоморфизмах полугрупп» eest. Ilmar Koppel keemiaosakonna IV kursusele sai II auhinna töö «О некоторых вопросах квантовой химии» eest. Lembit Visnapuu füüsikaosakonna V kursusele sai I auhinna töö «Универсальный электрораспылитель» eest. Tõnu Möls füüsikaosakonna IV kursusele sai I auhinna töö «Күбернеетика printsiipide rakendamisel evolutsiooniteoorias» eest. Tiit Saluvere füüsikaosakonna IV kursusele sai II auhinna töö «Атмосфäärі elektrivälja horisontaalkomponentidest maapinnalähedases kihis» eest.

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIA-TEADUSKOND

Ann Marvet bioloogiaosakonna V kursusele sai I auhinna töö «Paide rajooni põhjaosa taimkate» eest. Mari Reitalu bioloogiaosakonna III kursusele sai I auhinna töö «Viidumäe riikliku looduskaitseala taimkatte kaart» eest. Mart Viikmaa bioloogiaosakonna V kursusele sai I auhinna töö «Rästapöögide kasvust ja morfoloogiast» eest. Helja Kaljuste ja Jaan Siimisker bioloogiaosakonna V kursusele sai I auhinna töö «Nukleiinhapete, orgaaniliste hapete ja lämmastikainete seosest dunaamikast õunapuude võrsetes» eest.

MAJANDUSTEADUSKOND

Olev Lugas kaugõppeosakonna tööstusökonomika haru V kursusele sai I auhinna töö «Toodangu omahinna alandamise võimalused Eesti NSV mõõblitööstuses» eest. Arno Kirt rahanduse ja krediidiriigiharu V kursusele sai I auhinna töö «Raamatukaubanduse Valitsuse käibekulude analüüs ja nende alandamise võimalusi» eest. Alfred Kallisaar kaugõppeosakonna rahanduse ja krediidiriigiharu III kursusele sai I auhinna töö «K/S «Dünamo» suusavabriku käibevahendid aastail 1960–1961» eest. Jaak Truve II kursusele sai I auhinna töö «Tööstuse spetsialiseerimine on ühiskondliku töö kokkuhoiu üks tee» eest.

2 Tartu Riiklik ülikool

NOORTE tuleviku nimel

Lõpetada tuumakatsused!

Esmaspäeval pärast loenguid sisenesisid üliõpilased, õppejõud ja teenistujad aulasse. Nad tulid väljendama oma protesti Ameerika Ühendriikide tuumarelvakatsetuste uuesti alustamise vastu.

Koosoleku avas rektor professor F. Klement. Esimesena sai sõna õppejõud Jaan Reinet. Ta meenutas kohutavaid kannatusi, mida töid inimkonnale kaks maailmasõda, kui ränk oli Hirošima ja Nagasaki tragöödia. Ameerika Ühendriikide valitsevad ringkonnad aga tahavad rahvastele taas kaela saata hukatust ja hävingut. Samal ajal kui Genfis peetakse desarmeerimisläbirääkimisi, alustasid USA imperialistid Jõulusaarel tuumakatsetusi atmosfääris. Mida toob selline tegevus inimkonnale?

J. Reinet ütles:

«Aatomipomm saastab atmosfääri inimestele kahjulike ainetega. Need langevad alla kümnete aastate vältel ja põhjustavad inimestel raskeid haigusi. Meie ümbruses tärkab kevad, aga imperialistid valmistuvad hävitama inimkonda igaveseks.»

Imperialistide sõjapoliitika mõistis hukka ka professor Paul Ariste.

«Meie, üliõpilased, valmistume praegu eksamiteks, suvel aga läheme tööle ehitustele ja kolhoosidesse. Meile on kõige tähtsam — saada heaks spetsialistiks, et võiksime luua uusi materiaalseid ja kultuurilisi väärtusi. Toetame kogu jõust rahupoliitikat ja protesteerime tuumakatsetuste vastu,» sõnas matemaatikaosakonna III kursuse üliõpilane Rein Kolde. Tõeliselt toetas tema mõtteid füüsikaosakonna üliõpilane Henrietta Soo.

Õppejõud H. Liimets luges ette resolutsiooni, kus mõistetakse hukka imperialistide tuumasõja poliitika. Resolutsioonis on öeldud:

«Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv nõuab USA valitsuselt, et ta viivitamatult lõpetaks aatomikatsetused. Ühtlasi kutsume üles USA, Inglismaa ja Prantsusmaa teadlasi, ülikoolide õppejõude ja üliõpilasi, kõiki kaineid mõtlevald inimesi kogu maailmas seda nõudmist toetama.»

Meie nooruse ja tulevaste põlvkondade eest ei tohi päikest varjutada pommiplahvatused! See on kogu ülikoolipere ühine nõudmine.

J. TISLER

KÜLALISI ÜLIKOO LIS

7. mail külastas meie ülikooli NSV Liidu Teaduste Akadeemia akadeemik L. V. Kantorovitš, kes juba pikka aega tegeleb matemaatika rakendamise ja majandusteadustega.

Käesoleva külaskäigu eesmärgiks oli tutvuda arvutuskese tööga põllumajanduse planeerimisel. Akadeemik tutvus arvutuskese juhataja, ülikooli rektori professor F. Klementiga, vestles EPA õppejõudude dots. A. Munga ja vanemõpetaja H. Sarvega ning külastas Luunjassovhoosi.

Õhtupoolikul esines akadeemik ettekandega ülikooli matemaatikutele ja majandusteadlastele.

*

moodi üliõpilaste koormatusele, mis üha suureneb, selle asemel et lõpuks ometi kord väheneda.

Tuleb anda üliõpilastele kõik võimalused ja vabad käed teadmiste omandamisel, kaasa arvatud aja iseseisev planeerimine ja õppeainete iseseisev valik (muidugi teatud piirides ja teatud miinimumi kehtestamisega). Pole vaja ka kontrolltöid ja muid pidevale õppetööle ütsutamise vahendeid. Kõike seda asendagu äärmiselt rangete sügavate, sisuliste teadmiste nõudmisel. Niimoodi loodaks tingimused, kus igaüks tunneks täit vastutust edasijõudmise, oma elu ja tuleviku ees. Sellised tingimused panevad tõsiselt tööle, nii omandatakse sügavaid teadmisi. Tuleb tagasi tõrjuda formalistide pealüt, kes ahhetavad, kui paljud välja langevad ja plaan täitmata jääb. See-eest jõuavad sihtpunkti tõsiselt töötinimesed — mittevormiliselt kõrgema haridusega, vaid sisuliselt. Väljalangemist saab pealegi kompenseerida laiendatud vastuvõtuiga. Kõrgem haridus peab selle mõiste sisulisel tasemel seisma. Spetsialistide formaalselt suur arv ei vii veel-elu ülesmäge. Väljalangenu teeb oma tasemel tööd niikuinii, ka ilma spetsialisti nimeta.

Suurem iseseisvus ja tegevusvabadus + ranged nõudmised! Selline peaks meie ühisel alus olema. Tundub, et see printsiip, rakendatuna hällist ja saates inimest kogu elu, on võimeline kasvatama inimkonnale kohusetundlikke, töökaid ja teotateltisi liikmeid. Nimelt selle sisu pinnal osutuksid lahendatuks paljud sekundaarsed probleemid, mille üle me pead murrema. Kas saab siin asu olla kergemeelsusel, hoolimatusel, kohusetundetusel (ka perekonnaelus) ja omakorda neist tuleneval liiderlikkusel, alkoholi kuritarvitamisel, aja kasutamisel surnukslõõmisel, ebaviisakusel kaasinimeste vastu jne., jne.? Kas saab range ja konkreetse, nii ülevallt kui ka altpoolt tulev avaliku kriitika tingimusi püsida vastutavate töökohtadel piiratud silmaringiga, võimetuid inimesi?

Kui inimene suhtub tõsiselt oma töösse, suhtub ta niisama tõsiselt ka ellu üldse — temast kasvab füüsiliselt ja vaimselt arenenud teadlik kommunistlik inimene, kes kogu olemusega ühiskonnale andub.

R. TANNER

Selgusid parimad AUHINNATÖÖD

ARSTITEADUSKOND

Juta Idnurm raviosakonna III kursusele, Ants Kallikorm, Ants Korsar, Ants Pruler V kursusele said I auhinna töö «Lüofiliseeritud arterite homotransplantatsioonist koortel» eest.

Peeter Roosaar raviosakonna IV kursusele ja Hilja Vainik I kursusele said I auhinna töö «Pikkade toruluude murdude paranemise dünaamikast eksperimentaalses neuroirritatiivse düstroofia baasil» eest.

Vaino Vahing raviosakonna V kursusele sai I auhinna töö «Oksühemoglobiini protsendi muutustest perifeerses arteriaalses veres kirurgiliste manipulatsioonide puhul rindkerel» eest.

Vello Viirsalu raviosakonna V kursusele sai I auhinna töö «C-vitamiini sisaldus organismis seoses mao soolhappesekretsiooni ja soole mikrofloora muutustega» eest.

Hugo Aarsalu ja Rein Ole raviosakonna V kursusele said I auhinna töö «Kopsuventilatsiooni muutustest südame vasema vatsakese algava kroonilise puudulikkuse korral» eest.

Urve Rink raviosakonna IV kursusele sai I auhinna töö «Naha hüdrofiilsuse muutustest ajukolju traumadega haigetel» eest.

Sirje Aluri, Sille-Laide Joost ja Helgi Truu raviosakonna V kursusele said I auhinna töö «Sügavkülmutatud arterite homotransplantatsioonist koortel» eest.

Viivi Must ja Arvo Haug raviosakonna V kursusele ning Tiit Rebane IV kursusele said I auhinna töö «Südametegevuse ja hingamise vahelkordadest mõnede vaimuhaiguste puhul» eest.

Viljo Eomõis raviosakonna V kursusele sai I auhinna töö «Motoorse kronaksia muutustest lumbosakraalse piirkonna intervertebraalsete diskide prolapside puhul» eest.

Juta Jürgens raviosakonna VI kursusele sai III auhinna töö «Traumatismist ja kannatanute abistamisest Lõuna-Eesti rajoonides Tartu Vabariikliku Kliinilise Haigla traumatoloogia osakonna andmeid» eest.

Mare Sooserv raviosakonna V kursusele sai I auhinna töö «Venoomse paisu mõjust vereerumi proteinogrammidele reumatismi puhul» eest.

Ülle-Reet Kimmel, Tiit Rehema ja Tiia Soo raviosakonna V kursusele said II auhinna töö «Seitsmenda klassi õpilaste teadmised tervishoiust» eest.

Maimu Kukk raviosakonna IV kursusele sai I auhinna töö «Öliaerosoolide ja ölielektroaerosoolide füsioloogilistest toimest isoleeritud organitele» eest.

Lemmi Kallasmaa ja Anne Oprus raviosakonna V kursusele said II auhinna töö «Kopsu komplikatsioonide profülaktikast ja ravist raskete ajukolju traumadega haigetel» eest.

Rein Põllumaa raviosakonna VI kursusele sai I auhinna töö «Kusepõie reflektorse talitluse muutustest ja selle tsüstomeetrilistest uurimisest pea- ja seljaaju traumadega haigetel» eest.

Maie Sõstra, Leili Kivila ja Elviira Matveitsuk raviosakonna VI kursusele said II auhinna töö «Rinnapiima morfoloogilistest nihetest sünnitusjärgsetel» eest.

Henno-Jüri Sibul raviosakonna V kursusele sai I auhinna töö «Vektorkardiograafia ortogonaalse ja Akulintsevi prekardinaalse süsteemi rakendamise võrdlev hinnang südamevatsakeste hüpertroofia diagnoosimisel» eest.

Tõnu-Teet Talving raviosakonna VI kursusele ja Mati Ress IV kursusele said III auhinna töö «Arteriaalse rõhu ja pulsisageduse muutused seoses mitmesuguste manipulatsioonidega rindkerel» eest.

Tiia Peil raviosakonna V kursusele sai III auhinna töö «Hüpopüsiilise seisundis olevate haigete hingekinnipidamiskatse oksühemomeetrilise iseloomustuse» eest.

Ants Soosaar kehakultuuriosakonna IV kursusele sai I auhinna töö «Vaimse töökoormuse mõjust kehalesele tegevusele» eest.

Kalev Viiding kehakultuuriosakonna IV kursusele sai I auhinna töö «Kehalist harjutuste treeningu mõju organismi üldisele kaitsevõimele ja mõningaid võrkpallitreeningu küsimusi» eest.

Mait Arvisto kehakultuuriosakonna IV kursusele sai II auhinna töö «Jõundajate ja hüppavõime vahelisest sõltuvusest» eest.

Elle Laisaar kehakultuuriosakonna IV kursusele sai III auhinna töö «Mängude efektiivsuse muutustest korvpalluril võistlusolukorras» eest.

Vastuseks kriitikale

«MIDA TEIE ARVATE?»

Seoses sm. A. Lauritsa artikli avaldamisega meie ajalehes 10. numbris saabusid toimetusele vastused võrkeelte osakonna I kursusele ja matemaatikaosakonnalt. Nagu selgus, sõitsid mõlemate eespool nimetatud kursuste üliõpilased Elva suusapölvast Tartu rongiga mitte kell 14, vaid hiljem. Kuid võrkeelte osakonna II ja IV kursused?

See on elektronmikroskoop, mille ülesseadmine ülikooli eksperimentaalfüüsika kateedris lõpetati maipühadeks. Kohal oli tehase brigad, ülikooli insener A. Tammik ja diplomand I. Tigane. Montaaž õnnestus hästi ja juba viie päeva pärast võidi teha esimesed proovivõtted.

Meie vabariigis on ülikooli elektronmikroskoop TPI samatüübilise ja Silikaltsiidi Uurimise Instituudi vanematüübilise elektronmikroskoobi järel kolmas.

Kõikjal on ta saanud hea hinnangu. Tavalise mikroskoobiga saadakse 2000-kordseid suurendusi, millel on veel praktiline väärtus, see aga annab kuni

100 000-kordseid suurendusi. Elektronmikroskoop omab suuremat lahutusvõimet, mis võimaldab näha uuritava objekti peenstruktuuri, eristada detaile ka väikeste objektide vaatlemisel.

Elektronmikroskoobiga uuritakse kõiki objekte, mida tavallise mikroskoobiga. Kuid eriti suured eelised on elektronmikroskoobil just tahkete kehade struktuuri uurimisel, sest ta võimaldab kujutise vaatlemise või fotografeerimise kõrval saada ka elektronogramme, millede abil arvutatakse kristallide struktuuri. Rohkem vaeva ja kogemusi kui tavaliselt nõuab õhukeste preparaatide ettevalmistamine.

Mikroskoop saab kasulikuks abivahendiks mitmete erialade teadlastele. Nii võivad siin füüsikud uurida kristalliliste materjalide struktuuri, bioloogid rakkude ehitust, meedikud viirusi jne.

Elektronmikroskoobiga asub alates augustikuust pidevalt töötama praegune diplomand I. Tigane, kelle diplomitöö käsitleb elektronoptika probleeme.

L. ILVES

Jätkame mõttevahetust «MIDA TEIE ARVATE!»

Ülikoolist ja kasvatustööst

Et mõttevahetus on juba avatud, sissejuhatavad sõnad öeldud, siis tahaks otsekohe asja juurde asuda.

Kasvatustöö on vaieldamatult üks komplitseeritumaid meie ühiskonna teel kvalitatiivselt uuele tasemele.

«Levinud puuduseks on piiratud silmaring,» kirjutab dots. J. Ristkok. Valus lugeda, aga tuleb nõustuda. Siin on allikas, kust imbub meie ellu formaalselt suhtumist. Jääb soovida, et sm. Hruštšovi poolt selle kohta avaldatud paljud head mõtted ja partei uus põhikirj kiiremini meie tegelikkuseks saaksid.

Tulgem üliõpilaselu juurde. EPA-s heideti omal ajal nalja: Agronoomiateaduskond on toru — poed ühte otsa sisse, imetakse teisest välja. Võib kujutleda, kui suuri nõudmisi selline «toru» imevatavale, s. t. üliõpilasele esitas. Kuid tõsiselt töösse suhtumist, mis meie ideaaliks on, kasvatab ka ainult tõsine töö. Teiselt poolt, ainult tõsine, sihikindel töö loob sügavaid teadmisi, mis väärivad äramärkimist kõrgema hariduse diplomiga. Tsiteeriksin jälle dots. J. Ristkoki artiklit: «Näib, et vastutustundetus sisseharjutamine inimesesse algab juba koolipõlves seetõttu, et õpilasele, hiljem üliõpilasele või alluvalvele tehakse liiga palju ettevalmistust. Siia on koer maetud. Ainult

isiklik hool ja mure, range isiklik vastutus oma tegude eest, iseseisvus koos rangete nõudmistega

loob tugevaid, teotateltisi iseloomusid.

Tundub, et just siin on lahendus paljudele pisematele küsimustele, esimesel pilgul ka hoopis kõrvalistena näivatele. Ülikoolis väljenduks see põhimõtte parimate ja iga juhu suunivabade õppimisvõimaluste loomises ühelt poolt ja kõige rangete nõudmistega teadmiste ning oskuste osas teiselt poolt. Ei saa hindavalt märkimata jätta näiteks zooloogikateedrit, kus on loodud tööpoolest väga head võimalused iseseisvaks õppetöös. Prof. J. Auli põhjalikud konspektid, kateedri õppematerjalid ja muuseum on üliõpilaste käsutuses praktiliselt kella 8-st 21-ni. Hästi, teineteist täiendavalt on ühendatud juhendatav ja iseseisev õppetöö. Üliõpilastele on antud vabad käed materjali põhjalikuks omandamiseks.

Mõned administreerijad saavad aga iseseisvast tööst ilmselt väärsti aru, see loob siin vastuolu. Ehkki kõneldakse iseseisva töö tähtsuse tõusust, ei ole märgata selles vajakiku jooksvatest ülesannetest vaba aja osatähtsuse tõusu. Et ajalehe veergudel on juba küllalt juttu tehtud ülekoormatud tunniplaanidest, «kohustuslikest fakultatiivainetest» jms., pole mõtet sellel pikemat peatuda. Iseseisva töö osatähtsuse tõus pörkab nii-

TARTU RIIKLIKULIKOOLI PARTEIORGANISATSIIONI, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI- OHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

REDEEL, 18. MAIL 1962

Nr.

16(521)

XV aastakäik

Partei-algorganisatsioonid teevad kokkuvõtteid

Teaduskondade partei-algorganisatsioonides toimuvad 22. ja 29. mail aruande- ja valimiskoosolekud. Tehakse kokkuvõtte esimesest tööaastast uue programmi ja põhikirja tingimustes, esimesest tööaastast, kus teaduskondade parteiorganisatsioonid omavad algorganisatsioonide õigusi.

Partei-algorganisatsioonide loomine teaduskondades ning ülikooli parteibüroo ümberkorraldamine parteikomiteeks on enast õigustanud: algorganisatsioonide töö on muutunud mitte üksnes iseseisvamaks, vaid ka sisukamaks, algorganisatsioonide ja büroode tööplaanides domineerivad küsimused, mis on kõige olulisemad just selle teaduskonna jaoks. Ühtlasi on kasvanud parteiorganisatsioonide juhtiv osa kogu teaduslikus ja õppe- ning kasvatustöös. Selleks on kaasa aidanud mitte üksnes kommunistide kasvav aktiivsus ning parteiorganisatsioonides arutatavate küsimusteriingi laienemine, vaid ka uute töövormide rakendamine (näiteks ülikooli õpetatud Nõukogu ja parteikomitee ühine istung, õpetatud nõukogu ja partei-algorganisatsiooni ühine koosolek Arstiteaduskonnas, Füüsika-Matemaatika-teaduskonnas ja TA Füüsika ja Astronoomia Instituudi partei-algorganisatsioonide koostöö jne.).

Oige on osutunud iseseisva ühiskonnateaduste kateedrite partei-algorganisatsiooni loomine. See võimaldab parteiliselt läbi arutada neile kateedritele ühiseid õppe-metoodilise ja teadusliku töö küsimusi. Neid võimalusi on küllalt aktiivselt kasutatud. Ühiskonnateaduste õppejõudude lahkumisega kaotasid küll teaduskondade algorganisatsioonid teatud hulga suuremate parteiorganisatsioonilise ja -poliitilise töö kogemustega inimesi, kuid algorganisatsioonid on meil juba selleks küllalt tugevad, et ilma niisuguse «tugevduseta» töötada. Veel enam, teaduskondade partei-algorganisatsioonide juhtimine sama ala inimeste poolt on aidanud parteiorganisatsioonide tööd elulisemaks muuta.

Partei-algorganisatsioonid on aruandeperioodil teinud tõsist tööd. Kuid mitte puudusteta. Nii mõnigi lahendust vajav küsimus ei ole leidnud vajalikku tähelepanu. Võib tuua näiteid, kus töö pole olnud küllalt järjekindel. Liiga sageli pööratakse põhiliste küsimuste arutamisel enam tähelepanu pretensioonidele ülespoole kui oma sisemiste võimaluste avastamisele ja ärakasutamisele. Aastasest tööst kokkuvõtteid tehes analüüsivad partei-algorganisatsioonid kahtlemata senise töö puudusi, et edaspidi neist vabaneda.

Aruande- ja valimiskoosolekud on algorganisatsioonide büroodele kui mitte just eksamiks, siis vähemalt arvestuseks. Õppeaasta kestel tehtud töö sisendab veendumust, et bürood selle arvestusega toime tulevad. Võib arvata, et tunduvalt muutub büroode koosseis ning mitmeid algorganisatsioone asuvad juhtima uued sekretärid. Seda nõuab NLKP XXII kongressil vastu võetud uus põhikirja. Ja nii ongi õige: aastaid väga tõsist ühiskondlikku koormust kannanud partei-algorganisatsioonide sekretärid vabanevad, hakkavad täitma teisi, vähem aega ja pingutust nõudvaid ühiskondlikke ülesandeid, annavad edasi endi rikkalikke kogemusi. Juhtiva parteiorganisatsioonilise töö kogemusi aga omandavad teised kommunistid. Algorganisatsioonide büroode koosseisust lahkuvad kommunistid jäävad kahtlematult kindla parteilaktiivi ridadesse, büroodesse valitavad uued liikmed aga toovad igapäevasesse parteitöösse värskeid mõtteid, uut energiat.

Tänu kiri ülikooli rektorile

Üleliidulise spordiühingu «Spartak» kesknõukogu avaldas tänu meie ülikooli spordiklubile ning kehalise kasvatus ja spordi kateedritele suure abi eest, mida nad osutasid akadeemilise sõudmise üleliidulise koondvõistkonna ettevalmistamisel.

Kirjas märgitakse, et Tartus toimunud õppe- ja treeninglaager tõstis märgatavalt võistkonna spordimeisterlikkust ning mõõdus edukalt.

Kaitstakse väitekirja

Esmaspäeval, 28. mail kaitseb ENSV TA Ühiskonnateaduste Osakonna Nõukogu avalikul koosolekul Helmut Piirimäe väitekirja «Vene-Rootsi majanduslikud suhted ja Narva kaubandus aastail 1661—1700» ajalookandidaadi kraadi saamiseks.

Möödunud aasta lõpul pandi alus PTTLO Tartu Riikliku Ülikooli liikmegrupile, anti talle ühingu rajooniosakonna õigused, fikseeriti sisemine struktuur ja valiti juhatus. Ühtlasi märgiti ära, et ülikooli liikmegrupi töö peab toimuma kolmes põhilises suunas. Need oleksid:

LOENGUTEGA ESINEMINE

Ühingu vabariiklik juhatus andis ülikooli liikmegrupile 1962. aastaks küllaltki soliidse loengute plaani — 1500 loengut. Jaanuaris pidasid meie lektorid 165, veebruaris — 189, märtsis — 267 (valimised!) ja aprillis 185 loengut. Graafiku kohaselt pidanuks loengute üldarv küündima 1. maiks 520 loenguni, tegelikult ulatus aga 806 loenguni, mis annab plaani täitmises 155%. Ja seda olukorras, kus liikmegrupi 234 lektorist esines loengutega vaid veidi üle poole (192). Ülejäänud 112 lektorit olid aga vaikselt ja tagasihoidlikult reser-

vis. Aktiivsematest sektiioonidest olgu esile tõstetud füüsika-matemaatika, rahvusvaheliste suhete, õigusteaduse ja majandusteaduse sektiioon, agaramatest lektoritest Ants Pilt, Kalev Koger, Johannes Kalits,

Aigar Vahemetsa, Kaido Jaanson, Maie Ruus, Siina Lepik, Mikko Titma ja veel paljud teised, kes elava sõnaga viisid poliitilisi ja teadusala-seid teadmisi meie töötajate ja õppiva noorsoo hulka. Aktivasse tuleb kanda ka loengulise töö uute vormide otsingud. Nii esinesid meie lektorid neljal korral AÜN Tartu Kultuurihoopes vaidlusõhtutel rahvusvahelise olukorra küsimustes. Tõsi küll — vaidlused jäid kaunis tagasihoidlikeks, kuid mõttevahetus kaasaja kõige aktuaalsemate probleemide üle kujunes küllaltki elavaks, tõmmates iga kord kokku rohkem kui 300 kuulajat.

Meie tööd raskendab mõningate lektorite akadeemiline hajameelsus, mis väljendub selles, et peetud loengud unustatakse õigeaegselt vormistamata. Seetõttu ei leia lektori tegevus fikseerimist liikmegrupi kartoteegis. Loodame, et sellest puudusest aitab üle saada loengute vormistamise uus kord, mille kohaselt tasuta loengu toimumise fikseerib lektor ise talle antud arvestuslehtede blokki. Üldmulje loengulisest tööst on — see toimub küllaltki hoogsalt ja seda tänu eelkõige liikmegrupi sekretäri sm. Lutriku ja Tartu linnaosakonna vastutava sekretäri sm. Kasemetsa suurele ja pingelisele organisatsioonilisele tööle.

ORGANISATSIOONILINE TÖÖ

Liikmegrupi I konverentsil valitud 7-liikmeline juhatus on seni pidanud 3 koosolekut, neist ühe koos sektiioonide esimeestega. Koosolekutel arutati läbi ühingu kõrge-

*

malseisvate organite otsused ja kavandati teid nende elluviimiseks, juhendati sektiioonide tööd ja jaotati laiali abimaterjale, millega vabariiklik ühing meid heldekäeliselt varustab. Liikmegrupi 12 sektiioonist pole veel täie hooga tööle asunud bioloogia ja teadusliku ateismi sektiioonid, sest nendes puudusid senini esimehed. Häireid on põhjustanud ka juristide-õppejõudude taktika valida juhtivatele kohadele üliõpilased ning tõmbuda ise tagaplaanile. Halb on see, et nad ei hooli sellest, kas ja kuidas üliõpilased oma ülesannetega toime tulevad. Nii on juhatusel tööst täielikult irdunud juristide esindaja üliõpilane Viljar Kaasik.

Sektiioonide üheks peamiseks ülesandeks on loengute kvaliteedi jälgimine ja sammude astumine esinevate puuduste kõrvaldamiseks. Senisest tunduvalt enam tuleb aga korraldada loengute ühis-kuulamist koos järgneva aruteluga. Samuti tuleb otsida teid loengute

Loengutest ja lektoritest (sedapuhku küll ainult populaarteaduslikest)

H. PALAMETS,

PTTLO TRÜ liikmegrupi esimees

paremaks näitlikustamiseks ja lektorite metoodilise meisterlikkuse tõstmiseks. Selles osas olgu meie eeskujuks sm. Riitslaidi juhtimisel tegutseva üliõpilase tehnikanõukogu töö.

Mis puutub sidemetesse teiste organisatsioonidega, siis on liikmegrupil kujunenud tihe koostöö ühingu Tartu linnaosakonnaga ja TRÜ parteikomiteega, kes mitmelgi korral on meile ulatanud abistava käe. Loodame, et veelgi suuremaks abiks kujuneb EKP TRÜ Komitee 24. aprilli otsuse ellurakendamine, sest selles juhitakse tähelepanu esinevatele puudustele ja näidatakse teid nende ületamiseks. Kontakt on loodud ka ÜTU-ga ja ülikooli komsomolikomiteega. Jääb loota, et ühiselt külvatud seeme annab peagi saaki ka loengulise töö salvedesse.

Peamiseks raskuseks liikmegrupi organisatsioonilises töös on praegu oma telefoni puudumine, mistõttu suurem osa tööst loengute organiseerimisel ja lektoritega kontakti loomisel toimub eesti keele kateedri niigi koormatud kõnetraadi kaudu. Tuleb avaldada tunnustust selle kateedri kollektiivi pikale ja kannatlikule meelele, sest nende manuliseks on pandud selline rahutu funktsionäär, nagu liikmegrupi sekretär. Tunduvalt kiirendaks ja kergendaks loengute organiseerimist väljaspool ülikooli omaette linnatelefoni olemasolu.

UUTE LEKTORITE KASVATAMINE

Sellel tööloigul on õigupoolest kaks külge: ühelt poolt elukutseliste lektorite — ülikooli õp-

pejõudude — kaasatõmbamine ühingu tööle, teiselt poolt uute lektorite kasvatamine üliõpilaste hulgast. Oleks loomulik, et iga ülikooli õppejõud on samaaegselt ka teadmiste populariseerija ja kuulus liikmegrupi. Paraku ei ole see aga kaugelki veel nii. Hulk tunnustatud õppejõude, nagu sm-d Maasing, Prints, Piir, Lembra, Talviste, Salm, Tammet jt. pole senijani astunud teadmiste levitajate ridadesse.

Veelgi halvem on olukord üliõpilaste osas. Liikmegrupi asutamisel kuulus sinna 20 üliõpilast-lektorit. Praegu on nende arv kasvanud küll 32-ni, kuid moodustab vaid ühe protsendi meie üliõpilaskonnast. Reas teaduskondades (Arstiteaduskond, Bioloogia-Geograafiateaduskond) tuleb üliõpilaskateedrite erikaalu väljendamiseks kasutada protsendi asemel koguni promilli. Loengulise töö praktika aga tõendab, et paljudest üliõpilastest saavad suhteliselt lühikeses ajajooksul head lektorid. Siinjuures on kohane meelde tuletada, et just mitmed meie vabariigi parimad lektorid (nagu Vambola Pöder ja Kalju Oja) alustasid lektoritegevust TRÜ üliõpilastena.

Üliõpilaste kasvatamine teaduse propageerijateks on meie ülikoolis veel üleskündmata uudismaa. Ometi omab see tööloik esmajärgulist tähtsust, sest sel teel on võimalik tagada meie noorte kiiret ideoloogilist arengut. Selles osas tõstaksime esile järgmisi momente:

* aktiivse loengulise töö kaudu saavad üliõpilased rakendada omandatud teoreetilisi teadmisi praktikas, puutudes seejuures vahetult kokku töötajate laiade hulkadega;

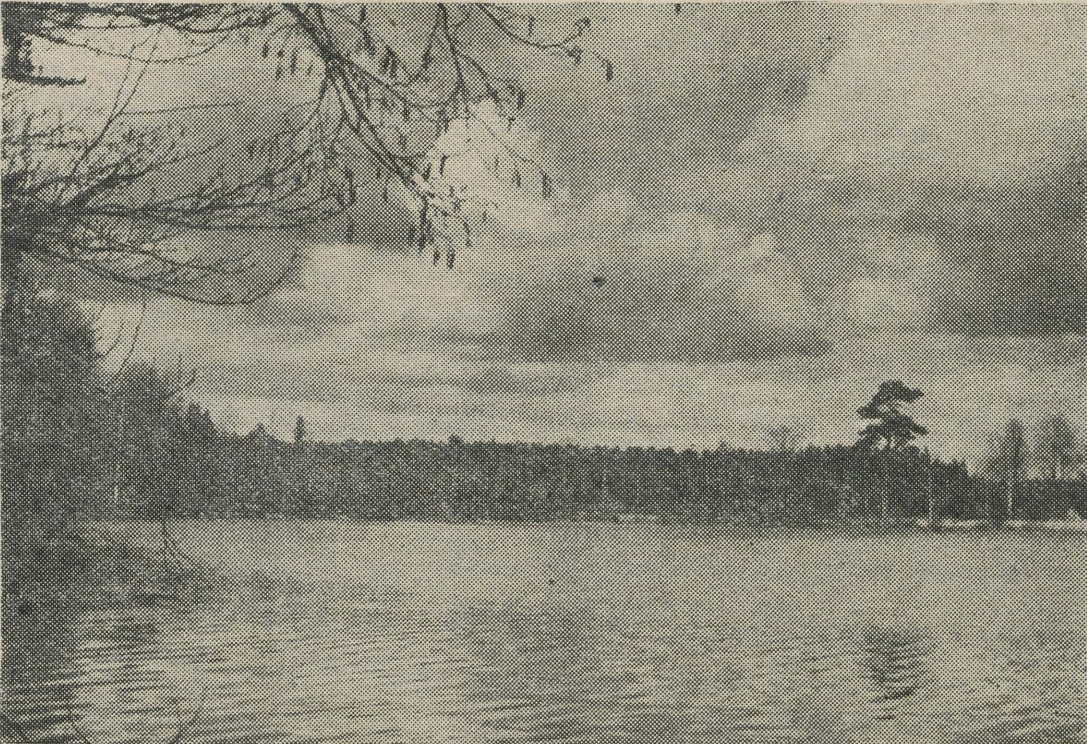
* loengutega esinemine on heaks ideelise karastamise kooliks, sest üliõpilastel tuleb avalikkuse ette minna meie partei poliitika aktiivse propageerijana;

* loengute pidamine annab üliõpilastele väärtuslikke metoodilisi kogemusi, mis ka pärast ülikooli lõpetamist kuluvad märjaks ära.

Mida siis teha olukorra parandamiseks? Arutanud seda küsimust, otsustas liikmegrupi juhatus pöörduda kõigi õppejõudude — ühingu liikmete — poole üleskutsega: iga õppejõud valmista 1962. aasta jooksul ette vähemalt üks üliõpilaskateedri. Selle all mõistetakse aktuaalse ja populaarse teema soovitamist, pidevat abi talle loengu ettevalmistamise perioodil, loengu teksti retsenseerimist, 1—2 esimeest kuulamist ja nende analüüsimist ning lõpuks noore lektori soovitamist PTTLO liikmeks. Selline individuaalne töö üliõpilasega nõuab küllaltki palju aega, tasub end aga hiljem mitmekordselt, sest uute lektorite töösseelülitumise kergeneb omakorda õppejõudude eneste koorem.

Veelgi enam aega ja energiat nõuab loenguline töö üliõpilaskateedrit eneselt. Kuid kui silmas pidada üliõpilaste arengut, siis tasub see energiakulu end igati. Unustada ei tohiks ka teatavat materiaalselt hüvitust, mis võib kujuneda päris tõhusaks lisandiks stipendiumile, aga samuti asjaolu, et loengulise töö kaudu saab üliõpilane hõlpsasti astuda esimesi samme ajakirjanduse, raadio ja televisiooni valdkonnas.

Üliõpilastel, kes tunnevad huvi loengulise töö vastu, ei pruugi pealehakkamist lükata kaugema tulevikku peale. Kõige otstarbekam oleks teha algust vestlustega suvistel töödel. Eelnevalt tuleks aga vestluse plaan arutada läbi juhendava õppejõuga ja muretseda endale komsomolikomiteest paar loengute arvestuslehte, mis kujuneksid edaspidi parimaks soovituselise üliõpilase vastuvõtmisel PTTLO liikmeks. Selles osas jääme lootma eelkõige üliõpilaste eneste initsiatiivile, kuid loodame samuti, et ka ülikooli komsomolikomitee ja õppejõud osutavad õigeaegselt omapoolset abi.

KEVAD JÄRVEL

KOLM meie hulga

Möödunud nädalal toimunud Ajalo-Keelteaduskonna partei-organisatsiooni koosolekul võeti liikmekandidaadiks kolm tublit noort. Kes nad siis on, need meie parimad?

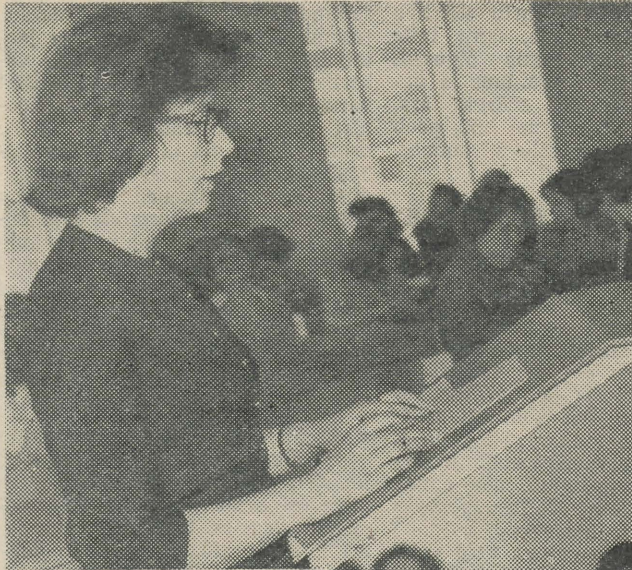
LUULE VISNAPUU on eesti filoloog ja pedagoogika eriharur III kursuse üliõpilane. Vähe on neid, kes teda ei tunne. Kursus iseloomustab teda kui pioneeritöö entusiasti. Õppimise kõrval töötab ta VIII Keskkoolis vanempioneerijuhina. Sellealaseid kogemusi jagab ta ka kaaslastele, rühmajuhtidele. Ta oli ainuke delegaat TRÜ-st Moskvasse ÜLKNO kongressile.

LUULE MARIPUU — III kursuse ajaloolane, kellel jätkub energiat nii ühiskondliku kui teadusliku töö jaoks. Olla kursuse grupporg, kaasa lüüa huvitavaid üritusi klubis, teha samal ajal ÜTÜ konverentsil ettekanne töökasvatuse küsimustest, juhtida valimiseelsetel päevadel teaduskonna agitaatoribrigaadi tööd, valutada südant osakonna õppekomisjoni murede pärast — ega see väga lihtne olegi. Aga tema tuli toime.

PRIIT JÄRVE õpib II kursusel inglise keelt. Eriti huvitavad teda filosoofilist laadi küsimused keelest, lingvistika ja sellega seotud küsimused. Baltimaade humanitaarteaduste konverentsil esines ta huvitava ettekan- dega. Peale selle jõuab ta olla veel osakonna komsomoliaktivist ja «köva käsi» spordis.

Kõik kolm on ülikooli komsomoliteeride liikmed. Ja kõik nad on tublid.

M. SAAT

ESMASPÄEVAL KAIT-
SISID DIPLOMITÖID VE-
NE FILOLOOGID. ÜHINE
ARVAMUS OLI, ET SEE-
KORD ON PARIMALLE
SALUPERE TÖÖ «VABA-
DUSE MÕISTE PUSKINI
1830-NDATE AASTATE
LÜÜRIKAS».

Fotol: küsimusele vas-
tata pole kerge.

Algas diplomitööde kaitsmine

Huvitav konverents

14. mail toimus ülikoolis «Pravda» ja «Kiire» 50-ndale aastapäevale pühendatud konverents. Kuulajaid polnud kogunenud palju — eks ole küllaltki levinud eelarvamus: sellist laadi üritused on igavalt ofitsiaalsed, lihtsalt üldtuntud tõdede pidulik korrutamine. Seekordsest üritusest osavõtjad said aga rõõmustava üllatuse osaliseks: konverents oli huvitav.

Kõik ettekanded sisaldasid uut faktilist materjali, autoritepoolsed seisukohti ja arvamusi. «Pravda» ja «Kiire» tähtsusest eesti töölis-ajakirjanduse arengus rääkis dotsent K. Siilivask; legaalsest töölisnoorsoo ajakirjandusest kodanlikus Eestis dotsendi kt. J. Kalits; kirjanduslikust portreest kaasaegses nõukogude ajakirjanduses Ajaloo-Keelteaduskonna üliõpilane J. Tuulik.

Eristlik huvi üliõpilastele (kahjuks oli neid konverentsil vähe!) pakkus dotsent L. Eringsoni ettekanne «Tartu üliõpilaste lendlehed XX sajandi alguses». Ilmekate näidete varal tõestas ettekandja võitlust progressi- ja reaktsioonijõudude vahel meie ülikoolis kuuskümmend aastat tagasi. Huvitavalt oli osatud esile tuua selle võitluse üliõpilaslik omapära.

Mõnigi skeptik on kinnitanud, et kommunistliku töö liikumises on praegu palju formaalset. Vahest mõnel pool see nii ongi, kuid liikumine tervikuna — see on julge, revolutsiooniline samm teel kommunismile. Seda tõestas oma ettekandes «Ajakirjanduse osast kommunistliku töö liikumise propageerimisel ja organiseerimisel Eesti NSV-s» aspirant K. Koger. Ettekande juures tuleks esile tõsta ranget teaduslikku metodoloogiat, kohatist matemaatilise analüüsi kasutamist. See on eriti tervitatav. Liiga tihti oleme kuulnud sel teemal üldsõnalisi deklaratsioone, väljanõutud illustratiivsete faktide rittaladumist.

Pärast ettekandeid tõstatas sm. J. Raid mõttevahetuse korras küsimuse aja jooksul kaduma läinud ajakirjanduse (eriti põrandaluse) taastamise raskusest. Palju võiksid siin ära teha ka üliõpilased. Tuleks suhtuda alati tähelepanelikult kuskilt vanaisade koli hulgast päevavalgusele ilmunud trükisesse: võib-olla just need kolitud lehed osutavad ajaloolastele hindamatu teene.

A. VAHEMETS

MAIMU KURI, INGLISE FILO-
LOOGIA II KURSUSE ÜLIÕPILANE,
KIRJUTAB OMA ESIMEST KURSUSE-
TÖÖD, MILLE TEEMAKS ON
«DICKENSI HUUMORI SOTSIAALNE
LAAD».

JA OLGU SEE SIIS PIONEERIKOON-
DUSE ETTEVALMISTAMINE VÕI
KIRJANDUSPROBLEEMIDE
UURIMINE — KÕIKE TEEB TA
HOOLE JA ARMASTUSEGA.

Kas ainult

ÜSIKULT EI OLE ebaõnnestumised veel midagi, aga kui nad tulevad hulgakaupa, nõuab nendest ülesaamine tahtejõudu, mehisust, kindlat meelt. Sageli koguneb pikk rida ebaõnnestumisi sellepärast, et esimese võitmiseks ei jätku tahtejõudu. Siis on inimene äkki segaduses ja teeb mõne mõtlematu teoga oma olukorra veelgi raskemaks. Me räägime seda Peeter Greenbaumi loo põhjal.

ALGAS SEE TAVALISEST EKSAISESSIOONIST, kui V kursuse ajaloolane Peeter Greenbaum kukkus läbi filosoofia ajaloo. Lähikukkumine ei ole teab mis eriline õnnetus, seda tuleb ülikoolis ikkagi ette. Nii võttis seda ka Greenbaum. Ta oli kõik eksamid korralikult ära teinud, matriklis aina nurgelised «neljad» ja Peeter ise ei tundnud end teistest sugugi nõrgemana. Lihtsalt ei vedanud. Oli intelligentne noormees, omandas materjali kergesti ja «hea käsi» oli ta alati olnud. Palju kordi läks Greenbaum eksamile, tundes nõutavast materjalist poolt või kolmandikku ja tuli eksamiruumist välja, «hea» või isegi «väga hea» matriklis.

«Oled sina vast mees,» rääkisid imetluse ja kadedusega Greenbaumi toakaaslased Varrak ja Raus, kes oma hinded teenisid kümme korda rängema vaevaga, «loed paar päeva kontsu ja viis käes!»

Nii sessioonist sessioonini. Greenbaum muutus üha kindlamaks ja hooletumaks. Siis tuli viies kursus ja lähikukkumine filosoofiast. Loomulikult anti uus tähtaeg, mille soliidne pikkus rahustas Greenbaumi täielikult. Ent iga tähtaeg hakkab ükskord lõppema. Tuli õppida ja seda üritatigi. Aga õppimist Peeter Greenbaum ei olnud õppinud ei ülikoolis ega keskkoolis.

Sirvisime mõningaid Greenbaumi koolipäevikuid, vestlesime kooliveadega ja meie avanes juba tuttav pilt — Greenbaum saavutas kõik kergesti, tänu juhustele, õnnele, lahtisele peale ja korralikule reputatsioonile. Korralikult tööleasumine alles viimasel kursusel käis talle loomulikult üle jõu. Ta lesis päevade kaupa voodis, sõitis jalgrattal linnast välja ja aina mõtles: «Tuleks tõsiselt pihta hakata... Pingutada...» Eelmise viieteistkümnenda aasta harjumused aga võitsid nõrga tahtejõu. Nihutati eksami sooritamise tähtaega. Greenbaum õppis tasapisi sõprade, hurjutamise saatel. Dekanaadist ja kateedrist üha päriti ja nõuti. Vastata polnud midagi ja nii hakkas meie kangelane ühiselamust kaduma.

Lõpuks otsis professor H. Moosberg ta üles. Toimus tõsine kõnelus, mis lõppes Greenbaumi kindla sõnaga: «Kahe nädala pärast on eksam tehtud!»

Lubadus jäi lubaduseks. Aeg nihkus niikaugele kevadesse, et diplomitöö huvides oli eksami sooritamise tingimata vajalik. Eelmise aasta kaunis kesine eriseminaritöö ülikooli komsomoliorganisatsiooni ajaloo kohta nõudis kõvasti arendamist. Siis tuli kohtadele määramine. Peeter Greenbaum suunati Võrru. Tema pürgis loomulikult Tallinna. Suunamiskomisjoni otsuse vastu tõstis mässu kogu tema sisemus. Ja nüüd tuligi appi hea juh.

PÄRISNIMI?

KORD SÖÖKLAS ISTUSID tema lauda kaks meeldiva välimusega noormeest. Nende kõnelusest jäi talle meelde repliik: «Tahtsid mind õpetajaks panna. Mingisse kolkasse. Ega's ma loll ole! Lasksin ennast eksmatrikuleerida ja sokutasin pealinna. Ela nagu Miška!»

Miks mitte ise kasutada sama teed? Jätta töö tegemata (niikuinii pole tahtmist temaga kevadel jännata), eksam on ka tegemata, ja saabki minema. Ning siis — aidaa Võrumaa! Eksmatrikuleerigu mind, ja asi tahe. Nii ta ütleski professor H. Moosbergile, kui see ta uuesti üles otsis. Nüüd kõnnib Greenbaum ringi ja ootab käskkirja, mis annaks võimaluse mitte minna määratud kohale. See on lühidalt Greenbaumi lugu.

VÕIKSIME ESITADA klassikalise küsimuse: kes on süüdi? Loomulikult Greenbaum ise. Ent tema iseloomu negatiivsed jooned — tahtejõuetus, laiskus, mugavus, ei ole kaasasündinud, nad on juurde kasvanud või vähemalt tugevnenud. Ning selles on süüdi juba peale Greenbaumi ka teised. Ja teine küsimus: mis saab Peeter Greenbaumist? Loomulikult karistatakse teda. Sõja ajal lastakse inimene, kes tahtlikult vigastab ennast, et mitte rindele minna, tribunali otsuse põhjal maha. Greenbaumi tegusarnaneb väga tahtlikule enesevõõrastamisele, mis võib tema elu moonutada veel pika aja jooksul. Arvame, et tal on siiski küllalt mehisust ennast kordki kätte võtta. Suunamiskomisjon teab küll ja küll juhtumeid, et üliõpilane on keeldunud esimeses ägeduses kohta vastu võtmast. Pärast asja kainealt kaaludes aga tagasi tulnud ja andnud oma nõusoleku.

Me tarvitame siin palju nime Peeter Greenbaum. See on pärisnimi tugeva üldnime varjundiga. Paljudes meist on midagi peeter greenbaumist, kevaditi lõpetamise ajal lööb see siin-seal välja. Kust ta tekib, kuidas kasvab ja tugevneb, selle üle tasuks mõtteid vahetada.

J. PUUSAAG

A. Bloki mälestuseks

A. Bloki elule ja loomingule pühendatud konverentsist võtsid osa kirjandusteadlased ka Moskvast, Leningradist. Pihkvast, Ivanovost ja Viinist.

Nii mitmedki 14 ettekandest (näit. J. Lotmani, D. Maksimovi ja Z. Mintsitööd) tõstasid tähtsaid probleeme, mis pole olulised mitte ainult A. Bloki, vaid kogu nõukogude kirjanduse uurimisel.

Väga suurt huvi ja palju vaidlusi äratas V. Alfonsovi (Leningrad) andekas ning uudne ettekanne «Blok ja Vrubel». Konverentsi raames korraldati ka luuleõhtu. Piiratud aja tõttu tuli nii mõndagi ettekannet lühendada. Kas ei peaks tulevikus piirama ettekannete arvu, võttes kava vaid kõige probleemikamaid?

A. MUST

KEELTEHUUVILISTELE

Eelmiste aastate eeskujul organiseeritakse ka eeloleval õppeaastal fakultatiivseid keeltekursusi üliõpilastele. Arvesse tulevad järgmised keeled: ukraina, läti, gruusia, poola, tšehhi, ungari, rumeenia, inglise, saksa, prantsuse, hispaania, itaalia, vana-kreeka, ladina, rootsi, soome, hiina, indoneesia, hindi, türgi, jaapani, arabia ja esperanto keel. Osa võtta soovijate registreerimine toimub kursusevanemate kaudu. Registreerunute koondnimestikud (iga keele kohta eraldi) suunatakse teaduskondadest 25. maiks Ajaloo-Keelteaduskonna dekanati.

On soovitatav, et oma nime kirjapanekul ei toimitaks järelekaalumatu. Registreerugu ainult need, kellel on kindel kavatsus vastava keele õppimisele asuda!

2 Tartu Riiklik
Ülikool

TEADAANNE

Pühapäeval, 20. mail toimub kohutamine prof. J. Piiperiga ja ühine linnulaulu kuulamine. Kogunemine kell 8 Tähtvere pargis paviljoni juures.

Kivi kotti!

«Kuidas tunne on?»

«Kõhedavõitu.»

«Aga meile anti pool päeva juurde!»

Tavalised jutud ja muretsesemised eksamite ajal. Praegu on nende küüsis IV kursuse keemikud. Kokku peavad nad läbi tegema neli närveerimist, välja arvatud orgaanilise keemia eriharuri üliõpilased. Nemat pääsevad seekord kolmega.

Kõige hirmsamaks peeti orgaanilise analüüsi eksamit, aga Ilmar Koppelle ei valmistanud ka see raskusi. Sm. Ilomets hindas tema teadmisi teenitud «viiega». Kaks inimest said «rahuldava», ülejäänud «hea». Füüsiko-keemikud närveerisid enne «valitud peatükke füüsikaliseist ja kollidkeemiast». Ilmselt tuli see kasuks, sest tulemusi ei saa pidaa halvaks. Rein Vihalemm, Jaan Punning ja Jüri Kukkk vastasid väga hästi. Ilma kolmedeta tulid erialaeksamiga toime ka analüütikud. Kaks neid ongi.

Ajaloolises materialismis oli kursusel kokku viis «kolme» ja seitse «nelja». Maksimaalses hinnati Ilmar Koppelit ja Rein Vihalemma — jälle samad nimed. Ja mitte juhuslikult. Esimest tuntakse kui kursuse suurimat teadusemeest. Eksamid lähevad tal alati kõige paremini. Rein Vihalemm huvitub peale keemia veel muusikast, kunstist, peab asutustes loenguid poliitilisest olukorrast — huvidering on lai.

«Üldse on see sessioon lihtsam kui talvine,» arvavad keemikud. «Vähemalt aega on rohkem.»

Rohkem aega? Kevad käes, teised murravad pead, kuidas õppäeva pikemaks venitada. Ja neil korraga aega rohkem kui talvel.

«Kursusetööd tegime ära enne talviseid eksameid. Ka praktikumidega jõudsime õigel ajal valmis,» tuleb lahendus.

Eks ta ole õigus küll, et kui kursusetööd...

Sel nädalal teevad keemikud viimase eksami ja tuleval esmaspäeval sõidavad nad juba praktikale. Kes Harkovisse, kes Leningradi, kes Tallinna.

«Sõidutuhin juba sees. Praktikale mõeldakse praegu rohkem kui viimasele eksamile,» arvavad mõned. Töö kutsus. Olge tublid!

M. PAJUSTE

REPORTAAZ JOOKSUKROSSILT

Pühapäeval kell 14 alustab peahoone juurest teed staadionile ülikooli sportlaste pidulik rongkäik, milles kõik spordipäeval esinejad spordialade kaupa on üles rivistatud.

Kell 15 avab TRÜ rektor staadionil traditsioonilise spordipäeva. Esinevad naisvõimlejad, kellel tänavusel spordipäeval on täita vastutusrikas osa. 160-liikmelist vabavõimlejate rühma juhatab õpetaja Jüta Jaanson, kuna 60-st võimlejast koosnevat rühma rōngastega juhatab Linda Stamberg, kava koostaja.

Uudseteks aladeks on sellel spordipäeval vibulaskmine ja mootorratturite vigursõit. Ülikooli parimate kõrval demonstreerivad vibulaskmist ka teised selle spordiala entusiastid.

Buššpallimängus kohtuvad TRÜ korv- ja võrkpalli esindusvõistkonnad. Selleks võistluseks valmistati kummitööstuses «Tegur» eritellimise peale mehekõrgune suur pall.

Ulatuslikum kava kui kunagi varem tuleb täita ratsutajatel. Treener M. Kutti juhendamisel esinetakse sel aastal peale ratsasporti kõrgema kooli ka kõrgema klassi takistussõidus. Nagu alati, ei puudu spordipäevalt sportlikud võimlejad, kes õpetajate U. Sahva ja E. Rusi juhtimisel esinevad harjutustega rōõbaspuudel ja poomil.

Kolmveerand tundi on staadion ülikooli spordiala nr. 1 esi-

SPORDIPÄEVALE!

dajate — kergejõustiklaste käsutuses. Võistlus spordipäeval kujuneb viimaseks jõuprooviks enne Tallinn—Tartu matškohtumist.

Vabas õhus esinevad ka Soomes tunhustust leidnud rahvantsijad H. Mikkeli juhtimisel.

Rida üritusi toimub teaduskondadevahelistena. Iga kehakultuurikollektiiv peab veel täna hoolitsema, et ülehomm ei puuduks võistlustelt teaduskonna võistkonnad teatejooksudes ja kõievedamises.

Kogu pühapäeva jooksul on staadioni võimlemissaalis avatud näitus, kus on välja pandud auhinnad, karikad, vimplid, medalid, saavutus iseloomustavaid stende, fotolehti ja huvitavaid spordiinventari.

Spordipäeva kava ei mahu aga staadionil toimuvate ürituste raamidesse. Juba kell 9 algavad sõudebaasis vabariigi kõrgemate koolide vahelised võistlused aerutamises ja TRÜ matškohtumise akadeemilises sõudmises Riia Polütehnilise Instituudiga. Öhtul kell 18 algavad V. Kingissepa tn. võimlas korvpallivõistlused Riia Kehakultuuriinstituudi naiskonna ja meeskonnaga.

Igal kevadel on TRÜ spordipäev kujunenud aasta jooksul tehtud sporditöö kokkuvõtteks, pidulikuks sportlikuks lõppakordiks. Tahaks loota, et pühapäeval kõik ülikooli kehakultuurlased panevad välja oma parima ja et nende pingutusi kroonib meie kollektiivi tunnustav aplaus.

B. MATVEI

Vastu võistlusrikkale hooajale

Möödunud laupäeval ja pühapäeval toimus Tartu kergejõustiklaste perel hooaja esimesi suuremaid spordiüritusi — korraldati traditsiooniline matškohtumine kergejõustikus TRÜ I—EPA—Tartu «Kalev»—TRÜ II (kehakultuuriosakond + mõningad täiendused teistest teaduskondadest) vahel.

Eespoolmärkitud võistlustel tulid põhiliselt ilmsiks kogu talvise treeningu hüved ja puudused. Millised need oleksid?

Kõigepealt tuleks märkida, et antud võistlused võistkondlikus mastaabis kipuvad üha enam kujunema TRÜ võistkondade omavaheliseks duelliks, ülejäänud võistkonnad konkureerivad omavahel «teises eselonis». Kas oleme meie siis nii tunduvalt arenenud või on konkurentidel tagasihinev? Vastuseks võib öelda, et nii seda kui ka teist. Kui konkurentidel (peame nendeks eeskätt EPA kergejõustiklasi) on Achilleuse kannaks just naiskergejõustiklased, siis meil on viimased suhteliselt tugevad. Märkime siinjuures, et osa aladel oleme siiski nii TRÜ-s kui ka Tartu linnas arengus stoppama jäänud

(naiste kettaheide, meeste ja naiste kõrgushüpe, meeste kuulitõuge jne.). Ja ega me ka kogu vabariigis kahe esimese alaga eriti kiidelda ei saa. Siinjuures peab siiski märkima, et ka nendel aladel ühekahe tipu esinemisega võis möödunud võistlustel rahule jääda.

Eriti hoos paistavad olevat meie kaugushüppajad naised — kuenda naishüppaja tagajärg oli 5,15 m (muide kõik 6 olid TRÜ-st), sellega võime juba uhkustada.

Head sportlikku vormi demonstreerisid veel meie jooksjad (Jurkattamm, Nurmekivi, Ommuk, Ruto, Laane jt.)

Tuleb märkida meie teatejooksjate tublit esinemist. Võita kahe võistkonnaga EPA jooksjaid, kellede võistlusind ja tugevust kogesime 1. mai tähistamiseks toimunud teatejooksus, see oli tugev võit.

Lõplik punktide seis kujunes selliseks:

1. TRÜ I	625	punkti
2. TRÜ II	584,5	„
3. EPA	448	„
4. Kalev	426,5	„

A. PISUKE

Ülikooli kevadisest jooksukrossist võttis osa 527 võistlejat. Distanti läbisid 380 nais- ja 118 meesüliõpilast, sest 19 meest ja 10 naist eksisid rajalt.

1500 m läbis Haljaste (Füüsika-Matemaatikateaduskonnast) ajaga 4.31,5. 500 m distantil tuli esimeseks Lõokene (kehakultuuriosakonnast) ajaga 1.34,2.

MIKS SIIS NII?

Võistlusplats Maarjamõisas. Kell üheksa peavad siin algama ülikooli sanitaarsalkade vahelised võistlused. Kakssada inimest.

Läheb mööda ligemale tund. Väljakul on segadus: ühed alles tulevad, teised jooksevad ringi ja katsuvad oma esinemisjärjekorda kindlaks teha. See ei ole sugugi lihtne. Peakohunikust pole elumärki. Platsil paistis ta olevat, sest kusagil kamandas keegi. Kuidas ka kuulmist teritati, ei suudetud suure kauguse tõttu midagi olulist tabada.

Võistlejad istusid niisama ja vaatasid toimuvat. Sekkalõõmisel polnud mõtet, sest salk võis saginas laiali minna ja mine püüa nad siis veel kinni. Liikusid kuuldused, et stardijärjekord olevat nii, kuidas keegi tahab. Esimestena ei soovitud just minna, aga teiseks oli pretendeerijaid küllalt. Igaüks püüdis teisele selgeks teha, miks just tema peab nüüd minema. Mürgised märkused. Oleks keegi ometi juhatanud: kes, kuhu ja millal...

Kui päike aia ääres liiga hakkas tegema, läksid agaramad uurmiskäigule, et asja kohta selgust tuua. Tagasi tuldi rabava uudisega: võistlusjärjekord on salga numbrite alusel. Üliõpilastel ei tarvitsavat muretseda, sest nad on terveks päevaks loengutest vabas-tatud.

Ajaloo-Keeleteaduskond oli kaheksas. Igale salgale kulub peaaegu tund. Teiste võistlemist aga pealt ei tohi vaadata, see on määrusega keelatud. Arvestasime välja, et meie järjekord on umbes kell kaks. Võistlusväljalt lahkumine aga tähendab deserteerimist ja läheb distsipliinirikumuste alla.

Kas poleks lihtsam olnud startimise järjekord varem kindlaks teha ja igale salgale kellaaeg määrata? Poleks paha ka peakohtunikku ruuporiga varustada. Lihtsad asjad, aga segadust kui palju!

Oeldi, et oodata on ju aega, sest olime terveks päevaks loengutest vabastatud. Ei, aega siiski polnud. Maikuu keskpäik on kuulus oma arvestuste poolest. Nii mõnigi oleks seal istumise asemel teinud arvestust või otsustava tähtsusega kontrolltööd. Muidu vaata pärast, kuidas hiljem teistele järele jõuad.

Keegi ei alahinda sanitaarsalklaste ettevalmistamise tähtsust, aga võistluste aeg peaks olema vähem pingelisel perioodil.

Ja õppused ise. Kolme nädalaga oli ette nähtud 56 (loe: viiskümmend kuus!) tundi õppusi. Tänu juhendavatele arstidele-spetsialistidele vähendati tundide arvu ja nüüd kujunes treening ainult võistluse ettevalmistuseks. Võistlus aga peaks aastase töö kokkuvõtte olemata, mitte omaette eesmärk. Igatahes tuleval aastal peaksid ettevalmistused algama varem. Rohkem kaalumist vajaks ka sanitaarsalklaste nimekirja koostamine, et sinna ei satuks ühiskondliku tööga liiga koormatud üliõpilasi ja õppejõude. Kui juba teha, siis hästi organiseeritult!

PETTUNUD OSAVÕTJA

Meditsiini ajaloost

...keskaegsetes skolastilistes ülikoolides toimusid «teaduslikud» disputatsioonid sellistel teemadel, nagu «Mis oleks olnud Kristusega siis, kui ta oleks ilmunud kurgi kujul», «Kas oli esimene inimene varustatud nabaga», «Millises keeles rääkis madu Eevaga», «Kummast Aadama küljest tõmbas Jumal välja roide, mida ta kasutas Eeva loomiseks» jne.

...ettekujutus inimkeha «patusest» — sellest, et ei tule hoolitseda keha eest, vaid on vaja mõelda hingele — viis sellele, et katoliiku kirik pidas kõrge austamise väärtuseks vaigu hulle ja erakuid, kes aastate vältel end ei pesnud. Näiteks kellegi Aabrami «pühadus» seisnes selles, et ta 50 aasta jooksul ei pesnud oma keha. Si-meon Stolpnik tehti «Jumala

meelepäraseks» selle eest, et ta kümneid aastaid istus sellises mustuses, et teda kummardama tulnud ei suutnud taluda teda ümbritsevat halba haisu.

...keskajal massiliselt levinud epideemiade ajal ei võtnud kirikutegeelased tarvitusele elementaarseid epideemiatorjealaseid abinõusid, vaid kuulutasid epideemiad jumala karistuseks, korraldasid ristikäike, massilisi palvusi, soodustades sellega uusi nakatumisi ja epideemiade veelgi laialdasemat levikut.

...paavst Bonifatius VIII (1294—1303) andis välja spetsiaalse dekreedid, mis keelas ära laipade lahkamise põhjendusel, et lõhkiõlgatud keha ei saavat üles tõusta «hirmsa kohtu» päeval.

Koostanud V. KALNIN

KIRJANDUSPÄEVAD

26.—28. maini toimuvad Tartus traditsioonilised kirjanduspäevad. Need algavad 26. mail kirjandus-õhtuga, kus esinevad nii Tartu kirjanikud kui ka külalised.

27. ja 28. mail toimub ülikooli peahoone 5. auditooriumis teoreetiline konverents. Kuulatakse ja arutatakse ettekandeid nõukoode kirjanduse aktuaalsemate probleemide kohta.

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 4562. MB 04241.

Rühm Tartu parimaid pioneere.

TARTU RIIKLIKULIKOOLI PARTEIORGANISATSIONI, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄXLEKANDJA

REEDEL, 25. MAIL 1962

Nr.
17(522)
XV aastakäik

neid etteheiteid korrata tuleks.

Võib-olla mäletate V. Grossi kirjutist «Noorte Häälest» sarjas «Kui noorukist saab mees»? Mäletate, kuidas sõdurid raskel talvisel rännakul püstijalu magama jäid, kuidas siis kaks seltsimeest võtsid kaenla alt kinni hoides kõige väsinuma kahe vahele, et see maha ei jääks. Tõsi, meil pole nii raske ja füüsiliselt meil kedagi vaevalt aidata tuleb, kuid võtame seltsimeheliikult kaenla alt kinni neil, kelle tahe väsib, aitame neid, kes võib-olla ei oska veel õppida. Mitte ühtki mahajääjat, meie

NLKP ridadesse

15. mail oli parteikomitee järjekordne koosolek, kus võeti parteise rida uusi liikmeid ka Füüsika-Matemaatikateaduskonnast.

Kolm üliõpilast võeti vastu partei liikmeks.

LEA KAGI, füüsika-matemaatika pedagoogilise osakonna III kursuse üliõpilane, on juba praegu seltsimeastase tööstaažiga. Ülikoolis õppides abistab ta töölisnoori, aitab neil valmistuda ülikooli astumiseks.

ELLU NIIDAS on füüsika-matemaatika pedagoogilise osakonna III kursuse üliõpilane. Ka tema on juba 3 aastat töötanud. Praegu on E. Niidas osakonna komsomolibüroo sekretär.

LARISSA VASSILTŠENKO on samuti füüsika-matemaatika pedagoogilise osakonna III kursuse üliõpilane. Kaks tööaastat on enne ülikooli astumist jäänud seljataha, kogemusi rohkem. Ja oma pioneeridele on ta asendamatuks abiliseks, sõbraks ja nõuandjaks.

Samal koosolekul võeti vastu ka neli partei liikmekandidaati.

ADO JAAGOSILD on õppetöökoja insener, silmapaistev ametiühingorganisator ja väsimatu töömeh.

REIN KOLDE matemaatikaosakonna III kursusel on juba teist aastat osakonna komsomolisekretär ja on väga palju teinud komsomolitöö parandamiseks matemaatikaosakonnas, õpib aga ainult hindele «väga hea».

ILMAR KUUSMANN tuli ülikooli sõjaväest. Ta on füüsikaosakonna II kursuse üliõpilane, oma kursuse vanem ja õpib ainult hindele «väga hea».

HENRIETTA SOO on füüsikaosakonna IV kursuse vanem. Sirgjooneline ja printsipiaalne — sellisena tunnevad teda kursusekaaslasted.

On pioneeride pidupäevad. V. I. Lenini nimelist pioneerorganisatsiooni autasustati tema 40. aastapäeva puhul Lenini ordeniga. Tehti kokkuvõtteid noorte leninlaste kaksaastakust.

Laupäeval kogunesid lapsed ülikooli aulasse ülelinnalisele pidulikule pioneerikoondusele. Siin anti kätte viimased ja autasud kaksaastaku võitjatele, Tartu linna parimatele pioneerimalevatele.

Rõõm oli kuulda pioneeride tublidest tagajärgedest ja tulemustest õppimises, spordis, vaimsest kogumises, aegade ja parkide rajamises, pioneeri- ja komsomoliorganisatsiooni ajaloo tundmaõppimises. Juba koolipõlves kasvavad niisugustest lastest ühiskondlikult aktiivsed ja tööd armastavad inimesed, kellele hiljem võivad uhked olla meie põllumajandus- ja tööstusettevõtteid ning kõrgemad õppeasutused, kuhu noored pärast kooli lõpetamist siirduvad.

Pioneeritervitasid linna ettevõtete, EPA ja TRÜ kommunistlikud noored, endised pioneeritöötajad, nende hulgas ka ülikooli prorektor sm. E.-L. Mikkel-saar.

Hans Heidemanni nimelise trükkikoja ametiühingukomitee esimees Jolanda Rammi jutustas lastele oma pioneeripäevadest.

Ülikooli kommunistlike noorte nimel tervitas pioneere Enn Kreem. Üliõpilased ja pioneerid on ju suured sõbrad: tulevased pedagoogid teevad oma esimesi õpetajasamme Tartu koolides, siin töötavad nad ka pioneeri-juhtidena ja õpetavad lapsi isetegevus- ning aineringides. Suvel pioneerilagrrites kohtutakse jälle. Ülikooli komsomoliorganisatsioon aitab ka pidupäevaakust läbi viia, korraldab näituse, kus väikesed külalised võisid tutvuda ülikooli rahvaste sõpruse klubi tööga ja meie rahvakunstiansambli Soomest toodud kingitustega.

Aktuse lõpul tõusis lavale väike heledahääleline pioneer lillkimbuga ja tänas kõiki neid, kes iga päev annavad oma parima pioneeripäevade ilusaks ja sisukaks muutmiseks. See oli tänu ka neile üliõpilastele, kes pioneeritöös kaasa aitavad. Ja kõrvuti tublide pioneeridega said aukirjad Tartu Linna Pioneerinõukogult ja ELKNO Tartu Linnakomiteelt üliõpilased-kommunistlikud noored Malle Ilves ja Luule Visnapuu ning ülikooli kasvandik, praegune Tartu Kuulmishäiretega Laste Kooli vanempioneerijuht Teesi Marmel. Teiste pioneeritöö aktivistide hulgas said EKP Tartu Linnakomitee ja Tartu Linna TSN Täitevkomitee aukirjad ülikooli õppejõud K. Indre ja B. Nedzvetzski.

M. VIIDING

Ja jälle on käes eksamisesessioon

Eksameid võib ülikoolis sooritada mitmeti. Võid päev-paar enne etteminekut kõvasti-kõvasti tuupida. Kui omandad seejuures mingi ülevaate konspektimaterjalist, siis võid olla õnnelikum: midagi sa iga eksamiküsimuse kohta ikkagi tead ning sul on eeldusi läbivedamiseks. Võib aga juhtuda, et suudad omandada ainult osa kursusest ja siis sa riskeerid: näkkab või ei? Kui ei — siis on tulemus ette teada, kui näkkab, siis võid üle kolme saada. Kui istuda kevadel tunnikene kohvikus, võid kõrvallauast jutustatuna kuulda nii mõnegi episoodi esimese või teise variandi kohta...

On siiski heameel, et aasta-aastalt kuuleme niisuguseid jutte ikka vähem ja vähem. See on eeskätt sinu, üliõpilase, muutunud suhtumine õppimises ja õpitavasse, mis niisuguseid «meetodeid» enam ei luba. See on õppejõudude «süü», kes enam ei rahuldu pinnapealsuse ja kuidagi läbivedamisega. Ja lõppude lõpuks on ju palju õppeaineid, eriti täppisteadustes, mis iseenesest eeldavad seda, et kogu kursus oleks ühesuguse hoollega omandatud.

Kuid peamine on ikkagi inimene ise. Tõsi, vahel on tõesti hirmus raske, kui väljas on suur kevad ja sa pead kõike seda unustades kordama loetut-kuuldut. Paljudel paljudel puhkudel on eksami edukas sooritamine rohkem tahte kui ajude prooviks. Tahaks loota, et sul tänavu oleks tahet rohkem kui eelmisel eksamisesessioonil.

Igal kevadel on ülikooli juhtkond teinud korraldusi, et üliõpilastel oleksid soodsad võimalused eksamite-eelseks tööks ja et eksamid ise kulgeksid häireteta. Vaja on kõigis teaduskondades hoolikalt kontrollida, kas kõik on nii, nagu peab olema. Eel-

kõige tuleks tähelepanu pöörata esimesele kursusele, eriti neile, kes töötavad.

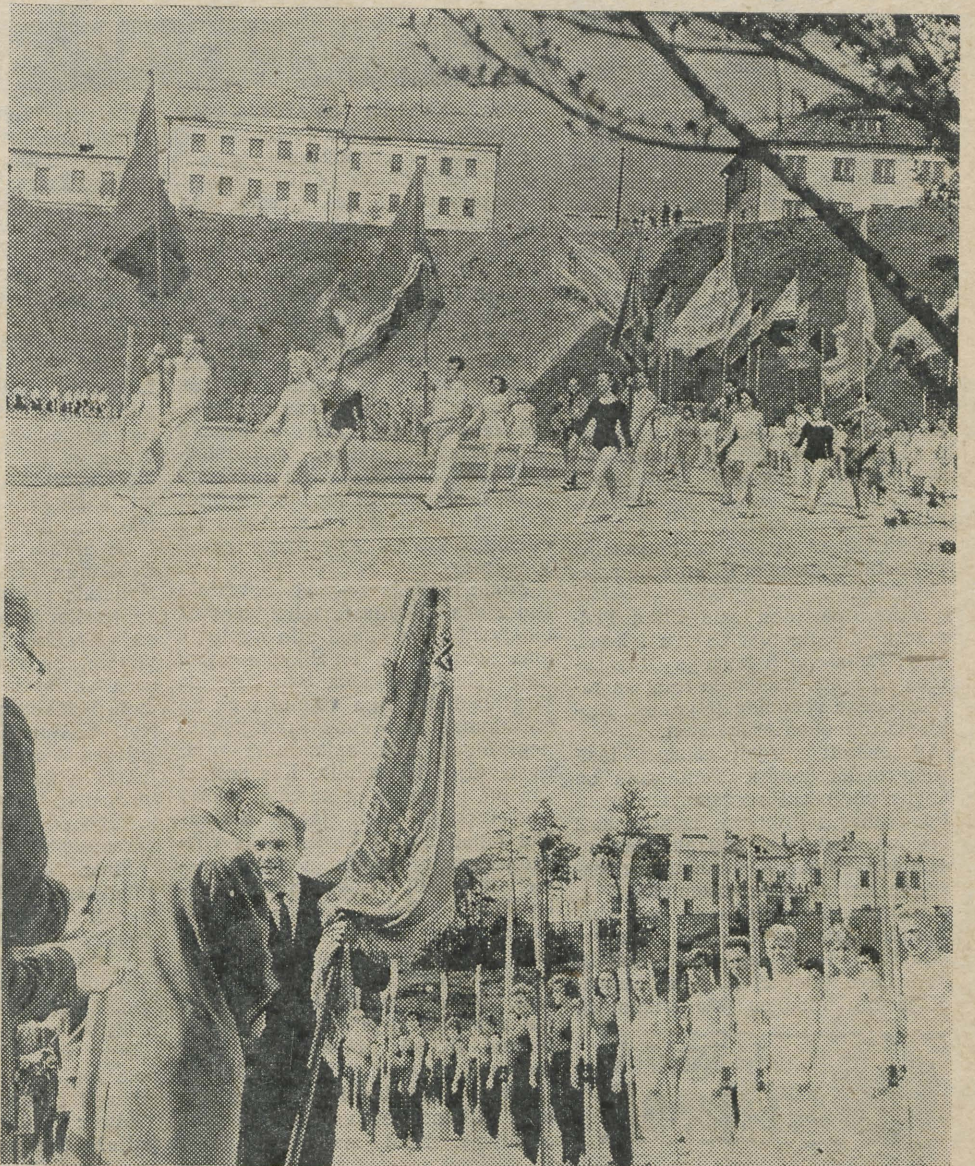
On loomulik, et ühiskondlik töö, ringid ja isetegevus saavad sessioonijal puhkuse. See aga ei tohiks käia komsomoliorganisatsiooni kohta. Mitte ühtki mitterahuldavat, mitte ühtki sooritamata eksamit — niisugune on meie kommunistlike noorte lahingudeviis kevadise sessiooni ajaks. Peaaegu igal aastal on olnud nurinat, et komsomoliorganisatsioon on vähe ära teinud sessioonide heaks kordaminekuks. Kuidagi ei tahaks, et tänavu

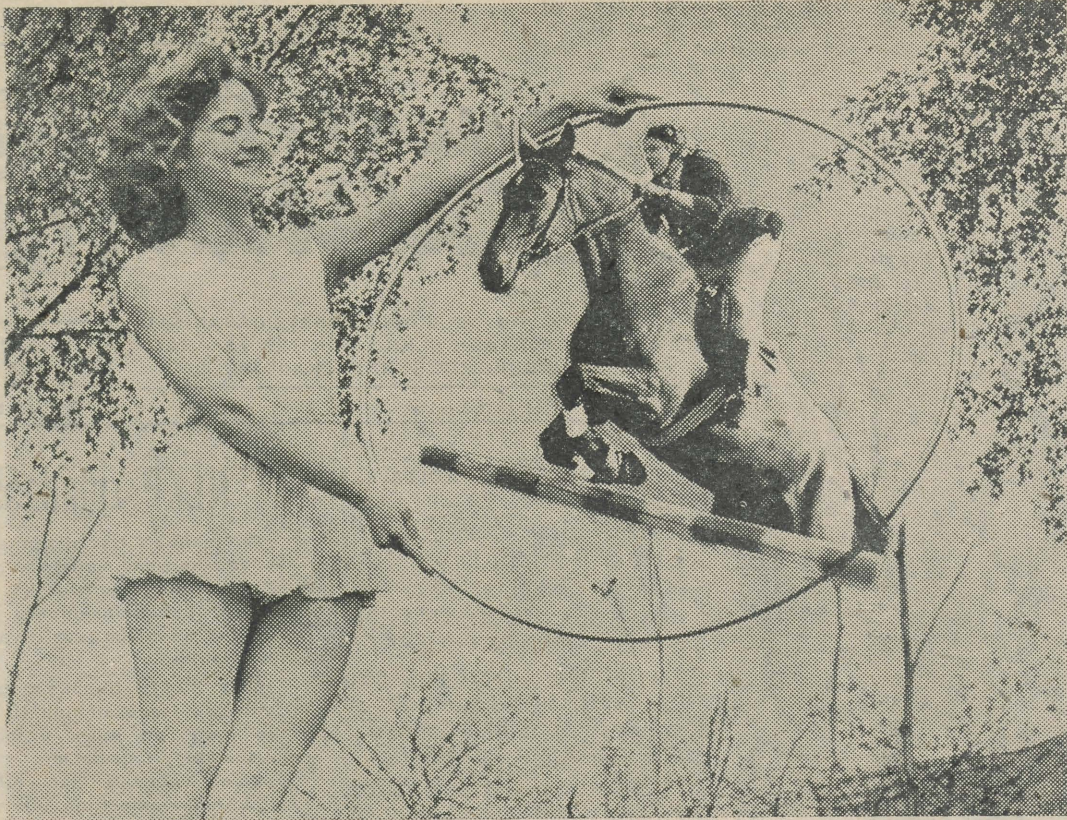
rivi peab täies koosseisus eksamirännaku lõpetama!

Möödunud sessioonil sai 15,6% üliõpilasi väga häid, 44,7% väga häid ja häid, 30,9% rahuldavaid ning 8,8% mitterahuldavaid hindeid. Kuigi arvud ei anna absoluutselt õiget pilti eksamite sisulisest küljest, on see siiski üks kriteerium meie töö hindamiseks. Teeme siis kõik selleks, et algav sessioon annaks paremaid tulemusi, et me algavale sisukale suvele läheksime vastu selle uhke teadmise, et me oma kohustuse kodumaa ja ülikooli ees oleme auga täitnud!

PÜHAPÄEVASELT SPORTIÄRAVAT

Sammusid kergejõustiklased ja suusatajad, sõudjad ning ratsasportlased, orienteerujad ja pallimängijad, ühe sõnaga — kõik ülikooli sportlased, kelle aastast tööd hinnati ENSV Spordiorganisatsioonide Liidu rändlipuga.

Vaadata oli tõesti palju. Mõnikord kippus isegi kõik segi minema.

Lõppes olümpiaad

Lõppes tänavune kunstilise isetegevuse ja omaloomingu ülevaatus. Seitsmekümne kahele parimale anti kimbuke kevadlilli ja aukiri. Autasustatute seas olid meile tuntud Erika Pedraudse, Mari Viiding, aga ka tublid uustulnukad, nagu Mall Riikjärv, raviosakonna vene naiskoor, keemiaosakonna meestertsett ja Bioloogia-Geograafiateaduskonna instrumentaalansambel.

Eriti edukalt töötasid näiteringid ENSV rahvakunstimiku Ellen Liigeri juhendamisel Ajaloo-Keeleteaduskonnas ja kehakultuuriosakonnas. Ülevaatusel, kus esitati 6 näidendit, tunnistati parimaks Ajaloo-Keeleteaduskonna näiteringi esitatud Aino Kalda «Patseba Saaremaal». Teise koha pälvis L. Zorini «Kuni on veel aeg» (sama teaduskonna näiteringi esituses). A. Grodetski näidend «Viindal korrusel» (kehakultuuriosakond), H. Pfeiferi «Hamlet Heidelbergis» (Õigusteaduskond) ning Krahti ja Vinnikovi «Päev Poljarkal» (raviosakond) tunnistati kolmanda koha väärilisteks. U. Lahe «Atlandi heeringas» Arstiteaduskonna näiteringi esituses ei küündinud eelnevate tasemele.

Kahju, et lavale ei jõudnud Füüsika-Matemaatikateaduskonna ja Bioloogia-Geograafiateaduskonna näiteringid, kuigi sobiv näidend leiti, tekst paljundati ja isegi juhendaja oli olemas.

Võib loota, et näiteringide hoogne tegevus annab varsti enam-vähem kindla näitlejate põhikoosseisu, kelle varal võime rajada üliõpilasteatri.

Parimast küljest näitasid ennast Majandusteaduskonna rahvatantsurühmad Lia Hüüsi juhendamisel. Tagasimekut aga märkasime vokaalansamblike kunstilises tasemes. Ainult — Bioloogia-Geograafiateaduskonna naisansambel, kes kuulub TRÜ rahvakunsti ansambli koosseisu, esines hästi. Teisele kohale tulid kehakultuuriosakonna ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna pedagoogilise osakonna II kursuse naisansamblid. Kolmanda koha vääriliseks tunnistati kehakultuuriosakonna meesansambel, inglise filoloogia osakonna I kursuse naisansambel, Õigusteaduskonna vokaalkvartett, Füüsika-Matemaatikateaduskonna naisansambel ja Arstiteaduskonna III kursuse naisansambel.

Vokaalsolistidest said Erika Pedraudse ja Valentina Orlova I koha, Viivi Raudsepp II koha ja Irina Lunnina III koha. Esikohale tulid ka raviosakonna vokaalduett ja eesti filoloogia osakonna naistertsett.

Suhteliselt nõrgalt esinesid instrumentaalansamblid. Kahtlemata on üheks põhjuseks muusikainstrumentide vähesus ülikoolis. Esikoht anti bioloogiaosakonna instrumentaalansamblikele, kolmas — kehakultuuriosakonna instrumentaalansamblikele.

Instrumentaalsolistidest sai Mall Riikjärv (klaver) I, Rein Marvet (klaver) I, Helin Lepiksoo (viul) II, Rein Oivo (klaver) II, Anne Sepandi ja Kai Vihale (klaveriduo) II,

Reet Lätt (viul) III, ja Rein Aun (trompet, suupill) III koha.

Deklamaatoritest ja sõnakunstnikest anti I koht Reet Vösule ja Evald Hermakülale; II koht Paul-Erik Rummo, Victoria Viirule, Anne Palgele, Endel Kopile; III koht Mari Viidingule, Astrid Alliste, Merle Aletile, Kullo Vendele ja Ove Karule.

Küllä Laugastet, Anne Siitanit, Elmar Talvistet, Merike Saluraidi, Ly Partsi, Roman Nõvandit, Viui Reisnerit, Reesi Paatsi, Maie Toomi, Jaan Soonet, Aldo Tuksamit, Raimu Laubret autasustati kui parimaid osatäitjaid näidendites.

Võimlejate paremiku andis kehakultuuriosakond. Üksikesinejatest said Maire Visnapuu I, Tiit Haviko II ja Astrid Alliste ning Maie Vari III koha; akrobaatidest paarisesinejad Ain Koovit ja Olde I koha;

võimlemisrühmadest kehakultuuriosakonna naisrühm (rühmkava rõngastega), raviosakonna naisrühm (rühmkava linikutega), kehakultuuriosakonna meesrühm (püramiidid) I, kehakultuuriosakonna I kursuse naisrühm (vabaharjutused) II ja kehakultuuriosakonna meesrühm (vabaharjutused) III koha.

Saatjatest tõstis žüri esile Ene Paud, Tiit Mannovit, Eha Suve, Toomas Alatalu.

Uudsenä mõjusid raviosakonna kaks estraadipõimikut: «TRÜ kohvikklubi teenindatakse ainult TRÜ kollektiivi liikmeid» ja «Kevadtulud olgu alati meiega».

On arusaamatu: meil on nii palju häid deklamaatoreid, kuid pole korrektselt konfereerijat. Seda viga saab parandada, tuleb ainult rohkem tööd teha...

Puudujääke esines lõppkontsertide organisatsioonilises küljes ja esine-

1. raviosakond (1752,2 p.);
2. kehakultuuriosakond (1668,5 p.);
3. Ajaloo-Keeleteaduskond (1090 p.);
4. Füüsika-Matemaatikateaduskond (511,5);
5. Õigusteaduskond (397 p.);
6. farmaatsia- ja stomatoloogiaosakond (248,75 p.);
7. Bioloogia-Geograafiateaduskond (212 p.);
8. Majandusteaduskond (124,8 p.).

A. SIIMER

ESIKLAPS elab hästi

TRÜ komsomolikomitee büroo järjekordne istung. Laua otsa, mille ääres istuvad büroo liikmed, astuvad üksteise järel üliõpilased — need, kes sellest päevast peale võivad kinnitada rinda komsomolimärgi. Nende hulgas on ka kehakultuuriosakonna III kursuse üliõpilane Anatoli Kreinin. See päev pole pidupäevaks mitte ainult Anatolile, see on terve komsomoligrupi pidupäev. Nüüdsest peale pole TRÜ esimesel kommunistliku kursuse nimetust taotleval kursusel ühtki ULKNU-sse mittekuuluvat noort. Meenutame sügist 1961. a. «Palume ELKNU TRÜ Komitee bürood kanda meie komsomoligrupp kommunistliku kursuse nimetust taotlevate kollektiivide nimekirja, teha kokkuvõtteid meie kohustuste täitmisest õppeaasta lõpul ning otsustada meie kommunistliku kollektiivi nimetuse omistamine».

Uudne algatus, novaatorlik mitte ainult TRÜ-s, vaid kogu vabariigi kõrgemates koolides. Nagu alati, kui on teoksil midagi uut, leidub skeptikuid: «Noh, noh, eks kevadel näeme!»

Kevad on käes! Sirvime märkmikku kohustustega ja vestleme kehakultuuriosakonna III kursuse kommunistlike noortega.

Igale üliõpilasele alaline ühiskondlik elukutse?

Ei teagi, kellest alustada. Kas Piret Tammaist, TRÜ komsomolikomitee büroo liikmest, või Rein Ahunist, Pälsoni tn. 14 ühiselamu

miskultuuris. Need teaduskondade kontserdid, millele eelnes peaproov, läksid korda.

Ja lõpuks meie ülevaatuses repertuaarist. Meil ei olnud halba repertuaari, kuid sisukama ja kunstiliselt täiuslikuma repertuaariga on võimalik esineda lõppkontsertidel vaid siis, kui nende esinemistele mõeldakse ja neid hakatakse ette valmistama juba sügissemestri alguses.

Teaduskondade paremusjärjestuse määramisel arvestati ka ülevaatuses I vöoru (kõiki üritusi, mida teaduskond on aasta jooksul omal algatusel läbi viinud), osavõttu TRÜ suurtest isetegevuskollektiividest, esinemisi klubis, tööd kohvikus, teaduskondade näidendeid ja lõppkontserte. Lõplik paremusjärjestus:

nõukogu abiesimehest, või koguni Karl Adamsonist, ELKNU Tartu Linnakomitee liikmest. Polegi tähtis, kellest — kõik on tublid.

Meistersportlased?

Maire Visnapuu, Heikki Toots ja LaurLukin on juba meistrid. Terve komsomoligrupp elab kaasa Ants Nurmekivi ponnistustele meistersportlase nelinurkse märgi taotlemisel. Moskvas «Pravda» jooksukrossi finaali võistlustel saavutatud II koht, äsjalõppenud Balti liiduvabariikide kolmikvõistlustel Vilniuses saavutatud isiklik rekord 1500 meetri jooksus (3.51,0) ja neljas koht 5000 meetri jooksus (15.18,2) lubavad kinnitada, et norm ei ole hooaja alguse kohta sugugi halb.

Tõsta kultuurilist taset ja silmaringi?

Kohtumine J. Sauliga — ühine vestlus spordist ja teatrist. Nii töö teatris kui ka võistlustel spordiradadel on palju ühist — visadus, andekus, ja tahtejõud etteasetud eesmärgi saavutamisel.

Pidevad kunstinäituse- ja teatrikülastused, järgnenud arutelud — kõik selleks, et meie tänapäeva nõukogude noore silmaring oleks avar. Kuid teatris ei käida ainult silmaringi pärast...

Agitbrigaadi ettevalmistamine?

Ohtuti Kääriku talvelaagris viimistletud eeskavaga kontsert Pühajärve koolis enne NSV Liidu Ülemnõukogu valimisi. Kuidas õnnestus? Ega ennast ei kiideta, aga publikule olevat meeldinud.

Ehitustöölise kvalifikatsioon?

Muheldakse. Hilinenud küsimus. Kvalifikatsioon on juba olemas kõigil eelmisest suvest, Kääriku suvelaagrist. Enamik on betoneerijad. Nõustun, et betoon on tugev materjal. Kui sellest midagi ehitada, siis lapselaps kah ei löhu. Nii et, väärt lisaspetsiaalsus!

Punkte on sügisel vastuvõetud kohustustes palju. Kõikide läbiarutamine läheks pikale. Seepärast esitan provotseeriva küsimuse.

Paistab, et kõik läheb libedalt, kitsaskohti nagu polekski?

«On ka neid!» vastatakse tõsiselt. Oli plaan luua sidemed Tartu linna mõne kommunistliku tööbrigadiga. Nii on nahakombinaadiga juba ammu koostumisplaan arutatud, aga kaugemale pole veel jõutud. Vahel on neil midagi ees, vahel meil. Aga sidemed loome.

Usume! Meie esimene kommunistliku kursuse nimetust taotlev komsomoligrupp elab hästi, elab kommunistlikult. Talvisel sessioonil ainult head ja väga head hinded, huvitavad komsomoliüritused, edusammud spordis. Jääb vaid soovida: Järgnegem, seltsimehed!

ÜKS AVAVALIK

Sina: Kaadrite ettevalmistamise põhisuund Nõukogude Liidus on õige, kuid ettevalmistamise meetodid ei kannata paljus kriitikat. Plaanipärasus on hea, plaanid aga, mis mõeldakse välja (või mida vastutustundetult «täiendatakse») meie keskasutustes, on suures osas koostatud realiteeditundeta: nad ei arvesta suure osa üliõpilaste tahet teadust — just nimelt eriala — omandada, nende nõudmisi (meenu tagem kasvõi tühijooksnud võitlust õhutustehnika programmide revideerimise pärast), nad ei arvesta üliõpilaste — noorsoo psühholoogiat, seda, et õppeaastas on kaksikümme nel tundi, ja lõppkokkuvõttes seda, et üliõpilased on mõtlejad inimesed, kes ei ole ülikooli tulnud sundkorras.

Mina: Niisiis — ei arvestata suure osa üliõpilaste tahet teadust omandada. Sa näed siin vastuolu oma soovide ja tegelikkuse vahel ning tahad, et kõik Sinu soovide järgi laabuks. Aga võib-olla on ka ühiskonnal tervikuna mingisugune õigus seda asja oma vajaduste järgi lahendada. Kas sest ei saa üle niimoodi, et ka Sina mõnes suhtes omalt poolt järele annad? Või tahad Sa, et Eestis oleks viis-sada õpetajat puudu ja nende asemel oleks meil viissada isepäist eraõpetlast? Kuid siis — kelle jaoks? Sa ütled, et üliõpilased on mõtlejad inimesed, kes pole ülikooli sundkorras tulnud. Sa vist mõtlesid ka natuke, kui avalduse kirjutasid? Ja kui see polnud nii, siis tahad nüüd kogu maailma enda järgi ümber teha.

Sina: Üliõpilased on meie maa sool. Ülikoolidest voolab veri maa soontesse. Kõik nad tahavad vastu

väita praktikale, kus üliõpilaste saatusega toimitakse mehhaaniliselt ja tihti paraadlikult. On midagi korrast ära meie spetsialistide ettevalmistamise praktikas, kui füüsik, kes võiks teha teaduslikku tööd, satub tööle täitevkomiteesse, ajaloolane pioneeride majja või andekas folklorist kooli kasvatajaks.

Mina: Füüsikuga Sa muidugi liialdad. Aga nii ajaloolane kui ka folklorist, kes saab ühtlasi pedagoogilise ettevalmistuse, võib ka pioneeride majas või koolis töötades selle kõrval edukalt oma erialal tegutseda, kui vaid tahtmist on ja jõudu jätkub. Aega aga selleks on edaspidi ikka rohkem.

Sa arvatavasti nõustud minuga: ühiskonna vajadused teatud, spetsialistide järele nii arvuliselt kui ka territoriaalse paigutuse suhtes on vastuolus teatud osa üksikindiviidide soovide ja tahtmistega, seda vastuolu ei saa aga lahendada ühiskonna vajaduste eitamise teel. Vastupidi — ühiskonna vajadused on primaarsed. Seejuures ei tohi Sa aga unustada, et teadusliku uurimistöö tegemine kandub edaspidi ikka rohkem uurimisasutuste seinte vahelt välja.

Sina: Me armastame rääkida, et valmistame ette spetsialiste, kes «ausalt täidavad oma ülesandeid ükskõik mis lõigus, kus seda neilt vajatakse». See vajaduse fetišism, mis ühest küljest on täiesti õigustatud, kasvatab meie noorsõps poliitiku jooni. Suur osa neist, kes tulevad ülikooli, lihtsalt ei tea (neil pole vajagi teada!), kelleks nad tahavad saada.

Mina: Kas neid on siiski nii palju? See on muidugi halb, et

neid teadmata tulnuid veel vastu võetakse.

Sina: Spetsialistid «lähevad sinna, kus neid vajatakse». Kujuneb välja suur mass n. ö. romantilis-kompromisliku, ajaloolises mõttes reaktiivse mentaliteediga üliõpilasi, kes ütlevad: «Meie tee on selge. Meie läheme sinna, kus meid vajatakse».

Mina: Kui see ühiskonda aitab edasi sammuda, pole siin juttugi «reaktsioonilisest mentaliteedist».

Sina: Paljud neist ütlevad: «Meil tarvitseb vaid loengutel käia — kõik on konspektis olemas». Osa neist üliõpilastest ei tegele milleagi väljaspool õppetööd, resp. õppedistsipliini, osa tegeleb kõigeaga (võrdub mitte millelegagi) ja nad äratavad tähelepanu. Nad ei ava ühtki raamatut, mida ei ole «vaja» avada. Aruannetes, ettekannetes ja ajalehtedeski ollakse pahatihti arvamusel, et need üliõpilased on «õigel teel». Nad ise arvavad seda ka.

Mina: Nad saavad diplomi ja see on juba paha, sest aasta kümne pärast on nad praktiliselt diploma. Kõrgem haridus seisneb teatud taseme saavutamises teaduse alal ja selle säilitamises. Teadus aga ei seisa paigal, liigub üha kiiremini edasi. Tänapäev kõrgem haridus pole omia tasemelt küllaldane kõrgemaks hariduseks kümnekonna aasta pärast. Ja kui taoliselt diplomiga inimesel pole «täisvalajat» kaasa antud...

Sina: Neil pole oma teed vaja rajada. Tee näidatakse ja tehakse ette. Sella teel on suunamärgid, keelumärgid, kiirusemärgid ja tankimine — kõik on ette nähtud. Nad ei ole aga iseseisvalt ühtki meetrit seda teed rajanud. Selles on minu arvates üks oluline kasvatusküsi-

muste sõlmpunkt. Nende üliõpilaste formaalne distsipliin on igati kõrge tasemel, seestmist teadlikku distsipliini neil ei ole. Sageli on aga püüdnud mõningatele dekanatidele ja mõningatele õppejõududele ainult formaalsest distsipliinist.

Mina: Seega Sa tahad iseseisvat tööd, ses oleme ühel meelel. On ju nii?

Sina: Arvan, et ideoloogiline kasvatus töö ülikoolis (ja mitte ainult — see algab juba lasteaiast peale) ei ole päris õigesti lahendatud. On ju filosoofia igasuguse pedagoogika alus. Ühiskonnateaduste õpetamine ei ole tihti teaduslikul tasemel. Sageli esitatakse vaid arvude ja faktide empiirilisi, formalistlikke kogusid, millest ei tehta teaduslikke järeldusi või tehakse loogiliselt väär järeldusi.

Mina: Aga ära ole ise passiivne, uuri, juurde! Ja kas sa tõesti oled nii eksimatu oma otsustustes õppejõudude töö üle?

Sina: Need inimesed, kes loomineguga on tegelnud, teavad, et luua tähendab teistest küljest vana lammutamist.

Mina: Peet, Sa oled väikest viisi nihilist. Või pole Sa dialektilise eituse olemusest veel aru saanud?

Sina: Elada võib iga inimene, luua aga ainult see, kes on võimeline kahtlema selle õigsuses, mis teda ümbritseb.

Mina: Mitte selle õigsuses, mis teda ümbritseb, vaid oma ning teiste väidete, mõtete ja vaadete õigsuses.

Sina: Tahaksin küsida, millisest praktilisest kasust ühiskonnateaduste õpetamisel võib rääkida või mis eesmärk sel on, kui ülikooli juhtkond hindab üliõpilaste tead-

TRÜ PARTEIKOMITEES

Möödunud TRÜ parteikomitee koosolekul arutati ülikooli rahvamaleva tööd. Märjiti ära rahvamaleva (staabiülem K. Indre) tegevuse aktiveerimist. Kui möödunud aastal võeti osa 15 ülelinnalises reidist, siis tänava on väljas käidud juba 18 korral. Rahvamalevased on osutanud suurt abi ühiskondlikele organisatsioonidele ja administratsioonile korrapidamisel TRÜ kohvikus ja ühiselamutes. Paremate hulgas nimetati õigusteaduskonna (staabiülem J. Lepik), Majandusteaduskonna (M. Loim) ja kehakultuuriosakonna (H. Toots) malevat. Loitult tegutseb Arstiteaduskonna rahvamalev.

Üldse on 3000 üliõpilasest kõigest 290 malevased. Vähe propageeritakse rahvamalevlaste tööd ülikooli ajakirjanduses.

Otsuses kavandatakse abinõud rahvamaleva juhtimise parandamiseks. Staapide koosseisu tõmmatakse kaasa rohkem komsomoliaktiivi. Ühiselamuis elavaist rahvamalevlastest otsustati organiseerida grupid, kes vastutaksid korra eest kohtadel.

Parteikomitee istungil kuulati ära ka ÜSK-i esimehe E. Vasara informatsioon õppejõudude kehakultuuritööst. Märjiti ära õppejõudude vähest osavõttu kehakultuuri- ja sporditööst. Soovitati korraldada edaspidi väljasõite loodusesse, mis tuleksid ühendada sportmängude õpetamisega. Talvel tuleb organiseerida suusatamiskursused.

A. KÄAN

Külaline NSVL Teaduste Akadeemiast

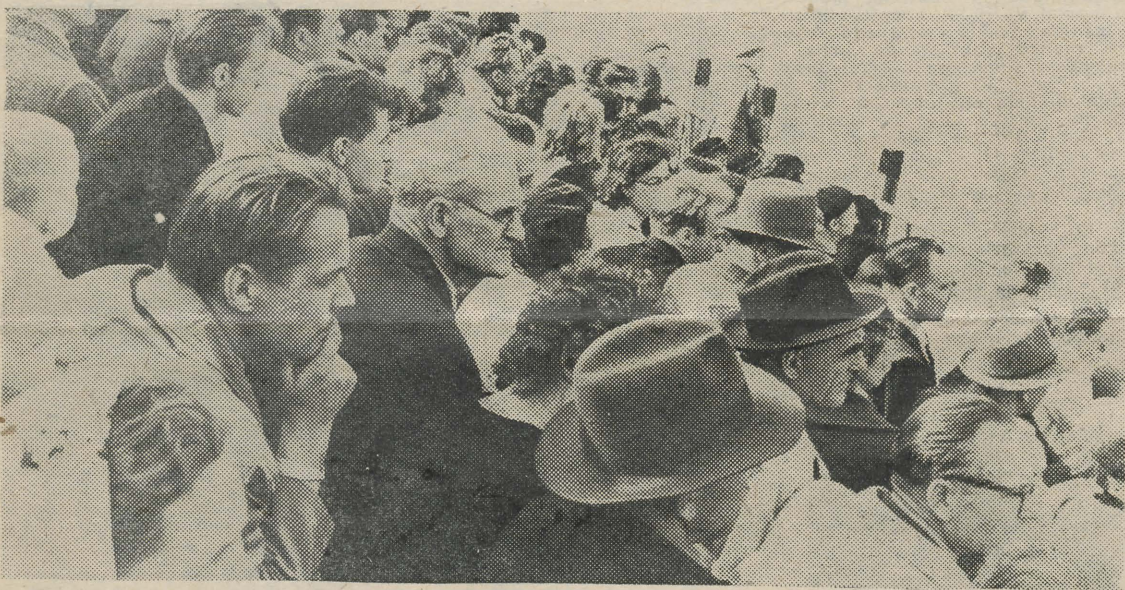
25. mail saabub Moskvast NSVL TA Aasia ja Aafrika Rahvaste Instituudist TRÜ orientalistidele külla rahvusvaheliselt tunnustatud japanoloog ja eriteadlane Idamaade ajaloo alal akadeemik Nikolai Konrad koos abikaasa Natalja Feldmaniga, kes on samuti silmapaistev spetsialist jaapani keele alal. Tartusse jääb teadlaste abielupaar 30. maini. Selle ajavahemiku jooksul esineb akadeemik N. Konrad ülikoolis avaliku loenguga jaapani kirjanduse, ajaloo ning filosoofia teemadel 26., 28. ja 30. mail. Loengute täpne aeg ja koht pannakse välja teadetahvlile peahoone sissekäigu juures.

Nimekate teadlaste Tartus viibimise ajal korraldatakse TRÜ orientalistikakabinetis (keemiahoone II korrus, tuba 53) nende teaduslike tööde väljapanek.

TRÜ orientalistikakabinet pöördub ülikoolipere poole palvega rohkearvuliselt osa võtta nimeka teadlase külalisloengutest. On ju akadeemik N. Konradi teeneid nõukogude teaduses hinnatud kahe Lenini ordeni. Tööpunalipu ordeni ning mitme medaliga.

TRÜ orientalistikakabinet

Spordipäevalt

KOMMENTAAR

likkust sedavõrd madalaks, et ei luba näiteks ühiselamuid hommikupoolikute külastada ettekaändel, et üliõpilased luusivat sel puhul loengutelt.

Mina: Kas Sa ise seda juttu ka usud?

Sina: Üliõpilastes ja üldse noortes ei kasvatata isiklikku vastutustunnet oma sammude eest tuleviku suunas. Üliõpilased peavad minu meelest ülikoolis teostama rohkem iseseisvat praktilist tööd oma erialal, neile tuleb jätta aega iseseisvalt teadmisi omandada. Tuleb teha nii, et oleks raske õppida eriala, mitte aga nii, et oleks raske üldse.

Mina: Kas «ei kasvatata isiklikku vastutustunnet» pole liiga rängalt öeldud? Ja kui aega ei jäeta, tuleb seda leida (kasvõi kavalusega, kui muidu ei saa). Või pole Sa üldse oma ala entusiast?

Sina: Ei saa üliõpilasest kasvatada spetsialisti üldse. Selt simees H. Moosberg ütles oma sõnavõtus komsomolikonverentsil, et üliõpilased tunnevad küll oma eriala, kahjuks aga ei tunne elu. Kas siiski ei õpita elu tundma just oma kutsumuse, praktika, valitud eriala prisma kaudu?

Mina: Tuleks vist mõista nii — tunnevad eriala teoreetiliselt, mitte praktiliselt.

Sina: Meie programmid soodustavad viljatute elutarkade produtseerimist, kes oskavad vaid «õpetada» ning kel ei ole ühelgi alal süstemaatilisi teadmisi ja oskusi. Eesti keele ja kirjanduse osakonna viie kursuse akadeemiliste tundide arvust hõlmavad otseselt spetsiaalsusega seotud ained (eesti keele üldkursused 16%, eesti kirjan-

duse üldkursused 12%, spetsiaalkursused, seega kitsam eriala 8%) kokku vaid 36 protsenti. Et Haridusministeeriumil on õigus kõiki meid koolidesse õpetajateks määrata (tahad või ei), siis tuleb sellele lisada veel 13 protsenti (vene kirjandust 4%, väliskirjandust 4%, pedagoogikat, psühholoogiat ja õpetamise meetodikat 5%).

KURSUSEKAASLASELE

PEET LEPIKULE

Mina: Sa tahad endast vist kitsa silmaringiga inimest teha, kui eitad filoloogina-mittepedagoogina näiteks väliskirjandust ja ühiskonnateadusi.

Sina: Tuleb välja, et kõik spetsiaalsusega seotud ained hõlmavad vähem kui pool (49%) tundide arvust. On see normaalne? Ühiskonnateaduste pühendatakse 12% tundide arvust. Ma ei kahtle nende tähtsa osa üle, kuid neile on antud poole rohkem tunde kui spetsiaalsustele. On see normaalne?

Mina: Ma ei kujuta ette filosoofilise alusmüürit teadusemeest.

Sina: Kui me lisame veel võõrkeelte tundide arvule langeva protsendi (mis on filoloogile muidugi vajalik), siis saame umbes 75%.

Mina: Võõrkeeled kuluvad marjaks ära mitte ainult filoloogile, vaid igale teadlasele, sest muidu jääb ta teaduse arengust maha.

Sina: Millega on seletatav, et õppeplaanidesse on tunginud ained, mis absoluutselt ei ole seotud eri-

Koos kevadega lähenevad ka eksamid. Mõnede

teaduskondade üliõpilastel on neist juba osa selja tagagi, teistel seisavad nad ees. Seepärast veel kord mõningaid nõuandeid ettevalmistamiseks.

Eksamiteks ettevalmistamine peab toimuma kogu semestri vältel. Iseseisev, põhjalik õppematerjali läbitöötamine on võimalik ainult pikema aja jooksul, mitte aga mõni päev enne eksameid. Ettevalmistamisel tuleb lähtuda vastava aine programmist või metoodilisest juhendist. Need on ustavad abimehed aine omandamisel, mis ei luba üht või teist küsimust silmapaari vahele jätta ja kontsentreerivad sihiteadlikule süvenemisele aine tuumasse ning võimaldavad saada selge, kindlapiirilise ülevaate.

KUIDAS TÖÖTADA õpitava materjaliga? Meie nooremad üliõpilased teevad siin sageli vigu. Nad loevad õpiku, loengud ja vastava lisakirjanduse kord läbi, ja kui neil aega on, siis veel teine ja kolmaski kord. Ja siis nad imestavad, et eksamil neil «ei vedanud». Ainult lugemisega, mälu abil ei saa materjali omandada. Tähtis ei ole mitte omandatud faktide rohkus, vaid nende läbitöötamine, nende omavaheliste seoste leidmine, nende üldistamine, nende tähtsuse mõistmine. Iga nime, termini või arvu taga peab olema konkreetne sisu ja mida suurem see on, seda parem. Tähtsam aga kui üksikfakt on alati süsteem, millesse faktid kuuluvad. See aga omandatakse ainult süstemaatilise tööga.

Töö edukuse huvides on otstarbekas koostada tööplaan, milles on täpselt fikseeritud kuupäevade järgi materjali hulk, mis tuleb läbi töötada igal päeval. Rängelt tuleb arvestada oma võimeid, sest neil on piirid. Oma jõude üle pingutades võib kergesti tekkida julgusetus ja see tõkestab aine omandamist. Ei tohi unustada ka materjali reprodutseerimist, mille puhul meie ajukoos on palju pingelisemalt tegevuses kui ainult lugemisel. See kergendab materjali omandamist.

EKSAMIEELSETEL PÄEVADEL tuleb teostada kokkuvõtlik kordamine, saavutada veelkordne ülevaade kogu materjalist. Ka neil päevadel ei tohi õppida üle 8–9 tunni, kusjuures iga tunni õppimise järele tuleks teha 10–15-minutilise vaheaeg, 4- kuni 6-tunnilise töö järele pikem vaheaeg ja lõpetada õp-

Lähenevad eksamid

pimine vähemalt 1 tund enne magamaminekut. Ka eksamiperioodil ei tohi lühendada magamisega. Närvisüsteem vajab puhkust. Eriti korralikult tuleb välja magada eksamiõl. Eksamiõl päeval ja õl kogu õppematerjali veelkordne läbilineitsemine erutab ja väsitab närvisüsteemi niivõrd, et tulemuseks on tavaliselt halvem hinne. Kokkuvõtlik kordamine tuleb lõpetada varakult eksamipäeva eelõhtul ja lülitada sisse «loov paus». Matk loodusesse, aerutamine, töö aias on siis oma kohal. See vabastab aju pingest. Kui ollakse välja puhanud, laabub eksam hästi. Puhanevana ei «nakatuta» ka nii kergesti eksamihirmust, mida eksamiruumi ukse taga levitavad mõningad üliõpilased, küsides ebaolulisi psiasju ja ahastades nende mitteteadmise pärast. Teatav pinget, mis iga eksami ees esineb, on loomulik ja vajalik, võimaldades kontsentreeruda ja hiljem oma energiat sinna suunata, kus ta on kõige olulisem.

EKSAMIRUUMI SISENEDES ja õppejõule õpin-guraamatut andes tuleb see avada esimeselt leheküljelt, kus on pilt ja vastava lisakirjanduse nimi. Hinne panakse iga üliõpilase konkreetsete teadmiste alusel ja seetõttu ei tule püüda avada õpinguraamatut leheküljelt, kus ees on vaid «väga head».

Vastamiseks valmistudes ei tule püüda kõike sõna-sõnalt üles kirjutada. Koostada tuleb küll vastuse plaan, millesse märgitakse olulised faktid, definitsioonid, valemid jne.

PÄRAST ÜHE EKSAMI SOORITAMIST ei tule asuda kohe järgmist ette valmistama. Sel rõõmsal päeval tuleb minna kontserdile, teatrisse, kinno, võimaldada meeldivat vaheldust. Hea tundelevus soodustab intellektuaalset jõudu edasiseks tööks.

H. KURM

Kulumata
SULEGA

LY SEPPEL

Me õnn on

Aeg ketrab vilkalt mõtteheiet lõngaks,

ja pole väike ükski heiderõngas.

Me õnn on hoida endas aja heidekera

ja tunda: uuteks külvideks meis endis küpseb tera.

Auväärne, hallipäine põlv, ma tihti vaatan

Su tööderakkus pihkudele, mõeldes:

pool sajandit kui saaksin olla vanem,

koos Sinuga siis võiksin ellu saata

neid, kellel uued külvid süles, öeldes:

«Nüüd ise alake. Teil kergem on ja parem.

Teil ees kõik ukсед valla...»

Miks lohutada nagu lapsi... kergemaga,

kui kergem aga

meil lialgi ei saa,

ei tohi olla?

KALLE KURG

Retsept

Kui hakkad nalja tegemaie, muigeleenta keetemaie, naerurooga valmistama, — pane läagust lusikaga, künismi peale kulbitäis, vanust lisa kastruliga, lihtsalt loba potitäis, teiste mõtteid kausitäis, — enda naeru katlatäis, — sekka näputäis naljagi.

Tänapäevane

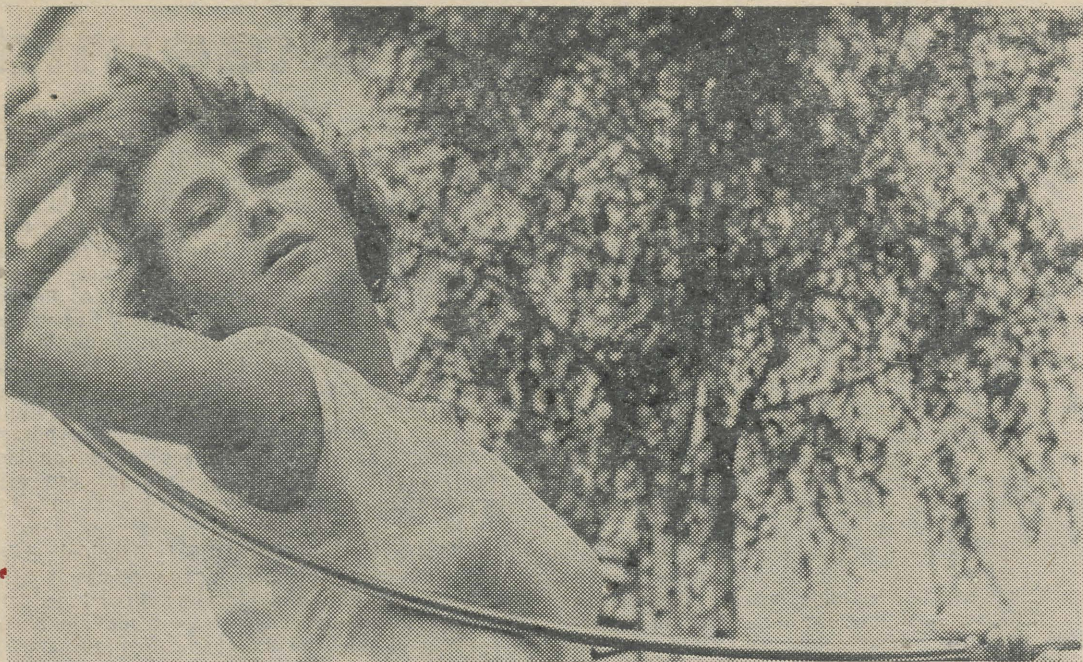
Hea on vahel päevade saginast astuda enese juurde, vaikusse astuda raginast, sammuda üksinda tumedas tuulisest õhtust, mõeldes kõigest, mis mõtlemist nõuab.

Ja hea on siis, olles ärevalt astunud iseenesest läbi, mitte jätta enese juurde, vaid küündida käreava, — särava päevani ning leida end keset saginat sagimas kaasa.

Tartu Rikklik
Ülikool 3

OOTAME ARVAMUSI!

SPORDIPÄEVALT

«Võimlejate (nende hulgas oli ka Maria Ivask) esinemist oli tore vaadata» — selline oli spordipubliku üksmeelne otsus.

Sagimist ja elevust oli Kingisepa tn. võimla juures juba ammu enne kella 14. Spordipäeva organiseerijad tegid veel viimaseid korraldusi. Aeg-ajalt käis nii üks kui teine organiseerijalt nõu küsimas.

Ka ratsasportlased olid kohal ja ootasid võimla nurga taga paraadi algust.

Kella 14-ks oli võimla ees terve rahvamurd. Paraadi üldjuht U. Sahva andis käskluse, puhkpilliorkester alustas marssi ja rongkäik hakkas liikuma.

Kolooni ees kandis punast riigilippu meile kõigile tuntud Heikki Toots, NSV Liidu meistersportlane maadluses. Talle järgnes maadleja A. Kreinin Eesti NSV lipuga. Lipud olid hoidmiseks oli vaja, sest vali tuul tahtis lipukangaid vägisi oma võimusesse kiskuda.

Erinevalt eelmisest spordipäevast olid osavõtjad rivistunud spordialade järgi. Marssisid võimlejad (juhataja L. Stamborg), järgnesid sinistes spordiliikondades kergejõustiklased (kolooni ees treener M. Kutman), tulid võrk- ja korvpallurid, sõudjad (treener E. Seiler), suusatajad, orienteerujad, viibulaskurid ja rongkäigu lõpetasid nagu ikka ratsasportlased.

Pidulik rongkäik oli meelitanud tänavale hulgaliselt pealtvaatajaid. Vaatepilt oli tore: tuul oli pannud lipukangad lainetama ja rongkäik meelitas oma värviküllusega. On ju TRÜ spordipäev kogu Tartule toredaks sündmuseks.

Paraadi üldjuht U. Sahva raporteeris rektor F. Klementile, et 560 osavõtjat on üles rivistatud spordipäeva pidulikuks avamiseks.

Rektor ütles oma avakõnes: «Kevadine spordipäev on kujunenud heaks traditsiooniks, ühtlasi muutunud ilusaks kevadiseks ürituseks kogu Tartu linnas. Meie ülikooli spordi massilisele arengule on kehakultuurikollektiivile suureks saavutuseks. Olgu spordipäev kokkuvõtteks. Las me vaatame, missugune teaduskond on parim, kelle isiklikud tagajärjed on kõige kõrgemad.»

Rektor kuulutas spordipäeva avatuks. Seejärel anti Tartu Riiklikule Ülikoolile kui kõrgemate koolide vahelise sotsialistliku võistluse võitjale üle rändpunalipp ja aukirjad.

Esinemist alustasid III ja IV kursuse naisvõimlejad. Ja nüüd järgnesid kergejõustiklased. Et enamik paremaid kergejõustiklasi oli võistlemas Vilniuses, toimus ainult kolm jooksu. 200 m jooksu naistele võitis L. Solomatina ajaga 27,2. Meeste 200 m jooksus tuli esikohale P. Lainevee ajaga 23,7 ning 800 meetri jooksus J. Kiho, kelle aeg oli 2.01,0.

Pealtvaatajatele meeldis väga ülikooli parimate esinemine sportlikus võimlemises. Meesvõimlejad sooritasid harjutusi rõõbaspuul ja hobusel. Tütarlapsed esinesid poomil ja rõõbastel. Eriti paistsid silma vabariigi koondisse kuuluv A. Maaros, tublid võimlejad A. Joon, A.-L. Mägi, R. Porila ja E. Peebo.

10x100 m pendeiteatejooksus võistles 6 võistkonda, igaühes 5 mees- ja naisvõistlejat. Algul asus juhtima Arstiteaduskonna võistkond. Lõppjärjestus kujunes aga järgmiseks: 1. Füüsika-Matemaatika-teaduskond, 2. kehakultuuriosakond II, 3. Arstiteaduskond I, 4. Arstiteaduskond II, 5. Ajaloo-Keeleteaduskond, 6. kehakultuuriosakond I.

Kohtuniku E. Simsoni järel tulid staadionile kaks kõieveo võistkonda: kehakultuuriosakond ja ülikooli koondis. Kõigile pealtvaatajatele oli kohe selge, et siin tasavärgist võistlust ei tule. Üks pealtvaataja märkis tabavalt: «Koondis võiks E. Simsoni appi võtta, siis oleksid jõud võrdsed.»

Ja kehakultuuriosakonna võistlejad tõmbasidki koondise kaks korda üle piiri.

Kogu staadioni läbis sumin, kui veokiga toimetati kohale 2-meetrilise läbimõõduga bušspall. Möödunud aastal võisteldi hoopis väiksema palliga. Seekord olid aga «Teguri» mehed valmistanud eritellimise peale suure palli. Võistlesid korv- ja võrkpallimeeskonnad omavahel. Seis oli juba 2:0 võrkpallurite kasuks, kui... laigunes pall. Kahju küll, et seekord «Teguri» meistri mehed kaotajaks pooleks jäid.

Kui kõis ei katke, siis peaks võit varsti käes olema. Ent siukutamist on mehemoodi, olgu et kõie teises otsas punnitavad mehed näisid lausa päkapikudena. All: siis ei arvanud veel keegi, et...

Kes võidab? — Selline küsimus huvitas erilisel arvukalt spordipublikut, kui tribüüni ette rivistusid 6 ratsanikku. Juba rongkäigust peale olid kolonni lõpus tantsisklevad hobused muutunud paljude lemmikuteks ja kui veel lisada A. Linnuse menukas esinemine oma ülgalasel «Epiloogil», siis on selge, miks pealtvaatajate huvi tõusis haripunkti, kui peatreeneri M. Kutti juhatusel hakati kirjuks värvitud tükkeid paigale asetama. Ja tõepoolest, spordisõpradel ei tulnud tõkkest põnevust tõstis ka see, et toimus võistlus meeste ja naiste võistkonna vahel. Missuguseid prognoose võis teha, enne kui esimesed võistlejad hakkasid parkuuri läbi sõitma?

Individuaalselt eriliselt lahkarmusi ei tekkinud. Eesti NSV üks parimaid takistussõitjaid Andres Saue «Salega» paistis olevat eelhõpete järgi igati suurepäraseks vormis. Võistkondlikult aga kaldus vaekaus naiste võistkonna kasuks. Eelmise aasta Tartu-Tallinna sõpruskohtumise võitja M. Tamm «Tundral», T. Saar «Donal» ja H. Vilu «Romeol» moodustasid kolmiku, keda näis olevat raske võita. Lihtsalt on Arstiteaduskonna II kursuse üliõpilased N. Truupöld ja T. Vardja alles suhteliselt noored ratsasportlased.

Kuidas aga kujunes olukord tegelikult?

Kui soojenduse ajal läbisid enamik võistlejaid algparkuuri (6 tõket a 90 cm) puhtalt, siis juba I vooorus said võistlejad T. Saar, T. Vardja ja M. Tamm 4 karistuspunkti. Võistlust asusid juhtima mehed 4:8.

Tõkete 10 cm kõrgemaks ja algas teine voor. Seekord tabas ebaõnn mehi. Nii Truupöld kui ka Vardja ajasid ühe tõkke maha ja juhtima asusid naised 8:12. Jällegi tõsteti tõkkest ja jällegi läbis parkuuri 0 karistuspunkti esimene sõitja T. Saar. Vardja kordas eelneva saavutust, Vilu sai 3. tõkke eest oma 4 karistuspunkti kätte. Truupöld tegi võistluste esimese tõrke (3 karistuspunkti), ajas 5. tõkke

maha (4 karistuspunkti), Tamm tõi naistelegi 8 karistuspunkti juurde ja kui Saue oleks nüüd läbinud parkuuri puhtalt, nagu kõik ootasid, oleksid mehed omakorda asunud juhtima. Saue aga ajas kaks tõket maha ja naiste juhtpositsioon säilis.

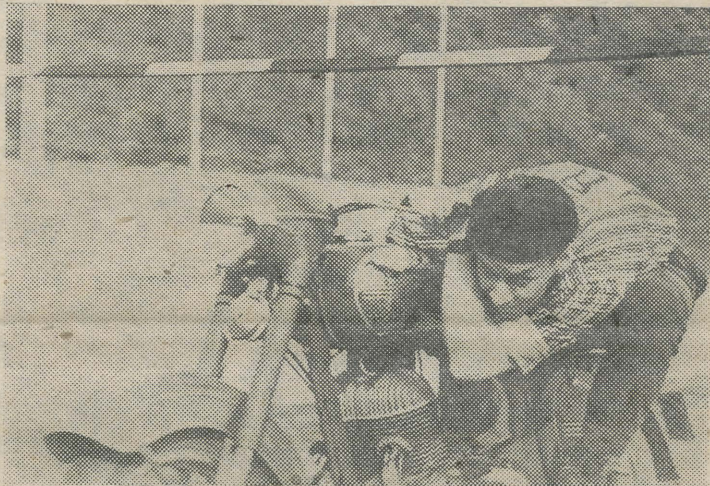
Neljandas vooorus, kus tõkete kõrgus ületas 1.20, kõrvaldati parkuuri kolm tõket. Saarel 3 karistuspunkti, Vardjal 7 karistuspunkti — nii algas IV voor. Siis tuli naiste võistkonnale esimene ebaõnn — 3 tõrkega langes välja Vilu. Üllatasid Truupöld ja Tamm (kummalgi 0 karistuspunkti) ja voooru lõpetas Saue 4 karistuspunkti.

Pärast IV voooru asusid juhtima tänu Vilu väljalangemisele mehed. Nüüd, kui tõkkest kasvasid juba nauditavalt kõrgeks, tõusis pingevõrd. Viiendat voooru alustas Saar 11 karistuspunkti, siis tuli ka meeste koondisel vastu võtta esimene kihe karikas: langes välja Vardja. Jällegi Truupöld ja Tamm üllatavalt puhas sõit ja Saue lõpetas voooru 8 karistuspunkti. Enne kuuendat ning viimast voooru juhtisid individuaalselt 11 karistuspunkti U. Truupöld, teisel kohal oli 12 karistuspunkti M. Tamm, kolmandal kohal 15 karistuspunkti T. Saar ja alles neljas 16 karistuspunkti favoriidiks peetud A. Saue.

Tõkete kõrgus oli juba 1.50. Kolmandal võistlejana langes välja T. Saar «Donaga». Truupöld kukkus, sõitis aga 10 karistuspunkti parkuuri siiski läbi. Tammel jällegi null karistuspunkti ja nüüd näitas ka A. Saue, et parkuuri saab läbi da puhtalt, eriti siis, kui hobusele pole 1.50 enam eriti meeltnõõda.

Nii purunesidki kõik ennustused võitis hoopis südilt esinenud meeste võistkond, individuaalselt võitis aga Arstiteaduskonna II kursuse üliõpilane Marja Tamm «Tundral». A. Saue «Salel» tuli teiseks ja U. Truupöld «Piraadil» kolmandaks. Tuline aplaus oli vaprate ratsanikele ja hobustele tunnistuseks, et demonstratsioon-võistlus meeldis.

E. LEMBER

Muljeid

Oppejõud O. Ojamaa.

Üldiselt meeldis. Eriti võimlemisettekanded ja sportlik võimlemine. Puudu jäi võistluste nael ja kavas oli tunda venitamist. Edaspidi tuleks kava paremini läbi töötada. Rahule ei saa jääda ülesseatud valjuhääldajatega. Tehnikamehed katsugu edaspidi säästa külastajate kõrvu.

Spordipäeva orgkomitee esimees B. Matvei.

Spordipäeva organiseerimisega oli palju raskusi. Samal päeval toimus Vilniuses kergejõustikuvõistlus ja parimad olid seal. Miinuseks oli suure masskava puudumine, nii jäi suur osa üliõpilasi kõrvale. Tulevikus tahame igale spordipäevast osavõtjale anda rinnamärgi. Kavand on juba valmis.

Rongkäigu üldjuht U. Sahva.

Ülikooli spordipäev peaks olema omamoodi finaals, kus tuleks autustada parimaid: parimale teaduskonnale rändkarikas ja parimatele sportlastele aukirjad. Spordipäeval peaks esinema väliskülalisi, see tõstaks huvi ja propageeriks üritust. Peaasi on leida stiimuleid, et rohkem üliõpilasi võtaksid osa spordipäeva üritustest.

A. KIVISTIK

Täpsussõidul kihutab III kursuse eesti filoloog REIN PRII.

LÜHIDALT

II kursuse 13 bioloogi sooritasid ennetähtaegselt NLKP ajaloo ja inglise keele eksami.

NLKP ajaloos hinnati enamikku «neljade» ja «viitega». Inglise keeles läks eksam veel paremini. Kõik sooritasid selle ainult hindele «hea» ja «väga hea». Nende tulemuste saavutamiseks on oppejõud A. Jõgi üliõpilastega tublisti tööd teinud. Paremini vastasid M. Ratas ja H. Tamm.

E. KÖRV

Elina Helo-Timonen, külaline Karjalast, kes hiljuti vestles eesti filoloogiga II kursuse soome keele huviliste ringis, rääkis eesti üliõpilastest Kirjanike Liidus. Nüüd tuli kingituseks saadetis soomekeelset kirjandust, mis jaotati tõlkevõistluse parimate vahel.

Üliõpilased tahavad sidemeid Karjalaga veelgi tihendada.

E. BRAND

«Neljade» ja «viitega» hinnati vene keele eksameil kõigi eesti filoloogide II kursuse staažiga üliõpilaste teadmisi.

Väga hästi vastasid Arma Re-sev, Aleks Kasepalu ja Kristjan Torop.

Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering korraldab 26. ja 27. mail töökeskursiooni JÄRVSELJALE.

Külatakse Järvel ja looduskaitsekvarterit, kuulame linnuhääli ning peame traditsioonilise lõpu-lõkke.

Väljasõit laupäeval, 26. mail kell 17 Tartu-Lääniste-Liispõllu bussiga (pilet osta Liispõllu, soovitatav eelmüügil). Tagasi joutakse pühapäeva hommikupoolal.

Pühapäeval, 27. mail kell 12 toimub ülikooli klubis Tähe tn. 29 ülikooli lasteringide esitusel rahvakunstipidu.

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann' nim. trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 4785. MB 04246

ESIVÕISTLUSED ORIENTEERUMISSPORDIS

Kaks bussit ait orienteerumishuvilisi vuras tänavu TRÜ esivõistlustele Välgil-Selguse piirkonda. Peale kodulinna külalisvõistlejate saabus kohale veel kolmaski bussitais — «Eesti Põllumajandusprojekti» parimad Tallinnast.

Päikesepaistelisele õhtupoolikule järgnes soe pimedavõitu kevaddõ. Üle tunni kestnud stardi jooksul väljus rajale erinevate tunnetega 52 neidu ja noormeest. Kahju, et neil tuli läbida erinevad kontrollpunktid... Siiski — naisvõistlejate viimase kontrollpunkti lõket külastas arvukalt mehi!

Hommikul kokkuvõtet tehes tunnistati kaunimaks õiseks elamuks raja teise kontrollpunkti leidmine jõeäärsele kõrgendikule asuvas lohus, kus kohtunikuks oli M. Viiding.

Tehnilised tulemused: naistest 1. T. Roos ajaga 51.40, 2. L. Schulz

55.45, 3. T. Toomus 59.48; meestest 1. I. Kask ajaga 1:11.38, 2. O. Ehelaid 1:16.40, 3. M. Aruja 1:28.58. Kui naistest jäi protokolli ukse taha ainult üks, siis kangema poole esindajaid sai sama saatus osaliseks 13... Kommentaarid on liigsed...

Päevane võistlusetapp oli juba määrgi lahtiste kaartidega. Kuigi Selguse mäed on metsarikkad ja ümbritsetud soodega, rada suhteliselt raske ja kinnine, oli päeval katkestajaid hoopis vähem. Tore-dad maastikupildid, vahelduv reljeef ja puna-valge kontrollpunkt-tähis tõid võistlejatele rõõmu ka paaritunnilise jooksu järele.

Tehnilised tulemused: naistest 1. M. Miljan ajaga 1:06.41, 2. A. Lohmus 1:10.37, 3. T. Roos 1:14.58. Meestest 1. M. Aruja 1:28.08, 2. A. Pind 1:44.35, 3. J. Raudsepp 1:47.36.

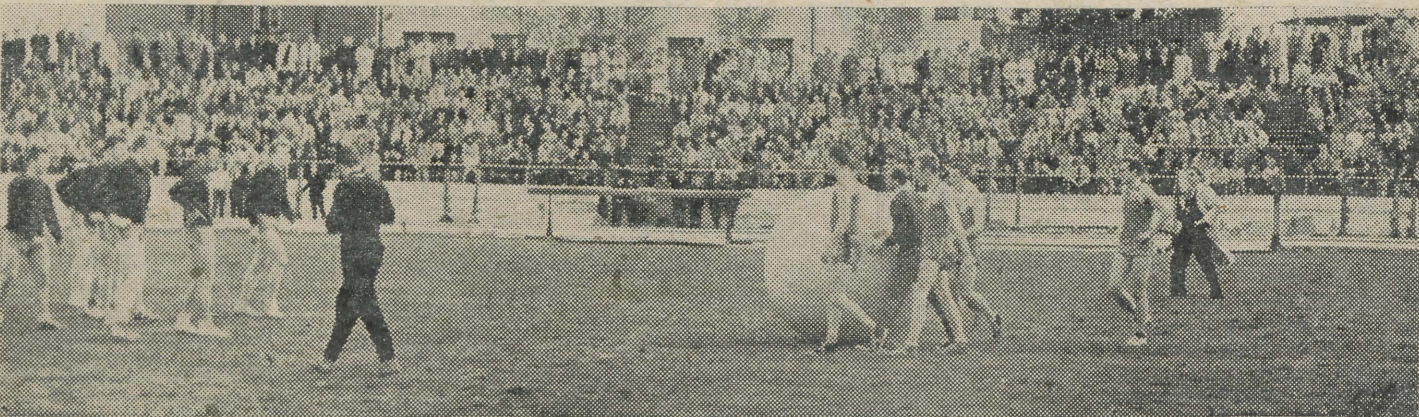
Üldjärjestus (õine + päevane

etapp) andis järjestuseks naistele: 1. T. Roos, 2. T. Toomus, 3. M. Miljan, 4. T. Liblik, 5. L. Schulz, 6. A. Lohmus. Meestel olid parimad: 1. M. Aruja, 2. I. Kask, 3. J. Raudsepp, 4. M. Miljan, 5. T. Raid, 6. H. Abel.

Teaduskondadest tuli esikohale Bioloogia-Geograafiateaduskond, teiseks jäi Füüsika-Matemaatikateaduskond ja kolmandaks kehakultuuriosakond.

Esivõistluste eredamaid tulemusi oli esimese spordijärgu täitmine Maire Miljani poolt ja Madis Aruja päevane hiilgejooks. Suurimad varjuküljed — puudulikud võistkonnad õigus-Majandusteaduskonnast ja Ajaloo-Keeleteaduskonnast.

Täname rajameistreid ja kohtunikke nähtud väeva, toredade mälestuste ja ilusa ilma eest!

SUURENDADA

Partei uues programmis on antud teaduslikule tööle senisega võrreldes hoopis suurem erikaal. On koguni öeldud, et teadus muutub tootlikuks jõuks. Seoses sellega on teadusliku töö organiseerimise alal viimasel ajal läbi viidud terve rida uuendusi, et veelgi otsustavalt suurendada jõudusid kõige olulisemate sõlmküsimuste kiiremaks ja täielikumaks lahendamiseks. Teadusliku töö põhimiseks koordineerijaks on Riiklik Teaduslike Uurimistööde Koordineerimise Komitee. Komitee määrab kindlaks tähtsamad teaduslik-tehnilised probleemid ning koos NSVL Teaduste Akadeemiaga ka tähtsamad probleemid loodus- ja humanitaarteaduste alalt, koordineerib neid ja määrab ühtlasi ka summad nende läbiviimiseks. Operatiivsuse suurendamiseks on moodustatud komiteed ka liidu- ja riiklike teaduslike uurimistööde alal, koordineerides ministrite nõukogude juurde. Komitee funktsioonidesse kuulub ka uute teaduslike ja probleemilaboratooriumide avamine ja nende finantsiliste ressursside määramine. Tähtsamate probleemide fikseerimine üldpoolt on käesoleval aastal esmakordne ja kahtlemata võimaldab palju efektiivsemalt ära kasutada meie uurimisvõimsust. Meie probleemilaboratooriumid ongi kõik juba lülitunud nende probleemide uurimisele. Ülejäänud teaduslike tööde osas on 1963. aasta plaan veel formeerimise staadiumis. Esialgu on laekunud ainult kateedrite ettepanekud. Nende kujundamisel terviklikuks plaaniks on suur töö veel ees. Ülikooli teadusliku töö plaan tervikuna näitab aasta-aastalt kontsentreerumistendentsi. Pidevalt väheneb uuritavate probleemide hulk. Tööde arv aga ühe probleemi piires kasvab. See tendents on õige ja seda tuleb jätkata ka edaspidi. Probleemilaboratooriumide teadusliku töö plaani koostamisel selgus, et probleemide kontsentreerimisel on suur osa juhendajal, sest juhendaja on ju isik, kes probleemi hästi tunneb ja teab, misugused küsimused sellest vajavad veel uurimist. Meie senine praktika juhendajate osas on üsna tihti jäänud ainult formaalseks. Teadusliku töö planeerimisest on juhendajad seisnud nagu kõrval. Üsna tihti mõistetakse juhendaja tööd ainult meetodilise abi andmisel. Seoses sellega tekivad ka vastuolud juhendaja ja juhendatava vahel, kui

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOLI PARTEIORGANISATSIONI, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI-OHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 1. JUUNIL 1962

Nr.
18(523)
XV aastakäik

probleemijuhendaja osatähtsust

viimase kogemused on suuremad. Juhendajate abiga on võimalik meie plaanidest kõrvaldada ka teine oluline puudus, nimelt paljuteemalisus, mis eelmisel aastal põhjustas kõgu meie tähtsamate tööde plaani tagasilükkamise. Mittehoolika vormistamise tõttu kateedrites sattusid probleemi piires üksikud sisuliselt küllaltki lähedased tööd eri teemade alla, põhjustades sellega nn. formaalse paljuteemalisuse. On ilmne, et ka probleemisisest tuleb ette võtta tööd rühmitamine üksikute teemade ümber ja seda tööd on võimalik teha ainult juhendaja osavõtul. Probleemijuhendaja on sisuliselt komandör, kes peab oma olemasolevaid jõude nii paigutama, et teaduse kindlus saaks kiiresti vallutatud ja mida paremini on see rünnakuplaan ette valmistatud, seda kindlamad on tulemused.

Käesoleva aasta plaanides pööratakse suuremat tähelepanu ka tööde maksumusele. Ka siin on probleemijuhendaja ainus isik, kes saab objektiivselt hinnata planeeritud summa reaalsust. Tööde maksumuse all, kui see ei kuulu probleemilaboratooriumi alla, mõeldakse peamiselt kulutusi materjalidele ja katseloomadele.

On päris loomulik, et probleemijuhendaja töö ei lõpe kaugeltki plaanide valmimisega. Pidev kontakt tööde teostajatega, uute uurijate kaasatõmbamine, need on ülesanded, mida tuleb lahendada pidevalt, alles siis muutub probleem kompaktseks ja annab häid tulemusi.

J. TAMMEORG,
teadusala prorektor

Aruanded ja valimised partei-algorganisatsioonides

Küsimused, mis nõuavad lahendamist

Teaduskondade partei-organisatsioonides on alanud aruandete ja valimiskoosolekud. Tehakse kokkuvõtteid esimesest tööaastast uue programmi ja põhikirja tingimustes.

Aruande- ja valimiskoosolekud on toimunud juba ühiskonnateaduste kateedrite, kehakultuuriosakonna ja Oigus-Majandusteaduskonna partei-organisatsioonides.

Huvitavaks ja sisukaks kujunes aruande- ja valimiskoosolek Oigus-Majandusteaduskonnas. Aruande esitas parteibüroo sekretär E. Salumaa, kes märkis, et kommunistid on palju kaasa aidanud õppedistsipliini parandamisele, üliõpilastes kollektiivsustunde süvendamisele, õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmisele, üliõpilaste käitumiskultuuri parandamisele.

Puudustena märkis aruandja õppejõudude vähest kontakti üliõpilastega väljaspool õppetööd, loodust Oigusteaduskonna ÜTÜ tegevuses ja partei ridade vähest kasvu (eriti Majandusteaduskonnas).

Sm. I. Sildmäe rõhutas vajadust üliõpilasi iseseisvalt tööle rakendada, kusjuures tuleb silmas pida, et ei tekiks ülekoormamist ja aktiivsete õppetöövormide liigset vähenemist.

Üliõpilane A. Kutsar rääkis Oigus-Majandusteaduskonna sportitöö ja isetegevuse edasise arendamise perspektiividest. Sm. Kutsar püstitas täiesti õigustatult küsimuse: miks ei võiks Oigus- ja Majandusteaduskond esineda nii spordi kui ka isetegevuse alal ühtselt tervikuna nagu Füüsika-Matemaatikateaduskond või Bioloogia-Geograafiateaduskond. On ju Oigus-Majandusteaduskonnas üks dekaan ja dekaanat, miks ei võiks ka teaduskonnad üliõpilaskoostööst osa võtta üheskoos? On ju mõlemas teaduskonnas

eraldi liiga vähe üliõpilasi — seega ei kujuta nii spordi kui ka isetegevusega tegelemine endast midagi muud kui üldist rabelemist üliõpilaskoostööst eel (näit. isetegevusolümpiaadid), et saavutada paremaid tulemusi. Töö sisuline külg aga kannatab selle all.

Dots. J. Ananjeva avaldas arvamust, et ülikoolis tuleks ette valmistada rohkem juriste, kuna praegu on vabariigi piirides nõudmine juristide järele suur, mis käesoleval ajal kipub isegi segama õppetööd, kuna paljud üliõpilased lahkuvad ülikoolist II ja III kursusel ja lähevad tööle.

Üliõpilane M. Titma tõi esile lünki õppepraktika korraldamises. Õppejõud pööravad siiski vähe tähelepanu üliõpilaste õppepraktikale ja seoses sellega tekib mitmeidki mõõdalaskmisi õppepraktika hilisemal hindamisel. Ka kursusetööde tegemisel esineb puudusi: üliõpilased suhtuvad üksikõikseks ja suure pealiskaudsusega kursusetööde tegemisse. Tööd hakatakse tegema siis, kui äraandmise tähtajani on jäänud veel nädal või paar. Ajahädas olles piirduvad õppejõud sageli ainult redaktisiooniliste märkustega. Arvesse võttes Oigusteaduskonna profiili soovitas M. Titma üliõpilaste poliitiliste teadmiste laiendamisel rakendada filosoofiliste seminaride vormi seniste poliitinformatsioonide asemel.

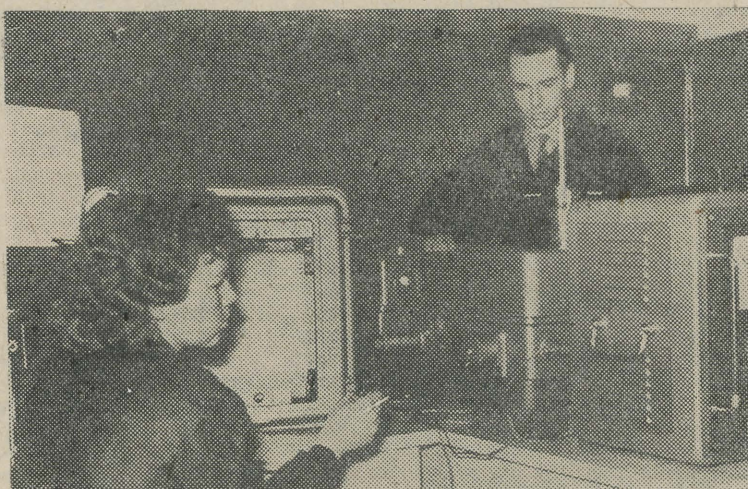
Dots. F.-K. Sauks peatus Majandusteaduskonna töö mõningatel probleemidel, pidades vajalikuks otsustada lõplikult Majandusteaduskonna kuulumine kas ülikooli või Tallinna Poliitehnilise Instituudi juurde. Käesoleval momendil on kahevahelolek muutunud õppetööle takistavaks.

Uus büroo valis sekretäriks tagasi E. Salumaa.

A. KÄÄN

Juba 100 aastat tagasi kurtis K. Ušinski pedagoogi- de üle, kes «rääkisid põlglikult pedagoogilisest teooriast ja kel oli isegi mingi imelik vaen selle vastu, kuigi nad üldse ei tundnud tähtsamate pedagoogika teoreetikut nimesidki või jälle tundsid neid ainult kuulu järgi». Midagi taolist esineb ka tänapäeval meie oludes.

Ajakirjanduses ja koosolekutel kurdetakse mõnigi kord pedagoogilise teooria mahajäämuse üle. Harva näidatakse aga, milles see mahajäämus konkreetselt avaldub, millest see on tingitud ja kuidas seda ületada. Et peaaegu iga kodanik mingil määral võtab osa kasvatusprotsessist, siis räägivad paljud ilma üksikasjaliku süvenemiseta kaasa ka selle ala teooria küsimustes, mõnikord vahest ehk sellepärastki, et need probleemid esialgsel vaatlemisel näivad palju lihtsamatena, kui nad tõeliselt on. Mõnikord on mis tahes ala teooria mahajäämuse esiletõstmisega kerge välja vabandada ka selle teooria ignoreerimist, selle saavutuste vähest rakendamist.

Diplomand V. Ruttas ja IV kursuse üliõpilane H. Ruttas spektromeetriga töötamas.

PEDAGOOGIKA, PRAKTIKA

vitav on ära märkida, et seal, kus kasvatusala tegelikud juhid rohkem tähelepanu on pööranud teooria saavutuste kasutamisele, näit. Lipeetski oblastis, tehakse ka koolipraktikas silmapaistvaid edusamme. Sedasama võib öelda mõningate rahvademokraatiamaade, näit. Tšehhoslovakkia kohta, kus pedagoogilise teooria ja praktika tiheda koostöö tulemusena on koolides saavutatud suhteliselt kõrge õppe- ja kasvatustöö tase.

Et pedagoogilise teooria saavutusi jõudsamalt juurutada ka Eesti NSV koolide praktikasse, selleks korraldati hiljuti Tallinnas Haridusministeeriumi algatusel nõupidamine, kust võtsid osa koolide inspektoriid, rajoonide pedagoogiliste kabinettide juhatajad, kõrgemate õppeasutuste pedagoogikakateedrite ja pedagoogiliste uurimisasutuste töötajad.

Nõupidamisel konstateeriti, et õppe- ja kasvatustöö tase koolides ei vasta kommunismiehitamise

ajastu kõrgematele nõudmistele. Selle asjaolu ühe põhjusena märkiti pedagoogilise teooria saavutuste mitteküllaldast kasutamist koolis ja lünki õpetajatega tehtavas meetodilises töös. Peeti vajalikuks, et rajoonide pedagoogilised kabinetid kavakindlamalt tutvustaksid õpetajatele nõukogude pedagoogika saavutusi, koolide inspektoriid aga nõuaksid õpetajate tööd kontrollides nende saavutuste tegeliku rakendamist.

Nõupidamisel juhtiti tähelepanu eriti niisuguste nõukogude pedagoogika poolt kõrvaljätud meetodite ja võtete vohamisele koolides, nagu õppeaine dotseeriv esitamine, õpilaste individuaalne küsitlemine jne. Nende asemel soovitati rohkem kasutada õpilaste iseseis-

vat tööd õppekirjandusega, kogu klassi üheaegset suulist või kirjalikku frontaalset tööd, laboratoorseid töid, süstemaatilisi vaatlusi jms. Toodi näiteid, kuidas need koolid, kes viimati mainitud meetodeid ulatuslikumalt kasutavad, on saavutanud häid tulemusi.

Nõupidamisele järgnes Haridusministeeriumi õppekorralduse ja kasvatustöö komisjoni laiendatud koosolek, kus töötati välja konkreetne plaan meetodilise töö parandamiseks ja nõukogude pedagoogika saavutuste juurutamiseks koolipraktikasse.

Kõrgematele koolidele tehti ülesanne uute õpetajate ettevalmistamisel kindlamini joonduda Nõukogudemaa paremate koolide kogemustele järgi. TRÜ pedagoogikakateedril soovitati metoodikaõpetajate kaasabil aidata Tartu VIII Keskkoolil õppetööd ümber korraldada nendel alustel, mis Tallinnas toimunud nõupidamisel esile toodi. Niisamuti peab ülikooli kollektiiv abistama Tartu linna ja Jõgeva rajooni haridusosakondi metoodilise töö organiseerimisel.

A. ELANGO,
TRÜ pedagoogikakateedri juhataja

Teadmiseks kõigile!

Suветööde avalduste esitamise viimaseks tähtajaks on

5. juuni.

Vahetused algavad 3. juulil ja 1. augustil.

Suветöödest pikemalt loete ajalehe järgmisest numbrist, mis ilmub 15. juunil.

Kommentaariid on üleaarused.

U. PUUSEPA foto

Tänavustele diplomaandidele on alanud aruandeperiood ülikoolis kogutud teaduste- ning oskustepagasist. Enne riigieksameid kaitstakse diplomitööd, kus vaadatakse lõpetaja esimese kaalukama tead-

dusliku uurimistöö tulemusi. Tänavu märgitakse enamikes osakondades diplomitööde senisest tihedamat seost praktilise elu vajadustega.

KAARIKUL...

Oleme kõik rõõmsad lapsed

Buss auto järel, auto bussi järel Kääriku poole! Autojuht, lisa gaasi, sest «väikesed pioneerid» kibelevad järvevee, päikese ja värsket maad õhu järele. Ühe sõnaga — me süda loodusesse kipub!

Ennekuulmatu huvi ja üksmeelega kasutavad kõik kaasaantud lektüüri, «Pioneeride laulikut». Tõeline rahvaste sõprus! Inglased, sakslased, venelased ja eestlased esitavad popurrii populaarsest pioneerilauludest. Üks salmike «Punases kaelarästist», kaks-kolm salmi «Teekonnalaulust», «Oktoobrilastest», «Väikesest trummilööjast» jne. kuni viimase leheküljeni välja. Ja ega see Käärikugi Tartust teab kui kaugel asu. Kes vaadata oskab, märkab juba õige värsti mäe otsas asuvat kaljulossi (nii hüüame meie siin Kääriku peatselt valmivat spordihalli). Vapsl bussist-autost maha, kohvrid-kotid näppu ja voodikohti võtma! Ja et kõhud suure reisimise ja askeldamise peale tühjaks olid läinud, siis näitame märkimisväärselt nobedust ja pealehakkamist ka söögilaua ääres. Oleme igas suhtes aktiivsed ja teotahelised.

Igav meil siin sugugi ei hakka. Meid õpetatakse ja meie õpime. Vajalikke matkatarkusi, orienteerumisoskust, uusi mängu- ja laule aina koguneb. Oskame nüüd põidlatähtkuga puu kõrgust mõõta, kaarti teha ja matka korraldada. Kirjutame iga päev rühmapäevikut ja anname välja «Välku». Laagrielu on huvitav ja sisukas. Ainult vihm läheb tüütavaks oma sooja kastega. Kuid sellele vaatamata raporteerib siinne noorus teile:

«Kallaku taevast või vihma, hommikul võimleme ikka!»

Pioneerijuhtide instruktiivlaager, mai 1962.

E. OJAND

Laul teeb meele reipaks

Seda mõtleb viienda kursuse geograafide «õõb...», kursusevanem Virve Purika tihti.

Kodus oli neid palju lapsi. Ikka tuli manitse-da ja õpetada nooremaid. Meeldiv oli, kui sind kuulati. Nii ei tulnudki see juhustlikult, et Virvest sai Rakvere Pedagoogilise Kooli õpilane. Pärast lõpetamist töötas ta kaks aastat pioneerijuhina. Soov õppida rohkemat tõi teda 1957. a. sügisel ülikooli. Paljud tut-tavad polnud rahul — miks ei püüa see nii andekas laululind omandada muusikalist haridust. Virve kõrget ja selget hääli tunnevad kodukoha, Viru-Jaagupi metsad ja niidud, koolikaaslased Rak-verest. Sageli tuli esineda ka isetegevuslaste õhtuil. Tüdruk ise arvas, et laulda jõuab alati. Tema tah-tis õppida geograafiat.

Geograafide elu on südamusterohke. On palju, mida võiks meenutada. Eredamad on ehk siis-

ki suvised praktikad. Sai küll nii mõnigi kord manatud kõrvetavat päikest ja meeleletut sääseparve, kui pikad praktikapäevad kuldsid töös raske teodoliidiga. Praegu on nendest päevadest säilinud vaid hea mälestus.

Palju marssimist ja tööd, hea tükk vaeva nõudis diplomitöö. Praegu on roheliste kaante vahel koidetud töö «Laitse ümbruse geograafiast» koos teiste diplomitööde-ga geograafiakateedris laual. «Väga hea» on vä-riks tasu, mis paneb unustama rasked õõtun-nid, mida pidi lühikesele päevale juurde nõutama, et veel kord kontrollida tehtud mõõtmisi, joonista-da kaarte.

Jäävad veel riigieksa-mid ja siis ootab töö. Juba pool aastat töötab Virve Purika Alatskivi Keskkoolis. Te-

maga ollakse rahul ja nii tuligi suunamiskomis-jonil rahuldada Alatskivi Keskkooli direktori soov ja määrata sinna geograafiaõpetajaks üliõpilane Purika.

Geograafiaosakonna viiendal kursusel õpib töökas rahvas. Mitte ainult töö pole neil süda-mes, vaid ka rõõm ja laul. Geograafide naisan-sambel on saanud palju kiita, nende organiseeri-tud osakonnaõhtuga jäid kõik rahule. Töökal kur-susel on ka tragi kursu-sevanem. Õppimise kõr-val jätkus teda viie üli-kooliaasta jooksul kõik-jale. Virve on ülikooli kahe suure isetegevuskol-lektiivi liige: ta kuulub segakoori ja rahvakunsti-ansambli perre. Palju on olnud huvitavaid esinemi-si, kontserdimatku — to-redaim neist viimane sõp-rusreis Soome.

Ei tea, kas see oli kur-susekaaslase, tuntud sport-

TEOORIALT PRAKTIKALE

abiks koduloolastele. Leili Ruto annab oma diplomitöös põhjaliku ülevaate savide liiki-dest ning nende keemilise koostisest Otepää kõrgustikul.

Majandusgeograaf Mart Kolu selgitab oma töös tsemendi- ja lubjatööstuse arengut ning ressursse meie vabariigis.

Ka mitmed Füüsika-Matemaatikateadus-konna lõpetajate dip-lomitööd on suure tea-dusliku ja praktilise väärtusega.

Tõraverre observa-tooriumi tulevase ast-roonoomi Lauri Luua töö teema «P Cygni

pidevast spektrist» ei ütle mitte teadlikule palju. Eriteadlaste hin-nangu järgi aga omab see uurimus Luige tähtkuju tähest suurt teaduslikku kaalu.

Lembit Visnapuu diplomitöö «Elektro-staatiline värvipüstitol ja selle rakendamis-võimalusi tööstuses» retsensendiks oli apa-raaditehase peainse-ner R. Okk. Tootmis-juhi kiitvad sõnad kinnitavadki ehk kõige paremini töö prakti-list väärtust.

Ilmar Tigane asub töötama hiljuti üli-koolis ülesseatud elektronmikroskoo-

biga. Ka oma diplo-mitöö teema valis ta elektrooptika vald-konnast.

Esile tõsteti ka Ilmar Otsa tööd «Nel-ja fermioni interakt-sioonist».

Pedagoogilise eri-haru lõpetajate töö-dest tunnistati pari-maks Ermine Mäe uurimus «Atmosfääri-füüsika küsimusi kesk-kooli füüsikakursuses». Diplomand on siin vaadelnud meetodika-probleeme füüsika õpe-tamisel tänapäeva koo-lis.

Matemaatikute dip-lomitöödest hinnati kõrgelt Jevgeni Gabo-vitsi uurimust kõrge-mast algebrast.

L. VILGUS

KIRJANDUS ja KAASAEG

Pühapäeval ja esmaspäeval toimus peahoone 5. auditoriu-mis ENSV Kirjanike Liidu Tar-tu osakonna poolt korraldatud kirjandusteoreetiline konverents teemal «Kirjandus ja kaasaeg». Kuulati ära viis ettekannet ja ohtrasti sõnavõtte. Peale Tartu ja Tallinna kirjanike võttis kon-verentsist osa suur arv kirjan-dushuvilisi ülikoolist ja linnast.

Konverentsi tööd iseloomus-tas teoreetiline elevus, ja suurimad kordaminekud konverentsil ongi just selles valdkonnas. Rakendades loovalt marksistlikku teooriat töid ettekandjad välja terve rea uusi seisukohti. Üldse mõjus konverents värske, paljus õeldi lahti iganenust ja trafaretsest.

Eesti nõukogude publitsistikat analüüsis oma ettekandes «Mõnin-gatest teoreetilistest probleemidest publitsistika valdkonnas» J. Peegel. Lähemalt puudutas ettekandja olukirjeldust, följetoni ja nn. publitsist-likku artiklit. Uurimus väärab tähelepanu seda enam, et publitsistika teooria on meil suhteliselt nõrgalt läbiuuritud alaks. Nii või teisiti seostub sellega ka publitsistika enese areng.

H. Puhvel pidi oma ettekandes «Tänapäeva eesti novellikirjandus» nentima juhtivate novellimeistrite puudumist, noorte jõudude väga aeg-last arengut ja novellivõistluste nõrka taset. Analüüsitud tänapäeva eesti novelli põhitüpe ja põhilisi karaktereid, konstateeris ettekandja kaas-aegse elutunnetusega tegelaste aeglast juurdumist novellikirjandusse. Novelli loodetavate arengusuundadena märkis H. Puhvel tugevamat ja mitmekülgsemat karakterit, probleemi jõulisemat asetust ja vormilist mitmekesisust.

«Eesti nõukogude romaani meisterlikkuse tase tõuseb, ent teatud tingimustel võiks see toimuda hoogsamalt,» väitis K. Kääri oma ette-kandes «Meie romaani olukord ja arenguspektiivid». Ettekandja osu-tas meie romaanikriitika puudustele: teoste ebakohtade liigsele konsta-teerimisele, abitusele meisterlikkuse küsimuses jne. Lähemal paaril aastakümnel muutub ettekandja arvates kaasaegne ainekist meie romaa-nis valitsevaks, väliselt tegevuselt pöörduakse rohkem nn. sisemisele temaatikale, siseelu kujutamisele. Peatähelepanu koondub karakterile, romaan lüheneb.

Erudiitselt ja asjalikult oli koostatud A. Kaalepi ettekanne «Luule tulevikust». Kommunismiajastu luule sümptoomidena vaatles A. Kaalep üldrahvaliku luuleharrastuse süvenemist, isetegevusliku ja professio-naalse luule kokkusulamist, erinevate luuletajaisiksuste arenemist jne. Ettekandja puudutas ka internatsionaalsele kultuurile ja rahvuslikule kultuurile omaseid jooni.

Temperamentselt nagu alati esines K. Ird. Oma ettekandes käsitles ta elutõde dramaturgias, ja kuigi autor tugines peamiselt praktilisele teatritõele, tõi ta välja mitmeid teoreetilisi seisukohti. Originaalne ja värskelt oli elutõde käsitlet dramaturgia erinevates žanrides. Põhjalik-umalt puudutas ettekandja ka kangelat elus ja dramaturgias.

Tartu kirjanduspäevad möödusid edukalt. See on traditsioon, mis väärab jätkamist.

P. TUISEK

TAHELEPANU!

Agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) kohtutakse 5. juunil kell 19

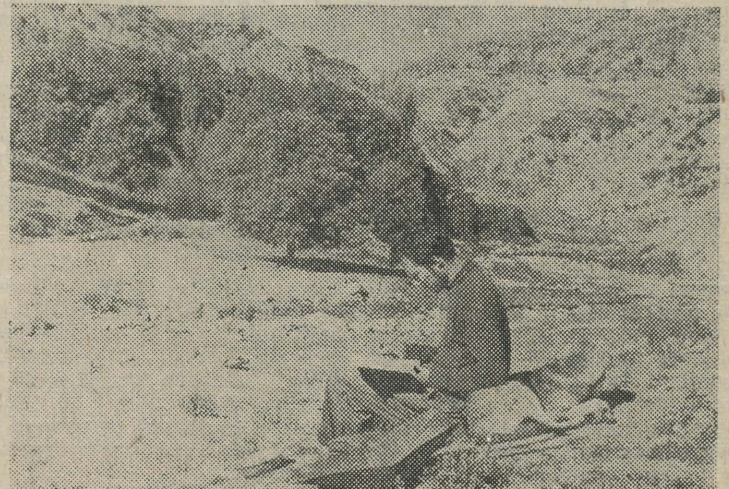
NSV Liidu Ülemnõukogu saadiku

prof. F. KLEMENTIGA,

kes kõneleb NSV Liidu Ülemnõu-kogu tööst.

Film «Teekond mööda Amasoo-nast».

SUVEL

Nii oli see Tadžikistanis möödunud aastal. Täna sõidavad sin-na aga uued üliõpilased geoloogiaosakonna III kursusele.

SARAATOVİ ÜLIKOOI

• Käesoleval õppeaastal kaitse-vad diplomandid-bioloogid esma-kordselt kas diplomitöö või õienda-vad riigieksamid. Uue korra järgi valikuõigust kasutades otsustasid 55 lõpetajat diplomitöö, kuus aga riigieksamite kasuks.

KAASANI ÜLIKOOI

• Konkursile «Ülikooli teadlaste parim teaduslik töö 1961. aastal» esitati seitse tööd. Nende seas on A. Z. Petrovi «Einstein'i ruumid», I. S. Fišmani «Kvantitatiivse spekt-raalanalüüsi meetodid», D. G. Tu-maševa «Lääne-Siberi tatarlaste keel», artiklitekompleks elektronilise paramagnetilise resonantsi spektri-test mineraalides, J. A. Loštšilovi «Meteoorijälje algraadiusest».

Arstiteaduse arengust Rahva-Ungaris

Alates 1945. aastast on Ungari Rahvavabariigi arstiteadus ja ter-vishoiu organisatsioon läbi käinud saavutusterohke tee. Põhiliselt on üles ehitatud riiklik sotsialistlik rah-vatervishoiu süsteem. Kogu linna- ja maaelanikkond on kindlustatud igakülge arstiabiaga jaoskonnarsti-de, polikliinikute, haiglate ja sana-tooriumide ulatusliku võrgu poolt. Võrreldes 1938. aastaga on poliklii-niline abi elanikkonnale suurenenud üle kolme korra, haiglavoodite hulk on kasvanud ligi kaks korda. Arsti-de arv on tunduvalt suurenenud, 1961. a. oli keskmiselt üks arst 650 elaniku kohta, sellega on Ungari Rahvavabariik maailmas neljandal kohal.

Ulatuslikult rakendatakse kaas-aegse meditsiini vahendeid nakkus-haiguste vastu võitlemiseks. Emade- ja lastekaitse on organiseeritud laialdaselt ja heal tasemel. Pidevalt paranevad töö- ja üldhügieenilised tingimused. Kõige selle tulemusena on suuremus rahvavõimu aastate jooksul langenud viieteistkümnele kümnele iga tuhande elaniku koh-ta, vastsündinute suuremus on aga alanenud ligi kolm korda. Rahva loomulik iive on kasvanud kahe-kordseks.

Ungari arstiteaduse saavutused on laialdaselt tuntud nii teistes sotsia-lismileeri kui ka kodanikkudes maa-des. Teadusliku uurimistöö keskus-teks on Ungari Teaduste Akadeemia meditsiiniline osakond ja Ungari nel-i meditsiinilist instituuti, mis valmistavad ühtlasi ette arste. Tea-dusliku uurimistöö enamtuntud suundadeks on Ungaris töö- ja toi-tumishügieen, onkoloogia, biokee-mia, kurortoloogia ja laste arengu-psühholoogia. Rohkesti on Ungari teadlaste poolt avaldatud töid rah-vusvahelistes ajakirjades ja esita-tud ettekandeid rahvusvahelistel kongressidel ning nõupidamistel.

Laialdase tunnustuse on võitnud Ungari teadlaste konstrueeritud ja Ungari tööstuse poolt toodetud diag-nostilised ja raviaparatuurid, mida võib kohata väga paljudes raviasu-tustes nii rahvademokraatiamaades kui ka mujal. Ungari farmatseutili-ne tööstus toodab kõrgekvaliteedilli-si ravimpreparaate, nende hulgas ka kõige uuemaid. Üldtuntud on Ungari suurepärased mineraal- ja termaalallikad, mida muide Bu-dapestis üksi on 123. Need kõrgete raviomadustega allikad on aida-nud tervist taastada lugematul hul-gal abitarvitajatel. Rahvavõimu aast-abel on see looduserikkus koos es-maklassiliste sanatooriumidega an-tud töötava rahva kasutusse ning on külalislahkelt vastu võtnud ka vennalikkude sotsialismimaade töö-tajaid.

Dots. J. SAARMA

Kulumata SULEGA

Esimene võrguõõ merel oli raske. Ma ärkasin mitu korda ning keerasin end uuesti vatitekki, kõravad tugevasti vastu patja, et ei kostaks mere loksumist. Teised mehed magasid rahulikult. Et presendi all õhk palavaks läks, lükkasid nad unes endalt ära kõik riided ja magasid pükade, aga jäikadena üle paadi lautsipkõranda. Sokid lõhnasid higist, tuul hakkas keerutama ning tõi vahel mootoriõli tahma ja vin-gu.

Vastu puhet hakkas uuesti tuult tõstma. Ma ei saanud ikka veel und ning ronisin presendi alt välja. Kuu paistis külmalt ja hämaralt, meri oli ta all üleni hall, kuidagi süngem ja suurem kui päeval. Maa ähmast triipu polnud näha. Kadunud oli Viirerahu majakas.

Vaatasin merd ja õõs tundus ta järsku nii võõras, nagu poleks ma teda varem näinudki.

Ta oli korraga suurem, ja ma mõtlesin, et sellepärast mõjubki ta rahustavalt. Nagu suure tormi ajalgi, kui istud üle paadinina tõm-matud presendi all, hakkad kartma, kuid lähed ahtrisse, kus meri kol-mest küljest peale vajub, ja vahel üle parda ning näo ühub — rahu-stud ta määratseva pilgu all.

Ma ütlesin endale, et see väike tuul, mis mind magada ei lasknud, on tavaline ning tõusuks vaibub. Ronisin tagasi üle magavate meeste. «Mis kell on?» küsis Albert.

«Vähe, alles kolm.» Ta keeras end teisele küljele ja minut hiljem magas niisama ras-kelt.

Ma ei saanud enam und. Olin en-nem kaua aru pidanud, kui jälle võrgupaati tuln, sest haigusest oli nii vähe möödas, ja õisel merel on õhk väga raske, peaaegu halla moo-di.

See hirmutaski koduseid. Kuid ma ikkagi tuln. Üle kahe aasta oli see siis jälle esimene õõ.

Kui ausalt öelda, siis imestasin ma isegi oma tuleku üle — mul ei lubatud ju veel päikest näha, pidin pärastlõunati lamama, sooja viima jooma, rohtusid võtma.

Kuid selle vahepeal käisin ma ran-nas. Istusin tavaliselt vanal maale-uhitud palgil — see oli niimitu aastat seisnud, et hakkas mädane-ma. Ajasime kalameestega juttu. Kuid rohkem meelitas mind enda poole vana rannavaht ning ikaks õhtul käisime temaga õngitsemas. Tulime tagasi mõlemal korral kella üheteistkümnega. Kuu paistis, rannateel hakkas udu sääseparvi endasse mähkima. Oli haruldastel soe. Ma tundsin imelist kergust, astusin oma kaladega kodutanuma-le.

Andsin nad emale ning istusin hämaras kõõgis pinginurgale, selg vastu seina. Ma tundsin, et minus-se on juba veidi tagasi tulnud endist inimest.

Nendel õhtutel kostis mu aknasse sageli ka noori hääli. Tuul tõi pal-liokpsatust ning südaõõl pillihääli. Istusin voodiserval, linad kõrvale lükatud, jalad põrandariidel, ja kuulasin seda raske südamega. Mul-le tundus, et ma olen oma kahe-kümne aasta kohta vana, et mu süda on läinud külmaks ja kiretuks. Ma võtsin mitu korda sargi, hak-kasin teda selga tõmbama, kuid panin siiski tagasi. Teadsin, et seal on tolm, et ma olen jõuetu nii foksi kui valse tantsimiseks. Tõmba-sin akna kinni, nii et ei kostnud enam noorte ega ka mere hääli, sest merel on õõsiti oma hääled.

Hommikutel pärast selliseid õid läksin varakult randa, kus mehed juba paate tõrvasid ja võrke keet-sid. Mõrkjas suits käis üle ranna ja oli hea istuda heitliku tule ees, hommikuse, pisut jaheda tuule käes.

Ma ei tea, miks hakkasin ma just käima rannas. Vist sellest, et mulle näis see lunastusena — tuli tugevate inimeste keskel lunastada need kaks aastat, mis ma haige olin ega saanud midagi teha. «Mine jaluta metsas,» ütles ema. Ma käisin kahel päeval. Mets oli rõske, pisut nagu kolegi. Ma ei saanud lahti tundeist, et olen üksinda nende kollaste lehtede keskel. Need krabisesid jalas ja mõnes kohas oli neid augusti lõpu-le vaatamata juba nii palju, et tahtmata takerdusid neisse. Ma ei talunud seda looduse surma ja sam-

musin otse, ilma teed valimata, mereni.

Seal, meeste keskel, rahunesin. Südaõõl aga istusime rannavahiga tema vanas majas. Siit aknast pais-tis meri suurena ja otsatuna. Kuu-valgel oli tal eriline läige.

Ma vaatasin, kuidas vanamees pani suitsule tuld. Hõõgus tikk val-gustas punaka tooniga ta habeta-nud, paljude kortsudega ristatud nägu. Mulle tundus, et vanamees tajub paremini kui mina sügisese mere jahtumist ning et ta ei puhu

aidast vatiteki ning jooksin randa. Mulle tundus, et mu tund on käes. Õhtul oli kõik korras, kuigi ta lõpepoolest mootorit ei tundnud. Suure vaevaga sai ta selle käima. Nii sõitsime kahe tunniga püügiko-hale. Seal laskime sisse esimese jada. Siis tuli pisut eemale sõita ning ta jändas hulk aega, enne kui masin turtsuma hakkas. Oli juba päris hämar, kui viimane jada merre sai.

Õhtune meri oli tühi ja pisut õudne. Kaugel kallastest on isegi

Üle Juulik

tikku sellise kärsitusega, nagu meie, noored. Mere ja hõõguva suitsu valguses tundus ta nagu õnnistatuna.

Oli hea olla. Oli kerge.

«Ma olen terve. Erk,» ütlesin talle.

«See tähendab, et sa kipud jälle merele.»

«Jah.»

«Eelmine on juba ununenud?» küsis ta ja kohmetus.

«Ei.»

«Vaata,» arutles ta nagu oma-ette, «ma ei saa tänase päevani aru, miks sa sel korral välja läksid. Teadsid küll, et kisub tormiks. No... siis polnud sul vist aimu-gi, et sa edaspidi mõne jutuotsa valmis saad... Muidu võib-olla sellepärast.»

Ma ei vastanud talle, sest mu mõte oli erk, tugev. Ma olin juba otsustanud, et lähen uuesti merele, ma ei tundnud haigust.

Tulin välja.

Õise kuu all, kui mere koha sel-jataha jäi, astusin rannast kodu poole. Olin noorem kui mõned nädalad tagasi, olin rannainimese ainsa mõtte — merele! — küüsis ning see tõi tahtmatult meelde kõik selle, mida tahtsin unustada.

See kõik oli kaks aastat tagasi.

Ma kirjutasin salamisi oma esi-mesi novelle. Need tulid kuivad ja kiretud, kuidagi melanhoolsed. Nad läksid mulle ajapikku vastikuteks, sest polnud neis ju mingit tegevust ja kangelasikkust. Pistisin nad madratsi alla või viskasin lihtsalt minema.

Ma käisin rahutuna kas mööda tuba või mööda metsateed, või lük-sin randa. Ma ei saanud enam lahti tundeist, et kirjutada on vaja, et võib-olla suudan ma pisut roh-kem kui teised näha, ja seda ei saa endale jätta. Oli aga vaja tugevat kangelat. Tuli minna merele.

Me läksime välja augusti lõpus. Olime paadis ainult kahekesi: alles külla elama asunud lätlane ja mina. Ilm oli soe, päikeseline. Tuul liigu-tas vaevu rannadärse lepatuka lat-vu. Sõitsime kahekesi, sest üks ta paadikaaslana oli haige, teine, usk-lik, ütles, et ta lätlasega ei lähe — see ei tundvat mootorit.

Ma kuulasin pealt, kui ta seda esimehele ütles. Esimees, teades väga hästi, et mees ise mootorit tunneb, vihastas, ja karjus ta peale kaheda häälega:

«Ma panen su, lapaka, maale var-daid kuduma!»

Usklik läks minema, kuid merele ei läinud. Ma võtsin kiirustades

plekkvaikselt vees pisut õuduist, ta rahu on rahutu.

Sõime.

Lätlane istus eespiidale ning suit-setas üksteise järel mitu suitsu.

Hämarumise eel tõusis otse mer-rest punane kuu. Ma polnud teda veel eales näinud seal tõusmas, ning mulle tundus see imelikuna. Ta oli hägune ja tormirõngas.

Tuul hakkas tõusma kella kahe ajal. Ma ärkasin üle paadi tõmma-tud presendi lapendamise peale ning ronisin kohe välja. Meri oli peaaegu samasugune kui täna.

Vaatasin hulk aega ja sain nagu pisut rahu.

Suikusin uuesti pooltunniks.

Siis hakkas tuul jälle sikutama ankruketti. Hämar taeva all paist-sid ähvardavalt esimesed valged lained.

Ma kartsin. Kell oli kolm, võr-kude nõudmiseni veel tund aega. Istusin kogu selle pika aja paadi tagapiidal, ning tuul tõusis. Tava-liselt tõusu eel tuul vaikib, kuid see oli vist suure tormi algus.

Kell neli ärkas lätlane.

Mootor läks käima esimese lõõ-giga. Saime kätte märgi, kuid selle paati tõmbamisel pillasin ma merre kinnitusnööri. Lätlane vaatas viha-selt, kuid ei öelnud midagi. Näid oli küsimus vaid selles — kas peab selisenöör vastu.

Vastu lainet kiskusime ja kisku-sime esimest võrku, kuni ta viimaks paadis oli.

Ma olin juba selle järel väsinud. Töö ajal ei pane enam merd tä-hele. Aga kui esimene jada — viis võrku — väljas oli, lõõtsus tuul üs-na tugevasti.

Mootor läks jälle ilusti käima. Ma istusin märjana ja väsinuna ees-piidal, olin ükskõikne kogu ümb-ruse vastu. Tahtsin saada sooja.

Iga teise jada võrgu ajal tundsin, et järgmist ma enam tirida ei suu-da. Ma olin 17-aastane pois, kuid vanuse kohta ol mul jõudu vähe.

Suu läks soolaseks ja kuivaks.

Kui see jada paadis oli, istusin ma lihtsalt märgadele lautsikutele, selg vastu kaari, pidin unetu õõ ja rahmeldamise väsimusest magama jääma.

Mootor ei läinud enam käima. Ta jändas küünalde ja magneeto kallal mitu tundi, nagu mulle näis, kuigi see võis kesta kümme-kond minutit.

Ta sülitas ja istus mootorikastile. Vist üllatus temagi, kui nägi seda tormist merd. Polnud töö keskel varem ju tema jaoks aega. Lained hakkasid vajuma kõrgelt ja ras-kelt. Kui olete näinud hommikuaos

rohelist merd, siis teate, kui või-gas see on. Kohutav.

Uuesti hakkas ta vântama mooto-riratast.

Ei läinud.

Ma hakkasin kartma. Lätlane, kes ennemgi merd püüdis, kuigi moto-rist ei olnud, ja tormigi oli näinud, tundus mulle ükskõiksena ja alistu-nuna. Korraga kartsin ma tedagi. «Ei lähe,» ütles ta, ja laskis käed jõuetult rippu.

Sel ajal aga vajus tagant paadi-le hiigellaine. Ta löi poolenisti vett täis tagakapi ning mootori. See suitses ja auras. Polnud võimalik teda enam käima panna.

Hägune meri tundus veel suure-maks minevat ning torm veel valje-maks.

Ma pidin peaaegu nutma haka-ma, sest ümbruses polnud ühtki paati. Laine laine järel hakkas nüüd juba kohisedes vastu paati lõõma, tuli sagedamini pumbata. Olime li-gunud, väsinud, ja justnagu üks-kõiksed.

Lätlane tõmbas uuesti paadile presendi ja käsutas mind sinna alla.

Lõdisesin ja värisisin.

Kaks tundi hiljem tuli rannast paat meid otsima. Oli juba suur torm ning hulk aega pidi enne jändama, kui ta sai meile otsad antud.

Sidusin värisevate kätega seda

ümber meie paadinina ning hiljem ka ankrulüli külge.

Vastu tuult andis sõita veel kolm tundi.

Oli imelik tunne astuda kõiku-vast paadist kruusasele sadamasi-lale. Korraga valdas mind erk, väga nooruslik tunne, mis surus maha selle ängistava tormiraskuse. Jalad

aga olid külmast kanged ning ei tahtnud sõna kuulda. Seljas polnud enam ühtki kuiva riidet.

Vana rannavaht, kui ma olin ta putkasse läinud, ütles tõsise näo-ga:

«Marakratt, selle julguse eest tu-leks sulle pekka anda. Selle mehe-ga ei oleks ükski teine läinud, aga nüüd — sina. Sa võid haigeks jää-da.»

Jäingi. Olin haige kaks aastat. Vahepeal sai lätlasest ranna kõve-maid kalamehi. Ma naersin, kuul-des, et paatkonnavanemad tema pä-rast isegi kiskuma läksid.

Kuid novelli ma ei kirjutanud. Mulle tundus see nii tavalisena. Ma taipasin, et kõik mehed, kellega koos rannas istusin, on läbi elanud veel mitu korda hirmsamat, et sel-lised asjad on igapäevased.

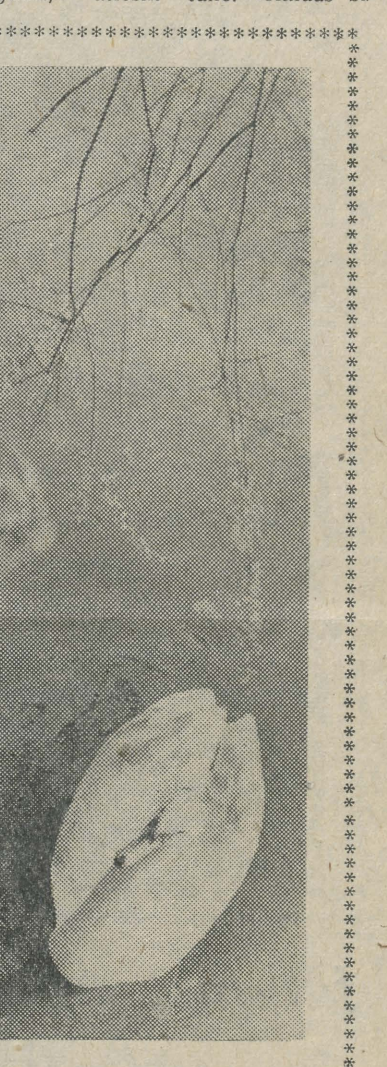
Ma seisn korraga uue küsimuse ees: aga mis saab novelli sisuks.

Rannavaht ütles eile:

«Istu kodus ja kirjuta. Pead sa siis sellepärast haigena jälle merele minema. Eluaeg on ju luuletatud.»

Mis ma talle ikka oskasin vasta-ta. On ju natuke imelik rääkida, et kirjutatu peab ise olema läbi ela-tud, ja et selle nimel vahel isegi ennast tuleb salata, ning — riskee-rida.

«Ma peaksin sinust ühe jutu te-gema,» ütlesin talle. «Kuidas sa

siin istud, ja suitsetad, ja mõtled.»

Aga ise mõllesin, et mu võlg on lunastamata. Ma polnud täitnud en-dale antud lubadust kirjutada mil-lestki, kus veidigi oleks kalurite tugevust, jonnit, isegi jõhkrust.

«Ma peaksin korra merele mine-ma. Nii üle hulga aja...» ütlesin emale.

«Kas pole liiga vara?»

«Ei ole. Ma olen ju terve.»

Ema ohkas.

Ma askeldasin päev läbi nende mõtete ja tegude kallal — merele.

Otsisin aidast vanad kummisaapad ning vihmakuue. Leidsin halli soni — see vist polnud pärast ter-miõõd enam peas käinudki.

Ema seadis hakkama toidukoti.

Vana rannavaht, kes vaatas mina mööda silda paadi poole astumas, kutsus mu korra tagasi.

«Te olete sedakorda neljakesi... Ilus ilm. No-ja...»

«No-ja?»

«Ara siis nii kergesti tarima hak-ka...»

*

Loojuvas päikeses punas meri sel õhtul kuldsest ja ilusalt. Tas oli midagi suurt, rahutut, tugevat.

Laskime sisse võrgud. Sõime. Võtsin salamisi ka oma rohtusid, kuigi ma esmakordselt tajusin, et

(Järg lk-1 4.)

T. RANDLA

Kompleksne üliõpilasekspeditsioon

* Tauksi saarele *

Viimastel aastatel on meie ülikooli Üliõpilaste Teadusliku Ühingu töös võitnud üha suuremat populaarsust mitmete eri-neva spetsiaalsusega rin-gide ühiste ürituste kor-raldamine. Sellise koos-töö uueks vormiks on tä-navu korraldatav loodus-teaduslik ekspeditsioon Väinameres asuval Tauksi saarele. Ekspeditsioo-nist võtavad osa Biolo-gia-Geograafiateaduskon-na teaduslikesse rin-gidesse kuuluvad üliõpi-lased.

Üliõpilaste ekspedit-siooni tööülesannete seas on kesksel kohal saare mullastiku, taimkatte ja loomastiku täpne kaar-distamine. Et Tauksi saar

asub Matsalu riikliku loo-duskaitseala territooriumil ja kuulub ühtlasi ka mitme koohoosi maafondi, siis osutame teeneid oma suurima looduskaitseala üksikasjalisele tundma-õppimisele ning ühtlasi võimaldame kolhoosidel asuda ratsionaalsemalt ka-sutama oma maid.

Tänu paljude erineva ettevalmistusega üliõpi-laste kaastööle saab või-malikuks mitmete selliste looduses esinevate seoste igakülgne uurimine, mis üksikuurijale üle jõu käib. Nii näiteks alusta-vad geobotaanika, ornito-loogia ja entomoloogia eri-harude üliõpilased met-sakaitse bioloogide ja kahjurit

je meetodite uurimist konkreetsetes tingimustes. Mikroklimate, mullastiku ja taimkatte üksikasjaline uurimine võimaldab seni-sest edukamalt põhjen-dada mitmete loomarüh-made elupaigalise leviku isearasusi looduses. Kala-majanduslikust seisuko-hast osutuvad huvipakku-vateks noorkalade kasvu-tempo ja toiduvaru-de uurimine, mis jällegi saa-vad täie eduga toimuda vaid mitme eriala esinda-jate koostööl.

Ekspeditsiooni töö kes-tab vaheaegadega kogu suve. Esimene grupp töö-tas saarel 12.—18. maini. Üldse viibitakse Tauksil maist septembrini 7 kor-ral. Teadusliku juhen-

daja dotsent H. Remmi juhtimisel võtab üritusest osa üle 30 üliõpilase — neist enamik õppetööst vabal ajal. Ekspeditsiooni tööst ja asustamata saare romantikast valmib sügi-sel üliõpilase T. Tamme amatöörfilmi. Ringide ette-kandekoosolekutel leiavad aga käsitlemist tehtud töö teaduslikud tulemused.

Ekspeditsioonide orga-niseerijad botaanika, zoo-loogia- ja geograafiarin-gidest loodavad, et teoks saanud üritus leiab heaks-kiitu ning et tulevikus korraldatakse selliseid üri-tusi veelgi laiemal osavõt-jate ringiga. Võimalusi selleks peaks igatahes leiduma.

Ülikooli kergejõustikueisvõistlustega lõppes tänavune spartakiaad. Konkurents osutus väga tihedaks ja ainult mõnepunktiline vahe otsustas paremusjärjestuse mitmege teaduskonna vahel, millest kõige parema ülevaate annab juuresolev tabel. Kehakultuuriosakond võitis jooksukrossi, suusatamise, meeste korvpalli, sisekergejõustiku ja ujumise ning tuli spartakiaadi üldvõitjaks. Teise koha saavutas Füüsika-Matemaatikateaduskond, kellele järgnesid kaks Arstiteaduskonna võistkonda, Ajaloo-Keeleteaduskond, Majandusteaduskond, Bioloogia-Geograafiateaduskond ja teistest mahajäänud Õigusteaduskond.

Tuleb märkida, et mitmed sektiioonid ei vaevunud spartakiaadi uue juhendi kohaselt läbi viima, mistõttu osa ettenähtud võistlusi jäi sel aastal pidamata.

Lähemal ajal hakatakse Spordiklubis tegema kokkuvõtteid kogu kehakultuurialase ülevaatuskonkursi osas tervikuna. Seepärast tuleb kehakultuurikollektiivide nõukogudel ja erialasektiioonidel esitada Spordiklubisse materjalid teaduskonnasisesest üritustest, VTK-märklaste ja järgusportlaste ettevalmistamise kohta, et neid saaks arvesse võtta massilise, õppesportliku ja organisatsioonilise töö loigis. Viimasel tööloigul on paremusjärjestus teaduskonna Spordiklubi liikmete arvust. Seepärast need üliõpilased, kes pole tasunud veel tänavust liikmemaksu, peavad seda kiiresti tegema, et ka neid tulemusi saaks konkursi kokkuvõtete tegemisel arvesse võtta.

B. MATVEI

Spordiala	Ajaloo-Keelet.	Õigust.	Majandust.	Bioloogia-Geogr.	Füüsika-Matem.	Arstitead. I-II k.	Arstitead. III-IV k.	Kehakultuurios.
Naiste võrkpall	8 p. - I	3 p. - VI	2 p. - VII	1 p. - VIII	4 p. - V	5 p. - IV	7 p. - II	6 p. - III
Meeste võrkpall	2 p. - VII	5 p. - IV	7 p. - II	4 p. - V	8 p. - I	3 p. - VI	1 p. - VIII	6 p. - III
Laskmine	6 p. - III	2 p. - VII	4 p. - V	6 p. - III	7 p. - II	5 p. - IV	8 p. - I	-
Jooksukross	3 p. - VI	2 p. - VII	4 p. - V	6 p. - III	7 p. - II	5 p. - IV	1 p. - VIII	8 p. - I
Suusatamine	6 p. - III	4 p. - V	3 p. - VI	7 p. - II	5 p. - IV	2 p. - VII	1 p. - VIII	8 p. - I
Naiste korvpall	-	-	8 p. - I	-	5 p. - IV	-	6 p. - III	7 p. - II
Meeste korvpall	2 p. - VII	3 p. - VI	6 p. - III	-	5 p. - IV	4 p. - V	7 p. - II	8 p. - I
Naistevõimlemine	7 p. - II	-	-	4 p. - V	5 p. - IV	6 p. - III	8 p. - I	-
Kergejõustik	5 p. - IV	1 p. - VIII	3 p. - VI	2 p. - VII	7 p. - II	6 p. - III	4 p. - V	8 p. - I
Ratsasport	8 p. - I	4,5 p. - IV-V	4,5 p. - IV-V	7 p. - II	-	6 p. - III	-	-
Lauatennis	5 p. - IV	6 p. - III	8 p. - I	7 p. - II	-	4 p. - V	2 p. - VII	3 p. - VI
Sisekergejõustik	3 p. - VI	4 p. - V	2 p. - VII	1 p. - VIII	5 p. - IV	7 p. - II	6 p. - III	8 p. - I
Ujumine	3 p. - VI	4 p. - V	-	-	5 p. - IV	6 p. - III	7 p. - II	8 p. - I
Orienteerumissport	2 p. - VII	1 p. - VIII	3 p. - VI	8 p. - I	7 p. - II	4,5 p. - IV-V	4,5 p. - IV-V	6 p. - III
Lõppkokkuvõte	60 p. - V	39,5 p. - VIII	54,5 p. - VI	53 p. - VII	70 p. - II	63,5 p. - III	62,5 p. - IV	76 p. - I

VIBULASKMINE

Nagu ajaloolased räägivad, tunti vibu juba 3500. a. e. m. a. Too kord olnud eelistatud vibupuus jugapuu, NSV Liidu territooriumil olevat vibu praegustel andmetel tuntud juba umbes 1000 a. e. m. a. Viimased andmed vibude kasutamise kohta Tartus on aga üsna värske. Siin teame täpselt kuupäeva ja isegi kellaaega. Pühapäeval, TRÜ spordipäeval, kell neli vihisesid sihvakad nooled jälle läbi värsked kevadõhu. Objektideks polnud aga seekord mitte hirved või vööra suguharu pealiku massiivne kolp, vaid 30, 50 ja 70 meetri taha asetatud mitmevärvilised märklauad. Sportlikku vibulaskmist tutvustati NSV Liidus esmakordselt 1957. a. Moskva festivalil. Edukalt esinesid seekord Tšehhoslovakkia ja Poola sportlased. 1959. a. Moskvas peetud vibulaskevõistlustest ei võtnud meie vabariigi sportlased osa sel lihtsal põhjusel, et vabariigis polnud veel ühtegi sportlikku harrastuseks sobivat vibu. Kui 1960. a. Pärnu vibuentusiast sm. Randmer tõi Lvovist 4 vibu, hakkas ka Eestis arenema vibusport. 1961. a. sügisel toodi esimesed vibud Tartusse ja praegu on Tartus umbes 40 tegevsporlast. Ja kui pühapäeval kalkuni, kulli või toonekure sabasulgadega nooled sopsusid 70 m kaugusel olevasse märklauda, imestasid tribüünidelt nii mõnedki: «Näe, ära tabasid!».

E. LEMBER

OSKA PUHATA!

On alanud järjekordne vastutustas periood — eksamissessioon, mis nõuab igaüht üliõpilaselt pingelist tööd eelmise semestri edukaks lõpetamiseks. Edukas ettevalmistus eksamiteks sõltub aga suurel määral tööpäeva oskuslikust planeerimisest ning õigest töö ja puhkuse vahetusest alates eksamissessiooni esimestest päevadest.

Aktiivse puhkuse parimaks vormiks on kehakultuur ja sport. Õigesti talitavad need üliõpilased, kes eksamissessiooni saabumisele ei loobu sportlikust treeningust või mõnest muust kehakultuurivormist, vaid kasutavad seda aktiivse puhkuse, üheks oluliseks tingimuseks hea töövõime säilitamiseks eksamissessiooni ajal on regulaarne hommikuvõimlemine ja sportliku treeningu jätkamine.

Teiseks väärtuslikuks aktiivse puhkuse vormiks eksamiteks ettevalmistamise perioodil on kehakultuuriminutid, mis koosnevad tavaliselt 6—8 harjutusest ning kestavad keskmiselt 6 minutit. Järgnevalt anname mõningaid juhendeid.

1. Eksamissessiooni ajal on otsustavkohane harjutusi korraldada individuaalselt.

2. Kehakultuuriminutid tuleb kasutada väsimuse esimeste tunnede märkide avaldumisel, mitte aga siis, kui väsimus on juba ilmne.

3. Harjutusi korraldada hästi õhutatud ruumis või veel parem — värskes õhus.

4. Vastavalt vajadusele ja enesetundele võib harjutusi toimuda 2—3 korda päevas, kusjuures järgmiste aega võib lühendada kas harjutuste hulga või korduste arvu vähendamiseks.

5. Kehakultuuripausi korraldada tavalises rõivastuses.

6. Iga kompleksi kestus on umbes 7 päeva, selle järele asendatakse see uuega või üksikute harjutustega.

7. Lugemissaali kasutajatel, kellel puuduvad vajalikud tingimused harjutuste organiseerimiseks, võiks soovitada 10—kuni 12-minutilise jalutuskäiku Toomele vaheldumisi kiire kõnni või kerge jooksuga.

Aktiivse puhkuse tagajärjed ei lase end kaua oodata. Kohe pärast kehakultuuriminutite sooritamist võib igaüks veenduda, et see on väsimuse vältimise ning kõrge töövõime säilitamise efektiivseks vahendiks. Harjutuste korraldamiseks kulutatud minutid tasuvad end mitmekordselt.

Lõpuks toome eeskujuks kehakultuuriharjutuste kompleksi, mis oma iseloomult sobib nii mees- kui ka naisüliõpilastele.

1. harjutus

L-a. (läheteasend): algseis
1—4. Paigalkond (4 samm)
5—8. Paigalkond kõrge põlvetoega (4 samm)

Harjutust sooritada keskmises tempos 1 min. vältel.

2. harjutus

L-a. Algseis.
1—2. Kaarega eest käed üles sirutata ja sisse hingata.
3—4. Kaarega kõrvalt käed alla ja välja hingata. Korrata keskmises tempos 4—6 korda.

3. harjutus

L-a. Harkseis.
1—2. Laskuda kükki, käed ette ja välja hingata.
3—4. Tõusta, käed alla, sisse hingata.

Korrata aeglases või keskmises tempos 8—10 korda.

4. harjutus

L-a. Algseis, käed puusal.
Sulghüpplemine paigal.
Sooritada 20—40 hüpet keskmises tempos (hingamine ühtlane).
Pärast hüpplemist üle minna paigalkõnnile (15—20 sek).

5. harjutus

L-a. Harkseis, käed kuklal.
1. Painutus paremale, käed üles, välja hingata.
2. Läheteasend, sisse hingata.
3—4. Sama teisele poole

Korrata 5—6 korda mõlemale poole.

6. harjutus

L-a. Algseis, käed puusal

1. Parema jalg taha

2. Parema jalg ette

3. Parema jalg taha

4. Jalg juurde

5—8. Sama vasaku jalaaga.

Korrata keskmises tempos 5—6 korda mõlemale jalaaga. Sooritada

hoogsalt ilma pingutusega.

7. harjutus

L-a. Algseis

1. Käed kõrvale

2. Käed üles

3. Kaarega kõrvalt parema käsi alla

4. Kaarega kõrvalt vasaka käsi alla

Korrata keskmises tempos 4—5 korda.

Ja nüüd uuesti õpingute juurde!

IVO OKK

(Algus lk-1 3.)

paljudeks aastateks pole mul neid enam vaja.

Õo tuli siiski rahutu. Ma ärkasin. Vaatasin merd. Kuulsin ta

hääli. Mehed magasid kõrval oma

rahulikku, ahnet und.

Mul oli korraga nagu valus oma

õnne üle.

Ma tundsin erutust suure mere

ees ja ka nende ööde ees, mis mul

tuleb veel võrgupaadis magada mere

õiste hääle all, mis on nagu

imelik rahutu sümfonia, mille helisid sa pead tajuma.

Oli imeliselt kerge.

Elu nagu merigi tundus muusika-

kana, kus sa tajud helisid kunni vii-

maste peenimate nüanssideni, kuid

erutud ainult tugevast, karmist,

sellisest, mille ületamiseks on vaja

jõudu.

Ma mõistsin: mu armastus oli ta-

gasi tulnud — valusana, raskena,

nagu võib olla vaid armastus mere

vastu, ning siis pidi tulema ka no-

vell.

Tuul hakkas kiskuma ankruketti

ning hommikuasid kasvasid lained

kõrgemaks. Päike tuli hägusena.

Me tarisime oma võrgud noore

määratseva tormi all, mis ulus üle

mere, taeva, maa.

Näitust saab külastada kella

12 kuni 17-ni.

Kohvikusse unustatud asjad (raa-

matud, konspektid, vihmavarjud,

kindad jm.) saate kätte söökla ju-

hataja kabinetist.

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»).

г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета.

Hans Heidemann nim. trükkikoja

trükk. Тарту. Ülikoolil 17/19. Üksik-

numbri hind 2 kop. Tellimise

nr. 5040. MB 04261.

EESTI

RAHVUSRAAMATUKOGU

AR

Fõljetoni asemel, sest

EKSAMITEST EI SAA FÕLJETONI KIRJUTADA

Mind paluti kirjutada eksamitest fõljeton. Ma keeldusin kahel põhjusel:

1) eksamid on tõsised asjad ja tõsisete asjadega nalja teha on võimatu,

2) eksamid on ülikoolis niivõrd tavalised asjad, et isegi fõljetoniga ei saa siit mingit uudist avastada. Seetõttu jääb fõljeton ära, kuid ma arvan, et ma pean neid üldtõnuks seisukohti lähemalt põhjendada.

Ad 1. Eksamites ei ole tõesti midagi koomilist. Teooria aga ütleb, et fõljetonis olev koomika peab peegeldama elus eneses leiduvat koomilist. No kui seda elus ei ole, mis asja sa siis peegeldad. Kas see on nali, kui oled ikka oma kolm ööd-päeva ära õppinud, ukse taga pabistanud ja mitterahuldavaga tagasi tulnud? Või kas on see siis nali, kui oled aasta otsa korralikult tööd teinud, ukse taga ei pabista ja «viiega» tagasi tulnud? Ei, ka see ei ole nali.

Või kas on see nali, kui leiad, et eksamiteks konkreetset ette valmistada ei jõua, tunned end ületõotanuna ja haiglasena ja sul õnnestub saada akadeemilist puhkust? Ei, see ei ole nali. Selles võib olla rõõmu, aga koomilist mitte teragi. Palun, minge kord ühiselamutesse või raamatukogudesse, kui väljas on suur ja soe kevad, kui päike paistab ja linnud laulavad, ja vaadake neid noori inimesi, kes raamatuvir-

nade taga istuvad. Kas see on mõni nali? Ei ole, fõljetoni siit ei saa.

Teooria õpetab, et koomika tekib mingi vastuolu ootamatul ja puändikaval avanemisel. Eksamitel valitseb igipõline vastuolu õppejõu ja üliõpilase vahel. See vastuolu võib ilmneda vägagi puändikalt ja ootamatult. Tavaline on järgmine tee: kuralik küsimus — loll vastus. Aga kes selle üle naerab? Loomulikult mitte üliõpilane, sest ta on niisuguste vastuolude ilmnedes traagiliste meeleolude mõju all. Heita aga nalja kannatajate üle — see ei ole ilus. Asuda õppejõudude poolele ja kirjutada fõljeton nende rõõmuks? Ei, süda ei luba: selleks on õppejõude liiga vähe, rumalaid vastuseid aga liiga palju.

Seega: fõljeton jääb ära.

Ad 2. Eksamitest ei saa mingit uudist välja nuputada. Kui aga ajalehematerjalis ei ole mingit uudist, siis toimetaja seda ei avalda. Järelikult — fõljeton eksamitest jääb ära.

Tõepoolest, mis on selles uudist, kui sa ammu tead, et kevadel on sessioon, et sa pead varakult õppima ja kordama hakkama, aga lükkad selle tülika toimetuse ikka päevast päeva edasi. Nii on see korduvalt aastast aastasse. Mis uudis see enam on, et sellest ajalehes kirjutada? Või mis uudis see on, et eksamil on piletit, et need on kerged ja raskemad ja et õnnelik on see, kes saab kergema? Issake, see

on ju esimese kursuse juntsulegi teada! Või on see uudiseks, et eksamil jagatakse mitterahuldavaid, rahuldavaid, häid ja väga häid hindeid? Ei, see on ju teada, samuti on teada see, et keegi ei tea, missugune hinne just kellelegi tuleb. Või on see ehk uudiseks, et hea jutuveetus, salakesi poetatud pisarake, õppejõu meeleolu, eelneva vastuse kvaliteet, vastaja kirglik veendumus oma veetluses ja intelligentsis jms. on sageli otsustavad tegurid hinde saamisel? Oh, ärge olge lihtsameelsed, need on ju habemega tões! Samuti on üldtuntud asi, et ikka veel katsetakse õnne allikmaterjalide (s. o. spikrite) kasutamiseks, et eksameid pärast pühitsetakse, et tekivad ja samas langevad rusudeks kokku uued teooriad ja arvamused eksamite psühholoogilis-metoodiliste aluste kohta, et tekivad ja hävivad elu dialektiliste vastuolude sunnil sümptiaadid ja antipaatiad õppejõudude vastu. See on ju nii hästi, oh kui hästi kõigile teada. Siin pole midagi uut.

Kas on nüüd selge, miks ma keeldusin eksamitest fõljetoni kirjutamisest? Arvan isegi, et toimetuse selle palvega paljastas mõningal määral oma elukaugust. Ülikoolis on palju asju, millest fõljetoni kirjutada ei saa, ja üks niisugustest kroonilistest nähtustest on eksamissessioon. Loodan, et ma seda oma nappide ridadega tõestada suutsin.

PUMBA EEDI

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIORGANISAT-
SIONI, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI-
ÜHINGUKOMITEE HAALEKANDJA

REEDEL, 15. JUUNIL 1962

Nr.
19(524)
XV aastakäik

«Suvised tööd» on jälle ukse ees. Nüüd on see termin «suvised tööd» meile juba nii tuttavaks saanud, et ei vaja mingisugust lähemat seletust. Traditsiooni, mida kunagi alustasid üliõpilased-uudismaalased, jätkatakse aastast aastasse meie vabariigi rahvamajanduse mitmesugustel objektidel. Igal aastal suunab ülikooli komsomolikomitee noori töökäsi sinna, kus neid kõige enam vajatakse. Meenutagem!

1959. aasta suvi. Kogu vabariigist sõidavad Narva sajad noored komsomoli lähetuskirjaga — ehitama Balti Soojuselektrijaama. Sügiseks peab käiku minema esimene agregaat. Noorte oskuslikud käed suudavad palju — tellistest, tsemendist, metallist, klaasist energiahiiglane kerkib soost võimsana ja uhkena. Ja milline tempo! Sellele viitab juba üksinda nimetus — lõõkehitus.

Sellesse lõõkehitajate armeesse kuulusid 1959. a. suvekuudel ka ülikooli 160 noort. Veel praegu räägitakse Narvas tunnustavalt Henrieta Soost, Einu Reitsnikust, Neida Truust, Ermiina Mäest jt. Elektrijaama juurdevoolukanalil on meie üliõpilased kaldaid planeerinud, kiviklibu tassunud, õistes vahetustes tsemendi paigaldanud. Ja kui selgus, et ilma üliõpilaste abita ei suude-

Jõudu tööle!

ta kanalit õigeaegselt käiku lasta, jäid nad veel kümneks päevaks, kanalit täieliku valmimiseni.

1960. a. suvi. Vabariiklike suuri ehituste raskuspunkt on Narvast nihkunud lääne poole — Kundasse. Jälle lõõkehitus, jälle nooruslikult kiire, forsseeritud töötempo. Tööstus ootab kannatamatult oma leiba — tsementi. Kiirusta, ehitaja! Perioodikas vilksatavad nimed ja protsenid. Ja kutseliste ehitajate kõrval loed ka Tartu üliõpilaste nimesid: Helvi Koppel, Maret Männik, Erna Nael, Mati Tarum, Elmar Anslan jt. Kõrvuti teiste ehitajate mitmerahvuselise kollektiiviga viibis Tartu Riiklikust Ülikoolist ehitusel kolme vahetuse jooksul kokku üle neljasaja üliõpilase. Nad andsid oma panuse — ükskõik, kellena nad ka töötasid, kas laadijatena, armeeriijatena või betoneriijatena — selleks, et «Punase Kunda» tsemendihiiglane käiku ennetähtaegselt.

1961. a. suvi. Uued objektid — Sirgala, Audru, Ruhnu. Tööd jätkatakse Kundas. Jälle räägitakse tublidest töömeestest-üliõpilastest Enn Realost, Mikk Tiimast, Mauno Reinerist, Endla Saarendist. See on nagu traditsiooniks saanud, et tubli õppur on ka tubli töömees.

1962. a. suvi. Ta on küll veel kalendri järgi saabumata, kuid plaanid suveks on juba valminud. Ülikooli komsomolikomiteesse on laekunud sajad avaldused. Üliõpilane kiirustab suveks tööle — kes Abja rajooni «Sangari» kolhoosis, kes Sirgallas, kes Narva. Töökäsi ootab nii tööstust kui põllumajandust. Näib, et vahekauss käesoleval aastal langebki põllumajanduse kasuks. Rohkem kui ühelgi eelmisel aastal töötavad sel suvel meie üliõpilased vabariigi paljudes kolhoosides ja sovhoosides. Teated, mis kolhoosidest ja sovhoosidest saabuvad ülikooli komsomolikomiteesse, kinnitavad, et maal on juba tehtud kõik, et üliõpilaste elu- ja töötingimused oleksid normaalsed. Kontakt on loodud ka kõikide teiste objektidega, kuhu meie üliõpilased sel suvel siirduvad. On kinnitatud vahetuste staabiülemad. On mõeldud üliõpilaste transpordile, majutamisele, toitlustamisele, vaba aja sisukale veetmisele.

Uhe sõnaga: suvi võib tulla. Veel viimased eksamid, kolid-kohvrid kokku ning sõidame. Labidas või kella pihku ning tööle.

Nii see tööpoolest on. Kuid igal asjal on oma «aga»-d, võib-olla tuleks antud juhul neistki pisut jutut teha.

Ülikooli komsomolikomitee pidi

mõnede üliõpilastega või isegi terve kursusega (vene filoloogia osakonna IV kursuse) lähemalt vestlema, milleks on meile vajalik suvine töö. Miks on meie seas veel selliseid üksikuid kollektiivitudeta üliõpilasi, kes kõigvõimalike tõendite ja ettekäändetega püüavad eemale hoida ühisest, kollektiivsest üritusest? See on fakt, mis paneb mõtlema.

Milleks me läheme igal suvel tööle? Kas selleks, et luua ainult materiaalseid väärtusi? Kas selleks, et ilma meleta ei tuleks tööstus ja põllumajandus toime? Vaevalt küll. See on asja üks, mitte kõige tähtsam külg. Peamine — me ise kasvame ja arename. Meis kasvab ühiskondlik instinkt. N. K. Krupskaja kirjutab juba 1922.

aastal oma artiklis «Noorsoo kommunistliku kasvatamise küsimustest»: «Kommunist on eelkõige ühiskondlik inimene tugevasti väljaarenenud ühiskondlike instinktidega...»

Meie põlvkond saab elama kommunistlikus ühiskonnas. See on au, ja see on kohustus. Kohustus, et me elaksime oma ajastu väärtustel. Ühtlasi sunnib see meid kõiki oma võimeid rakendada maksimaalselt ühiskonna hüvanguks. Olgem siis kohusetundlikud ja ausad, ka teie, üksikud eemalehoidjad, kellest eespool juttu oli. Võtkem teistest eeskujut. Eelmiste aastate suvisel tööl analüüsides võime ise veenduda, kuidas aasta-aastalt kasvab üliõpilaste kohusetunne ja ühiskondlik aktiivsus.

Kui 1959. aastal üliõpilased mõnikord veel lojult suhtusid tootvasse töösse, siis kahe viimase aasta kogemused tõestavad vastupidist. Kõikjal näitasid meie üliõpilased end tublide entusiastidena ja initsiaatoritena. Olveste tööülesannete kõrval võtsid nad osa ühiskondlikest üritustest, löid kaasa kohalikus kultuurielus. Nii ehitasid Audru maaparandusjaamas töötanud üliõpilased tanisupõrandat, rajasid spordiväljaku ning võtsid osa kolhoosi hoogtööpäevakutest. Meie üliõpilased esinesid kontsertidega, korraldasid loenguid, puhkeõhtuid, kohtusid vanade revolutsionäridega. Fakte võiks tuua rohkesti. Kõik nad kinnitavad üht — mitte kusagil ei jäänud üliõpilased passiivseteks kõrvaltvaatajateks, vaid löid käed külge seal, kus oli abi vaja. Selline on meie üliõpilase põhiloomus.

Meie endi silme all ehitatakse kommunismi. Meie, üliõpilased, oleme üks osa suure loojate armee. Meie ise loome endale õnne ja peamine on meis endis, loojais. Meie endi silme all kasvab uus inimene. Just loomisprotsessis me kasvamegi, saame ausateks, töökatteks, laia silmaringiga, vaimselt ja füüsiliselt harmooniliselt arenenud inimesteks. Just sellepärast ongi praegusel etapil rohkem kui kunagi varem au sees inimene-looja, inimene-ehitaja.

Jõudu tööle! Sulle, tudeng! Ara viirise, kui labidavars esimesel tööndalal pihud villi kisub, kui heinapebed krae vahel torkima hakkavad või ehitustöölme kuival ja kuumal suvepäeval lämmatama kipub. Iga algus on raske. Ka armastus töö vastu tuleb raskelt. Kui ta on tulnud, siis ta jääbki Sinuga ning Sa leiad, et maailmas pole midagi paremat kui tööõõm. Ole tubli!

Arstiteaduskonnas

gates kateedrites ja mitmetel kursustel (eriti vanematel). Paljud üliõpilased võtavad nõrgalt osa ühiskondlikest tööstest. Esimes üksikuid juhtumeid, kus tuli tegelda nõukogude inimese moraali- ja eetikanoorme rikkunud üliõpilastega. Komsomolorganisatsioon on nõrgalt võidelnud õppedistsipliini rikkujatega ja amoraalselt käitunud üliõpilastega, mistõttu aeg-ajalt tuleb arutada selliseid meie üliõpilaskonnas aset leidnud ebaterveld nähtusi.

Sõnavõttides peatuti teadusliku töö parandamise küsimustel (J. Tammeorg), õppejõudude ja abiõppepersonalil poliitilisel kasvatusel (K. Rago), eesti ja vene üliõpilaste sidemete tugevdamise vajadusel teadusliku töö alal (A. Klement), komsomolitöö küsimustel (N. Nikiforov).

Arstiteaduskonna parteibüroo töö tunnistati rahuldavaks. Uus büroo valis sekretäriks tagasi D. Metšetini.

Aruandluspäevad on juba käes

Praegu õpib ülikooli kaugõppeosakonnas 2729 üliõpilast. See näitab, et kaugõpe pole ülikoolis enam mingiks kõrvalise tähtsusega osakonnaks, vaid omab võrdset kaalu statsionaarsega.

Suvine õppe-eksamisessioon kaugõppijatele algas 4. mail ja toimub voorude kaupa kuni 13. juulini, sest loengu- ja majutamisruumide nappuse tõttu pole võimalik kõiki üliõpilasi korraga sessioonile kutsuda.

Kui heita pilk tagasi ja vaadelda talvise õppe-eksamisessiooni tulemust, siis näeme, et kõik eksamid sooritas 32% kaugõppeüliõpilastest (teaduskonniti: Majandusteaduskond 63%, Õigusteaduskond 52%, Arstiteaduskonna kehakultuuriosakond 47%, Ajaloo-Keeleteaduskond 24%, Füüsika-Matemaatikateaduskond 11% ja Bioloogia-Geograafiateaduskond 0%). Võrreldes käesoleva õppeaasta talvise sessiooni tulemusti mõeldunud õppeaasta andmetega, selgub, et need on mõnevõrra paremad, kuid siiski ei saa nendega veel rahule jääda. Üheks põhjuseks, miks üliõpilastel jäi nii suur võlgnevus, on asjaolu, et talvine sessioon on lühike, tavaliselt 10 päeva. Selle ajavahemiku jooksul peab kaugõppija kuulama 80—90 tundi loenguid ja sooritama 3—5 arvestust või eksamit. Uute õppeplaanide koostamisel on püütud jõuda olukorran, et üliõpilastel ei oleks sessiooni ajal üle 7—8 tunni loenguid päevas ja neil päevadel, milal toimub eksam, loenguid üldse ei oleks.

Käesoleva õppeaasta suvisele õppe-eksamisessioonile on ülikooli juurde kutsutud 2419 üliõpilast, 214 üliõpilastel toimub õppe-eksamisessioon Tallinna konsultatsioonipunkti juures. 1516 üliõpilast, s. o. 60% sessioonile kutsutud üliõpilaste arvust sai kutse sessioonile töötasu säilitamisega (teaduskonniti: Arstiteaduskonna stomatoloogiaosakonnast 80%, Õigusteaduskonnast 75%, Majandusteaduskonnast 75%, Ajaloo-Keeleteaduskonnast 65%, Bioloogia-Geograafiateaduskonnast 42%, Arstiteaduskonna kehakultuuriosakonnast 42%, Füüsika-Matemaatikateaduskonnast 40%). Viimati mainitu näitab, et üliõpilased on kevadmestri jooksul tõsiselt töötanud, on likvideerinud akadeemilisi võlgnevusi ja esitanud tähtaegselt kontrolli- ja kursusetööd, sest eeldab ju töötasu säilitamisega kutse saamine head õppeedukust. Kevadmestri jooksul kasutati rohkesti konsultatsioone ja likvideeriti akadeemilist võlgnevust nii Tartus kui ka ülikooli õppejõudude väljasõitudel Tallinna konsultatsioonipunkti. Esmakordselt toimusid õppejõudude

väljasõidud Viljandi ja Pärnu õppepunktidesse konsultatsioonide andmiseks ja eksamite vastuvõtmiseks.

181 üliõpilast, kes on teoreetilise kursuse lõpetanud ja kaitsnud edukalt diplomitöö, annavad nüüd aru oma teadmistest riigieksamikomisjoni ees. 49 diplomandi kaitsesid diplomitöö hindele «väga hea». Nende hulgas väärivad eriti esiletõstmist Ajaloo-Keeleteaduskonna diplomandide A. Budilovskaja, A. Ebroki, K. Roberti, M. Sistoki, I. Ševtšuki, I. Toome, U. Ussiso ja Majandusteaduskonna diplomandide E. Haljaste, O. Luguse, A. Lutsu, E. Raia, O. Ritsoni, S. Ruutsoo, P. Seedre, I. Silma ja T. Valneri tööd. Osa neist on kirjutanud oma tööd aktuaalsetele teemadele, mis omavad suurt praktilist väärtust, teised on esitanud ulatuslikke sisulisi uurimusi, milles tõstatatakse ja lahendatakse rida teoreetilisi probleeme. Tööd põhinevad enamikus diplomandide isiklikel kogemustel. Neis tehakse kasulikke ettepanekuid vastavate tööloikude täiendamiseks ja parandamiseks. Oma mahult kui ka käsitusviisilt ületab enamik neist tööstest diplomitööle esitatavaid nõudeid.

Osai Õigus- ja Majandusteaduskonna üliõpilastel algas sessioon maikuus ja on nüüd juba lõppenud. Nagu näitasid esialgsed kokkuvõtted sessiooni tulemustest, võtsid üliõpilased sessioonist aktiivselt osa ning sooritasid tähtaegselt arvestusi ja eksameid. Eriti hästi olid sessiooniks ette valmistunud Majandusteaduskonna üliõpilased A. Kala, H. Koppel, A. Susi ja Õigusteaduskonna üliõpilased J. Inno, L. Jüris, H. Virkus, kes sooritasid kõik eksamid hindele «väga hea».

Suurem osa üliõpilasi, peamiselt kooliõpetajad, saabuvad sessioonile juuniku keskpaika. Neil seisavad ees pingerikkad päevad, sest kaugõppijad teavad, et suvise sessiooni lõpul tehakse kokkuvõtte nende aastase õppetöö kohta ja otsustatakse, kes viiakse üle järgmisele kursusele, kes jäetakse kursust kordama või kustutatakse üliõpilaste nimekirjast.

Et suvine õppe-eksamisessioon kestab vastavalt kursusele 20—30 päeva, siis ei peaks kaugõppijail raskusi olema õppeplaanide nõudmist täitmisega, s. o. sooritada sessioonil kõik kursuses ettenähtud arvestused ja eksamid. Selleks, kaugõppijad, palju jõudu ja edu teile õppetöös!

H. LIPP,
kaugõppeosakonna metoodik

* EKSAMID * EKSAMID * EKSAMID *

Väliskirjanduse eksami sooritasid edukalt IV kursuse vene filoloogid. Dotsent V. Altkoa «tule» alt väljuti ainult «heade» ja «väga headega». Suure põhjalikkusega oli eksamikas valmistunud Ants Hallik. Tema vastus tõestas veel kord, et spetsialiseerumine vene kirjandusele ei takista sugugi omandamast avaraid teadmisi väliskirjanduses. Väga hästi vastasid veel Silva Allik, Elviira Kazakova, Galina Vassiljeva, Valentina Tarve, Kaie Lumera ja Urve Vahter.

Tükk aega maadlemist «pensumite», Homerose ja Ovidiusega ei olnud II kursuse inglise filoloogid

mõeldunud kasutult: kursust sai õhtralt «viisi» ja mitte ühtegi «kolme». «Neljasidki» eksis sekka ainult neli. «Keelte keelt» oli silmapaistvalt hästi omandanud Priit Järve, Jaak Rähesoo, Maimu Kuri, Tiit Vesmes ja Maie Korka.

150 Arstiteaduskonna lõpetajat on viiest riigieksamist sooritanud juba kolm. Pole naljaasi vastata riikliku komisjoni ees dialektiliselt ja ajalooliselt materialismi või kirurgiat. Seni on eksamid kulgenud üldiselt edukalt. Põhjalikke teadmisi on näidanud Tiit Kaljuste, Nikolai Baikov, Georg Suurvälil, Mare Kivihall, Heino Ers, Tiia Sillapere, Reet

Kõrgmaa, Valve Pillesaar, Astrid Steinberg, Margarita Tihhonova jt. Nende kõrval on komisjoni protokollides siiski ka 12 ebaõnnestunud eksamit. Loodetavasti see arv kahe viimase katsumuse järel ei suurene.

Oma esimese eksami suurskoolis sooritasid I kursuse eesti filoloogid. Professor Paul Ariste kontrollis nende teadmisi keeleteaduses. Tulemus: 17 «väga head», 19 «head», 2 «rahuldavat» ja 2 «mitterahuldavat». Väga head teadmiste ja ilusate loogiliste vastustega paistsid silma Kalle Kurg, Jaak Põldmäe ja Eha Vellik.

Kes on süüdi?

20. juunil kell 10 algab TRÜ kiubis rane tn. 29 avalik kohtuistung, kus prokuröri ja kaitsja osavõtul arutatakse kuritegusid, mis tuntuksid Ülikooli endine üliõpilane Linda Kuhi on toime pannud. Juristide kuivas paragrahvide keeles koostatud suudistuskokkuvõtte näitab, et TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna astromööbimiseosakonna I kursuse endist üliõpilast «...suudistatakse senes, et ta 1961/1962. aasta jooksul pani toime rohkem kui kümme kuritegu, nendest viis riikiuku omandi vargust, neil isikliku omandi vargust, keelmusi jne.» Nii varastas Linda Kuhi 1961. aasta novembris TRÜ üliõpilaste Tiigi tn. ühiselamust sporadressi, merevaigust prossi, maikuurikomplekti jne. Märtsis 1962. aastal varastas ta samast ühiselamust üliõpilasele K. Kuuvu-va kiedi, jaki, kaekoti ja veel teisigi esemeid. Kuhi varastas üliõpilase V. nimele saabunud rahakaardi 10 rubia väärtuses ja sama üliõpilase tagant näpatud dokumendidega võtus raha väija. Need on kurvad faktid.

Linda Kuhi on 18 aastat vana. 1961. aastal lõpetas ta Petseri II Keskkooli. Tema kohta keskkoolist antud iseloomustus on väga hea. Üliõpilase nime kandis Kuhi ainult ühe semestri. Juba 26. detsembril 1961. aastal teatati Füüsika-Matemaatikateaduskonna dekaanile, et mainitud üliõpilane on Tartu turupassaažis pannud toime varguskatse. Linda püüdis varastada kleidi. Selle kohta miilitsaosakonnas antud seletuses ta kirjutab:

«Tehke minuga, mida tahate, kuid parun ainult ühte, ärge teatage dekaanile ja ärge pange seinale. Parun! Seda ma ei suudaks enam väija kannatada! See on mu eus esimene seilne juhtum ja jääb ka viimaseks.»

Linda Kuhja käitumist arutas Füüsika-Matemaatikateaduskonna I kursuse üldkoosolek. Teaduskonna dekaan sm. A. Mitt ütles:

«Lähenesime tüdrukule kui inimesele, mitte kui vargaie.»

Kursuse koosoleku protokollist loeme: «Kursus uskus, et midagi taolist enam ei juhtu ja otsustas jätta Linda Kuhja enda hulka.»

Kuid Linda Kuhi ei õigustanud usaldust.

Kes on süüdi? Peastüdlane muldugi Linda Kuhi, täiskasvanud inimene, kes vastutab iseenda eest. Kuid kas pole süüdlased ka Linda Kuhja kaaslased koollpäevilt ja ülikooliaastaist? Kas kursuse- ja toakaaslased ei märganud juba varem Linda käitumises ebaausust, pisipetmisi?

Kuritegude vältimisel on sõna kaasa rääkida kõigil üliõpilastel.

Sageli räägime kasvatuskõrvalisest, uue inimese iseloomujoonte kujundamisest. Kasvatatakse peab aga olema iga toanaaber ühiselamus, iga kursusekaaslane, seltsimees. Keegi ärgu pigistagu silmi kinni ühegi ebaausa teo puhul. Kaaslaste hukkamõist on parimaks kasvatusvahendiks. Liberalism ka väiksemagi ebaaususe suhtes võib viia raskete tagajärgedeni.

Tänane üliõpilane on homme pedagoog, jurist, kes hakkab kasvatama uut põlvkonda. Kas saab seda teha inimene, kes suhtub ükskõiksest korralikkumisesse, isegi kuritegudesse või, halvimal juhul, ise kuritegusid korda saadab. Rohkem tähelepanu igasugustele korralikkumistele, arutada neid küsimusi seitsmeheühikus kohtus, kirjutada nendest ülikooli ajalehes! Hiija on mõelda inimese kasvatamisele alles siis, kui viimane on laskunud juba kuritegevusele.

Ülikooli kollektiivi liikmed aga on mõneski asjas jäänud kõrvalseisjateks, ükskõikseteks pealtvaatajateks.

Nagu loeme Tartu Linna Miilitsaosakonna poolt TRÜ rektori nimele saadetud esildusest, on üheks vargusi võimaldavaks tingimuseks kontrolli puudumine ühiselamus elavate isikute üle. Nii elas peaaegu terve kuu pärast eksmatrikuleerimist, s. o. kuni vahistamiseni, Tiigi tn. ühiselamus Linda Kuhi. See võis toimuda vaid ühiselamu komandandi hoolt suhtumise tõttu oma kohustustesse, on öeldud esilduses. Ta ei võinud tarvitusele mingeid abinõusid Linda Kuhja eemaldamiseks pärast sellekohase käskkirja ilmumist.

Kas ei peaks aga siiski rohkem süüdistama üliõpilasi endid, kes teadsid, et kuritegusid sooritanud inimene elab omavoliliselt ühiselamus. Üliõpilased aga vaikisid.

Ühiselamutes ja võimalikes toimunud varguste sooritamises võivad olla süüdi ka mitteüliõpilased. Üliõpilasi peab aga süüdistama selles, et nad valves viibides ei täida oma kohustusi. On ilmunud terve rida rektori käskkirju: «Karistan järgmisi üliõpilasi... ühiselamu valveteenistuse täitmatajätmise pärast.» Nagu teatab ülikooli valvetilem sm. Mägi, on selliste eksimuste tõttu terve rida üliõpilasi isegi tulnud ühiselamust eemaldada.

Kergem on võidelda puudustega, kui oleme alati printsiipiaalsed. Nii mõnigi kuritegu jääks toimumata, kui kaaslaste esimeste ebaausate tegude puhul ei lööks käega: «Tühias!»

Tuleb mõista, et nõukogude inimene ei vastuta mitte ainult iseenda eest.

J. NAPA

Iga algus on raske

Et see nii on, seda on märgata ka Viljandi konsultatsioonipunkti tegevuses. Praegu laenuatakse Viljandi Rajooni Raamatukogust konspekte ja raamatuid. Neid on aga võrdlemisi vähe. Hea oleks, kui üliõpilastele saadetakse seal saada olevate õppevahendite nimekirja. On võimalik kuulata loenguid ka magnetofonilt.

Viljandissegi tulevad õppejõud konsultatsioonide andmiseks ja eksamite vastuvõtmiseks. See toimub grupi üliõpilaste palvel ja on küllaltki tülikas.

Meie, kaugõppeüliõpilaste sooviks oleks, et juba iga õppeaasta alguseks töötataks Tartus välja plaan õppejõudude tähtsajalisteks väljasõitudeks Viljandisse. Igal kuul võiksid sõita siia üks või kaks eri aine õppejõudu. Siis saaksime pideva töö käigus õien-dada kevadeks põhiliselt kõik eksamid ja arvestused. Kevadisel sessioonil oleks aga

võimalik kuulata loenguid ja sooritada eksamid nendes ainetes, mille õppejõud sel aastal Viljandis ei käinud. Õppejõudude konsultatsioonipunkti suunamise plaanis tuleks arvestada eriti eri teaduskondade õppeplaanide sarnasust. On ju selge, et liiga kitsa eriala õppejõude, kelle konsultatsioonipunkti piirkonnas on vaid üks-kaks eksamineeritavat, pole mõtet saata.

M. VIIRA

Tähelepanekud näitavad, et mitte alati ei lähe kõik nii, nagu arvatakse: noor pedagoog kogeb peagi, et koolitöö ei ole enam praktikatum. Juba esimestest päevadest algab pingerikas tegevus. Tuleb

alati seda, mis huvitaks näiteks 6.—8. klasside õpilasi. Õpikute illustreerimiseid ja näitlikke vahendid on õpetajale endile uued, ja paraku ei osata rohkem seletada, kui õpilane seda ise näeb. Nii

Sellele tuleb mõelda juba ülikoolis

tutvuda kooliga, valmistada esimeste nädalate jooksul poolaasta tööplaani, klassijuhataja tööplaani, külastada oma klassi õpilaste kodusid ja võtta osa reast nõupidamistest, koostekust, ühiskondlikust tegevusest ja paljust muust. Lisaks sellele tuleb igaks järgmiseks päevaks valmistuda kuni kuueks õppetunniks. Kuidas selleks aega leida?

Pahatihti on nii, et noor spetsialist kohtub koolis esmakordselt seesuguse pingerikka tegevusega. Peamised puudused hakavad ilmema õppetundideks ettevalmistumisel. Ajapuudusest tingituna valmistatakse järgmise päeva tundideks vaid kooliõpiku piires. Lisakirjanduse ja materjalide kogumiseks ei ole lihtsalt aega. Ka loengumaterjalid ja ülikooliõpikud ei anna

põrduvad õppetunnid peagi nn. «hallile rajale» ja vaatamata kõigile pingutustele on tulemused kesised. Õpetaja tuleb oma tööd analüüsides järeldusele, et nii mõndagi on jäänud õpingute ajal puudu. Liiga suur töökoorem langeb esimesel aastal noorele pedagoogile. Järgmisel aastal saab üht-teist parandada, kuid jällegi — aeg! Need tähelepanekud on tehtud rea aastate jooksul Pärnu piirkonnas ja kõnelustes kolleegidega mujalt on kinnitatud sama.

Puudust aitaks kõrvaldada see, kui ülikoolis pöörataks rohkem tähelepanu tulevase pedagoogi ettevalmistamisele ja abistamisele. Võtame näiteks

SÕNA ON KAUGÕPPIJAIL

ajaloo (see kehtib aga ka mõningate teiste õppeainete kohta). On mõeldav, et näiteks pärast vana aja kursust tutvutaks õppeprogrammi ja õpikute, aine kohta. Tegelikus

töös tuleb igaal aastal koguda täiendavat materjali, kuid siis on see juba lihtsam. Niisuguste materjalidega varustatuna on koolitööl asudes kõik tunduvalt kergem.

See on vajalik ka seetõttu, et maakoolides on täiendavate materjalide hankimine seotud kaunis suurte raskustega ja operatiivselt iga päeva jaoks ei saadagi kõike tarvilikku kirjandust. Teinud aga ülikoolipäevil vastava eel-töö, jääb rohkem aega enesetäiendamiseks ja ühiskondlikuks tööks. Koolitunnid aga muutuvad kindlasti elavamaks, sest nad sisaldavad palju rohkem, kui pakub õpik.

Oleks hea, kui tehtud töö arutelu võtaksid osa ka ajalooõpetajad, kes oma tähelepanekute alusel aitaksid nii mõndagi täiendada ja parandada. Kõik see vajab organiseerimist, tulu oleks aga ilmne.

A. EBROK, Pärnu IV Keskkooli ajalooõpetaja

Iseseisva töö kogemusi

Ettepanek kirjutada sel teemal tuli mulle täiesti ootamatult. Algul näis, et mul pole mingisuguseid erilisi kogemusi. Seda vähem siis tasuks sellest ka teistele rääkida. Aga ehk siiski...

Töötan raamatukogus. Tundub, et see asjaolu annab mulle mõne eelise, sest kirjandus on kättesaadavam kui mujal. Puuduvat võib aga muretseda raamatukogudevahelise abonemendi kaudu. Loen seda suureks plussiks, sest tean, kui palju on üldiselt tegemist vajaliku õpikirjanduse hankimisega. Peamine kogemus on vist küll, et

kui varakult ja aegsasti pihta ei hakka, siis jänni jääb! ... Ära alahinda «vastast», s. o. oma õppetööd, distsipline. Kui mõtled uue sessiooni algul umbes nii, et «Päh, see on ju kukepea!» ja ülehindad oma võimeid, siis võib see «kukepea» või «kõõmen» neelata su koos su upakusega. Omad viitsad peksavad, öeldakse sel puhul nagu vabanduseks. Et mis seal parata... Aga võiks minna hoopis teismoodi, kui korralikult kätte võtta.

Põhilise olen püüdnud iseseisvalt ära teha ja jätnud sessiooni jaoks raskemate pähtlite selgitamise, mis kodus on käinud üle jõu. Et iga-päevase töö kõrvalt kõike jõuda ära teha, selleks tuleb töötada plaanipäraselt. Päev-päevalt. Pärast sessiooni aga, sõltumata sessiooni tulemustest, tuleb lubada endale paar nädalat täielikku vaimset puhkust — see on tarvilik värskene-mi-

seks uue töö algul. Kust võtta aega korrapäraseks tööks? Kaugõppijal on ju kahe-kordne koormus: töö + õpingud. Kolmas koormus on paljudel: perekond. Aeg on tõesti kallis. Carpe diem peaks olema meie põhimõte.

Suurt rõhku panen kordamisele ja uut enne edasi ei võta, kui vana on omandatud.

Ja järjekord? Kui ei ole võimalust aasta läbi eksameid sooritada, siis on kasulikum töötada rea ainetega paralleelselt.

Korrapärane eluviis ning piisav uni (7—8 tundi) soodustavad õppe- edukust. Korrapärane hommikvõimlemine aga garanteerib päevaks kehalise ning vaimse värskuse. Kui aga uneaeg on jäänud lühikeseks, on tubli võimlemine tingimata tarvilik.

H. KATTAI

TAGASI MOSKVA

2 Tartu Riiklik Ülikool

Hiljuti saabus Moskvast tagasi Tartu Üliõpilasmeeeskond, kes võitis osa Moskva III laulupeost. Pidustused algasid kontserdiga Moskva Riikliku Konservatooriumi ees asuva P. I. Tšaikovski mälestussamba juures. Koor esines ka lõppkontserdil Lužniki spordipalees, anti kontserte mitmel pool linnas. Meelde jääb oli kohtumine K. S. Stanislavski ja V. I. Nemirovitš-Dantsenko nimelise Moskva Riikliku Muusikateatri kollektiiviga (foto).

SÜVENEGEM pedagoogika ja psühholoogia probleemidesse

Pedagoogikateadlaste järele on vajadus meie väikeses liiduvabariigis suhteliselt piiratud. Üsna tagasihoidlikes raamides püüab nende ettevalmistamise ülesannet täita Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna eesti keele ja kirjanduse osakonna baasil tegutsev pedagoogika ja psühholoogia eriharu. Individuaalplaani korras võivad sellele erialale spetsialiseeruda ka teiste osakondade üliõpilased.

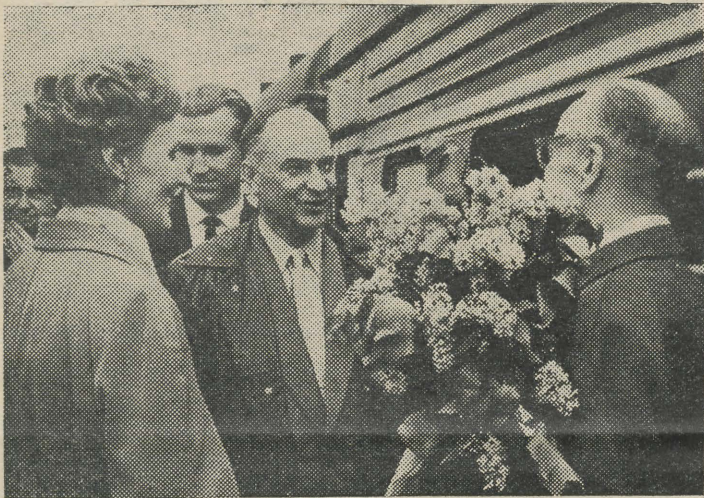
Õppetöö selles eriharus on korraldatud nii, et esimesel ja teisel kursusel õpivad kõik eesti keele ja kirjanduse osakonna üliõpilased ühise õppeplaani alusel. Alates kolmandast kursusest toimub jagunemine eriharude järgi. Statsionaarses osakonnas eraldatakse eriharu jaoks 4–6 tundi nädalas, mittestatsionaarses osakonnas kümme tundi semestris. Kõnesoleva eriharu aineteks on erikursused ja eriseminarid psühholoogias ja pedagoogikas, praktilised tööd psühholoogias, valitud peatükke pedagoogika ajaloo ja üks kursuse- ning üks diplomitöö üliõpilase enda valikul kas pedagoogikas või psühholoogias.

Siiani on pedagoogika ja psühholoogia eriharu üliõpilased diplomitöödena esitanud huvitavaid originaaluurimusi kommunistliku kasvatus, pedagoogilise psühholoogia ja eesti kooli ajaloo alalt. Käesoleval kevadel käsitleti mitmes diplomitöös raskesti kasvatatavuse probleeme. Mittestatsionaarsele üliõpilasele A. Klinkile määrati uurimuse «Õpilaste iseseisev töö algkooli emakeeletundides» eest üliõpilaste teaduslike tööde võistlusel II auhind ja üliõpilasele V. Kaljale töö «Ado Grenzstein pedagoogina» eest samuti II auhind.

On soovitatav, et pedagoogika ja psühholoogia eriharu valiks esmaajoones need mittestatsionaarsed üliõpilased, kellel on mõneastane pedagoogilise töö staaž. Pärast seda, kui nad ülikoolis õppides on süvenenud pedagoogika ja psühholoogia teoreetilistesse probleemidesse, oleks neid võimalik rakendada tööle mitmesugustes metoodilistes asutustes (Vabariiklik Õpetajate Täiendusinstituut, rajoonide pedagoogilised kabinetid) ja pedagoogilistes uurimiskeskustes.

A. ELANGO,
pedagoogikateedri juhataja

TAGASI MOSKVA

Moskva üliõpilaste palvel esinemas Moskva Riikliku Ülikooli ühiselamul. Sadas lilli ja kuulajad polnud kiitusega kitsid. «Kõige meeldivam mälestus Moskva-reisilt», on koori liikmete arvamus. Lahkumisel olid paljud uued ja vanad sõbrad saatma tulnud (fotol).
A. NILSONI foto

Tüdrukule, kes ehitas linna

Ma näen sind salliseotult,
viltisjalu,
kui hommik alles
päevaks ahetab.
Siis kerkib esimene korstnasuits.
Su põskedel
on kibe tuisuvalu
ja labakud
siis puldankindaiks vahetad.

Ma näen sind
küünalikeses lümemõllus,
mis tormiks paisub
ja siis märtsi koob.
Su pilku, tüdruk,
mahub palju hellust,
kui külmad kivid
majadeks sa laod.

Su põskedel
on kibe tuisuvalu,
kui salli kohmaskäsi
kinni seod.

Hall väsimus
sul tuikab õhtuks jalus,
kuid rõõmsad
on su silmad ja su peod.

Saab valmis linn,
mis ehitad,
ja siis
rong hingelõikavalt
taas hüüab: «Teele!»

On palju paiku
veel me suurel maal,
kus külmad kivid
laod sa koduleedeks.

Jääb maha linn...
On kurb sul teele minna.
Head aega, linn,
kui kuldseid õunu täis.
Need tuled süütas
sinu käsi sinna
ja jalg su enda tehtud
teedel käis...

Ees on sul, tüdruk,
sootuks uued rajad,
kus tuisik veel pilgarit
peab üksinda,
kuid homme
saabud Sina,
ehitaja!

Hall kivi kuuletub,
jääb vakka tuisik.
Siis kerkib esimene korstnasuits.
Ja laulavad kui valges kooris
majad:
«Sa, tüdruk, oled
meie ehitaja!»

HELGI MÜLLER

TÄHELEPANU, TÕLKEHUVILISED!

ÜTÜ võõrkeelte ring korraldab ka käesoleval aastal

TÕLKEVÕISTLUSE.

Võistlusele võivad kõik TRÜ kollektiivi liikmed esitada tõlkeld inglise, saksa ja prantsuse keelest eesti keelde.

Silmas tuleb pidada järgmist:

- tõlkida võib nii luulet kui ka proosat;
 - proosatõlkeks tuleb valida suhteliselt lühem pala (novell, laast, terviklik katkend suuremast teosest);
 - žürii käsutusse tuleb anda ka tõlgitu originaal (võib esitada ärakirjana tööga koos);
 - esitavatel tõlgele ei tohi olla varem trükitud ilmunud (küll ei ole keelatud tõlkida mõnd juba varem tõlgitud teost);
 - tööd esitada loetaval kujul, märgusõnaga varustatult, autoriandmed lisada sama märgusõna kandvas kinnises ümbrikus;
 - tööd võib viia TRÜ ajalehe toimetusse (võib lasta ka toimetuse kirjakasti) või anda mõne võõrkeelte ringi juhatuse liikme kätte;
 - võistluse tähtaeg orienteeruvalt on käesoleva aasta novem-ber;
 - võistlus on auhinnaline.
- Ootame kõigi asjahuviliste julget ja arvukat osavõttu!
Võõrkeelte ringi juhatuse

Uuele tööle

Neil päevil lahkus ülikooli teenistusest õppeosakonna juhataja Ülo Saag, et rakendada oma jõudu ja energiat edaspidi põllumajanduse alal kolhooside ja sovhooside tootmisvalitsuses.

Sm. Saag töötas ülikooli õppeosakonnas pärast õigusteaduskonna lõpetamist ligi kümme aastat, olles alul dispetseriks, hiljem praktika juhendajaks ja viimased kuus aastat õppeosakonna juhataja ametkohal, kus näitas üles printsipiaalsust ja häid organisatoorivõimeid.

Ülikoolis tehtud töö eest pälvis sm. Saag meie kollektiivi tunnustust, lugupidamist ja tänu. Seoses asumisega uuele vastutusrikkale tööle avaldas Eesti NSV Riikliku Kõrgema- ja Keskerihariduse Komitee esimees oma käskkirjas sm. Ü. Saagile tänu kauaaegse laitmatu töö eest ülikoolis.

Õppeosakonna kollektiiv soovib sm. Ülo Saagile jõudu ja palju edu ning loodab, et tema kauaaegsed töökogemused ülikoolis aitavad veelgi tugevdada sidemeid alma materi ja põllumajanduse vahel meie kodumaa hüvanaguks.

ELU NÕUAB PALJU

«Ema ei ole kodus.»

Heleda hääle omanik on hakkaja moega tüdruk, toimekas ja asjalik. Tõmbab ukse praokile ja tahab teada, mida tädiil vaja. Pole see ju mingi ime, et nende ema küsitakse, nende ema, kes nii kallis on, kuid nii harva kodus saab olla. Rääkigu nüüd küllaline asi ära, küll tema ütleb ilusasti edasi kõik, mis vaja. Ema rutust näib tütrelegi jätkunud olevat. Ja ega siin pikka pidu olegi. Juba kostab mähkmeis mehehakatise nõudlik kutse. Näete ise, vennake ei saa ju ilma temata... Ah, tegemist on käed-jalad täis. Toad on korras. Tipp-topp. Küllap siingi on mängus see väike käsi. Talle meeldib toimetada ja õiendada. Nii saab natukenegi suurte moodi olla, oma ema moodi, kellel alati nii kiire on...

Evi Auling on EPA ametiühingu komitee massilise kultuuritöö sektori liige. Seda tööd on tehtud ja tehakse praegugi mitut moodi; üks ajab plaanis linnukest taga, teisel on töö ise tähtis. Viimaste hulka kuulub ka tema. Huvitavaid kohtumisi kirjanike ja heliloojatega mäletatakse veel kaua. Temale usaldatud õhtute õnnestumises võib alati kindel olla.

Omaloomingu konsultandina on tal tulnud head nõu anda nii mõnелеgi noorele katsetajale. Ja nad on sellest targemaks saanud. Ent tervis mängib vahel vempe. Siis peab armsakssaanud tegevuse asemel voodisse heitma.

Aastate eest lõpetas ta TRÜ vene keele ja kirjanduse osakonna ning õpib praegu kaugõppe teel saksa keelt. Kas siis ühest diplomist oli vähe? Ei tea. Ta isegi ei oska sellele vastata. Ei raatsinud lihtsalt õppimist jätta, ja saksa keel huvitas. Küllap ta vist mõtles samuti kui tööline, kes peale oma tööpingi käsitsemise ka teiste operatsioonidega tutvus. Ehk läheb tarvis... Ja läkski. Eesti Põllumajanduse Akadeemias oli nappus õppejõududest ja just võõrkeelele esitati nüüd suuremaid nõudmisi. Evi Auling ei jätnud kateedrit hätta.

Pärast keskööd. Aken Lenini väljaku ääres on valge. Lava juures toolil on keegi jalad enese alla tõmmanud. Oolamp heidab hajutatud valgust istuja tagasihoidlikku ja sümpaatsesse näkku. Naisel on pisut väsinud ilme. Vilunud käsi veab punaseid jooni. EPA kaugõppijate tööd... Parandamata vihikute hulk näib endale pähe võtnud olevat mitte kahaneda. Veel ja veel... Pehmes voodis oleks praegu nii hea. Aga siis tuleb veel oma kontrollitööd teha. Sessioon on lähedal, tähtsajad ei armasta möödalaskmist. Ja uus perekonnaliige, tema ei arvesta midagi. Esialgu ta ainult segab ega mõista, et emal on peale

temaga tegelemise veel teisigi asju. Õppimisega oli siis raske. Tööd kuhjusid. Eksam näis vägikeelga vedavat: kas sina või mina. Ent eksamilehtedele jäid püsima «neljad» ja «viied» nagu varemgi. Kui juba kord midagi teha, siis hästi. Kuidas sa oma õpilasteltki nõuad, kui enesel asjad laokil.

Otsustava liigutusega lükkab käsi silmle langenud juuksetuka kõrvale, sulg torgatakse tindipotti ning jälle täitub leht lehe järel parandustega. Ja sulle on tööd...

Ainult see, kes ise on olnud kaugõppes, mõistab, mida tähendab õppida töö kõrvalt. Tõsi küll, loenguil pole vaja käia, aga kas see «pole vaja» nii väga rõõmustabki. Tema igatahes käib statsionaarsete loengutel. Loeng loengu järel, kursus kursuse järel, kuundani välja, ilma midagi olulist vahele jätmata. Ilma midagi vahele jätmata... Võib-olla see ongi kõige tähtsam. Annad kord endale järele, hakkab kiusatusekuradike järjest sagedamini võõrsil käima ja viimaks on ta majas peremees.

Ah, et minust kirjutada? Mida siis? Ei, tõepoolest... Pole ju midagi erilist. See ja see sealt ja sealt oleks palju rohkem tutvustamist väärt.

Vaikne ja märkamatu. Teda ei pane nagu tähele. Tema teed määrgivad ainult teod. Ainult! Mida siis veel? On ta kangeline? Ei tea. Ta on kõige harilikum, ent samal ajal kõige rikkam inimene.

E. BRAND

Tartu Riiklik
Ülikool 3

ARVAMUSI!

ha seda üdreegiiks? Nii saaks loenguid vahendada minimumini, kusjuures neis puudutatakse probleeme, mis otseselt seovad vastavat distsipliini kitsama spetsiaalsusega ega ole üldteostes küllaldaselt käsitletud. Võimaluse korral kasutada seminare. Selline praktika välidiks ühtlasi tööpinge ebatervet kuhjumist eksamisesseoonile.

Tuleb ilmingimata segitada, mis nimele on vastavas aines hädavajalik teada, ja mis ainult koormab mälu lühikeseks ajaks enne eksamit. Ei saa ju segi ajada, kas miski aine on tarvilik üldse või mililisel määral ta seda on. Nii teeb aga sm. Rebane, kes asub mitteprofileerivate teaduste proportsioone kaitsma väitega, et need ained on ju tarvilikud. Tore küll, kui sööklas kaitstaks ülesoolatud suppi sama loogikaga: aga sool on ju vajalik!

Spetsiaalainetest arvab sm. Rebane, et neid peab igauks iseseisvalt uurima, seega pole nende protsenti vaja tõsta. Loomulikult nõuavad spetsiaalained eriti palju iseseisvat tööd. Kas saab aga sellega piirduda? Mida sügavamale mingisse teadusesse tungida, seda komplitseeritumaks muutuvad probleemid, seda raskemini kättesaadav on kirjandus. Just siin läheb vaja professori pika aja järele kogutud teadmisi. Lõppede lõpuks annab ülikool ka spetsiaalsuses ainult alused tulevaseks tööks.

Sm. Rebane ei usu olukorra parandamise õppeplaanide muutmise teel, aega iseseisvaks tööks aga nõuab. Kust seda siis hankida? Vastus: «Ja kui aega ei jätku, tuleb seda leida (kasvõi kavalusega, kui muidu ei saa)». Lause esimene pool nõuab suverelikult lausa jumalikke võimeid — mitte millestki tuleb teha midagi.

Kahjuks ei saa me osa V. Rebane kavalest, ja meie jääbki uuseks, kuidas seda imet läbi viia. Kas soovitatakse meile loengul vaikselt erialast kirjandust lugeda või hoopis minema hiiuda? Ei tundu olevat nagu vajadust propageerida niigi üldtuntud «iseseisva töö meetodeid».

Lõppkommentaaris jõuab sm. Rebane veelgi üllatavamale järeldusele: «Jääb tunde vähemaks ühes aines, tuleb seal rohkem iseseisvat tööd, ja vastupidi. Niisiis — nokk kinni ja saba lahti». Tuleb välja, et ka iseseisvast tööst pole kasu — tegemist on ikkagi palju. Nagu võitleks keegi töö vastu üldse, mitte selle eest, et tööd paremini ümber korraldada!

Lisaks eelmainitud «lahendusele» pakub sm. Rebane individuaalplaani. Viimaste osa peab kahtlemata järele tuleks. Ometi ei saa sellest ka tulevikus laiatarbekaupa, mida võib soovi korral võtta või võtmata jätta. Individuaalplaani jääb ikkagi piiratud arvule üliõpilastest, ja üldist olukorda nii ei lahenda. Ja kuidas saab siis üliõpilaste kasvatamise ja ühiskondliku aktiivsusega? Võtad lihtsalt individuaalplaani ja jätad probleemi kaastastele maadlemiseks! Kõnelemata juba «kavaldamisprogrammi» kasvatustlikkusest.

Vaadelgem veel küsimust pedagoogidest ja «isepäistest enõpetlastest». Mis puutub viimastesse, siis meie ei ole juhtunud veel ühtegi selle tüüpi esindajat nägema. Nõukogude ühiskond ja ka teaduse enda areng tegid lõpu eraldatud noomitsemisele. Asi pole siiski ebamääras terminis. Mõnikord võib kuulda väidet, nagu ei vajaks pedagoogid mingit teadust — õppigu ainult lapsi kohtlema (pedagoogika, pioneeritöö jne.). Selle väitega tõrjutakse tagasi pedagoogilise kalla-

kuga osakondade üliõpilaste taotlused parandada teaduslikku ettevõtmist (õppeplaanide ümberkorraldamise ja iseseisvaks tööks vajaliku aja garanteerimisega). Taoline vaade on lühinägelik, eriti kui arvestada tänapäeva teaduse arengut. Siinkohal lausub sm. Rebane tõesti kuldaväärt sõnad: «Tänapäev kõrgem haridus pole oma tasemelt küllaldane kõrgemaks hariduseks kümme-kümne aasta pärast.» Võiks lisada, et sageli pole ta küllaldane ka keskhariduseks. Pedagoogil peavad olema põhjalikud teadmised oma eriala alustest ja meetoditest + teaduslik maailmavaade. Vaid selle baasil suudab ta edaspidi olla kursis nii oma spetsiaalsuse kui ka kogu teadusliku mõtte arenguga, hinnata ja õpilastele selgeks teha uute avastuste väärtust. Mõnikord vilksatavad arvamusel, et meie lõpetajad tunnevad hästi eriala, ei saa aga lastega hakkama. Vähemalt väite esimese poolega ei saa nõustuda. Selline hinnang peab silmas ainult momendil antava kooliõpetuse taset, ja jääb rahule selle tasemega. Ülikooli vastuvõtukomisjonides kuuleb teistsugust juttu: keskkoolist pärit teadmised on pinnapealsed, sageli vananenud; puudub ettekujutus tänapäeva teaduse põhiprobleemidest. Vastutus lasub suuresti õpetajail (kuigi osa süü on ka vananenud programmidel). Nõue ümber korraldada kõrgema kooli õppetöö ei pea silmas mitte ainult «päristeadlasi», vaid taotleb samavõrd ka pedagoogide taseme tõstmist.

On aeg viia arutlused vajalikest muudatustest uuele tasemele. Sm. Rebane vastuväiteist hoolimata näib üldiselt selge olevat, et õppeplaanid vajavad läbisõlmumist. Muidugi kaasneb sellele muude abinõude ja üm-

(Järg lk-1 4.)

ORIENTEERUJATE SUURHOOAEG

Teooria on orienteerujale hädavajalik. Kohe selgub, milline taktika soovitatakse valida. A. KIVISTIKU foto

Leningradiga, nii I kui II koosseis 12. kuni 15. juulini Leedu ja Lätiga. Esmakordselt toimuvad tänava sügisel, nimelt 30. septembril Balti liiduvabariikide kõrgemate koolide orienteerumiskoolide esivõistlused.

A. KIVISTIK

Uusi featmefeseid Teaduslikus raamatukogus

Великая Октябрьская социалистическая революция. Библиографический указатель документальных публикаций. Москва 1961. 372 lk.

История советского общества в воспоминаниях современников. Аннотированный указатель мемуарной литературы. Ч. 2. вып. 1. Журнальные публикации 1917—1927. Москва 1961. 252 lk.

Художественная литература. Каталог-прейскурант на покупку и продажу библистических и антикварных книг. Москва 1961. 562 lk.

Экономическая жизнь СССР. Хроника событий и фактов 1917—1959. Москва 1961. 780 lk.

Экономика капиталистических стран в 1960 году. (Экономические развитие страны). Москва 1961. 442 lk.

Международные отношения. (Библиографический справочник 1945—1960 гг.). Москва 1961. 406 lk.

Н. П. Елисеев, Е. П. Юпатов. Научно-исследовательские и культурные учреждения Великобритании. Москва 1961. 178 lk.

Д. Н. Прилуцкий. Библиографический справочник. Холодильная техника 1956—1960 гг. Москва 1961. 136 lk.

Семиязычный словарь по телевидению, радиолокации и антеннам. Инглише, вене, прантсусе, испанна, итаалиа, hollandi ja saksa keeles. Москва 1961. 244 lk.

Что читать по физике и астрономии. Аннотированный указатель учебной, методической и научно-популярной литературы по физике и астрономии в помощь учителю средней школы. Москва 1961. 224 lk.

Deutsches Schriftstellerlexikon. Von den Anfängen bis zur Gegenwart. Weimar 1961. 651 lk.

M. Nicholson. A Dictionary of American-English Usage. Based on Fowler's Modern English Usage. New York 1957. 671 lk.

Medicina Fennica. Bibliography of Finnish Medicine. 31. 1959. Helsinki 1961. 231 lk.

ON...

(Algus lk-1 3.)

berkorralduste kompleks, mis kõik kokku peavad avama tööle ülikoolis uued perspektiivid. Talvel toimunud arutlustel esitati hulk asjalikke ettepanekuid. Nüüd on tarvis need ettepanekud hoolikalt läbi vaadata ja liita ühtseks tervikuks. Tuleb põhjalikult kaaluda, milliseid aineid loenguplaanides käripida ja kui palju, millistes ainetes üle minna iseseisvale tööle, kuidas tagada iseseisva töö viljakus. Kõike seda peab tegema teadusliku konkreetsusega: arvulis-objektiivselt uurimused õppeplaanide vastavusest tegelikkuse nõuetele, võttes arvesse eelnevate

muudatuste tulemusi ja spetsialistide tulevasi vajadusi (selleks viia läbi küsitlusi lõpetanute hulgas). Teda tuleks seda laialt ühiskondlikul alusel, mitmete organisatsioonide koostööna. Kokkuvõttes ja järeldused uurimustest tuleks läbi arutada avalikel dispuutidel.

Selge on, et praegu üleliiduliselt käimasolevad vaidlused viivad tähtsatele muudatustele kõrgema hariduse süsteemis. Seepärast on vajalik, et juba aegsasti selge oleks, mida konkreetselt teha meie töö parandamiseks.

T. SOIDLA
J. RÄHESOO

KOMMENTAAR KOMMENTAARILE

Ilmne on, et sm-d J. Rähesoo ja T. Soidla on mõned olulised momeendid minu kommentaarist kahe silma vahele jätanud või pole nad kommentaaride mõttest täielikult aru saanud.

Ma pole tahtnud ega ei kavatsen ka kunagi praegusi õppeplaanide kaitsma hakata. Nad ei ole kõige otstarbekamad. Teisest küljest: me ei vaidle niivõrd selle üle, mida õppida ülikoolis, vaid eelkõige selle üle, kuidas õppida. Seega mitte niivõrd, mida teha, vaid eelkõige, kuidas teha. Ja Peet Lepiku poolt pakutud lahendus proportsioonide muutmise teel ei ole sammuks edasi. Rõhutan veel kord: õppeplaan on viimastel aastatel ses suhtes korduvalt muudetud ja küllap muudetakse tulevikuski, kui me vanaviisi edasi läheme. See ei ole väljapääsuks nõiarist, vaid nn. «täisvalamise» meetodi jätkamiseks, olgugi küll, et uuel kujul.

Peab aga ütlema, et Peet Lepik on üpris subjektivistlikult kõnelnud ühe või teise õppeplaanis oleva aine vajalikkusest. Tema subjektivism aga tingib ka vastuväidete ära kuulumise, et asja üle objektiivsemalt otsustada. Kui Peet Lepik üksi kõneleks nii, oleks see vaid pool häda ja võib-olla poleks siis mõtet sellest ajalehe veergudel juttu teha. Asi on aga selles, et nii mõtlejaid on rohkem. See viib tema lähenemisviisi juba laiemale pinnale ning sellest tuleb kõnelda. Ilmselt viib see lähenemisviisi meid nende seltsimeeste maailmavaatelse väljakujunemise juurde. Kui see on aga nii, siis ei või ega saa me sellest mööda minna.

Kuidas teha? Kordan: minu arvates on tarvis leida vahendeid, et üliõpilasele rohkem vaba aega iseseisvaks tööks anda, sellise iseseisva töö jaoks, kus teda täielikult usaldatakse ja kus ta ka täit vastutust kannab. Olen ühel nöl sm-te Aleksandrovi, Nesmejanovi ja veel mõne teise seltsimehega, kelle arvamus meie ajalehe veergudel ära ei toodud (ilmusid ajalehes «Известия»). On tarvis rakendada kaasaja tehnika vahendeid täiel rindel, sest keskajast pärit meetodid ja vahen-

VASTUVÖTUST kaugõppeosakonda

Käesoleval aastal võetakse Tartu Riikliku Ülikooli Kaugõppeosakonda I kursusele vastu uusi üliõpilasi järgmistesse teaduskondadesse:

- Ajaloo-Keeleteaduskonna eesti keele ja kirjanduse, vene keele ja kirjanduse, romaani ja germaani keelte ja kirjanduse, ajaloo, raamatukogunduse ja bibliograafia osakonda;
- Füüsika-Matemaatikateaduskonna matemaatikaosakonda;
- Bioloogia-Geograafiateaduskonna bioloogia- ja geograafiaosakonda;
- Majandusteaduskonna rahanduse ja krediidi, kaubandusökonoomika ja kaubatundmise osakonda;
- Õigusteaduskonda;
- Arstiteaduskonna stomatoloogia-, farmaatsia- ning kehakultuuriosakonda.

Ülikooli Kaugõppeosakonda võetakse vastu neid kodanikke (vanust arvestamata), kellel on lõpetatud keskkool ja kes on edukalt õendanud sisseastumiseksamid.

Avaldusi võetakse vastu kuni 31. juulini 1962. a. Avaldus tuleb esitada TRÜ rektori nimele järgmise lisaga:

iseloostus ülikooli astumiseks, keskkharidust tõendav dokument (originaal) koos lihtärakirjaga, diplomi esitamisel ka hinneteleht,

elulookirjeldus,

arstiteend (vorm nr. 286),

neli ülesvõtet (ilma peakatteta, suurus 3x4 cm).

Ülikooli saabumisel tuleb täiendavalt esitada pass ja sõjaväepilet või sõjaväe arvelevõtmise tunnistus. Avaldused tuleb adresserida TRÜ vastuvõtukomisjonile (Tartu, Ülikooli tn. 18).

Vastuvõtteksamid toimuvad üldreeglina 1.—15. augustini 1962. a. Tartu Riiklikus Ülikoolis. On lubatud vastuvõtteksamid sooritada ülikooli suunamiskirja alusel soovija elukoha lähedases kõrgemas õppeasutuses.

Vastuvõtukomisjon võtab üliõpilasi vastu sellises järjekorras. Sisseastumiseksamiteta võetakse ülikooli vastu Suurest Isamaasõjast osavõtnud, kes on lõpetanud keskkooli kiitusega või autasustatud kuld- või hõbemedaliga «Väga hea õppeedukuse ja eeskujuliku käitumise eest», ja kesk-eriõppeasutusi kiitusega lõpetanud. Nimetatud isikute vastuvõtmise ülikooli toimub nõuetekohase avalduse ja lisade esitamise korras.

Väljaspool konkurssi võetakse vastu Suurest Isamaasõjast osavõtnud isikud, samuti lõpetatud keskkharidusega ohvitserid, kes on NSV Liidu relvastatud jõudude koosseisust vabanenud, juhul kui nad on edukalt sooritanud sisseastumiseksamid.

Pärast eespool nimetatuid võetakse väljaspool konkurssi vastu isikud, kes töötavad valitud või sellele lähedasel erialal vähemalt 2 aastat.

Olejäanud kohtadele võetakse vastu sisseastumiseksamite hinnete järgi, lähtudes iseloostustest.

Isikud, kes on keskkooli lõpetanud kuld- või hõbemedaliga, samuti kesk-eriõppeasutuse kiitusega lõpetanud võetakse muude võrdsete tingimuste korral vastu esimeses järjekorras.

Sinu MEELESPEA

KOGUNEMISE AJAD sõiduks objektidele on järgmised:

* Tartu objektide I vahetus koguneb 3. juulil kell 16, II vahetus 1. augustil kell 16 ülikooli aulasse.

* Viljandi maaparanduslaagrisse sõitjate I vahetus koguneb 3. juulil kell 14, teine vahetus 1. augustil kell 14 ülikooli peahoone juurde.

* Tori maaparandustöödele sõitjate I vahetus koguneb 3. juulil kell 14, II vahetus 1. augustil kell 14 ülikooli peahoone juurde.

* Abja maaparandustööde I vahetus peab kogunema 3. juulil kell 13, II vahetus 1. augustil kell 13 ülikooli peahoone juurde.

* Narva objektidel tööle asujate I vahetus koguneb 3. juulil kell 12, II vahetus 1. augustil kell 12 ülikooli peahoone juurde.

* Sirgalasse sõitjate I vahetusel on kogunemine 3. juulil kell 10 ülikooli peahoone juures.

* Kõigil kolhoosidesse sõitjatel koguneda peahoone juurde 3. juulil kell 15.

Elva rajooni Hellenurme kolhoosi sõidab ravisakonna I kursuse 1. ja 2. rühm.

Viljandi rajooni Akadeemik Viljamsi nimelisse kolhoosi sõidab ravisakonna III kursuse 5. ja 6. rühm.

Elva rajooni Palupera kolhoosi sõidab ravisakonna II kursuse 11. ja 12. rühm.

Tartu rajooni «Arengu» sovhoosi sõidavad stomatoloogiaosakonna II kursuse üliõpilased.

STAABIÜLEMATEKS ON:

Narva I vahetuses Jaan Napa (Õigusteadusk. IV kursuselt), II vahetuses Tiit Maasik (inglise filoloogiosaakonna I kursuselt); Sirgala I vahetuses Vladimir Sirotkin (ravisak. I kursuselt);

Tartus on staabiülemaks Mati Pedari (Õigusteadusk. II kursuselt);

Tori I vahetuses Viktor Piirmann (Õigusteadusk. IV kursuselt), II vahetuses Jaano Odar (Õigusteadusk. I kursuselt);

Viljandi I vahetuses Ann Õun (füüsikaosakonna I kursuselt), II vahetuses Raivo Padar (Majandusteaduskonnast);

Abja I vahetuses on Kusta Kuma (füüsikaosakonnast), II vanetuses Kai Tanimäe (füüsikaosakonnast).

PEA MEELES, et peale pesu ja muude rõivastusesemete tuleb võtta kaasa tööriistad, samuti toidunõud (kruus, taldrik, nuga, kahvel, lusikas), aga ka voodivarustus, mida saab ühiselamutest.

*

Teisipäeval, 19. juunil kell 15 on ülikooli komsomolikomitee ruumides

STAABIÜLEMATE NÕUPIDAMINE ELKNU TRÜ Komitee

Lõpuaktused toimuvad järgmiselt:

Majandusteaduskonnas 19. juunil kell 12.

Õigusteaduskonnas 23. juunil kell 14.

Bioloogia-Geograafiateaduskonnas 28. juunil kell 12.

Füüsika-Matemaatikateaduskonnas 28. juunil kell 16.

Arstiteaduskonnas 30. juunil kell 12.

Kehakultuuriosakonnas 30. juunil kell 15.

Ajaloo-Keeleteaduskonnas 2. juulil kell 16.

Majandusteaduskonnas (Tallinna grupp) 3. juulil kell 12.

TEADAANNE

Kolmapäeval, 20. juunil kell 10 algab ülikooli klubis (Tähe tn.) linna rahvakohtu avalik

VALJASOUDUSTUNG.

Arutatakse astronoomiaosakonna I kursuse endise üliõpilase Linda Kuhja süüasja.

Toimetaja H. PEEP

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет»). г. Tartu Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbr hind 2 kop. Tellimise nr. 5428. MB-04278

MAJANDUS- JA ÕIGUSTEADUSKONNA LÕPETAJAIL (PILDIL) ON JUBA DIPLOMID KÄES, EILE ANTI NEED KA BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKONNA JA FÜSIKA-MATEMAATIKATEADUSKONNA LÕPETAJAILE, HOMME ON KORD ARSTITEADUSKONNA, ESMASPÄEVAL AJALOO-KEELETEADUSKONNA KÄES, TEISPÄEVAL TULEB LÕPUAKTUSELE AULASSE MAJANDUSTEADUSKONNA LÕPETAJATE TALLINNA GRUPP NING ONGI KOGU TÄNAVUNE LEND LAIALI LÄINUD.

Parem kuluda kui roostetada

Alma mater, paljude laste ema, on sel päeval uhke ja nukker korraga. Pereheitmise sünnib küll igal kevadel ja alati läheb uus sülem välja, ent ikka on meel kurb. Nüüd ta alles tunneb, mida need noored talle tähendasid. Milleks siiski kurvastada? Õigusteaduskonna selleaastase Jennu pärast võib ta täiesti muretu olla. Hea kollektiiv, saavad omavahel ilusti läbi. Otsekohesed, sirge joonega. Neljakümne kaheksast lõpetajast kuulub partei ridadesse kolmkümmend kaks. Nii tublisid pole kunagi olnud. Ja kui üheksateist inimest olid kogu aeg käeulatuses, siis kakskümmend üheksa tulid paar korda aastas, jutustasid oma tööst ja õpinguist...

Marss äratib mõtteist. Oled järsku uhke ja rõõmus. Elu paistab olevat otsast lõpuni kaunis ja hea. Siinsamas naeratad ilma mingi põhjusega naabrile. Aga... ja nüüd poeb neile kahtlusevine uuesti põue. Kas nad suudavad?

Räägib kursusehoolidaja R. Auling. Jah, retsepti ei saa teile ju kaasa anda. Oled ise mees, küll siis teised susi lugu peavad. Üksi käies võid komistada, rahvaga koos mitte. Rahvaga koos...

Kuidas käib jurist rahvaga koos? Ta näeb ju seda osa rahvast, kes on elu ratas vahele jäänud. Aga sa pole mitte ainult süüdimõistja, karistaja, vaid ka kasvataja. Ja, ja... Sa kuulsid õigesti. Tulevane jurist on jurist-pedagoog. Inimest mülkast välja tõmmata on raske, kuid inimene peab ju inimesele olema sõber, vend ja seltsimees...

KAKS MARSRUUTI

Füüsika-Matemaatikateaduskonna agitbrigaadi ülesandeks oli tutvustada õppimisvõimalusi nimetatud teaduskonnas. Esimene marsruut: Tõrva—Abja—Viljandi—Suure-Jaani—Vändra—Pärnu.

Väga ilus ilm (haruldane juhtum sel kevadel) ja omalaadse autobussi «Gauja» 120-kilomeetriline tunnikiiirus tõid suurepärase meeleolu Tõrva sissesõitmisel.

Viiekümne ühe abiturienti («läbitöötamiseks» lubas direktor täpselt tund aega. Vaneminsener E. Tamm, aspirant J. Reimand, dotsent V. Past, aspirant P. Viies ja üliõpilane L. Kägi pidid igaüks 8 minuti jooksul abituriumile selgeks tegema, millised rõõmud ootavad neid, kes valivad füüsika, keemia, matemaatika või majandusteaduse.

Tunni aja sisse mahtus veel väike filmi — «Fragmente füüsikute fakulteedist», mis oli füüsikute poolt spetsiaalselt keskkooliõpilaste jaoks tehtud.

Kohtumine Viljandi abiturientidega pidi toimuma laupäeva õhtul. Kui kohale tuli vaid neli abiturienti, leidsime esimest korda, et agitbrigaadi ideel on ka puudusi. Kahtlusteks andis ainet ka Suure-Jaani Keskkool, kus ilusal pühapäeval päeval ei tulnud kooli ühtki abiturienti. Oppealajuhataja ei olnud meie tulekut informeeritud ja viibis koolis juhuslikult. Me ei näinud küll abituriente, kuid nägime koolimaja. See on seest veel ilusam kui väljast ning temaga ei suuda võistelda ükski Tartu kool. Raske uskuda, et nii puhastes ruumides õpivad reaalsed lapsed, mitte aga mingid ideaalsed olevused.

Vändrasse sõitsime juba eelarvamusega. Ees ootas aga üllatus: füüsika-, keemia- ja matemaatikaõpetajad olid koolis ning nendega koos kuus täppisteadustehuvilist. Jutuaajamine toimus soojas ja sõbralikus õhkkonnas. Kooli füüsikakabinet on aga esmaklassiline: seal oli võimalik teha kõiki neid töid, mida ülikoolis üldfüüsika praktikumis.

Meil hakkas kujunema arvamus, et maakeskkoolides teevad õpetajad aine õpetamisel ära hoopis suurema töö kui linnakoolides, et maakoolid on linnakoolidest väga paljuski ees.

Agitbrigaadi teiseks marsruudiks oli Tallinn. Kohtumine oli ette nähtud argipäeva õhtul Tallinna Pedagoogilise Instituudi ruumides. Igasse kooli oli teatatud. Suurest pealinna abiturientide perest oli kohal neli õpilast. Meid oli kolm. Iga asjahuviline sai individuaalse konsultandi.

Reisid on läbi ja aeg kokkuvõtete tegemiseks käes. Teaduskondade tutvustamine on vajalik. Mõnes koolis oli näiteks Füüsika-Matemaatikateaduskonna profiilist hoopis vale ettekujutus. Tutvustavat reisi ei tohi aga jätta kooliaasta lõppu. Ei sobi ka laupäevane ja pühapäevane päev. Parimaks ajaks näib olevat tundide aeg — kõik õpilased on siis koos.

Aga võib-olla on veel paremaid propageerimisvahendeid?

V. KRAAV

juba siis, kui Heldur oli pikemat aega Taageperas sanatooriumi kultuuriorganisatoriks.

Arno Tarik on samuti tõsine töömees. Võib-olla saab tasi kunagi silmapaistev teadlane? Kes teab... Enne aga vaja töötada ja ringi vaadata, et pärast selle kõige õigema koha üles leiaks.

Teadus köidab ka kriminaalõiguse ringi endist vanemat Agra Coldersit. Ülikoolis on ta tuntud suure vaidlejana. Aga eks vaidlustes selgu tõde.

Järgmist diplomisaajat tunneb kogu ülikool. See on Eerik-Juhan Truuväli, ELKNU TRÜ Komitee endine sekretär. Igaüks võib arvata, kui palju tegemist oli terve ülikooli komsomolielu juhtimisega. Juba samal ajal statsionaarselt õppimine näib üle jõu käivat, Eerik aga suutis lõpetada kiitusega. Kuid kerge see polnud...

Nad tulevad ja tulevad: kiitusega kaugõppeosakonna lõpetanud Kiira Bövaltseva ja Gunnar Nuut ning paljud teised. Tušš, käepigistus, lilled. Lilled... küll on neid ikka palju. Ja igas õies on sõprade õnnitlus, soov, et nad alt ei veaks, et nad alati enese ja teiste vastu ausaks jääksid.

E. BRAND

Üleliiduline tunnustus

Üleliidulisel aspirantide ja üliõpilaste teaduslike tööde konkursil määrati esimese järgu diplom TRÜ aspirandile Aksel Haavale töö «Электроннографическое исследование влияния газов на структуру сублимированных слоев щелочногалоидных солей» eest.

NSV Liidu Kõrgema ja Keskerihariduse Ministeerium autasustas oma aukirjaga üliõpilaste parimate teaduslike tööde konkursil TRÜ üliõpilasi:

— Jevgeni Gabovitši töö «Частично упорядоченные дистрибутивные Ω-группы» eest,

— Advig Kirist töö «Нюкөгуде õigussüsteem ja kolhoosiõigus» eest,

— Kaljo Mitti, Oie Niinepuud ja Leo Tamme töö «Атриоventрикулаarne juhteaia muutustest reumaatilistel lastel» eest.

ALGUS ON TEHTUD, AGA SUUR TÖÖ SEISAB VEEL EES

20. juunil tuldi kokku ajalehe «Edasi» loominguiliste kohtumiste klubisse, sedapuhku ülikooli Õpetatud Nõukogu saalis eesmärgiga vedada joon alla «Edasi» veergudel toimunud diskussioonile ühiskonnateaduste õpetamise küsimuses.

Kokkuvõtte tegi avaartikli autor ülikooli õppeprorektor E. L. Mikkelsoor, kes märkis, et seekordne diskussioon oli veidi ebahariliku iseloomuga — altpoolt ülespoole ja et diskussioon oli vaid asja alguseks.

Põhiline oli mõttevahetuses: kuidas süvendada teadmisi, saavutada oskusi, seda, et teadmised ühiskonnateaduste alal muutuksid veendumusteks. Kas saab olemasoleva süsteemi parandamise läbi edasi või pole see võimalik? Jõuti järeldusele, et olemasolev õpetamissüsteem hakkab kahjuks juba ennast ammendama, ei võimalda enam lahendada probleeme, mis on esile kerkinud eriti pärast NLKP XXII kongressi. Kuidas siis paremini teha olemasolevates tingimustes? Väljapääs on ühtsuses ühiskonnateaduste programmides, mille kasuks räägib ka praktika (kaob dubleerimine, koordineerimatus). Ühtne programm aitaks üliõpilaste teadvuses alla kriipsutada marksismi-leninismi teooria komponendid ühtsust.

Mõttevahetusest osavõtjate enamik leidis, et tuleb nende komponentide õpetamise järjestust muuta. Muuta mitte muutmise pärast, vaid et teha hüpe edasi, uuele õpetamise tasemele. Uut järjestust on praktiseeritud varemgi. Meil oleks uueks filosoofia õpetamise jaotamine kaheks: filosoofia alused ja pärast nende omandamist üleminek ajaloolise materialismi alustelt poliitilise ökonomia kaudu filosoofia õppimisele tema nn. kõrgema matemaatika tasemel, s. o. filosoofia erikursus seostatult õpitava teadusalaga.

Selline filosoofiakursuse kahendamine toob peale muu kaasa positiivse momendina, et üliõpilase käsituses on pikem ajavahemik asja lahtimõistmiseks, filosoofia mõistmiseks. Ja siit üks mõte, mis klubiõhtul siin ja seal vilksatas, kuid selgel kuju ei saanud: kuid võrd otstarbekas on üldse eksamiitu vastu võtta otsekohe pärast loengukursuse ja seminaride lõppemist? Kas siin ei peaks mõni aeg, titleme semester, vahet olema, et üliõpilane saaks oma mõttet kindlasse korda seada ja ka iseseisvalt uurida?

Seejärel õpetatakse NLKP ajaloo kursust ajaloolis-probleemilise seotatuse baasil (nagu on vormistatud uues parteiprogrammis), seega NLKP ajaloolised kogemused strateegiliste etappide kaudu koos teadusliku kommunismi kursusega. Praegune kursuse ajalooline käsitlus viib selleni, et üliõpilased

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIORGANISATSIONI, REKTORAADI, ELKNU KOMITEE JA AMETI-ÕHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

REEDEL, 29. JUUNIL 1962

Nr.
20(525)
XV aastakäik

Head teed teile ellu, lõpetajad!

Pidulikult dekoreeritud aula, tušihelid, rektori sõbraliku käepigistusega üleantud ülikooli diplom... Õnnitlused õpingu- ja toakaaslastelt, sõpradelt, omastelt ning tuttavateilt.

Sul on põhjust tunda rõõmu ja rahuldust, sest üks Sinu elu suuri eesmärke on saavutatud. Sul on õigus tunda uhkust, sest palju kordaläinud tööd on jäänud seljataha: kui palju pingelisi loengutunde ja seminare, kui palju loetud raamatuid ja konspekte, kui palju närveerimist eksamissessionidel!

Aga samas on Sul kindlasti kahju lahkuda vanast ülikoolist, kursusekollektiivist, kus oli nii palju toredaid ning abivalmis seltsimehi. Kahju on lahkuda armsast Tartust — Sinu nooruse töö, unistuste, rõõmude ja esimese armastuse linnast.

Ees ootab Sind vilgas, alati uuenev ja uusi nõudeid esitav elu. See ei kohuta Sind, sest Sa pole sellest kunagi kõrval seisnud. Sa tunned elu nõudeid ja oled nende täitmiseks kogunud teadmisi ning oskusi. Sulle antakse diplom kui spetsialistile.

Kuid pea siiski meelest: diplom annab Sulle õiguste kõrval palju rohkem kaasa kohustusi, tõelisest spetsialistist oled Sa veel kaugel, selle diplomi annavad Sulle aastatepikkuse töö kogemused, Sinu õppimine pole sugugi lõppenud — algab vaid uus periood: õppimine kõige rangema ning nõudlikuma õpetaja — elu enese — silma all.

Kõigi teaduskondade lõpuaktustel kõlab üks põhiline soov: olge tublid nõukogude inimesed, töölage südamega, ärge kunagi häbistage oma diplomit ega meie ülikooli head nime.

Head teed teile ellu, lõpetajad! Olge maa soolaks igaüks oma erialal, aidake kõigiti kaasa selleks, et meie maa võiks üha kiiremate sammudega edasi minna. Püstitäi sammuvatena, puhta südame ning tööd janu-nevate kätega tahavad teid elus näha teie õpetajad. Nilsugune on ka aja enese nõue.

Pole põhjust karta, et Sa nilsugune ei suuda olla, kui vaid tahad. Jätkugu Sul siis seda head tahet läbi kogu elu ja töö, mis Sind ootavad ülikoolist lahkudes.

ei omanda NLKP ajalugu kasvatuslikust küljest, viimane ongi aga meie eesmärk.

Diskussioonil ilmses püie diskuteerida õppejõu meisterlikkuse, seminaride ja iseseisva töö osatähtsuse üle. Kuid need küsimused polnud üldsegi diskuteeritavad. Mõtet nende puudutamisel oli vaid sedavõrd, kuid võrd uus või vana süsteem neid soodustab või takistab.

Vaidlus ei tekitanud klubiõhtul küsimusi, kas õpetamise süsteemi tuleb muuta. Seda nõuab elu ise. Märgiti (sm. M. Makarov jt.), et vaidlusalusteks on vaid detailid. Olemasolev süsteem kannab veel isikukultuse pitsi, sest teooria pole orgaaniliselt praktikaga seotud, — seetõttu tuleb teda muuta.

A. JAKOBSON: Väljakujunenud järjestus ei võimalda siduda NLKP ajaloo kursuses teooriat ja praktikat vastavalt elu nõuetele, takistuseks on üliõpilaste nõrk ettevalmistus selleks.

Uue järjestusega kaasneb stüag programmide ümberõstamine. Ei tule üliõpilastele anda üksnes filosoofilisi kategooriaid, vaid siduda need eluga, erialaga. Õppejõudude kvaliteet peab tõusma (filosoofia spetsiaalkursusi suudaksid praegu õpetada ainult üksikud õppejõud), samuti on vaja hoopis suuremat meisterlikkust. Ühiskonnateaduste õpetamise ümberkorraldamist ei saa teha omaette, see eeldab samuti erialaainete õpetamise (järjekorra jms.) ümberkorraldamist.

A. KOORNA: Olemasolev süsteem ei võimalda vältida asjatut dubleerimist. Filosoofia aluste õpetamine esimesena teeb aga poliitilise ökonomia õpetamisega lihtsamaks. Ümberkorraldamisel tuleb kahtlemata arvestada iga teaduskonna spetsiifika, ühe kirvega siin lüüa ei saa.

U. URI: Filosoofia õpetamisel on tendentsiks anda kõike natuke ja tildisemalt. Õigem on pigem vähem, kuid paremini; vähem probleeme ja stüagavämini. Otsustav on lõppude lõpuks iseseisev töö. Ent seminarirühmade suur koosseis (25—30 inimest) ei võimalda vajalikult kontrollida, juhendada, lütki avastada.

Jõuti arvamusele: altab rääkimisest printsiipides, on vaja jõuda tegudeni. Et asi liikuma hakkaks, et lubataks ettepanekut ülikoolis ellu rakendada, on tarvis kõik selleks üksikasjalikult ette valmistada (koostada programmid) ja läbi mõelda (muudatused ka teistes ainetes, majanduslik külg jne.). Tuleb võimalikult selgemini formuleerida oma taotlused, et meist paremini aru saadaks. Praegu on ju olemas ainult skeem.

V. REBANE

Las olla rohkem rahutuid!

IGA AVASTUS ON alati väikest viisi juhuslikkus, kuid seaduspärane juhuslikkus, kui paradoksaalselt need kaks kõrvu pandud sõna ka ei kõlaks. Avastusega saab kergesti hakkama see, kes teda on pälvinud pöörase kirega teadmiste vastu, andumusega asja vastu, temasse armumisega, ja lõpuks — me ei karda seda öelda — eneseohverdamisega. Ühe sõnaga: rahutusega. Nii nimetas seda hindamatut inimomadust A. D. Aleksandrov.

Rahutuid on alati olnud. On teada, et Tsiolkovski unustas oma geniaalseid töid luues nõrga tervise, perekondlikud mured ja lähikondlaste pilked. On teada, et Maria Sklodowska-Curie katsetas endal tema poolt avastatud radioaktiivsust, mis oligi tema enneaegse surma põhjuseks...

Niisuguseid inimesi on olnud palju, ent neid on siiski vaid üksikuid, kui võrdluseks võtta kogu inimkond. Ja diskussioonist osavõtjad tundsid sügavat muret: niisugused peaksid olema suurem jagu, kui mitte kõik. Et nende töösse suhtumine saaks normiks.

Kunagi karistati tööga. Kommunismi ajal on kõige kohutavamaks karistuseks töötamise keelamine. Kuid missugust armastust, missugust kiindumust, eeldab selline töö! Praegu aga ei saa veel kõiki karistada töölt eemaldamisega. Just seepärast oligi akadeemik Aleksandrov'i artikli nimetuseks «Las olla rohkem rahutuid!» Nii mõnigi aga mõistis seda kui orientiiri erandlikele isiksustele, kui panust imelastele.

«Üksnes rahututega ei hoia ülal maad, talentide arv on kahjuks bioloogiliselt piiratud. Isegi sõjas on peale kindralite vajalikud ka sõdurid.» Vastuväide: talent ja rahutus on eri asjad. Talent ei sõltu inimesest, õigemini — mitte päris kõigete ei sõltu, sest talent on peale võimete ka veel töö, nagu teame. Rahutus seevastu sõltub täielikult inimesest, sest ta ei ole

võime mingiks kindlaks tööks, vaid töösse suhtumine. Seepärast võivad põhimõtteliselt rahutud olla kõik. «Igaühele kasvõi väike Boldino. Igaühele oma Borodino.»

on talle kallim: kas matemaatika või kirjandus. Kes aga pole kuulnud Einsteini viulist?... Harmoonia pole vajalik üksnes muusikas. Nagu igas muusikateoses

Leida, avastada oma täht!

Sellisel pealkirjastas «Komsomolskaja Pravda» toimetus kokkuvõtte akadeemik A. D. Aleksandrovi tuntud artiklile järgnenud mõttevahetusest. Artikkel leidis lugejais laia vastukaja ja mõttevahetus levis komsomolijalehe külgedelt paljude üliõpilasajalehtede veergudele, ühiselamutesse, tööklubiidesse... Diskussioonil puudutatud probleeme arutati NSV Liidu Kõrgema ja Kesk-erihariduse Ministeeriumis, selle kolleegiumis.

Avaldame allpool ülevaate «Komsomolskaja Pravda» diskussiooni kokkuvõttest, mis muidugi asja igakülgselt ei ammenda, toome ära ministeeriumi vastuse diskussioonile. Mis aga puutub meie ülikoolis ettevõetavasse sammudesse, siis neist lähemalt järgmise õppeaasta alguses.

«Igaüks» pole poeedi hüperbool. Juba Michelangelo kinnitas, et kuju on olemas igas kivis, vaja ta vaid välja raiuda... «Isiksus ei väljendu üksnes selles, mis ta teeb, vaid ka selles, kuidas ta teeb.» (Engels).

Inimese kiindumus ühesse asjasse. Eneseunustamine. Isegi paljust äraütlemine. Kas see ei ole harmoonia vaenlane? Sest me võitleme isiksuse harmoonilise arengu eest, nii on kirjutatud partei programmis. On teada kümneid niisuguse harmoonia näiteid. Geniaalne füüsik Galileo Galilei unistas kunstnikarjäärist ja jättis oma kuulsate «Vestluste» kõrval meile ka oma sonetid. Sofja Kovalevskaja ei saanud elu lõpuni selgust, kumb

on juhtiv teema, niisamuti peab ta olema ka igal inimesel. Pole olemas harmoonilist arengut ilma terava kiindumusega mingisse kindlasse asjasse, milles ilmneb inimese peamine kirg.

RAHUTUS peab olema vältimatuks, alatiüks kõrgema kooli lõpetajat iseloomustavaks omaduseks — nii arvab enamik diskussioonist osavõtjaid. Kuid nii mõnigi hoiatav sõrm kerkis: kõrgem kool, näete, pole geenist hälliks, vaid konveier reaspetsialistide tootmiseks. Teda tuleb seada keskmise inimese taseme järgi. Kui vasturääkiv on meie elule see tung standardite poole, püüde leiutada inimese mõtlemiseks etaloon! (Ent isegi etalooni püüavad oma «etaloonsusest» välja murda! Ega muidu kuulsat Pariisi meefritki ei hoitaks sügaval maa all, seitsme luku taga...)

Kõrgema kooli põhiülesanne pole tööpoolest välja lasta teadlasi (kuigi seda ülesannet me ei või alahinnata), vaid reaspetsialist, kes on täna ja eriti homme tootmiskomandörid.

Tootmiskomandör aga on inime- ne teadlase kirglikkuse ja initsiatiiviga. Ta on looja. Ent elu pühib minema insenerid, kes ei oska mõelda.

Seoses kooli elule lähendamise seadusega toimuvad kõrgemates õppeasutustes viljastavad muutused. Vahel saadakse elule lähendamist aru ühekülgsest: sidemed tehasega, töö esimesel kursusel. Unustatakse õppetöö enda ümberkorraldamine. Just sellele küljele pöörasid mõttevahetusest osavõtjad tähelepanu, nõudsid, et kõrgemast koolist pühitaks välja kõik, mis sisaldab endas dogmatismi. Saada jagu passiivsetest õpetamismeetoditest. Nihutada õppetöö raskuse iseseisvale tööle.

«Üliõpilane pole nõu, mis vaja täita, vaid valgusallikas, mis tuleb süüdata,» tuletas meelde sm. Aleksandrov. «Tühi lamp ei põle,» vaieldi vastu, seetõttu tuleks inimest nagu tähta alul teadmistega, siis aga «süüdata». Algul teada, siis luua. See ebaõige vastuväide kutsus esile omakorda vastuhüüdeid: pole õige loomist välja ajada teadmiste omandamise protsessist, teadmisi ei saa siis loovalt rakendada. Pole vaja lihtsalt mälu treenida, vaid mõtet, mitte meespidamise tehnikat kujundada, vaid teaduslikku kujutlusvõimet.

Passiivsed õpetamismeetodid riskivad saada passiivsuse õpetamise meetoditeks. Just seepärast ei tule kaasaegset kõrgema hariduse hoonet sobitada seadusega, vaid ta ümber korraldada.

Praegu on meil loengulis-seminariline süsteem. Kas mitte muuta teda seminarilis-loenguliseks? See ettepanek väärleb tähelepanu. Vähendades loenguid ja suurendades seminaride arvu aktiveerime koos sellega kogu õppeprotsessi ja siis muutub küsimus: «Mis te sellest arvate, teie isiklik arvamus?» orgaaniliseks. Just selles on kooli

põhiülesanne, mille formuleeris juba V. I. Lenin:

«...Meie kool peab andma noorsoole teadmiste alused, oskuse ise välja töötada kommunistlikud väärted...»

Nii mõnigi saab sellest «ise» aru nõnda, et loengud tulevad täiesti ära jätta. Kogu näiva revolutsioonilisuse ja sümpaatsuse juures pole see mõte õige. Loenguid ei tule ära jätta, vaid neid tuleb oma loomult muuta. Ja see on palju keerukam. «On aeg jagu saada mõnevõrra hoolimatust suhtumisest loengutesse kui teist sorti teaduslikku töösse. Valmistada ette tõeliselt teaduslikke loenguid, s. o. originaalseid sisult, elavaid vorme, mil on muidugi raskem kui kirjutada spetsiaalset teaduslikku artiklit...»

Kas võib ja on vaja loenguil jutustada kogu ainekursust? Vastuseks on lugejate otsustav «Ei». Loenguil tuleb käsitleda sõlmprobleeme, keerukamaid küsimusi või uusi seisukohti teaduse alal. Sõnades ollakse sellega harilikult päri, kui aga läheb tegudeni, tunniplaanide koostamiseni, siis nõuab igaüks endale ikka rohkem tunde. On ka vastupidiseid näiteid, kuid need ei leia alati toetust.

Katsed on kõrgemas koolis samavõrd vajalikud kui teadlase laboratooriumis — seda rõhutasid diskussioonist osavõtjad täie õigusega.

Tänapäeval loetakse loenguid nii nagu sada ja kolmsada aastat tagasi. Kuid on leitud kino, televisioon, isegi elektroneksamineerija. Neid on tarvis kasutada õppeprotsessis, kuid nad on jäänud seni üksikuks pääsukesteks, kes veel ei too kevadeti.

Kui mõttevahetuses tehtud kõiki ettepanekuid arvestatakse, siis nihkub raskuseks kõrgemas koolis iseenesest iseseisvale tööle. Ennekoike aga seetõttu, et likvideerimise või igal juhul leiab vähendamisest ülekoolmuse. Ei tule järgida pead liiva pistva jaanalinnu eeskujul, rääkida, et ülekoolmus esineb vaid mõnel pool ja sellest, et üliõpilased võtavad kartuleid. Ent ülekoolmus on põhiliselt sellest tekkinud, et üliõpilases nähakse nõud, mida on vaja täita...

40- kuni 48-tunnise töönädala koorma eneselt heitnud üliõpilane muidugi pöördub teadusliku töö poole (ringides, konstrueerimisbüroodes jne.). On vaja mõelda sellise üliõpilase ergutus- ja abistamissüsteemist. Miks mitte vabastada üliõpilast, kes teeb tõsiseid uurimusi kateedri juures, arvestusest, mis seisneb tihtipeale tunduvalt kergema ülesande täitmisest? Miks mitte anda aktiivselt teadusega tegelevale üliõpilasele nime- list stipendiumi, kuigi ta vahest polegi «ümmargune» viimees? Miks mitte lubada niisugustele üliõpilastele vaba loengutekülastamist, mida ministeerium juba mõni aasta tagasi instruktivkirjaga I—100 lubas? See instruktivkiri on aga sageli unustusse vajunud.

Kas ei ole see üks selle tõendus- test, et mõnedes kõrgemates õppeasutustes mõeldakse väga vähe üliõpilaste loominguliste annete arengule, arvatakse tööpoolest, et kõrgem kool on «arvestatud keskmise üliõpilase jaoks», et seal toimub vaid seeriatootmine jne.

TEADUS, ANDUMUS, TEADMI- SED ja komsomolitöö kõrgemas koolis. Prof. Aleksandrovi artiklis nähti ühiskondliku töö vastandamist üliõpilaste teaduslikule tööle. Teiselt poolt kinnitati, et artiklis löödi häirekella selle vastandamise eksisteerimise tõttu mõnel pool elus...

Põhiline on õppetöö. See on ülikoolis sagedase kordamise mõjul kui tõde labaseks muutunud. Keda pole tüüdanud igavad komsomolikoosolekud päevakorraga: «Sessiooniks valmistumine», «Sessiooni tulemused»? Jms. statistika. Ammen- dades sellega oma oskuse võidelda teadmiste eest, nähes üliõpilaste nägudel igavust, mõned komsomol- aktivistid otsivad romantikat milleski muus — matkades, suvistes töödes, teravmeelsetes õhtutes. Ka seda on vaja, sest selleni ei saa kasvatada spetsialisti. Silmas tuleb pidada peamist, otsida nagu arut- luses harmooniliselt arenenud isik- susestki, juhtivat teemat. Tema, see

NIISUGUNE ON üks mõttevahetuse konkreetsetest tulemustest. Kuid kas üksnes selles oli mõttevahetuse eesmärk ja tähtsus? Mõttevahe- tuse teravik polnud üksnes ministeeriumi poole pööratud, vaid ka üliõpilaste poole. Kuidas tahaks pillata kasvõi ühe sädeme ükskõikse hinge, toetada esimest sammu teadmiste okkalisel rajal, aidata üle- tada pettumuse proove, mis sel teel on vältimatud...

Leida, avastada oma täht! Kui ajaleht aitas seks kaasa kasvõi ühel ainsalgi inimesel, kui maailmas on kasvõi üksainus rahutu roh- kem — siis meie jutt ei läinud tühja.

KAASANI ÜLIKOOL

• Mehhaanika-Matemaatikateaduskonna noorimaks kateedriks on arvutusmatemaatika kateeder. Üli- koolis töötab ka arvutuskeskus nelja osakonnaga: ekspluatatsioon, programmeerimine, teoreetilised ja eksperimentaalsed uurimused arvut-ustehnika alal (küberneetikaprob- leemid) ning teoreetilised uurimu- sed arvutusmatemaatika alal.

* ~~~~~

teema on siinsamas lähedal — see on sinu elukutse, mida sa töötasid teenida kogu elu. Esimesel pilgul on see niisama ebaromantiline kui «kahemeeste» noomiminegi. Ent töö- pooldest on ta selleks kullasooneks, mida tuleb osata kaevandada. Tomski Meditsiiniinstituudis asu- tati ühiskondlikud meditsiinipunktid ja sajad üliõpilased käivad valve- kordadel linna ettevõtteis ja asu- tustes.

Armastatud ala ja komsomoli- ülesande hilgav ühendamine! Ta ei sunni üksnes uuesti õpiku taha istuma, vaid toob ka ühiskondlikule tööle kirgliku «raamatukoi».

Mis võib komsomoliaktivistile tähtsam olla, kui aidata inimesel oma kutsumus leida, puhuda temas lõkkele loomingusädet, toetada ot- singuid! «Seni on meie õppeasu- tustes teistest tuntuimateks sport- lased ja isetegevuslased,» öeldi diskussioonil. «Seda aga, kes har- rastab teadust, kardetakse liigne kord kiita — et ei läheks upsakuks. Totter loogika! Nagu oleks kergejõustiklasele või lauljal vähem potentsiaalseid kalduvusi upsaku- sele...»

Diskussiooni materjalid jõudsid NSV Liidu Kõrgema ja Kesk-erihariduse Ministeeriumi kolleegiumi lauale. Mida kolleegium pärast arutelu otsustas, selle kohta ütles ministri asetäitja M. A. Prokofjev järgmist:

«Kollegium märkis, et «Kom- somolskaja Pravda» lehekülgedel toimumud prof. Aleksandrovi artik- li «Las olla rohkem rahutuid!» aru- tamisel oli tähtis osa kõrgema har- idusega spetsialistide ettevalmis- tuse parandamisele suunatud abinõude väljatöötamisel. Mõ- nedes artiklites ja reas kirjades, mis saabusid toimetusele, on tõsta- tud huvitavad probleemid kõrge- ma kooli õppeprotsessi edasise täiustamise suunas. Ministeerium arutab nad läbi ja neid arvesta- takse praktilises töös.

Kolleegium tunnistas vajalikuks välja töötada instruktivkiri õppe- protsessi täiustamiseks kõrgemas koolis, teadusliku uurimise iseloo- muga elementide juurutamisest ja üliõpilaste kohustusliku loengu- koormuse vähendamiseks selleks, et anda üliõpilastele rohkem loomin- gulise töö kogemusi.

Teaduslik-tehnilisele nõukogu'e tehti ülesandeks üldistada olemas- olevaid ettepanekuid üliõpilaste teadusliku ja projekteerimis-konst- ruktoritöö arendamiseks ja nende tööde tulemuste tootmisse rakenda- miseks.

Teadusliku kaadri ettevalmistami- se alal töötatakse välja uus aspi- rantuuri põhimäärus, kus arvesta- takse eriti mõttevahetusest osa- võtjate soove.

Ettepanekuid stipendiumide mää- ramise korra reguleerimiseks arves- tatakse uues stipendiumide põhi- määruses.

Tuleb märkida, et mõningaid ette- panekuid ei saa vastu võtta, mõn- d neist on vaieldavad. Nende hulka kuuluvad näiteks täielik loengu'est, eksamitest ja arvestus'est loobu- mine kõrgemas koolis, sellise korra sisseeadmine, kus stipendiu- ni määratakse sõltumatult üliõp'las'e edasijõudmisest, loobumine kon- kursist üliõpilaste vastuvõtul ja selle asendamise vestlustega vali- tud erialal jne.»

Onnitleme

Eile sai Tartu Riik- liku Ülikooli kaugõp- peprorektor Julius Adojaan 50-aastaseks. J. Adojaan sündis 28. juunil 1912. Tuula oblastis. 1930. a. lõpe- tas ta Tartu Tehnika Gümnaasiumi. 1930 — 1940 töötas maamõõt- jana. Pärast nõukogu- de korra taaskehtes- tamist määrati ta 1941. a. jaanuarist kohtu-uurijaks. 1941. aasta augustis astus ta Tallinna töölispol- ku, et kaitsta oma ko- dumaad sissetungiva- te saksa fašistide vas- tu. Suure Isamaasõja ajal töötas ta peami- selt Jaroslavl'i oblas- tis. 1944—1948 oli ta Tallinna linna proku- röri väga raskest töö- postil. 1948.—1949. a. suunati J. Adojaan suunati J. Adojaan kursustele. 1949—1952 oli ta Eesti NSV prokuratuuris osakonnajuhataja. Tartu Riik- liku Ülikooli õigusteaduskonna lõpetas J. Adojaan 1951. a. kiitusega.

Alates 1952. a. töötab J. Adojaan Tartu Riikliku Ülikooli kriminaalõiguse kateedris õppejõuna kriminaalprotsessi alal ja 1954. a. alates TRÜ kaugõppeprorektorina.

J. Adojaan on 1945. a. alates NLKP liige. Ta on olnud õigusteaduskonna ja rektoraadi administratiivisakonna par- tei-algorganisatsiooni sekretäriks.

Pingelise administratiivse töö kõrval on juubilar jätkanud ka teaduslikku tööd. Valimisel on kandidaadväitekirji teemal «Tsiiviilhagi kriminaalprotsessis». Juubilaril sulest on ilmunud Tartu Riikliku Ülikooli Toimetistes rida uurimusi kriminaal- protsessi alal. Paljud tema kirjutised, eriti seaduslikkuse kindlustamise küsimustes on ilmunud vabariigi ajakirjan- duses.

Kõige laiemaks tööpõlluks on J. Adojaanile olnud meie kaugõppe juhtimine. Kaugõppeüliõpilaste arv on kasvanud võrdseks statsionaarsete üliõpilaste arvuga. Kaugõppe kor- ras nii suure üliõpilaste hulga rakendamine õppetööle nõuab suuri organisatoorseid võimeid ja sihikindlat tööd. Selle töö viljana on juba tuhanded parimad töötajad paljudelt kutse- aladelt saavutanud kõrgema hariduse.

Töö, mida juubilar on teinud kaugõppeosakonna väljaaren- damisel, väärrib sügavat tunnustust.

Kõigile neile, kes on tulnud õppima kaugõppe korras, on J. Adojaan olnud alati abiks nende muredes. See soojus ja mõistmine, julgustamine ja toetav sõna, mida juubilaril on leidnud iga kaugõppija jaoks, on mõnelegi kahtlejale and- nud jõudu töö jätkamiseks ja lõpetamiseks.

Hea kolleeg, südamlük kaaslane nii töös kui ka puhke- hetkel — sellisena tunneme J. Adojaani. Kuigi pea on tal valge, siiski säravad silmad alati nooruslikult.

Soovime, et see nooruslik energiaküllus veel palju aas- taid kannaks juubilaril tööd nii teaduses kui ka peda- googi tööpõllul.

2 Tartu Riiklik Ülikool

Oline pioneerideks

Metsade rüppe minna rändama, pioneerid, heil, nüüd võime rõõmuga!
Kaart näitab rännusihti, kompass on abiks tihti, edasi, sõbrad, lauluga!

Küllap telegi vist seda taime tunnete, mida Jaan Eilart meile parajasti näitab. Ja kui ei tunnegi, küll siis edaspidi tundma õpite.

Lauluviis lendab rohelise metsatuka tagant, keerleb kirevate niitude kohal, lookeleb mööda varjulist metsarajakest. Kuused noogulavad oma punakate käbikestega samas rütmis, toomingas puistab heldinult õielehti. Pioneerid on head, tore-dad lapsed! Aga... need pole sugugi lapsed! Puud kohisevad häämas-tunult. Tullakse marsisammul sirges ravis lõbusate pioneerilauludega, kuid lapsed pole nad siiski.

Kes nad on?
Ent kuulame, mida teatas valge paberileht Kääriku spordilaagri sõõkla seinal.

«KÄARIKU», 25. mai 1962. AUR (Agency of Umbluu Rumaurs) erikorrespondent teatas kirjatuviga, et täna ründas tähtsat spordikeskust jõuk kahtlasi tüüpe. Nende käsutuses oli 4 kinnist sõjakaarikut mitmesaja hobu(jou)ga, arvukalt kotte ja kirste. Jõuk oli maskeerinud end pioneerideks, kuid selle õhukese kooriku alt paistsid Tartu «poolharitlaste» hirmuäratavad jooned.

Teade osutus täiesti õigeks. Need olid kõik TRU kasvandikud, II kurses ajaloolased, eesti, vene, saksa ja inglise filoloogid, kes nüüd olid muutunud instruktivlaagri pioneerideks.

ALGAB PÄEV

Hommikvõimlemise eesmärgiks on viia organism uneseisundist tööseisundisse (tsitaat).

ÜLIKOOLI ÕPETATUD NÕUKOGUS

Ülikooli Õpetatud Nõukogu arutas hiljuti TRU Üliõpilaste Teadusliku Ühingu tegevust. See on mõnevõrra muutunud paremuse suunas. 1961/1962. õppeaasta sügissemestril võeti osa vabariiklikust üliõpilastööde konkursist 39 tööga, neist 4 tööd premeeriti I, 8 tööd II ja 13 tööd III auhinnaga. Neljateistkümne töö autoreid tõsteti esile. Kolm tööd suunati üleliidulisele konkursile, kus neid autasustati aukirjadega. Organiseeriti kaks suuremat teaduslikku konverentsi. Ülikoolisisesel konkursil premeeriti 53 teaduslikku tööd. Õppeaasta jooksul töötas 62 teaduslikku ringi, mille liikmed, 1462 üliõpilast, tegelesid 492 teema lahendamisega.

Kuid on ka puudusi. Praktiliselt ei tegutsenud filosoofiring, nõrgalt töötasid Õigusteaduskonna teaduslikud ringid. Puudulik oli üliõpilastööde kirjastamine ning vähene UTU propaganda. Vähe võeti osa teaduste populariseerimisest. Vähe olid UTU tööst kaasa haaratud ka mittetatsionaalsed üliõpilased. Kontaktatsiooniks komsomoliorganisatsioonidega polnud küllaldane. UTU nõukogu pole vajalikul määral kontrollinud tööde juhendamist ja valmimist.

Otsustati:

— lugeda tööd üliõpilaste teaduslike ringidega kateedri õppe- ja kasvatus-töö lahutamatuks osaks;
— kohustada filosoofiakateedrit rakendama üliõpilaste teaduslik ringi tööd hiljemalt 1. novembriks 1962. a.

— pidada vajalikuks suunata kateedrite tähelepanu üliõpilaste tööde trükkide ettevalmistamisele ja populaarteaduslike loengute juhendamisele;

— süvendada koostööd UTU, komsomoliorganisatsiooni ja kateedrite vahel uute liikmete värbamisel teaduslikesse ringidesse, eriti kaugõppe osas;

— kindlustada I auhinna saanud tööde trükkide avaldamist;

— pidada otstarbekaks ringide teadusliku töö plaanide valmimist kateedrites 15. oktoobriks 1962. a.;

— ringide teadusliku töö plaanide koostamisel senisest suuremat tähelepanu pöörata nendele teemadele, mis omavad praktilist väärtust ja tulenevad konkreetsete asutuste vajadustest;

— osutada suuremat tähelepanu juba valminud ja praktilist tähtsust omavate tööde juurutamisele;

— otsustada rangelt kinni pidada üliõpilaste võistlustööde esitamise tähtpäevast (1. aprill).

seda päevaosa — «Künnivaresed saabused».

KES ON PARIM?

Nad olid noored ja tulvil ägedat võitlusvaimu. Ehk sellepärast lihtsalt ei saanud teisiti, kui võisteldi pidevalt igal võimalikul alal: kes parim spordis, kes korralikum, kes oskab kõige ilusamini ravis sammuda ja rõõmsamalt laulda. Peale selle läksid arvesse iga päev ilmuvad väiksed, lõkkeõhtud, päevikud. Lehtede toimetajad hoidsid kogu laagrit pidevalt oma terava pilgu all. Rühm, kes pidi korraldama lõkkeõhtu, kadus teadmata kuhu. Siiski nad leiti, laul, mis vaevu kostis pingsalt kuulatavate «pioneeride» kõrvadesse, reetis. Kuulajad ohkasid kergendatult: «Ei, mitte see, mis meil...!»

START!

Ilma sihta ei tee noor pioneer midagi. Hoopis raskem on aga, kui suunda sätib kompass, eesmärk kaugel ja teadmata kus. Ei aidanud palju ka uudsed terminid: orienteeruma, asimuut, koordinaat... Jooksel kiiruga, rutuga, närveerimine suurem kui enne eksamit. «Pioneer» otsib palavikulise erutusega tähtsat kontrollpunkti põõsa alt, risuhunnikust, vaatab mädanenud kannu õn-sussegi. Ei ole!

Ja äkki! Just silmade kõrgusel ripub igatsetud paber. Edasi! Päike naerab laia naeru...

Õõsel luuremängu ajal otsitakse kadunud instruktorit. Kuu on kavalam. Ujub rahulikult pilvesupis ega

Hommikvõimlemise loengu eesmärgiks on viia organism tööseisundist uneseisundisse (antitsitaat).

Nii või teisiti, aga lipu heiskamise ja hommikusöögi ajaks oli tudeng-pioneer siiski tööseisundis ja täiesti valmis pidevalt vastu võtma kõike, mida päev pakub: loenguid ja õppusi praktilises ja teoreetilises laadis, külalislektorite esinemisi jm.

Lauluga mindi kõikjale: matkama, loengule, staadionile ja sõõma. Ka sõõmal! See oli populaarseim lõik päevast ja üks väikseim iseloomustas

Telgi ülesseadmine ei ole naljasi — seda võisime oma nahal kogeda (pildil ülal). Et seinalehtede väljaandmisel veel kõik võimalused pole ammendatud, seda tõendavad pildid allpool.

Kulumata SULEGA

Hommikul

Varasel hommikul päikesetõusu ajal, kui luhad on kastest hallid ning mets alles ärkamas, läksime kahekesi ranna poole. Meil oli kiire: õngi tuleb nõuda varavalgel, sest angerjas kardab valgust, ning päikesetõusu järel keerab end viimase meeletikkusega õngest lahti.

Me läksime otse läbi võsasse kasvanud mätliku heinamaa-tükki, jättes kastesse rohtu oma kummisaabaste tumedad jäljed. Vend läks ees. Ta lõi käega oksa enda ees laiali, vaadates aeg-ajalt üle õla: ega veel ole päikest?, ning lisas veelgi samu.

«Kur-r-rat!»

«Mis oli?»

«Kuradi sipelgad.» Ta oli jalaga sipelgapesale astunud.

«Kohutas,» ütles vend kohmetunult. «Jalg vajus nagu samb-lasse.»

Siis astus ta edasi, kramplikult silmi maas hoides.

Ma seisin sipelgapesa juures. Kükitsin maha ja vaatasin, kuidas pesa kihab. Igast praost ja avakesest ronis pesa välis-pinnale ühesuguseid punakas-pruune uniseid ja ärritunud sipelgaid. Vend oli nad äratanud just enne tööka päeva koitu. Ning see, mis nad praegu nägid, võis neile tunduda veel hirmsa unenäona. Pesa oli muljutud,

hooli mängijaist. Sõjas on õnn heitlik, luuremängus samuti. Vaevalt leiad kummaliste märkidega paberi, kui kuu ujub eksitamatult pilve-rünka varju...

Pärast mängu ütles II rühm:

«Miks küll kompass leiutati, kui eksia võib sellelagi».

Loida, leek, veel kaua, kaua... AUR agentuur teatab: «On andmeid, et sissetunginud kavatsevad teostada süttamisi». Kus, see on esialgu saladus. Peamiselt puhketunnil lippab rühm, kes peab korraldama õhtul lõkke, mööda künnikaid ja metsi. Kust leida koht, mis ületaks kõik eelmised? Ja tööpoolest, iga rühma lõkkeplats üllatas... Vaadati, imetleti ja unustati massiliselt ründavad sääsedki.

II rühm tegutses koos tulekum-mardajate, hotentottide ja metslaste-ga. Ja näe imet! Pealtvaatajad pidi-d peaaegu uskuma musta maagi-at, tulekummardajate lõke süttis

saapa jälg oli selles nagu hiig-laslik vormitu lahtine haud, mille servadel ja põhjas lamasisid abituna töökate sipelgate väike-sed punakaspruunid laibad. Neid oli palju, neid laipu. Ja mõned, haavatud, polnud veel hinge heitnud ning tõmblesid viimas-tes surmaeelsetes krampides.

Hakkas kõhe niisugust pilti vaadates ning ma pöörasin pilgu kõrvale. Läksin vennale järele ja mõtlesin, ise hom-mikusest jahedusest õlgu väris-tades:

«Mida küll võib teha üks-ainus, üksainus ettevaatamatu samm.»

J. TUULIK

* * *

Vanakesele Merivälja rannal Mitte kulda, mis kõlistaks külma naeru vaid pihus,

Sinus talletas suvise keskpäeva päike.

Mitte valgust, sest õhtusel rannal kepiga kõmbid Sa kividevahelist teed.

Mitte soojust, sest koomale kiskudes hõlmu, külm on Sul tuulisel loojangutunnil.

Mida Sus talletas suvine päike, et nukrale noorukile sõnasid niil:

«Vaataid kajakaid, poiss? Võta, ma kingin nad Sulle!»

ARVI SIIG

ruttu-ruttu ja leek pahvas kõrgele. Aga ei, maagiast polnud. Need olid vaid sõbralikud autojuhid, kes laenasid tilgakese bensini. Järgmised lõkkekorraldajad teritasid kõrvu ja igatse hinges helises «Bensiin!»

Lõke jõudis lõpule.

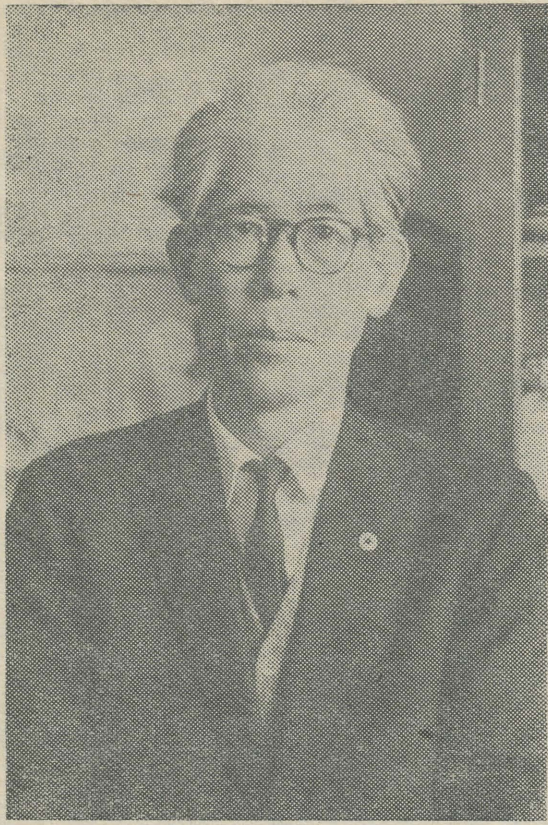
«Oleks härg ära praetud, saaks homme kauem magada,» ohkas keegi, kui traadist hännaga fanfaristi härjavõitluse areenilt ära lohistati.

Ja saabuskj ka viimane lõkkeõhtu.

«Pyramus et Thisbe, juvenum pulcherrimus alter...» alustab koor suure tragöödia esitamist. Armastajaid lahutav müür, Pyramus ja Thisbe antiiksetes kostüümides, allikas (mis sest, et ainult ümber) ja metsikult sabaga vehkiv lõvi...

Tumeda taeva poole lendavad punakad sädemed, kõlavad laulud. Viimaks teatab tantaar viimast korda Une-Mati tulekust. Laager on lõppenud.

Tartu Riiklik Ülikool 3

EESTI KEELT

Mõned aastad tagasi olid TRU orientalistikakabinetil side- med Hirošima noormehe Hiro- mitsu Nobumoriga, kes kirj- as valdas laitmatult meie ema- keelt. Praegu aga vahetab meie- ga agarasti kirju jaapani peda- goog, tõlk ja lingvist K. Mat- suba Jokosukast, kes juba mõn- da aega tegeleb eesti keele õppimisega.

TRU orientalistikakabineti liik- med on läkitanud innukale ees- ti keele harrastajale eesti keele õpikuid, sõnaraamatuid jne.

«Teie suudate vaevalt kujut- leda minu rõõmu, kui nad saa- busid. Väärtuslikud raamatud, mida pole kellelgi siin Jaapa- nis,» kirjutab ta.

J. Tamme eesti-vene sõnaraa- matut peab K. Matsuba väga heaks teoseks. Sellega kaasnev vene keele grammatika ja fo- neetika olevat isegi temale kui jaapanlasele väga kasulikud ja vajalikud. Erilist raskust valmis- tab innukale eesti keele õppi- jale aga meie õ-häälik.

K. Matsuba hindab eesti luu- let väga kõrgelt. Seni on ta

sellega hea esperantistina tutv- nud peamiselt Hilda Dreseni esperantokeelsete tõlgete kaudu. Terve rea neist on ta tõlkinud ka jaapani keelde. Lemmikuu- letajaks on tal Marie Under. Peatselt loodab meie jaapanla- sest sõber jõuda aga nii kau- gele, et tõlkida eesti kirjandust otse originaalst.

K. Matsubale meeldib väga, et ka TRU-s leidub neid, kes huvituvad jaapani keele õppi- misest. Nende abistamiseks saa- tis tema päivel Jokosuka peda- goog Isaburo Saito TRU japano- loogidele 13 eksemplari jaapani algkoolilugemikke. Neis leidub grammatikareeglite kõrval ju- tustusi, vanasõnu, luuletusi, näi- aendeid jne. Lisaks töötab jaapanlasest sõber läkitada meile helilinte sõnalise teksti ja muu- sikaga ning palju muud. Sel vii- sil loodab ta olla kasulik neile meie hulgast, kes armastavad jaapani keelt ja õpivad seda.

Ning jaapani keel väär- ib õppimist nii selles keeles lei- duva rikkaliku ilukirjanduse kui ka kõrgetasemelise teadusliku kirjanduse tõttu (eriti rohkesti leidub viimast täppisteaduste kohta). Eestlasele ei tohiks ta oma üllatavalt sarnase gramma- tilise ehituse tõttu näida kuigi võõrapärana ja raskena.

P. NURMEKUND

Ühest komandost

Kunagi sügisel tuli staadioni võimla treppi mööda alla jõuk me- hi. Oli pikki ning kõhnu, kelle selg oli suures kaares. Oli lühike- si ning tüsedaid, kelle habitus tu- letas meelde Veneetsia doodzide palee sambaid. Mõni kaldus käes ninaga tugevasti maapinna poole, mõnel oli keskkeha kaugel ees all ja ülakehast. Mehed olid vä- sinult higised ja vedasid jalgu duširuumi poole. Nad tulid raskelt töölt.

«Kes need on?» küsis üli- õpilane, kes all trepi kõrval tõstis kangi.

«See on pensionäride komando,» vastas noor naisõppejõud.

Kunagi hiljem kevadel on staa- dionil muru haljas. Mööda rada jookseb rühm mehi. Nagu oleksid needsamad tuttavad mehed, keda nähti sügisel, nagu ei oleks nad siiski needsamad. Mõnel on veelgi selg veidi kumer või vöö kohalt õr- nalt ümmar, kuid rüht on meestel teine. Pead on püsti ja jalad vet- ruvad saepurul. Need ei rammi enam staadioni pinda. Tribüünil on rühm üliõpilasi.

«Juurde, mehed, juurde!» hõiga- takse seltsimehelikult.

Jalg tõusebki kiiremini, sest ega professor ja dotsent pea olema vi- letsamad tudengist. Varsti püstita- takse murule värvavad. Endine pensionäride komando on jagune- nud kaheks. Näod on taas higised, kuid nüüd mitte enam väsimusest, vaid värvapalli mänguhoost. 30-, 40- ja 50-aastased jalad sibavad peaaegu poisiklikult. Reipad hüü- ded kas innustavad omi või ironi- seerivad heatahtlikult vastaseid.

Kiiruses ja pallitäpsuses võivad mõned dotsendid olla sportlikuks eeskujuks paljudele üliõpilaste- le, kes mõtlevad normidele. Pole enam spordipensionäre ega fan- taste, vaid peaaegu fanaatikud on saanud staadionile omaseks nähtu- seks.

Mõne talve jooksul on U.Sahva teinud imet. Tema pedagoogiline järjekindlus ja leidlikkus on mõju- nud niisama tõhusalt nagu Porho- ni instituudi ravimeetodid. Rõivis- tus ei hädaldata enam maksa, sü- dant ega neerusid, vaid kaalutle- takse, mida suvel ette võtta, kas minna jalgsimatkale, mägedesse, jalgrattareidile või kaugetele uuri- misretkedele. Komando liikmed on saanud tagasi üldinimlikud jäseme- te proportsioonid. On kasvanud vastupidavus tööle. Tahe on tugev-

ja tema treenerist

nenud. Turjal lasunud aastad on peaaegu nagu kadunud. Tahavad ning oskavad sportida needki, kel- lel polnud varem aega raisata paar- i õhtutundi, vaid kes pigemini ka- sutasid pikki puhkehetki «Tartu» kohviku suitsus.

Komandot ei imestanud vaid üliõpilane tollal sügisel; seda imestas mõni tubane tubli töö- meeski. Nüüd aga päneb komando imeks, et tahetakse säilitada töö- jõudu ja -indu ning kõigepealt tervist, ilma et physis saaks selle pärisosa, mis temale peab kuuluma. Sport pidavat takistama korralikku töötegemist. Komando

On hästi, kuid saaks paremini

Viimasel ajal on ülikool väga palju ära teinud õppetöö tõhusta- miseks: konseptsid, õppematerjalid, raadioloengud, konsultatsioonipunk- tid. Lõpetanu pilguga tagasi vaada- tes võib öelda, et kui nüüd alusta- da õppimist, oleks tunduvalt ker- gem kui viis aastat tagasi.

Ja siiski. Praegu ei ole ülikoolil mitte mingisugust sidet ettevõtete ja asutustega, kus kaugõppijad töö- tavad. Vähemalt üks kord aastas peaks ülikool leidma võimaluse tea- tada töökohale kaugõppija edasi- jõudmisest. See tõstab kaugõppija vastutustunnet, sest teab ju siis kogu kollektiiv õppetulemustest.

Ei teeks paha ka see, kui üli- kooli esindajad suuremates keskus- tes korraldaksid nõupidamisi ette- võtete juhtivate töötajatega ja aru- taksid mittestatsionaarsete üliõpi- laste õppimisvõimalusi.

Raske on Majandusteaduskonna kaugõppijatel, kui sessioon on ja- nuarikuu algul. On ju siis töökohal kõige kibedamad päevad — aasta- aruanded, uued plaanid jne. See võib isegi takistada sessioonile tu-

lemist ja põhjustada tõsiseid lünki õppetöös. Viimase kursuse üliõpi- lastel peaks aga talvine sessioon olema detsembris. Vastasel korral tuleb diplomitöö koostamisel liig- selt kiirustada.

Käesolevate ridade kirjutajal ja veel seitsmel õnnelikul oli võima- lus lõpetada ülikool tööstusökono- mika erialal. Miks «õnnelikul»? Seepärast, et ei enne meid ega pä- rast meid pole ülikoolis võimalust selle eriala omandamiseks. Ometi on vabariigis väga palju juhtivaid plaani- ja arvealal töötajaid, kes soovivad omandada kõrgemat hari- dust tööstusökonomika erialal. Kas tõesti pole võimalik sellist eriharu luua? Kogemused on ju olemas: raamatupidamise kateeder eesotsas sm. Kadakuga ja teised Majandus- teaduskonna õppejõud tegid ära tähelepanuväärse töö meie juhen- damisel ja õpetamisel. Tulemused olid head. Ainult üks üliõpilane ei suutnud lõpetada. Miks siis see eriharu likvideerida?

O. LUGUS,

Majandusteaduskonna diplomand

Mitte kuus, vaid kuus- kümme

Viimasel sessioonil häiris meid ja kindlasti ka õppejõude, et loen- gud, mis peeti ette «tulevikualmete» jaoks, olid üliõpilastest hõredad. Nii raske oli meil kuulata ja «rai- sata aega» kriminaalseadusandlu- sele, kui meid järgmisel hommikul ootas eksam riigi ja õiguse aja- loost. Meie ei tea, miks see nii oli korraldatud, teame vaid, et loengut kuulasid kuuekümmne üliõpilase ase- mel kuus. Kuid kui loengul oleks käsitletud kõige olulisemaid küsi- musi riigi ja õiguse ajaloost alalt,

oleksid peaaegu kõik kuuskümmend üliõpilast kohal olnud.

Ja ometi leidub igas aines elulis- ja huvitavaid probleeme, mis ilm- nevad alles õppimise käigus ja millele väga vajalik ning huvitav oleks saada ammendavaid vastu- seid.

E. VEE,

Õigusteaduskonna mittestatsio- naarne üliõpilane

Tera tera kõrvale

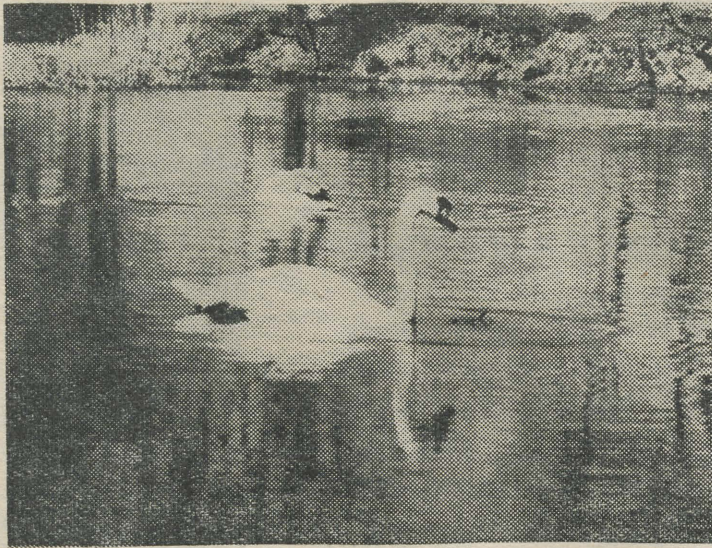
Kaugõppe teel õppimine toimub igapäevase töö kõrvalt aega näpis- tades, kuid kui olla järjekindel, ei muutu see sugugi koormavaks.

Olles saanud eksamiküsi- vailikud loengud ja lisamaterjali, teen te- maatilise jaotuse teatavaks ajaks. Iga päev võtan läbi endale kohus- tuseks tehtud materjali hulga. Kui aga juhtub, et mõnel päeval seda teha ei saa, teen järgmisel päeval tasa, õppides kaks korda rohkem. Lõpuks kordan veel enne eksamit ja võibki minna «tulle». Leian, et

eriti kasulik on nii töötada lektüü- riga keele õppimisel, sest siis ei muutu tundmatute sõnade otsimine tüütavaks. Sageli leiad end isegi huviga edasi lugemast, sest soovid teada saada kangela- ste edasist saatust. Nii tera tera kõrvale pan- nes kogudki suure hulga teadmisi, millega saad vastu minna eksami- sessioonile.

V. RUMM,

kaugõppe inglise filoloogia osakonna III k. üliõpilane

Kevad botaanikaaias.

TÄNUAVALDUS

Avaldan südamlikku tänu Tartu Riikliku Ülikooli rektorile F. Kle- mentile, rektoraadi ja administra- tiiv-majandusosakonna töötajale, kes mind 70. sünnipäeva puhul õnnitlesid.

K. BLAUBRIK

Õnnitleme,

TIHU KASK
ja
MATI ERELTI

Teise kursuse eesti filoloogid

Ajaleht «Tartu Riiklik Ülikool» lõpetab käesolevaga ilmumise 1961/62. õppeaastal.

SALE MUTS
ja
HIMOT LILLEPALU,
õnnitleme abiellumise puhul
Majandusteaduskonna neljas kursuses

Sõna on kaugõppijail Olla järjekindel

Selleks et edukalt täita kõik kaugõppeplaanis ettenähtud üles- anded, peab olema endal kindel tööplaan. Ainult sel juhul on või- malik kogu õppematerjal aasta jooksul korralikult läbi töötada ja omandada. Olen sellest plaanist rangelt kinni pidanud ja tegelen iga päev õpingutega.

Tutvun programmiga ning vaja- liku kirjanduse loeteluga. Paljusid teoseid tuleb tellida TRÜ Teadusli- kust Raamatukogust. Selle aja aga, mis kulub raamatute kohalejõu- miseks, kasutan ratsionaalselt kohapeal oleva kirjanduse läbitöö- tamiseks.

Iga aine juures tekivad alati küsimused, millele ise ei suuda vastata. Nende lahendamiseks olen kasutanud plaanis ettenähtud kon- sultatsioone, aga ka individuaal- konsultatsioone.

Kaugõppija töö on pingeline, kuid huvitav.

L. TALIMAE

PAAR küsimust

Kuidas teie arvates töötavad konsultatsioonipunktid?

E. Kollin Õigusteaduskonna VI kursuse üliõpilane, et Tallinna konsul- tatsioonipunkt on osutanud kaug- õppijatele väga suurt abi. Täna- vune eksamissessioon on Tartus esimene — kõik varasemad eksa- mid on saadud teha kohaleõitudud õppejõududele Tallinnas. Konsul- tatsioonipunkt aitas muretseda ka vajalikku kirjandust.

Ajaloo-Keelteaduskonna II kur- suse vene filoloog L. Nelke tun- dis muret, et lähim konsulat- sioonipunkt paidelastele on Tal- linnas. Liiga kaugel. Ka Põltsa- maal elavad vene filoloogid R. Kuusk ja E. Kängsep leidsid, et konsultatsioonipunkt peaks olema lähemal kui Tartus.

Ajaloo-osakonna IV kursuse üli- õpilase J. Marki lähimaks konsul- tatsioonipunktiks on Kingissepa ja tema soov on, et seal oleks rohkem vajalikku kirjandust.

Asutada ka Rakverre konsulat- sioonipunkt — selline oli III kur- suse inglise filoloogi V. Rummi arvamus.

Kas raadio kaudu antavad loen- gud on vajalikud ja kas kuulata neid?

Sellele küsimusele vastates lei- dsid kõik üksmeelselt, et loengud on vajalikud ja kantakse üle sobi- val kellajalal. Ainuke viga — kõi- gil pole võimalik kuulata ultra- tühilainet. Seepärast oleks hea, kui loenguid saaks kuulata ka teistel lainetel.

Kas kasutate trükitud konsepte ja milline on teie arvamus nende kohta?

E. Kollin. Trükitud konsepte peaks olema kindlasti rohkem kui praegu. Õigusteaduskonna üliõpi- lased sooviksid näiteks niisugu- seid konsepte ka poliitiliste õpe- tuste ajaloost.

Praegustest on parimad R. Au- lingo ja V. Kelderi konseptsid.

V. Rumm. Kõige kasulikum on tundunud konsept loogikast. Ing- lise filoloogid aga ootavad piki- silmi trükitud loenguid «Middle- English».

J. Mark. Arvan, et võiks olla trükitud rohkem loenguid dialekti- list materialismist. Samuti võiks paljundada sama aine programme.

L. Nelke. Vene filoloogidel peaaegu polegi trükitud konsepte. Vajalikkudena tunduvad aga loen- gud vene keele murretest, vana- slaavi keeltest ja head oleksid ka kommentaarid tekstide juurde.

Kas on kasulik, et kaugõpe on nüüd dekanatide juures?

Kõikide intervjuueeritavate ühi- seks arvamus on, et asi on leidnud õige lahenduse. Jäävad ära igasugused asjatud käimised ja saab kiiresti vastuseid kõikidele küsimustele.

Kuidas on lahendatud majuta- misküsimus?

12. Kaheksaklassilises Koolis ela- vad üliõpilased V. Rumm, S. Lapko, A. Hall, O. Leesmets, M. Laane ja M. Roolah soovisid, et sellele koolile avaldataks kiitust. Esime- sest päevast alates on seal olnud eeskujulik kord ja püütud teha kõik, et üliõpilaste elu oleks mugav.

Vene filoloogid R. Kuusk ja E. Kängsep aga leidsid, et väga tore oleks, kui 8. klassikoolis oleks pea- le koridori eraldatud õppimiseks ka mõni klassiruum. Samas kesk- koolis ei saavat rahule jääda mu- tade madratsitega. Ja veel üks soov: et hommikul oleks võimalik saada kuuma vett.

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар- туский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тар- туского государственного университета. Hans Heidemann nlm. trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik- numbril hind 2 kop. Tellimise nr. 5734, MB-04288.

Uueks õppeaastaks on meie ülikool jälle tublisti kasvanud. Sel aastal uute üliõpilaste vastuvõtt on kõige suurem ülikooli ajaloos: esimesele kursusele astus 730 stantsionaarset ja 515 mittestantsionaarset üliõpi-

ÕPPEAASTA

last. Ka aspirantide vastuvõtt on senistest kõige suurem — 83 inimest (veel 1958. a. oli ainult 22).

Vastavalt NLKP XXII kongressi otsustele on eriti kasvanud üliõpilaste vastuvõtt matemaatika, füüsika ja bioloogia alal. Samuti võeti rohkem vastu võõrkeelte ning kehakultuuri osakonda.

Tööstaažiga noori tuli kõige rohkem Arstiteaduskonna raviosakonda (75% vastuvõetutest). Küllalt kõrge on nende protsent ka stomatoloogiaosakonnas (56%), farmaatsiaosakonnas (40%), võõrkeelte osakonnas (38%). Ainult üksikud staažiga noored astusid astronoomiaosakonda (1 inimene) ja matemaatikaosakonda (4 inimest). Käitiste ja asutuste poolt suunatud astus ülikooli 13 inimest.

Ka käesoleval aastal kasvab töötajate kollektiiv ning laieneb veelgi materiaalne baas.

Kateedrid ja laboratooriumid said juurde üle 40 õppejõudude ning laborantide koha. Eriti laieneb meditsiiniline kesklaboratoorium Arstiteaduskonnas, kuhu anti 19 uut kohta. On otsustatud luua uued laboratooriumid biokeemia ning aeroionisatsiooni alal. Septembris valmib uus üliõpilaste ühiselamu 400 kohaga, saab valmis esimene osa kehakultuuribaasist «Suur-Kääriku» (nn. õppe- ja teenindav korpus).

Need andmed meie ülikooli kohta peegeldavad nõukogude teaduse ja kõrgema hariduse pidevat kasvu, mille suurimaks saavutuseks oli hiljuti toimunud kangelaslike kosmonautide paarislend.

Uuel õppeaastal seisavad meie kollektiivi ees suured ülesanded töö igakülgse edaspidise arendamise ja paremustamise suunas. Õppetöö osas on vaja pidevalt tõsta selle töö teaduslikku taset. On vajalik õpetatava materjali süstemaatiline uuendamine vastavalt teaduse arengule, tema uuematele saavutustele. On vaja üha rohkem vabandada veel olemasolevast formaalsest tuupimisest, süvendada materjali sügavat omandamist, siduda teooria praktikaga, arendada loovat mõtlemist, üliõpilaste iseseisvat tööd.

Tuleb osutada suuremat tähelepanu kaugõppeosakonnas õppivatele üliõpilastele. Ülesanded kasvatus- ja õpetustöö osas on selgelt formuleeritud NLKP uues programmis, kus on antud uue ühiskonna inimese moraalkoodeks.

Teadusliku töö suhtes tuleb veelgi tähelepanelikumalt ja rangemalt läbi kaaluda meie töö põhilised suunad ning teemad nende teoreetilise ja praktilise tähtsuse seisukohalt, vältida nokitsemist väikeste teemakeste kallal üksikute õppejõudude poolt isoleeritult suurematest kollektiividest. Eriti tuleb arendada kompleksset tööd naaberteaduste alal. Avarad perspektiivid on paljudel teadusharudel ühises töös matemaatikute: matemaatiline bioloogia, meditsiiniline küberneetika, matemaatika ja majanduslik planeerimine, matemaatika lingvistikas jne. On vaja veelgi laiemalt organiseerida üliõpilaste osavõttu teaduslikust tööst.

Meie ajaloolisel ajastul on ennastsalgav loov töö rahva heaks suure au ja õnne allikas. Olen veendunud, et Tartu ülikooli kollektiiv suudab täita oma tähtsat ülesandet.

Tervitan meie ülikooli uut täiendust, soovin kogu ülikooli kollektiivile visadust ja edu tema tegevuses algaval õppeaastal.

Prof. F. Klement,
Tartu Riikliku Ülikooli rektor

Seal, kuhu laekusid avaldused

käib ikkagi kibekiire töö hommikust õhtuni. Vastuvõtukomisjoni töötajatel tuleb vastata sadadele küsimustele.

«Kas saab veel anda dokumente pedagoogilise osakonda?»

«Miks minu nime ei ole vastuvõetute nimekirjas?» jne., jne. ning tuleb aidata leida nimekirjast see ärakadunud nimigi, mida küsija ise suures ärevuses ei märganud.

Ligi kaks tuhat noormeest ja neid alustasid käesoleval aastal sisseastumiseksamid ülikooli pääsemiseks. Et aga kohti oli tunduvalt vähem, siis kujunes konkurents populaarsemates teaduskondades üsnä tihedaks. Näiteks kandidaate raviosakonnas ühele kohale 3 inimest, vene õppekeelele rühmas oli soovijaid koguni neli. Ka keemiaosakonnas tuli ühele kohale 3 sisseastujat. Seevastu laekus pedagoogilise osakonda Füüsika-Matemaatikateaduskonnas avaldusi koguni vähe: kuuekümmene kohale ainult kaksikümmend. Tuli korraldada täiendav konkurss.

Suurenenud on nende noorte arv, kes pärast keskkooli lõpetamist on tööl olnud, moodustades vastuvõetute üldarvust umbes 35%. Eriti palju astus tööstaažiga noori raviosakonda (75%).

Ja veel uutest erialadest: sel aas-

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIORGANISATSIOONI, REKTORAADI, ELKNU KOMITEE JA AMETI-
OHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

LAUPÄEVAL, 1. SEPTEMBRIL 1962

KÜNNISEL

Ülikooli komsomolikomiteesse laekusid kevadel sadad avaldused osavõtuks suvistest tööst. Viimased on saanud üliõpilastele nii tuttavaks ja mõistetavaks, et ei vajagi lähemat seletust. Üliõpilased lähevad alati sinna, kus vajatakse noorte abi. Nad ei pea kunagi kõige tähtsamaks oma isiklikku mugavust. Meie noorte juhtumõtteks on saanud anda oma nooruslik jõud ja energia partei poolt püstitatud ülesannete täitmiseks.

1962. a. suvine töö oli veelkordselt selle tõenduseks, et TRÜ üliõpilased mõistavad nende ees seisvate ülesannete tähtsust ja suurst.

Töökäsi ootas tänava nii tööstus kui ka põllumajandus. 3. juulil asus tööle esimene vahetus üliõpilasi järgnevalt:

- Balti Soojuselektrijaamas — 73 üliõpilast
- Tartu ehitusobjektidel — 100 üliõpilast
- Viljandi maaparanduslaagris — 33 üliõpilast
- Tori maaparandusjaamas — 27 üliõpilast
- Abja maaparanduslaagris — 14 üliõpilast
- Viljandi rajooni «Avangardi» kolhoosis — 19 üliõpilast
- Tartu rajooni kolhoosides: Kirovi-nim. kolhoosis — 15 üliõpilast
- «Tammistu» kolhoosis — 17 üliõpilast
- Zdanovi-nim. kolhoosis — 12 üliõpilast
- Mitsuini-nim. kolhoosis — 10 üliõpilast
- «Arengu» sovhoosis — 16 üliõpilast
- Elva rajooni kolhoosides: «Palupera» kolhoosis — 16 üliõpilast
- «Rõngu» kolhoosis — 17 üliõpilast
- «Hellenurme» kolhoosis — 20 üliõpilast
- Läti üliõpilaste töö- ja puhke-laagris — 13 üliõpilast
- Pioneerilaagrites, ülikooli vee-sportibaasis, matemaatikaosakonna üliõpilased kolhoosides planeerimistöödel — 320 üliõpilast
- Maa tehiskaaslaste vaatlusjaamas, ülikooli ratsaspordisektoris,

Tartu linna majavalitsuste juures ja mujal.

Juulikuus töötas komsomoli lähetskirjadega 732 üliõpilast. Suvistel tööst jätkati töötraditsioone Balti Soojuselektrijaama, Tartu Linna Ehitusvalitsuse, Viljandi maaparandusjaama objektidel. Lisandusid meioratsioonitööd Abja rajoonis ja Tori Näidiskatsesovhoosis, heinakoristus- ja sileerimistööd ning suhkrurpeedi hooldamine Paide, Tartu, Elva ja Viljandi rajooni sovhoosides ja kolhoosides.

Tulipunktis oli juulis Balti Soojuselektrijaam. See on ka arusaadav, sest see on üleilulise tähtsusega komsomolilöökehitus. Tartu linna ehitusobjektidel töötasid üliõpilased ülikooli valmiva ühiselamu, Tamme lasteaija jt. ehitustel. Üliõpilased olid betoneerijateks,

Suviseilt töomailt

Avaldame komsomolikomitee esimesi kokuvõtteid üliõpilaste suvistest tööst juulis 1962.

maariteks ja töötasid mullatöödel. Paljud üliõpilased töötasid ehitustel oma kvalifikatsiooni. Nii omandasid Balti Soojuselektrijaama ehitustel 9 üliõpilast betoneerija kutse ja 7 üliõpilast maalri eriala.

Üliõpilased töötasid ehitustel heade tulemustega. Vaatamata spetsiaalsuse puudumisele asusid neist paljud tööle suure innuga.

Objektide staape ja üliõpilaste brigaade juhtisid üliõpilased. Staabiulematena töötasid Balti Soojuselektrijaamas Jaan Napa (Õigusteaduskonnast), Tori, Abja, Viljandi maaparandustöödel Viktor Piirman (Õigusteaduskonnast), Kusta Rumma (füüsikaosakonnast). Oma ülesannetega tulid nad toime ja suhtusid neisse tõsiselt. Koos üliõpilastega töötasid Aigar Vahemetsa NLKP ajaloo kateedrist, Ado Jaagosid TRÜ eksperimentaalitöökojast, kes aitasid kaasa tööde organiseerimisele. Grupivanematest tuleb esile tõsta Mati Majast Viljandi rajooni «Avangardi» kolhoosis, Hellen Soovikut Tartu rajooni «Arengu» sovhoosis, Agu Tamme Elva rajooni «Palupera» kolhoosis, Toomas Tennot Tartu rajooni «Tammistu» kolhoosis, Hille Roolaidi, Enno Palumetsa, Jaan Vainut (kõik Tartus).

Enamik üliõpilasi paistis silma hea töössuhtumise ja töödistsipli-niga, püüdega saavutada parimaid töötulemusi ehitustel ja põllumajanduses. Eriti paistsid silma tubli tööga:

August Jaadla, Maire Olvik, An-

ne Vesmes, Elvi Pihlak (Arstiteaduskonnast), Anne Bergmann, Hel-le Viit, Ül-le Vari, Helgi Akke (keemiaosakonnast). Peep Gorelov, Aavo Avalo, Rein Vanem, Tõnu Lindsalu (füüsikaosakonnast), Indrek Piiraja, Asta Enno (Majandusteaduskonnast).

Üliõpilasgruppide osutusid paremateks esimeses vahetuses Balti Soojuselektrijaama ehitusel, Tori ja koondise EPT Abja osakonna maaparandusobjektidel töötanud grupid.

Põllumajanduslikul tööl töötasid paremini Arstiteaduskonna üliõpilased Elva rajooni «Hellenurme» kolhoosis, Tartu rajooni Kirovi-nim. kolhoosis, Viljandi rajooni «Avangardi» kolhoosis.

Üliõpilaste töökust iseloomustavad arvukad aukirjad ja kiitused Balti Soojuselektrijaamast, head iseloomustused ehitusobjektidelt ja kolhoosidest.

Ebarahuldavaks kujunes juulis tööde organiseerimine Tartu ehitusobjektidel, kus mitmete objektide juhtkonnad ei selgitanud üliõpilaste töötasutamise aluseid, mistõttu töökaskude sulgemisel ja tasumisel tekkis arusaamatusi.

Kõikidel ehitusobjektidel ja kolhoosides töötanud üliõpilasgrupid kasutasid oskuslikult vaba aega. Organiseeriti ekskursioone ja matku. Nii käisid Tartus töötanud üliõpilased ekskursioonil Riias jne.

Kõikidel objektidel toimusid poliitinformatsioonid, esineti loengutega, korraldati vaidlusõhtuid tähtsamate rahvusvaheliste probleemide üle. Samuti anti välja väiklehti.

Toimunud kohtumistest olid huvitavad õhtu Narvas ENSV Ülemnõukogu saadikuga sm. Kuziniga ja kohtumine Leningradi üliõpilastega. Suurt huvi tunti sportlike ürituste vastu ja seda igal objektil. Peeti sõpruskohtumisi kohalike sportlastega, aidati kaasa külanõukogude spartakiaadide läbiviimisel.

Kallid seltsimehed! ELKNU TRÜ Komitee õnnitleb kõiki käesoleva aasta juulis ja augustikuus töötanud üliõpilasi suupärase töötulemuse puhul.

Lõplikud kokkuvõtted teeme oktoobrikuus, millal toimub suvistest tööst osavõtjate õhtu. Viimane on pühendatud Eestimaa Kommunistliku Noorsooühingu 40. aastapäevale.

ELKNU TRÜ Komitee

TÄNA
kell 11 kogunegem
aulasse õppeaasta
pidulikule
avaaktusele.

Juba homme KOLHOOSI!

Homme kella üheksast alates vuvavad tootmisvalitsuste masinad ülikooli ette ja üle 1300 üliõpilase alustab sõitu kolhoosi.

• Arstiteaduskonna üliõpilased, arvult 550, sõidavad Tartu ja Abja tootmisvalitsuste piirkonda.

• 300 Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilast lähevad Põlva tootmisvalitsuse käsutusse.

• 150 Bioloogia-Geoloogiateaduskonna üliõpilast oodatakse Võru tootmisvalitsuse piirkonnas.

• Õigus-Majandusteaduskonna 100 üliõpilast lähevad Abja tootmisvalitsuse piirkonda.

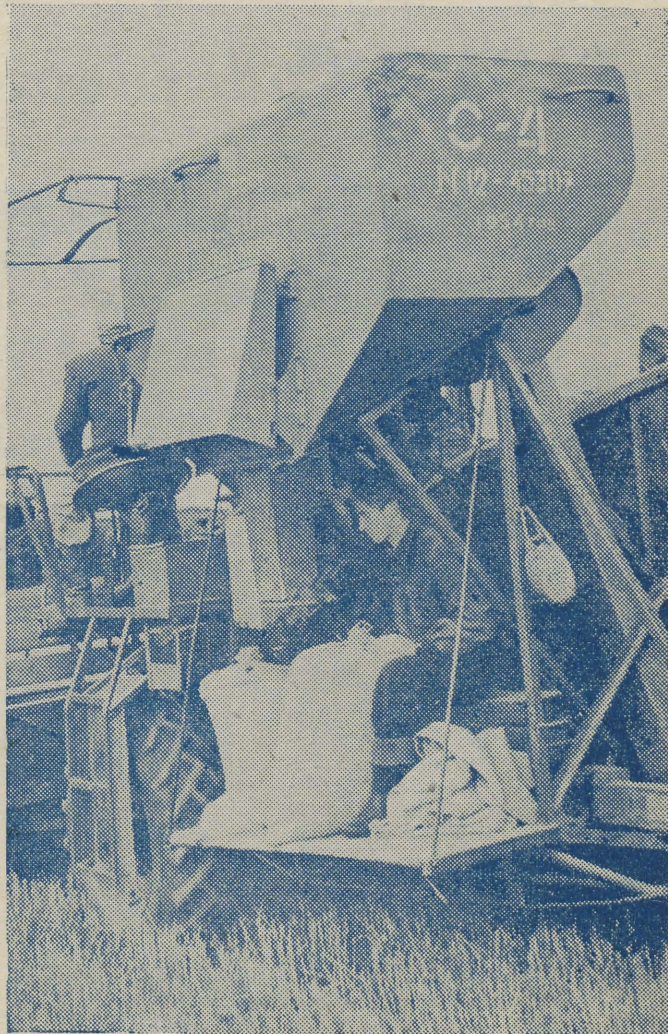
• Ajaloo-Keelteaduskonna 225 üliõpilast asuvad tööle Jõgeva ja Tartu tootmisvalitsuste piirkonnas.

• Vähesel määral läheb üliõpilasi Käärikule ning aitab lõpetada remonti ülikooli objektidel.

Et tänava viibitakse kolhoosis lühikest aega, siis tuleb kasutada maksimaalselt iga tundi, iga minutit. Ja et viimasel sügisel seegi aeg ei kuluku vihmapihadeks, paki aegsasti sisse vihmamantel, suured kummisaapad ja uudne preparaat «OPTIMISM». Tee kõik, et pälvida meie kolhoosnikute lugupidamist ja kiitust.

Taas kohtume 17. septembril, millal kõik kursused alustavad õppetööd.

Seniks aga palju jõudu ja head töötujul!

ja katalüüsi laboratooriumi kollek-
 ni esitatud 4 ettekannet.
 Dots. V. PALM,
 entsi organiseerimiskomitee esimees

**Faru Riklik
ilikoof 3**

Välke käsi võtab äkki suuremast kõvast-kõvast kinni. Tüdruku nägu on õnnelik, nii rõõmus, et leti ääres järjekorras seisjategi ilme seda peegeldama hakkab.

Kersti ei tahagi enam kasvataja kätt lahti lasta. Mis sellest, et siin pole enam laager, mis sellest, et hulk aega on möödas. Nüüd tuleb kõik jälle meelde.

Nad ei räägi midagi. Nende näod kõnelevad... Kumb jälle-nagemise üle rohkem rõõmu tunneb, et tea... Aeglaselt, nagu kahetsedes läheb Kersti ema juurde.

Kasvataja astub tänavale, tundes äkki midagi hoopis uut ja sooja.

«Terel!»

Kaks kaelarättides poissi kannavad suurt pakki. No muidugi, need on ju Jaak ja Rein. Jä korraga polegi suvine Tartu enam nii ühi. Siin on sõbrad. Tulevad meelde matkad ja lõkkeõhtud. Smuul ütleb, et tule ääres valetab inimene harva. Laagrisõprus...

Möödakäijatele jääb mõistatus-seks see juba suur inimene, kes omaette naeratab. Meenub suvi...

Me Otepää, Otepää, Otepää, siin Eestis on kaunimaid linnu. Siin Pühajärv ja Nüpli mäed ja rohelisi aasu näed. Me Otepää, Otepää, Otepää, siin väga hea, jah hea —

Lauluviis tuleb tiheda kadaka-põõsa varjust. Iga minut peaksid «sinise paela mehed» mööda mine-ma. Ega luures tegelikult laulda ei tohi, aga kui just üsna tasa, siis ehk ikka võib...

Terve kuulus Pühajärv on nagu peo peal. Näe, selle kääru taga oli õise luuremängu peamine lahingu-tander ja telklaager seal künka otsas. See telklaager ja kõik muu-gi...

Meie, kasvatajad, salme nendel päevadel mitmes suhtes targemaks. Tõsi küll, telgi püstitamist olime Käärikul õppinud, nii et võisime pioneeridele mõned üldised juhi-

SUVE JÄLIL

sed anda, aga tõmbusime varsti tagaplaanile. Paljud lapsed olid ise käinud telgi püstitamise võist-lustel ja teadsid ise kõiki peensusi. Meil jäi üle vaid kuulata, kõrvad kikkis.

Olgu telgiga kuidas on, selle õpib ruttu ära, aga üldse kõik pioneeritarkused... Iga pioneeri-instruktor oli meist tohutult kõr-gemal. Raske oli leida sellist ala, mida oleksime olnud võimelised juhendama. Vahest ehk sport mõ-nel. Ja nii õppisimegi lastelt nii-palju kui jõudsim. Ega see kerge polnud. Ei tohtinud ju muljet jätta, et kasvataja midagi ei tea...

Pioneeritöö praktika käib meil ülikoolis juba ammu, aga asi ei ole siiski veel kõige paremini lahendatud. Siin peaks vist samuti kui ühiskonnateadusteski kõne alla võtma õpetamise järjekorra: millal teooria, millal praktika.

Siiani mindi teise kursuse algul aastaks koolidesse rühmajuhtideks. Pedagoogikat pole veel loetud, sa-muti mitte mingit teooriat. Tõsi küll, enne seda oli seminar, mis pidi meile kolme päevaga pähe panema kogu tarkuse, mida aasta jooksul vaja läheb. Aga seal pol-nud juttu ei pioneerinstruktoritest, ei astmetest, ei rühmadest «Seitse-aastaku kaaslane». Jäi üle veel üks võimalus: haarata ise siit-sealt. Se-da tehtigi. Loomulikult on enese-täiendamine alati tähtis, kuid ta on siiski ainult täiendamine ja ennem peaks olema mingi alus, teoreeti-line baas.

Võidakse muidugi öelda, et töö-tavad ju ka rühmajuhid tehahest ja mujaltki, kes samuti ei tunne teooriat. Jah, on, aga hea see pole. Muutub ju pioneeritöö iga päevaga järjest keerulisemaks, järjest nõud-likumaks. Ja just sel ajal pole

mõeldav õpetaja, kes ei tunne pio-neeride tegevust, kes oskab läbi viia ainult oma aine alaseid koon-dusi ja kelle teadmised sellega piirduvad.

Terve aasta juhtisime rühma tööd. Aga kuidas juhtisime, mida oskasime õpetada? Muidugi, kes südamega asja juures olid, suutsid muuta koondused huvita-vaks ja pioneeridel polnud igav. Kuid palju oli nendest koondustest ka su? Oleksime kindlasti pidanud rohkem pakkuma.

Ning kevadel oli instruktiivlaager Käärikul, mis valmistas meid ette suvise pioneerilaagri jaoks. Oli tõesti tore olla ja õppisimegi üht-teist, kuid see nädal oleks kulunud rohkem materjali kinnistamiseks kui omaette õppuseks. Nii lühikese ajaga on raske midagi olulist talle-tada. Suvises laagris aga tuli juba kasvataja osas olla.

Pioneerilaager on vajalik, kuid sellele peab kindlasti eelnema teo-reetiline kursus ja lühiajaline prak-tika Käärikul. Võib-olla tuleks juba II kursusel lugeda mingit peda-googika elementaarkursust, mis käsitleks pioneeritööd ja kus teh-taks juttu ka laste kohtlemisest. Aastane töö rühmajuhtidena, pea-legi nii halvasti ettevalmistatult, võiks hoopis ära jääda. Kasu sel-lest on vähe, kuid aega võtab palju: kaks korda kuus koondus, selle ettevalmistamine, salkade töö-jne. On ju teisel kursusel õppe-plaan niigi üle koormatud.

Seepärast: ära see aastane töö! Igal asjal, ka kasulikul ja heal, on oma piirid. Ja et pioneeritöö on kasulik ning hea, seepärast tuleb teda mõistlikult korraldada.

E. BRAND, eesti filoloogia III kursuse üliõpilane

Kaks nädalat

Käesoleval suvel olid mõned soo-me-ugri eriharu üliõpilased prakti-kal Läti NSV-s Kuramaal. Tujutse-vast suvest hoolimata nauditi Kura-maa kõiki võlusi: liivlaste lahkust, luidetel kasvavaid pedakametsi, tormitsevat Läänemerd ja Domesnäsi neeme poolt talsutatud Riia lahte. Ekspeditsiooni ülesandeks oli ko-guda võimalikult palju keelelist

materjali keelekontakti teel assimi-leeruvast liivi keelest. Üliõpilane Anu Melles küsitles liivi keeles lei-duvaid alam-saksa laensõnu, Riina Sihver aga toasisustust märkivaid sõnu. Mõlemad üliõpilased leidsid kergesti kontakti liivlastega ning, suutsid juba esimese praktikanäda-la lõpul liivi keeles küsitleda.

Ühiselt koguti tekste, mida jääd-vustati magnetofonilindile. «Repor-ter-3» töötas ekspeditsiooni kestel laimatult, mistõttu saadi palju muinasjutte, jutustusi sõdadest ja revolutsioonidest, vanasõnu, kõne-käande, rahvalaule ja luuletusi liivi viimase poeedi enese ettekandes.

KURAMAAL

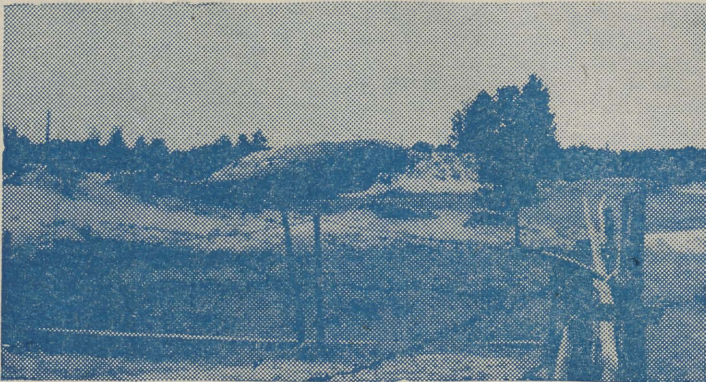
Väsimatuiks keelejuhtideks olid K. Zéberg Vaidest, L. Andersen ja E. Hausmann Kolkast, P. Belt Irelt jne. Sikrõgi külas laulis M. Cербach pesuehtsaid Eesti rannamurde rah-valaule, Pitrõgis esitas K. Krasson liivi laule, mida ta oli laulnud mõ-ned nädalad tagasi rajooni laulu-peol.

Pingsas töös möödusid kaks näd-lat kiiresti, ometi suudeti näha se-

dagi, kuidas elatakse kohapeal. Pi-sike kaluriküla Kolka on muutunud suureks asulaks, milles on kala-kombinaat, ruumikas rahvamaja, ülimoodne uus koolimaja ja ruumi-kas kaubamaja. Küladel, mil-lest vanasti pääses välja vaid

jalgsi või ratsa, on nüüd otseühen-dus Riia, Talsi ja Ventspilsiga. Irel ootas meie üliõpilasi, kes olid hiljuti olnud pioneerilaagris praktilal, sa-masugune laager.

Praktika osutus kasulikuks uute teadmiste saamisel, võimaldas tut-vuda huvitavate inimeste ja kauni loodusega ning andis kogemusi kaugemateks ekspeditsioonideks, mis on kateedri plaanis. E. VÄÄRI

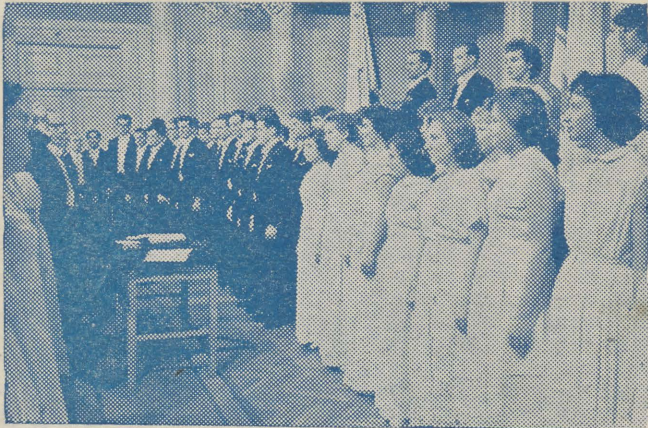
Fotol vaade Sikrõgi luidetele. Ülal vasakul keelejuht E. Hausmann.

* KÕIGILE * KÕIGILE * KÕIGILE *

Kõiki, keda huvitab töö ajalehe kirjasaatjana, fõl-jetonistina, kunstniku-karikaturistina või fotograa-fina, ootame täna kell 15 auditoriumi nr. 47 (peahoone II korrusel keemiahoonepoolses tiivas)

ÜLIKOOI AJALEHE TOIMETUSE KOOSOLEKULE.

Palume ilmuda ka kõigil toimetuse liikmetel.

laulusõber!

KAS SA TEAD, et juba ülehommel kell 18 koguneb ülikooli aulasse TRÜ naiskoor? Tartu Üliõpilasmeeškoori esimene harju-tus sellel õppeaastal on aga teisipäeval, 18. septembril kell 19 samuti aulas. Kui oled kolhoosipõldudel oma hääle lahti laulnud, siis tule kindlasti meie juurde!

TRÜ naiskoor ja Tartu Üliõpilasmeeškoor on sõpruskoorid, kel-lel on palju ühiseid üritusi ja kellel on välja kujunenud ühised toredad traditsioonid. Tänavune õppeaasta on naiskoorile seitsme-teistkümmes, meeskoorile aga juba viiekümne esimene. Kooride põhikoosseisu moodustavad üliõpilased, aga põhikirja järgi võivad koori liikmeteks olla ka need lauljad, kes on ülikooli juba lõpe-tanud, kuid võtavad regulaarselt osa koori tööst. Eriti mit-me-kesine on meeskoori kollektiiv. Kevadisel juubelikontserdil oli mitmeid lauljaid, kes olid kokku tulnud pool sajandit tagasi koori asutaja ning esimese dirigendi Juhan Simmi taktikepi alla, paljud aga polnud suutnud veel frakiga ära harjuda. Kooris laulavad kõrvuti nii üliõpilased kui ka õppejõud TRÜ-st ja EPA-st ning paljude erinevate elukutsete esindajad. Kõiki neid ühendab armastus laulu vastu, soov teha midagi ilusat ja jaga-da seda ka teistele.

Aastate jooksul on antud sadu kontserte, esinetud laulupidu-del ja festivalidel, vastu võetud külaliskollektiive ja käidud ka ise pikkadel kontserdireisidel. Need on koori pidupäevad. Iga isetegevuslane aga teab, kui palju tööd ja vaeva selle taga peitub. Raskused pole aga kunagi ühtki tõsist entusiasti kuhu-tanud.

Üliõpilaskooride tööd raskendab kõige rohkem koosseisu eba-püsivus. Igal kevadel lahkub koorist suur osa diplomande, igal sügisel võetakse vastu uusi lauljaid. On väga oluline, et viima-sed tuleksid koori kohe õppetöö algul. See võimaldab neil kiire-mini omandada koori põhirepertuaari ja kogu kollektiiviga jõuda avalike kontsertideni.

Noori liikmekandidaate võetakse vastu koori harjutuste ajal. Naiskoori harjutused toimuvad igal esmaspäeval ja neljapäeval kella 18—20-ni, meeskoor harjutab igal teisipäeval ja reedel kella 19—21-ni. Liikmekandidaadiks võib olla iga üliõpi-lane sõltumata sellest, kas ta varem on kooris laulnud või mitte. Temalt nõutakse ainult elementaarset muusikalist kuul-mist ja rütmitunnet. Neile, kes on koori tööst korralikult osa võtnud, korraldatakse talvel katse õpitud laulude ulatuses. Kat-se sooritanud esinevad koori koosseisu avalikul semestrikont-serdil, mis on kogu kollektiivile aruandeks tehtud tööst. Vahe-tult pärast kontserti toimub liikmekandidaatide pidulik vastu-võtmine koori täieõiguslikeks liikmeteks. Viimasel ajal on kor-raldatud nais- ja meeskoori ühine pidulik semestrikontsert. Pärast uute liikmete vastuvõtmist algab kooride ühine kontsert-ball. Seega on koori vastuvõtmine pidulikuks ja meeldejäävaks sündmuseks igale noorele lauljale.

E. TOOM

Fotol moment pidulikust vastuvõtmisest.

LÜHIRIDU

Mõni aeg tagasi viibisid Tartus teadlased Vene NFSV Omski Põllu-majanduse Instituudist. Külalised tutvusid meie arvutuskeskuse tööga ja tundsid erilist huvi põllumajan-duse planeerimise vastu. Nüüd aga saabus Omskist ajalehe toimetusele kiri, milles avaldatakse tänu ülikooli töötajatele Larissa Rahula ja Ülo Kaasikule, kes abistasid neid vaja-like kogemuste omandamisel.

Käesoleval suvel võttis rühm bioloogiaosakonna üliõpilasi osa Karaganda Maakorralduse Ekspeditsiooni uurimistödest, et aidata korraldada ulatuslikku stepimassi-vide mullateaduslikku ja geobotaa-nilist kaardistamist. Ligi poolteist kuud kestnud töö andis osavõtjale väärtuslikke kogemusi ja palju-palju uusi muljeid.

TEADAANDED

Esimese kursuse üliõpilased!

Kõiki kommunistlikke noori pa-lutakse end arvele võtta ülikooli komsomolikomitees, mis asub pea-hoone keemiahoone-poolses tiivas II korrusel.

Arvestussektor töötab täna kella 8—13-ni ja kella 14—18-ni ning homme kella 8—14-ni.

ELKNU TRÜ Komitee

Esmaspäeval, 3. septembril kell 18 alustavad lasteringid tööd (TRÜ klubis Tähe tn. 29). Lasteringide töö-päevadeks jäävad edaspidi esmas-päev ja reede.

Täna ja homme toimuvad ülikooli klubis (Tähe tn. 29)

TUJUKÜLLASED PUHKEOHTUD.

Algus kell 21.

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар-туский государственный университет»). К. Тарту Эстонской ССР. Орган Тарту-ского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk. Тарту, Ülikooli 17/19. Üksik-numbril hind 2 kop. Tellimise nr. 7241, MB-06245.

Uus telefoni-keskjaam

20. augustil lõpetati ülikoolis uue automaatkeskjaama monteerimine. Läti NSV-st saadud aparaat muudab sidepidamise kergemaks ja kiire-maks. Praegu teenindab ta ainult sadat abonenti ja seetõttu on palju paralleelline, kuid juba 1963. a. algul saab jaam hakata teenindama 200 abonenti.

Ja nüüd pisut sellest, kuidas uue keskjaama kaudu saab helistada.

Kui soovitakse ülikoolist helista-da linna, tuleb valida tooni kuul-des number 9. Seejärel tuleb kuul-davale linnakeskjaama toon ning saab valida soovitud numbrit.

Ülikoolisisel telefonil helista-des tuleb valida juba esimese tooni kuulmisel vajalik number (uue kesk-jaama tõttu on kõik telefoninumb-rid muudetud kolmekohalisteks ja algavad numbriga 3).

Kui abonent on kinni, tulevad kuuldavale lühikesed signaalid.

Ülikoolisestest telefoniriketest tuleb teatada numbril 399.

M. Karu

Festival ja noorus

(Algus 3. lk.)

rahvahulgast läbi trügida. Rahvas viis kaasa, rahvas varjas silmapiiri, rahvas aplodeeris, rahvas laulis ja lõbutses. Hakkasid mürtsuma trum-mid, lõpurongkäik oli alanud. Pi-dutsejate kohal tiris lennuk loosung-igt «Rauha—Paix—Peace». Meie rahvarõivais tütarlapsed tõmbasid lä-hedal seisjate tähelepanu. Peagi oli-me soomlastest sisse piiratud. Üks Nõukogude delegatsiooni liige võt-tis oma õlgadele kaks soome väike-meest. Kui meie noormees andis kummalegi veel Gagarini pildiga postkaardi, surus ema kaua tema kätt. Gagarini pilt oli festivali kõige hinnalisem suveniir.

Vahepeal pimenes. Lõppkontsert jäi meil nägemata-kuulmata, sest kontserdiplatsi ümbrusesse oli kogunenud umbes poole kilomeetrine inimkiht. Taevasse puhkes mitme-värviline raketiõis, siis teine, kol-mas, kümnes, sajas...

Valgesse rõivastatud noormehed võtsid festivalist osavõtvate riikide lipud. Ees läks helevahe festivali-lipp, kuusnurkne festivaliõis keskel,

millele oli kirjutatud «VIII Festi-vaali Helsinki 1962». Lipud asetati kaatritele, mis sõitsid pidulike marsihelide saatel üle lahesopi. Festival oli lõppenud.

Tohutus rahvahulgas liikusid bus-sid väga aeglaselt. Laskime aknad alla. Kohe täitus meie buss lille-dega. Hüüti: «Elagu Nõukogude Liit!» Skandeerisime vastu: «Palju tänu Soomele ja soomlastele! Näge-misenil!» Surusime käsi. Rahvas kõndis bussi kõrval, ikka uued ja uued lilled. Arvan, et meile pilluti terve Helsingi lilled. Ikka ja jälle tuli suruda hüvastijätuks väljasoli-jate käsi. Bussid pääsesid kiiremini liikuma. Nähes seda hakkas üks rahvarõivastes soome neiu jooksa-ma, võttis oma mütsi ja ulatas selle meie noormehle. Uued käepigistu-sed, uued lilled...

Festival on lõppenud. Aga kui palju sõpruse seemneid külvati nen-de päevade jooksul! Võrsuva vilja kogumine seisab alles ees...

E. KREEM,

Tartu Riikliku Ülikooli komsomoli-komitee sekretär

TARTU RIIKLIKULIKOOLI PARTEIORGANISATSIONI, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI- OHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

REDEEL, 21. SEPTEMBRIL 1962

Nr.

22(527)

XV aastakäik

SELLE ÜLE

patallad, ilmutamist ootavad tuhanded filmid. Kuid meie üliõpilaste suvepuhkusele annab ilme hoopis miski muu. Annavad ilme Balti Soojuselektrijaama ehitusel paika pandud autotäied betooni, Sirgala nool-sirged sookraavid, kolhoosiniitudel püstitatud heinakuhjad. Tehtud tööd iseloomustab uus, suve jooksul äraõpitud eriala, paklikuks muutunud peopesad ja... mahukas kaust iseloomustustega üliõpilaste suvise töö kohta ülikooli komsomolikomitees.

Lehitseme seda.

Sel aastal oli meie töömeeste paremik Narvas. Tublit tööd kinnitab fakt, et nii juuli kui ka augustikuu vahetust autasustati aukirjaga. Kahele «suurele» lisandub terve hulk aukirju üksikutele üliõpilastele (L. Hellenurm, S. Soopart, A. Pabut, A. Martin, A. Suu, E. Viit, A. Mikson, N. Safronova jt.).

Rahalise preemiaga autasustati Maaja Eoli, Maire Olvikut, Aarne Bergmanni ja Elle Viiti.

Tublisid oli palju.

Tsiteerime ka Balti Soojuselektrijaama komsomolikomitee iseloomustust:

«Üliõpilased-kommunistlikud noored võtsid aktiivselt osa ehituse ühiskondlikust elust, aitasid lasta välja vält- ja selnalehti, võtsid osa ehitajate ja üliõpilaste koostööst toimunud isetegevuskontserdist. Üliõpilased võtsid osa ühiskondlikest noorte pühapäevakust linna pioneeride maja püstitamisel, organiseerisid spordivõistlust...» jne.

Sportlaste saavutusi kinnitab vimpel «Üliõpilaste spordivõistluste võitjale, Narva, Juuli 1962».

Esmakordselt viibis sel suvel arvukalt üliõpilasi ka vabariigi kolhoosides ja sovhoosides. Ja nagu ehitustelgi, nii jäädgi ka seal nende tööga rahule.

TRÜ Arstiteaduskonna raviosakonna üliõpilased (grupivanem Mati Majas) töötasid juulikuus Viljandi rajooni «Avangardi» kolhoosis.

«Juba esimestest päevadest alates võitsid üliõpilased kolhoosirahva poolehoidu oma töökuse, korralikkuse ja tublidusega. Ka varem on töötanud meil noori Tallinna Pedagoogilise Instituudi, kultuurikoolist jne. Ja seetõttu oli kolhoosirahval umbusk teie üliõpilaste vastu. See aga muutus koheselt, sest juba esimesel tööpäeval täitsid ja ületasid nad töönorme. Üliõpilane sm. August Jaadla suutis kolhoosi tugevamatele töömeestele eeskujuks olla, vedades 28 koormat silo, kolhoosnikute rekord oli samal ajal 24 koormat.»

Edasi loeme, et üliõpilasi ei takistanud vihm ega väsimus. Valmistati 530 tonni silo, tänu sellele saavutas kolhoos rajoonis silovarumises kolmanda koha.

Kõigile oli eeskujuks grupivanem Mati Majas. Kiitv hinnang antakse ka üliõpilaste ühiskondlikule tööle. Märgitakse kolhoosinoorte seas tublide treeneritena tegutsenud Ilmar Oravat, Aarne Tõldseppa, Aivi Paasi, Tiitu Kärnerit jt. Korraldati 2 loengut teemadel «Eesti NSV 22. aastapäev» ja «Noorsoo moraalne päev». Organiseeriti 2 puhkeõhtut, lasti välja väikseid jne.

Rõõmustavaid uudiseid saabus kõikjalt. Elva rajooni Rõngu sovhoosis täitsid üliõpilased töönorme keskmiselt 145%, Palupera kolhoosis töötati jällegi välja 2341 töötundi. Kõikjal rõhutatakse üliõpilaste abivalmidust ja head töötahet.

Viktor Pliimann, Indrek Piroja, Tõnu Lindsalu, Rein Vanem, Aavo Avalo ja Peep Gorelov töötasid juulis «Eesti Põllumajandustehnika» Vändra rajooni osakonnas. Noormeestele kaasaantud iseloomustustest näeme, et nad täitsid päevaülesandeid 150%.

Osa üliõpilasi töötas pioneerilaagrites. Tulevased pedagoogid tegid siin läbi oma esimese pedagoogiliseksami. Enamasti sooritati «eksami» edukalt.

Kõikjal, olgu see ehitustel, kolhoosides või laagrites toonitatakse üliõpilaste organiseerimisvõimet, aktiivsust nii töös kui puhkuses. Selle üle saab tunda ainult rõõmu.

E. LEMBER

AUTASUSTATI PROF. A. VALDEST

1. septembril autasustati Tartu Riikliku Ülikooli patoloogilise anatoomia kateedri juhatajat Eesti NSV teenelist teadlast professori Albert Otto p. Valdest kauaaegse ja edukas teadusliku ja pedagoogilise tegevuse eest Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga.

AASTAPÄEVAÜRITUSI ÜLIKOOIS

Ettevalmistusi ELKNO 40. aastapäeva tähistamiseks tehakse ka ülikoolis. Piduürituste haripunktiiks kujuneb muudugi suvistest töödtest osavõtjate õhtu, kuhu kutsutakse komsomoli veteranid ja TRÜ komsomolikomitee endised sekretärid. Üliõpilased võtavad osa ka ühiskondlikest võistlustest rongkäigust H. Heidemannit ausamba juurde. TRÜ klubis ja raamatukogudes korraldatakse temaatilisi õhtuid. Näiteks valmistavad Ajaloo-Keele-teaduskonna üliõpilased ette õhtu «Komsomol kirjanduses». Teaduskondade ja osakondade seinalehed kajastavad Eestimaa komsomoli ajalugu, tema ülesandeid nii käesoleval momendil kui ka tulevikus. Näitliku agitatsiooni eest aga hoolitseb ülikooli kunstiring.

I. MADISOO

Suvelööde raskuspunkt oli koonduvad põhiliselt juulikuule, sest augustis töötas komsomoli lähetuskirjaga ainult 174 üliõpilast.

1. augustil asus tööle teine vahetus üliõpilasi järgmistel objektidel:

* Balti Soojuselektrijaamas — 28 üliõpilast;

* Tartu ehitusobjektidel — 62 üliõpilast;

* Viljandi maaparanduslaagris — 25 üliõpilast;

* Tori näidissovhoosis maaparandustööd — 21 üliõpilast;

* Märjamaa maaparanduslaagris — 16 üliõpilast.

Peale nimetatud objektide töötasid meie üliõpilased Tartu linna-majavalitsuste lastesektorites, pioneerilaagrites, matemaatikaosakonna üliõpilased aga planeerimistööl kolhoosides ja mujalgi.

Pakitud kohvrite juures

Möödunud laupäeval lõppes Tartus üleliiduline orgaanilise keemia alane nõupidamine, millest võttis osa üle 200 teadlase. Kohal viibisid üleliiduliselt tuntud teadlased professorid Efros, Ginsburg, Kazarnovski, Temnikova, Bagdasarjan, doktorid Litvinenko, Gonikberg ja paljud teised, nende hulgas ka kaks keemikut Tšehhoslovakiast, doktorid Exner ja Zuman.

Vestlesime konverentsist osavõtjatega vahetult enne nende ärasõitu. Oli just lõpetatud kohvrite pakkimine. Tartust viisid nad kaasa suveniire, kuid ka uusi teadmisi, uusi tutvusi ja muudugi ka uusi muljeid. Ja nüüd mõningaid muljeid meie ülikoolilinnast.

Professor A. I. Šatenštein (Moskva). «Ma pole Tartus esmakordselt, kuid seda erutavam oli järjekordne kohtumine teie linna ja ülikooliga.

Nõupidamine oli kaasakiskuv nagu kõik esmakordselt läbiviidavad üritused. Heaks algatuseks loeksin ka seda, et n. ö. vanade teadlaste kõrval võtsid arutlustest ja sõnavõtetest osa ka noored keemikud, kes teevad alles esimesi samme teadusliku töö põllul. Tutvusin teie ülikooli orgaanilise keemia kateedri ja laboratooriumidega. Pole midagi öelda, kõik on tore.

M. A. Mostoslavski (Luganski oblastist). «Et ma keemiaga olen lähemalt tegelnud vähe, ainult 15 aastat, siis oli see nõupidamine mulle väga kasulik. Eesti teadlastest jäi kõige rohkem meelde sm. Palm. Ta on teinud väga suurt tööd oma ettekande koostamisel: selleks on kasutatud üle kaheksa materjali, millest enamik on avaldatud alles viimaste aastate jooksul. Huvitav on ka Palmi loodud kartoteegisüsteem. Muide, selle kirjutasin ma enda jaoks üles.

Teie linn aga on kaunis. Eriti meelde jääb vaade avanee kerkiva «Vanemuise» müüridelt.»

Üliõpilaste tööd, mis oli oma seaks saanud juba juulikuus, ei vaibunud ka augustis. Ka nüüd saabus vahetuse lõpuks ehituste ja maaparandusjaamade juhtkondadelt kiit-

Suviseilt töomailt

vad iseloomustused. Kohtades, kus töö oli komsomolistaapide poolt paremini organiseeritud, kus ka juhtkond tundis sügavat huvi töötingimuste vastu, olid ka tagajärjed edukad.

Paremateks osutusid teises vahetuses Balti Soojuselektrijaamas, Tori ja Märjamaa maaparandustöödel tegutsenud üliõpilaskollektiivid.

Balti Soojuselektrijaamas töötasid üliõpilased betoneerijatena, maalritena, müürseppadena. Arvukalt tuli teha mullatöid, millel oli suur tähtsus ehituse kiireks lõpetamiseks. Vaatamata raskele füüsilisele tööle tuldi väga hästi toime.

Elektrijaama ehitustel omistati 21 üliõpilasele maalrikutse, 10 üliõpilasele müürseppakutse. Brigadir A. Pabut, eesti filoloogia II kursuse üliõpilasele, omistati müürsepana II kategooria.

Kvalifikatsiooni ei tõstetud mitte üksnes Narvas, vaid ka Tartus Tamelinna lasteaias objektile jt. kohtades.

Maaparandustöödel hinnati kõrgelt üliõpilaste hoolikat töösse suhtumist. Sellest räägivad ka arvud: päevaülesandeid täideti 125%-l.

Kerkis esile terve rida üliõpilasi, kes paistsid silma ennastalgava tööga, kes andsid oma energiat ja kogemused suurepärase töötulemuse saavutamiseks.

Objektide staape juhtisid vastutustundlikult Tiit Maasik Narvas, Jaano Odar Toris, Rein Küttim Märjamaal jt. Oma suvepuhkusest loobus täielikult Oigusteaduskonna üliõpilane Mati Pedari. Ta töötas kaks vahetust Tartu ehitusobjektile, kus tööde organiseerimine oli raskendatud.

Narva staabi töö suunamise ja abistamise eest on ülikooli komsomolikomitee tänulik võõrkeelte kateedri õppejõule H. Liivile.

Puhkeaja organiseerimine arendas üliõpilaste loovat initsiatiivi. Aktiivselt võtsid üliõpilased osa ühiskondlikest üritustest.

Objektidel toimusid poliitinformatsioonid-viktoriinid. Esineti loengutega. Tulevased filoloogid rääkisid aktuaalsetest keeleprobleemidest, arstid oma teadusvallast. Kokku peeti 16 loengut.

Ekskursioonid ümbruskonnaga tutvumiseks olid lahutamatu seotud üliõpilaste puhkehetkedega. Esineti isetegevuskontsertidega, tehti sporti puhkeaja sisukaks veetmiseks. Mänguväljakutel toimusid kohtumised kohalike sportlastega jne.

Kõikjal hinnati meie üliõpilaste abi. Praegu taastavad Narva kommunistlikud noored Narva raekoda, millest saab uus pioneeride maja. Ka üliõpilased löid pärast tööaega käd külge. Toris aitasid üliõpilased kohalikus vastvalminud koolimajas viimistlustööd lõpule viia. Töötati ühiskondlikus korras. Tänu sellele aga said õpilased esimeseks septembriks uue koolimaja.

Suviste tööde kogumetele tagasi vaadates võib märkida: üliõpilased on hakanud sügavamalt mõistma töötava rahva elu, aktiivselt osavõtma loovast tööst. Nendes töodes me kasvame ja areneme.

1962. a. suvine töö tõendas, et ülikooli kommunistlikud noored ja noored mõistsid õigesti nende ees seisvate ülesannete tähtsust. See on meie noorte vastus parteile ja valitsusele.

ELKNU TRÜ Komitee

Põrgu ja mere vahel

Tori — see sõna manab võhiku mäluosipist vahet päevavalgele mingi ettekujutuse tori hobustest ning sellele lisandub Tori põrgu. Rohkem vist välja ei mõtle. Umbes niisuguste teadmistega asus augusti algul teele teine üliõpilaskontingent. Kuue samba ees laaditi bussi kõik kimpud-kompud, võeti kaasa komsomoli lähetuskirjad ja head soovid.

Kohapeal ootas sovhoosi direktori sõbralik käepigistus ja värskeid võileivakuhjad. Meie peakorteriks sai Virula internaat. Pärnu jõgigi oli sealsamas külje all.

Kuidas siis tööga

lood olid?

Alguses võttis peopesad ja selja valusaks. Teinekord aga lirtsus katkise kummiku sees varaste vahel porine vesi ja ülevallalt vihma krae vahele. Kuid kes kahtab, see kuivatab: natuke aja pärast praadiski päike uuesti «kraavihallide» üha pruunimaks tõmbuvat turja. Kas nüüd selja tumeduse astme järgi võib töö üle otsustada, kuid tublidel töömeestel, nagu Rein Söör, Arvo Paasma ja Uno Pender, olid turjad võtnud päris mustjaspruuni tooni.

Vihm ei seganud meil külastamast kolme isamaakõne autori

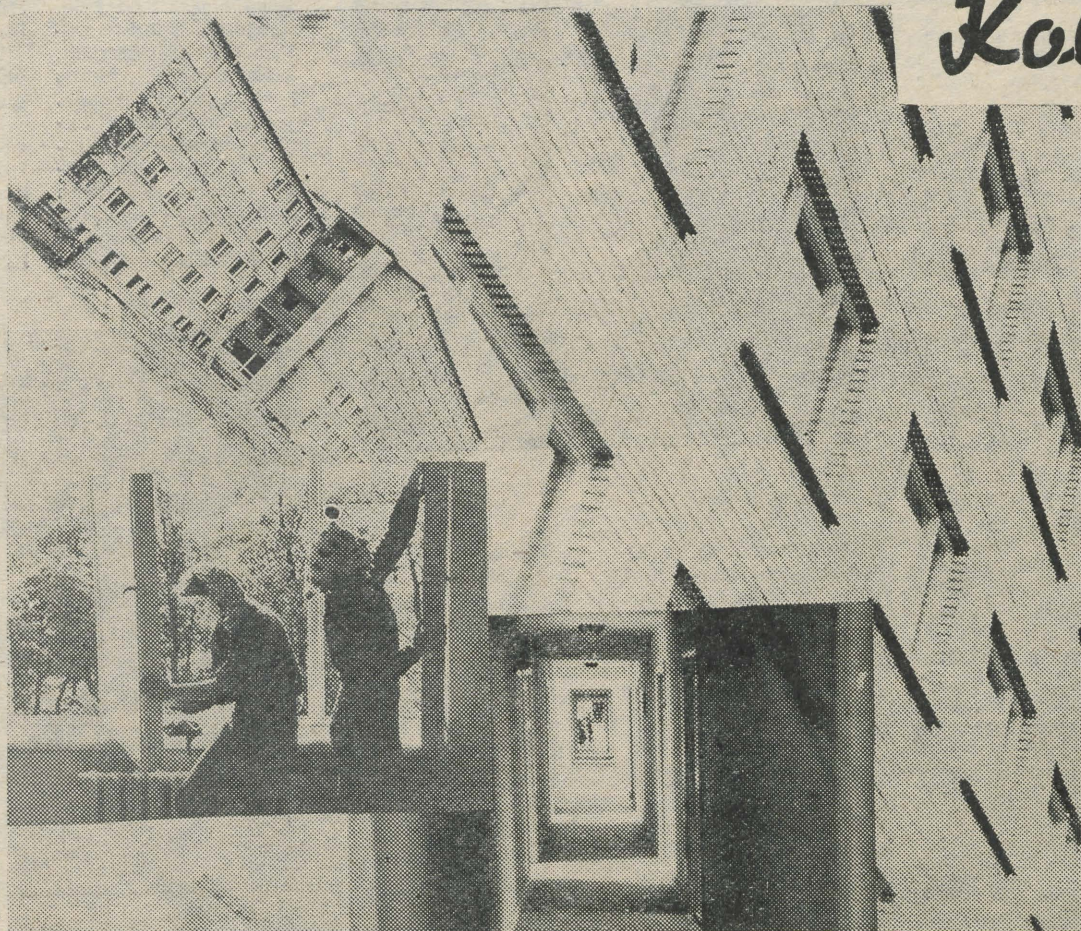
C. R. Jakobsoni majamuseumi Kurgjal ega ka Tootsi brikitööstust.

Ja nii saabus viimaks seegi päev, mil lal Väandrast lõpuarvet mindi tooma ja sovhoosi direktori poolt lubatud õlleaast kohale veeres.

Saabusdes arvati, et üks maanimene suhtu tudengisse teatud eelarvamusega. Töö sai tehtud, halbu sõnu kuulda polnud — võta sa kinni!

Nii möödus kuu. Uhel pool Tori põrgu, teisel pool Pärnu laht.

J. ODAR, TRÜ Oigusteaduskonna üliõpilane, Tori II vahetuse staabiülem

Kolimise eel

Uuestisündinud Tiigi tänava kõige uuemat maja pole meist vist kellelegi vaja kätte juhatada. Neljasajal peatsel kolijal on tubade numbridki teada ja ka ülejäänutel on kindlasti selge, kuhu soola-leiba viima minna. Pealegi on paljude esimene tutvus uue ühiselamuga pärit hoopis varasemast ajast. Suviti töötasid siin kõrvuti ehitajatega ka üliõpilased.

Ülikooli esindus on kohal ehitustööde lõpupäevilgi. Juba kolmandal päeval pärast tudengipileti kättesaamist tulid siia 22 eesti filoloogit ja 5 ajaloolast tänavusest täiendusest. Halliki Uibo ja Maia Ernesaks õpivad nüüd oma kättega tegema ajalugu — esialgu küll ainult akende pesemise ning tubade korrastamisega uues hoones.

Ulakorrused on uusasukate vastuvõtuks põhiliselt valmis. Mugavad valgusküllased toad, seinetel rõõmsad värvitoonid, koridoris kummi-parkett.

Esimesel korral käis veel, vähemalt meie külaskäigu ajal, töö. Lubati, et viimaseid päevi. «Teeme kõik, et üliõpilastel oleks parem ning mugavam», räägivad ehitajad. Sõnad kinnituseks näidatakse ajakohast pesukööki, kuivatusruumi, ainulaadset hügieenikabinetti jne.

Näib, et nüüd on oodata jäänud siiski vaid päevi. Head kolimist!

L. ILVES

REIDIMARKMIKUST

Hiljuti külastasid sm-d V. Haamer, U. Polinsinski, R. Kleis ja E. Ird üht osa I kursuse üliõpilasi nende töökohtadel. Oma muljetest rääkis sm. Ird järgmist:

«Nagu iga aastal, nii ka tänaval oli raske leida I kursuse jaoks praktikabaasi. Et ka keskkoolides on nüüd tootmisõpetus, ei suuda Tartu linna ettevõtteid tegutsemishimulisi noori enam hästi ära mahu- tada. Ettevõtteid siiski leiti ja nüüd töötavad 15 üliõpilast kaubandus- valitsuses, 5 tarbijate kooperatiivis, 27 ehitusvalitsuses, 10 Raudbetoon- toodete Tehases, 20 kalakombinaadis, 19 meesakombinaadis ja 2 trü- kikojas. Erinevad asutused, erinevad ametid. Raudbetoonitoodete Teha- ses sooritavad üliõpilased paari-kolme kuu pärast kategooriaeksami ning ongi päris töömehed. Tehases meie noori hinnatakse. Nad ise on ka rahul.

Metsakombinaadis oli lugu kurvem. Töö estakaadil ähvardas noor- meestest üle olla. Nüüd on nad laua- ja taaratsehhis ning saavad pä- remini hakkama. Juhkond näib siiski suhtuvat ükskoiksest asusse. Näiteks viivius lepingu allakirjutamine ja seetõttu hilines töötasu maksmine üliõpilastele.

Ehitusvalitsus võimaldab kõigil 27 üliõpilasel saada mürsepeaks. Taheti koguni luua omaette noortebrigaad, aga esialgu on veel vaja va- nemate tööliste juhtivat kätt.

Majandusteaduskonna I kursuse on laiali mõõda Tartu kauplusi. Osa töötab müüjatena, osa arveametnikkudena. Nahakombinaadis saavad üliõpilased nahkjalantari ja -jalatsite valmistaja eriala. Seal polnud komsomolitööga asjad päris korras. Kõik ei ole ennast kahe nädala jooksul veel arvelegi võtnud.

Üldiselt aga jäädakse meie noortega rahule.»

KOLHOOS.MINEK

Niisugune algus äratav ehk huvi ainult esimese kursuse üliõpilaste hulgas. Enamikule on see asi aga hästi tuttav. Eks ole: kõl- gepealt kogunetakse oma kohvrite ja pampudega peahoone ette. Siis saab tükki aega autoi oodatud. Ja lõpuks lähebki sõit

välja: tänaval sai «Uue Tee» kolhoos kaks sada tonni heina rohkem kui mullu.

TÖÖ

Pole kerge kella kahek- sast hommikul õhtu kella kaheksani hernen rõuku panna, kombainipõhku ko- guda või rehel olla, kuigi lõunavaheajaks on kaks

õises vahetuses. Tul- n. Martiniga oma 14-tunnili- sest vahetusest, ka kõik teised olid terve päeva tööl. Mida teha? Nõu lei- dis õppejõud Ulo Torpa's, kes tuli Illo-Peebuga meid vahetama. Aga nii ei võl- nud jääda, sest ka tema oli ju päeval põllul. Kahe tunni pärast asendas teda

kui kalkulaator. Ulepea on see amet raske ja rakud tüdrukute pihkudes ei kõ- nele hernehangumisest, vaid kartulikoormisest. Poiste kurjad keeled lubasid jälgida, kes tüdru- kutele on kõige parem perenaine. Seni oleme nende kunstiga rahul (ja natuke ehk rohkemgi kui ainult sedal).

MEELEOLUST

Oleme optimistid nagu ikka üliõpilased. Selle optimismi alla käib nii see, et tuju on hea, kui ka see, et me vihmast suurt ei hooli. Muidugi võiks seda vihma vähem olla. Üldiselt oleme rahul ja ka meiega ollakse rahul.

A. PABUT

lahti. Meiega oli see lugu täp- selt samasugune. Pika auto-ootamise kestel jõu- dis õppejõud meid mitu korda üle lugeda. Mina kui rühmavanem lugesin ka, aga mõned jäid ikka puudu. Hädalisi asjaaja- misi oli ju nii Tartus kui koduski. Täpne arv sai täis esmaspäeval tööle ha- kates.

KODU

Koduks said tütarlapsed endise kolhoosiesimehe maja. Siin on meil ka- köök ja söökla. Poisid ma- jutati paarsada meetrit eemale ühe maja teisele korrusele, just Kudina koolimaja viiva teeotsa vastas. Elamisruumi on meil laialt; just nagu «kontsus», kui tudeng üle loengu kohal käib, tagant järele kirjutamiseks loeb aga igakord vā- ja paraja arvu tühe lehti.

Magamiseks on kooli internaatidel laenatud mad- ratsid, pea all sulgpääd ad. «Suve läbi sadas vihma, ega kolhoosil pole heinu- gi anda külje alla viska- miseks,» arvas keegi siia sõites. Kohapeal naerdi

tundi. Tüdrukud saavaa aga sellega hakkama ja esimees on rahul. Poiste suhtes ta ei räägigi, sest need teevad päevas kaks normi, olgu siis kiirkuiva- tis või villjaveol. Viimase töö juures said meie Ste- pani, Mati ja Reinu jõu- mehekujud kolhoosimeeste poolt siira tunnustuse osa- listeks.

Kiirkuivatits käib töö nii päeval kui öösel. Oma kaksikümne tonni vilja laseme ööpäevas läbi kul- vatusagregaadi. Kaks nor- mi! Loobime vilja kraap- transportöörile või kolu- desse, kütame või lohis- tame kotte, jõuame kol- hoosnikutega juttugi aja- da. Kuivatiti on koht, kus käib rahvast vahetpidama- ta. Juttu puhutakse Saare krahvisti, Roela parunist ja nende talumeeste vem- pudes. Proovitakse kui- vatatud teri, naerdakse viimaste kolhoosipulmade naiju, kirutakse ilma. Se- da teevad kõik: esimees, agronom, kombainer, põl- lutöödised ja karjanaised.

RASKUSED

Kalle jäi haigeks. Ta pidi töötama kuivatits

Rein, siis Stepan, siis Ma- ti. Ja oligi hommik. Kalle saatsime haiglasse. Raskust on muidki: är- kamise, magamajäämise, toidu ärastõmise, isetege- vuse (mida veel polegi) ja vihmaga. Viimast tuleb ikka siis, kui teda ei soovi. Ja keegi ei oska seda külma dušši kinni ka keerata.

PERENAISEAMET

See on keeruline värk, kui sõõmas on kaksiküm- mend tööst isukat suud. Pealegi tuleb olla nii kokk

Psühholoogid kogunevad Tartusse

Konverentsi programmis on ette- kandeid nii üldpsühholoogia kui ka selle ajaloo alalt. Eriist märkimist vääriavad mitmed tööd rakendus- psühholoogiast — pedagoogi- psühholoogia, patopsühholoogia, psünonnugienei, spordipsühholoogia jne. alalt. See näitab, et psühholoo- giateaduse side praktilisel eiu nõue- tega üha tugevneb.

Psühholoogia ajaloo alalt on 2 ettekannet: Vene NFSV Pedagoogi- kateaduste Akadeemia psünno- loogiainstituudi sektorijuhatajalt M. V. Sokolovilt «Vene psühholoogia arenguteest 11.—19. sajandi» ja Viimuse Riikliku Ülikooli psühho- loogiakateedri juhatajalt A. Gutsa- seit «Teadvuse probleem, leedu psüh- holoogias 20. sajandi algul».

Tartu Riiklik Ülikool on konve- rentsil esindatud 7 ettekandega, mil- lest kindlasti üheks huvitavamaks on prof. K. Ramuli töö «Teooria ja praktika psünnooogiast». Dots. J. Saarma ja H. Kadastik käsitlevad psühholoogiaga seotud küsimusi ülesan- deid, K. Toim sülogistliku järelduse psühholoogiilisi probleeme, U. Siim- mann informatsiooni osa vilumuste kujunemisel.

Mitu ettekannet on pühendatud töö- ja tootmisõpetuse psühholoogia oluliste probleemidele: A. Kõver- jalalt (ENSV Pedagoogika Teadusliku Uurimise Instituut) «Tehni- lise mõtlemise arengust keskkooli- õpilastele», V. Stomuseit (Siauliai Pedagoogiline Instituut) «4. klassi õpilaste kasuliku töö psühholoogi- line analüüs». Nende uurimustega aitavad teadlased kaasa töökasva- tuse edukale juurutamisele nõuko- gude üldhariduslikus koolis.

Tallinna Pedagoogilist Instituuti esindavad dots. E. Koemets («Õpi- laste mõtlemisprotsesside iseloo- must ortograafiliste reeglite raken- damisel») ja A. Turovskaja («Mõne- dest vaimse tegevuse kujunemise tingimustest nooremas koolieas»).

Spordipsühholoogia probleeme kä- sitlevad Kaunase Kehakultuuriinsti- tuudi õppejõud J. Palaima («Nega- tiivsete emotsionaalsete seisundite ületamine spordis») ja Tallinna Mikrobioloogia ja Hügieeni Insti- tuudi teadusliku töötaja R. Silla («Füüsilise kasvatus osast vaimse tööviime arendamisel»).

Rida ettekandeid on psühholoo- gia ja meditsiini piirialadelt: V. Kan- gurilt «Õpilaste psühholoogiliste häirete tekkimisest ja arenemisest», M. Vär- gilt «Reaktiivse depressiooni tekki- mise mehhanismidest» ja U. Toma- nilt «Alkoholismi tekkimise ja are- nemise psühholoogilistest alustest».

Konverentsil demonstreeritakse ka TRÜ psühholoogilaboratooriumis konstrueeritud uusimaid katsesead- meid ja eksperimentaalset apara- tuuri.

Konverentsi tööst oodatakse osa võtma nii õppejõude kui ka üliõpi- lasi, kõiki teoreetilist ja prakti- kuit, kes on kas otseselt või kaud- selt huvitatud konverentsil arutuse e- tulevatest probleemidest. Esimene istung algab TRÜ peahoone 5. audi- tooriumis pühapäeval kell 11. Veel kord kõigile tere tulemast!

U. SIIMANN, konverentsi organiseerimiskomisjoni liige

HUVITAV LEID

Botaanikaaias olevate ülikooli õp- pehoonete remontimisel leiti botaanikaaias projekt, mille järgi 1805. aastal rajati praegune botaanikaad. Leid on üks projekti koopiast.

Saaremaa teedel

«On midagi nimetu- kallist, mida seletada ei saa, ses sõnas karehalls. Hea on lausuda Saaremaa.»

Kes on lugenud neid D. Vaarandi ridu, on seda tunnet kindlasti kogunud. Saaremaa on paik, mis alati kõiki veetleb. Võib-olla sel- lepärast valis TRÜ Ajaloo-Keeteadus- konna näitering oma seekordsete etenduste kohaks Saaremaa. Osalt ehk ka sellepärast, et näidend kandis peal- kirja «Patseba Saare- maal».

Osatäitjaid oli kolm: Kuigu Siimuna esines Elmar Talviste, Riinat kujutas Ane Siitan ja tema emaks oli Külli Laugaste. Tublisti roh- kem oli kaasasõitjaid, kelle arv vägisi tahtis paarikümneni kippuda.

Kus siis käidi? Esi- mene etendus oli siin- pool väina — Haapsa- lus. Just mõni hetk enne algust selgus, et lauale pole panna lei- ba. Mida teha? Näitle-

jad võtsid appi kava- luse. Toodi lagedale guasšvärvid. Saiakoo- rik tehti päris-päris tu- medaks, nii et vaata- jad saalis pidasid seda küll leivaks.

23. augustil sõitsime üle tormise väina. Vaatepilt oli tore, aga mõnigi tahtis näha suuremat lainet. Edasi sõideti juba Saaremaa teedel, tolmavail tee- del sammaldunud kivi- aedade vahel. Etendu- sed Valjalas, Pärsa- maal, Orissaares, Kin- gissepas, Sõmeras. Orissaares oli eten- duse saatjaks vihm. Sadama hakkas pool tundi enne näidendi al- gust, üle läks vihm sama palju pärast lõp- pu. Siiski ei saanud nuriseda publiku vä- hesuse pärast.

26. augusti õhtul, pühapäeval, olime Kin- gissepa linnas.

Kuidas reisijad oma vaba aega veetsid? Uks küsimus, mitu vas- tust. Kes pidas kõige enamaks mõnusat vestlust, kes matka- Kuressaare lossi, kes

eelistas põldmarjade noppimist, kes korjas saare seeni. Imestati vähikute arvamust, et Saaremaal on ainult kivid ja kadakad, vesi ja tuul. Siin on ju ilusaid metsi, on ava- raid põlde ja põldudel marju, mida paljud esimest korda maista said.

Toredad olid roman- tilised õhtud ja ööd ehtsas rehetas. Seal oleks näidend kindlasti võimsama mulje jät- nud, rehetas parte ja suure paekiviahjuga.

Milline oli suhtu- mine etendusesse? Mil- line mälestus jäi saa- rest? Harilikud küsi- mused. Ja harilikud vastused.

«Tervitused, aplau- sid, lilled...» Mäng oli tühtlane, osasse elati sisse, iga etendu- sega muutus esinemine paremaks — miks siis mitte vaimustuses ol- la? Vist keegi ei kaht- le, et see vaimustus oli ehtne. Ehtsad olid ka meie head sõnad Saaremaa aadressil.

M. KALAMAE

Lääne filoloogide töomait.

Teinekord kulus ka puhkehetk marjaks ära... ja nii läks töö jälle täie jõuga edasi.

Tööd sai tehtud ja isu oli hea, kinnitasid stoma- tooloogid, kes Vellaveres töötasid.

P. PUKSI fotod

„Pääsuke“

18. augustil.

Moskva rongis.

Õõ. Vilksatavad mööda väikesed jaamad, suured vahetavad inimesi: võtavad vastu ja saadavad teeje. Käeviiped, viimased rutakad embused... Tuttav ja kordumatult uus.

Eespool laulavad vaikselt madrused. Kurb laul.

Lugematu hulk kompe ja kohvreid...

Umberringi ulatuvad riulitelt üle jalad: suured ja väikesed, sokkides ja ilma, pestud ja pesemata.

Kõik liigub. Midagi ei saa tagasi pöörata.

Ees ootab Jerevan — Petrošjani, Aidiniani ja Abovanii kodumaa.

Võtan veel kord välja tuusiku, aga ka tema ei tea midagi enamalt öelda, kui ei sõidan Rahvusvahelisse Noorsoo Turismilaagrisse «Pääsuke» ning tuusiku kestvus on 12 päeva.

Kaks tüdrukut Tallinnast asusid teele päev varem.

22. augustil.

Istun «Pääsukeses» mugavas toas laua taga ja kirjutun.

Akna taga on lõunamaa pime õõ salapärase kahinate ja rohutirtsu saagimisega.

Natukese aja eest jõudsid päralt viimased turistid, ja nüüd on meid kokku poolesaja ümber — Vladimiri, Tšeljabinskist, Moskvast, Barnaulist, Irkutskist, Eestist.

Homme saabuvad 58 poola turisti.

Rong hilines Jerevani peaaegu viis tundi ja seepärast oli juba pime, kui laagrisse jõudime.

Buss kihutas meeletult kõärulisel mägil. Oine tuledes linn jäi alla orgu. Hämaratel tänavatel üksikud reklaamtuled, idamaised majad ja tundmatud inimesed tugeva sooja tuule süles.

24. augustil.

Hommikul kell veerand kaheksa hakkab reproduktor toas algul ettevaatlikult ragisema, siis turisuma ja lõpuks teatib:

«Tere hommikust, seltsimehed turistid! Palume kõiki hommikvõimlemisele.»

Diktori hääli on nii unine, et sõnadest on raske aru saada.

Seltsimehed turistid keeravad teist külge ja valmistuvad edasi magama.

Viie minuti pärast on väljakul ainult kaks-kolm entusiastit ja majas pole suuremat liikumist märgata.

Sportiinstruktor Radž tuleb väljaku äärde, muigab heatujuuliselt ja astub laagri raadiosõlme avatud uksest sisse. Hetke pärast üürgab kõigis maja sise- ja välisreproduktorites «karvane» džäss. Võimatu on mitte tõusta.

Ega asi seisagi ainult laiskuses. Eile õhtul oli laagri väikesel väljakul Poola—Nõukogude turistide kohtumisõhtu ja tants. See kestis poole ööni. Andekas energiline tantsuorkester, värvilised tulelinid puudel... Ja sügaval orus õine Jerevan, hämmastama panevalt suur ja tulederohke.

Poolakate grupis oli enamik kesk-ealisi inimesi ja seda enam kõitis nende lõbus, vaba temperament. Tantsupõrandal paisus see mõnikord haripunktiini.

Õhtu parimaks tunnistas osavõtjate maruline aplausitorm armeenia rahvuslike tantsude demonstratsiooni.

Üks meeste rühmatants kujunes internatsionaalseks. Need, kes vaeval paljaks ei pannud ja tempole vastu pidasid, said sammud peaaegu selgeks. Kuid ega sammud kõige tähtsamad olnud. — Hea tuju — vaimustus, — see oli peamine.

Ja siis alustas armeenia noormees lesginkat. Algul aeglaselt ja sujuvalt, siis üha kiiremini, kiiremini. Lõpuks kadus kõik muu, jäi ainult hing, mingi meeletu poeesia ja meisterlikkus.

...Hommikvõimlemise ajal kaob viimane uneraas. Hea on vaadata, kuidas väljaku kõrval kastetakse muru ja kuidas kuiv maa veit kuulda kahinaga endasse imeb. Taevas pole ühtki pilve ja päike kõrvetab. Väravast astub sisse kirjakaandja hommikuse postiga, vaatata natuke veesõda väikese purskkaevu juures, ja läheb siis majja.

Sööklas klõbisevad noad-kahvlid. Kohe algab hommikusöök.

Pärast seda sõidavad õue bussid

ja iga grupp läheb ettenähtud marsruudil ekskursioonile.

25. augustil.

Eile käis mele grupp linnaga tutvumas.

Jerevanis on ühendatud uus ja vana, euroopalik ja idamaine.

Linn asub mägede vahel orus ja kerkib mäekülgi mööda ülespoole. Vanalinna onne mägedes ei lõhuta teadlikult maha. Nii säilib kirjeldamatu omapära: lameda katusega savionnid, kivist tarad, kitsad, kõärulised tunnelid läbi mägede.

Linna uued rajoonid on kaasaegsed ja nägusad. Peaaegu kõik majad on ehitatud punasest tufist.

«Armeenlased elavad sellel maal juba 3600 aastat,» seletab meile ekskursiooni juht Volodja. «Maa pealinnaks on Jerevan olnud ainult viimase neljakümne aasta jooksul. Linnas elab praegu 600 000 elanikku, kuid lähemate aastate jooksul tõuseb see arv miljoni lähedale.»

Linn kasvab neljamõõtmeliselt.

Linnas on Armastuse tänav, Sõpruse tänav, palju rohelist ja mälestuslikku Hatšatur Abovanile mägede jalamil. Sellele on rajatud kirjaniku read:

Ma ei palund elult pikka ega rada rikkusele viivat. Kui rahvale ma pole toonud ega hetke, rida, — on iga hingetõmme olnud mulle piinaks.

Jerevani maaligalerii on üks paremaid vaatamisväärsusi linnas.

Kõige enam pakuvad muidugi huvi armeenia kunstnike tööd.

Vapustav on Sarkisjani väikeskulptuur «Hirošima». See on noormees ettesirutatud kätega. Selles kujuteldavas haardes on nagu palve ja samas needus. Näos ja igas lihas on valukramp ja üllatus — kas tõesti see kõik on toimunud!

Huvitav on Kodžojani maal «Kommunistide mahalaskmine Totevos», 1930. a. valminud.

Teost vaadates ei teki esimesel silmapilgul üldse surma läheduse tunnet. Kommunistide näod on karmid ja rahulikud.

26. augustil.

Oleme teist päeva Sevani järve ääres laagris. Meil on kaksikümneend telki, mäed ja kirjeldamatult tore vesi — puhas, vaikne ning jahe.

Kõikjal, nii kaugele kui silm ulatub, on sinised mäed, vahel lilla, mõnikord punaka varjundiga.

Järv asub 2 km merepinna kõrgemal ja sihvakamad mäetipud on peaaegu alati pilvedes.

Käisime eile õhtul mägedes Karlose juhtimisel. Meid oli kolmkümne inimest. Kui tund aega saime roninud, olime üleni pilvedes.

...Astud samm sammuga ette, püüad kogu aeg ühtlaselt hingata, mitte rääkida. Kümne minuti pärast on esimene kriis, kahekümne pärast teine...

«Kes väsis, teatagu Karlosele. Tema määrab inimese, kes saadab väsinud laagrisse tagasi,» ütles laagrijuht, kui teeleminijate rivi üle vaatas.

Keegi pole veel tagasi läinud. Poole tunni pärast hakkab ronimine kergemana näima. Ja kolmandat kriisi vist ei tulegi.

Liigume edasi sagedaste peatusetega. Mahajäänud oodatakse järle. Külma. Jälle koos edasi, hanereas, samm sammuga ette. Umberringi on valged pilved.

Juba mitu korda on paistnud, nagu oleks nüüd kohe selle kalju taga mäetipp, aga ei: mägi kerkib astanguliselt ja tipp on veel kaugel.

Imestame Karlose osavust. Kord on ta lõpus mahajääjatega, samas juba esimene, näitab teed, ja jälle läheb vaatama, kuidas viimastega lood on. Naljatab. Annab käsklusi.

Lõpuks kerkib udust valge terav kalju. Kalju otsas istub Karlos ja kõigutab jalgu. Vaatab hindavalt iga saabuja üle ja aitab kätipidi üles kaljule.

Vaatasime, kuidas päike suure mäe taha vajus.

Alla tulles tõime kuivanud oksti homse lõkke jaoks.

Jõudsim pimedas laagrisse, sur-

ja sõprus

mani väsinud ja rahul.

Kuulasime Armen Mihhailovitši väikesest taskuraadiost nukravõitu armeenia laule ja soojendasime end lõkke ääres. Kartulipada auras...

Armen Mihhailovitš on laagrijuht. Pensionär. Vaikse jutuga võlur-vanake.

Ta pole üldse ülemuse moodi. Tassib teeraja jaoks turistidega koos kive, kasvatab laagri lähedal kasekurke, hoolitseb lillede eest. Tal on nii suur autoriteet, et kõik on temasse lihtsalt armunud.

Täna hommikul näiteks ei tulnud pooled turistid hommikvõimlemisele.

Instruktor tüdines ootamisest ja kamandas ülesrivistatud turistidele: «Käies, marssi!»

Parajasti astus Armen Mihhailovitš telgist välja ning ütles vaikselt ainult ühe lause:

«Kuni kõik pole kohal, me ei alga.»

Kolme minuti pärast seisid kõik rivis. Armen Mihhailovitš ei oelnud hilinejaile sõnagi. Ainult seisid kõrval ja vaatas...

27. augustil.

Sevan talub meid oma kaldal nii rahulikult, nagu oleksime kõrbes elevandi seljal. Mitte ühtki virvendust keskpäevasel suplemise ajal.

Alles õhtupoole hakkab tuul aja viilteks algul telgieesriietega mängima, klopib neid siis natuke, esmalt nagu õrritada püüdes, siis hakkab lõbu tundma.

Järv muutub tumesiniseks, mäed lillaks. Tulikuamad kivid jahenevad meeldivalt, ja juba hakkavadki suured kohmakad mäed musta magamiskotti pugema.

Märkamatu ilmuvad taevasse tähed ja itsitavad pilku, nähes, kuidas unine turist laua äärest vaikselt minema hiilib ning oma taldriku saatuse ja homsete kokkade hooleks jätab.

Vaade 12. sajandist pärinevale Gerhardi kirikule, mis osaliselt (kolm suurt ruumi) on rajatud mäe sisse.

Pärast seda, kui ta käsikaudu edasi liikudes paar korda telgi kinnitussõõride otsa on komistanud ja tasa lõunamaa pimedaid öid kirunud, poeb ta magamiskotti. Kõik nõõrid tuleb veel korralikult kinni siduda, sest õõsel on Sevani ääres külm.

28. augustil.

Eestlased on nüüd kõik haiged. Kui ma lõuna paiku suurde kõõgitelki Karlose jutule läksin, pani ta mu telgi nurka istuma, asus ise tööliga otse vastu ning vangutas nukra huumoriga pead:

«Jälle meie eestlased!» Siis küstas: «Noh, jutusta, millest sul see...»

Istud ja tunned end nagu eksamil: mitu korda ennelõunal ujumas käisid, kui kaua korraga päikest võtsid, kas hommikul ostetud pirnid pesid puhtaks enne söömist?

Kui siis lõpuks kuidagiviisi ära on öeldud, et viis korda ujumas ja kaks tundi päikest ja pirnid ununesid pesemata, siis on selle aja peale juba pisarad peaaegu silmis ning Karlos ei pea targaks enam noomima hakata.

Ta tõuseb ja kaob veerandtunniks kuhugi. Kokad tõrjuvad ukse vahelt tagasi uudishimulikke.

Siis algab ravimine mitut sorti tablettide ja Karlose endavalmistatud põrgurohtudega...

Aga sellest pole enam sugugi meeldiv rääkida.

Õhtusöögiks peame kõik jalul olema. Tuleb lahkumisõhtu šašlõki, veini ja lõkkega.

Kõige enam protesteerib selle vastu punaseks põlenud tur.

Õhtul.

Šašlõkk oli ja vein oli. Meie, eestlased, olime ka.

Palju armeenia laule. Karlos laulab nagu jumal.

29. augustil.

Natukese aja eest saabusid turistid Saksa Demokraatlikust Vabariigist. Viiekümne inimese ümber. Opetajad peamiselt. Meie sõidame nüüd sama bussiga «Pääsukesse» tagasi, sakslased sõidavad meile järlele homme.

Nad on toredad. Saime kähku sõpradeks ja imelik, et niisugustel puhkudel on keeleraskused alati kõige väiksemad raskused.

Millest kõik küll ei räägita telkide juures ja järve kaldal: linnadest ja kunstist, poliitikast ja reisimuljetest.

Segamini võib kuulda vene, saksa ja inglise keelt.

«Der Krieg — otšen ploho», seletab umbes 50-aastane sakslane ägedalt žestikuleerides ja kordab siis vaikselt enese ette: «Sehr schlecht! Ma olin sõjas. Paljud olid. Otšen ploho!»...

Järgmiseks aastaks õpin vene keele ära. Kas see on väga raske?» pärib Herbert, kleenuke, arglik berlilane. Ta õpib polütehnilises instituudis teisel kursusel õhtuses osakonnas ja teda huvitab kõik, mis meie maal toimub, eriti aga üliõpilaste elu.

«Kui palju makstakse stipendiumi?»

«Kas tõesti sõiduraha laagrisse ja tagasi tasus ülikool?» «Kuidas on meil ühiselamutega?»

«Väga hea,» noogutab ta, kui aeglaselt sõnu lauseteks kokku sean ja endamisi mõtlen:

«Oleks pidanud saksa keele grammatikaõpikut paremini vaadama.»

«Andke edasi eesti tudengitele tervitused saksa üliõpilastelt,» palub Herbert ja tutvustab oma sõpra, samuti üliõpilasi.

Me liitume kõrvalseisva grupiga. Seal arutatakse kaubahindu ja kostavaid üksmeelsed, sagedased naerupahvakud.

«Kui ma Nõukogude Liidus elaksin, sõidaksin linna vahel kogu aeg taksoga, see on ju nii odav, sebr billig, kordab valgepäine noormees, kellest me juba teame, et ta on kontrabassimängija.

Kõrval seisval tõlgil on hea tuju. Ta tõlgib kõiki — kõneleja lauseid nõõkamisi:

«...siis peaksin ukse taga erataksa.»

Oma turismireisi Nõukogude Liitu hindab keskealine naine kahe ainukese sõnaga vene keeles, mida ta oskab: «Otšen horošoo! Tuleval suvel tahaksime sõita Kesk-Aasiassa ja tingimata külastada Samarkandi.»

Telklaagrist on kõik niisama valmistatud kui meilegi ja käivad

(Järg lk-1 4.)

„Pääsuke“ ja sõprus

(Algus lk-l 3.)

juba hulk aega ringi päevitusülikonnades. Päike aga võtab täna nagu tangidega. Küllap Karlosel tuleb õhtul tegemist hapupilma ja uus-tulnukate valutavate turjadega.

Buss juba ootab. Kohe sõidab meie grupp tagasi Jerevani. Kahju on lahkuda tõlkida üht või teist armeeniakeelset allkirja.

30. augustil.

Jerevani ajaloomuuseumis vlibides pöörusime tihti tavaliste muuseumikülastajate poole mõne küsimusega maa ajaloost või siis lihtsalt palvega tõlkida üht või teist armeeniakeelset allkirja.

Iga kord vastati meile täpselt ja meelsasti.

Neis seletustes oli uhkus oma maa ajaloo ja rahva üle, kes kõige raskemate sõdade ja orjuse ajal säilitas oma rahvuse, kultuuri ja kombed.

Eriti on tunda seda uhkustunnet Matenadaranis, kus hoitakse alal peaaegu 11 000 vana armeeniakeelset käsikirja.

Hämmastav on vanade melstriite töö.

Ikka jälle jääd seisma uute avatud raamatute juures: «Kas tõesti on käsitsi kirjutatud?»

Suure püsivuse ja armastusega oma töö vastu istusid õsiti küünatule valgel üleväl need inimesed. Tihti jõudsid nad oma elu jooksul ümber kirjutada ainult 4—5 raamatut ja kaotasid siis nägemise.

Kaugeltki enamik vanadest käsi!l kirjutatud raamatutest pole valmuliku sisuga.

Palju on teoseid filosoofiast, ajalooist, astronoomiast, arstiteadusest jne.

1. septembril.

Viimane päev. Pisarad, embused, autogrammid, kõikjal vahetatakse märke. Iga autobuss lahkujatega teeb viimase auringi linna keskvaljakul...

Natukese aja eest käisime saks-lasi Moskva rongile saatmas. Milline õnn on saada mõne päevaga nii palju uusi sõpru, ja kui raske on neist kõigist lahkuda!

Nüüd seisab ees omade hüvasti-jätt. Jõudsin ühiseks suureks pe-reks kasvada. Kunagi ei unusta ma toredaid tüdrukuid Karjalast, Ir-kutskist, Tšeljabinskist...

«Teie Georg Ots on meie lemmik-laulja,» teatasid Barnaui üllõpila-se üksmeelselt. «Kõige enam meel-dib meile tema esituses «Hotjat li russkie voinõd» ja see eesti laul, mille sõnad on:

Kolmas aga väga palju laule teab, kalad teda kuulates merest tõstvad pead.

Niinaga Petrozavodskist aga luge-sime telgi varjus õhtul Jevtušenkot ja jaapani luuletusi ning vaidlesime selle üle, kummad on paremad.

Lõpuks tegi ta naerdes ette-paneku: vahetame nüüd õige osad ära ja vaidleme edasi.

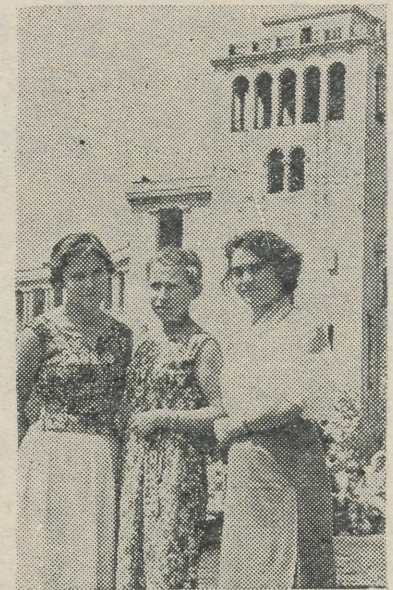
«Pole vaja üldse vaidelda, mõle-

mad on head,» saime siis kokku-leppele.

Jällelõunemise, emalikult helde Hajastan!

Suur aitäh armeenia sõpradele kõige eest!

Hüvasti, Karlos! Lubasid ikka laagrisse tuua oma väikese poja ja kaks tütar, aga ei toonud. Homme juhid mägedes juba uut turistide gruppi — hoolitsev ja sõbralik. Ja õhtul laulad lõkke ääres võrratuid armeenia rahvalaule.

Uute sõbrataridega Jerevani keskvaljakul.

Hüvasti Radik, bussijuhtide viitse-president! Sinuga oli meil alati lõbus. Käärulistel mägiteedel oli sul ükskõik, kas juhtida bussi käte või jalgadega.

Ole terve, Volodja! Ega administ-raatori ülesandeid kerge täita ole. Me pole sulle pahased. Mõnikord virisesime ilmaasjata.

Aitäh, Simon!

Tänu sinule harjusime kohe algu-ses Armeenias asju tõsiselt võtma alates soolast, piirast ja võrtsidest. See pole naljaasi.

Nägemiseni, Radži!

Ma ei usu, et kellelegi tugevamad närvid on loodud kui sulle. Kuidas sa ekskursioonide ajal meiega hak-kama said, ei oska tagantjärele ku-jutada. Oll meid ju bussis alati kahekümne viie ümber, igaühel omad soovid, tujud ja teadatähmi-sed.

Kõike head, tagasihoidlik Vladik, laagri agronoom! Sinu kasvatatud viinamarjad maitseisid meile suure-päraselt.

Ära unusta oma lubadust külas-tada kord väikest linna Soome lahe lähedal, seda, kus Abovjan õppis.

Uue kohtumiseni, sõbrad!

Hea on teile mõeldes teada, et nii paljud veel eile võõrad olnud inimesed mõtleavad ja tunnevad pal-jus nii nagu sa isegi, ja tunda, et oled rikkam koos veedetud päevade kilrest elutempost ja erinevatest rahvustest inimeste sõpruse ühisest tugevast pulsilöögist. L. SEPPEL

Uut Teaduslikus Raamatukogus

TRÜ Teaduslikule Raamatukogule on kapitalistlikest maadest saabunud järgmised tellitud raamatud: J. M. Adams. Newer virus diseases. New York, 1960. XVIII, 292 lk. J. H. Bland. Störungen des Wasser- u. Elektrolythaushaltes. Diagnostik u. Therapie. Stuttgart, 1959. 688 lk.

H. A. Davenport. Histological and histochemical technics. Philadelph-hia-London, 1961. XXII, 401 lk.

I. P. Greenstein, M. Winitz. Chemistry of the amino acids. Vol. 1—3. New York—London, 1961, XXI, XI, XIII, 2872 lk.

K. I. Vetter. Elektrochemische Ki-netik. Berlin, 1961. XV, 698 lk.

I. C. Gunsalus, R. Y. Stanier. The Bacteria.

Vol. I. Structure. XIV, 513 lk. Vol. II. Metabolism. XV, 572 lk. New York—London 1961—1962.

G. N. Lewis, M. Randall. Ther-modynamics. New York, 1961, XII, 723 lk.

L. T. Lee. Consular law and prac-tice. London, 1961. XXII, 431 lk.

C. T. Morgan. Introduction to psychology. New York, 1961, XIX, 727 lk.

Alates 1962. a. tellib raamatuko-gu kapitalistlikest riikidest lisaks senistele järgmisi ajakirju:

Archives of internal medicine. Excerpta medica.

Sec. II Physiology, biochemistry and pharmacology.

Sec. III. Endocrinology.

Sec. IV. Medical microbiology.

Sec. V. General pathology and pathological anatomy.

Sec. VI. Internal medicine.

Sec. IX. Surgery.

Sec. XIV. Radiology.

Sec. XVIII. Cardiovascular dis-eases.

Le français moderne Modern language notes Modern languages

Die neueren Sprachen Psychologische Rundschau Public health reports.

Tunniplaan — selle uurimine ja kirjapanemine oli Priit Järvel nagu paljudel meist, es-maseks kirjatööks sel sügisel.

P. PUKSI foto

Neil päevil on jõudnud Tartus-e mustarandiline lühike kiri, milles teatakse, et 23. augustil on Kieis surnud käesoleva sa-jandi suurimaid folkloriste, Tar-tu ülikooli endine rahvaluule-professor Walter Anderson.

Walter (Artur Aleksander) Anderson sündis 10. ok-toobril 1885 Minskis tolleaegse gümnaasiumiõpetaja, pärastise Kaasani ülikooli soome-ugri keelte professori Nikolai Andersoni pojana. Andersonide suguvõsa põlvnes Viru-Jaagupist ja Suure-Jaani. Ema poolt oli Walter Anderson kambjalasi. Walter Anderson sai oma kõrgema hariduse Kaasani ja Peterburi ülikoo-lis. Peterburis sai ta ühtlasi kandidaadiks 1909 ja Kaasani doktoriks 1918. Kaasani ülikoolis algas ka W. Andersoni teaduslik ja pedagoogiline tegevus. Siin oli ta alguses eradotsendiks ja hiljem erakorraliseks professoriks. Olnud paar aastat Minski Pedagoogi-ise Instituudi professoriks, siirdus W. Anderson 1920. a. Tartusse, kuhu ta oli kutsutud ülikooli eesti ja võrd-leva rahvaluule professoriks. Tartusse jäi ta 1939. aastani. Siis võttis ta vastu kuitse asuda võrdleva rahvaluule professori kohale Königsbergi. W. Ander-soni viimane töökoht oli Kieil ülikoolis, kus ta tege-les viljakalt niihästi pedagoogina kui ka uurijana ku-ni surmaelse haiguseni.

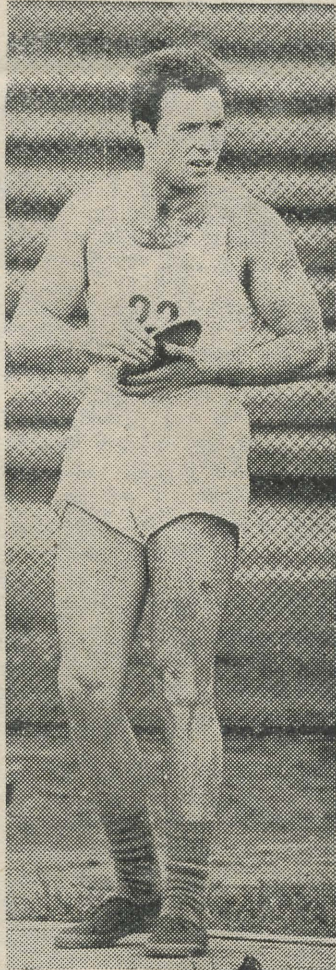
W. Anderson sai ülemaailmse tunnustuse juba oma esimese suure tööga «Роман Анулея и народная сказка» (1914), milles on analüüsitud A. L. Apuleuse roma-ni «Kuldne eesel» rahvajuttude motiivistikku. W. An-dersoni teistest suurteostest on mainida «Kaiser und Abt, die Geschichte eines Schwankes» (1923) ja «Der Schwank vom alten Hildebrand. Eine vergleichende Studie» (1931). Nimetatud ulatuslikud uurimused ja muudki vähemad tööd kujunesid J. Krohni poolt al-gatatud ajaloolis-geograafilise uurimismeetodi must-ternäidisteks, milles haarati asjaomane motiivistik ülemaailmse ulatuses ning kronoloogiliselt mitme aastatuhande raamides. W. Anderson tundis üle 40 keele, mille tõttu tal oli olemas juba esimene eeldus eri rahvaste loominguallikate juurde pääsemiseks. Tal oli ka eksimatu mälu, suur lugemus ning lakka-matu töönd. Kõik need tegurid mõjusid kaasa, et W. Anderson suutis oma uurimustes käsitleda hää-mastavalt ulatuslikke ning suuri probleeme. Kuigi te-ma poolt viimistletud meetod on tänapäeval mõnel määral väistunud teiste meetodide eest, on tema teo-tel siiski püsiv väärtus. W. Andersoni uurimuste arv ulatub sadadesse. Ta on spetsiaalselt käsitletud ve-ne, valgevene, saksa, juudi, läti, itaalia, tsuvasi jne. rahvaloomingut. Tunduv osa tema toodangust on siiski eesti rahvaluule aladelt, nagu massipsühholo-giline uurimus «Marsipaanika Eestis 1921» (1925—6), «Tartu ülikool rahvaluules» (1930), «Laul kuningalas-test eesti rahvatraditsioonis» (1932), «Eesti vanemate rahvaluule sõnaslibistatsika» (1935) jne.

Meistreid ja medaleid Tbilisi „saunast“

◎TRÜ kergejõustiklased NSV Liidu tugevamad.

◎Tennisistide ennatsalgav esinemine.

nisistid. Võistkondlikel võistlustel võideti Jerevani Riikliku Ülikooli, Moskva Energeetika Instituudi ja Leningradi Riikliku Ülikooli võist-

kondi. Finaalis kohtuti Gruusia Polütehnilise Instituudi võistkonna-ga. Eelduste kohaselt tasavägine matš lõppes meie võistkonnale dra-maatselt. Ohutemperatuur oli var-jus 40°, mänguväljakud olid aga pälkese käes. Võistkonna liikmed — kehakultuuriosakonna III kursuse üliõpilane Inna Häling ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilane Jüri Lamp said väljakul pälkese-piste ja kanti meditsiinilõõgatajate poolt minema. Arsti poolt katkesta-ti ka Arstiteaduskonna IV kursuse üliõpilase Maive Tohu mäng. Võist-kond kaotas seega finaalkohtumise ja pidi leppima II kohaga. Indiv-duaalvõistlustest ei lubanud arstid TRÜ võistlejale osa võtta.

Tuleb esile tõsta TRÜ tennisetreer-neri Öle Laja tublit tööd võistkon-na ettevalmistamisel ning üliõpilas-te Inna Hälingu, Jüri Lambi, Mai-ve Tohu ja Ilmar Kuusmami en-natsalgavat esinemist TRÜ spordi-au kaitsmisel.

Aerutamises ebaõnnestus meie võistkonna esinemine ja seda just

Walter Anderson IN MEMORIAM

W. Anderson oli ka innukas rahvaluulekogu ja kogumisele ergutaja. Tema juhtimisel kogutud eesti lastelaulede kollektsioon hõlmab umbes 6000 lk., mi-da hoitakse alal Kirjandusmuuseumi rahvaluule osa-konnas. Tema väärusikud ja osalt taiesi asenda-matud tsuvasi, juudi, balti saksa, itaalia ja teised vähemad kogud on hävinud viimase sõja keerises. Need põlesid koos õpetlase suure raamatukoguga.

W. Anderson oli tunnustatud kirjandusloolane-gi. Itaalia kirjandus oli tema lemmikalaks. Itaalia rahva-luule kogumiseks ja kirjanduslike kohtade uurimiseks oli ta korduvalt Itaalias, eriti San Marinos.

W. Andersonil jätkus aega ja tarmu ka numismaa-tilisteks töödeks. Tema uurimused meil leitud või-me kogudesse talletatud müntidest on pannud tea-dusliku aluse eesti numismaatikale.

W. Anderson oli 1921—1939 Tartu Ülikooli Toime-tiste peatoimetaja, «Eesti Rahvaluule» I—II välja-andja, «Eesti filoloogia ja ajaloo ülevaate» I—IV toi-metaja jne. Aastakümnete jooksul altas ta välja anda Helsingis ilmuvat rahvusvahelist folkloristlikku sarja «Folklore Fellows' Communications». Tema poolt asu-tati rahvusvaheline rahva proosaloomingut käsitlev ajakiri «Fabula». Tolles ajakirjas on W. Anderson muide avaldanud mitu tähtsat uurimust vepslaste muinasjuttudest.

Walter Anderson oli uurija ja õppejõud, kellel oli suur innustav mõju õpilasesse. Tartu Riikliku Üli-kooli tugevad folkloristlikud traditsioonid on kahel-damatult lähtunud tema tegevusest. Inimesena oli ta äärmiselt hellatundeline ning vastutulelik. Ta armas-tas kunste. «Vanemuise» etendustel oli nagu midagi puudu, kui neil ei olnud pealtvaatajate hulgas ka Walter Anderson.

Eelmisel päeval enne Walter Andersoni lahkumist Tartust saatsid mitmed vanemad ja nooremad kollee-gid teda koduteel. Küsiti, milks ta lahkub Tartust, kus ta on veetnud oma loomingu tee parimad aastad. Pea-miseks lahkumise põhjuseks tõi Walter Anderson O. Looitsa otsesed ning uksetagused rünnakud, mis ei võimaldanud tal Tartu rahulikult töötada. Walter Andersoni kõige intensiivsem teaduslik tegevus piir-dub siiski Tartu ajastuga. Tema on mees, kes on ai-danud kaasa Tartu ülikooli nime kuulsusele.

P. ARISTE

võistluste halva korraldamise ja halbade meteoroloogiliste tingimus-te tõttu. Võistlused korraldati Tbil-isi merel, kusjuures suure lainetu-se tõttu kohtunikekogu oli sunni-tud võistlusjuhendit muutama vahe-tult enne võistlust. Uus juhend võit-ts meie võistkonnalt praktiliselt võimaluse võistkondlikust arvestu-sest osavõtuks.

Individuaalselt esinesid parem-li kehakultuuriosakonna II kursuse üliõpilased Alfred Aussen ja Gunnar Kuura, kes saavutasid kahesal ka-nuul 1000 m distantil kolmanda koha.

Kunstilises võimlemises pidi Tar-tu Riikliku Ülikooli võistkond lep-pima 15 võistkonna hulgas 11. ko-haga. Võistkonna nõrga esinemise põhjuseks oli võistlejate madal sportlik kvalifikatsioon (võistkonda kuulus kaks I järgu võimlejat, tei-seid võistkonnad 100%-liselt meist-rijärguga).

Parimaid tulemusi saavutati rühmkavade võistluses, kus jagati Harkovi Pedagoogilise Instituudiga 6.—7. kohta. Veelgi parema koha saavutamist takistas kava ebaõn-nestunud, ajalisel vananenud kom-positsioon. Individuaalselt esines paremini kehakultuuriosakonna IV kursuse üliõpilane Maire Kamarik, kes valikharjutustega pääses küm-ne parema hulka.

Vettehüpetes esines TRÜ võist-kond traditsiooniliselt tagasihoidli-kult. 7 võistkonna hulgas tuli TRÜ 5. kohale. Individuaalselt oli parim E. Leibur, kes tuli 19. kohale.

Oleks vale kritiseerida meie kuns-tilisi võimlejaid ja vettehüppajaid, kes Tbilisis esinesid suhteliselt ta-gasihoidlikult. Kriitilise pilguga tu-leks vaadata hoopis neid spordiala-sid, kus võistkonnad ei pääsenud edasi vabariiklikelt üliõpilasvõist-lustelt või tsoonivõistlustelt. On õi-gustatud küsimus, miks ei olnud Tbilisis meie korv- ja võrkpallureid, maadlejaid, tõstjaid, võimlejaid ja ujujaid? Vabandada treeninguvõi-maluste puudumisega pole võima-lik, sest nimetatutel pole treeningu-võimalused halvamad kui edukalt esinenud tennisistidel. Süüdi on siin allakirjutanu arvates vähene töö, küllaldase entusiasmi puudu-mine ning kohati vist ka vanane-nud treeningumetoodika.

Jääb lootat, et lõppenud spartaki-aadist tehakse vajalikud järeldused ning järgmisel spartakiadil meie sportlased võidavad rohkem meist-riühtlaid ja medaleid, kusjuures fi-naalvõistlustel on TRÜ esindatud kõigil põhilistel spordialadel.

J. UNGER

Fotoi kahekordne NSV Liidu üli-õpilasmeister Kaupo Metsur.

TEADAANDED

Kolmapäeval, 26. sept. kell 17 toimub OTÜ nõukoogu koosolek (OTÜ ruumis).

Alatiseit tegetsevas agltponktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) rääqib teisipäeval, 25. septembril kell 19 Tartu Linna TSN TK sotsiaalkind-lustuse osakonna juhataja E. And-erson teemal «Vanaduspensionid ja toita kaotuspensionid».

Demonstreeritakse filme.

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийкли Юликоол» («Тар-туский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тарту-ского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik-umbri hind 2 kop. Tellimise nr. 7769. MB-06307

Natuke KEEMIKUTEST

UMBES kaheksakümmend aastat tagasi püüdis Ado Grenzstein oma sõnaraamatus seletada sõna «keemikus» ja jõudis otsusele, et see on üks lahutuskunsti tundja. 80 aastat on möödas. Keemia seitsmepenkoomasammud on viinud selle teaduse hiigeltasemele. Kui paluda mõnd meie «lahutuskunstitudjat» defineerida mõistet «keemik», satub ta üsna hätta; liiga palju tähistatakse selle sõnaga. Eriti meil, ülikoolis, kus peale kõige muu märgib see veel aktiivset komсомолитöötajat või spordimeest, isetegevust või kinoamatööri. Palju muudki. Tänavu suvel näiteks oli osa III kursuse keemikuid kolhoosimehed. Terve juulikuul tehti heina ja silo, puhastati kapsaid-peete siinsamas Tartu lähedal Tamistule kolhoosis.

«Mis selles siis erilist on? Igal suvel olemas tööd teinud, teeme edaspidi ka», muutud kärsituks, lugeja. Aga siiski — nende keemikute töös oli midagi erilist; nimelt tegid nad seda ühiskondlikel alustel. Kuidas? Las räägib nende rühmavanem Toomas Tenno:

«Et kuidas me otsustasime järsku ilma tasuta tööd teha? See mõte kukkus välja kuidagi iseenesest. Mõtlesime, et sõdigi saame niikuinii kolhoosi poolt... Üldse oli väga tore kolhoos. Saime hästi läbi kolhoosnikute endiga, nad olid meiega väga rahul. Aitasime nende noortel spordivõistlusi korraldada. Mis puutub tööse, siis seda sai kõvasti tehtud, vahel pühapäevitigi. Kui kedagi nii otseselt ära märkida, siis Märt Mägi. Meil oli oman käest koguni traktorist — Ain Ranne.»

Tubli, keemikud!

JÄRSKU tabad ennast küsimuselt: mis kursus see keemia III siis on? On nad õige teadusemehed, hakkajad isetegevuse peale või niisama mürtsutegijad?

«Aga kõike teemal» kinnitab Aime Munak. Ja õigusega, sest kursusel on 29 inimest. Enamasti kommunistlikud noored. Kui teha juttu kursuse komсомолитööst, meenutatakse kindlasti huvitavaid koosolekuid, ekskursioone. Tuleb meelde Valentina Elbrechti ettekanne mütsipleenumi kohta, mis otse kiskus ütlema oma sõna, oma arvamust. Suvel korraldati kolhoosis keemia-alane õhtu, kuhu kogunes publikut rohkem kui julgeti loota. Oleg Toompuu jutustas tänapäeva keemiast, pärast sooritati mitmesuguseid katseid.

Kui hakatakse rääkima oma kursusekaaslastest, mainitakse kõigepealt Toomas Tennot. «Positiivne kangeline», ütlevad tüdrukud nagu ühest suust osakonna komсомолisekreteri asetäitja kohta. Aga kui inimene kohta on juba midagi niisugust öeldud, ei maksagi hakata enam kirjeldama, milles see üldine positiivsus täpselt välja lööb. Võime loendada terve rea toreid iseloomujooni ja mitmekesiseid tööpõlde, kus rahu vaim otsib endale väljendust, aga lõpuks ütleb lugeja

AUTASUSTAMISI

18. septembril autasustati Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga aktiivse osavõtu eest töötajate kommunistlikust kasvatuses ülikooli aspirantuuri juhatajat, poliitringi propagandisti SALME LAARI.

Head tutemused

Käesoleval aastal saab ülikool vastu võtta üle 80 aspirandi. Praegu toimuvadki vastuvõttuksamid. Erialaeksam on enamikul juba seljatatud. Tulemustega võib rahule jääda. Neljakümne üheksal inimesel on juba NLKP ajaloo eksamgi sooritatud. Komisjoni esimehe sm. J. Jakobsoni arvates võib tulemustega rahul olla: vastatakse loovalt ja asjatundvalt. Neist, kellele NLKP ajalugu on erialaaineks, vastasid paremini E. Künnap ja V. Kaskman. Silmapaistvaid vastuseid andsid tänavu kaugõppe ajaloo-osakonna lõpetanud A. Ebrok ja füüsikaosakonna lõpetanud V. Ruttas.

Üks sisseastuja tuli aga eksamil täiesti ettevalmistamatult, saades ainukesena mitterahuldava hinde. See oli meie ülikooli tänavune lõpetaja J. Zalesskaja.

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIORGANISATSIONI, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI- OHINGUKOMITEE HAALEKANDJA

REEDEL, 28. SEPTEMBRIL 1962

Nr.
23(528)

XV aastakäik

ja veidi rohkem KEEMIAST

tänu asemel ikka pahandatult: «No mis sa puhud!»

Hoidugem pigem läbi ja lõhki positiivsetest kanglastest ja vaatame veel keemia III kursuse rahva hulgas ringi.

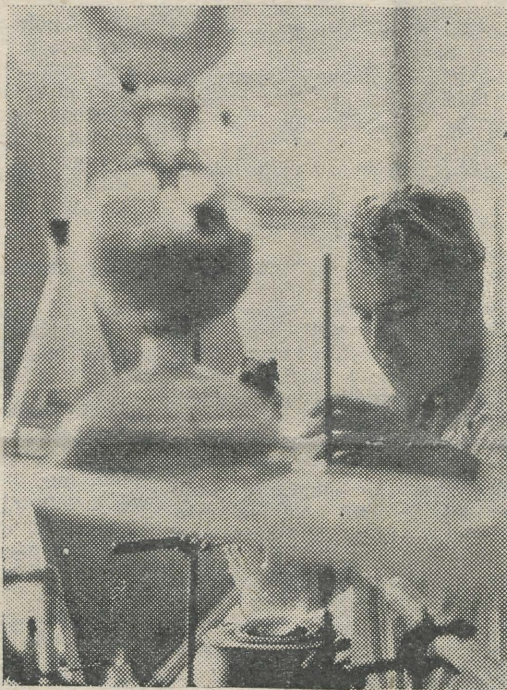
„KUIDAS õppimisega lood on?» «Eks väikesi pahandusi ikka juhtu. Nagu möödunud esmaspäevalgi, kui kõigil jäi kontrolltööks ette valmistamata. Aga üldiselt läheb kordal Tervel möödunud aastal polnud kellelgi akadeemilist võlgnevust.»

Kõige ees rühib Märt Mägi. Noormees, kelle varjuküljeks on kursusekaaslaste arvates liiga suur tagasihoidlikkus. Tõeline teadusemees. Tuletatakse meelde viimast

jätkatagi. Lisaks huvi teadusliku töö vastu, tõsine kutsumus saada pedagoogiks.

Igal kursusel leidub oma totomehi. III kursuse keemikute hulgas on neid mitugi. Vello Pallin ja Mati Haga on aga kinoamatöörid ja möödunud aastal nähti oma kursust kinolinal.

LABORATOORIUM. Asjasse puhendamatuile on keemiahoone uste taga avanen maailm täis seletamatut müstikat. Kummaliste kujudega kolvid ja katseklaasid, gaasipõletite sinine leek, kõige fantastilisemad lõhnad ja värvid... Ja su aukartustunne kravitakse üsna kõrgele, kui kohtad valges kitlis inimest, kes suudab meeles pidada mi-

Paremal rühmavanem T. Tenno ja all M. Mägi laboratooriumis.

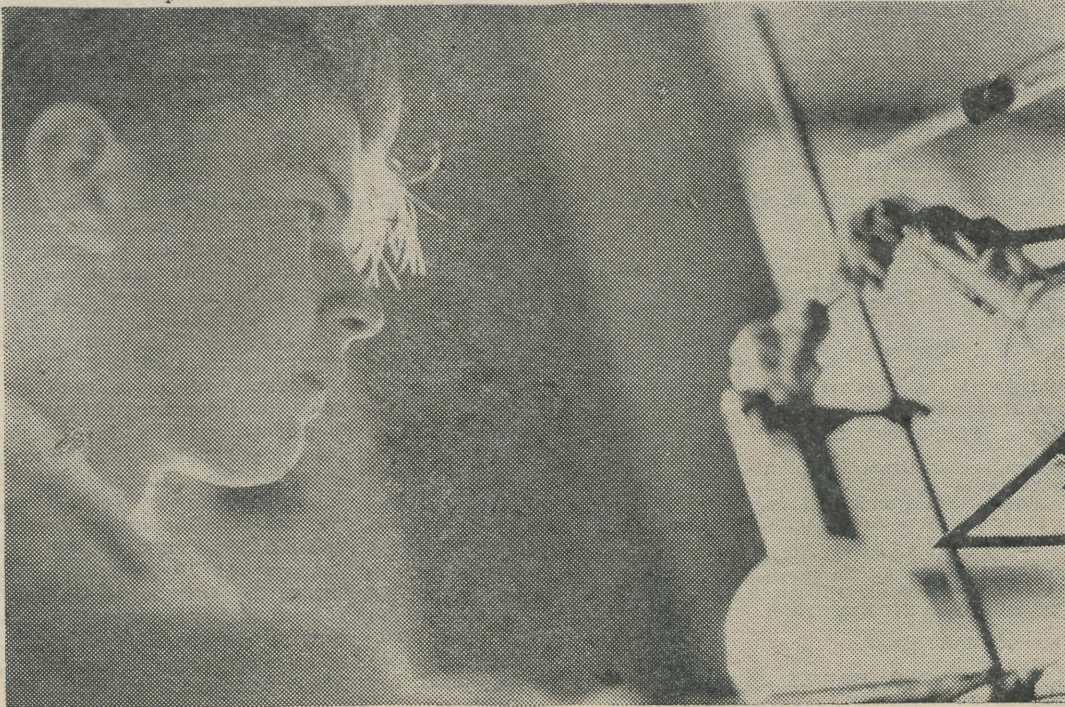
õhtut kolhoosis. Ise teate, kuidas see tavaliselt möödub. Ja alles päris viimaste südikausside ja tantsukeerutuste juures märgati järsku, et Märt ja Oleg olid terve õhtu istunud tõsiselt ja süvenenult malepartii taga, laskmata endid hetkekski segada. Muide, ei maksa järelda, et Märt on igasugustest «maailmalõbudest» võõrdunud andunud ainult teadusele. On ta ju üsnagi suur asjatundja küsimustes, mis puudutavad teatrikunsti.

ÕIGUS, kunstide kumardajad! Neid on kursusel mitmeid. Võtame kasvõi Kulla Kivimetsa. Ülikooli rahvakunstiansambel, «Vanemuise» tantsurühm, lisaks Pioneeride Maja noorte rahvatantsijate juhtimine — seda loetelu võiks veel

dagi niisugust nagu «fenüülhüdra-siinkloorhüdraat» ja veel hullematki.

Mingi nõiakäsi peab ikka viist mängus olema, kui süsimustast vedelikust saadakse järsku kirgas oranž aine. Seda kõike aga tehakse orgaanilise keemia laboratooriumis. Aime Munak on otsustanud, et tema tulevane eriala on orgaaniline keemia. Kulla Kivimetsast saab keemiaõpetaja. 29 erinevat iseloomu, 29 isenoolist tulevikuteed. Mis liidab neid kollektiiviks, keemiaosakonna III kursuseks? Kas mitte see sama:

«Kui see aine on plahvata, siis me peame oma silmaga nägema, kas ta ikka tõesti plahvatab, alles siis võime uskuda!» U. PUUSEP

Möödunud õppeaasta oli ülikooli parteiorganisatsioonile mitmeti uudne. See oli esimene tegevusaasta pärast partei uue programmi vastuvõtmist. See programm aga rõhutab vajadust suurendada kommunismi laiahaardelise ülesehitamise perioodil veelgi partei osatähtsust kõigil töö- ja elualadel.

Möödunud õppeaasta oli parteiorganisatsiooni esimeseks tegevusaastaks partei uue põhikirja tingimustes, mis veel enam arendab demokraatlikku tsentralismi kommunistlikus parteis ning seab kommunistidele senisest suuremad ülesanded tulenevalt kommunistliku partei ning selle liikmete eesrindlikust osast meie ühiskonnas.

Möödunud õppeaasta oli parteiorganisatsiooni esimeseks tegevusaastaks uue struktuuri tingimustes, kus teaduskondade parteigrupid said partei-organisatsioonideks, ülikooli parteibüroo asemele aga loodi parteikomitee. See struktuuriline muutus peegeldab ülikooli parteiorganisatsiooni arvulist kasvu, eeskätt aga niisugust tugevnemist, mis võimaldas kanda töö raskuspunkti teaduskondade algorganisatsioonidesse.

Aruandlusaastast kokkuvõtteid tehes on vaja hoolikalt kaaluda, mis on positiivset senises töös, missuguseid algatusi tuleb edasi arendada, missugused üksikute algorganisatsioonide kogemustest vääriavad järgimist. Veelgi olulisem on ühiselt asjaliku arutluse käigus avastada senises töös esinenud puudused ning leida teed nende kõrvaldamiseks eeloleval õppeaastal.

Ülikooli parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek toimub 2. oktoobril. Aruandega parteiorganisatsiooni tööst-esineb küll ülikooli parteikomitee, kuid see koosolek on ühtlasi aruandeks eelmisel aastal tehtust kõigile algorganisatsioonidele, kõigile kommunistidele. Kujunegu see tõsiseks ja asjalikuks arutluseks, mis aitab tõhusalt kaasa ülikooli parteiorganisatsiooni töö korraldamisele uue, valitava parteikomitee tegevuse perioodil.

Külas Riia kolleegidel

Hiljuti saabus Riist tagasi rühm ülikooli keemikuid, kes võtsid osa Üleilidulise Mendelejevi-nimelise Keemiaseltsi Eesti osakonna poolt korraldatud ekskursioonist. TRÜ anorgaanilise keemia kateedri juhataja V. Past ja T. Laht orgaanilise keemia kateedrist jutustasid sellest järgmist:

«Meie eesmärk oli tutvuda Riia Polütehnilise Instituudiga ja Riia keemiatehaste tööga. Küllastasime polüetüleentoodete tehast, klaasivabrikut «Sarkandaugava» ning portselani- ja fajansitehast. Viimane oli neist kahtlemata kõige huvitavam. Tutvustime tootmisprotsessiga algusest lõpuni. Lähema aja jooksul muutub see tehase üheks moodsaimeks ettevõtteks.

Mis puutub Riia Polütehnilisse Instituuti, siis võib öelda, et õppetöö on korraldatud mõneti meist erinevalt. Et õppeasutus valmistab ette keemikuid-insenere, siis langeb suurem rõhk tehnoloogiale, meil aga on rohkem laboratoorset praktikat.

Anorgaanilises keemias kasutati neil sel aastal esimesena poolmikromeetodid. Meie ülikooli kasuks peab märkima, et siin on analüütilise keemia õpetamine mõnevõrra parem. Näiteks ei kasutata seal füüsiko-keemilisi meetodeid.

Erilist tähelepanu pööravad Riia kolleegid teaduslikule tööle. Kõige rohkem töötatakse orgaanilise sünteesi ja röntgenstruktuuranalüüsi alal. Tutvustime mõlema ala laboratooriumiga. Eriti meeldiv oli orgaanilise sünteesi laboratoorium: sobivad ruumid, moodsad seadeldised, seda just optika alal.

Tähelepanuväärseid töid on instituudis tehtud ka metallide korrosiooni alal. Sellealaseid uurimusi juhendab Läti NSV TA tegevliige, tuntud teadlane L. K. Liepin.

Ekskursiooniga jäime rahule. Vastuvõtt oli südamlilik, ekskursiooni juhendas instituudi orgaanilise keemia professor Gudriniste. Tuleval kevadel kavatsime sõita Leninigradi.»

SAAKS PAREMINI

Üliõpilased kasutavad juba mitmendat aastat TRÜ rotaprindil paljundatud konsepte, õpikuid ja muud õppematerjali. Seni olemas vabariigi teistest kõrgematest õppeasutustest selles osas kaugel ees. Möödunud aasta toodang ulatus üle 500 trükipoogna.

Hiljuti kontrollis komisjon (dots. R. Kleis, L. Tiik ja U. Mereste) rotaprindi tööd. Paljundatud materjalid vaadati läbi paberifondi kasutamise otstarbekuse seisukohalt. Enamiku trükiste tiraaž oli õige.

Paljundatud tööde läbimüügiks tehakse komisjoni kokkuvõttes kateedritele ettepanek esitada kirjastusgrupile tiraaži realiseerimiskava, milles oleks näidatud:

1) töö ilmumisel müügile lastava

te eksemplaride arv (vähemalt 60—70% tiraažist);

2) järgmiseks aastaks säilitatav eksemplaride arv.

Rotaprindil paljundatud materjale on senini levitatud peahoones asuvas müügipunktist. See on osutunud üldiselt otstarbekaks, kuid mõnikord jäävad üliõpilased vajalikest materjalidest ilma. Need ostetakse ära teiste osakondade poolt. Võiks siis asja korraldada nii: pool tiraažist jaotada kateedrite kaudu, teine osa aga lasta vabamüügile.

Rotaprindil väljalastavate materjalide kohta ei saa nõuda, et nad oleksid tehniliselt nii hästi vormistatud kui trükikoja omad, kuid üht-teist saab ära teha ja on juba teatudki. Peatselt hakkab tööle Ungarist saadud ladumis-kirjutamismasin. Loodetakse saada veel teine rotaprind ja kopeerimismasin. Trükiste kirjapilt muutub siis nägusamaks ja tööd hõlpsamini loetavaks. Paremini saaks kujundada ka brošüüride kaasi. Seepärast ettepanek: avaldada koos teiste andmetega ka kaanekujundaja nimi. See aitaks tõsta kunstniku vastutustunnet ja töö kvaliteet paraneks. Praegu leidub õnnestunud teostuste kõrval ka mitterahuldavaid.

Et töötempot rotaprindil tõsta, on tarvis suurendada töötajate arvu. Praegu on rotaprindi ja kirjastusgrupi juures kokku ainult 10 inimest. Hädavajalik on veel ühe masinakirjutaja ja ühe korrektori koha saamine.

Paremini on oma tööde avaldamiseks rotaprinti kasutanud Majandusteaduskond ja Õigusteaduskond. Ajaloo-Keeleteaduskonnast polnud kirjastusgrupi kolme esimese kvartal perspektiivplaanis ühtki õppematerjali. Võib-olla korvatakse see puudujääk IV kvartalis.

Lõpuks kirjastusgrupi palve kõigile tööde autoritele: käsikirjad olgu terviklikud, hästi loetavad ja nummerdatud lehekülgedega.

M. ORMISSON

Esimesed tööpäevad

Varahommikul on Tartu tänavad rahvarohked. Koolilaste vormimütsid ja mappidega tudengid, hoogsa sammuga töölised ja turuhoone poole kiirustavad vanaemad.

Murdosa arvukaist ruttajaist moodustavad ka Ajaloo-Keeleteaduskonna I kursuse üliõpilased, need, kes poolitavad päeva töö ja õpingute vahel.

FASTVALMIVAS MAJAS

Eesti filoloogide ja vastsete ajaloolaste, kokku 27 tütarlapse seni-

seks töökohaks on valmiv ühiselamu Tiigi tänavas. Koristamine, pesemine ja puhastamine andsid esimesele töönädalale sisu. Tuli ehitajate sõnade järgi «õhkkonda sisse elada». See läks üllatavalt ruttu. Alguses oli vesi «enneolematult» külm ja krohvipritsmetega kaetud akende arvu ei suutnud keegi kindlaks teha. Näda la lõpul vaatas paljude tütarlaste uus kodu ümbrust juba kümnete puhtusest säravate silmadega.

Esimesel päeval uudistas mõnigi lubjatolmune ehitusmees tütarlaste puhtaid riideid. Muigele kiskus. Kah töönimesed! Nüüd vahetatakse suures majas iga hommikul tuttavaid tervitusi.

Õige pea antakse ühiselamu ekspluatatsiooni. Ja tüdrukud? Nemed hakkavad vilunud meistrite käe all eriala omandama. Mõne kuu pärast võib neid kohata müürseppadena, krohvijatena ja maalritena linna ehitusobjektidel.

«Ja kes teab,» arvavad tüdrukud, «kus neid teadmisi vaja võib minna. Ükski oskus pole üleaarne.»

Hommikupoolik kellu või pintsliaga, õhtu konspektide ja sulepeaga: igavust ei saa siis kunagi tunda.

ÕNNELIKEST, KES SAID ERIALAST TÖÖD

Veerud, veerud, veerud. Alles tulevad pressi alt märjad äratõbed, ei jõua veel kuivadagi, kui korrektorid neid juba siniste märkidega kirjuks teevad. Siin peavad silmad olema teravad. Kui käsikirjas ikka räägitakse «kapillaaristikus leiduvatest kapillaaridest», laduja aga on arvanud heaks muuta nad «kapillaaristikus liduvateks kapil-

laarideks», ja korrektor tähele ei pane, on pahandused ukse taga. Ja või selliseid vigu vähe on. Siin on sisse seatud oma lõbus leht, millest meie, uustulnukad, palju nalja saame, kui kruvide südameke asemel räägitakse südamlikest kruvidest või muust taolisest.

Nali naljaks, aga tööd siin trükoja korrektuuriruumis jätkub. Võtab aega, enne kui hakkad vahet tegema cicero ja petti vahel ning õpid kõiki korrektuurimärke õige koha peale panema. Tuleb ikka ette, et mõni ristikene või konksukene on nii või teistpidi, kuidas ta just ei pea olema.

Juhtub ka, et tõstad nina püsti ja seletad tähtsa näoga, et meil koolis poolitati sõna hoopis nii ja nii. Aga see ninakene vajub jälle õige pea madalamale, kui inimene, kellel aastaid korrektoritööd selja taga, sulle asja ilusti selgeks teeb. Siis on küll niisugune tunne, et oleks võinud tagasihoidlikumalt esineda! Aga ega keegi sellele väga halvasti vaatagi — noored olvat esialgu ikka tormakad.

Inimesed on siin toredad. Lausa imestama paneb, kust nad nii palju kannatust võtavad, et igale küsimusele kümme korda vastata.

Nii me elamegi: pooleldi õpime, pooleldi teeme kasulikke tööd. Ja kui asi hakkab arenema, nagu sõna-sõnal, ütleb meie vanemmeister, siis teeme uueks aastaks kvalifikatsioonieksamit ära. Hiljem aga täie hooga edasi juba paberitega korrektorina.

METSAMEHED ÜLIKOOLIS EHK TUDENGID METSATOOL

Lõrts, lõrts, lõrts.

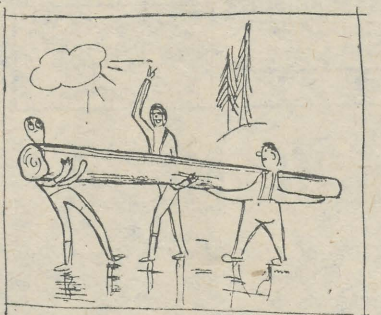
Vihm, pori, hommikune udu.

Viis poolunust metsameest sammuvad mööda radu, niisuguseid, millel pole veel kunagi astunud üliõpilase jalga. Tee viib metsakombinaati, nende viie uude töökohta. Ees on algav päev, mis paneb veidi uudistama ja ootama.

Kell kaheksa algab töö. Mehed astuvad üksteise järel estakaadile, hakkab mürisema transporttöör. Igal pool lebavad puud, suured ja väikesed, okstega ja paljaiks põetutena. Nad langevad raskelt riitadesse, kõik mehed on asjalikult

tööga süütsi, kraana tõstab ja prigiseb.

Viis tudengit, nüüd juba reipamad, seavad sammud jõe poole. Tarvis on ehitada teed, katta kinni pori ja oodata kruusaautosid. Tee on pikk — aga isegi pikim tee saab kunagi valmis. Nii ka see.

Siis traktoristi juurde estakaadi puhastama. Ja saepuru on kõikjal. See kollane pulber lendleb jõearreses tuules ja kipub vägisi silma. Aga meil on kokku kümme kätt ja viis labidat on meil ka.

Rahvale on tarvis puid. Ka nende laadimine kuulub meie ülesannete hulka. Kui need jändrikud ainult nii vettinud ei oleks! Siiski on tore täislaaditud autokasti vaadata ja sõita puid maha viskama. Ning jälle täiesti tühja autokasti pilku visata ja rahulolevalt silmi vidutada.

Töö jääb alati tööks, muutuvad ainult tahe ja arusaamad. Tugevamaks. Paremaks. Metsad on suured ja puid on palju.

Tööpäev lõppenud, sammuvad viis tudengit mööda äsja valminud kruusateed. Nad sammuvad ülikooli poole.

Muide, ka päike on välja tulnud.

K. ESME

Peab olema palju energiat

Leningradi V. Herzeni nimelises Pedagoogilises Instituudis toimus Nõukogude Liidu bioloogiaõpetajaid ettevalmistavate kõrgemate õppeasutuste õppejõudude-metoodikute konverents. Vahetati mõtteid ja kogemusi bioloogia õpetamise kohta ja arutati küsimust, kuidas viia ellu NLKP XXII kongressi otsuseid haridussüsteemi ümberkorraldamise kohta.

Kõigile bioloogiaõpetajale hästituntud õpikute autorid, nagu professorid N. M. Verzilin, P. I. Borovitski, N. A. Rõkov, M. I. Melnikov, V. F. Šalajev ja S. A. Pavlovitš jagasid pedagoogilise kaadri kasvatamise kogemusi. Räägiti loodusteaduse õpetamise metoodikast kui teadusest, mille saavutusi tuleb igati rakendada bioloogia ja põllumajanduse aluste õpetajate paremaks ettevalmistamiseks; läbi proovitud õppetöövormidest pedagoogilistes instituutides (suvine õppesemester, metoodika, laboratoorsed tööd aias ja põllul) ja tulevastele õpetajatele vajalikest õppeainetest (geoloogia, tahvlijoonistamine, agrometeoroloogia jt.).

Siverski I Keskkooli direktor I. M. Solovjov Leningradi oblastist näitas, kuidas pedagoogilise kollektiivi üksmeelse pingutustega on koolis saavutatud silmapaistvaid tulemusi õppe- ja kasvatustöös. Tootmispraktika toimub kolhoosis, selle juhendamistest võtavad osa eranditult kõik õpetajad; direktor läheb puhkusele alles pärast saagi koristamist. Keemiaõpetaja teostab õpilastega põldude agrokeemilist uurimist ja väetamist, füüsikaõpetaja organiseerib ühtlasi auto- ja transpordijuhikursused (koolil on 4 traktorit, 5 autot). Autodel viiak-

se erihuvidena õpilasi regulaarselt linna, et osa võtta kultuuriülikooli, keelte-, kunsti- ja muusikakoolide tööst. Tegevus koolis on sedavõrd paeluv, et enamik õpilasi soovib asuda edaspidi tööle pedagoogilisele alale.

Erilist huvi pakkus õppevahendite näitus Herzeni instituudi juurde loodavas õppevahendite muuseumis. Vanameister S. Pavlovitš on vaatamata ligi 80-le eluaastale säilitanud noorusliku entusiasmi ja sädeleva vaimukuse. Tema käes on klistris niisutatud vatt universaalne mullaazimaterjal: kuivanult on ta kerge, purunematu, hästi värvitav ja kleebitav ning asendab nii paberimassi kui savi, parafiini kui plastiliini. Tema juhatusel all valmib iga tulevane õpetaja kümneid õppevahendeid: need võtab ta kaasa ellu tulevase õppeabinõude kogu algfondiks.

P. Grigorov Voronežist näitas veenvalt, et noorte õpetajate loodusteaduslik ettevalmistus peab andma alused ka ateistlikule tööle koolis. Mitte üksikud külgetraageldatud usuvastased «momendid», vaid terve loogiline ateistlik tõekspidamiste süsteem — seda peab andma kooli bioloogiakursus. Eba-konkreetsus, opereerimine näidete keskajast, oskamatus loodusnähtustele esile tuua materialistlikku olemust — need on esineja arvates põhipuudused ateistlikus kasvatustöös meie koolis.

Kokkutuleku viimane päev vedeti Võrivas — metsarikkas bioloogiajaamas Leningradi lähedal. Võriva bioloogiajaam on loodud ja sõjahävingust uuesti taastatud suurte kollektiivsete pingutustega. Bioloogia metoodikakateedri juhataja P. Borovitski tõi rindeteedelt kaasa üle 200 taimeliigi seemneid. J. Kruberg (eestlane, tuntud taime-määraja autor) pani kogu oma energia õppekogude loomisele. Nüüd on siin jällegi 120-liigiline dendraarium, 700 liigiga rohttaimede kollektsioon, sajad katselapid, küülikufarm, kanala, mesila, isegi «sipelgala» (sipelgate kaitseks ja uurimiseks ettenähtud majandiosa). Tagasihoidlike majanduslike võimaluste juures on loodud teaduslikke laboratooriume, kus tehakse üleilulise tähtsusega taimefüsioloogia ja selektsioonilaseid uurimistöid. Selle töö taga on kõikjal tunda väga palju nooruslikku entusiasmi. Õpetajate õpetajail peab tööpoolest olema suur hulk seda nähtamatut, kuid väga tuntavat «algenergiat», et selles jätkuks edasiandmiseks kõiki-dele õpilaspõlvkondadele ja selle mõju kanduks õpilaste õpilastesse.

Dots. VIKTOR MASING

de ees kuld kollased eesriided. Nähtavasti kuulusid need korteri juurde — oli hoolitsetud, ei kardinad tingimata sobisid maja helesinise ruuduliste välisseintega. Tundub, et Rahva-Üngaris töötajate eest hästi hooli kantakse.

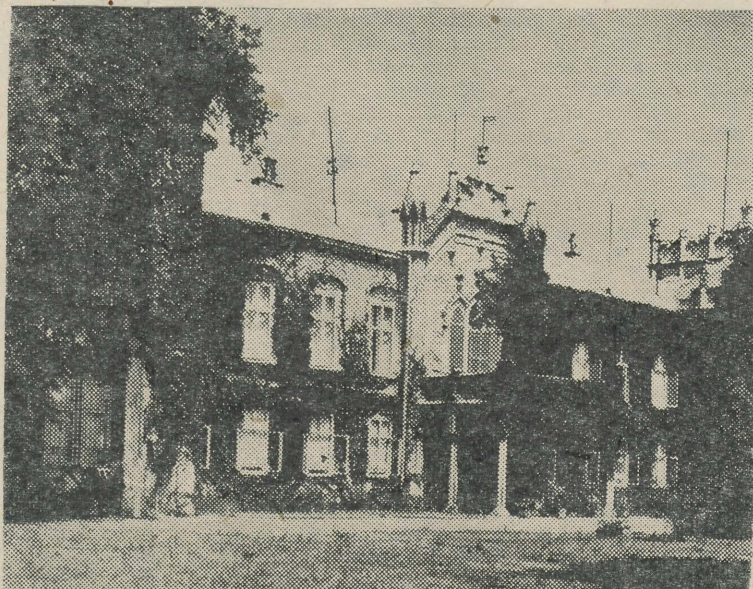
Pärast lõunat veeresid «Ikaruse» rattad taas sahinal piki tasast asfalt-

Idahuvilised!

Algaval õppeaastal on TRÜ orientalistikakabinetil kavas organiseerida idakeelte alal järgmised tööriühmad algajale ja edasijõud- nuile: 1) klassikaline araabia keel (esmaspäeviti kella 18—21-ni), 2) hiina keel (teisipäeviti kella 18—21-ni), 3) türgi keel (kolmapäeviti kella 18—21-ni), 4) hindi keel (neljapäeviti kella 18—21-ni), 5) jaapani keel (reedeti kella 18—21-ni), 6) uuskreeka keel, 7) gruusia keel. Kahest viimasest tööriühmast osa võtta soovijaid palutakse võimalikul peatselt astuda kontakti TRÜ orien-

talistikakabinetiga (keemiahoone II korrus, tuba 53) loengute aja kindlaksmääramiseks.

Lisaks eelnevale on orientalistikakabinetil kavas organiseerida algaval õppeaastal Aafrika tööriühm, kus üldist laadi ainet kõrval kavatsetakse lähemalt tutvuda ka Aafrika ühe suurema ja tuntuma kirjandusliku keele (suaheeli) grammatika alustega. Kõnesolevast õpperingist huvitatuid palutakse samuti peatselt ühendusse astuda orientalistikakabinetiga.

Ungari TA Põllumajanduse Uurimise Instituut ja Beethoveni muuseum.

Nõukogude—Ungari Sõprusühingu Eesti NSV osakond organiseeris möödunud suvel ekskursiooni Ungari Rahvavabariiki. Selle koosseisu kuulus Tallinna teatrite näitlejaid, kunstiinstituudi õppejõude, õpetajaid, insenere jt. talilnasi ning ainsa tartlasena allakirjutanu.

Budapesti Feriegyi lennuväljal, kus meid ootasid mõned tuttavad ja giid, sõitsime pärast tolli- ja passi-formaalsusi Dunajvárosisse. Teisel hommikul tutvusime linnaga. Moodne 40 000 elanikuga tööstuskeskus on ehitatud 11 aastat tagasi väikese Dunapentele küla asemele. Selles sotsialistlikus linnas pole eeslinna ega vanu ehitisi. Kolme-, nelja-, viiekorruselisi nägusaid maju ümbritsevad lilled ja pöösad, laiud sirgeid tänavaid palistavad puud. Du-

naújváros on Ungari rasketööstuse keskusi: suure raudtööstuse korstnad ja kõrgahjud paistavad juba kaugele. Nende suitsu eest kaitseb linna lai tamme- ja pärnavöönd.

Nägime moodsat gümnaasiumihoonet, kus tol ajal oli töö käivate vanemate lastele organiseeritud suvelaager. Peatusime röömsailmeliste elamute ees. Uhe fassaad oli sinise, teisel kollase, kolmandal punase ruuduline. Käisime valmivaid kortereid vaatamas. Neist jäi meeldiv mulje. «Estoplasti» insenerile anti pörandate katematerjali — liivakarva ja herelohelise linooli proove isegi kaasa. Eriti imeluse väärsed olid heledavärvilised ratsionaalselt sisustatud köögid gaasipliidi ja seinakappidega. Torkas silma, et kõigis valminud kortereis olid aken-

ÜTÜ uus ring

Viimastel aastatel on toimumas suur murrang real teadusladel, mille metoodika oli seni passiivne või staatiline. Mitmed esimesel pilgul üksteisest kaugel asetsevad teadused on üledukalt uuritavad ja rakendatavad paralleelselt, üksteist täiendades. Matemaatilised printsiibid on tungimas keeleteadusse, loogikasse, psühholoogiasse, meditsiini. Energilist tähelepanu pööratakse uurimistööle real teaduste piirialadel, samuti probleemide komplekssele uurimisele, mis annab suurepäraseid tulemusi.

Ümberorienteerumine on paaril-kolmel viimasel aastal alanud ka psühholoogias. Kuuleme, kuidas hoopis erinevate erialade spetsialistid mainivad oma teaduslikus töös tihti psühholoogiat kui olulist komponenti. Vana teadus on sündimas uuesti. Seejuures on iseloomulik, et psühholoogia tungib kõigile elualadele. Suur huvi on tärpanud rakenduspühholoogia vastu. Nimetame kasvõi meditsiinilist psühholoogiat (psühhofoogi, psühhoteraapia, psühhotopoloogia, psühhoterapoloogiat), siis tööstuspühholoogiat (tööpsühholoogia, inseneripsühholoogia), pedagoogilist psühholoogiat (õpetamis- ja õppimispsühholoogia, õpetaja ja õpilase psühholoogia), spordipsühholoogiat jt. Uusi tuuli on tunda kunstipsühholoogias, mille oluliseks probleemiks on saanud loominguline protsess. Kõige uuemaks on üpris hiljuti tekkinud teadus, kosmoselendude psühholoogia (mäletate, ameeriklased rääkisid halvavast üksindustundest kosmoses, selle «teooria» kummutas aga meie kosmoselendude praktika). Nõukogude Liidus on rajatud rida uusi institutsioone psühholoogia probleemide selgitamiseks. Intensiivistub töö meigi ülikooli psühholoogialaboratooriumis. Järsult on suurenenud erialase kirjanduse (ka välisautorid) publitseerimine.

Märgatav on teadusliku huvitatuse kasv meie üliõpilaste hulgas. Et psühholoogiat erialana meie ülikoolis ei õpetata (ainult individuaal-plaani alusel), siis on vajalik psühholoogiahuviliste koondumine ühtsesse teaduslikku ringi. On loodud initsiatiivgrupp, kes kujutleb tulevast ÜTÜ ringi järgmisena.

Mitmete erialade üliõpilased (tulevased meedikud, juristid, keeleteadusteadlased, ajaloolased jt.) koonduvad üleülikoolilise ringi, et tutvuda lähemalt kaasaegse psühholoogia probleemidega ja tegelda iseseisva uurimistööga. Kavandatud programm on rida referaatkoosolekuid teemadel:

- õpetavate masinate psühholoogilistest printsiipidest;
- andekuse ja võimete probleem tänapäeva psühholoogias;
- psühholoogia ja meditsiin;
- tahte kasvatamise probleem spordis;
- psühholoogia ja küberneetika;
- distantssugestioon (telepaatia);
- inimene ja automaat jt.

Ringi teaduslikuks juhendajaks on vanemõpetaja Uno Siimann. Ringi praktilise töö organiseerimiseks moodustatud initsiatiivgrupp kuuluvad Priit Järve ja Olo Matjus Ajaloo-Keeleteaduskonnast, Jaan Huik Füüsika-Matemaatikateaduskonnast ja Ilmar Soomere Arstiteaduskonnast.

Esimese töökoosoleku toimus kolmapäeval, 3. oktoobril kell 18 pedagoogikauditooriumis. Ettekandega «Küberneetiline õpetavate masinate psühholoogilistest printsiipidest» esineb inglise filoloogina III kursuse üliõpilane Priit Järve. Pärast diskussiooni valitakse ringi juhatus.

Ootame huvitatuid kogu ülikoolist! Lähemat informatsiooni saab psühholoogia- ja loogikakateedrist.

O. MATJUS

2. OKTOOBRI. TOIMUS
ÜLIKOOI PARTEIORGANI-
SATSIOONI ARUANDE- JA
VALIMISKOOSOLEK. ALL-
JÄRGNEVALT AVALDAME
ÜLEVAATE PARTEIKOMI-
TEE ARUANDEST, MILLE
ESITAS KOMITEE SEKRE-
TAR U. POLISINSKI, JA SEL-
LELE JÄRGNEVUD SÕNA-
VÕTTUDEST NING VASTU-
VÕETUD OTSUSEST.

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOI PARTEIORGANISAT-
SIOONI, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETI-
OHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA
LAUPÄEVAL, 6. OKTOOBRI. 1962

Nr.
24(529)
XV aastakäik

Veidi vähem kui aasta on
möödunud NLKP ajaloolisest
XXII kongressist. Ometi on
see periood olnud suurte saa-
vutuste ajaks kogu partei
elus, iga üksiku parteiorgani-
satsiooni elus. See oli aasta
edukat võitlust uue program-
mi ellurakendamise eest.

Eelbeldu iseloomustab ka
Tartu Riikliku Ülikooli partei-
organisatsiooni tegevust. Seda
rõhutas oma ettekandes
TRÜ parteikomitee sekretär
sm. U. Polisinski. Aruandet
läbis pideva joonena mõte,
et ülikooli kommunistid on
aasta jooksul märgatavalt
suurendanud oma avangard-
set osa meie õppeasutuse
väga mitmekülgse tegevuses.
Selle peamiseks tulemuseks
on aga olnud õppe- ja kas-
vatustöö taseme tunduv tõus
vastavalt NLKP programmi
seatud uutele nõudmistele.

Parteiorganisatsiooni pea-
miseks eesmärgiks oli kas-
vatada kõigis üliõpilastes,
kõigis meie kollektiivi töö-
tajates kõrget ideelisust,
kommunistlikku suhtumist
töösse, kasvatada proletaarset
internatsionalismi ja rahvaste
sõprust, juurida välja veel
esinevad kodanlikud igan-
did.

Märkimisväärsed saavutusi
on ülikooli kommunistidel kollek-
tiivis tehtava

POLIITILISE KASVATUSTÖÖ

paremustamise osas. TRÜ partei-
komitee ja vastava sektori juh-
timisel on teaduskondade partei-
organisatsioonid jõudnud selle-
ni, et õppejõudude filosoofilis-
ed seminarid (neid oli arvult 15
ligi 450 osavõtjaga) toimusid korra-
päraselt ja olid osavõtjatele suureks
abiks nii õppe- kui ka teaduslikus
töös. Elava diskussiooni kutsus näi-
teks Arstiteaduskonna filosoofilises
seminaris esile teema «Nõukogude
arsti moraal ja eetika alused», kee-
miaosakonnas teema «Keemia- ja
bioloogiateaduse vastastikune seos
ning nende osatähtsus kommunismi
ülesehitamisel» jt.

Aruandja rõhutas, et käesoleval
õppeaastal tuleb filosoofilistes se-
minarides jätkata tööd NLKP prog-
rammi põhiprobleemide läbitööta-
misel, tuleb siduda neid võimalikult
tühedamalt eriala probleemidega.
Töö huvitavamaks muutmise või-
malusi pakub samuti kavandatud
koostöö Eesti NSV TA Tartu all-
asutustes tegutsevate filosoofiliste
seminaridega.

Peatudes muudel poliitilise kasva-
lustöö vormidel märkis aruandja,
et viimasel ajal on tunduvalt pa-
ranenud TRÜ lektoritegrupi töö,
mida juhib sm. H. Palamets. Kasvas
ülikooli lektorite poolt peetud loen-
gute arv, kaasa on haaratud ka üle
kolmekümne aktiivse üliõpilase-lek-
tori. Häid üritusi on korraldatud ka
kinolektooriumi raames. Täht-
sust väärrib töö mitmetes poliit-
ringides, kus osavõtjateks olid üli-
kooli teenistajad. Eriti tuleb esile
tõsta haldusprorektor V. Simmi
poolt juhitud ringi head tööd.

Kõige selle kõrval toodi esile ka
rida kitsaskohti poliitilises kasva-
tustöös. Üheks selliseks on asjaolu,
et mõned parteiorganisatsioonid
(Bioloogia-Geograafiateaduskonnas,
kehakultuuriosakonnas jm.) ei
suunanud möödunud aastal ega ka-
vatse ilmselt ka käesoleval aastal
suunata ühtegi töötajat õppima
marksismi-leninismi õhtuülikooli.

LÜHIDALT

28. septembril arutati teadusala
prorektori sm. J. Tammeori juures
küsimust, kuidas muuta loodus-
kaitse üliõpilastele lähedasemaks,
populaarsemaks. Dekanaatide esi-
najate kõrval võtsid külastatena
nõupidamisest osa prof. E. Ku-
mari ja looduskaitse entusiast
J. Eilart.

Vähe tegeles ülikooli parteikomitee
ka üliõpilaste poliitvestluste orga-
niseerimisega.

Olulise osa ettekandest moodus-
tas nende tegurite analüüs, millistest
sõltub

ÕPPETÖÖ

edasine lähendamine kom-
munistliku ülesehitustöö prakti-
kale. Suurt osa etendab see, et
iga aastaga on tõhustunud ülikooli
vastuvõetavate noorte kontingent.

Möödunud aasta vaeeldamatuks
tulemuseks oli

TEADUSLIKU TÖÖ

mõningane tõus ülikoolis. Nii ilmus
1961. aastal õppejõudude sulest 13
monograafiat (1960. a. — 11). Seejuu-
res suurema osa monograafiate
autoritest moodustasid ühiskonna-
teaduste kateedrite õppejõud. Suu-
rest on kasvanud ka ülikooli tead-
laste poolt avaldatud artiklite, õpi-

AASTA möödudes

Tänavuse I kursuse üliõpilaste hul-
gas on 76% kommunistlikke noori.
Vastuvõetuid omavad 284 inimest
tööstaaži. Eks räägi ju need faktid
sellest, et on alust oodata enamiku
üliõpilaste üha tõsisemat suhtumist
õppetöösse, eriti iseseisvasse töösse.

Kahtlematult on üliõpilaste ise-
seisva töö parema organiseerimise
osas juba palju ära tehtud, kuid
palju seisab veel ees. Üliõpilaste
iseseisva töö aluseks peavad jääma
algallikad ja rotaprintil paljundat-
ud õppematerjalid, loengud kajas-
tagu ainult kõige uuemat, kõige
raskemini omandatavat. Ei saa öel-
da, et käesoleva ajani oleks selles
osas kõik ära tehtud. Puudujääke
on siin esmajoonel Arstiteaduskon-
nas. Tunduvalt parem on olukord
ühiskonnateaduste osas, kus tänu
rotaprintil paljundatud materjali-
dele loengute arv on vähenenud.

Ei tohi unustada, et üheks olu-
liseks üliõpilaste iseseisva töö vor-
miks on osavõtt UTÜ tegevusest.
Möödunud õppeaastal said TRÜ
üliõpilased endale küll enamiku
võistlustööde preemiaist vabariigi
ulatuses ja mitmed üliõpilastööd
leidsid üleliidulise tunnustuse,
kuid kõik võimalused pole kaugeltki
ammendatud. Senisest rohkem
peaksid õppejõud kaasa tõmbama
üliõpilasi oma teaduslike tööde teos-
tamisel, üksikute küsimuste lahenda-
misel.

Veel enam tuleks üliõpilaste tea-
duslikku tööd suunata praktiliste
ülesannete lahendamisele. Ettekan-
des toodi näiteks, et head uurimis-
materjali pakub Arstiteaduskonna
üliõpilastele töötõingimuste, haiges-
tumiste ja tööõnnetuste analüüs
Tartu ettevõtetes. Asjalikud järeldu-
sed ja ettepanekud aitaksid siin tö-
husalt kaasa töötajate tervise kaits-
misele ning võimaldaksid säästa
kümneid tuhandeid töötunde aastas.

Käsi käes koolidega

Praegu on üldhariduslikes kooli-
des käimas elav liikumine õppe-
meetodite ja õpetamise viiside
uundamise suunas. Möödunud ke-
vadel Tallinnas toimunud vabariik-
likul haridustegelaste ja kasvatus-
teadlaste nõupidamisel planeeriti sel
alal rida abinõusid.

Nähakse muuseas ette, et TRÜ-s
tuleb üliõpilastele pedagoogilis-me-
toodilisel ettevalmistamisel suurenda-
da õpilaste iseseisva töö metoo-
dika osa. Pedagoogikakateedril
tehti ülesandeks koos tegelike õpe-
tajatega töötada kasvatus- ja teadus-
liku seminaris läbi kaks teemat: a)
õpilaste teadmiste kontrollimise
metoodika küsimused ja b) õpilaste
iseseisva töö metoodika õppekir-
janduse kasutamisel.

Nende otsuste realiseerimiseks on
ülikoolis juba mõningaid samme
astatud.

Asja lõppes Ajaloo-Keeleteadus-
konna, Füüsika-Matemaatikateadus-
konna ja Bioloogia-Geograafia-
teaduskonna 5. kursuse üliõpilaste
pedagoogiline praktika. Selle käigus
tutvustati praktikante lähemalt
uute õppemeetoditega ja suunati

kute ja õppevahendite arv. Ette-
kandes iseloomustati kujukate fak-
tidega õppejõudude-kommunistide
järjest suurenevast erikaalu ülikooli
teaduslikus tegevuses.

Suurt tähelepanu pühendati aru-
andekõnes TRÜ aspirantuuri töö
parandamisele. Noore kaadri ette-
valmistamine aspirantuuri kaudu
laieneb aastast aastasse. Samal ajal
aga mõned kateedrid (dialektilise ja
ajaloolise materialismi kateeder) ei
suuda ka tänavu kindlustada vaja-
liku arvu uute aspirantide vastu-
võtmist. Oluliselt vajab paranda-
mist ka kogu sisuline töö aspiranti-
deg (väitekirjade teemade kinnita-
mine, aspirantide töö kontrollimine
ja abistamine jne.).

Rääkida

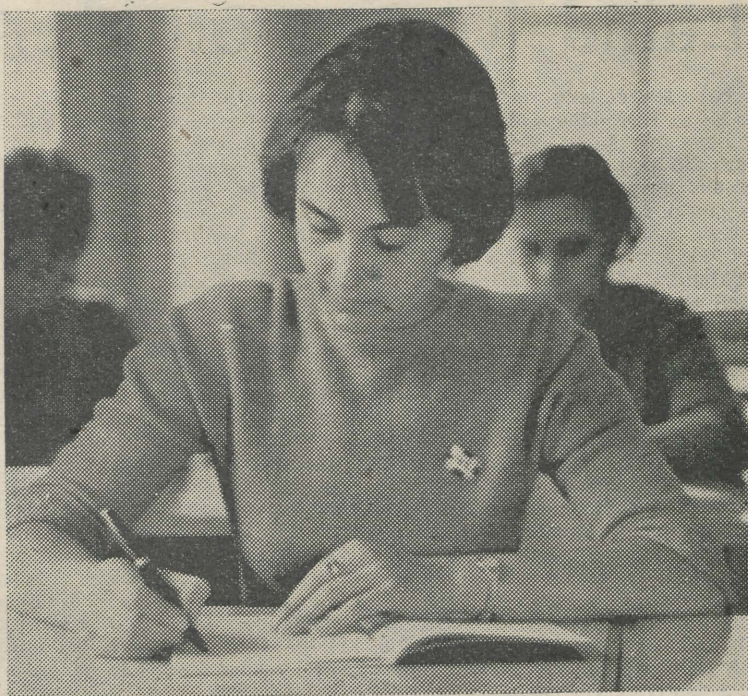
KULTUURITÖÖST

ülikoolis tähendab rääkida kõige-
pealt selle peamisest keskusest —
TRÜ klubist. Parteiomitee abiga on
jõutud siin niikaugele, et klubi töö
on muutunud sihhipärasemaks. Nii
toimusid möödunud õppeaastal klubi
puhkeõhtud teemal «Mööda
Nõukogude kodumaad», «Noorsoo
elust kapitalistlikes maades», «Par-
tei XXII kongressi materjalidest».

Kuid on ka puudusi. Liiga palju
vajab klubi dotatsiooni, tehtud kul-
lused aga ei õigusta ennast: üli-
õpilased külastavad vähe klubi üri-
tusi.

Koos kultuuritööga analüüsiti
aruandes ka kehakultuurialast tege-
vust ülikoolis. Vaatamata sellele, et
sadu üliõpilasi võtab osa kerge-
jõustikust, suusatamisest, orientee-
rimisspordist jt. aladest, ei ole seni
kasutatud kaugeltki kõiki võimalu-
si sporditöö parandamiseks. On ju
olemas head eeldused selleks, et ha-
radata eranditult kõiki üliõpilasi ka-
sa pidevasse kehakultuuritöösse.

(Järg lk-1 2.)

Inglise filoloogia eriala IV kursuse üliõpilane Urve Järvasalu on
kolme möödunud aasta jooksul jõudnud palju: hästi õppinud, pioneeri-
juht olnud, konsultandina tööliskoort koolis töötanud. Ka kodunduse
kabinetis on ta oma inimene. Kui aga pioneeritööalastel nõupidamistel
läks laisemate «sarjamiseks», toodi Urvet teistele eeskujuks.

Tänavu suvel oli Urve aga koos kursusekaaslastega Lätis töö- ja
puhkelaagris. Need kaks nädalat jätsid suvest toreid mälestusi.

Praegu on Urve Järvasalu lääne filoloogia osakonna komsomolibüroo
sekretäri asetäitja. Neljas õppeaasta on alanud. Ees on praktika, loen-
gud, sessioon, jälle praktika. Raske ja huvitav aasta.

INTERVJU

Esimene ring on läbitud

Juba ligi aasta on taotlenud esimese kommunistliku kursuse ausa-
vat nimetus kehakultuuriosakonna IV kursuse hooldeaja

sm. J. Ungerit ja palusime, et ta räägiks kursuse käekäigust.

• Võib-olla alustaksime kõige tähtsamast — õpinguist?

«Rahuldavaid hindeid meie kursuse möödunud semestril ei tundnud.
Kindlad «viimehed» on juba esimesest kursusest peale olnud Ants Nur-
mekivi, Laur Lukin, Arne Heinlaid ja Asso Krieger. Möödunud aastal
lisandus neile teisi. Loodame, et see jääb nii ka viimasel õppeaastal.»

• Nüüd aga mõni sõna teisest põhjalast — spordist.

«Kõlm meistersportlasi (H. Toots maadluses, L. Lukin suusatamises
ja M. Kamarik sportlikus võimlemises), enamik I järgu sportlasi ja
mõned II spordijärku omavad üliõpilased — see oleks parim kokkuvõte
meie spordipere saavutustest möödunud õppeaastal. Arne Heinlaid, kes
loodetavasti peatselt võib kanda rinnas juba meistersportlase rinnamärgi,
üleliiduline üliõpilasmester ja NSV Liidu koondvõistkonna kandidaat
A. Nurmekivi, B. Ommuk jt. on nimeid, kes ei vaja kommentaare. Võiks
veel lisada, et enamik kursusest viibis TRÜ koondvõistkonna liikmetena
üliõpilasspartakiadi tsoonivõistlustel.»

• Me kõik mäletame, millist elevust tekitas möödunud aastal teie
kohustuste üks punkt: töötada igatüüli ühiskondlikus korras 80 töö-
tundi. Kuidas on lugu võetud kohustuste täitmisega?

«80 tundi keskmiselt kursuse iga liikme kohta on aega täidetud.
Kui võtta bürookraatlikust aspektist, siis pinga spordisuve tõttu on
mõningail veel võlgnevusi, kuid me likvideerime ka need. Rõõmustab
muidugi see, et tulevased spordipedagoogid tunnevad peale ülikoolis
õpitava eriala nüüd veel betoneerija-, puusepa- ja maalritööd, mis tule-
vikus kindlasti klubis rajatavatel spordiehitustel marjaks ära.»

• Teatavasti sai möödunud aastal teie kursusest komsomolikur-
sus. Mis iseloomustab kursuse komsomolitööd?

«Siinkohal peaks juttu tegema möödunud aasta aprillis loodud esi-
mesest kursuse parteigrupist ülikoolis. Grupi alusmüür (K. Adamson
komsomoli linnakomitee sekretärina, J. Kundla ülikooli spordiklubi juha-
tajana ning R. Ahun grupi parteiorganisatorina) on tugev.

Agitbrigaadi esinemine Pühajärve rahvamajas, Kääriku veespor-
dipidu — need üritused kuuluvad komsomoligrupi tegevuse hulka. Aga-
ramad on P. Tammi, H. Treiverk, L. Lukin ja A. Tani. Meie püüdes on
praegu suunatud sellele, et eranditult kõik mitte ainult oleksid «varus-
tatud» pideva ühiskondliku tööga, vaid et igaüks tõesti midagi teeks.»

• Kuid šeflustöö?

«Möödunud aastal olid meil head
suhted Kaagvere Internaatkooliga.
Võttes šeflustööd tegevusplaani
lootsime, et uued šeflusalused Tartu
Aparaaditehasest võtavad meie abi
avasüli vastu. Nema aga ei avalda-
nud erilist soovi meiega tutvuda.
Asusime jälle sidemeid looma kaag-
verelastega.»

• Ja kultuuritöö?

«Mõte külastada igal kuul ühiselt
vähemalt üht teatrietendust, kunsti-
näitust või midagi muud taolist kul-
tuuriüritust, tekitas alguses palju
vaidlusi. Praegu aga kultuuriürituste
üldarv ületab tunduvalt «miinimum-
programmi» ettenähtu.»

• Ja mida võiks veel lisada?

«Tahaksin rõhutada kollektiiv-
sustunde kasvu kursusel. Võetud
kohustused ja ühised raskused
aitasid meil kasvatada head kollek-
tiiv. Jõudsin sellele, et iga kur-
suse üritus haaras kõiki üliõpilasi.
Tahaksin veel lisada, et see pole
mingi imekursus. Meie töös on
olnud puudusi ning raskusi ja on
praegu. Me ei püüa oma vigu
varjata, vaid katsume neist jagu
saada. Nendest raskustest aga saa-
vad õppida kõik järgmised, kes
hakkavad käima meie poolt raja-
tud teed.»

Lühidalt sõnavõttudest ja otsusest

Nii sõnavõtnute sm. F. Liiviku, Z. Saare, H. Miidla, A. Lebbini arvamuselst kui ka vastuvõetud otsusest järeldub, et meie partei igal liikmel ning algorganisatsioonil on eeloleval perioodil keskeks ülesandeks meie kollektiivikiõigi liikmete kasvatamine. Siinjuures kriipsutati eriti alal, et meil on vaja otsustavalt parandada kasvatusalast olukorda ühiselamutes, üliõpilasklubis, kohvikus ning komsomollorganisatsiooni kaudu teostatava ideoloogilise töö rindel.

Ülalõeldud põhisuuna elluviimiseks kavandati konkreetne tegevusplaan. Nii arutatakse ühel parteiorganisatsiooni üldkoosolekul üliõpilastega tehtavat kasvatusööd ning komsomollorganisatsiooni osa selles. Mitmekesisuvald töövormid, eriti individuaalne kasvatusööd. J. Unger sõnavõttust selgus, et kehakultuuriosakonna IV kursuse kollektiiv on saavutanud kommunistliku töö kursuse nimele võisteldes tõhusaid tagajärgi. On paranenud suhtumine õppetöösse ja kollektiivi. Viimasel kahel semestril pole ühelgi rahuldavat hinnet, tõusnud on distsipliin ja vastutustunne, avarunud silmaring, kuid paraku on ühiskondlikud organisatsioonid jätnud selle tähelepanuväärse algatuse esialgsed kogemused ja organisatsioonilise

külje läbi töötamata ning üldistamata. See probleem vajab kiiresti lahendamist.

Seoses J. Unger esinemisega väärrib tõsist kaalumist ja läbiarutamist üliõpilaste kehalise arengu probleem ning Arstiteaduskonna praktiline abi füüsiliselt hästiarenenud üliõpilaste ettevalmistamisel.

Olulist tähelepanu pöörati sõnavõttudes üliõpilaste maailmavaate kujundamisele ühiskonnateaduste kaudu, eriti dialektilise ja ajaloolise materialismi õpetamise probleemidele. Kõlama jäi mõte, et nende distsipliinide õpetamisel ei tule mitte mingil juhul vähendada nõudlikkust, kuid tunduvalt on vaja parandada õppeprotsessi organiseerimist.

Õppe- ja teaduslikku tööd analüüsisid oma sõnavõttudes sm-d F. Klement, A. Lebbin, V. Palm, J. Adojaan, N. Erman jt. Kõikides sõnavõttudes toonitati just seda, et meil on vaja saavutada nii õppe kui ka teaduslikus töös tänapäeva teadusele vastav tase. Tuleb teadust kiiresti edasi viia ja tagada vastaval alal juhtpositsioonidele asumine. Saavutustest kokkuvõtet tehes märgiti meie kollektiivi selliste liikmete, nagu sm-te Kangro, Kaasik, Palm, Past, Lotman, Jegorov, Reeben, Rein, Ariste jpt. silmapaistvaid teeneid. Ühtlasi rõhutasid sõnavõtjad,

et meie edasises progressis õppe- ja teadusliku töö alal on otsustav tähtsus kaadri, selle valikul, kasvatamisel, õigel paigutamisel.

Seoses ülalõelduga analüüsiiti aspirantuuri tööd ning üliõpilaste vastuvõtu organiseerimist. Leiti, et vaja ka jääb põhiliselt parteiorganisatsioonide ja kateedrite aktiivsest eelnevast organiseerimistööst. Kaadri valikuks, komplekteerimiseks ja edutamiseks püstitati parteiorganisatsiooni ette ülesanne lähtuda mitte ainult formaalsest omandatud kraadide ja nimetuste arvestamisest, vaid just eeskätt iga seltsimehe konkreetsest aktiivsusest ja andekusest, tema osast õppe- ja teaduslikus töös.

Õigustatult kritiseeriti koosolekul parteikomiteed vähese tähelepanu pärast kaugõppele. Nagu ilmnas sõnavõttudest ja märgiti otsuses, on kaugõppetöö korraldamine üheks olulisemaks lõiguks, millele eeloleval perioodil peavad pöörama tähelepanu meie ülikooli kõik organisatsioonid.

Kokkuvõtete tegemiseks õppetöö korraldamise alasest diskussioonist ning kogu õppeprotsessi edasise parandamise huvides organiseeritakse novembris partei- ja komsomolaktiivi initsiatiivil ühine arutlus.

Hinnates aruandluskoosoleku organisatsioonilist aktiivsust märkis sm. Polisinski lõppsõnas, et paljud noored parteiliikmed ei oma veel sügavat ettekujutust, praktilisi kogemusi parteitööst ning pole sellepärast aktiivsed. See puudus kajastub ka algorganisatsioonide töös ning sellepärast räägiti rõhutatult ühiskondliku töökoormuse praktilise reguleerimise vajalikkusest, kõigi liikmete aktiivsuse tõstmisest. Üldkoosolek andis igal juhul selleks positiivset eeskuju.

Uude TRÜ parteikomiteesse valiti sm-d U. POLISINSKI, U. HALDNA, F. KLEMENT, A. KÕORNA, A. TALVIK, J. JAKOBSON, M. MAKAROV, L. PÄI, K. PÜSS, H. PALAMETS, H. KURM, A. RÕOMUSOKS, K.-S. REBANE, J. UNGER ja E. JÜRIMAE. Liikmekandidaatideks valiti E. RUSSAK, H. LIIVIK ja V. RUTTAS.

Komitee esimesel koosolekul valiti sekretäriks sm. U. POLISINSKI, asetäitjateks sm-d U. HALDNA ja A. KÕORNA.

Õppeprotsessis näitlikkude vahendite kasutamine ja selle kaudu töö hõlbustamine ning süvendamine on tänapäeval paratamatu, sellest loobumine tähendaks ajast mahajäämist. Seinatahvel ja kriit ning kaardijalg jäävad muidugi veelgi kauaks ilmitingimatult vajalikkudeks sõnalise loengu saatjateks. Diapositiivid ja epidiaskoopid on olnud kasutusel ammu ja neid või nende edasiarendusi on nüüdki vaja. Viimased paar aastakümnet on toonud juurde magnetofoni, diaprojektori ja kinofilm. Aga just need on leidnud liiga vähe kasutamist, eriti film, sest see nõuab pisut ebamugavat ettevalmistust auditoriumide pimendamise, statiivi paigutamise ning ka aparadi tundmise näol. Ükski neist eeldest ei nõua eriti palju vaeva. Samal ajal aga on igatüüpe selge, mis tähendab, kui operatsioonivõtete sõnalise kirjelduse asendamise filmis nähtavate üksikvõtete, mida on võimalik korraldada, sobivaid aspekte tuua, suuri ja väikesi plaane arvestada jne. Filmi võib edukalt kasutada igal erialal — foneetik hääldamist demonstreerida, etnograaf teha piltlikuks tööprotsessi, kaugema mineviku või tänapäeva olukordi, folklorist legendi ja tege-likkuse sidet, arst mitmesuguseid haiged, haiguste tunnuseid, ravi-võtteid, — jätkub näidetest, küllap iga spetsialist seda küsimust kaalub ise või ongi kaalunud...

Nüüd oleks aeg mõttet tegevusele juhtida.

Käskkirjaga 7. aprillist k. a. moodustas TRÜ rektor meetodilise nõukogu juurde õppekino sektiooni, kellele tehti ülesandeks kaasa aidata õppeprotsessi ekraniseerimise edasiseks parandamiseks, olla koordineerivaks ja nõuandvaks or-

PRAKTIKAL

Oli laiali Tartu koolides siis vapraid praktikante ja klassiruumides lavastus-tragöödiad ning jante.

ET OPETADA,

Kirjandusõpetaja-test kõneldakse meil harva tunnustavalt. Pigem juhtub, et kui mõni tuntud teatritegelane sõna võtab, siis avaldab ta kahilust, kas ongi nii halbu teo-seid, mida õpetajatele koolis käsitlemiseks võiks usaldada, ilma et pruugiks kunstile kahju karta. Ja kui perioodikas kirjutatakse deklamaatoritest, siis visatakse paratamatult kivi ka kirjandusõpetajate aeda ning nuri-setakse, et nad ei ole suutnud ega osanud õpilasi ilmekalt lugema õpetada. Vähemalt ühe otsaga lööb kirjandusõpetajaid ka V. Panso viimase artikli lõpp:

«Ma olen ikka arva-musel, et õpetaja peab ise oskama; et kui näitleja või õpilane üt-leb: ei oska, näita ette, siis peab õpetaja või näitejuht oskama ette näidata. Muidu jõuame Slopaševi loogikani: «Õppida on raskem kui õpetada. Õpetada võib ka siis, kui ise aru ei saa, aga õppi-des peab tingimata aru saama, muidu pole võimalik.» Kui temperamendi-

kalt-tasakaalukalt või hüperboolselt-delikaat-selt arvamusi kirjan-duse õpetamisest ka avaldataks — ikka tundub rahulolematust. Ning kuidas ka tõrku-da, ometi peab selle osaltki õigeks võtma.

TULEB OSATA

Pöördugem tagasi V. Panso artikli lõpu juurde ja küsime, kas meie ülikooli lõpetaja-tel on küllalt teadmisi ja kogemusi selleks, et nad kooli tööle minnes võiksid üle olla «Slo-paševi loogikast». Kui tuleb tegelda ilmeka lugemisega (sellela kir-jandust õpetada ei saa-gi), siis küll mitte. Veel kord kinnitas seda äs-ja lõppenud pedagoog-iline praktika V kur-suse üliõpilastele. Tuli välja nii: praktikant kõneleb tunnis luulet-aatest ja luulest, aga värse ise lugeda ei julge (ei oska jul) ja laseb seda teha õpilas-tel. Õpilased on kuule-kad ja loevad, kuid poeetiline mõte klassi-ni ei jõua, sest isegi õpilased ei oska. Aeg

kaob, esteetilis el-a-must ei teki, lastel on igav ja selle asemel, et luulesõnast vaimus-tuda, muutuvad nad selle vastu aina üks-kõiksemaks. Praktikan-dil endal on piinlik, metoodik kuulab ja kurvastab: kuidas nõu-da üliõpilastel seda, mida talle pole õpeta-tud?

Oleks aeg teha jä-reldus: ülikoolis peab tulevastele keele- ja kirjandusõpetajatele tingimata õpetama il-meka lugemise teoreet-ilisi aluseid, millele kaasneksid praktilised harjutused (isegi 20 tunni jooksul suudaks midagi saavutada). Sel-lega on tarvis kiirus-tada, nii et juba tule-val kevadel lõpetajatel oleks võimalus teha kaasa kasvõi fakulta-tiivne kursus ilmeka lugemise kohta. Järg-miste lendude jaoks peaks see kursus ole-ma aga kohustuslik. Teisiti pole võimalik, kui ei taheta saata töö-le pooliku ettevalmis-tusega õpetajaid.

K. MURU

**MÕÖDUS 5 AASTAT
MAA ESIMESE TEHIS-
KAASLASE VÄLJA-
SAATMISEST**

ÜLIKOOL EI JÄÄ KÕRVALSEISJAKS

Kui 1957. aasta 4. oktoobril võis Nõukogude rahvas raporteerida kogu inimkonnale, et maailmaruumi avarustesse on saadetud esimene inimene poolt valmistatud kunstlik taevakeha, siis suudeti vaevalt uskuda, et tee kosmosesse on inimesele avatud. Aeg kummutas eksiarvamused. Juba on kuus inimest lennanud ümber maakera vähem kui kahe tunniga.

Kõik see on ainult algus. Tulevikus luuakse kosmoselaevad, mille abil inimene lendab teistele taevakehadele. Selleks aga tuleb lähemalt tundma õppida Maad ja tema lähedast kosmilist ruumi — stardi-platsi, kust saavad alguse tulevased kosmoselaevade trassid. Et vastata küsimusele Maa gravitatsioonivälja, atmosfääri ehituse ja muu kohta, on hakatud uurima tehiskaaslaste liikumist. Selleks on loodud laialdane Maa tehiskaaslaste vaatlusjaamade võrk, kuhu kuulub ka ülikooli juures juba 1957. a. kevadel rajatud jaam. Esimesteks vaatlejateks said füüsika- ja matemaatikaosakondade üliõpilased. Esialgu toimusid vaatlused ENSV TA Füüsika- ja Astro-noomiainstituudi aktinomeetriaväljakul peaaegu lageda taeva all, ka vaatluste kohapeal ümbertöötamiseks polnud kõetavat ruumi. Oli tarvis huvi ja entusiasmi, et istuda

talvel küllalt pikka aega väljas pikksilma taga ja oodata, millal tehiskaaslane ilmub vaatevälja. Puudu jäi ka kogemustest. Juhtus, et tehiskaaslane nägemisel ununes kõik. Mõõtmised jäid tegemata. Seepärast esimestel vaatlusnädalatel

kujupeski suursündmuseks, kui suudeti fikseerida tehiskaaslaste asukoht. Need olid kasvuraskused ja neist saadi üle.

Praegu kuulub jaam parimate hulka Nõukogude Liidus. Viimastel aastatel tegeldakse vaatluste kõrval ka küllaltki intensiivse teadusliku uurimistööga. Nii töötatakse juba pikemat aega probleemi kallal, kuidas tõsta vaatluste täpsust. Praegu kasutatavatest meetoditest on täpsim fotografeerimine. See pole aga alati rakendatav.

Mitmes Nõukogude Liidu vaatlusjaamas töötataksegi juba pikemat aega probleemi kallal, kuidas tõsta fotokaamerate küündivust, s. t., kuidas fotograferida heledusest nõrku tehiskaaslast. Riias ja Leningradis on sellised kaamerad juba ehitatud ja tööle rakendatud. Tartu vaatlusjaamas võeti aga suund jälgivate fotokaamerate ehitamisele. Sel juhul tehiskaaslaste liikumise kiirus fotokaamera vaateväljas väheneb. 1960. aastal valmis ülikooli eksperimentaaltöökojas eksperimentaalne tehiskaaslasti jälgiv teleskoop. Viimane eksponeeriti ka üleliidulisel rahvamajanduse saavutuste näitusel, kus konstruktoreid autasustati näituse hõbemedalitega. Katsetuste käigus selgus, et sellist süsteemi võib kasutada ka jälgiva fotokaamera juures. Aasta alguses asuti sellise kaamera konstrueerimisele. Töö on varsti lõpukorral ning võib asuda oma kavatsuste praktilisele teostamisele.

M. LIIGANT

ganiks õppefilmide valmistamise küsimuses. Liikmeid on selles organis igast teaduskonnast ja vastavast asutusest. Komisjon asus kohe tööle, koostas esialgu minimaalse plaani, mille realiseerimiseks arvestati ülikoolis praegu olemasolevaid võimalusi. Kõigepealt selgitati välja

gu rohkesti lõpetamata materjali, mis ilmitingimata tuleb monteerida ja töö nendega lõpetada. Otsus näeb ette veel käesoleval aastal viimistleda eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedril 5 lühifilmi, geograafiakateedril film «Eesti loodus», kehakultuuriosakonnal 5

Ekraan ja loeng

rida auditoriume, mida oleks vaja sisustada diapositiivide ja piltide projekteerimiseks ning filmide demonstreerimiseks. Neisse auditoriumidesse tuleks valmistada statiivid, paigaldada ekraanid ning pimendus-katted. Et saada resultatiivseid tulemusi, on vaja, et dekanadid ja kateedrid asuksid ise plaani kiireks elluviimiseks kaasa aitama. Mis väärtus on otsusel või mõne komisjoni pingutusel, kui õppejõud ise on passiivsed või moodsate vahendite rakendamise vajaduses koguni kahtleval seisukohal. Sektsiooni ettepanekus leidub ka kulukamaid peatükke. Siin nähakse ette kümne diaprojektori «Leti-55» ja viie kitsas-filmiaparaadi mureisemist. Need on muidugi kulukad asjad, kuid nad peavad vastu aastaid ja hõlbustust, mida nad üliõpilaste tööle kaasa toovad, on suur. Üliõpilaste aega kokku hoida, et seda kasutada teaduslikuks tööks, on ju ka meie ot-sene ülesanne! Järgmine peatükk sektsiooni ettepanekus kõneleb kinomehhaanikutest, õieti kinodemonstrandi kutse andmisest õppejõududele või abiõppepersonalile pärast vastavat kursust. Siingi peavad kateedrid hoolitsema, et neil asja-huvilisi leiduks.

Kino-fotolaboratooriumis on prae-

filmi, neuroloogiakateedril üks ja veel paar väiksemat, millel on üldine tähtsus.

Uusi filme planeeriti käesolevaks õppeaastaks 5, diapositiivfilme 2.

Tööd on siiaamaani tehtud palju, kogemusi on juba rohkesti, neid tuleb kasutada edukaks tööks.

Seoses eelnenuga kerkis allkirjutatunul veel küsimus sellest, kas praegune auditoriumide paigutus ja kasutamine on otstarbekas. See ei ole uus probleem, aga ta kipub püsima ja kerkib esile jälle uue jõuga, vahel koguni uuest otsast. Tabasin mõni päev tagasi peahoone koridorist eesti keele kateedri õppejõu, kes, stili täis kaarte, tabelleid, käsitahvleid ja muud, tõttas välis-ukse poole.

«Kas kolimine?» küsisin.

«Ei, lähen Kingissepa tänava võimalasse loengule!»

«Aga enne peeti neid 6. audi-tooriumis?»

«Aga nüüd ei peeta!»

Ülikooli õppetöö ekraniseerimine nõuab peale muu auditoriumide kasutamiseks suuremat stabiilsust ja otstarbekuse arvestamist. Ka see, nagu kõik eelminegi, pole mingi ülepeaasmatu tõke.

ED. LAUGASTE

Juhendaja mõtteid

Seoses uue tegevusaasta algusega üliõpilaste teaduslikes ringides lubatagu siinkohal esitada mõned põgusad arvamusel ja tähelepanekud, mis allakirjutanul on tekkinud UTU ajalooringi juhendamisel.

Aastat viis tagasi äratas ajalooring suurt tähelepanu oma põnevate diskussioonikoosolekutega kuulajatest tulvil ringauditooriumis. Ringi tolealeagne entusiastlik juhtkond oskas mitmesuguste positiivsete uuenduste abil tööd värskendada ja huvitavamaks muuta, kuid paraku kippus sellejuures domineerima pääsena väline efekt ja teatud kõmutaotlus. Viimase paari aasta jooksul, mil ringi eesotsas seisid üliõpilased L. Mäli ja J. Kangilaski, on tööd üldsuund mõneti muutunud. Pearõhk on nüüd asetatud sihikindlamale võitlusele ettekannete teadusliku taseme tõstmise eest. Ringi töö peamiseks ja ilmet andvaks vormiks loetakse referaatkoosolekuid ja tähtsaimaks eesmärgiks on koostada

nendeks võimalikult kõrgetasemelisi uurimuslikke ettekandeid. Tundub, et sel teel suudab ring kõige paremini täita oma põhiülesannet.

Nooremate kursuste üliõpilastel tuleb võimaldada esineda refereerivat laadi ettekannetega eeldusel, et need võivad pakkuda laiemat huvi. Ringi töö hindamise otsustavaks mõõdupuuk peab aga jääma ikka esmajoones referaatide teaduslik kaal. Hädatarvilik on laiendada ka võimalusi tööde publitseerimiseks. Mõeldud õppeaastal jõudis ajalooring nii kaugele, et valmis- tas ette rotaprindil paljundamiseks rohkem kui 200-leheküljelise 9 artiklist koosneva sisuka kogumiku, mis on lähemal ajal ilmumas. Tundub, et ajalooring on suuteline, kui mitte igal aastal, siis vähemalt iga kahe aasta tagant selliseid kogumikke välja andma. Selleks kavatakse edaspidi iga ettekande puhul võtta seisukoht selle avaldamise kohta ja positiivse otsuse

korral lasta see referendil kohe trüki valmis seada.

Mõni sõna temaatikast. Sageli räägitakse üliõpilaste teaduslikust tööst ainult seoses teadusliku ringiga. Jääb mulje, nagu oleks kohustuslik õppetöö ja teaduslik uurimine kaks eri asja. Ei peeta isegi õigeks võtta teadusliku ringi töösse teemasid, mis kuuluvad kohustusliku õp-

vutanud edukaid tulemusi, jätkata soovi korral selle uurimist eriseminari- või diplomitööna.

Ajalooring on laia profiiliga, kuid ringi tegevus baseerub tegelikult suhteliselt väikesearvulisele aktivistide grupile, sest paljud eelistavad piirduda vaid passiivse osavõtuga üksikutest koosolekutest. Kas ei peaks nende akti-

ajalooringi tööst

petöö hulka. Vähemalt ajaloo-osakonna tingimustes peab sellist seisukohata pidama põhimõtteliselt vääraks. On ju õppetöö üheks vältimatuks koostisosaks ka ettevalmistus teaduslikuks tööks. Mida ei saa olla halba selles, kui kohustusliku õppetöö raames valminud töö vastavalt ümbertöötatuna esitatakse teaduslikus ringis. On ju see tegelikult peaaegu ainsaks võimaluseks parimate tööde viimiseks laiema foorumi ette. Teiselt poolt on ajalooring peaaegu alati võimaldanud üliõpilastel, kes ringis on valinud ise huvitava teema ning saa-

viseerimiseks looma kitsamapiirilised ringid või vähemalt sektsioonid? Mõni aasta tagasi selline katse tehti ja ring jagati NSV Liidu ja üldajaloo sektsioonideks. See katsetus osutus aga kui mitte päris ebaõigeks, siis vähemalt enneaegseks, ja ainult killustas tööd. Tundub üldse, et vähemalt seni, kuni suur osa üliõpilasi ei ilmuta küllalast huvi teadusliku uurimistöö vastu, tuleb eelistada suuremaid ringe, mis on igati elujõulisemad ja suudavad aja jooksul edukalt kaasa tõmmata ka passiivsemaid üliõpilasi.

S. VAHTRE

Õpime kasutama teadmiste varasalve

Meie üliõpilaste igapäevast tööd ilma Teadusliku Raamatukoguta on raske ette kujutada. Ent orienteeruda raamatukogu laiahaardelises, pealtnäha keerulises süsteemis ei olegi nii lihtne, kui pole vajalikke eelteadmisi raamatukogu ABC-st.

Et üliõpilane tunneks end raamatukogu ruumes vabalt, et ta leiaks ruttu, aega raiskamata seda, mida ta vajab — selleks organiseeribki raamatukogu süstemaatilisi õppusi kõigile I ja II kursuse üliõpilastele. Nende õppustega tehti algust juba 1959. aastal.

Praegu toimub töö kahes tsükli. Esimese kursuse üliõpilastele tutvustatakse katalooge, lugejaks saamise reglamentatsiooni, raamatukogu kodukorda, tehakse linnulennuline õppekäik fondide ruumidesse. On mõeldud ka praktilistele harjutustele.

Teise kursuse üliõpilastele tuleb pakkuda juba enam, sest siis tulevad iseseisvad teaduslikud uurimused ja kursusetööd. Nendele tutvustatakse teatmeteoseid ja bibliograafilisi nimistuid, kõike seda, millega tuleb iseseisvas töös kõigepealt kokku puutuda.

Vesteldes raamatukogutöötajatega kurtsid viimased, et dekanaatides ei vaadata sageli sellele üritusele hea pilguga (üliõpilaste loengukoormus läheb ülemäära suureks), kuid senini pole ükski üliõpilane veel protesti tõstnud, vähemalt mitte avalikult. Ometi ootavad TRU Teadusliku Raamatukogu töötajad ka üliõpilaste endi arvamusel ning märkusi, et neid edaspidi kasutada.

I.-P. PADERNIK

Siin UR2KAG!

Piip, piip, piip...

CQ DX, CQ DX de UR2KAG.

Töötavad ülikooli raadioamatöörid.

Esimest korda hakkas nende morsevõti toksima 5. sept. 1959. aastal ning peahoone pööningul väikeses toas ilmusid logiraamatuse järjest uued nimed: Hollandi, Belgia, Norra, Rootsi, Tšehhoslovakkia, Kreeka.

Eetrisõprus ei tunne piire. Amatöörid ei kohta isiklikult üks-teist peaaegu kunagi, kuid sõprade lähedalolekut tajuvad nad alati.

Lühilaine kasutuselevõtmine on ühistöö saavutus, võitlusrada kõigi innukate katsetajate osavõtul. Lühilaine pioneerid on amatöörid.

Ülikooli jaam koondab enda ümber asjast huvitatuid ning annab võimaluse ülikoolis õppimise jooksul omandada praktilisi kogemusi ja oskusi amatöörsaatja loomiseks ning raadioringi juhtimiseks tulevasele töökohale: koolis, tehases, asutuses.

Pühapäeval, 7. oktoobril kell 14 on Pälsoni tn. 14-439 koosolek, kuhu oodatakse kõiki üliõpilasi, keda huvitab raadioamatörisim.

E. BRAND

Pärast tuleproovi

Mida nad arvavad?

Eesti filoloog Kersti Kõivu-mägi, «Seekord tundsin ennast klassi ees palju kindlamana kui eelmise praktika ajal. Ka distsipliiniga polnud erilisi raskusi. Igaühel meist oli määratud klass ja seepärast oli loomulik, et pärast tunde pöörduti oma muredega just meie poole... Pärisõpetajad olid kõrvalised.

Oma pedagoogiliseks võiduks pean seda, et lõpuks hakkasid ka klassi suuremad tööpõlgurid oma koduseid harjutusi tegema.»

Eesti filoloog Aime Maade, «Kõige raskem oli klassijuhataja-tundi ette valmistada. Ainult erialastest teadmistest siin ei piisa. Selleks et lastele rääkida Beethovenist, pidin läbi lugema tema monograa-

fia, muretses muusikakoolist plaate jne.

Tundub, et keskkooliõpilaste üldhariduslik tase on madal.»

Saksa filoloog Jaak Laas-nur, «Olin praktikal Tallinna 42. Keskkoolis. Selles koolis alustatakse nüüd võõrkeelet õppimist juba esimesest klassist. Et keelt paremini omandada, jaotatakse klass kahte rühma. Selle meetodi maksimaalset rakendamist takistab praegu ruumi-puudus.

Õpetajate kollektiiv selles koolis on väga tugev. Igal keeletepetajal on oma range ainekäsitlemeetod. Võõrkeelte alal on koguni eraldi õppealajuhataja.»

Füüsikaosakonna üliõpilane An-neli Seitam, «Minu pedagoogi-võimeid kontrolliti Tartu 1. Keskkoolis. Endale tundub, et sain hakkama. Kõige rohkem rõõmu ja heameelt valmistas see, et lapsed jälgisid korralikult tundi ja said hästi aru uue aine seletamisest. Kui mõnikord juhtuski, et kellegi mõttekäik kaastaste omast maha jäi, siis korraldasime õhtul konsultatsiooni ja klass võis jälle koos edasi minna.

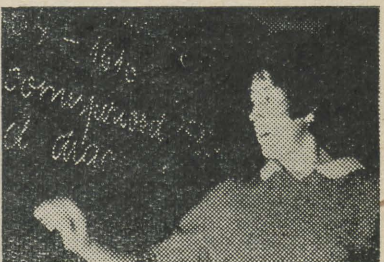
Praktika käigus tekkis üliõpilastel soov kuulata loenguid pedagoogilise töö uutest meetoditest. Pedagoogikakateedri tuli meile vastu ja tutvustas uusi õpilaste iseseisva töö kontrolli vorme.»

* *****

PRAKTIKAL

See algus on nii raske, et valutab pea... Mismoodi küll rääkida, mitte ei tea.

Veel väriseb käsi ja väriseb hää! ja kriit see väriseb tahvli pääl.

Agaga näe, juba mõttel on kindlam jooks, see kujuneb Hamleti kurvaks looks. Nüüd pärani silmi kuulab klass ja praktikandil käes on pedagoogipass.

Rooma nõud ja õililamp (TRU kunstifondist)

Sõna on seinalehtedel

Toomele on saanud sügis. Jälle langeb puudelt kirevaid lehti, mis katavad maa värvirikka vaibaga. Niisama kenad, ent mõtterikka vaiba peaksid moodustama üliõpilaskollektiivide hääled — osakondade seinalehed.

Õppeaasta algusest möödus hiljuti terve kuu. Üliõpilased on tagasi kolhoosidest ja jõudnud juba ammu sisse elada ülikooli argipäeva. Kirju lehevaip on katnud suvemälestused. Tegime sellega tutvust. Siin ta on! Iga leht räägib ise enda eest. «Geograafi Hääle» nr. 7: «Mul on rohkem pilte kui teksti, kuid siiski annan ülevaate geograafide suvisest retkest Saaremaale. Minus on tõsiselt juttu, huumorit kui ka torkeid viilijate pihlaval.»

«Keemik» nr. 1.: «Oma kolmes artiklis vestan üliõpilaste kevad-suvisest praktikast Harkovis, Leningradis ja Tallinnas. Mõned fotod lisavad sellele õiget keemilist hõngu.»

«Hoiame Loodust» — Tartu üliõpilaste looduskaitseringi häälekanaja: «Ka mina olen jõudnud suvel toimunud üritusi valgustada. Teen seda fotoreportaaži kujul.»

Edasi tulevad seinalehed, mis räägivad veel kevadest ja avaldavad juba kurjemaid soovide oma toimetustele.

«Kehakultuurlane»: «Kivi kotti, lõpetajad!» Ka toimetusele paras kivi, et nad uude õppeaastasse jõuaksid!

«Tõde», eesti filoloogide häälekanaja: «Nüüd on see aeg tulnud.» — Kevadised eksamid muidugi!

«Jurist»: «Juurakatel oli tore suusapäev.» Mullusel lumel, sõbrad!

Sellega on teine grupp hääli ootamas ja algab kolmas, kus on ainult kurja juttu.

«Spekter», füüsikute seinaleht: «Mind otsige koridorist üksteise ot-

sa loobitud laudade-pinkide tagant, mis varjavad seda, et olen ühjem kui vaakuum mõnes katsekolvis.»

«Bioloog»: «Olen nii tühi, et mul on häbi seista zooloogiaringi fotolehe kõrval. Päike on mind pleegitanud seinaga peaaegu ühte värvi. Veel mõni hele päev ja siis ei märka enam keegi mu häbi.»

«Vasar», geoloogide hääle: «Kok-saks oma väljaandjaid...»

«Ajaloollane», «Tervis» ja «Stomatoloog» soovivad, et nende tühjadki alused seintele tagasi pandaks. Peale selle on veel osakondi, kelle seinalehtedest pole kuulda kip-pu ega kõppu.

Kuid ka hiljuti ilmunud häälekanjail on üks viga: neis pole tunda kollektiivi. On vaja, et seinalehti toimetaksid esindajad kõiki-delt osakondade kursustelt.

Nii kaua, kui jätkatakse vanal viisil, jääb hoolimata piltidest ja huumorist üksluine ja hall mulje.

Osakondade ühiskondlikud organisatsioonid peaksid mõtlema oma häälekanajatele ja muutma nad oma elu mitmekülseks peegelpildiks ja organiseerijaks.

A. PABUT

LÜHIDALT

TRU IV kursuse žurnalistid kait-sesid oma suvist erialast praktikat. Üliõpilased viibisid praktilist mit-mesugustes eriharudes. Nii töötasid M. Loo ja M. Ormisson ajalehtede juures, A. Sarapuu ajalehe juu-res ja televisioonis, E. Lember ajakirja «Noorus» toimetuses, P. Puks ning U. Puusep televisioonis. Esimene erialane praktika möödus kõigil edukalt. Novembris seisab ees veel kuuajaline praktika, kuna teisel semestril siirduvad tulevased pedagoogid, bibliograafid ja žurnalis-tid 4-kuulisele õppepraktikale.

E. LEES

Tuleb jõudu pingutada

Aasta algul avaldati meie ajalehe veergudel ülikooli rektori ja ametiühingukomitee esimehe vahel 1962. aastaks sõlmitud töökaitsealane kokkulepe. Selle kohaselt on töötajate ja üliõpilaste töötamistingimuste parandamiseks assigneeritud ülikoolis ligi 39 tuhat rubla (see ületab näiteks 1957. aastaks määratud summa ligi kaheksakordselt). Kui varem moodustasid rõhuva osa ventilatsioonialased tööd, siis tänava on esiplaanil valgustuse ja elektrivõrkude olukorra parandamine. Pearõhk on suuremate auditooriumide ja laboratooriumide luminesentsvalgustusele üleviimisel. Selles osas on ees töö analüütilise keemia, üldfüüsika, rahanduse ja krediidi jt. kateedrites. Plaanis on ka uute tahvil- ja teiste kohtvalgustuspunkti ülesasetamine ja olemasolevate paremusestamine. Reale kateedritele on juba hangitud laualambid. On planeeritud ka kanalatsiooni osaline uuendamine ning kütte- ja gaasisüsteemide remont jne.

Töökaitsekokkulepe on meil ulatuslik ja selle suunad õiged. Puuduseks tuleb lugeda asjaolu, et ülesannete kalendrilises jaotuses langeb pearõhk aasta teisele poolele (I ja II kvartali tööd maht moodustab ainult ligi 19% kogu plaani rahalisest mahust). Ametiühingukomitee kontrollis lepingu I poolaasta plaani täitmist. Kui aprillis (I kvartali kontrollimisel) ilmnis administratsiooni tööline suhtumise, siis II kvartali plaan jäi nomenklatuurselt täitmata. Jäi tegemata maandusvõrke, üles asetamata luminesentslampe (Mitsurini tn. 38 jn.), teostamata on ka ventilatsioonikanalite lõpuni väljaehitamine keemiahoones jn. tööd.

Miks siis ei suudetud I poolaasta töid II kvartali osas nomenklatuurselt täita? Kas pole selle põhjuseks mitte asjaolu, et kuni käesoleva ajani ei ole ametiühingukomitee poolt 9. veebruaril 1962. a. administratsioonile esitatud projekt veel jõusse astunud? Aprilli lõpus seda projekti arutati. Seal on fikseeritud administratsiooni ja ametiühingukomitee erilised ühised kohustused. Ametiühingukomitee on arvamisel, et kollektiivleping aitaks kaasa ülesannete paremale planeerimisele ja täitmisele. Kõnealust lepingut aga poolte vahel veel sõlmitud ei ole.

Tänavuses töökaitsekokkuleppes ettenähtud tööd lõpetamine pisut vähem kui kolme kuu vältel nõuab administratsioonilt jõudude tõsist mobiliseerimist, kuid ülikooli kõigi töötajate ja üliõpilaste huvides tuleb ka III ja IV kvartali, seega kogu aasta plaan täita täielikult.

Dots. V. RITSLAID,

töökaitsekomisjoni esimees

Lüllemäel

Karula—Lüllemäel peeti suuri üliõpilaskoostised orienteerumiskogus kogu Nõukogude Liidus. See omapärane ning kaunis Lõuna-Eesti nurgake oma kuplistiku, metsasalude ja kääruliste järvedega vääril orienteerujate ja suusatajate tõsist tähelepanu. Võib-olla isegi Otepäele pole võimalik selliseid radasid valmistada kui Lüllemäele. Üliõpilased kõigest Balti liiduvabariikidest ja Leningradist said gaasilatena valgusel võistluskaardi õiseks stardiks. Pilkaselt pime maastik mähkis teadmatusse päeval kergena näiva raja. Seetõttu eelistas enamik võistlejaid suuri ringe tehes liikuda kindlatel teedel. Maastiku kõrgeimas punktis vaatlev rajameister aga nägi tõelist jaaniussikeste paraadi — kilomeetrilise raadiusega ringis vilkus igas suunas osavõtjate taskulampe.

Oise etapi tulemus. Naised (5 km, 4 kontrollpunkti): 1. V. Randloo (TPI) 1:08.43, 2. R. Aimala (TRÜ) 1:11.02, 3. U. Rooba (TPI) 1:16.07, 5. T. Liblik (TRÜ) 1:18.02. Kuigi TRÜ võistlejad M. Miljan ja M. Jaanre töid finišisse kõik allkirjad kontrollpunktide läbimise kohta, võimaldas praegune määrustik nende tagajärje tühistada ja TRÜ-le arvestati 7 tundi (I) karistusaega.

Meestest olid kindlamad: 1. M. Aruja (TRÜ) 1:16.22, 2. A. Toom (TPI) 1:23.19, R. Tõnuri (TPI) 1:25.23.

Üllatuslikult raskeks pähkliku kunes päevane etapp. Oõsel ringe teinud võistlejad otsustasid enamas- ti kiiruse kasuks ja püüdsid kasutada linnulennulisi liikumiseid. Real naistel see õnnestuski: 1. M. Miljan (TRÜ) 1:03.18, 2. R. Mališauskaite (Vilniuse PI) 1:05.52, 3. L. Barisa (Riia PI) 1:12.18, 4. T. Liblik (TRÜ) 1:16.45.

Hoopis kurvemalt läks aga meestel. 9,8 km pikkusel rajal suutis kontrollaja jooksul (3 tundi) 7 täpselt mahapandud kontrollpunkti läbida vaid seitse meest. Ülejäänud eksisid maastikul «rasketes» kontuuride ja maapinna vaheldusriikka reljeefi tõttu. Võitis R. Tõnuri (TPI),

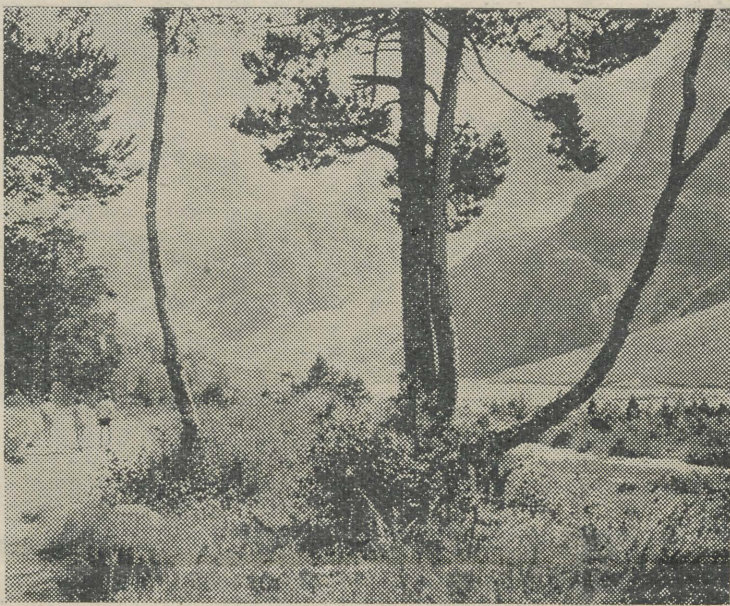
Kuum tee põletab kurku. Selga ja pähe rabistab jääkülma rahesegust vihma — päris koera-ilm!

«Hüpake ühelt jalalt teisele, siis läheb tee soojus kiiremini varvas-tesse,» õpetab Kostja.

Pole suurt tahtmist end liigutada. Tormikuu varrukad ja turjapealne on veel enneõunastest õppustest läbimärjad ja nende puudutus paneb külmajudinad üle selja jooksa. Endast jagu saades raputan end kangestusest ja lippan naabertelgi juurde, kus Maimu ja Imbi askeldavad priimuse ümber. Kui veekatlaga ilmuvad veel Vilve, Ilme ja Ruudi, on Ulla-Tau alpilaagri TRÜ osakond ehk «Baltikum», nagu meid laagripere kutsus, jälle koos.

«Vaevalt sest homsest teeleminekust midagi tuleb,» ohkab Maimu. Oleme mornilt nõus. Isegi ajaloolased ei asu seekord opositsiooni, nagu tavaliselt. Nende lõõgi jõud on Antsu võrra vähenenud. Too on alpinismis veel «pisike» ehk algaja ja tiirulab praegu kuskil klass kergemate mägede orbiidil.

Telgis laome märjad sokid ja tormikuu külm alla. Läbi sooja kampsuni aiman juba külma kompressi hiliivat rõskust. Tõmban end hästi kerra ja püüan uinuda. See polegi nii lihtne, sest väljas kärgib nüüd juba ehne kõrgmägede pikne ja välgud sähvatavad läbi vihma-ju-

Lumistel mägi- radadel

gade telgi valgeks. Kostja niheleb oma räästapoolsele asemel ja ronib lõpuks välja, et hakata süvendama telgi ümber vee äravoolu kraavike- si. Kirka kolksamise saatel uinungi viimaks.

„Podjom, podjom!» kajab üle laagri.

Niisiti, lähmel! Telgiuksel võtab meid vastu suur ja kollane üllatus — ümmargune täiskuu. Kõiki haarab teele- minekueelne rutt ja ärevus.

Sammume pikas rivis liustikku mööda üles, tiirutame ümber pra- gude. Fotoaparaat taob vastu selga, kui mõnest suuremast praost üle hüppan.

«Liigne nelsada grammi,» mõt- len raskel tõusul ja samas meenub seltsimees raaberrühmast, kes tõi liustikule kaasa lõõtsplilli.

Pikkamisi kaob õõ koos kuu ja salapärase varjudega. Mäehari meie taga lõõb õrnalt roosatama. Lumesädeluse, valguse ja värvide mänguga sünnib uus hommik.

Päev töötab tulla tore. Ka mägi-reef, mida mööda tõu-

Ja siis on vii- maks see õige tipp!

All vasakul: kau- nis on hommikul vaade mägedele.

juprakku fotoaparaadi kollane fil- ter...

Veel üks eeltipp ja siis on vii- maks see õige. Rebime tormikuu- bede peakatted üle pea. Tuul kisub vee silmist ja tahab meid hoobilt pimedaks ja kurdiks teha.

Näha ja kuulda on aga palju. Püüame meelde jätta tippude ni- mesid.

«Aru-Baši, Ušba, Kitiškidar...» alustab üks noormees vapralt, aga teenib ära kaaslaste laiva hlinan- gu: «Istu, kaks!»

Laskume. Sõidame lumenõlv- kust alla, hoides kinni nõõ- rist käsipuust. Nüüd aga lõpeb nõõr ja edasi algab sõit «kolmel punktil», s.t. jalgadel seistes ja kirkale toetudes. Paraku aga taan- dub see enamiku jaoks sõitmiseks «viiel punktil», s.t. istudes (halve- mal juhul koguni pikali, pea või jalad ees).

Natuke põksuva südamega sean end nõõrikaaslastega ühele joo- nele ja näen veel, kuidas eelnev kolmik kihutab rongi kes- mise kiirusega uljal all varitsevate kaljude poole. Siis tõukame end lahti...

Akki hakkab minu ees sõitev Viktor käega vehkima ja karjuma. Sõnu pole kuulda, kuid pole tarvis- ki. Samal silmapilgul näen: otse ees nõlvaku veere all haigutab lumes must pragu.

Peatuda on hilja. Tunnen kurgust tõusvat mingit ebamäärase hääli- sust, surun end kõigest jõust kir- kale... ja järgmisel hetkel tunnen end õhus lendavat. Teisel kaldal maandun korraaks ja siis on jälle tuul minu ja mäekülje vahel. Vik- tor ilmselt ei suuda hoogu nii ruttu peatada.

Nõlvaku lõpus kulub tükk aega, enne kui maa ja taevast silme ees õige asendi võtavad.

Liustiku serval teeme puhke- ja söögipeatuse.

«Pagana pehme kivil!» sõnab Alvi hajameelselt otsaesisel rusikasuu-

rust muhku kobades. Jutt ja naer paisuvad.

«Kas järgmisele tipule enam lä- hedki, sul ju nüüd III järk käes ja õigus puhata,» küsib veidi nokki- valt Vilve. Muidu nii pika toime- ga Ruudi vastab seekord harjuma- tult kiiresti:

«Eks ikkala!»

S. RUUS

UUT TEATMEKIRJANDUST TRÜ TEADUSLIKUS RAAMATUKOGUS

Пропаганда решений и материалов XII Съезда КПСС. Сборник библиографических и методических материалов. Москва 1962. 280 lk.

Международные общественные организации — профсоюзные, женские, молодежные, студенческие и др. Справочник. Москва 1962. 451 lk.

Гетерогенный катализ в органической химии. Библиографический указатель отечественной и зарубежной литературы (1958—1960). Москва 1962. 3450 nimetust.

Рутений и осмий. Библиографический указатель (отечественной и зарубежной) литературы (1804—1960). Москва 1962. 252 lk.

Научная медицинская литература СССР. Указатель книг и статей за второе полугодие 1959 г. Москва 1962. 851 lk.

Библиография по условным рефлексам. Т. 2. 1936—1948 гг. Москва 1962. 282 lk.

Zooloogiline kirjandus. 1945—1959. Tartu 1961. 103 lk.

Edgar Scheitz. Russische Abkürzungen und Kurzwörter. Russisch-Deutsch. Mit etwa 20000 Abkürzungen. Berlin 1961. 727 lk.

TEADAANDED

Lauatennisistid, värvapallurid, jäähokimängijad

Käesoleval õppeaastal alustasid spordimängude kateedri juures tegevust lauatennisse-, värvapalli- ja jäähokiosakond. Kuni 15. oktoobri- ni k.a. võetakse treeningugrup- pidesse vastu üliõpilasi, kes on nimetatud mängudega enne tegin- nud. Soovijail peab olema spordi- mängude kateedrisse, V. Kingis- sepa tn. 19.

Teisipäeval, 9. oktoobril kell 16.30 algavad Tähtvere metsa serval lah- tised valikorienteerumisvõistlused. Ühine start antakse kell 17. Edu- kamaid järguta ning II ja III järgu sportlasi autasustatakse mälestus- esemetega.

Alatiselt tegutsevas agitpunktis nr. 8, Vanemuise tn. 46, esineb tel- sipäeval, 9. oktoobril kell 19 Tartu linna prokurör H. ROOP teemal «ÜLDSE OSA VÕITLUSES KURITEGEVUSEGA TARTU LINNAS»

Järgneb film.

Looduskaitseringi avakoosolek toimub 5. oktoobril kell 20 Vane- muise tn. 46 suures geograafia- auditooriumis (III korrusel).

Matkamuljeid Krimmi kaitseala- jalalet, orgudest ja pöögimetsa- dest (J. Eilart).

Ringi töösuundadest ja kava- dest (M. Reitalu).

Uute liikmete vastuvõtmine.

7. oktoobril toimub jalgsi- matk Ahja jõe kallastel Taevast- kojast Valgemetsa. Rong väljub Tartust 9.03. Kõnelemine Jaama. Tagasi saabutakse õhtuhämaruses. Ootame eriti ringi noorimaid.

KULLA RANNU ja HUGO JENTSON, teid õnnitleb eesti filoloogila III kursuse Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар- туский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тарту- ского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik- numbr hind 2 kop. Tellimise nr. 8133. MB 06343.

M. Aruja oli teine, E. Lelumees kol- mas.

Kokkuvõttes võitis üliõpilaskoostise naistest Ule Rooba (TPI). Meie võistlejaid jäid 34 naisvõistleja hulgas T. Liblik ja R. Aimala kolmandaks-neljandaks. Meeste hulgas kuulus võitja au jällegi M. Arujale TPI võistlejate ees. E. Lelumees oli neljas ja A. Jaanson üheksas. Võistkonnad reastasid: 1. TPI, 2. Riia PI, 3. TRÜ.

Võistluste ladusale korraldusele, aitasid tubliult kaasa 15 kohtunikku meie ülikoolist.

A. KIVISTIK

seme, on huvitav ja mitmekesine. Nüüd lõppes jäänõlv ja kohe sa- me rinnad kokku panna tõeliste kaljudega. Seal, nende mürakate peidus on kuskil ka tipp, ihaldatud eesmärk.

«Ruudi, oota ometi,» hädaldab Il- me, kes on kolmikus keskmine ja saab sellepärast sikutada mõlemast nõõrist.

Kasutan saavutatud paarimeetri- list edumaad ja haaran fotoaparaadi järele. Otse ees kõrgub Elbrus nagu üleni valge hiiglane... Mõ- tisklusest äratab aga tugev nõõri- tõmme. Kükun ettepoole ja kuulen, kuidas õrna krõpsatusega kaob kal-

1. (ülal vasakul) Pildike Lüllemäelt — ühte kontrollpunkti, kuid ernevasse suunda! 2. (ülal pare- mal) R. AIMALA on jõudnud õigele metsalagendikule. 3. (all vasakul) M. MILJAN on «sisse lülitunud» kiire käigu. 4. (all paremal) Värsked võitjad ÜLE ROOBA ja MADIS ARUJA.

Tartu Riiklik Ülikool

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIORGANISAT-
SIOONI, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI-
OHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

REEDEL, 12. OKTOOBRI 1962

Nr.
25(530)
XV aastakäik

Lihtsamaks ja sihikindlamaks!

Teadusala prorektor
J. TAMMEORG

vad aktiivselt osa PTTÜ Tartu osakonna ja vabariiklike organite tööst.

Kuid need edusammud ei õigusta meid silmi kinni pigistama töös esinevate puuduste ja kasutamata jäänud võimaluste ees. Oleks täiesti loomulik, et iga kvalifitseeritud ülikooli õppejõud kuulaks samaaegselt poliitiliste ja teaduslaste Teadmiste Levitamise Ühingu ridadesse. Paraku on meie ligikaudu 400 õppejõut lektorid vaid umbes 200, s. o. 50%. Veelgi halvem on olukord üliõpilaskonnas, kus ühingu liikmeid on vaid 30 (1% üliõpilaste üldarvust). Selle tõsise puudujäägi eest tehakse meile õigustatud etteheiteid. On vajalik, et edaspidi haaraksime enamikku üliõpilasi — tulevasi noori spetsialiste teadmiste levitajate ridadesse.

Rahule ei saa jääda ka paljude nende tööga, kes ühingu juba kuuluvad. Pole saladus, et enamiku loenguid peab väike grupp aktiviste. Aktiivsema lektorina on tuntud ülikooli liikmesgrupi esimees H. Palamets, kellel käesoleva aasta arvel on juba 75 loengut. Mitukümmend loengut on pidanud ka sm-d A. Vahemetsa, J. Kalits, H. Metsa, V. Türk, A. Kõörna, J. Peegel, M. Ruus, K. Koger, M. Loim, H. Kurm, H. Liimets jt. Samuti on aktiivsete lektoritena tuntud üliõpilased M. Tiima, K. Jaanson, J. Ant, J. Napa, R. Laubre jt.

Samal ajal aga pole rida seltsimehi juba aastaid esinenud loengutega ees populaarteaduslike loengutega (näit. J. Madisson, V. Trummal, U. Lepik, G. Kangro, E. Karu, G. Kingisepp, E. Martinson, Z. Saar jt.). Täiesti põhjendatult kritiseeriti ajakirjanduses TRÜ liikmesgrupi loengute temaatikat, milles esineb arvukalt väheaktuaalseid, kitsalt akadeemilisi, pisiksimustele pühendatud loenguid. Mille muuga seletada, et asutised ja ettevõtted nende ja veel paljude teiste loenguid ei soovi. Seejuures hoiduvad mõned lektorid kõrvale uute aktuaalsete loengute ettevalmistamisest, kuna nõutav teema ei ühtivat täiesti nende kitsa spetsiaalsusega (J. Jegorov). Töötajad huvitavad küsimusi esineb kõikidel aladel. Tarvis on sellele ainult mõelda. Mille muuga seletada asjaolu, et L. Valdi loengule filosoofia valdkonnast on palju tellimusi, M. Makarov ja T. Loidi loengut aga pole veel kordagi tellitud? Majandusteaduskonnas on M. Loim ettekanne väga otsitud, kuid K.-F. Sauks ja R. Hagelberg ei ole veel pääsenud rahva ette. Takistuseks ei saa olla ka keel, sest venekeelseidki loenguid vajatakse mitte vähe. Nii näiteks on poliitilise ökonoomia kateedri õppejõududest N. Erman korduvalt paelunud töötajate tähelepanu, kuna M. Bronšteini hoopis kõrvale jäänud. Iseenesestki mõista ei ole loengulisest propagandast vabastatud juhtivad töötajad. Rektor F. Klement, õppeprorektor E.-L. Mikkelsaar, parteikomitee sekretär U. Polissinski, dekaan A. Mitt jt. on korduvalt esinenud rahva ees. Selle kõrval aga dekaanid A. Linkberg, F. Kudu, H. Mijda, R. Tani on sellest tööst kõrvale jäänud.

Küllaltki sageli esineb juhtumeid, kus õppejõud küll esinevad loengutega, kuid ei vaevu hiljem sellest teatama, mistõttu TRÜ liikmesgrupi puuduvad täpsed andmed loengulise töö tegeliku käigu kohta. Kuidagimoodi ei tahaks uskuda, et V. Vaga, J. Reinet, E. Laugaste, K. Taev jt. pole kordagi rahva ees esinenud, või et J. Jakobson on esinenud ainult kolmel korral. Üldiselt vähe loenguid on Arstiteaduskonna õppejõududel, kuid teadusliku töö aruanne möödunud aasta kohta näitab hoopis vastupidist.

Tundub, et viimati mainitud vormilisest küljest on õige aeg alata. Kõigepealt on tarvis parandada arvestus ja siis asuda sisulise külje juurde. Parandada aga on tarvis, sest ka uues kõrgemate õppeasutuste teadusliku uurimistöö kohta käi-

vas määruses on ette nähtud, et kõrgemad õppeasutused propageerivad teaduse, tehnika ja kultuuri saavutusi. Siiani valitses loengulise töö aruandluses kahekordne stssteem. Populaarteaduslik loeng registreeriti liikmesgrupi juures ja hiljem fikseeriti ka kateedri teadusliku töö aruandes. Tundub, et lihtsam on jääda üheainsa ja pideva aruandluse juurde. Selleks tuleb kohe pärast loengut, ettekannet, vestlust, temaatilist õhtut või muud sellist esinemist täita arvestusleht ja see ära saata ülikooli liikmesgrupi sekretäriks sm. H. Lutrikule eesti keele kateedrisse (tel. 44-55). Arvestuslehtede raamatud, mida esialgu antakse igale kateedrile üks, on saadaval samast. Arvestuslehted tulevad täita kõikidel (ka mitteliikmetel) kõigi 1962. aastal peetud esinemiste kohta (kui need pole sekretäri juures juba arvele võetud). Samuti tuleb arvestuslehele täita ka ajalehtedes ja ajakirjades ilmunud populaarteaduslike artiklite kohta, märkides ära teema, lehekülgede arvu (ajaleheartikli korral — käsikirja lk. arvu), ilmumise koha ja aja. Unustada ei tuleks ka üliõpilastele kursustel, õppegruppides või õhtutel korraldatud populaarteaduslikke vestlusi, samuti Arstiteaduskonna õppejõudude poolt läbiviidud vestlusi sanitaarselgitustöö korras. Laekunud andmete põhjal koostatakse aastaaruanne. Kateedritelt eraldi aruannet selle kohta tarvis ei ole.

Senisest laiemalt tuleb kaasa tõmata ka üliõpilasi. Teadmiste levitamine elanikkonnas ja töötajate hulgas on menetluspraktika ülesandena ette nähtud kõikidele üliõpilastele. Kahjuks on kateedrid sellele vähe tähelepanu pööranud ja see vähenegi, mis on tehtud, on arvele võtmata, rääkimata juba lektorite ettevalmistamisest UTU ringide kaudu, milleks meie mõõdund aastal lubaduse andsime. Ka UTU juhatusel on tarvis oma populaarteadusliku töö suunamist parandada. Üldhinnangu andmisel kateedri tööle on üheks näitajaks kahtlemata ka üliõpilaste populaarteaduslik töö.

Teine tähtis küsimus on loengute temaatika parandamine, selle muutmise aktuaalsemaks ja huvitavamaks. On vajalik, et hiljemalt 25. oktoobriks kõik õppejõud töötaksid välja kaasaaja nõuetele vastava temaatika. Teemad tuleb varustada 6—10-realise annotatsiooniga, millest nähtuks, mille üle kavatsetakse rääkida. Teemasid ühe õppejõu kohta peaks olema mitu. Mida rohkem neid on, seda kergem on tellijatel valikute teha. Ei maksa karta paralleelsust, sest aktuaalsed ja huvitavad küsimused vajavad palju lektoreid. Samuti on võimalik haigestumise või ärasõidu korral lektorit asendada. On hea, kui saab moodustada temaatilisi loengutskeeme, eriti just kaasaaja aktuaalsetel teemadel.

Ja lõpuks viimane, kõige kergem küsimus — kuulumine PTTÜ-sse. Kasvõi kõige minimaalsema loengulise töö juures, mida õppejõud nagnuni peavad tegema, jääb see ainult avalduse kirjutamise ja ühe rublase liikmemaksu taha.

NOVOSIBIRSKISSE

Matemaatilise planeerimise alal on muutunud juhtivaks keskuseks Novosibirsk, kus täna algab selle ala teadlaste üliüldine konverents. Kolmes sektioonis kuulatakse kuue päeva jooksul ligemale 100 ettekannet.

Kolmapäeval asusid sinna teele neli töötajat ülikooli arvutuskeskusest: sm-d U. Kaasik, L. Rahula, S. Luht ja T. Akkel, kes esitavad ka omalt poolt konverentsil kaks ettekannet.

M. VOOG

Käesolev aeg, mil Nõukogude Liidu rahvad ehitavad ühes kommunismile ühiskonda, seab kogu meie haritlaskonnale, eelkõige aga kõrgemate koolide õppejõududele ja üliõpilastele uusi ülesandeid rahva hulgas tehtava loengulise töö hoogustamiseks ja paremustamiseks. NLKP XXII kongress esitas poliitiliste ja Teaduslaste Teadmiste Levitamise Ühingu liikmeskonnale senisest veelgi suuremaid nõudmisi, rõhutades, et ideoloogiline töö on kommunismis ülesehitustöös pidevalt mõjuv tegur, mille osatähtsus edaspidi peab üha kasvama. Loengute temaatika tuleb nüüd üles ehitada vastavalt nendele põhitõltsannetele, mis moodustavad kommunistliku ülesehitustöö sisu, s. o. kommunismi materiaalse tehnilise baasi rajamisele, uute ühiskondlike suhete kujundamisele ja uue ühiskonna inimese kasvatamisele. Meie ülikoolis kuulub teadmiste levitajate ridadesse üle 200 õppejõu ja üliõpilase, kes on ära teinud suure ja tänuväärse töö.

Ülikooli liikmesgrupi loengulise töö esimese poolaasta plaan mitte ainult ei täidetud, vaid ka ületati. Ülikooli teadmiste levitajad võta-

tikas tuleb ette ka juhtumeid, kus 15- kuni 16-aastane nooruk varastab oma vanemate kaasteadmisel ja abil.

Kuritegevust võib soodustada ka õpingute kergekäeline katkestamine ja koolist väljaviskamine. Tulemuseks on madal haridus- ja kultuuritase. Nimetatud omadus «kroonib» aga enamikku seaduserikkujaid. Näiteks on

vusväli haarab mitte ainult noori kurjategijaid, vaid ka raskesti kasvatatavaid lapsi, nn. potentsiaalseid kurjategijaid. Juba paar aastat tõtab raskesti kasvatatavate laste probleemiga sm. Liimets pedagoogikakateedrist. Tema juhendamisel tegelevad sama asjaga ka üliõpilased L. Kägi, K. Alasi, M. Preimer jt.

KOOSTÖÖ

kõikidest vargusjuhtumitest Tartus ainult 3,3% ja Tallinnas 5,3% toime pandud keskharidusega isikute poolt.

Võiks tuua veel palju põhjusi, mis viivad nooruki suurema või väiksema kuriteoni. Suuremat probleemi pakub aga nende põhjustega võitlemine. Suur osa lapse õiges kujunemises on pedagoogil. (Kui tihti jätab aga pedagoogide eneste laste kasvatus kõige rohkem soovida!)

Tänavu plaanitakse ulatuslikku koostööd TRÜ juristide, psühholoogide ja pedagoogide vahel. Psühholoogide tege-

Psühholoogidel on hea koostöö ka pediaatriaringiga. Uurimused on näidanud, et paljudel alaealistel kurjategijatel esineb ka terviselikke häireid, mis põhjustasid sooritatud kuriteo või vastupidi: tekkisid kuriteo tagajärjel. Uuritakse nn. hulgigaanide kodust olukorda, õppeedukust, iseloomu erijooni ning püütakse välja selgitada, mis on viinud lapse sellise distsiplineerimatus astmeni.

Seega uuritakse üht ja sama probleemi kolmest aspektist: juriidilisest, psühholoogilisest ja arstlikust.

M. SAAT

Moodustati initsiatiivgrupp

5. oktoobril arutas ELKNU TRÜ Komitee büroo tööd nendel kursustel, kes taotlevad kommunistliku ellusuhtumise kursuste austavat nimetust. Büroo istungist võttis osa ka ELKNU Keskkomitee instruktor sm. L. Kumm, kes tegi kokkuvõtte oma tähelepanekutest. Ta märkis, et kursuste ellu on tulnud mõõdund õppeaastal palju väärtuslikku: õppeedukus on hea, paremuse poole on muutunud suhtumine töösse jne. Puudusena nimetas, et nendel kursustel (lääne filoloogia II ja kehakultuuriosakonna IV) polnud omavahel loodud sidemeid. Tuleks aga siiski arvestada erinevat spetsiaalsust.

Võtsid sõna ka ülikooli konsomolibüroo liikmed. Otsustati moodustada initsiatiivgrupp, kes hakkab abistama ja kontrollima nende kursuste tegevust.

P. LEHT

KOLME ERIALA

Alates 1956. aastast on TRÜ Õigusteaduskonna kateedrid, eriti kriminaalõiguse kateedrid tegelnud alaealiste kuritegevuse probleemidega. Küsimus on väga komplitseeritud ja annab tegevust mitmes liinis.

Õigusteaduskonna õppejõud võtavad osa seaduste projektide arutlustest, linna täitevkomitee juures olevate komisjonide tööst. Järelevalvekomisjonis on sm. Raal, šotsialistliku seaduslikkuse komisjonis sm. A. Püss, samuti võetakse osa alaealiste asjade komisjonist jne. Samast teaduskonnast on võrsunud rida tunnustust leidnud lektoreid: Tiima, Sild, Kaasik, Napa jt.

Peale praktiliste ülesannete lähenetakse asjale ka teoreetilistest küljest, seda muidugi praktika andmete põhjal. Ühe esimese üldistuse sel alal tegi endine Õigusteaduskonna üliõpilane, praegune ENSV aseprokurör sm. K. Kimmel prof. Kadari juhendamisel. Erinevus alaealiste ülekuulamisest uuris praegune Elva rajooni miilitsaosakonna töötaja sm. Timosk. Alaealiste kuritegevuse küsimustega on tegelnud ka terve rida üliõpilasi, nagu Mesipuu, Kiris, Luts, Saarnits, Colders. Peale diplomi- ja kursusetööde, mille pealkirjas esineb sõna «alaealine», puudutatakse seda probleemi ka paljude teiste teemade all. Esile võib tõsta sellisemate Saarnitsa ja Kirise tegevust alaealiste kuritegevuse küsimuste valdkonnas kriminaalõiguse ja -protsessi ning kriminalistika ringis.

Sm. Kirise sellealane ettekanne äratas tähelepanu ka väljaspool meie vabariigi piire: tunnustavalt märkis seda Ukraina Siseministeerium. 1961/62.

õppeaastal esitati sm. Saarnitsa töö alaealiste kurjategijate isiksuse uurimisest Balti liiduvabariikide teaduslikul konverentsil ja üliõpilastööde näitusel.

Ka plaanilises õpetöös: kriminaalõiguse ja -protsessi loengutel peatatakse eraldi alaealistel, sest võrreldes täisealistega on siin suuri erinevusi.

Mis viivad nooruki või lapse selleni, et ta rikub seadust? Põhjused on keerulised ja üksteisest välja kasvavad. Sõda oma väärtustega, purunenud perekonnad, ebaterve õhkkond kodus — teatud määral erinevad, samal ajal üksteisega seotud põhjused. Üheks suuremaks pahede soodustajaks ja põhjustajaks on alkohol. Faktid näitavad, et Tartus ja ka terves vabariigis on võrdlemisi laialt levinud alkoholi tarvitamine alaealiste hulgas ja et enamik alaealiste poolt sooritatud kuritegusid on toime pandud alkoholi mõju all. Meie eesmärk on: iga noor olgu karskete, tervete eluviisidega. Kõrvalepõikena olgu märgitud, et meie üliõpilaskond tunneb kahjuks veel suhteliselt vähe huvi selle vastu, et üliõpilaskond lõpetaks ainult karsked noored. Ka TRÜ konsomolibüroo peaks sellele rohkem tähelepanu pöörama.

Mida tugevam perekond (mitte ainult näiliselt tugev), seda tervema moraalliga on laps. Õige hoolitsus laste eest, tööarmastuse kasvatamine nendes — sellel on väga suur tähtsus. Suur protsent alaealistest kurjategijatest on n.ö. tänavaval kasvanud, sest vanemad (sageli ema või isa üksinda) ei taha või ei jõua lastele küllalt tähelepanu osutada. Kohtuprak-

NSVL tervishoiuministri käskkirjaga moodunud aasta novembrist asutati 18 meditsiinilise õppeasutuse, sealhulgas ka TRU Arstiteaduskonna juurde teadusliku uurimise kesk-laboratooriumid. Hiljuti kinnitati nende laboratooriumide põhimäärus.

Missugused on siis selliste laboratooriumide ülesanded? Arstiteaduse põhidistsipliinide — meditsiinilise bioloogia, füsioloogia, biokeemia, tsütoloogia, radiobioloogia — kaasaegsete meetodite ja saavutuste rakendamine ning arendamine Arstiteaduskonna eksperimentaalses uurimistöös. Selleks tuleb laboratooriumis luua füsioloogia, morfoloogia, biokeemia, mikrobioloogia-virusoloogia ja röntgenoradioloogia osakonnad, samuti operatsiooniblokk ning vivaarium koos katsealuste loomadega kliinikuga. Osakonnad komplekteeritakse kvalifitseeritud töötajatega (teaduslikud töötajad, vanemlaborandid, laborandid ja preparaatorid) ning varustatakse kaasaegse sisseadega. Kesklaboratooriumidel on eesõigus ka moodsa ja unikaalse aparatuuri saamisel.

Nimetatud osakonnad peavad saama eksperimentaalseks baasiks eeskätt nendele kateedritele, kellel oma eksperimentaalbaas puudub. Üksikute õppejõudude või aspirantide ning kesklaboratooriumi vahel on määratud nn. töökoha näol. Töökohad antakse üksikutele õppejõududele plaaniliste eksperimentaalsete tööde tegemiseks vastava taotluse alusel, mis esitatakse teadusala prorektorile. Teaduste doktorid ja kandidaadid saavad vajaliku abi uurimistehnika omandamiseks ning katsete

ettevalmistamiseks ja tegemiseks. Nende kindlustatakse võimaluse piires tehnilise personali abi faktilise materjali hankimise faasis. Aspirandid ja kraadita õppejõud saavad üksnes töökoha ning teevad põhilise tehnilise töö ise, juhendades laboratooriumi

töötajad). Seoses sellega kerkib aga esile rida raskusi, eriti kaadri ja ruumide osas. Iga osakond peaks olema komplekteeritud kvalifitseeritud spetsialistidega, osakondade ees peaksid seisma vanemad teaduslikud töötajad. Et

laboratooriumi tegevus alanud ning mõned osakonnad komplekteeritud manulisteks üksikute kliinikute ja kateedrite laboratooriumidesse. Morfoloogiaosakond kasutab neuroloogikateedri histoloogialaboratooriumi kitsu-kesi ruume kudede determinatsiooni ja plastilise uurimiseks, eriti kasutades organismist eemaldatud kudede kasvatamist katsuteis kunstlikes söötmeis. Rajatud on koostöö kirurgidega siirdistatavimise võimaluste uurimiseks. On loodud ka biokeemiaosakond, mis koos tööks rea kliiniliste kateedritega alustab vee- ja elektrolüütide vahetuse ning sellega seotud hormoonide uurimist südameveresooskonnas mitmesuguste haiguste puhul.

Järgjärgulisel organiseerimisel on mikrobioloogia-virusoloogia osakond, mis leiab oma esialgse ulaluse mikrobioloogikateedris. Järge ootavad füsioloogia- ning radioloogia-röntgenoloogia-osakonnad.

Kirurgiliste eksperimentide tarvis on kasutada eksperimentaalne operatsiooniblokk Toome haavakliinikus, kus töö koondub taastava kirurgia probleemide ümber.

Kõige suuremaks rõõmuks sel aastal kujuneb katseloomade kliiniku ja vivaariumi valimine Maarjamõisas selle aasta lõpuks. See võimaldab laiendada Arstiteaduskonnas uurimist eksperimentaalse kirurgia alal.

Laboratooriumi kollektiiv loodab, et ta peatselt, esialgse ettevalmistusperioodi lõppedes saab võimaluse asuda koos teaduskonna õppejõududega ühisele tööle suuremate probleemide kompleksel lahendamisel. Eriti vajalik on arendada eksperimentaalset patoloogiat ja teraapiat haiguste modelleerimise teel loomadel. Kuid kõige selle eelduseks on olemasolevate kitsaskohtade kõrvaldamine.

K. PÖLDVERE, TRU meditsiini teadusliku uurimise kesk-laboratooriumi juhataja

Moskvas...

Hiljuti oli allakirjutanul võimalus tutvuda keeltelaboratooriumidega Moskva kolmes kõrgemas koolis, nimelt Lenini-nimelises Pedagoogilises Instituudis, I Võõrkeelte Instituudis ja P. Lumumba nimelises Rahvaste Sõpruse Ülikoolis. Neis õppeasutustes on vajadus õpetada keeli suurele arvule üliõpilastele. See on aastate jooksul stimuleerinud otsima teid, kuidas seda teha kõige edukamalt ja huvitavamalt.

Sadu magnetofone ja teisi tehnilisi vahendeid on keeleõppijate kasutuses. Neid kasutatakse regulaarselt gruppide ja individuaalseks treeninguks. Iga üliõpilane, kes õpib võõrkeelt peamiselt, on kohustatud iseseisvalt laboratooriumis töötama neli korda nädalas 30 minutit. Töötatakse kella 8—23, kusjuures mitu laboranti on pingsalt ametis helilintide väljastamise ja vastuvõtmisega.

On välja arendatud väga efektiivne ja huvitav meetodika magnetofoniga töötamiseks. Tuleval aastal ilmub laboratooriumi harjutuste kogum, mille koostamisel on püütud arvestada põhimõtteid, et harjutus oleks tihedalt seotud õpikuga käsitletava õppetükiga, aitaks keelen-deid automatiseerida ja võimaldaks tunnis rakendada näitlikke vahendeid. Iga laboratooriumi fonoteegis on üle 10 000 helilindi paljudes keeltes koos trükitud saatetektidega, õppevahendite kogus leiub sadu õppefilme, diafilme, diapositiive, seinatabeleid, epilinte jms.

Tundide külastamisel rõõmustas üliõpilaste hea hääldamine, eriti intonatsioon ja oskus reageerida vestluses kiiresti ja vabalt. Kõikides kohatud õppegruppides oli üliõpilaste

Kui ülikoolis tehakse juttu kom-somolitööst, siis arvatakse aktiivse-mate hulka Oigusteaduskonna kom-somoliorganisatsioon. Seadimegi sammud teaduskonna komsomoli-büroo sekretäri Aavo Luku poole, et kuulda tema arvamust tehtud töö kohta ja vestelda tulevikuplaa-nidest.

Alustaksime ehk mõeldud õppeaasta tulemustest?

«Oigusteaduskonnas on palju kommunistlikke noori, keda võib eeskujuliku õppeedukuse ja aktiiv-se ühiskondliku töö eest kõikidele üliõpilastele eeskujaks seada: Vik-tor Piirmann, Mikk Titma, Mart Lukksepp, Rein Sõrd, Jaano Odar jt. Enamik neid üliõpilasi, kes võ-tavad aktiivselt osa teaduslike rin-gide tööst, on linna ettevõtetes lek-toriteks, laiendavad iseseisva õppi-misega oma teadmisi, õpivad ka hästi.»

Mida tegi komsomolibüroo distsipliini paremustamiseks?

«Õppedistsipliinis ja distsipliinis üldse oli meil suuri puudujärke. Komsomolibüroo ja õppekomisjon pidasid energiliselt võitlust krooni-liste põhjuste puudujate vastu: rekordpuudujaid kutsuti büroole, paar üliõpilast jäeti stipendiumita. Teatud tulemusi saavutati, kuid sajaprotsendilist osavõttu loenguist ei suudetud kindlustada.»

Millise suunaga üritused ja missugused töövormid olid kõige levinumad?

«Eelmiste aastate kogemused näi-tavad, et ülikooli lõpetajal jääb puudu praktiliselt kogemusi. Korral-dasime kokkusaamisi teaduskonna lõpetanutele. Üksikasjalise ette-kandega esines meid külastanud TRU kasvandik ENSV prokurör sm. Raudsalu. Tänavu tahame kogemuste omandamist suurendada.»

Millist abi on osutanud tea-duskonna parteiorganisatsioon ja õppejõud?

«Abi on plirdunud peamiselt kaasalõõmisega ürituste korralda-misel, nagu koosolekute ja agit-brigaadide ettevalmistamine, tea-duslike ringide töö elustamine jne.»

Kuidas on kulgenud töö käes-oleval õppeaastal? Kuidas tähistatakse ELKNU aastapäeva?

arv 3—8. Meeldiv oli kuulata sünkroonse tõlke praktikumi, kus kolmanda kursuse üliõpilased-saks-lannad tõlkisid noore õppejõu ju-hendamisel pikkadest, keerulistest lausetest koosneva venekeelse kõne prantsuse keelde üllatava täpsusega. Paljud kodumaa pealinnas tööta-vad suurepärase eriteadlased, nagu S. K. Tšernõšova, V. A. Voitkevits,

Tehnikast, keeleõpetusest

V. A. Šahno jt. on lahkelt valmis abistama Tartu Riikliku Ülikooli keeltelaboratooriumi arendamisel. Meile lindistatakse ümber vajalik eeskujumaterjal, toetatakse meie taotlust võõrkeelsete õppefilmide ja diafilmide soetamisel, samuti me-toodilise kirjanduse muretsemisel. Praegu toimub kahenädalasel kogemuste vahetamise reisil kogutud huvitava materjali läbitöötamine. Püüame seda kohandada ja raken-dada kohalikes tingimustes. Lähemal ajal korraldame laboratoorse töö meetodika seminari võõrkeelte osa-konna üliõpilastele, kes lähevad pedagoogilisele praktikale. Loodame, et Moskvas nähtu-kuuldu aitab hoo-gustada keelte õppimist ka meie ülikoolis.

O. HAAS

...ja mujal

Käesolev kirjutis on mõeldud eeskätt neile, keda huvitab või peaks huvitama seos keeleõpetuse ja tehnika vahel, ning selle üles-andeks on põgusalt tutvustada meie lugejat olukorraga, mis valitseb sel alal vennasvabariikide suuremates ülikoolides. Oigem oleks rääkida tehnika kasutamisest õppeprotses-sis üldse, ja mõnedes ülikoolides

INTERVJU

Tegevusaasta algul

«Tänavu on rida üritusi juba olnud. Üks aktiivsem kursuse kom-somoli-grupp — II kursus (sekretär Jaak Kaarma) — käis ühiselt külas-tamas kuubalaste kontserli Tallin-nas. Plaanis on rida ühiseid teatri-külastusi, rahvamaleva liikmed võ-tavad osa korra loomisest linnas. Agitbrigaadile anti õppimiseks esi-raadietenduse stsenaarium «Kes ei tee tööd, see ei pea ka sööma».

Komsomoli aastapäeva puhul korraldatakse kohtumine sm. Sverdloviga, Tartu linna esimese komso-molisekreтарыga. Valmistatakse ette temaatiline õhtu «Moraalikoodeks». Peamiseks tööks aga jääb õppimine, siin on meil eeskujaks kehakul-tuuriosakonna IV kursus.»

Side üliõpilastega tihedamaks!

Telsipäeval toimus Ajaloo-Keele-teaduskonna parteibüroo esimene koosolek sellel õppeaastal. Kaaluti büroo ja parteigruppide tööplaan.

Arutluses osutati erilist tähelepa-nu osakondade komsomoliorganisat-sioonide tööle, et muuta seda tule-musrikkamaks. Kommunistlikele noortele antakse senisest rohkem tõsisid ülesandeid iseseisvaks la-hendamiseks, tagades pideva kont-rolli ja abi nende täitmisel.

Iga üliõpilane peab korraldama vähemalt ühe poliitinformatsiooni. Parteibüroo abistab teemade val-ku ja leiab konsultandid, kelleks saavad parimad üliõpilaslektorid. Metoodilisi juhendeid hakkavad and-ma suurte kogemustega õppejõud-lektorid.

Räägiti ka sellest, kuidas lüüa kaasa kultuuri- ja teadusliku töö paremustamisel.

Kogu parteitöö on suunatud sel-lele, et tihendada sidet üliõpilastega ja aidata neid kujunemisel tublideks kommunistlikehitajateks.

A. PABUT

PLEENUMIL

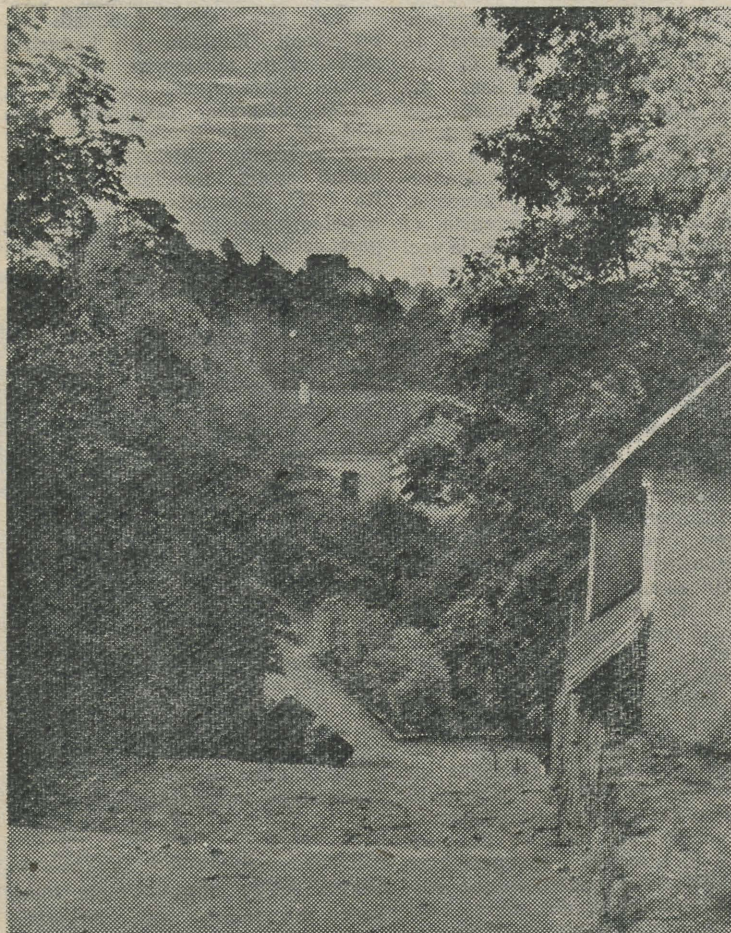
TRU komsomolikomitee pleenumil tehti kokkuvõtteid suvistest tööst. Ettekandega esines Mikk Titma. Pärast sm. Titma sõnavõttu jagasid töökogemusi staabivanemad.

Komitee kuulas ära ka sm. Kree-mi aruande büroo tööst pleenumite vaheajal.

Kinnitati komsomolikomitee töö-plaan sügissemestriks.

E. LEES

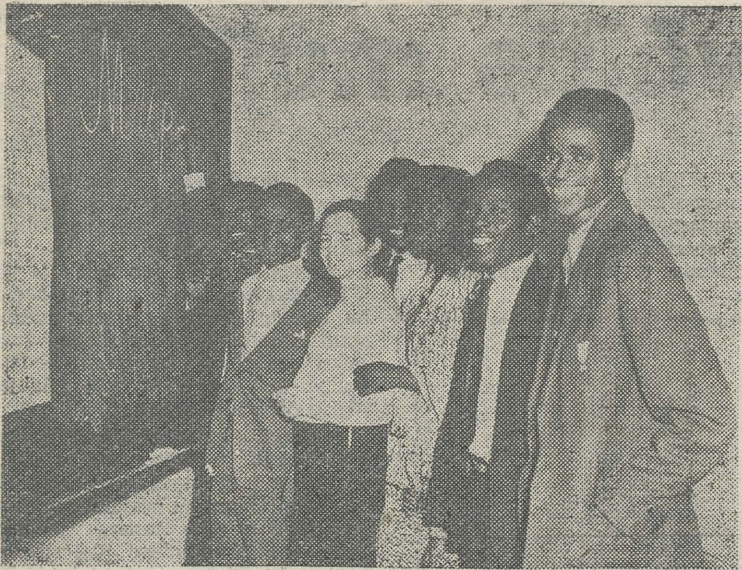
Traditsioonid elavad

Puškini lemmikaastaeg meelitab Mihhailovskoje mõisapargi kuld-setele alleedele igal sügisel sadu ekskursioone. Hardas imeiluses vaa-datakse muuseumi eksponaate, Arina Rodionovna maja, Trigorskoje naabermõisat, mis tänavu taastati endisel kujul.

Esti filoloogia diplomandidel on tavaks sooritada «palverännak» Puškini sünnimaile. IV kursus en-netas traditsiooni ja külastas Mih-hailovskojet juba sel aastal.

2 Tartu Riiklik Ülikool

Moskva. Rahvaste sõpruse ülikoolis pärast estlast vene keele loengut.

Vaja on veel nakkavat vaimustust

(Arstiteaduskonna ÜTU tööst)

Arsti teoreetiliste teadmiste proovikiviks on kliinik. Seepärast õeldaksegi veel-ei-millelegi südant kaotanud tudengitele:

«Te pole veel üheski ringis? Minge, tingimata minge. Ilma selleta ei omanda ülikooli ajal arstlikku mõtlemisviisi.»

Arstiteaduskonnas on ringide töö pisut teine kaal kui mujal, siin ei sunni ta üliõpilasi mitte ainult rohkem teooriasse süvenema, vaid viib otse praktika keskele — kliinikusse haigeveodite vahele. Ja sellepärast on ta oluline.

Mida tehti siis möödunud õppeaastal Arstiteaduskonna ÜTU ringides? Töötati. Kõigis kahekümne kolmes. Kui arvestust pidada aktiivsete liikmete, teostatud uurimuste ja nende eest saadud auhinnaaluste kohtade järgi, olid paremateks neuroloogia (kaks I kohta, kaks II kohta), teaduskonna kirurgia (kolm I kohta), teaduskonna sisehaiguste (kaks I, üks II kohta), pediatria, psühhiaatria- ja otorinolaringoloogiaringsid.

Nimetatud ja nimetamata jäetud auhindade arvust rohkem iseloomustab aga üliõpilaste ja nende juhendajate tööd vahest see, kuivõrd järjekindlalt ning põhjalikult on uurimisprobleeme läbi aastate arendatud ja milline on nende tööde tähtsus meditsiinile. Nii alustati kirurgiaringsis uurimuseeriat kudede siirdistutamisest 3 aasta eest, siis,

biinidega selliselt, et ta võib üliõpilaste tööd üksikult kontrollida ja vajaduse korral ka parandada.

Viimasel ajal on asunud rajama poollahetisi kabiine. Need on sisuliselt heli neelavate vaheseintega töölaud, pealt lahtised ja esiküljel kahekordsest orgaanilisest klaasist. Sisustus on sama, mis kabiinides.

Enamikus ülikoolides kasutatakse edukalt dia- ja kinofilme. Eriti hästi on sisustatud Voroneži Riik-

kui seda meetodit veel inimeste raviks rakendada ei suudetud. On omajagu kaasa aidatud selle küsimuse lahendamisele ja kasvatatud kirurge, kes praegu sellealaseid operatsioone teevad.

Psühhiaatriaringis aga tegeldakse juba teist aastat küsimustega, mille kohta praegu veel kusagilt kirjanust pole saada — uuritakse krooniliste psüühiliste haigete kõrgema närvi-tegevuse ja vegetatiivsete funktsioonide (südametegevus, hingamine) muutuste omavahelisi seoseid, et niimoodi kaasa aidata vaimuhaiguste füsioloogilise aluse selgitamisele ning neile soodsa, mõjuva raviviisi leidmisele.

Jah, ka see, et teaduslike ringide liikmetest kasvavad arstid-spetsialistid, oma kutseala valdajad, mitte aga nõrkade üldteadmistega jaoskonnatohtrid, tähendab midagi.

Nüüd veel pisut möödunud-aastasest tegevusest, õigemini selle lõppresultaatidest.

1961. a. novembril pidasid Arstiteaduskonna üliõpilased Riias Balti liiduvabariikide üliõpilaste IV teadusliku konverentsil 11 ettekannet, käesoleval kuul saadetakse Vilniusesse V konverentsile 14 esinejat, sellele lisaks on peetud üksikettekandeid mitmete NSVL ülikoolide kohalikel teaduslikel konverentsidel. Möödunud aasta kevadel oli

30 000 meetrini.) Muide, lindist rääkides oleks palju õigem võtta mõõtühikuks mitte pikkus, vaid aeg, sest näiteks originaaltekst «jookseb» kiirusega 38,05 cm/sek ja kilomeetrist lindist piisab vaevalt üheks akadeemiliseks tunniks.

Olemasolevaid lindivarusid kasutatakse mitmeti. Kõige paremas olukorras on praegu nähtavasti TRÜ üliõpilased: nende teenindamiseks kasutatakse ainult kvaliteetseid originaalsalvestusi, mida mu-

jäl ei anta isegi õppejõududele. Üliõpilaste kätte jõuab paremal juhul alles teine koopia. Iseseisvaks tööks on mõnel pool ette nähtud individuaalsed lindid 500 m nii igale üliõpilasele kui ka õppejõule.

Mis puutub aparatuuri, siis arvuliselt on ühe ülikooli keeltelaboratooriumil 30—50, harvem kuni 150 ja enam magnetofoni. Tüüpidest on levinuimad MAG-8 ja MAG-59, originaalide salvestamiseks kasutatakse MEZ-tüüpi stuudiomagnetofone. (TRÜ 47-st magnetofonist on filoloogide käsutuses 5 MAG-8-t, 1 «Jauza» ja 2 vana MEZ-i). Ilma erandita ollakse kõikides ülikoolides ühel arvamisel, et MAG-8 on magnetofon, MAG-59 aga ei anna selleks mõõtu välja.

Isikuline koosseis külastatud laboratooriumides oli mitmekesine: juhendaja-metoodik, insener-raadiotehnik, kinomehaanik, laborandid ja tehnikud — kokku 7 kuni 12 inimest (TRÜ-s on vastav näitaja 1).

Lõpuks tahaksin öelda, et säärase kogemuste vahetamine on väga vajalik ja kasulik ning aitab vältida nii mitmeidki asjatuid ja kulukaid kobavaid katsetusi.

E. TOOM

Kulumata
SULEGA

Luuletusi ilmuvasi väärikogust «Ankruhiivaja»

PAUL-EERIK RUMMO

ALGUSEID

1.
Meri oi ime-imeline rohe-roheline
meri oi
meri oi võlu-võluline
meri

Aoga hiivasime ankru
kibuvitstes liivarannalt
Näkiuud riivatunud
riivavad nüüd meie võrke
Tünnid trümmis tühjad alles
veel on sinised sadamad
silmapiiri tagana

Meri oi võlu-võluline
meri

2.
Tahan olla laps kes liivakastis
liivast ehitab maailma
veel ilusama sellest mida näeb
Laps kes pinguli pilgul uurib
põrnika pörisevat lendu
ja lennukijälje valget kahu
Meri oi rohe-roheline
meri oi ime-imeline

meri oi võlu-võluline
meri
Kuu ronib redelist alla äranäidatud unenägu hõlmas
Päike ronib redelist üles seninägemata päev pöues
Tahan olla esimene arglikjulge lapsesamm
uudistega sillutatud tänaval

3.
Aoga ankru hiivasime
kibuvitstes liivarannalt
seal aga lapsed mängisid

Meri oli roheline
kibuvitsad koidukarva
lastel silmad sinised

Üm oli ilus ümberringi
vikerkaarvärviline
Liiva-aga-rannal tegid lapsed
ilusama sellest veel

Meri oi ime-imeline
meri
veel on sinised sadamad
silmapiiri tagana

1959/61

Sonaat Colas Breugnon'le

Eks raamat ikka kujutlusi loo
hea teosega eks süda kaasa lenda
Sind elukuningas Colas Breugnon
ma süleleksin nagu lihasi venda

Kui vahel skepsis imeb mind kui soo
siis müksad mulle julgustades rinda
Sa naera mida elu ka ei too
me elame veel üle iseenda

Kui veri kihab mels kui punav vein
ja jätkub õilsaks armastuseks indu
siis süda laibakahvatuks ei vindu
ning iga rõõm on tugevam kui lein
Voilá just optimistid on see sugu
kes teevad siin maailmas ajalugu

1960

Tsüklist «Metsafragmendid»

* * *

Mättal samblasel puhkas jalgu
mööduv sihtidevedaja
kirvehoidjaks endal valinud
sirgetüvese pedaja
Puhkas jalgu tõusis ja läkski

teed tehes laanes tohutut
Mõttetult löödud haava

leevendab

vaik nagu eneselohtus

1961

Millal on oodata järgmist?

Möödunud aastal sai lõpuks teoks «Tartu Riikliku Ülikooli struktuuri ja isikulise koosseisu» väljaandmine. Kolm päeva... ja tuhandes eksemplaris ilmunud brošüür oli müügil kadunud. Järeldus: teatmik näib pakkuvat huvi paljudele.

Üle aasta on möödunud. Juba peab diplomaande otsima III kursuse nimekirjast (teatmik ilmus seisuga juuni 1961), I ja II kur-

suse pärast peab aga tülitama dekanati. Oleks aeg juba uue väljaande ilmutamiseks. Seda pole kuuldavasti alustatud, kuigi küsimus põhimõtteliselt on juba otsustatud jaatavalt. Igatahes tuleks kiirustada ja panna rõhku eriti sellele, et ajavahemik brošüüri koostamise ja ilmutamise vahel ei veniks liiga pikale.

Mõningad soovid koostajale: 1) ka

struktuuri osa ja aspirantide nimestik võiksid olla trükitud peatilis (see säästaks paberit), 2) tuleks liisada õppejõudude tähestikuline register, milles oleksid märgitud ka töökoht (kateeder, laboratoorium vm.), elukoht ja kodune telefon, 3) laboratooriumide koosseisud anda eraldi nimestikuna, mitte paigutada neid kateedrite juurde. M. VASK

Sooritatakse riigieksameid

TRÜ Kaugõppe Pedagoogilise Instituudi üliõpilastel toimuvad praegu riigieksamid, NLKP ajalugu, esimene eksam, on seljataga. Bioloogide ja geograafide eksamineerija sm. Kivimaa ütles, et vastati oskuslikult ja hästi. Väga hästi vastasid sm-d J. Künnapuu ja E. Sidron. Ajaloost näitasid häid teadmisi sm-d Kaare, Rammu ja Rande.

Eksamikomisjoni liige prof. A. Kask märkis peamiste puudustena vastamisel üldisõnalisust ja seda, et vastuseid ei mõeldaks eelnevalt läbi. Eks see oligi põhjuseks, et nõutava tasemeni ei küündinud eesti filoloogide sm-te Otsa ja Jõgeda vastused.

E. OJA

Tuled süttisid

Paari viimase päeva jooksul oli Tiigi tänaval märgata ebatavalist liikumist. Ühe- ja mitmekaupade, kohvritega ja ilma voolas rahvast Tiigi tänava uue ja vana ning Gagarini tänava ühiselamu vahel. Ja siis lõpuks süttisid õhtul tuled uue maja akendes — rohekad, punakad, kollased...

Soojad ja rõõmsad on uue kodu valgustatud aknad. L. SEPP

KUIDAS TE ORIENTEERUTE?

(TRÜ osakondadevahelised orienteerumisvõistlused)
Neljapäeval, 18. oktoobril toimuvad ELKNÜ 40. aastapäeva tähistamiseks osakondadevahelised õised orienteerumisvõistlused. Start antakse TRÜ staadionil kell 20. Iga osakond võib välja panna piiramatul arvul võistkondi. Grupid on 4-liikmelised. Meestele ja naistele peetakse arvestust eraldi. Osa võivad võtta kõik soovijad. Parimaid võistkondi ja nende liikmeid autasustatakse diplomitega.

Rada on jõukohane ka algajatele. Marsruudi pikkus naistele on 4 km, meestele 6 km. Kaasa võtta pliatsid, taskulambid, vahetusrõivad ja ka kompass.

Osakondade komsomolisekretäridel või spordiklubi esindajatel tuleb võistkonnad arvuliselt registreerida hiljemalt 16. oktoobriks kella 15-ks ülikooli komsomolikomitees. Nimeliselt registreeritakse startipaigas. ELKNÜ TRÜ Komitee

Kuidas on lood ülikooli-õpikutega?

Sellele küsimusele võib vastata: Eesti NSV kõrgemate õppeasutuste, sealhulgas meie ülikooli õpikute väljaandmine edeneb! Käesoleva aasta kevadel võttis Eesti NSV Ministrite Nõukogu vastu määruse, mille kohaselt aastail 1963—1965 kirjastatakse kõrgema kooli õpikuid igal aastal 700 poogna ulatuses; sellest on 340 poognat aastast ette nähtud Tartu Riiklikule Ülikoolile. Seega saab ülikool ainuüksi lähema kolme aasta jooksul umbes 40—45 nimetust uusi õpikuid üldmahuga ümmarguselt 1000 poognat. Kuid sellele lisaks ilmub veel käesoleva, 1962. aasta lõpuks trükist 16—17 ülikooliõpikut. Kui meenutada, et 1960. a. suutis Eesti Riiklik Kirjastus ülikooli tarbeks õpikuid välja anda kõigest 5, 1961. a. 6 nimetust, siis tuleb käesoleval aastal kirjastatavate õpikute arvu (loodame, et kirjastus plaani täidab!) pidada otse rekordiliseks. Enamik õpikuid on originaalsed, nende autoriks on meie ülikooli õppejõud, ent ka tõlkeõpikute osatähtsus on kirjastusplaanis küllaltki suur.

Nüüd, millal õpikute kirjastamine lähemal aastal on rajatud kindla alusele, on autorite aukohuseks käsikirjade valmimiseks ettenähtud tähtaegadest kinni pidada ning oma töös suurimat rõhku panna kõrge ideelis-teoreetilise taseme saavutamisele ja sisutihedusele.

R. KLEIS

Tartu Riiklik
Ülikool 3

Aafrika õppe- ring sai teaks

Nagu maailma vabade rahvaste pere kasvas Aafrika järjekordse riigi Uganda iseseisvustumisega, nii rikastus ka meie ülikool uue õpperingi võrra. Teisipäeva pärastlõunal kogunes TRÜ orientalistikakabinetti arvukalt õppejõude ning üliõpilasi. Külalisena viibis kohal ka orientalist Boris Rifting.

Avatekandega teemal «Muistse Aafrika taasavastamine» esines orientalistikakabineti endine kasvandik Linnart Mäll. Teisena andis nende ridade kirjutaja põgusa ülevaate Aafrika kesk- ja lõunaosa keelelistest paljest. See oli mõeldud sissejuhatusena ringi järgneval töökoosolekul algavale suaheli keele aluste tundmaõppimisele. Ringi edaspidised koosolekud toimuvad igal teisipäeval kell 16 orientalistikakabinetis ning koosnevad alati kahest osast: ettekandest Aafrika ga seotud küsimuste kohta ning sellele järgnevast keeleõpingust.

P. NURMEKUND

Kaitskem riigi ja oma vara!

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusele korraldatakse Eesti NSV-s 1. oktoobrist kuni 1. novembrini ühiskondlik ülevaatus, mille ülesandeks on tuleoahutustlike puuduste kõrvaldamine, sellealase propaganda süvendamine ning elanikkonna kaasatõmbamine tulekahjude ennetamisele ja likvideerimisele.

Tartu Riiklikus Ülikoolis on ülevaatus läbiviimiseks moodustatud komisjon ja koostatud ürituste plaan. Selle edukaks täitmiseks on aga vajalik, et iga TRÜ õppejõud, teenistuja, tööline ja üliõpilane oleks teadlik ülevaatus ülesannetest, et nad oma tööruumis, auditooriumis, ühiselamu toas või üldkasutatavas ruumis vaataksid ringi tuleohu- ja pilguga ja teataksid esinevatest puudustest hoone komandandile. Peamist tähelepanu tuleb pöörata küttekolletele ja elektrijuhtmetele ning -seadmetele. Nende ebaõige ekspluateerimine ning rikked on sageli tulekahjude põhjuseks (kõige suurem süüdlane on muidugi inimeste hooletus ja lohakus).

Avastagem ja likvideerigem kõik puudused, mis võiksid põhjustada tulekahju!

Komisjon

MEILE KIRJUTATAKSE

Kas veel üks kasutamata võimalus?

Pioneeritöö praktikal olles puutusin meie koolides kokku üsna keerulise küsimusega: lastest, kelle- ga töötasin, olid päris mitmed kirglikud margikorjajad. Kui olimesaavutanud usalduslikuma kontakti, püüti mindki oma huvialasse pühendada kui küsiti nõu filatelismi üksikküsimustes.

Tööpööst, filatelismiga tegelemine annab lapsele nii teadmisi kaugele maade ja rahvaste kohta kui ka õpetab korralikkust ja täpsust. Kuuldavasti on Saksa Demokraatliku Vabariigi kooliõpilaste seas see arendav ja sisukalt vaba aega täitev tegevus suure au sees. Ei teeks paha, kui meiegi enne pioneeride sekka minekut saaksime ses osas vähemalt aabitsatõedki kätte. See võimaldaks laste huviala suunata õigetele rööbastele, ära kasutada seda nii hea kontakti leidmiseks (eriti poistega) kui ka geograafia-, ajaloo-, poliitika- ning kultuurialaste teadmiste süvendamiseks. Tõenäoliselt piisaks elementaartõdede saamiseks paaritunnisest loengust enne pioneeride juurde minekut.

V. LEPIK

SPORT

Terve tund võrdsete finaali

TRÜ 1962. a. jalgpalli-esivõistluste finaalmatsi Tamme staadionil viistas kohtunik Seffer. Vastamisi olid kehakultuuriosakond ja arstid — alagruppide võitjad.

Kehakultuuriosakonna bilanss teel finaali: bioloogide-geograafidega 4:0, juristidega 1:0 ja Ajaloo-Keeleteaduskonnaga 3:2. Arstid võitsid Majandusteaduskonna jalgpallureid 2:1 ning said loobumisevõidu Matemaatika-Füüsikateaduskonnalt.

Kohalviibijate arvates olid seekord vastased võrdsed. Algminutist peale veeres murul elav, vahelduv mäng. 5. mänguminutit tõi esimese resultaadi. Arstide paremsisemine murdis üksinda kehakultuuriosakonna karistusallas, andis sõidu tagasi Vösale, kes suure jõuga lõi arstide eduks 1:0. See seis püsis vaevast minuti. Kehakultuuriosakonna mängumees Tallo sai väravast 20 meetri kaugusel heale löögipositsioonile. Tugev, terav ning täpne löök ja pall oli väravas seisus 1:1.

Nüüd läks mäng kohati jõuliseks. Palju oli karistuslööke. Ühte sääras kasutas J. Maaroos rünnaku alustamiseks. Palli sai Tõrök Balint. Ta mõõdus kahest kaitsjast. Raske nurga all sooritatud löök langes väravavõrku mängu 28. minutil. Seis 2:1 arstide eduks püsis poolajavileni.

Mängiti 2x30 minutit. Et ilm oli juba päris hämar, siis jätkati puhkusega.

32. minutil sooritas kehakultuuriosakond järjekordset karistuslööki. Toimus midagi professionaalset. Tallo ei löönud väravale, vaid andis palli «müüri» kõrvale Tammele. Viimane lõi 16. meetrit kaunilt otse värava vasakusse nurka. 2:2 oli jalule seatud.

Huvitav mäng jätkus. Mõlemad väravavahid teenisid küllaldaselt aplause. 51. minutil tulid kehakultuuriosakonna mängijad 5 sõoduga jalgalt jalale keskvaljakult arstide 11 meetri joone juurde ning Niinpalu viis oma meeskonda ette 3:2.

Viimastel mänguminutitel oli kõvasti neidude heledat kiljumist. Arstide jalad pommitasid kehakultuuriosakonna väravat. Viimaste väravavahi pillas korra palli. Koha oli keegi arstidest jaol väravat löömas. Lööke tuligi vähemalt kümme korda kull vasaku, küll parema jalaga. Mängijate «müür» oli aga nii tihe, et pallil polnud võimalust uut seisu kirja panna.

Võiduga 3:2 Arstiteaduskonna ülevaatusid kehakultuuriosakonna üliõpilased esikoha.

R. KÜTTIM

Uue õppeaasta algusega lõpeb vana ja algab uus ülikooli kehakultuuri ja spordi ülevaatuskonkurss. Eelmise õppeaasta võitja on selgunud ja paremusjärjestust näitab alljärgnev tabel: arvud esimeses tul-

1. Kehakultuuriosakond	8	7	16	31
2. Füüsika-Matemaatikateaduskond	5	3	14	22
3. Arstiteaduskonna I ja II kursus	3	6	10	19
4. Bioloogia-Geograafiateaduskond	7	4	6	17
5. Arstiteaduskonna III—VI kursus	2	1	12	15
6. Ajaloo-Keeleteaduskond	1	5	8	14
7. Õigusteaduskond	4	8	2	14
8. Majandusteaduskond	6	2	4	12

Mida ütleb ülaltoodud tabel?

Kehakultuuriosakond, nagu võis ette arvata, võitis peaaegu täisedu. Ainult organisatsioonilise töös osas suutsid juristid tänu Andri Lai-veriku, Heldur Saarsoo, Leo Mõisja ja Gustav Pajo tublile tööle viia spordiklubi liikmeks olevate üliõpilaste protsendi kõrgemale kehakultuurlaste omast. Ka spartakiaadi alad peale naiste korvpalli (selle võitis Majandusteaduskond) võitsid kevadsemestril kehakultuuriosakonna üliõpilased.

Juhtpositsiooni teaduskondade osas säilitas jälle paraja edumaaga Füüsika-Matemaatikateaduskond.

Saavutanud kevadsemestril kõigil spartakiaadi aladel tagasihoidliku neljanda koha, tuli ta kokkuvõttes

bas näitavad VTK-märklaste ja järgusportlaste ettevalmistust, teises organisatsioonilist tööd ja kolmandas spartakiaadist saadud punkte. Neljandas on saadud punktide summa.

nii spartakiaadi kui ka ülevaatuskonkursi raames teisele kohale.

Arstiteaduskonna I ja II kursus said kokkuvõttes kolmanda, vanemad kursused aga viienda koha. Esimese saavutus oleks vaevast olnud mõeldav ilma tublide organisatorite Ilmar Vahula, Vello Viirsalu, Mati Kõrge, Tõnu Meldre ja Hilju Kalamäe jõupingutusteta. Arstiteaduskonna vanematel kursustel langeb aga spordiklubi liikmete protsent, olles teistega võrreldes kõige madalam (34,4%). Selle lünga täitmine aitaks otsustavalt parandada vanema kursuse meedikute positsiooni üldarvestuses, sest teised konkursi lõigud on neil tugevad.

Arstiteaduskonna kahe võistkonna vahele kiilunud Bioloogia-Geograa-

fiateaduskond paistis silma just õpesportliku töö osas. Vähe üle 200 üliõpilasega teaduskond suutis ette valmistada 5 esimese, 14 teise, 32 kolmanda järgu sportlast ja 29 VTK-märklast. Eks siin aitab kaasa ka see, et ülikooli orienteerumissportlaste hulgas moodustavad tuumiku Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilased (Madis Aruja, Maire ja Mait Miljan jt.).

Ajaloo-Keeleteaduskonnas vastupidi lonkab järgusportlaste ja VTK-märklaste ettevalmistus. Suhteliselt väikestel Õigus- ja Majandusteaduskondadel on aga raske võistelda teiste teaduskondadega just spartakiaadi osas. Seevastu teistel tööloikudel on neil võimalus selle puuduse korvamiseks.

Kokkuvõtteks. Kasutamata võimalusi on küllaldaselt igal teaduskonnal. Sisemiste võistluste kohta teaduskonnad andmeid ei esitanud. Spordiklubi liikmete protsent kõigub 50—60 piires. Sektsioonid ei esita õigeaegselt järke vormistamiseks. Sageli ei esine mõne teaduskonna võistkond isegi spartakiaadi sundaladel (naiste korvpallis ei esinenud Ajaloo-Keele-, Õigus- ja Majandusteaduskonna ning Arstiteaduskonna I ja II kursuse võistkonnad, naistevõimlemises puudusid võistkonnad Õigus- ja Majandusteaduskonnalt).

Uus ülevaatuskonkurss on alanud. Esineda tänavu paremini, see peaks olema iga kehakultuurlase, spordisõbra ja kommunistliku noore soov. Iga üliõpilase väikenegi panus spordirindel võib saada kaalukeeleks tema teaduskonna edukamaks esinemiseks.

B. MATVEI

«Kuldne sügis»

«...Lemmatsi külanõukogus. Kohale saabumine Tartu kõrgeima punkti juurest asimuudil 160° kuus minutit...» Nii seisis TRÜ orienteerujate I kokkutuleku kutsel. Kuidas asimuut kellelgi õnnestus, pole teada, kuid sihtpaika lõkke äärde jõudis poolsada asjahuvilist.

«Täname Tartu, eriti TRÜ orienteerujaid selle spordiala arendamise eest» — tsiteeriti kokkutuleku aruandekõnes Eesti orienteerumissföderatsiooni esimehe kirja. Pole liialdus — ülikool võitis tänavu vabariigi talvised ja suvised meistri-võistlused, «Kalevi» ja kõrgemate koolide esivõistlused. Seepärast hinnati sektsiooni tööd «heaga». Uude juhatusse valiti M. Aruja, T. Liblik ja P. Aimala. Lõkkele lisati hagu, kohalolijad said võistluskaardid. Algas orienteerumine «Kuldse sügise» auhinna. Kes asus taskulambi, kes tikutule valgusel otsima 18 kontrollpunkti. Absoluutselt prima tulemuse saavutas Aile Reinberg, jättes teiseks meesteklasi võitja Enn Loigu.

Pikka aega kestis autasustamine. Kaks kohvritäit, kokku sadakond auhinda, medalit ja diplomit jagati suviste võistluste parimatele. Suure tammepärjaga krooniti tänavusi vabariigi meistreid Tiit Liblikat ja Madis Arujat.

A. KIVISTIK

TEADAANDED

Alaliselt tegutsevas agipunkts nr. 8 (Vanemuise tn. 46) räägib teisipäeval, 16. oktoobril kell 19 Tartu Linna TSN Kaubandusvalitsuse juhataja sm. J. LELOV kaubanduse olukorrast Tartu linnas. Järgneb film «Soomuslaev «Potjomkin»».

ENE VÕLMA
ja
AIN UUSNAI

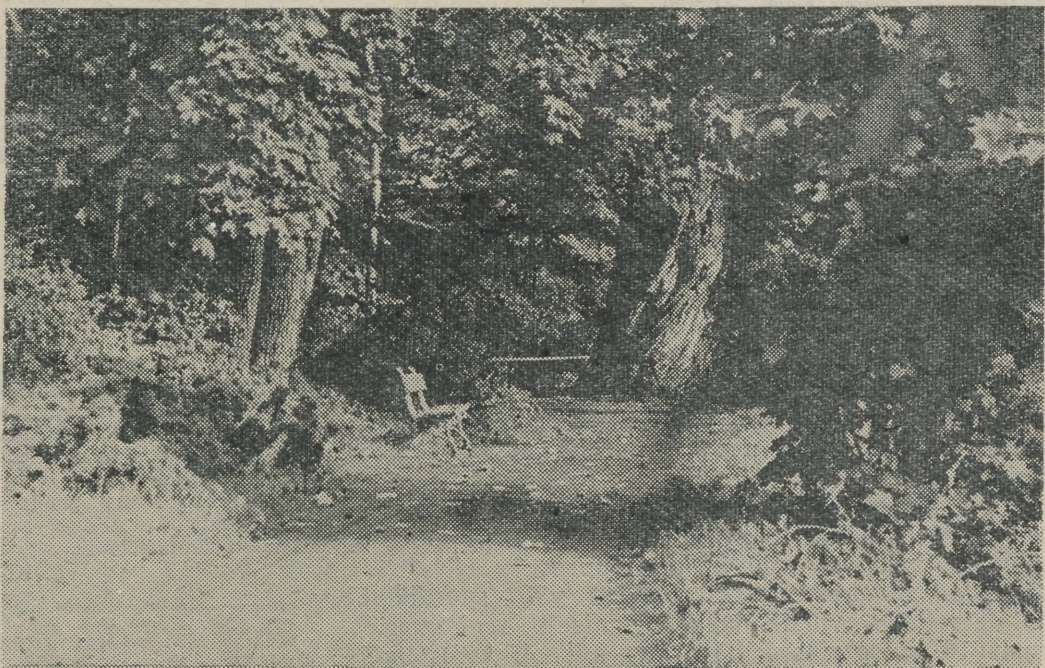
Õigusteaduskonna diplomandid ja farmaatsiaosakonna IV kursus suruvad kätt ja ütlevad:

uurige, kasvatage!

Toimetaja H. PEEP

«Tartu Riiklik Ülikool» («Tartuski gosudarstvennyi universitet»). g. Tartu Estonskoi SSSR. Organ Tartuski gosudarstvennogo universiteta. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 8271. MB 6348.

SÜGIS

UUT TEATMEKIRJANDUST TRÜ TEADUSLIKUS RAAMATUKOGUS

Technik-Wörterbuch. R. Sube. Kernphysik und Kerntechnik. Englisch. Deutsch. Französisch. Russisch. Mit etwa 15000 Fachbegriffen. Berlin 1961. 1606 lk.

Mathematisches Wörterbuch mit Einbeziehung der theoretischen Physik. Bd. 1—2. Berlin 1961. 1055, 960 lk., ill.

Л. Левин. Библиография библиографий произведений К. Маркса, Ф. Энгельса, В. Ленина. Москва 1961. 239 lk.

Москва 1962. Краткая адресно-справочная книга. По состоянию на 1 января 1962 г. Москва 1962. 495 lk.

Справочник педиатра. Ленинград 1961. 415 lk.

Р. С. Чеботарев и Ю. Б. Ратнер. Краткий паразитологический словарь. Минск 1962. 320 lk.

Справочник по растворимости. Том I. Бинарные системы. Кн. 2. Москва-Ленинград 1962. 1960 lk.

История техники. Библиографический указатель 1951—1955. Москва 1962. 391 lk.

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIORGANISAT-
SIOONI, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI-
UHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

REEDEL, 19. OKTOOBRIIL 1962

Nr.
26(531)

XV aastakäik

Esimese kursuse

Suvatsetakse öelda, et üliõpilaseks saamine tähendab suurt murrangut noore inimese elus: keskkoolis töötati järjekindlalt ja pidevalt ning omandati üldhariduslikke teadmisi, kusjuures õpetajad «näm-mutasid» need õpilasele kätte; kõrgemates koolides saab üliõpilane vabaduse iseseisvaks töötamiseks ja oma huviala omandamiseks. Selles on kahtlemata palju tõtt, kuid siiski teatud piirini. Kuidas siis peaks esimese kursuse üliõpilane töötama, nii et tema töö tulemused oleksid kõige paremad?

Kõigepealt tuleb teadlik olla, et ülikooli-töö on raske ja pingerikas ja et «akadeemilist vabadust» ei tule nii mõista, et iga üliõpilane ise otsustab, kas ta loengutest ja praktikumidest osa võtab või mitte ja et obligatoorsest tööst vaba aega võib lasta kaduma minna.

Praktikumide-küsimus ei ole tekitanud lahkarmamusi: praktikumid tuleb käia. Ei saa ju «järele mõelda» omandada seda, mis annab kaemusi. Ka ei ole mõeldav, et praktikumi juhendav õppejõud üksikutega peaks seda kordama, mis tavalisel tööajal on tehtud. Ei oleks vaja olnud seda iseenesest mõistetavat küsimust puudutada, kuid kahjuks on olukord niisugune, et mõned üliõpilased lubavad enesele sel alal niivõrd suuri vabadusi, et on tulnud maksta panna korraldusi, mille kohaselt nende üliõpilaste töö, kes kolm korda praktikumilt puuduvad, jäetakse (võidakse jätta) arvestamata.

Loengute-küsimuse üle on palju vaieldud. Osalt on need vaidlused olnud tühja tuule tallamine, seetõttu, et seda küsimust on alati püütud üldistada. Aga ei ole loenguid üldse, vaid on loengud eri aladel, eri spetsiifikaga, ja seetõttu tuleb loengute-küsimusele läheneda diferentseeritult — kus neid on vaja ja kui palju ja kus mitte. Praktilised kogemused mõnedel aladel on näidanud, et iseseisvalt töötades omandavad üliõpilased aine kindlamalt ja sügavamalt kui loengute kaudu, kuid neil kulub selleks kolm korda rohkem aega. Minu soovitus: loengutelt võtta ainult palju kuiselt võtta saab! Mõtelgem ometi: teie ees on teadlased, on inimesed, kes vastavad teaduseharu põhjalikult tunnevad ja kel on midagi öelda, — vaadake juba seda, kuidas see teadus niisuguse inimese peas välja näeb! Loeng — see on muusika, raamat — partituur. Kas loengul konspekterida? Minu arusaamise järgi on konspekterimine, õigemini «järelekirjutamine» kurjast. Loengul jälgitagu lektori mõttekäiku ja aine loogikat ning demonstratsioone, õpitagu koos lektoriga mõtlema. Tingimata tuleb teha märkusi, kuid väga lühidalt, nii et nende märkuste põhjal oleks hiljem võimalik õpikutes (või kirjanduses) vajalik kätte leida. Paraku tuleb aga «konspekterimist» loengutel seni siiski soovitada, kuni meil vastav korralik õppekirjandus veel puudub. Kui lektor joonistab, siis — joonistada tuleb. Joonistamise abil me rikastume kujutlustega, ja reaalteaduste alal (eeskätt bioloogiliste teaduste alal) tuleb aine omandada kujutluste kaudu!

Kõige raskemaks küsimuseks üliõpilastele (eriti esimese kursuse üliõpilastele) on õppetööst vaba aja kasutamise küsimus. Tõsi küll, seda «küsimust» võib väga lihtsaks teha: on päevased loengud ja praktikumid läbi, siis algab «vabadus», pahatihti mittemidagitegemine. Siin maksab aga range seaduspärasus: mida kergemeelsamalt suhtutakse vabasse ajasse, seda rängemalt annavad selle tulemused end tunda eksamitel. Suur osa vabast ajast on üliõpilastele iseseisvaks

töötamiseks — õppimiseks ja teaduslikuks tööks. Eeskätt õppimiseks. Selleks peaks iga üliõpilane kindlasti planeerima igaks päevaks mõne tunni, ütleksime, kolm tundi. Olukord ei ole siin seega kardinaalselt teistsugune kui keskkoolis. Vahe on selles, et keskkoolis on igal päeval

üliõpilasele

täpne töökvantum ette nähtud, kindlates ainetes, siin on ses suhtes üliõpilasel tõesti vabad käed. Üldiselt aga: semestri jooksul tuleb kavandada õppida kõiki aineid, mida sel semestril käsitletakse. Ei tohi arvata, et õppimine toimub eksamisessioonil. Viimane olgu õppeaine kordamiseks ja teadmiste viimistlemiseks. Ärge tuupigel Teadmisi omandatakse teadlikult ja kujutlusega ning loogilises seoses. Tõsi küll, mõnel alal tuleb ka mälu tugevasti pingutada, aga mis sinna parata. Mõelda saab ikkagi ainult siis, kui on teadmised. Konspekterige — aga lühidalt! Proovige, kas te olete suutelnud iseseisvalt asjaomaseid küsimusi käsitlema! Kasutage võimalust õppejõudude juures konsulteerimiseks! *Carpe diem!*

Põhiline: semestri jooksul tuleb töötada nii, et eelseisval eksamissioonil et tekiks «akadeemilisi võlgnevusi». Võlgnevus tähendab ühtlasi stipendiumi kaotamist. See, võib-olla, ei olegi peamine. Hoopis kurvem on, et iga võlgnevus tähendab järgmise semestri tööaja lühenemist ja lõpuks võidakse sattuda nende nimestikku, keda tuleb edasijõudmatuse pärast ülikoolist eksmatricleerida. Keskkoolis peetakse seda sageli kangelaseks, kes kõige osavamin «viilida» oskab ja kes vähe töötab; ülikoolis juuritakse niisugune mentaliteet armutult välja! Ülikoolilt nõutakse kõrgesti kvalifitseeritud spetsialiste. Aga niisuguseks spetsialistiks võib saada ainult pingsa töö läbi.

Mõned noored üliõpilased on arvamusel, et huviala omandamine ülikoolis tähendab kitsapiirilist spetsialiseerumist. Mõned noored näiteks on omandanud teadmisi ornitoloogia alal ja arvavad siis, et andku ülikool neile ainult ornitoloogiat, muu

neid ei huvita. Üks minu kolleegidest jutustas üliõpilasest, kes olevat ülikooli tulles avaldanud soovi Einsteini teooriat õppida, kõrgem matemaatika teda väga ei huvitavat. Nii sugused näited on muidugi kurioosumid. Aga vää r on arusaam, nagu peaks ülikool andma väga kitsapiirilisi eriteadmisi. Tänapäeval ei ole isoleeritud teadusi, teaduslikud uuringud kanduvad teaduste piirialadele. Igal üliõpilasel tuleb omandada ülikoolis teatud põhiainetes miinimum-kompleksi. Tõsi küll, ega siin kõik ühtemoodi ei meeldi, aga ütlege, kas üldse on niisuguseid tööalasid, kus kõik ühtemoodi ja kangesti meeldib?

Ülikool on teaduslik õppeasutus. See tähendab: üliõpilane peab peale vastava teadusala teadmiste omandama ka oskused ja võimed seda teadusala mingis sektoris edasi viia, teaduslikult töötada, uurida. Esimese kursuse üliõpilastel tuleb selle küsimuse üle tõsiselt järele mõelda. Kõigepealt: tutvuge selle teadusliku tööga, mis vanemate kursuste üliõpilased on teinud või teevad. Kõige parem on seda teha üliõpilaste teaduslikkudes ringides. Kaalutlege, millise sektori töösuund teie huvidele ja võimetele kõige enam vastab ja lülitage pikkamisi vastaval alal teaduslikku töösse. Lähemaid juhendeid saate vastava ala õppejõududelt. Aga veel: mõelge ka, kas see teadusliku uurimise ala, mis teie huvidele näib vastavat, teile ka edaspidises kutsetöös vajalik ja kasulik on. Ma mõlen siin eeskätt tulevase pedagoogi. On küllalt olnud neid õnnetuid olukordi, mil tulevane pedagoog valis endale teadusliku ala, mis temale tema edaspidisel tegevusel mingit praktilist tähtsust ei omanud. Veel enam:

(Järg lk-1 4.)

Kas kõik jääb vanaviisi?

Sageli juhtub nii: mõni probleem kerkib üles, ta ümber keeb ja kobrutab mõne aja, vahtugi ajab üle ääre, siis aga vajub kõik tagasi ja mahub illusasti vanasse potti. Vanameelsed tõmbavad rahunenult hinge. Uuendajad pole nõus, ent valivad, haududes uusi plaane. Skeptikud muigavad: nii oli ja nii jääb.

Kevadine diskussioon marksismi-leninismi õpetamisest kõrgemas koolis lõppes otsusega taotleda ülikoolis uue ühtse marksismi-leninismi teooria kursuse korraldamist (ja selles küsimuses asusid ülikooli õppejõud enamikus uue poolele).

Uus õppeaasta on alanud ja paljudele näib, et midagi ei ole muutunud, et kõik läheb vana rada.

See kõik ei lähe nii kiiresti. Vestluses sm. E.-L. Mikkelisaarega, kes on uut õppeprogrammi taotlema komisjoni esimees, selgus, kui võrd ulatuslikuks kujuneb alustatud töö.

Oktoobrikuus tuleb kokku komisjon, kes jaotab kateedritele ülesandad õppeprogrammi deprospetide koostamiseks. Kui viimased 1. veebruariks saavad läbi arutatud, esitatakse nad Eesti NSV Kõrgema

ja Kesk-erihariduse Komiteele, et taotleda ministriumilt luba alustada 1963/64. õppeaastal uue, ühtse marksismi-leninismi teooria ja praktika kursuse õpetamist.

Ümberkorraldamine ei too kaasa suuri nihkeid mitte ainult distsipliinide õpetamise järjekorras (1) filosoofia algkursus, 2) poliitökonoomia, 3) filosoofia, filosoofilised eriseminarid, 4) NLKP ajaloolised kogemused), vaid ka probleemide asetuses. Eriti puudutab see filosoofiat, kus senise ühtse filosoofilise kursuse kõrval langeb peaarhik filosoofiliste eriseminaridele, kus hakatakse käsitleda erialade filosoofilisi probleeme.

Filosoofiakateedris on juba praegu rida õppejõude, kes on omandanud mõne praktilise teadusega seotud eriala (sm. Loit on näiteks geoloog, sm. Valt füüsik). Praegu oleks aga tarvis õppejõudu, kes tunneks arstiteadust ja ka filosoofiat, et asuda juhendama kõrgema närvi-tegevuse filosoofiliste probleemide eriseminari.

Erialade filosoofiliste probleemide käsitlemine filosoofilistes seminarides tõstab üliõpilaste huvi filosoofia õppimise vastu ja aitab võidel-

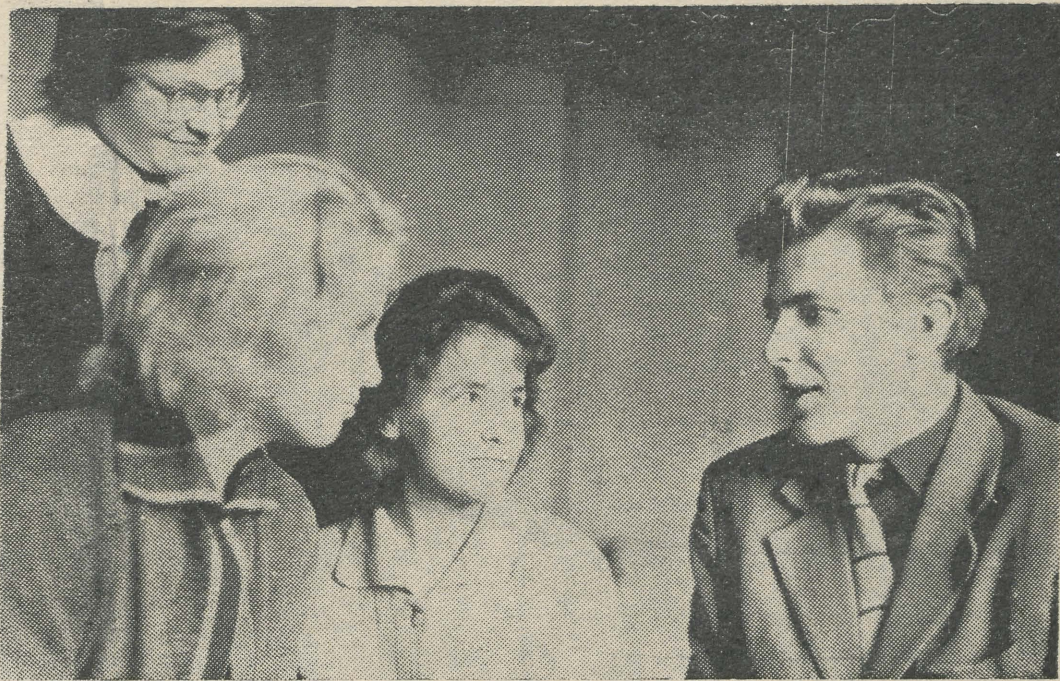
da ajuti esineva mõttelaiskuse vastu, mis väljendub filosoofilise materjali raamatulikus omandamises eksamite sooritamise eel.

Sellist suurt muudatust ei saa teha üsapidäsa, kannal ringi keerutades, vaid järk-järgult. Juba tänavustes programmides on tehtud mõningaid muudatusi. Näiteks ei teostata NLKP ajaloo õpetamist II kursusel enam vana, kongressilise süsteemi alusel, vaid probleemide järgi, nagu NSVL industrialiseerimine, NLKP kogemused põllumajanduse kollektiviseerimisel jne. Üldaiminud probleemide käsitletakse seminaridel tervikuna, mitte aga killustatult ühest kongressist teiseni. Selline meetod annab parema ülevaate NLKP tegevusest mingi suure probleemi lahendamisel.

Uue õppeprogrammi koostamine ei saa toimuda üleöö, üsapidäsa, sest seda ei tehta mitte ühekordseks katseks, vaid pikemaajaliseks rakendamiseks tulevikus, vastavalt nõuab ka ettevalmistustöö rohkem aega.

Kindel on aga, et tööle on käed juba külge pandud, asi liigub ning võib loota, et seekord ei jää kõik vanaviisi.

A. PABUT

Enne kooliukse avamist

15. ja 16. oktoobril toimus TRU klubis pioneeritöö seminar, millest võtsid osa pedagoogilise kallakuga osakondade II kursused. Pöördusime mõne küsimusega Marja Ivaski poole, kelle õlgadel oli kogu organiseerimisraskus.

Milline oli seminari eesmärk?

«Palju on pahandatud praktilikal olevate üliõpilastega, ei nad ei oska oma klassis pioneeritööd organiseerida. Sellepärast otsustati, et telse kursuse üliõpilased hakkavad töötama rühmajuhtidena Tartu koolides, III kursusel aga on nad erialaringide juures juhendajateks.

TRÜ PARTEIKOMITEES

TRÜ parteikomitee jaotas oma koosolekul ülesanded uue komitee liikmete vahel.

Moodustati neli põhilist sektorit: ideoloogilise, teadusliku, õppekasvatuse- ja šeflustöö sektor, samuti valiti komitee liige kehakultuuritöö alale.

IDEOLOOGILISE TÖÖ SEKTOR: A. Kõõna (sektori juhataja), J. Jakobson (poliitringid), M. Makarov (filosoofilised seminarid), H. Palamets (loenguline töö).

ÕPPE-KASVATUSTÖÖ SEKTOR: K. Püss (sektori juhataja), E. Jürimäe, H. Kurm, V. Ruttas.

TEADUSLIKU TÖÖ SEKTOR: L. Päl (sektori juhataja), F. Klement, K.-S. Rebane, A. Rõõmusoks, A. Talvik.

ŠEFLUSTÖÖ SEKTOR: H. Liivik ja E. Russak.

SPORDITÖÖ eest vastutab J. Unger.

Uudeks kujuneb parteikomitee sektorite töös käesoleval õppeaastal see, et tähtsamaid probleeme arutatakse koos komsomolikomitee ja ametiühingukomitee vastavate liikmetega.

Siis on neljandaks kursuseks osa oskusi juba olemas.

Järjekordse seminari ülesandeks oligi anda üliõpilastele teadmisi pioneeritööst.

Kuidas oli töö organiseeritud?

«Toimus kümme-kond loengut. TRÜ pedagoogikakateedri õppejõud sm. K. INDRE rääkis pioneeritöö sisustamisest, pioneerikoonduse metoodikast ja rühma-juhi ülesannetest. Sm. T. LUKK käsitles pioneeriorganisatsiooni struktuuri, sümbolika, atribuutika ja dokumentatsiooni seotud küsimusi. Ta vestles ka pioneeristmetest ja instruktorite ettevalmistamisest.

Palju eelust tekitas ühismängude ja tantsude õppimine, mille viis läbi Tartu Pioneeride Maja meetodik sm. E. POLISINSKAJA.

Tallinna Pioneeride Paleest oli kohale sõitnud õppealajuhataja sm. TAKIS. Tema kõneles uutest vormidest pioneeritööst, selgitas, mida tähendavad rühmad elukoha järgi, pioneeritegevuse piirkonnad jne.

Sm. H. JOHANSSON andis praktilisi näpunäiteid rühma- ja malevapäevikute kohta.

Sooja aplausi osaliseks sai sm. KURM, kes pidas huvitava loengu pedagoogi kutse-etiikast.

«Kes hakkab üliõpilasi-rühmajuhte juhendama?»

«Kontrolli töö üle hakkab teostama ülikooli komsomolikomitee pedagoogilise ettevalmistuse komisjon ja üldse kogu komsomolikomitee.

Põhiline abistamine jääb koolide vanempioneerijuhide ja klassi/uhatajate ülesandeks. Ei lähe ju üliõpilased kooli mitte ainult õpetama, vaid eeskätt ise õppima. Ka ELKNU Tartu Linna-komitee ja Tartu Pioneeride Maja ulatavad oma abistava käe.

Teatavasti on sel aastal muutusi pioneeritööle suunamisel. Millised need on?

«Möödunud aastal oli võimalik valida peaaegu ainult rühma-juhi ala, tänavu läheb osa pioneeride maja juures asuva rahvaste sõpruse klubi juurde, samuti majavalitsustesse ja ELKNU Tartu Linna-komitee juurde nn. koolikomisjoni.

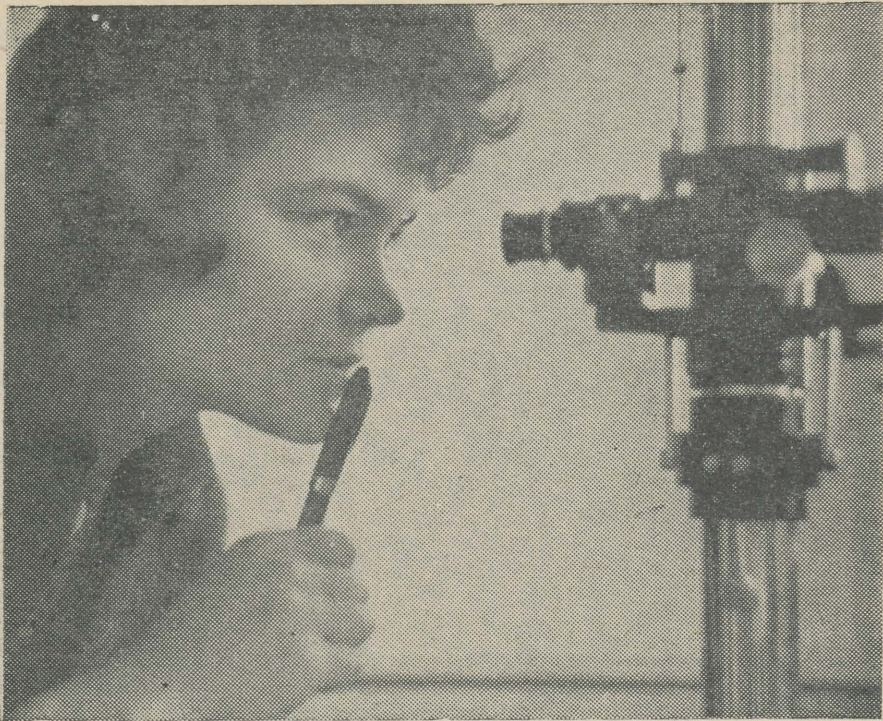
Ja lõpuks: ülikooli komsomolikomitee loodab, et seminar äratas mõtteid ja huvi pioneeritöö vastu.

Muidugi polnud võimalik kahe päeva jooksul haarata kõiki küsimusi, aga kas selleks seminaris korras ongi vajadust? On ju kättesaadaval nii palju kirjandust, millega üliõpilastel endil niikuinii enne tööleasumist tuleb tutvuda.

Fotoil ülal: Tõnu Mändveer on varemgi pioneerilaagris töötanud. Sel-lepärast tal oligi, millest teistele jutustada.

ASPIRANDID!

Homme kell 13 toimub peahoone 3. auditooriumis koosolek uutele aspirantidele, millest palutakse aga osa võtma ka II ja III aasta aspirante ning k. o. aasta aspirantuuri lõpetajaid.

PRAKTIKUMIS.

I kursuse kommunistlik noor Valentina Stadihhina õpib füüsikat. Ülikooliellu on juba sisse elatud. Paljud, mis esimesel päeval oli uudne ja ebatavaline, on nüüd saanud igapäevaseks. See tähendab aga — armsaks ja südame lähedaseks.

Vaev pole maha visatud

Hiljuti, pärast tööpäeva lõppu tuli kokku TRÜ eksperimentaal- ja õppetöökoja teenistujate pere. Et toimus midagi oodatut, seda tõendas sajaprotsendiline osavõtt ja elav huv. Selgituse saamiseks tuli pöörduda töökoja juhataja sm. Muuga poole.

Mis üritus see oli? Selgus, et tegemist on traditsiooniga, kuigi tükiks ajaks varjusurma suikunuga. Tavaliselt korraldati teenis-

tujale kaks korda kuus lektooriume mitmesugustel teemadel. Miks mitte jätkata? Mõte ei jäänud mõtteks. Kus on asjast huvitatuid, on alati aitajaid. Sm. H. Palamets võttis koos sm. Muuga algatatud mõtte südameasjaks. Ta lubas muretseda lektoreid, andis tutvumiseks soovitatavate loengute nimekirja ning korraldas ise esimese lektooriumi, seekord teemal «Tartu ajalugu».

Et aeg ja vaev polnud asjatult maha visatud, seda tõendasid loengule järgnenud elav arutelu ja küsimused. Samuti mõtted, plaanid ja soovid, milline peaks olema järgmine selline üritus.

Ja perspektiivid? Lektooriumid hakkavad toimuma regulaarselt neljapäeviti iga kahe nädala tagant. Järgmine kord kuulatakse loengut rahvusvahelisest olukorrast. I. SOO

TIHEDAS KOOSTOOS

Uutest töövormidest tuleks märkida mitmete erineva spetsiaalsusega ringide ühiste arutelu-diskussioonide korraldamist. Need hakkavad levima kogu ülikooli ulatuses. Näiteks toimus koosolek teemal «Füüsika ja meditsiin», millest võtsid osa nii füüsikud kui meedikud. Suvel oli üheks suuremaks ürituseks kompleksne üliõpilasekspeditioon Tausi saarele. Sellest võtsid osa Bioloogia-Geograafiateaduskonna ringide üliõpilased. Eesmärgiks oli saare taimestikku, mullestatiku ja loomastiku kaardistamine. Väga huvitavaks ja tulemustrohkeks kujunes üliõpilaste ekspeditioon Kasahhi NSV-sse dots. A. Trassi juhendamisel.

SAAB PAREMINI

Organisatsiooniliselt on TRÜ ÜTÜ tugevnenud. Sellele aitas kaasa ÜTÜ ruumi muretsemine, kuhu on koondataud ülikooli ja teaduskondade ÜTÜ nõukogude tegevus. Alustati ka kartoteegi loomist, kus peetakse individuaalset arvestust iga ÜTÜ liikme töö ja tegevuse kohta. Teostatud suuremad tööd kantakse õppejõu-juhendaja poolt õpinguraamatusse. Esmakordselt organiseeriti ÜTÜ puhkeõhtu TRÜ klubis.

Vähe on saavutatud üliõpilastööde publitseerimise osas. Möödunud aastal ei ilmunud ühtegi üliõpilastööde kogumikku. Selles suhtes on oodata olukorra paranemist, sest praegu on antud kahe kogumiku materjalid rotaprindile trükkimisele. Koostamisel on veel mitu kogumikku.

Suureks puuduseks TRÜ ÜTÜ nõukogu töös on olnud vähene propaganda. Kasutati liiga vähe ajalehte «Tartu Riiklik Ülikool» tegevuse tutvustamiseks. Kuid tõelise, loova huvi kasvatamine oma ala vastu eriala ringides on ÜTÜ panuseks üliõpilaste kommunistlikus kasvatases. Ka teaduste populariseerimisest võeti möödunud aastal nõrgalt osa. Ülikooli lektorite grupi raames populaarteaduslike loengutega esinenud üliõpilaste arv ületas napilt 30. Side komsomoliorganisatsiooniga oleks pidanud olema tugevam. Seda mõlemapoolselt. Ainult kord, just enne ülikooli komsomoliorganisatsiooni konverentsi, organiseeris TRÜ komsomoliteet ühise pleenumi ÜTÜ tööga seotud küsimuste arutamiseks.

Mõne päeva eest algas üliõpilaste II vabariiklik konkurss. Ees sellesab uus üliõpilane konkurss. Planeeritakse järjekordset TRÜ ÜTÜ 18. teaduslikku konverentsi, osavõtte teiste õppeasutuste konverentsidest jne. Need üritused kujunevad edukaks ainult siis, kui nende lahendamiseks võtavad osa aktiivselt kõik ÜTÜ liikmed. Sellele ongi suunatud TRÜ ÜTÜ nõukogu püüdlused.

H. SILLASTU,
TRÜ ÜTÜ nõukogu esimees

Näitustel

13. oktoobril olid Tallinnas meie kunstkabineti üliõpilased. Hommikupoolikul tutvuti Kunstiinstituudis graafika valmistamisega kõrg- ja madaltrükitehnikas, metallhistööde ja skulptuuri valmistamise etappidega.

Kunstihoones oli avatud Kunstiinstituudi üliõpilaste tööde näitus. Huvitavad olid plakatid, nahkehistöödest suur ENSV kaart, eskiisid valgustuskehade, klaas- ja metall-ehistööde, maketid tuleviku Tallinna rajoonidest (Balti jaam, Mustamäe elamurajoon) valmistatud projektide järgi jm.

Külalasti H. Bidstrupi tööde näitust Kadriorus.

E. LAIDO

Σ-klubis Kust pärinevad polüneeslased?

Kuulsad kiviehitised Titicaca kaldal on püstitatud valgete habemike poolt, kes olid kõrget kasvu. Neil olid suured kõrvad ja seljas avarad võõratud rõivad. Neid juhatas Tiki. Ta tegi kivist inimesi, kes pidid saama valitsejaks. Lõpuks ta lahkus ja siirdus rannikule. Nii kinnitavad võimsate inkade väetid järeleulijad.

Tiki oli esimene inimene. Tema auks tehakse Marquesas-saartel kivikujusid. Tiki tegi liivast kuju ja see elustus. Tiki on midagi inimlikku, mis sai jumaluseks. Lihavõtte-saare kivikujud ehitati pikk-kõrva-de poolt. Esimesed inimesed olid valged. Nii kinnitavad vaprad meresõitjad-polüneeslased.

Kas need legendid on pärit ühi-

sest tüvest või lihtsalt kokkusattuvus? Thor Heyerdahl arvas esimest ja sõitis parvel üle Vaikse ookeani. Uiracocha ja urukehra — need tähendavad valget inimest, üks ket-sua, teine polüneesia keeles.

Täna, 19. oktoobril kell 20 toimub TRÜ kohviklubi piljardisaalis klubis koosolek. Tutvustatakse põhjalikumalt «Kon-Tiki» ja «Aku-Aku» autori Thor Heyerdahli teooriat polüneeslaste päritolu kohta.

Samas plaanide tegemine algavaks aastaks. Oodatakse vanu ja uusi entusiaste säravate ideede, värske ettepanekute, võitva innuga.

Klubi juhatus

TÖÖMEHE südametunnistus

Tahan kirjutada mehest, kes elab Vane-muise tänava õppehoones, lihtsast mehest, kelle tööd ei suuda mahutada ko kõige suurem hoone.

40 aastat on Reio Marka töötanud TRÜ majandusosakonnas laudsepana. Ta parandab veevärki, klaasib aknaid, teeb madri- ja elektrikutöid. Tal on töömehe süda ja kuldseid käed.

Juhtub, et märgatakse küll puudusi, kuid lüüakse käega: «Mis see minu asi on!» Reio Marka südametunnistus ei luba kunagi käega lüüa. «Küll ma saan ise korda!» Vaid seda lauset on harjutud temalt kuulma.

Haigestus Vane-muise tänava õppehoone komandant I. Üts. Ei kaheldud kordagi, kelle poole tuleb nüüd pöörduda. Üliõpilased, õppejõud, teenistujad tulevad sm. Marka juurde ja alati aitab Reio Marka neid jõu või nõuga.

Sügisel on ilmad tujukad. Kord on sinine taevaskäik päikese päralt, samas aga talutab tuul tänavatel tõrksat külmataati. Eeskirjad ei näe veel ette hoonete kütmist, küitjaid pole.

«Külm on! Prrr-rrrr!»

Veidi aja pärast on Reio Marka majandusosakonnas.

«Külm on. Kas kütta saab?»

«Aga küitjad...?»

«Küll ma isel!»

Talvel töötab sm. Marka küitjana. Töö pole kerge. Kes on ehitustel labidat liigutanud, see ehk teab, mida tähendab loopida ahju raskeid sõekamakaid.

Juhtub, et noored küitjad korraldasid töö ajal joomingu. Reio Markal tuli pärast oma tööaega töötada kaks vahetust järjest. «Ei või ometi maja kütmata jätta,» lausus ta ise.

Reio Marka on aaga pensioni välja teeninud, ent vana töömees ei saa elada ilma tööta. Ta käed pole harjunud olemasolevate, süda hooleta. Ta palk on mitu korda väiksem nende omast, kes töötavad tähtsate alustel, üle tööaja tehtud tundide eest juurde ei maksta. Kuid kas saab maksta töömehe südametunnistuse eest, tema hooletas armastuse eest? Ei. Ainukeks tasuks on teadmine, et neid käsi ja seda südant on meile veel väga vaja.

I. MADISSOO

TRÜ ÜTÜ aruande- ja valimiskoosolek toimub 23. X peahoone auditooriumis nr. 3 algusega kell 18

PÄEVAKORD:

1. Kokkuvõtteid TRÜ ÜTÜ tööst. H. Sillastu.
2. Teadusliku töö mõningane analüüs. E. Vääri.
3. Ringide tööst. E. Kukk

Läbirääkimised ja valimised.

TRÜ ÜTÜ nõukogu

Viimastel aastatel on üliõpilaste teaduslikule tööle hakatud õigustatult pöörama üha suuremat tähelepanu. Sellest annab tunnistust ÜTÜ üleliidulise ja vabariikliku nõukogu tegevus, ÜTÜ nõukogude esimeeste kuulamise õigus ülikooli teaduskonnas. Õpetatud Nõukogu koosseisu, üleliidulise ja vabariikliku üliõpilastööde konkursid jt. Tulemuseks on olnud kõrgemate õppeasutuste ÜTÜ-de osatähtsuse tunduv tõus üliõpilaste õppe-teaduslikus ja kasvatus-töös. Seda ka Tartu Riiklikus Ülikoolis, kus ÜTÜ ridadesse kuulub 1462 üliõpilast.

KUS HASTI, KUS KEHVASTI

Kõigi 62 teadusliku ringi tööst on põhiliselt haaratud olnud stationsaarsed üliõpilased. Mõnes teaduskonnas (Ajaloos-Keelteaduskond, Majandusteaduskond) võtavad ringide tööst osa ka üksikud mitte-stationsaarsed üliõpilased. Rõhuv enamik ringe on elujõulised ja tugevad kollektiivid (näiteks ajalooring Ajaloos-Keelteaduskonnas; zooloogia-, botaanikaring Bioloogia-Geograafiateaduskonnas jt.). Endisest tagasihoidlikust on näidanud Õigusteaduskonna ÜTÜ ringid. Esineti vaid 6 ettekandega Balti vabariikide ja Valgevene NSV I humanitaaralase konverentsil. Auhinnatöid ei esitatud Õigusteaduskonnast sel aastal ühtegi. Endiselt pole aluspõhja alla saanud filosoofia, aga ka NLKP ajaloo ring. Ometi on just nende distsipliinide osatähtsus üliõpilaste ettevalmistamisel tõusnud. Töö ringis tõstaks veelgi suuremat huvi vastavate ainete vastu. Vahemärkusena olgu öeldud, et näiteks Tallinna Poliitilises Instituudis on NLKP ajaloo ring üks tugevamaid. Nii et eeskujul pole vaja kaugelt otsida. Tuleb aga märkida energilist tööd kevadel reorganiseeritud poliitilise ökonomia ringis. Seda eeskätt tänu heale suunamisele ringi juhendaja poolt.

Ringide töö temaatika on tugevalt seotud kateedrite teadusliku töö probleemidega (Arstiteaduskond jt.). Sellega on saavutatud kompleksis uurimistööd ning suurem kontsentreeritus temaatikas. Ringide tööst annavad ülevaate ettekan-ded teaduslikel konverentsidel ning esitatud auhinnatöid. Möödunud õppeaastal korraldati TRÜ-s kaks suuremat üliõpilaste konverentsi. Nendeks olid Balti vabariikide ja Valgevene NSV I humanitaaralase konverents 2.—4. aprillil ja TRÜ ÜTÜ 17. üliõpilaste teaduslik konverents 17.—19. aprillil. Humanitaaralase konverentsil esitati 60 ettekannet, neist 30 küllalistelt. Viimaseid oli 12 kõrgemast õppeasutusest. Üldse võttis konverentsi tööst osa 903 üliõpilast. TRÜ 17. konverentsil esitati 158 ettekannet. Ettekanded olid sealhulgas kõigilt 20 küllalistelt. Esindatud oli isegi Tadžiki NSV 3 osavõtja näol. Üldse võttis konverentsist osa 1236 üliõpilast.

ÜLIÕPILASTÖÖD JA AUHINNAD

Ülikoolisisesele üliõpilastööde konkursile esitati kevadel 53 tööd. Neist I auhinna said 32 tööd, II — 16 ja III — 5 tööd. Kõige enam töid oli esitatud Arstiteaduskonnast (19), järgnes Ajaloos-Keelteaduskond (16) jt. Rõõmustas asjaolu, et töid oli esitatud ka mittestationsaarselt üli-

õpilastelt (Ajaloos-Keelteaduskond), et paljudes töödes lahendati praktilisi probleeme. Näiteks lubati ühe auhinnatud töö (A. Kirti «Raamatu-kaubanduse Valitsuse käibekulude analüüs ja nende alandamise võimalus») tulemusi rakendada praktikasse juba käesoleval aastal. Meeldis ka see, et poliitilise ökonomia ring esitas konkursile ühe võistlustöö.

Möödunud õppeaastal toimus vabariiklik üliõpilastööde I konkurss, kuhu saadeti 39 tööd (1960/61. õppeaasta ülikoolisisese konkursi

TOIMUNUST ja TOIMUVAST ÜTÜ-s

paremad tööd). Neist premeeriti I auhinnaga 4 tööd, — II 8 ja III auhinnaga 13 tööd. 14 tööd autoreid tõsteti esile. 1961/62. õppeaastal toimus ka üleliiduline üliõpilastööde konkurss, millele esitati 1255 tööd paljudelt aladelt. Meie ülikoolist suunati sinna 3 tööd.

Medaliga «Parima üliõpilase teadusliku töö eest» auhinnati 115 üliõpilast — 50 parima töö autorit. NSVL Kõrgema ja Keskerihariduse Ministeeriumi aukirjaga autasustati 452 üliõpilast. 60 professorit, õppejõudu ja teaduslikku töötajat autasustati samuti aukirjaga, nimelt medaliga autasustatud tööd juhendamise eest. Kõiki TRÜ-st esitatud tööd autoreid (E. Gabovitš Matematika-Füüsikateaduskonnast, A. Kiri Õigusteaduskonnast ja K. Mitt, Ö. Niinepuu ning L. Tamm Arstiteaduskonnast) autasustati aukirjaga.

KOKKUTULEKUID MEIL JA MUJAL

Rohkelt võeti 1961/62. õppeaastal osa mitmesugustest teaduslikest üliõpilaskonverentsidest väljaspool TRÜ-d. Näiteks viibisid meie esindajad konverentsidel Vilniuses, Riias, Leningradis, kaugel Tbilisis ja mujal. Möödunud kevadel loodi tihedamad sidemed ka Moskva Riikliku Ülikooliga. Traditsiooniks on kujunemas teaduslikud konverentsid Balti vabariikide ja Valgevene NSV üliõpilaste vahel. Näiteks lisaks Tartus toimunud humanitaaralase konverentsile võeti arvukalt osa tehniliste teadusala-de konverentsist Minskis ning üliõpilaste-meedikute konverentsist Riias. Käesoleva kuu 17.—20. toimub järjekordne meedikute konverents Vilniuses. Arstiteaduskonna üliõpilastelt on planeeritud sellele konverentsile 14 ettekannet. Muuseas olgu öeldud, et ÜTÜ üleliiduline nõukogu seadis selliste konverentside läbiviimist teistele eeskujuks.

Esinemise võimalusi ÜTÜ raames väljaspool vabariiki pole kasutatud maksimaalselt. Teaduskondade nõukogudel tuleb julgemini taotleda paremate tööde autorite suunamist esinemiseks teistesse liidu-vabariikidesse. Koos tehtud töö laiemat tutvustamisega tutvustame laiemalt ka oma ülikooli, tema ÜTÜ-d.

Lõpetaja

Sel suvel saatis Tartu Riiklik Ülikool ellu järjekordse lennu oma kasvandikke. Kui palju käepigistusi, häid soove, lilli, rõõmu, ent ka veidi nukurust. Mitte kõik need, kes 5–6 aastat tagasi tõid oma avaldused ülikooli vastuvõtukomisjonile ja jõudsid möödunud sügisel oma õpinguraamatus viimastele, otsustavatele lehekülgedele, ei saanud nüüd vastu võtta lähetust ellu.

Kui võtta teaduskonniti, siis tänavu suvel ei lõpetanud Ajaloo-Keeleteaduskonnas 17 üliõpilast saja ühest (tõsi, 8 neist haiguse tõttu), Arstiteaduskonnas 16 kaheksa üheteistkümnest, endises Matemaatika-Loodusteaduskonnas 8 üheksakümne neljast üliõpilasest-diplomandist, kehakultuuriosakonnas 3 kahekümnest, kokku 41 üliõpilast.

Need arvud panevad mõtlema. Üliõpilane on 5 või 6 aastat ülikoolis käinud ja siis ei suuda enam lõpuspurdile vastu panna — ei suuda kas rahuldavalt riigieksamid sooritada või ei ole võimaline korralikult diplomitööd kaitsma.

Mispärast? Kuulame erinevaid arvamusi.

Ajaloo-Keeleteaduskonna dekaan K. Siilivask ja Arstiteaduskonna dekaan A. Linkberg arvasid, et süüdi on nõrk, ebaühtlane kontingent, mis igal sügisel vastuvõtukomitee kaudu ülikooli jõuab. Tõsi ta ju on. Võtame kasvõi tänavuste vastuvõtukomitee käigu: inglise filoloogia erialale, keemiaosakonda, rääkimata veel Arstiteaduskonnast — neli kandidaati ühele kohale, aga selle kõrval füüsikaosakonna pedagoogilises harus tuli välja kuulutada täiendav vastuvõtt. Kui esimesel

juhul võistluseksamite käigus selekteeriti välja parimad, siis teisel juhul ülikooli osa paremate väljalükkel taandus miinimumile. Sellisel juhul muidugi on vastuvõetute kontingent oma kvaliteedilt väga ebaühtlane.

Astume veel sammu edasi. Õppimine keskkoolis ja ülikoolis on kaks printsiibi küllaltki erinevat nähtust. Ülikoolis langeb peardõhk iseseisvale tööle, loengute ärakuulamisest ei piisa kaugelgi. Selleks aga, et iseseisvalt hästi õppida, et otsida ja leida alati midagi uut, et tunda rahuldust oma tööst, peab üliõpilases olema sisemist tuld, mis teda edasi viib, peab olema sügavat armastust oma eriala vastu. Teisiti ei ole see mõeldavgi.

Aga ometi — kui seda huvi ei ole? Kui üliõpilane äkki otseselt ärkab, ja leiab, et tal pole enam kutsumust — mis siis? On kaks võimalust. Kui ta on aus, siis palub ta viisakalt end eksmatrükuleerida. Või siis teine võimalus — lasta end pärihoovusest kaasa viia. Ja siin, nagu arvab sm. V. Haamer, ongi üks kurja juur.

Et see asi selgem oleks, laskem kõnelda arvudel: 1961/62. õppeaastal jäi meie ülikoolis kursust kordama 90 üliõpilast, kusjuures kursuste järgi näeks pilt välja selline: esimesel kursusel 15, teisel 22, kolmandal 28, neljandal 14, viiel 9 ja kuuendal 4 üliõpilast.

Kas need arvud ei ole meile ärevaks signaali? Kas nad ei hoiata meid mitteloopetamise põhjuste otsimise eest riigieksamite tegemisele? Kas nad ei viita hoopis varasematele lünkadele noorte spetsialistide ettevalmistamises?

Ütleme, et üliõpilane kukkus riigieksamil läbi.

Ta väidab, et oli eelmisel õöl liiga kaua üleval olnud. Muidugi pole see mingi põhjus. Riigieksamite programm on väga laialdane ja on võimatu kõike seda omandada eksamite-eelsel lühikesel perioodil, kui aastate jook-sul on teadmisesse jäänud suured lüngad. Ja siin võib etteheiteid teha ka õppejõududele, kes küllal-

te riigieksamite eel krah-hini.

Seda, kas üliõpilane suudab ülikoolitööga sammu pidada või mitte, peaks ta ise kõige enne taipama. Kui mitte, siis on tarvis, et õppejõud võtaksid initsiatiivi enda kätte, selgitaksid eksami-te ja praktiliste tööde käi-gus tegeliku olukorra täielikult välja, nõuaksid

ja diplom

dase nõudlikkusega on suhtunud eksameis-se ja kursusetöösse.

Kuid tulgem jälle tagasi. Ebaühtlane kontingent, vähene iseseisva töö oskus või koguni selle puudumine, seegime leigus — põhjusi, mis tingivad rea üliõpilaste väljalange-mise vanematelt kursus-telt, on palju. Siia lisandub aga veel üks kompon-ent, mis saab määravaks.

Kui üliõpilaskandidaat tuleb ülikooli, siis toob ta endaga kaasa teatud teadmiste pagasi. Mõnel on see madalam, mõnel kõrgem. Vastuvõtuksa-meil me seda ammenda-valt kindlaks teha ei saa, see on juba eksamite spetsiifika-st, kusjuures kaugelgi pole välditav ka teatav juhuslikkus. Lõpuks pole täit ettekujutust ka noore töötamisvõime-test, järjekindlusest.

Määravaks osutubki te-gelikult edasilükkumise kiir-rus, see, kui palju ja kui efektiivselt suudab uus üliõpilane tõsta oma tead-miste taset, kas ta suudab sammu pidada program-miliste nõuetega ja täita need lüngad, mis tema senises ettevalmistuses ilmnevad. Kui me juba vastuvõtukasemeil võime märkida teatavat ebakõla programmiliste nõuete ja faktiliste teadmiste ning oskuste vahel, siis paha-tihti see erinevus aastate-ga koguni suureneb ja viib lõpuks, vastutusriikas-

lünkade peatset ja otsus-tavat likvideerimist, vas-tasel korral aga loobuksid «venitamise» ja «hinna-alanduse» praktikast.

Arstiteaduskonna üli-õpilastel on pärast teist aastat aruanne eksamiko-misjoni ees teoreetilistes ainetes, et saada siis juba kliinilisele tööle. Kes neid eksameid läbi ei tee, peab ülikoolist lahkuma. Igal aastal on läbikukkujate protsent küllalt suur ol-nud, kuid nagu arvab de-kaan sm. Linkberg, peaks see sõel veelgi tihedam olema. Kas ei tuleks ka teistel teaduskondadel mõelda sellele, et ilmselt nõrga edasijõudmisega inimesed selekteeritakse välja juba noorematel kursustel?

Kitsaskohtadest oli jut-tu, kuid neid on rohkem-gi. Põhiline on nende üle-tamises aga üliõpilaste eneste vastutustunne ja töötahe, oma kohustuste mõistmine inimestena, kel-le meie riik ja rahvas on loonud võimaluse saa-da kõrgelt kvalifitseeri-tud spetsialistideks. Sel-lest, kes valesti valis elu-kutse ja läheb ülikoolist läbi üle kändude ja kivi-de, vaevalt õiget spetsia-listi saab. Tõsi, elu ei jää seepärast seisma. Möödu-nud õppeaastal oli meie ülikoolis 3039 üliõpilast ja ma olen kindel, et val-dav enamik neist armastab oma tööd. Eesmärgiks oleks aga, et saaksime sama väita meie pere kõi-gi liikmete kohta.

I. PAAT

SINU SELTSIMEHI

«Ta on tore poiss,» ütleb igaüks kursusekaaslastest.
«Ta on andekas,» kõneldakse kirjandusringkondades.
«Tali ilmub peagi esikkogu,» teab lausuda luulesõber.
«Talle võib usaldada individuaalplaani,» kinnitati eesti kirjanduse kateedris.
«Ta ajab kohtumisõhtu asjad joonde,» ollakse kindel Tartu Noorte Autorite Koondises.
«Ta tõlgib ära,» räägiti «Edasi» toimetuses.
«See on ju Paul-Erik Rummo,» tundsiti kindlasti ära ühe oma üli-koolikaaslast.

Mäni sõna „Keelest ja Kirjandusest“

Varsti on möödunud viis aastat sellest, kui hakkas ilmuma ajakiri «Keel ja Kirjandus». Varem puudus meil koht, kus kirjanduse, rahva-luule ja keele alal töötajad oleksid saanud ulatuslikult astuda lugejate ette aktuaalsete põhimõtetlike küsimustega ja uute avastuste või ajaloolist probleemidega. Ajakirjas on võtnud sõna meie keele ja kirjan-duse suurmeisterid eesotsas akadeemik J. V. Veski ja Fr. Tuglasega. Ajakirjale on olnud kaastöölisteks eriti arvukalt meie noored uurijad, kellest enamik on Tartu Riikliku Ülikooli kasvandikke. Noored on olnud need, kes on andnud «Keelele ja Kirjandusele» värsket, tuleviku suunduva iseloomu. Ajaki-ri on olnud tähtsaks, sageli esimeseks triibüüniks, kus noored andekad kirjanduslõulased ja keele-teadlased, nagu V. Hallap, A. Kaalep, G. Liiv, E. Nirk, H. Puhvel, H. Rätsep, H. Siimisker ja väga paljud teised on pidevalt toonud lugejate

lauale palju uusi mõtteid, mis oleksid muidu jäänud vaid üksikute vä-hest teada, kui need poleks ilmu-nud just selle ajakirja veergudel.

«Keel ja Kirjandus» on kirjastus-likult kulukas ajakiri. Suur on riik-lik toetus, mis antakse tema korra-päraseks avaldamiseks. On vajalik, et ajakirja enesetasuvuski tõuseks tema jätkuva ilmumise tagamiseks sel ja järgnevatel aastail. Selleks on tarvis tunduvalt tõsta ajakirja tel-lijate arvu. Ajakirjade ilmumise va-jadust otsustatakse tellijate, mitte üksiknumbrite ostjate järgi. Nagu osutab asjaomane statistika, on seni meie ülikooli õppejõudude ja üli-õpilaste hulgas «Keele ja Kirjandu-se» tellijate arv võimalusest palju väiksem. On aga otse välditamatu, et just TRÜ kollektiiv oleks esiko-hal «Keele ja Kirjanduse» tellijate hulgas, sest meie õppe- ja uurimis-töö seisukohalt on selle ajakirja ole-masolu garanteerimine eriliselt olu-line.

P. ARISTE

Rõõm ja mure kaksikvennad

Kolisime uude ühis-elamusse entusiasmiga. Vapralt vinnati rasked ja täistuubitud kohvrid kasvõi viiendale korru-sele. Ja mis sellest, et aken on nii kõrgel, peaaegu katuse räästa all, ja et tuulepoiss äh-vardab aknalaualt kaenlasse võtta — klaasid saavad puhtaks hõõrutud!

Inimene kohaneb, harjub sellega, mida talle pakutakse. Hea tundub loomulikuna. Sisse elades tulevad

aga päevavalgele ka ebameeldivused, mida tunnend ja tajud oma-enele nahaga. Vaimus-tus kipub hajuma: on tube, kus juba mitmen-dat päeva on radiaato-rid jääkülmad. Naabri-te kraanist ei tule vett. Mõnigi nn. üldkasuta-tav koht on kõlbmatu. Keegi kurdab, et kon-taktis pole voolu, sei-nakappides puuduvad riulid, raamatuid pole kuhugi panna...

Oma muredega lipa-takse komandandi juur-

de. Komandant piinab telefoni, pahandab montaažimeestega, kes hoiavad millegipärast uuest majast eemale, kutsub kohale insene-rid, kirjutab üles kõik-võimalikke telefoni-numbreid.

Püüame olla optimis-tid ja loota, et vead ja puudused on peatselt kõrvaldatud. Mida kiiremini, seda tänuulik-mad on tudengid, seda rõõmsamate nägudega liiguvad nad oma uues ja moodsas kodus.

E. OJAND

Kulutama SULEGA

Võtsin raamatult väsinud sil-mad ja lükkasin akna lahti. Suur ZIL sõitis õue. Ta pööras ettevaatlikult väravast sisse, tegi avara kaare ja taganes uue maja ette. ZIL-il oli veokasti kraamikoorem — kapp, toolid, mingisugused padjad, Tugitoolis istus mees ja hoidis suurt peeg-lit süles. Kui au.o pea.us. ronis kabiinist välja kirjus rätis naine.

Nii olid need siis vastasmaja esimesed elanikud. Nad hakkasid oma asju sisse tassima. Tükk tööd oli suure kapiga.

L. MINDLINI foto

„PEREKONNALEHED“

Mees hoidis seda ühest otsast, autojuht teisest ja naine aitas ühest läbi. Läks küll pikka-mööda, aga lõpuks oli see sees. Naine oli teinud akna lahti, nii et võisid näha, kuidas nad ta paika panid. Ukse kõrvale. Vastasseina seadis mees raamatuliuli.

Siis hakkasid nad raamatuid tassima. Tassis mees üksi, naine pani tuba korda. Autojuht lei-dis paki «Perekonnalehti» ja lehitses neid. Pärast istus mees autojuhi kõrvale ja ütles:

— Suutsutund. Ta pakkus autojuhi-le ka ja siis olid mõle-mal suitsud näos.

— Kust sa need välja tõm-basid? Autojuht näitas lehe-patakle põlvedel.

— Vedelesid kuskil raamatu-kapis. Elamise naise vanematega ühes korteris, mööbel vana, teab mis ajast nad seal seisis. Võib-olla ilmumisest saadik.

Mees tõmbas hea mahvi.

— Siin on täitsa sügeid jutte.

Mul oli «Kirillnd», seal oli ka. Ära varastasid, kuradid!

— Nojah, ega juttudel viga ole. Ausalt ütelda, pole suurt aega lugeda olnud.

— Mis aega, küll aega oleks, saaks ainult kätte — tõendas autojuht.

— Sedapsi jah. Kuule, mis sa arvad, kui tooks täna veel ka tolle suure voodi ära?

— Võib. Aga ütle, miks meil ei anta midagi sihukest välja? Mees tõmbas suitsu ja vangu-tas pead.

— Mine sa tea. Ma arvan, teeme veel ühe ringi ja toome suure voodi ära.

Ta tõusis ja kustutas vastu

porilauda koni ära. Autojuht tõusis ka.

— Tead, anna õige mulle lugeda. Ma toon tagasi. Ma pole selline, kes edasi annab. Lubad?

— Praegu ei tahaks, mul seal endal üks asi pooleli.

— Aga pärast?

— Eks vaatame. Nii et toome voodi ära?

— Ma toon üksi. Ta on ju lahti võetud. Aita sa seal naist.

Autojuht istus kabiini ja käi-vitas masina. Mees võttis «Pere-konnalehed» ja vaatas, kuidas auto väravast välja turnis. Siis läks ta maja nurga juurde, kus oli uus valgeks hõõveldatud kaanega prügikast, ja viskas paki kasti. Prügikast oli päris tühi. Uus kast, sellepärast. Kõ-las õõnes müts, kui nad põhja kukkusid.

Mees tahtis kaant kinni lasta, kui peenike häll hõikas —

— Ärge veel kinni pange. Ma kohe tulen.

Vestiväl ja prillidega vana-meies tuli üle õue ja kallas kasti ämbritäie rämps.

— Uus kaas, raskelt käib. Ei mina teda jõudnud tõsta. Aituma teile.

Vanamees tatsas minema. Mees lõi ühe käe teise vastu puhtaks ja läks üles, uude korterisse.

Tõmbasin akna kinni ja võt-sin raamatu ette. Homme saame vahest tuitavaks, meil on ühine õu.

PEETER HEIN

Tartu Riiklik
Ülikool 3

HOMMIK JÄRVEL

Esimese kursuse üliõpilasele

(Algus lk-1 1.)

mõtelge, kas te üldse «õigele alale» olete sattunud, sest nüüd on viimane aeg viga parandada. Meil on ülikoolis mitmed osakonnad, kus ainult «puhtaid teadlasi» ette valmistatakse. Tung niisugustesse osakondadesse on väga suur. Aga — ei saa kõikidest noortest teaduse edasiviijat, sageli isegi keskpärast teadlast. Meil on näiteid: lõpetatakse ülikool, minnakse aspirantuuri, töötatakse peale selle veel aastaid ainult teaduse alal, aga teaduslikku tööd ei tule; selgub, et «suur teadlane» oli võimeline ainult teadusliku materjali kogumiseks. Tasuks mõelda.

Teaduslik töö ülikoolis eeldab vastava ala erikirjanduse lugemist. Erikirjandust tuleb lugeda muidugi kõikidel üliõpilastel, kuid teaduslikul töö on see *conditio sine qua non!* See tähendab ühtlasi võõrkeelte oskuse omandamise nõuet. Tulevastel teadlastel on meie oludes peale vene keele vähemalt kahe võõrkeele (inglise ja saksa keele) oskus vajalik. On vajalik. Võõrkeelte oskuse täiendamist ja võõrkeelte õppimist tuleb alustada esimesel kursusel. Ei ole aega? Aga keele õppimiseks võib kasutada iga vaba hetkel Tean üliõpilast, kes loengute vaheajaga kasutades õppis kolme aastaga ära esperanto. Tean üliõpilast, kes oma stuudiumi kõrval (mitte Ajaloo-Keeleteaduskonnas!) õppis korralikult ära kolm võõrkeelt.

Erikirjanduse kasutamisel tuleb mõelda ka kirjanduse bibliografeerimisele. Iga loetud töö kohta (ja isegi nende tööde kohta, mida kavatakse lugeda) kirjutatagu väike sedelike vajalikkude andme-

tega (autor, pealkiri, ilmumiskoht ja -aasta jne.). Sedelitest kujuneb sedelkataloog, mille kaudu hiljem alati leitakse kätte vajalikud andmeid. Alustatagu seda tööd juba esimesel semestril!

Pidage meeles, et te olete nõukogude üliõpilased, kellest kujuneb kommunismi ülesehitustöö juhtiv kaader! Sellelt kaadrilt nõutakse peale erialaste teadmiste ja oskuste ka ühiskondlikku aktiivsust ja selget poliitilist taipu oma ülesannetest. See tähendab aga seda, et noortel tuleb juba ülikoolis olles lülituda ühiskondlikku töösse, võtta osa «õppevõistlustest» üritustest. Ka ei tule unustada oma üldkultuurilist täiendamist. Teil tuleb end võimalikult enam «näidata». Keegi ei näe ju teie sisse ja teil ei ole silti laubal, millele oleks lugeda, milleks te suutelised olete. Teil tuleb seda näidata oma tegevusega!

Võidakse öelda: me ei suuda nii paljul suutmise ja suutmise vahel on muidugi suuri erinevusi: üks suudab palju enam kui teine. Siin ei saa ja ei tohi ühtsustada ja üldistada. Igaüks tunneb aga ise oma võimete ulatust kõige paremini ja sellest tuleb juhendada. Igal juhul: õppe- ja teaduslik töö tuleb asetada esikohale, kuid niisuguste koht ei oleks ka mitte ülikoolis, kes midagi ei suuda ja midagi ei tee peale oma õppetöö.

Lõpuks veel midagi: te olete saanud üliõpilaseks, see tähendab kohustusi ka teie käitumises. Teie väärikus ei luba teil käituda ebakorrektselt. Te peate kalliiks inimkonna vaimseid väärtusi! Te peate kalliiks ülikooli ja üliõpilase aul!

Prof. J. AUL

Algus on tehtud

Vene kirjanduse ringi esimesel koosolekul rääkis esimese kursuse vene filoloog Semenenko Leningradi noortest luuletajatest. Küllap sellepärast, et ettekandja on ise leningradlane ja ka luuletaja, pakkus esitatu suurt huvi kuulajaskonnale. Pärast paarisonalist iseloomustust sellele või teisele luuletajale esitas Semenenko nende loomingut. Kuuldu põhjal tunnistas auditoorium kõige huvitavamaks poeediks Gleb Gorbovski.

Aruandes ringi tööst möödunud õppeaastal märkis Igor Tšernov muuseas, et vene kirjanduse ring on

tunnustatud üheks aktiivsemaks ülikoolis.

Valiti uus juhatuskoosseis: Semenenko, Surak, Tšernov, Repkina ja Vassiljeva. Lepiti kokku, et ringi üldkoosolekud hakkavad toimuma kolmapäeviti kaks korda kuus. Ringi juurde kuuluv klubi tuleb kokku kohviku piljardisaalis ülejäänud kolmapäevadel, s. t. samuti kaks korda kuus.

Moodustatakse ka omaloomingu sektsioon. Muuseas on lootust, et sel aastal saab elu sisse ka vene filoloogia osakonna draamaring. A. HALLIK

Kuulates vaidlevaid hääli

vestada, ja alles 15 minuti möödudes laud vabaks lugeda. (Mitte 2 minuti pärast, sm. Soone!) Kahjuks tuleb mõnedele seltsimeestele ka seda meelde tuletada, et reserveerimisedeleid võtab ja paneb ainult ettekandja. Iseteenindamise korras seda ei tehta.

Halb on see, kui lauda ka teisiti «reserveeritakse» ja jäetakse (jutt ei ole unustamisest) sinna raamatud ja konseptid. Pahatihti ilutsevad niisugused «kohahoidjad» 2—3 tundi laual ja kuulutavad kõigile, et nende omanik peab seda isiklikuks omandiks.

Üldine arvamus on, et meeldi vaimad on kolmapäevased künnalvalguseõhtud. Vahepeal oli kuulda, et neid enam ei korraldata. Enamik külalastajaid tundis õiglast meelepaha. Ei tohiks jätta kogu publikut ilma hubasest õhtust ainult sellepärast, et mõned üksikud ennast

liiga vabalt tunnevad. Nende vastu leidub muid abinõusid.

Ka laulmiskeelu vastu on olnud pretensioone. Tõepoolest — laupäeva õhtul võiks ju laulda. Samuti võiks kohvik laupäeval kauem lahti olla.

Nurisetakse selle üle, et kaminaaali enam muusikat ei transleerita. Kohvikus toimuvate üritustega jäädakse enam-vähem rahule. Õnnestunumateks õhtuteks peetakse kohtumist Uno Lahega, heliloojate Kõrveri ja Arroga, Kaug-Ja ekspeitsioonist osavõtjatega, «Vanemuise» näitlejatega. Niisuguseid üritusi võiks rohkem olla. Loodame, et edaspidi võitavad teaduskonnad, kellel mingi õhtu tuleb organiseerida, oma kohustust tõsiselt. Siis oleks meie kohvikupublikul, mida kuulata ja vaadata. M. SAAT

SPORT ÜLIKOOLI AUTO-MOTOKABINETIS

Auto-motoalase töö jaoks on ülikoolis moodustatud üldfüüsika kateedri juurde auto-motokabineti, mis korraldab üliõpilastele amatöörauto-juhi ja mootorrattajuhi kursusi. Käesoleval õppeaastal saab kursusest osa võtta 100 autojuhi- ja 25 mootorrattajuhi loa soovijat. Tööks jagatakse üliõpilased gruppidesse ja ajaliselt toimub õppetöö järgmiselt:

I grupp (1. X — 15. XII);
II grupp (1. XII — 1. III);
III grupp (1. III — 15. V);
IV grupp (1. V — 15. VII);
mootorratturid (25. X — 15. V),
Esimene grupp on juba komplekteeritud ja töötab. Sellesse kuuluvad peamiselt füüsikud-pedagoogid, kellel vastav aine on õppeplaanis. Vastavates õppegruppides toimub töö arvestusega, et nädalas tuleb 8 tundi seminare ja 2 tundi praktilist õppesõitu. Soovijatel registreeruda oma teaduskonna ALMAVU organisatsiooni esimehe juures hiljemalt 25. oktoobriks.

Õppetöö korraldamiseks on auto-motokabinetil vastav materiaalne

baas olemas. Teoreetilistel õppustel on kasutada hulgaliselt plakateid ja näitlikke õppevahendeid. Kõige parema ülevaate auto ehitusest aga saavad osavõtjad filmide kaudu, mida demonstreeritakse regulaarselt kogu kursuse vältel.

Praktilise sõidu õppimiseks on kabinetil kaks veoautot GAZ-51 ja sõiduauto «Pobeda». Nende autode juures toimub ka auto hooldamispraktika.

Auto-motokabineti saab tutvuda mitmesuguste auto-motoalaste ajakirjadega. Perioodiliselt käib kabinetil 7 ajakirja, nendest eestikeelseid «Tehnika ja Tootmine», «Auto-transport ja maanteed», venekeelseid «За рулём», «Автомобильная промышленность», saksaakeelseid «Motorsport», «Kraftfahrzeugtechnik» ja «Illustrierter Motorsport».

Sportliku organisatsioonina on loodud auto-motokabineti juurde auto-motoklubi. See klubi alustas tegevust möödunud kevadel ja praegu on klubisse registreerunud

üle 60 üliõpilase ja õppejõu. Hiljuti toimunud klubi üldkoosolekul arutati läbi tööplaan. Selle kohaselt algavad 24. oktoobril kell 19 peahoone auditooriumis 98 moto-kohtunike kursused. Need toimuvad kolmapäeviti eespool märgitud ajal ja nendest võivad osa võtta ka need üliõpilased, kellel siiani juhiloa puuduvad. Juhiloa saamiseks antakse neile eesõigus osa võtta auto- või mootorrattajuhi kursusest.

Juhiloa ja liiklusvahendite omanikel seisab ees aga rida võistlusi. Esimesena korraldatakse novembri alguses teaduskondadevahelised võistlused autode ökonoomsussõidus. Mootorratturid ja motorollerid omanikud saavad osa võtta Oktoobrirevolutsiooni aastapäeva eel korraldatavast ülelinnalisest võistlusest «Tunne oma kodulinna». Mootorratturitest moodustatakse nn. instruktorigrupp, kes hakkab algajatele mootorratta sõidupraktikat õpetama. Need instruktorigrupid suunatakse kevadel Tallinna, kus nad Riikliku Autoinspektsiooni kvalifikatsioonikomisjoni ees annavad eksami instruktorigrupidaja kutse saamiseks.

Aasta läbi hakatakse trennima auto- ja mootorratta vigursõitu. Kevadel toimuvad vastavad võistlused ning parimad valitakse välja esinema ülikooli spordipäeval. Õppeaasta lõpul on plaanis korraldada auto- ja mootorrattamatku meie kodumaa kaunitesse kohtadesse.

Suurematel meistermeestel on võimalus ehitada karting-tüüpi võidusõiduauto. Vastavad osad ja materjalid on auto-motokabinetil juba muretsenud.

Lähemat informatsiooni auto-motoalase tööst saab allakirjutatult esmaspäeviti kella 13-st kuni 16-ni keemiahoone keldris asuvas auto-motokabineti ruumis.

A. KIVISTIK

A. PILT

ÜMBER MIKROFONI

Juba kauem kui kuuskümmend seitsme aastat oskab inimkond kasutada elektromagnetilisi laineid heli ülekandmiseks läbi avaruste suurte kauguste taha. Tänapäeval oskab iga inimene tühise käelõigutuse abil tuua oma tuppa tuhandete raadio-meeste toodangust maitse- ja huvikohase.

Mõnevõrra vähem oskame ümber käia raadio kõõgindudega — mikrofonid ja magnetofonid. Et selle pintsi-lõuendi vahekorras oleva tehnika oskuslik käsitlemine ka eelnevat harjutamist nõuab, on päevselge.

Ülikoolirahval on juba mõni aeg selleks tarbeks «liivakast» olemas.

1. juunil 1960. aastal kuulis avalikkus esmakordselt teadustust: «Siin Tartu Riikliku Ülikooli raadiostuudio». Eetrisse läks ülikooli esimene saade kaugõppijatele.

Sama aasta sügisel kogunes stuudio ümber kenake hulk noori, et tutvuda raadiotöö aabitsaga ja hakata avalikkusele valjema häälega jutustama ülikoolist ning üliõpilastest elust. Regulaarsete avalike väljastumisteni läbi «suure raadio» siiski ei jõutud. Ühiskondliku stuudio mikrofonile toodi abiks traadid ja auditoorium oligi olemas. Üliõpilasstuudio kuulati nüüd ülikooli ühiselamutes. Saadetes oli juttu ikka meie endi päevadest — mõnest huvitavast ringikoosolekust, ekskursioonist, üliõpilaskoori või rahvakunstiansambli tööst. Saate vorm — kokkuliidetud lõigukesed siit ja sealt — oli vajalik selleks, et kõik asjahuvilised saaksid saate valmistamisest jõukohaselt osa võtta. Ja asjahuvilisi alguses oli.

Asi liikus. Toimetajate tööjuttu oskas Tõnis Lehtmets asjalikult juhendada ja neljapäevaseks õhtutunniks täideti ühiselamutubade kuupmeetrid värske originaalprogrammiga.

Aeg läks, läks ka T. Lehtmets — uuele töökohtale. Tuli uus toimetaja E. Ird. Võib-olla oli sm. Irdil lihtsalt liiga vähe aega, et stuudio töösse sisse elada (ta alustas tööd 1962. a. märtsis), puudus tal ju absoluutselt ka kogemused raadioalaseks tööks. Igatahes hakkas möödunud kevadeks lagunema toimetust ja huvi saadete vastu langes. Siis tulid eksamid ja ajapuudus

ning nii vaikiski ülikooli raadio ühiskondlik toimetust mõneks ajaks. Niipalju ajaloo.

Viimastel päevadel on stuudio ühiskondlik toimetust jälle mitmel korral koos käinud ja tulevik töötab tulla tõdroshe.

Tugeva juhendaja on üliõpilasstuudio saanud Eesti Raadio noortesaadete vanemtoimetaja sm. E. Hioni näol. Meid on lubatud aidata, õpetada ja lisaks kõigele antud võimalus pääseda oma saadete kaudu ka «suurde eetrisse». Pühapäeval toimuski esimene saade «Nooruse saladus». Selle kallal olid ametis Ene Pau, Agu Lipping, Peeter Hein ja teised.

Niisiis — ühiskondlik stuudio hakkab jälle jalgu alla saama. Puudu on praegu ehk veel asjahuvilistest, ka on nõrk side ülikooli ühiskondlike organisatsioonidega. Aga sellest saab üle.

Küsimus teile: kuidas mele saade meeldis?

M. TALVIK

TEADAANDED

Alaliselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) toimub teisipäeval 23. oktoobril kell 19 KOHTUMINE TARTU LINNA TSN TK ESIMEHE SM. H. SISASKIGA, kes kõneleb Tartu linna täitevkomitee tööst.

Järgneb film «Poem Armeenlast».

Eile avati ülikooli kohvikus E. Okka graafiliste lehtede näitus.

TRÜ KLUBIS Homme kell 20 NOORTE TOHTRITE ESIMESED RETSEPTID, PROTSEDUURID JA PATSIENDID. Naer kui vitamiin ja naeru-gaasist tänapäeva narkoosini. Tants.

Pühapäeval kell 20 E. Vaiguri «Visaku kiviga, kes...» lisaku sovhoosi klubi esituses. Tants.

27. ja 28. oktoobril toimuvale avaballile saab kutseid teaduskondade ametiühingubüroodest.

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Otsikunumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 6426. MB 97906.

RAHVUSRAAMATUKOGU

Igal aastal on Kommunistliku Noorsooühingu aastapäeva puhul tehtud kokkuvõtteid ja mõeldud tagasi neile sõlmpunktile, mis on tähtsustanud Kommunistliku Noorsooühingu senist läbikäidud teed.

Pilk

Nii ka möödunud pühapäeval. Alati on hea tunne, kui suurtest asjadest kõneldakse lihtsalt ja venitamata.

TRU komsomolikomitee sekretär sm. E. Kreem rääkis sissejuhatavas kõnes lühidalt kommunistliku noorsooühingu ajaloost ja tegi kokkuvõtteid üliõpilaste suvisest tödest.

Siis tervitas EPA komsomolikomitee sekretär sm. E. Reintam koosviibijaid.

40-liikmelise komsomoliorganisatsiooni esimestest sammudest 1940. aastal ülikoolis jutustas õppeproktor sm. E. Mikkelsaar.

Ta rääkis, kui palju raskusi seisis ees äsja põrandalt välja tulnud organisatsioonil küll poliitilises võitluses, majanduslike ülesannete lahendamisel, kultuuritöös.

Siis algas sõda. Paljud üliõpilased langesid rindel ja partisaanialkades.

«Tolleaegne ülikooli komsomolikomitee sekretär Edgar Maksa oli mu sõber», meenutas sm. Mikkelsaar. «Kui vaatan ta pilti mälestustahvlil, tulevad pisarad silma».

Palju räägiti sel õhtul langevust. Ja seal nad kõik ongi: aida kõrval auditooriumis mälestustahvlil mitmes piltide reas...

Titov, Nikolai, Õigusteaduskonna üliõpilane, langes 1941. aastal, Raidvili, Kaarel, üliõpilane, a.ü. komitee esimees, maha lastud Tartus 1941. aastal. Ploompuu, Jaan, üliõpilane, langes Veli-kije Luki all jpt.

Inimesed käivad mööda, vaatavad tähelepanelikult, mõtlevad. Missugused nad olid? Milles mõtlevad mõõdakäijad?

Kas sellest, et küllap nad olid paljus niisugused nagu meie praegu: mõned prillidega, teised ilma, mõned asjalike «teadameeste» nägudega, teised naeratamas?

Kas ka nemad tulid komsomolihutetele ainult tantsu ajaks nagu mõned üliõpilased seekord? Paljust mõtlevad mõõdakäijad.

Praegu on ülikooli kommunistlike noorte arv tõusnud 40-ile peaaegu 2500-ni.

Edasistes sõnavõttudes meenutati kordasaadetud tegusid veel üsna lähedastest minevikust. Endine TRU komsomolikomitee sekretär sm. O. Kuuli meenutas: «Ehitamine hoogtöö korras ülikooli staadionil, korraldasime üliõpilaskaulupeo, käisime uudismaal, kuhu teisel aastal oli soovijaid rohkem, kui avaldusi suudeti rahuldada...»

Hea on kuulda seda elu täie peremehetunde «meie». Ja ei tulegi meelde, et kogu aeg räägitakse sellest, mida teised on teinud: üliõpilasmütsi sisseseadmise, esimestest üliõpilaste suviste töde traditsioonidest, uudismaale sõidust.

«Asi pole mitte ainult selles», rääkis sm. Kuuli, «et nägime uudismaal palju uut ja huvitavat, vaid see oli esimesteks sammu-

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIORGANISATSIOONI, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETI-
OHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 26. OKTOOBRI 1962

Nr.
27(532)
XV aastakäik

käidud tee

deks üliõpilaste rakendamiseks suvetöödele.

Kui 1956. aastal sõitis uudismaadele 120 inimest ja järgmisel aastal 440, siis möödunud suvel võttis suvisest tödest osa üle 1000 inimese. See on juba traditsioon. Sellevõrra on meie tänapäeva ülikooli lõpetajad teovõimsamad kui varem.

Kui varasematest suursündmustest teadis lähemalt jutustada vaid osa saalis viibijaid, siis viimase suve Narva muljed olid paljudel selgesti meeles. Täie õigusega võisid nad endi kohta käivaks pidada sm. Mikkelsaare kõne seda osa:

«Rektoraat on tänavu saanud kõige rohkem tänukirju üliõpilaste suviste tööde kohtadelt. Nendes rõhutati, et üliõpilased mitte ainult ei töötanud hästi, vaid aitasid ka tööd organiseerida ja korraldasid muid üritusi.»

Sm. E. Kreemi sõnavõttust: «Sageli täideti töölülesandeid kuni 200%. Keemiaosakonna III kursuse üliõpilase Toomas Tenno juhatusel all olnud grupis tuldi eesrindlikule mõttele — töötada tasuta. See on juba osake tulevikuinimesest.

Ka praegu ei ole meie seas kõiki, keda tahaksime näha. Osa meie parimaid seltsimehi suundus neljaks päevaks kolhoose abistama. See oli üks komsomoli järjekordseid lahinguülesandeid.»

Suvisel ajal tuli sotsialistliku võitluse võitjaks Narvas töötanud I vahetus. Narva II vahetus jäi teiseks. Kolmandat ja neljandat kohta jagasid Abja ja Tori esimeste vahetuste kollektiivid, kes töötasid maaparandusjaamades.

Ülikooli parteikomitee sekretär sm. U. Polisinski avaldas suviste tööde täitmise puhul tänu ülikooli parteikomitee nimel ja tegi ettepaneku tervitada aplausiga neid 310 üliõpilast, kes praegusel momendil kolhoosides viibivad. Ettepanek kiideti üksmeelselt heaks.

«Töö ja ELKNÜ aastapäev pole juhuslikult ühendatud», kõnles sm. U. Polisinski, «õppimine ja ühiskondlik töö on tihedalt seotud tootva tööga».

Lõpuks andis ELKNÜ Tartu Linnakomitee sekretär sm. J. Tammaru üle keskkomitee aukirjad aktiivse osavõtu eest komsomolitööst.

TRU rahvakunstiansambli esinemisest pärast piduliku osa lõpu jäi kõigil koosviibijail hea mulje.

S. LEPP

VIVA CUBA!

Kolmapäeval toimus ülikooli komsomolaktivistide nõupidamine, kus vahetati mõtteid Nõukogude valitsuse avalduse üle seoses USA valitsuse agressiivse tegevusega Kuuba Vabariigi vastu.

Võeti vastu protestiresolutsioon, milles öeldakse: «Meie, TRU kommunistlikud noored, avaldame ägedat protesti seoses USA imperialistide häbitute agressiivsete sepitsustega Kuuba rahva vastu.

Meie, üliõpilased, kiidame heaks Nõukogude valitsuse avalduse, mis töötab tagada inimkonnale rahu ja julgeoleku. Selleks kohustume saavutama veelgi paremaid tulemusi õppe- ja ühiskondlikus töös, et meie armastatud Nõukogude kodumaa muutuks majanduslikult ja kaitsevõimelt veelgi tugevamaks.

Viva Cuba!»

INTERVJUU

Kirurgid kogunesid Tartusse

Seoses Eesti NSV kirurgide VIII konverentsiga, mis algas eile meie ülikoolis, pöördusime organiseeriva komitee esimehe sm. Vaineri poole paari küsimusega.

Alguses vahest mõni sõna konverentsi eesmärkidest?

Seekordne konverents mõneti erineb eelmistest: ettekanded on mõeldud laiemale kuulajaskonnale, et tugevada sidemeid õppejõudude, üliõpilaste ja haiglates töötavate arstide vahel. Peamine on tihe seos praktika, ettekanded ei ole ainult teoreetilised, vaid teaduslik-praktilised.

Uudne on, et esinemise aeg on lühendatud 10 kuni 15 minutini, miinimum koguni 7 minutit. Iga esineja annab lühikese ajaga oma uurimuse essentsi, nii saab ära kuulata rohkem ettekandeid.

Kes on küllalisteks ja millised on põhiprobleemid?

Esinevad kirurgid Moskvast, Leningradist, Riist, Tallinnast ja mujalt. Professor Kolesnikov Moskvast kõneleb südameveresoonte operatsioonidest. Südame- ja südameveresoonte kirurgia vanus Eestis on mõni aasta, Moskvast aga juba kümme aastat. Seetõttu on seal palju uusi meetodeid välja töötatud.

Terve päev on pühendatud narkoosile.

Kuidas on konverentsil esindatud Tartu kirurgid?

Koos kaasautoritega kokku esineb üle 30 inimese. Ettekandeid on kõigist kolmest kirurgia kateedrist ja praktiliselt töötavatel arstidel.

Õppekomisjonid peremeesteks!

Õppeaasta algusest on möödas peaaegu kaks kuud. Osakondade õppekomisjonide esimehed tulid nõupidamisele, et anda aru tehtud tööst, vahetada kogemusi ja jõuda selgusele, kuidas ja mida edaspidi teha.

Kursuste ja osakondade õppekomisjonid eksisteerivad mitu aastat, kuid õigeid rõpaid pole töö veel leidnud.

Jaan Vainu (Majandusteaduskonnast), Väino Sirk (ajaloo-osakonnast) ja Jaan Rähesoo (võõrkeelte osakonnast) tunnistasid ausalt, et õppekomisjonide töö on nõrk ja polegi selge, millega peaks tegelema.

Otsustati, et sel õppeaastal jääb õppekomisjonidele kolm suurt ülesannet.

• Disipliini ja õppetöö küsimusi arutatakse kursuste väliskoosolekul. Õppekomisjonid jäävad nende «kohtuistungite» eestvastavateks. Suurendatakse kursuse kolmiku isiklikku vastutust.

• Peab kaasa lööma õppeplaani-de viimisel teaduslikele alustele.

«Vähe on loenguist, mis auditooriumides noortele korraldatakse. Paljude küsimustes tuleb kommunistlikel noortel vestelda individuaalselt, õppides tundma iga noore arusaamist ühest või teisest küsimusest...», selgitas komsomoli linnakomitee sekretär J. Mandre üliõpilasdelegaatidele 1946. a. aprillis Tartu linna komsomoliorganisatsiooni I konverentsil. Fotol J. Mandre üliõpilaste keskel.

DIPLOMITÖÖDEST

Lähemale elule

Tulevase juristi iseloomuomaduste hulka kuuluvad kindlasti iseseisvus, otsustamisvõimelisus, kõrge esinemiskultuur.

Mida tehakse selleks meie ülikoolis?

Stigisel sõitsid Õigusteaduskonna üliõpilased kolhoosidesse ja sovhoosidesse tööle ilma õppejõududeta. Kogu vastutus nii töö kui ka distsipliini eest lasus üliõpilaste endi õlgadel. Samuti töötati distsiplineeritult ja oma vastutustunnet tajudes suvel Toris.

Esinemisoskuse arendamiseks hinnatakse seminaritettekannete juures nii kõnetehnikat kui ka esinemiskultuuri.

Üliõpilaste diplomitööde teemasid püütakse rohkem siduda tegeliku eluga. Nii valmib käesoleval õppe-

aastal kriminaalõiguse ja -protsessi kateedri õppejõudude juhendamisel töö «Autotranspordialaste kuritegude põhjuste (N. linna ja N. rajooni kohtupraktika materjalide alusel)» ning «Eesti kodanluse osa inimsuse vastu suunatud kuritegude toimepanemisel ja rahvuslikus reetmises Eesti NSV-s 1961—1962. a. toimunud sõjaroimarite protsesside andmeil».

Tsiviilõiguse ja -protsessi eriharu diplomandide tödest on elulähedased teemad «Prokaadileping Eesti NSV haldus- ja kohtupraktikas», «Isiklik omandiõigus elamule NSV Liidu ja ENSV seadusandluse järgi» ning «Rahvamalevate organisatsioon ja tegevus (N. linna või rajooni materjalide alusel)».

A. SARAPUU

Töid kolmelt erialalt

Geograafiaosakonna tänavused lõpetajad jagunevad füüsilise geograafia uurijateks, majandusgeograafideks ja klimatoloogideks. Suvine menetluspraktika selgitas diplomitööde temaatika.

Klimatoloogidest kirjutab Liina Kirikal teemal «Lainetus Muhu väinas sõltuvalt tuulest ja sünoptilistest olukordadest». Sünoptika-alaste tööde kallale asuvad Malle Soosara ja Taive Äär.

Majandusgeograafe ootab lai tööpõld vabariigi tööstuse, põllumajanduse ja transpordi otstarbekohasel paigutamisel. Nad teevad sellega algust juba oma diplomitöös. Madis Aruja kirjutab Eesti NSV kalatööstuse paigutamisest. Arvo Kisper on juba kaks aastat tegelnud

küsimusega, mis saab ka tema diplomitöö teemaks. Selleks on Kagu-Eesti elektrifitseerimisprobleem.

Individuaalplaani alusel töötav Ülo Pihlak valis teema linnade planeerimisest.

Füüsilise geograafia harust annab liivi Koskor Prangli saare füüsilis-geograafilise iseloomustuse. Sama teeb ka Urve Sepp, kuid Väina mere saarte kohta.

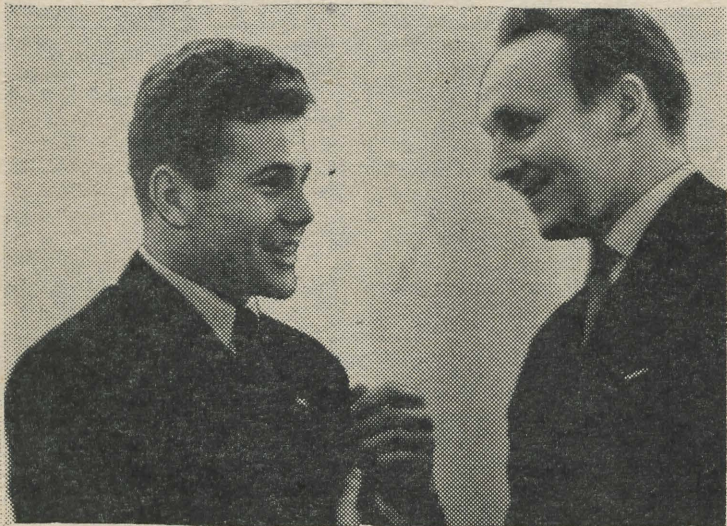
E. LIIMEON

ELKNÜ Keskkomitee

autasustas ELKNÜ 40. aastapäeva puhul aukirjadega tubli töö eest komsomoli ridades järgmisi üliõpilasi ja õppejõude:

Mikk Tiltma
Tiit Maasik
Mart Luksep
Aino Saulep
Ülle Vipper
Are Kutsar
Ellu Niidas
Leida Grüner
Jaan Napa
Viktor Piirmann
Toomas Tenno
Indrek Piiraja
Mati Majas
Peeter Rahi
Enno Krüger
Uku Truupõld
Maire Olvik
Urve Järvalu
Marja Ivask
Luule Visnapuu
Malle Ilves
Karin Rummo
Andres Saue
Jaak Kangilaski
Ants Siimer
Helgi Järv
Feodor Klement
Enno-Lembit Mikkelsaar
Rem Blum-Russak
Anatoli Mitt
Edgar Salumaa
Karl Siilivask
Johannes Kalits
Dimitri Metšetin
Aleksandrine Peterson
Benjamin Nedzvetzki
Heino Liiv
Ado Jaagosild

A. VINN

Narva ehitajad J. Napa ja A. Jaagosild juhuhoos.

KUIDAS TÄIDATE
OTSUST?

ÜLIÕPILASED ja TEADUS

RINGIDES JA
KONVERENTSIDEL

Teadusliku töö üldmahus ÜTÜ liinis on mõõdunud õppeaastal edasiminekut. 62 ringi koosolekul on esinenud sadakond üliõpilast ettekannetega, omapoolsete täienduste, vastuväidete ja küsimustega on esinenud veel palju rohkem. Oma töös on ÜTÜ taotlenud tihedat sisetöö- ja kasvatusdööga, esinemiskogemuste andmist jne., kuid kõige tähtsamaks on olnud erialaste teadmiste süvendamine ja uurimismeetodika kätteõpetamine üliõpilastele.

Teadusliku töö vormidest on esikohal ettekandekoosolekud, mida on peetud kõikides ringides. Need on mõõdunud mõnel pool, näit. Arstiteaduskonnas, osaliselt ka Bioloogia-Geoloogia- ja Matemaatika-Füüsika-teaduskonnas küllalt aktiivselt. On aga ka juhtumeid, kus koosolekute mõtteid ei vahetata, kümme-kümmet üliõpilast istub igavledes ja otsustab juba ette ringi koosolekule mitte enam tulla. Selliseid juhtumeid on esinenud humanitaarteaduste alal.

Mõõdunud õppeaastal toimus ÜTÜ 17. konverents, millel esitati 158 ettekannet. Aset leidis ka Balti vabariikide ja Valgevene I humanitaarlane teaduslik konverents, millel esitati 60 ettekannet (neist 30 küllalistelt). Eriti aktiivselt mõõdus just viimane konverents. Meie üliõpilastel on olnud võimalusi ettekannetega osa võtta teiste õppeasutuste teaduslikest konverentsidest. Jällegi tuleb kiitvalt nimetada meedikuid, kes on leidnud võimalusi nii küllaliste kutsumiseks kui ka mujal esinemiseks. Kõiki võimalusi pole aga kaugeltki kasutatud. Kui mõnede ringide juhatused kaebavad, et nad pole saanud komanderinguid, siis pole nad sageli ise sidemeid loonud ja sõitu taotlenudki.

ON OODATA
TÄISPÖÖRET

Igatihele on selge, et sobivus teaduslikuks tööks selgub ülikoolis. Aastate eest ilmus valimik üliõpilaste teaduslike töid, mis on tänapäeval otsitavaimad ülikooli Toimetistest. Kevadsemestril jõudsid rotprinti ajaloolaste ja filoloogide kogumikud, mis peakis ilmuma veel vanal aastal. Valminud on veel zooloogide kogumik, valmimisel on meedikute töid. Võib öelda, et tööde avaldamises on oodata täispööret. Mitmed üliõpilased füsioloogia- ja žurnalistikaringist on leidnud ise võimalusi tööde avaldamiseks.

Meie üliõpilaste saavutus kajastavad ka auhinnatööd, mida käesoleval aastal oli 53. Arvuliselt oli neid pisut vähem kui eelneval aastal, kuid kvaliteeditas osas langust ei ole. Lähemal päeval lõpetavad oma töö üliõpilaste teaduslike tööde vabariikliku konkursi alakomisjonid, kes suu-

navad tööd edasi peakomisjoni lõplikuks hindamiseks. Võib loota, et meie üliõpilaste tööd saavad sealgi hinnatavaid auhinnalisi kohti. ÜTÜ nõukogu on veendunud aga, et üliõpilaste teaduslik töö peab olema küll lahutamatu seotud õppetööga, kuid ta ei tohi olla seminaride, praktikumide ja laboratoorse tööde läbikandmine ka ÜTÜ liinis. Niisiis peab iga teaduslikus ringis töötav üliõpilane teadma, et ta peab tegema midagi rohkemat, midagi loovamat, midagi sügavamat, kui nõuab tavaline õppetöö. Sel kaalutlusel ongi Õpetatud Nõukogu otsusega auhinnatööde esitamise viimaseks tähtpäevaks 1. aprill. Niisiis langeb juhendajail ja kateedrijuhatajail ära võimalus diplomitööde hulga hakata valima töid auhinnatööks. Edaspidi ei saa diplomitööd esitada auhinnatööks, küll aga auhinnatööd diplomitööks.

KATEEDRIST OLENEB PALJU

ÜTÜ nõukogu oma väikeses koosseisus ei ole suuteline ega kohustatudki juhendama teaduslikku tööd. See ülesanne jääb teaduskondadele ning kateedritele. Võibki enam-vähem eksimatult öelda: kus on tugev kateeder, seal on ka tugev ring, kus on nõrk kateeder, seal hingitseb ka teaduslik ring nagu tuli toores puus. Eeskujuks võib tuua Arstiteaduskonna neuroloogiaringi, teaduskonna sisehaiguste ringi jt., Matemaatika-Füüsikateaduskonnast astronoomiaringi, Ajaloo-Keeleteaduskonnast ajalooringi jne. Ilmselt lonkab teaduslik töö mõlemal jalgal Õigusteaduskonnas, keha- kultuuriosakonnas ja vähemal määral ka Ajaloo-Keeleteaduskonnas mõnedes ringides.

On vaja, et teaduskondade õpetatud nõukogud, kateedrid ja teaduskondlikud juhendajad hoolitseksid ÜTÜ sisulise töö eest teaduskonnas. Asi on läinud mõnel pool nii kaugemale, et teaduskondlikud juhendajad mõnes teaduskonnas koguni puuduvad või ei täida oma ülesandeid (kehakultuuriosakonnas). Teaduskonnasisekselt on vaja leida juhendajaid igal alal, näit. puudub väliskirjanduse alal juhendaja Ajaloo-Keeleteaduskonnas, kuigi seda on taotletud juba üle aasta.

MIKS EI OLE PÕLEMIST?

Väljastpoolt on kerge teha etteheiteid üliõpilastele mitteküllaldase teadusliku töö pärast. Need etteheited ei pea aga sageli paika, sest tihti puuduvad küllaldased eeldused tööks. Teadus pole põgus vestlus, mida saab teha mõne minutiga koridorinurgas või vestibüülis. Teadus nõuab aparatuuri, raamatuid ja aega. Seda viimast ei ole aga kuskilt saada. Ajalehes «Tartu Riiklik Üli-

(Järg lk-1 4.)

KOOS OLID ASPIRANDID

20. oktoobril olid 3. auditooriumis koos aspirandid. Hädaaegselt suutis ruum mahutada kohalolevaid. Võeti ju tänavu aspirantuuri vastu 51 inimest, neist 33 stantsionaarsesse osakonda. Koosolek oligi mõeldud eeskätt uutele aspirantidele, kellele anti algavale teele kaasa näpunäiteid ja häid soovide.

ON VÄGA TÄHTIS, ET ASPIRANTUURI ASUTAJA KINDLALT TEAKS, MILLISE PROBLEEMI KALLAL TA TÖÖTAMA TAHAB HAKATA. Need sõnad kuulutasid professor P. Aristele, kauaaegsele paljude aspirantide juhendajale. «Kindla probleemi vastu huvi tundmine on edu garantiiks,» ütles professor.

Teadusala prorektor J. Tammeorg nimetas aspirantuuri katseajaks. «See on aeg,» ütles ta aspirantidele, «mil selgub, kas meie lootused täituvad, või peitute meiega koos.» Kandidaaditöö tegemisel peab igaühele

AEG ON KÄRMAS EDASI MINEMA — seda tuletasid noortele teadusemeestele meelde kõik sõnavõtjad. Kolm-neli aastat, see on ainult 36 kuni 48 kuud. Sellepärast tuleb kohe alustada, et dissertatsioon valmiks õigeaegselt.

Kaks kuud puhkust aastas — kõik kokku moodustab see kuuendiku aspirantuuri ajast üldse. Seepärast tuleks ka suur osa puhkusest pühendada teadusele, märgiti koos-

olekul. Samal ajal ei tohi unustada kehakultuuri. «Me ei taha, et aspirant oleks vana ja kõvera endisaege saksa õpetlase taoline,» väitis professor P. Aristele.

Teoreetilise füüsika alal aspirantuuri lõpetanud A. Koppel märkis, et nende jaoks, kes pärast aspirantuuri lõpetamist asuvad PEDAGOOGILISE TÖÖLE, pole ettevalmistus aspirantuuris senisel viisil küllaldane. Algukest peale peaks olema selge, kuhu minnakse pärast aspirantuuri lõpetamist — kas pedagoogilisele või teaduslikule tööle. Seda tuleks arvesse võtta aspirantide individuaalplaanides. Sm. Koppel rääkis ka MITME VÕORKEELE ÕPPIMISE VAJALIKKUSEST.

Aspirantuuri juhataja sm. S. Laar, professor F. Klement jt. andis nõu ja näpunäiteid individuaalplaanide, atesteerimise, kirjanduse muresemise ja väljatellimise kohta. A. Koppel soovitas vajalikest

teostest tellida Üleiltdulise Teadusliku ja Tehnilise Informatsiooni Instituutist (ВИНИТИ) mikrofilme. Seda tuleks teha aegsasti, sest tihtipeale tuleb saadeti mitu kuud oodata. A. Blumfeldt, kes tähtajaliselt lõpetas aspirantuuri NLKP ajaloo alal, rääkis aja otstarbekast kasutamisest raamatukogudes, arhiivides komanderingutel viibides.

On vaja kasutada kõiki teid, võimalusi, iga minutit oma eesmärgi nimel. Tuleb teha kõik selleks, et aspirantuuri lõpptähtaja saabumisel oleks tingimata valmis väitekiri. Aspirantuuriaastad saagu tõelise loomingulise põlemise, teaduslike otsingute ja uute väärtuslike tõdede leidmise aastaks.

«Olgu teis alati seda rahuldamatut rahuldustunnet, mis kaasneb iga saavutusega ja sunnib alati otsima uut,» ütles A. Koppel noortele aspirantidele.

M. LOO

«ELKNU TRÜ Komitee büroo liige, komitee pioneeritöö sektori juhataja,» ütlevad kommunistlikud noored.

«Üks ülikooli kuulsatest naisvõimlejatest, kes praegu harjutavad I spordijärgu nõuetele vastavat kava,» pajatavad spordisõbrad.

«IV kursuse eesti filoloog, soome-ugri eriala üliõpilane,» kinnitavad filoloogid.

Marja Ivask — see ta on.

KOMSOMOLIKOOSOLEKUTELT

Õppeedukus, ühiskondlik
töö, õppedistsipliin...

...need sõnad jäid kõige enam kõlama nii Õigusteaduskonna komsomoliorganisatsiooni büroo sekretäri Aavo Luku aruandes kui ka sõnavõttudes. Vaatamata mõningatele edusammudele on tulevaste juristide õppeedukus veel madal, rohkete rahuldavate kõrval esineb isegi puudulikke hindeid. Peamiselt on need tekkinud suure loengutest puudumise tõttu.

Teaduskonna parteiorganisatsiooni sekretär sm. Salumaa rääkis oma sõnavõtus, et juristide hulgas esineb veel üliõpilasi, kes väidavad, et nad ei ole ülikooli tulnud ühiskondlikku (!) tööd tegema, vaid õppima. Ometi on juristide tööväli väga lai ja nagu näitas kevadine kontroll, töötavad juristid väga mitmesugus-

tel elualadel ning peamised pretensioonid siiani on tulnud lõpetajate kohta just puuduliku ühiskondliku töö osas.

Mitmed sõnavõtjad (sm. Paltser, Piirmann jt.) tegid asjalikke ettepanekuid tööplaanide kohta, püstitati nõue, et tööplaanid oleksid elulähedased, et iga märgitud üritus viidaks ellu, et see innustaks noori.

Õppeedukuse tõstmine, aktiivne osavõtt ühiskondlikust tööst, võitlus distsipliini parandamise eest, eriti aga põhjuse loengutest puudumise vastu — need on peamised ülesanded, mis seisavad Õigusteaduskonna uue valitud komsomolibüroo ja kõigi kommunistlike noorte ees.

A. PAASMA

Toimus eesti filoloogia osakonna komsomolikoosolek. Arutleti küsimusi: Millises suunas liigub Alžeeria? Mida tähendab Berliin kui rindelinn? jne. — Sellistele küsi-

Toimus ajaloo-osakonna kommunistlike noorte aruande- ja valimiskoosolek. Aruande mõõdunud aasta tööst esitas endine sekretär, IV kursuse üliõpilane Mati Graf. Büroo uueks sekretäriks valiti E. Lahe.

E. LAKS

Majandus ja
matemaatika

Matemaatikast ei pääse tänapäeval mööda ei keelemehed ega arstid. Elektronarvutusmasin on iga ala teadlase usaldusväärne abimees. Loomulikult on see nii ka majandusteaduses. Sellealane uus lektorium «Matemaatilised meetodid majanduses» toimub neljapäeviti kell 17 farmaatsiaauditooriumis. Lektoriteks on arvutuskeskuse töötajad Ü. Kaasik, T. Akkel, L. Vohandu jt. Ehkki lektorium on mõeldud kaasaegsete meetodite tutvustamiseks Majandusteaduskonna õppejõududele filosoofilise seminari raames, pakuvad loengud huvi ka muude teaduskondade esindajatele ning spetsiaalse ettevalmistuseta kuulajatele. Seda kinnitas T. Akkeli avaloeng lineaarsest programmeerimisest.

L. ILVES

Meie töös on tihtipeale juhtumeid, et võetakse vastu kasulikke otsuseid, kuid need jäävad täitmata või täidetakse ainult osaliselt. Partei-algorganisatsioonide aasta tegevust suunavaks otsuseks on aruande- ja valimiskoosoleku otsus. See peaks andma põhisuuna kogu algorganisatsiooni tööle. Seepärast on eriti oluline silmas pidada just nime- tatud otsuse täitmist. Meie ajalehe esindaja pöördus mõne küsimusega Ajaloo-Keeleteaduskonna partei-algorganisatsiooni sekretäri sm. H. Liimetsa poole.

• Millised olid teie algorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosoleku otsuse põhipunktid?

Aruande- ja valimiskoosolekul juhtiti tähelepanu mitmetele puudustele massilise poliitilise töö alal. Võeti vastu otsus parandada kogu poliitilist kasvatusdööga ja eriti filosoofiliste seminaride ja poliitinformatsioonide läbiviimist. Tähtsal kohal otsuses on komsomolitöö parandamise kogu teaduskonnas. Edasi näeb otsus ette veel aspirantuuri valiku parandamist ning teadusliku töö tõhustamist. Need on põhipunktid, väiksemaid probleeme pole võib-olla mõtet loetleda.

• Mis on teaduskonnas juba toimunud selle otsuse realiseerimiseks?

Korraldati ümber poliitinformatsioonide senine praktika. Partei-büroo soovib süstemaatiliselt kaks korda kuus toimuvateks poliitinformatsioonideks temaatika ning kindlustab iga soovitatud teema alal konsultatsiooni, kus antakse metoodilisi näpunäiteid ja soovitatakse materjale, millele poliitinformaator võib toetuda. Konsultantideks on teaduskonna parimad üliõpilaskateedrid partei liikmekandidaadid K. Jaanson ja J. Ant, ka P.-E. Rummo ja seni edukalt propagandistina töötanud kommunist G. Grünberg. Informatsiooni tegelikuks läbiviijaks on järjekorras kõik üliõpilased, kuujuures käesoleval aastal algasime neist, kes mõõdunud ja võib-olla ülemõõdunudki aastal ei saanud veel esineda.

On mõeldud ka informatsioonide metoodika täiustamisele. Katsetame mõnede informatsioonide läbiviimist eelnevalt üliõpilaste hulgas korraldatud ankeedide toetudes.

Praegu selgitame näitlikku agitatsiooni ja ruumide kujundust. Novembri lõpuks loodame sel alal olukorda parandada.

Ligemal ajal on teaduskonna algorganisatsiooni üldkoosolekul arutlusele ideelis-poliitilise kasvatusdöö ja selle tulevikuperspektiivid teaduskonnas.

Teaduskonna büroo on aidanud kaasa komsomoliorganisatsiooni töö planeerimisele. Püüame saavutada kommunistlike noorte organisatsioonilise ühtekuuluvuse, kasvatada organisatsiooniliselt vastutustunnet.

Aspirantuuri probleemiga tegeles meie algorganisatsioon ka mõõdunud aastal. Käesoleval aastal taotleme aga seda, et igas kateedris oleksid arvel potentsiaalsed aspirantuurikandidaadid ning et nendega oleks kateedritel pidev kontakt. Osalt on seda juba saavutatudki.

• Mis on lähemal ajal kavas?

Kõik juba mainitu ju jätkub. Võiks lisada, et tahame senisest suuremal hulgal tõmmata üliõpilasi lektoritööle.

Meelsamini aga räägin kavatsusest siis, kui nende realiseerimiseks vähemal esimesed sammud on astutud. Räägime näiteks märtsis, kui te meid ei unusta.

Uusi teaduste kandidaate

24. oktoobril kaitsesid Füüsika-Matemaatikateaduskonna nõukogu avalikul koosolekul oma kandidaativäitekirju keemilise kineetika ja kaatilüüsi laboratooriumi vaneminsener ÜLO HALDNA ja teoreetilise füüsika kateedri vanemõpetaja JÜRI LEMBRA. Pärast edukat kaitsmist otsustati esimesele dissertandile anda keemiakandidaadi ja teisele füüsika-matemaatikakandidaadi teaduslik kraad.

(Kuno Otsuse luulekogu arutelu puhul Kirjanike Ma-jas 17. oktoobril).

Kui hakkam midagi kirjutama, saavutan rütmilises teatud punktis. Näen, et kiri muutub ühtlaselt kalligraafiliseks, tähed saavad ühekõrguseks ja ma tean, et kirjutatan just seda, mida vajan, mul on olemas mõtteline rütm. Mõte voolab vajaliku kiirusega, ühtki sõna ei lähe kaduma, iga sõna on täpne. Peamine — tänu mõttemaailmale tunnen alati, kui on vaja peatuda. Piisab ühest laiemast reavahest, et teada — järgmine rida on juba üleaarne. Selles küsimuses on kõik oluline juba öeldud. Enne rütmipunkti on mahakustutatud sõnu, suuri ja väikesi tähti ühes sõnas, mõttelist stiilhiat. Mainitud osa jääb lugeja eksemplarist välja, et lugejat mitte desorienteerida. Minule oli ta aga vältimatu vajalik, et konkreetset juhul jõuda rütmipunkti ja abstraheritud kujul algoritmiga säilida mälu ja kontrollkeskuses. Vahel võib punktini jõuda ainult mõtlemise teel, aga üldiselt on teada, et mõtteprotsess paralleelse kirjaliku fikseerimise puhul muutub märksa intensiivsemaks ja sügavamaks. On selge, et mõttemaailma (ma ei puuduta kirjandusteoreetilist kategooriat) otsimine on luuletamise puhul kõige olulisem. See on ettevalmistav protsess, mis toob meid punkti, kus teame täpselt, mida tahame öelda. Aga kahjuks ei jätku meil sageli südant, et kindla käega tõmmata kriips nende ridade ja nende ridade vahele. Et algusest ja lõpust välja heita üleaarne stroof ja liigne rida. Mil- leks ebaselge otsimisega desorienteerida lugejat ja — veel enam — teiste poeetide poolt niigi desorienteeritud kriitikut! Ma ei taha olla päris vulgaarne — väljaheidetud värsside arvel tuleb luuletuses teha tubli tihendav töö! Keegi peale poeedi enese ei leia rütmipunkti. Nii tuleb meil endil lüüa isiklikku enesemõistlust. Muide, siis jääb ära ka võimalik solvumine, kui toimetaja arvab selle punkti leidnud olevat ja vastavalt toimib... Kui toimetaja vaguruse tõttu luuletus näeb ilmavalgust koos liigsete värssidega, äärmuslik ideeline sisu ja — mis veelgi hullem — muutub tihti kahe- mõtteliseks. Ning pole sugugi ime, kui algaja kriitik leiab just selle teise mõtte, mis käib risti vastu järgmistele (juba mõttemaailma saavutanud) värssidele...

On raamatuid (ja luuletusi), mis on mõistetavad vist ainult väikesele inimeste rühmale. Nad vestavad maailmast ja probleemist sellise nurga all, mille suurus on raske mõista juhuslikul lugejal. Nii võib kriitik rängalt eksida ja naerma puhkeda seal, kus autorigi ei leia naljatamiseks põhjust. Seda juhtub ja nähtus iseenesest pole haruldane. Sageli taipab õiget varjundit vaid kaaslane, kes ise andis tõuke luuletuse loomiseks. Aga... Aleksander Puškin tegi sellised luuletused, nagu «Tšaadajevile» ja «A. P. Kernile», mida ei mõistnud mitte ainult ta kaasaegsed, vaid mõistavad ja peavad au sees kõik tulevased põlv- ved. Praegu vihjan ma küll ainult

Luule, see ei tule tuulest...

mõistmisele, sellele, mida luuletaja tahab öelda. Ja täiesti loomulikuks nõudeks peab ka meile saama: iga luuletus, mis nii või teisiti publitsiseeritakse, peab igale lugejale olema mõistetav normaalse vaimse pingutuse järel. See tähendab, et võid kirjutada luuletuse kallimale ja ära trükkida, aga selles ei tohi olla muidusega sihitut pürgimist, vaid üldinimlik tunne. Olgu selle teki- tajaks minupärast siis kasvõi kõige omapärasem armastus (jääme armas- tajate seisukohale).

Alfred de Musset ütles, et igas inimeses on surnud luuletaja. Tuleb mõte: kas meis pole ehk surnud terve maailm? Samahästi kui luule- taja võib minus surnud olla filo- soof, kolhoosiesimees, teoreetilise füüsika spetsialist või tsirkuseartist. Usun, et õppimine (kõige avaramas mõttes) on ajude puhastamine kõig- gest sellest, millele me momendil ei leia rakendust. Selekteerimine ja süstematiseerimine. Laupäevane suurpuhastus, mil kõik ei sõanda peast välja visata luulet, võimet luuletada. Neist viimastest saavad luuletajad. Tänu sellele, et me alati ei suuda lahti öelda meile täht- susetuist, kuid kenasti säravatest asjadest, saavad mõnedest meist intellektuaalsed luuletajad. Me pistame luuletusseaju kolikambri- leitud sõnad: televisioon, autosero- teraapia, elektrikeedupliit, neljas

dimensioon, kvantide mehhaanika, tähenduste mõõtmine, ürgnimene. Mul oli tuttav luuletaja. Peetud

intellektuaalseks luuletajaks. Ta jutustas: istusin oma akna all ja tegin neid värse. Vaatasin vahe- vahel taevasse. Oli loojang. Taeva alumine äär oli tulipunane, selle foonil majade mustad siluetid. Nagu teatris. Inimesed väljas vaatasid ilu- sat pilti, näitasid näpuga minu ak- nasse ja naersid: «Mis ta jälle kir- jutab! Ei näe ilusat taevastki!» Aga mina nägin. See näpuga näitamine otse torkas minu südamesse. Võtsin kätte ja panin «Küberneetilise luule- tusse» sisse dekoratiivsed värvid. Punase ja musta! Ja! Hea luuletus sai! Niimoodi sai siis temast intellektuaalse kallakuga poeet. Mo- raal: audiatur et altera pars! Nä- hem, kui võimalik, peale võõraste sõnade ja osavate konstruktsioonide ka luuletaja siirast soovi olla siiras.

Nimetasin juba ühe sõna. Autoseroteraapia. Meedikud tunnevad ära oma sõna. Ärge pahandage, küberneetikaajal on terminitest puudu... Doktorid võtavad haigelt verd, valmistavad seerumi, süstivad tagasi haigele. Et see terveks saaks. Süstitagu luuletajatele nende oma verd ja saagu nad terveks. Raken- dagem autoseroteraapiat! Et ma ise ei tegele luuletamisega, siis tuleneb sellest kogu kirjutise humoristlik toon ja seletub peal- kirjagi luulelend.

Ü. MATJUS

Kirjutamisoskusest

Kirjutamisoskus on võime, mitte müsteerium. Tõsi küll, selle võime kõrgemad astmed ulatuvad juba kunsti valdkonda. Aga ka kunst on võime, mitte müsteerium. Kuidas, ütlevad teistsed arvavad, kas siis igaüks võib kirjutada nagu Gorki või Hemingway? Jah, vastan, iga- üks, kes on kogunud niisama suuri elukogemusi. Ning veel: kes on nõus tõsiselt töötama oma kirjutami- soskuse arendamiseks. Heming- way kirjutas maailmakuulsaks saan- nud «Vanamehe ja mere» üksikuid osi kuni 200 korda ümber. Suur sa- tiirik N. Gogol nõudis, et autor oma käsikirja vähemalt kaheksa korda uuesti kirjutaks. Ainult siis võib sekka sähvata ka nn. inspiratsioon: sõnad voolavad suure hooga ja ilma kõrbeteta ideaalseks seoseks, mis ei vaja parandamist.

Soov kirjutada on autori sotsiaalse meele väljendus, kuid soovist ei piisa veel kirjutamisoskuseks. Hea kirjanik kirjutab lugeja aju ja südamesse, kirjutab elu rikastavaid teoseid. Head kirjandust loetakse nii innukalt sellepärast, et ta on luge- jale jõe allikaks. Täst otse hoovab autori elu hõngust (mõned Jack Londoni, V. Majakovski, J. Smuuli teosed).

Meil avaldatakse ikka veel palju halle, tüütavalt igavaid kirjatöid; me

kirjanduslikes ajakirjades on palju ballasti, mis ei kuulu kirjandusse ega vii kirjandust edasi.

Meie kriitika meenutab mõnikord koolipoissi, kes kipub ette ütleva tema arvates veel rumalamale kooli- poisile. Sellisele spikkerkriitikule ta- haks lugeja hüüda: miks te mulle ette ütlete, ja veel paberikorvi hei- detud spikri järgi? Tahaksin ise maitsta ja otsustada, ise leida lõh- nava öie luule iluajast, tunda roosi lõhna ja leida ka ta okkaid.

Kirjandusteaduslikud spikrid on praegu kõik vananenud, kirjandus aga on igavesti uus ja alati dialekti- liselt arenev. Millega meeldis J. Smuuli «Jäine raamat»? Oma värskes sisuga, aga ka oma julge kinnipidamatusega žanri köidikust.

Vajame julget ja värsket kirjan- dust. Ka esseistikat, ka ajakirjan- dust. Iga artikkel, iga mõtteavaldus peab seisma tänapäeva kultuuri ta- semel. Kadugu me sõnakunstist, aja- kirjandusest konfliktituse kodukäi- jad, kolisevad fraasid ja rikkad ri- tuaalid. Ka see kuulub isikukultuse igandite likvideerimise õilsa akt- siooni juurde. Iga haritlane õppigu kõrgenivoolist väljendusvõimet nii kõnes kui kirjas! Tere tulemast tal- gutele — noored värsked kirjani- kud!

V. ADAMS

Kulumata SULEGA

Peeter Hein ÕUNAD

Ootasin bussi, kessitais õunu käes. Oli laupäev ja tänavatel liikus palju rahvast. Hoidsin oma õunu inimeste ja päikese poole ning ootasin bussi. Pärn oli saanud esimesed kollased salgud oma soengusse.

Too vana logisevate ustega «Ikarus» ei tulnud ikka veel. Nurga tagant keerdu rivi mudilasi. Kirjud mütsid ja punased- sinised valged-rohelised mantlid. Ja kasvataja rivi lõpus. Seal lagises oma paarkümmend väikeste tiibadega tuuleveskit.

— Kus onul on ikka õunul!

Sosin jooksis mööda rivi na- gu veenire üle kivide. Ulatasin igale «Tartu roosõuna» ja sain vastuseks tänu ja «aitähhi». Kui- palju mu võrk tühjenes, niipalju sinna tänu lisandus. Nii et lõ- puks, kui võtsin viimase õuna, oli mul juba terve kessitais kõrgeväärtuslikku lapsetänu.

Viimane õun jõudis just kas- vatajale. Oli ilus noor kasva- taja. Ta veeretis õuna peos ja ütles:

— Nagu maakera, pool puna- ne, pool kollane.

— Just nagu maakera, ainult väiksem, ütlesin mina.

— Aitäh, ütles kasvataja.

— Palun, ütlesin mina.

— Aga kas nad pestud olid?

küsis ta äkki. — Lastele võib anda ainult pestud puuvilja!

Hämmeldusin päris. Muidugi

ei olnud nad pestud. Otsin nad samasuguselt noorelt müüjan- nalt, nagu toogi, kes mind praegu nõnda tõsiselt vaatas. Nüüd ootasin siin bussi.

— Alati peab puuvilja pese- ma, eriti kui lastele antakse, kordas ta veel kord.

Ta oli natuke pedant ja sel- lesi oli kohe aru saada, et tege- mist on päris ehtsa kasvata- jaga.

— Ärge siis nüüd nii väga ka ehmuge, asi pole nõnda hull — ütles ta siis minu häm- meldust nähes, ja mu ees oli taas noor neiu.

Olin ikka tõesti tõsine. Mõtle- sin, et kui me seda oma Maa- kera üle hakkame andma, pea- me teda tublisti kasima. Siis juba häbeliku naeratusega möö- da ei pääse.

— Kindlasti peseme, enam ei unusta — ütlesin tõsiselt, ja inimesed, kes bussi ootasid, noo- gutasid ning naeratasid.

— Nägemiseni, ütles kasva- taja, sest lapsed olid juba täkk maad eemal.

— Nägemiseni, ütlesin mina. Mõitlesin seda päris tõesti.

Logisevate ustega «Ikarus» ei tulnud ikka veel. Varsti tuli helesinine buss ja me kobisime peale. See pidi hakkama tolle vana «Ikaruse» asemel seda liini sõitma.

TASUB MÕELDA

Algkool, keskkool, ülikool — see oli meil siliani kaunis tavaline ha- ridustee. Kui aga pärast keskkooli minna tööle, kaob muist õpitust teadmata kuhu. Et seda tagasi saa- da, õpib arvukalt noori ülikooli et- tevalmistuskursustel. Mida arvavad viimastest meie praegused filolo- giasakondade üliõpilased?

Enel Aunma: «Tore oli, kuigi kolm õhtut nädalas polnud kerged. Kasu sain neist küll. Peale selle, mi- da juba keskkoolis oli kuulnud ja teada saadud, räägiti meile uuesti kirjanusest, uutest suundadest, vii- mase aja sündmustest. Jäin igatahes rahule.»

Tiina Alla ja Merike Toose lõpe- tasid mõlemad Tallinna 21. Kesk- kooli, küsisid koos kursustel, eksami- tel ja nüüd ka õpivad koos. Nende

ühine arvamus: «Muidu oli kõik nii, nagu peab, kursustel koostatud konspekte saime suurepäraselt ka- sutada sisseastumiseksamite ajal jne., ainult vahetevahel läks igavaks kuulata. Kas poleks õigem kasutada mõnikord ka küsitlemist ning vest- luste vormi?»

«Kes kauemat aega on õpinguisi kõrval olnud, jäävad rahule. Teis- tele, kes lõpetasid hiljuti, need siis- ki suurt ei anna,» oli Reet Tamme ja Riina Kotka ühine otsus.

Sellest, et ettevalmistuskursuste töös leidub kõige hea kõrval siiski ka puudusi, räägib asjaolu, et kau- geltki mitte kõik ettevalmistuskur- susest osavõtjad ei kuulu praegu üliõpilaste perre. Kuidas korraldada asja veelgi paremini, selle üle ta- suks mõelda.

P. MAIMIK

Veste

Vanaisa Krõlovi valmid on laialt levinud ja tun- tud ning nende innustav mõju pole lakanud täna- päevani. Kuidas nendest aga kasagil aru saa- dakse, sellest kõnelemegi. Meie küla noored val- mistusid rängaks heitlu- seks palliväljakul, sest naaberküla omad olid esitanud väljakutse ja tähtpäev oli juba käega katsuda. Meie küla pare- mad olid tõsiselt treenin- gus, kui nende juurde tuli kolhoosi esimees. Pall lendas üha kiiremini üle võrgu, sest iga lööja lootis pälvida esimehe kli- tust, kuid esimehel oli siiski teine eesmärk.

«Olete kõvad mehed palli lööma, ega ümbrus- konnas teile enam vasta- seid polegi,» alustas esi- mees ja pisukese pausi järele jätkas, «raadios öeldi, et algavad öökül- mad ja nüüd oleks nelja päeva töö suhkrupedi- põllul. Kui tuleksite appi, saaks peedid õigel ajal maast kätte.»

Pallimeeskond korral-

Sügisene muinasjutt

das kohe tootmisnõupidami- se ja otsustas võist- luste plaanist kinni pi- dada ja et võistlus- pinge lootustekohaselt pi- di kujunema suureks, siis kutsuda oma võistlustele pealtvaatajatena õppima noori ka koolidest koos õpetajatega. Meeskonna varumees, kellel võist- luse ajal tavaliselt tuli istuda pealtvaatajate pin- gil treeningdressis, esi- tas küll omapoolt ketser- liku ettepaneku: «Kui teeks naabritele ette- paneku seekordsete võist- luste muutmiseks, nii et tuleksid ka nemad üheks päevaks meie põllule ja kuulutaksime võitjaks selle meeskonna, kelle tu- lemused õhtuks paremaks osutuvad.»

Seejärel võttis sõna kõige parem pallimees: «Kaalul on meie kolhoosi meeskonna spordi- au antud lubadustest kinni- pidamine on meie au- kohus. Terves kehas ter- ve vaim! Põllul suhkru- peete koristada võivad ju väga hästi ka need,

kes spordivõistlustega seotud ei ole ja kui neid kolhoosis vähe on, eks esimees ja brigadirid hoo- litsegu selle eest õige- aegselt. Meie aga oleme kolhoosi au eest väljas ja peame võistlusele mine- ma. Eks ole õigus?!»

Sellepeale hüüdis mees- kond täies spordiinnus mehiselt ja võimsalt: «Õigus! Hurra-a!»

Brigadirid kutsusid hoogtööle oma kolhoosist noorusest nõtrasid ja va- nusest väeteid, kuid esi- mees sõitis linna abi ot- sima. Õnneks oli linna sõbralikke ülemaid ja asjamehi, kes olid kohe nõus abistama. Paari tun- niga olid käsud ja kor- raldused antud ning järgmisel hommikul vu- rasid autod kolhoosi. Seal einestati kiiresti ja kohe põllule. Ainult 70-aas- tane brigadir vajus abi- väge üle vaadates mõtteis- se ja küsis vaikselt hää- lega kõige väiksemalt tütarlapselt: «Esimehe ju- tu järgi pidi abiks tule- ma autotäis kangeid mehi

suure kooli pealt, kuid nüüd sai siiski ainult keskkooli omi või kuidas, või olid teilgi tugevama- tel meestel võistlused ees?»

Tüdruk kummardas, kahmas kahe käega järg- mist suhkrupetti ja kos- tis kõlatu häälega: «Võist- lused olid välja kuuluta- tud ja seetõttu tulid need, kes kehalisest kasvatuses- t vabastatud on. Teistel pol- nud aega.»

Töö arenes sujuvalt, ilma häireteta. Õhtuks oli mõnigi hektar koristatud ja kui ilm halvemaks ei muutunud, saabki nädala lõ- puks põllud klaariks. Ainult vahete- vahel ajas mõni töö juures selja sir- gekes ja mõtles sportlas- test kaasõpilastele, kas nad ikka saavutasid esi- koha või mitte, kas suut- sid päästa kollektiivi spordi- au või mitte.

Kui ei meenu Krõlovi valm rohutirtsust ja sipel- gast, siis selle teistkordne lugemine ei teeks viisi halba.

L. OKAS

INIMESI SINU ÜMBER

Virgad käed hoolitsevad ülikooli sööklas selle eest, et söök oleks ala- ti maitsev...

Tartu Rühklik Ülikool 3

ET TUNDA RÕÕMU

LOHIDALT

ÜLIÕPILASED ja TEADUS

(Algus lk-1 2.)

Algas järjekordne õppeaasta oma rõõmude ja muredega. Sel aastal sai valmis suur ja ilus maja Tiigi tänaval, mille üle me kõik võime uhked olla. Kuid üliõpilaste arvu kiire kasvu tõttu on olukord ikka veel pingeline (seda enam, et üliõpilaskooli loobuma kahest endisest hoonest). Ka uue ühiselamuga pole kõik korras. Ehitajad n-ö. «vedasid alt» selle ühiselamu ekspluatatsioonil andmisega ja nüüd kahjuks selgub, et veevargitööd on suures osas väga vastutustundelt tehtud. Ka sisustusest jääb puudu: pole veel kätte saadud raamatuturiluid, prügiküübid jne. Ülikooli majandusosakond igatahes teeb kõik, et üliõpilaste elamistingimusi võimaluste piires parandada.

On mõeldud ka tulevikule. Nii näiteks lahendas Kõrgema ja Keskerihariduse Komitee väga operatiivselt veel ühe uue (sedapuhku neljanda) ühiselamu ehitamise võimaluse. Nimelt teatas sm. Pesti, et ülikoolile on lubatud ehitada 830 kohaga ühiselamu (koopia Tallinna Polütehnilise Instituudi ühiselamust). Loodame alustada selle ehitamisega 1963/64. a. vahetusel.

Kui nüüd aga teiselt poolt vaadelda meie üliõpilaste eluviise ja lühikest korda meie ühiselamutes, siis võib kohata väga kontrastseid pilte, viimaseid leidsin just Tiigi tänava uues ühiselamust. Kõrvaldub, miks on tuba must ja lohakas, saime vastuseks, et administratsioon pole seda ja teist muretsenud. Samal ajal aga kõrvaltubades (ja pealegi sama olukorra juures) on siiski kõik tipp-topp korras. See näitab lihtsalt üliõpilaste hoolimatust neile antud suurepärase võimaluste vastu. Samal ajal peab väga palju korralikke üliõpilasi leppima ajutiste ja suhteliselt väga tagasihoidlike korteriloludega Elvas ja Peedul. Ilmselt tuleb kohe alguses hakata paigutama vanematesse ja kaugematesse ühiselamutesse nende tubade kollektiive, kes ei mõista või ei viitsi oma tuba korras pidada (see puudutab eriti Pälsoni tn. 14 poisse ja Tiigi tänava uue luksüüsielamut tütarlapse).

Eriti juhin kõigi ühiselamutes elavate üliõpilaste tähelepanu vajadusele järjekindlalt kinni pidada ühiselamu sisekorraeskirjast, ja

seda juba õppeaasta algusest (näiteks on praegu valve osas kord täiesti käest ära).

Ühiselamus elamise võimalus paneb üliõpilastele ka mõningaid kohustusi. Kui neid ei soovita täita, siis peab administratsioon paratamatult ühiselamu elanike enamiku huvides need üliõpilased välja tõstma. Ruumi tuleb vabastada neile, kes peale õpingute ka oma kohustusi meele peavad.

Kontrolli tõhusamisel loodan ühiselamute organisatsioonide abile. Ainult ühiste jõududega suudame luua sellise olukorra, et missugusesse ühiselamusse me ka astume: kõikjal on normaalseks elamiseks ja õppimiseks vajalik kord ja puhtus, millest tunnevad rõõmu nii elanikud ise kui ka külalised.

V. SIMM,

TRÜ haldusprorektor

Kolmapäeval oli eesti keele ringis aruande- ja valimiskoolesolek. Kuulati ka suviselt murdepraktikalt muljeid, mida jagasid E. Kaar ja M. Nool. Aastane töö tunnustati heaks. Käidi arvutuskeskuses tutvumas tõlkimisega, tehti edukalt korrektuuri EPA ajalehele, korraldati soome keele ja kirjanduse õhtud Tartu II ja VIII Keskkoolis jne.

Uude juhatusse valiti üliõpilased Sauvere, Eek, Kasepalu, Põldra ja teised.

E. SOO

Toimus TRÜ ametiühingukomitee koosolek. Arutati ühiselamute organisatsioonide vahelise töö koordineerimist, kollektiivlepingu täitmist ohutustehnika alal ja Suure Oktoobri 45. aastapäeva tähistamist. Pikemate sõnavõttudega esinesid Arstiteaduskonna büroo esimees S. Sibul ja O. Mägi.

M. ORU

*

INIMESI SINU ÜMBER

... Ja kui sulle ulatatakse praetaldrik, ei tuleta Sa ehk meeldegi, kui palju inimesi töötab siin Sinu heaks.

*

MEIE MATERJALIDE JÄLGEDES

Kuulates VAIDLEVAID häält

Üliõpilaskohvikust kõneldes mõtleme kõigepealt sellele suurepärasele ettevõttele, mis teenindab TRÜ üliõpilasi ja mille omapära on tuntud kaugel väljaspool meie vabariigi piire. TRÜ kohvik on meie üliõpilaste armastatuim ja paljudele ainus võimalik koht mitmesuguste tähtpäevade pühitsemiseks või vaba õhtutunni veetmiseks. Sellega on seletatav ka elav huvi ja osavõtt kohvikutööga seotud küsimuste arutamiseks. Käesolevaga ei ole tahetud arendada diskussiooni, vaid lihtsalt avaldada mõningaid tähelepanekuid ja mõtteid

RESERVEERIMISEST

mis on üheks keskmaks probleemiks nii igapäevastele kui ka harvadele külalistajatele. Toksin ühe iseloomuliku tegelikkusest võetud näite. Väike seltskond soovib kindlustada endale laupäevaõhtuks kahte kõrvuti lauda. Kui parajasti juhtub olema «mittereserveerimis» periood või kõik ettetellitavad laud on juba ära tellitud, siis moodustatakse järjekord loengutelt puudumiseks, et minna kohvikusse laudu hoidma. Hiljem käiakse kordamööda kodus ümber riietumas, ja selle tööaja raiskamise ainus eesmärk on garanteerida mõneks õhtutunniks paar kohta kohvikus. Kui aga õhtul ettekandja vabandades teatab, et järjekordselt on muudetud reserveerimiseeskirju või mõne muu arusaamatuse tõttu on antud laud siiski

ki juba kellelegi ära lubatud, ja palub teid lahelt koht vabastada...

On avaldatud arvamust, et praegu kehtiva 50% asemel võiks ettetellitavaid laudu olla üks kolmandik. Oigem on aga kõik laud teha ettetellitavaks. Kes on kindlasti otsustanud õhtu kohvikus veeta, see istub kas või päev läbi klaasi kohvi taga, et kohta hoida. Palju õigem ja loomulik on aga see, et kohta kasutavad päeva jooksul kümned erinevad, ja ettetellijale see vabastatakse täpselt määratud ajal.

Arusaamatuste vältimiseks tuleb reserveerimise kord ja tingimused täpselt formuleerida ja neist ka kinni pidada. Kõik see nõuab ainult head tahet ja külalistajate veidi tihedamat kontakti kohvikut juhtkonnaga.

MUUSIKAST

rääkides esitatakse kõige rohkem pretensioone võimaluse ja translatsioonide süsteemidele.

1961. a. sügisel likvideeriti raadioruum, mis sulges kamina- ja piljardisaale ühendava läbikäigu. Sellega loodi mõnus paigake maletajatele, aparatuurile tehti aga kapitalremont ja kõik üksikud osad liideti nägusaks moodsa kujundusega muusikakombainiks. Sellele käsitsemisele ei nõua eriharidust ja pidi organiseeritama kohvikukülalaste poolt ühiskondlikus korras. Magnetofonilintide, grammofooniplaatide jm. hoidmise võtsid lah-

kelt endi peale puhvetitöötajad.

Nii alustati tööd 6. novembril 1961. a. Juba esimesel kahel nädalal tuli kolm korda potentsio-meetreid vahetada, sest need keerati lihtsalt puruks. Sageli jäeti laokile linnid ja plaadid ning aparatuur unustati terveks ööks voolu alla. Hooletu ümberkääimise tõttu kannatas seade ka puhtmeelhaaniliselt ja seda pidi korduvalt remontima. Kui aparatuur tehti lukustatavaks (piinlik on seda öeldal), siis mõne aja pärast leidis külastaja, kes unustas võtme tagastada, ja järgmine kasutaja lihtsalt murdis kaane lahti, tehes sellega võimatuks teda edaspidi lukustada. Grammofonil on lõhutud juba teine helipea, enamik plaate on kõveraks sulanud, sest nad jäeti serviti kuuma ahjukappi, ning 2,5 km-st magnetofonilindist on tarvitamiskõlblik veel vaid 400 meetrit. Lõpuks oli keegi asjatundja parandanud võrgukaitset jämeda vasktraadiga, mille tagajärjel aparatuur süttis põlema ja on praegu täiesti kasutamiskõlbmatu.

LAULMISEST

ja selle osast noorte elus sajanditepikkuse laulukultuuri- ja traditsioonidega maal pole vist mõtet rääkida. Peaaegu iga üliõpilane laulab mõnes kooris või ansamblis, võtab osa muusikakursuste või ringide tööst ja on suuteline kaasa laulma lihtsaid ühe-kahehäälsid massi-

laule. Samuti ei tohiks kunagi puudu olla entusiastidest, kes on võimelised taolisi üritusi organiseerima ja läbi viima. On ju see üks eesmärkidest, mida taotleb üliõpilaskooli muusikaline kasvatus.

Lõpuks veel paar sõna meie kohvikut

KULASTAJATEST

ja nende tunnetest, õigmini neist tunnetest, mida mõnel külastajal näib ilmselt puudu olevat. Jutt on nimelt tänapäeva kommunismi ehitavale ühiskonnale omasest üldsuse huvide eelistamisest isiklikele, austusest kaasinimeste töö vastu, kohuse- ja vastutustundest ühisvara kasutamisel ning takti- ja mõõdu-dest avalikus (ning mitte ainult avalikus) kohas käitumisel. Kuidas muidu seletada kasvõi seda kurba tõsiasja, et üliõpilaskollektiivi kätte antud tore kingitus — kohvikum muusikakombain — peab enne aastat minema kapitalremonti, et kohvikust kaovad pidevalt lauad, nõud, et omavõllilist tõstetakse ümber reserveerimissedeleid, et üliõpilased ei tea, millal, kuidas ja mida sobib laulda ning et küünalvalgustustest, millede sära ulatub juba Moskvasse ja isegi kaugesse Ukrainas pealinnas ning süütsas sealgi sarnase traditsiooni, peame meie loobuma ainult sellepärast, et mõni seltsimees end «liiga vabalt tunneb».

E. TOOM

kool» vahetati mõõdunud aastal intensiivselt mõtteid teaduse ja noorte teadlaste ümber, kõneldi põlemisest, lõõgimisest ja miilimisest — kuid kõik jäi endiseks. Pole kuulda isegi susinat enam. Teadus aga väärivad seda, et talle pühendada osake unest, lõbustustest ja noorusest. Tahan öelda, et tuleb veel kõnelda — ja julgelt kõnelda — üliõpilase ülekoormamisest, mis mõjub halvasti iseseisvale teaduslikule tööle.

INDIVIDUAALPLAANID

Vähe aitavad ka individuaalplaanid. Need haaravad vaid väga vähesed üliõpilasi — ja valikud toimub täiesti salapärasel alustel. Taimefüsioloogias viiakse üliõpilasi individuaalplaanile juba II kursusel, kuigi sellal pole ilmnunud üliõpilastes mingeid teaduslikke kalduvusi ega huvisid. Ajaloo-Keeleteaduskonnas on kasutatud mitmel juhul individuaalplaan selleks, et üliõpi-

lasi vabastada alneist, millest nad võiksid läbi kukkuda. UTU nõukogu taotleb, et individuaalplaanile viidaks üksnes neid üliõpilasi, kes on aktiivselt olnud ringis tegevad ning tõestanud, et neil on eeldusi teaduslikuks tööks.

Individuaalplaanide suunamisega on lähedalt seotud ka aspirantuuri suunamine. On tõi, et suurem osa aspirantuuri õppinuid on olnud ka aktiivsed UTU liikmed. Edasi õppima on pääsenud aga ka neid, kes pole ringis pidanud ühtki ettekannet, kirjutanud ühtki auhinna-tööd. Tavaliselt ei saa selliseist õnneotsustajast ka väitekirja kirjutajat. UTU uue nõukogu üheks lähimaks ülesandeks on kõige aktiivsemate ning võimekamate lõpetajate selgitamine, et omalt poolt neid soovitada edasi õppida.

Lõpuks tahaks uuesti tõstatada mõtte UTU büllետäänist, mida võiks välja anda 3—4 numbrit aastas. Büllետään peaks sisaldama lühivormides tulevate ringides tehtavast tööst.

E. VÄÄRI

Kilde sõnavõttudest

(UTU aruande- ja valimiskoolesolekult)

E. KUKK, UTU nõukogu esimehe asetäitja.

Rohkem kollektiivseid uurimusi, rohkem eri ringide koostööd. On vajalik kaasa tõmmata täppisteaduste ringe.

Pedagoogilisi probleeme käsitlevaid töid võib ühe käe sõrmedel üles lugeda (!). Pedagoogikaringi ähvardab oht välja surra, metoodikamaad on sõõtis.

Kateedrid olgu juhtivaks ja suunavaks jõuks.

Rohkem kaasa tõmmata nooremale kursusele üliõpilasi. Ettekanded aga kubisevad terminitest ja on sõnas- talud üliõpilaskult.

Miks on temaatika elukauge?

Levinud on mingi alaväärsustunne teaduse populariseerijate suhtes. 3000-st üliõpilasest on 29(!) PTTL liikmed. Iga ringi võlg on ette valmistada vähemalt üks lektor.

Seada ringide töös sisse täpne arvestus.

Ringide tegevus peab saama kõige tähtsamaks osaks õppetöö kõrval.

U. POLISINSKI, EKP TRÜ Komitee sekretär.

Teaduslik töö ei tohi lõppeda au-

hinna kättesaamisega, vaid sealt al- les algama. Populariseerida! Populariseerida! Tuleb luua eri sektor, kes kindlustaks praktilist väärtust omavate tööde edasisaatmise.

E. KREEM, ELKNU TRÜ Komitee sekretär.

Rohkem teaduse, «oma teaduse» fanaatikuid! Iga ring peab hoolitsema selle eest, et ülikooli ajalehes ilmuks pidevalt informatsiooni tema ringi tööst.

A. LENZNER, Arstiteaduskonna prodekaan.

Põlemist ja indu on vajal. Õppe- jõud peavad noortesse teadlastesse suhtuma tähelepanuga, olema otse- selt huvitatud üliõpilaste tööst.

J. KAPLINSKI, Ajaloo-Keeletea- duskonna V kursuse üliõpilane.

Aeg, aeg! Oleks mõeldav deka- naadi loal mõnepäevane vabastami- ne loengutest teadusliku töö vii- mistlemiseks. Tõsist tööd ikka loen- gute vahel olevate «akende» ajal teha ei saa.

UTU uude nõukogusse valiti sm-d H. Sillastu, E. Kukki, E. Vääri, A. Sillam, L. Riives, P. Hein, U. Veimer, J. Ant ja R. Saluri.

SADA VAPRAT

Vaatamata tihavale seenevihmale kogunes ülikooli staadionile sadakond orienteerimis- huvilist, et osa võtta ELKNU 40. aastapä- vade pühendatud võist- lusest. 4-liikmelistel rühmadel tuli Raadi piirkonnas kaardi abil üles leida 4—6 kont- rollpunkti. Ülesanne oleks nagu lihtsavõitu — 4 pead mõtlevad, missuguseid tänavaid ja parke mööda tuleb liikuda, 4 paari jalgu teevad selle teoks. Kuid vaatamata taskulampi- de abile eksiti isegi

linnas ära. Meesrühmadest olid kiireimad kaks III Keskkooli esindust. Kolmandaks tulid — uskuge või mitte — Õigusteaduskonna me- hed. Seljataha jäid nii geoloogid, geograafid kui ka kõik teised. Naiskondadest olid pa- rimad koolinoored V Keskkoolist. Tuhlid olid bioloogid: nemad said II ja IV koha. Kolmas oli kammivab- riku naiskond. Võistkondlik järjes- tus: 1) Õigusteadus- kond 13 miinuspunkti- ga, 2) füüsikaosakond 15 miinuspunkti, 3) matemaatikaosakond 15 miinuspunkti, 4) eesti filoloogia osa- kond 17 miinuspunkti- ga. Hoopis esinduseta jäid arstid ja kehakul- tuurlased. Veelgi ime- likum on viimane as- jaolu seepärast, et pä- rast ülikooli lõpeta- mist tulevad kehakul- tuurispetsialistid abi paluma sõnadega: «Vaata, ülikooliaja jooksul ei puutunud kokku ühegi orientee- rumisvõistlusega!» A. KIVISTIK

TEADAANDED

Ajakirja «Pikker» initsiatiivil on meie ajalehe ja «Eesti Põllumajanduse Akadeemia» ühise üritusena kavas korraldada üliõpilaselu teemasid käsitlev fõl- jetonivõistlus «Pikkeri» auhinnale.

Tuleval nädalal toimub asjastahvitatuile kohtu- mine «Pikkeri» toimetuse esindajaga. Fõljetonistid- algajad, veel mitte alanud ja staažikad — kogune- gem esmaspäeval, 29. oktoobril kell 16 auditooriumi nr. 47 (peahoones).

Alatiselt tegutsevas agitpunktis nr. 8, Vanemuise tn. 46 esineb teisipäeval, 30. oktoobril kell 19 Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud U. Pol- lisinski teemal «KODANLIKU EESTI MAJANDUS IMPERIALISMI SÜS- TEEMIS».

Järgneb film: «Laulu sünn».

Pühapäeval, 28. oktoobril toimub TRÜ kohvik-klubis lastehommik SAAME SÕPRADEKS. Esinevad lasteringid. Ohismängud. Laulud.

Teisipäeval, 30. oktoobril kell 20 toimub looduskaitseringi järjekor- dne töökoosolek Vanemuise tn. 46 geograafiaauditooriumis (III korrus) teemal

«Maastik ja arhitektuur» — arhi- tekt R. Kivi.

Reedel, 2. nov. algusega kell 18 toimub peahoone 4. aud. ÜLDKEE- LEADUSE RINGI koosolek.

1. I. Sulsenbergi ettekanne «Kas keel on organism?» 2. Üldkeeleteaduslikku uudiskir- jandust (informatsioon).

Palutakse nii keeleteadlaste kui ka bioloogide aktiivset osavõttu.

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар- туский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тарту- ского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikola trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik- numbr hind 2 kop. Tellimise nr. 8636. MB 07338.

AU SUURELE OKTOOBRILE!

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIORGANISATSIONI, REKTORAADI, ELKNU KOMITEE JA AMETI-
OHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

PÜHAPÄEVAL, 4. NOVEMBRIL 1962

Nr.
28(533)
XV aastakäik

Oktoobripäevad

Nelikümmend viis aastat uue ühiskonna ajalugu — harkdra ning viiskudega Venemaast kosmoselaevade riigini. Niisugune on see tohutu suur hüpe, mille olemust vahest õigesti tajud, kui mõtled sellele, mis oli ja mis on praegu. Siis hämmastud ja ütled endale: küll oleme ikka suutelnud ruttu harjuma sellega, mis meie elus on tõepoolest kolossaalselt suurt. Me peame seda endastmõistetavaks ja mõnigi kord ei oska selle üle uhkustki tunda. Aga kui Oktoobripäevade pidulikkus lükkab korra kõrvale argipäevase, kui pidulikud kolonnid demonstreerivad meie töörahva suurt, head, ning kustumatut jõudu, siis näed küll igast näost puhast ning õigustatud uhkust: vaadaku kogu maailm, need oleme meie, kes nii lühikese ajaga oleme nii kaugele ning kõrgele jõudnud!

Me austame isade võitlust, mis avas sellise suurepärase tee, millele maailma ajaloos ei ole võrdset. Kuid mõelduna oli vaid hüppelaauks tulevikku. Ei ole vist liialdus, kui väidame, et praegu ainult kommunismi võrsetest kõnelda on ajast mahajäämine või paremal juhul paigaltammumine. Peame küll julgemini kõnelema sellest, et uue ajastu inimesi on kaugelt rohkem kui arvame, et neid on kõikjal meie kõrval. Võib-olla oleme ka sellega juba nii harjunud, et peame seda täiesti igapäevaseks? See on omast kohast hea, see näitab, et kommunism kujuneb meie elu igapäevaseks ja lahutamatuks osaks.

Kuid seda teravamini peaks silma paistma see, mis sellest endastmõistetavusest negatiivselt erineb, inimesed, kelles on veel vähe meie aega. Kas ei ole Sullegi midagi niisugust silma torganud Sinu kursusel, õpperühmas, ühiselamus? Kas ei ole Sa mõnigi kord niisugustest nähtustest üsna üksiköikselt mööda läinud, tahtmata neile vaadata uue inimese silmadega? Kas ei ole Sa vahest endastki mööda vaadanud?

Meenutagu Oktoobripäevad, et jälle on möödunud üks aasta teel kommunismi ning täiusliku inimese poole. Meenutagu, et selle võrra on kasvanud nõuded, meenutagu, et me kõikjal ning kõike vaataksime uue inimese pilguga, tunnetaksime uue inimese südame-tunnistusega.

OKTOOBRIPIIDUSTUSED ÜLIKOOLIS
5. novembril kell 18 toimub ülikooli aulas
PIDULIK AKTUS.

- Päevakohane ettekanne T. Loidilt.
- Kontsert.

OKTOOBRIDEMONSTRATSIOONIKS kogunemine 7. novembril kell 10.30 ülikooli klubi juurde
(Tähe tn. 29).

Tõrvikute all

26. oktoobril lõid õhtuhämaruses Tartu IV Keskkooli staadionil lõkkele sajad tõrvikute tuled. Tõstetuna kõrgele peade kohale hakkasid need liikuma mööda Riia maanteed alla Emajõe suunas. Tartu noorte tõrvikutega rongkäik läbi linna oli alanud. Selles manifestatsioonis andis ka meie ülikool oma osa. Kuigi rongkäik oli pühendatud ELKNU 40. aastapäevale, kandis see veel teistsugust varjundit: juba eemalt võis tähele panna plakateid «Cuba sil», «Elagu Kuuba!», «Me oleme Sinuga, Kuuba!» Tartu noorsugu avaldas oma solidaarsust kauge saare rahvaga.

Rongkäik jõudis Riia mäelt alla ja pöördus siis 21. Juuni tänavale. Kui esimesed kolonnid olid juba suundunud üle Nõukogude väljaku, alles siis hakkasid Riia mäelt paistma aeglaselt rongkäigu järel sõitva mootorratta tuled.

Erakordne sündmus oli ligi meelitanud palju tartlasi. Üle

tee jooksis grupp jõnglast ja palus õhinal:

«Onu, luba, ma kannan!»

Nad tõstsid tulelõhki kõrgele-kõrgele, nii kõrgele kui ulatasid ja ei lahkunud neist ka siis, kui tõrvikud loopisid õhe veel vaid üksikuid sädemeid.

Sellistel puhkudel ei aeta taga sõjaväeliku paraadriivi. Oli ühes viirus neli või viis inimest — kes seda vaatas. Peamine oli see, et noored tunnetasid endas jõudu, väljendasid seda oma noorusliku innu ja hooga. Kuski hakkas tekkima reibas lauluviis, teised võtsid selle üles ja nii puhkes viis lõkkele võimsaks lauluks.

«Viva Cuba!» hüüdis keegi, kui laul oli vaikinud, ja juba kanti neid sõnu kajana edasi piki kolonne.

Jõuti Tähtvere parki — sinna, kus prožektorite valgusel seisab

Hans Heidemanni ausammas.

Algas miiting. Räägiti, kuidas sündis Eestimaa noorsoo avangard, millistes rasketes tingimustes ta töötas ja kasvas. Aga täna pühitseb ta oma 40. aastapäeva. Ta jääb alati meile partei väärtusteks vahetuks.

Tuletati meelde ka seda, mis sünnib praegu Kariibi meres. Sõnad «Me oleme Sinuga, Kuuba!» jäid miitingul kindlalt kõlama.

«Tõuse, me laul, üle maailma kaja,» laulis meie ülikooli meeskoor ja sajad hääled lõid vapralt kaasa. Aga juba paiskus taeva poole tohutu leek — sõpruslõke, laulud, mängud, tantsud...

I.-P. PADERNIK

Neid autasustati

ELKNU Keskkomitee pidulikul pleenumil, mis oli pühendatud Eestimaa komсомoli 40. aastapäevale, anti üle aukirjad. TRÜ Arstiteaduskonna komсомolibüroo sekretäri Anatoli Sivenkovi autasustati ÜLKNÜ Keskkomitee aukirjaga ja eesti filoloogia osakonna IV kursuse üliõpilast Luule Visnapuud Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga.

Oktoobri kaasaegsed

Eesti proletaarse ajalehede «Tööline» ja «Maatamees» koltunud lehenumbri kohati mahakulunud trükitektiga on 45-aastased, sama vanad kui meie sotsialistlik riik. Nad jutustavad ammusest päevadest...

«TOOLINE». TEISIPÄEV, 24. OKTOBER (6. NOVEMBER) 1917.

Tehakse juttu 15. oktoobri demonstratsioonist: «... Meeleavaldusele ilmusid peaaegu kõik Tartus viibivad sõjaväe osad, — nii venelased kui ka lätlased ja eestlased. Tööliste organisatsioonidest olid ilmunud aga ainult enamlaste partei ja vabatahtlike ühisus. Eesti keeles kõnelesid enamlaste partei mehed Suuder, Pöggelmann, Sihver ja mõned sõjaväelased. Rongkäik venis kui hilja madu läbi Tartu uulitsate kahe muusikakoori saatel. Korda pidasid sõjaväe patrullid...»

«TOOLINE». 25. OKTOBER (7. NOVEMBER) 1917.

«Silmapilgu ülesanded».

«Kõik võim nõukogudele» — on juba küllalt ainult lipukirjaks olnud. Aeg on juba seda täide viia. ... Silmapilgu ülesanne on — ajutine valitsus või nõukogud. Teist teed ei ole.»

Samas ajalehenumbris tuuakse ära katkend Ameerika eestikeelsest töölislehest «Uus Ilm».

«Ühendriikide valitsus ei ole veel siiani väliste vaenlastega tegelikult sõda pidanud... Kuid kaesoleval ajal peab Ühendriikide valitsus palju tõsisemat sõda «sisemise vaenlasega» tööliste organisatsioonidega, streikijatega, tööliste ajakirjandusega, tööliste juhtidega jne.»

Katkend pole juhuslik. See on vastulöögis kodanlastele ja kõigile «sotsialistidele», kes kippusid ülistama Ameerika Ühendriike kui vabaduse võrdkuju.

Tallinna kohta kirjutatakse: «22. oktoobril sai valitud revolutsiooni komitee... 23. oktoobril kell 7 õhtul võitis revolutsiooni komitee kõik tarvilised punktid linnas ja kindluse piirkonnas oma alla.»

Samasugused teated tuuakse ära Peterburist ja mujaltki.

Selle ajalehe ilmumise päeval, 25. oktoobril võeti ka Tartus võim üle, revolutsiooniliste väeosade poolt hävitati raudteejaam, post ja telegraaf.

26. OKTOBER (8. NOVEMBER) 1917.

Ole «Tööline» lehekülgede on pealkirjad: «Revolutsiooni võit Peterburis. Valitsuse võim revolutsioonilise rahva käes.»

Kolmandal leheküljel on suur kuulutus: «Tööliste ja soldatite saadikute nõukogude erakorraline koosolek on täna kell 2 peale lõunat.»

Artikkel «Uued ülesanded» refereerib Lenini kõnet.

«Esimene ülesanne: võimalikult ruttu sõda lõpetada.»

Teine ülesanne: on maa, mis peab talupoegade kätte saama.

Kolmas ülesanne: võita majanduskriisi ja nälgi.

Lenin näitab, et kõike seda ajajooksul võib kätte saada. Ainult proletariline revolutsion kindlustab nende ülesannete elusellumist.

Samas aga «Kerenski ootab Tallinnast abi».

«Eestimaa nõukogude täidesaatva keskkomitee ja ühendatud sõjakomitee esitajate koosolekul loeti ette Kerenski telegramm, milles Tallinnast kaks polku kasakaid Peterburi nõutakse.

... Ühine koosolek, muldugi mõista, otsustas Kerenski «nõudmist» mitte täita...»

Ka Tartus peeti revolutsiooniliste väeosade poolt kasakad kinni. Eesti kui revolutsioonilise Peterburi lähim tagala täitis talle usaldatud ülesande.

28. OKTOBER (10. NOVEMBER) 1917.

«Tööline» teatab: «Proletarilise valitsuse rahuetepanek kõigile sõdivatele riikidele. Viibimata rahuläbirääkimisi algada avalikult ilma saladiplomaatiata. Vaherahu kolme kuu peale. Uus valitsus avaldab kõik salalepingud.»

Ajalehed on tulvil optimismi, usku tulevikku.

TUBLI TÖÖ EEST

1962. aasta suvel autasustas ELKNU Tartu Linnakomitee järgmisi Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi:

Mari Ploomi, Liis Koskelit, Ants Uustalu, Anu Kurikut, Ülle Varju, Tiit Kurisood, Aime Pilti, Ain Uusnat, Tõnis Rajametsa, Vassili Althuhovit, Toivo Hõõvilt, Ellen Soovikut, Oleg Kuznetsikut, Vladimir Sirotkinit, Rein Vanemat, Välling Rahuleidu, Avo Avalot, Male Juhkamit, Jaak Elmelo, Küllike Pajurit, Sirje Leedi, Laine Lohut, Kusta Rummat, Jaan Valnot, Anu Öuna, Enn Kreemi, Illo-

Peep Padernikku, Tiit Järve, Mati Haasi, Olev Kallastet, Tõnis Randlast, Peeter Sikku, Mihkel Steinbergi, Jüri Vaigat, Juha Erlichit, Gluuni Kuurat, Paul Alapuud, Esta Mugrat, Maila Kiisi, Ago Pabutiit, Ralvo Padarit, Heino Türupuud, Asta Ennot, Jüri Kihot, Ago Arakut, Arvo Lipsu, Eha Seppingut, Linda Jaaskat, Ester Hansenit, Elvi Pihlaud, Margarita Patrakut ja Iiri Koppelit.

Lööme ise käed külge!

Matemaatikaosakonna komsomolibüroo arutas üliõpilaste majutamise küsimust osakonnas. Selgus, et kolmandik esimese kursuse meestüliõpilastest elab Elvas. Samuti elab osa üliõpilasi Gagarini tn. 1 ja Pälsoni tn. 14 keldrites. Teatavasti on olukord teistes osakondades analoogiline ja seetõttu on tungiv vajadus veel ühe ühiselamu järele.

Selles osas oli rõõmustavaks uudiseks ajalehe eelmises numbris ilmunud sm. Simmi artikkel, milles märgitakse, et uue ühiselamu ehitamist alustatakse 1963/1964. aasta vahetusel. Arvestades praegust olukorda, uute üliõpilaste kogu aeg suurenevat vastuvõttu ja asjaolu, et Füüsika-Matemaatikateaduskonnas on alates 1964. aasta sügisest ka kuues kursus, muutub hädavajalikuks alustada ehitust varem, näiteks juba sel aastavahetusel. Matemaatikaosakonna üliõpilased otsustasid sel juhul aktiivselt käed külge panna ja abistada ehitajaid ühiskondliku töö korras, samuti suviste tööde ajal.

Loodame, et rektoraat arvestab kogu meie üliõpilaskonna ehitusala-seid kogemusi ja toetudes sellele taotleb uue ühiselamu ehitamist juba eeloleval aastal. Seoses sellega ootame aga kõikide osakondade üliõpilaste toetust ja aktiivset kaasalöömist.

M. ARST
M. HEINLOO
R. KOLDE

Õppe-töö

korraldatakse algaval nädalal järgmiselt:

- täna on 9. novembri loengud;
 - 11. novembrile viiakse üle 10. novembri loengud.
- 7., 8., 9. ja 10. novembril õppetööd ei toimu.

UURIJA LEEK

süüdati temas siis, kui ta oli 11-aastane. Oma isa, tuntud füüsikaõpetaja laual avastas ta dr. Vilbaste toimetusel ilmunud «Loodusevaatleja» ajajase numברי ja selle kõhnukese lisaväljaande — juhendi liblikate kogumiseks. Poiss meisterdas liblika-võrgu ja jooksis Tähtvere metsa. Esimese päeva saak polnud suur — paar lapsuliblikat, koeriliblikas ja vesikirelane täitsid väikese kollektsiooni-karbi. Leek oli lõnud aga loitma...

Nüüd nähti Viktor Masingut Zooloogiamuuseumi, Loodusuurijate Seltsi koosolekul, ornitoloogilistel ekskursioonidel. Noor loodusevaatleja kogus putukaid, vaatles linde. Tema huve suunas taktitundeliselt keskkooli tolleaegne loodusteaduste õpetaja (praegu pensionär) A. Reeben.

Pärast keskkooli lõpetamist 1946. a. ei tekitanud Viktor Masingule edasise tegevuse valik mingit raskust. Ta astus TRÜ Matemaatika-Loodusteaduskonna bioloogiaosakonda. Siin algas tema teadlik, kindlasuunaline teaduslik tegevus. Professorite J. Piiperi, A. Vaga, H. Habermani loengud, töö-
asja loodud zooloogiarin-gis, osavõtt teaduslikest ekspeditsioonidest vormisid temas loodusuurija parimaid omadusi — sü-gavat põlevat huvi keeru-
liste probleemide vastu, järjekindlust, vastupida-vust. Ülikoolipäevil kir-

jutab Viktor Masing oma esimesed teaduslikud tööd. Suurim neist — uurimus asustusalade or-nitofaunast sai võistlus-tööna I auhinna ning tõs-teti esile Moskvast toimu-nud üliõpilaste teaduslike tööde ülevaatusel. Ar-vestades Viktor Masingu suuri eeldusi teaduslikuks tööks võeti ta juba üliõpi-lasena tööle ENSV TA Zooloogia ja Botaanika (tolleaegsesse Bioloogia) Instituuti. Sellele järgneb, juba pärast ülikooli lõpe-tamist 1951. a. töö Eesti Põllumajanduse Akadee-mias, alates 1958. a. aga TRU taimestikemaatika ja geobotaanika kateed-ris. Väga harva saab üli-kool selliselt komplekte-rida oma kaadreid — 1956. a. võeti V. Masing tööle ülikooli, 1958. a. kaitses ta oma kandi-daadiväitekirja, 1961. a. omistati talle dotsendi teaduslik kutse, 1962. a. kevadel määrati aga tai-mesüstemaatika ja geobotaanika kateedri juha-tajaks.

V. Masing on laialdaste huvidega loodusteadlane. Tema põhihuviks on orga-nismidevahelised suhted, mitmesuguste tegurite poolt esilekutsutud muu-tusnähtused looduses, taimkatte arengu problee-mid. Tema eriliseks huvi-objektiks on rabad. Nende kohta on ta kirjutanud oma parimad, nüüd juba laialdaselt tuntud uurimis-tööd. Rabad on meie loo-duses üheks vanemaks, arhailisemaks ja inimese poolt vähe mõjustatud

maastikutüübiks. Selle uurimisel rakendab aga V. Masing kõige kaas-aegsemaid ja uuemaid uurimismeetodeid. Uue ja areneva vastu avatud uurijameel on ta viima-sel ajal toonud uusimate perfokaartide meetodite rakendamiseni oma uuri-mistööses ning mujalgi — V. Masingule kuulub esi-mese geobotaanilise bib-liograafilise perfokaardi koostamise teene kogu Nõukogude Liidus. Tema teaduslikud tööd on põhi-liselt teoreetilist ja me-toodilist laadi, mitmes-neis on aga lahendatud praktilisi probleeme. Nii näiteks on laialt kasutu-sel V. Masingu poolt väljatöötatud rabade ja soometsade rakenduslik tüüpoloogia.

V. Masingu teaduslik tegevus on lahtumatu-lt seotud ekspeditsioonidega. Vaevast leiab Eestis suure-mat raba, kus ta poleks analüüsinud taimkatet. Laialt biogeograafilised huvid on teda viinud aga kaugematelegi ekspedit-sioonidele Kaug-Itta, Koo-la poolsaarele, Kaukaa-siasse, Kesk-Aasiasse. Kõikidelt nendelt on ta kaasa toonud suurel hul-gal teaduslikku ning pe-dagoogilis-metoodilist, eri-nevate botaaniliste kur-suste lugemise näitlikus-tamiseks vajalikku ma-terjali.

V. Masingu pedagoogi-nägu iseloomustavad põ-hiliselt kaks joont: tea-duslik sügavus ja metoo-diline meisterlikkus. Eks

Teadlane-kommunist

Keemia on noor teadus Tartu ülikoolis. Noored ongi need inimesed, kes võtsid õigadele raske ülesande viia ülikool Nõukogude Liidu juhtivate uurimisasutuste hulka keemia alal. Kõik nad alustasid oma teadlaseteed pärast 1947. aastat, millal ülikoolis taastati keemiaosakond. Praegustest kateedrijuha-tajatest lõpetas sm. Past ülikooli Tartus 1952., Allsalu 1954. ja Palm 1952. aastal Leningradis.

Palju on teinud teadusliku ja õp-petöö taseme tõstmiseks keemiaosa-konnas dots. Vello Past.

Alates 1959. a. asus ta juhtima anorgaanilise ja füüsikalise keemia kateedrit. Ülesanne polnud kerge. Oli tarvis sügavalt tungida oma eri-alasse. See nõudis aega, kuid aega oli tarvis ka kateedri konkreetsete probleemide lahendamiseks ja õp-petöö tõstmiseks tänapäeva taseme-le. Oli tarvis kasvatada kollektiiv, kes suudaks lahendada tõsisemaid tea-duslikke probleeme.

Praegu on kateedris kujunenud välja oma uurimissuund — elektrodprotsesside kineetika. Kui-gi probleem pärineb sellest ajast, kui sm. Past alles õppis akadeemik Frumkini juhendamisel aspirantu-ris Moskva Riiklikus Ülikoolis, on uurimine saanud uue sisu. Laialt on kasutusele võetud uued uurimisme-todid elektronaparatuuri baasil, mis annab võimaluse laimatuult uurida kiireid protsesse. See avas ka või-maluse lahendada mitmeid uute kee-miliste vooluallikate loomisega seo-tud probleeme.

Jõudumööda aitab kateedri kol-lektiiv ka rahvamajandusnõukogu ettevõtteid. Nii selgitati armatuur-raua korrosiooni vähendamise tin-gimused kohalikes ehitusmaterjali-des.

V. Pastile usaldati veel üks vastu-tusrikas ülesanne: keemiaosa-konna juhtamine ühiskondlikus korras. Kõigepealt jällegi õppetöö probleemid. Kuidas kindlustada se-da, et üliõpilased saaksid viie aas-ta jooksul kõik teadmised, mida neilt nõuab praktiline elu?

Sm. Pasti initsiatiivil loodi osa-konna õppe-metoodiline komisjon, kus arutati läbi, missugused kursu-sed on vajalikud, milliste program-mide alusel ja kuidas metoodiliselt üht või teist ainet õpetada. Enamik soovitusi õigustas ennast ja kuigi nende elluviimine kohati ei läinud kergesti, võib juba praegu näha tu-lemusi. Töö aga jätkub, sest elu tõstab üha uusi nõudmisi.

Kuid kaadrit vajavad mitte ai-nult tööstused, vaid ka tea-duslikud asutused, sealhulgas keemiaosakonna kateedrid ja uuri-mislaboratooriumid, mis järjest laie-nevad. Kui anorgaanilise ja füüsika-lise keemia kateedris on suudetud mitte ainult õpetada üliõpilasi ja teha tööd oma teadusliku probleemi kallal, vaid ka hästi ette valmistada noori teaduslikuks tööks, siis osa-konna ulatuses pole olukord selles osas sugugi hiilgav. Selle kitsaskoha lahendamiseks on sm. Past kuhuta-nud juba palju energiat, kuid suu-rem töö on veel ees.

Teha on tarvis veel muudki. Oma-jagu aega kulub ka tööle Vabariik-liku Teadusliku Koordineerimis-komitee ning teaduse ja tehnika ülikooli õpetatud nõukogus.

Jõudu jätkub ja seda, et Tartu Riikliku Ülikooli keemiaosakonna-le antud ülesanded täidetakse, usub dots. Past kindlalt. Seda usu-vad ka teised osakonna kommuni-stid. On tarvis ainult teha tööd, pal-ju tööd.

A. TALVIK

Tugevaid tiibu!

Jahedad tuulelilled keerutavad kollunud lehti. Hommikuti sätenda-vad katused hallakristallideist.

Ülikooli aulas aga oli kevad. Jälle istusid presiidiumilaua taga eakad professorid, esimesed too-
liread kirendasid piduriest. Oeldi häid sõnu, kingiti lilli.

Seekord anti diplomid Kaug-õppe Pedagoogilise Instituudi lõpe-tajatele. Pedagoogide kaader suure-

nes 32 keskkooliõpetaja võrra.

Kolm rasket aastat on seljataga. Jaanuaris, koogivaheajal, tulid nad Tartusse. Kuulasid loenguid, tegid kontrolltöid ja tundsid hiru-mu eksamiruumi ukse taga.

Suvepuhkus ei tulnud kõnekski. Juunipäevad olid täis konspekti-virnu, raamatusületäisi, eksampile-teid.

Õpiti kevadel, suvel, sügisel, talvel. Õpiti õhtuti, kui õpetaja töö-päev oli lõpule jõudnud, õpiti une-ajast varastatud hetkedel.

Õpiti. Ja nüüd oli lõpuaktus. Pidulikult ulatati diplom Jette Lae-sile, Kingissepa Keskkooli eesti keele õpetajale, diplom sai viie-kümnennda eluaasta künnisel seis-
v Ahja Keskkooli õpetaja Erik Rammu.

Tunneme rõõmu koos H. Hindrik-soo, A. Melstri, E. Kaare, T. Truu-põllu ja kõigi nendega, kellel kolmapäeval oli pidupäev.

Kogu ülikooli pere soovib lõpe-tajatele tugevaid tiibu. Jäägu raa-mat ja konspekt alatisteks saatja-teks!

A. NURME

MAJALAHK

... ja MAJE HEINASTE, kes on üks võidu-katest arstide kaheksalises.

Tema huvi-alaks on pato-loogiline ana-toomia, aga aega jätkub naiskoo-ris laulmiseks ja paljude muuks-ki.

Viiesaja peremees

114. tuba Pälsoni tn. meeste ühis-elamus valmistus magama heitma. Kes nõõpis vesti lahti, kes kohmit-ses unesegaselt kingapaelte kallal, kellel oli tekk juba lõuan!

Aeg oli hiline.

Unised inimesed ei armasta naer-da. Aga kui ma, taskuplokk lusta-kalt peos, 114. tuppa asusin, Tiit Maasikut küsisin ja igapäevase «Ju-gu oieks vaja» ütlesin, hakkasid kõik lõkerdama.

«Ajakirjanikud on...» Mis edasi tuli, seda ma ei kuulnud. Või sa kõike aru saad, mis unine inimene räägib.

Poisil oli aga õigus. Inglise filo-loogia teisest kursusest, kommunist-liku elisuhtumise kursusest, on kir-jutatud päris palju. Seekord aga pol-nud kavas juttu teha mitte tervest kursusest, vaid tubli kollektiivi ühest liikmest, TRU ühiselamu nr. 3 ühiselamu nõukogu esimehest ja komsomolikomitee liikmest Tiit Maasikust.

Kui Tiit 1958. aastal lõpetas Tal-linna I Keskkooli, ei osanud ta arva-tagi, et kunagi saab ta huvialaks nr. 1 (ja mitte ainult huvialaks, vaid siit koorub välja ka tulevane elukutse) inglise keel.

Algas see sõjaväeteenistuse aegu. Sõjaväeringkonna ajalehe fotokor-respondenana oli tal kokkupuutu-mist inimestega paljudest rahvustest. Tuli intervjuerida tadžikke, leedu-last, armeenlast jne. Noor reporter ei osanud aga muud kui emakeelt ja kuivõrd lubas ka keskkooli pa-gas — vene keelt. Sellest kippus aga napiks jääma.

Nii tuligi, et pärast sõjaväeteenis-tuse lõpetamist olid esimesed sam-mud TRU sisseastumiskomisjoni. Erialaks — inglise keel.

Praegu õpib noormees II kursusel. Tiidu päev on pikk: loengud, komsomolitöö, sport...

...Et Tiit Maasik oli suvel Nar-vas II vahetuse staabiülema, et noor-mees on Pälsoni tänava meeste ühis-elamu vanem jne. — seda teavad paljud.

Vähesed aga teavad, et Tiit on I järgu sõudesportlane, et seljataga on võistlused meie vabariigi noorte esindusvõistkonna koosseisus Riias, Moskvast ja mujalgi.

Nüüd aga jääb intensiivseks tree-ninguks vähe aega. Ja mitte ainult spordiks. Tahaks veel laulda mees-kooris, tahaks...

Õppäevad on ainult 24 tundi.

Möödunud aastal nägi rambival-gust inglise filoloogia I kursuse pooff lavastatud ingliskeelne näi-dend «Säravad suled». Tiit Maasik mängis seal juurviljakasvatajat.

«Tagasihoidlik keskmine osa...»

See repliik on noormehelt endalt. Iseloomulik!

Kui lahkun, jääb mu pilk peatu-ma raamatuvirnale. Kõige peal hak-kab silma «Amatõõrautojuhi käs-i-raamat». Selle vahel paberiribal: «Homme on ühiselamunõukogu».

Ühiselamus on ligi pool tuhat poissi...

E. LEMBER

MAJALAHK

H. TRASS

PÖLD on MUST

KAESOLEV õppeaasta on eriti rikas pedagoogilise praktika poolest. Vaevalt sai lõppeda viienda kursuse teine praktikavoor vanemates klassides, kui ukse ees ootab neljanda kursuse sissejuhataja praktika, millele järgneb kevadine teine voor koos uude stažöörpraktikaga. Praktika osatähtsus tulevaste pedagoogide ettevalmistamise protsessis on vaieldamatult tõusnud. See eeldab omakorda praktika paremat korraldamist, et tulevane koolmeister omandaks tõepoolest hädavajalikud kogemused ja vilumused pedagoogilise kutsetöö alustamiseks.

Meil on mõeldud õppeaastate pedagoogilistest praktikast paljugi õppida nii heas kui halvast mõttes. Need suured muudatused, mis praegu leiavad aset üldhariduslike koolide õppemetoodikas, on kajastunud ka praktika käigus. Rõõmustav on, et oleme vabanemas kombineeritud tunni domineerimisest. Praktikandid rakendasid hiljuti lõppenud praktikal erinevaid tunnitüüpe, saavutades kohati märkimisväärselt häid tulemusi. Ka individuaalne suuline kontroll on taganemas aktiivsemate ja efektiivsemate kontrollimeetodite ees. Endiselt püsib visalt domineeriv positsioonil kooliloeng, mida on suhteliselt lihtne ja mugav ette valmistada ja pidada, mille tootlikkus uute teadmiste omandamise seisukohalt on aga kaunis tagasihoidlik. Veelgi halvem on, et pahahti praktikandid piirdusid ainult õppematerjali esitamisega, hoolitsevate selle eest, et klassil tekiks huvi või soov esitada ainet ka vahetult tunnis omandada. Seetõttu kippus õpetus jääma kohati formaal-

seks õpiku ja programmi läbivõtmiseks.

Selle puuduse kõrvaldamiseks tuleb edaspidi rohkem mobiliseerida klassi uute teadmiste vastuvõtmiseks, äratades õpilastes huvi kas kaaskäsitajate emotsionaalse episoodiga, mõtlemist nõudva jõukohase probleemi püstitamisega, sidumisega eelnevalt tuntud koduloolise või kaasaegse materjaliga või klassi eneseuhkusele koputamiseks.

ja VAOD VALGED

NÄITLIKUSTAMINE oli üldjoontes rahuldaval tasemel — loomulikult silmas pidades meie praktika-koolide reaalseid võimalusi. Ikka julgemini hakati kasutama kaasaegseid tehnilisi vahendeid — magnetofoni, kino, epidiaskoopit. Rohkem tuleks läbi mõelda kõige levinema ja kättesaadavama näitlikustamisvahendi — klassitahvli kasutamist, pruukides siin kriidi kõrval ka aplikatsioone, flanellograafe ja teisi võtteid. Ka aine esitamise plaani kandmine tahvile pole ülearune — see on heaks treeninguks õpilaste loogilise mõtlemise arendamisel, teadusliku süsteemi algete õpetamisel.

MÕNIKORD tuli praktikantidel tõsiselt maadelda distsipliini-ga, seda peamiselt siis, kui oldi üksinda tunnis — ilma aineõpetajata ja metoodikuta. Üldreegina lahenevad need kollisioonid positiivselt — praktikant jäi peale, osutus autori-teetsemaks kui klass oletas. Pike-maajalise stažöörpraktika ajal või-

vad distsipliini- ja autoriteediprobleemid tõusta senisest teravamalt päevakorra. Tõepoolest — klassi silmis autoriteeti saavutada ei ole kerge. Hoopis kergem on seda kaotada. Kuid ilma autoriteedita pole ka tõeline õpetamine mõeldav. Seepärast ei tule säästa jõudu, kui asi puutub autoriteedi kättevõitlemis. Valmis retseptid ei ole selles osas võimalik anda — kõik oleneb konkreetsest olukorrast, õpetaja kogemustest, aga kui neid ei ole, siis intuitsioonist. Küll võib märkerida mõned põhisuunad, mille silmaspidamine aitab kaasa õpetaja

autoriteedi kujunemisele.

ESITEKS — pidage lugu aine-st, mida te õpetate, sest teie suhtumine oma eriala ainesse kajastub peagi õpilaste suhtumises analoogilisse õppeainesse. Õpetatava koolikursuse lõigu ulatuses tuleb ainet tunda vabalt ja kindlalt. Kui praktikant loeb uut materjali avalikult konspektist maha, millise moraalse õigusega ta siis nõuab, et temast tunduvalt noorem õpilane esitaks järgmises tunnis sama ainet peast, ilma mingite abivahenditeta.

TEISEKS — võidelda selle eest, et õpilased tunnis tõepoolest õpiksid seda, mida teie parajasti õpetate. Vastastikune mittevahelusegamispoliitika teadmiste andja ja teadmiste omandajate vahel, mis toimub põhimõtte alusel «Mina ei sega teid, ärge siis teie ka mind segage!», on pedagoogilise ootuse üks kõige inetumaid vorme. Ärge teeselde, et olete pime ja kurt, kes ei näe, kuule ega taipa, mis klassis tegelikult toimub. Teie kätte on antud koos tunni andmise kohustusega ka küllaltki suured õigused — kasutage siis neid õigusi kindlakäeliselt ja õiglaselt.

JA KOLMANDAKS — juba esimestest tundidest peale õppige tunnima õpilasi nimeliselt. Kui teie kon-

SINU SELTSIMEHI

«Oks tõsine teadusemees» ütlevad II kursuse bioloogid oma kursusekaaslaste TOOMAS SUTI kohta.

Mu südamesse sügis veel ei mahu

Mu südamesse sügis veel ei mahu, ma tajun alles eilset päikselööma ja tunnen elust liiga palju rõõmu, et hirmutaks mind ööde tappev kahu.

Eks, sügisleht, see kaunis, habras leht, too kõdunedes homme jälle elul A. PAIKRE

Tõlkeprobleemist

Ajakirjanduses on ülikooli tihti kritiseeritud tõlkijate puuduliku ettevalmistamise pärast. Praegu takistab selle probleemi täielikku lahendamist vastava ala õppejõudude vähesus, kuigi üliõpilaste huvi tõlkimise vastu on suur.

Oktoobri algul alustas tööd fakultatiivne tõlkeseminar saksa ja inglise filoloogidele. Vene keele kateedris aga... Sellest las räägib vene keele kateedri õppejõud V. Bezzubov.

«Tõlkijate grupp moodustati mõelduna aasta sügisel. Kuulutati välja konkursi ja selle tulemuste põhjal valiti välja 3 paremat, kes töötavad praegu individuaalplaani alusel. Põhiliselt on neil tõlkepraktikum (4 tundi nädalas), kuid sel semestril lisandusid ka tõlketooria alused. Tulevasi tõlkijaid tutvustame ka eesti etnograafia lühikursusega, vene klassikalise kirjanduse olustikuga, kirjandusliku redigeerimisega ja kirjastamisega. Valmistame neid ilukirjanduse tõlkijateks eesti keelest vene keelde.

Suvel lähevad need üliõpilased kuuks ajaks ajalehtede juurde praktikale. Ka kursusetöö teenib sama eesmärki: tänuv andsime selleks 70 lehekülge praktilist tõlget. Edaspidi esinevad kindlasti eri loengutega õppejõud väljastpoolt Tartut (näiteks Leningradist või Eesti Riiklikust Kirjastusest).»

Ka saksa filoloogidel on mõndagi teoksil, neil on juhendavaks õppejõuks A. Valmet eesti keele kateedrist.

«Mina ei nimetaks seda fakultatiivset kursust just tõlkeseminariks. Tutvustan lääne filoloogidele tänapäeva eesti keele probleeme, mis peakisid tõlkijal huvitama (teen seda 40 tunni piires). Praktilistes harjutustes käsitleme sõnavaraõpetust, liidete tähendusi, eesti keele sõnavara omapära, võõrsõnade ja sõnavara vahetõlget, eesti murdeid jne. Mõnevõrra puudutan ka sünonüüme: püüame tõlkimisel leida sobivaid vaseid, kontekstis arvestame sünonüümide kasutamist, fraseoloogiliste väljendite edasiandmist jne. Juhendan saksa filoloogidele: ühe keele puhul saab paremini arvestada selle spetsiifika. Järgmisel semestril arutame seminaris lauseõpetuse küsimusi. Peale nimetatut vaatleme ka eesti keele õigekirjutust, korrektset väljendumist, korrektuuri jne.»

Lääne-Euroopa kirjanduse ja klassikalise filoloogia kateedri õppejõud O. Ojamaa pajatas aga järgmist.

«Tõlkimine on praktiline oskus. Tõlkeseminaril tutvume ilukirjandusliku tõlke probleemidega. Se-

ülikoolis

minarist võtab praegu osa 15 inglise filoloogi nii II, III kui ka IV kursusel.

Töö vorm? Esialgu üliõpilaste endi praktiliste tõlgete arutelu. Edaspidi on kavas ka redigeerimine. Paralleelselt praktilise tööga tutvume vähehaaval ka tõlketooriaga, eriti järgmisel semestril.

Algul püüame muidugi tõlkida kaasaegsete teoseid, hiljem siirdume klassika juurde põhimõttel — kergemalt raskemale.

Ilmselt oleks vajalik ka eesti keelest inglise keelde tõlkimise praktikum. Üliõpilased võiksid siis tõlkida resümeeid. Praegu tegelevad sellega peamiselt õppejõud.» M. ORMISSON

«Kas tõlkija peab tundma keelt, millest ta tõlgib?» küsivad sageli noored tõlkijad.

Mind isiklikult rõõmustab juba küsimuse aset.

Veel üsna hiljuti nii mõnelegi (võõrkeelte oskajale muidugi) tundus see totrana: «Iseendastki mõista peab oskama. Kuidas võib siin olla kaksipidi arvamist?»

Aga võib olla, kallid seltsimehed! Mina isiklikult väidan, et tõlk ei tohi mitte mingil juhul tunda keelt, millest ta tõlgib. Jälgige minu mõttekäiku...

Kas inimene (see tähendab tõlk) võib vallata võõrkeelt niisama hästi kui oma emakeelt? Kas ta on võimeline omandama kõiki võõrkeele peensusi ja nüansse? Enamasti ei ole — ei ole võimeline!

Ja mis on selle tagajärg?

Õma keeleoskusele lootma jäädes loob tõlkija reaalsele tõlkele käega ja tõlgib häbitult otse originaalist. Peensused ja nüansid lähevad aga kaotsi, see aga madaldab järelt tõlke kvaliteeti. Läheme edasi.

Mitu võõrkeelt on inimene (antud juhul tõlk) suuteline ära õppima? Praktika näitab, et ühe, kaks, äärmisel juhul kolm. Ja selle piskuga piirdubki tema loominguliste huvide diapasoon.

VLADIMIR LIFŠITS

Sõnake noortele

Ta eraldab end ju sihlikult terve maailma kirjanduse poeesia päratu rikkalikust varasalvest. sellal kui ta reaalselt kasutades võiks tõlkida mistahes keelest, armeeniast ameerikani ja jakuudist jamaikani.

Seega olen siis mina reaalselt tõlke poolt, kus igale sõnale järgnevad sünonüümid, on öeldud, missuguses värsimõõdus luuletus on kirjutatud, ja ära märgitud, kus on mees, kus naisriim, ja vastupidi, või siis on nad paarisid või teineteise süles.

Mina isiklikult olen reaalselt tõlget kasutades tõlkinud juba enam kui viiskümmend tuhat rida värsse, vabu ja mitte, kõnelemata proosast (ei ole rentabel), ja seda nii tšiiili kui ka tšehhoslovakkia, nii šveitsi, alžeeria kui ka mehhiko keelest. Oleks vist üleliigne juurde lisada, et ma ei mõista neist ainu-satki.

Tahaksin algajaid siis ki hoiatada võimalike mõõdalaskmistest eest reaalselt tõlget kasutamisel. See võib juhtuda kas kogemata või kogematusel. Oma tõlkija-

karjääri koidikul (umbes aasta tagasi) tõlkisin kord kas islandi, või oli see iisraeli keelest, mitte ei mäleta enam, luuletust «Kevad». Reaalne nägi niimoodi välja:

Kirsidied langevad (varisevad, kukuvad maha) ja mesilased sumisevad lenneldes (tiirutades, keerutades) tolmukate keskel.

Kevadveed vulisevad (sulisevad, mulisevad, kohisevad, kulisevad) siin ja seal, Päike valgustab (kiirtab, paistab, särab) orgu.

Tookord ma veel ei teadnud, et sulgudes on sünonüümid, mille seast tuleb ainult üks välja valida, ja nii ma siis puhtsüdamlikult tõlkisingi:

Ju kirsiladvast öisi langedes (küll variseb ja kukub maha), ning mesilind suminal tiirutades nüüd tolmukatest kogub vaha

(seal lenneldes ja keerutades). Eks päiksevalgus (kiirtesära) on paistnud orust hanged ära, —

(Järg lk-1 4.)

MEENUTAME TEILE, ET

TOLKEVOISTLUSE

tähtpäevaks on 1. detsember.

Kordame lühidalt tingimusi. Tõlkida võib inglise, saksa ja prantsuse keelest. Zanrillisi kitsendusi ei ole. Teos võib olla varemgi eestindatud, kuid ei tohi pakkuda juba varem trükitud näinud tõlget. Võistlustöö esitage märgusõna all, lisades sama leppesõnaga kinnises ümbrikus oma nime ja aadressi. Veel tuleb tõlkega koos esitada originaal või selle üldise kättesaadavuse puhul viidata kasutatud väljaandele. Tööd palume tuua ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetusse. Paremaid tõlkeid premeeritakse.

Osavõtjad kõik teretulnudi!

Jõudu ja edul

UTÜ võõrkeelte ring

Inimene

Võib olla tugev tegudes, ent unistades ujenorik.

Võib unistades olla tegus, kuid... eemal tegudest, loidjõuetu.

Ja tugev unistades, tugev teos, — võib olla tugevatest tugevam.

KALLE KURG

AMETIÜHINGUS

26. oktoobril toimus Füüsika-Matemaatikateaduskonna ametiühingukonverents. Aruandega mõeldud aasta tööst esines teaduskonna ametiühingubüroo esimees I. Piir. Koosolek tunnistas eelmise aasta töö rahuldavaks.

Teaduskonna ametiühingubüroosse valiti järgmised seltsimehed: M. Abel, M. Dubkovski, A. Jaago-sild, M. Hörak, E. Niidas, E. Männik, L. Lipp, I. Piir, L. Mättas, A. Piit, V. Pihl, A. Sikk, E. Tamme, I. Tigane ja P. Roolaid. E. PUNG

Eelmisel nädalal toimus Ajaloo-Keeleteaduskonna ametiühingukonverents. Kokkuvõtte mõeldud aasta tööst tegi sm. G. Liiv. Oma-poolsete märkuste ja ettepanekutega esinesid sm-d Kann, Siigur, Valmet, Metsoja jt.

Konverents valis uue 20-liikmelise büroo ja delegaadid üliõpilaskoolelisele konverentsile.

Esmaspäeval tuli kokku ülikooli ametiühingukomitee. Põhjaliku ettekanne tootval tööl viibivate üliõpilaste töö- ja elutingimuste kohta tegi menetluspraktika juhendaja sm. K. Taggel. Ülikooli klubi tööst, organisatsioonilistest kitsaskohtadest kõneles sm. A. Siimer. Ta tutvustas ka uut isetegevusolümpiaadi juhendit, millele komitee lisas omapoolseid parandusi ja täiendusi.

E. OJAND

Tartu Riiklik Ülikool 3

Mis takistab?

Majandusteaduskonna metoodilises komisjonis tehti kokkuvõtteid loengute ja praktikumide ühiskülastustest. Märgiti, et mitmete õppejõudude (v.-õp. H. Arumaa, v.-õp. U. Kauer) loengud on huvitavad ja on seejuures kõrgel tasemel. Loengute kvaliteedi üldise tõstmise abinõuna rõhutasid sõnavõtjad esituse süsteemikindlust ning emotsionaalsust ja teaduslike tõdede sidumist tänapäeva aktuaalsete probleemidega. Faktide esitamise kõrval väärirõhkem tähelepanu põhjenduslik külg.

Kindel kord otsustati luua üliõpilaste poolt praktikumide järeletegemisel. Edaspidi tol-

mub see kord kuus kindlaksmääratud päeval.

Tulid ilmsiks mitmed edukat õppetööd takistavad kitsaskonnad. Vähe on näitlikke õppevahendeid (tabelid, skeemid jne.). Siin tuleks kateedritel kasutada ka üliõpilaste abi.

Arvutusmasinad peaksid õppijatele olema alati käepärast. Seni on seda takistanud arvutuskabineti ruumi puudumine (olguigi et küsimus on ammugi otsustatud lahendada positiivselt) ja masinate vähesus. Praegu on pealegi kuuest elektriarvutusmasinast kolm kasutamiskõlbmatud. Remont aga venib. V.-õp. A. Ruuvet esitas kurioosse

juhtumi, kus mõõdu- tud aastal läksid kõik masinad rivist välja juba õppeprotsessis, mistõttu arvestuste vastuvõtmine kaugõppijalt osutus võimatuks. Arvutusmasinate arvu suurendamise kõrval oleks tarvis nende hooldamiseks koosseisulist mehhanikut.

Majandusteaduskonna üliõpilastele on vajalik ka masinakirjakursus. Seni seda õppeplaanides pole.

Otsustati taotleda auditooriumide kinnistamist õppeaine järgi ning nende helisolatsiooni parandamist.

Samas arutati kursuste metoodiliste komisjonide tööd.

L. VILGUS

Kinoamatöörid tegutsevad

Ülikooli kinoamatööridel toimus järjekordne töökoosolek. Seekord oli päevakorras vabariikliku amatöörfilmide ülevaatus tulemuste arutamiseks.

Kohapeal vaadati ülevaatusel näidatud Tartu Alumiiniumivabriku kinoamatööride 20-minutilise filmi «Meie tööpäev» ja Aparaaditehase amatööride «Kolme kiiska».

Reedel analüüsi koostöös Tallinna Televisioonistuudioga valminud filmi «Meie elu» ja jaotati tulevase kroonikafilmi tegemisega seoses olevad ülesanded.

Õpime ekskursioonijuhtideks!

Tartu Turismiklubi korraldusel algavad 15. novembril kursused ekskursioonijuhtide ettevalmistamiseks. Osavõtjatel peab olema vähemalt keskharidus. Soovitav on võõrkeelte oskus. Registreerimine toimub igal esmaspäeval ja reedel kuni 12. novembrini kella 17–19 turismiklubi ruumes Magasini tn. 3 (II korrus). Loengud toimuvad kord nädalas neljapäeviti kella 19–21, millele lisanduvad 1963. aasta kevadel praktilised ekskursioonid pühapäeviti.

P. KESKKÜLA

Pöld on must ja vaod valged

(Algus lk-1 3.)

takt klassiga jääb «Kuule sina seal tagumises pingis» tasemele, siis ei maksa lootusi hellitada õpilaste poolehoiule. Teinekord tasub istuda kogu koolipäev oma tulevases klassis, et seda igakülgselt tundma õppida. Aga veelgi paremini õpite õpilasi tundma mitmesuguste ühisürituste käigus, ühises tootvas töös.

SAGELI aitab autoriteedi kujunemisele kaasa näiliselt tühine seik — kui te leiata ilme ka vastuse juhuse- likult kerkinud küsimusele, oskate anda asjalikke kommentaare ka väljaspool oma eriaia, orienteerute vabal ümbritsevas elus. Ühe sõnaga — kui õpilased aimavad teie teadmiste suuri tagamaid, millest klassis ilmneb vaid osakene. Aga kui neid tagamaid pole? Kui endagi on näpud põhjas? Siis ei aita küll midagi muud, kui asuda laialdase silmaringi uudismaid täie energiaga üles harima, kasutades kirjanduse, ajakirjanduse, raadio, kino ja teiste selliste abimeeste vastutuleikkust. Pajugi aitab selles osas kaasa tähtsamate faktide, näidete, sündmuste kartoteek ehk abimälu.

PEDAGOOGILINE töö nõuab teilt enesalgatust, initsiatiivi, pealetungivust. Et õpilasi kaasa tõmmata, tuleb omada eemevalt küllaldast hoogu ja perspektiivi. Kibestunud, tujutu, inertne õpetaja on õnnetuseks nii endale kui õpilastele. Teis olgu seda, mille järgi noored joonduksid, mis oleks nende eeskujuks, sest tavaliselt kasvatab õpetaja isiklik eesküju kaugelt rohkem kui tema sõnad. Eesküju olete te aga igal juhul — kas siis positiivne või negatiivne. Unustada ei tohi ka enesedistsipliini. Kui te nõuate klassist korda, siis peate eeskõige ise käituma distsiplineeritult. Siin esineb elementaarne tingimus, mille

vastu paraku kohati veel eksiti: kooli mitteilumusest tuleb teatada aegsasti ette. Juhul, kui see pole võimalik, siis tuleb pärast tööle ilmumist kohe informeerida kooli ja juhendajat oma puudumise põhjustest. See, mida ülikoolis kvalifitseeritakse põhjuseks puudumiseks ja mida karistatakse kui popitegemist, muutub koolitingimustes tööluuks, mis tunduvalt häirib kooli tööritmi ja võib halvimal juhul minna koguni paragrahvi alla.

ÕPETAJAAMET on küllaltki vastuoluline. Ta on kohati ebamugav ja rahutu, see-eest aga huvitav, korrumat ja loominguline. Ta toob endaga kaasa rõõmu ja muret, ot-singuid, eksimisi ja edusamme. Kuid kõike kokku võttes on ta siiski tugevalt kaasatõmbav, vaimselt noorena hoidev, suurt sisemist rahuldust pakkuv amet. Ja tasub pingutada, et olla juba esimestest iseseisvatest tundidest peale autoriteet klassis, olla Õpetaja suure algustähega.

H. PALAMETS

Luuakse balletitrupp

TRÜ klubi juures alustab tegevust balletitrupp. Kõiki tütarlapse, kellel tantsuks huvi ja eeldusi on, eriti aga neid, kes on õppinud koreograafilises koolis või balletiringides, ootame klubisse teisipäeval, 13. novembril kell 17.

Väliselt korras, aga...

Hiljuti toimus Tead- miste Levitamise Ühin- guse TRÜ liikmesgru- pi aktiivi koosolek, kus arutati loengulise töö senist käiku üli- koolis ja edaspidiseid töösuundi. Liikmes- grupi esimehe H. Pa- lametsa ja rea sektsi- oonide (majandustea- duse, füüsika, arstitea- duse) esindajate sõna- võttudest selgus, et väliselt töötav grupp laimatu, numbriliselt on plaan täidetud ja ületatud, kuid seda vaid tänu ühele osale lektoritest. Parimad nendest on esinenud korduvalt (A. Pilt ise- gi üle 100 korra) ja nende töö märgiti ära mitmesuguste preemia- te ning aukirjade and-

misega. Ligikaudu 40% ülikoolis tegutse- nud (või registreeri- tud) lektoritest aga on loengulisest tööst täies- ti kõrvale jäänud. Lubamatult väike on üliõpilaskoristite osa ühingu töös. Meie ülikooli mitmetuhan- delisest üliõpilasperest kuulub liikmeskonda ainult 29(!) üliõpilast. Koosolijate üksmeel- seks arvamus oli, et tuleb kasvatada lek- toreid üliõpilaste hul- gast, tuleb äratada nendes huvi teaduse saavutuste populari- seerimise vastu. Pea- me jõudma selleni, et hea spetsialist oleks võimeline edasi and- ma oma teadmisi ja kogemusi ka populaar-

ses, kõigile arusaada- vas vormis. Töö üli- kooli lektorite grupis on ettevalmistuseks loengulisele tööle pä- rast ülikooli lõpetamist. Seda aga ooda- takse igalt uuele töö- kohale siirdunud noo- relt spetsialistilt. Noorte lektorite et- tevalmistamisele peaks senisest rohkem tähe- lepanu osutama ka ko- genud lektorid-peda- googid, kelle aukohu- seks oleks ette val- mistada vähemalt üks üliõpilaskorist õppe- aasta vältel. Kateedrid ja UTU teaduslikud ringid saaksid kaasa aidata sobivate kandi- daatide ja aktuaalse temaatika valikul.

E. KUKK

Matemaatilised meetodid planeerimises

Oktoobris toimus Novosibirskis üleliiduline konverents matemaati- liste meetodite ja elektron-arvutus- masinate kasutamises planeerimise- sel. Konverentsi tööst võttis osa umbes 500 inimest, nende hulgas meie ülikoolist arvutusmatemaatika kateedri juhataja dots. U. Kaasik, arvutuskeskuse vanemlaborandid L. Rahula ja S. Luht ning alla- kirjutanu.

Töö toimus kolmes sektsioonis: 1) tootmise paigutus ja majan- dusharudevaheline planeerimine; 2) tootmise organiseerimine ja planeerimine; 3) optimaalse planeerimise mee- todid.

Konverentsist võtsid osa nii ma- temaatikud kui ka majandusteadla- sed. Kogu konverentsi läbis mõte: tugevdada koostööd matemaatikute ja majandusteadlaste vahel. Tihe koostöö toimub juba praegu NSVL TA Siberi Osakonna Matemaatika- instituudi ja Majandusinstituudi töötajate vahel. Mõlema instituudi juures töötavad spetsiaalsed labora- tooriumid, mille ülesandeks on ma- temaatiliste meetodite uurimine ja nende rakendamine majandusüles- annete lahendamisel.

Konverentsil arutati ka kaadri ettevalmistust ja leiti, et tuleks oluliselt suurendada majandus- matemaatikute väljalaset. Konve- rents leidis olevat vajaliku luua mitmete meie maa ülikoolide, nende hulgas ka TRÜ juurde osakonnad majandusmatemaatikute ettevalmis- tamiseks.

Tuleb veel märkida, et tingimu- sed töötamiseks ja elamiseks Novo- sibirski akadeemilinnas (30 km Novosibirskist) on lausa ideaalsed. Linn on väga noor (5–6 aastat tagasi polnud seal veel midagi). Nüüd aga on linnal juba oma

EESTI

RAHVUSRAAMATUKOGU

AR

Jälleenägemiseni!

Hiljuti külastas ajaloo-osakonna II kursuse Leningradi, kus tänavuti Vene Riikliku Muuseumi ja -Ermi- taaži väljapanekutega 1812. a. isa- maasõja kohta.

1811. a. keltis Napoleon, kange- kaelne Bonaparte'ide võsu: «Viie aasta pärast olen ma maailma valit- seja, jääb üksinda ainult Venemaa, kuid ma purustan ka selle.» Aga juhtus vastupidi: auaunusest ülbeks muutunud valitseja jättis Venemaale sõjaväe, liitlaste lepingud ja oma kuulsuse. See kajastus ka näi- tuse väljapanekutes. Kaasaegsed kunstnikud oskasi kõrgelt hinnata Venemaa võitlust. Selle ajendil suutsid nad maale jutustama pan- na, jutustama Smolenskist ja kind- ral Neverovski kangelaskkusest, Fili nõupidamisest ja Kutuzovi tai- bukusest, prantslastest marodööride prassingutest ja Moskva tulekah- just; Vene talupoegade partisaani- sõjast ja patriotismist.

Maalide realistlikkusele lisas töö- pärasust ekskursioonijuht sm. Landa, kes oma haaravate seletustega oli nagu elav koopia Isamaasõja patri- ootidest. Tema oli süüdi selles, et lõpuks tabati end kuskilt Borodino lahingu tandrilt, poolteist sajandit tagasi.

Me ei unusta lubadust: «Tuleme sulle, Peetrilinn, veel külla.» V. KURG, ajaloo-osakonna II kursuse üliõpilane

Vanaviisi edasi ei saa

Teaduskondade dekaanid ja me- toodiliste komisjonide esimehed tõi Opetatud Nõukogu saali vajadus arutada üht olulisemat päevapro- bleemi kaugõppija elus — raadio- loengute kvaliteeti, otstarbekust ja kateedrite võimalusi raadioloengute korraldamise osas. Kaugõppeprorektor sm. Adojaan tutvustas üksikas- jaliselt raadioloengute ajalugu ja praegust olukorda ülikoolis.

Kuigi raadioloenguid kaugõppijai- le korraldatakse juba kolmandat aastat, et ole märgata edasiminekut ei kvaliteedi ega kvantiteedi osas. Kateedritel on kujunenud tavaks anda 1–2 järjeta jäävat sissejuha- tavat loengut, mistõttu pole imes- tatav kaugõppija vähenen huvi raa-

dioloengute vastu. Tuleks praktisee- rida ainetest loengutsükli and- mist, valgustada õpikutes suhteliselt vähem käsitletud lõike, uusi seisuk- kohti jne. Eeskujuks võiks seada Lääne-Euroopa kirjanduse ja klassi- kalise filoloogia kateedri õppejõu dots. R. Kleisi 16 loengust koosne- vat tsükli ladina keelest ja peda- googikakateedri õppejõu dots. H. Kurmi tsükli hariduselt rahvade- mokratiaaades.

Ühiskonnateaduste kateedrite loengud on vajalikud igale üliõpi- lasele, seetõttu võiks neilt oodata kõige aktiivsemat raadioloengute esitamist, kuid paraku pole see nii. Helilindistamise stuudiole on esita- nud 1962/63. õppeaasta raadioloen-

gute kava ainult NLKP ajaloo ka- teeder, kusjuures 17 antud loengust 9 on lindistatud juba kahe eelneva õppeaasta jooksul ja vastavalt ka- teedri tavale osa loenguid ei laeku vist kunagi. Üldse on kaugõppeosa- konna 40 kirjale raadioloengute korraldamise osas 1962/63. õppe- aastal vastanud 13 kateedrit, neist 3 eitavalt. Võib oletada, et valki- mise ja eiltavate vastuste taga peit- tub tunduvalt määral ükskõiksust kaugõppija vastu. Liiga kergekäe- liselt otsustatakse, et õppeainet on raske edasi anda ainult teoreetilises raadioloengus. Raske ei tähenda veel võimatut.

Pretensioone on ka raadioloengute vormi osas. Juba kolmandat aastat kasutatakse liiga sisutihedat loengu vormi, mis välistab konspkteerimi- se võimaluse. Lihtsast ühekordest ära kuulamisest on vähe. Tuleks aidata kaugõppijal eraldada olulist mitteolulisest ja olulise eraldamise abil anda võimalus konspkteerimi- seks. Väga teretulnud oleks ka täiesti uute vormide kasutamine, nagu küsimustele vastamine, kon- sultatsioonid sõlmküsimustes, semi- narid, teoste analüüs jne. Et välja selgitada üliõpilaste arvamused raadioloengute efektiivsuse osas, tuleks lektoritel vestelda kaugõppi- jatega ja teha sellest vastavad järe- lused.

Senise raadioloengute vormi eda- sise kasutamise ja kateedrite üks- kõiksuse puhul on oodata kaug- õppijatele määratud raadiosaade- te väljasuuremist. Ärgu unustatagu, et raadiosaateid kaugõppijale kuula- vad meelsasti ka statsionaarsed üli- õpilased ja võimete ning vajaduste kohaselt iga asjast huvitatut.

Nõupidamisel otsustati anda tea- duskondade metoodiliste komisjo- nidele aega 20. novembrini, et kom- isjonid saaksid sõlveneda asja tuu- masse, selgitada välja kõik meeto- did ja võimalused kaugõppija töö kergendamiseks raadio kaasabil ja anda siis sisukad ja läbimõeldud vastused kaugõppeosakonnale. Loo- dame, et ka teaduskondade kaugõp- peprodekaanid ei keela selles oma abi.

Teiseks arutati nõupidamisel üli- õpilaste vene keele tundmise küsi- must, sest tulevase spetsialisti eda- sine töö teaduse, majanduse ja kul- tuuriav aladel eeldab vene keele hädavaajaliku minimumi tundmist. Selle väljaselgitamiseks moodustati üliõpilaskooliline komisjon, kes esi- tab 26. novembriks aruande ja ette- panekud vene keele õpetamise suhtes.

E. IRD

Naerukajakas

Käesoleva numbril teisel, kolmandal ja neljandal leheküljel avalda- tud fotode autorit tutvustame ajalehe järgmises numbris.

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIORGANISAT-
SIOONI, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI-
OHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

REEDEL, 16. NOVEMBRIL 1962

Nr.

29(534)

XV aastakäik

Otsimised ja leidmised

Ta on kommunistlik noor ja üliõpilane nagu sina ja mina. Kursusevanem nagu see on igal kursusel. Matriklis on «head» ja «väga head», teeb ühiskondlikku tööd. Ta kannab prille, kuulab loenguid, töötab raamatukogus, käib kinos, teatris ja ülikooli klubis tantsimas. Miks siis praegu juttu teha TONU TAMMEST, aga mitte sinust või kellestki kolmandast?

Tihti juhtub, et mõnel neljanda või viienda klassi poisil on «Ljubitel». Sellega käiakse kangesti uhkelt ringi ja klõpsutatakse igal võimalikul juhul.

«Kuidas esimene pilt ka välja tuli?»

«Mis sa nüüd! Isegi seda ei mäleta enam, mida tookord võetud sai!»

Nagu niisugustel juhtudel ikka, lendab ühel päeval «Ljubitel» kolikambris ja annab ruumi uuele harrastusele. Nii nad vahetuvad mitu korda, aga igaüks neist hobbydest jätab midagi verre. Paari aasta pärast tõuseb fotoaparaat jälle ausesse. Silm hakkab otsima, mida kujutada. Mis veel tähtsam — kuidas kujutada. Algusest peale on Tõnu Tamme pildistamisharrastuses midagi iseloomulikku: ta objektiiv ründab kõige sagedamini laia maailma poole, peatub päikeseloojaskus leegitaval metsatukal, uhkel moonil või siis tiibu puhkaval linnul.

Loodus. Sel on kogu Tõnu elus olnud esmane, eriline koht. Koduümbruseks maaliline vooremaastik metsade ja järvesilmadega, jõesaar, millel on ta isa Rudolfi Tamme üle Eesti kuulus aed. Aed, kus on lilli, Starkopfi meistrikätest tulnud skulptuure, valgust ja varje.

Poiss ründab mööda metsasihte, põikab padrikusse. Nendel pikkadel hulkumistel saab alaliseks kaasaseks fotoaparaat. Kusagil õige lähedal toksib rähn, sädistavad-siristavad kümmed linnud, tuntud ja tundmatud. Jahimehe krig on ootajal. Tahaks viia osakese kõigest ümbrisevast endaga kaasa.

Kordamööda ilmuvad fotopimiku punases valgussõõris paberile väike sootihane, räästapääsuke must frakk, linnastriku graatsiline hoiak. «Missugust vaeva saab mõne foto

pärast näha! Võta või seesama tiha- ne. Kõige väiksegi krabin ehmatab ta silmapilkselt lendu. Teed sajandi- ku sekundiga klõpsu, aga pildil on linnust ainult hall jutt! Järel.»

Kuidas niisuguseid siis poseerimiseks dresseerida? See on aeganõudev töö. Mõõdub nädal, paar, enne kui väike laulik harjub inimesega, kes vaatab pealt, kuidas ta nokib maha raputatud kanepiseemneid. Iga päevaga natuke lähemale, — niiviisi harjutatakse linde. Lõpptulemuseks on lähivõte.

Aga enne peab tundma põhjalikult kogu fotograafia tehnilist külge. «Kus lõpeb tehnika, algab kunst,» tsiteerib Tõnu. Ja see tehnika peab olema enne kunsti omandatud. Ole aparaadi lätsede ja meetrite süsteemis nagu oma taskus, tunne kõiki võimalusi, mida ta pakub. Missuguse tundlikkusega film sobib millalgi? Milleks on nii palju ilmuteid? Ja siis veel kogu positiiv- protsess...

Fotograafia avab oma salapärase maailma pikkamööda. Ja mitte kõigile. Võid jääda klõpsutajaks, kes teeb igal võimalikul juhul pildi ja see pilt jääbki eesmärgiks. Aga võid hakata nägema fotos kunstiteost ja tegema seda kunsti ise.

Tõnus on see tabamatu miski, mis teeb inimesest kunstniku, olemas. Ka see silm vajab pidevalt arendamist. Tõnu osutab mõõdund aastal väljaantud rahvusvahelise fotoalbumi ühele fotole:

«Sa vaata neid rõõpaid, jooksvat poissi — missugune hädaoht on nendes varjudes, rõõbaste terasevalges! Niisuguste fotode järgi saab õppida.»

Aga fotograafial on teinegi külg: ta õpetab ise entusiast, põhjalikust. Täpsust. Õpetab lugu pidama äärmisest puhtusest. Kujunevad

kindlad töömeetodid. Tõnu Tamme on sisse seatud filmide kartoteek, samasugune, nagu oleme harjunud nägema raamatukogudes. Ilma selle- ta poleks võimalik orienteeruda nendes tuhandetes võtetes, mis ta on teinud. Kes soovib aga kogemuste saamiseks lähemalt tutvuda selle kartoteegiga — palun, Tõnu ei ütle abist ära!

T. Tamme fotod on saanud laialt tuttavaks. 1959. a. vabariiklikul fotonäitusel eksponeeriti 3 tema kunstilist fotot: «Udune hommik», «Puu- koristaja» ja «Rasvatihane». Järgmisel aastal oli neid juba viis. Mõlemalt näituselt tõi Tõnu koju ergu- us- preemiad. Tema «Naerukajakas» (mitte see, kelle portreed nägite eelmises ajalehenumbris, vaid üks tema vendadest) lendas Tallinnast näitusele Moskvas. Vabariiklikul temaatilisel fotokonkursil «Eesti loodus» oli Tõnult üle 30 foto ja žüriilt — I preemia. Peale selle on mitmed ajakirjad ja ka ajalehed kasutanud Tamme fotosid.

Loetelu võiks jätkata veel pikalt. Kõige selle taga on töö. Rahuldust ja rõõmu pakkunud töö.

Istume Tõnu Tamme toas ja uudistame kõiki neid häirimataid ja valvsaid linnusilmi, rahulikke looduspilte seinel. Umberringi raamatud: fotograafia, filmikunst, taimed, loomad, muusika. Edasi «Õn- gemes kalavetel» — jah, veel üks huviala.

Ülikool — Tõnu on praegu bioloogiaosakonna II kursusel — tõi endaga kaasa uusi töid, kohustusi ja palju, palju huvitavat. Seljataga on kevadised praktikad, zooloogiapraktika Orissaares, suvine ekspeditsioon. Ülikool tõi aga kaasa ka uue harrastuse. Laual on kettatäis äsja ilmutatud filmi, mis on vändatud suvisel ekspeditsioonis Tauski saarel. Plaanis on filmida... aga ei! Seda ta ei soovi üles märkida, sest järsku ei tulegi sest midagi välja. Ei taha uskuda, otsustades suvel filmitu järgi.

Ülikooli kinoamatöörde peres on Tõnu Tamme üks juhtivaid jõude: ta on «TRÜ Filmi» juhatuses.

Vaatan, kuidas Tõnu asetab fotosid ülikooli fotolehe alusele. Seekord toimetab seda looduskaitsering. «Kui see sinna panna, siis ta lõhub tasakaalu ära. Temaatilist klapiks sila aga see. Proovime ehk niiviisi, sellega tõstame seda pilti rohkem esile.»

Taban ennast mõttel, et Tõnu on fanaatik. Inimene kirega ilu järgi, kirega kujutada ümbritsevat, näidata seda inimestele niisugusena, nagu ta näeb ise.

Ü. PUUSEP

Vasakul T. Tamme foto «Tuttipütt pesal».

Matsalu roostikus

Kohe lahe suudmes on väike saar — Tauski. Tänavu töötas siin 12. maist kuni 15. septembrini TRÜ UTU loodusteaduslik komplekspeditsioon. Tänavuse ekspeditsiooni idee küpses juba pikemat aega ja oli mõeldud zooloogia- ja botaanikaringi 15. aasta juubeli tähistamiseks.

Loodust vaadeldi arengus, kevadest sügiseni. Suvi oli jagatud seitsmeks vahetuseks. V kursuse üliõpilane Urve Sepp kirjeldas maastikku füüsilis-geograafiliselt. Taimestikust koostati geobotaa-

niline kaart, hüdrobioloogid uurisid ranniku- faunat, ornitoloogid linnuliike, entomoloogid putukate esinemist.

Töö läks hästi, sest kõik olid tublid. Usna arvukalt oli I kursuse üliõpilasi. Kange pealehakkamine ja huvi asja vastu näitasid, et siit saab ajapikku head täiendust. Viivi Lallil on toredad eeldused. Ind ja tarmikus ei jätanud kedagi maha. Vanemate kursuste üliõpilased Jaan Viida- lepp, Laine Seppa, ekspeditsiooni juht Tiit Randla jt. tegid kõike täpselt, hoolega.

Materjalid on praegu läbitöötamisel ja keval antakse nendest UTU konverentsil põhjalik ülevaade. Paremad tööd trükitakse. Üliõpilased omandasid suve jooksul kasulikke kogemusi välitööde meetodite, vaatluste ja eksperimentide alal. Kohalikud kolhoosid said oma valdustest täpsed kaardid. Tihiensid si- demed loodusteaduste ringide vahel.

Ekspeditsioone, kust võtaksid osa üheaegselt paljude eriharude esindajad, tahetakse korraldada ka edaspidi. E. BRAND

Homme on rahvus- vaheline üliõpilaste päev

Selle õppehoone ukse avame siis, kui tõttame ülikooli kinolektooriumi poolt demonstreeritud filmi vaatama, ehk siis, kui tunneme huvi Geo- loogia- või Zooloogiamuuseumi vastu. Tuleme siia ka siis, kui valutab hammas. Looduskaitseringi põnevad koosolekud toimuvad jällegi siin.

Kõige rohkem aga avame selle ukse sellepärast, et minna kuulama loenguid või tegema praktikumi. Eriti palju tuleb siin käia Majandus- teaduskonna, Arstiteaduskonna ja geoloogiaosakonna üliõpilastel.

Ulo Paap on III kursuse geoloog. Olgu siis komsomolitöös või spordis — kõikjal tunneb ta end kodus. Nii ka siin, polari- satsioonimikroskoobi taga.

Kas devoni liivade mi- neraloogiline analüüs val- mib tänavu või tuleb sel- lele pühendada veel ka diplomitöö? Sellele küsi- musele ei oska vastata praegu ka Ulo Paap ise.

Meid õnnitleti

OKTOOBRIREVOLUTSIOONI 45. AASTAPÄEVA PUHUL ÕNNITLESID MEIE ÜLIKOOLI:

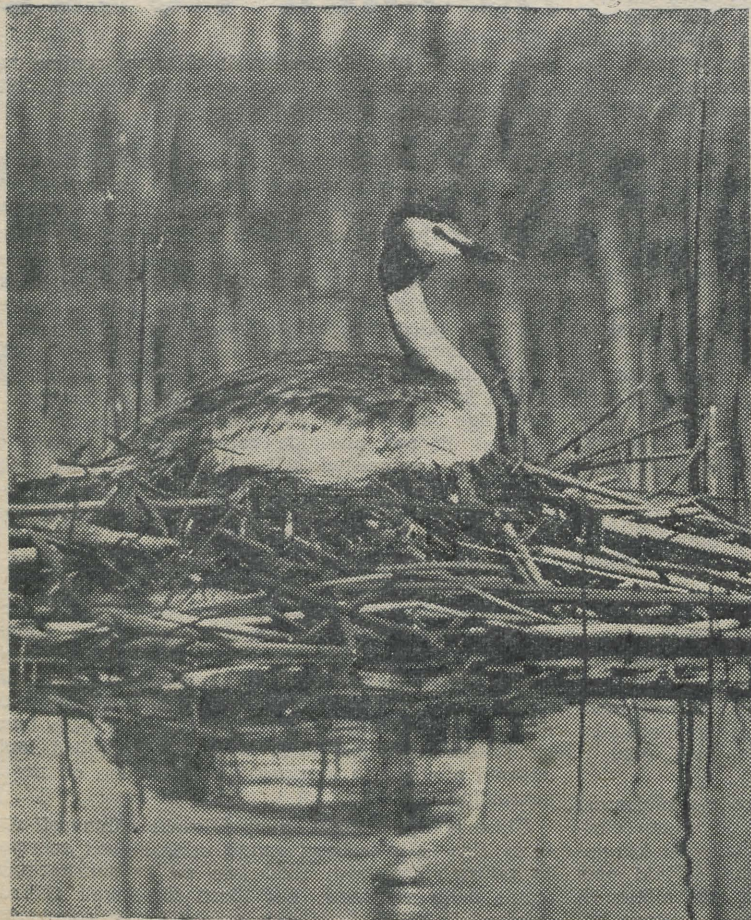
NSV Liidu Kõrgema ja Kesk-erihariduse Ministeerium, Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riikliku Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komitee. Lomonosovi-nimeline Moskva Riiklik Ülikool, Leningradi Riiklik Üli- kool, Uõgorodi Riiklik Ülikool, Kaunase Meditsiiniline Instituut, Kaug- lida Riiklik Ülikool, Uraali Riiklik Ülikool, Kišinjovi Riiklik Üli- kool, Eesti Põllumajanduse Akadeemia, Tallinna Riiklik Konservatoo- rium, Kaunase Polütehniline Instituut, Tööpunalipu ordeniga autasusta- tud V. I. Uljanov-Lenini nimeline Kaasani Riiklik Ülikool, Kapsukase- nimeline Vilniuse Riiklik Ülikool, Ševtšenko-nimeline Kiievi Riiklik Ülikool, Lenini-nimeline Tadžiki Riiklik Ülikool, ENSV Riiklik Kunsti- instituut, Petrozavodski Riiklik Ülikool, Ed. Viide nimeline Tallinna Pe- dagoogiline Instituut, Gorki-nimeline Harkovi Riiklik Ülikool, Kabar- diino-Balkari Riiklik Ülikool, Tšernovitski Riiklik Ülikool, Eesti NSV Riiklik Filharmoonia, «Rahva Hääle» toimetis, ENSV Riiklik Akadee- miline Meeskoor, ajakirja «Looming» toimetis, ajakirjad «Nõukogude Naine» ja «Sotsialistlik Põllumajandus», Teaduste Akadeemia Kirjan- dusmuuseum, Tallinna Epidemioloogia, Mikrobioloogia ja Hügieeni Tea- dusliku Uurimise Instituut, Aserbaidžani Riiklik Ülikool ja Balti Soo- juselektrijaama komsomollikomitee.

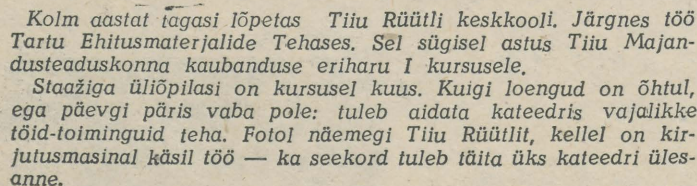

Kõne all olid tööplaanid

Teisipäeval arutas UTU nõukogu, mida edasises töös kavasse võtta. Tahetakse kirjastada enam üliõpi- lastöid, koostada auhinna- töid, val- mistada teaduslikuks konverentsiks. Rohkem rõhku pannakse tänavu populaarteaduslikule tööle ja ringi- de tegevuse kontrollimisele. Valmi- mas on UTU nõukogu ja osakon- nanõukogude struktuur.

Lähemal ajal tulevad ringide töö- plaanid arutusele Opetatud Nõuko- gus. On oluline, et vormikohased andmed kateedritest ja ringidest laekusid õigeaegselt.

Pärast oktoobripuhi asusime kõik uue hooga töö ja õpingute juurde. Keskkoolis tähistab käesolev nädal II õppeveerandi algust. Tartu 1., 5. ja 8. Keskkoolis on 25 võõrkeelte osakonna üliõpilasel eriti põnevad päevad, esimesed koolipäevad õpetajana. On ju küll mõningaid koge-
musi saadud noorte kasvatamisel pioneeritöös, suvelaagris ja lastealase võõrkeelte õpetamisel, kuid see pole ikka see, mis 10 kursusekaaslaste ja 20 arvustaja juuresolekul 30 kasvandikule esineda esimeses tunnis õpetajana.

Et uue ameti algus oleks võimalikult ehamugavusteta, selleks korraldasid pedagoogika, saksa ja inglise keele kateedrid 11. novembril instruktäažkoosoleku verivärsketele koolmeistritele viimase lühvi andmiseks enne suurt tuleproovi.

Meie päevil peab keeletund olema huvitav, näitlikustatud. Keeleõpetuses rakendatakse mitmesuguseid tehnikasid õppevahendite, magnetofoni, grammofooni, diapjektoriit, epidiaskoop, kinoprojektoriit. Eesmärgid on koolidel on kõik need aparatuurid olemas, teised muretsesvad nad varsti, seepärast peabki keeleõpetaja olema tehnikaga kursis ja keeltelaboratooriumi rajamise eest võitlema niisuguses koolis, kus seda veel pole.

Kooli keelteklass oli arutusobjektiks lääne filoloogidele korraldatud praktika-eelse seminaril. Kas seda üldse on tarvis? Mis on laboratoorse töö eelised võrreldes tavalise keeletunniga? Kuidas aparate käsitseda? Millist metoodikat rakendada? Milliseid heilinte, tabelleid ja pilte, diafilme, epilinte saab ülikooli praktikantide kasutusse anda? Milliseid õppevahendeid peaksid üliõpilased valmistama? Seda kõike arutati seminaril ja otsustati, et tunnid antakse hästi ettevalmistatult parimate meedetute ja moodsaimete vahenditega.

Kõigis koolides tuleb magnetofonid korrastada, 2-kanalliseks ümber ehitada ja keeleõppimise huvisid teenindama panna. Kiiresti tuleb täiendada lindivarusid ja koostada huvitavaid keelelisi harjutusi. Praktikandid püüavad propageerida kohapeal uusi meetodeid ja töövõtteid.

Rõõmustav on märkida, et sel õppeaastal on ka meie ülikoolis, tänu magnetofonide laialdasele juurutamisele õppetöös, kasvanud üliõpilaste huvi võõrkeelte vastu. Märkatavalt on juba paranenud hääldamisoskus ka muutuvalt vabamaks võõrkeelne vestlus, O. HAAS

Murdealane menetluspraktika pole kasulik mitte üksnes eriala parema omandamise mõttes, vaid ka oskuses leida vajalikud sõnad ja õiged teed suhtlemises kohaliku elanikkonnaga. Õpetaja peab kohe esimesest päevast alates olema keskne ja aktiivne kuju ühiskondlikus elus üldse. Sellest, kuidas ta end seal näitab, kuidas ta oskab luua vajaliku kontakti õpilaste vanematega ja kohalike elanikega, sõltub väga palju ka tema töös. Kui saavutatakse kiiresti inimeste mõistmine, võib üliõpilane kergesti ja lihtsalt oma ülesandega toime tulla. Ja mitte ainult, et ta kogub ilma eriliste raskusteta keelelist materjali, vaid ka töö ise muutub tema jaoks huvitavaks ja mõttekaks. Kuid tarvitseb vaid olla saamatu ja vähik ning töö ei liigu paigast.

Õpilaste dialektoloogiase praktika käigus üliõpilaste vahetamine Läti, Vilniuse ja Tartu ülikoolide vene keele osakondade vahel. Need ülikoolid koostavad praegu Baltikumis kõneldavate vene murrete regionaalset dialektoloogilist sõnastiku. Seni tegelevad selle huvitava tööga paraku ainult need pedagoogid, kes vahetult on seotud selle aine õpetamisega. Noorte värskeite jõudude lülitumine kohaliku teemaatika uurimisse oleks erakordselt väärtuslik. Aga selleks on vaja äratada huvi niisuguse raske töö vastu, nagu keeleliste varade kogumine. Üliõpilaste vahetamine laieneb teemaatika piire, innustab teaduslikke huvisid, kõõleb armastust kirjakeele allikate tundmaõppimise vastu. Ja tugevneb sõprus, sõprus, mis ei ühenda mitte ainult üliõpilas-

Möödunud kuul Riia toimunud Balti liidu vabariikide murdepraktika konverentsil räägiti väga palju kogumise meetoditest, lähenemisest inimestele. See oli kokkuvõtte teinud suve pikkusest tööst. Meie üliõpilased N. Nurmetalo M. Liitmaa olid praktiliselt kahtlase, T. Verhousinskaia ja A. Trumina Leedus, Peipsi pool jaakaldal aga uurisid murdeid kaks leedu kaks läti üliõpilasi Riia konverentsil kaksid meilt üliõpilasi U. Vahter, K. Lumen V. Tarve, A. Repkina aspirant L. Altin ja õpetajad T. Murnikov Tutvustati oma töid materjali kogumise meetodeid. Konverentsi parima ettekande pidas A. Repkina. Siin oli sõnad inda ja tuliusist, meil mõnel pool see kahjuks veel puudus tuleb. Ent ometi just see, et on kõige enam vaja. Igauks eraldi

Möödunud suvel sai põlves, vaid ka siis, kõik koos. Reserve o
vene keele kateedri kui juba töötatakse. aga nad on vaja ava
ajaloos esimest korda Praegugi on, millest tada, jõud äratada.
teoks ammuine unistus omavahel kõnelda ja
— III kursuse üli- mida arutada.

T. MURNIKOVA

Kui Teie nädal tagasi tegite mulle ettepaneku kirjutada ülikooli ajalehele oma õpinguist, siis, mäletate, ma vastasin kõhklevalt, aga soostusin siiski, sest noortele on niisama raske milleski keelduda kui neile valetada. Aga Teie oleksite teinud siiski paremini, kui oleksite pöördunud mõne teise õppejõu poole, sest minu õpingutekäik ei olnud kuidagi tüüpiline tollasele tudengile. Kui valdav osa üliõpilasi oli alma materisse tulnud otse gümnaasiumist, siis mina olin jõudnud juba sellesse ikka, millal Teil on ülikool lõpetatud ja oolate esimest palgalisa väljateenitud aastate eest. Mul oli seljataga maailmasõjagaegsed sõduri ja sõjavangi vintsutuste ja vilestuste aastad ja teenistusaeg külakoolimeistrina, mille vältel tuli kunagine kuueklassilise kooli lõputunnistus eksternnaadi korras ümber kvalifitseerida küpsustunnistuseks. Ja lisaks oli mu ainsaks arvestatavaks sisemiseks majanduslikuks reserviiks pangaraamat väga tagasihoidliku hoitumusega, mille õlin korjanud säästes kõhu kõrvalt.

Astusin ülikooli hoopis pretensioonilt. Mitte teaduse kõrgusi vallutama, vaid, nagu tollal öeldi, leivastuudiumi kavatsustega, et minimaalse tasemega ning ajakuluga pääseda keskkooliõpetaja kohale. Pike-mateks õpinguteks olid rahavarud liiga kasinad ja lisaks oli teadlane mu silmis mingi olümplane, kelle poole kunagine vabadikupoiss oma silmi ei sõandanud tõstagi. Lehte Hainsalu polnud kirjutanud siis veel ülikooli astujatele luuletust, milles seletatakse, et ka professor on inime. Selles tuli endal hiljem veenduda. Jah, kui Tiibuse Jaak kirjutas, kuidas tema Liide näitusel kurameerinud ühe professoriohtu noormehega, siis, nüüd juba sõandasin vanema üliõpilasena arvata ühes noores õppejõus selle prototüübi ära tundvat. Kui palju jumalaid tuleb meil neis aastais kukutada!

Ja siis õpinguid. Lühike oli mu üliõpilaspõlv — kõigest viis semestrit Tartus. Ei olnud siin aega laulda, et kõige kaunim elu on tudengipõlv. Esimesel semestril ei käinud kordagi ei kinos ega teatris: kuidagi ei raatsinud õhtust paari-kolme tundi kulutada. Ei olnud mahti kuulata aineid väljaspool eksamikava, kuigi huvi oleks olnud. Kuulamine oli siis ju vaba, kursustesse jagumist polnud ja juhtus mõneti, et auditooriumis istusid kõrvuti homme magister ja eile gümnaasiumipingilt tulnud tsura. Keegi ei andnud juhiseid, mida kuulata või õppida. Enamikus tuli valmistuda eksameiks raamatute järgi iseseisvalt ja mitte kõrgema kooli õpikute, vaid teaduslike monograafiade järgi. Loengukoormus oli suhteliselt väike. Mäletan, kuidas ühel semestril ahastasin, sest loenguid ja seminare oli nädalas tervelt kümme tundi! Töötamise meetodi omandasin nii teisel Tartus viibimise semestril. Ma ei ütle, et see oleks õige olnud: õppisin oma erialaine — kirjandust, eesti keelt ja pedagoogikat, ülejäänuid ainult seevõrra, et neils eksameid «ära taguda», nagu tollal öeldi. Ei olnud valida, aeg luges. Ja kui ma vahest ligi poole kiiremini kui enamik teisi eksamid likvideerisin, siis ei mingist innust või anekdusest, mul polnud valikut. Üks Esimese maailmasõja silmapaistvamaid juhte ütles kusagil, et lahinguväljal erineb vapper argpüksist selles, et viimane jookseb hirmu pärast vaenlase eest ära, teine jookseb hirmu pärast talle kallale. Minu edu õpinguis oleks võinud võrrelda viimasega.

Mis semester edasi, seda enam kohanesin: leidsin, et õppejõud on inimesed, et värvimütsikandjast võib eksamilaua taga mõda jõuda, sest nad seal ei kandnud mütsi ja et ka Õppejõu mälus võib olla lünki — ja sain teada palju muidki üliõpilasele vajalikke asju. Ja kui siis olin saavutanud mingimäärase edu töös ning lisaks saanud kuigi palju tunde kasuigi koolis, tabasin endi tähistele vahetamisel. Leivastuudiumist ikka nagu ei jätkuks, et kui õige katsetaks rühkimist teadustele. Suurt muudatust see otsus ei toonud mu elukorda. Ma juba sõandasin endale vahel vabu tundeigi lubada, «Vanemuine» polnud mulle enam keelatud maa. Jah, eksaminormi asetasin küll ettevalmistamisel hinde võrra kõrgemale, viiele.

Ega ma ei jõua kirja panna kõiki detaile, mis nüüd meelde tulvavad kirjutades, samuti pole ruumi jutustada eksamianekdoote, seda, mu noor kuulaja, võin teha teine kord Telle suuliselt. Nüüd aga lõpetan lootes, et ma osaltki olen suutnud rahuldada Teie soovi.

6. XI 62.

Tele Villem Altoa.

Hiljuti anti NSVL Kõrgema ja Kesk-erihariduse Ministeeriumist dotsendi atestaadid reale meie ülikooli õppejõududele:

Nikolai Ermanile poliitilise ökonoomia kateedrist, Vello Pastile — anorgaanilise keemia kateedri juhatajale, Vladimir Riivesele — astronoomia ja geofüüsika kateedri juhatajale, Karl-Samuel Rebasele — eksperimentaalfüüsika kateedri juhatajale, Enn Tammele geomeetria kateedrist ja Jaan Reineile üldfüüsikakateedrist.

Alust

Üliõpilaste passiivsust, mõtlematust ja printsipiaalsusetust ei peeta juhuslikeks nähtusteks ülikooli seinte vahel. Sageli võib meie seas kohata selliseid inimesi, kes end kuidagi ülikoolist läbi veavad, oma elukutsest vähe hoolivad, kuid see-eest hästi mürgeldada ja igavleda oskavad. Nende jaoks on tühipaljasteks sõnadeks sügavad mõtted selle kohta, et kaasaegne ühiskond nõuab oma eesmärkide teostamiseks, XX sajandi teaduslikuks revolutsiooniks, tugeva moraal ja kõrge teadlikkusega kodanikke. Nad ei suuda uskuda tuleviku nõudmistesse, sest neis endis on liialt vähe tulevikuinimest. Neil pole enesedistsipliini, neil pole isiklike veendumusi.

meie peajuha hal
kõige kõrgemale
astmest, mis on

Ei ütleks, et
kõik rängalt filo
ilma tühisuse üle
nad on lihtsa

Kurb nähtus

Miks me kõneleme neist nii vähe, kuigi neid on liiga palju selleks, et neid erandnähusteks nimetada?

Rääkigemgi nüüd üliõpilastest, kelle moraalsed ja maailmavaatelised veendumused on algelised — sel lihtsal põhjusel, et nad nii palju mõelda ei oska, et endale neid kujundada. Samas rääkigemgi neistki, kes üliõpikooi igavaks peavad ja igas õppeaines väga vähe mõistlikku leiavad. Ning ka neist, kes ööd oisa tuubivad, aga eksamil ometi vahele jäävad, kui neile küsimus pisut teisest aspektist esitatakse.

Setest kuigi nende kõigi väline käitumine võib võrreldamatult erinev näida, paistab sellel olevat üks ja sama põhjus: OSKAMATUS KÜLLALDASELT MÕELDA.

Rääkigem üliõpilastest, kes kõrgema hariduse tun-
nuseks piiritud skeptsitsismi peavad, kes ei väsi (ilma
igasuguste põhjendusteta) kordamast, et ülikoolist
väga vähe kasulikku saab, kes igati toonitavad nii
oma igavlemist kui ka üleolekut pakutavatest tead-
mistest (loenguit võivad nad oma keskkoolilapseliku
demonstratiivsusena mõnikord vihale ajavad olla).

Kena oleks tsiteerida sel kohal Tšehhovit:
«Mõttet sihitus elust, nähtava maailma tühisusest ja kaduvusest, saalomoniik 'tühi töö ja vaimu närimine» on kujutanud ja kujutavad siamaani kõrgeimat lõppastet inimõtlemise valdkonnas... Kuid meie õnnetus seisab selles, et me alustame oma mõtlemit just sellest lõpust... Juba esimese jutiga, niipea kui

käesoleval õppeaastal tutvustab Aja-
loo-Keeleteaduskonna prodekaan
R. KLEIS.

● Millised fakultatiivsed keelte-
kursused sel õppeaastal tööle hak-
kavad?

Keeltekursustele registreerimine toimus juba kevadel. Praegu on igale grupile määratud rühmanemad, kes nimekirju veel kord kontrollivad. Erilisi muutusi kevadel saadud nimekirjadesse ei tule, nagu paistab. Novembri algul alustasid tööd inglise keeles 2 algajate ja 2 edasijõudnute rühma, prantsuse keeles 2 algajate ja 1 edasijõudnute rühm, saksa keeles 3 algajate ja 1 edasijõudnute rühm, soome keeles 2 algajate ja 1 edasijõudnute rühm, itaalia keeles ainult 1 õpperühm, algajatele.

Rootsi, hispaania, kreeka ja ladina keele kursused töötavad juba. Ladina keelt õpitakse kõigil kursustel, sellepärast töötab siin ainult edasijõudnute rühm. Kreeka keeles sel õppeaastal samuti. Järgmisel õppeaastal hakkab jälle tööle ka algajate rühm. Peale nende kursuste töötavad keeltekursused orientalistikakabineti juures.

● Oli kuulda, et sel õppeaastal
tuleb üliõpilastel nendel kursustel
tasuda õppemaksu?

Jah. Vastavalt määrusele töötavad need kursused isetasuvuse põhimõttel. Rühmad on umbes 20-liikmelised ja igal üliõpilasel tuleb aastas maksta umbes 2 rubla.

● Kui kaua kursused kestavad?

Tööaeg fakultatiivsetel keeltekursustel kestab käesoleval õppeaastal 20 nädalat, seega 40 tundi. Kursused lõpetavad töö majakeskpaiku.

Ja veel, vastavalt määrusele
esimese kursuse üliõpilastele fa-
kultatiivseid kursusi ette nähtud
ei ole.

● Millistest osakondadest on kõige rohkem osavõtjaid?

Teaduskondadest on esikohal Ajaloo-Keelteaduskond ja osakondadest eesti filoloogid. Pole keelt, mida nad ei õpiks: Arstiteaduskonnast on esikohal ravi-osakond ja põhiliselt inglise keele gruppides. Kehakultuuri- ja farmaatsiaosakondadest ei ole ühtki üliõpilast. Prantsuse keele vastu tunnevad kõige suuremat huvi lääne filoloogid jne.

meie peaju hakkab iseseisvalt töötama, ronime me kõige kõrgemale lõppastmele ega taha kuuldagi neist astmeist, mis on madalamal.»

Ei ütleks, et meie eespoolnimetatud tudengikesed kõik rängalt filosofeerivad sihtu elu ja nähtava maailma tühisuse üle. Nad tegutsevad rohkem praktiliselt: nad on lihtsalt tüdinenud, neil on lihtsalt igav.

Kurb põhjus on aga sama: neil on läbi käimata kõik «MADALAMAD» ASTMEED — inimlik teadmisha, uurimisrõõm, teadasaamise vaimustus (jätkemigaks juhuks vaatluse alt välja need, kes vaimustuvad küll põnevast juuksevärstist, ent kelle meelest vaimustumine heast õnneist on naivne ja naljakas).

Kas juhevad need «niisama pettunud» kinnitada, et nad kunagi millestki tõsiselt ja põhjani huvitunud on? Väga paljud neist pole seda igatahes teinud.

Miks? Ei saa huvituda asjust, millest midagi ei teata, ei saa vaimustuda sellest, mida hästi pole mõistetud. Ja uurimine — rahutud ning otsivad mõtted — pakub rõõmu ainult siis, kui mõtlemine ise pole harjumatuks ja piinavaks tegevuseks.

Igavaid asju pole. On ainult oskamatus mitte näha huvitavat asjades.

Möödunud aastal oli diskussioon loengute vabakualamisest. Kuidas oleks seda üldse võimatu teha selliste üliõpilastega? Sest nende õppimismetodist tuleneb nende suhtumine teadmistesse üldse. Ja et nad aru ei saa, siis ei oska nad ka vaimustuda säravatest, mõtterikastest loengutest, neile saab loengu kriteeriumiks põhiliselt see, kas õppejõud lepib eksamil ainult oma konspektiga. Niisugune on nende suhtumine.

Uldse polegi ülikooli peapuuduseks nähtavasti see, et ta liiga palju tarbetut annab, et ta liigselt koormab ja takistab iseseisvat tööd (see on ta suurim pahed ainult neile vähestele, kes tõesti iseseisvalt töötada oskavad ja kellel tõesti aega pole). Hoopis kohutavam

Kas kolme aastaga saab teaduste kandidaadiks?

Ikka rohkem ja rohkem kasvab vajadus uute kõrge kvalifikatsiooniga spetsialistide järele. Nende üheks ettevalmistamise vormiks on aspirantuuri. Vastuvõtt kasvab aasta-aastalt, kuid määrav on siiski aspirantuuri edukalt lõpetanute arv. Kahjuks on just selles lõigus olukord TRU-s lubamatult halb. 1961. aastal lõppes tähtaeg 16 aspirandil. Neist ei ole praegu mitte ükski kaitsnud kandidaadiväitekirja. 1962. aastal lõppes tähtaeg 16 aspirandil. Kraadi kaitsmiseni pole neist jõudnud ükski ja dissertatsiooni esitasid ainult kaks aspiranti.

Need väga tõsised asjaolud sunnivad hiljuti TRU Opetatud Nõukogu arutama olukorda aspirantuuris.

Kui vaadelda üksikult kõiki aspirante, kellel töö esitamise tähtaeg möödus, siis ei leia nende hulgas ühtki, kelle kaitseks ei saaks tuua üht või teist enam-vähem objektiivset põhjust väitekirja esitamata jätmise õigustamiseks. Rea põhjuste hulgas märgiti näiteks aspirantide küllalt raskeid elukondlikke tingimusi, raskusi tööde trükkimisega eksperimentaalsete tööde puhul, mitteküllaldast aparatuuri, liiga suurt ajakulu meetodika väljatöötamiseks. See tegevat nagu üldse võimatuks korraldada väitekirja loomise kolme aastaga. Nii väitis oma sõnavõtus Bioloogia-Geograafia teaduskonna dekaan sm. Miidla. Tuleb nõustuda, et bioloogialaste tööde puhul on tööpoolest raske uskuda üldistusi, mis on saadud ainult kahe aasta jooksul (kolmas aasta läheb niikuinii üldistuste tegemiseks, s.o. väitekirja «kokkukirjutamiseks» ja kaitsmisele ettevalmistamiseks). Kuid arvan, et nii sm. Miidla kui ka kõik teised nõustuvad, et aspirantuuri tuleb valida just neid kandidaate, kellel on olemas juba mingi teatud teaduslik pagas, mida saab üldistada. Parimad bioloogiateaduste teadlased tööd, mida on Tartus kaitsnud (näiteks Trassi, Lingu, Parmasto jt. tööd), on valminud aspirantuuri kolme aasta jooksul just nimelt tänu ülalnimetatud asjaolule. See mõte jäi ka Opetatud Nõukogu koosolekul kindlalt kõlama. Ohtlik ja ebaõige on teadlikult propageerida meeleolu, et eksperimentaalala aspirandil pole vaja kolme aastaga aspirantuuri lõpetada. Meie ülikool vajab kiiresti kõrge kvalifikatsiooniga noori energilisi spetsialiste. On vaja, et üliõpilasi õpetavad kõrge teadusliku kvalifikatsiooniga professorid ja dotsendid. Teadusliku kraadita assistendi ja vanemõpetaja seisund peaks tulevikus olema ainult ajutine ja harva esinev nähtus.

Tegelik olukord vihjab praegu sellele, et enamik sellistest aspirantidest ja õppejõududest on siiski

mingi tõsine puudus nende teaduslikus tegevuses. See võib olla näiteks liigne laialivalgumine, oskuse puudumine saadud resultaatide kokkuvõtmiseks või ka oskuse puudumine oma aega mõistlikult jaotada. Mõnikord võib juhtuda, et väitekirja kirjutaja ei oska hinnata vastavat taset ja püstitab enesele teadlikult nõutavast kõrgema taseme, mida pole kolme aasta jooksul võimalik realiseerida.

Nähtavasti peavad kateedrid põhjalikult läbi arutama olukorra aspirantuuri lõpetanute ja lõpetajate alal, kindlustama aspirantuuri lõpetanud seltsimeestelt lähema aja jooksul väitekirjade laekumise.

Rea juhul ilmutavad kateedrid (kateedrijuhatajad) oma aspirantide suhtes teenimatut vastutulelikkust ja tunnistavad lõpetatuks tööd, mis on kaugel lõpetamise tasemest. Mõnel juhul on tunnistatud aspirantuuri edukalt lõpetatuks isegi sellisel juhul, kui aspirant on esitanud ainult väitekirja esimese mustandi.

Kahjuks on olukord aspirantuuri alal enam-vähem analoogiline kogu vabariigis. Allakirjutatud oli võimalus antud küsimusega tutvuda näiteks Tallinna Polütehnilises Instituudis. Seal ei olnud asi sugugi parem kui ülikoolis. Veidi parem on olukord siiski Eesti NSV Teaduste Akadeemia instituutides.

Et töö aspirantuuris on väga pingeline, siis tuleb algusest peale nii aspirandil, aspirandi juhendajal kui ka kateedril tõsiselt tegelda aspirandi ajabilansiga. Sm. Palamets juhtis Opetatud Nõukogus tähelepanu väga olulisele asjaolule, kui ütles, et esimesel aastal tundus aega küll olevat, hiljem aga tekkis kibe ajahäda. Tõsised ajakaod tekkivad aspirantidel esimesel poolaastal, kui valitakse teemat, otsitakse juhendajat, tehakse plaani ja õpitakse eksamiteks. Osa ülesandeid saab lahendada juba siis, kui alles valitakse aspiranturikandidaati. Kandidaadiminimumi eksamitest võiks edaspidi vähemalt osa sooritada ka aspirantuuri sisseastumiseksamite asemel või juba astuda aspirantuuri nii, et osa eksameid on sooritatud. On aga väga oluline, et aspirantuuri astuja ei alustaks tööd tühjalt kohalt, nagu seda tuli teha eksperimentaalfüüsika kateedri käesoleval aastal aspirantuuri mitte lõpetanud aspirandil L. Pungal, kelle jaoks pealegi veel üle poole aasta otsiti aspirantuuri eriala.

Kui ülalnimetatud abinõusid kasutada, siis peaks olema täiesti reaalne, et kõik aspirandid on suutelised kolme aasta jooksul oma töö lõpetama ja väitekirja kaitsmiseks ette valmistama.

K.-S. REBANE, TRU eksperimentaalfüüsika kateedri juhataja

ISEENDAST

on, et ülikool ei kasvata küllaldaselt iseseisva töö oskust, võimet ise eraldada tarvilikku tarbetust, võimet loovalt mõelda.

Ainult oma jõududega mõtlema õppida on aga raske. Üliõpilast tuleks mõtlema õpetada, sest inimese loominguilist võimekust ei määra mitte mälu, vaid eeskätt mõtlemisjõud.

Esimestel kursustel peaksid tingimata olema loengud (asjalikud, muidu on nad kasutud) kaasaegsest õppimise psühholoogiast, õppimise meetodikast jne., sest praegu suur hulk inimesi õpib täiesti mehhaaniliselt, sõnu (isegi mitte mõtteid, vaid sõnu!) pähe tuupides. Nad õpiksid kindlasti teistmoodi kui teaksid, et muul moel saab, sest et nende õppimisviis on kõige raskem, aeganõudvam ja kasutum kõigi ülejäänute seas. Just selles ongi häda, et sageli jõuavad nad päris kõrgetele kursustele, ilma et teaksid: õppimine on aine mõtestatud läbitöötamine. Nad pole tuttavad arusaamisest ja meeldeajamisest soodustavate ja kergendavate võtetega, sest ülikoolis õpetatakse kõike muud peale selle. Oige õppimine on aga loogiline ja dialektiline mõtlemise aabits. Ta kasvatab süsteemtunnetuse, üldistamis- ja järeldamisoskuse.

Praegused loengud on valdavalt fakte esitavad, mitte problemaatilised. Peale selle ei jõuta neid tavaliselt mõttega jälgida, vaid kirjutatakse automaatselt maha.

Ligi 25% ööpäevast kulutatakse mõtlematu, mehhaanilise tööharjumuse sissekasvatamiseks — ainult selleks, et semestri või kahega valmis trükkida miinimumprogramm eksami tarvis. Kas niisugusel juhul pidada loengute paheks ainult nende tundide arvu? Kas pole nad ohtlikumad masinliku, pinnapealse ja süvenematu mõtlemisgevuse koolina (5 aastat à 6 tundi päevas) ja seega loova mõtlemise tohtu pidurina,aju kuritarvituseks. Kasu, mis nad mälule ja kiirkirjale toovad, ei kaalu arvatavasti üles kahju väsimuse ja mittemõtlemise harjumuse näol.

Loenguid peaks olema vähem — juba sellepärast, et neid suudetaks põhjalikult, erksalt jälgida, et nad kujuneksid õppevahendeiks.

Kuid peamine — loengute kvaliteet peaks olema teiselaadiline. Enam problemaatilisi loenguid, kus õpetatakse üliõpilasi nähtusi igakülgsest hindama, sügavamalt arutlema — ühesõnaga asjasse aktiivselt suhtuma. Fakte võib eluaga igasugustest raamatutest saada nii palju kui kulub, olulisem on aga nende objektiivse hindamise oskus — hinnanguid ei anna ükski autor oma teosele kaasa.

Problemaatilised loengud nõuavad õppejõududest hoopis rohkemat kui senised, esialgu juba selles mõtteski, et traditsioone on raske lõhkuda. Ent nende head tulemused oleksid vältimatud. Kartus aga, et üliõpilaste elu muutuks siis raskemaks, ei pea vist paika, sest kui nad omandavad mõtlemis- ja tööviime, siis suudavad nad õppida hoopis ökonoomsemalt, selgitada endale põhilise ja jätta mälu koormamata tähtsusetuga. Ja kui palju huvitavam oleks siis õppida!

Ei julge öelda, et problemaatilised loengud parandaksid kõik, kuid olen sügavalt veendunud, et nende efekt on palju suurem (ja samaaegselt ka raskemini saavutatav — esialgu) kui mõne loengutunni ärajätmine — vaba aja jaoks.

* * *

Kuuldavasti viis Aleksandrov mõtete arutamine niikaugele, et ülikoolidele anti laiemaid võimalusi olukorda oma äranägemist mööda korraldada ja seada, ning seda on ka mitmel pool kasutatud. Mõeldes kõikidele eespoolnimetatud asjadele, tahaks väga teada, mida meie ülikoolis selles liinis tehakse.

Kuid seni, kuni meil midagi kardinaalset ette võetud ei ole, jääb ainult soovida, et need üliõpilased, kes nuriseda armastavad (et neid takistatakse, piiratakse jne.), ei heidaks ette dogmatismi, vanameelsust ja küündimatust mitte mingile umbmäärasele kõrgemale jõule, vaid esmajoonel otsiksid selle üles ja likvideeriksid iseendas.

M. REMMEL, Arstiteaduskonna üliõpilane

Kulimata SULEGA

Kuulen, mu akna all kojamees trükib täissadanud puhtale teeale luuaraagude jälgi justnagu enese kortsullist nägu.

Tähtsad turtsakad bussid vuhavad välja garaazist teisel pool teed ja valavad kortsurägude kõrvale

Pime mees

Pime mees, mida sa näed, ei vaata bussiaknast nii ahnelt? Su kaks silma on nagu tummad mürsulehtrid.

Pime mees, loojuv päikeseketas praegu miilab majade akendesilmades, mõlik ja verevärvi.

Pime mees, ära vaata nii ahnelt. Meel läheb nukraks. Buss rappub munakividel. Taevas on loojangukarva.

Pime mees, miks sa naeratasid mulle kummalist naeratust? Sa ju ei näinud.

Enne ööd

Tuul ratsutab märgadest leppadest üle, teel vihaselt vemblaga vihub. Siis väsinult kõrgete mändide süles kui laps pärast nuttu veel tihub.

Märg, tüvede värvi, peos seelikusaba, seal hääletult eideke tuleb. Tal mannergus teedärsest mustikarabast on läikivad, tumedad tuled.

Sõprus las seob...

On vana tõde, et see, mis rajaneb õigel alustel, edeneb ja kasvab. Selles oli hästi teadlik ka rühm TRU õppejõude ja üliõpilasi, kes kaheksa aastat tagasi kogunes auditooriumi, et esmakordselt TRU ajaloos ellu kutsuda ühe kaasaegse suure elava idakeele, hiina keele õpperühma. Sõprus ja vendlus võib sügeneda rahvaste vahel, kes üksteist tunnevad. Nii oligi äsja rajatud ringi üks esimesi taotlusi õpetada keelt, mille varal saaks suhelda kaugete rahvastega... Uhest õpperingist hakkas aegapidi kujunema paljusid ringe hõlmav orientalistikakabinet. Hakati sõlmima sidemeid kirja teel. Et huviobjektiks saavad just idarahvad, määrati kindlaks juba ringi loomisel. Ka see ei sügenenud juhuselt. Teatavasti on idamaad need, kus inimkonna kultuur ja tsivilisatsioon väljusid kõigepealt lapsekingadest, said täiskasvanuks ning siirdusid siis vallutama uusi paikkondi. Hiljem, tõi küll, tekkis nende maade arengus seisak ja koguni tagasimine. Madalseisu kasutas ära Ida kasvandik Lääs oma lautamisutungi ning tähtsatu saagi-ahnuse rahuldamiseks, pannes idarahvad sajanähteks orjakütteks. Nüüd on viimased hakanud varisema ja meie kõikide silmade all on idamaad alustamas uut noorust.

Meil on heameel kaasa sammuda selle rõõmsa ärkamisega.

Möödunud kaheksa aastat on olnud igas suhtes viljakad. Käesoleval õppeaastal on TRU orientalistikakabineti ringide arv ja liikmeskond rekordiline (üheksa õpperingi sadakonna liikmega). Upriski võimatu on kasvõi ligikaudugi loendada kirjade hulka, mis nende aastate kestel on saabunud. Osa neist on jäänud kabinetti kaustadesse, osa aga valgunud üle meie vabariigi ja kaugemalegi. Neid kõiki kokku kogudes saaksime mitu mahukat köidet. Sirvigem veidi siis neid huvitavaid kõiteid, peatudes pikemalt just viimastel lehekülgedel.

Hiina keele õpperingi loomine ajendas loomulikult ka esimesed isiklikud suhted hiina rahva esindajatega. Ainulaadne on ringi šef-lusvahekord Hiina Rahvavabariigi keskajalehe «Zõnminzõpau» toimetusega, kellelt saadi esimest tõhusat abi õppekirjanduse, ajalehtede-ajakirjade ning õppemetoodiliste juhendite näol. Ajaleht populariseeris ringi tegevust igati oma veergudel. Tunnustav hinnang ajakirjanduses tõi ringile palju siiraid sõpru Hiina Rahvavabariigis. Kirju on saabunud ja saabub kõigest Hiina osadest.

Teisena sõlmiti sidemed suure India rahva esindajatega.

Märkimist väärib kirjavahetus jaapanlastega. Eriti tuleb esile tõsta viimaste ergast huvi eesti keele, kirjanduse ja kultuuri vastu. Jaapani pedagoog, publitsist ja tõlkija Kikunobu Matuba on esimesena tõlkinud jaapani keelde eesti luulet.

Uue väga huvitava peatüki TRU orientalistikakabineti ajaloo moodustab kirjavahetus aafriklastega. Suurt huvi pälvivad Gaana vaba-

LY SEPPEL

Hommik internaaditoas

oma soojade kummide täpse mustri.

Tean, et kohe kõik äratuskellad hõiskavad hommikut. Ja vastsete jälgede rõõmsasse summa ütleavad veel viled kingad ja botikud oma päikesest pilukilsilmise tere.

Mida sa teeksid, inimene?

Mida sa teeksid, inimene, kui sa iialgi poleks käinud paljajalu vastküntud vaos ja lõputul rannajoonel ning tundnud, kuidas lõhnavad suur sülätäis heinu ja maasikad kõrre otsas ja hall-hiiglane meri?

Ning kuj sa ei teaks, kuidas puutuvad pihkusid küpsenud rukis ja vaigune tüvekoor?

Mida sa teeksid, inimene, kui sa kordagi poleks põhjani vaadanud silmaterade halli ja pruuni?

Vaiksel õhtul

Mul on silmad suurte tegude nägemiseks. Ja kõrvad suurtest asjadest kuulmiseks. Ja käed alustamata asjade alustamiseks.

Tundes seda, mu süda võpatas rinnas, kasvas, ning hakkas oléma suurte tegude aegne. Ta oskab suurte rõõmude moodsid rõõmu tunda.

Mõnikord kardan ta pärast. Ta muutub väikeseks ja arglikuks nagu laps. See on siis, kui teda ehmatab suurte sõnade kõmin.

riigi presidendi Osagyefo dr. Kwame Nkrumahi isiklikul korraldusel kabinetiile läkitatud raamatud ja ajakirjad. Hoopis varasemast ajast aga dateeruvad sidemed Ameerika neegri George Gibsoniga, kelle kirjad sisaldavad palju huvitavat neegrite elust-olust tänapäeva Ameerikas.

TRU orientalistikakabineti toimetuses leidub hulgana kirju ka Koreast, Vietnami ja Indoneesiast.

Lõpuks ei saa mainimata jätta kabineti suhteid Saksa Demokraatliku Vabariigi Humboldti-nimelise Berliini ülikooliga, eriti aga selle rahvusvaheliselt tuntud afrikanoloogi prof. dr. Ernst Dammanniga, kes on saanud orientalistikakabinetiile suure hulga oma kirjutisi mitmete Aafrika keelte kohta.

See oleks väike kokkuvõtte tööst, mis iga päev toimub orientalistikakabinetis rahvaste sõpruse idee nimel.

P. NURMEKUND

Selle foto saatsid meie orientalistikakabinetiile hiina üliõpilased.

H. KERES 50-aastane

Eesti NSV Teaduste Akadeemia akadeemik füüsika-matemaatikadoktor professor Harald Keres sai eile viiekümne-aastasaks.

Prof. H. Keres lõpetas meie ülikooli 1936. aastal. Seejärel töötas ta assistendina ja õpetajana matemaatikakateedris ja vanemõpetajana matemaatilise analüüsi kateedris. 1949.—1958. a. töötas ta teoreetilise füüsika kateedri juhatajana. 1958.—1960. a. oli ta ülikooli teadusala prorektoriks. 1961. a.

LAIAST MAAILMAST

• 1951. a. saadeti USA ülikoolidest välja 19 600 noort spetsialisti. Eht 10 aastat hiljem vaatamata Ühendriikide elanikkonna kasvule, vaid 17 000. Selline tagasilangus ei ole juhuslik ja teeb muret ka USA riigijuhtidele.

• Inglismaal on ülikoolidesse pääsemise kord väga omapärane. Siiani kehtib Inglismaal nn. testide süsteem. Need on katsed, mille käigus tehakse selgeks juba 11-aastase lapse vaimsed anded. Praegu kasutatakse selleks isegi mitmesuguseid masinaid, mis aitavat paremini kindlaks teha õpilaste vaimset arengutaset. Eksamite tulemuste põhjal valitakse siis välja «kõige andekamad», kes pääsevad erilistesse klassikalistesse koolidesse. Nende koolide lõpetajad saavad õiguse astuda kõrgematesse koolidesse. Ülejäänud lapsed aga lähevad tavalistesse keskkoolidesse, kus üldine kursus võetakse läbi lühendatud programmi alusel.

Peale selle eksisteerib Inglismaal veel eriliste kinniste koolide süsteem, kus õpib umbes 35 000 õpilast. Nagu inglased ise räägivad, sirguvad seal peamiselt tulevased kõrgemad riigiametnikud. Nende koolide lõpetajatel on veelgi suuremad privileegid — nad saavad ülikoolidesse eksamiteta.

On kommentaaridetagi selge, mida taotletakse sellise süsteemiga.

• Iraani üliõpilased, keda toetasid demokraatlikud organisatsioonid, nõudsid riigi täielikku iseseisvust, demokraatiat ja repressioonide lõpetamist. Valitsus ei jäänud vastust võlg: alates 1962. aasta septembrist sulges ta Teherani ülikooli.

• Türgis on 6 ülikooli ja 30.000 üliõpilast. Kuigi kõrgem haridus on seal tasuta, jõuab ülikoolidesse vaid 2% keskkoolide lõpetanuist.

Keskharidus aga on väga kallid ja raskesti kättesaadavad.

Suureks takistuseks ülikooli pääsemisel on sisseastumiseksamid. Paljudes osakondades nõutakse võõrkeelte perfektset valdamist.

Oleks loomulik, et üliõpilased, kes on teinud läbi nii tiheda sõela, õpiksid ülikoolis suure hoole ja armastusega. Türgi üliõpilased ei paista selle poolest eriti silma. Ankara kõrgemas tehnilises õppeasutuses said 800-st I ja II kursuse üliõpilasest eksamissioonil läbi vaid 15 üliõpilast.

• Põhja-Rodeesias töötab praegu üks jurist-aafriklane, üks insener-aafriklane ja kaks aafriklast arsti. Jurist sai hariduse Inglismaal ja insener saabus Põhja-Rodeesiasse alles 1961. aasta lõpul.

Esimene aafriklane sai kõrgeima hariduse 1951. aastal bakalaureuse kraadiga kunsti alal.

• Prantsuse Guajaanas ei ole veel kõrgemaid õppeasutusi. Aga need vähesed üliõpilased Guajaanast, kes õpivad Pariisis, löid Guajaana üliõpilaste assotsiatsiooni, mis kuulub Rahvusvahelisse Üliõpilasliitu.

• Norras eksisteerib ülikool — kõrgem merekool. Ainult need üliõpilased, kes omavad isiklikku laeva, võivad saada kaptenidiplomi. Teised peavad leppima tüürimehe paberitega, ükskõik kui hästi nad ka ülikoolis õppisid.

valiti H. Keres ENSV Teaduste Akadeemia tegevliikmeks teoreetilise füüsika alal. Praegu töötab ta ENSV TA Füüsika ja Astronoomia Instituudi teoreetilise füüsika sektori juhatajana.

H. Keres on meie silmapaistvamaid teadlasi teoreetilise füüsika ja matemaatika alal. Ta on töötanud astronoomia, geodeesia ja diferentsiaalvõrrandite teooria valdkonnas. Kuid tema peamine spetsiaalsus on üldine relatiivsusteooria, kus ta on omandanud laiadest tunnustuse ja võitnud kõrge autoriteedi. Kõiki H. Keresi töid iseloomustab äärmine viimistletus. Tema arvukad õpilased võivad sellest stiilist alati eeskuju võtta. Märkimisväärne on ka H. Keresi töö teaduse populariseerimise alal. Tema populaarteaduslikud ettekanded ja artiklid on ületamatud seiguse ja täpsuse poolest, millega tehakse lugejatele arusaadavaks isegi kõige komplitseeritud relatiivsusteooria toed.

Väga suuri teeneid on prof. H. Keresel noorte spetsialistide õpetamisel ja kasvatamisel. Ülikooli teoreetilise füüsika kateedri praegusest koosseisust üle poole lõpetasid aspirantuuri H. Keresi juhendamisel. Rohkesti on tal õpilasi ka Teaduste Akadeemia asutustes. Austatud juubilaril tähtpäeva puhul meenutavad nad tänuga oma õpin-guaastaid.

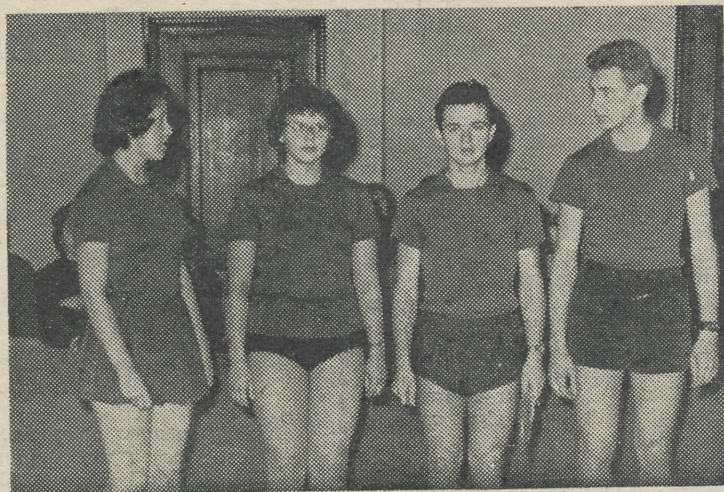
Ei saa vaikides mööda minna ka prof. H. Keresi tööst teadusala prorektori kohal ja tema viljakast ühiskondlikust tegevusest. Eriti tõhusat tööd on ta teinud ülikooli sümfooniaorkestri arendamisel.

Kõik ülikooli kolleegid õnnitlevad prof. H. Kerest tema juubeli puhul ja soovivad talle tervist ja pikka iga, jõudu ja loomingu rõõmu töös ning uusi suurepäraseid saavutusi!

P. KARD

SPORT

Ülikooli lauatenistid viibisid võistlustel Liepajas, kus toimus traditsiooniliseks muutuv sõprusturniir kolme kõrgema õppeasutuse — Vilniuse Riikliku Ülikooli, Liepaja Pedagoogilise Instituudi ja Tartu Riikliku Ülikooli vahel. Tur-

niir oli pühendatud Oktoobrirevolutsiooni 45. aastapäevale.

Heas mänguvormis oli TRÜ võistkond liepajalaste vastu. Mõõdunud sügisel Tartus toimunud võistlustel olid võidukad liepajalased tagajärjega 9:7. Et sel sügisel oli ülikooli võistkond täienenud mitme tugeva mängijaga, võideti liepajalasi 7:4.

Kohtumine Vilniuse Riikliku Ülikooliga arenes väga tasavägiselt. Mängupunktid langesid vaneldumisi. Enne viimast mängu oli seis viigiline 5:5. Meie segapaari (Maret Väliste—Peeter Karing) südist vastupanust hoolimata võitsid leedulased

Kunskaites—Augulis (meistersportlane) mängu 2:1 ja kogu kohtumise leedulased 6:5.

Turniiri võitja selgus leedulaste ja lätlaste omavahelisest mängust. Nimelt sattusid lätlased suurepärasse mänguhoogu ja pealtvaatajate

tormilise aplausi saatel võideti otsustav segapaarismäng ja kogu kohtuminegi 6:5.

Turniiri üldvõitjaks aga osutus TRÜ võistkond, kel oli mõlemas kohtumises parim punktide seis.

Võistkonnas mängisid Maret Väliste, Marje Illi, Peeter Karing ja Vello Nigol.

Pühapäeval toimunud individuaalturniiril, millest võtsid osa ka Klai-peda «Žalgirise» ja kohaliku «Daugava» parimad mängijad, esinesid tartlased palju tagasihoidlikumalt. Meestest saavutas Nigol kaheksanda koha, 13. oli Mõisja, 14. Kasemaa, 17. Karing. Naistest oli Väliste neljas, Illi viies.

Tänavu loodi ülikoolis mitmeid uusi spordiosakondi, teiste hulgas ka lauatenniseosakond. Treeneriks nõustus tulema Evelyn Lestla. Mil-lele aga ei mõeldud, olid treeninguruumid. Lauatennistidele lubati Kingissepa tänava võimla üks saalidest, niipea kui uus ühiselamu valmib. Ühiselamu sai valmis, kuid treeningutingimused pole paranenud.

Lauatennistidele on alati ette heidetud keskpärase esinemist võistlustel. Aga mida saab nõuda sportlastelt, kellel juba aastaid puuduvad võimalused pidevaks treeninguks. Selle küsimuse üle peaksid ülikooli spordijuhid väga tõsiselt mõtlema, sest juba detsembri algul peab ülikooli võistkond esinema vabariiklikel võistkondlikel esivõistlustel lauatennises.

M. ILLI

Fotol ülikooli võistkond.

Veel ei ole hilju kaasa aidata

Aasta jooksul ilmunud tööde bibliograafia on küllaltki ilmeka aru-
anne ühe asutuse teaduslikust tööst. Mitmed Nõukogude Liidu teaduslikud ja kõrgemad õppeasutused avaldavad oma teadlaste tööde bibliograafilisi aastaraamatuid. Neid koostab harilikult selle asutuse raamatukogu. Eesti NSV-s ilmus seni ainult Teaduste Akadeemia Keskraamatukogu poolt koostatud akadeemia tootajate trükis avaldatud tööde bibliograafia. Hiljuti jõudis müügile ka «Tartu Riikliku Ülikooli 1960. a. ilmunud tööde bibliograafia», mille koostajaks on Teadusliku Raamatukogu. Et ülikooli bibliograafiat on kavatsus avaldada järgnevatel aastatel, siis lubatagu siin peatuda mõningail sellega seotud küsimustel.

Materjalide kogumise ja kontrollimisega tuleb bibliograafia koostamisel harilikult kõige rohkem vaeva näha. Ülikooli bibliograafiaks vaadatakse jooksvalt läbi Raamatukogusse saanud raamatuid ja tähtsamad Eesti NSV perioodilised väljaanded. Sel teel registreeritud nimetused 1960. a. kohta saatsime kateedritesse õppejõududele kontrollimiseks. Saimes sealt mõningat lisa ja korrektiive, eriti trükis ilmunud teaduslike konverentside teeside osas. Täiendavalt tuli läbi vaadata riiklike bibliograafiate nime registrid. Imelik küll, aga üsna suurt vaeva nägime TRÜ väljaandel ilmunud teaduslike konverentside teeside ja programmide väljaselgitamisel. Raamatukogus need pahatihti puuduvad, sest koostajad ja trükkitoimetajad on väljaande levitamisel Teadusliku Raamatukogu hoopis unustanud. Oleks märksa kergem bibliograafiat koostada, kui väljaandjad hoolitsesid, et igast ülikooli väljaandest, kaasa arvatud konverentside programmid ja kutsed, saadetakse üks

eksemplar Toomemäele säilitamiseks ja bibliograafias registreerimiseks. Seni on enam-vähem kindlustatud ainult nende väljaannete saamine, mis tulevad trükist kirjastusgrupi kaudu. Õppejõudude väljaspool meie vabariiki ja eriti välismaal ilmunud tööde registreerimisega on samuti raskusi.

Sel aastal loobusime nimestike kateedritesse saatmisest ja proovisime oma kartoteegi andmeid täiendada TRÜ 1961. a. teadusliku töö aruande põhjal. Tulemused ei olnud eriti rõõmustavad. Aruandes pole andmed esitatud ühtlaselt, näit. ajalehtedes ilmunud artiklite puhul esitab mõni õppejõud ainult väljaande nimetuse, jättes viitamata kuupäeva ja numbrile. Segadusi tekitab ka pealkirjade ja väljaannete nimetuste toomine venekeelses tõlkes märkusega, mis keeles töö on ilmunud. Konverentside teeside kohta aruandes andmeid ei leidu.

Et vältida võimalikke lünki bibliograafias, oleks väga soovitatav, et kõik õppejõud tunneksid huvi selle vastu, kas nende ilmunud tööd on Teadusliku Raamatukogu bibliograafiaosakonnas registreeritud. Mõni aasta tagasi hakkasime taotlema õppejõududest separeate. Ühekordselt neid toodi, kuid järjekindlalt toovad ainult väga vähesed. Separeadid abistaksid bibliograafiat palju, eriti separeadid väljaspool vabariiki ja välismaal ilmunud ajakirjadest, sest neid Raamatukogus alati ei leidu.

Praegu koostatakse 1961. a. bibliograafia käsikirja. Veel ei ole hilja kontrollida materjalide täielikkust ja ilmunud 1960. a. bibliograafia põhjal esitada Teadusliku Raamatukogu bibliograafiaosakonnale kriitilisi märkusi materjali valediku, korralduse, kirjeldamise ja ka aineleendi kohta.

Kokkuvõttes ei saa jätta rõhutamata, et ülikooli bibliograafia koostamine on küllalt ulatuslik töö, mis nõuab Teadusliku Raamatukogu kollektiivilt pingutusi. Kui õppejõud ise kaasa aitavad, andes oma tööde kohta õigeaegseid ja täpseid andmeid, siis peaksime bibliograafia koostamise ja trükitoitamisega ka edaspidi, ja märksa operatiivsemalt, toime tulema.

K. NOODLA,

Teadusliku Raamatukogu bibliograafiaosakonna juhataja

Toimetaja H. PEEP

«Tartu Riiklik Ülikool» («Гар-
тский государственный университет»)
г. Tartu Эстонской ССР. Орган Тарту-
ского государственного университета.
Hans Heidemann nim. trükkikoja
trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik-
numbri hind 2 kop. Tellimise
nr. 9154. MB 06375.

«AKADEEMILINE SAUN»

Üliõpilased-fõljetonistid, kas te teate, et 1. märts 1963 on viimane tähtaeg fõljetonide esitamiseks «Pikri» fõljetonivõistlusele?

Neile, kes seda veel ei tea, olgu selgituseks niipalju: ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» ja «Põllumajanduse Akadeemia» koos ajakirjaga «Pikri» korraldavad fõljetonivõistlust «Pikri» auhinna (60 rbl.). Võistlustööd tuleb saata ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» toimetusse (EPA-s vastavalt oma ajalehele) märgusõna all, lisades sama märgusõna kandvas ümbriku autori nime, eesnime, teaduskonna, kursuse ning aadressi. Võistlusele saadatud fõljetonid avaldatakse meie ajalehes (või vastavalt EPA ajalehes) anonüümselt (s. o. varjunime all), parimad neist hakkavad konkureerima auhinna eest. Et auhinna saab üks (või kui nii tugevat ei ole, siis auhind jagatakse), siis oleks lausa ülekohtu, kui teised fõljetonid jääksid ainult üliõpilastele teada. Seda aga ei juhtu: kõik paremad tööd avaldatakse «Pikris» või muudes väljaannetes ning kuuluvad seega hõnoremärgile. Zanniline valik on vaba (fõljeton, veste, värs-fõljeton, epigramm, anekdoot vms.).

Võistlust korraldab toimekond otsustas fõljetonivõistluste nimetada «Akadeemiliseks saunaks». Saun on teatavasti meie rahvuslik hügieenisutus, kus kõrvetav leil, sapsuv viht ning seep-vee maha nühivad kõik saasta, kus saab tõhusat abi veninud soonte, nihestunud liikmete ja tuhande muu tõve vastu. Ja kui kerge ning puhas tunne on ihul ja hingel, kui me leilirõõmsed oleme läbi teinud!

Taiplik lugeja muidugi aimab selle taga midagi sümboolset. Jah, me tahame, et

— fõljetonid käsitleksid ainult üliõpilastel, s. o. ülikooliga, õppimise ja muude üliõpilaste probleemidega seoses olevaid küsimusi (ühiselamud, õpikud, loengud-seminarid, praktikumid ja muidugi ka õppejõud);

— kirjutataks kõigest, mida peetakse tähtsaks ja oluliseks, mis takistab mitte ainult õppe- ja teaduslikku tööd, vaid ka meie üliõpilaste moraalsel kasvumisel ning vaimset rikastumist;

— luubi all oleks peamise objektina üliõpilane oma murede ja kitsaskohtadega, igandite ja ebakohtadega, mis «Akadeemilises saunas» maha nühitakse, ihust ja hingest välja viheldakse;

— me muutuksime «Akadeemilise sauna» satiri- ning huumorileilist tulles palju puhtamateks, paremateks ning tervemateks.

Keris on kõetud, poisid! Asuge leilikappade juurde! Aitüma igale viskajale!

«Akadeemilise sauna» direktsoon (s. o. saunamehed)

TEADAANNE • TEADAANNE • TEADAANNE

F. Kuhlbari nimelise Viljandi I 8-kl. Kooli 190. aastapäeva tähistamist organiseeriv komisjon palub kõiki, kes soovivad osa võtta nimetatud kooli endistele lõpetajatele korraldatavast koosviibimisest 24. novembril, sellest teatada viivitamatult aadressil: Viljandi, Tombi 5, I 8-kl. Kool, tel. 686.

Tehke seda veel täna!

Õnne ühisel eluteel,

ELVI PIHLAU
HELDUR HANI

ja

THU TOOM
REIN KASK

soovib raviosakonna II kursust.

TRÜ segakoori proovid toimuvad edaspidi esmaspäeval kell 20.15 ja kolmapäeval kell 18 peahoone 49. auditooriumis või aulas.

.....

Õnnel Õnnel Õnnel

LEIDA PERK

ja

VJATŠESLAV BAKUNINI

III kursuse vene filoloogid

.....

Kõigil, kes tunnevad huvi indoneesia keele vastu, registreerida end TRÜ orientalistikakabinetis (TRO keemiahoone, II korrus, tuba 53) iga päev kell 18. Töö õpperings hakkab toimuma üks kord nädalas (õhtupoolikul) 2 kaks tundi. Täpsema aja suhtes lepitakse kokku hiljem.

* * *

Kolmapäeval, 21. novembril kell 18 toimub üldkeeleteaduse ringi koosolek auditooriumis nr. 2.

1. Võõrkeelte osakonna V kursuse üliõpilase I. Sulsenbergi ettekanne «Kas keel on organism?».

2. Informatsioon.

.....

Palju õnne ühisel eluteel

MARJE PIILBERGILE

ja

RIHO ROSINALE

soovivad IV kursuse

stomatoloogid.

.....

Homme kell 17 toimub ülikooli klubis

LASTELE OKTOOBRIPIDU.

Külalistena esinevad pioneeri-
maja lasteringid.

TARTU RIIKLIKU OLIKOOLI PARTEIORGANISAT-
SIOONI, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI-
OHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

REEDEL, 23. NOVEMBRI 1962

Nr.
30(535)

XV aastakäik

Ametiühingukomitee

Meie ametiühing kujutab endast organisatsiooni, kuhu kuulub 4115 liiget, kes koonduvad oma õpperühmade, kursuste või tööalase jaotuse järgi 140 üliõpilase ja 34 õppejõude-töötajate rühmaks. Rühmad on koondunud alorganisatsioonideks, keda juhivad bürood. Selliseid on organisatsioonis 9. Neid juhtis 29-liikmeline TRÜ ametiühingukomitee.

Möödunud aruandeaasta näitas, et rühmad ja bürood on suutelised edukalt täitma neid nõudeid, millised on püstitatud a.-ü.-organisatsioonile. Edukalt tegeldi õppe- ja tootmistööga. Eksamiteks valmistumise ja eksamitulemuste läbiarutamine kursuste õppenõupidamisel on muutunud Tartu Riiklikus Ülikoolis traditsiooniliseks.

Tootmistöös on süvenenud võitlus töödistsipliini ja kvaliteedi eest. Pandi alus sotsialistlikule võistlusele administratiivmajandusosakonna töötajate vahel, mille tulemused tehakse regulaarselt teatavaks administratiivmajandusosakonna hoones vastaval tabelil.

Rohkesti pühendati tähelepanu massilisele kultuuritööle. Viidi läbi huvitavaid teaduskondade ja kursuste õhtuid.

Eluliselt on huvitatud teaduskonnad töökaitse ja ohutustehnika ning elamu-heaolu küsimustest. Suure vastutustundega aitasid töökaitse ja ohutustehnika ühiskondlikud inspektorid selgitada töid, mida oli vaja esmajoonel teha ning võtta need administratsiooni ja a.-ü.-komitee vahelisse vastavasse tööde teostamise kokkuleppesse. Enamik inspektoritest (Bioloogia-Geograafia-teaduskonnas Vassiljev, keemiaosakonnas Raudepp) jälgisid ka pidevalt nende tööde plaanipärase teostamist ja hilinemiste või kõrvalekalduvuste korral signaalseerisid vastavaid instantsse.

Pidevat hoolitsust üliõpilaste terve eest on näidanud Arstiteaduskonna (komisjoni esimees sm. S. Sibul) ja Ajaloo-Keeleteaduskonna (komisjoni esimees sm. A. Valmet) bürood, kes suunasid pidevalt oma teaduskonna üliõpilasi profülaktikumile. Samuti tundsid mainitud bürood pidevalt huvi üliõpilaste elamistingimuste vastu ühiselamutes.

Vaatamata sellele, et bürood üldiselt seisisid oma ülesannete kõrgusel, on mitmetes olulistest lõikudes jäänud töö lünklikuks.

Õppe- ja teadusliku töö korraldamisele ei osuta kõik bürood veel küllaldaselt abi. Üliõpilaste ja õppejõudude aja küsimus pole praktiliselt veel reguleeritud. Vähe on tul-

nud bürood välja konkreetsete ja lahendavate ettepanekutega.

Torkab silma vähene abi UTU ringide tööle, eriti üliõpilaste suunamisel teadusliku töö juurde.

Õppenõupidamisi ei viidud paljudes rühmades läbi küllaldase sügavusega. Bioloogia-Geograafia-teaduskond jäi büroos õppekomisjoni õppenõupidamisest koguni kõrvale.

Vähe tegeldakse massilise poliitilise tööga. On kujunenud välja traditsioonilised töövõtted: poliitinformatsioonid ja seinalehed. Need on kahtlemata väga head vahendid poliitilises kasvatustöös, kuid ainu-

andis aru

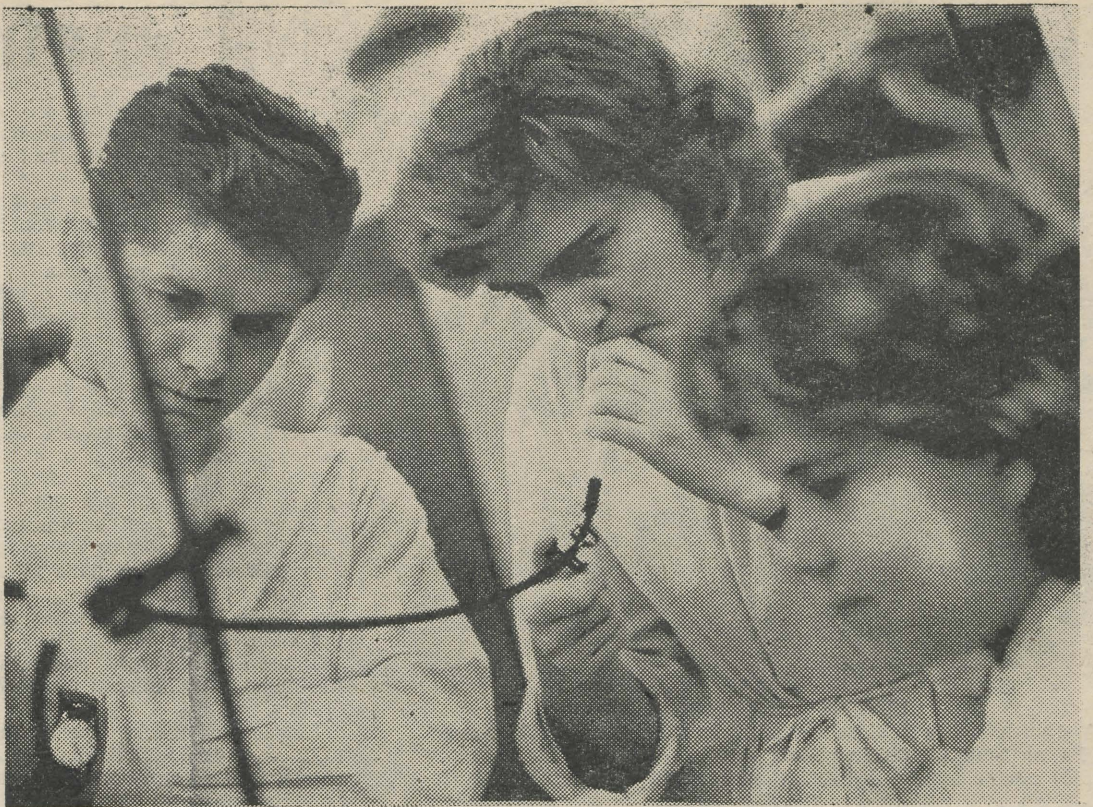
kestena mittepiisavad. Tuleks kasutada ka muid vorme. Vähe püütakse üliõpilasi juhtida rühmadevahelise ja rühmasisesse võistluse. Liiga vähe on neid julgeid, kes on järgnenud kehakultuuriosakonna IV kursuse üleskutsele kommunistliku õpperühma nimetuse taotlemisel.

Paremini töötavaks ametiühingu alorganisatsiooniks Tartu Riiklikus Ülikoolis tuleb lugeda Arstiteaduskonna oma (esimees sm. S. Sibul). Head töönäitajad olid õppe-teaduslikus ja kultuurmassilises töös. Suhetelisel hästi toimetati ka seinalehti. Suuremat tähelepanu tuleb aga pöörata massilisele poliitilisele tööle. Halvemini töötanud büroodest tuleb nimetada Bioloogia-Geograafia-teaduskonna ja Füüsika-Matemaatikateaduskonna omi.

Arutlusel oli Ajaloo-Keele- ja Majandusteaduskonna I kursuse tootval tööl olevate üliõpilaste töö. Õppeosakonnale tehti ettepanek tootmistöö ümber korraldada nii, et üliõpilased saaksid hilisemale erialale lähemat tööd (näiteks filoloogide paigutamine trükikodadesse, raamatukogudesse, lasteaiadesse jne.). Komitee oli resolutsiooniga selle vastu, et ettevõtetes antakse kvalifikatsioon formaalselt.

Ülikooli kirjastusgrupi töö loengukonspektide ja õpikute paljundamisel on paranenud. Kitsaskohaks on masinakirjutaja ja korrektori ülekõrvaldus. Oleks hea lisada veel üks korrektorikoht. Ka konspektide tiraazid pole alati läbi mõeldud. Kui kirjastus oma plaani täidab, siis ilmub käesoleva aasta lõpuks trükist 16–17 ülikooliõpikut.

Arutati kommunistliku õpperühma töö kogemusi kehakultuuriosakonnas. Sellele algatusele on TRÜ kom-somollikomitee ja teaduskonna a.-ü.

HÜGIEENIPRAKTIKAL

büroo liiga vähe tähelepanu pööranud. Tuleb teha propagandat koolides ja ettevõtetes, Kaalutleti uute

üliõpilaste vastuvõttu. Vastuvõtuko-misjon peaks arvestama rohkem individuaalsest vestlusest saadud andmeid. Hea oleks, kui sööklas ja kohvikus ei tehtaks vastuvõtuksa-mite ajal remonti.

Kontrolliti õppe- ja tunniplaani vastavust. Tunniplaanides figureerib hulk aineid, mida õppeplaanis pole. Näiteks ateism, ohutustehnika, bibliograafia, meditsiin tütarlastele, pioneeritöö pedagoogidele. Seda küsimust ei õnnestunud lahendada.

Päevakorras olid ka mittestatsio-naarsete üliõpilaste töö küsimused. Mittestatsionaarne koormus pole ka-teedrites ühtlaselt jagatud, ilmnevad raskused õppejõudude puhkuse pla-neerimisega.

Seni oli nõrk komitee side ülikooli ajalehega. Otsustati komitee koos-seisu arvata ka üks toimetuse liige.

Massilist kultuurilist tööd on a.-ü.-komitee äärmiselt vähe suutnud abistada. Nii suurt ja vastustusrikast tööd poleks tohtinud jätta ilma konkreetse juhtiva jõuta. Kinnitati olümpiaadi juhend eelmiseks õppe-aastaks, arutati talvise õppevaheaja sisustamist. Ka käesoleva aasta olümpiaadi juhend on kinnitatud.

Teaduskondade massilise kultuu-rilise töö sektorite juhendamine ise-tegevusküsimustes viidi klubi üles-andeks.

Kritiseeriti eelmise aasta isetege-vusolümpiaadi halba läbiviimist. Töö toimus kohati kampaanialikult. Arvestamata jäid kohvik-klubi üritu-sed.

Sel aastal viidi olümpiaadi juhend aastaringse töö põhimõttele. On muudetud ka paremate teaduskon-dade väljaselgitamise süsteemi. Ebarahuldavaks loeti koostööd ku-jutava kunsti ja muusikakabinetti-dega, TRÜ kunstnikukoguga, ei suu-detud lõpule viia ühiskondlike elu-kutsete andmist aktiivsematele isetegevuslastele. Suviste ürituste plaani ei ole võimalik paran-dada, kui ei ole võimalik ehitada kõ-lakoda kasutult seisvasse klubi aeda. Kui nii edasi kestab antakse suve-aed mõne teise kultuurimaja kasu-tusse.

Kultuuritöökomisjoni tähtsaks tööliigiks oli loenguline töö. Pea-mist tähelepanu omistasid õppejõud ja üliõpilased poliitiliste ja tea-duslaste teadmiste levitamisele elanikkonna hulgas. Aktiivsemad lektorid on sm-d H. Palamets, J. Kalits, A. Mitt, H. Metsa, A. Va-hemetsa, J. Aul, K. Jaanson ja M. Titma.

Ulatuslikku tööd on teinud kino-lektoorium. Märjiti ära TRÜ sportlaste tubli-sid saavutusi.

Tootmiskomisjon kontrollis an-keedi abil abiõppepersonali tööko-hustuste ja graafikute olemasolu, abistas sotsialistliku võistluse orga-niseerimist koristajate ja majahoid-jate seas. Samuti arutati läbi ohu-tustehnika inseneri poolt koostatud

Ühtlaselt tugev

Tugev kursus, puha teadusemehed — nii sugune arvamus on noorematel kolleegidel IV kursuse mate-maatikatest. Ja töö-poolsest. Kui jälgida pisutki seda 18-liik-melist kollektiivi, kus pooled töötavad indi-viduaalplaani alusel — siis ei saa vaielda.

Näiteks Heino Türr-pu. Poiss uurib ridade teooriat ja leiab selle kõrval aega ka ra-dioasjanduse ja keha-kultuuri jaoks. Või arvate, et võimlemis-võistlustel II järgus Tartu meistriks tulla on niisama lihtne. Uno Kaljulaidi loe-takse TRÜ tugeva-mate rühmateoreeti-kute hulka. Sägavad teadmised ja suur huvi, nagu ütlevad kaaslased. Koos Jüri Rebasega töötab ta sm. J. Hioni käe all. Enn Sarv — kursuse kõige vanem — on suutnud omandada peale erialaste tead-miste (eksamid ena-masti ikka «vilede» veel mitu võõrkeelt. Et mees küünalt vaka all ei hoiu, kinnitavad kõik need, kellele ta luulet tõlgib. Olto Karma kohta öeldak-se, et ta töötab kõik usjad oma peaga põh-

jalikult läbi. Kuidas saabki teisiti seletada seda, et tal peaaegu igas aines on proble-me ja oma põhjenda-tud seisukohti.

Grupiorganisaator A. Parring õigustab ame-tissevalimist täiel määral. Mis tööplaani võetakse, saab ka teh-tud. Igal pool see pä-ris nii vist ei ole. Anne Sepandit tunne-vad paljud juba selle järgi, et möödunud-aastaselt isetegevus-olümpiaadil nende kalveriduo K. Viha-lemmaga esikoha vääriliseks tunnisti.

Sel sügisel tõi ta vabariigi esivõistlus-tel sõudmises diplomi koju. Jälle I koht. Ega ta õppimiseski tagaplaanile jää: viiest eksamist ainult üks neljale, ülejäänud vii-tele. Kursuse teised sportlased: I järgu korvpallur Malle Kärölin ja kergejõus-tiku paremiku hulka kuuluv Jüri Kiho ei anna põrmugi alla. Ikka neljad-viled või ainult viled. Isetege-vuslaste peres tun-takse Ille Adamsoni ja Tatvo Liiva nime. Esimene tantsib vah-vasti rahvakunsti-nsambli naisrühmas, teine mängib puhk-

pilliorkestris. Organi-saatorivõimeid näitas Ove Karu. Talle võlg-netakse tänu möödu-nud-aastase hea vilist-lasteõhtu eest. Kul-tuurimaja deklamaa-torite hulgas on ta oma inimene.

Oma viit näitsikut ei unusta kursuse meeshinged ühelgi naistepäeval. See on juba traditsiooniks saanud. Igatviisid suusamatkad on sel-les kollektiivis ühed õnnestunud üritu-sed. (Mõelgu selle üle järele kursused, kus hästi plaanitsetud väljasõidud osavõt-jate puuduse tõttu läbi kukuvad.)

Kogu rühma iseloo-mustab hea töötahe. Kursusevanem võib rõõmustada loengute korraliku külastamise üle. Aga öeldakse, et looder lelab alati või-maluse viilimiseks. Dekanaat on rahul — IV k. matemaatikuil on algatusvõimet isegi tunniplaani korral-damisel. Ise otsitakse auditooriumid ja lepi-takse kokku õppejõu-dega, kui miski ei meeldi.

Nii elavad IV kur-suse matemaatikud.

M. PAJUSTE

TÖÖMEHE TEE

19. novembril kogunesid keemia osakonna töötajad pidulikule koos-olekule. Saadeti pensionile ühte osakonna kauaaegset töötajat meh-haanikut Erich Rampi.

Üheskoos meenutatakse läbikäi-dud teed. Koosolijate ees elustuvad pildid. 1902. a. sündis Raadi mõi-satõllise perekonnas poeg, kes ju-ba viieaastaselt kaotas isa. Ema jäi kolme alaealise lapsega. Va-rakult tuli Erichil hakata tööd otsi-ma ning alles 14-aastane poisike hakkab lukussepa õpipoisiks. Mida see aga tähendas — 12 tundi päevas tõmba lõõtsa ja lõõ peale ja kui meistril või sellidel tuleb tahtmine kellegi arvel nalja teha, siis on see õpipois, keda saadeti apteeki «alasi lakki» või poodi «kuke valu» tooma... Polnud kerged need aas-tad. Neli aastat õpipoisina, siis töö mitmes Tartu metallitööstustes. Pol-nud sealgi kerge.

Kord vesteldes kandus jutt hari-dusele — see tee oli sellal tööini-

mesele suletud. Enne kui said asu-da koolipinki, maksa ära õppemaks, aga kuskohalt võttis noor tööpoiss raha? Vaevalt sai ta endale rõivad selga ja midagi ka hamba alla.

Alates 1931. aastast töötab sm. Ramp meie ülikoolis mehhaanikuna. 31 aastat — see pole lühike aeg ja selle aja jooksul on palju ära tehtud. Osakonna töötajad meenu-tavad tänutundes oma kollektiivi liiget. Igas laboratooriumis on sea-deldist, mida on teinud tema käed. Alati abivalmis nii nõu kui jõuga — nii võime teda iseloomustada. Me-dal «Vapra töö eest Suures Isamaa-sõjas», korduvad esiletõstmised ja kiitused — need on faktid, mis räägivad iseenda eest.

Head puhkust Sulle, kallid töö-kaaslased, kuid ära unusta, et Sinu aastate jooksul kogutud kogemusi vajame ka edaspidi!

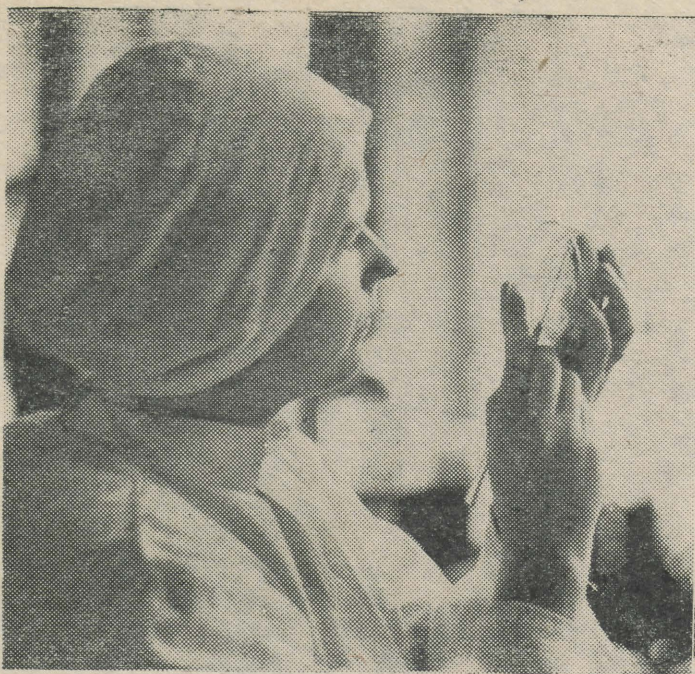
A. KOORITS

Vanemuise tänava õppehoones.

PEEP PUKSI foto

(Järg 2. lk.)

ELVIINE LAKSBERG
on Arstiteaduskonna raviosakonna III kursuse komsomolisekretär. Ta on tubli nii ühiskondlikus töös kui ka õpinguis.
Pildil näeme Elviine Laksbergi uurimas düsenteeriatekitajat.

Ametiühingukomitee andis aru

(Algas lk-1)

eriti ohtlike tööde nimekirja projekti, kuid administratsiooni poolt on see veel kehtestamata.

Elamu-heaolu komisjoni põhitöös oli tegelemine töötajate korteriküsimustega. Selle tööloiguga tegeles komisjoni esimees H. Lutrik, kes sügisperioodil organiseeris teaduskondade büroode poolt koostatud pingeridade alusel TRÜ sisese korteritaotlejate eelisinimekirja, mis arutati läbi ja ka kinnitati komitee istungil 25. detsembril. Nimekirjas oli 37 töötajat ja see eelisinimekiri on olnud TRÜ korterikomisjoni töö aluseks. Elamispinna on seni saanud kätte 21 perekonda. Veel 6 ülikooli töötajal on korter linna lümidist määratud ja nad peaksid selle kätte saama sel aastal.

Komitee võitis lasteaiaküsimuse üles täie tõsidusega. Arutati Burdenko tn. 42 maja ümberprojekteerimist 50 kohaga lasteaiaks.

Formaalsuseks jäi ühiskondlike kontrolöride kinnitamine ühiselamutes ja õppehoonetes paiknevate einelaudade juurde. Vaid kolm üliõpilast said kontrolöri dokumendid.

Olulise tähtsusega oli a.-ü.aktiivi väljaõpe. I semestril toimus see individuaalse juhendamise kaudu. Küsimused valmistas ette põhiliselt teaduskondade aktiiv. TRÜ a.-ü. komitee liikmed ja aktivistid büroodest võtsid osa 2-päevasest seminarist Tallinnas. Käesoleva aasta sügisel organiseeriti a.-ü.aktiivi õppus ümber. Luuakse alaliselt tegutsev a.-ü.aktiivi kool.

Kontrolliti uute liikmete värbamist. Ametiühingusse ei kuulu veel hulk töötajaid administratiiv-majandusosakonnast ning I kursuse üliõpilasi.

TRÜ a.-ü.-organisatsiooni esmajärguliseks ülesandeks on abistada TRÜ rektoraati, kateedreid ja teisi ühiskondlikke organisatsioone mitmekülgsete, oma eriala põhjalikult tundvate kommunistiehitajate kaadri ettevalmistamisel.

Konverentsi sõnavõtude põhiprobleemiks oli üliõpilaste kasvamine, ülikooli ametiühingulase tegevuse aktiveerimine ning töökaitsja ja ohutustehnika komisjoni töö.

Konverents valis uue ametiühingukomitee ja revisjonikomisjoni.

Ametiühingukomitee: K. Alasi, A. Helbe, L. Inglise, V. Kiis, R. Kreis, A. Laivo, H. Lutrik, E. Ojand, V. Pisuks, L. Päril, J. Raudsepp, J. Reimand, G. Rekker, H. Rätspe, J. Leeder, K. Tiido, M. Uibo.

Revisjonikomisjon: V. Kilk, L. Kolk, B. Matvei, E. Pajupuu, S. Siibul.

Tartu Riiklikus Ülikoolis on aspirantuuri õppijate arv järjekindlalt kasvanud. Kui 1959. a. 1. jaanuari seisuga oli aspirante kokku 52, 1961. a. 1. jaan. aga 87, siis 1962. a. 1. jaanuari ulatus see arv juba 119-ni. 1962. a. vastuvõttuplaani täitmise tulemusel peaks aspirantide arv tõusma 160-ni.

Aspirantuuri arvulise kasvu kõrval peab tunduvalt kasvama ettevalmistuse kvaliteet. On tarvis, et aspirantuuri astuksid juba teatud määral selleks ettevalmistatud inimesed, eriti need, kes on näidanud oma teadusliku töö võimeid OTU teaduslikes ringides üliõpilasena.

Käesolev artikkel ongi mõeldud selleks, et tutvustada eriti üliõpilastele aspirantuuri puudutavaid küsimusi.

Aspirantuuri kuigeb töö vastava põhimääruse alusel, mis kinnitatakse NSVL Kõrgema ja Keskerihariduse ministri käskkirjaga. Käesoleval ajal on kehtiv 31. juulil 1962. a. käskkirjaga nr. 284 kinnitatud põhimäärus. Viimase kohaselt võivad aspirantuuri astuda isikud, kel on kõrgem haridus, kellel on eeldusi ja võimeid iseseisvaks teaduslikuks uurimistööks ning kellel on pärast kõrgema kooli lõpetamist vähemalt 2-aastane praktiline tööstaaž valitud erialal. Ilma tööstaažita võetakse aspirantuuri ainult teatud erialadel, nendeks on: füüsika, matemaatika, keemia ja bioloogia teoreetilised harud.

Kõrgema kooli kaugõppe teel või õhtuse osakonna lõpetajad võivad kohe pärast lõpetamist aspirantuuri astuda siis, kui neil on valitud erialal vähemalt 2-aastane tööstaaž.

Aspirantuuri on nii statsionaarne kui ka mittestatsionaarne. Statsionaarsesse aspirantuuri astutakse eelkõige 35 aastat, mittestatsionaarsesse — 45 aastat. Statsionaarses aspirantuuris kestab õppeaeg mitte üle 3 aasta, mittestatsionaarses mitte üle 4 aasta.

Kõik aspirantuuri astujad sooritavad sisseastumiseksamid valitud erialas, NLKP ajaloos ja ühes vöörkeelses ning esitavad teaduslike tööde loetelud, nende puudumisel aga kirjutavad teadusliku ettekan- de (referaadi) kateedriga kokkulepitud teemal.

Vastuvõtukomisjon võib sisseastu-

miseksamitest vabastada neid, kes on varem sooritanud kõik kandidaadiminimumi eksamid. Viimasel on ette nähtud kolm: dialektiline ja ajalooline materialism, üks vöörkeel ja erialane (dissertatsiooniteemale lähedane). Kui on varem soo-

Tööst aspirantuuris

ritatud ainult osaliselt kandidaadiminimumi eksamid, siis vabastatakse vastava sisseastumiseksami tegemisest. Kui näiteks on sooritatud kandidaadiminimumi eksami dialektilises ja ajaloolises materialismis, siis ei ole tarvis enam teha sisseastumiseksami NLKP ajaloos. Neil juhtudel lüheneb aspirantuuri- aeg natuke, kuid mitte üle ühe aasta.

Statsionaarsetel aspirantidel on ette nähtud igal aastal 2 kuud õpevaheaega. Mittestatsionaarsetel aspirantidel on aga õigus saada iga aasta tasulist lisapuhkust 30 kalendripäeva ulatuses juhul, kui nad edukalt täidavad individuaalplaani ettenähtud ülesanded. Peale selle võivad mittestatsionaarsed aspirandid taotleda töökohalt ühe vaba päeva nädalas 50% palga juures, kolmandal ja neljandal aastal veel 1—2 päeva ilma palgata.

Aspirant kinnitatakse vastava kateedri juurde, kus ta asub tööle individuaalplaani alusel ning aitab aktiivselt kaasa kateedri poolt tehtava teadusliku töö plaani täitmisele. Igale aspirandile kinnitatakse rektori poolt teaduslik juhendaja, kes konsulteerib aspiranti teadusliku töö alal ning kontrollib aspirandi individuaalplaani täitmist.

On selge, et kõige enam vastutab oma töö eest aspirant, ta ise valib dissertatsiooniteema, mille kinnitab Opetatud Nõukogu.

Dissertatsiooniteema peab olema aktuaalne, teaduslikust ja ühiskondlik-poliitilisest seisukohast vajalik ja tähtis, selle tulemused peavad olema rakendatavad praktikas. Teema peab olema aspirandile jõukohane, huvitav ja südamelelähedane.

Nii enam edasi minna ei saa

«Kas te üldse teate, mis on kraana?» küsiti meilt ohutustehnika loengul naljatades. Tüdrukud olid solvunud:

«Miks ei tea. Me oleme ise kraanad. Tassime paekive ja betooni ja katuseplaate, nii et käed paistes.»

Nii räägivad Turu tänava 7. objekti «müürsepad». «Kas te müüri olete juba ladunud?» — «Mis te nüüd naljatate? Kes siis abitööd teeb?»

Seegi on tõsi. Kuigi üliõpilased juba kaks kuud tööl käivad, on neil õpitavast erialast üllatavalt ahma- nel arusaamine. Riia tän. ehitusel ehk öeldakse, et nad laovad ju müüri. Laovad küll, aga mitte kui müürsepad, vaid kui ekskursandid. Nad toodi siia, öeldi, tehke ära. Aga kuidas? Keegi ei näita midagi, ei õpeta, ei tee üldse väljagi — sel- lest räägib ka tormise merena laine- tav müür.

Tähe—Koidu nurgal sama lugu. Krohvid ja müürsepad on, tööd ei õpetata.

Kuidas õmandada spetsiaalsust? Kõik vaatavad üliõpilasele kui se- gajale, igaüks peab end heategijaks, et üliõpilane üldse tööle võeti. Töö- rõivaid ei ole, üliõpilased peavad töötama oma riietuses, kuigi see ohutustehnika eeskirjadega on kee- latud.

Nii on asjad tänavu. Kui keegi kogemata arvab, et aasta jooksul kõik muutub ja sügisene korralage- dus kaob, võib teda veel mõnede faktidega valgustada.

Tööl käivad I kursuse üliõpilased juba neljandat aastat. Eelmiste aastate kogemused panevad mõtlema,

kas see töö on vajalik. Uhine mõte: vajalik on ta siis, kui seisab eriala- le lähedal. Juba esimesel tööaastal selgitati selle mõtte ebareaalsus: vastavad asutused üliõpilasi tööle ei võta. Mõõdunud aastal töötasid 4 eesti filoloogid Heidemanni-nimelises trükikojas. Korrektoreil oli otsene ettevalmistus elukutseks, kõite- ja trükitehnikat oli ka üht-teist kasulik- ku kaasa võtta. Trükikojas, Naha- ja Jalatsikombinaadi ehitustel (kus kogu talve töötas küll ainult M. Vaarmann), Raudbetoonitööstuse Te- hases, sööklas «Võit» ja õmblusvab- rikus «Sangar» tundsimet, et meie tööd vajati. Aga Naha- ja Jalatsi- kombinaadi tsehhides vaatasid tööli- sed meile kui palgavahendajale (kombinaadis on tükitöö), meistrid kui ajutisele nähtusele. Hommikuti otsiti melle tööd, selle puudumisel saadeti koju tagasi. Töövaimustuse suurenemisele see eriti kaasa ei aidanud. Töökasvatus küll oli, aga va- les suunas.

Suhtumine tudengitesse töökohta- del, see on üks külg. Teiseks on vaja üliõpilastel omandada 4 kuu jooksul kvalifikatsioon. Suurem osa meist andis I kategooria eksami ja töötas omandatud erialal aasta lõ- puni. II kategooria saamine, mida meilt nõuti, õnnestus vähestel, sel- leks oli meie tööaeg liiga lühike. Naha- ja Jalatsikombinaadis anti enamikule maalri eriala. See oli pa- beril, sügisel eksisteeris ka tegelik- kuses. Üle poole tööajast seisis maalrite töö kingade kandmises ühest tsehhist teise, talle serva määrimes ja muudes abitöödes. Kvalifikatsioon paberil meid küll

tulevikus töötada ei aita.

Need on üliõpilastele antava töö- kasvatuse kõige välusamad küsimu- sed. Selle jutu põhjal võiks arvata, et mingit kasu sest töökäimisest pole. Siiski on: õppimine tundma inimesi, saime tuttavaks mõne eri- alaga ja tundsimet, mis tähendab päev päeva kõrval töötada (ehkki vaevalt see viimane küll kellelgi meist varem läbi tegemata oli).

Lõppkokkuvõttes tuleb välja tore pilt: halvas olukorras on süüdi ette- võtted ja asutused, kes asjast õi- gesti aru ei saa. Kas see on nii? Kas pole viga organiseerimises üli- koolis? EPA ja TPI üliõpilastel on erialane töö. TRÜ-s aga tuleb praeg- selt olukorda töökasvatuse alal muuta. Küllap töökohtadeski õpeta- takse meid korralikult, kui meist saaksid tulevikus õpitava eriala spetsialistid. Pole normaalne, et Ajaloo-Keeleteaduskonnast töötas mõõdunud õppeaastal oma tulevasel erialal või sellele lähedal ainult 3 (!) üliõpilast — kaks korrektoritena ja üks raamatukogus. Majandusteadus- konna üliõpilased olid veidi pare- mas olukorras.

Staažiga üliõpilased arvavad, et puuduste vältimiseks peaks ülikooli võetama ainult staažiga inimesi. Aga meie arvame teisiti. Keskkoolides suureneb iga aastaga tööpraktika osatähtsus ja seal on see sageli pal- ju kõrgemal tasemel kui ülikoolis. Nii et viimases tuleks töö kas ära jätta või otsida selline, mis vastaks erialale ja arendaks üliõpilaste töö- armastust positiivses suunas.

I ja II kursuse staažita eesti filoloogid

INTERVJU

Avaliku korra kaitsel

Vestlesime ülikooli rahvamaleva staabiülema sm. ELTERMANIGA. Kui palju on rahvamalevasi üld- se?

3100-st üliõpilasest 358. Vähe, väga vähe. Oleks loomulik, et sel- lest suure ühiskondliku tähtsusega tööst võtaks osa 60% üliõpilasi.

Kes on agaraim?

Asso Krieger kehakultuuriosakon- na IV kursusel. Tema arvel on 7 valvekorda.

Kuidas on olukord teaduskonniti?

Kõige rohkem on rahvamalevasi Oigusteaduskonnas. Seevastu aga Arstiteaduskonna 1256-st üliõpila- sest on rahvamalevas vaid 86(!), vä- hem kui 7%. Mida seal mõeldakse, ei tea. Isegi kindlat staabiülemat pole. Viimane aeg on töö siin õige- tele rõbastele vlla. Ka Füüsika- Matemaatikateaduskonnas pole asi kuigi hiljav. Siin on kõige suu- rem meesüliõpilaste protsent: 610 üliõpilasest on mehi tervelt 317. Seetõttu võiks just siit oodata kõige rohkem täiendust. Ent kahjuks pole rahvamalevas rohkem kui 40 in- mest. Ajaloo-Keeleteaduskonnas aga, kus 655-st üliõpilasest on mehi ainult 139, on rahvamalevasi 81. Rohkem võiks rahvamalevasi olla Majandusteaduskonnas ja Bioloogia- Geografiateaduskonnas.

Töö passiivsuses pole süü mitte niivõrd teaduskonna rahvamaleva staabil, kuivõrd ühiskondlikel orga- nisationsioonidel.

Mida on kavas ette võtta?

Esiteks, ülikooli parteikomitees hakatakse regulaarselt ära kuulama teaduskondade parteiorganisatsiooni sekretäre aruandeid rahvamaleva tegutsemise kohta. See kohustab tööl tihedalt silma peal pidama.

Teiseks, parema distsipliini saa- vutamiseks seatakse sisse kindel ar- vestus valvekordade kohta raportil näol. Siis on kohe näha, millised ülesanded täideti, kes kohale ei il- munud jne. Ülesande mitteaitaja an- nab bürool aru.

Millised on plaanid edaspidiseks?

Kui seni ülikooli rahvamalevas- sed täitsid põhiliselt linna staabi korraldusi ja olid valves militsa lastetoas, siis nüüd hakatakse rahul- dama ka ülikooli enda vajadusi.

Laupäeviti ja pühapäeviti kella 22—01 organiseeritakse ühiselamu- tes valve-abiteenistus. Tilgi tn. 78 küllalistetuba kujuneb rahvamale- vase staabiks. Sel kellaajal on pide- valt võimalik sealt välja kutsuda inimesi korra jaluleseadmiseks. Ühiselamu sisekorra reeglite täitmist jälgivad nüüd rahvamalevased sa- muti. See aitab tugevdada üldist distsipliini.

Ühine üritus

Keskkooliõpilaste huvi äratami- seks kirjanud ja keeleküsimuste vastu organiseeritakse käesoleval õppeaastal ülevabariigiline kir- jandivõistlus. Selline üritus on meie vabariigis huvipakkuv. Käes- oleval aastal toimuv võistlus püüab selgitada vabariigi parimaid arutle- vate kirjanikke kirjutajaid.

Laupäeval, 17. nov. toimus kir- jandivõistlust korraldava komisjoni esimene koosolek. Komisjoni koos- seisu kuuluvad mitmed eesti keele, eesti kirjanduse, pedagoogika ning loogika- ja psühholoogiakateedri õppejõud. Koosolekust võtsid osa ka Haridusministeeriumi esindajad. Koosolekul otsustati, et võistlus tuleb korraldada nii eesti kui ka vene õppekeele koolides. See- pärast tuleb täiendada komisjoni koosseisu vene keele ja kirjan- duse kateedrite õppejõududega. Võistlus toimub kõikides vabariigi keskkoolide X ja XI klassides

K. TOIM

misega oma tööülesannetesse. Har- vemal juhtudel on see tingitud vas- tava eriala spetsiifikkast.

Kõik stationsaarse aspirantuuri läbinud isikud suunatakse tööle kas pedagoogidena või teaduslike tööta- jatena kõrgematesse õppeasutuses- se, teaduslikeks töötajateks mitme- sugustesse teadusliku uurimise asutustesse. Mittestatsionaarsed as- pirandid ei kuulu suunamisele.

Igakord ei ole võimalik aspiran- te ette valmistada teatud erialadel oma õppeasutuse juures, seda eriti siis, kui puuduvad juhendamise võimalused. Sellisel juhul on ette nähtud sihtaspirantuuri.

Mainitud korral suunab vastuvõ- tukomisjon aspirantuuri astuja kas vabariigil või väljaspool vabariiki mõne kõrgema õppeasutuse või teadusliku uurimisasutuse juurde kogu aspirantuuri ajaks. Aspiran- tuuri astuja sooritab vastava asutu- se juures sisseastumiseksami eri- aines ning selle asutuse nõusolekul võib ülejäänud eksamid sooritada ülikooli juures. Aspirantuuri vastu- võtmise aja otsustatakse selle asu- tuse poolt, kuhu suunati aspirandi- kandidaat. Sama asutus katab ka kõik kulutused, mis on seotud as- pirantuuriaga (stipendium, koman- deeringud jt.). Töö sihtaspirantuuris toimub üldistel alustel. Aspirantuuri lõpetamise puhul pöörduvad need isikud tagasi selle asutuse käsutusse, kes teda aspirantuuri suunas.

Käesoleval ajal on meie ülikooli poolt selliselt suunatud sihtaspiran- tuuri 8 inimest. Näiteks on Lenin- gradi Riikliku Ülikooli juures 3 aspiranti (masintõlke erialal H. Tõke, taimebiokeemia erialal H. Moo- rits, NLKP ajaloo erialal H. Kiik), ülejäänud on aga mitmesuguste kõrgemate õppeasutuste ja teadus- like uurimisasutuste juures Moskvas või Leningradis.

Ühes artiklis ei ole võimalik puu- dutada kõiki aspirantuuriaga seotud küsimusi. Tahaks ainult soovida, et aspirantuurile mõtleksid üliõpilased juba varakult, et eesmärk — vaja- dus rikastada nõukoode teadust- uute teoreetiliste probleemide la- hendusega ning sellest tulenevate praktiliste järeldustega — hakkaks selguma juba üliõpilaspölv.

S. LAAR,

TRÜ aspirantuuri juhataja

Kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadi juhendi asemel

Kahel eelmisel õppeaastal vaieldi palju ülikooli kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadi juhendi ümber. Vaidlusi oli nii põhimõttelist laadi kui ka detailidesse tungivaid. Püüti leida objektivi- set tõde — kõiki teaduskondi rahuldavat juhendit. Käesoleval õppeaastal arvestati varasema arutluse tulemusi ja muudeti teaduskondade esindajate nõus- olekul olümpiaadi korda ja hindamissüsteemi. Sel- lest teemegi juttu allpool.

Olümpiaadi lõppkontserte teaduskonniti ei toimu, neid asendavad teaduskondade kohustuslikud klubi- õhtud ja ülevaatused žanride kaupa. Iga teaduskond peab semestri jooksul korraldama klubis ühe klubi- õhtu (raviosakond kolm õhtut aasta jooksul), kus- juures õhtu sisu ja ülesehituse otsustab iga tea- duskond ise. Parimale klubiõhtule korraldava teaduskonnale märgitakse olümpiaadi arvestuse kon- tosse 60 punkti. Paremuseit teine saab 50, kolmas — 45, järgmised vastavalt vähem.

Peale kohustuslike klubiõhtute kuuluvad olüm- piaadi nn. esimese voo hulk veel: kõik teadus- kondade poolt korraldatavad kunstilise isetegevuse üritused, õhtud ja šefluskontserdid, üritused koh- viklubis ning osavõtt klubi poolt organiseeritud üritustest. Samuti kuulub siia osavõtt TRÜ suurte isetegevuskollektiivide tööst.

Olümpiaadi teise voo moodustavad ülevaatused žanride kaupa, kus isetegevusetekanded on jaot- tud järgmiselt:

- 1) vokaalmuusika,
- 2) instrumentaalmuusika,
- 3) näite- ja sõnakunst,
- 4) mitmevaatuselised näidendid,
- 5) võimlemine, akrobaatika ja püramiidid,
- 6) agitbrigadid,
- 7) rahvatants ja tantsusolistid,
- 8) kujutav kunst,
- 9) kino ja foto.

Et ülevaatused toimuvad kontserdi vormis, siis võidakse ühendada publiku huvides mitmed alad üheks ülevaatuks. Žanrides 1–6 esikohale tul- nud teaduskond saab iga ala eest eraldi 20 punkti, teisele kohale tulnu saab 15 punkti, kõik järgmi- sed vastavalt 2 punkti vähem. Kolmel viimasel alal (7–9) jagunevad punktid järgmiselt: esimene koht — 15 punkti, teine koht 11 punkti, kolmas koht 9 punkti. Iga järgmine koht saab kaks punkti vähem.

Juhul kui teaduskond mõnest ülevaatuses osa ei võta, siis kirjutatakse tema arvele 0 punkti, mitte

viimasele kohale tulnud teaduskonnale ettenähtud punktide hulk.

Ülevaatused kujutava kunsti ja kino-foto alal esi- takse näitustena, kusjuures kino-foto näitus ava- takse klubis 23. veebruaril ja kujutava kunsti alal 9. märtsil 1963. a.

Eriti kõrgelt hinnatakse žanride kaupa korraldatud ülevaatusi ja näitustest osavõtu rõhkust, kus pare- musjärjekorra määrab nimetatud üritustest osavõt- nud üliõpilaste, õppejõudude ja teenistujate prot- sent vastava teaduskonna või osakonna üliõpilaste üldarvust.

Seetõttu on eelistatumas olukorras see teaduskond või osakond, kelle üliõpilastega lähevad ülevaatus- tele ja näitustele kaasa õppejõud ja teenistujad. Esi- koht saab 100 punkti, teine koht 80 punkti, kolmas koht 68 punkti, neljas — 56 punkti, viies — 44 punkti, kuues — 32 punkti, seitsmes — 10 punkti.

Otsustati mitte püüda esitatavate palade hulka, kuid paremusjärjekorra määramisel hinnata ainult iga teaduskonna või osakonna kolme parimat ette- kannet igas žanris. Üeldu kanti ka näitustele esi- tatud tööde kohta.

Parimaks teaduskonnaks kunstilise isetegevuse ja omaloomingu alal aastaringse töö lõikes osutub lõpuks see teaduskond, kes kogub endale eespool- kirjeldatud viisil kõige suurema punktide summa.

Olümpiaadi käiku informeeritakse igakülselt aja- lehes «Tartu Riiklik Ülikool».

Mida arvati olümpiaadi juhendi kohta teaduskon- dade esindajate nõupidamisel ja ametühingukomi- tees? Juhend näib olevat parem eelmisest nii olüm- piaadi korraldamise korra kui hindamise aluste poolest. Ka sisuliselt tööle on rohkem mõeldud: näi- tused kujutava kunsti ja kino-foto alal ning see, et ülevaatusete hindamine tehakse žürii poolt teatavaks ülevaatuset osavõtjatele pärast žürii koosoleku lõppu. Kuid teaduskondade esindajad arvasid ka teisi: kas tasub võistelda punktide peale? Aitab, kui korraldame ülevaatusi parima isetegevuslase nimele ning õhtuid parimale õhtule.

Missugune variant on õige, üks seda näitab tege- likkus. Juhendit koostatakse alati vastavalt vajadus- tele ja soovidele. Käesoleval õppeaastal otsustati tegutseda kirjeldatud juhendi järgi. Peale kõige muu sisaldab juhend terve rea kuupäevalisi tähtaegu ja kohustusi, mille kohta saab vajaliku informatsiooni ametühingu klubist ja teaduskondade ametühingu büroode kultuurmassilise töö komisjonidest.

A. SIIMER

Noored matemaatikud

millest võtsid osa teise ja kolmanda kursuse üliõpilased. Ühe ringi liik- me poolt oli korraldatud terve õp- peaasta kestnud loengutesari pool- rühmateoriast esimese ja teise kur- suse üliõpilastele. Juba viiendat aastat järjest töötas algebra semi- nar dots. Hioni juhendusel. Ringi liikmed olid ka dots. Hioni struk- tuuriteooria ja dots. Lumiste Rie- manni geomeetria fakultatiivkur- suste aktiivsemateks kuulajateks ning võtsid osa kateedri geome- etriaseminari tööst. Kaks ringi liiget, üliõpilased J. Gabovitš ja U. Kaljulaid, esinesid ettekannetega Minskis Balti liiduvabariikide ja Valgevene NSV üliõpilaste teadus- likul konverentsil ning Kiievis IV üleliidulisel algebra kollokviumil.

Käesoleval õppeaastal töötavad täie hooga kaks esimese kursuse

üliõpilaste töörühma ning algebra, topoloogia ja geomeetria seminarid. Oktoobri algul esines meile loengu- tetsükliga tänapäeva rühmateoriast üks tuntumaid nõukogude algebrais- te, Riia professor B. J. Plotkin.

Ringi liikmete sõnavõttudest ker- kis järele üles matemaatikaosakonna raamatukogu probleem. Juba mit- mendat aastat taotlevad matemaat- ikaosakonna üliõpilased ja õppe- jõud matemaatika ringi ja kateedri- te suhteliselt väikeste raamatuko- gude ühendamist, et selle abil luua soodsamad tingimused õppe- ja tea- dusliku tööga tegelemiseks. Selles raamatukogule ruumide saamise küsimuses on osakonna komsomoli- organisatsioon korduvalt pöördunud rektoraadi poole. Küsimus on aga siiani lahendamata. Sellise raama- tukogu vajalikkuses ei tohiks aga keegi kahelda, sest asendab ju raa- matukogu matemaatikule keemiku ja füüsiku uurimislaboratooriumi.

Koosolek valis uue ringi juhata- se, mille esimeheks sai neljanda kursuse üliõpilane U. Kaljulaid. Arutades ringi edasist tööplaani lei- ti, et on otstarbekas korraldada üri- tust, mis haaraksid kaasa kõiki matemaatikaosakonna üliõpilasi. Esi- mene selline üritus — David Hilber- ti 100. sünni-aastapäeva tähistami- ne — otsustati korraldada detsembri keskpaiku.

M. KILP

T. SAHAROVA

Rahvaste sõpruse klubi

1960. aasta kevadest alates on meie ülikooli juures Rahvaste Sõpruse Klubi. Kellel nimelt asutamismõte tuli, seda on raske öelda. Esimesed aktivistid igal juhul olid Mari Viiding, Marju Lauristin, Leelo Jaanus ja Imbi Kaasik. Kaks viimast on praegugi klubi kandvamad jõud. Ees- märgiks seati sõprussidemete loomine ja kirjavahetuse organiseerimine mitmesuguste maade üliõpilastega.

TRÜ-d on külastanud Leningradi, Vilniuse, Riia üliõpilased ning Leningradis õppivad Saksa DV üliõpilased. Meie inimesed viibisid Riia, Leningradi ja Moskva ülikoolides.

Peale kollektiivsete sidemete on peaaegu klubi igal liikmel indi- viduaalne kirjavahetus mitmete maade noortega. Näiteks Imbi Kaasiku aadressil tuleb korrespondentsi Kuubast, Peruuist, Indiast, Nigeeriast, Taanist jne. Otsustades markide järgi on ta kirju saanud vähemalt paarikümnele maale. Eriti huvitavad, nagu arvab Imbi ise, on Kuuba meditsiini-ala üliõpilase kirjad.

RSK organiseerib temaatilisi õhtuid mitmete maade rahvaste kom- mete tutvustamiseks ja populariseerimiseks. Näiteks Rootsi, Inglise ja rahvademokraatiamaade muusika õhtud. Klubi korraldatud on ka kohtumised «Rahu» meeskonna liikmetega, Soome festivalist osavõtja Enn Kreemiga ja Voldemar Pansoga, kes rääkis Aafrikast.

Peale kirjavahetuste ja kohtumiskohtade organiseerimise on RSK töö- plaanis veel stendide valmistamine ja kirjavahetuse näituste organisee- rimine. Ilmunud on juba fotolehed Tšehhoslovakkias ja Hiinast, need kavatsetakse välja anda Rumeenia ja Ungari kohta.

Klubi viimane väljasõit oli oktoobripühade ajal Moskvasse. Ees- märgiks oli tutvuda kõrgemate õppeasutustega, põhiliselt Moskva Riik- liku Ülikooli ja Lumumba-nimelise Rahvaste Sõpruse Ülikooliga. Meie üliõpilasi võttis vastu MRÜ komsomolikomitee, kes organiseeris ka kohtumise Taani üliõpilaskonna esindajatega. Rahvaste Sõpruse Üli- koolis vesteldi India, Tselloni, Sudaani, Nigeeria ja Gaana noortega.

«Väga selge pildid saime erinevustest kõrgema hariduse korraldamises meil ja kapitalistlikes maades, samuti NSVL abist äsja iseseisvuse saa- vutanud riikidele. Rahvaste Sõpruse Ülikoolis on meie maa parimad laboratooriumid. Õpetamise meetodid on väga head, samuti tulemused. Eriti palstis see silma keelte õpetamise osas,» rääkis ekskursioonist osa- võtnud V kursuse inglise filoloog Inda Seepa.

M. SAAT

Üks unarusse jäänud agitatsioonivorm

Meie ülikooli seinte vahel keeb noor nõukogulik elu täis loomis- rõõmu ja pingelist tööd. Ruumid on jäänud vanaks (ja kitsaks), kuid sisu on uus.

Liikudes ülikooli ruumides, pea- hoones, kateedrites jm. näeme kah- juks väga vähe väiseid tundemär- ke, mis jutustaksid vana ülikooli uutest tegudest, nõukogude sotsia- listliku ülikooli tähelepanuväärse- test saavutustest. Lagedad seinad ei jutusta meile kummisüliku ülesehituse paatosest, neist gran- dioosetest ülesannetest, mille lahenda- misel nõukogude inimesed töota- vad, kaasa arvatud ka ülikooli teadlased, õppejõud ja üliõpilased. Üksikud loosungid või plakadid, mis mõnedes õpperuumides on küll ole- mas, on juhusliku sisuga ja mõned on esteetiliselt ebasobivad.

Ühesõnaga, meie ülikoolis ei peeta lugu näitlikust agitatsioonist. Rahvatarkus ütleb, et parem üks kord näha, kui üheksa korda kuul- da. Miks ei peaks siis dekaanaadid, kateedrid, kogu meie kollektiiv hoolitsema selle eest, et õpperuu- mid, ametiruumid jt. kajastaksid näitlikku agitatsiooni mitmesuguste vahenditega (loosungid, stendid, diagrammid, näitused jne.) huvita- valt ja mitmekülselt ülikooli elu, õppe- ja teadusliku tööd? Kind- lasti on vaja korraldada kõige lä- hemal ajal ülikooli õppe- ja ameti- ruumides, vestibüülides, ühiselamu- tes näitlik agitatsioon, mis tutvus- taks igale inimesele, kes neisse ruumidesse astub, ülikooli saavutust, valgustaks neid ülesandeid, mida kollektiiv lahendab, selgitaks nõu- kogude rahva programmidesandeid kommunismi materiaali-tehnillise baa- si loomisel ja innustaks iga kollek- tiivi liiget paremale tööle.

Peale poliitiliselt sihikindla ja

mõjuva näitliku agitatsiooni peaksid teaduskondade üldruumides ja pea- hoones olema fotonäitused, stendid jms., mis valgustaksid ülikooli saa- vutusi nõukogude võimu aastail. Nähtavasti saab selleks kasutada osaliselt materjale, mida demonst- reeriti ülikooli 150. aastapäevale pühendatud näitusel. Meil on oia- lisi saavutusi kõrgema haridusega kaadri kasvatamisel vabariigi rah- vamaajandusele ning haridus- ja kul- tuuriasutustele. Ülikooli seinte va- helt on sirgunud vabariigi eesrind- likke töötajaid. Kui korraldada peahoones nende fotoportreede ga- leri? Nende eeskuju innustaks kindlasti üliõpilasi. Viibides Läti Riiklikus Ülikoolis paistis silma, et aulasse olid paigutatud kuldtähte- dega marmortahvlid võitluses nõu- kogude võimu eest langenud üli- kooli õppejõudude ja üliõpilaste ni- medega. Kas ka meie ei peaks seda tegema? Diagrammid andmetega, mis iseloomustavad ülikooli tege- vuse põhinäitajaid, peahoones või mõnes teises ruumis, selgitaksid kohe igale ülikooli külastavale ini- mesele meie saavutusi ja näitaksid sõnadeta, missuguse kollektiiviga on tegemist.

Meil on hulgaliselt võimalusi näit- liku agitatsiooni korraldamiseks. Oleks teretulnud, kui avaldataks arvamus ja tehtaks ettepanekuid, kuidas seda paremini teha peahoones ja aulades. On ülim aeg hakata peale näitliku agitatsiooni loomisega ülikoolis. Selles töös ei tohi aga sal- lida maitseelamusi. Tühje seinu pole mõtet katta igasuguse tühja-tühja- ga. Näitlik agitatsioon peab olema poliitiliselt ajakohane, sihikindel ning mõjuv ja ühtlasi maitsekas, kunstipärase vormis.

A. KOORNA

Lisaks eelnevale

29. oktoobril 1962. a. arutas TRÜ parteikomitee näitliku agitatsiooni olukorda ülikoolis ja võttis vastu otsuse selle parandamiseks. Moo- dustati üleülikooliline komisjon, mis juhib kogu tööd.

20. novembriks pidid teaduskon- dade partei-, komsomoli- ja ameti- ühingorganisatsioonid koostama plaanid teaduskondadele eraldatud ruumide kujundamiseks.

20. novembril käis toimetuse töötaja olukorraga tutvumas.

Enamik teaduskondi on jõudnud ainult ruumide jaotamiseni kursuste vahel.

Mõningad on siiski ka tegeliku töö kallale asunud. Nii olid kunsti- kabinetis nõuannet küsimas käinud mitmed Arstiteaduskonna kateedrid, paar kateedrit Ajaloo-Keeleteadus- konnast, üks kateeder Füüsika- Matemaatikateaduskonnast, kuid Bioloogia-Geograafia-, Õigus-Ma- jandusteaduskonnast ja kehakul-

tuuriosakonnast polnud keegi sinna veel jõudnud.

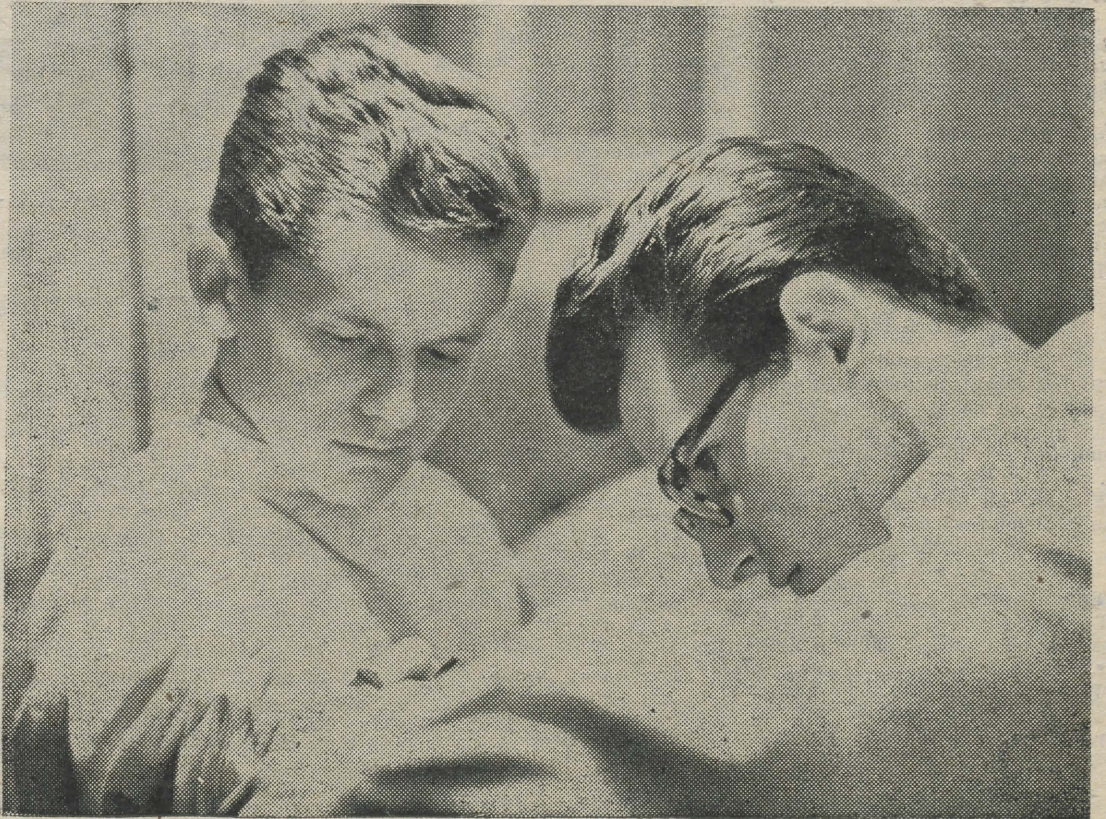
Need aga on olnud just õppe- jõud, kes on põhiliselt kateedrite ruumide pärast muretsenud.

Üliõpilastest jõudsid 20. novemb- ril esimestena töö tegeliku teostami- seni farmaatsiaosakonna üliõpilased. Aga kus on teised osakonnad? Osakondade komsomoliorganisat- sioonide sekretäridel on hästi tea- da, et iga ruumi kujunduse kunsti- line teostus peab olema kooskõlas- tatud ülikooli kunstkabinetiga.

TRÜ ametiühingukomitee on vist unustanud, et aula ja Opetatud Nõukogu saali kujundamiseks tuli 15. novembril välja kuulutada konkurss.

Ka ülikooli varustusala töötajad peaksid energilisemalt varustama kunstkabinetti vajaliku papi, pa- beri, riide ja muu materjaliga.

A. PABUT

Tiit ja Teet lanendavad praegu mitmesuguseid erialaseid küsimusi koos, kogu rühmaga. Ei ole aga kahtlust, et tulevikus saab igaüks neist hakkama kakõige keerulisema ülesandega. Pildil kõidab IV kursuse raviosakonna üliõpilaste Tiit Haviko ja Teet Lainevee tähelepanu kapillaaride resistentsuse määramine.

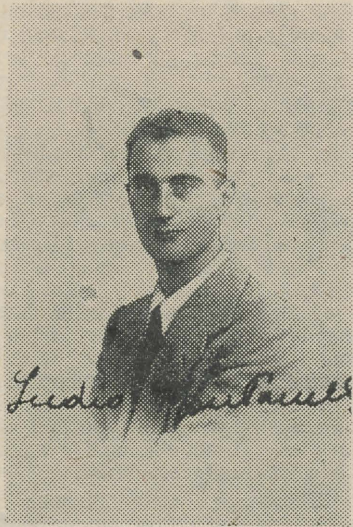
INDRO MONTANELLI

Allakirjutatule saabunud teated kõnelevad, et möödunud aastal meie vabariigi kinodes suure edu näidatud Itaalia filmi «Kindral della Rovere» aluseks oleva Itaalias vastupanuliikumise päevil tõsielust toiminud sündmustele rajaneva samanimelise jutustuse autor, progressiivne itaalia kirjanik Indro Montanelli on omaaegne Tartu ülikooli itaalia keele ja kirjanduse professor ning Tallinnas asunud Itaalia Kultuuri Instituudi (rajatud 1937. a. novembris) esimene direktor.

Tartu jõudes esitas prof. Indro Montanelli laialdase tegevuskava, sest ta lootis jääda siia pikemaks ajaks. Esimeseks pakulist laadi vajaduseks pidas ta eestikeelsete Itaalia kultuuri tutvustavate ning itaalia keele õppimist soodustavate käsitööraamatute soetamist. Lõunud teo- võimelise kaastööliste kollektiivi, kavatses I. Montanelli viivitamatult asuda itaalia-eesti sõnastiku (mille koostamisega oldi juba varem alustatud), eestikeelse itaalia keele grammatika, Itaalia ajaloo ning itaalia kirjandusajaloo soetamisele.

Ometi ei võimaldunud I. Montanelli Tartus lõpule viia ühtki oma suurtest kavatsustest, sest juba järgmisel sügisel asendati ta mustasärklase Roberto Weissiga, kes saabus Tartu 1938. a. oktoobris. Montanelli pöördus kodumaale tagasi, ja sidemed temaga katkesid tollal Euroopa kohale kogunevate mustade kõuepilvede tõttu pikemaks ajaks.

Nagu nähtub saabunud teadetest, arreteeriti Indro Montanelli 1943. a. fašistide poolt ning heideti vanglas- se, kust ta pääses alles Itaalia vabanemise- ga fašismi ikkest. Vanglakogemuste taustal lõi ta jutustuse «Kindral della Rovere», mille

alusel silmapaistev režissöör Roberto Rossellini väntas samanimelise filmi andeka näitleja Vittorio De Sicaga peaosas. Ajakirjanduse teadetele premeeriti filmi Veneetsia 1959. a. filmifestivalil peaaubhinna- ga.

Praegu on Indro Montanelli Itaalia suure ajalehe «Corriere della Sera» peatoimetaja. Kõnesolev ajaleht värib tähelepanu veel seega, et kõik temas avaldatav materjal esitatakse lugejale stiililt äärmiselt viimistletud ja grammatiliselt korrektses ning kaunis keeles.

Filmi ja ühes sellega ka jutustuse lühike sisukokkuvõte leidub ajalehtedes «Edasis» nr. 27, (7. veebr.) 1960 ning «Sirp ja Vasar» nr. 20, (19. mai) 1961.

P. NURMEKUND

Pildil: Indro Montanelli Tartu perioodil.

Pälsoni tänava kõutsid

Peab käima ühiselamu nr. 3 elanike pihta.

«Mitusada meesterahvast majas, mõnest naisest rääkimata?» — «Tea, maja nr. 14!» — Ehk leidub seal midagi ilmselt või järelda, lähme kaema! — «Lähme!»

Vestlus kahe näljase ja millegipärast kõneannet omava kõutsi vahel oli veidi kõhklev, vetruv kõn- nak ebakindel... Esimene välisuks oli lahti, seesmise ees seisatati.

«Kuule, kas siin üldse elatakse, üks uksepool vineeriga kinni löödud.» — «Ah, sul ikka veel hari- like tänavakasside igandlikud va- ted küljes. Sa ei tea isegi seda, et käsevineer käib tänapäeva hea tooni juurde!» pahandas üks. «Ar- vad?» Aga miks ma näen siin roh- kem seelikutes inimesi kui püks- tes? oli tselis uus küsimus valmis, kui nad ühe näitsiku jalge vahelt eeskotta olid hiinud.

«Jälle igandid! Nüüd elatakse ju nii, et nälse ühiselamu on lõ- nast ööni meeste päralt ja vastupi- di.»

«Kas siis naised suitsetavad?» näitas esimene kõuts koridoris 102. toa ukse läheduses vedelevaile pa- berossiäänustele. Targem kehtis seekord õlgu (vabandust — esimest kehapoolt).

See pühapäev ühiselamus pakkus hilreküttide üliarenenud võsudele

veel mitmeid üllatavaid ja meeldi- vaid nägemisi. Nad avastasid, et selle maja rahvas armastab:

— unustada eranditult kõigis köökides kraanikaussidesse meelt- ülendavat söögipoolist alates ve- deldunud makaronitükkidest ja kar- tulikoortest kuni silgusabade ja seakamarani;

— raisata ajalehti, tikke, tindi- pottide ja pudelite kilde, kallse, seepi ning muud nii tarvilikku ma- terjali nende samade kraanikaussi- de täitmiseks, seda eriti kahel tae- vapoolsel korrusel;

— vett, peamiselt voolavat, aga kui ta pesemisruumi põrandal on juba suhteliselt liikumatuks jäänud, siis ollakse ka sellega rahul;

— sporti, nimelt sügavus- ja kõrgushüpet vastavalt sellele, kas tullakse III korruselt üle lagunenud trepiastmete II-le või toimub liikum- mine vastassuunas.

Kui kiisukesed oma ringkäiguga lõpule jõudsid, ei leidnud nende punnis punud enam soove. Kõutsi- de samm oli kindel, maailm oli neile vaid suur kullatükk, nad löid ehtsat tänavakassilikku nurru. Röö- mustagem ka meie, et suutsime au- väärt kassisaadale niisuguse mee- leolu luua...

INTS IRVITAJA
esimeselt korruselt

TEADAANNE • TEADAANNE TEADAANNE • TEADAANNE TEADAANNE • TEADAANNE

Tähelepanu!

2. detsembril toimuvad V. Kingis- sepa tn. võimlas TRÜ 1962. a. TÕSTESPODI individuaal-me- es- kondlikud esivõistlused. Algus kell 12.

Kuni 75 kg kehakaaluga võistle- jate kaalumine algab kell 11. Võistluste peakohtunik

Seoses uue dirigendi (M. Kruus RT «Vanemuisest») tööleasumisega hakkab tööle TRÜ sümfooniaorke- ster.

Proov ja edaspidiste tööküsimuste arutamine toimub pühapäeval, 25. nov. k. a. kl. 10.00 TRÜ aulas. Kõigil endistel orkestrantidel ja ka neil, kes ühel või teisel põhjusel orkestri tööst eemale on jäänud, palume nimetatud ajal proovile tulla.

Samas võetakse vastu uusi liik- meld.

Teaduskondadevahelised autode ökonoomsus- ja täpsussõidu võis- tused toimuvad 25. novembril. Osavõtjate registreerimine toimub TRÜ staadioni juures kell 8.30—9.

Kõikidel amatöörautojuhi ja mootorratajuhi kursustele regis- treerunutel koguned 26. novembril kell 19 peahoone auditooriumi nr. 98 lähema informatsiooni saa- miseks ja tööühmadesse määrami- seks.

Tellige endale ajakiri

«LOOMING»,

mis toob teile kõige kiiremini kätte meie kirjanike uued novellid, ro- maanid, reisikirjad, luuletused. «LOOMINGU» AASTAKÄIKUDEST KUJUNE TEILE EESTI KIRJAN- DUSE KÕIGEKÜLGNE JA AEGU- MATU VÄÄRTUSEGA VARAMU

TRÜ Teaduslik Raamatukogu

alustab lugejate kirjalikku konverentsi «Raamatukogu soovib lugejatele teada...», mille eesmärgiks on raamatukogu töö pa- randamine. Palutakse vastata esitatud küsimustele ja avaldada oma muud soovid ja ettepanekud kas vastavatel küsimuslehtedel või ülikooli ajalehe veergudel. Ankeetid, mida levitatakse luge- jate hulgas, palutakse tagastada raamatukogu töötajatele või lasta vastavasse kasti TRÜ Teaduslikus ja Opperaamatukogus. Pärast lugejate arvamuste ja ettepanekute küllaldast laekumist tehakse ajalehe veergudel konverentsist kokkuvõtte ja vasta- takse küsimustele. Konverentsi edukaks kulgemiseks kutsume lugejaid aktiivsele osavõtule.

1. Kas olete saanud TRÜ Teaduslikust Raamatukogust kõike vajalikku kirjandust Teie erialalt, teistelt aladelt, ilukirjandust, õppekirjandust. (Opperaamatukogust?)

2. Milliseid raskusi on Teil olnud kataloogide kasutamisel Teaduslikus Raamatukogus? Opperaamatukogus?

3. Kas teenindamine abonemendi ja lugemissaali kaudu (Tea- duslikus Raamatukogus ja Opperaamatukogus) on küllalt kiire? 4. Kuidas olete rahul töötõingimustega Teaduslikus Raamatu- kogus ja Opperaamatukogus lugemissaalides? Kas Teadusliku Raamatukogu lugemissaalis asuv teatmekirjandus on küllalt kät- tesaadav?

5. Milliseid raskusi on olnud Teil jooksva aasta perioodika kasutamisel?

6. Mida on Teil öelda seoses raamatukogudevahelise abone- mendi tööga?

7. Kas kasutate büllետääni «Raamatukogusse saabunud välis- kirjandus» ja kas see rahuldab Teid?

8. Kas olete osa võtnud raamatukogulik-bibliograafilistest õp- pusest? Mida arvate nende korraldamisest?

9. Kas olete bibliograafiliste teatmete saamiseks pöördunud bibliograafia-osakonna poole? Kui olete, siis kuidas jäite rahule? Kui pole pöördunud, siis miks?

10. Millised on Teie soovid ja ettepanekud raamatukogu töö edasiseks parandamiseks?

K. LEPIK.

TRÜ Teadusliku Raamatukogu teenindamisosakonna juhataja

Spordiuudiseid Emajõel...

Ülikooli teaduskondadevahelistel võistlustel akadeemilises sõudmises saavutati tänava paremaid tulemusi kui eelnevatel kordadel. Pingelises heitluses selgitati välja kolm pare- mat kaheksalst paatkonda. Tullit esinenud Arstiteaduskonna üliõpi- lased (P. Pärni, T. Mägi, L. Roos, U. Koskvee, T. Ervi, M. Heinaste,

N. Zingfeld, H. Sepp ja roolimees T. Järv) saavutasid I koha ajaga 3,50,2.

Teiseks tuli Füüsika-Matemaatika- ja Bioloogia-Geograafiateaduskonna ühine võistkond ja kolmandaks jäi Ajaloo-Keeleteaduskonna võistkond.

R. PÄRTEL

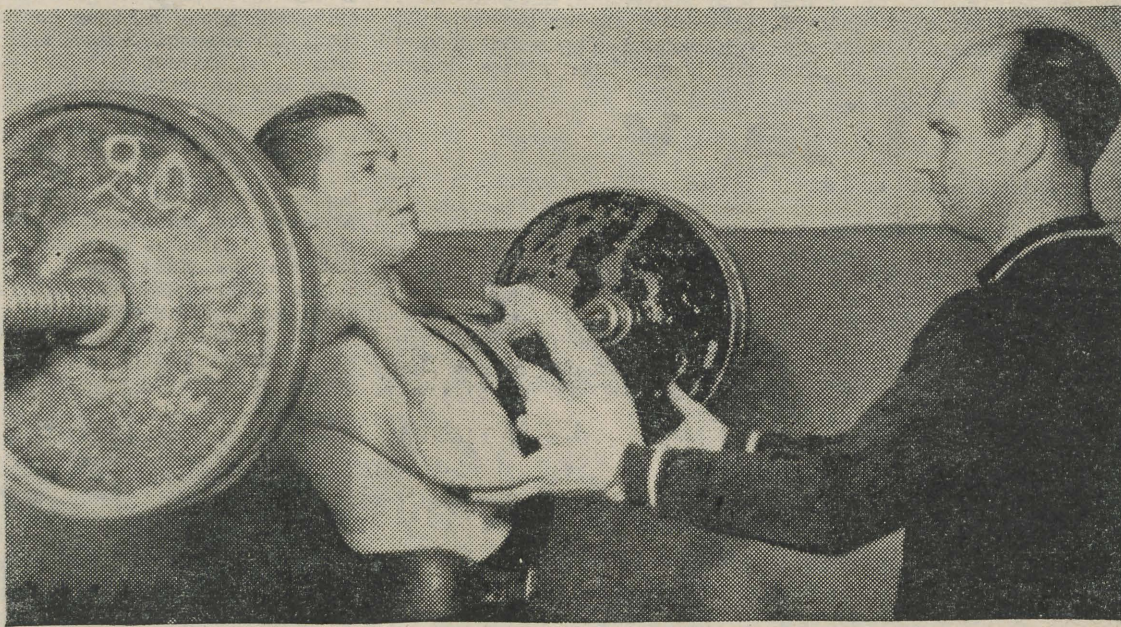
Võistlused võrkpallis

Lõppesid teaduskondadevahelised võistlused võrkpallis. Naiskonda- dest tuli teenitult esikohale keha- kultuuriosakond, kes võitis fi- naalis õppejõude 2:0 ja Ajaloo- Keeleteaduskonda 2:1. Teine oli õp- pejõude võistkond võiduga 2:1 Ajaloo-Keeleteaduskonna üle. Järg- nesid 4. Arstiteaduskond, 5. Mate- maatika-Füüsikateaduskond ja 6. Bioloogia-Geograafiateaduskond.

Meeste turniiril selgusid pari- mad alles pingelise võistluse järel. Finaalis võitis Matemaatika-

Füüsikateaduskond kehakultuuri- osakonda 2:1. Viimane oma- korda võitis õppejõude 2:1. Tek- kis «surnud ring». Et geimide suhe oli võrdne, võeti võitja selgi- tamisel aluseks geimides saavutatud punktide suhe. Esikohale tulid õp- pejõud, 2. Matemaatika-Füüsikate- aduskond ja 3. kehakultuuriosa- kond. Järgnesid: 4. Ajaloo-Keeletea- duskond, 5. Bioloogia-Geograafia- teaduskond, 6. Majandusteaduskond ja 8. Õigusteaduskond.

A. KALU

Möödunud nädalavahetusel toimunud VSÜ «Kalev» vabariiklikel tõstesportivõistlustel Jõhvis oli suurvormis TRÜ Arstiteaduskonna kehakultuuriosakonna IV kursuse üliõpilane A. Heinlaid. Esimese eestlasena saavutas ta keskaalus tulemuseks 400 kg. Pildil: A. Heinlaid oma treeneri E. Simsoniga.

Tore puhkepäev oli

Vene keele osakonna kommunist- like noorte ühine pühapäev algas tormijooksuga Tartu—Elva rongile. Järgnes Vapramäe kõrguste valluta- mine. Mäkke ronimiseks tuli iga- ühel vaeva näha, allaminek aga läks paljudel kergema vastupanu teed, s. t. veeretati ennast lihtsalt libe- dast mäenõlvakust alla.

Teel peatuti metsaraiujate lõkke juures. Mõnigi üritas hüpata üle suurest lõkkest, see õnnestus aga ainult sm. Ermanil ja esimese kur- suse üliõpilasel Arakul.

Pärast kohalejõudmist oli meie esi- mene ülesanne lõkke süütamine. Järgnesid mängud, laulud ja ette- kanded kõikidelt kursustelt. Tore oli ka õppejõudude Mintsi ja Gurjeva duett. Tuju tõstsid sm. Smirnovi ning Volkovi naljad. Pinevusega oodati kartulite küpsetamist. Et see kiiremini läheks, lauldi vana pio- neerilaulu «Kartoškat». Sliski ei jõud- nud keegi kartulite täielikku küp- semist ära oodata. Aga ega sellest lugu olnudki, maitset ka pooltoores.

Tujuküllane ja lõbus oli puhke- päev looduse rüpes. Sellest kõnele- sid juba reibas meeleolu ning sä- ravad silmad.

L. EELMAE

UUSI TEATMETEASEID TRÜ TEADUSLIKUS RAAMATUKOGUS

Страны мира. Краткий политико-эко- номический справочник. Москва 1962. 439 lk.

Германская Демократическая Респу- блика. Библиографический указатель книг и статей по общественно-полити- ческим вопросам, опубликованных в периодической печати СССР (на руском языке) и ГДР (на немецком языке) 1945—1959. Берлин 1961. 248 lk. Краткая Литературная Энциклопе- дия. Т. I. Аарне-Гаврилов. Москва 1962. 1088 veergu.

Н. Мацуев. Советская художествен- ная литература и критика 1953—1959. Библиография. Москва 1962. 673 lk.

Сводный каталог русской книги гра- жданской печати XVIII века 1725—1800. Том I. А.-И. Москва 1962. 435 lk. П. О. Исаев. Библиография отече- ственной литературы по анатомии чело- века. Москва 1962. 451 lk. 10289 nim.

Welthandelsbuch. Internationaler politischer und wirtschaftlicher Al- manach 1962. 1652 lk.

Sportwörterbuch in sieben Spra- chen! Englisch,spanisch, franzö- sisch, deutsch, italienisch, unga- risch, russisch. Budapest, Berlin 1962. 1110 lk.

Kleine Enzyklopädie. Körperkul- tur und Sport. Leipzig 1962. 664 lk. Jahresanhang 1961. Leipzig 1962. 152 lk.

lub tantsukool kõiki möödunud õp- peaastal I klassi lõpetanud tantsi- jaid tulla samal esmaspäeval kell 18 klubisse.

II klassi tunnid toimuvad: esmaspäeval kl. 18—19.30 laupäeval kl. 15—16.30.

Juhataja.

* * * Pühapäeval, 9. det. kell 19.30 TRÜ aulas

Tartu Üliõpilasmeeoskoo- ristide KONTSERT

Pääsmad 470 ja 50 kop. müügil TRÜ peahoones kl. 11—14 ja 17—19 alates 6. detsembrist.

Juhataja.

* * * Pühapäeval, 9. det. kell 19.30 TRÜ aulas

Tartu Üliõpilasmeeoskoo- ristide KONTSERT

Pääsmad 470 ja 50 kop. müügil TRÜ peahoones kl. 11—14 ja 17—19 alates 6. detsembrist.

Juhataja.

* * * Pühapäeval, 9. det. kell 19.30 TRÜ aulas

Tartu Üliõpilasmeeoskoo- ristide KONTSERT

Pääsmad 470 ja 50 kop. müügil TRÜ peahoones kl. 11—14 ja 17—19 alates 6. detsembrist.

Juhataja.

* * * Pühapäeval, 9. det. kell 19.30 TRÜ aulas

Tartu Üliõpilasmeeoskoo- ristide KONTSERT

Pääsmad 470 ja 50 kop. müügil TRÜ peahoones kl. 11—14 ja 17—19 alates 6. detsembrist.

Juhataja.

* * * Pühapäeval, 9. det. kell 19.30 TRÜ aulas

Tartu Üliõpilasmeeoskoo- ristide KONTSERT

Pääsmad 470 ja 50 kop. müügil TRÜ peahoones kl. 11—14 ja 17—19 alates 6. detsembrist.

Juhataja.

* * * Pühapäeval, 9. det. kell 19.30 TRÜ aulas

Tartu Üliõpilasmeeoskoo- ristide KONTSERT

Pääsmad 470 ja 50 kop. müügil TRÜ peahoones kl. 11—14 ja 17—19 alates 6. detsembrist.

Juhataja.

* * * Pühapäeval, 9. det. kell 19.30 TRÜ aulas

Tartu Üliõpilasmeeoskoo- ristide KONTSERT

Pääsmad 470 ja 50 kop. müügil TRÜ peahoones kl. 11—14 ja 17—19 alates 6. detsembrist.

Juhataja.

Meie ülesannetest

Viimase aja sündmused sunnivad läbi vaatama seniseid komsomoli tööplaanid ning selgitama kõigile, milles on meie ülesanded.

Tulipunkti jääb nüüd ja ka edaspidi ideoloogiline töö üliõpilaskonnas — tuleviku-inimese kasvatamine.

Miks siis kuni viimase ajani esinesid tõsised puudused kogu ülikoolis tehtavas ideoloogilises kasvatustöös, sealhulgas ka komsomoli omas?

Üks peamisi põhjusi peitub ideoloogilise kasvatustöö olemuse sagedases väärti mõistmises. Arvatakse, et on olemas mingi «puhas» ideoloogiline kasvatustöö, et saab korraldada «puhtideoloogilisi» üritusi, mida püütaksegi teha.

Selline, väär praktika viib paratamatult formalismi ning ei anna soovitud efekti.

Alati tuleb mees pidada, et iga ülikoolis toimuv üritus, eriti aga iga komsomoliüritus peab olema ja paratamatult ongi rohkemal või vähemal määral ideoloogiline, iga üritus sisaldab ideoloogilist momenti, millede summa moodustabki ideoloogilise kasvatustöö.

Küsimus on selles, kuidas neid momente näha ning neile vajalikul määral tähelepanu osutada.

Kommunistliku partei poliitika paistab silma oma sihikindlusega ja joondumisega momendi vajadustele. Mõnikord puutume me oma igapäevases töös kokku faktidega, mis kõnelevad, et mitte kõik ei suuda alati õigesti hinnata toimuvat. Kujuneb olukord, kus kaks teineteisele vaenulikkude ideoloogiat astuvad mõnedes inimestes omavahelisse võitlusesse, inime ne on nõutu, ja kui talle ei selgitata probleemi olemust, siis võib ta sattuda kodanliku ideoloogia mõju alla.

Et kommunistlikud noored oleksid sellistel puhkudel viimasele väärilise vastulöögi andjaks, peavad nad ise olema relvastatud poliitiliste teadmistega, peavad olema kursis kogu ümbritseva eluga, tundma niivõrd sügavalt kõiki probleeme, et nad võiksid kahtlejat õigele teele juhtida, teda venna. Praktika aga on näidanud isegi vastupidist. On selge, et meie aktiivile tuleb anda eriseminarides spetsiifilisi teadmisi, aktiivi võitlusvõimet tuleb tõsta.

Selline seminaride korraldamine jääb esialgu ülikooli komsomolikomitee üheks põhiliseks ülesandeks. Seminaride edukus sõltub sellest, kas neist võetakse korralikult osa ja kas aktivistid tulevad sinna omapoolsete probleemidega, mis mome ndil erutavad paljusid üliõpilasi.

Kõrvuti ideoloogilis-poliitilise kasvatustöö alaste seminaridega hakatakse pidama seminarid ka organisatsioonilistes ja muud laadi küsimustes, sest paljudel komsomoliaktivistidel pole veel selge komsomoli töö ABC. Seminaride aeg ja teemad teatakse hiljem. Osakondade sekretäre ülesandeks jääb osavõtu kindlustamine.

Kuidas organiseerida oma tegevust aga üldse?

Kogu raskuspunkt langeb nagu

varemgi akadeemilistele gruppidele.

Grupporgid peavad kõigepealt selgusele jõudma oma inimeste suhtes, teadma, missugused on nende huvid, võimed, maailmavaade. Neid konkreetseid, ütleme psühholoogilisotsioloogilisi andmeid kasutades koostatakse tööplaan, milles tuleb osata ette näha võimalusi igatühe rakendamiseks vastavalt tema huvidele ja võimetele nii, et konkreetse ülesande või kohustuse täitmine teda kasvataks ja arendaks. Aga kui paljud grupporgid on praegu võimelised rääkima igast oma grupi töökaaslasest kui sõbrast, kelle häid ja halbu külgi hästi teatakse? Siin on veel palju tegemata. On vaja, et mitte ainult grupporgi kõiki tunneks, vaid et kõik tunneksid ja teaksid üksteist. Kuidas saab näiteks muudu anda üliõpilastele iseloomustusi kursuse koosoleku poolt nagu seda hakatakse tegema lähemas tulevikus.

Selleks tuleb otsustavalt muuta komsomolikoosolekute senist praktikat, mis tihti peale oli sulasele formalism ja käratsemine. Arutada tuleb aktuaalseid küsimusi, igapäevase elu-oluga seotud probleeme, õppetöödisipliini rikkumise üksikjuhte jne. Miks tuleb kõiki probleeme, kasvuraskusi arutada just komsomolikoosolekul, mitte aga niisama mölgutada pessimistlikke mõtteid nende arutamise kasulikkuse üle?

Aga sellepärast, et komsomol saab endale üha rohkem ja rohkem õigusi, mis võimaldavad temal kui organisatsioonil paljud pakilised probleemid iseseisvalt lahendada.

Kõik peavad mõistma, et olla kommunistlik noor ei tähenda mitte ainult tasuda liikmemakse ja istuda koosolekutel, mis on ainult asja väline külg, vaid tähendab väga paljude kommunistlike noorte enda elusse puutuvate küsimuste praktikal lahendamist. Olgu siinkohal toodud kõige värskem uudis. Rektoraadi nõusolekul hakkab komsomolikomitee õppe-teadusliku töö sektor otsustama osakondade ettekan-deid hästi edasijõudvate ning teadusliku tööga tegelevate üliõpilaste vabastamise kohta loengutel käimise kohustustest ning saadab oma arvamused dekanaatidesse.

Jooksvaid küsimusi tuleb lahendada operatiivselt. Sageli aga arutab kogu komsomoligrupp, millal tulla kokku ühe või teise asja arutamiseks. Selleks kulunud ajaga oleks võinud küsimum juba lahendada. Lõppude lõpuks pole tähtis see, kas valiti protokollija või mitte, vaid see, et küsimus lahendati kiiresti. Iga õpperühm peab tõsiselt kaaluma kommunistlikku liikumisse lülitumise küsimust. Selles abistavad teda parteiorganisatsioon ja ametiühing.

Kokkuvõtteks: me peame jõudma selgusele, kes oleme meie ise ja kes on meie kaaslased, me peame printsiipsaalselt ja kiiresti lahendama oma probleeme, me peame senisest rohkem kasutama oma õigusi ja senisest kohusetundlikumalt suhtuma oma kohustustesse.

P. JARVE

ELKNÜ TRÜ komitees

Nejapäeval, 22. nov. toimus ELKNÜ TRÜ komitee laiendatud pleenum. Pleenumi tööst võtsid osa ELKNÜ KK sekretärid sm-d J. Lüllemets ja H. Puusild ning ULKNU KK kõrgemate koolide osakonna juhataja asetäitja sm. V. Orjol. Pleenum, kuulunud ära sm. J. Lüllemetsa informatsiooni, valis ELKNÜ TRÜ komitee sekretäriks sm. K. Adamsoni ja sekretäri asetäitjaks sm. P. Järve, valides nad ka ELKNÜ TRÜ komitee liikmeteks. Ettekandega «Tõsisest puudusest ideelis-poliitilises kasvatustöös TRÜ komsomoliorganisatsioonis ja selle parandamise abinõudest» esines ELKNÜ KK I sekretär sm. J. Lüllemets. Sõnavõtjad (sm-d Krikk, Kolde, Titma, Orjol, Jaanson, Tikk, Palm, Lukk, Mikkelsaar, Pärnamägi, Sivenkov, Napa, Lepiku, Polissinski) analüüsisid omakorda ideelis-poliitilise töö olukorda ülikoolis ning tegid ettepanekuid selles töös esinevate vigade parandamiseks. Pleenum võttis vastu üksikasjalise otsuse ja saatis tervitustelegrammi NLKP Keskkomitee pleenumile.

Kolleegide külaskäik

Möödunud nädala lõpul viibisid Tartus Läti NSV Koolide Teadusliku Uurimise Instituudi direktor, VNFSV Pedagoogikateaduste Akadeemia korrespondent liige R. Mikelson, tema asetäitja teadusliku töö alal V. Usin ja Läti Riikliku Ülikooli pedagoogika ja psühholoogia kateedri juhataja dots. J. Anspak.

Reedel, 23. nov. k.a. kaitses sm. V. Usin TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna Õpetatud Nõukogu ees oma väitekirja teemal «Võitlus kooli demokraatiseerimise ja sotsialistliku ümberkorraldamise eest Lätis 1917—1919. a.» Õpetatud Nõukogu otsustas sisuka töö eest dissertandile omistada pedagoogikakandidaadi teadusliku kraadi.

Laupäeval, 24. nov. toimus TRÜ pedagoogikakateedri lahtine koosolek, kus sm. Mikelson esines ettekandega kasvatusteadusliku uurimistöö olukorrast ja põhisuundadest Lätis. J. Anspak kõneles samal koosolekul teaduslikust uurimistööst ja õpetajate ettevalmistamisest Läti Riiklikus Ülikoolis.

J. ORN

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOI PARTEIORGANISATSIOONI, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI- OHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

REDEEL, 30. NOVEMBRIIL 1962

Nr. 31 (536) XV aas.akäik

Uue inimese kujunemine ei toimu iseveoolu teel, vaid ägedas võitluses kõige iganenu vastu, vanade vaadete ja tõekspidamiste, meie vaenuliku ideoloogia igasuguse mõju vastu. See on aksioom. Kommunismi ülesehitamise kaasaegne etapp on tõstnud (ja tõstab veelgi) esile väga palju uusi kasvatustöö vorme. Neid on palju, kuid kõiki neid ühendab eesmärk kasvata meie inimesi, esmajoones aga noorsugu, kommunistliku töössesuhetumise vaimus.

Tähtis suund kasvatustöös

Kommunistlik suhtumine töösse on mahukas mõiste. Selge on aga, et kõigepealt tähendab see tööd südametunnistuse järgi, silmas pidades oma vastutust ühiskonna ees, andes tööle kõik oma võimed, oskused ja jõu. Ajastut tähistav kommunistliku töö liikumine on saavutanud meie maal sellise hoo ja ulatuse (enam kui 21 miljonit osavõtjat!) just seepärast, et ta väljendab töötajate püüdu elada ja töötada uut moodi, kommunistlikult. Ei ole kõrvale jäänud uuest liikumisest ka TRÜ kollektiiv. Teatavasti olid kehakultuuriosakonna tänavuse IV kursuse üliõpilased meie perest esimesed, kes asusid taotlema kommunistliku töö õppegrupi nimetust. See oli oktoobris 1961. a. Peagi järgnes kehakultuurlaste eeskujule inglise filoloogide tänavune II kursus.

Möödunud aasta umbkaudu aasta kommunistliku liikumise algusest ülikoolis. On, millest kokkuvõtteid ja järeldusi teha. Põhilised neist ka tehti hiljuti toimunud TRÜ parteikomitee laiendatud istungil, kus seda küsimust arutati. Parteikomitee liikmete üksmeelne arvamus oli, et need meie üliõpilaskollektiivi majakad on juba etendanud märkimisväärset osa õppe-kasvatustöö parandamisel ülikoolis.

Möödunud aasta jooksul on kehakultuuriosakonna IV kursusel ja inglise filoloogia II kursusel saavutatud häid tulemusi poliitilises kasvatustöös, üliõpilaste osavõtt ühiskondlikust tööst, kommunistliku moraaliga eluviisi kasvatamises. Kas asjaolu, et nüüd nendes õpperühmades kõik üliõpilased kuuluvad komsomoli ridadesse, ei räägi ise enda eest? Nende kursuste kõik üliõpilased teevad ühiskondlikku tööd ja on silmapaistvalt töotanud komsomoli lõõkehitudel. Kõik kõnesolevate rühmade üliõpilased on edukalt toime tulnud oma ülesannetega õppe- ja teaduslikus töös. On vist selge, et pole lihtne saavutada selline üksmeelne «kõik», et see on nende kollektiivide suureks võiduks.

Parteikomitee istungil asetlejdunud arutelu tõi esile peamise aspekti kõne all olevast küsimusest — kuidas edasi arendada võistlust kommunistliku töö õpperühma nimetuse

taotlemiseks Tartu Riiklikus Ülikoolis.

Suurt osa uue liikumise edasises arenemises etendavad ülikoolis kahtlemata ainuüksi kahe võistleva õpperühma poolt omandatud positiivsed kogemused. Keegi ei püüa neid kahte pioneeri kujutada ilmeksimatutena. Puudujääke esineb ka siin. Ja ometi on nende edusammud suuremad. See paneb mõtlema, see veenab. Need meie hulgast, kes on lähemalt seotud IV kursuse kehakultuurlastega või siis II kursuse ingli-

Kommunismi uutele võitudele

NLKP ajalooline kongress kavandas meie maal kommunismi laialtulatliku ehitamise programmi. Üheks peamiseks ülesandeks on seejuures kommunismi materiaalse tehnilise baasi loomine ja arendamine. Sellest lähtus NLKP Keskkomitee järjekordne pleenum, kavandades uusi abinõusid NSVL majanduse arendamiseks ja rahvamajanduse parteilise juhtimise parandamiseks.

NLKP Keskkomitee novembripleenum, arutanud N. S. Hruštšovi aruannet nimetatud küsimuses, võttis vastu üksikasjalise otsuse. Seda iseloomustab leninlik printsiipsaalsus meie rahvamajanduse saavutuste ja arenguperspektiivide hindamisel. Partei Keskkomitee novembripleenumi otsus parteiorganite loomisest tootmisprintsiibi alusel annab võimaluse teostada rahvamajanduse parteilist juhtimist konkreetselt, koondades tähelepanu esmajoones tootmisküsimustele.

Pleenumil kavandatud abinõud rahvamajanduse planeerimise parandamiseks, tehnilise progressi kiirendamiseks põllumajanduse alal, samuti ühtse partei-nõukogude kontrolli loomise kohta on leidnud palavat heakskiitu kogu nõukogude rahva poolt, sest need kiirendavad meie maa edasilükkumist kommunismile.

Ülikooli ühiskondlikud organisatsioonid on juba asunud partei Keskkomitee novembripleenumi otsuste laialdasele selgitamisele.

TRÜ õppejõud, üliõpilased ja teenistujad tervitavad NLKP Keskkomitee novembripleenumi tähtsaid otsuseid, väljendavad valmisolekut anda oma panus nende elluviimiseks.

F. Kinkar, NLKP ajaloo kateedri õppejõud.

KIRJANIKE MAJAS

Esmaspäeval oli Tartu Kirjanike Majas rahvarohke. Koosoleku teema oli tõmbav: Paul-Erik Rummo ja Mats Traadi esikogude arutelu. Oma mõtetest Mats Traadi luulekoguhul kõneles Ly Seppel. Paul-Eerik Rummo luuletajapaleet analüüsis Ain Kaalep.

Koosoleku lõpul rääkis P.-E. Rummo kuulajate palvel oma käsil olevatest töödest ja luges ette ühe oma viimastest luuletustest.

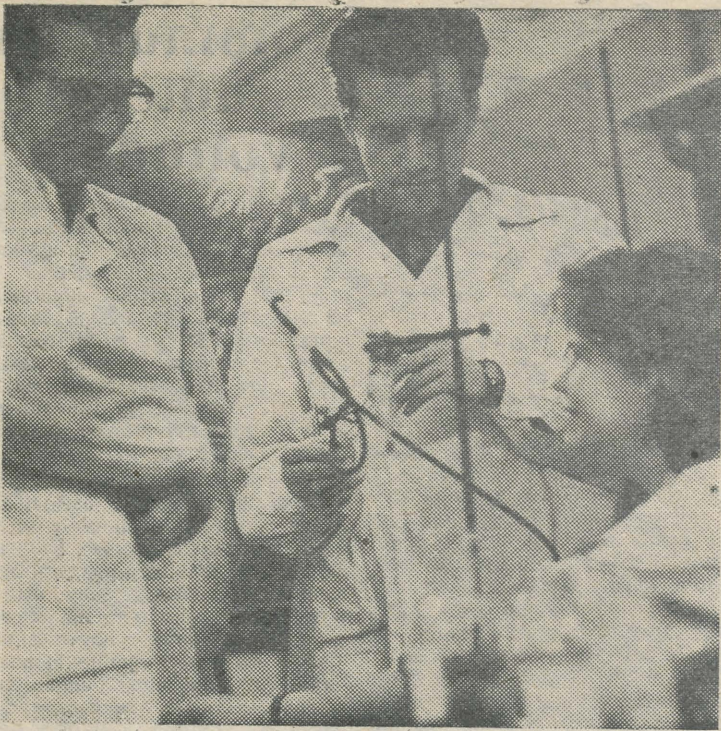
Meie ajalehe järgmises numbris ilmutab noorte autorite väljaande retsensioon.

M. Viiding

Arstiteaduskonna üliõpilased käisid Vilniuses Balti vabariikide ja Valgevene NSV kõrgemate meditsiiniliste õppeasutuste üliõpilaste teaduslikul konverentsil. Kuulati huvitavaid ettekandeid, arutleti neid, vaieldi. Järgmine taoline konverents toimub järgmisel õppeaastal Tartus. Pildidel: Üliõpilased omavahelises jutuaJamises ja tutvumas konverentsil väljapandud näitusega.

Arstiteaduskonna IV kursuse üliõpilased praktikumil.

Keskkooli lõpetanul on kasulik töötada

— Mida teile, palun?
— Liiter piima ja pool kilo võid.
Nii me töötame alates sellest sügisest iga päev. Esimestel päevadel oli küll võõras, kaupu oli palju, nende asukohad ei jäänud kohe meelde, ümbrus oli harjumatu. Nüüd liigume leti taga vabalt ja kiiresti, tahame ostjaid teenindada niisama osavalt kui vilunud müüja meie kõrval. Kauplustes õpetatakse meid hästi. Tööd võib käia. Ainult üks soov on: kvalifikatsioonieksami tahaksime varem ära anda. Teadmised ja oskused erialaeksami suudab kaupluses omandada lühema ajaga kui neli kuud.

Kas I kursusega ühel arvamusel on ka Majandusteaduskonna II kursuse tudengid, kellel eriala käes ja tööaeg seljataga?

Töö esimesel kursusel pole sugugi üleliigne. Töötasime eelmisel aastal kauplustes ja toitlustustevõtetes. Pärast ülikooli lõpetamist töötame samas liinis. Töökäimisega oleme rahul. Meil on üles kerkinud kaks a ga:

1) üldine tööaeg võiks lühem olla, siis ei tuleks II kursusel teha kahte kursusetööd ja õppimiskoormus oleks väiksem;

2) miks ei tööta TRU-s kõik otse keskkoolist tulnud üliõpilased, Arstiteaduskond välja arvatud, sest neil algab praktika juba I kursusel? Ega Majandusteaduskonda astujad keskkoolis vähem tööd ei tee, kui Bioloogia-Geografiateaduskonda astujad. Selline on tulevaste kaubandusala spetsialistide arvamus.

Rahandusosakonna II kursuse üliõpilased vaidlevad neile oma kogemuste põhjal mõningates küsimustes vastu. Tööaega lühendada pole mõtet. Tööd on vaja kõigile, kes keskkoolipingist tulevad. Töökäimine aitab elust ettekujutust saada. Kuu aega suvel keskkoolipäevil töötada ei õpeta veel tööd tundma. Räägime nende nimel, kes

koos küpsustunnistusega eriala diplomit ei saanud. Praegused lõpetajad on meist paremas olukorras.

Töökohtades me tundsiime, et meie tööd on vaja. Me ei poolda töökäimist üksnes sellepärast, et 14-st inimesest 5 töötab oma tulevase eriala ettevõtetes — kauplustes ja raamatupidamises. Ka need 5 tütarlast, kes töötasid Tartu Kammivabrikus, ja 4 noormeest, kes omandasid eriala ülikooli kapitaalühituse osakonnas, on töökäimise poolt. Hea oleks, kui ülikooli tuleks rohkem staažiga inimesi. Kasulik oleks kaks vajalikku aastat töötada tulevasele erialale lähedasel alal. (Mitte nii, et staaž omandatakse keskküttes ja õppima tullakse Arstiteaduskonda). See aitaks luua selgema ettekujutuse valitud elukutsest ja hoiaks ära mõnegi eksituse õige eriala otsinguil.

Grupp I ja II kursuse Majandusteaduskonna üliõpilasi

Bioloogide juures

«Ma tahaksin teie kursusest kirjutada.»

«Meist? Milleks? Meil pole midagi erilist! Võtke mõni teine.»

Tagasihoidlikust peavad mõned vooruseks, kuid meie, žurnalistid mitte. Kui ma III kursuse bioloogidega ühise jutusoone olin leidnud, veendusid nad ka ise, et kirjutada võib paljust. Kas see on musterkursus? Ei, päris tavalline. Kuid vesteldes olj tunda, et nad on oma eriala tõsised austajad. Ainuüksi sellepärast tuleb neist lugu pidada.

Aga kes siis on kursuse kõige tublimad ja teotahelisemad? Kellest kirjutada? Grupporgil on igaühe kohta midagi head, öelda, sest peaaegu kogu kursuse on millegi tõsisega seotud. Kasvõi näiteks Ene Sakk, eriprogrammiga geobotanik. Uuri ja vaimuga tüdruk, väga töökas ja järjekindel — nii iseloomustavad teda kaaslased. Oma töömahuka eriala kõrval taotleb Ene veel lisaspetsiaalsust kunstikabinettis. Vabal ajal vastab ta oma esperanto kirjasõpradele, uurib esperantokeelseid ajakirju. Palju hoolt ja viisakat ümberkäimist nõuab Ene margikogu. Ka fotoasjanduses tunneb ta end kodus. Nii mitmekülgsete ja tõsiste harrastustega inime

ne väärivad hindamist.

Akadeemiliste teadmistega meheks oma erialal peetakse Ermer Meriveed. Kursusekaaslased arvavad, et ta on üks vabariigi asjatundlikumaid noori entomoloogide. Ohtuti vajataks tema abi ja teadmisi Zooloogia ja Botaanika Instituudis, kus Ermer käib putukaid määramas.

Erilise imetluse ja austusega räägivad kaaslased Tiitu Hansenist. Tiitu on tüdruk, kes pigistab endast välja maksimaalse. Ta jõuab igale poole — keelte-kooli ja treeningutundi, teatrisse ja looduskaitseringi. Mitmel rindel tegutsesjad kipuvad tavaliselt pealiskaudselt jääma. Kuid Tiitu on selgest peahet vaba. «Intelligentne tüdruk», ütleb grupporg Malle Ratas.

Aga kogu kursuse kordaminekud? On neidki. Kasvõi kompleks-ekspeditsioon. Tõuksi saarele Matsalu looduskaitse alal, mis täielikult organiseeriti üliõpilaste endi poolt. Kõik kohapealsed uurimused teostati omal käel, ilma juhendava õpetajata. Tõsiselt tööd teevad III kursuse bioloogid ka oma kateedrite juures asuvas UTU ringides. Kõrs kõrre haaval kogutakse aegsasti materjali diplomitöö jaoks, vaetakse suviste vaatluste tulemusi.

Kus küll neid vaatlusi ei tehtud — Karagandas ja Käärikul, Lätis ja Väinamere laidudel. Ikka keset loodust, keset elu, talmede ja lindude keskel.

Kursuse uurijameelsust kinnitab fakt, et kahekümne kahest üliõpilasest on üheksal eriprogramm. Huvi ja võimeid individuaalprogrammi alusel töötamiseks oleks jätkunud veel neljal, kuid ka koolid vajavad oma erialasse kiindunud aineõpetajaid.

See, et iga teine kursusel on fotograaf, ei üllata bioloogide endid sugugi. Fotograafiaga tegelemine on nende juures niisama loomulik kui mikroskoobi käsitlemine.

Ehk on III kursuse bioloogidele ka midagi ette heita? On. Võlgnevused — Karaganda ekspeditsioonile sõideti enne eksamissiooni lõppu. Mitu ekspeditsioonist osavõtjat teeb veel praegu «kevadet» tagant järele. Süüdi pole siin aga laiskus, vaid liigne agarus, soov jõuda igale poole, olla igal pool. Eks ole bioloogid igapäevase üliõpilaselu esindajad, kes igatsevad uusi kordaminekuid takerduvad küll vahel, kuid lähevad jälle edasi, sest nad tahavad loovalt pead murda. Nad on läbematud nagu noored ikka.

E. OJAND

Dekanaat ja kaugõppijad

Tundub, et suhtumises kaugõppe tööse on meil veel nii mõnigi küsimus lõpuni mõtlemata. Koosolekuid ja arutlusi, kus kõnepuhustid räägitakse kaugõppe osatähtsuse kasvust ja võrdses nõudlikkusest statsionaarsete ja kaugõppijate suhtes, oleme me kõik viimasel ajal kaasa elanud. Oleme hääletanud heade oisuste poolt ja püüdnud ka ise üht-teist mittestatsionaarsete õppijate heaks teha. Kellelegi pole aga teadmata ja kuulmata need väited, mis kõnelevad hoopis teistsugusest praktikast. Võrdne diplom, mis väljantakse lõpetajale nii statsionaarset kui ka kaugõppeosakonnas, on mõnigi kord üsna vähe usaldusväärne tõend ka võrdses tasemes.

Argu saadagu valedi aru. Ei usu, et praktilise töö seisukohalt vahe siin eriti suur olekski — kui statsionaarsel lõpetajal on kindel edumaa faktide tundmises ja teadusliku uurimistöö meetoodikas, siis nendesamade programmidele minimeetadmiste kasutamise oskus on praktikutele võraltul parem. Nii mõnigi mittestatsionaarse osakonna lõpetanu töötab näiteks õpetajana märksa kindlakäelisemalt ja paremate tulemustega kui «akadeemilise» ilmaga lõpetanu statsionaarsest osakonnast. Vahe, mis praegu aga valitseb kaugõppeosakonna enese sees, väärivad analüüsimist.

Küsimus on selles, et kaugõppijate seas on äärmiselt ebaühtlase tasemega inimesi. Mõnigi neist annab statsionaarsete «tippudega» end vähimagi kahjata võrrelda. Ei saa lahti tunda, et need statsionaarsed üliõpilased, kes kaugelki ei oska oma aega ratsionaalselt kasutada ja üksnes hädaldavad oma

kohutavast ülekoormusest, ei suudaks enamikus üle semestri-paari kaugõppes kursusega sammu pidada. Nad annaksid lisa vaid sellele kaugõppijate kontingendile (ja paraku mitte väikesele), mis loheiseb vaevaltiselt üle kivide ja kändude 3- kuni 4-aastase lisaaajaga.

Praegu ongi peamine ülesanne leida maksimaalselt võimalusi kaugõppe taseme ühtlustamiseks paremate järgi, selle tagamiseks, et enamik üliõpilasi suudaks igasuguse hinnaalandusega ometi tähtselt ülikooli lõpetada. Praegu kõigub selliste lõpetajate arv mitmel pool meie ülikoolis madalamal 30%-st.

Selleks, et mingi tajutav murrang kaugõppetöö korralduses peatselt aset leiaks, tuleb otsustavalt läbi valgustada juba nende instantside tööpraktika, kes vahetult juhtivad mittestatsionaarsete üliõpilaste ettevalmistust. Siit saab alguse nõudlikkus kateedrite ja iga üksiku õppejõu vastu, kes tegeleb kaugõppega, siin ka ühtlustatakse olemasolevad meetoodilised ja organisatsioonilised kogemused.

Hästi on kaugõppega seotud probleeme asunud lahendama Aja-loo-Keeleteaduskonnas, kus kaugõppe-prodekaani sm. A. Metsa initsiatiivil tehti ulatuslik analüüs kaugõppe diplomandide töötingimuste kohta, samuti ka õpiti tundma ühe rajooni — Põltsamaa — kaugõppijate edasijõudmist ning publitseeriti vastav materjal sealses ajalehes. Muidugi ei pääsenud siinjuures mööda ka neist kohapealsetest administraatoritest, kes sõrmegi polnud liigutanud mittestatsionaarsete üliõpilastele normaalsete töötingimuste tagamiseks.

kandidaatidega põhjalikult tutvunud ning õppe- ja teadushimuliste seas on ülikooli pugenud või kogemata sisse lipsanud noormees või neiu, kes tuli ülikooli huvitavat elu ja seiklusi otsima, mitte aga õppima, s. t. tõsiselt töötama.

Siit järeldus: vestlused kandidaatidega tõsisemaks, põhjalikumaks! Sama kõne eksami suhtes. Ja nii mõnigi seiklushimuline jääb ukse taha. Jäägu! Ülikool olgu õppe- ja teadushimuliste jaoks!

Aga kas neil viimastel on õppe- ja teadushimu kõrval küllaladest kohustus- ja vastutustunnet, millele pole mõeldav elu kollektiivis? Ole-tame, et on. On mõningal määral.

On aabitsatõde, et inimest kasvatatakse hästi ja õigesti organiseeritud kollektiiv. Seepärast peaks kasvatustöö ülikoolis algama esimesest kollektiivist, kuhu üliõpilane kuulub, s. o. õpperühmast, kursusest.

Ka on aabitsatõde, et kasvatamine toimub raskuste ületamises, võitluses. Kasvab see, kes on asetanud end raskuste ette (või on asetanud raskuste ette) ja nad ületab.

Andestatagu mulle aabitsatõdede kordamise pärast, aga nad olid vajalikud, et esitada «kuri» mõte: ülikoolis ei ole õpperühmade tööd organiseerimisega kõik korras.

Vahetagem mõtteid selle üle! Olen seisukohal, et õpperühm suudab esineda kasvatajana siis, kui temal kui organisatsioonilisel üksusel on olemas kindel juhtiv organ rühma kolmiku näol, kes kehtestab kollektiivse juhtimise printsiipi.

Rühma kolmiku eesotsas peaks olema rühma parim, ausam, autoriteetsem üliõpilane, kes vastutab nii kogu rühma õppimise kui käitumise eest. Päril loomulik on, et see on dekaani poolt määratud sellele vastutustõdele tööpostile (võib ka olla valitav, kuid igal juhul mitte juhuslikult sellele tööle sattunud, põhimõttel «keegi seda peab ju tegema»). Kolmiku teine liige — rühma komsomoligrupi organisator (lähemas tulevikus võib-olla parteigrupi organisator) vastutab rühmas toimuva ideoloogilis-poliitilise kasvatus- ja rühma poliitilise hoiaku eest. Ja ametiühingu organisator (kes rühmas seni ainult liikmemaksude kogujaks on) vastu-

tab rühma õppe- ja kultuurialase töö hea organiseerimise eest.

Rühma kolmik, eriti nüüd, mil ülikooli astub hulgaltist tööstaažiga noori inimesi, ei vaja hooldajaid, kes üliõpilaste eest mõtleavad, kõik valmis organiseerivad ja kelle olemasolu kahandab nullini üliõpilaskollektiivi vastutustunnet. Kui üliõpilaste kohusetundega ei kaasne vastutustunne, siis pole kasvatus-töö tulemusi.

Üliõpilaste asetamine laste seisundisse, kellelt iseseisvust nõuda ei saa, viib üliõpilased ka lastepärasele käitumisele, kes ei julge, ei tohi midagi teha, sest «nad pole ju suutlised seda tegema». Iseseisvust, tegude julgust, algatusvõimet, mehisust ja südidust kasvatame üliõpilastes neid kogu kollektiivi huvides iseseisvalt ja julgelt mõtlemata, otsima ja tegutsema pannes.

Mõni aasta tagasi ol ülikooli ajalehes jutt sellest, et ülikooli komsomolikomitee teadmisel ja algatusel organiseeriti mõnedes rühmades tööd kasvatajate-hooldajateta. Oleks huvitav teada, millistele tulemusi andis selline organiseerimine.

Meenutades oma üliõpilaasastaid (sellest on möödunud mitu aastakümnet) mõtlen tänutundega sellele elu organiseerimisele, kus meid endid usaldati oma elu juhendamata, kus meilt nõuti täit vastutust oma töö eest ja kus me õppisime endilt nõudma ja ühiselt õpetasime kollektiivi ees vastutust tundma ja kandma.

J. FELDBACH

Igal suvel laekub ülikooli rektori nimele tuhandeid avaldusi, milles noored õpihimulised paluvad end vastu võtta kõrgema kooli õpilasteks. Avaldusele lisatakse dokument, küpsustunnistus, millega õpetajad, kes noormees või neidu on enam kui kümme aastat õpetanud ja kasvatanud, kinnitavad, et küpsustunnistuse ettenäitaja on teaduste alused keskkoolis omandanud, et ta on olnud vajalikul määral korralik, hoolas, distsiplineeritud jne. Ja teda võib elus rakendada tootval tööil või kui tal on soovi edasi õppida, siis teda võib vastu võtta

2 Tartu Riiklik ülikool

Kasvatagem vastutustunnet! (Kurje mõttemõlgutusi head soovides)

kõrgemasse kooli teadusi tudeerima. Palun vabandust, eksisin. Küpsustunnistusel ei ole lauset, et tunnistuse ettenäitajat võib vastu võtta kõrgemasse kooli: meie keskkoolid ei võta endale vastutust selle eest, et nad valmistavad kõrgemasse kooli sisseastumiseks küllaldaselt «küpseid noori» (Aga sellist vastutust nad võiksid kanda!). Ja seepärast kõrgemad koolid on sunnitud noormeesi ja neidude teadmisi kontrollima kõrgemate õppeasutuste sisseastumiseksamitel.

Suvisel vastuvõtuseksioonil (vestlustel ja eksamitel) pole üliõpilas-

Aga seda tuleb edasi kasvatada, suurendada, kindlustada.

Esimesest kursusest alates tuleb kasvatada kohustus- ja vastutustunnet. Õppida — see tähendab omada kohustusi, kanda vastutust, vabatahtlikult olla kohustatud, teadlikult kanda vastutust enese ja kogu kollektiivi ees, kuhu sa kuulud, kogu ülikooli ees, ühiskonna ees.

Kui ülikool (kõigi oma organisatsioonidega) on suutnud noores inimeses kasvatada kohustus- ja vastutustunnet, siis on ta suurema osa kasvatus-tööst edukalt teinud.

Rahvaloomingu jälgedel

Kaks nädalat Valgjärve ümbruses

Seekord liigume Valgjärve kaldail, sest tänavu on Valga rajooni uurimine siiaaani jõudnud. Oleme kaunis Koorkülas. Meid on kolm — kaks teise kursuse filoloogi — Lea Osjameis ja Riina Preisman, ning V kursuse allkirjutanu. Tartust saime suure hulga juhtnööre kaasa, ning kui olime ilma suuremate viperusteta kohale jõudnud, püüdsime ka nende järgi tegutsema hakata. Raske oli. Alates momendist, millal asusime koolimajja ja riputasime oma märjad riided üle toa veetud nööri, kuni lahkumise hetkeni lausa valas vihma nagu oavarrest ja kuivi tunde võis sõrmedel üles lugeda, päikesest rääkimata. Meil ei olnud mahti ilmast hoolida, sest tööülesanne ei andnud aega ja külas oli mitu inimest, kes töötasid suurt «saaki». Tõttasime laulujahile, ja me ei pettunud. Vanu ringmängulaule laulsid meile kolm öde Lehtse talust. Temperamentselt esitas oma naljandeid Liisa Tiirak ning mitu külanaisat ajasid oma nõidustikkidega meile lausa hirmu peale, sest pidid ju nad seda kõike «õkva esi oma silmaga nännu» olema. Vana Jaan Tiiveli naljandid kirikuõpetajaist ning mõisnikest panid tähelepanelikud kuulajad lausa südamest naerma. Eriti head mälestused jäid meil 72-aastasest Oskar Sotterist, kes meid kõigiti aitas objektide leidmisel ning kes ise osutus heaks vanavaraallikaks. Meie ülesannete hulgas oli ka leida andmeid kooliõpetaja Karl Ruudi kohta ning

Eesti rahva suulist traditsiooni on kirjas fikseeritud kaugelt rohkem kui 150 aasta jooksul, ja täiesti ootuspärane on küsimus, kas leidub veel, mida nende aastakümnete jooksul pole üles kirjutatud ja kas üldse tasub kogumistööga veel tegelda.

Jaatava vastuse mõistmiseks aitab ehk, kui peame silmas järgmist. Kõigepealt ärgem unustagem rahvaloomingu pidevalt muutlikku iseloomu. Igal samul võib siin konstateerida pidevat tekkimist, kadumist ja varieerumist. On liike, mis on kadunud sootuks või neist on järele üksnes udune mälestus (näit. vana regivärss, paljud muistendid jm.). Teiseks arvestagem, et ükski laul või jutt, vanasõna või mõistatus, või ka kombetarkus ei kao järsku, vaid pikkamisi. Faasilisust võime pidada rahvaluule ajaloos seaduspäraseks. Kui mingi konkreetne laul, jutt vm. on aktiivsel kasutamisel, kõneleme esimesest faasist, mäluvaraks taandununa peame teda teises faasis olevaks. Ja kui seda ei leidu enam rahvasuus, vaid selle kunagist olemasolu kinnitavad kirjalikud dokumendid või trükised, kõneleme unustamise ehk kolmandast faasist. Rahvaluulel on ka omad topograafilised erijooned — ühes maakohas võib sama nähtus olla esimeses, mujal teises või kolmandas faasis. Dünaamika väljaselgitamiseks on vaja seda pidevalt silmas pidada ja ka kalged üles märkida koos nende juurde kuuluvate andmetega. Teadusele on seda väga vaja. Kolmandaks kergitavad uuritavad teemad ise üles vajaduse koguda otse rahvaluule või -jutte endid nende areaalide või mõne sisulise erijoonde selgitamiseks või otsida täiendusi puudulikult kogutud andmestikule. Kui vähe on siiani tähelepanu pööratud funktsionaalsusele, laulikute või jutustajate elulugudele või ikonograafia.

O. Sotterilt, tema endiselt õpilaselt, saime neid rikkalikult.

Meie vestluskaaslased olid enamikus vanemad inimesed ning seda üllatavam ja rõõmustavam oli nende ergas huvi sündmuste ja elu vastu mitte ainult oma külas, vaid ka kogu laias maailmas. Raadio ja ajalehtede kaudu on nad kõigega kursis ning kohtumistest «objektidega» jäid meile südamlukud mälestused.

T. KAEVANDO.

OBJEKTIDE OTSINGUIL

See oli ühel talvisel juulikuupäeval, kui Tartu jaama perroonile kogunes kolm inimest. Varustus: pliiatsid, vihmarvari, laul, vihikud, naljad, seljakott, fotoaparaat, kõik, mis kuulub ühe korralikult ettevalmistatud ekspeditsiooni juurde.

Vagunis leidis äkki üks meist, et äsja ostetud pileet on kadunud. Ühisel jõul leiti see jaa-mahoone eest pingi all. Tudengid olid tõesti püsimatu rahvas.

Vagunist vilksatasid mööda Kärkna, Tabivere, Kaarepere... Igaüks püüdis kujutleda tulevast kaht nädalat. Alles «roheline» sel alal, paisutasime fantaasias oma suurt edu: meid võetakse kahel käel vastu, eideid ja taadid otse külvavad meid üle laulude ja jututudega.

Nõmmküla, Tapa, Lehtse...

Viimastest stardime objektide jahile — rahvaluulet koguma. Külanoogudest ja kolhoosikeskustest saime andmeid tuntumate laulikute ja jutumeistrite kohta. Ettevalmistused tehtud, alustame teekonda, reisikepp käes, mööduvad kiiresti orud ja mäed. Edasiliikumiseks ja üleskirjutamiseks kasuta-

sime vanu ja ikka püsivaid vahendeid — jalgu, pliiatsit ja paberit.

Esimese päeva saak tundus hea. Materjali laekus igas peres, fotoaparaat klõpsus, tuju oli hea.

Alati ei läinud kõik kaugeltki hästi. Ilmataatki proovis meie kannatust terve nädal. Tuju see veel nii hõlpsasti alla ei viinud, abi selleks ammutasime lauludest ja naljadest. Inimesi oli igasuguseid: jutukaid, uudishimulikke, kes tundsid huvi ka selle vastu, kes meist on abielus, palju abikaasa palga saab, kui palju on lapsi jne. Oli usklike, kes püüdsid meid «ümber pöörata», oli aga ka umbusklike, kes kartlikult ütlesid: «Panete äkki vanainimest veel naeruks». Kadriinas tutvusime Liisa Sermatiga, kes nimetas end Kreutzwaldi kõige lähemaks veel elavaks sugulaseks. Tõestuseks osutas ta oma nina ja lõua kujule ning toonitas korduvalt, et tedagi kiskuvat «sinna Kreutzwaldi poole», s. t. luuletama. Kui pärisime lugusid Kalevipoja kohta, juhatas mõni vanake meid trükitud «Kalevipoja» juurde: «Ei mina tea kedagist, lugege seda trükitud raamatut, seal on ju kõik

ilusti üles pandud.»

Meie kogutud ainestikus leidub kõike: laule, jutte, kõnekäande, kombeid, mõistatusi ja naljandeid. Eriti palju saime laule, mõned neist on kaasaegsed rahvalaulud, nagu on järgmine joodikust kolhoosiesimehe sarjamiseks: Tulude raamat numbriteta, hobud ilma rakmeteta, autod ilma kummideta, juhid jäänud palkadeta.

Ei joodikust pole juhtijat ja korra järel valvajat. Kuulsime, mida tehti külakunkritel ehk karapitel. Saim teada, et eliding on haigus, mille vastu aitab tõrvatud kõie küljest 3 korda lõigatud tükkike. Ühe vanamehe käest õppisime ilmaennustamist: kui raadio ütleb, et homme on ilus ilm, siis kindlasti sajab vihma.

Kaks nädalat möödus «nigu nühiti». Ettenähtud territoorium oli selle ajaga läbi uuritud. Tagasi sõitsime juba uute ekspeditsioonil kuulnud-õpitud lauludega, näiteks: Ku-hui mina a-halles no-hoor veel o-holin, hü-hüppasin üle o-hobuse...

A. RÕOM
K. JENTSON
K. TOROP

Ed. LAUGASTE

Neljandaks on meil praegu kasutada võrratult täiuslikumad tehnilised vahendid, nii et oleme võimalised lindistama melodiasid, filmima liikumist, võtteid, objekte jne.

Vliendaks dikteerivad plaanilised ülesanded täendavate andmete hankimise vajaduse. Kui oli aktuaalne Kalevipoja või Suure Tõlluga seotud traditsiooni publitseerimine, tuli aastaid töötada selle teemaga. Praegu on meie ülesandeks teiste muistendilike jälgimine ja Haljala laulud — oleme oma töösuuna võtnud selliselt.

Rahvas ise on siin peamine allikas ja kontrollija.

Üliõpilased on rohkesti kaasa aidanud mitmesuguste materjalide kogumisel. Ja kogumistöö isegi on üks osa õppetööst.

Ekspeditsioone on kolme liiki: 1) frontaalsed — siin on ülesandeks koguda materjale kõigi liikide alal tühjendavalt; 2) monograafilised — uurimistööd on piiratud kindla teemaga ja 3) kontrolllekspeditsioonid — ülesandeks uurimistööde puhul ebaselgide või järelekatsete vajavaid väiteid kohapeal selgitada.

Ekspeditsioone võib teostada ka komplekselt, mitme distsipliini esindaja osavõtul, nii rahvaluule, etnograafia, keel, ajalugu, muusika, bioloogia jne.

Kateedri poolt 1962. a. korraldatud 5-est ekspeditsioonist töötas 4 frontaalse ülesannetega. Ekspeditsioon Haljalses oli monograafilise iseloomuga, «Vana Kandle» järgmise kõite ettevalmistamiseks. Viisikirjutaja konservatooriumist või ülikooli töötajast oli kaasas kolmel ekspeditsioonil. Siiaaani on kasutatud palju ka filmimist ja lindistamist, kahju, et kateeder oma tööks saab kasutada ainult üht portatiivset magnetofoni.

Kuidas töö kulges kohadel, sellest kõnelevad oma muljete põhjal osavõtjad ise.

OMAPÄRANE

Milline rõõm on pärast tõsist pingutust eksamisessioonil vinnata õlgadele jälle vana tuttav seljakott, istuda bussi... ja aidada! suviselt igav Tartu Päikegi pilub sel homikul üle mitme aja pilvelõhede vahelt. Sellesama 3. juuli õhtuks jõuab meie ekspeditsioonigrupp koosseisus Maimu Kala ja Martin Nils Viirand II kursusele ning värskeid diplomandid Merike Saluraid ja

tunudki ja värskete muljetega sõidame laiali.

Nüüd on sellest möödunud juba veerand aastat. Muljed on selgunud, mõni detail ununenud, mõnigi mälestus veel elavalt silme ees. Alati aga püsivad mees inimesed, lahed ja sõbralikud, nagu neid igal pool kohtasime. Ja tahtmatult tekib mõte: iga tudeng peaks kasvõi paar nädalatki just niisuguste lihtsate inimeste seas liikuma.

H. LIIN

HALJALA

allakirjutanu — Haljalses. Siin tuleb meil leida põhipeatustpaik kaheks nädalaks. Haljala tervitab meid aga üsna ebasõbralikult pahkluni ulatava poriga. Pori poriks, aga elamine kooli ühiselamus saab mugav. Varsti selgub, et mugavus ei ole liigne. Kui päev päeva kõrval ca 20 km maha marssida, on ülimõnus puhtas valges toas pehmes voodis välja sirutada.

Järgmisel päeval liitub grupiga viisikirjutaja Priit Kuusk konservatooriumist ja tõsine töö võib alata. Esimesed päevad toovad esmakordselt ekspeditsioonil viibijale küll väikese pettumuse — materjali pakutakse vähevõitu. Meie ülesandeks aga ongi üles märkida veel viimased leiud rahvaluule alalt endises Haljala kihelkonnas. Algu käime Varangul ja Metsikul, hiljem suundume rannikule. See kujuneb üheks toredamaks sündmuseks meie ekspeditsiooni argielus. Peatume Eismal väga lahkes kaluriperes, kus meid nagu vanu häid tuttavaid koheldakse. Perenaine osutus omaaegse kuulsal lauliku Mari Kaskmanni tütreks. Õnnestus temaltki veel paar laulu «välja pigistada». Omaette elamuseks oli matk Vainupeale. Tee lookleb läbi lõhnava männimetsa, mille tagant aeg-ajalt vilgub meri.

Hästi on meelde jäänud üks õhtu Haljalses. Meil avanes võimalus seestpoolt vaadata kirikut, mis on ehitatud juba XIII saj. Rakvere lossi kaitseks. Tegemist on kindluskirikuga, seintest on nähtavale tulnud laskeavad. Kõige toredam on aga väike orelikontsert, millega ekspeditsioonikaaslane Priit meid kostitab. Orel küll käigseb ja üks vile ajab hoolimatult oma joru, aga see ei suuda rikkuda üldmuljet.

Pikkade rännakute tulemusena oleme 2 nädala pärast siiski päevi-

ühhest meie

tööpäevast

Igal kevadel valdab rahvaluule eriharu üliõpilasi rahutus koos küsimusega: «Kuhu seekord?» ning hinges on ainult üks suur soov — tulleks toredad rahvaluule välipraktika päevad juba rutem.

Kahenädalase praktika jooksul si-gineb uusi tutvusi, koguneb palju muljeid, tuleb teadmisi, mis praktika jooksul kinnistuvad palju tugevamini kui ainult loenguil kuulud teoreetilised tarkused. Ja kuigi esimestel praktikapäevadel võib nii mõnigi üliagar teadusemees vanainimese ära kohutada küsimusega «Kas te rahvaluulet teate?», siis varsti tekib ka sellel teadusemehel oskus võhivõõra eide või taadi jutusoont avastada, lasta pliiatsil mööda paberil joosta ning endamisi imestada: «Kuidas nad küll nii palju mäletavad ja teavad?»

Rahvaluule kogumisega on tegeldud Tartu ülikoolis ammu, kuid praegusele kateedri juures asuval kogule panid üliõpilased aluse 1950. a. suvel. Siitpeale on kogu kasvanud lga suvega. Esmajoones on tähelepanu pööratud plaanilistele uurimistöödele, selleks lisamaterjali hankimisele. Nii on tegeldud hliumuistenditega, Haljala ja Kihnu regivärsilise rahvalauluga jne., sellest on siis sõltunud ka kogumispirkonnad. Filmilindile on püütud jäädvustada parimaid jutustajaid, rahvalaulikuid ning vanu kombeid, mänge, tantse jms., mis on tänapäeval veel kasutusel või teada. Filmimeeste, õppejõudude ja üliõpilaste teekonnad ongi seejärel küündinud Setumaale, Viru-Jaagupisse, Jõelähtmesse ning mujale.

Kuigi möödunud suvi püüdis kogujaid vihmaga hirmutada, jõuti nii Haljalast, Kadriinast, Kihnust kui ka Tartu ja Jõgeva, Põlva ning Valga rajoonist aukartustäratavalt palju materjali kirja panna. Kuidas kellegi see töö õnnestus, on detailselt kirja pandud matkapäevikute ja kogude lehekülgedele.

K. KÕIVUMAGI

Kihnu naine rahvarõivais.

A. HIRVESOO foto

Tartu Rikklik
Ülikool 3

Mis siin nüüd salata: eks ta ole vist juba aastakümneid nii, et Tallinna poeedid, muusikud ja kunstnikud (eriti nende noorem põlvkond) kipuvad aeg-ajalt Tartusse. Pistetakse luuletused põue, võetakse pildid kaenla alla või antakse flööt ja orel pagasi ning sõidetatakse oma kulu ja kirjadega ülikoolilinnas. Tuuakse seal kaasavõetu lagedale ja vaieldakse pärast seda mõne kohvipoe kaitsva tiiva all end koraks viha-seks, siis jälle rõõmsaks ja sõidetakse pärast seda värskendatult tagasi.

Uhest taolisest üritusest tahamegi siinkohal juttu teha. Kui sisuliselt on lähenev küllasõit sarnane paljude eelmistega, siis vormilt on ta nüüd hoopis soliidsemaks muutunud: nimelt lähetak seekord TR Konservatooriumi UTU viiuldaja Mati Kärmas, tšellisti Toomas Velmeti ja pianisti Arbo Valdma ametlikule kontsertreisile. Kontserdid toimuvad kolmel öhtul. Kavas on keelpilliõhtu, klaveriõhtu ja trio-õhtu.

Koos kolme noore muusikuga os-tis seekord piletid Moskva rongile veel suur seltskond heliloojaid ala-tes lugupeetud Johann Sebastian Bach'i ning Luigi Bocceriniga ning

lõpetades päris kaasaegsete meeste-ga.

Tallinlasi pisut kaadedaks — tegev fakt on see, et üks põnev teos tuleb Tartus koguni esiettekandele — see on nimelt Jaan Räätsa novembrikuus komponeeritud trio, mille te-malt noored muusikud tellisid just nimelt Tartu sõiduks. Trio on viie-osaline ja helikeelelt kaasaegne.

Suhteliselt uuest muusikast on kavas veel Ukraina helilooja Galõ-nin, kelle huvitat lineaarselt kirjutatud muusika on eesti publikule seni peaaegu tundmata.

Impressioniste esindab Debussy oma klaveriprelüüdidega, neid kuule-te Arbo Valdma soolokontserdil.

Et seda artiklist ei kirjuta mitte diplomeeritud muusikateadla-ne, siis säästetakse siinkohal lugejat traktadist klassikute ja romanti-kute loomingut eripärast.

Kutsume kõiki kontserte kuulama. Nad toimuvad ülaltoodud järjekor-ras, vastavalt 28. novembril, 2. ja 7. detsembril. Et olla veidi intrigeeriv, kutsume teid veel meenutama seda, mida ütles kunagi Shakespeare kõigi kohta, kes ei armasta muusikat! Peatse kohtumiseni!

O. SILD

Tähistati T. Lippmaa sünniaasta-päeva

Taimestikemaatika ja geobotaani-ka kateedri ruumides oli Looduse Uurijate Seltsi ja UBS-i Eesti osa-konna järjekordne koosolek, mis oli pühendatud Tartu ülikooli botaani-kaprofessori T. Lippmaa 70-nda sünniaastapäeva tähistamiseks. Prof. T. Lippmaa hukkus sõjakeerises oma elu viljakamal perioodil, kuid tema tööd ei ole kaotanud väärtust meie jaoks. Praegusaja botaanikute põlvkonnale on prof. Lippmaa elu ja teaduslik tegevus suureks ja õilsaks eeskujuks.

Mälestuskoosolekul esines vasta-va ettekandega prof. Lippmaa õpi-lane, praegune TA Zooloogia ja Botaanika instituudi botaanikasekto-ri juhataja Liivia Laasimer. Et prof. Lippmaa elu ja teadusliku tegev-u-sele on pühendatud 1961. aastal

ilmunud teos «Botaanilised Uurimu-sed I», siis tõi L. Laasimer huvita-valt ja kaasakiskusvalt esile isiklikke kokkupuuteid ja muljeid oma õpe-tajast. Prof. Lippmaa viljaka tege-vuse üheks põhjuseks oli tema suur huvi ja armastus oma eriala vastu, nõudlikkus enda suhtes ja äärmiselt täpne tööplaanitamine.

Koosoleku teaduslikus osas esi-nes TA Zooloogia ja Botaanika Instituudi töötaja Toomas Frey ette-kandega «Statistiline meetod uuritavate objektide valikus». L. Laasi-mer andis informatsiooni taimsete varude alal toimunud nõupidami-sest Leedus.

E. LELLEP

Võõrkeelte ringis

Kolmapäeval oli võõrkeelte ringi järjekordne töökoosolek. Inglise filoloogide IV kursuse üliõpilase U. Järvasalu ettekande teemaks oli «Briti kohanimedest ja nende päritolust».

Ringi esimees J. Rähesoo tutvus-tas koosolijaid ringi edaspidiste plaanidega.

Estraad* Estraad* Estraad

On lihtsalt häbi, et ülikooli klubis — rääkimata kursuseõhtutest või muudest üliõpilaskoosviibimistest — pole me kuulnud-näinud head estradietendust, kus nii või teisti oleks peategelaseks üliõpi-lane ise oma murede ja rõõmude, puuduste ning vajakajäämistega. Sellele talumatule ning häbiväärsele olukorrale otsustasid TRO klubi ja ajaleht «Tartu Riiklik Ülikool» teha järsu ning otsustava lõpu sel kombel, et kuulutatav käesolevaga välja

ESTRAADISTSENAARIUMIDE VÕISTLUSE

ning kutsuvad kõiki TRO kollektiivi liikmeid (üliõpilasi, õppejõude, teenistujaid) ning asjahuvilisi ka väljastpoolt ülikooli võistlustest osa võtma. Ka kollektiivsed tööd on teretulnud. Vajatakse täismõõdulisi estradistsenaariume (lavalise esituse kest-vusega vähemalt üks tund), mis kajastavad tänapäeva, on aktuaalsed ning käsitlevad estradiliku vaimukusega eelkõige üliõpilaselu ning ülikooli probleeme, on oma olemuselt võitlevad ning optimistlikud. Silmas tuleks pida veel seda, et etendus oleks arusaadav publikule ka väljaspool ülikooli. Saatemuusika ning stsenaariumides esinevate laulude, tantsude ja kuplete noodid ja tantsude kirjeldused ei ole nõutavad, peamine on just sõnaline osa. Siiski soovime, et stsenaariumis oleks ära tähendatud puuduvate laulude, tantsude ja kuplete iseloom.

Oleme kindlad, et võistlusele tuleb väga palju stsenaariume. Valiku neist teeb žürii, kelle koosseisu teatame hiljem. Žürii määrab ka koim auhinda (suuruses 70, 50 ja 30 rubl.), mida võidakse žürii äranägemisel ka ümber jagada. Peale selle ostab TRO klubi autorihonorari alusel ära kõik mängimiskõlblikud stsenaariumid ja jätab endale ka õiguse (muidugi kooskõlastatult autoriga) kahest või mitmest stse-naariumist üht esitamiskõlvulist kujundada.

Tööd laseme ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» kirjastajal (peahoone III korrus, vasakpoolne trepp), või kui need just kasti ei mahu, siis anname ära toimetusele (avatud esmaspäeviti, teisipäeviti ja kesknädalati) või TRO klubi juhatajale. Tööd mahutavale ümbrikule kirjutame «Estraad» ning varustame märgusõnaga; lisas olevas, sama märgusõnaga varustatud kinnises ümbrikus aga märgime andmed autori kohta (perekonna- ja eesnimi, teaduskond, kursus ning aadress).

Konsultatsiooniks on alati valmis TRO klubi juhataja sm. Siimer. Ärge unustage ka stsenaariumide esitamise viimast tähtpäeva 10. veebruar 1963.

Niisiis tööle, estradihuvilised, sest asjast peab asja saamal Lisaks ootavale auhindadele juba ette ka palju tänu toredate ning sisukate tööde eest.

Võistluse korraldajad.

Estraad* Estraad* Estraad

Palju õnne!

HELLE JÄLONEN

ja

AARE LAANEMÄE

Ajaloo-osakonna IV kursus

TEADAANDED

Alaliselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 Vanemuise tänn. 46 toimub teisipäeval, 4. detsembril 1962. a. kell 19 TRÜ dotsent L. ERINGSONI vestlus teemal «1812. aasta Isamaa sõja ajalooline tähtsus».

Järgneb film.

Agitpunkt juhataja.

*

AMATOORAUOTOJUHTIDE II grupi kursused algavad 3. detsembril k. a. kell 19 peahoone auditooriumis nr. 98.

Enne pallilabingut.

TEADAANDED

Pühapäeval, 2. det. kell 17 toimub pedagoogika-auditooriumis Psühholoogide Seltsi töökoosolek teemal «Moe psühholoogilised alused.» Referent A. Rimmel.

*

Tuletame kõigile asjahuvilistele meelde, et pühapäeval, 2. detsembril kell 9.30 toimub TRÜ aulas SUMFONIETTORKESTRI PROOV, kuhu oodatakse ka uusi mängijaid.

*

30. nov. 1962 kell 16 on keemiahoone ringauditooriumis ametiühingu aktiivi esimene õppus.

Esimese loengu teemaks «NLKP XXII kongress ametiühingu töö reast ja ülesannetest kommunismi laiahaardelise ülesehitamise perioodil».

Lektoriteks seltsimehed U. Poli-sinski ja A. Kõõrna. Palutakse osa võtta kogu ülikooli ametiühingu aktiivi.

*

TÕLKEVÕISTLUSE

tähtpäeva on pikendatud 10. detsembrini. Tööd tuua ülikooli ajalehe toimetusse.

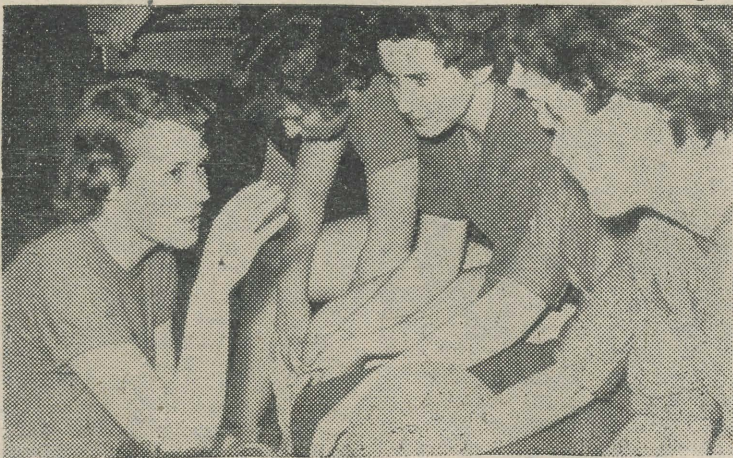
Korvpallirindelt

Varsti hakkab lõppstaadiumi jõudma TRÜ teaduskondadevaheline korvpalliturniir. Seni peetud mängude järgi on naiskondadest edukamateks kehakultuuriosakond, USK (spordikool) ja Õigus-Majandusteaduskond. Kehakultuuriosakonna tüdurute kontos on võidud USK-i ja Matemaatika-Füüsikateaduskonna üle vastavalt 37:29 ja 48:32. Kaotus kehakultuuriosakonnale ei võta veel USK-i favoriitide hulgast. Võidud on naiskonnal kirjas Ajaloo-Keeleteaduskonna (46:29) ja Arstiteaduskonna II (45:34) üle. Õigus-Majandusteaduskond on võitnud 45:23-ga Arstiteaduskonna II naiskonna, 43:32 matemaatikud-füüsikud ja suu-relt 41:16 Ajaloo-Keeleteaduskonna.

Meeskondade turniiril on olnud võidukad Arstiteaduskonna I võist-kond ja kehakultuuriosakond kolme võiduga. Viimane võitis Matemaatika-Füüsikateaduskonna 90:25, Arstiteaduskonna II 82:19 ja bioloogidelt-geograafidelt saadi loobumisevõit. Arstide I meeskond võitis Õigus-Majandusteaduskonna 54:32, Ajaloo-Keeleteaduskonna 70:19 ja Bioloogia-Geograafiateaduskonna 63:11. Neile järgneb kahe võidu ja ühe kaotusega Õigus-Majandusteaduskonna meeskond.

Mängud on tulised, tasavägised ja lõpuks on korvpall Tartus väga populaarne. Ülikool pole erand. Võtke eeskujult kehakultuuriosakonna rahvalt ja olge otsustavates heitlustes omased aplausiga toetamas — need, kes ise ei mängi.

H. RÄTSEP.

Enne pallilabingut.

Mees, kes ot-sis luuletuse ideid (Endel Koppel). Lõbusust tekitas ka Üliõpilane I kursu-selt (Kuno Otsus), kes esitas «aaria» «Mul on raske, mul on raske...»

Ja pärast sõõdi võidu seajalgu uba-dega, lahendati mõistatusi, mag-netofoni lindilt (kus küll oli orkes-ter?) tuli muusi-kat, ja tantsiti tem-peramentselt üsna keskööni...

Kella üheks oli klubis vaikus.

Elustagu seda vaikust järgmisel nädalavahetusel jälle nooruslik rõõm!

Postscriptum:

Kadriõhtu stse-naariumi autor oli Kalle Kurg, laulu-de-lugude kätte-õpetajaks ja Kadri-emaks hakkas Vik-tooria Viir, peo-peremehe mehe-sõnad ütles Mati Talvik, jooksmise-sekeldamise (ehk organiseerimise-) vaeva nägid küllalt Ester Linn, Külli Laugaste, Tiit Ves-mes jt. Oma üks-meelsed lauluhää-led andis õhtu kor-daminekuks ing-lise filoloogide II kursuse ansambel.

T. REIMO

Oli kell kaks 25. novembri homi-kul, kui jõudis lõpule üliõpilaste kodude järjekordne ülevaatus.

Mida nägime? TIIGI 78 — siin asub ülikooli rahvamalevlaste staap ja siit alustati reidi.

Kell 23.20 sealsamas: «Kas küla-lisi on majas?» — «On küll.» — «Kas teate, mis on valves oli-jate kohus?» — «Paluda külalisi lah-kuda.» — «Miks te seda ei tee?» — Vaikus, siis vastus: «Aga mele tea-da on laupäeviti külastusaeg 24-ni.» — «Eksite, lugege teinekord enne valvesse asumist määrustik läbi. Kus toas on külalised?» — «43, 75, 76.» Tuba 43 ukse taga oodati, kuni fil-mimehed oma valgustuse ja kaa-mera olid töökorda seadnud, siis... «Kas teate...?» — «Jah, teame...» — «Miks ei taida...?» — Vaikus, ainult valgus ja surin. 75. toas imestasid tüdrukud: «Külalised? Tä-na? Meil? Pole olnud!» — «Aga valve?» — «See on segadus.» 76. tuba, sellisel puhul harilikud küsi-mused, nõue: «Nüüd, palun, lahku-gel» — «Jah, kohe...»

Eelväs rahvamaleva staabiülem sm. Elterman koos sm. Mäega, järel-väs rahvamalevlased, filmimehed — niisugust rida nähti sel päeva-vahetusel veel neljas ühiselamus.

TIIGI 14 uus maja, palju külalisi. «Kõik 109 on lahkunud?» — «Vii-mane läks umbes tunni aja eest.» Internadi trepikojas: «Teil oli dušš?» — Jaatav vastus mõõdarut-tavalt hommikumantlis neult.

Nüüd ELVASSE, PIONEERI 2 — poisse vaatama. Eeskoja uksele on plastiliiniga maal-litud «Tere tulemast!», vastu võta-vad koostlammutatud voodid, tüh-jad öökapid, katkine veepudel ja pool kuuekopikalist saia laual. Siis-ki, teisel korrusel leidub kolm noor-meest, kes on valmis meile oma val-dusi näitama. Ulejäädud magavad. Tagasi linna, suund —

PALSONI 23. Valvuril pärast vii-mase, 96. külalise lahkumist kae-busi ei ole tekkinud, ka filmimehed ei leia tööd.

Vastasmajas,

PALSONI 14 võetakse meid vastu muusikaga. Seda kunstivormi armas-tavad õisel ajal eriti 108. ja 305. toa elanikud, teistes ollakse selles suh-tes tagasihoidlikumad.

Meeste nuhtlus — kõik ja söõgt-tuba. Ka seekord peab sm. Mägi II ja III korrusel korrapidajate graafi-ku märkustelahtrit mõne lausega täiendama, sest kaitsele koht pole pildil, paberi ja toiduajutmete koht pole põrand ning avatud praeahju suu ei tohiks öösel enam midagi loota.

Oli kell 2 25. novembri hommi-kul...

MAI ja MIKK

Uusi teatmeteoseid

Gesetzes-Generalregister. Ausga-be 1962. 1) Chronologischer Teil. Ein chronologisch zusammenge-setteltes Verzeichnis der gesetzlichen Bestimmungen der Jahre 1949 bis 1960 mit Ausnahme der preisrecht-lichen Bestimmungen. 2) Alphabetischer Teil. Ein Funds-tellenverzeichnis der geltenden ge-setzlichen Bestimmungen der Jahre 1947 bis 1960. Berlin 1961. 683. 359 lk.

Kleine Enzyklopädie. Die Frau. Leipzig 1962. 880 lk.

TEADAANNE

30. nov. s. a. korraldab Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering Vane-mulise tn. 46 geograafia suures auditooriumis kell 20

KODU-UURIMISE ÕHTU

Päevakorras:

- Kodu-uurimise eesmärkidest (E. Linkrus).
- Kodu-uurimise minevikust ja olevikust ning seoseist loodus-kaitsega (J. Eilart).
- Kohanimed kodu-uurimiseliku objektina (dots. L. Tiik).
- Kohalगतatud küsimusi.

Juhatus

Toimetaja H. PEEP

«Tartu Рийклик Юликоол» («Tar-tuskiy gosudarstvennyy universitet»), г. Tartu Эстонской ССР. Орган Тарту-ского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik-numbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9536. MB 06389.

ELKNÜ TRÜ komitees

ELKNÜ TRÜ Komitee büroo järjekordne istung toimus 29. novembril. Büroo vaatas läbi võõrkeelte osakonna III kursuse üliõpilaste J. Rähesoo ja A. Randalu avaldused nende vabastamise kohta loengute kuulamisest ning otsustas saata mõlemad avaldused dekaanile kinnitamiseks.

Büroo arutas ka Arstiteaduskonna raviosakonna IV kursuse üliõpilase V. Savitskaja eksmatrkueermise ettepanekut, mis oli esitatud dekaanadi poolt. Otsustati taotleja rektoradilt V. Savitskajale ravipuhkuse andmist; ühtlasi määrati kindlaks üliõpilase akadeemiliste võlgnevuste likvideerimise tähtaeg.

Lõpuks lahendas büroo mõningaid organisatsioonilisi küsimusi.

kõrvaldamiseks. Kõik oleneb inimestest, nende teadlikkusest, nende printsiipiaalsusest, nende võimetest. Kui me tänapäeval loeme aja.ehdested mõnest majandusjuhust, kes ümbritsedes ennast printsipiitute karjeristidega kasutab oma positsiooni riigi petmiseks, isikliku kasu saamiseks, ausate töötajate tagakiusamiseks, tallates jalge alla nõukogude seadusi, siis on meil ka siin tegemist veel vana pärandusega. See on pärandus, mis saab ajutiselt elada veel vaid seal, kus inimesed ei ole teadlikud oma õigustest ja kohustustest, kus veel on ruumi printsipiitbitusel ja nahahoidmisel.

Leniniike printsipiide taastamine parteiises ja riiklikus elus, seahulgas nende järjekindl viimine uude konstitutsiooni on kogu nõukogude rahva järjekordseks võiduks. Ei ole kahtlust, et see kujuneb oluliseks vahendiks esinevate puuduste likvideerimisel ja kommunistliku homse ülesehitamisel.

LUULE JA MUUSIKA ÖHTU

Luule ja muusika öhtu 1. detsembril toimus klubis luule ja muusika öhtu. Öhtu avas sm. Laanemets, kes avaldas lootust, et selline üritus kujuneb meeldivaks traditsiooniks. Publiku poolt siinkohal väike soov, et traditsiooni hulka ei loetaks edaspidi tunniajalist hilinemist.

Oma luuletustega esinesid J. Põldmäe, E. Ounas, L. Seppel, V. Viir, K. Kurg, P.-E. Rummo, A. Ehin. Katkendi oma pikemast proosateost luges ette M. Unt. Omaloomingu kõrval esitati ka tõlkeid Aafrika luuletajate tööd.

Muusikalise osa suhtes jääb vaid soovida, et suudetaks vältida magnetofoni elavate esinejate asemel.

A. TUIK

Arstiteaduskonnas

TRÜ Arstiteaduskonna komsomoli aruande-valimiskoosolek toimus ülikooli aulas 29. nov. Aruandega esines Arstiteaduskonna komsomolbüroo sekretär A. Sivenkov.

Koosolek otsustas aruande põhjal tunnustada komsomolitöö mõõdund õppeaastal rahuldavaks.

Pärast aruannet järgnesid sõnavõttud. Räägiti õppetööst, vaba aja veetmisest, kultuurilistest üritustest, teaduslikust tööst ja paljudest teistest küsimustest, kuid kahjuks peab märkima, et midagi uut need sõnavõttud ei andnud. Räägiti põhiliselt sellest, mis on viltu, mida peaks

parandama, kuid mitte üht konkreetset ja asjalikku ettepanekut! Oleks tahtnud kuulda rohkem tõsist ja teravat kriitikat vigade ja varjukülgede kohta ja häid, reaalseid elurakendatavaid ettepanekuid. Loengutel käimisel, poliitilise silmaringi laiendamisel või vaba aja veetmisel esineb ju veel küllaltki palju kitsaskohti, mis vajavad likvideerimist. Tahaks, et üliõpilased aktiivselt oma elu puudutavaid küsimusi lahendaksid. Koosolek võttis vastu otsused eeloleva aasta tööks.

Lõpuks toimus uue büroo valimine.

L. TUKK

Meie kütalisi

II kursuse inglise filoloogidel olid külalised: Leningradi Pedagoogilise Instituudi II kursuse inglise filoloogid. Mõõdund aastal oldi koos Leningradis, nüüd aga tutvustati külastele Tartut, meie ülikooli.

A. PRINTS

Esimene ülikoolis

6. detsembril toimus kehakultuuri osakonna komsomolikoosolek. Päevakorras oli kehakultuuri osakonna IV kursuse komsomoligrupi aruanne.

Koosolek otsustas teha TRÜ komsomolikomitee ettepaneku anda mainitud kursusele kommunistliku töö kollektiivi nimetus.

M. SAAR

Aktiivi kool

Eelmisel nädalal alustas tööd ametiühingu aktiivi kool.

Õppused hakkavad toimuma kord nädalas. Neist võtavad osa kõik ametiühingu aktivistid alates rühmaorganisatoritest ja lõpetades ülikooli ametiühingu komitee liikmetega.

Aktiivi kooli eesmärgiks on jagada üliõpilastele-aktivistidele ametiühingualaseid töökogemusi.

E. OJAND

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOI PARTEIORGANISAT-SIOONI, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETI-OHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

LAUPAEVAL, 8. DETSEMBRIL 1962

Nr. 32(537) XV aas.akäik

Tähistame vana, kuid mõteted ja eesmärgid on uued

Tähistades vana, üle veerand sajandi kestnud konstitutsiooni päeva, on rahvas kogu tegevuse ja mõtetega juba uue juures. Laiahaardelisel rindel toimub kommunismi ehitamine. Uutelt, kõrgematelt seisukohtadelt vaatame me ka minevikule. Me näeme seal suuri saavutusi kõigil elualadel, kuid me näeme seal ka puudusi, mis nõudsid asjatuid ohvreid ja takistasid töötava rahva kõigi loominguliste jõudude rakendamist. Ja kui neist vaikimine aitaks neid küll varjata, siis ei aita ta ometi neist vabaneda. Me oleme otsustanud kõigist isikukultuse aegsetest vigadest ja puudustest

last M. SOOSERVA töö «Venoosse paisu mõjust vereseerumi proteiogrammide reumatismi puhul» eest.

4. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast V. VIIRALU töö «C- vitamiini sisaldus organismis seoses mao soolhappesekretsiooni ja soole mikrofloora muutustega» eest.

5. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast L. VISNAPUUD töö «Универсальный электрораспылитель» eest.

6. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast A. EBROKIT töö «Sotsialistliku kultuuri areng Pärnus» eest.

7. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast V. METSTAKIT töö «Eesti alliteratsiooni ja assonantsi liigid ja nende suhteline esinemine» eest.

8. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast M. SISTOKIT töö «Rakvere rajooni «Energia» kolhoosi ajaugu aastail 1949—1961» eest.

9. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast J. ANTI töö «Tartu komsomolorganisatsioon aastail 1940—1950» eest.

10. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast M. VIIRMAAD töö «Rästabogade kasvust ja morfoloogioloogiast arengust» eest.

11. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast M. REITALU töö «Viidumäe riikliku looduskaitseala taimkatte kaart» eest.

12. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast H. KALJUSTET ja J. SIMISKE-RI töö «Nukeliinhapete, orgaaniliste hapete ja lämmastikainete seoson-dest dūnaamikast õunapuude võrsetes» eest.

lasti H. VAINIKUT ja P. ROOSAART töö «Pikkade toruluude murdude paranemise dūnaamikast eksperimendis neuroirritatiivse düstroofia baasil» eest.

3. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast A. KIRTI töö «Raamatukaubanduse valitsuse käibekulude analüüs ja nende alandamisevõimalusi» eest.

4. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast V. RUTTAST ja H. LÖGEDAT töö «Влияние физико-химических факторов на инфракрасные эффекты в цинсульфидных фосфорах» eest.

C. Kolmanda preemiaga à rbl. 25.—

1. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast M. KUKKE töö «Oliaerosoolide ja õlielektrierosoolide füsioloogilisest toimest isoleeritud organitele» eest.

2. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast U. RINKI töö «Naha hüdrofiilsuse muutustest ajukolju traumadega haigetel» eest.

3. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast N. ALJEST töö «Der deutsche Grammatikunterricht im ersten Lehrjahr des Fremdspracheunterrichts» eest.

4. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast T. MOLSIT töö «Küberneetika printsiipide rakendamise evolutsiooniteoorias» eest.

§ 2. Tõsta esile järgmiste üliõpilaste teaduslike tööde autoreid:

1. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast A. SOOSAART töö «Vaimse töökoormuse mõjust kehalisele tegevusele» eest.

2. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast H. AARSALU ja R. OLE töö «Kopsuventilatsiooni muutustest südame vasema vatsakese algava kroonilise puudulikkuse korral» eest.

3. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpil-

NEID AUTASUSTATI

ENSV Ministrite Nõukogu Riiklik Kõrgema ja Keskerihariduse Komitee

KÄSKKIRI nr. 200

ÜLIÕPILASTE TEADUSLIKE TÖÖDE VABARIKLIKU KONKURSI VÕITJATE PREEERIMISEKS

Vastavalt üliõpilaste teaduslike tööde vabariikliku konkursi peakomisjoni otsusele

käs in:

§ 1. Premeerida paremate üliõpilaste teaduslike tööde autoreid alljärgnevalt:

A. Esimese preemiaga à rbl. 60.—

1. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast J. IDNURMI, A. KALLIKORMI, A. KORSARIT ja A. PRULERIT töö «Lüofiliseeritud arterite homotransplantatsioonist koertel» eest.

2. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast S. ALURIT, S. JOOSTI ja H. TRUUD töö «Sügavkülmutatud arterite homotransplantatsioonist koertel» eest.

3. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast J. GABOVITŠIT töö «Об эндоморфизмах полугрупп» eest.

4. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast U. PARBUST töö «Anseküla murrak» eest.

5. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast A. MARVEITIT töö «Paide rajooni põhjaosa taimkate» eest.

B. Teise preemiaga à rbl. 40.—

1. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilast R. PÖLLUMAAD töö «Kusepõie reflektorse talitluse muutustest ja selle tsütomeetrilisest uurimisest peaa seljaaju traumadega haigetel» eest.

2. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpil-

Estimesi helbeid.

T. TAMME fotoetüüd

TRÜ võõrkeelte kateedrid vajavad meetodilist kabinetti

Uus suund võõrkeelte õpetamisel, mis kehtestati NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega 21. maist 1961 nr. 468 ja ENSV Ministrite Nõukogu määrusega 21. septembrist 1961 nr. 388 tähendas, et tehti lõpp rääkimisele keelest ja esitati nõue, et räägitaks võõrkeeles.

Murrang võõrkeelte õpetamise meetodikas esitab suuri nõudeid Tartu Riikliku Ülikooli võõrkeelte kateedrite kollektiividele, kes 1) valmistavad ette võõrkeelte õpetajaid meie kesk- ja kõrgematele õppeasutustele; 2) õpetavad võõrkeeli üldainena kõikides teaduskondades. On selge, et ei saa enam õpetada vanade meetodite järgi, on vaja otsida uusi teid, mis paneksid rääkima võõrkeelt.

Rektori ja Ajaloo-Keeleteaduskonna dekanadi abiga avati juba kolme aasta eest foneetikaboratorium, mida pidevalt täiendatakse ja kus hommikust kuni hilisõhtuni käib vilgas töö. Siin käivad harjutamas üliõpilased ja saavad konsultatsiooni Tartu ja teiste linnade ning rajoonide võõrkeelte õpetajad. On muretsesetud hulk võõrkeelseid helilinte, diafilme, foneetilisi, grammatilisi ja sõnavaralisi tabeleid, seinapilte; koostati harjutusi üliõpilaste iseseisvaks laboratoorseks tööks; lähemas tulevikus on loota inglise-, saksa- ja prantsusekeelseid filme.

Saavutatud on siiski väike mürdaosa sellest, mida vajame. Lüngad paistavad silma seda enam, et võõrfiloloogide kõrval on kõneoskuse arendamine kehtestatud ka võõrkeeli üldainena õppijale. Nende auks tuleb märkida, et nad tunnevad huvi uute töömeetodite vastu ja sooviksid, et neid rakendataks rohkem. Ent võõrkeelse korrektse kõneoskuse ja vilumuste arendamine nii spetsiaalsena kui ka üldainena nõuab mitmekesiseid efektiivseid meetodeid, mille väljatöötamiseks on vaja uurimusi, katseid. Selleks aga on meil vähe võimalusi õppejõudude ebapiisava arvu ja vastava materiaalse baasi puudumise tõttu. Väljapääsu pakub võõrkeelte meetodilise kabineti loomine, mis abistaks mitte ainult TRÜ võõrkeelte õppijaid, vaid ka teisi ENSV kõrgemaid õppeasutusi.

Kabineti ülesandeks oleks Lõuna-Eesti keskkoolide võõrkeelte õpetajate juhendamine, sest viimased paluvad pidevalt abi võõrkeelte kateedrite õppejõududelt. Neid abistatakse, sõidetakse kohapeale, nendele korraldatakse üksikuid seminare, nagu see näiteks toimus 27. novembril k.a. Jõgeva rajooni saksa

keele õpetajatele. Kuid on ilmne, et praeguses olukorras ei suudeta parima tahtmise juures anda seda, mida meilt praktika nõuab. Küll aga suudaks seda teha vastava kabineti abil, mille ülesanded oleksid:

- 1) ENSV kõrgemate, kesk-eriõppeasutuste ja üldhariduslike koolide õppejõudude teaduslik-meetodilise töö keskendamine, suunamine ja abistamine;
- 2) õppeasutuste ja koolide tutvustamine ilmuva õppe-meetodilise kirjandusega;
- 3) meie ja teiste maade võõrkeelte õpetamise parimate töökogemuste levitamine;
- 4) õppetundide ja klassivälise töö meetodite uurimine ja üldistamine;
- 5) näitlikustamise vahendite valmistamine, nende propageerimine ning laenutamine;
- 6) õppeasutuste ja koolide võõrkeelte kabinettide suunamine ja abistamine.

Tartu Riikliku Ülikooli juhtkond ning Kõrgema ja Kesk-erihariduse Vabariiklik Komitee on toetanud TRÜ võõrkeelte kateedrite taotlust ja tuleb loota, et see tähtis üritus saab teoks alates uuest aastast.

K. KANN

Väsimatu matkamees, alati lõbus kaaslane, oma eriala, televisiooni, kirjlik austaja — selline on eesti filoloogia osakonna IV kursuse kursusevanem PEEP PUKS.

HUVITAV- JA KASULIK

Eesti filoloogia II kursuse kom-somoliitritusena viidi läbi vestlus teemal: «Kino kui kunst ja kui äri». Ettekandjateks olid Rein Tammalu ja Kalle Kurg. Saime ülevaate kino ajaloost, tema praegusest arengutastemest, tulevikuperspektiividest, uutest suundadest kinematograafias ja nende viljelejatest, samuti kapitalistlike maade (Itaalia, Prantsusmaa ja Ameerika Ühendriikide) kino põhilistest suundadest ja perspektiividest.

H. PLIESS

Kohtumisõhtu

Vene filoloogia I ja V kursusel toimus kohtumisõhtu. Tehti kokkuvõtteid õppeaastast, vahetati muljeid.

Kanti ette omaloominguline näidend «Filoloogi elu».

Õhtu meeldis kõigile osavõtjatele.

A. HALLIK

Praktikandid pajatavad

Riidehoiutädi: «Kuhu, sa, tüdruk, nüüd ometi tormad?»
Koolipoiss: «Tädi, ega see ei ole tüdruk! Tema on ju õpetaja!»

* * *

Praktikant-õpetaja: «Nüüd, lapsed, tooge näiteid, kus sõna küüs oleks mitmuse osastavas käandes.»
Koolipoiss: «Õrn naine hoiab oma küüsi, et nad ei puruneks!»

* * *

Praktikant-õpetaja: «Kirjutage vihikutesse: kaks kaheteistkümnendikku...»

Õpilane: «Õpetaja, õpetaja! Aga seda saab ju taandada!»

* * *

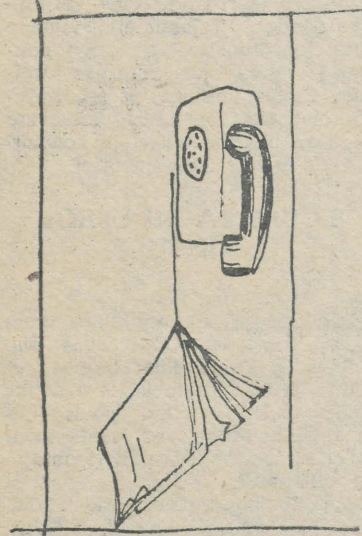
Õpilane ütles, kui sai kätte vigadest ja märkustest päris punasekirju vihiku: «Just kui soovide ja avalduste raamat!»

* * *

Teemale «Minu ebaõnnestunud päev» kirjutas keegi õpilastest kirjandi, mis kandis pealkirja «Minu kassi ebaõnnestunud päev.»

Vabandage, ent see ei meeldi ka teile...

PEAHOONES

Ekskursandid ja külalised imetlevad meie ülikooli alguses eemalt, siis aga astuvad raskete sammaste juurde. Hetkeks peatuvad nad marmortahvli ees, loevad määratud ja ammu värskendamist vajavate tähtedega kirjutatud ülikooli nime. Astudes läbi muinsuskaitse all oleva peakukse, nad vaevalt aimavad seda, sest ukse küljes tolknub täiesti nüüdisaegne trossijupp. Arvatavasti ei peaks ka ukse värv nii kulunud ja lüüdnud olema.

Kohtadelt, kust värv on ära tulnud, saaks kindlaks määrata ukse esialgse toonigi.

Üldiselt mõjub peahoone hästi, kuid siin on siiski rida detaile, nagu traadijupi küljes ripnev telefoni-raamat, aspirantuuri ja rektoraadi pisut robusse raamiga teadetahvliid, «Poksi» lohakas raam, mis siia ei sobi.

Ka ülikooli mees- ja naiskooi musta, kassikulla ja hõbedaga ülekoormatud stendid kuuluvad ilmselt möödunud aegade maitsele ja moodi.

Kas ei korda sama pompoossust füüsika kateedrite ärakukkunud tähtedega silt, mille taga asuvas koridorides on ehteks balloonid, mitmesugused kastid ning ülearu-sed vedelevad lauad.

Poleks paha, kui komsomolikomitee sekretär märkaks katkest silti komitee ukseks.

NIMETU MAJA

Oleme nn. Ülikooli 18-a koridoris.

Milline uks viib arvutuskeskusesse, meie esteetilisematesse kateedritesse ja kodunduse kabinetti? — Kõige katkise ja kõige inetum. Nii mitmedki võõrad on tärnunud selle ees, arvates, et ta viib mõnesse kuurikesse. Selle maja eriliseks ehteks on aga trepikoja määr-

dunud kartulikaste meenutavad tuletõrje liivakastid, kus on välja pandud suitsukonid näitus.

Kolmandal korrusel tolknub seinast must juhtmepeunt justkui oleks montöör lahkunud kümneks minutiks kohvikusse kooke sööma. Nii ta ripub seal juba ammu. Kes teab, ehk juba aastaid?

TRÜ 64002

See pole uus leiutus, vaid märk haldus-majandushoone kassaruumi kellal. Kell pole ülikooli teadlaste konstrueeritud — see on lihtsalt harilik ajanäitaja, mille külge, kõige silmapaistvamale kohale on kinnitatud alumiiniumplekist number. Sellised inventarinumbrid ilutsevad paljude esemete nähtavamatel külgedel.

AUTOGARAAŽ JA VÕIMLA

Autogaraaž ja võimla on naabrid, sellepärast sattusid nad ühise kriitika alla.

Garaaži õues vedelevad siin-seal autokummid, värvinõud ja tühjad trumlid.

Võimla hoovis on roostetamas raudvoodite võrk ja otse autogaraaži seina äärde on laiati loobitud kivisütt ning nende peale paras hulk laaste.

Vaevalt maksaks märkimata jätta nägusad, võimlas olevaid katkisi riidevarnu.

KEEMIAHOONES

Keemiahoone on vastuoluline.

Kohati sarnaneb ta põrgu eelõuega. Sünge ja lohaka mulje jätavad füüsikalise kolloidkeemia laboratoriumide korrus, anorgaanilise keemia kateedri valdused ning teise ja kolmanda korruse koridor.

Tolmuste ukseklaaside all käristatud kattepaber, valgendamata ja värvimata tsementtorud, anorgaanilise sünteisi laboratoriumi ukse kõrval aga väga kahtlane kimp lah-tisi juhtmeotsi. Siin oleks vist vaja silti — «Elukardetav».

Keemikud võivad väita — see on meie spetsiifiline iseärasus. Torudega pole midagi teha!

Olge head, vaadake neljandal korrusel asuvat bioloogilise keemia kateedri ning all esimesel korrusel orgaanilise keemia laboratoriumide koridori! See, mis seal tehtud, pole hinnalt kallis, kuid muudab ruumi ülikoolile vastavaks.

Keemiahoones on aga veel üks tähelepanuväärne: vähemalt ühe-

sa igat värvi ja stiili teadetetahvliit, millest pooled on täiesti tühjad!

VEEL MÕNINGAID MÕTTEID

Need tekkisid kõiksugu siltide, seinalehtede ja teadete vaatamisel. Oleks hea, kui toimetajad, siltide peremehed ja teadete autorid ülikooli kunstikabinetist läbi läheksid. Enamik võiks sealt head nõu saada.

Nii tegid juba farmatseudid, kes oma seinalehe nägusalt ja maitsekalt ümber kujundasid. Selle organiseerijaks oli Viivi Raudsepp, teostajaks aga üliõpilased V. Nisu, E. Kanter, A. Insler, P. Päril ja A. Tolga.

Eeskujul väärib järgimist. Kunstikabinet ootab kõiki ja annab nii nõu kui ka materjali.

K. PÖLLU ja A. PABUT

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» ja ülikooli kunstikabineti kontrollreidist osavõtjad

Keskkooliõpetajate ettevalmistamisest Bioloogia-Geograafiateaduskonnas

Keskkooliõpetajate ettevalmistamine Bioloogia-Geograafiateaduskonnas on käesoleval ajal kahtlemata tähtsaks ülesandeks selle teaduskonna tegevuses. Ta jääb selleks ka edaspidi, sest pedagoogide ettevalmistus keskkoolidele bioloogia, geograafia ja keemia alal toimub antud teaduskonnas. Alates käesolevast aastast eksisteerib bioloogiaosakonnas teoreetiline haru ja pedagoogiline haru, et pedagoogilise haru üliõpilastele kindlustada paremat väljaõpet nende tulevase elukutse alal.

Üliõpilaste töö «pedagogiseerimine» kajastub ka KHM korraldustes. Kui näiteks varem üliõpilased, tulevased pedagoogid, said ainult 2-nädalase praktilise ettevalmistuse koolis, siis nüüd on seda aega pikendatud 8 nädalale ja edaspidi pikeneb ühele semestriks.

Bioloogia ja geograafia osakonnas toimub tulevaste pedagoogide ettevalmistus IV ja V kursusel, kusjuures IV kursusel kuulatakse vastavaid teoreetilisi aineid ja V kursusel tehakse läbi pedagoogiline praktika koolis. Tulevased bioloogia- ja keemiaõpetajad töötavad koolis sügissemestril 4 nädalat bioloogia alal ja kevadsemestril 4 nädalat keemia alal. Geograafiaosakonna üliõpilased töötavad samadel aegadel, kuid ainult geograafia alal. Edaspidi omandavad bioloogia- ja keemiaõpetajad ka lisaspetsiaalsuse geograafia alal ja geograafiaõpetajad — lisaspetsiaalsuse bioloogia alal.

Käesoleva õppeaasta sügissemestril toimus bioloogiaosakonna üliõpilaste pedagoogiline ettevalmistus Tartu V Keskkoolis ja Rakvere Internaatkoolis, geograafiaosakonna üliõpilased töötasid Tartu I ja VIII Keskkoolis. Erialaste töömeetoditega tutvumise otstarbel külastati ka Rakvere Tööliskoort Keskkooli, Tartu Pimedate Laste Internaatkooli ja Tartu Abikooli (alaarenenud lastele). Kõikides nimetatud koolides on üliõpilastel võimalus kuulata a'nealalisi tunde, mis oli kohandatud vastavalt kooli ilmele.

Kaks bioloogiaosakonna üliõpilast sooritavad oma pedagoogilise praktika Põlva Keskkoolis ja üks geograafiaosakonna üliõpilane Toila Keskkoolis, kus nad on samaaegselt vastava aine õpetajad. Nende pedagoogiline väljaõpe toimub vastava kooli juht-

konna abil ning konsultatsioonide kaudu teaduskonnas meetodilike poolt.

Kuidas kõnesolev praktika käesoleval semestril õnnestus?

Üldiselt võib praktika tulemustega rahule jääda. Meetodiline ettevalmistus osutus piisavaks, tunnid sisustati üsna huvitavalt, mitmekesiste meetodiliste võtetega, kasutati oskuslikult lisamaterjali jne. Eriti intensiivselt ja loovalt töötati Rakvere Internaatkoolis, kus üliõpilased tutvusid ka kasvataja ülesannetega ja viibisid ettevalmistustundides. Olles eemal teistest ülesannetest, said nad tegelda kooliellu puutuvate küsimustega enam kui Tartus viibijad. Tuleb pidada otstarbekohaseks ka edaspidi suunata pedagoogikapraktikante väljaspoole Tartut. Enamik üliõpilasi suhtus pedagoogilisse tööse püüdliselt ja teadlikult. Võib loota, et nad ka õpetajatena edukalt töötavad.

Tuleks juhtida tähelepanu ka mõnede puudustele. Põhiliseks puuduseks, mis praktikantide töös esines, oli klammerdumine tunnikonspekti teksti, õpilaste töö mittejälgimine aine esitamise käigus ja sageli mitteotstarbekas reageerimine õpilaste käitumisele. Ka jättis soovida õpilaste aktiivne iseseisev töölerakendamine õppetöös käigus.

Mõningate üliõpilaste juures annab tunda ka loid ning ükskõikne suhtumine pedagoogiliste ülesannete täitmisel. Allahinnatakse pedagoogilist praktikat ning loodetakse töökohta leida väljaspool kooli.

Praktikas esinenud kitsaskohtade likvideerimiseks tuleks senisest enam tõsta nõudlikkust pedagoogilise praktika ajal teostatud töö osas. Nõuda antud tundide igakülgset meetodilist varieeruvust, nende sisustamist praktikandi endavalmistatud õppe-näidisvahenditega. Elukõige aga tuleks kateedritel välja selgitada juba varakult üliõpilaste sobivus pedagoogilisele tööle ning juba aegsasti teha vastavad korrektiivid õpingute jätkamiseks.

Van.-õpet. S. AUL, teaduskondlik pedagoogil. praktika üldjuhendaja

Alati käsikäes praktika vajadustega

Nii üliõpilaste kui õppejõudude teaduslike tööde tegemise puhul on õigus-majandus-eaduskonnas aati tegutseda printsipi järgi: teemad peavad välja kasvama praktilisest vajadusest.

Vanemate kursuste üliõpilased, eriti V kursuse, töötavad ühiskondlike inspektorina Tartu Linna Rahandusosakonna juures loodud ühiskondlikus inspektoris.

Nii analüüsivad V kursuse üliõpilane K. Kivi ehitismehhanismide kasutamist Tartu Linna Ehitusvalitsuse põhilistel ehitusobjektidel. Millest kasvab välja teema vajadus? Eelarve- ja rahanduskomisjonis seigus, et linna kapitali kasutamise summade kasutamise ei ole kõik korras. Selgus, et viga on ehitusorganisatsioonides. Masinate — tornkraanade, ekskavaatorite jt. — võimsusest kasutatakse ära ainult pool. Töös tuleb välja tuua põhjused, miks on olukorra selline.

Või teine töö, — «Heakorra summade kasutamine Tartu linnas», mis on käsil mittetestsionaarsel üliõpilasel AAVAKIVIL. Miks selline teema? Alles hiljaaugustus heakorraldustele meele eelarve- ja rahanduskomisjoni poolt ning paus tootust. Meil on arvamine, et nad ei kasuta raha õigesti. Tartus (ja ka mujal) kulutatakse suured summad, aga pilt linnades heakorra alal ei muutu paremaks. Palju on toimu, korras pole haldusalad. Sm. Aavakivi uuribki praegu finantsolukorda heakorraldustis.

Mõnegi töö puhul kerkib üles probleem, millele varem pole tähelepanu pöördunud. Teadusliku uurimistöö eesmärgiks pole ainult olukorra väljasegitamine, vaid ka lahenduse kättenäitamine. Me kõik teame, et koolides on praegu poliitiline õppus. Tootmisõpetuse majanduslik külg on aga enamusele vähe tuttav. Tundub, et summast selleks kasu-

taakse läbimõtetamalt. Millest see avaneb? Tootmisõpetuse rühmad on väga kiiresti muutunud. Ühes koolis opereerakse mitu eriala. Nende rühmade keskele kuulub töökodade loomiseks niga palju raha. Igale rühmale ei ole ka võimalik tugevat baasi luua. A. Kivi tegeleb ka sellega Tartus, nüüd kogu vabariigi tasandil. Nende küsimuste lahendamise on diplomaand G. Kivi töö ülesandeks. Teemat langetades kerkis esile uusi probleeme.

Tartus on enamaaest suur puudus, seda tead igauks, seda kurdab enamusvaitsus. Samal ajal õpib Tartu keskkoolide pooltse, seadandilistest õpilasperest ehitaja eriala ainult sada õpilast. Opaased õpivad eriaasid, mida Tartus üldse vaja pole. Varem seile keegi tähelepanu ei osutanud. Oedakse, et õpilast ehitajatöö ei huvita. On see nii? On õpetajad üldse püüdnud õpilastele soovitada ehitaja eriala? Ehitajal on ju tore elukutse.

Meie üliõpilased analüüsivad ka Tartu jõesadama, tööstuskombinaadi «Areng», H. Heidemannit n.m. trükikoja jt. asutuste ning ettevõtete finants-majanduslikku olukorda. Sama printsiipi olemel rakendanud ka kursusetööde tegemise juures. III kursuse analüüsib meil majanduslikku tegevust, tehes seda praegu 15 ettevõtte. Tulemused anname hiljem üle Tartu Linna Rahandusosakonnale, kui vaja, ka ettevõtetele.

I ja II kursuse kursusetööd on poliitilise ökonomia valdkonnast. Ka siin võiks palju rohkem praktikalga seost olla, kui seda tänini on olnud. Seitsmest õppejõust tegelevad neli põliumajanduslike ettevõtete majandusliku analüüsiga. Õppejõud sm. Mereste aitab aga lahendada keeleteaduslike probleeme majandusteadusliku terminoloogia osas.

E. Laido

Nemad hoiavad töömehe au

Ühiselamus ei tirise veel ükski äratuskell, ükski unenägu ei häbene nii varast hommikutundi.

Kuid õppehoned avavad oma unised silmad Botaanikaaias, Vane-muise tänaval, Kingissepa tänaval... Lõpp puhkusele! Ruttu, ruttu! Et kõik oleks korras, kõik oleks puhas, et kõik oleks värsked ja soe.

Hilda Peetsalu, Mare Toovere, Iida Vassar, Anna Eespäeva — eks nemad olegi need hommikuhämaruses taliajad-toimetajad, kelle käte all saavad auditooriumid oma igapäevase näo. Aeg on vorminud nende eluaastad juba üsna suureks ja ümmarguseks, kuid tööpõstid ei kavatsegi oma hooldajatest loobuda. Ei, neid on tarvis. Väga. Ega asjata tõsteta neid esile teiste koristajate hulgas, ei ole asjata nende nimed alati esimeste reas ja autahvil.

Ja ega siis tööpäevgi suuda võtta kogu elujõudu. Hilda-Peetsalul jätkub aega ja tahtmist ka isetegevuseks. Juba pikemat aega laulab ta Tartu Pensionäride Koondise ansambli, peab visa võitlust südame-tunnistuse üliõpilastega. Nimelt on tema murelapseks Botaanikaaias kasvavate auditooriumide laud, millele kallal tulevased teadlased ja pedagoogid proovivad oma sule- ja vaimuteravust ja varsti hakkavad nad õpetama oma kasvandikele, et teiste tööd ja vaeva peab austama...

Gustav Lipping on majahoidja.

Tema valdusse kuuluvad Kingissepa mäel asuvad majad, õued, tänav. Ei mäleta juhtumit, millal oleks midagi korras ära olnud. Kui tuusu pillerkaar ummistas õõsel kõik tänavad, olid hommikuks hanged eemale tõjutud ja tööleulatavate jalgade all kirendas punane liiv.

Kas tohiks rääkimata jätta Eduard Sinijärves? Ei. Saabus päev, mil eluaastate numbriks võis kirjutada 72 ja vana töömees siirdus pensionile. Töörohked aastad, nõrk tervis. Kuid töö pole lihtne — mitukümmend aastat sõetolmu murravad ka tugevama tahte. Niisiis tervist parandama. Mõõdus paar nädalat ja sm. Sinijärv seisab jälle majandusosakonnas.

«Kuidas on tervise?»

«Halb... Palju halvemaks läks... Tahan jälle tagasi tulla.»

Ja uuesti on Eduard Sinijärv oma ülesannetes. Ei ole enam igav ja terviski muutus paremaks. Nagu enne, on ta tööruum alati korras, nagu varemgi parandab ta ise kõik rikked, kontrollib seadmed, jälgib hooliga, et tema töö tagaks maksimaalse hulga soojust.

Töö ja elu hoiavad neist inimestest kahe käega kinni.

Need on inimesed õige südame-tunnistusega.

I. MADISSOO

Felix Kibbermann 60-aastane

Neil päevil sai TRÜ saksa keele kateedri vanemõpetaja Felix Kibbermann 60-aastaseks.

Sm. Felix Kibbermanni tunnevad eranditult kõik saksa keele õpetajad meie vabariigis. Mitmekümne aasta kestel on ta meie keskkoolidele saksa keele õpetajaid ette valmistanud. Oma eriala perfektselt tundjana saksa keele alal on ta juba kaua aastaid TRÜ metoodikuks, kelle kogunud juhendamisel on saksa keele õpetaja kutse omandanud mitmed kümmed ülikooli lõpetanud. Ka teaduslikul põllul on ta üks produktiivsemaid saksa keele kateedri õppejõude, kelle sulest on ilmunud mitmed õpikud ja käsiraamatud.

Võõrkeelte kateedri õppejõud ja üliõpilased tunnevad Felix Kibbermanni kui väsimatut töömeest, abivalmis ja huumorimeelset seltsimeest, tublit nõukogude noorsoo kasvatajat.

Soovime juubilarile tema tähtpäeva puhul veel paljudeks aastateks jõudu ja visadust tulevaste õpetajate õpetamises ja kasvata-mises!

Võõrkeelte osakonna kollektiiv.

Meenutades möödunud, mõeldes tulevikule

Viis aastat — ülikooliaastad — küll nad mööduvad ruttu! Alles see ikka oli, kui sa sisseastumiseksameid tehtud, nüüd aga saavad ülikooli viimased eksamid seljataha, ainult üks ongi veel teha jäänud.

Istume viiekesi, Viktor Piirmann, Mikk Titma, Anis Uustalu, Eugen Tiirik — kõik õigusteaduskonna diplomandid — ja nende ridade kirjutaja Pälsoni uues mugavas ühiselamus ning arutame möödunud üliõpilaspäevi, rändame tulevikku.

«Neid aastaid tuleb kasutada maksimaalselt,» on poiste ühine soov noormetale kaastöötajatele. On nad ju seotud paljude noorpõlvemistustele täitumise või täitmatajät-misega, paljudele probleemidele lahenduste leidmisega, noores ajaldase silmaringi ja kindla maailmavaate kujunemisega.

«Aega tuleb maksimaalselt kasutada,» arvab Mikk, «tuleb tegelda võrdlemisi paljuga, kuid siiski en-nast mitte killustada tohutult mitmekesiste harrastuste peale, kus hiljem ühele või teisele asjale käega lüüakse ja lõpetamata jäetakse. Üliõpilasel peab olema mingi kindel põhisuund, mida mööda ta edasi läheb.»

Tunnen noormehi hästi, tean, et nad on olnud eesrindlikud nii õppe- kui ka ühiskondlikus töös. Viktor Piirmann oli suvel Toris staabi-ülema, Eugen Tiirik tegeleb maadlusega, on tulnud ülikooli meistrivõistlustel auhinnaliste koh-tadele. Mikk tegutseb mitmel spor-dialal, ja ka lektorina. Ainuüksi

Antsuga töötasime koos maapa-randustööd. Toris drenaažipanekul. Hoolas ja kohusetundlik, mõnikord ei pane tähelegi tema juuresolekut. Mäletan, et ühel hommikul unusta-sime piimanõu kaasa võtmata. Tekis vaidlus, kes on süüdi, kes peab järele minema. Koduni oli kaks kilomeetrit, sellise raske töö juures ei taha meist keegi kahtkümmend üleliigset sammugi teha. Kes teab, kaua me oleksime väinunud, kui Ants sõnas rahulikult, et ta läheb toob ära. Vaatasime sõnatult ja lu-gupidavalt talle otsa, sest olime kõik madalamal kursusel kui tema.

Üheks nõrgemaks kohaks peavad poisid praktiliste teadmiste pagasi. Muidugi on juristide materjal tohu-tu ja absoluutselt kõike meeles pi-

dada ei suuda keegi. Ülikool peab siin andma baasi, millele toetuda, ei siis konkreetset töökohal juba oma tööd väga hästi omandada. Kindlasti aitab palju kaasa praktiliste teadmiste suurenemisele üliõpilaste tänavu alustatud osavõlti prokura-tuuri tööst ühiskondlike uurijatena. Diplomandidel endil seisab ees kahekuuline praktika vabariigi koh-tu- ja prokuratuuriorganites, riikli-kes asutustes ja ettevõtetes. Pärast seda aga asutakse diplomitiid vii-mistlemale. Ants uurib arbitraaži, Eugen rahvusvahelist õigust, Mikk ja Viktor vastavalt haldus- ja tsiviilõigusesse puutuvaid probleeme. Ja kui diplomitiid on kaitsitud, ega seal enam tegelik tööaminegi kau-gel ole. Soovime diplomandidele kõike head, eriti aga kordaminekuid tulevases tööpõstis.

A. PAASMA

Kui te armastate kirjandust...

Kui te armastate kirjandust, siis ärge õppige kirjandust. Nii räägi-takse. Me ei usu seda, sest meie õpime, uurime ja mida rohkem me uurime, seda lähedasemaks, seda mõistatavamaks saab ta meie. Ja me tahaksime, et ka teised mõistak-sid, et õppida — see tähendab õppida tõeliselt armastama.

Me olime eesti filoloogid, me olime kirjanduse ja rahvaluu-e ringi liikmed ja me tahame rääki-da oma plaanidest, mõtetest ja mu-redest. Me tahame rääkida seilist, et me lähemal ajal kavatseme aval-dada oma mõtteid P. Petersoni näi-dendi «Olen 30-aastane» lavastuse üle RT-s «Vanemuine» ja et me ootame sinna ka Teid, et te aitak-site meil kiita ja laita. Me tahame tähistada K. E. Söödi 100. sünnipäe-va, meenutada poeeti, kes on kirju-tanud humoorika «Malemängu» ja nukkerkauni «Metsateel». Me taha-me koraldada luuleõhtu, kus esi-neksid meie paljud juba esinenud ja veel esinemata sõnakunstnikud. Me tahame rääkida ekspresionis-mist eesti luules, nõiaprintsessidest, eesti rahvatantsudest, eesti luule temaatika arengust ja veel paljust muust. Ja siin pörkavadki meie

tahtmised suure mure vastu. Selle mure nimi on passiivsus. Ikka ki-putub nii minema, et ettekandja poolt tõstetud probleemid ja mõtted, õgugi uned ja huvitavad, jäävad nagu õhku rippuma. Teised vaiki-vad. Kuid meie ju läheme mõne aasta pärast koolidesse, hakkame seal ise tõstma üles probleeme, mõtteid ja kui meie õpilased täp-sest samasuguse laiskuse või argu-sega jälavad oma mõtteid peitu, siis olime kindlasti äärelt peitunud. Kuidas teha nii, et minu mõtteid kuulaksid ka sina, et sina, ja mina, et tema ja sina, et me vaidleksime, tõestaksime, mõtleksime ja ka ütlek-sime?

See ongi meie suur mure. Kui me sellest murest üle jõuame, siis saa-me teada ka seda, mida arvate Teie positiivsest kangelasest kaas-aegses eesti eepikas, intel'gentsi-probleemist sõjajärgses kirjanduses või mida mõtlete eesti nõukogude reisikirjeldusest.

Kui te armastate kirjandust, siis tulge, valgelge, tõestage ja õppige, sest siis kasvab ka armastus.

A. Siitan

stipendiumi

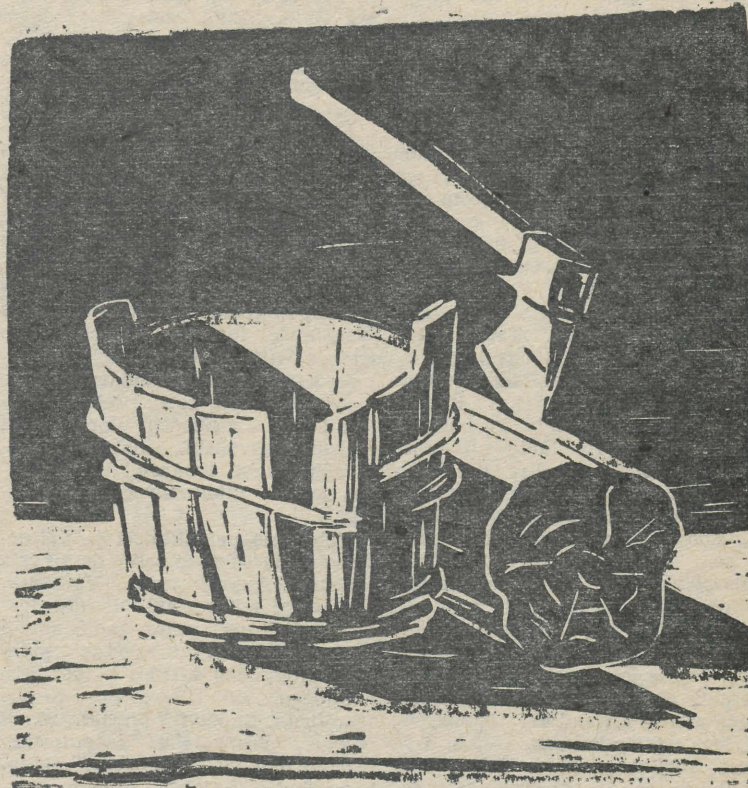
torile õigus arvata maha stipendiu-milt üliõpilased, kes rikuvad distsi-pliini. Vaatleme, kuidas rakenda-takse seda distsiplineerimisvahendit.

Tihti kohtame üliõpilasi, kes kor-duvalt põhjusega puuduvad õppe-tööl, võtavad enesele omavoliliselt vabu päevi nii enne kui ka pärast riiklikke pühi, jätvavad rahulikult täitmata rektori käskkirjaga märgi-tud meditsiinilised läbivaatused jne. Meie aga maksame nalle üliõpilaste-le suurima rahumeelega stipendiu-mi ning isegi soodustame sellega distsipliini langust.

Täiesti lubamatu on olukord, kus makstakse stipendiumi üliõpilaste-le, kes kasutavad seda alkohoolsele jookidele, rikkudes seejuures tihti meie ühiselu elementaarseid reeg-leid.

Senini on stipendiumilt mahavõt-mise esitisi teinud peaaesjalikult de-kaanid või prodekaanid. Edaspidi peaksid osakondade komsomolibt-rood, kursuste komsomoligrupid ja õppekomisjonid, kes tunnevad tege-likku olukorda kohtadel kõige pa-remini, printsiipiaalselt ja operatiiv-selt analüüsima esinevaid distsipli-nirikkumisi kursustel ning esitama julgelt oma ettepanekud dekanaa-li-dele. Ainult tihiste jõududega võl-deldes meie peres esineva e väärnä-hete vastu saavutame olukorra, kus stipendiumi saaksid tõesti tublid ja väärikad üliõpilased.

R. TANI, Füüsika-Matemaatika eaduskonna prodekaan

Rein Rahuosoo, füüsikaosakonna I kursuse üliõpilase linoollõige

Tormijoaks ülikooli seinalehtedele 1. dets. 1962

«JURIST»
Väljumine on imposantne, kuid
sisu seda häbiväärsem. Vaevalt oled
pilgu peale visanud, kui märkad:
«Nr. 1» Juhtkiri algab sõnadega:
«On september, sügiskuu...»

Vabandage, lugupeetud juristid,
praegu on detsember — talvekuu.
(Karu magab talveund.)
«NÕUKOGUDE ARST»

Valgustatakse Vilniuses toimunud
Balti vabariikide ja Valgevene NSV
kõrgemate meditsiiniliste õppeasu-
tuste üliõpilaste teadusliku konve-
rentsi tööd (põhjalikumalt kui üli-
kooli ajalehes), seega tõesti ajako-
hane — uus huvitav aine. Kuid —
nr. 2. Oleks soov, et järgmise numb-
ri ilmaletulek ei võtaks enam nii
palju aega — kas siis tulevastele
tohtritel on nii vähe rääkida oma
tööst?

Besti filoloogide ruuporist «TÖDE»
on nüüd saanud «SÕNA». Numbrit
peal küll ei ole, aga sel õppeaastal,
nagu uduselt mäletatakse, on ilmu-
nud vist kaks numbrit. Oieti küll
1,5, eelmisele numbrile ilmus ainult
pool seinalehte, tühjaks jäänud osa-
le oli pandud valge paberileht, mil-
lele oli kirjutatud: reserveeritud U.
Matjusele. Uldmulje — kesine. On
nagu vähe tunda seda, et seinalehe
taga on tulevased eesti filoloogid —
need, kelle peamiseks õppevahen-
diks on «sulg».

«SPEKTER»
Laiekraanil pakutakse kitsas-
tilmi. Veel võib ütelda, et meie üli-
kooli füüsikud pole mitte ainult väi-
kest viisi naljahambad, vaid ka oma-
moodi kavalpead — mis viga ope-
reerida igaveste teemadega.

Rohkem asjalikkust, tulevased tõs-
sised teadlased ja töömehed!

«ГЛАГОЛ» — vene osakonna
seinaleht.

Kirju nagu ilutulestik, mitte ainult
väljumisel, vaid ka sisult. Siin on
kõike — ilukirjandust, olukirjeldusi,
publitsistikat, korrektuuri.

Nii mõnigi teaduskond peaks siit
eeskuju võtma, kuid ette minna ei
soovita.

«KAITSEME LOODUST»
Sellest on palju räägitud (tõsi,
rohkem suuliselt) ja head. Head tu-
leks rääkida ka nüüd, kuid ainult
ühe hea soovitusena: me kaitseme
mitte ainult suvist loodust, vaid ka
sügise ja talvist.

«AJALOOALANE»
Kohe näha, et ajaloolaste seina-
leht — nendele on põhiliseks arvud
ja daatumid.

Varsti on 1. detsember — üks
kuulsamaid lehekülgi Eesti ajaloos,
3. novembril 1922 loodi Tartu Üli-
koolis Sotsiaal-filosoofiline Üliõpi-

laste Selts...

Ega see halb ole. Sellega seoses
kaob teinegi oht, mis eksisteerib
paljude seinalehtede juures — oht
aeguda.

«KEEMIK»
Tipp-topp. Räägitakse, et mate-
maatiliste kalduvustega inimesed
võtavad sule visalt pihku. Ent kee-
mikute kohta ei näi see mitte käi-
vat, isegi tegevuskunstnike kalduvus-
tega inimesi paistab seal olevat.
(Andke andeks, keemikud, kui ma
eksin).

Ootad mõnikord auditoriumi
vabanemist, lööd pilgu seinalehele
peale — on mõnus lugeda.

«FARMACON»
Siin on kõike, mida vajad:
poliitilist päevakaja,
propagandat (farmatsia ringi as-
tumiseks),
uuest ühiselamust:

Ja pimedus oli sügavuse peal,
ja jumala vaim oli lehvimas
vee peal,
ilukirjanduslikku päevakaja, joo-
nistusi, karikatuure.

(Muide — kui hakatakse «POKSI»
aut numbrit kunstiliselt kujundama,
ärge unustatagu «FARMACONi» ja
«KEEMIKU» kunstnikke.
«GEOGRAAFI HAAL»
Soliidne seinaleht. Ühtlasi on geo-
graafid ka kõige agaramad sel alal —
on jõutud juba üheksanda numbrini.
«VASAR»

Seekord toimetati seda IV kursu-
se üliõpilased ja seinalehest sai
nende suviste tööde aruanne (IV
kursuse geoloogidel algas õppetöö
alates eelmise kuu keskpaik).

Palju häid fotosid, juttu vähe,
kuid küllaldaselt.

Teised kursused — ärge andke
allal

«OKNOMIST» (mitte trükiveaks
lugeda).
Pealtnäha hea — 3. number. Aga
sisu: Oktoobrirevolutsiooni 45. aast-
päev, käisime kolhoosis, mõtted
esimestest tööpäevadest.

Siit järeldus: suure hooga olete
peale hakanud, kuid ära olete väsi-
nud. Tsipa varavõitu, väga ausatud
«ök nomistid».

Veel midagi. «SÕNA» ja «JU-
RIST» asuvad auditoriumides. «VA-
SAR» ja «GEOGRAAFI HAAL» aga
asuvad oma eriala kateedrite juures
Vanemuise suure õppehoone teisel-
kolmandal korrusel treppide ja kori-
doride labürintide taga.

Kuid ega seinalehte tehta kitsale,
valitud seltskonnale, vaid ta peaks
rääkima oma osakonnast kogu üli-
kooliperele ja ka neile, kes teda
külastavad.

Sellele tuleks mõelda.
I.-P. PADERNIK

FEDŽENKOLE

Kuhu küll ei vii meie üliõpilasi
nende suvine praktika! Geoloogia
IV kursuse üliõpilastel moodus see
tänavu Pamiiri mägedes. Kõige roh-
kem vedas Rein Pajul, kes õnnest-
us näha Fedženkot — maailma
suurimat kõrgmäestiku liustikku.

... Pool Pamiiri on seljataga ja
varsti samapalju praktikapäevadest.
Olime idas, olime läänes, aga kes-
kele ei taha kuidagi jõuda. Hobu-
sed on juba käes, kuid kuskilt ei
leia inimest, kes nad tagasi tooks.
Neli üleaurust päeva rasket seljakot-
ti kanda pole ka lust. Fedženkol tu-
leb seda nagunii teha.

30. juuli. Hommikul märkan üle
jõe «oasi» — kodused kased ja pa-
jud, kõik ühepikkused. Pole neid
ammu näinud. Tulime idast ja seal
laiutab vaid lage kiltmaa. Ületame
hobustel jõe ning jätkame rännakut
piki Tanõmasi vasemat kallast. Kuu-
mus ja vaikus.

Jõuame esimese liustikuni nimega
Krum-Krõimailo. Siin tabab meid ka
õhtu. Jões lävad kivid kõminal
üksteist. Oleme väsinud 25-kilo-
meetrisest käigust ja muljetest.
Mäed on kordumatud.

31. juuli. Meie saatjad lähevad
tagasi. Hobustega ei pääse enam
läbi. Võtame seljale 40-kilolised ko-
tid ja läheme. Fedženko pole enam
kaugel.

Siin 4000 meetri kõrgusel on alles
kevad. Maa ligi olevad lilled on
vast õitsemise puhkenud. Taimestik
on napp, kuid kaunis.

Möödume sini-sinisest järvest, kus
alles sulab jää. Pärast tunnist kaiku
paistavad Fedženko jääväljad ja
tunnen ennast kui kolumbuse mad-
rus mastikoris.

Päike kaob pilvemassi. Fedženko
pinda mööda ujub tihe niiske udu.

Umbrus on kole ja süinge. Uinume
moreeni teravatel kividel lootusega,
et homseks ilm paraneb.

4. august. Sulatan pool tundi
jäänud saapaid ning tantsin nende
jalgasaamiseks mingit indiaanitans-
su.

Jätame hüvasti sõbralike alpinis-
tidega. Soovitakse önnelikku koha-
lejumist. Nii öeldakse mägedes
alati.

Eesmärk on jõuda marsruudiga
eelmisses ööbimispaika.

5. august. Täna marsruudiga
peame jõudma meteoroloogia jaama-
ni. Pärast 15-kilomeetrist astumist
ta paistabki. Kuid sinnajõudmine
polegi nii lihtne. 3—4 meetri laiuse
lõhede tõttu pikeneb tee 5—kuni
6-kordseks. Lõhedesse on juba vaa-
datud. Sügavuses kaovad nad häma-
russe. Ületame lumesildu. Vajume
neist kordamööda läbi ja pimedas
jõuame kalju alla, millel asub meie
sihtpunkt. Enne seda, aga paterda-
me sõna otseses mõttes järves, vesi
ulatub kõvasti poolde säärde. Õn-
neks ei ole veel külmetama haka-
nud.

6. august. Täna on puhkepäev.
Oleme meteoroloogide kaljupesas.
Päeva peale tutvun meteoroloogide
tööga. Saan tsipa targemaks. Kor-
rastame oma märkmeid ja õhtul is-
tume kõik ümber raadio. Moskvast
kantakse üle «Rummu Jürit». Rää-
gin meie koduvabariigist, tema ro-
helusest ja vihmariikkusest. Õhtul
voodisse pugedes ümisen omaette
«Koduigatsus on suur».

Suusatun. Augustikuus minu arust
suur luksus. Õhtul vahetame aad-
resse ja homme lahkume Fedžen-
kolt, et üle Geograafia Ühingu lius-
tiku laskuda Vanzi orgu.

R. PAJU.

Rekordeid tõstepõrandalt

Asja toimunud TRÜ 1962. a. tõs-
tespordi esivõistlustel oli heas
sportlikus vormis Arstiteaduskonna
III kursuse üliõpilane Aleksander
Tamm. Tema tulemused tõukamis-
es 150 kg keskkaalus ja kogusum-
ma 380 kg poolraskekaalus on
uuteks Eesti NSV noorterekordi-
teks. Ainult 5 kg lahutab tõukamis-
es veel üleliidulisest noorterekord-
normist, mis on 155 kg nii kesk- kui
ka poolraskekaalus. Surumises 117,5
kg ja rebimises 112,5 kg on uuteks
Tartu linna noorte rekorditeks. Pole
kahtlust, et varsti võime Tamme-
ni poolt oodata 400 kg tagajärge.

Võistlustel väljapandud rändau-
hindad parima tulemuse eest tõuka-
mises ja kogusummas võitis keha-
kultuuriosakonna IV kursuse üliõpi-
lane keskaallane Arne Heinlaid
vastavalt 152,5 ja 385 kg.

Individuaalselt saavutasid meistri-
tiitlid alates sulgkaalust:

V. Viitma KKO I 195 kg (55+57,5
+75), A. Abran KKO IV 250 kg
(75+77,5+97,5), U. Niinemets
Mat-Füüs. IV 282,5 kg (85+85+
112,5), A. Heinlaid KKO IV 385 kg
(110+122,5+152,5), A. Tamm
Arstiteaduskond III 380 kg (117,5+
112,5+150), A. Krieger KKO IV
302,5 kg (80+100+122,5).

Võistkondlikus arvestuses olid ko-
had järgmised:

I KKO I kurs 16 mp.
II KKO I kurs 23 mp.
III Matemaatika-Füüsikateadus-
kond 34 mp.

Juba pikemat aega on ülikoolis
«põud» kõige kergematest ja kõige
raskematest tõstjatest s.t. kuni 60
kg ja üle 90 kg.

Et seda lünka parandada on va-
jalik, et mainitud kehakaaluga üli-
õpilased tuleksid tõstepordi treen-
ingutele. Sellega aitate kaasa üli-
kooli võistkonna tugevdamisele tõs-
tespordis ja ise muutute seejuures
tugevateks meesteks.

Ootame teid V. Kingissepa 19
võimlas igal esmaspäeval, kolma-
päeval ja reedel kell 17.30—20.

E. SIMSON

TEADAANDED.

NSVL Kõrgema ja Kesk-erihari-
duse Ministerium teatab, et alates
10. nov. 1962. a. kuni 1. juunini
1963. a. alandatakse kõrgemates ja
kesk-eriõppeasutustes õppijatele pi-
letite hindu lennukitel Tu-114,
Tu-104, Tu-124, Il-18, An-10 ja
An-24 50% võrra.

Hinnaalandus kehtib nii päevases,
õhtuses kui ka kaugõppeosakonnas
õppivate üliõpilaste kohta.

Erinevalt korrast, mis oli selle
aasta mais, pole vaja hinnaalandu-
sega pileti jaoks erilist tellimust.
Piletite müük ja lennukisse mahuta-
mine toimub üliõpilaspileti ettenäi-
tamisel.

Alatiselt tegutsevas agitpunktis
nr. 8, Vanemuise tn. 46, toimub teis-
ipäeval, 11. detsembril kell 19 vali-
jate kohtumine Tartu linna
TSN alalise tervishoiukomisjoniga
(terves koosseisus).

Päevakorras: 1) Alalise komisjoni
esimehe O. Tamme informatsioon
komisjoni tööst;

2) komisjoni liikmed vastavad ter-
vishoiualastele küsimustele.

Kohapeal on alates kl. 18.30 orga-
niseeritud sanitaarhariduslik näi-
tus ning saab sanitaarhariduslikku
kirjandust.

Järgnevad filmid: «Sõbra pilguga»,
«Kolonialismile ei!» jt.

Agitpunkti juhataja

Üldkeeleteaduse ringi koosolek
toimub teisipäeval, 11. detsembril
kell 19.30 peahoone auditoriumis
nr. 5.

Päevakord.

1. Informatsiooni konverentsilt
«Keel ja kõne».

2. Prof. P. Ariste ettekanne
«Tšehhi tänapäeva keeleteadusest».

Ringi juhatus paluakse kohale
ilmuda pool tundi enne koosolekut.

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийглик Юликоол» («Тар-
туский государственный университет»)
г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тарту-
ского государственного университета.
Hans Heidemann nim. trükikoja
trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik-
numbri hind 2 kop. Tellimise
nr. 9728. MB 08699.

Kasseti ilmumise puhul...

Mõte sai teoks: kassett imus ja
muutus käesoleva aasta üheks kõige
meeliterutavamaks kirjanduslikuks
sündmuseks. Seda loetakse ja selle
ümber vaieldakse, kuid ühes on ka
kõige erinevamate seisukohtade
pooldajad samal arvamusel — uus
algatus on igati tervitatav. Kuigi
noorte loomingut avaldatakse aja-
kirjades ja ajalehtedes erilehekülge-
dena, jääb enamik nende luulest
kauaks käsikirjadesse. «Suurde»
kogusse pääseb tavaliselt mõni
üksik katse luuletaja esimestest
otsingutest (nagu näiteks Ellen
Niidu) ja varajase loomingupalge
selgitamine jääb 50—100 aasta pä-
rast kirjanduslehtedele hooleks.
Nüüd on võimalik igal lugejal
jälgi oma kaasaegsete värsise-
pade kujunemiskäiku.

Niisiis, kassett tõusis kohe kir-
jandusliku tulipunkti. Tartus osteti
ta ära veerandtunni jooksul ja Kir-
janduse Majas korraidatud arutelul
viibis rohkem noori kui kunagi
varem. Tabasin end küsimuselt,
miks leiab noorte luule nii suurt
vastukaja, eriti noorte seas. On
täiesti loomulik, et oma ellusuhtu-
mist alles kujundav inimesi ki-
sub kaasa nooruslikkuse. On teada
ka see, et sageli võivad küpse
meisterlikkusega kirjutatud teosed
mõjuda külmemalt kui väikeste
ludusvigade ja puuduliku vormi-
käsitusel, kuid vaieldamatult an-
deka autori looming. Ent mitte sel-
les pole ainus põhjus. Laiema kõla-
pinna aitasid kirjandusele õpilaskon-
nas ja üliõpilaskonna luua trü-
kitud koolialmanahhid. Selles osas
kiputakse nende tähtsust alahinda-
ma, nähes neis vaid kirjanike
järelkasvu baasi.

Teiseks kerkib küsimus: kas ei
ole aastas viie esikkogu avalda-
mine kassettina (+ muud esikkogud)
liigne forsseerimine, kas ei kisu see
alla meie luule üdist taset? Paistab,
et esimese kasseti puhul seda pole
juhtunud. Ühegi värsivihiku kohta
ei tahaks öelda, et ta oleks võinud
ära jääda. Kõik autorid on enam
või vähem välja kujunenud isiku-
pärase loomingulaadiga ning meie
kirjandus on rikastunud uuenäoliste
luuletajatega.

Kõik kogud — Paul-Eerik Rum-
mo «Ankruhiivaja», Linda Ruudi
«Mu südames on pühapäev», Arvi
Siia «Trompetisoolo», Mats Traadi
«Kandilised laulud», Enn Vetemaa
«Häälemurre» — kuuluvad ühte
mitte ainult autorite nooruse tõttu,
vaid ka oma ellusuhtumise ja prob-
teemide ringi läheduse poolest. Üheks
tänapäeva luule tunnuseks, mis
eristab teda minevikukirjandusest,
on peatähelepanu koondamine kaas-
aja inimesele ja sotsiaalsetele prob-
leemidele. Ka nendes kogudes on
ülekaalus süvenemine ühiskondlikes-
se nähtustesse, looduspildid on tihe-
das seoses inimsaastuste ja igatsus-
tega.

Vabavärsi paindlikkust ja väljen-
dusvõimalusi mahutab Paul-Eerik
Rummo «Ankruhiivaja». Varaküps,
elunähtusi mitmetahuliselt läbinäge-
va intellektiga autor on suutnud
hoiduda kõigest tavalisest, kulu-
nust. Kogu aeg üllatab ta värske-
te leidudega, lööb särava espriiga,
elurõõmsa huumori, puändi ja siir-
usega. Parimateks saavutusteks
loeksin luuletusi «Algused», «Jõulu-
hommikud», «Colas Breugnon'ile»
«Giordano Bruno tuleriit», «Luulet
minu isast», «Kingitused» ja esimest

pala tsüklist «Metsafragmendid».

Linda Ruud viljeleb isikuluulet,
maalib rõõmu, rahutust, kauneid
looduspilte soojas, hingelises laa-
dis. Siin on tema peamised õnnest-
umised. Elamust ja korrektsust
tunneme ka töölauludes.

Arvi Siia luule on võrsunud keset
meie laulvat tänapäeva. Ta elab
kaasa saeveski kuminatele, Kundast
tulevatele üliõpilastele, kosmoselen-
dudele, kirjeldab kodulinna väsimat-
uid korstnaid, tagasihoidlikku king-
seppmeisterit, päevitunud töömeest.
Õnnestumateks on «Et jäljed
jääks», «Muuseumis», «Tollel ime-
isel ööl», «Teel».

Täiesti erinev teistest on Mats
Traat, kelle eeldused on muutunud
tüsedaks kirjanduslikuks oskuseks.
Tema luulet läbib järsk, terav rea-
lism, igapäevase elurütmil tajumine
valatuna täpsele ja kujukasse sõ-
nastusse on nauditavad. Eriti oma-
pärane on «neuroloogide» tsükkel
«Harala elulood», mille taolisi inim-
portreesid pole terves eesti kirjan-
duses.

Traadile teatud mõttes vastandiks
on Enn Vetemaa, keda iseloomustab
mänglemine rikkalike kujunditega.
Samme lihtsuse poole tähistab
«Lugu kiivrist». Suure sugestiivs-
suga on komponeeritud muusikali-
sed hetked, mille vastukaja on juba
mürgata mõne noorema autori loo-
mingus.

Ankur on hiiatunud. Jääb oodata
uusi riimitud luule ja vabavärsi
trompetisoolosid noortelt poetidelt.
Õnn kaasa, et teine kassett tooks
kaasa samasuguseid rõõmsaid ülla-
tusil

J. Põldmäe

UUSI TEATMETEOSEID TRÜ TEADUSLIKUS RAAMATUKOGUS

E. Raudam. Närvistüsteemi kliiniline
uurimine. Hind 37 kop.

H. Laanpere, V. Palm ja R. Tani.
Praktiliste tööde valimik anor-
gaanilisest keemiast. Hind 32 kop.

K. Siilivask. Eesti Oktoobrirevolutsiooni
ja koduse aja perioodil 1917—1920. Hind 16 kop.

J. Aul. Selgroogsete zooloogia.
Hind 38 kop.

P. Rahno. Mikroobide tähtsusest tai-
mede toitumisel. Hind 9 kop.

A. Kalda. Kõrgemate taimede süs-
temaatikapraktikumi juhend.
Hind 10 kop.

P. Palmeos. Valimik soome keele
tekste. Hind 18 kop.

A. Rõõmusoks, H. Viiding. Üldine
geoloogia I. Hind 31 kop.

L. Keres, S. Sibul, L. Sildver. Kiire-
loomuline abi lastehaiguste puhul.
Hind 26 kop.

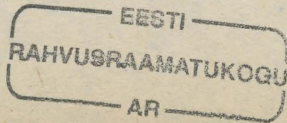
TRÜ kirjastusgrupp

TEADAANNE

Eeloleval reedel, 14. detsembril
kell 17 arutatakse TRÜ Spordiklubi
laendatud koosolekul (V. Kingis-
sepa tn. 19) teaduskondade keha-
kultuurikollektiivide kontrolli tule-
musi. Peale selle on kavas veel
spordialase agitatsiooni ja propagan-
da küsimused ja sportiaadi alade
tähtaegade määramine.

Kuna arutatakse ülikooli massi-
spordi küsimusi, ootab TRÜ Spordi-
klubi juhatus kõigi kehakultuuri-
kollektiivi nõukogude, komsomoli
kehakultuuri sektori juhatajate,
a.-ü. büroode kehakultuurikomis-
jonide esimeeste ja teiste asjast
huvitatute osavõttu.

TRÜ Spordiklubi juhatus

UUE ÜHISKONNA PRAKTILISELE EHTAMISELE

Ideoloogiline kavatus töö ei ole eesmärgiks omaette
• Peatlesandeks õppetöö pidev parandamine • Konkreetsete teemade juurde!

Meil on õnn elada maailma esimeses sotsialistlikus riigis. Meil on õnn jälgida, ise osa võtta uue, parema ja õiglasema otsinguist inimeste ühiskondlikus korraaduses.

Otsida, see tähendab aga pingelist tööd, tähendab õppimist, teadustööd, teadustööd, teadustööd.

Isikukultus oli meie maal väärtusaks õppeaunaks. Praegusel etapil seab partei tänuks ülesandena rauva ette isikukultuse ja tema poolt sunnitud formalismi ning bürokraatsia väljajuurimise, teadustöö vee tagajärge ühiskondlikult. See on ühe tulevikku, materiaalse huvede toomise kiire hoogustamine.

Värsked tuuled puhuvad, aga vana, läppunud leitsak on visa tagane. J. Jevtusenko oise karjub seda meile näkku oma luuletuses «Stalini järglased» («Edasi» nr. 219. 1962):

El, Stalin ei alistu,
Stalin ei kõdune siia.

Me vaid
mausoleumist ta viisime välja,
ent kuis,
kuis Stalini järglastest Stalinit
välja saab viia!

Me elame murrangute ajastul. Üksteise järel rehaoliteeritakse Stalini pooli mahasuruuid, üksteise järel paljastatakse süüisime avaldusi igapäevases elus. Avardub mõtte- ja loominguvabadus, sest «kommunism on kõigi inimeste ühine vaba looming».

Eks olid üheks lüüks selles ahelas ka partei Keskkomitee asjaajajad pleenumi seisukohad rahvamajanduse planeerimise, parteilise juhtimise jm. küsimustes. Tõepoolest, tõsise ravikuuri teeb läbi partei ise, teeb ka tema noorem vend — komsomol.

Teame kõik hästi, millest komsomol on vaja raveda. «Haigust» ja selle põhjust analüüsib ÜLKNÜ Keskkomitee esimene sekretär sm. S. Pavlov teatavasti järgmiselt (kõne partei novembripleenumil, «Noorte Hää» nr. 276, 24. nov. 1962):

«Parte XX kongressil kritiseeriti Kommunistlikku Noorsooühingut karmemise, poliitilise sõnakõiksutamise ja loosungite eest, elava töö puudumise eest. ... Täna aga tahaks meenutada, millest selline karmisemine ja sõnakõiksutamine alguse sai. 1935. aastal korraldati komsomolitöö Stalini nõudmisel ümber. ... Teatavasti tegeles Kommunistlik Noorsooühing sel ajal konkreetsete majandusajadega. Nüüd pidi komsomol Stalini isiklikul korraldusel pöörama majandusajadele selja ning alustama «kõrgelt kvalifitseeritud kasvatusaparaadi» loomist.»

Just nimelt: kui partei pühendub kommunistliku ühiskonna vahetu ülesehitamise paremale korraldamisele, siis pole kellelgi õigust võtta see ülesanne ära komsomolilt. Kellelgi pole õigust noorte loomingu- list entusiasmi sellelt peatlesandelt kõrvale juhtida, nooruse tugevat kätt tagasi lükata. Just nii näeb noorte ülesannet partei uus programm (NLKP programm, ERK, Tallinn 1961, lk. 99):

«Järjest suuremat osa etendab Kommunistlik Noorsooühing... kes aitab partel... mobiliseerida neid (noori R. T.) praktilisele uue ühiskonna ehitamisele...»

Analüüsige ja konkretiseerige seda ülesannet!

«Viimase aja sündmused sunnivad läbi vaatama seniseid komsomoli tööplaanid ning selgitama kõigile, milles on meie ülesanded. Tulipunkti jääb nüüd ja ka edaspidi ideoloogiline töö üliõpilaskonnas — tulevikuloomise kasvatus.»

Nii kirjutab sm. P. Järve («Meie ülesannetest», «Tartu Riiklik Ülikool» nr. 31, 30. nov. 1962). Sisult seesama vaatab meile vastu kõikjalt üksikõik missuguse ajalehe me avame — tulipunkti, on ideoloogiline kasvatus töö.

Lubage küsida, mis «ideoloogiline kasvatus» see on ja mis ta oli varem, isikukultuse perioodil?

Viimane pool küsimusest on selge: see oli stalinistlike dogmade lõputu korrutamine, noore mõtte- lennu ahistamine. See oli Stalini-ustavate alamate kasvatus, kelle mõte võis liikuda ainult ühes taktis Stalini konserveerunud mõt- tega.

Nüüd on sellest valdavalt üle hakatud saama. Ideoloogiline kasvatus töö eesmärk — kommunistlik inimene — on meile igaühele küllalt arusaadav ja südameledane, et seile poole visalt püüda. Kuid praktiline sisu on siiski liiga äärmä- ne, et leida loovat rakendamist noorte poolt. Just seepärast ei tule sel tööil kunagi lõppu, see ei ole kunagi küllalt hästi teatud, seal on alati puudu jääke. Ütleksin, see on Kaval-Antsu põnjata kaabu, kuhu suunatakse küll kogu noorusliku energia vool, mis aga eales täis ei paisa saavat.

Just siit sigrinebki komsomolitöö- se formalism, siin sünnib laukiv keht ähmasele sisule, enesepetmine. Mis ta siis lõpuks on, see ideoloogiline kasvatus töö? Seis mää- rangus peitubki asja tuum.

Ideoloogiline kasvatus töö ei ole mingi ülesanne, mingi eesmärk omaette, vaid on ainult mõjuks abinõu peaeesmärgi saavutamiseks.

Peaeesmärk aga, see on ka kogu rahva eesmärk: kommunistliku ühiskonna ülesehitamine.

Meie, üliõpilaste, «tootmistöö» on teadmiste omandamine. Meie komsomoliorganisatsiooni peatlesanne olgu sellest tulenevalt õppetöö pidev parandamine ja täiustamine, kitsaskohtade valgustamine ja üliõpilaste mobiliseerimine õppe- ja ühiskondlikuks tööks. Selline osavõtt uue ühiskonna ehitamisest ongi ideoloogiline kasvatus töö. Need kaks on teineteisega tihedalt seotud, on teineteisest lahutamatu.

Tegelikult tootmistöö on hoogu saanud «komsomoliorganisatsiooni» üle- liiduline liikumine. Kahjuks oleme meie siin maha jäänud, selle asemel et esirinnas olla.

Olgu kogu ülikooli komsomoliorganisatsioon «projektoriks». Olgu tema heleda valgusviha fookuses alati «halli, igava loengu» mõiste kustutamine üliõpilaste tead- vusest, eesrindlike ideede ja me- todite juurutamine õppetöös, võit- luse vananenud arusaamade ja ruti- niga. Need oleme meie ise, kes oma igapäevast tööd lahtiste silmadega tehes näeme kasutamata reserve ja võimalusi õppetöö parandamiseks.

Olgu komsomolikoosolekute tee- madeks näiteks «selle ja selle dis- sipliini õppimise parandamise abi- nõudest», «üliõpilaste initsiatiiv sel- le ja selle õppemeetodi rakendamisel» või näiteks bioloogiaosakon-

nas «üliõpilaste mobiliseerimine botaanika-aias seisukorra parandami- sele ja seal eeskujulike õppimisvõi- maluste taastamine» jne., jne. Sm. S. Pavlov räägib oma ülaltsitee- ritud kõnes edasi:

«Meile on nüüd selge, et ükski «kõrgelt kvalifitseeritud aparaat» ei ole suuteline kasvatama noortes niisugust entusiasmi, enastaga- vust ja kangelaskust...»

Allakirjutanu ei leia siiski põh- just olevat vaimustada rektori nõus- olekust, et komsomolitee õppe- teadusliku töö sektor hakkab: «otsustama osakondade ettekandeid hästi edasijõudvate ning teadusliku tööga tegelevate üliõpilaste vabas- tamise kohta loengutel käimise ko- husest...», millest kirjutab sm. P. Järve.

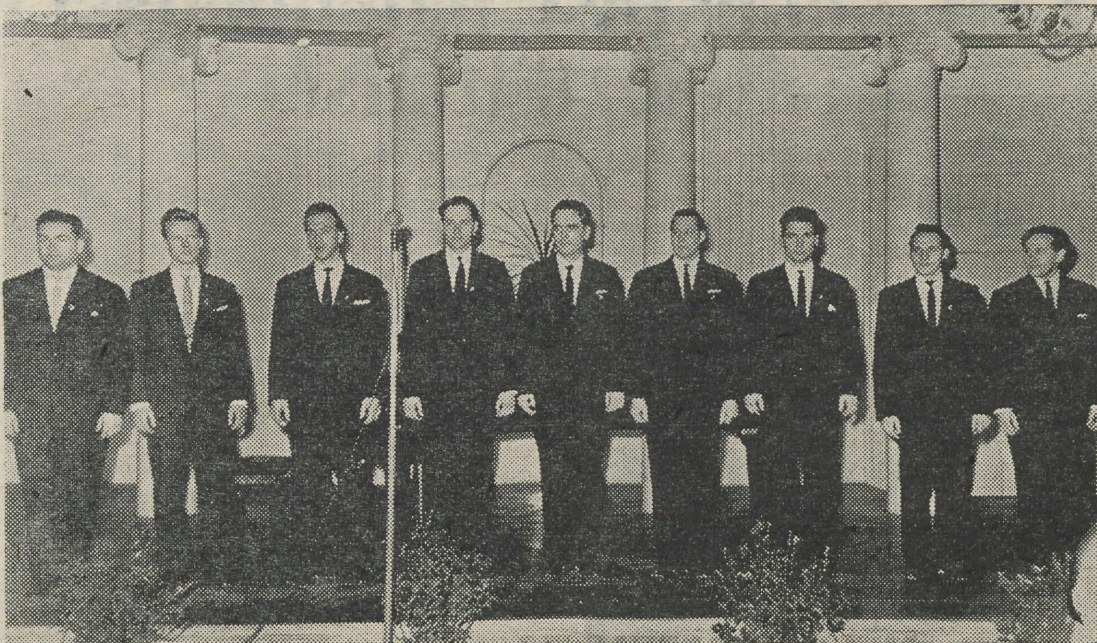
Et loengutel käimise kohustus ise seisab põhjani vääral alusel, siis läheb ka komsomoli seline töö vil- tusele rajale. Milleks meile üldse loenguid peetakse, kui ilma võib paremini läbi saada? Loeng on ju elav õppeviis, tunduvalt viljakam ja mitmekesisem kui iseseisev õppi- mine kirjanduse abil. On loomulik, et just paremad üliõpilased püüa- vad selle õppimisviisi poole, käivad neid rahuldavalt loenguil huviga ja regulaarselt.

Muidugi on teine küsimus, kas loengulise õpetamisviisi kõik eeli- sed iseseisva töö ees on praktilis- ära kasutatud. Vaat siin on kom- somoli tööpõld: tagada koostöös administratsiooni ja ka- teedritega, et tööpoolest kõik loengud pakuksid mater- jali võrratult paremini ja mitmekülgsemalt, kui seda suudab kuitahes hea õpik.

Ja kui üliõpilane tahab materjali põhjalikult omandada (või on sel- leks rangete nõudmistest tõttu tead- miste osas sunnitud), siis joostakse loengutele tormi. Siis paneb ainult väga kaaluv põhjus loengult puu- duma ja mingit kohustust pole va- ja. Tuletagem meelde, miks oli kuulajatest tulvil auditorium A. Koptajeva teose kangelase Ivan Ivanovitši ees («Vaprus», ERK Tal- linn 1960)?

Niisiis: asume täie energiaga tööle uue ühiskonna ehitajate ridadesse. Valgustame kitsaskohti, seigitame välja reserve, mobiisee- rime üliõpilasi nende kasutamisele! Väija komsomolist kogu see rutiin, mille istutas temasse stalinism!

R. TANNER

Meile meeldis

«No näis, mida nad seal stis ka teevad?»

Nii mõtlesid paljud skeptikud, kes pühapäeva õhtul seadsid sam- mud Tartu Riikliku Ülikooli aula poole, et minna kuulama Tartu Üliõpilasmeeoskooli solistide kont- serti. Kõiki neid skeptikuid ja miteskeptikuid kogunes aga lõpuks nii palju, et aula oli viimase või- maluseni täidetud.

Üksteise järel astusid publiku ette Peeter Soodla, Helmuth Säre- kanno ja Toomas Tigane. Henno

Tsahkna aga ei pääsenud lisapalast. Teises pooles esines kvartett (koosseisus: Helmuth Särekanno, Peeter Soodla, Kalju Juus ja Toomas Tigane), laulsid solistid Johan Johanson ja Alo Ritsing. Kontserdi lõpetasid TRÜ õppejõud Olev Saks ja Olaf Prints, kellel oli erilise menu.

Läheks liiga pikale siinjuures igaühe esinemist lähema analüüsi- mise alla võtta. Noored solistid esi- nesid püüdlult, ja kui igaühel ei õnnestunud veel kõik vajalikult

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOI PARTEIORGANISAT- SIOONI, REKTORAADI, ELKNÜ KOMITEE JA AMETI- OHINGUKOMITEE HAALEKANDJA

REDEEL 14. DETSEMBRIL 1962

Nr.
33(537)
XV aas akäik

Saagem ilmalike kombetalituste propageerijaks

Kommunistliku Partei ideoloogili- se töö tähtsaks ülesandeks on jär- jekindlalt võidelda mineviku igan- ditega inimese teadvuses. Eksploa- taatorlikult korraldavad pandatud «sünnimärgid» on mitmesugused. Neist kahjulikumad ja püsivama ise- loomuga on usulised igandid.

Sotsialistliku elulaadi kindlusta- mise ja rahvahulkade teadlikkuse kasvu tulemusel väheneb aastast aastasse usklike ja kiriklike kombetalituste järgi vajadust tundvate inimeste arv. Üha laiemat kande- pinda leiavad mitmed ilmalikud kombetalitused, kujunevad välja meie elu olulisemate sündmuste tä- histamise uued, nõukoguliku tra- ditsioonid.

Kaaludes Tartu Riikliku Ülikooli suure kollektiivi võimalusi rahva ateistliku kasvatamise parandami- seks ning uute, nõukogulike täht- päevatradsioonide kujundamiseks ning juurutamiseks, otsustasid rekto- raat ja parteikomitee alustada juba käesoleval õppeaastal ühiskondliku elukutsega ilmalike kombetalituste propagandistide ettevalmistamist.

Ilmalike kombetalituste propagan- da ja juurutamine on suhteliselt nooreks teaduslik-ateistliku töö vor- miks. On ju teada, et paljud kom- danikud, tähistades kiriklike kombetalitustega mitmesuguseid pere- kondlikke ja muid sündmusi, ei ole ise usklikud ning pöörduvad kirik- like traditsioonide poole ainult vas- tavate ilmalike kombetalituste puu- dumise tõttu. Ei aidata neil kodanikel lõplikult vabaneda kirik- like mõjudest, on meil viimastel

aastatel välja töötatud ja rahvale soovitatud mitmesuguseid ilmaliku iseloomuga kombetalitusi. Nende aluseks on nõukoguliku sisuga rah- valikud traditsioonid. Ilmalike kombetalituste senine propaganda on andnud väga häid tulemusi. Eriti väärib esiletõstmist leeritatavate noorte arvu suur kahanemine, ku- na väärib enamik noormehi ja neide eelistab leerile rõõmuküllaseid su- vepäevi.

Suur töö ilmalike kombetalituste propageerimisel on aga veel ees. Seepärast hakataksegi ülikoolis järgmisel semestril ette valmistama ühiskondliku elukutsega ilmalike kombetalituste propagandiste. 2—3 õppeaasta jooksul organisee- ritakse sellest elukutsest huvitatud üliõpilastele rida loenguid teaduslik- ateistlikel ja etnograafilistel teema- del.

Uue ühiskondliku elukutse ette- valmistamisega seoses olevate kü- simuste lahendamise on pandud ülikooli ateistide klubile. Seepärast avaldab klubi juhtkond kindlat veendumust, et see uudne üritus leiab laialdast tähelepanu ja huvi üliõpilaste seas. Ilmalike kombeta- lituste ühiskondliku elukutse oman- damisega ja nõukogulike traditsioo- nide juurutamisega aitame kaasa materialistliku maailmavaate levi- kule ning niisuguste traditsioonide kujunemisele, mis ka oma vormilt vastavad tänapäeva elu sisule ning meie inimeste tõekspidamistele.

J. RAID

Sõpradel külas

Möödunud pühapäeval ja laupäe- val oli meie rahvakunstiansambli järjekordne kontsertmatk. Külalasi Karksi-Nuia, Viljandi, Tõrva.

Kontserdikava oli mitmekesine. Esi- tati eesti, läti, leedu, ukraina, alam- austria, ihehi, soome, hispaania ja ungari rahvatantsu, lauluansambli kuuldil mitmete rahvaste rahvalaule, keelpilliorkestrilt meeleolukaid pil- lilugusid. Selle matka kestel sõlmiti palju uusi tutvusi, suurendati rah- vakunsti armastajate peret. Kõikjal ootas ansambli soe ja südamluk vastuvõtt.

Kokku andis ansambel kahe päe- va jooksul kolm kontserti. Laupäe- val kell 21.00 esineti Karksi-Nuia kultuurimajas, pühapäeval Vil'andi Riiklikus Draamatris «Ugala», õhtul kell 21.30 Tõrva kultuuri- majas.

Rahvakunstiansambli kunstiline juht oli Helju Mikk, rahvapilli- orkestrit juhatas Elmar Luha, naisansambli Maie Eljas, klaveri- saated olid Mall Riikjärvelt, kont- serdi üldjuht oli Viktooria Viir.

Kasutan võimalust, et tänada Tartu Riikliku Ülikooli rahvakunsti- ansambli nimel kõiki, kes aitasid meil organiseerida selle huvitava kontsertmatka.

MARTI TULVA

ELKNÜ TRÜ komitees

ELKNÜ TRÜ komitee büroo kuulab ära Helle Sooviku aruande tööst mittekommunistlike noortega stoma- tologia-osakonnas. Kehakultuuri- osakonna IV kursusele otsustati anda kommunistliku töö kursuse aus- tav nimetus.

Komsomolimärki võivad nüüdsest peale kanda võõriloologia III kur- suse üliõpilane Ann Kivikangur ja sama osakonna II kursuse üliõpila- ne Ruth Borovik.

Büroo kinnitas keemiaosakonna komsomolibüroo otsuse sama osa- konna I kursuse üliõpilase Ene Paldra väljajäetmise kohta ÜLKNÜ ridadest ning ülikoolist nõukogude üliõpilasele ebasobiva käitumise pä- rast.

määril, siis tuleb see peasjalikult kogemuste vähesusest. Üldmulje oli aga tubli. Seda tõendab ka kuula- jaskonna äärmiselt soe reageeri- mine igale ettekantavale palale.

Oleks tervitatav, kui Üliõpilas- meeskoor leiaks võimalusi selle kena traditsiooni jätkamiseks.

V. KAUR

Fotol: kontserdi lõppedes tulid publiku ette kõik solistid. Vasa- kult: Johan Johanson, Alo Ritsing, Toomas Tigane, Olev Saks, Olaf Prints, Kalju Juus, Peeter Soodla, Henno Tsahkna ja Helmuth Säre- kanno.

A. NILSONI foto

INTERVJU

ÜTÜ nõukogu esimehe asetäitja sm. E. KUKEGA

Kuidas on meil ÜTÜ ringide vahelise koostööga?

See on äärmiselt oluline küsimus, sest kompleksne uurimine võimaldab teha palju sügavamaid ja laiemaid järeldusi.

Asi hakkas liikuma Bioloogia-Geograafiateaduskonnas, kus botaanika-, zooloogia- jt. ringid on varem töötanud ja tegid seda ka möödunud aastal käsikäes. Eriti viljakas oli koostöö tänavu suvel toimunud Tauksi kompleksekspeitsioonil, kus saare loodusest ülevaate saamiseks olid samaaegselt tegevuses väga paljude eriharude esindajad.

Ka kehakultuuriosakond on hakanud sidet pidama füsioloogidega, sest oma uurimustes ei saa nad arstiteadusest mööda minna.

Üldse põimuvad teadusvaldkonnad üksteisega järjest rohkem ja seepärast on hädavajalik tegelda ka naaber-aladega, kui tahetakse ammenda- vaid tulemusi saada. Viimasel ajal tihenevad sidemed rõõmustavalt.

Kas võib ka vastupidiseid näiteid tuua?

Kahjuks küll. Majandusteaduskonna temaatikas on terve rida probleeme, mida saaks hästi seostada poliitilise ökonomia probleemidega, kuid näib, nagu kardetaks dubleerimist poliitökonoomia ringiga. Majandusteadlased aga ei tohi poliitilise ökonomia osatähtsust alahinnata. See pole muidugi ainult nimetatud teaduskonnas nii.

Missuguste teaduslike ringides on üliõpilaste teaduslik töö korraldatud kõige paremini?

Hästi töötatakse reas Arstiteaduskonna ringides. Tublid on kirurgia-, farmaatsia- jt. ringid. Kirurgiaringsis on üliõpilaste kasutada väärtuslikud aparaadid. Tehakse operatsioone koortele, siirdistatakse edukalt kudesid, viiakse sisse kunstlikke veresooni. Füüsika-Matemaatika-teaduskonna üliõpilased töötavad samuti hästi. Nende kasutuses on küllaldaselt aparate, juhendajad annavad asjalikku nõu. Füüsikute

hea töö pandiks on tihe side kateedrite töötajatega. Ka Bioloogia-Geograafiateaduskonna ringid töötavad hästi.

Mis takistab head tööd teistes ringides?

1. Raskusi valmistab seadmete ja aparatuuride vähesus. Isegi vanemate kursuste üliõpilaste töö on liigselt «käsitöö» iseloomuga.

2. Entusiastide protsent üliõpilaste hulgas on veel väike. Oodatakse taganttõukamist, üliõpilaste poolset initsiatiivi on vähe. See ilmnes juba tööplaanide koostamisel. Neid ei esitatud tähtjaks ja sageli tuli nad sisse nõuda mitmekordset meeldetuletust dekanatide kaudu. Tihti koostatakse nad alles vahetult enne äraandmist. Nagu oleks plaane vaja kõrgemalseisvatel organitel, mitte üliõpilastel endil. Tuleb kateedritelt ise rohkem nõuda. Kui midagi väga tahetakse, siis saadakse ka. Pakutud asjal pole ial seda väärtust, mis enda otsitult.

3. Ringide ja kateedrite side pole veel igal pool selline, nagu peaks olema.

4. Juhendavad õppejõud peaksid rohkem muret tundma selle vastu, mida üliõpilane uurib ja kuidas uurib. Paljud on küll kinnistatud vastavate ringide juurde, kuid võtavad kas väga vähe või ei võta üldse osa teaduslikust juhendamisest ringis.

5. Ja lõpuks muidugi ajaküsimus, see igavene valulaps. Aega on üliõpilastel siiski vähe. Ei maksa otsida täitematerjali väheste vabade tundide sisustamiseks. Praegu on olukord niisugune, et alles siis, kui üliõpilane on meditsiini, lisaspetsiaalsused, fakultatiivsed ained jne. ära teinud, jääb tal jupike aega ka teaduse jaoks. Alles siis. Aga milles me ülikooli tulime? Eelkõige selleks, et saada oma ala headeks spetsialistideks ja alles seejärel universaalnimisteks. Muidugi oleks ideaalne kõike osata, kuid selle arvel ei tohiks kannatada peamine. Ja lõpetanu peaks olema suuteline

ikkagi ka teadusele midagi andma. Selleks kohustab juba ülikooli nimi. Tahaksime loota, et tulevikus olukord paraneb. Käesolevast semestrist alates võetakse õpinguraamatus arvele ka üliõpilaste ringis tehtud töö, mis omandab erilise kaalu lõpetamisel ja tööle või aspirantuuri suunamisel.

Mida kajastavad ringide tööplaanid? Kuidas nad on seotud kateedrite tööga?

Üldiselt lahendatakse ringides probleeme, mis on osaks kateedri-probleemidest. Raskusi on kõitvate probleemide leidmisega nooremate kursuste jaoks. Ometi on esimene iseseisev uurimine sageli kogu eluks tooni andev. Tänapäeva teaduse arengutase on nii kõrge, et põguski tutvumine aabitsatõdedega võtab oma paar aastat aega. Siiski on ka sellest raskusest hea tahtmise juures suudetud üle saada. Nii võtsid Bioloogia-Geograafiateaduskonna I kursuse üliõpilased vägagi edukalt osa Tauksi kompleksekspeitsioonist. Jõukohast tööd ikkagi leidub. On vaja ainult otsida. Ka Füüsika-Matemaatikateaduskond on leidnud tegevust I kursuse üliõpilastele.

Milline koht on praktilise tähtsusega uurimustel?

Viimasel ajal on sellele järjest rohkem tähelepanu pööratud, kuid siin ei või liiale minna. Kui me kohe kõik selle ära tarvitame, mida teeme, siis peaksime küll väga vähe tegema, ütles kunagi ülikooli rektor. Teaduse edasarendamiseks peab midagi ka järele jääma. Inimesed, kes oma töös lähtuvad ainult praktika vajadusest, unustavad tulevikut.

Seos praktikaga on tähtis ja tingimata vajalik, kuid ta ei või kõikehõlmav olla. Ometi ei tohi jääda ka ainult akadeemilisele pinnale, kui seos eluga on hädavajalik.

Möödunud aastal oli poliitilise ökonomia ja hügieenikateedritel plaanis uurimus Tartu asutuste töökultuuri ja hügieeninõuete täitmise kohta. Vajalik ja kasulik asi. Probleem on väga laialtlevik, ja siin oleks edukalt saanud ära kasutada üliõpilaste abi. Ent nad jäid eemale. Kas oli siin tegemist üliõpilaste passiivsusega või lihtsalt halva suunamisega, ent see tähtis töö jäi pooleli. Ei oleks tohtinud jääda. Tuleks leida võimalusi selle eluliselt tähtsa ja vajaliku probleemi uurimise jätkamiseks ühise üritusena.

Kuidas on lood pedagoogiliste teemadega teaduslikus töös?

Nende osatähtsus on peaaegu null. Õpetajakutsel on üliõpilaste hulgas ebapopulaarsus. See pole normaalne. Tuleb ülikooli töö nii

korraldada, et selline suhtumine kaoks.

Kas meie ringidel on kontakt ka EPA teaduslike ringidega?

On, aga väga vähe, ainult looduskaitseringi kaudu. Võiks olla palju tihedam, eriti Bioloogia-Geograafiateaduskonnal. Tõsi küll, EPA suund on meie omast veidi erinev, kuid üht-teist siiski saaks koos ette võtta. Näiteks tegeleb meie botaanikaring rohumaade küsimustega, zooloogiarings kalakasvatusega jne. Meie üliõpilased olid suvel ENSV TA Maaparanduse ja Maaviljeluse Instituudi töötajatega koos ekspeditsioonidel. Oleks soovitatav ka koostöö EPA agronoomia-, metsanduse- ja teiste ringidega. Ühist leiaksid tõenäoliselt mitmedki ringid, kuid praegu näib, et ei liigu ei mägi ega Muhed.

Looduskaitse pleenum

8. detsembril toimus ülikooli aulas ENSV Teaduste Akadeemia Looduskaitse Komisjoni korraldusel VI looduskaitse pleenum. Pleenum oli pühendatud Eesti NSV veeressurside ratsionaalse kasutamise ja kaitse probleemidele. Avasõnaga esines ENSV TA Looduskaitse Komisjoni liige sm. E. Kumari. Dotsent T. Lepaks käsitles oma ettekandes veeressurside kaitse probleeme ENSV-s. Abinõudest, mis on ette võetud veekogude kaitsmiseks reostamise vastu, rääkis sm. H. Velner. Sm. R. Valter ENSV MN Veeressurside Kasutamise ja Kaitse Peavalitsusest kõneles peavalitsuse tegevusest ja ülesannetest võitluses veekogude saastamisega. Ettekannetega esinesid veel sm-d N. Mikelsaar, F. Jüss ja V. Masing. Viimane rääkis oma ettekandes «Vete looduskaitse ja kool» looduskaitse küsimuste propagandimisest õppiva noorsoo hulgas. Ettekannetele järgnesid sõnavõttud.

H. Pliess

Ootame ettepanekuid

Lähemal ajal tuleb ülikooli ametiühingukomitees arutusele üliõpilaste ja teenistujate elukondliku teenindamise parandamise küsimus. See tähendab, kui ühiselamutes on raskusi majapidamistöödega (pesupesemisega, kuivatamisega jne.), kui teenistujail on muresid kütte varumise ja transpordi hankimisega, siis pöörduge oma pretensioonide ja ettepanekutega ülikooli ajalehe toimetuse või ametiühingukomitee poole.

E. KOIT

Ajalookateedrite kollektiiv

Ajaloodoktor Jaan Konks

60-aastane

10. detsembril s. a. tähistas oma 60-ndat sünnipäeva üldise ajaloo kateedri dotsent ajaloodoktor Jaan Jüri p. Konks.

Dots. Jaan Konks on sündinud 10. dets. 1902. a. Pärnumaal. 1924. a. astus ta Tartu Ülikooli, mille lõpetas magistrikspeitsiooniga ajaloo alal. 1928.—1940. a. töötas ta ajaloo-õpetajana Tartu koolides, kirjutades samal ajal koolidele rea ajalooõpikuid.

Pärast nõukogude võimu taaskeh-testamist Eestis asus J. Konks 1944. aasta sügisel tööle Tartu Riiklikus Ülikoolis, algul NSV Liidu ajaloo kateedri koosseisus. Paljude aastate jooksul on dots. J. Konks lugenud idamaade ajalugu, juhendanud eriseminare, kursuse- ja diplomitöid.

Suurt tööd on Jaan Konks teinud ka teadlasena, pühendudes eriti XVIII sajandi agraarsuhete uurimisele Eestis. Sel alal on tema sulest ilmunud ulatuslik monograafia ja terve rida artikleid. 1961. a. kevadel kaitses ta doktoriväitekirja teemal «Eestimaa rahva olukord XVIII saj. lõpul ning XIX saj. esimesel aastakümnel», mille eest talle omistati ajaloodoktori kraad.

Kõige muu kõrval on dots. J. Konks ka aktiivne ühiskonnategelane. 1961. a. astus Jaan Konks NLKP ridadesse.

Soovime juubilarile head tervist, palju edu ja energiat edaspidiseks tööks ajaloolaste noore põlvkonna kasvatamisel ning ajalooteaduse probleemide läbitöötamisel.

TRÜ kohustusi patendialaste sätete täitmisel

Uheks rahvusvahelise koostöö vormiks teaduse ja tehnika alal on leiutiste patenteerimine ning litsentside ost, müük ja vahetamine.

Nõukogude leiutiste patenteerimine välismaal toimub Nõukogude riigi prioriteedi kaitsmise eesmärgil ja ekspordi kaitseks Nõukogude kaupade välismaale saatmisel. See on eriti tähtis komplektse varustuse ja tehnilise dokumentatsiooni saatmisel majanduslikult vähearenenud Aasia, Aafrika ja Lõuna-Ameerika maadesse, kellele Nõukogude Liit osutab tehnilist abi ettevõtete ja teiste objektide ehitamisel.

Nõukogude leiutiste patenteerimine välismaal hoiab ära meie teaduslik-tehniliste saavutuste tasuta kasutamise kapitalistlike firmade poolt. Patenteerimine tähtsust on väga suur ka kavatsetavale sellele järgnevale nõukogude leiutiste realiseerimisele litsentside müügi teel. Litsentside müük leiutiste peale võib tuua märkimisväärt kasu Nõukogude Liidule.

Riiklik prioriteet leiutise suhtes tähendab seda, et viimane on esmakordselt tehtud antud maa kodaniku või organisatsiooni poolt. Autoritunnistuse väljaandmine leiutise kohta kinnitab leiutise kasutamise õigust riigi poolt. Autoriprioriteet tähendab, et antud leiutis on esmakordselt loodud konkreetse kodaniku või organisatsiooni poolt. Leiutajale kinnistatakse autoritunnistuse väljaandmisel kõik sellest tulenevad õigused.

Riiklikud huvid teaduslik-tehniliste saavutuste vallas võivad olla kõige täiuslikumalt kaitstud ainult autoritunnistuse hankimise teel kehtestatud korras NSVL-s ja, vajaduse korral, patendi saamisega välismaal.

Peab silmas pidama, et üldreeglinapateenteerimisele välismaal peab eelnema avalduse vormistamine kindlaksmääratud korras Leiutiste ja Avastuste Komitees NSV Liidu

Ministrite Nõukogu juures, kusjuures seda tuleb teha projekti või projektülesande läbitöötamise peiroodil, s.o. ajal, kui leiutise olemus pole veel trükit avaldatud.

Enneaegne andmete avalik teadandmine tehnilise lahenduse olemuse kohta tingib riiklike huvide kah-

justamist, sest sellisel juhul võidakse NSVL-i teaduslik-tehnilisi saavutusi ära kasutada hüvitusega mistahes maal.

Seepärast ainult leiutise patenteerimine annab NSVL-le võimaluse majanduslike kasude saamiseks kas vastavate toodete müügi teel või litsentside müügi näol leiutise kasutamise õiguse kohta.

Leiutise patenteerimisele välismaal peab eelnema õigeaegne avalduse esitamine selle leiutise kohta Leiutiste ja Avastuste Komiteele NSVL Ministrite Nõukogu juures. See annab Nõukogude riigile võimaluse, peale täielikuma leiutise ärakasutamise omal territooriumil, viimase edukamaks patenteerimiseks välismaal.

Teised prioriteedi fikseerimise vormid, nagu avaldamine trükis, demonstreerimine näitustel, kirjeldamine avalikes ettekannetes, loengutel ja esinemistel kongressidel, konverentsidel, juurutamine, aruannete laialisaatmine teaduslikele uurimustele ning projekteerimis- ja konstrueerimistööde kohta jne., lülituvad üldreeglinavälja patendi saamise võimaluse Nõukogude toodetele välismaal. Järelikult võtavad need NSVL-il võimaluse kasumi saamiseks selliste saavutuste realiseerimisest muudes maades.

LEIUTISE VÄLJASELGITAMINE

Ettevõtted, teaduslike uurimiste projekteerimis-konstruktorlikud ja teised organisatsioonid, millised loovad uusi ja täiustatud masinaid,

katseriistu, tehnilist varustust, tehnoloogilisi protsesse, aineid, haiguste ravimeetodeid jne. — on kohustatud hoolitsema selle eest, et nad oleksid täiuslikumad, võrreldes viimaste kodu- ja välismaiste saavutustega, s.o. et nad oleksid teostatud leiutiste tasemel.

Iga uus läbitöötamine peab algama analoogiliseks otstarbeks juba olemasoleva kodu- ja välismaise tehnilise kirjanduse ja kõigepealt patendialaste materjalide hoolika uurimisega. Patendialaste materjalide tundmaõppimine peab olema täiesti kohustuslik, nad annavad võimaluse kõige uuemate ja täiuslikumate andmete saamiseks maailmatehnika seisukorras.

Organisatsioonidel, kes teostavad teaduslikke uurimusi ja projekteerimist, ja samuti tehastel-valmistajatel tuleb leiutiste tasemel tehtud tööde selgitamise eesmärgil läbi viia nende poolt väljatöötatud masinate, riistade, varustuse ja tehnoloogiliste protsesside hoolikas võrdlemine patendialases ja samuti tehnilises ja erialases kodu- ja välismaises kirjanduses juba esitatud tuntud analoogiliste masinate, riistade jne. kirjeldustega.

Kui elementide kohta, mis on masina, riista, seadeldise või tehnoloogilise protsessi koostisosas, ei ole märgitud analoogilisi tehnilisi lahendusi patendialases kirjanduses, siis on olemas alus oletamiseks, et see element on leiutis. Teda tuleb eelnevalt kontrollida patendivõimelisuse seisukohalt ja siis esitatakse avaldis «Leiutiste ja Avastuste Ko-

mitteele» autoritunnistuse saamiseks, mille kohta tehakse märkus patendiformulari vastavas lahtris.

Väljatöötatud konstruktsiooni ja seadmete tehnilist taset hinnatakse arvestades patendiformulari andmetega äsja väljatöötatud masinate, riistade, seadmete, tehnoloogiliste protsesside ja ainetate patendivõimelisuse ja patendipuhutuse seisukohalt. Patendivõimelisuseks loetakse niisugused masinad, aparaadid ja tehnoloogilised protsessid, mis on uued, progressiivsed ja pole tuntud maailma tehnikas, s. t. mida võib patenteerida mistahes maal. Eriti vajalik on veenduda, kui ekspordida Nõukogudemaale tooteid välismaale, et saadeti oleks patendiliselt puhas, s.o. ei satu patendite mõju alla, mis on välja antud teatud maal. Leiutise kasutamine, mis allub võõra patendi mõjule, kutsub esile sanktsioonide rakendamise, mis on ette nähtud antud maa seaduse poolt (trahvid, aresti pealepanek sisseveetud kaubale, hagi esitamine kahjutasu maksmise nõudmisega jne.).

Kohtulik patent kinnitab patendiomaniku monopolise õiguse leiutisele. Ilma tema nõusolekuta ei saa keegi seda leiutist kasutada. Sellega kindlustatakse patendiomaniku üleolek konkurentsivõitluses sel määral, kui patendid kapitalistlikes maades kuuluvad suurtele firmadele. Omades monopolioigust võib patendiomanik leiutise ära müüa, saades seega lisatulu; kuid ta võib ka kinni pidada leiutise ärakasutamise, pannes patendi «kalevi alla». Kuid ka leiutise mahamüümise kor-

ral see ei saa üldse varaks, vaid kasutatakse ainult selle firma ettevõttes, milline on ostmud litsentsi leiutise kohta.

Printsiipiaalne vahe on olemas NSV Liidu autoritunnistuse väljandmisel. NSVL-s kuulub õigus neile leiutistele, millele peale on välja antud autoritunnistused riigile. Tänu sellele saab ära kasutada leiutist kogu ühiskonna huvides. Nõukogude seadusandlus tunnistab kõrvuti autoriõigusega ka leiutise õigusliku kaitse patendivormi. Leidur võib oma soovi kohaselt saada kas autoritunnistuse või patendi. Kuid patendivorm ei ole tüüpiline nõukogude leiutisteõiguses.

LEIUTISTE VORMISTAMINE NSVL-s

Kõik äsja väljatöötatud masinad, riistad, seadeldised, tehnoloogilised protsessid, ained, mis on tehtud leiutise tasemel, peavad olema vormistatud avaldistega autoritunnistuse saamiseks.

Avaldiste vormistamine toimub vastavalt juhendile avaldise koostamise kohta leiutise asjas, mis on kinnitatud Leiutiste ja Avastuste Komitee poolt NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures 3. märtsil 1961. a.

Avaldised autoritunnistuse saamiseks peavad olema esitatud viivitamatult pärast iga üksiku lahenduse väljatöötamise lõpetamist, mis on tehtud leiutise tasemel.

Ei tule pidurdada avaldise esitamist projekti, teema jne. läbitöötamiseni täies ulatuses. Selline viivitus võib välja viia prioriteedi leiutise kaotamisele, mis on esmakordselt tehtud NSV Liidus, sest analoogiline hiljem teostatud tehnilise ülesande lahendus võidakse patenteerida välismaale enne, kui seda tehakse meie poolt.

(Järgneb)

Teda tunnevad kõik füüsikud, keemikud, matemaatikud. Kui arutatakse, keda asetada autahvilile, on Jaan Muuga kandidatuur endast mõistetav. Kui

Millest alustada? Kas sellest, et vanal töömehele on seljataga juba 70 aastat? Arvan, et ei. Sm. Muugal pole aega sellele arvule tähelepanu pöörata. Mis

sm. Muuga. «Ainult siin tunned, et su ümber on sõbrad, on inimesed, kellele toetuda.» Praktikuna on ta omandanud palju tead-

Kui töö hästi välja tuleb, on kerge teha ja hea meel. Inimesed on meil head...» Aga üliõpilaste praktika juhendamine? Hiline õhtu, 200 kätepaari, kel peab silma peal hoidma ja keda peab suunama... «Oh eil Üliõpilased on nii toredad inimesed.» Pensionile minek tähendab talle midagi võimatut.

«Kui pean minema,» lausub ta, «tulen ikka siia ja töötan edasi ilma tasuta. Niikaua, kui mind vaja on, ei lähe ma kuhugi.»

Möödunud aasta detsembris otsustas vana töömees astuda parteisse. Kandidaadiaeg lõpeb pea.

«Ma ei astu sellepärast parteisse, et ma midagi tahaks, vaid ma ise tahan veel rohkem anda. Jõudu jätkub mul veel küllalt.»

Oleme uhked, et meie kõrval ja meie heaks töötab selline inimene. Ja ainuke, mida võime teile, sm. Jaan Muuga, kinnitada, on see, et teid on veel väga, väga vaja.

I. MADISSOO

Aastad ei murra

küsitakse, keda teenistajaist esile tõsta, nimetatakse kõhklematult tema nime. Kui räägitakse tööarmastusest ja abivalmidusest, kohusetundest või seltsimehelikkusest, siis ikka koos tema nimega.

Püüame kinni mõne tulevase keemiku või füüsiku ja pärimenende töökoja praktika järele. Küsiteldava näole valgub naeratus: «Muidugi, seltsimees Muuga näitas ja õpetas...»

Kas ka sina, vana peahoone, teda tunnend? Kui kividelt oleks võime kõnelda, noogutaksid nad kindlasti: «Juba 40 aastat.»

Saagem kõik tutvavaks sm. Jaan Muuga, meie eksperimentaal- ja õppetöökoja juhatajaga.

Ioeb see, mis on seljataga, kui ees on nii palju tööd, tegemist, nii palju noori, kes vajavad tema teadmisi ja juhtivat kätt. Kuid kerged need aastad pole olnud.

Jaan Muuga sündis Rasina kandis. «Ülikooli õppima?» naeratab sm. Muuga, «Ei seda saanud lihtsa kandidaadi pojana. Sel ajal käidi üle jõe Tartusse Luunja parvega. Et mitte maksta 2 kopikat ülevedajale, sõideti Reola kaudu ringi...»

Ta alustas elektriikuna. Vahepeal tuli astuda sõjaväkke. Revolutsiooni tegi ta kaasa Punaarmee. 1922. aastast alates töötab ta Tartu ülikooli juures. Järgnesid õppeaastad Saksamaal, Poolas, Tšehhoslovakkias.

«Kuid kodus on ikka üle kõige,» räägib

missi. Eks valmista ju meie eksperimentaaltöökoda mitmeid ja mitmeid keerulisi, erilist täpsust nõudvaid aparate. Jaan Muuga käte all on valminud 15 röntgeniaparati, tema juures on vilumust ja oskusi omandanud paljud noored ja ka vanad kolleegid.

Talle ei piisa seitsmest töötunnist, vaid neid peab saama vähemalt 12. Alles siis raatsib Jaan Muuga lahkuda töökojast. Pole mingi ime näha teda pühade ajal tööpingi laga.

Üks päev võib küll kodus olla, aga kaks päeva on juba kole, olevat ta kord öelnud.

Kas raske ei ole? «Raske?» Jaan Muuga kergitab imestunult kulme ja naeratab. «Ei, raske küll ei ole. Teen niisamuti oma lõbuks.

ellu ulatuvad ning annavad võimalusi mõttevahetuseks.

Kontakti klubi esimehega võib luua komsomolikomitee kaudu.

Külastajatele! Edaspidi jälgige kuulutusi märgiga Σ. Kui probleem huvitab, tulge kuulake. Kuulake ja vaielge kaasa! Ja veel toredam on, kui toote kaasa ettepaneku tulevase töökoosoleku jaoks.

K. JAANSON

Σ-KLUBIST

ta saab tegutseda toetudes vaid asjahuviliste arvukale osavõtule ja nende innukusele. Kui alalisi liikmeid on vaid 7—8 ja tegevust juhib ainult üks isik, siis pole see klubi, vaid sekt. Üks üliõpilane ei suuda koguda teemasid ja leida esinejaid klubile, mis peab teenima kõikide üliõpilaste-teadusesõprade huve. Tuleks moodustada nõukogu või initsiatiivgrupp, mille koosseis võib muutuda olenevalt temast, kuid mis aitaks leida esinejaid ning huvitavaid teemasid. Kellel on mõtteid, tulgu ja õelgu! Juhatus, antud juhul ka üheliikmeline, on alati valmis teie ideid toetama. Ja kindlasti on ka selliseid õppejõude, kes soovivad üliõpilastele tutvustada probleeme, mis üle teadusala ainevalla

nud õppeaastal kuulus meie ringi liikmetest PTTLÜ-sse 13 üliõpilast. Neist on mõned (J. Ant, K. Jaanson, E. Koppel) ülelinnaliselt tuntud lektorid.

Ajalooriing on korraldanud ekskursioone ajalooliste kohtade tutvumiseks. Eriti meeldejääv oli reis Võnnu—Valmiera—Ümera läbi muistsete eestlaste lahingupaikade. Kevadel kavatsame sõita Saaremaale.

Sel semestril oli veel kavas kohtumine rühma ENSV TA Ajaloo Instituudi teaduslike töötajatega.

J. KANGILASKI

Pisut enam kui 15 aastat tagasi, 10. oktoobril 1947. aastal kogunes 16 geograafia-osakonna üliõpilast ning 3 õppejõudu geograafiakateedri suurde auditoriumi, kus toimus ÜTÜ uue teadusliku koondise — geograafiaringi asutamine. Seega on geograafiaring geograafia-osakonnaga peaaegu ühealine. Ta on elanud kaasa kõikidele geograafia-osakonna rõõmudele ja muredele. Ringi tööst on sel või teisel viisil võtnud osa peaaegu kõik geograafia-osakonna üliõpilased, kokku enam kui 200 noort geograafi.

Praegu koondab geograafiaring enese ümber 90 liiget. Juubeliaastal on ringi esimeheks III kursuse üliõpilane V. Kraav, juhendajaks aga vanemõpetaja Ann Marksoo. Ringi koosseisu kuulub 5 sektiooni: füüsika-geograafia sektioon (vanem U. Sepp, juhendaja vanemõpetaja E. Hang), klimatoloogia sektioon (vanem H. Raudsepp, juhendaja vanemõpetaja A. Raik), hüdroloogia-oceanograafia sektioon (vanem M. Jürima, juhendaja vanemõpetaja A. Raik), majandusgeograafia sektioon (vanem E. Visnapuu, juhendaja ass. V. Murel) ja kooligeograafia sektioon (vanem E. Mölder, juhendaja aspirant E. Ilomets). Sektioonide koosolekuil käsitletakse küsimusi geograafia mitmesugustelt kitsamatelt erialadelt, mis võimaldab võtta ringi tööst osa väga mitmesuguste huvidega üliõpilastel. Ring korraldab ka ühiseid üritusi — koosolekuid, ekskursioone jne. Samuti on geograafid osa võtnud ÜTÜ bioloogia-geograafiaosakonna ekspeditsioonidest ning noorte teadlaste Kaug-Ida ekspeditsioonist.

Geograafiaringil on suuri teeneid üliõpilaste suunamisel teaduslikule tööle. Geograafiaringi liikmed on kirjutanud 11 võistlustööd, milledest 8 on tunnustatud I auhinna vääriliseks. Kõrgema Hariduse Ministriumi preemia on omistatud kahele geograafide poolt kirjutatud võistlustööle, vabariiklik preemia ühele tööle. ÜTÜ teaduslikel konverentsidel on geograafiaringi liikmed esitanud kokku 67 ettekannet, neist üks pleanaaristungil. Peale selle on arvukalt ettekandeid teaduskondlikel ning

ellu ulatuvad ning annavad võimalusi mõttevahetuseks.

Kontakti klubi esimehega võib luua komsomolikomitee kaudu.

Külastajatele! Edaspidi jälgige kuulutusi märgiga Σ. Kui probleem huvitab, tulge kuulake. Kuulake ja vaielge kaasa! Ja veel toredam on, kui toote kaasa ettepaneku tulevase töökoosoleku jaoks.

K. JAANSON

Nõrk ühiskondlik-majanduslik ja kultuuripoliitiline seos mineviku Hiina üksikute rajoonide vahel põhjustas suure hulga üksteisest tugevasti erinevate murrete tekkimise. Nimetatud seik ühendus hiina keele leksikaalsete ja grammatiliste iseärasustega, eriti aga ühesilbiliste homonüümsete (s. o. ühekolaliste) sõnade tohtu suure arvuga, mida tuleks foneetilises kirjas edasi anda täiesti ühtviisi, tegi hiina hieroglüüfikirjast mugava ja otstarbeka murreteülese graafilise vahendi, mis on suuteline ühendama kirja kaudu kõiki hiinlasi nende keelelisele kilustumisele vaatamata. Seepärast eksisteeribki Hiinas hieroglüüfikirja üle kolme ja poole tuhande aasta. Ent ka foneetilise kirja idee on Hiinas tuntud juba alates 6. sajandist m.a.j., millal ta sisse toodi Indiast. Sellest ajast peale on Hiinas korduvalt esitatud alfabeetilisi süsteeme nii ladina (näiteks aastail 1605, 1894, 1900, 1906, 1928) ja slaavi tähestiku kui ka hieroglüüfikirja alusel (1918). Kõiki nimetatud alfabeete aga kasutati üksnes hieroglüüfide transkribeerimiseks ja osalt ka hääldamise ühtlustamiseks. Hieroglüüfikirja asendada need tähestikud ei suutnud, kuigi vana hieroglüüfikirja täiuslik omandamine polnud iseenesest sugugi kerge

15 AASTAT ÜTÜ GEOGRAAFIARINGI

geograafiaringi enda teaduslikel konverentsidel. Ringi enese ja ta sektioonide koosolekuil esitatud ettekannete arv ulatub ligi paarisajani.

Mitmed geograafiaringis tehtud tööd on hiljem saanud tõsiste teaduslike uurimuste, sealhulgas ka kandidaadiväitekirjade teemadeks (A. Kongo, Ann Marksoo, A. Raik jt.). Geograafiaringis tehtud või siin alguse saanud töid on avaldatud Tartu Riikliku Ülikooli Toimetistes (A. Moora-Marksoo, A. Raik), Eesti Geograafia Seltsi Aastaraamatuis (E. Maaring, A. Marksoo, L. Remmel), Loodusuurijate Seltsi Aastaraamatus (H. Viigimäe), ajakirjades «Eesti Loodus», «География в Школе» jt. Kolm geograafiaringi liiget on omandanud kandidaadi teadusliku kraadi, paljudel on väitekirja lõpetamisel. Aspirantuuri õpi edasi praegu 10 endist geograafiaringi liiget.

Hinnata tuleb eriti praktilisi kogemusi teaduslikuks tööks, millised on omandatud geograafiaringis. Ringi liikmed on võtnud osa paljudest ekspeditsioonidest, mis on ulatunud idas Kamtsatkani ja Vladivostokini, läänes aga Põhja-Ameerika rannikuni Atlandi ookeanil. Sünnimaal Eesti NSV-s ei leidu ühtki rajooni, kus ei oleks töötanud meie geograafid. Geograafiaringi liikmed on palju kaasa aidanud geograafiliste teadmiste populariseerimisele, selleks on esinenud ettekannetega koolides ja asutustes, avaldatud artikleid ajalehtedes ja ajakirjades. Kõik see on rikastanud ringi liikmeid mitte ainult teadmiste ja oskustega, vaid see töö on arendanud ka geograafide aktiivsust ja ühiskondlikku kohusetunnet.

Ringi juubeli puhul ilmus trükiis geograafiliste tööde kogumik, mis sisaldas 10 küsimust geograafiaringi liikmeilt ning lõpetajalt. Aastapäeva tähistati teadusliku konverentsiga, kus esitati rida huvitavaid ettekandeid ringi liikmetelt ning küllalistelt. Toimus ka traditsiooniline osakonnaõhtu.

Dots. E. VAREP

Mida temast räägitakse

Kursuse juhendaja. Juba I kursusel kuulas aktiivselt fakultatiivseid kursusi, võttis osa mitme ÜTÜ ringi tööst, nagu lineaarplaneerimise, arvutusmatemaatika-, ja algebrageomeetriaring. Nüüd on ta huvi koondunud peamiselt geomeetria. Töötab sel alal ka individuaalplaanil alusel. On teinud ettekandeid algebrageomeetriaringis. Tema eesmärgiks ei ole saada üksnes puhtteadusemeheks, nagu seda veel paraku juhtub. Tema ühiskondlik haare on laiem. Võib loota, et ta oma püsivusega mõndagi jõuab korda saata. Ainuke mure: aega jääb väheks, sest tema ühiskondliku töö koormus on võrdlemisi suur.

Komsomolikomitees. Üks paremaid osakonnasekretäre. Kui ta kahe aastast eest oma eelkäijalt töö üle võttis, polnud komsomolitöö matemaatikaosakonnas mitte just väga korras. Nüüd on asi tunduvalt parem. Kasvõi näiteks poliitinformatsiooni. Tavaliselt loetakse lehest midagi ette, mida igaüks ka omal käel teha võiks ja kindlasti teebki. Talle ei meeldinud niisugune vorm. Käis, muretses, küsis nõu, ja nüüd toimuvad poliitinformatsiooni matemaatikaosakonnas hoopis teisel kujul: vestlused, arutelud, kohtumised. Või on kusagil abi vaja. Tema toob oma poisid ikka välja. Tundub, nagu oleks sekretäri kohusetunne ka teisi nakatanud. Väga hea organisator. Sai komsomoli aaramatu. Kevadest saadik on parteiliikmekandidaat.

Kaaslased. Kui keegi millestki aru

ei saa, on tal soovitatav pöörduda tema poole. Mitte et teised keelduksid abistamast, aga ta lihtsalt oskab asja selgeks teha nagu kord ja kohus. Kohe näha, et paar aastat pedagoogina töötanud. Hoolitseb ja mureseb teiste eest. Esimestel kursustel mees erilisel välja ei paistnud. Nüüd, IV kursusel on aga üks tublimaid. Kaks korda on ta autahvilil olnud, viimased «sessid» sooritas maksimaalselt. Täidab kursuse fotograafi kohuseid. Peale selle veel rahvamalevlane.

Kes on siis «tema»? Rein Kolde, IV kursuse matemaatik. Pikk, tagasihoidlik, tõsine.

Kirjareform

ülesanne. Nii andis üldhariduslik 12-aastane kool lõpetajale ellu kaasa vaid 4—5 tuhat kirjamärki.

Uus etapp hiina kirja reformimises algas Hiina Rahvavabariigi väljakuulutamisega. Juba 1949. a. oktoobris moodustati selleks vastav ühing. 1952. a. veebruaris loodi Pekingis Rahvusliku Keskkvalituse ot-

hiinaline kirjakeel põhjamurdel, hääldamise osas aga pealinna Pekingi foneetikal. Edasiseks tähtsaks momendiks konverentsi töös oli otsus senise vertikaalkirja asendamiseks horisontaalkirjaga.

1956. a. detsembris loodi HRV Riiginõukogu juures eriline komisjon hiina foneetilise transkriptsiooni-tähestiku täpsustamiseks ja lõplikuks redigeerimiseks. Komisjon lõpetas oma töö 1957. a. oktoobris. Tema poolt lõplikult redigeeritud ladina-tähestikuline transkriptsioonialfa-beet võeti vastu 1. novembril 1952 HRV Riiginõukogu 60. istungjärgul ning kinnitati 11. veebruaril 1958. Pekingis rahvaesindajate ülihiinalise kogu 5. istungjärgul. Sel puhul rõhutati ka, et kõnesolev transkriptsioonialfa-beet pole iseenesest veel hiina uus foneetiline kiri.

Kuidas kulgeb aga hiina kirjareform tulevikuks, on praegu raske ennustada. Tuleb nentida, et hieroglüüfikirja asendamine häälikulise kirjaga pole kaasajal esmajärguliseks ülesandeks, vaid kaugeks lõpusihiks.

P. NURMEKUND

Õnne ühisel eluteel!

LEILI KRAUT

ja

MARTI TULVA

III kursuse eesti filoloogid.

Töö on olnud aktiivne

Nagu näitavad meie ringi viimased aruande- ja valimiskoosolekud, on töö ringis olnud aktiivne ja arenenud tõusujoones. Igal õppeaastal on valmis ja ringis ette kantud kaugelt üle kümne ettekande, mõõdunud aastal näiteks kokku 20 ettekannet. Neist 9 kanti ette konverentsidel ja Valgevene üliõpilaste humanitaarteaduste konverentsil ja TRU ÜTÜ XVI konverentsil. Koosolekutest osavõtjate arv on olnud küllaltki suur.

Need on muidugi ainult arvud ja ei anna pilti ringi töö kvaliteedist. Et sellest ülevaadet saada, püüame selgitada, milliseid eesmärgi taotleb ÜTÜ ajalooriing oma töös. Meie ring püüab olla kohaks, kus ajaloo-osakonna üliõpilased harjuksid tegema iseseisvat teaduslikku tööd. Selleks agiteeritakse üliõpilasi ringis esinema kirjanduse ülevaadete ja referaatidega juba I—II kursusel. Vanematel kursustel valmivad tööd, millel on juba rohkem või vähem teaduslikku kaalu. Mõõdunud aasta tööst võiks silmapaistvamana esile tõsta eelkõige J. Andi uurimust Tartu linna komsomoliorganisatsiooni ajaloost, M. Auna isiklikel vaatlustel põhinevat tööd arheoloogilistest väljakaevamistest Saaremaal, K. Koppeli etnograafilist uurimust Kunda tööliste elu-olust, L. Mälli, V. Naaberi jt. töid.

Ringi temaatika on suure ulatusega nii ruumis kui ajas. Nii kuuleme ringis ettekandeid Eesti NSV ja kogu Nõukogude Liidu, Lääne-Euroopa, Aasia, Aafrika, ja Ameerika uuemasi ja vanemast ajaloost. Ringis on esitatud ka ajaloo-osakonnas õpitavade erialad: arheoloogia, etnograafia ja kunstiajalugu. Samuti ei unustata sedagi, et enamik ajaloo-osakonna lõpetanuid hakkab tööle õpetajatena ning seepärast tegeleme ka ajaloo õpetamisega.

Ringi liikmed on aktiivselt teaduse populariseerijad. Mõõdu-

Sport professionaalse ettevalmistuse teenistuses

Juba teist aastat töötab meie ülikoolis rakendusspordiosakond. Selle spordiosakonna ülesandeks on kasvatada bioloogia-, geograafia- ja geoloogiasakondade üliõpilastes nende tulevases kutsetöös vajalikke oskusi, vilumusi ja võimeid. Eks pörka ju nende osakondade lõpetanud looduses liikudes sageli kokku raskustega, mille ületamine on jõukohasem neile, kes on saanud spetsiaalse ettevalmistuse real spordialadel, nagu suusatamine, ujumine, ratsutamine, sõudmine, orienteer-

umissport, alpinism, jalgrattasport, mootorsõiduki juhtimine jne. Rakendusspordiosakonna loomine sai võimalikuks tänu meil olemasolevatele spordibaasidele (ratsabaas, sõudebaas jt.) ja mitmekülgsele treeneritekaadrile. Nii juhiavadki õppetööd vabariigi paremad oma ala spetsialistid, nagu Erna Abel ja Osvald Allikas suusatamises, Arne Kivistik orienteerumisspordis, Martin Kutti ratsutamises, Erich Seiler sõudmises, Johannes Vörno laskmises jne.

Osakonna õppeplaani on koostanud selliselt, et roõbiti üldise kehaise ettevalmistusega võetakse igal semestril läbi ka üks rakenduslik spordiala. Nii on esimesel semestril kavast orienteerumissport (36 tundi), teisel semestril laskmine (20 tundi), kolmandal ratsutamine (32 tundi), neljandal sõudmine (36 tundi), viiendal matkasport ja alpinism (32 tundi), kuueandal jalgrattasport (20 tundi) ja edasi purje- ja veemootorisport (24 tundi), ujumine (16 tundi) ja muud rakendusspordialad. Programmid üksikutele spordialadele poie suunatud spordimeistrikkuse tõstmisele, vaid on koostatud nii, et oleks haaratud just see, mis on kasulik rakenduslikust seisukohast. Nii näiteks tutvustatakse laskmises peale spordipüsside veel püstoleid ja jahipusse; sõudmises õpitakse nii rahvapaadi kui ka süsta, kanuu ja merepaadi juhtimist, prikimist ja navigatsioonireegleid; suusatamises on pearõhk asetatud mäesuusatamisele jne.

Kõik VTK alad võetakse läbi esimesel õppeaastal. Üliõpilastele, kes ei oska üldse või oskavad vähe ujuda, toimuvad esimesel kahel õppeaastal (peale spetsiaalse kursuse neijandal õppeaastal) pidevad ujumiskursused (2 tundi nädalas) eesmärgiga õpetada kõik ujuma neijandaks semestriks (sõudmist ei tohi harrastada need, kes ei oska ujuda). Igal õppeaastal kogu lumperioodi jooksul õpitakse suusatamist (kokku 108 tundi) ja igal semestril on kavas ka üldine keheline ettevalmistus (võimlemine, kergejõustik, mängud jne.) kokku 120 tunni ulatuses.

Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilaste hulgas on huvi rakendusspordi vastu küllalt suur. Mõõdunud aastal valis rakendusspordiosakonna 34, tänavu 54 I kursuse üliõpilast. Ka mõned III kursuse üliõpilased tulid pärast VTK II astme normide sooritamist üldosakonnast üle rakendusspordi osakonda.

Esialgsed tulemused pole halvad. Esimese kursuse lõpul täitsid peaaegu pooled üliõpilastest VTK II astme normid, neist Urve Veimer ja Helga Varep koguni hindede «eeskujulik». Ülejäänud üritavad märki saamist teisel õppeaastal. Valdav enamik üliõpilasi suhtub õppetöösse väga tõsiselt.

Esimese kursuse üliõpilastele teeb orienteerumise kaardi ja kompassi järgi iga nädalaga ikka vähem peamurdmist, II kursuse tütarlapsed V. Visser, U. Veimer, M. Pajusaar, A. Koff, E. Ruus, T. Järve, H. Post ja paljud teised tunnevad end hõbuse seljas juba päris koduselt. Mitmel alal (suusatamises, laskmises, orienteerumisspordis, kergejõustikus) on jõutud isegi järgunormide ületamiseni.

Rakendusspordiosakond on ainulaadne NSV Liidus. Õppeprogrammid tuli koostada esmakordselt, arvestades ainult olemasolevaid võimalusi. Iga uus asi ei lähe aga alati sugugi ladusalt. Õppetöö graafik ja erialade programmid vajavad veel katsetamist ja kahtlemata tuleb neid töö käigus parandada ja muuta. Seepärast on teretunuld kõik ettepanekud õppetöö parandamiseks nii osavõtjate kui ka kõrvalseisjate poolt.

B. Matvei, rakendusspordiosakonna juhataja

Spordimängude kateedrist teatari...

Möödunud nädalavahetus tõi ÜSK-le kulla Konla-järve noored korvpallurid ja Kiviõli varavõitjaid. Kane päeva jooksul piias iga võistkond kaks kohtumist.

Kokku toimus seega 8 mängu, neist voideti neli, kaotati neli. Kuidas see toimus?

Sporaklubi poisid ei saanud kuidagi vastu Konla-järvelaste pikkusele ja jõulisele mängule, tagajärjeks kaotused 29:40 ja 10:04. Tüdurukud aga olid üle igas osas ja võidud 36:14 ja 33:23 kuuuuisel neile.

Vaatamata sellele, et värvapall hakkas ülikoolis lennama alles kuueteistkümnendal sügisel, on selles võitluslikus mängus peetud esimesed sõpruskohtumised, käes on esimesed võitjad ja lüüasaamisid. Edukamaid on seni olnud naised, kes võitsid novembris abjalasi, nüüd omakorda Kiviõlilasi 24:12 ja 7:5.

Meeste tehnikat ei võimaldanud küllalisi võite. Kuulised tungisid palju sagedamini TRU meeste varava-ajajoonete ja tagasid täpsete visetega endale esimeses mängus ühepunktilise 33:32 võidu, teises juba neijapunktilise: 26:22. Aga kaotustest õpitakse — küll ta läheb!

Minskis peeti konstitutsioonipäeva puhul korvpalliturniiri, mille võitis TRU naiskond Pensa ja korraldava linna naiskondade ees.

Pühapäeva õhtul leidsid eesti filoloogid aega omavahelsteks võrkpallihinguteks. Esimeste au kuulus II kursuse mängijale, neile järgnesid I ja IV kursus.

P. MAIMIK

UUSI TEATMETEASEID TRÜ TEADUSLIKUS RAAMATUKOGUS

Автоматизация производства и промышленная электроника. Т. 1. А.—И. Москва, 1962. 524 lk. (Энциклопедия современной техники).

Научная медицинская литература СССР. Указатель книг и статей за первое полугодие 1969 г. Москва 1962. 834 lk.

Указатель литературы по вопросам организации противораковой борьбы и крайшим особенностям распространения злокачественных опухолей. (Основенная отечественная литература за период с 1900—1960 гг. и зарубежная — 1960—1960 гг.). Волгоград 1962. 171 lk.

Кино — университет культуры. Аннотированный каталог фильмов, рекомендуемых для иллюстрации лекций по эстетическому образованию. Москва 1962. 232 lk.

Литинская Америка. Краткий политико-экономический справочник. Москва 1962. 311 lk.

KÕIGILE ÜLIÕPILASTELE!

23. detsembril s. a. toimub üleülikoolilise sõnakunstnike, vokaalistsoliste ja instrumentaalsoliste konkurss.

Oodatakse kõige laialdasemat osavõttu!

Registreerugem juba aegsasti kursuste ametiühinguorganisatorite kaudu.

Täpsema informatsiooni saamiseks jälgigem reklaami!

* * *

Alaliselt tegutsevas agitpunktis nr. 8, Vanemuise tn. 47, kõneleb teisipäeval, 18. detsembril 1962. a. kell 19 NSVL ULEMNÕUKOGU VI KOOSSEISU TEISE ISTUNGJARGU TOOST NSV Liidu Ulemnõukogu saadik

Tartu Riikliku Ülikooli rektor professor

F. KLEMENT.

Järgneb Norra värviline dokumentaalfilm «Aku-Aku».

Agitpunkti juhataja

Endist toimetajat

ARNOLD RAUDA

mälestab

ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetust.

Avaldame sügavat kaastunnet kursusekaaslastele ilma Pautsile tema

EMA

surma puhul.

Majandusteaduskonna II kursus.

Toimetaja asetäitja J. PEEGEL

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет»). г. Tartu Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükojaja trükk, Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9968. MB 10009.

«AKADEEMILINE SAUN»

TAVAKOHA SELT

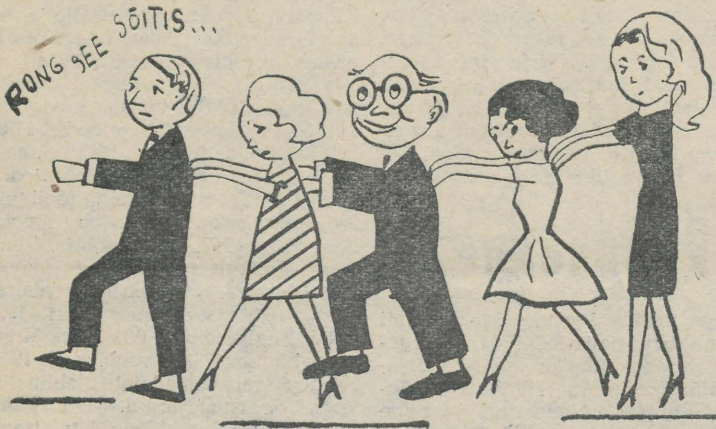
Lugupeetud algajad, kes te talle esimesi väiteid radu teaduse äravõitmatust ja ülisegases tihnikus. Peatselt jõuab kätte aeg, mil te lükkate ukseid. valla oma esimesele kursuseõhtule, olgu see siis kommoligrupi tööplaanis kirja pandud temaatilise õhtuna või mõne muu sedalaadi tõise üritusena. Minu suur, praegu ülikoolist loobunud sõber Eugen Kalañõ, kes tsiteeris alati kuulsa saksa suurmõtleja Protodüringut, armastas tihti peale

leb moodustada vastav komisjon, soovitatav viieliikmeline.

Avaldusele ärge unustage lisamast õhtu isetegevuskava. Võib-olla õnnestubki teie kursusel kokku klõpsida tülluke naiskõor või massdeklamatsioon. See oleks väga tore.

Siis lähete te dekanatli ja võtate sealt ühe allkirja. Kui te olete nii kogunud ametiühingust ja üldse igalt poolt, kust aga võimalik) umbes kuus allkirja, siis peaks juba piisama, et üli-

kuni neli tassi kohvi ja lähete kõrvalruumi mängima ja tantsima. Olles taktitundelised peame me mänge ning tantse valides arvestama kõigi kohalolijate maitset ning harjumusi. Seepärast foksotroist kiiremini me ei tantsi. Üldse on mõttekam mängida kõiksugu mänge. Meil on ju neid nii palju ja toredaid! «Üks peremees võtab naise» — väga rahulik ja mõistlik mäng. Või «Kes aias?» Naluke temperamentsem küll, kuid see-eest väga

toonitada: «Mis loeb mulle vorm, kui mul on sisul!» Seda tahaksin minagi praegu rõhutada. Muide, mis puutub minu sõbrasse, siis pole ta oma filosoofias loobunud ja nagu ma juba märkisin, ta loobus ülikoolist kui vormilisest ühikust, ent sisuliselt ta jätkab vilumuste ja tarkuste omandamist, tõeses turuhoo- ne juures arbuuskaste.

Et teie esimene kursuseõhtu (siin ja ka edaspidi) ma kasutan seda sisulist terminit — K. B.) ei

kooli majandusmehele usuksid teie tööst kavatsust ja lubaksid teil kasutada mõnda ruumi. Ülikooli klubile ärge mõelge — sellel on hoopis teised funktsioonid. (Klubi meenutage siis, kui teil on äärmiselt räbal tuju, halvemaks ta klubis ikka ei lähe). On teile mõni ruum lubatud, tuleb igaks juhaks iga paari päeva tagant vaata- mas käia, sest vahel võib selguda nli mõndagi.

Lõpuks on teil see päev käes.

Kella kuuest, mu sõbraid, võiksite peale hakata. Mäletate, algkoolis alustasite oma malevaõhtuid ka ju kuue-seitsme paiku. Peale kursusevanema parajat peakõnet annate sõna õppejõule. Seejärel loputanud paar liitri morsiga kõri, kobite te lauast, et alustada isetegevust. Seadnud end ilusasti ritta (ma loodan, et te kõik võtate laulukoorist osa — kuidas see muidu olla võiks!), laulate paar laulu. Peale isetegevust sobiks väga hästi mõni üpris tõsiseltmõelne vestlus. Niiviisi lõbusas vestlushoos ei märkagi, kuidas kaob aeg. Nii ongi kell peatselt üheksa. Siis veel kolm

intellektuaalne ja sisukas. Niiviisi mängides ja tantsides, põhiliselt küll mängides, lähenevad kellaosutid kiiresti kaheistkümnenele. Kell pool kaksteist, kahjuks, teie hooldajad lahkuvad, soovides enne äraminekut head pidutuju ja tuletades meelde, et kell kaksteist me siiski lõpetaksime. Ja just siis, kell pool kaks-teist, ongi õige aeg hakata ruume, kus te parajasti nii lustiliselt pidutesite, taas töökorda seadma. Kell kaksteist te laulate kõik kooris «Noorus on ilus aeg» ja lähete ilusasti, rõõmsas tujus koju.

P. S. Ajalehemehena tahaksin veel lisada, et te oma õhtust saadaksite TRÜ ajalehele kindlasti ka lühiformatsiooni. Umbes selles laadis:

«Antikilloloogia I kursusel toimus temaatiline õhtu «Kuidas veeta lõbusasti vaba aega?» Pärast sõbralikku mõttevahetust kohvitassi taga keerutati ka jalga. Õhtu oli lõbus ja tore.»

Niisiis, head peotujul

Teie siiras

KAAREL BENJAMIN

lähaks vett vedama, seepärast tahaksin siinkohal jagada paar tagasihoidlikku õpetussõna. Juba samal päeval, kui teil taoline tore mõte tekib, tu-

Mälestuskilde Arnold Rauast

Juunipöörde järel 1940. a., millal kogu Nõukogude Eestis algas plaanikindla sotsialistliku rahvamajanduse hoogne ülesehitamine, oli Arnold Raid üks lektoritest Kerge- tööstuse Ministeeriumi ettevõtete töötajale Tallinnas korraldatud kvalifikatsioonikursustel, kus ma olin kuulajaks. Poliitilise ökonomia alal kahe semestri vältel peetud loengud olid tal väga sisukad, esitamiseviis asjalik, kaalukas. Need loengud panid kuulajate teadmiste aluse, millele sai rajada oma edaspidiste teadmiste kogumise sotsialismi majandusõpetuse alalt.

Aastaid hiljem, töötas ta PTTLU Tartu osakonna juhataise liikmena ja me saime temalt alati asjalikke ning kommunismi propaganda alal edasiviivaid ja julgustavaid nõuandeid. Tema propagandistitöö oli ja jääb eeskujuks teistele.

Kohtumisel Elvas 1960. a. torkas ta silma aktiivse puhkuse organiseerijana. Mitte loidust, lõtvust, paigalseisu, vaid liikumist, rütmi, tegevust — seda õhkus kogu tema olemusest.

Pärnu sanatooriumis 1962. a. juulis-augustis kulgesid vestlused ko-

dusõja ja Suure Isamaasõja teemad, teaduse viljelemise küsimustes, haridusest, kunsti arengu probleemidest, tootlususküsimustest jne. Teda huvitasid kõik alad, sest tal olid väga rikkalikud elukogemused. Suurest Isamaasõjast võitis ta osa poliittöötajana, pärast sõda töötas EKP Keskkomitee kooliosakonna juhatajana ning hiljem haridusministriina jne.

Vestlustes Pärnus selekteerus ülesanne — kirjutada read Isamaasõja algupäevil tegutsenud isetegevuslastest ja professionaalidest. Ühiselt vaatasime läbi seal ravil olles isegi esimese mustandi... Konsultatsioon selles asjas Tartus 28. augustil 1962. a. jäi mulle temalt viimaseks.

7. detsembril ta suri ja 11. detsembril eraldas muld teda perekonnast ning paljudest võitluskaslastest, töökaaslastest ja sõpradest.

Tema ideed elavad edasi, tema eeskujud innustab.

Ole tänatud, suur marksist-leninlane — suur inimene.

Dots. V. RITSLAID

TEADAANDED

Reedel, 21. detsembril algusega kell 16 korraldab PTTLU Tartu linna osakond EKP Tartu Linnakomitee lugemissaalis (21. Juuni tän. 2) järjekordse seminarilektorite.

Kavas on mitmed ettekanded.

1. Materjalide kogumisest ja süstematiseerimisest loenguks (L. Võhandu).

2. Lectori kohanemisest auditooriumiga (H. Liimets).

3. Esinemisest mikrofoniga ja kaamera ees.

4. Lectori enesekasvatusest (H. Riikojä).

Osa võivad võtta peale liikmete ka need, kes valmistuvad ühinguks astumiseks.

* * *

Esmapäeval, 17. detsembril, 1962. a. kell 19 Vanemuise tn. 46 geograafia-auditooriumis räägib sm. L. Vasiljev oma reisimuljetest Kesk-Aasiasse.

* * *

Matkajad, kogunegem kolmapäeval, s. o. 19. detsembril, 1962. a. kell 18 kehakultuuriosakonna auditooriumisse Kingissepa tn. 19 arutama matkadokumentatsiooni vormistamist.

* * *

Seoses eksamisessiooni algusega on TRÜ Teadusliku Raamatukogu lugemissaal alates 16. detsembrist avatud pühapäeval kella 10—16. Opperaamatukogu lugemissaal töötab laupäeval kella 8—20.

Laupäeval, 15. detsembril toimub järjekordne teaduskonna klubiõhtu. Selle korraldavad farmaatsia- ja stomatoloogiasakond.

Õhtul räägib Rein Marvet noortest nõukogude džässmuusikutest. Demonstreeritakse heililindi Moskva, Leningradi jt. linnade džäss-orkestrite esinemisi.

Huvitavaks kujuneb võistlus EPA ja TRÜ üliõpilaste vahel. Oma osavust ja teadmisi võib igatüks proovida muusikalises viktoriinis. Alustame täpselt kell 20, et kõike kavandatut enne keskööd lõpetada.

Ootame arvukat osavõttu!

Farmaatsia- ja stomatoloogiasakond.

* * *

Reedel, 14. detsembril algusega kell 20 toimub geograafia suures auditooriumis Vanemuise tn. 47 (III korrus), looduskaitseringi järjekordne töökoosolek.

Päevakord:

1. Looduskaitse Aafrikas (räägivad geograafid).

2. Uute liikmete vastuvõtmine. Ringi juhatus

* * *

Laupäeval, 15. detsembril algusega kell 19.30 toimub aulas

TRÜ naiskõori kontsert. Solist

UNO KREEN

Pääsmed müügil peahoones kell 11—14 ja 17—19.

TARTU RIIKLIKULIKOOLI PARTEIORGANISAT-
SIOONI, REKTORAADI, ELKNU KOMITEE JA AMETI-
OHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

REEDEL, 21. DETSEMBRIL 1962

Nr.
34(538)

XV aastakäik

Igale üliõpilasele

Ajalehe tänases numbris avaldame mitmete vabariiklike organisatsioonide ühise otsuse ühiskondlike erialade õpetamise kohta, samuti soovitatavate ühiskondlike erialade esialgse loetelu.

Püstitatud eesmärk — anda ühiskondlik eriala igale üliõpilasele — peegeldab meie tänapäeva, veelgi rohkem aga tuleviku vajadusi: minna järjest rohkem üle ühiskondlike alustele nii riikliku ja majandusliku tegevuse kui ka kultuurielu valdkonnas.

Elu mitmesugustel aladel avalduv ühiskondlike alustele ülemineku tendents tähendab ühe poolt seda, et ühiskondlike organisatsioonide, üldise avalikkuse osatähtsus meie ühiskonnas kasvab pidevalt ja, nagu rõhutas NLPK Keskkomitee novembrileenu, kujunevad välja uued, sellele arengusuunale vastavad töövormid. Teiselt poolt aga nõuab elu mitmesugustel aladel toimuv ühiskondlike alustele ülemineku seda, et meie ühiskonna liikmed omandaksid selleks tööks tarvilikke teadmisi, oskusi ja vilumusi. Eriti kehtib see nõudmine meie kõrgema haridusega spetsialistide ja pedagoogide kohta, kelleks üliõpilased peagi saavad. Siit tulenebki ühiskondlike erialade omandamise tähtsus ja vajalikkus ülikoolis.

Rektoraadi ja ülikooli ühiskondlike organisatsioonide otsuse kohaselt algab ühiskondlike erialade õpetamine juba käesoleva õppeaasta kevadsemestril. Praegusel organiseerimisajal on käsil ühiskondlike erialade dekanadi komplekteerimine, üksikute erialade õppeprogrammide koostamine ning muud vajalikud ettevalmistustööd.

Nagu igasugune ühiskondlik tegevus, nii peab ka ühiskondlike erialade omandamine jääma ülesandeks tähtsuse vajalikkuse mõistmisest tuleneva vabatahtlikkuse alusel, tuleb arvestada inimeste huvialasid, võimeid, võimalusi.

Niisugune üliõpilane, kellel ei ole mingisuguseid eriharrastusi ja huvialasid, on harukordseks erandiks. Kui me mõne niisuguse üli-

õpilase leiaksimegi oma mitmetuhandelisest kollektiivist, siis ei saa me nende järgi ju oma elu seada. Enamik meie noori on mitmekülgset arenenud, laialdaste huvialade omandamise peamiseks siuks peab saama ühiskonna ja isiklike huvide ühendamine, üliõpilaste juba väljakujunenud huvialade ja eriharrastuste jätkamine, üliõpilaste isiksuse rikkuse ja mitmekülgse arendamine, teatud süsteemikindluse ja haarde avaruse tagamine oma huvialal, praktilise rakenduse leidmine neile harrastustele. See nõuabki ühiskondlike erialade loetelu mitmekesisust ja mahukust ning nende erialade parimate spetsialistide, teiste entusiastide kaasatõmbamist ühiskondlike erialade õpetamisele ja õpitu praktilise rakendamise juhtimisele.

ühiskondlik eriala

Tegevus ükskõik missugusel huvialal nõuab aega. Seda enam nõuab aega teadmiste süstematiseerimine, täiendamine ja rakendamine oma huvialal. Siin peitubki ühiskondlike erialade omandamise põhiline raskus. Küsimust arutas rektoraat koos ühiskondlike organisatsioonide esindajatega, samuti ülikooli parteikomitee. Kujunes välja arvamus, et ühiskondlike erialade õpetamine tuleks jaotada kahele õppeaastale, kusjuures kursuse üldmaht ei peaks ületama sadatundi. Sellest ligikaudu pool peaks pühendatama teoreetiliste teadmiste omandamisele, täiendamisele, süstematiseerimisele, pool aga ühiskondlikult kasulikele praktilisele tegevusele sellel erialal. Kursuse läbivõtmisele peab järgnema spetsialistide komisjoni poolt atesteerimine, mille alusel antakse välja ka vastava ühiskondliku eriala kutsetunnistus. Ja seda järgmistel aladel, missuguste ettevalmistamisel on vastav töö senini toimunud või missuguste alade

omandamise vastu tuntakse antud momendil huvi üliõpilaskonnas:

- 1) kehakultuuriinstruktor (mitte kehakultuuri osakonna üliõpilane);
- 2) spordikohtunik (mitte kehakultuuri osakonna üliõpilane);
- 3) turismiinstruktor;
- 4) allveespordiinstruktor;
- 5) auto-motoinstruktor-ühiskondlik autoinspektor;
- 6) looduskaitseinstruktor-ekskursioonijuht;
- 7) kodukultuuriinstruktor;
- 8) ühiskondlik sanitaarinstruktor (mitte Arstiteaduskonna üliõpilane);
- 9) pioneerijuht;
- 10) rahvamalevainstruktor;
- 11) ilmalike kombetalituste korraldaja;
- 12) ajalehe ühiskondlik kirjasatja (mitte žurnalistika eriharu üliõpilane);
- 13) ühiskondlik raamatukoguhoidja — kirjandusringi juhataja (mitte bibliograafia eriharu üliõpilane);
- 14) kino-fotoringi juht;

- 15) kinodemonstraator;
- 16) raadioamatööride ringijuht;
- 17) ühiskondlik kunstnik-dekoraator;
- 18) lektor-propagandist (vastavalt huvile ja erialale);
- 19) nähteringijuht;
- 20) rahvatantsuringijuht;
- 21) koori ja ansambli juht;
- 22) ühiskondlike mängude korraldaja-peotantsude õpetaja;
- 23) sõnakunstnik-konferansjee.

Kas see tähendab, et nüüd on kavas lisada kõigi üliõpilaste küllalt suurele õppe-, teadusliku ja ühiskondliku töö mahule veel sada tundi juurde? Kaugeltki mitte.

Paljud üliõpilased omandavad täiendavaid elukutseid. Ei ole alust soovida, et üliõpilane lisaks põhierialale ja täiendavale erialale omandaks veel ühiskondliku eriala. Pealegi on lisaerialade õppeprogramm ja töömaht hoopis suurem kui ühiskondlike erialade omandamisel.

Paljud üliõpilased on oma huvialadel omandanud niivõrd palju teadmisi ja teinud ulatuslikku ühiskondlikku tööd, et nad on juba täiesti küpsed atesteerimiseks, omandatud eriala vormiliseks tunnistamiseks.

Osa üliõpilasi võtab osa juba praegu mitmete ringide ja kollektiivide tööst (auto-motoring, raadioamatööride ring jt.). Neil aladel on tarvilikud ainult võib-olla mõningad vähesed täiendused tööprogrammides, mille tulemusena juba suur hulk praegu tegutsevaid ringe, klubisid jm. liituvad ühiskondlike erialade õpetamise süsteemi.

Lisaks juba tehtava töö arvestamisele ja süstematiseerimisele muutumisele jääb ülesandeks kaasa tõmmata ja rakendada sobiva eriala omandamisele neid, kes seni on kõrvale jäänud oma tagasihoidlikkuse või võimete alahindamise

Lk. 3 ▶ Töötada ja elada kommunistlikult!

Lühidalt

ENSV TA Ajaloo Instituudi teaduslikud töötajad kohtusid kolmapäeval UTU ajalooringi liikmetega. Ettekandega instituudi tööst ja uuematest uurimismeetoditest ajaloo teaduses esines J. Kahk, ajalooliste mälestuste kogumisest rääkis H. Kruus, Sm. H. Palli valgustas ajaloo- ja tuleviku probleeme.

R. KARP

* * *

UTU võõrkeelte ringi seekordne koosolek oli pühendatud John Steinbeckile. Ameerika kirjaniku elust ja loomingust andis ülevaate G. Grünberg, romaani «Viha kobara» analüüsis M. Jaanus ja äsja Nobeli preemiaga hinnatud teosest «Meie murede talv» rääkis T. Sahhovskaja.

B. RAND

* * *

Vene keele osakonna üliõpilaste sõprusõhtu moodus lõbusas ja heas tuhus. Korraldati kirjanduslik viktoriin, mängiti huvitavaid võistlusmänge.

E. MAE

28. oktoobril võttis TRU rektoraat koos komsomolikomiteega ja ametiühingukomiteega vastu otsuse luua TRU-s Ühiskondlike Elukutsete Teaduskond. Aluseks oli Ametiühingute Nõukogu Presiidiumi vastav otsus 13. septembrist 1962. a. Teaduskonna nõukogusse kuuluvad järgmised sm.-d:

E.-L. Mikkelsaar — rektoraadi esindaja; P. Järve — komsomolikomitee esindaja; J. Seeder — ametiühingukomitee esindaja; H. Palamets — parteikomitee esindaja; J. Raud — ühiskonnateaduste kateedrite parteiorganisatsiooni esindaja; J. Unger — liige sporditöö alal; H. Juhanson — liige pioneeritöö alal; A. Siimer — liige klubitöö alal; J. Peegel — liige ajakirjandustöö alal; K. Põllu — liige kujutava kunsti alal; A. Raik — liige turismialase ettevalmistuse alal; J. Eilart — liige looduskaitse alal; F. Kotta — liige ilmalike kombetalituste alal; E. Ird — liige raadioalase ettevalmistuse alal.

TRU naiskoori kontsert

Möödunud laupäeval andis TRU naiskoor ülikooli aulas järjekordse semestrikontserdi vabariigilise teenelise kunstitegelase Richard Riitsingu juhatusel. Koor oli laval 104-liikmelises koosseisus. Kanti ette kaasaegsete Nõukogude Eesti heliloojate loomingut ja rahvaste laule. Koori solistidena esinesid menukalt Mall Heinmaa ja Erika Pedraudse. Kontserdil oli kaastegev Riikliku Akadeemilise Meeskoori solist Uno Kreen. Klaverisaatjana tegutses Vaike Klaar. Naiskoor kui ka solistid said publiku poolt sooja vastuvõtu osalisteks ning neil tuli anda lisapalu.

A. NILSON

Elukondlikust teenindamisest

Esmaspäeval, 17. detsembril oli koos TRU ametiühingukomitee.

Koosoleku keskseks probleemiks oli arutada EKP Keskkomitee ja Ministrite Nõukogu määrust töötajate elukondliku teenindamise parandamise kohta. Meie üliõpilaste ja teenistujate teenindamise parandamise lähematest võimalustest rääkis haldusprorektor s. m. V. Simm. Kaaluti ja võeti arvesse veel mitmeid uusi ettepanekuid seoses elukondliku teenindamisega.

Vastavalt koosoleku päevakorrale oli komitees arutusel ka TRU administratsiooni ja ametiühingu vaheline kollektiivleping, toetuste määramine ja komitee rahaliste summade kasutamine. E. OJAND

ÜTÜ nõukogus

Teisipäeval toimus UTU nõukogu koosolek, kus arutati Füüsika-Matemaatikateaduskonna UTU nõukogu tööd. Teaduskonnas on 11 ringi, kus lahendatakse 70 teemat. Hästi töötab algebra-geomeetriaring. Puudusena UTU töös märgiti nõukogu nõrka sidet komsomolibürooga.

Samal koosolekul arutati veel üliõpilaste teaduslike tööde publitseerimist. Ilmunud on ajaloo- ja geograafiaringide kogumikud, trükiks ettevalmistamisel on arstide, botaanikute, kirjandusteadlaste jt. tööd.

Otsustati XVIII üliõpilaste teaduslik konverents korraldada 28.—30. märtsini 1963. aastal. Konverentsitööde teeside esitamise tähtpäevaks jäi 20. veebruar. P. HEIN

ELKNU TRU komitees

19. detsembril oli järjekordne büroo istung. ELKNU-sse võeti vastu keemiaosakonna II kursuse üliõpilane Linda Kildema.

Arutati komsomoli osatähtsust Arstiteaduskonna teaduslikus töös. Otsustati abistada UTU-d edaspidi nii materiaalselt kui ka organisatsiooniliselt. Selleks tuleb teaduskondade ja osakondade komsomolibüroodel haarata oma töösse vastava UTU osakonna nõukogu esindaja. Kõikidele esimestele kursustele soovitati enne eksamissessiooni läbi viia ühine tootmisõpidamine vanemate kursustega.

A. PABUT

Pearõhk osakondadesse!

18. detsembril toimus Ajaloo-Keeleteaduskonna partei-organisatsiooni lahtine koosolek, kus arutati massilist kultuuritööd teaduskonnas.

Ettekandja, teaduskonna parteibüroo liige sm. A. Feldbach, märkis, et kultuurialane töö, eriti isetegevus on toimunud hooti ja seda teeb ainult väike grupp entusiaste. Laiemad üliõpilashulgad jäävad aga kõrvale. Isegi need, kes keskkoolis sellega tegelesid, loobuvad sageli isetegevusest pärast esimest kursust. Mõned vanemate kursuste üliõpilased leiavad, et neil enam ei sobi esineda.

Töö parandamiseks soovitati organiseerida osakondades ja kursustel selliseid ansambleid ja ringe, millele on kergem leida juhendajaid ja mis aitaksid sisustada kursuseõhtuid ja muid kursuse üritusi.

Koosolekul tekkis mõte organiseerida teaduskonnas kinokriitika ring. Üritatakse luua ka õppejõudude näiteringi.

Parteiorganisatsiooni read täienesid kahe uue liikmekandidaadiga, vastuvõetuiuks olid ajaloo-osakonna IV kursuse üliõpilased Andres Kubja ja Mati Graf.

Pildil: Naiskoori kontserdi heale kordaminekule aitas palju kaasa solist Uno Kreeni esinemine.

Saade soomlastele

Süttib küünal. Küünla ümber laual on kohvitassid, laua ümber üliõpilased, ümberringi aga veel mitu niisugust laudkonda. Elav vestlussuhtumine ja naerupahvakud, orkester alustab rütmikat tantsulugu.

Kas kolmapäevaõhtune üliõpilaskohvik? On ja ei ole ka.

Õige pildi saame ehk siis, kui lisame, et seda imiteeritud kohvikusaali ümbritseb projektorite ja kaamerate võrk, askeldavad operaatorid ja nende assistendid. Kõige selle ümber aga üheksanda ringina pealtvaatajad — uudishimulikud ülikoolikaaslased. Ja nüüd ka tegevusaeg ja -koht — möödunud pühapäevaõhtu ülikooli klubi suures saalis.

Eetrisse läheb üliõpilaste-stsenaristide ja telemeeste ühise tööna Tartu üliõpilastest valminud saade, mis seekord on mõeldud eeskätt Soome telepublikule. Mikrofon rändab lauast lauda ja kogub killukesi ühisest vestlusteemast — üliõpilaste sõprussidemetest välismaa,

eriti aga Soome noortega. Oma kontsertreisist Soome kõnelevad TRÜ rahvakunstiansambli liikmed, Helsingi noorsoofestivalist ja uutest sõpradest räägib Enn Kreem. Reisisist Soome ja Ungari pajatavad ka dotsent P. Palmeos ja professor P. Ariste. Saatest osavõtvad soomeugri keelte eriala üliõpilased tutvustavad oma õppeprogramme ja tõlgivad kaasüliõpilaste vestlust.

Palju huvitavat on kuulajatele vaatatajatele jutustada ja näidata rahvaste sõpruse klubi liikmeil, «luuletajate lauas» aga tutvustab Paul-Eerik Rummo oma esimest värsikogu. Ülikooli tuntud spordimeestest tervitab Kaupo Metsur oma sõpru koguni soome keeles ja palub orkestripoisse neile tervituseks mängida Solovjov-Sedoi laulu «Leningrad». Lõbus vestlus, naer, muusika ja tants kehtsid üle tunni, kuni kustunud projektorid kuulutasid saate lõppu.

E. MARSISTE

Memnaare möödunud nädalast

Oli noorte kirjameeste nädal, mille organiseeris ELKNÜ KESKKOMITEE.

Oli brigaad — Ly Seppel, Mati Unt, Paul-Eerik Rummo, Oli Põlva, Võru, Antsla, Valga, Tõrva, Elva. Nii brigaadi liikmed kui ka mainitud linnad on ka praegu olemas. Kokkupõrge polnud hävitav kummalegi poolele.

Oli muljeid. Rohkem kui me ootasime.

Oli meeldivat vastuvõttu, siiraid, puhtsüdamlikke vestlusi — mitte ainult meie kirjanduse teede üle, vaid kogu meie maa ja kogu meie Maa teede üle. Oli juttu Kihnuist ja kinost, teatrist ja telepaatiast, Kuubast ja Kuust.

Oli kosmoseajastu tasemel Valga tuubitsehh — mitte üksnes sellepärast, et see ainsana selleprofiililiste ettevõtete seast suudab valmistada täisväärtuslikke tuube kosmonautide toidu jaoks. Ka sellepärast, et suhtumine inimesse ja tööse on seal selline, mida on kombeks nimetada kommunistlikuks — ehkki loosungeid polnud seintel näha.

Oli tõsiseid jutuaajamisi, mis meenutasid ülekuulamisi. Neis oli juttu

vormikultusest ja mõnest muust kultusest, rutinist kirjanduses ja rutinist elus (sest kirjandus ja elu ei lasegi end teineteisest nii kergesti eraldada, nagu vahel tehakse.)

Oli kõrvalepöörde Jõgevestesse Barclay de Tolly mausoleumi juurde. Seal jäi auto lumme kinni. Juh-tub vahel, et jäädakse takerduma ja tammuma hauakambri juurde, kuhu on maetud vana. Aga hauakamber pole peaprobleem.

Oli Valga restorani ettekandja, kes keeruka toitlustustöö juures leidis aega küsida, kuidas praad maitses. Tema kodune naeratus on ilusamaid mälestusi ringsõidust.

Oli väsimus. Oli väsimatus.

PAUL-EERIK RUMMO

Olime õpetajad

Eesti keele, kirjanduse ja pedagoogikaringi ühisel töökoosolekul kuulati IV kursuse eesti filoloogide muljeid esmakordselt õpetajatena koolis töötamisest. Tore oli olla õpetaja, tore on, et saame õpetajaks — niisugune oli koosviibijate ühine arvamus.

T. SAIK

Omandame ühiskondliku autoinspektori ja motokohtuniku elukutse

«Küll mulle teevad viha need autojuhid ja jalakäijad, kes liiklusmäärustikke rikuvad. Vägisi tahavad jalgu jääda,» lausus siira pahameelega mulle sõber, kes ise on suur tehnikamees. Tal on autojuhi ja mootorrattajuhi looad. Oma isiklikul mootorrattal on ta kindlasti rohkem kui tuhat kilomeetrit maha sõitnud.

«Peab ise autoinspektori hakama — saab ehk korra majja. Kuidas ainult selleks saada?»

Tol korral ei teadnud ma talle midagi täpset vastata. Nüüd tean: kõigil üliõpilastel, kel on huvi mootorrataste või autoasjanduse vastu, kes tahavad ära hoida liiklusõnnetusi (Tartu linna ühiskondlik autoinspeksioon töötab liiklusõnnetuste ärahoidmisel aktiivselt, üliõpilaste osaga aga on minimaalne) või ise aktiivselt kaasa lüüa mootorspordivõistluste korraldamisel, tuleb astuda alates uuest semestrist meie ülikooli auto- ja motoringi juures avatavasse ühiskondliku autoinspektori ja motokohtuniku kvalifikatsiooni kursustele.

Käesoleval ajal, kus järjest rohkem ilmub tänavatele uusi võimsaid kodumaiseid masinaid, ei kujuta ette kõrgema haridusega spetsia-

listi, kes ei oma absoluutset ettekujutust kaasaja sõidukite juhtimisest. Ülikooli juures tegutsev automotoring on välja õpetanud rohkem kui sada noort (paar päeva tagasi lisandus neile veel peaaegu kolmkümmend värsket üliõpilast-juhiloa omanikku). Sm. Pilt, automotoringi juhendaja, arvab töö korraldamisest, et see hakkab toimuma koos uute loataotlejatega, kusjuures neile loetakse lisaks kursuse programmile 10 tundi ühiskondliku autoinspektori või motokohtuniku kvalifikatsiooni saamiseks. Need üliõpilased, kellel ennem on juhiloa olemas, võivad vastava kvalifikatsiooni saada kas iseseisvalt õppides või siis auto-motoringis neid loenguid kuulates. Kellel on omapoolseid ettepanekuid, palun, võtke sõna!

Omandades ühiskondliku autoinspektori või motokohtuniku kvalifikatsiooni, anname oma osa avaldada liiklemise tagamisel. Tee me nii, et sõiduki juht ei peaks vihastuma liikluseeskirjade rikkujate pärast. Kui liikluseeskirjade rikkujaid aga siiski veel kohtame, siis loodame, et nende hulgas ei ole vähemalt üliõpilasi. Õpime ise ja õpetame teisi!

A. PAASMA

UR2KAG

Ülikooli amatöörradiojaama juhataja Mauno Reisner parandas aparatuuri.

«Kas läheb palju aega kordaseadmiseks?»

Vastuseks lausuti: «Radioasjanduses on kõige raskemaks vea ülesleidmine.»

Seekord leiti viga kiiresti ja raadiotelegraaf võis edasi töötada.

Praegune jaam töötab Pälsoni ühiselamus tänava sügisest saadik. Jaama ülem ja asetäitjad on saanud erialase väljaõppe.

Tänavu alustasid raadiotelegraafi kursust 6 üliõpilast. Programmi ulatus on 190 õppetundi. Eksami sooritatakse ALMAVU Tartu raadjoklubi kvalifikatsioonikomisjoni ees telegraafioskuses, sidemäärustikus ja raadiotehnikas elementaarkursuses. Pärast seda on õigus taotleda amatöörradiojaamal töötamise või

isikliku jaama ehitamise luba. Ühiskondlik elukutse — radioamatöör, raadioringi juhataja.

Niisugune ühiskondlik elukutse on hädatarvilik füüsikutele-pedagoogidele, kes tulevikus koolides juhendavad raadiosõlmede tööd.

Huvitav on tutvuda jaama sidepidamiskaartidega, kuhu on märgitud amatööri nimi, riik, aparatuuri tehnilised märgid ja signaalide kuuldavus. Niisuguseid kaarte oli mõlemast Saksa riigist, Tšehhoslovakiast, Rumeeniast, Rootsist, NSV Liidu raadioamatööridel. Sidet peetakse praegu 420 amatööriga. Kaugem sidepidamispunkt — Kirgiisia. Sideseadisid arenevad mõnikord edasi kirjavahetuseks, pärast võib välja kujuneda suur sõprus. Töö raadiotelegraafistina kujuneb palju huvitavamaks, kui algul kõrvalseisjale võib näida.

Järgmised kursused raadiotelegraafistidele on tuleva aasta septembris-oktoobris.

Teile jäi võib-olla segaseks peal-

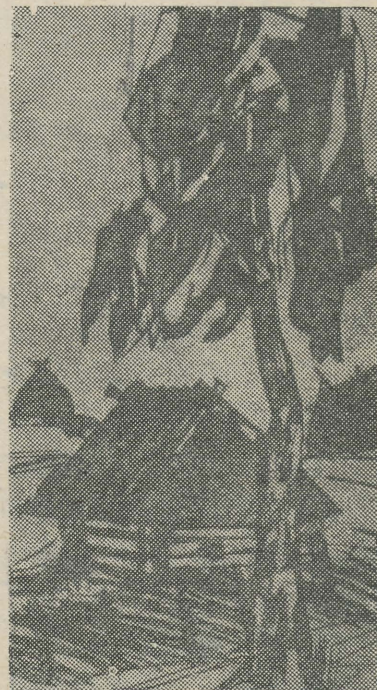
KUJUTAVA KUNSTI KABINETIS

Kujutava kunsti kabinet juhendab neid üliõpilasi, kes on valinud lisa-spetsiaalsuseks joonistusõpetaja kutse. Kabinetti on koondunud suur hulk kunstihuvilisi, kes on tuntud nii meie ülikoolis kui ka väljaspool ülikoolilinna (üliõpilased Heapost, Kuremaa, skulptorid Koe-mets ja Allsalu, karikaturist Raud). Õpitakse joonistamist, graafikat, akvarelli ja palju muud — mis kedagi huvitab.

Kunstikabineti liikmed on mitmel korral esinenud isetegevuslike kunstnike näitustel. 1961. a. tutvustati oma töid Moskvas üleliidulisel isetegevuslike kunstnike näitusel.

Kujutava kunsti kabinetti juhatab K. Põllu.

R. VÄLI

Ajaloo-osakonna III kursuse üliõpilase Marju Miljani kartonglõige.

kiri UR2KAG. See on TRÜ amatöörradiojaama tähisti. Kui soovite tulevikus omandada ühiskondliku elukutsena raadioamatööri eriala, pöörduge ülikooli raadiojaama ülem M. Reisneri poole (Pälsoni tn. 14—109). Sealt juba saate lähemaid näpunäiteid.

M. KAARE

Õhtu teatrisõpradele

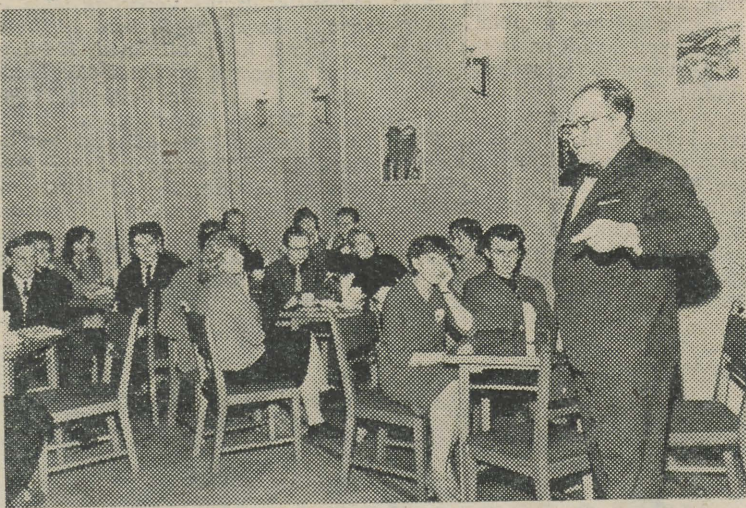
14. detsembril toimus ülikooli kohvikus kohtumisõhtu Tallinna Riikliku Akadeemilise Draamateatri näitleja Voldemar Pansoga. Õhtu teemaks oli «Tänapäev probleem teatris». Sm. Panso jutustas teatrituhvulistest sellest, missuguseid probleeme on teatrikunstis käsitletud kogu selle kunsti haru pika ajaloolise arengu vältel ja sellest, kuidas lahendab teater meie tänapäeva rohkeid probleeme ning missugune peab olema tänapäeva näitleja.

Pärast vestlust esitati sm. Pansole rohkesti küsimusi.

H. PLIESS

Pildil: V. Panso jutt haarab kõiki, paneb mõtlema.

K. RAUA foto

ÕPPIDA TÖÖTAMA JA ELAMA KOMMUNISTLIKULT!

MIKS JUST NEMAD

II kursuse inglise filoloogidel oli selleks enam eeldusi kui teistel: enamikul juba ülikooli sisseastumiseksamitel võrdlemisi hea tase oma põhialal, inglise keeles, kursusel suur arv kommunistlikke noori (30-st vastuvõetust 25), kiitvad iseloomustused sügiseste töde kohta sovhoosis ning mis peasi — ergas vaim kogu kursusel.

Esimene viide tuli osakonna parteiorganisatsioonilt — kas ei tuleks järgida kehakultuurlaste eeskujut? Kas ei peaks taotlema kommunistliku õpperühma nimetust? Alguses suhtuti mõttesse kõhklevalt — kas jõud kannavad? Ei tuntu ju veel oma võimeid uuel tööpõllul, rääkimata kogu kollektiivi võimetest. Otustati ära oodata esimeste eksamite tulemusi. Need olid rõõmustavad ning märtsis langetatigi otsus hakata taotlema kommunistliku õpperühma nimetust. Võeti vastu rida

kohustusi, need kinnitati ülikooli komsomolikomitee poolt ja asi hakkas liikuma.

Nüüd on sellest möödunud ligi kaheksa kuud ning võib teha esialgseid kokkuvõtteid. Õpetöö osas seati eesmärgiks saada heaks pedagoogika-spetsialistiks ja arendada eriti praktilist kõnekeelt. Raskus, millele siin pörgati, oli ebaühtlane tase teadmistes: mõned tööstaažiga üliõpilased olid võõrkeele mõnevõrra unustanud. Nii oli oma eriala omandamisega raskusi eriti Mare Rebasel ja Ivi Kivikingul, ent siin tulid neile kollektiivi otsusel appi tugevamad Reet Juttuse, Leili Hellenurme jt. näol. Õpiti koos, konsulteeriti, harjutati ja kuigi kõrgeim hinne neil üliõpilastel jäi esialgu saamata, suudeti ometi vältida ka madalaimat. Ja mis peasi — selle kaudu kasvatati ühtsus-tunnet ja abivalmidust: kõik ühe

eest! ning ümberpöörduvalt — üksik ei tohi alt vedada kollektiivi.

Teaduslikuks tööks oli esimese kursuse aeg veel varajane, ent teisel kursusel on hakatud sellele juba mõtlema. Mõned võtavad pidevalt osa ÜTÜ võõrkeelte ringi tööst, nagu Ester Hansen, Riita Noorsalu.

Võeti vastu suund kasvatada kollektiivi liikmed teadlikeks, printsiipaalseteks, arendada kursusel võitlusvaimu igasuguste väärnähutuste vastu. Juba läinud semestril organiseeriti poliitinformatsiooni regulaarselt, ära on jäänud vaid üksikuid ja sedagi kaaluvatel põhjustel. Poliitinformatsiooni elustamiseks kutsuti esinejaid väljastpoolt. Nii toimus kohtumine meistersportlase Kaupo Metsuriga, kes andis edasi oma muljeid välismaa noortest. On tekkinud mõte pidada poliitinformatsioonid õpperühmade kaupa, sest kursuse suurus — 33 üliõpilast

— pidurdab sõnavõtude aktiivsust. Raskem on olnud lugu poliitilise teadlikkuse omandamisega. Siin on tihtipeale veel pörgatud leplikkusele ja printsiipitusele. Nii mõnelgi pole kriitilist suhtumist puudustesse, kõik ei näita veel ausalt teisele tema vigu, kas siis valest sõbramehelikkusest või mõnel muul põhjusel.

Töös esinevaid puudusi arutatakse juba iseseisvalt, ilma õppejõudude ja kõrgemate instantside initsiatiivita. Parteiorganisatsiooni ja dekanadi esindajail on olnud korduvalt võimalusi kogeda, kuidas kursusel tehakse juba õiget kriitikat puuduste ja nende kandjate kohta. Nii sai Tiit Maasik kuulda õigustatud etteheiteid oma töö kohta ühiselamu nõukogu esimehena, Linda Jaaska märkusi oma sagedase eemalejäämise kohta ühistest üritustest, Ivi Kivikingule heideti ette tema alalist «virisemist». Töde oli küll kibe kuulda, ent väärnähutuste mõjus see parandavalt, kõigile läks seltsimeeste heatahtlik kriitika südamesse. Ühe sõnaga — samm-sammult murtakse iganenud vaated väär sõbramehelikkuse kohta ning omandatakse uus, sallimatu hoiak kõige suhtes, mis on paheline, mis takistab edasiminekut ja progressi. Kahtlematult aitab siin veelgi parandada olukorda otsus koostada õppeaasta lõpul iseloomustus kollektiivi iga liikme kohta. Ka see mobiliseerib oma vigade parandamisele, ühiskondlikule aktiivsusele. Juba praegu on igapähele oma ühiskondlik kohustus, tõsi küll, kõigil pole nad võrdse raskusega, aga ega ole ka kõik ühesuguste võimeteega.

Puhkeaja kultuurse veetmise osas sammub inglise filoloogia II kursuse teaduskonnas esireas. Siin tegutseb oma ansambel, näitegrupp, kõnekoor. Läinud aastal saavutati teaduskonna isetegevuse olümpiaadil esikoht ja üleülikoolilisel konkursil preemia. On esinenud teistes kõrge-

mates õppeasutustes, antud kontserte sēflusaluses sovhoosis. Kiiduväärt on, et peetakse silmas repertuaari sisulist külge.

Märkimist väärib asjaolu, et kursuse kollektiiv oskab tõeliselt kultuurselt aega veeta ega raiska seda kallist vara tühjale-tähjale. Loetakse häid teoseid, vaadatakse häid filme, külastatakse häid näidendeid, nagu Tammsaare «Inimene ja jumal» Tallinnas, «Olen 30-aastane» «Vanemuises». Vaadati filme, nagu «Inimesed ja loomad» jt. koos järgneva elava aruteluga. Kõik see kannab vilja, arendab, rikastab — teisi ei saa see ollagi.

Need on lühidalt kokku võttes selle kursuse töötulemused kommunistliku õpperühma nimetuse taotlemisel. Enamikus on nad positiivsed ja väärivad järeletegemist. Vaevalt küll neid tagajärgi oleks saavutatud, kui poleks silme ees seisnud innustav tähis — saada üha tublimaks, teha oma tööd ikka paremini, ületada raskusi. Muidugi, kõik pole veel kaugeltki korras, teha ja üritada on veel väga palju, kõik kollektiivi liikmed pole veel muutunud sihikindlateks kommunistlikeks noorteks, nagu nad peaksid olema selle sõna paremas mõttes. Kuid nii kollektiivi liikmetel kui ka kõrvaltvaatajatel on tekkinud veendumus, et kõige raskemast on juba üle saadud, on saavutatud kindel tahe võita kõik raskused teel püstitatud tähele. Kursus on kujunenud ühtseks, tugevaks, terveks kollektiiviks.

Ja lõpuks veel midagi. Eespool mainitud kollektiivi kuulub lahutamatu ka kursuse juhendaja Helgi Pulk. Ta on kaasa teinud kõik kursuse õnnestumised ja ebaõnnestumised. Oleks hea, kui see oleks nii kõigil meie kursustel.

A. HABERMAN, võõrkeelte osakonna parteigrupi organisator

Õppida töötama ja elama kommunistlikult!

Käesoleva aasta 3. oktoobril täitus aasta deviisi all «Õppida töötama ja elama kommunistlikult». On omandatud esimesed kogemused, on ületatud esimesed raskused. Juba võib nimetada lüüasaanuks neid, kes aigul püüdsid eitada liikumise võimalikkust või siis vähemalt tema organiseerivat ja kasvatavat toimet kõrgemas õppeasutuses.

TRU parteikomitee, arutanud oma istungil seda liikumist, kiitis heaks IV kursuse kehakultuurilaste ja II kursuse inglise filoloogide senised kogemused.

Olgu käesoleval leheküljel avaldatud kirjutised meie kommunistliku töö pioneeride elust ja tegevusest abiks neile, kes ühinevad selle liikumisega lähemas tulevikus.

REPORTAAŽ

Kasvatame homse inimest

12. detsembril ÜLKNÜ TRU komitees.

Sõna antakse kehakultuuriosakonna IV kursuse komsomoliorganisatorile AGU TANILE.

«3. oktoobril 1961. a. võttis meie kursuse vastu otsuse hakata taotlema kommunistliku töö kursuse nimetust.

Tol ajal polnud meile endilegi päris selge, millised ülesanded seisavad meie ees konkreetsetl. Olime ju esimesed ülikoolis. Eslalgsed nõuded puudutasid peamiselt õppe- ja ühiskondlikku tööd. Põhjuseta puudumised pidid kaduma. Need kaks punkti olime korralikult täitnud. Ei ühtegi «rahuldavat». Kõik meie kursuse üliõpilased võtavad osa UTU ringide tööst.

Kursusel on kolm NLKP liiget, kaks liikmekandidaati. Ülejäänud inimesed, peale ühe, kes tuli meile alles sel aastal, on kommunistlikud noored.

Võtsime ülesandeks töötada spordihoonete ehitamisel igaüks 80 tundi. Kokkuvõtete tegemisel selgus, et iga inimese arvele tuleb keskmiselt 120 tundi. Meie kollektiivis on neli meistersportlast, enamikul on 1 spordijärk, 8 üliõpilast kuuluvad vabariigi koondvõistkondadesse.

Küsimus: kas meil siiski on kõik nii, nagu peaks olema? Nii mõned-

ki asjad jätavad soovida. Ei saaks öelda, et eranditult igaühel oleks mingi ühiskondlik ülesanne. Kursuse vaim pole veel vajalikul määral ühtne. Me pole tõepoolest midagi korda saanud oma algatuse propagandamiseks. Õieti polnud meil selleks veel õigustki, sest — kordan veel kord — meil polnud endalgi täit ülevaadet sellest, mida ja kuiaas. Praegu tunnevad meie vastu huvi II kursuse inglise filoloogid ja meie oma osakonna II kursus.

Kasvatame homse inimest. See pole kerge, aga on väga tähtis.»

KARL ADAMSON: «Algul olime tõesti ükski. Oli isegi päris tõsiseid kokkupõrkeid, meie kallal noriti lausa pedantselt. Olla sisemiste ja väliste vastuolude raskustes — see tekitas trotsi. Me ei läinud end pakuma. Nüüd on meie autoriteet osakonnas tõusnud.

Meie eesmärgiks on kasvatada igaühes inimest. Saagu huviohjektiiks see, et indiviidi väljakujunemine ei toimuks isevoolu teed.»

BÜROO OTSUS: «Omistada TRU Arstiteaduskonna kehakultuuriosakonna IV kursusele kommunistliku töö kursuse nimetus.»

Pidulikud nõud, käesurumised, Rõõm, et meie ajastule iseloomulik üritus leidis kõlapinda ka meie kollektiivis.

M. SAAT

Vastata sellele polegi vist nii lihtne. Tänaseks on järjest enam tagaplaanile kandunud küsimus, kas kommunistliku töö liikumine alma materis on mõeldav ja otsustatav.

Seepärast on praegu põhiküsimuseks — kuidas edasi? Mida teha selleks, et uus liikumine areneks nii sügavuti kui ka laiuti? Kuidas tagada kõrgema õppeasutuse spetsiifika maksimaalne arvessevõtmine? Kuidas kaasa haarata senised «pealtvaatajad»? See vääril ulatlikku arvamuste vahetamist. Võib-olla sissejuhatuseks mõningaid mõtteid.

Nähtavasti ei tohi me samastada selliseid mõisteid, nagu võistlus, sotsialistlik võistlus, töövõistlus, kommunistliku töö liikumine jt. Et võistlus on ülikoolis olemas, selles ei saa kellelgi olla kahtlust (spordivõistlused, ülevaatused parimale isetegevuskollektiivile). Võistlus on üks inimeste ühiskondlike kontaktide vormidest ning ta avaldub «eluenergia» erilises tõusus.

Tundub, et kommunistliku töö liikumise edukus ülikoolis seisneb kõigepealt selles, kas me tegelikult tahame ja kas me oleme suutelised seda inimeste ja kollektiivide vahel esinevat «erilist eluenergia tõusu» oskuslikult ära kasutama meie töös- sesuhtumise, kogu inimeste kasvatamise protsessi paremustamiseks, hoogustamiseks. Kehakultuuriosakonna IV ning inglise filoloogia II kursuse kogemused kinnitavad, et ühe ajendi ja meetodina võib võistlus anda siin häid tulemusi.

Järelikult kerkib meil kohe päevakorda võistluse sisu ülikoolis, samuti nimetus. Võistluse deviisiks on «Õppida töötama ja elama kommunistlikult!» Kas ülikoolis pole siis mõeldav teadlikult, distsiplineeritult, kogu ühiskonna huvides töötama õppimine, kõigis meie kollek-

töös

tada osakonna partei- ja ametiühinguorganisatsioonil. Kui deka-naat on pidanud tegelema nooremate kursuste õppedistsipliini rik-kumise juhtudega, siis on IV kursus arutanud neid ise ja selliselt, et kasvatuslik efekt on olnud palju suurem. IV kursuse eduka töö eel-duseks on olnud monoliitne kollektiiv. Sellest tuleks alustada kõigil, kes tahavad kaasa minna liikumisega — elada ja töötada kommunistlikult. Teretulnud on TRU ühiskondlike organisatsioonide abi selle liikumise populari-seerimisel ja laiendamisel.

E. MÄEPALU,

kehakultuuriosakonna parteialgorga-nisatsiooni sekretär

On kujunemas tugev ja ühtlane kollektiiv

Kui me sel sügisel oma kohustu-sed uuesti läbi vaatasime, selgus, et lisada oli väga vähe. Nen-degi täitmiseks oli ja on tööd kül-lalt. Osa sellest, millega me suvel toime ei tulnud (nagu «NSVL tu-rist» marginormi täitmine), jäi ise-gi tulevaks suveks. Seoses matka-ga kerkis jälle üles vana küsimus aktiivsetest ja mitteaktiivsetest üli-õpilastest. Et eranditult kõik tun-neksid oma vastutust võetud kohus-tuste täitmisel, tegime sm. K. Siilivase nõuande järgi. Jaotasime terve kur-suse 4- kuni 5-liikmelisteks gruppi-deks, igaüks neist vastutab kindla tööloigu eest, edaspidi aga anna-vad nad kursuse ees aru. Gruppide vanemateks määrasime nn. mitte-aktiivsed. Tundub, et sellest on palju abi. Õppedistsipliini eest vas-

tutavas grupis on meil näiteks need, kes vahetevahel ikka puuduma juh-tusid. Nüüd nad ei puudu. Õige ka — kuidas sa nõuad teistelt, kui ise-endaga hakkama ei saa.

Umbes samuti oleme teinud mu-jalgi. Kui konstitutsioonipäeval käi-sid meil külas inglise filoloogid Leningradist, siis andsime jälle iga-ühale konkreetse ülesande: rääkida Teaduslikust Raamatukogust, ohvri-kivist jne. Neil, kes nagnunii olid ametis õhtu korraldamisega või mängisid näidendis, jäi see aeg va-baks. Ja mitteaktiivseid ei olnudki.

Me ei tea, kas printsiipiaalne sõp-rus ja vastastikune abi on igal kur-susel endastmõistetavad asjad. Meil on küll, sest me saame tõesti hästi läbi.

Möödunud kuul oli ühes «Edasi» numbris artikkel kommunistliku töö kollektiividest. Seal oli esitatud küsimus: mida peate sellises kollek-tiivis kõige tähtsamaks? Kas eriala, inimestevahelisi suhteid või midagi muud? Meie arvates ei saa küsimust üldse niimoodi esitada. Tähtis on kõik. Kui kollektiiv tahab olla kom-munistliku töö kollektiiv, peab ta seda olema igas suhtes.

II kursuse inglise filoloogid

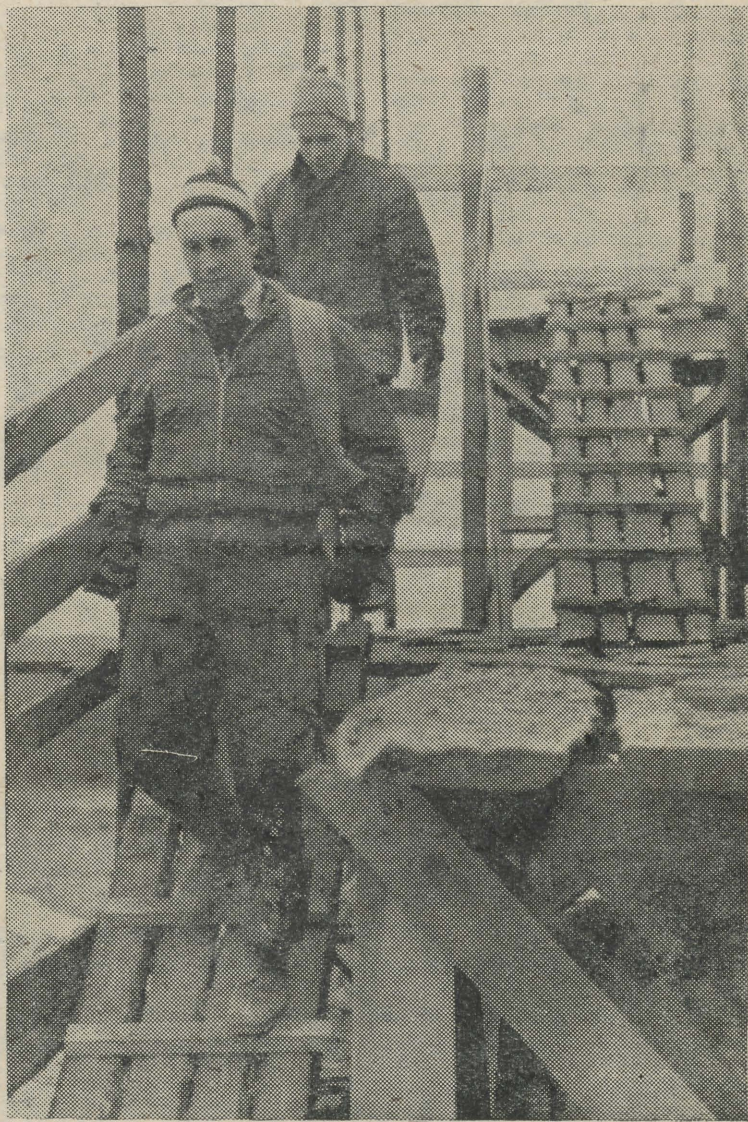
tiivi liikmetes kommunistliku töös- sesuhtumise kasvatamine? Jõuda selleni, et me oma igaäevastes te-gudes näitaksime tõeliselt teadlik-ku, loovat, aktiivset töösse- ja ellu-suhtumist, polegi nii kerge. Kui vä-

just selleks uudismaaks, mis nõuab meilt kõigilt tõsist tähelepanu, ela-ma õppimist ja õpetamist.

Ühtlasi ei saa võistluse praegust astet mehhaaniliselt üle kanda töös-tusest ülikooli. Me peame leidma oma spetsiifilised jooned, üldistama kõik senised kogemused ning puu-dused õppe- ja kasvatustöös.

Selleks et luua liikumise aren-guks kõik tingimused, on vaja kur-sustel võtta vastu konkreetseid, aja-liselt ja personaalselt piiritletud ko-hustused, tagada kõigi ühiskondlike organisatsioonide ja funktsionääri-de vahel kindel tööjaotus ning vas-tutavus oma tööloigu eest, kindlus-tada nii kohustuste võtmisel kui ka täitmise kontrollimisel kõige laiem avalikkus. Formalism, hingetu suh-tumine, kampaaniaalikkus ja stamp võistluse organiseerimisel ja edasi-arendamisel võrduvad selle sur-maga.

K. KOGER

Kehakultuuriosakonna IV kursuse üliõpilased Rein Ahun ja Karl Adamson Kääriku spordibaasi ehitusele.

Neist on palju kirjutatud

«Kas ehk mitte liiga palju: isegi magus hakkab vastu, kui teda liiga palju saadakse» — selle Bernhard Ommuku lause leidsin märkmikust teiste ülestähenduste hulgast.

Neid kogunes umbes tunniajalise avameelse vestluse järel üsna pal-ju. Jutukust jätkus Ants Nurmeki-vil ja Mati Liimil oma toakaaslas-test mitte vähem: «Kas tuleb tingi-mata meist kirjutada, on ju agara-maid, ühiskondliku tööga seotuid. Meil peamine on treening, treening. Päev on raske kui metsatöö.»

Mõne voodi kohal ripuvad diplo-mid, mõne kohal pildid, kapi otsas — karikad. Jutt kisub kursusele: «Ajakirjanduses on igal pool meist tehtud ümmargusi, üldisõnalisi lugu-sid, kiidetakse ühtsust ja head vai-mu, aga kõik pole ometi nii lihtne. Ausalt öeldes oli meil esimesel kur-susel palju suurem üksmeel. Mis oli vaja teha, tehti. Ega nüüdki virisemist ole. Ainult kui miski eba-õnnestub, pannakse kõik kohe suure kella külge — mida n e m a d tegid, oi-oi oi! See kohustab.»

Muresid ja kahtlusi leidub veel nii ühel kui teisel: «Ei saa aru, mida siis loetakse peamiseks, kas oma eriala põhjalikku omandamist või laia tegevust — ühiskondlikku tööd, isetegevust, šefflust. Külge-poogitud kohustused on teinud ai-nult meelepaha. Aga eks elu pärast lõpetamist näita, mis on õigem.»

Toas elavad tunnustatud spordi-mehed. «Meile heidetakse tihti et-te, nagu oleksime me mingid tren-fanaatikud, kes muule ei mõtlegi. Aga kui tahad spordis midagi saa-vutada, pead ikka mingisuguse re-žiimi all elama. See ei tähenda mui-dugi kõige ohverdumist. Leiame a-ga kino, teatri ja näituste jaoks.» — «Kuidas on abistamisega enne ek-sameid?» — «Praegu on meil prak-tika, valmistame aegamööda ka kursusetööde mustandeid. Loomulik, et selle juures tuleb ette küsimusi. Siis abistamegi üksteist. Aga meie arvates puhutakse kõik liiga suu-reks.»

Aga meie arvates?

P. MAIMIK

Kes on TRÜ populaarseim SPORTLANE 1962. a.

On kujunenud tavaks aasta lõpul heita piuku tagasi, seda ka spordis. Nagu kogu spordimaailmas, nii ka üksikutele kollektiividel on kujunenud traditsiooniks laiemal spordipubliku arvamuste põhjal määrata kindlaks möödunud aasta populaarseim sportlane.

Kes on TRÜ 1962. aasta populaarseim sportlane, selle kohta ootab meie ajalehe toimetus ülikooli kollektiivi liikmete arvamust kuni 31. detsembrini.

Kes võiks olla populaarseim? Kas Euroopa meister korvpallis Vaive Lütseppe, NSVL kõrgemate koolide tšempionid kergejõustikus Kaupo Metsur ja Ants Nurmekivi või koguni Kalju Jurkatamm, suusatajameistersportlased Agnes Adamson, Heide Rutsing, Mai Pruun või Laur Lukin, NSVL maadluskoondvõistkonna kandidaat meistersportlane Heiki Toots, andekas tšestportlane Arne Heinlaid, mitmekordne Eesti NSV meister kunstlises võimlemises Maire Kamarik, NSV Liidu koondvõistkonna kandidaat Arsti-teaduskonna II kursuse üliõpilane meistersportlane sõdmises Endla Mandel, Eesti NSV meistrid vettehüppajad Kalle Saar ja Viit Reiser, meistersportlase normi täitnud tennisistid Inna Häiing kehakultuuriosakonna III kursusel ja Jüri Lamp (matemaatikaosakonna V kursusel) või keegi teine. Igataks võib esitada ainult ühe nime, kusjuures arvesse võetakse ainult need ettepanekud, millele on lisatud kirjutaja nimi ja kursus või töökoht.

Toimetuse ootab konkursist kõigi üliõpilaste rohkearvulist osavõttu.

ÕNNE! ÕNNE! ÕNNE!
INGA FIVEGER
ja
PEEP PUKS
* * *
LUULE VISNAPUU
ja
JAAN NÄRO
Eesti filoloogია IV kursuse

«AKADEEMILINE SAUN»

Per aspera ad astra

Oh, rändaja, kui sa juhtud astuma oma rännuteel mööda looduslikult kaunist Ema-jõe kallast, ära põlga sisse astumast ka inimestest ja jumalatest mahajäetud Kvissentali, kus elab palju teadusejüngerid. Selles majas võib kohata tulevase bioloogi, geograafi, füüsiku või teadusetiippudele pürgijaid.

Kõigepealt astu sisse tuppa, mis kannab nime «Saal» ja kus elavad noorukesed bioloogid ja geograafid. Ja kui sa kohkud rüüpest põrandast, toidujäänustest laual, pruuniks põletatud söögi- ja õppimislaust ja paljust muust seesugusest, siis ära ainult, jumala pärast, arva, et tegemist on lohakusega või häbematusena, vaid tea, et sa seisad kohal, kus tehakse suurt teaduslikku tööd.

Nimelt tahavad noored bioloogid uurida floorat ja faunat, mis tekib (kindlasti!) tollipaksusesse tolmukihiti, kus on veel sigaretkonksid, toidujäänused, tuletikud jne., jne. ja mida ei sega ei põrandahari ega tolmulapp. Ja kui vahel komandanti-pensionär, kellel on kahjuks ainult algharidus ja kellele on võõrad tea-

duse eesmärgid ja ideaalid, võtab harja, et seda sigadust (tema sõnad) hävitada, on teadusejüngerite paha-meel muldugi suur.

Sõbralikus üksmeelse töötavad bioloogidega koos geograafid. Nende eesmärgiks on hoida tuba säärase olukorras nagu kord neandertallustel (kes samuti ei koristanud oma koobast ega korjanud ihupesu

ja dresse kohvritesse), et siis paremini mõista nende elutingimusi ja psüühikat. Uhiselt proovitakse ka laua (kus peal võiks süüa ja õppida) vastu pidavust kuumusele, milleks asetatakse sinna elektripliit ja tehakse toitu. Katseid on krooninud edu, sest laud on tõmbunud (vii-laud pärast tõenäoliselt!) juba tükkali pruuniks.

Kui sulle aga mõni

TRÜ Spordiklubi orienteerumisjooksu edetabel

Koht	Nimi	Teaduskond või osakond	Järk	Koht	Nimi	Teaduskond või osakond	Järk
NAISED				MEHED			
1.	T. LIBLIK	geogr.	I	1.	M. ARUJA	geogr.	I
2.	R. AIMLA	matem.	I	2.	A. KIVISTIK	KKO	I
3.	M. MILJAN	geogr.	I	3.	I. KASK	USK	I
4.	E. ABEL	KKO	II	4.	R. MÜRK	KKO	I
5.	M. JAANRE	lääne fil.	II	5.	H. ABEL	USK	I
6.	P. LÄANESAAR	Majand.	III	6.	E. LELUMES	matem.	I
7.	H. TONISSON	stomat.	II	7.	O. KÄRNER	matem.	II
8.	A. PALGE	matem.	II	8.	M. MILJAN	Majand.	I
9.	M. PAJUSTE	eesti fil.	II	9.	U. MIKELSAAR	biol.	II
10.	H. RITSING	KKO	II	10.	A. PIND	KKO	II
11.	A. LÖHMUS	USK	II	11.	V. TENNISSON	USK	II
12.	L. SCHULZ	fütüs.	II	12.	A. KUTSAR	Õigust.	II
13.	M. ILI	eesti fil.	III	13.	A. JAANSON	matem.	III
14.	T. NOODLA	USK	III	14.	E. LOIK	geogr.	III
15.	M. PLUSS	ravios.	III	15.	P. MÄNNIKO	ravios.	III
16.	K. KUUSIK	USK	III	16.	M. MAJAS	ravios.	III
17.	U. NOODLA	USK	III	17.	R. LEET	geogr.	III
18.	M. LUIK	KKO	III	18.	T. KAARE	geogr.	II
19.	E. KUDI	lääne fil.	III	19.	A. KUTT	USK	III
20.	E. MUGRA	Majand.	III	20.	V. PANTALON	Õigust.	III

KOOSTANUD SEKTSIOONI JUHATUS

Vennalik tervitus Moldaaviast

Niisugust peakirja kandis esimene kiri, mis tuli Kišinjovi ülikooli võimlejatele meie võimlejatele. Mitmekordse kirjade vahetamise tulemusena sai 15.—16. detsebrise sõpruskohtumise kahe ülikooli vahel. Võistlused lõppesid meie võimlejate kindla võiduga: 396,8 punkti, Kišinjovi üliõpilased kogusid 368,55 punkti. Individuaalseti tuli võistluste võitjaks vabariigi kuuekordne tšempion, meistersportlane Maire Kamarik 56,55 punktiga (54 punkt on meistri-järgu norm 60 võimalikust), teiseks jäi meie teine meistersportlane Sirje Saarik 55,55 punktiga ja kolmandaks meistersportlane Lida Podgurskaja 54,55 punktiga. Kišinjovi võistkonnast. Eriti rõõmustas meie võimlejate individuaalharjutuste tunduvalt parem kompositsioon, mis on treeneri hea töö üheks ilmekamaks näitajaks. Tore oli veel see, et pealtvaatajad tuli rohkesti. Kahjuks moodustasid üliõpilased neist vaevast ühe neljandiku, kuigi tegemist oli puht üliõpilavõistlusega.

Külalised kirjutavad oma muljetest ise. Nad palusid edasi anda südamliku tänu TRÜ Spordiklubi

aseesimehele Jaan Kundlale suurepärase vastuvõtu eest, samuti kõigile võimlejatele, klaverimängijatele jt., kes aitasid selle kohtumise muuta meeldivaks, üliõpilaskultsüdamlikuks ja lõbusaks sündmuseks. Jaan Kundla vastas, et mis viga on hästi vastu võtta selliseid külalisi, kes on ise nii elurõõmsad ja toredad ega virise millegi üle. Pealegi kui talv ise tuli meile appi ja muutis Tartu just 14. detsembril hommikuks, millal külalised lõunast saabusid, imekauniks. Paljud neist käisid esimest korda elus suusatamas. Näüd ootavad nad meie võimlejaid sügisse Moldaaviasse võistlema ja värskeid puuvilju maitsuma. Mõlema võistkonna kindel otsus oli muuta need kohtumised traditsioonilisteks.

L. STAMBERG,
peakohtuniku asetäitja

Veel kord Pamiirist

Noor geoloog Rein Pajul
Meie üliõpilasi viib suvine praktika töesti igale poole. Käia ära Pamiiris saab peaaegu niisama lihtsalt kui Nuustakulgi. Teil oli tunduvalt lihtsam kui ühel Teie eelkäijal G. J. Grum-Gržimailol (1860—1936), kes 1887. aastal tallas samu radu, mida Teiegi. Mulle näis, et tema auks — ühe suurima Kesk-Aasia uurija auks, kes oma elu pühendas Aasia veel tundmatute piirkondade tundmaõppimisele — on nimetatud Pamiiris üks jääliustik tema nimega. Teie artiklist aga selgub, et see oli hoopis Krum-Krži-mailo, kelle nime kannab liustik. Või eksin ma, ja on seal neid sarnasemilisi liustikke koguni kaks? Pamiiris pidi Kara-Džilgaasid (Musti kuristikke) olema kaugel üle tosin.

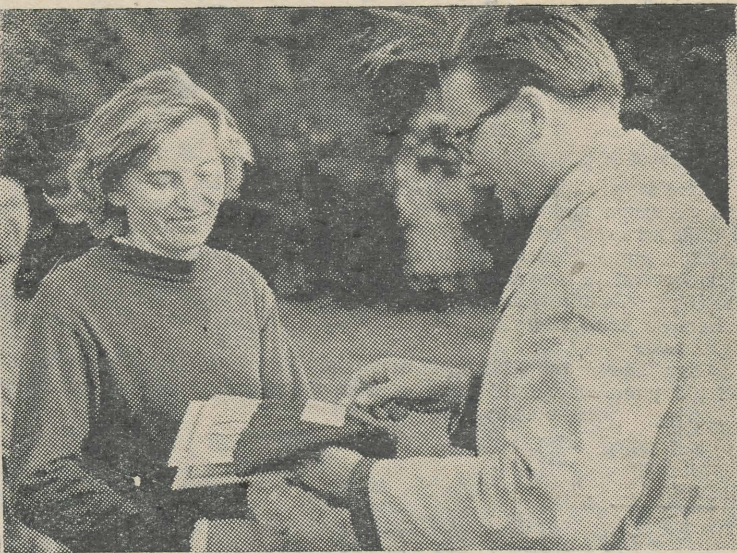
Kirjutate, et käisite Fedženkol. Mulle jääb üsna selgusetuks, kas oli see tõesti jääliustik, millel viisite või tallasite Kesk-Aasia teadusliku uurimise pioneeri Aleksei Pavlovitš Fedtšenko nime peal. Üheksakümmend üks aastat tagasi avas Fedtšenko teadusele Alai oru. Tuleva aasta suvel moodub üheksakümmend aastat selle andeka teadlase ning alpinisti traagilisest hukumisest Alpides. 1878. aastal andis Ošanin Pamiiri suurimale liustikule Fedtšenko nime.

Ja lõpuks veel üks probleem. Kuidas Teie nendelt suurtelt kõrgustelt alla, lihtsurelike tasemele jõudsite? Kas see Vanži org, millest Teie kirjutate, on mõni kitsuke, teistele veel teadmata ja tundmata sissepääs üldtuntud Vantši orgu või koguni midagi uut, suurt ja pörutavat?

Teie kolleeg, kellele saatust on võimaldanud tallata ainult Pamiiri ääremaid.

NAISTEVÕIMLEMISOSAKONNA ESINEMISÕHTU toimub 23. XII 1962. a. algusega kell 17 V. Kingissepa tn. võimla suures saalis. Osakonna üliõpilased esitavad mitmesuguseid rühmkavu, hüpete ja kujundlikumiste kombinatsioone. Autasustatakse kunstilise võimlemise võistluste võitjaid.

Naistevõimlemise osakond

Tiiu Liblikale kuulub tänavu nii Eesti kui Läti NSV meistritiitel.

Peast, jalgadest ja möödunud aastast

Mõned võhikud ütlevad, et sportlastel jagavat ainult jalad, sealjuures unustatakse, et tipp tulemuseni jõudmisel on ka vaimne panus küllalt suur. Võtame näiteks orienteerumisspordi. Ainuüksi ületamatult kiired jalad ei vii veel kuhugi. Just peal tuleb kaardil leiduvatest tuhandetest liikumisteevariantidest välja valida kõige isikupärasem ja ökonoomsem. Sellega seletubki orienteerujate üldiselt kõrge «haridustase».

Nõukogude Liidu vanim orienteerumissektsioon, mis loodi kaks aastat tagasi meie ülikoolis, jõudis tänavu edetabeli koostamiseni. Paremusejärjestuse määramisel võeti põhialuseks võistluste tulemused, sealjuures arvestati ka startide arvu ning esinemise iseseisvust. Kõigepealt naisvõistlajatest. Enamik meie «raudvarast» — T. Liblik, R. Aimla, Maire Miljan ja M. Jaanre — võitis hooajal vähemalt ühe suurema võistluse. On meeldiv märkida, et tuntud suusataja E. Abel on jõudnud ka oma suvisel kõrvalalal, orienteerumises, vabariigi paremikuks. Grupp noori võistlajaid — P. Läänesaar, H. Tõnis-

son. A. Palge ja M. Pajuste — omandas hooaja lõpuks heale orienteerujale vajaliku meisterlikkuse miinimumi. M. Illi, M. Pluss, E. Kudi ja E. Mugra peavad veel arendama oma jooksukiirust, külmade närvide suurendama kogemuste pagasit, et tuleval aastal esikohakonkursis kaasa rääkida. Tänavu tabelist väljajäänutel tuleb aga end käsile võtta, sest mitmed lõpetajad jäitavad järgnevaaks aastaks tabelisse vakantseid kohti.

Orienteerumishuvilisi mehi on ülikoolis kahjuks mõnevõrra vähem kui naisi. Sellele vaatamata on nende tase kõrge. Paljudel, nagu M. Arujal, R. Mürgil, H. Abeli, O. Käneril, U. Mikelsaarel, M. Majasel kulgeb hooaja saavutuste joon järsu tõusunurga all. Tahaks sama loota ka uuel aastal. Rohkemaks oleksid võimelised Mait Miljan, A. Pind, V. Tennisson, E. Loik ja P. Männiko, kuid vähesed esinemise või puuduliku enesekindluse tõttu jäid nende tulemused napiks. Mitmelgi peaks õpi-poiis-aeg täis saama — uus hooaeg toogu uusi saavutusi!

A. KIVISTIK

KUIDAS UURIDA KIRJANDUST

Kirjanduse (ka kunsti üldse) kui semiootilise süsteemi uurimine on aktuaalne teaduslik ülesanne. Selle lahendamine lubab siduda kirjandusteooria tänapäeva keeleteaduse saavutustega ja näha teoreetilisi võimalusi kasutada kirjandusteaduses matemaatilisi ja muid täpseid meetodeid. Meie ülikoolis töötab juba pikemat aega struktuuralse keeleteaduse seminar (dots. H. Rätsepa juhtimisel), müüd hakkab vene kirjanduse kateedri juures tööle struktuuralse kirjandusteaduse seminar. Selle aasta seminari teemaks on kirjanduse kohta selgitamine teiste semiootiliste süs-

teemide seas. Mõnedel koosolekutele tulevad arutusele teemad: «Keel ja kirjandus», «Märgiprobleemid kunstis», «Struktuuri mõiste kirjanduses», «Kirjanduse kui informatsiooni ülekandesüsteemi spetsiifika» jne.

Esimene koosolek, mis toimub kolmapäeval, 26. detsembril kell 17 vene kirjanduse kateedris, on pühendatud üldteooria artiklite arutelule kogumikust «Структурно-типологические исследования» М. АН СССР, 1962 (jagu, «Нелингвистические семиотические системы»).

M. ÖUN

Lähme näitemängu vaatama!

Ajaloo-Keeleteaduskonna näite- ringi (juhendaja vabariigi rahvakunstnik Ellen Liger) sellepuhune uulavastus on sootuks teist laadi kui senised. Pärast moodsa joonega tänapäevaainelisi tükke tuakse lavale August Kitzbergi tragöödia «Enne kukke ja koitu», et mälestada eesti järjekindlat näitemänguseppa tema 35. surmapäeval ja proovida oma moderni jalga kor-raks ka talupoisiviiske.

Esietendus on määratud homme õhtuks ülikooli klubisse. Eesriide taga, kunstikooli õpilaste Hans

Reintami ja Henno Käo tehtud dekoratsioonide vahel ootavad vaatajaid kõrvuti trupi veteranide Källi Laugaste, Karin Rummo, Elmar Talviste, Kalju Haani ja teisega ka mitu uut maskimuusa teenrit — Milvi Mürsepp, Endla Ploom, Elna Väljataga, Vello Vinn ja mitu teist, kellele teatritegemine pole küll võõras ala, kuid kes ülikoolis pole seni veel seda laiemalt harastanud. Mõni neist astub ette teise koosseisu esietendusel 29. skp.

Lähme vaatama!

R. TÄADIJA

TEADAANDED

Laupäeval, 22. detsembril kell 19.30 on aulas TRÜ naiskoori ja Tartu üliõpilasmeeoskooi ühine kontsert.

Pühapäeval, 23. detsembril kell 17 toimub pedagoogika-audituumis Psühholoogia Seltsi töökoosolek. Prof. K. Ramul räägib teemal «Õpetavatest masinastest».

Alaliselt tegutsevas agitpunktis nr. 8, Vanemuise tänav 46, toimub teisipäeval, 25. detsembril 1962. a. kell 19 valijate kohtumine Tartu Linna TSN alalise kaubanduskomisjoniga.

Päevakord. 1. Alalise komisjoni esimehe H. Pautsi informatsioon komisjoni tööst.

2. Komisjoni liikmete vastused kaubandusalastele küsimustele.

Lõpuks demonstreeritakse filmi.

EESTI

RAHVUSRAAMATUKOGU

AR

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIORGANISAT-
SIOONI, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI-
OHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

LAUPÄEVAL, 29. DETSEMBRIL 1962

Nr.
35(540)
XV aastakäik

Pika sammuga edasi

1962. Ta ei olnud pikem kui teised aastad aja lõputus ahelas. Kuid sisukam. Ta oli seitseaastaku neljas aasta. Partei programmi, kommunisti ülesehitamise gigantse programmi esimene aasta. Uute võitude aasta kahe maailmasüsteemi majanduslikus ja ideoloogilises võitluses. Võidu aasta rahu kindlustamiseks.

1962 — see oli uute saavutuste aasta meie kollektiivi õppe- ning teaduslikus töös. Tuhandeid lehekülgi uurimusi ja artikleid, sajad uued spetsialistid rahvamajandusele, teaduse ja hariduse jaoks. Sajad uued üliõpilased, kes valmistuvad saama aktiivseteks kommunismiehitajateks. Kogemused ühiskondlikus töös, mis ei mahu arvudesse.

Sõber, seltsimees, vend! Seisatu hetkeks uue aasta lävel, peata viivuks käsi, enne kui rebid kalendrist vana aasta viimase lehe — heida pilk tagasi, ja sa näed, et igauht meist on möödunud aasta rikkastanud uute teadmiste ja kogemustega, oskusega kriitiliselt hinnata oma saavutusi, julgusega nõuda endalt ja oma kaaslastelt senisest veelgi rohkem. Astugem uude aastasse teadmise, et ta viib meid kommunismi täielikule võidule veelgi lähemale, et ta on möödunud veelgi rikkam, aga nõuab meilt ka enam kui möödunu.

HEAD UUT AASTAT, SELTSIMEHEDI!

U. POLISINSKI,
TRÜ parteikomitee sekretär

Uuel aastal sooviksin ülikooli õppejõududel saada nooremaks, et paremini mõista üliõpilasi ja töötada veel suurema initsiatiivi ning energiaga, kuid üliõpilastele sooviksin kasvõi ühe aasta võrra saada vanemaks, et tõsisemalt suhtuda elusse ja töösse.

Muidugi, kõikidele soovin tervist, edu ja õnne!

F. KLEMENT,
rektor

On lõppemas jällegi üks töörohke aasta meie maa elus. Ka ülikooli kommunistlikel noortel olid käed-jalad töid ja toimetusi täis. Kevadel esineti teaduslikel konverentsidel, peeti komсомoli juubelikonverents, tehti eksameid ja saadi diplomeid. Suvel töötasid isegi tüdrukud mehemoodi nii Tartus kui Narvas, kolhoosides ja sovhoosides. Tori põrgus ja põhjarannikul. Meie mehed kaitsesid Gruusia tapvas päikeses ülikooli spordilaua teadvuse kaotuseni. Samal ajal käis tuline võitlus ka Tartus, alma materisse pääsemiseks, ja kosmoses saadi vendadeks.

Septembris puhati veidi suveväsimust ja töö algas jälle. Olime kõik nii väga omaette ametis, et ei märganudki, mis ümberringi juhtus. Nii siis, olgem vaele ja hoidkem silmad lahtil! Novembripleenum lõhkis kannimised — loodud võimalused on kasutamiseks. Töö ootab tegijaid! Soovime kõigile

palju mõtlemist,
pealehakkamist ja julgust,
head vana aasta lõppu
ja uue algust.

ELKNU TRÜ Komitee

Tartu Riikliku Ülikooli ametiühingukomitee õnnitleb uue aasta puhul kõiki oma kollektiivi liikmeid.

Ülikooli ametiühingukomitee

Uue aasta lävel õnnitlen kaugõppijaid saabuvat 1963. aasta puhul ja soovin neile jõudu ning edu igapäevases õppetöös põhitöö kõrval uuel aastal.

J. ADOJAAN,
TRÜ kaugõppeprorektor

Kuhu minna

Täna kell 20 etendub klubis A. Kitzbergi draama «Enne kuke ja koitu» Ajaloo-Keeleteaduskonna näiteringi esituses.

31. detsembril kell 21 algab klubis traditsiooniline näärilball ja uue aasta vastuvõtmine.

6. jaanuaril kell 11 toimub ülikooli aulas näärilpuu õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste lastele.

Meie toimetus soovib oma lugejatele ning kaastöölistele uudisterohket uut aastat, palju häid mõtteid ning kulumiskindlat sulge. Eriti tahaks loota, et lehe kirjasaatjate arv kasvaks. seevõrra, et igal kursusel ja igas õpperühmas oleks vähemalt üks kirjasaatja.

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetus

Uue aasta lävel

INTERVJUU

Olge oma eriala entusiastid!

Aasta on möödunud. Mida soovida uueks aastaks? Meie toimetuse kirjasaatja pöördus seekord küsimusega Ajaloo-Keeleteaduskonna prodekaani sm. R. Kleisi poole.

Millise hinnangu annate teaduskonna tööle?

Meie üliõpilaste teadlikkus töösse suhtumises on tõusnud. Kolhoosides töötati tublilt. Mitmelt poolt saime üliõpilaste sügisese töö kohta ainult kiitvaid hinnanguid. Ka V kursuse praktikant Tallinna ja Tartu koolides võib pidada õnnestunuks.

Mida võib öelda õppetöö kohta?

Senini on õppetöö kulgenud normaalselt. Üliõpilaste suurenev aktiivsus aga tõestab fakti, et eksamid tahetakse sooritada juba enne sessiooni algust.

Õppeplaanide nõuded on täidetud. Mõningal määral on neis tehtud täpsustusi ja kärpeid. Näiteks vähendatakse ajaloo-osakonna üliõpilastele nõukogude kirjanduse ajaloo loenguid (neljalt tunnilt kahele).

Väga elavalt võetakse osa fakultatiivsetest keeltekursustest. Enamik rühmi töötab isetasuvuse põhimõttel. Hispaania ja uus-kreeka keele õppimine toimub kateedri koormuse arvel.

Aga mille üle pahandada? Küllap ikka selle üle, et üks osa üliõpilasi puudub põhjuste õppetööst.

Mida uut on oodata teaduskonna elus järgmisel semestril?

Uudne on esmakordne pikaajaline praktika IV kursuse üliõpilastel.

Endiselt pakub peamurdmist üliõpilaste koormus. Mõnedes õpperühmades ulatub loengute arv 40 tunnini nädalas.

Ja missugused on Teie soovid Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilastele algavaks aastaks?

Pidage kinni õppedistsipliinist! Vähenemine elukutses omandamisel. Kuid eelkõige püüdke olla oma eriala tõelised entusiastid.

Aasta 1962 on möödunud, möödunud kuidagi väga kiiresti ja märkamata. Küllap selles on süüdi meie tõttik elutempo, alati ne rutt, mis päev päeva kõrval seob meie mõtteid ja toiminguid. Aasta lõpul siiski tuleb leida aega, et teha kokkuvõtte käidud teest, hinnata tehtud tööd ning seada uusi sihte.

Kahtlemata on möödunud aasta meie perele olnud väga töörohke. Meie alma mater on saatnud ka 1962. aastal ellu rohkelt arvul lõpetajaid, kes noorusliku innuga on rakendanud oma jõud selle suure eesmärgi teenistusse, mille nimel töötab praegu kogu meie ühiskond. Eks kõnele meie pere tublist tööst

ka äsja valminud teadusliku töö aruanded, mis sisaldavad sisukaid uurimusi kõikidelt teadusladelt. Muidugi, on olnud ka puudujääke, milles oleme teadlikud, kuid mida meie ei ole suutnud äsja lõppenud aastal ületada.

Kahtlemata on meie kõikide ühiseks sooviks töötada uuel aastal senisest paremini, see on viljakamalt, tulemusrikkamalt. Paremini töötada tähendab aga töötada uut viisi, otsida uusi teid, loovalt läheneda oma ülesannetele. Just seda, loovat suhtumist oma töösse tahame eelkõige soovida nii õppejõududele kui ka üliõpilastele. Et seda saavutada, ei piisa muidugi ainult headest soovidest. Peame suutma loobuda nii mõnestki meie omaseks saanud harjumusest.

Meil tuleb võidelda rutiini vastu, muuta oma tööstiili ning nii mõneski osas parandada ka juhtimist. On vaja efektiivsemalt kasutada aega ning osata paremini organiseerida tööd, et muuta meie töö senisest otsustavamaks ja viljakamaks. See aga eeldab kollektiivi kõikide liikmete teadlikku suhtumist oma ülesannetesse, aktiivsust, distsiplineeritust, kuid ka püsivust ja head tahet seadud eesmärkide taotlemisel.

Seda kõike, ühtlasi aga ka palju õnne nii töös kui ka isiklikus elus tahamegi soovida meie suure pere kõikidele liikmetele algavaks 1963. aastaks. 24. XII 1962. a.

E. Varep,
TRÜ geograafiakateedri juhataja

VANA LÕPUL, UUE ALGUL

Mis oli head, mis oli halba (mida uuel aastal enam ei tahaks) — sellele küsimusele vastas Füüsika-Matemaatikateaduskonna dekaan sm. Mitt:

— suvistel töödel ja kolhoosis esinesid meie üliõpilased väga tublilt; teaduskond rikkastus uute teaduste kandidaatide Jüri Lembra ja Ljubov Rebasega;

— tähelepanuväärsemaid üliõpilastöid on Jevgeni Gabovitši uurimus kõrgemast algebrast;

— rõõmustab õppekomisjonide edukas töö teaduskonnas (esimees üliõpilane K. Tanimäe);

— dots. Ulo Kaasik käis kümne-

kuusel teaduslikul komandeeringul USA-s.

AGA:

— oleme ligikaudu viis aastat oodanud kandidaaditööd Lembit Suiilt, Leon Tuvikeselt ja Tullio Ilometsalt;

— IV kursuse füüsikute-matemaatikute hulgas on joomamehi, kes käivad nüüd põetud peadega: tuli viis päeva veeta suletud ruumis;

... JA SOOVE:

— et kursuste hooldajad-juhendajad vähemalt oma kursuse vanemat ja grupporgi nimepidi tunneksid;

— et teaduskond ometi saaks

ammu lubatud aeroionisatsiooni probleemlaboratooriumi;

— et dotsent Paul Kard kaitses edukalt oma doktoriväitekirja.

Aga Arstiteaduskonnas?

Aastavahetusel öeldi sealt meie toimetusele järgmist:

«Lõpuks ometi täitus arstide kauaegne unistus: alustas tööd meditsiiniline kesklaboratoorium. Kuid ega unistused sure, neid tuleb järjest juurde. Õnnelikud kesklaboratooriumi omanikud pööravad igatsevad pilgud 1963. aastasse: millal saame korralikud ruumid?!

Hea on, et hulk Arstiteaduskonna üliõpilasi võttis osa kõrgemate me-

diitsiiniliste õppeasutuste konverentsist Vilniuses mitmete töödega; tublid on V ja VI kursuse üliõpilased D. Markovitš ja V. Fedossejev, kes on jõudnud sooritada täiendavad eksamid füüsikas ja matemaatikas, lugupidamist väärivad vene osakonna V kursuse, kes ei tunne hindeid alla nelja.

Aeg muutub järjest kallimaks, elu kiiremaks. Ammused aspirandid A. Sildver, V. Kask ja A. Kõdar, kutsuge 1963. aastal kaitsma kandidaativäitekirja!

Aeglasest tempost ja hallist habemest peaks loobuma ka trükikoda, siis ilmuksid uuel aastal ülikooli Toimetised tõesti värsketena.»

Parima lahenduse poole

Nüüd, kus õppekomisjonidele on antud suuremad õigused ja seega ka suuremad kohustused, kerkib üles palju mõtteid ja probleeme.

Füüsikaosakonna õppekomisjoni töös on kolme aastaga tehtud üsnagi palju. Peamine on, et saavutati autoriteet üliõpilaste hulgas.

Õppekomisjoni ülesannete hulka kuuluvad peamiselt õppeedukuse ja õppedistsipliini küsimused, kuid seoses õppekomisjonide mõjuvõimu laienemisega avarduvad ka probleemid, millega tuleb kokku puutuda. Õppeedukuse küsimus on tavaliselt kõige teravam esimestel kursustel, kus veel ei osata õppida, kus liiga tihti ja liiga suurel määral tuntakse ennast «tudengina» just selles halvas mõttes ja loobutakse igasugusest õppetööst senikaua, kuni seda ei nõuta. Tavaliselt annab dekanaat sellised küsimused õppekomisjonidele lahendada. Komisjon koosneb ainult üliõpilastest.

Teatavasti on meie teaduskonnas raske läbi saada loogilise mõlemiseta, aga keskkoolis alati seda pole õpitud. Osatakse pähe tuupida mehaaniliselt, ilma sisu loogilise lahtimõtestamiseta, selle tulemuseks on ebaõnnestumised õppetöös. Neid kõiki küsimusi oleme püüdnud õppekomisjonis arutada, lahendada ning ka teistele selgeks teha.

Teiseks probleemiks on distsipliin, peamiselt õppedistsipliin — puudumine loengutelt. Kuidas toimida nüüd, kus püütakse loengute vabakuulamise poole. Oleme püüdnud kõigepealt lahendada seda küsimust äärmiselt individuaalselt. On üliõpilasi, kes puuduvad küll loengutest, kuid teevad tõhusat iseiseisvat tööd, samal ajal aga magavad teised selle aja lihtsalt maha, võtma ette midagi kasulikku.

Viimaste üliõpilaste suhtes kasutame tavaliselt õigusi, mida omame — hoiatus, noomitus jne. Samal ajal püüame omavahelises vestluses selgeks teha, milleks on vajalik käia loengutel. Tavaliselt piisabki ühekordsest õppekomisjoni väljakutsumisest, et lahendada üliõpilase puudumise või õppeedukuse küsimus.

Mingisugust karistust määrates võtame arvesse väga paljusid asjaolusi — nagu see, kas antud üliõpilane teeb teaduslikku ja ühiskondlikku tööd, kas ta on varem ka õppekomisjoni ees käinud jne.

Peale nende probleemide on õppekomisjonis tulnud mitmel korral arutusele ka õppeplaanidega seoses olevaid küsimusi. Sessiooni liigse ülekoormatuse tõttu on tulnud eksameid semestri võrra edasi lükata (3. kursuse kevadel), on lahendatud õppetöökoja praktikumide organiseerimise ja fakultatiivsete õppeainetega seotud küsimusi.

Oleme teinud õppekomisjoniga ka

kokkuvõtteid suvistest tööst ning lahendanud küsimust, miks mõned üliõpilased ei võta osa nendest tööst.

See on väike osa nendest probleemidest, millede lahendamiseks on tulnud meil tegelda. Õppekomisjoni ülesanded ja tööpõld on väga laiad, kusjuures tulevikus kindlasti selle osatähtsus veelgi suureneb.

Meie teaduskonnas on õppekomisjonile antud suur tegevusvabadus, mis kahtlemata on ka üheks põhjuseks, miks meie õppekomisjon mitte ainult ei eksisteeri, vaid teeb üliõpilaste hulgas ka pidevalt kasvatuslikku tööd. Dekanaat on andnud meie otsustada nii hoiatuse ja noomituse andmise kui ka eksamatrikuleerimise küsimused. Samuti võetakse vastu otsuseid üliõpilaste stipendiumilt mahaarvamise kohta.

Kahtlemata pole õppekomisjon ainult üliõpilaste kasvatuslik organ, vaid ka üliõpilaste õiguste ja huvide kaitsja, sest nendegi küsimustega pöörduvad üliõpilased meie poole.

Et õppekomisjon on osa meist endist, siis on ta kahtlemata ka kõige enam kompetentne küsimustes, mis huvitavad üliõpilasi ja vajavad lahendamist.

Stipendiumi määramisel arvestatakse semestrisest tööd. Rahuldava hindega üliõpilane võib ka korralikult tööd teinud olla. Meie õppekomisjon püüab kõikide küsimuste parima lahendamise poole. Meid on aidanud dekanaat, kellega töötame tihedas kontaktis.

KAI TANIMÄE,

füüsikaosakonna õppekomisjoni esimees

Kommunistliku töö kursuse nimetuse eest!

«Õelda saab ainult head...»

See on üks Arstiteaduskonna farmatsiaosakonna IV kursuse hoolikarid. Livia Kirschi paljudest kiitvatest väljenditest oma hoolikaride kohta. Vestlusest selgub, et kohustuste 7 punkti võeti vastu mõelduna aastal koos kõigi teiste farmatsiaosakonna kursustega. Kuidas läks aasta võitlust kommunistliku kursuse nimetust taotlevas kollektivismis?

Õppeedukusest räägitakse ikka esimesena, nii ka seekord: «Meie komsorg Malle Sutt arvutas keskmise välja. Tõus on, aga kaunis väike.» — «Kas mõni ei ole taotlenud loengutest vabastamist iseseisvaks tööks?» — «Seni mitte, meil on kõik enam-vähem võrdsed: pole kindlaid ettearhikuid ega mahajääjaid. Ja need, kellel ongi võib-olla veidi kõrgem tase, ei pea ennast teistest paremaks ega löö kaastlastest lahku, nagu seda mujal nii mõnigi kord on ette tulnud.» — «Keda võiks siiski lugeda teie tugevamateks?»

Kursusehoolikarid vajub mõttesse, siis: «Kõigepealt kasvõi kursuse-

vanem Pita Pärni, Helju Kusma, Ene Uusna, Mai Määr, Aime Pikk. Raske on kedagi eriliselt esile tuua. Uhel on ühtlaselt laialdased teadmised igal alal, teine omab rohked kogemusi ühiskondlikus töös.»

Jutt kaldub komsomoligruppide: «22-st on 20 kommunistlikud noored... Poliitinformatsioonid, arutelud, koosolekud toimuvad enamasti jooksvas laadis. Ettekandeid valmistavad sageli ette mitu üliõpilast korraga, nii ollakse rohkem seotud tänapäeva sündmustega.»

«Isetegevus teil liigub?»

«Läinud aastal oli selles osas rohkem elu, aga eks Alet ja Raudsepp kannu sellelgi aastal oma lemmiktegevuse eest hoolt. Laine Luik leiab juba 1954. aastast tegevust rahvakoor «Hel» juhatusel.»

«Poliste nimesid pole seni veel olnud?»

«Neid on meil kaks, mõlemad teevad UTU-s ägaralt teaduslikku tööd, kuuluvad rahvamalevasse.» «Kas teie kursusel on sõprus-

Ärge unustage!

Dekanaadid seda juba ei unusta ja kuulame, mis seal öeldi meie kirjasaatjale...

Prof. M. Kask Arstiteaduskonnast. «Mõned üliõpilased tahavad hästi eksameid sooritada, kuid talitavad ise sealjuures hoopis halvasti. Tuubivad kogu õõ, appi võetakse külm rätik ja jalavannid, kofeiin, sigarettid. Kui muidu kustuvad tuled ühiselamutes kella 11 paiku, siis arvestuste ja eksamite aegu on aknad valged õõ läbi. Aga ega inimese aju pole automaat, see vajab puhkust ka: Mõned, eriti noored ja n.ö. rohelised üliõpilased arvavad, et nad õpivad eksamineerija jaoks. Vale

3 päeva pärast algab eksamissessioon

arusaamine. Elu ja töö nõuavad teadmisi...»

Sm. Midla, Bioloogia-Geograafia-teaduskonna dekaan:

«Esmalt soov kõigile üliõpilastele: et nad oleksid paid, käiksid loengutel ja õiendaksid kõik õigel ajal. Siin nad on — toovad eksamite plaani ära kolmenädalase hiline misega.

Teiseks: kuidas töö, nõnda palk. Ka üliõpilased peaksid oma palgaga leppima. Kui on «kolm», siis tuleb sellega rahul olla ja ei maksa teisi inimesi enam seepärast asjata tülitada.»

Õigusteaduskonnas vaadatakse üsna enesekindlalt tulevikku.

«Nii et tell on praegu kõik korras?»

«Siiani küll. Diplomandidel läksid eksamid hästi, loodame, et lähevad teistegi. No aga kui kehakultuur päevakorda tõuseb, eks siis näeb...»

Füüsika-Matemaatikateaduskonnast sm. R. Tani:

«Soovin, et üliõpilased näitaksid suuremat aktiivsust kehakultuuri suhtes. Praegu istub nii mõnigi üliõpilane ilma stipendiumita ära sellepärast, et kehalises kasvatuses on arvestus saamata.

Teiseks: et eksamissessiooni ajal ei lubataks eksamit teist korda teha. Tehku hiljem.

Ja kolmandaks. Järjest rohkem hakatakse istuma auditooriumides. Üliõpilased peaksid sealt lahkudes kustutama elektrid. Valvur ei jõua ju ka igale poole jaole. Asjatult põlevad lambid aga tähendavad üliõpilastele sadu rublasid ning haldusprobleemid peab nägema kurja vaeva probleemiga, kuidas likvideerida elektrit ülekuulu. Niisiis, ärge unustage!»

Küladine Kaasanist

Tartu külastas ülemaailmselt tunustatud teadlane, Kaasani Ülikooli relatiivsuse- ja gravitatsiooniteooria kateedri juhataja professor A. Z. Petrov. 23.—28. detsembrini pidas ta loenguid nüüdisaegse relatiivsusteooria põhisuundadest ja alustest. Kaasase diferentsiaalgeomeetria meetodite rakendamiseks ja muust huvitavast ning tegi kokkuvõtteid 1962. a. Varsavis toimunud Rahvusvahelisest gravitatsioonikonverentsist.

Teadlane oli ametlikuks oponentiks ka ENSV TA Füüsika ja Astronoomia Instituudi noorema teadusliku töötaja Väino Unti kandidaadiväitekirja kaitsmisel.

süttis uuesti teisel. Ülikooli Miltavis rajamise kavatsused hajutas vaid Paul I surm 1801. a. ja Aleksander I troonile astumine. Ukaasiga 12. aprillist 1801. a. määras viimane ülikooli asukohaks uuesti Tartu kooskõlas endise 1799. a. «Plaaniga» ja selle aluseks olnud senati otsusega, milles ülikooli asukohana eelistati Tartut. Uue ukaasiga 5. jaanuarist 1802. a. kinnitati

minevikku

asutatavale ülikoolile «Plaanis» ettenähtud maa-alad, tulud ja lisaks sellele riigi summadest ülikooli hoonete ehitamiseks 25 000 rubla. Sellega oli lõplikult otsustatud ülikooli avamine Tartus — siin «süttis uuesti virvatuli».

Ülikooli asutamine 1802. a. sai sõna otseselt mõttes pöördepunktiks Tartu ajaloo (H. Krundi, Tartu XIX sajandi ja XX sajandi algul). 1802. a. oli Tartus 96 kivist ja 454 puust maja ja elanikke 3534. Väikesed käsitöölised majad, nõrga võimsusega kaubandusettevõtted keskmaas üldist vaesust, kivilinud seisuslikud asutised (raad, glidid, tsunftid) ja hädavaevalt hingitsev koolielu. Ülikoolil oli juba varsti pärast tema asutamist otsene mõju linna kasvamisemise ja tema tulunduslikku arengumisele.

Ülikool asus esimesed aastad (1802. a. — 1809. a.) kuni ülikooli praeguse peahoone ehitamiseni riiginõunik M. I. v. Bocki maja ülemisel korrusel (praegune ühiskonnateaduste kateedrite suur auditoorium, all asub Ajaloo-Keelteaduskonna dekanat), mis ühes suure saaliga oli antud 5 aastaks ülikoolile tasuta kasutamiseks. Teiseks ülikooli asukohaks oli veel nn. vana ülikooli endise Rütli tn. ja Suururu nurgal (praegune Nõukogude väljak maja nr. 6), milline maja omandati ülikoolile ostu teel.

Ülikooli esimest asukohta 1802. a. kuni 1809. a., oletatavasti peaaegu tolleaegses seisundis,

Kaader filmist «Alpiradadel».

Pilk meie ülikooli

Tartu Riiklikule Ülikoolile eelnenud end. Derpti (Jurjevi) ülikool on vanemaid ülikooli Nõukogude Liidus. Tema asutamise aeg langeb aastasse 1802 ja tema rajamine just Tartus osutus tähtsaks teguriks meie kodulinna vaimse elu, majandusliku jõukuse ja ulatusliku ehitustegevuse kujunemisel. Derpti ülikooli rajamise ajal töötasid Vene riigis Vene Teaduste Akadeemia Peterburis (asut. 1725. a.), Meedikokirurgiline Akadeemia Peterburis (asut. 1795. a.) ja ülikoolidest Moskva ülikool (asut. 1755. a.), mis on rajatud suure vene loodusteadlase M. V. Lomonossovi initsiatiivil ja projekti kohaselt. Derpti ülikool oli oma asutamise aja poolest ülemaailmselt 80-ndal kohal (vanim ülikool on Bologna ülikool, asut. 1119. a.) ja veel sada aastat hiljem, 1902. a. töötas maailmas vaid 155 ülikooli. Derpti ülikoolile järgnesid Venemaal vanuse poolest Vilniuse (1803), Kaasani (1804), Harkovi (1810), Peterburi (1819), Kiievi (1834) jt. ülikoolid.

Tartus XVII sajandi keskel ja lõpul ning Pärnus XVIII sajandi algul kuni 1710. aastani töötanud rootsiaegse ülikooli tegevus kujunes sõdade tõttu katkendlikuks. Selle ülikooli õppejõududeks ja üliõpilasteks olid rootslased, sakslased ja teised välismaalased. Seetõttu oli tema panus meie kodumaisesse teaduses suhteliselt väike.

Baltimaade rüütelkondade ja linna (Tartu 1725. a. ja Pärnu 1754. a.) taotlused ülikooli asutamiseks osutusid kõrgemal pool peaaegu kogu XVIII saj. kestel tagajärjetuks. Esimese tõuke uue ülikooli avamiseks Venemaal andis Paul I ukaasid 1798. a., millede kohaselt keelati vene noorsool õppimine välismaal ülikoolides ja kõik välismaal õppivad vene alamad kutsuti tagasi kodumaale. 1798. a. kutsuti Baltimaade rüütelkondade esindajad nõupidamisele Miltavis (Jelgavasse), kus tähtsamaks probleemiks oli uue ülikooli asukoha küsi-

mus. Eesti- ja Liivimaa rüütelkonnad pooldasid asukohana Tartut, Kuramaa rüütelkond aga Miltavit, kus juba alates 1775. a. töötas kõrgem kool nn. Gymnasium academicum oma hoonete, õppevahendite kogude ja suure raamatukoguga. Vene senat, uurinud põhjalikult seda küsimust, pooldas ülikooli asukohana Tartut, sest «ta asub pea kolme kubermangu (Baltimaa) keskel; tema asukoht on kliimaatilistelt kuiv, sest Miltavi on ümbritsetud soodest; kasutab vene raha ja assignatsioone ja lisaks sellele ületab toiduainete odavuse poolest, järelikult annab rohkem võimalusi vaesematele vanematele paigutada asutatavasse kooli oma lapsi.» Tuginedes senati otsusele kinnitas Paul I 4. mail 1799. a. Tartu ülikooli statuudi nn. «Plaani», milles ülikooli tegevuse juhtimine pandi Liivi-, Eesti- ja Kuramaa aadli poolt valitud kuratorite kollegiumile ehk kuratooriumile. Asutatava ülikooli valdusse eraldati Toomemäe ja selle jala asuva rootsiaegse Maarja kiriku maa-ala ühes sellel asuvate ehitustega (ülikooli praeguse peahoone asukoht) ja ülikooli tegevusse asumisel lubati vastav tulu Liivimaa asuvate maa-alade majandamisest.

Tuginedes kinnitatud «Plaanile» alustas ülikooli kuratorite kollegium Tartus 1800. a. energiliselt ettevalmistusi ülikooli töösse rakendamiseks, võttes juba esimeste istungite päevakorda ülikoolile ka oma raamatukogu asutamise küsimuse. Kuratooriumi tegevus katkes aga ootamatult, sest Kuramaa ja Piltani rüütelkondade taotluse põhjal Paul I ukaasiga 25. detsembrist 1800. a. määrati ülikooli asukohaks Tartu asemel Miltavi. Kuratorite komisjon sõitis ka Miltavisse, kus jätkas oma tegevust, määraates isegi ülikooli avamise päeva Miltavis — 29. VI 1801. a.

Ülikooli raamatukogu tolleaegne sekretär, poeetiliselt kalduvustega Karl Petersen võrdles Tartu ülikooli virvatulega, mis kustudes siin

Nagu astuks palja jalu mere ääre liiva sees

Hiina rahvameditsiin — palju kordi oleme seda sõna kasutanud ja alati tundus selles olevat midagi salapärase, seletamatut. UTU hospitalisehaiguste ja UTU sisehaiguste propedeutika ring korraldasid lah-tise koosoleku teemal «Hiina rahvameditsiin».

Avaaetkande tegi propedeutika-ringi esimees Ivar Kõbas. Ta rääkis akupunktuuri ajaloo ja põhimõtete-alustest. Akupunktuur- ehk nõelravi haarab enda alla ühe täht-sama osa hiina rahvameditsiinist. Seda kunsti on põlvest põlve edasi pärandatud isalt poegadele (mitte tütardele). Inimese keha pinnal on 695 punkti, mille mehaanilise või termilise mõjustamise teel saab suu-nata protsesse inimorganismis, seal-hulgas ravida ka haigusi. Vastavad spetsialistid õpivad seda alates lap-sepõlvest ja omandavad täieliku oskuse alles umbes 25. eluaastaks.

Milline on siin toimetehhanism? Seda ei ole osanud seletada ei hiinlased ise ega ka teiste riikide teadlased. On avaldatud mitmesugu-seid teooriaid: reflektorne, humo-raalne jne. Kuid kõige tõenäolisem näib olevat uus teooria uuest juh-tesüsteemist kenrakist, millest rää-kis üliõpilane Linda Pello.

Siiani oleme harjunud mõtlema, et inimorganismis on kaks juhte-süsteemi: neurogeenne ja humo-raalne. Korea teadlane Kim Bon Hak avastas aga veel ühe juhte-süsteemi, kenraki, mille aluseks on bioelektrilised muutused keha vas-tavate punktide vahel. Kas see juhtesüsteem tõeliselt eksisteerib või mitte — sellele ei ole siiani vastust saadud. Mikroskoopiliselt on uuritud selle substraati ja pal-jud histoloogid on öelnud, et peale sideko-e nad küll midagi ei näe. Kuid ometi seletaks see juhtesüs-teem paljugi, mis muidu näib sele-tamatuna.

Oma kogemustest akupunktuuri kasutamise alal Tartus rääkis sm. Paklar. Paljud haiged, keda pole suutnud aidata mitmesuguste eri-alade arstid, on pöördunud tema poole. Suuremalt jaolt on nende tervisele seisund paremaks muutun-dud. Et sm. Paklaril olid kaasas ka nõelad, mida ta ravi juures kasu-tab, laskisid paar uudishimulikku meie hulgast endasse ka hõbenõela torgata. Kui nõel on tabanud õiget punkti, siis kogeb inimene omapä-rast tunnet. Üks «katsejärestest» kirjeldas seda järgmiselt: «Nagu astuks paljajalu mere ääres liiva sees ja raske on jalgu välja tõm-mata.»

Viimases ettekandes rääkis üli-õpilane Maire Kodaras meile hiina

rahvameditsiinis kasutatavatest diag-nostilistest võtetest ja ravimaitme-dest. Üldist imetust pälvis asjaolu, et hiina arst oskab haige näoilme-st ja häälekõlast palju välja lugeda. M. Kodaras demonstreeris ka Hiinas kasutatavaid retsepte, mille pikkus ulatus vihiku leheküljeni.

Sõnavõttude korras rääkis meile palju huvitavat Hiinast veel sm. Pent-Nurmekund ja soovitas arstidel õppida idamaade keeli. See avab tee Ida meditsiini väärtuste juurde.

Koosoleku lõpus juhtis sm. L. Pär-tahelepanu sellele, et ei tule mitte karta ja vältida kõike, mis näib uus ja arusaamatu, vaid selle uurimine — olgugi et seda ise võib-olla ku-nagi ei kasuta — arendab inimest ja aitab tal paremini mõista palju-sid probleeme.

T. PEIL

K. E. Söödi 100. sünniaastapäeva puhul

Teisipäeval tähistas ülikooli eesti kirjanduse ja rahvaluule ring K. E. Söödi 100. sünniaastapäeva. J. Põldmäe rääkis K. E. Söödi elu-teest, ülevaate Söödi tegevusest ühiskonnategelasena andis I.-P. Pader-nik. R. Võsu, A. Siitan ja H. Pliess tutvustasid Söödi luulet. Lõ-puks esitas «Vanemuise» solist E. Tordik Söödi sõnadele loodud laulu «Metsateel».

Kolmapäeval avati ülikooli Tea-duslikus Raamatukogus näitus «100 aastat K. E. Söödi sünnist».

Näitusel on eksponeeritud luule-taja esikogu «Aasa öied» I ja II, kogud «Rõõm ja mure», «Saatus», «Mälestused ja lootused», «Kuusirbi õsu» jt.

Näitus tutvustab K. E. Söödi tege-vust ka kirjastajana. Nii on siin luuletaja poolt kirjastatud O. Münt-heri, A. Haava, E. Enno, M. Eiseni jt. teoseid.

K. E. Söödi luule inspireeris pal-jusid heliloojaid. Näitusel on välja pandud tema loodud sõnadele kirju-tatud laulude noote.

Näitus on illustreeritud piltidega.

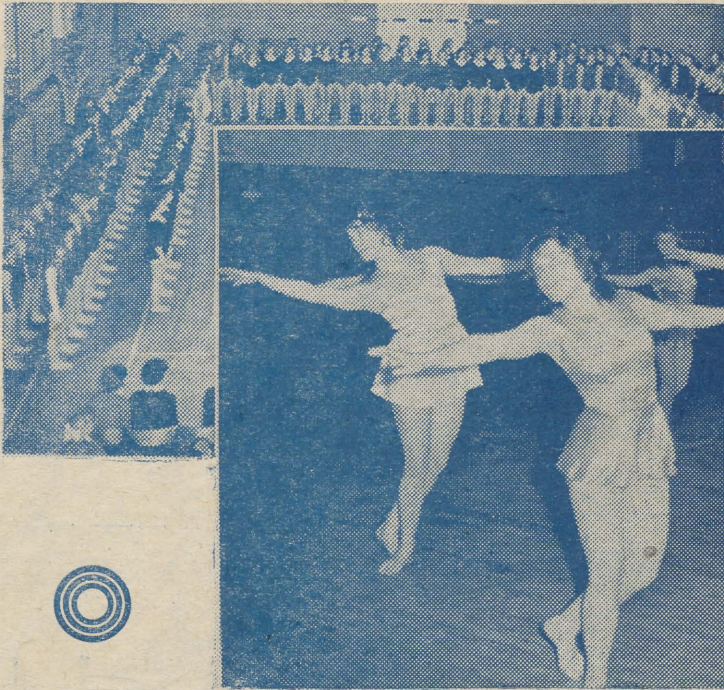
Kõrgema hariduse süsteemist USA-s

rääkis teisipäeval Loodusuuri-jate Seltsi täppisteaduste ringi koosole-kul dots. Ülo Kaasik, kes viibis kümnekuulisel teaduslikul koman-deeringul USA ülikoolides.

SPORT

VEEL TÄNA

tooge toimetusse oma arvamus selle kohta, kes on TRU populaarseim sportlane 1962. a. Viimane täht-aeg arvamuse avaldamiseks on üle-homme. Spordisõbrad, ru ake!

Korvpalliturniiri võitjad selgusid

• Õigus-Majandusteaduskonna naiskond ja Arstiteadus-konna I meeskond esikohal •

Lõppes teaduskondadevaheline korvpalliturniir. Naiskondade osas otsustas esikoha Õigus-Majan-dusteaduskonna ja kehakultuuriosa-konna vaheline mäng. Et kehakul-tuuriosakonna tüdrukud kaotasid Arstiteaduskonna I-le, siis oli neil tarvis tingimata võita. Ent võitis Õigus-Majandusteaduskond 39:26. Ka Arstiteaduskonna I ei suutnud katkestada seda võitute seeriat, alistudes 22:33. Õigus-Majandustea-duskonna naiskond tuli kaotuseta esikohale.

Teiseks jäi kehakultuuriosakond, kes sai Arstiteaduskonna II käest loobumisevõidu. Kolmandaks tuli tubillit mänginud Arstiteaduskonna I naiskond.

Meeskondadest pretendeerisid esikohale kehakultuuriosakond ja Arstiteaduskonna I. Nendevahelisest kohtumisest väljusid võitjana arstid 39:34 ja saavutasid esikoha. Kehakultuuriosakond jäi teiseks,

Õigus-Majandusteaduskond kolman-daks.

Lõppenud mängud olid pikaks sammuks ülikooli korvpallilelus. Miks? Mängud ise andsid sellele vastuse. Ainult mõnede meeskonda-de loobumisevõidud ei olnud just «kõrgest klassist». Igatahes võit-kaotus võistluses oleks olnud ausam. Kas teie ei arva seda, Geo-graafia-Bioloogia-, Ajaloo-Keele- ja Arstiteaduskonna II meeskonnad?

Üldiselt on korvpalli kandepind laienenud, vähemalt selles mõttes, et oli koguni varumängijaidki. Aru-saamatuks jääb vaid, et Bioloogia-Geograafiaosakonna tüdrukud korvpalli ei mängi. Või «ei tead-nud» nad? Tulevikus tuleks kind-lasti reklaamiga hoolsam olla, et üliõpilased-spordisõbrad teaksid võistlustest ka pealtvaatajatena osa võtta.

H. RÄTSEP

Uue ala esimesed sammud

Detsember kujunes TRU värv-palluritele omamoodi teetähtsaks. Edukalt lõppenud sõprusvõistlused andsid julgust osa võtta esimesest ametlikust jõuproovist. Nimelt löö-di kaasa Eesti NSV karikavõistlus-tel naiste värvapall, mis peeti Vil-jandis. Järjekordselt võideti Abja (seekord 10:2) ja Kiviõli (12:6), kaotati vabariigi meistrimeeskonnale «Eesti Tööstusprojekt» 4:10 ja Tapa esindusele 4:5. Kokkuvõttes saavu-tati kolmas koht. Naiskonna poten-tiaalsed võimed lubavad suvepe-rioodiks seada konkreetse ülesan-de — saavutada esikoht Eesti NSV

meistrivõistlustel ning jõuda ülelii-dulele areenile. Lähematel kuudel jätkatakse sõp-rusvõistluste korraldamise tradit-siooni: kohtutakse Tallinna, Abja, Tapa, Kiviõli värvapalluritega. Märtsis-aprillis peetakse ülikoolis esimesed teaduskondadevahelised võistlused. Juunist augustini toimu-vad Eesti NSV meistrivõistlused, septembris-oktoobris vabariiklikud karikavõistlused. Nendele võib lisa-da veel «Kalevi» võistlused, kõrge-mate õppeasutuste võistlused jne. Seega üritusterohke hooaeg. Värvapall on tehnilisest küljest

samuti kõigi kursuste koondrühmad esitasid mitmesuguseid esinemis-kavu.

Märkimisväärne on V kursuse koondrühma esinemine, sest nen-dele üliõpilastele ei ole kehaline kasvatus enam kohustuslik.

Naistevõimlemise osakond soovib kõigile üliõpilastele head uut aastat ja eksamite edukat sooritamist.

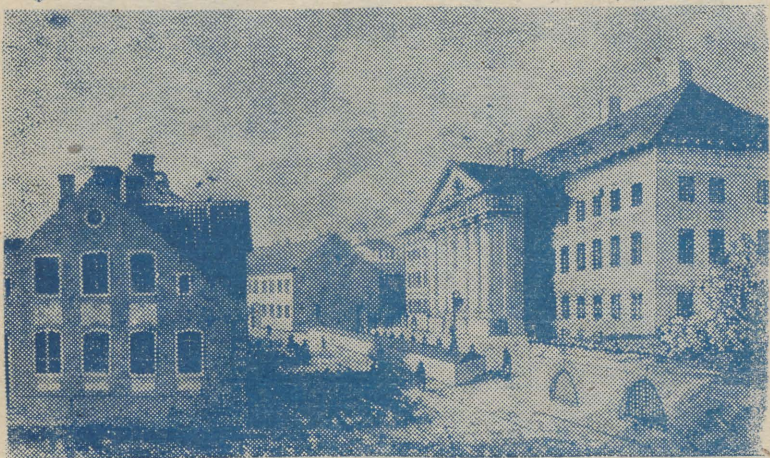
L. SAVI

Fotodel ülal: osakonna üliõpilased avadebileel ning II kursuse koond-rühm esinemas.

Uuel aastal Käärikul

Algav, 1963. aasta toob kingitusi kaasa igal elualal ja valmistab rõõ-mu ka sportlastele. Jaanuaris ava-takse Kääriku spordibaasis esimene kolmest plaanisolevast majast.

E. LEES

Fotol A. P. Clara akvatinta. Ülikooli peahoone aastail 1802–1809. Praegusest peahoonest vasakul

kujutab 1821. a. kunstnik A. P. Clara akvatinta (foto on ENSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nimelise Kirjan-dusmuuseumi kogust). A. P. Clara oli Tartu ülikooli joonistamiskunsti professori K. A. Senffli õpilane, te-qutses Tartu gümnaasiumi ja kreis-kooli joonistamise õpetajana ja kut-suti 1825. a. Peterburi õukonna juurde vasklõike-graveerijaks.

Selles ülikooli esimeses asukohas toimus ka ülikooli pidulik avakoos-olek 21. aprillil 1802. a. Loengud algasid 1. mail ja 1802 I semestril sisseastunud 31 üliõpilasest astus enamik õigusteaduskonda (16), eda-si arstiteaduskonda (6), filosoofia-teaduskonda (2) ja usuteaduskonda (7).

Suuri teeneid ülikooli rajamisel ja tema tegevuse kujundamisel alg-aastail on Tartu ülikooli esime-sel rektoril (alates 22. XII 1802. a.) ja füüsika professor Georg Fried-rih Parrotil (1767–1852). Kui Alek-sander I 1802. a. külastas Tartut, siis paelus monarhi Parroti poolt ülikooli esimese asukoha suures saalis peetud prantsuskeelne tervi-

tuskõne ja siras suhtumine ülikoo-li töösse ja tegevusse ja mõlemad kõitis hiljem kauaaegne sõprus. Tuginedes sellele hankis Parrot üli-koolile 12. XII (24. XII u.k.j.) 1802. a. Aleksander I poolt viimase 25. sünnipäeval allakirjutatud «Asu-tamisakti». See akt säilitatakse TRU Teaduslikus Raamatukogus. Sellel aktil oli erakordne tähtsus ülikooli tegevuse edasilaskjuna, sest ta kõrvaldas ülikooli valitsemisest senise rüütelkondade esindajaist koosneva kuratooriumi, kindlustas ülikoolile laialdase sise-autonoomia, küllaldased ainelised vahendid ja lülitas ülikooli Vene kõrgema hariduse süsteemi.

Tartus on G. F. Parroti mälestu-seks püstitatud siid Toomel Muusi-kakooli juures üle Lätte tänava, see on ehitatud 1836.–1838. a. galva-noplastika leiutaja B. S. Jacobi pro-jekti järgi. Ta tegutses 1835–1837. a. Tartu ülikoolis arhitektuu-riprofessorina.

P. PROLLER

Miks probleeme vaka all hoida?

hoones kui ka raamatukogudes, milles ülikooli Teaduslik Raamatu-kogu palub üliõpilastelt abi. Algas «Kirjalik lugejate konverents, raamatukogu töö parandamiseks.» Ja kui te lähete ükskõik millisesse meie ülikooli raamatukogusse, siis antakse teile viisakalt koos tellitud kirjan-dusega ka ankeet: «Raamatukogu soovib lugejatelt teada...»

Raamatukogu soovib lugejatelt teada, aga teie, lugejad, ei soovi vas-tata. Kui üleskutsed välja pandi, tuli vastukajased päris ohtrasti, ent siis jäi äkki soiku ja nüüd läheb asi edasi teosammul.

Varsti tahetakse teha kokkuvõtteid. Kuid kuidas saab teha üldistusi, kui pole küllaldaselt vastuseid? Kui agaralt on raamatukogu töötajad ankeete välja jaganud, ent ainult osa neist on tee raamatukogusse tagasi leidnud.

Milleks olla nii tagasihoidlik — seda pole vaja! Kindlasti on teil, lugupeetud lugejad, üles kerkinud probleeme meie raamatukogu kasu-tamisel. Milleks neid vaka all hoida? Kasvõi näiteks raamatukogudeva-helise abonemendi tööga — see on ju väga väärtuslik ja pakiline küsimus. Või siis probleem uusimast erialasest kirjandusest. Jällegi terav moment.

Küsimusi on tervelt 10 ja kõik need ootavad kannatamatusega teie arvamusi.

Seepärast ärge jääge ükskõikseteks. Ankeet korraldati ju Teie huvides, lugupeetud raamatukogu kasutaja.

Juba mõnda aega võib iga-üks tähele pan-na suuri üles-kutseid nii üli-õlikooli pea-hoone

Tutvuge uudis-kirjandusega!

Kas teate, et uuema erialase ja ilukirjandusega võite tutvuda TRU Teadusliku Raamatukogu abone-mendi ruumis, kus raamatukokku saabunud uudiskirjanduse ja välja pandud lugejatele tutvumiseks (es-maspäevast reedeni kella 8-st kuni 20-ni ja laupäeval kella 8-st kuni 14-ni). Uudiskirjanduse väljapane-kut vahetatakse igal esmaspäeval.

Kui olete leidnud teid huvitava raamatu, võite selle kohe laenata abonemendi kaudu. Selleks aga, et ka teised saaksid teada antud raamatu saabumisest raamatukokku, tuleb uudiskirjanduse juures asu-vasse kasti jätta raamatu kohta täidetud soovised.

Teie ettepanekud ja soovitused uudiskirjandusega tutvumise korra kohta palume teatada ankeetle-hede kaudu, mida saate TRU Tea-duslikust Raamatukogust.

U. LÖHMUS

I.-P. PADERNIK

Soovid, soovid...

Aga ehk polegi need nii tähtsamatud? SOOVIME,

...et üliõpilaste koormuse vähenemise küsimuse uurimiseks rakendada Tartu Riikliku Ülikooli arvutuskese elektronarvutusmasinat, ...et veel enne kevadsemestri tunniplaanide koostamist moodustataks õppeprorektori eesistumisel komisjon käskkirjaliste ainetel, õpetamise küsimuse uurimiseks. Komisjonil koostada tööplaan kuni 1980. aastani,

...et tulevikus kateedritel oleks võimalik teadusliku töö plaane esitada mitte kolm, vaid vähemalt kümme korda aastas;

...et tulevikus paberi ja pliatsite saamisel TRÜ lasti lisaks kateedrijuhataja, dekaani, pearaamatupidaja ja varustusosakonna juhataja allkirjadele annab oma kinnituse nõude- ja raamatuse ka haldusprorektor isiklikult;

...et murtaks nõlaring (täna: pole materjali; homme: pole raha; ülehomme: pole inimesi; üleülehomme: küll teeme; üleüleülehomme: pole materjali jne.), mille tõttu ikka veel pole kappe herbaariumide hoidmiseks;

...et need, kes on meie ametiühingust veel eemale jäänud, saaksid selle organisatsiooni liikmekaardi omanikuks;

...et kohviku külalastajad ka avalikult hääletaksid, kui kohvik konverentsi korraldab;

...et uus aasta juhataks tagasiteed TRÜ õpperaamatukogu lugemissaali avariitult kadunud «Bolšaja sovetšaja ensiklopedija» 36. köitele;

...et näärivana tooks igale bioloogile kingituseks habemenõu. Siis loodetavasti jätkub neid mitte ainult leiva lõikamiseks ja pliatsite teritamiseks, vaid ka prepareerimiseks;

KÜLL ÜTLES!

«Teadmiste kogumine on edu pant,» ütles Mihkel ja käristas raamatukogu teosest vajalikud lehed välja.

«Ihu ära värise, varsti tuleb kevade,» ütles Jaak Vanemuise tn. 46 auditooriumis käsi kokku pekstes.

«Kui juba, siis kollektiivselt,» ütles Arstiteaduskonna II kursuse, kui viiskümmend inimest tüüsi-kaeksamili läbi kukkus.

«Küll on hea, kui puhast särki ihu peale saab,» ütles Jüri, kui laupäevaõhtul musta särki pahupidi selga tõmbas ja ühiselamu olematule pesumasinale mõtles.

«Ah et see on siis meie klubi,» ütles õppejõud, kui talle Tähe tänavas seda maja näidati, «ei tea, misuke ta ka seestpoolt välja näeb?»

«Ega teadus pole siitsikaristamine,» ütles ammu aegunud aspirant, kui väitekirja küsiti.

«Ära muutu ebamoraalseks,» ütles Tiit Jürile, kui see tahtis teda loengult koju saata.

«Viimistlus pole mede meeste sõna,» ütles ehitustöölise ülikooli objektilt.

«Ega me kõik naisterahvad ole,» ütlesid Arstiteaduskonna üliõpilased filosoofiaseminaris, kui küsiti, mida tähendab matriarhaat.

Soovid, soovid...

...et tulevikus lubataks meesüliõpilastel kasvatada habet ainult preemia eest;

...et Pälsoni tn. 14 ühiselamu trepid iseenesest ära paraneksid;

...et leiduks rohkem võimalusi ülikooli töömeestele spetsialiseerimiseks;

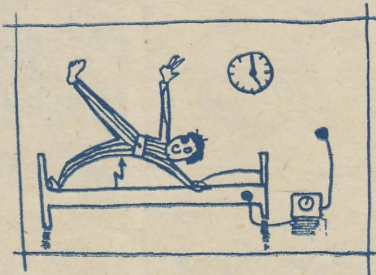
...et töökaitses kokkulepet ka saja-protsendiliselt täidetak;

...et ülikooli masinad jookseksid kummide ja tagavaraosadeta, sest neid on nii raske saada;

Väimlemisekompleks

KKPÖ

ehk
metoodiline näpunäide kehalise kasvatuse arvestuseks ja poliitökonoomia eksami-
ks üheaegselt ettevalmistamisel.

...et näärivana tooks elektrilise ärataja, mis unimütsid loengule mineku ajaks voodist välja viskaks; ...et botaanikaala auditooriumidesse ja Bioloogia-Geograafiateaduskonna dekaaniat pääsemiseks ehitataks redelid, mis vähendaks üliõpilaste riidekulu läbi akende ronimisest;

...et oleks vähem lund (majahoidjate soov);
...et oleks vähem külma (kütjate ja botaanikaala palmide ühine soov);
...et oleks rohkem lund (suusatajate soov);

...et uus aasta oleks kõigile-kõigile meie kollektiivi liikmeile hästi edukas ning õnnelik.

Konkurss lõppes

Isetegevusolümpiaadi sarjas toimunud sõnakunstnike ning instrumentaal- ja vokaalsolistide konkurssi hindas žürii koosseisus: E. Liiger, R. Jõks, J. Saul, A. Luur jt.

Sõnakunstis osutusid paremaiks Aldo Tuksam Arstiteaduskonna IV kursusest, kes esitas J. Smuuli «Mälestusi isast» ja A. Puškini «Husaari», Kalle Kurg Ajaloo-Keeleteaduskonna II kursusest, kes luges oma luuletuse «Ema kirjutab...» ning sama teaduskonna IV kursuse üliõpilane Endel Koppel, kes kandis ette A. Tšehhovi pala «Ametniku surm».

Järeldused? Soovid? Tähelepanekud?

• Enam esinemiskultuuril!

• Kui esitatava luuletuse või proosapala mõte jääb segaseks, kaotab ettekanne kõige enam oma väärtusest. Sisu tuleb edasi anda mitte sõnade, vaid mõtete kaupa. Mitte sõnu, vaid mõtteid!

• Maha meeleolutsemine ja sentimentaalne ilutsemine, mida paljudki esinejad pakkusid läbitunnetatud mõtete edasiandmise asemel!

• Esinejal tuleb endale selgeks teha, kas tal lavale tulles on kuulajale-vaatajale tarvidus midagi öelda. Öelda oma moodi, teades, miks on just antud pala ettekandmiseks valitud.

• Vaatajale-kuulajale võib ka

silma vaadata, kuidas muidu saab temaga kontakti.

• Mida suurem on meister, seda kauem valmistab ta esitavat pala ette.

Instrumentaalsolistidest mängis paremini Hannes Valdma Füüsika-Matemaatikateaduskonna I kursusest. Ta mängis tšellol Arutjunjani «Eksprompti». Esile tõsteti ka Peeter Loiti Arstiteaduskonna III kursusest, kes esitas viiulil Brahmsi «Ungari tant-su nr. 5».

Vokaalsolistidest oli parim Viivi Raudsepp Arstiteaduskonna IV kursusest. Tema esituses kuulsime Giordano laulu «Caro mio ben».

Järeldused? Soovid? Tähelepanekud?

• Rohkem eeltööd! Ka tehnika kallal!

• Läbitunnetamata pala ei vääri ettekandmist.

• Esita seda, mis on jõukohane. Ja lõpuks mõned küsimused.

Miks polnud ühegi osavõtjaga esindatud Bioloogia-Geograafiateaduskond?

Kas parimad ei väärinud tõesti autasustamist?

Miks suhtusid paljudki massilise kultuuritöö eest vastutavad üliõpilased kohusetundetult oma ülesannetesse konkursi organiseerimise ajal?

K. KIIN

MIKS?

Esmaspäeval toimus ELKNU TRÜ Komitees osakonnabüroode organisatsioonilise töö sektori juhatajate seminar, kus anti tulusaid näpunäiteid edasiseks tegutsemiseks. Millegipärast terve rida sektorite

juhatajaid pidas seminari ülelligseks. Kohal ei olnud raviosakonna II, III ja VI kursuse, keemiaosakonna, stomatoloogiaosakonna ega farmaatsiaosakonna sektorijuhatajaid.

Nelja päeva jooksul pole nad veel teatanud, mis takistas seminarist osavõtmist.

NÄÄRIÕHTUL

TEADAANDED

Alatiselet tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) toimub teisipäeval, 8. jaanuaril kl. 19

KOHTUMINE

rahvakohtunik H. SEPAGA. Järgneb film.

Õnne, sõprust, usaldust,
MILVI STEINBERG
ja
TÖNIS PAASI

Majandusteaduskonna III kursuse

puiesteel Fr. Kreutzwaldi mälestus-samba juures. Kaasa palume võtta küünlaid.

Ringi juhatus

Õnne,

LAIKI TOHVRI

ja

ANDREI LAIVERIKI

III kursuse juristid ja III kursuse ajaloolased

Toimetaja H. PEEP

Sõna on noorel kriitikul

Ajaloo-Keeleteaduskonna näiteringi uus õnnestumine

Ajaloo-Keeleteaduskonna näitering tuli mõõdunud laupäeval publiku ette hoopis uue näoga. 20. sajandi üliõpilastest olid saanud 18. sajandi lõpu talupojad-pärisorjad ja karmid mõisavanemad. Ülikooli klubi avanes eesriie August Kitzbergi draamaks «Enne kukke ja koitu». Lavastaja — Eesti NSV rahvakunstnik Ellen Liiger. See Kitzbergi draama on üldiselt vähem rambivalgust näinud, kuid kaasaegse probleemistikuga lavastuste kõrval on tal kahtlemata oma koht filoloogide ja ajaloolaste näiteringi repertuaaris.

Draama süžeed enamik kindlasti tunneb: Lihtsas maapoisil Vaida Antsus hakkab, kuigi alles arglikult, pead tõstma protest ühe inimese rõhumise vastu teise poolt. Ants räägib kaaslasele: «Pea otsas uimane, laseme end peksta ja materdada. Vennad! Kas olete mõelnud, miks me oleme niisugused?»

Mõisaproua laseb ta surnuks peksta ja kuigi Ants ei saanud vastust oma küsimusele «Miks?», jäi tema protestist kindlasti säded pimedasse orjaga enne kukke ja koitu.

Draamas on arvukas tegelaskond. Mõni sõna peaosalistele kohta.

Vaida Ants Kullo Vende esituses oli lihtne mõtlev talupoiss. Vende mäng oli teatud mõttes ebaühtlane. Kohati pakkus ta küllalt tugevasti läbitunnetatud stseene (pöördumine

kaasklaste poole II vaatuses), kohati võis märgata aga väljalangemist ansamblist.

Antsu mõrja Male osa kehastas Karin Rummo. Tema loodud Male on oma armastuses väga siiras.

Pärisproua Helene Chlopitzky osa on üsnagi nõudlik. Õie Allilende tuli esietendusel oma ülesandega toime. Tema proua oli talupoegade suhtes kõrk, ent kohati tulid esile ka mõned inimlikud jooned. Viimaseid püüdis ta küll taas kiiresti ha-lastamatuse kesta alla peita. Ta oli ema, kes ütles oma väikesele pojale: «Maitse elu, võta enesele valju käega, mis sulle meelde tuleb, sest see on su õigus!»

Lavastuse suurimateks õnnestumisteks pean Külli Laugaste (Vaida Mare) ja Roman Nõvandi (Karl Fabian Chlopitzky) osatäitmisi. Külli Laugaste lõi äärmiselt usutava eaka talunaise kuju. Väga tugev on ta IV vaatuses (stseen prouaga). Just selline võis olla ühe ema meeleheide, mille sunniti talunaine purskab mõisaprouale näkku oma süüdistuse. Meeldis ka Laugaste vaba lavalline liikumine. (Siinkohal olgu

öeldud, et sellega ei saa kõik kiidelda, mõnede osatäitjate juures tuli ette teksti esitamist, seistes ise seljaga publiku poole.)

Roman Nõvandi andis proua venna kuju kerge sarkasmiga. Mees, kes on harjunud saama kõike, mida tahab. Eriti tahaksin alla kriipsutada Nõvandi hästi tabatud holakut talupoegade suhtes.

Et õnnestumised ei käi kaasas ainult peaosadega, seda näitab Milvi Määrsepa osatäitmine Mangu Eltsuna. Tema sajalamises on ääretu viha rõhujate vastu, kes suhtumises talurahvasse asetasi nad madalamale igasugustest inimlikkuse piiridest.

Üldiselt võib öelda, et ülesannetega on hästi toime tulnud. Kõitsid ka Helju Mikkeli seatud tantsud rahvakantsambli neidude ettekandes.

Esietenduse võttis publik soojalt vastu. Tahaks loota, et järgnevate etenduste käigus muutub mäng veel kindlamaks ja ka kõik pisivead kaovad.

E. LIIMEON,

I kursuse üliõpilane

Uut teatmekirjandust Teaduslikus Raamatukogus

Печать зарубежных стран. Западная Европа, Америка, Австралия. Москва 1962. 416 lk.

Великая Октябрьская социалистическая революция. Борьба за власть Советов в период иностранной военной интервенции и гражданской войны. Указатель литературы. 1960—1961 гг. Вып. 1—3. Москва 1962. 596 lk.

Великая программа строительства коммунизма. Указатель литературы. (В помощь пропагандисту). Москва 1962. 80 lk.